

Sven Winnell 9 augusti 2019:
Information om klimatkrisen på hemsidor
hos museer m m, kulturpolitik. Agenda
2030. Regeringen, Sida, Utrikesdeklaratio-
nen. Artiklar om utrikes förhållanden 11
juli-1 augusti 2019.

<http://winnell.com/omr36-39zzzzzi.pdf>

Sven Winnell 9 augusti 2019:
Information om klimatkrisen på hemsidor hos museer m m, kulturpolitik. Agenda 2030. Regeringen, Sida, Utrikesdeklarationen. Artiklar om utrikes förhållanden 11 juli-1 augusti 2019.
<http://winnell.com/omr36-39zzzzzi.pdf>

Innehåll

Sida

5 Kapitel 1: Introduktion

6 Närmast föregående redovisning är Sven Winnell 11 juli 2019: DN-artiklar 28 maj - 11 juli 2019 om utrikes förhållanden.

7 **Innehållsförteckning till Sven Winnell 1 maj 2019: Människornas verksamheter och grunderna för planering av framtiden för världen och Sverige.**
<http://winnell.com/omr40zp.pdf>

22 Något i juli 2019

22 Trump får ett 75 år gammalt system byggt på gemensamma regler att knaka

24 Ledare: Trumps mörka skugga vilar över världshandeln

25 Hård retorik. Donald Trump trasar sönder det amerikanska samhället

27 ”Flyktingar används som slagträ i samhällsdebatten”

29 Moderniteten har ett ursprung men den saknar nationell tillhörighet

31 Cynism förblindar. Utopierna har fortfarande en roll i världspolitiken

33 Svårt förstå varför väljare sätter populism före välfärd”

35 Ledare: Dubais glitter får inte dölja det stenhårda förtrycket

37 Nu avgörs den kungliga vårdnadstvisten i domstol

39 Så formades den svarta kvinnligheten annorlunda än den vita

42 Upploppen vid Stonewall Inn: startskottet Pridefestivalen

44 Dags för en könsneutral familjerättslig lagstiftning”

46 Så ville Denis Diderot förmedla verktyg till kunskapen

49 Ledare: Vi har alla ett ansvar för den globala plastsoppan

51 Kapitel 2 : Information om klimatkrisen på hemsidor hos museer, myndigheter, kommuner m m. Kulturpolitik.

53 Till Statsministern 9 juli 2013

53 En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder

54 Nationell strategi för klimatanpassning. Parisavtalet
Aktuella regeländringar

55 Prop. 2017/18:179 om Landsbygd :Innehållsförteckning

57 Statlig strategi Innehållsförteckning

58 Människornas verksamheter och grunderna för planering av framtiden

60 Till hjälp för museerna bör regeringen göra ett enkelt bildspel av framtidsproblemen, som museerna kan sätta upp i sina lokaler.

60	Brevet till Kulturministern:
61	Till chefen för Sörmlands Museum.
62	Museet Sörmlands museum Webbplatens innehåll A-Ö
64	Om planering för framtiden
65	Brev från Kulturdepartementet
66	Anna Mighetto: Genom kunskap om vårt förflutna kan vi påverka hur vi vill ha vår framtid
68	Medlemsförteckning. Svenska museer
81	Globalt.
81	N karta över världen. Med museer
82	ACTIVITIES museer
83	Partners museer
92	Nya Sörmlands museum
93	Sörmlands museums vision
95	Historien i Sörmland
95	Eskilstuna stadsmuseum
97	Från propositionen Kulturarvspolitik.
	4 Kulturarvsområdets framväxt
97	4.1 Det offentliga historiebruket i äldre tid
98	4.2 Ett framväxande intresse för folkets arv
102	4.3 Minnesinstitutionerna professionaliseras
107	4.4 Skapandet av en modern kulturarvs-politik
111	4.5 Kulturarvsområdets utveckling till i dag
121	5 Ny inriktning för kulturarvspolitiken

121	5.1 Samhällsomvandlingar och nya utmaningar
125	5.2 Kulturarvet är föränderligt och öppet
128	5.3 Kulturarvets mångfaldiga värden
129	5.3.1 Minne, kunskap och bildning
131	5.3.2 Skapandet av identiteter och gemenskaper
133	5.3.3 Byggandet av ett hållbart samhälle
134	5.4 Prioriteringar för en förnyad kulturarvspolitik
137	6 Kulturarvsområdets gemensamma frågor
139	6.2 Det samiska folket och de nationella minoriteterna
140	6.3 Nytt bidrag till ideellt kulturarvsarbete
141	6.4 Ett centrum för utveckling av kulturarvsarbetet
142	6.5 Kulturarvet och skolan
144	6.6 Internationella frågor
145	6.6.1 Inriktning för arbetet med Unescos konvention om det immateriella kulturarvet
148	6.6.2 Inriktning för arbetet med Unescos världsarvskonvention
150	7 Självständiga och angelägna museer
150	7.1 Museipolitik för fria kunskapsinstitutioner
151	7.2 En museilag införs
151	Riksantikvarieämbetet
182	Politiken för global utveckling i genomförandet av Agenda 2030
185	Det regeringen bör påminna museerna om
190	Regeringens påminnelse bör skickas ut.
190	Över 100 kommuner tappar invånare – kvar blir ödehusen
198	Myndigheter

217 **Kapitel 3 Agenda 2030**

- 218 Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens
möjlighet
230 VARFÖR AGENDA 2030?
232 VEM? GENOMFÖRANDE AV GLOBALT PARTNERSKAP
235 HUR? Att använda kraften i ordinarie processer
238 NÄR? Arbetet med att nå agendan sker nu, med målet satt till år
2030. Men arbetet måste även fortgå efter 2030.
240 Agenda 2030 Innehållsföreteckning

243 **Kapitel 4 : Regeringen. Sida. Utrikesdeklarationen
och några sena artiklar om klimatkrisen**

- 244 Politikområden för politiken
249 Statsrådsberedningen
252 Utrikesdepartementet.
257 Justitiedepartementet
263 Försvarsdepartementet
266 Miljödepartementet.
270 Infrastrukturdepartementet
273 Socialdepartementet
277 Kulturdepartementet
281 Utbildningsdepartementet
284 Arbetsmarknadsdepartementet
288 Näringsdepartementet
291 Finansdepartementet
295 Länsstyrelserna
301 Sida
309 Utrikesdeklarationen 2019

316 Handlingsplan Agenda 2030

- 317 Klimatnyttan av minskad skogsavverkning är enorm
320 Klimatförändringen hotar hela världens matförsörjning
323 Uppvärmningen av klimatet kan snabbas på av skogsbränderna
324 Sluta låtsas som att klimatkrisen är en fråga om höger och
vänster

318 **Kapitel 5: DN-artiklar 11 juli - 1 augusti 2019 om
utrikes förhållanden.**

Kapitel 1: Introduktion

Sida

5 **Kapitel 1: Introduktion**

6 **Närmast föregående redovisning är Sven Winnell 11 juli 2019: DN-artiklar 28 maj - 11 juli 2019 om utrikes örhållanden.**

7 **Innehållsförteckning till Sven Winnell 1 maj 2019: Människornas verksamheter och grunderna för planering av framtiden för världen och Sverige.**
<http://winnell.com/omr40zp.pdf>

22 **Något i juli 2019**

22 Trump får ett 75 år gammalt system byggt på gemensamma regler att knaka

24 Ledare: Trumps mörka skugga vilar över världshandeln

25 Hård retorik. Donald Trump trasar sönder det amerikanska samhället

27 ”Flyktingar används som slagträ i samhällsdebatten”

29 Moderniteten har ett ursprung men den saknar nationell tillhörighet

31 Cynism förblindar. Utopierna har fortfarande en roll i världspolitiken

33 Svårt förstå varför väljare sätter populism före välfärd”

35 Ledare: Dubais glitter får inte dölja det stenhårda förtrycket

37 Nu avgörs den kungliga vårdnadstvisten i domstol

39 Så formades den svarta kvinnligheten annorlunda än den vita

42 Upploppen vid Stonewall Inn: startskottet Pridefestivalen
44 Dags för en könsneutral familjerättslig lagstiftning”
46 Så ville Denis Diderot förmedla verktyg till kunskapen
50 Ledare: Vi har alla ett ansvar för den globala plastsoppan

Närmast föregående redovisning är
Sven Winnell 11 juli 2019:
DN-artiklar 28 maj - 11 juli 2019 om utrikes
förhållanden.

<http://winnell.com/omr36-39zzzzzh.pdf>

I introduktionen står att redovisningen görs som ett hjälpmedel för politiker att få grepp om vad som händer i världen. vilket är viktigt i den rådande situationen.

Regeringen måste anpassa sig till framtidsproblemen i världen och också i möjligaste mån påverka världen utanför Sverige. Regeringen borde ha en sammanhängande strategi för förbättring av världen.

En strategi kan följa frågorna Hur var det, hur är det, hur kan det bli och hur bör det bli. Det behöver inte innebära att man går in på främmande länders rättigheter att styra sig själva, utan innebär sökande efter kunskap.

När man läser om förhållandena utrikes kan man lätt säga sig att det är hemskt, men vad kan man göra?

Det man kan göra är att finna och formulera problemen. För att förstå hur de uppkommit måste man ha vetskap om det förgångna och om hur det är. Sedan kommer frågor om hur det kan bli- många alternativ- och hur det bör bli. Efter det : vad ska göras för att få det som det bör bli, och det är knepigt eftersom man kommer in på andra länders makt. Men det finns mycket att undersöka innan man kommer till de knepigheterna.

Andra länder har inte svensk kultur, ofta mycket långt därifrån, Man måste finna grundläggande väsentliga kulturfrågor. men missförhållanden beror ofta på fördomar som ingen har nytta av.

En hjälp när man tänker på dessa saker är det uppgjorda systemet för mänskliga verksamheter. Det är mänskliga verksamheter som styr världen, Det är de som måste påverkas. Se <http://winnell.com>

Av utrymmesskäl år redovisningen av artiklarna avbruten 11 juli 2019.

<http://winnell.com/omr36-39zzzzzf.pdf>
redovisas artiklar 22 april - 27 maj 2019:

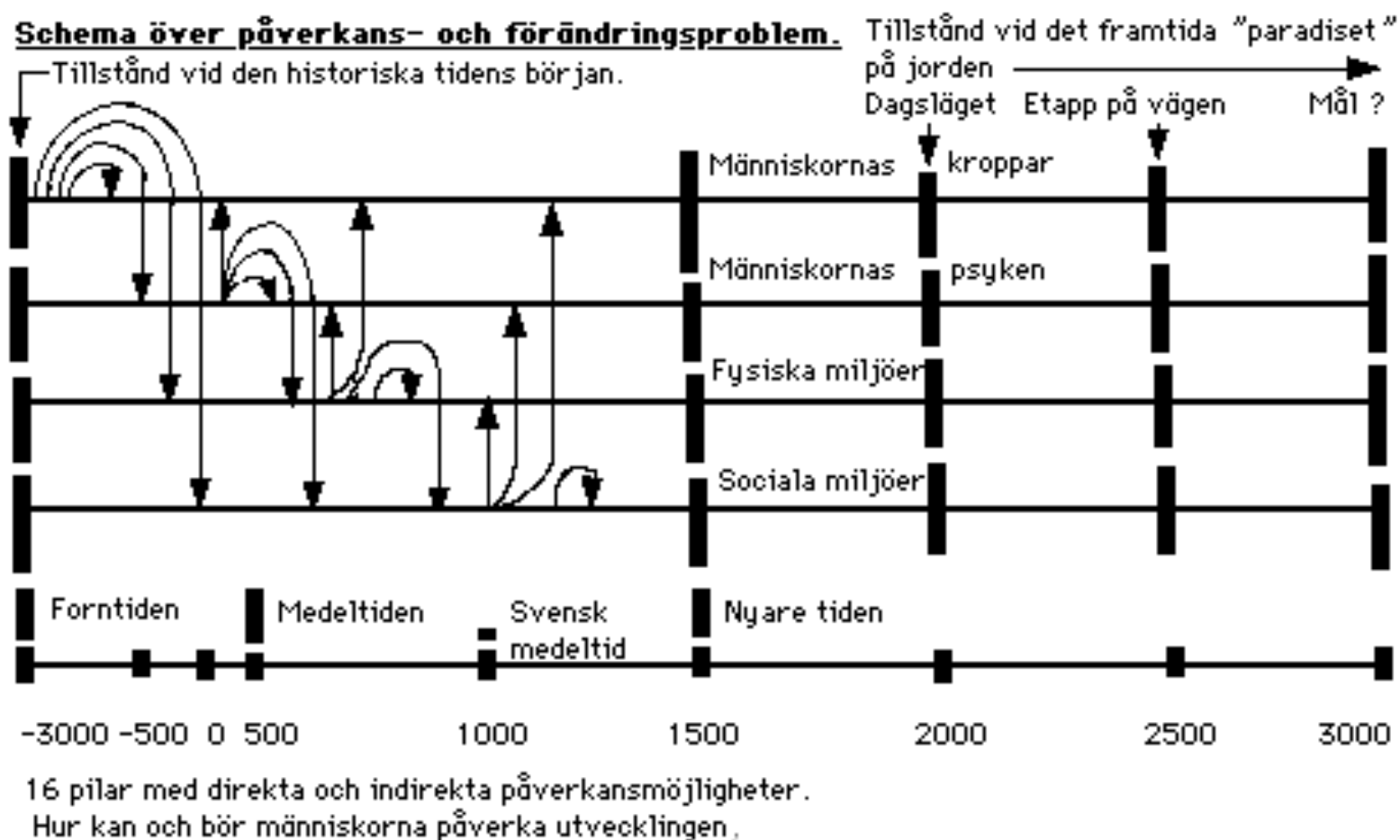
Sida

39	Världen och FN
43	Europa och EU
296	Tyskland
316	Frankrike
337	England / Storbritannien
379	Italien, Spanien, Ungern, Polen m m
443	Nordiska länder
453	USA
517	Ryssland och Ukraina
561	Ost- och Centralasien
626	Mellanöstern
683	Afrika
716	Syd- och Mellanamerika, Kanada
734	Australien och Oceanien. Polerna. Rymden
737	Övrigt i världen
-744	

Innehållsförteckning till Sven Winnell 1 maj 2019:

Människornas verksamheter och grunderna för
planering av framtiden för världen och Sverige.

<http://winnell.com/omr40zp.pdf>

17 **Kapitel 1: Universum och Jordklotet.**
Människornas verksamheter och vår
världs historia.

22 **Sven Winnells hemsida: Samhällsplaneringens problem.**
Hur ska man kunna förbättra världen ?

28 **Förhistorisk tid. Naturforskning. Universums och**
jordklotets historia

29 **Världskarta med världens befolkning i början av 1990-**
talet

30 **Sven Winnell 1995 Världshistorien på nio sidor.**

30 Forntiden. Till omkring 400.

31 Medeltiden. 400-1500.

31 Nya tiden . Från 1500.

31 Religionsstridernas tid 1500-1648 och tiden 1648-1815 med
bl a oinskränkt furstemakt.

32 Genombrottstid för demokrati och industri, 1815-1914.

32 Första världskriget 1914-1918 och mellankrigstiden 1918-1939

33 Andra världskriget 1939-1945.

33 Efterkrigstiden. Från 1945.

34 Nutid och framtid.

34 Afrikas och Asiens äldsta historia.

35 Europeernas kolonier och utomeuropeisk historia.

36 Världsbefolkningen.

37 Läget i världen. April 2005

37 Befolkningen i miljoner i Världen och i Sverige inom
parentes.

38 Sveriges historia.

38 Källor till de historiska avsnitten.

39 **Systemet för mänskliga verksamheter.**

39 Männsligheten har förändrats mycket sedan tidernas
beggynnelse.

40 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.

43 Utvecklingens krafter.

44 Systemet för mänskliga verksamheter.

47 Den fundamentala påverkanskedjan

49 Schema över påverkans och förändringsproblem

50 Politiska och opolitiska planeringar

51 Samband mellan huvudområdena

52 Samhällsplaneringens problem. Kunskaper och värderingar.

53 Det är huvudsakligen människornas verksamheter som
styr utvecklingen i världen.

53 Kunskaps- och värderingsverksamheter

53 Teknologiska/ ekonomiska verksamheter

54 Kulturella verksamheter

55 **Historien om människan.**

57 En resa genom tid och rum

60 Våra förfäder aporna

63 Apor på två ben

65 De första människorna

68 Vår tids människor

75 Dagens värld

77 Framtidsperspektiv

79 **Filosofins historia. Bertrand Russel om västerlandets visdom.**

Klicka på Sven Winnell 17 sept 1997 + 1 februari 2015: Filosofins historia. Bertrand Russel om västerlandets visdom. <http://winnell.com/omr109b.pdf> och läs utdrag ur Russels bok. Sidor i omr109b:

Prolog	2
Före Sokrates	3
Aten	13
Hellenismen	22
Den äldsta kristendomen	30
Skolastiken	37
Den moderna filosofins uppkomst	51
Den brittiska empirismen	74
Upplysningen och romantiken	80
Utilismen och efteråt	92
Samtiden	108
Epilog	123-126

I utredningen nu finns kopior av:

80 **Prolog**

81 **Epilog**

85 **Idéhistoria. I skuggan av framtiden. Modernitetens idéhistoria**

Sven Winnell 000524: Ett referat av Sven-Eric Liedmans bok I skuggan av framtiden. Modernitetens idéhistoria.

85 **Innehåll**

Inledning 15

FÖRSTA DELEN: I VAR MANS HUVUD

Första kapitlet: Klockan 59

Andra kapitlet: Rummet 73

Tredje kapitlet: Tiden 91

Fjärde kapitlet: Människan 131

ANDRA DELEN: INSTITUTIONERNA

Femte kapitlet: Lära för livet 199

Sjätte kapitlet: Det sanna och det goda 263

Sjunde kapitlet: Artefakterna 345

Åttonde kapitlet: Den gudomliga politiken 403

TREDJE DELEN: I SKUGGAN AV FRAMTIDEN

Nionde kapitlet: Modernitetens trolldomsglans 453

Tionde kapitlet: Europeerna och de andra 477

Elfte kapitlet: I skuggan av framtiden 5 17

Anmärkningar till texten 542

Register 580-598.

86	<u>Utdrag ur boken:</u> Från förordet.
88	Inledningen
89	Kapitel 5. Lära för livet. Här behandlas skolans och utbildningens institutioner.
96	Kapitel 7. Artefakterna. I detta kapitel behandlas teknologins och estetikens institutioner. Summering
102	Författarens avslutning
106	<u>Kunskapens makt (och maktens kunskap)</u> <u>AV SVEN-ERIC LIEDMAN</u> En mångfald relationer Olika intressen styr Många sanningar om människan Motsättningarna är störst nu

111	<u>ÅKE HOLMBERG: Vår världs historia.</u>
111	INLEDNINGEN Därefter innehållsförteckningen som ger en bild av världens urveckling:
112	MÄNNISKAN OCH MILJÖERNA. <i>Erövringen av jorden</i> <i>De första hundratusen generationerna</i> <i>Stads- och statsbyggandet.</i> <i>Högekulturer</i>
113	MÄNNISKAN OCH VÄRLDSRELIGIONERNA. <i>Samfund och samhälle under två tusen år</i> <i>Ca 500 f Kr — ca 1500 e Kr</i> <i>Buddhismen i Asien</i> <i>Kristenheten</i> <i>Islam .</i>
116	MÄNNISKAN OCH HAVET <i>Kolonialismens värld 1500—1800</i>
117	<i>Spindeln i nätet</i> <i>Den atlantiska världen 1500—1800</i>
118	<i>Västerlandet och världen</i> <i>1815—1914</i>
119	KONFRONTATIONERNAS SEKEL <i>Världskrig och världsrevolution</i> <i>1914—1945</i>
119	<i>Förenade och oförenade nationer</i> <i>Tiden efter 1945</i>

- 120 **Utråg ur ÅKE HOLMBERG: Vår världs historia.**
- 120 **Exempel på inre verkligheter och sociala miljöer.**
- 121 **Högkulturernas uppkomst. Från sid 44 och 47.**
Handlar om samspel= sociala miljöer.
- 122 **Mesopotamisk ekonomi och babyloniskt samhälle. Sid 54-55.**
Handlar om samspel= sociala miljöer och religioner=inre verkligheter.
- 123 **Grekernas konst och vetenskap. Sid 95.**
Handlar om skönhet, religioner, kunskaper= inre verkligheter, och möten mellan kulturer= sociala miljöer.
- 124 **Folkreligioner. Sid 116.**
Handlar om religioner= inre verkligheter, och samspel mellan religiösa= sociala miljöer.
- 125 **Den siste romerske kejsaren. Sid 174-175.**
Handlar om kulturspridning o d= inre verkligheter och sociala miljöer.
- 126 **Bysans undergång. Sid 181.**
Handlar om vackra saker och religion= inre verkligheter, och spridning av religion= sociala miljöer.
- 127 **Korstågen. Sid 209.**
Handlar om religioner= inre verkligheter, och kunskaps- och kulturspridning= sociala miljöer.
- 128 **Universiteten. Sid 212.**
Handlar om religioner och kunskaper= inre verkligheter, och kunskapsspridning= sociala miljöer.
- 129 **Gotiken. Sid 213-214.**
Handlar om konst, estetik och religioner= inre verkligheter, och kulturspridning= sociala miljöer.
- 130 **Den senmedeltida krisen. Sid 218-219**
Handlar om spridning av kriser och kunskaper om kriser= inre verkligheter och sociala miljöer.
- 131 **Kyrkans kris. Sid 222.**
Handlar om religioner= inre verkligheter, och samspel mellan religiösa= sociala miljöer.
- 132 **Islam. Sid 230-231.**
Handlar om religioner= inre verkligheter, och religionsspridning= sociala miljöer.
- 133 **Indianfolken och kyrkan. Slaveriet. Sid 310-311.**
Handlar om religioner= inre verkligheter, och samspel= sociala miljöer.
- 134 **Det brittiska härskarsystemet. sid 343-344.**
Handlar om samspel= sociala miljöer, och religion= inre verkligheter.
- 135 **Den ryska samhällsutvecklingen. Sid 362-363.**
Handlar om samspel/maktspel= sociala miljöer.

- 136 **Reformationerna. Sid 368-369**
Handlar om religioner= inre verkligheter, och religionsspridning= sociala miljöer. —
- 137 **Den naturvetenskapliga revolutionen. Sid 376-377.**
Handlar om kunskaper och religioner= inre verkligheter, och kunskapsspridning= sociala miljöer.
- 138 **Samhällstänkandet. Sid 377-378.**
Handlar om tänkande= inre verkligheter. och maktspel= sociala miljöer.
- 139 **Det franska enväldets framväxt. Sid 382-383.**
Handlar om maktspel= sociala miljöer, och konst och religion= inre verkligheter.
- 140 **Ludvig XIV och Versailles. Sid 383-385**
Handlar om maktspel och kulturspridning= sociala miljöer, och förlustelser= inre verkligheter.
- 141 **Religioner, världsliga makthavare, klasser och slavar.**
En sammanfattning av exemplen i det föregående.

150 **Kapitel 2: Komplement till
världshistorien fram till början av
20-hundratalet.**

152 **Tiden efter mitten av 1700-talet.**

154 **Områdena kring östra Medelhavet.
Från äldsta tid till 1930-talet.**

157 **Konsthistoria.**

159 Byggnadskonsten

160 **Industrin och utvecklingsprocesserna.**

162 Uppfinningar och upptäckter

164 **Teknikhistoria.**

166 **Medicinhistoria.**

167 **Det periodiska systemet för grundämnen.**

170 **1900-talet.**

175 **En lista med några författare och titlar**

185 **Världen byggdes om på 1900-talet.**

185 Makt och sociala relationer i världen 1914.

186 Tänkesätten och de sociala relationerna.

187 Utdrag ur "Det svenska folklynnet" (1911).

189 Första världskriget.

189 Slutet på första världskriget.

190 Mellankrigstiden.

192 Andra världskriget.

193 Atombomberna 1945.

194 Världen under efterkrigstiden efter andra världskriget.

198 Asien.

198 Främre Orienten/mellanöstern.

198 Israel och Palestina.

198 Syrien och Libanon.

199 Jordan, Saudiarabien och småstaterna.

199 Irak och Iran. Kurder.

199 Främre Orienten/mellanöstern 1991.

200 Asien bortom Iran.

200 De engelska kolonierna.

200 De holländska kolonierna.

200 De franska kolonierna.

201 Kina.

201 Japan.

201 Korea, Filippinerna, Afghanistan mm.

202 Afrika.

203 Amerika.

204 Amerikas förenta stater/USA.

205 Oceanien, polarområdena och rymden.

205 Europa 1991.

205 Världens djur- och växtvärld.

205 Källor till historien på 1900-talet.

206 **Makthavare i världen efter andra världskriget.**

208 **Världen efter 1990-1991.**

209 Jugoslavien.

224 Irak.

- 231 **Det finns fysiska och sociala miljöer.**
Många myndigheter har inflytande över de fysiska och sociala miljöerna. Här några:
Boverket. <http://www.boverket.se>
Naturvårdsverket: <http://www.naturvardsverket.se>
Socialstyrelsen: <http://socialstyrelsen.se>
Folkhälsomyndigheten: <http://www.folkhalsomyndigheten.se>
Sveriges kommuner och Landsting: <http://skl.se>
- 232 **Exempel: Miljöpartiets partiprogram 2016**
Staden
Förorter och miljonprogram
- 238 **Något om sociala miljöer**
- 239 **Våldet i världen och mänskliga rättigheter.**
- 240 **Något om mobbning, diskriminering o d.**
- 241 **Myndigheter och organisationer om mobbning och diskriminering**
- 242 **Kort om Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen?**
- 243 **Världen. Klimat och sociala relationer. Koldioxidutsläpp.**
Fysiska och sociala miljöer
Mänsklighetens utveckling
Sociala relationer
- 245 **Sveriges elva folkhälsomål**
Delaktighet och inflytande i samhället
Ekonomisk och social trygghet
Trygga och goda uppväxtvillkor
Ökad hälsa i arbetslivet
Sunda och säkra miljöer och produkter.
En mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård.
Gott skydd mot smittspridning.
Trygg och säker sexualitet och en god reproduktiv hälsa.
Ökad fysisk aktivitet
Goda matvanor och säkra livsmedel.
Minskat bruk av tobak och alkohol, ett samhälle fritt från narkotika och dopning samt minskade skadeverkningar av överdrivet spelande
- 248 **Inre verkligheter och sociala miljöer**
- 252 **De inre verkligheterna och de sociala miljöerna under tidernas lopp**
- 253 **Något om värdsbilder, livsåskådningar, ideologier, människosyn, värderingar, attityder, fördomar, moral, jämställdhet och diskriminering.**
- 261 **Något om läget inför 2012**
- 263 **Läs på! Världen har förändrats**
- 265 **Världen utanför Sverige**
- 266 **Mot en fredligare värld**

268 **Kapitel 3: FN, Förenta nationerna**

271 **50 år med FN.**

276 **Förenta Nationernas Millenniedeklaration.**

276 FÖRORD

277 VÄRDERINGAR OCH PRINCIPER

278 II. FRED, SÄKERHET OCH NEDRUSTNING

279 III. UTVECKLING OCH FATTIGDOMSBEKÄMPNING

281 IV. SKYDD AV VÅR GEMENSAMMA MILJÖ

281 V. MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER, DEMOKRATI
OCH GOD SAMHÄLLSSTYRNING

282 VI. SKYDD AV DE SÅRBARA.

282 VII. ÅTGÄRDER FÖR ATT MÖTA AFRIKAS
SÄRSKILDA BEHOV.

282 VIII. ETT STARKARE FÖRENTA NATIONERNA.

284 **Läget i världen 2002.**

286 **Läget i början av 2008**

287 **FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna.**

291 **Från regeringen.se 28 april 2019- Demokrati och mänskliga
rättigheter.**

292 **Från Utrikesdepartementets hemsida på Internet. 2011**

292 De mänskliga rättigheterna

294 Konventioner om mänskliga rättigheter som Sverige har
undertecknat

296 Vilka rättigheter finns det?

297 Rätten att inte bli diskriminerad

298 Rätten till liv - dödsstraffet

299 Förbud mot tortyr

301 Förbud mot slaveri och slavhandel

302 Regler om rättssäkerheten

303 Privat- och familjelivet

303 Tanke- och religionsfrihet

304 Yttrandefrihet

306 Förenings- och församlingsfrihet

307 Rätten till arbete

307 Rätten till tillfredsställande levnadsstandard

308 Rätten till hälsa

308 Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

309 Rätten till utbildning

311 Kvinnors rättigheter

313 Allt du behöver veta om FN:s kvinnokommission

314 Mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck i
samkönade relationer

317 Barnets rättigheter

319 Barns deltagande fick konkret innebörd på evenemang som
hölls parallellt med FN debatten om barnets rättigheter

320 Rättigheter för personer med funktionsnedsättning

322 Urfolkens rättigheter

323 Rättigheter för HBT-personer

326 Flyktingars rättigheter

327 Migranternas rättigheter

328 Folkmord

330 Väpnade konflikter

332 Våld och förtryck i hederns namn

333 **Från UD 29 april 2019 Viktiga regler. Barnkonventionen**

337 **Mänskliga rättigheter. Innehållet har flyttat. Finns nu på
regeringen.se**

338	<u>Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling</u>	357	Mål 7. Säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla
338	Ingress	358	Mål 8. Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla
	Människorna	359	Mål 9. Bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation
	Planeten	360	Mål 10. Minska ojämlikheten inom och mellan länder
	Välståndet	361	Mål 11. Göra städer och bosättning-ar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara
	Freden	362	Mål 12. Säkerställa hållbara konsumtions- och produktions-mönster
	Partnerskapet	363	Mål 13. Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser*
339	Deklaration	363	Mål 14. Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling
	Inledning	364	Mål 15. Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa öken-spridning, hejda och vrida tillbaka markförstöringen samt hejda förlusten av biologisk mångfald
	Vår vision	365	Mål 16. Främja fredliga och inklude-rande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer.
	Våra gemensamma principer och åtaganden	366	Mål 17. Stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling
	Vår värld i dag	368	<u>Medel för genomförande och det globala partnerskapet</u>
	Den nya agendan	372	<u>Uppföljning och översyn</u>
	Medel för genomförande		
	Uppföljning och översyn		
	Ett upprop för handling för att förändra vår värld		
350	<u>Mål och delmål för hållbar utveckling</u>		
351	<u>Mål för hållbar utveckling</u>		
352	Mål 1. Avskaffa fattigdom i alla dess former överallt		
352	Mål 2. Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition samt främja ett hållbart jordbruk		
353	Mål 3. Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar		
354	Mål 4. Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla		
355	Mål 5. Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egen-makt		
356	Mål 6. Säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla		

377 **Förenta Nationerna, FN 12 februari 2018. Engelsk text**

379 **Svenska FN-förbundet 17 februari 2018. Svensk text.**

381 **INFO OM FN**

386 17 GLOBALA MÅL FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

399 Allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna

404 FN SOM ORGANISATION

405 GENERALFÖRSAMLINGEN

405 SÄKERHETSRÅDET

405 EKONOMISKA OCH SOCIALA RÅDET

405 FÖRVALTARSKAPSRÅDET

405 INTERNATIONELLA DOMSTOLEN

405 SEKRETARIATET

406 FN:S UNDERORGAN

409 FN:S FACKORGAN

414 **Kapitel 4: Europeiska unionen, EU**

415 **EU Europeiska unionen. 17 februari 2018**

415 **Basfakta om EU**

416 **EU-institutionerna**

[Europeiska centralbanken](#)

[Europeiska revisionsrätten](#)

[Europeiska utrikestjänsten](#)

[Europeiska ekonomiska och sociala kommittén](#)

[Europeiska regionkommittén](#)

[Europeiska investeringsbanken](#)

[Europeiska datatillsynsmannen](#)

[Europaparlamentet](#)

[Europeiska rådet](#)

[Europeiska unionens råd](#)

[EU:s ordförandeskap](#)

[Europeiska kommissionen](#)

[EU-domstolen](#)

417 **EU-institutionernas ledare**

418 **Europeiska kommissionen**

427 **Europaparlamentet**

432 **Kapitel 5: Andra aktörer i världspoli-**
tiken

433 **World Values Survey**

434 **Kulturkartan 2015**

435 **Världsarvslistan**

435 **Världsnaturfonden WWF**

436 **Utrikespolitiska institutet**

437 **Gapminder**

437 Exempel på statistik: Choose a graph

438 **MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I SVENSK**
UTRIKESPOLITIK

439 **Folkmängd 2017**

439 Afrika söder om Sahara

440 Asien och Oceanien

441 Europa och Centralasien

442 Mellanöstern och Nordafrika

443 Nordamerika Latinamerika och Karibien

444 **Regeringens utredningar om mänskliga rättigheter.2019**

444 Afrika

444 Amerika

445 Asien och Oceanien

445 Europa och Centralasien

446 Mellanöstern och Nordadrika

447 **Amnesty. Årsrapport - mänskliga rättigheter**
2016/2017

449 **Amnestys årsrapport 2016: En politik som**
demoniserar skapar rädsla och splittring

455 **MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I VÄRLDEN - LÄGET**
2018

456 **Rights Today ger en ögonblicksbild av hur det såg ut när**
det gäller mänskliga rättigheter runt om i världen under
2018.

458 **Amnesty: FN:S DEKLARATION OM DE MÄNSKLIGA**
RÄTTIGHETERNA

459 **sida.se 23 februari 2019**

464 **Kapitel 6: Sveriges historia och svensk politik**

466 **Sveriges historia i 8 delar från Norstedts förlag.**

466 Sveriges historia: 13000 f.Kr- 600 e.Kr.

466 Sveriges historia: 600 -1350.

467 Sveriges historia: 1350-1600.

467 Sveriges historia: 1600-1721.

468 Sveriges historia: 1721-1830.

468 Sveriges historia: 1830-1920.

469 Sveriges historia: 1920-1965.

469 Sveriges historia: 1965-2012.

470 **Sveriges kungalängd**

473 **Regeringskansliet genom tiderna**

473 Tiden fram till Gustav Vasa

474 Den äldre Vasatiden 1521–1611

475 Stormaktstiden 1611–1718

477 Frihetstiden 1718–1772

479 Gustavianska tiden 1772–1809

479 Karl Johanstiden och den tidiga liberalismen 1809–1840

481 Tiden efter 1840

485 Sverige och EU

485 Regeringskansliets lokaler

487 **Sveriges regeringar under 100 år**

489 **Sverige under 1900-talet**

492 **Inkomstskatterna**

500 **Sveriges Riksdag www.riksdagen.se Februari 2019**

500 **Partierna i riksdagen och antalet ledamöter**

501 **Riksdagens utskott 14 feb 2019**

510 **Så styrs Sverige. Från regeringen.se 28 januari 2019**

511 **Regeringens politik**

512 **Politikområden för politiken**

514 **Myndigheter**

533 **Länsstyrelserna**

539 **Sven Winnell 9+16+26 maj 2016:**

Sveriges 6 regioner. Länsstyrelser, landsting och kommuner. Invånare 2005 och 2013. Antalet bostäder 2010. Länkar till deras hemsidor på internet 6 maj 2016 med uppgifter om allt de vill visa upp.

<http://winnell.com/omr36-39zzzq.pdf>

540 **Sveriges kommuner och landsting, SKLskl.se januari 2019**

546 **Sven Winnell 27 februari 2010 + 3 april 2014:**

Fackföreningar och arbetsgivareföreningar 2014. Statistik om arbete och näringar. Arbetsförmedlingens hemsida.

<http://winnell.com/omr658f.pdf>

546	<u>Företagarna</u>	622	<u>Innehållsförteckningar till utredningar från och med 21 december 2018 till 22 april 2019.</u>
547	<u>LO, Landsorganisationen i Sverige</u>	642	<u>Särskilda utredningar på Sven Winnells hemsida från och 30 januari 2010</u>
548	<u>SN, Svenskt näringsliv</u>	653	<u>Förstamajtal 2019</u>
552	<u>Kommunallag (2017:725)</u>		
586	<u>Systemet med mänskliga verksamheter, nedbantat till 44 områden.</u>		
606	<u>Område 1-5 samt 1-9 med myndigheter och professorer, yrken och utbildningar m m.</u>		
613	<u>Innehållet i Sven Winnell 20 mars 2018 del 2 av 3: FN, EU, artiklar om utrikes förhållanden samt Sveriges riksdag och Sveriges kommuner, landsting och länsstyrelser.</u> http://winnell.com/omr40zm.pdf		
614	<u>Innehållet i Sven Winnell 20 mars 2018 de 3 av 3: Samhällsplaneringens problem. Sveriges regering och artiklar om de politiska partierna och deras problem.</u> http://winnell.com/omr40zn.pdf		
615	<u>Innehållet i Sven Winnell. 16 maj 2018: Boende och bostadsbygge. Levnadsförhållanden, skatter. SCB-statistik. Boverket. SOM-institutet. Vårbudgeten. Första maj och veckor därefter. Löner. TVdebatt. Regeringens verksamheter.</u> http://winnell.com/omr40zo.pdf		

Något i juli 2019

EU har inte fått ordning på sin ledning efter parlamentsvalet i maj. Den 16 juli valdes Ursula von der Leyen till efterträdare efter luxemburgaren Jean-Claude Juncker som ordförande för EU-kommissionen.

Ursula von der Leyen gjorde inga utfästelser för att försäkra sig om nationalisternas stöd. I stället slog hon i sitt tal till parlamentet innan omröstningen fast att ”rättsstaten är vårt bästa verktyg för att försvara friheten” och att ”det går inte att kompromissa när det gäller att respektera rättsstaten”. Hon lovade dessutom att hon ”garanterar att vi ska använda hela vår omfattande verktygslåda på europeiska nivå” och att hon stödjer en ny mekanism för att införa ekonomiska sanktioner mot regeringar som underminerar rättsstaten.

I Storbritannien valdes Boris Johnson till premiärminister den 24 juli, – Vi kommer att lämna EU den 31 oktober. Inga om eller men, säger Johnson i sitt första tal.

26 juli: Sedan Italiens nuvarande koalitionsregering tillsattes har tvisten med EU trappats upp. Fram till nyligen hotade EU-kommissionen med att bötfälla landet. Men varför är Italien nere på knäna och vad händer härnäst?

20 juli: Ett brittiskt oljefartyg har beslagtogs av Iran i Hormuzsundet. – De här beslagen är oacceptabla. Det är avgörande att fartyg kan röra sig fritt i regionen, säger Storbritanniens utrikesminister Jeremy Hunt. Situationen i Hormuzsundet är mycket allvarlig och en avspänning måste ske snarast, menar utrikesminister Margot Wallström.

"Trump får ett 75 år gammalt system byggt på gemensamma regler att knaka

DN FREDAG 19 JULI 2019

Sommaren 1944 mullrade fortfarande bombflygen över Europa och Asien. Det skulle dröja ytterligare ett år innan Hitlertyskland och det japanska imperiet kapitulerade. Men vart vinden blåste i kriget rådde det inga tvivel om. De allierade befann sig äntligen i början på slutet.

Från den 1 till 22 juli samlades därför representanter för ett fyrtiotal länder på Mount Washington Hotel i Bretton Woods, några timmars bilfärd norr om Boston. Syftet var att dra upp planerna för det som komma skulle, att formulera de internationella ekonomiska spelreglerna för en tid i fred.

Deltagarna, anförda av den legendariske brittiske ekonomen John Maynard Keynes, hade blicken fäst på framtiden, men historien på näthinnan. När den amerikanske utrikesministern Henry Morgenthau under konferensens sista session – på måndag för 75 år sedan – sammanfattade varför man samlats konstaterade han att ”vi kom hit för att fördriva den ekonomiska ondska – devalveringar för att få konkurrensfördelar och destruktiva handelshinder – som föregick det nuvarande kriget”.

Det fanns en insikt om hur mycket skada protektionismen orsakat, den som politikerna i varje land gripit efter när bubblan på Wall Street sprack 1929. Man hade gjort det för att skydda de egna industrierna och arbetarna. Men tvingat den globala ekonomins kugghjul till ett

tvärstopp och drivit fram den stora depressionen. Ur askan steg fascismen, som satte världen i brand.

Bland de amerikanska representanterna fanns ett särskilt medvetande om hur det egna landet hade svikit. USA hade varit bland de första att vända världen ryggen när landet 1930 antog de så kallade Smoot-Hawley-tullarna.

Nu ville man se till att historien inte skulle upprepa sig. Under de tre veckorna i Bretton Woods lades grundplattorna för det som sedan skulle bli vår öppna, regelbaserade ekonomiska ordning. Finansiella och monetära spelregler mejslades ut. Valutafonden och Världsbanken inrättades.

USA tog ett särskilt ansvar genom att i praktiken gå i borgen för systemet – och genom att föregå med gott exempel och öppna de egna hemmamarknaderna.

Den liberala ekonomiska ordningen blev inte global efter krigsslutet – Sovjetunionen, som varit representerat vid Bretton Woodskonferensen, drog sig ur. Men framgångsrik, det blev den. Det skapade ett välstånd som de stängda kommandoekonomierna inte kunde mäta sig med. Och när järnridån föll valde även dessa att ansluta sig.

Över tid har de spelregler som man kom överens om under de där sommarveckorna för 75 år sedan omförhandlats. Ursprungligen var dollarn kopplad till guld. Fasta växelkurser och kapitalkontroller var en integrerad del av systemet. Allt detta har tagits bort.

På 1970- och 80-talet klagade Washington ofta på att européer och japaner åkte snålskjuts. Deras valutor var undervärderade, de använde

sig av dolda handelshinder och gjorde sitt bästa för att försvåra för amerikanska investerare.

USA, som genom sin roll som garant för systemet tillskansat sig en särskild maktposition, krävde bättring: spelplanen skulle vara jämn, ekonomin fri. Strafftullar hotade. Européer och japaner backade, liberaliseringarna fördjupades.

Det är lätt att se paralleller mellan handelskonflikterna nu och de för drygt 30 år sedan. Kineserna fuskar konsekvent – tar för sig av andra länders öppna marknader, men reser olika typer av hinder kring den egna. Sådana klagomål har inte Donald Trump hittat på, de framfördes av såväl Bush- som Obamaadministrationen.

Ändå skiljer sig den nuvarande hyresgästen från företrädarna i Vita huset. Genom åren har USA inte dragit sig för att använda sin särskilda maktposition, men syftet har ytterst varit att upprätthålla och fördjupa den öppna, regelbaserade ordningen som etablerades i Bretton Woods. Villkoren ska jämnas ut, liberaliseringarna gå längre.

När Donald Trump slår vilt åt höger och vänster – mot Mexiko och EU likaväl som Kina – ger han intrycket av att helt enkelt föredra en annan ordning. En som inte styrs av gemensamma regler, utan där den starke ensam bestämmer.

Martin Liby Troein
martin.liby-troein@dn.se "

"Ledare: Trumps mörka skugga vilar över världshandeln"

DN SÖNDAG 21 JULI 2019

Ekonomisk tillväxt är inte något abstrakt. Den avgör vanliga människors välbefinnande och vardag. Jordens befolkning har ökat med drygt 2 miljarder sedan 1990. Samtidigt har antalet fattiga minskat med 50 miljoner varje år, vilket summerar till omkring 1,25 miljarder färre fattiga nu än då.

I världens två mest folkrika länder, Indien och Kina, har hundratals miljoner människor befriats från armod – mellan 1990 och 2015 tredubblades Indiens bnp per capita och Kinas ökade nära åtta gånger. I Ostasien minskade den extrema fattigdomen från 60 till 4 procent.

Dessa länder har liberaliserat den inhemska ekonomin, men ännu viktigare är att de har öppnat sig för internationell handel. De exporterar och importerar varor och tjänster, till gagn för alla inblandade.

Den globala handeln är emellertid en komplex och ömtålig apparat. Företag och kunder tecknar avtal och olika regelverk sätter ramarna. Gigantiska containerfartyg har tillsammans med kompatibla lastbilar revolutionerat transporterna, och handelsvägarna till havs garanteras i hög grad av den amerikanska marinen. Valutakurser och andra rörelser på de finansiella marknaderna påverkar investeringar och handelsmönster.

Efter murens fall har frihandelns vindar svept över stora delar av världen, och flera stora aktörer har tagit bort handelshinder.

Men under president Donald Trumps ledning har USA slagit in på en protektionistisk väg. Han har lagt frihandelsavtalet med EU (TTIP) i malpåse och dragit sig ur det med länderna kring Stilla havet (TPP), samt inlett ett uttalat handelskrig med Kina.

Handelskriget påverkar nu ekonomin globalt. Singapore, en av världens mest öppna och exportberoende länder, brukar av experter betraktas som en kanariefågel som känner av sämre villkor tidigare än andra. Uttrycket kommer från att man förr använde kanariefåglar för att känna av giftiga men doftlösa gaser i gruvor.

Det senaste kvartalet växte Singapores ekonomi med endast 0,1 procent på årsbasis. Exporten har sjunkit med hela 17 procent jämfört med för ett år sedan. Även i andra asiatiska länder, såsom Indonesien, Indien och Sydkorea, pekar exportsiffrorna ordentligt neråt i juni. En förklaring är att Kina köper mindre varor från dem.

Tillväxtsiffrorna för det senaste kvartalet i Kina är de lägsta på tre decennier. Orsaken är delvis de tullar som USA har lagt på över hälften av kinesiska varor som säljs dit. Följden blir att även producenter utanför Kina som ingår i värdekedjorna påverkas negativt – liksom konsumenterna i USA.

Det är osäkert hur långtgående och ihållande handelskriget blir, men det finns en påtaglig risk för att det utvidgas till fler länder. Vietnam, liksom Sydkorea och Taiwan, sägs stå på tur att beläggas med tullar av USA. Detta kommer självfallet att få långtgående konsekvenser för utvecklingen i Asien, vilket inom ett par decennier kommer att hysa hälften av jordens befolkning.

Det är tragiskt att vår tids supermakt, som tidigare har varit tämligen frihandelsvänlig, nu lägger krokben i stället för att underlätta handel. Dels för att färre fattiga kommer att nå medelklassen, dels för att medelklassen kommer att få mindre för sina pengar. Alla förlorar på mindre handel och sämre tillväxt.

Den protektionistiska, negativa spiralen måste brytas.

DN 21/7 2019 "

" Hård retorik. Donald Trump trasar sönder det amerikanska samhället

DN ONSDAG 7 AUGUSTI 2019

USA:s presidenter brukar ihåggkommas för sina gärningar, men också för det språk de använde i offentligheten. Flera av Abraham Lincolns texter anses vara retoriska mästestycken. Franklin Roosevelt prövade en mer resonerande stil när han pratade med lyssnarna via radion. George Bush den yngre föredrog ett mer vardagligt språk fyllt av texanska defekter ("Bushisms"). Barack Obama däremot använde gärna fullständiga meningar och ett idiom som bättre passade en professor än en politiker.

Donald Trumps språk avviker på flera sätt från föregångarnas. Dels är det till sin konstruktion simpelt, med en vokabulär som sällan når över nivån hos en grundskoleelev. Dels använder han med förkärlek förstärkningsord i slutet av en mening, som "tro på mig" eller "människor vet inte detta". Formuleringarna döljer ofta den reella innebörden. När han exempelvis i ett tal utbrast att "Många känner inte till att Abraham Lincoln var republikan", ska det i själva verket tydas: "Jag tillhör dem som alldeles nyligen inte visste det."

Men det Trump kommer att bli mest ihåggkommen för vid sidan av alla lögnerna är inte det infantila språket, utan att det är så rätt och hatfyllt. Tonen sattes redan då han annonserade sin kandidatur 2015, då han utpekade mexikanska invandrare som drogkurirer och våldtäktsmän. Men det var först efter vit makt-demonstrationen i Charlottesvile 2017, då en demonstrant dödades och mobben skanderade rasistiska slagord, som det stod klart att han identifierar sig med de vita

nationalisterna och ser dem som ”sitt” folk.

Om det funnits ett övergripande tema i Trumps ordkaskader hittills så är det anti-hispanic-budskapet, symboliserat av löftena om att deportera miljontals invandrare, främst latinamerikaner, och bygga en mur längs gränsen mot Mexiko. Efter att det budskapet trummats in på massor av valmöten och i rader av hätska tweetar är det inte förvånande att extremister tar presidenten på orden och anser sig ha fått sina fördomar bekräftade på högsta ort.

För tre månader sedan talade Trump inför en skara trogna anhängare. Som vanligt hetsade han mot invandrare som tagit sig in i landet och ställde den retoriska frågan hur man ska få stopp på ”invasionen”. När någon i publiken skrek ”Skjut dem!” försökte Trump skoja bort det, liksom han gjort vid andra tillfällen när körer skanderat ”Spärra in henne!” och ”Skicka tillbaka dem!” om utpekade fiender.

Nu visar det sig att den 21-åring som misstänks vara förövare av lördagens massaker i El Paso inspirerats av Trumps retorik och hänvisar till presidenten i det manifest som lades ut på nätet bara minuter innan skjutningen började. Endast gärningsmännen är direkt ansvariga för de senaste massakrerna i El Paso och Dayton. Men Trump kommer inte undan ansvaret för att ha piskat upp en stämning som verksamt bidragit till de ändlösa skjutningarna – inalles 255 stycken under årets 218 dagar – och till de ökade hatbrott som skett sedan hans tillträde.

Trump framträdande i måndags, då han markerade avstånd till vit makt-rörelsen och allmänt fördömde rasismen, har av vissa tolkats som att han kan ha svängt och plötsligt kommit på bättre tankar. Jag tror inte ett ögonblick på det. För det första skyllde han i vanlig

ordning dåden på psykisk ohälsa, näthat och videospel. Vapnen hade inget med saken att göra. För det andra fanns det inte ett uns av självkritik i talet, något som visar att han ångrar sina tidigare förlöpnings. Trump är oförmögen att be om ursäkt eller erkänna att han haft fel.

Något liknande såg vi efter Charlottesvilles, då han först uttalade fördömanden bara för att kort därefter ändra sig och kritisera våldet ”på båda sidor”. Efter Sandy Hook-skjutningen i Newtown i Connecticut 2012, då 20 oskyldiga skolbarn massakrerades, ville många tro att USA hade nått en vändpunkt. Nog måste väl massmord på småbarn leda till en skärpning av vapenlagarna? Men så skedde inte, trots fortsatta massskjutningar och dödstal som årligen uppgår till nära 40 000. Inget talar för att kongressen nu kan samla sig och stifta striktare vapenlagar, eller ens förbjuda de krigsliknande automatvapen som säljs öppet i många delstater och på vapenmässor.

Andra skäl till pessimism är att vapenlobbyn NRA fortsatt håller kongressen i ett järngrepp, och att Trumps partivänner efter varje dödsskjutning försöker tona ner händelsen och göra allt för att skifta fokus. Trumps istadighet och republikanernas avledande manövrer garanterar fortsatt handlingsförlamning i en fråga som bokstavligen rör medborgarnas liv eller död.

Den tyske språkhistorikern Peter von Polenz har myntat uttrycket ”den totalitära stilen” för ett språk som utmärks av starka uppmaningar och värdeord, en förkärlek för militära fraser och en låg stilistisk nivå. Karaktäristiken passar väl in på Donald Trump. Frågan är nu hur länge den samhällsväv som binder samman medborgarna kan hålla stånd mot ett språk som gör allt för att trasa sönder den.

Erik Åsard "

”Flyktingar används som slagträ i samhällsdebatten”

DN SÖNDAG 21 JULI 2019

DN. DEBATT 20190721

Tendensen att politiska partier utnyttjar flykting- och migrationsfrågan som ett slagträ i en alltmer polariserad samhällsdebatt ökar, och invandringen får skulden för alla möjliga samhällsproblem. Nu behöver vi lyfta blicken och fråga oss om inte mångfald är bättre än isolering och inåtblickande, skriver Jan Eliasson, vice generalsekreterare i FN 2012-2016.

Först tre personliga minnesbilder av migration och flyktingar. Göteborg i början av 1950-talet:

SKF och andra industrier gick på högvarv och behövde arbetskraft. Många italienare sökte sig till Göteborg, en del med sina familjer. Några bodde i baracker nära SKF. Pappa sa till mig: ”Kan inte du och kompisarna gå ner och spela fotboll med deras barn, så att de känner sig välkomna”.

Libanon, 2013:

Hundratusentals syrier flydde över gränsen. Det skulle så småningom bli över en miljon, cirka en fjärdedel av Libanons befolkning. Libanesiska regeringen ville inte upprätta läger utan sökte fördela flyktingarna över landets städer och byar. Det var för mig som FN-representant imponerande att se hur alla ställde upp och sökte möta flyktingvågen från Syrien.

Stockholm, akutmottagningen på ett sjukhus på natten, 2019:

Alla var invandrare: läkaren, sjuksköterskan, undersköterskan, städerskan. Under mina timmar där som patient så talade jag med personalen om deras erfarenheter: om krigets fasor i Bosnien, politisk förföljelse i Latinamerika och hur mycket lättare det var att heta Sara än Soreh för att få jobb i Sverige.

Jag tror inte att vi är riktigt medvetna om att Sverige sedan länge inte bara finns i världen utan också att världen finns i Sverige. Det som våra mor- och farföräldrar byggt upp under 30-, 40-, och 50-talet fick en fortsättning under de senare decennierna på 1900-talet i den invandring som säkrade ekonomisk tillväxt i vårt land.

På senare tid har den onda cirkeln av krig, förföljelse, klimatförändringar och fattigdom lett till en förstärkt flykting- och migrationsström, främst från länder utanför Europa. Mycket tyder på att denna trend kommer att hålla i sig.

Låt oss lyfta blicken och se närmare på detta internationella perspektiv. Cirka 270 miljoner människor i världen bor och arbetar i länder där de inte är födda (migranter). Cirka 70 miljoner är flyktingar från krig och förföljelse, varav 40 miljoner befinner sig innanför och 30 miljoner utanför gränserna. Vissa länder har tagit emot miljontals flyktingar, till exempel Pakistan, Iran, Turkiet, Libanon, Kenya och Uganda.

När vi i FN 2016 planerade det första toppmötet om flyktingar och migration gjordes en rad studier om effekterna av migration och flyktingströmmar. Både Internationella Valutafonden (IMF) och OECD kom fram till att migrationen har haft en klart positiv inverkan på tillväxt och välbefinnande. Andra studier pekade på de viktiga konsekvenserna av migrationen för den vitala befolkningstillväxten. I

våra diskussioner i New York talade också många delegater om mångfaldens och det internationella samarbetets positiva effekter på våra samhällen.

Det är märkligt hur mycket samhällsklimatet har förändrats i många länder under de senaste tre till fyra åren. Flyktingar och migranter ses i den politiska debatten alltmer som hot och problem och allt mindre som tillgångar.

När en färdigförhandlad överenskommelse i FN om principer för ordnad migration skulle undertecknas förra året hoppade ett tiotal länder av i sista stund, ledda av USA och Ungern. Den sågs av dem – felaktigt – som en inbjudan till större invandring.

Otvetydigt ledde den stora flyktingvågen 2015 från Mellanöstern till Europa till stora påfrestningar på mottagningskapacitet, både nationellt och lokalt. Det gällde centrala samhällsfunktioner som utbildning, bostäder och arbetsmarknad. De kulturella klyftorna var också ofta svåra att överbrygga. I Europa var det särskilt Tyskland och Sverige – som tagit emot fler flyktingar än andra EU-länder – som kände av dessa effekter. Men det ska också sägas att Sverige och Tyskland klarade denna uppgift mycket väl, vilket också uppmärksammades och uppskattades internationellt.

Oroande under senare år har varit tendensen i många länder att politiska partier och rörelser utnyttjar flyktingar och migranter för att öka rädsla, dela och polarisera och ge invandring skulden för alla möjliga samhällsproblem.

Än mer problematiskt är att dessa politiska kampanjer, med främlingsfientlighet som drivkraft, så ofta varit framgångsrika. De har

i hög grad blivit katalysatorer för missnöje över andra samhällsproblem. Detta missnöje har i många fall varit förståeligt och legitimt, till exempel när det gäller inkomst- och förmögenhetsfördelning och skillnader mellan stad och land. Men i många fall har just flyktingar blivit katalysator för en splittrande debatt. Trumps valframgångar i USA och Brexitsidans vinst i Storbritannien måste ses i detta perspektiv.

Vad behöver vi då göra, både på politisk och individuell nivå, för att lägga en ny kurs i migrations- och flyktingfrågan? Jag har fem förslag:

1. Klargöra vad migranter och flyktingar betytt samhällsekoniskt, och betyder för våra länder i Europa, inte bara på kort utan också på lång sikt.
2. Se invandring i ett internationellt perspektiv – se behovet av insatser i ursprungsländer, av stopp för människohandel och av att värna den fundamentala rätten till asyl.
3. Analysera och fråga oss om mångfalden är ett bättre alternativ för vår framtid än isolering och inåtblickande.
4. Acceptera vårt ansvar att arbeta för att våra demokratiska samhällen gynnar alla samhällsgrupper och skapar den samhörighet som är nödvändig för att stå emot auktoritära och antidemokratiska krafter.
5. Satsa målmedvetet på en integration som tar tillvara alla mänskliga resurser i våra samhällen.

Allt detta innebär inte att vi kan blunda för de allvarliga problem vi ser i en del av våra förorter, på skolor och i motsättningar mellan olika

grupper. Vi måste undvika skönmålning lika väl som demonisering av invandringen. Vi måste främja dialog och möten, tala med varandra på alla nivåer: i civilsamhället, i bostadsområden, i skolor och på arbetsplatser. Vi måste visa tolerans och medkänsla och skapa sammanhållning i en tid av utbredd oro och osäkerhet.

Om vi bestämmer oss för att se flykting- och migrationsfrågan som en positiv demokratisk arbetsuppgift snarare än som ett slagträ i en alltmer polariserad samhällsdebatt har vi kommit en bra bit på väg. Förhoppningsvis kommer den snart uppsatta migrationspolitiska kommittén i Sveriges riksdag att sätta en positiv kurs framöver i denna för vårt samhälle så viktiga uppgift.

Jan Eliasson, vice generalsekreterare i FN 2012-2016 "

" Moderniteten har ett ursprung men den saknar nationell tillhörighet

DN TISDAG 23 JULI 2019

I det krigiska men skapande 1500-talet föds moderniteten, enligt historikern Stephen Davies nyutkomna bok "The wealth explosion – the nature and origins of modernity".

Vår moderna tillvaro präglad av växande befolkning, urbanisering och framför allt ett växande välstånd är enligt Davies en oavsedd och oväntad konsekvens av handlingar i helt andra syften. Till skillnad från andra områden vid samma tid lyckas inte en framgångsrik krigsherre besegra sina fiender och skapa ett imperium. I Europa fortsatte konflikterna och därmed innovationer som först inte syftade till annat än att döda och härska. Med tiden bröt sig innovationerna loss från kriget och kom att tjäna civila syften, som att öka gemene mans ekonomiska välstånd.

Historikern Davies bok är förvisso avsedd att sammanfatta och han tipsar generöst om vidareläsning i andras verk, också sådana som har helt andra tolkningar och uppfattningar än hans egen. Själv är han samtidigt tydlig med att den moderna tillvaro som tog sin början i Västeuropa och sedan spridits över världen har varit en välsignelse för människan.

Ta en sådan sak som livet självt. Före det moderna samhället sågs inte individers liv som självändamål och materiell välfärd och själslig

utveckling som meningen med tillvaron – den låg i sådant som tro, tillhörighet och livet efter detta, och förstås äran på slagfältet. Individualismen betydde inte självupptagenhet, utan har tvärtom utvecklats ihop med ökad sympati för andra, universella rättigheter för alla människor och ökad hänsyn till djur och natur.

En annan aspekt av moderniteten som skiljer denna tillvaro från tidigare är enligt Davies en rationell kunskapssyn som bland annat förmår att se enskildheterna i tillvaron som fascinerande små detaljer att utforska, som inte behöver passa in i en förklaring av hela tillvaron. En växande kunskapsmassa blev möjlig, där intellektuella tidigare pendlat häftigt mellan tvärsäkerhet eller tvivel på allt. På detta följde systematiska innovationer när teori och praktiska experiment kunde paras ihop.

En illustration av det skifte Davies beskriver finns i Niklas Rådströms roman ”En Marialegend”. Författaren gör fiktion av 1500-talskonstnären Lucas Cranach den äldre, en romantiker med modernitetens sympati för livet illustrerad bland annat i känsla för affärer och en nyfikenhet på tillvarons knappt synbara detaljer.

I en scen tussas Cranach ihop med kejsaren Karl V, en av de härskare som försökte men misslyckades att lägga Europa under sig. Karl V beskriver med cynisk realism kriget ur 1500-talshärskarens perspektiv: ”Tror han kanske inte att kriget bärs av vår förmåga att skapa? ... Kriget är människans mäktigaste skapelse, det är det viktigaste för en regent att förstå.”

Karl V hade rätt men fick fel, hans medeltida metoder kom i slutänden att gynna Cranachs moderna motiv. Krigsherrarna är därför inte längre våra härskare. Den moderna makthavaren behöver på ett helt annat sätt

bekymra sig om folkets välfärd och andra hänsyn, särskilt i liberala demokratier.

En av Davies tänkvärda slutsatser är att modernitetens genombrott inte beror på något unikt västerländskt arv. Att det kommer här och inte exempelvis i Kina, där det var som närmast under Songdynastin (960–1279), beror i stor utsträckning på tillfälligheter. Och i vilket fall som helst innebär moderniteten med dess uthålliga ekonomiska tillväxt, växande befolkning, urbanisering och förändrade sätt att tänka, veta och värdera ett radikalt brott med alla historiska samhällen, också det västerländska arvet.

Modernitetens universella karaktär gör den lämplig för alla samhällen och alla människor, vilket också bevisats med globalisering och den liberala demokratins spridning.

Samtidigt är moderniteten på intet sätt vårt ofrånkomliga öde. En stark antimodernism har varit en ständig följeslagare, och bekvämlighet och feltänkta planer riskerar ständigt att suga musten ur dynamiken som driver oss att förbättra. Davies korta bok är en både lärorik och tänkvärd påminnelse från historien om värdet av att blicka framåt med förundran, omtanke och nyfikenhet.

Mattias Svensson

mattias.svensson@dn.se "

" Cynism förblindar. Utopierna har fortfarande en roll i världspolitiken

DN TISDAG 23 JULI 2019

”Realismen” kallas den ledande teorin om staters förhållande till varandra. Den går ut på att nationernas egenintresse är avgörande för handlandet. Rätten sitter spjutstängs ände. Staterna drar sig inte ens för att gripa till vapen, om de ser sina intressen hotade.

President Trumps handelskrig är ett aktuellt exempel. Om USA:s intressen kränks straffar han motparten med tullar, hur mycket det än strider mot vad nationalekonomer lär oss om vad som är det gemensamma bästa.

Detta är inte bara en motbjudande teori. Den är i de flesta fall också empiriskt felaktig, som några av oss påpekat – jag själv i ett flertal statsvetenskapliga böcker utgivna i USA och Sverige och nu senast också i skönlitterär form. Vad som än skrivs om Trump är nämligen det motsatta handlandet det vanliga. Trots sitt anspråksfulla namn är realismen – orealistisk. Just handel är faktiskt det bästa motexemplet.

Stater har ett intresse att samarbeta, att byta varor och tjänster med varandra och därför utveckla ett sådant regelsystem, som gör handeln säker. Frihandelsavtal, regleringar av finansiella transaktioner, av invandring och flyktingpolitik, av den globala uppvärmningen visar på värdet av att söka komma överens.

Utopismen är därför en bättre teori än realismen. Utopier om hur världen ska kunna bli bättre är drivkraften för mycket av

världspolitiken. Idéerna leder visserligen ofta till oväntade eller olyckliga resultat men uppstår likafullt oförtrutet igen. Politik sägs vara det möjligas konst.

Jag säger i stället med norske utrikespolitikern Edvard Hambro att politik är att göra det möjligt i morgon som förefaller omöjligt i dag.

Många förbättringar och uppfinningar har faktiskt en gång börjat just som utopier.

Som statsvetare kan man kritisera realismen med logiska och empiriska metoder. Som romanförfattare kan man göra något mer: gestalta hur enskilda människor upplever löftena om evig fred och besvikelserna över nya krig. Jag leker med tanken på en nyårsfest år 1899, när gästerna skålade för det fredliga 1900-tal som väntade.

Globaliseringen, lika avancerad då som nu om man mäter utrikeshandelns andel av nationalinkomsten, hade med ångbåtar och järnvägar fört människorna närmare varandra. Hur kunde någon tro att det skulle bli krig igen när man, inom den härskande överklassen, reste utan pass, gifte sig över nationsgränserna och talade varandras språk?

Drottning Victoria var ”hela Europas mormor”. Hur kunde man tro att kusiner som Tysklands kejsare, Englands kung och Rysslands tsar skulle vilja ta till vapen mot varandra?

Efter första världskrigets katastrof spirade snart en ny utopi: demokratin skulle garantera världsfreden. Men president Wilsons misslyckades i Versailles. Han fick inte den fred han ville ha utan en fred präglad av hämnd. Han fick inte det världssamfund han önskade

men ett förbund utan makt bakom orden. Han fick inte ens med sig sitt eget hemland i det nya förbundet. Och snart stod världen åter i brand. Jag försöker sedan förstå hur Jean Monnet tänkte, när han i början av femtotalet tyckte sig se ett tredje världskrig nalkas.

Monnet sitter bekvämt i sin förstaklasskupé och lägger ut texten om hur krigets resurser – kol och stål – borde föras över från nationalstaternas beslutanderätt till ”Höga myndigheten”.

Förslaget innebar ett mellanstatligt avtal men övervakningen skulle skötas av det övernationella organet, ett konstitutionellt orent förslag men denna otydlighet var i själva verket finessen. Saker och ting fick inte ställas på sin spets. Folket fick inte tillfrågas om de gillade en utveckling i övernationell riktning, för folket skulle alltid säga nej. Det var en elitism som kanske då var nödvändig men som i dag förklarar mycket av dagens populistiska reaktion. Jag låter en senare generation i min roman delta i kärleksrevolten – ”Make love, not war”. Sällan har väl utopiernas roll i världspolitiken varit påtagligare än 1968. Men den betagande tanken att den fria kärleken skulle frälsa världen från krig och förtryck fick snart ge vika för en militant marxism.

Vid Berlinmurens fall lärde oss Francis Fukuyama att historien nått sitt slut, att det onda inte hade några fiender mer. Men Samuel Huntington invände att ett nytt slags krig väntade, ett krig mellan civilisationer.

Och idyllen tog slut. Mellan den 9 november 1989 och den 11 september 2001 var världen verkligen fredlig och nyårsfesten år 1999 kan tecknas lika euforiskt den som jag låter inträffa hundra år tidigare. Så vad är det vi lärt av historien? Jag tror trots allt att det finns anledning till försiktig optimism. Globaliseringen under senare årtionden har nämligen medfört institutionella förändringar i

världspolitiken. Vi kan genom Internationella brottsmålsdomstolen se en spirande internationell rättsordning, låt vara ännu mycket skör (att USA inte är medlem är väl det värsta). Vi har genom EU visat att det, trots alla kriser och begränsningar, varit möjligt att i fredens namn konstruera övernationella organ. Vi ser hur FN, trots stormakternas vetorätt, i stigande utsträckning antar resolutioner fattade enligt majoritetsregeln men som ändå är bindande för medlemsstaterna. Besvikelserna dödar inte fredslängtan.

Utopierna återkommer lika regelbundet i mänsklighetens historia som de blommande körsbärsträden, som slår ut varje år. Och fredsutopierna leder ibland till resultat. Cynismen, däremot, förblindar. Den hindrar oss från att se att människor i vissa avseenden och på vissa platser faktiskt har lyckats göra världen en smula bättre.

Leif Lewin

Leif Lewin är professor emeritus i statskunskap, Uppsala universitet. Han har i detta ämne bland annat gett ut böckerna ”Democratic accountability. Why choice in politics is both possible and necessary” (Harvard university Press, 2007) och ”Global demokrati. Hur vi på hundra år kommit halvvägs till en demokratisk världsordning” (Studentlitteratur, 2015). "

”Svårt förstå varför väljare sätter populism före välfärd”

DNLÖRDAG 1 JUNI 2019

" DN. DEBATT 20190601

Genom forskningen vet vi vilka samhällsmodeller som genererar välfärd. Ändå ökar stödet för politiker som i stället sprider hat, fruktan och konspirationsteorier. Man måste i sammanhanget fråga sig om det finns något grundläggande fel på hur vi samhällsforskare kommunicerar med omvärlden, skriver statvetaren Bo Rothstein.

Den samhällsvetenskapliga forskningen har tack vare förfinade teorier och alltmer avancerade metoder samt inte minst en starkt ökad tillgång till data otvetydigt gjort stora framsteg. Det har också gjorts stora framsteg inom forskningen vad gäller hur man ska definiera och mäta mänsklig välfärd. Även om de filosofiska teorierna bakom vad som ska räknas som mänsklig välfärd skiljer sig åt så är de mått som används tämligen likartade.

I realiteten används mestadels både objektiva mått på befolkningshälsa men också subjektiva mått som om människor uppfattar sig vara vid god hälsa och om de är nöjda med sin livssituation. Ett alltmer brukat mått är i vilken grad människor uppfattar att de flesta andra människor i deras samhälle går att lita på. Man kan tolka detta mått på social tillit som att människor gör en värdering av den generella moraliska halten i det samhälle de lever i.

Det råder dessutom i stor utsträckning inom forskarsamhället samstämmighet om vilken av de olika samhällsmodeller som har prövats som genererar mest av denna typ av mänsklig välfärd. Det är inte kommunism, fascism, nationalism, konservatism eller populism och inte heller rå konkurrenskapitalism av nyliberal modell. Det är i stället den slags samhällen som vuxit fram i nordvästeuropa och inte minst i de nordiska länderna, det vill säga en kombination av liberal demokrati, en av miljö- och konsumenthänsyn väl reglerad marknadsekonomi, en opolitiserad, huvudsakligen icke-korrupt och kompetent förvaltningsapparat tillsammans med en omfattande välfärds- och socialpolitik.

Lägger man ihop standardmåten på mänsklig välfärd enligt ovan är bilden mycket tydlig och har av några välkända utvecklingsekonomer benämnts som att ”bli som Danmark”.

Givet denna kunskap är vad vi ser både i vår del av världen och globalt tämligen oroande.

Nämligen att allt fler länder rör sig bort från den samhällsmodell som genererar mest mänsklig välfärd. Vad gäller den liberala demokratin så visar de mätningar som görs av olika forskningsinstitut att antalet länder och människor som lever under detta politiska system var som högst runt 2005 varefter det har skett en påtaglig minskning. Det är inte bara så att ett auktoritära regimer som de i Kina, Egypten, Saudiarabien och Ryssland blivit mer auktoritära utan att vi i många demokratier nu ser tydliga anti-liberala och anti-demokratiska tendenser. Vi ser såväl vänster- som högerpopulistiska rörelser och partier som nått stora framgångar och i många fall också innehar regeringsmakten. Mexiko, Turkiet, Indien, Italien, Ungern, Polen, Brasilien och USA är några exempel.

Till detta kommer ett antal nya forskningsrapporter som visar att väljare i många fall inte "belönar" partier och politiker som har visat god förmåga att tillhandha den slags resurser som ökar människors välfärd.

Tvärtom verkar stödet för politiker som mobiliserar på att sprida hat, fruktan och som torgför rena konspirationsteorier att öka. Dessa politiker har i allmänhet inget till övers för det ovan nämnda slaget av forskningsresultat om vilken typ av politik som skapar eller ökar den mänskliga välfärden i samhället.

Detta ställer oss inför några mycket svåra frågor. Hur ska vi förklara att många väljare i ökande grad inte stöder den slags politik som med stor sannolikhet ökar deras egen välfärd och med säkerhet också den övergripande mänskliga välfärden i deras samhälle? . Varför röstar de på politiker som är kända för korruption, för att politisera domstolsväsendet, som försöker tysta den fria pressen och som lever på att sprida hat och rasism? I många länder kan man också se att stödet för det demokratiska samhällsskicket avtar bland unga människor. Det går naturligtvis att peka på att många väljare är okunniga, kortsynta och oinformerade men faktum är att utbildningsnivån i de flesta demokratier är högre nu än den varit någonsin tidigare. Man kan också skylla på strukturella förändringar som globaliseringen och den omfattande migrationen men detta är inte första gången som demokratierna i världen stått inför stora problem av detta slag.

Det är inte helt enkelt att hitta en huvudorsak bakom den rådande och enligt min mening alarmerande utvecklingen och det är inte säkert att det finns någon sådan enskild "grundbult".

En faktor som jag menar fått alltför lite uppmärksamhet i denna diskussion är min egen grupp, de samhällsvetenskapliga forskarna. Man kan ta USA som exempel.

Landet har otvivelaktigt den absolut största, mest framstående och överlägset mest respekterade kadern av ekonomer, sociologer och statsvetare i världen.

Och vad är resultatet? Den på lögner, ekonomiska manipulationer och rasism byggda Trump-administrationen som underblåser politiskt våld, hotar den fria pressen och demoniserar sina politiska motståndare. Den fråga som måste ställas är om det är något grundläggande fel på hur samhällsforskarna kommunicerar med omvärlden och i vilken grad de lever upp till det ansvar jag menar som positionen som forskare kräver. Låt mig lyfta två problem i detta.

1 Många forskare vill se sig som "objektiva" och som stående utanför eller ovanför politikens frågor. De är rädda för att uppfattas som partiska och de gömmer sig inte så sällan bakom sofistikerade statistiska metoder som de menar skyddar dem från att bli beskyllda för att ta politisk ställning. Den fråga som måste ställas till dessa är denna: Vad är det för fel att ta ställning för ökad mänsklig välfärd?

Tanken att det skulle vara möjligt att hålla valet problemställning och forskningsfråga fri från normativa ställningstaganden är med förlov sagt rent snömos.

2 Det andra problemet är att många kolleger, inte minst från spetsuniversiteten i USA, vittnar om hur yngre forskare väljer att forska om alltmer esoteriska och triviala problem som är av minimal samhällsrelevans för att kunna möta de allt starkare kraven på

statistisk och metodologisk förfining. Därmed har de som lärare heller inget att bidra med när det gäller att utbilda nya generationer till demokratiskt ansvarstagande medborgare. Detta betyder naturligtvis inte att vi ska ha forskare med tydligt partistämpel och självklart inte heller forskare som manipulerar sina metoder och data för att nå ”rätt” resultat. I stället menar jag att vi behöver många fler forskare som väljer att forska om genuint samhällsrelevanta problem som är kopplade till ovanstående frågor om mänsklig välfärd och som engagerar sig i den offentliga debatten.

Bo Rothstein, professor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet"

" Ledare: Dubais glitter får inte dölja det stenhårda förtrycket

DN ONSDAG 31 JULI 2019

Prinsessan Haya har flytt till London tillsammans med sina två barn. Där har hon ansökt om skilsmässa från sin make, shejk Mohammed bin Rashid Al Maktoum, emir av Dubai.

Prinsessan Haya är shejkens sjätte och yngsta hustru, hon har en universitetsexamen från Oxford och en egen karriär som bland annat ordförande i Internationella ridsportförbundet. Hon är dessutom halvsyster till Jordaniens nuvarande kung Abdullah.

Hon tampas dock med en mycket mäktig man, en av Mellanösterns allra mest inflytelserika. Emiren är enväldshärskare samt multimiljardär. Det råder heller inga tvivel om att han kommer att försöka hämta hem ”sina” kvinnor med soldater och låsa in dem i årtal. En av hans döttrar, prinsessan Latifa, rymde 32 år gammal från det instängda slottslivet 2018 och berättade då utförligt om sin ofrihet på Youtube. Men hon fångades in på en båt utanför Indien och har sedan dess bara setts till vid något enstaka tillfälle.

Ytterligare en dotter lurade sina fångvaktare på familjens gods i Surrey i Storbritannien år 2000 och gav sig av. Även hon fångades in och sitter sedan dess i husarrest i hemlandet. Detta är en god illustration av vad en klanstyrd diktatur innebär, till och med för de mest privilegierade kvinnorna i samhället. Förenade Arabemiraten, i vilken Dubai ingår, är en tyranni, Saudiarabien en annan.

Det är dock lätt att låta sig luras av det materiella överflödet och utvecklingen. Dubai har gått från tält till skyskrapor på en generation – utan att förlita sig på olja. Bara 5 procent av bnp kommer från det svarta guldets. I stället har man satsat på att göra Dubai till ett finanscentrum och en besöksdestination. Varje år kommer 16 miljoner turister för att beundra världens högsta byggnad, Burj Khalifa (som för övrigt ägs av shejk Mohammed) och för att handla, bada och roa sig.

Men fler borde se misären bakom potemkinkulisserna. De sju emiraten är hårdföra autokratier med ett systematiskt förtryck av kvinnor. En man får ta sig upp till fyra hustrur och han har rätt att slå dem och sina barn. En kvinna får bara gifta sig med en man och måste ha klartecken från en manlig förmyndare för att få byta ringar. En kvinna har också svårt att begära och få skilsmässa.

Det är dessutom inte bara staten som kringmärker kvinnornas vardagsliv. Det patriarkala tankegodset är djupt rotat i regionen. I Arab Barometer uppger en majoritet av befolkningen i arabvärlden att en kvinna förvisso ska kunna bli statsöverhuvud, men när det kommer till familjeangelägenheter är det mannen som ska ha sista ordet. Även merparten av kvinnorna anser detta.

Enligt Freedom House, som rankar politisk frihet, är Förenade Arab-emiraten ett mycket ofritt land. Det finns ingen yttrandefrihet över huvud taget. Inga politiska partier är tillåtna. Det finns inga folkvalda lagstiftande församlingar. Dessutom jobbar miljontals gästarbetare – de motsvarar 85 procent av befolkningen – under usla förhållanden och utan skydd från rättsstaten. Att vara med i en fackförening är inte tillåtet.

Det är sorgligt – och oacceptabelt – att det finns så många människor i Förenade arabemiraten som lever olyckliga i alla sina dagar.

Om man funderar på att besöka det förrädiskt glimrande shoppingparadiset bör man ta ställning till om man därigenom vill stötta ett land som så flagrant förtrycker fångarna i systemet. Dubai är motsatsen till guld och gröna skogar. Till och med för emirens allra närmaste kvinnliga familjemedlemmar.

DN 31/7 2019"

" Nu avgörs den kungliga vårdnadstvisten i domstol

DN ONSDAG 31 JULI 2019

På tisdagen inleddes i London en uppmärksammas kunglig vårdnadstvist mellan shejk Mohammed av Dubai och hans hustru prinsessan Haya. Enligt nyhetsbyrån Reuters kräver Haya att domstolen utfärdar ett besöksförbud för maken, beskrivet som ett skydd mot trakasserier.

Hon ska även ha krävt skydd mot ”tvingande giftermål” – oklart dock vem det är som ska skyddas mot att ingå oönskat äktenskap eller om det gäller ett redan ingånget sådant.

I juni flydde den 45-åriga prinsessan Haya bin Al Hussein från Dubai tillsammans med sina barn och begav sig via Tyskland – där hon uppges ha sökt asyl – och vidare till Storbritannien och London. På tisdagen anlände hon till domstolen i London där tvisten avgörs.

Prinsessan begär också att få vårdnad om parets två barn. Maken shejk Mohammed var inte på plats i rätten, men begär att de snarast ska återföras till Dubai.

Prinsessan hade sällskap av sin advokat Fiona Shackleton när förhandlingarna inleddes på tisdagsförmiddagen. Samtidigt hade demonstranter samlats utanför domstolen där de höll upp plakat och banderoller med budskap till stöd för Hayas sak. Dessa omständigheter visar vilken sprängkraft som tvisten har på den högsta politiska och diplomatiska nivån.

Målet har också ingredienser som får skvallerpressen i spinn: stora pengar och spektakulära advokater. Shejk Mohammed bin Rashid Al Maktoum har en privat förmögenhet som uppskattas till motsvarande 40 miljarder kronor. Det gör honom till en av de allra rikaste kungligheterna. Pengarna har emiren bland annat spenderat på båtar – han äger en av världens största yachter – och hästkapplöpning. Den 70-årige shejken äger över tusen galopphästar.

När prinsessan Haya – dotter till kung Hussein av Jordanien – och de två barnen hastigt lämnade Dubai för en månad sedan hade de, enligt brittiska medieuppgifter, hjälp av en tysk diplomat. Hon ska ha tagit med sig motsvarande 300 miljoner kronor som en grundplåt för sitt nya liv utan shejken.

Då paret nu möts i familjeavdelningen vid Högsta domstolen i London har de sett till att skaffa sig en ryktbar juridisk representation.

Prinsessan Hayas talan förs av baronessan Fiona Shackleton, en advokat med fyrtio års erfarenhet och som har en oöverträffad meritlista när det gäller högprofilerade skilsmässor. Fiona Shackleton representerade prins Charles i hans skilsmässa från lady Diana år 1996, och Paul McCartney när ex-beatlen skilde sig från Heather Mills år 2006. Fiona Shackleton prutade kraftigt ned Mills ekonomiska anspråk, vilket ledde till att ex-modellen tömde en vattenkaraff över baronessan.

Shejk Mohammed har anlitat lady Helen Ward, som också hon har sin beskärda del av omskrivna mål och klienter, bland dem den brittiske filmregissören Guy Ritchie vid hans skilsmässa från popikonen Madonna år 2008.

Men rättegången handlar inte bara om stora pengar och celebra namn – utan också en tragedi som består av att en 11-åring och en 7-åring blivit tillhyggen i en vårdnadstvist. Målet är dessutom känsligt för Dubai, ett av sju shejkdömen som bildar den lilla stormakten Förenade Arabemiraten (UAE).

Jämfört med grannländerna i Persiska viken – Saudiarabien, Kuwait och Qatar – har UAE blygsamma olje- och naturgastillgångar. Emiraten har i stället satsat hårt på att bli ett turist- och finanscentrum i regionen. Västerländska turister och investerare vill inte bli påmind om den institutionaliserade ojämlikheten i Förenade Arabemiraten, där kvinnor är andra klassens medborgare, helt beroende av mannen/familjeförsörjaren. Men just detta kommer att dryftas i förhandlingarna i Royal Courts of Justice.

En annan besvärande fråga för shejk Mohammed är att två av hans döttrar i ett annat äktenskap, prinsessan Shamsa och prinsessan Latifa, i vuxen ålder försökt rymma från sin inskränkta tillvaro vid hovet i Dubai, men hämtats tillbaka med våld. Att hans yngsta hustru, prinsessan Haya, nu också valt att fly är naturligtvis inte bra för den rike och mäktige emirens anseende.

Brittisk och irländsk press har i samband med den kungliga vårdnadstvisten också skrivit om den tidigare irländska presidenten Mary Robinson och hennes märkliga förhållande till Dubais kungahus. Den 75-åriga kvinnorrättskämpen, som förutom att ha varit statschef i Irland (1990–1997) också haft en FN-karriär, kallades uppenbarligen in av shejk Mohammed för att tala hans uppstudsiga dotter Latifa till rätta. Den 24 december i fjol offentliggjorde Dubais regering ett filmklipp där en synbart frånvarande Latifa poserar med Mary Robinson.

Mary Robinson kallar i en intervju med BBC prinsessan Latifa för ”en förvirrad ung kvinna” som behöver vård. Men den irländska ex-presidenten har fått utså hård kritik från människorättsorganisationer för att ha tagit den starkares – emirens – parti i familjefejden.

Robinson har eventuellt också en roll i den pågående förhandlingen eftersom hon beskriver sig som personlig vän med prinsessan Haya, som är Latifas styvmor.

Erik Ohlsson
Kalle Holmberg
kalle.holmberg@dn.se "

" Så formades den svarta kvinnligheten - annorlunda än den vita

DN ONSDAG 31 JULI 2019

Saidiya Hartman visar i sin senaste bok hur man kan berätta om de som aldrig dokumenterats, eller som bara katalogiserats som typexempel på sociala problem i slummen: de unga svarta kvinnorna i det tidiga 1900-talets New York och Philadelphia. "Wayward lives, beautiful experiments" är en drömbok, ett sorgenkväde och en hyllningssång i ett, skriver Viola Bao.

Hur berättar man historien om någon som historien aldrig lyssnat på? Någon vars spår bara står att finna i ofullständiga arkiv och spillror av kvarlämnad information? Kan man frammana gestalter som gått förlorade i historieskrivningen, rekonstruera begär och lidanden som aldrig tecknats ner, ett eller flera decennier senare? Frågan står i centrum hos författaren och professorn i afroamerikansk historia på Columbia University, Saidiya Hartman, en av de mest uppmärksammade akademikerna i USA i dag inom den växande trend som kombinerar det akademiska med det poetiska och skönlitterära skrivandet.

I den banbrytande "Scenes of subjection: Terror, slavery, and self-making in nineteenth-century America" (1997) studerade hon framställningar av slaven under 1800-talet och frågade sig om man kan skriva fram en röst åt den förtryckta. Till skillnad från många antirasistiska slavskildringar som ofta fastnar i klichéer om den förtryckta som erövrar politisk agens och slår tillbaka, eller framställer slaven som universellt mänsklig och ett föremål för läsarens empatiska

identifikation, kommer Hartman fram till den radikala slutsatsen att nej, man kan inte tala om någon agens eller mänsklighet om den vars frihet är så fundamentalt kringskuren. Det finns inget språk för den avhumaniserade. Och när hon i den personliga memoaren "Lose your mother" (2006) skildrar en resa till Ghana för att kartlägga slavhandelns historia, är det mer för att visa hur slaveriet ännu hemsöker och formar villkoren i såväl Västafrika som för svarta i USA i dag, än för att tala för de mänskliga liv som gick förlorade.

I Hartmans nyutgivna, omtalade och hyllade bok "Wayward lives, beautiful experiments: Intimate histories of social upheaval" anlägger hon ett delvis annat tillvägagångssätt. Här rör det sig även om en annan figur: den svarta flickan i Philadelphia och New York under perioden 1890–1935, under en period då de norra storstäderna formligen exploderade av unga afroamerikaner som migrerade från södern för att hitta nya livsmöjligheter i staden. Det börjar med att hon hittar ett fotografi från början av seklet av en svart barnprostituerad som poserar naken på en soffa: en blandning mellan sociologisk dokumentation, slavporträtt och pornografi. "Vem var hon?" frågar sig Hartman och vänder sig, hemsökt av denna fråga, till arkiven. Flickans namn har gått förlorat, men i stället finner hon en uppsjö av unga kvinnor som liksom hon växte upp under en tid då de fattiga svarta ghettona snabbt bredde ut sig i staden och hennes närvaro plötsligt fanns överallt: på de ruffiga gatorna i Harlem och Seventh Ward, på kabaréerna och ölhaken, på teatrarna, i hyreshuskorridorerna och köken, på anstalterna.

Boken aktualiserar frågan om hur man kan berätta om sådana som aldrig riktigt dokumenterats, eller som dokumenterats av en blick som velat katalogisera, disciplinera och göra dem till typexempel på sociala problem i slummen: brottsling, prostituerad, moraliskt depraverat barn.

Hartman vänder sig till sociologers och socialarbetares fotografier och dokumentation av ghettona, vita filantropers och hyresvärdars anteckningar, polisrapporter, till brev skickade till och från ungdomsfängelser. Hon följer de fattiga flickorna tätt i stegen – de som bara några generationer efter slaveriets avskaffande migrerade till staden, bara för att stöta på rasismens skrankor på nytt. Utestängda från restauranger, vita kvarter och större delen av arbetsmarknaden tvingades de ta de mest lågbetalda och slitsamma jobben som tvätterska eller hembiträde.

I dokumenten tycks det för Hartman som den unga kvinnan ändå ständigt ”gled ur ramen och förblev flyktig”: ”De utomstående och välgörarna misslyckas att fånga det, greppa det. Det enda de ser är en typisk svart gränd. De ser inte skönheten, bara kaoset, går miste om alla sätt på vilka svarta människor skapar liv och gör den råa nöden till en arena för experiment”.

Det tvingar henne att läsa dokumenten mothårs, mellan raderna, att spekulera och fantisera – men också att respektera tystnaden och luckorna i arkiven. Tillvägagångssättet påminner om Karin Johannissons essäistiska verk om kvinnlig känslohistoria eller Sara Stridsbergs litterära tolkning av historiska figurer, och är besläktat med initiativ till queera motarkiv som gjorts i Sverige. Medan hon i sina tidigare böcker till stor del underlåtit att skriva fram en röst åt de subjekt hon skildrar, spinner hon här fram en mothistoria där fantasin får fylla i luckorna i arkiven, där flickornas röster blandas med historikernas i ett brokigt kollage som med stilistisk lätthet korsar mellan poesi och forskning, skönlitteratur och historieskrivning. Där skriver hon också in sin egen subjektiva röst och roll som forskare – inte en allvetande, objektiv instans, utan en som är med och skapar det förflutna i en kreativ och imaginär process. Formen vittnar om insikten

att historien inte är någonting statistiskt fruset, utan något som hela tiden skapas och omskapas i nuet, som ofrånkomligt investeras med nuets blick och begär.

Det är en motsägelsefull epok: en tid präglad av hårdnande raslagar, urban segregation och rasupplopp. Hartman skriver om raskravallerna i New York år 1900, och ”den röda sommaren” 1919. Men också om ökad sexuell frihet, upplösta köns- och familjenormer och en växande queerkultur. Att de svarta kvinnorna var många fler än männen i staden ledde till att de ofta hade lösa sexuella förbindelser, skaffade barn utanför äktenskapet och var den främsta familjeförsörjaren i hemmet.

På kabaréer och fester flydde de våldet och fattigdomen. De stod enligt Hartman i frontlinjen för en svart sexuell revolution som ägde rum i början av seklet, i en tid då samtiden kriminaliserade och straffade deras sexualitet med inspärning. Hennes bok är ett försök att återupprätta dessa flickor som var före sin tid, ”radikala tänkare som outtröttligt tänkte fram andra sätt att leva”, och en hyllning till slummen, denna förfärliga och vackra plats, som var ”ett socialt laboratorium för den svarta arbetarklassen och fattiga”.

Bokens tjugo kapitel utgörs av en rad porträtt av karaktärer, som alla existerat i verkligheten. Här finns den unga flanören Esther som älskar danshallar, har många älskare och gjort en konst av att lönearbeta så lite som möjligt; den nygifta Mamie som vill dela sin kärlek med många och vägrar låta sig formas till en fin flicka av två vita överklassfilantropers; den vackra Edna som blir skådespelare för att kunna drömma sig in i andra roller. I ett kapitel passerar WEB Dubois revy – en av de viktigaste sociologerna i sin tid och den första att grundligt kartlägga den svarta befolkningens förändring över tid. I ett annat återberättas Gladys Bentley liv: den hyllade lesbiska

crossdressern och bluesångaren i Harlem som bryter mot idén om att den svarta klassresan bara kan ske genom självtuktan, monogami och giftermål.

Hartman rör sig vikt från den tidiga migrationen via Harlemrenässansen till det politiskt alltmer självmedvetna svarta 30-talet. Att historien är någonting som skrivs kollektivt gör hon klart med de lösryckta, kursiverade citaten av svarta poeter och teoretiker inflätade överallt i texten – Audre Lorde, Cedric Robinson, Ida Wells, Toni Morrison – en hyllning till den svarta radikala traditionen, dit Hartman också själv sällar sig.

Hon är nämligen en av de främsta figurerna inom fältet ”black studies”, studiet av svarta befolkningsgrupper i USA och världen över, och fogar sig till den teoretiska inriktning som kallas ”afropessimism” som fått stort genomslag de senaste åren (se exempelvis Arthur Jafas pågående utställning på Moderna museet). Enligt denna finns ett tydligt historiskt kontinuum mellan slavtiden och svartas liv i USA i dag, som beskrivs som ”en social död” – genom den fortsatta fattigdomen, den begränsade tillgången till sjukvård och utbildning, fängelseindustrin – och man försöker förstå rasismen inte som ett undantag, utan en existenshorisont som villkorar alla delar av ens liv.

Här finns också en kritik av den intersektionella feminismen, som anklagas för att i sin analys addera svarthet som en parameter på en annars normativ analys av genus. Feministiska tänkare som Hartman menar i stället att svarta könsroller är queerade materiellt redan från början i USA – familjestrukturen har alltid varit elastisk sedan slavtidens nyckfulla separation av familjer, den svarta kvinnans arbete värderades som jämställt med mannens långt innan den vita kvinnans

– och att den svarta kvinnligheten således formats på fundamentalt annorlunda sätt än den vita.

Att så är fallet tycks bekräftas av de sexuellt och socialt experimenterande unga kvinnorna i boken. ”Wayward lives, beautiful experiments” är en drömbok, ett sorgeskväde och en hyllningssång i ett, så poetiskt, subtilt och passionerat skrivet att jag blir helt skakig och urlakad. Hartman skriver fram skönheten hos de som försökte skapa sig ett vackert liv utifrån ingenting, som långt innan ”Den store Gatsby”, Henry Miller och queerrörelsen tillsammans åstadkom en kollektiv transformation i den intima sfären – en av få platser att uttrycka frihet på i en tillvaro så kringskuren. Som levde de efter Audre Lordes rader: ”If she could feel deeply, she could be free”. Kritiker i DN Kultur

Viola Bao "

" Upploppen vid Stonewall Inn blev startskottet till Pridefestivalen

DN ONSDAG 31 JULI 2019

Upploppen vid gayklubben Stonewall Inn blev startskottet till dagens Pridefestivaler. New York-baren är nu ett nationellt monument och drivs av hbtq-aktivisten Stacy Lentz som invigningstalade på Stockholm Pride. – Upploppen vid Stonewall var gnistan bakom en revolution. Men kampen är inte över, säger hon till DN.

Den 28 juni 1969. På den illegala gayklubben Stonewall Inn i Greenwich i New York dansar man in natten. På 60-talet i USA var hbtq-personers rättigheter obefintliga, och det var svårt att hitta lagliga samlingsplatser. Därför drevs klubbarna som erbjöd sådana mötesplatser ofta av maffian. Så även Stonewall, en nedgången klubb som blev en kassako för ägarna när inga alternativ bjöds.

Den här natten i juni är baren full av gäster. Gayikonen Judy Garland har nyligen gått bort, det är en varm sommarnatt, och enligt ryktet fullmåne. Men strax efter midnatt bryts feststämningen, när New York-polisen plötsligt stormar in i lokalen.

Razzior var vanliga på klubben, ofta under förevändningen att man sålde alkohol illegalt. Men medan gästerna vanligtvis villigt lät sig ledas ut för att sedan smyga hemåt i natten av rädsla för att deras läggning skulle bli känd, hände något annat just den här morgonen.

Klubbvärderna gjorde uppror. I stället för att gå ut med nedböjda huvuden poserade de utanför baren medan de leddes ut. De retade poliserna, som svarade med brutalitet när de förhörde sig om de transsexuella gästernas klädsel, mynt kastades mot poliserna. Fler och fler människor samlades.

Stonewall-upproret pågick i flera nätter. Året därpå hölls en demonstration för att minnas den där natten i juni 1969, då samlades hbtq-personer vid Stonewall Inn för att tåga till Central Park. Och minnesdemonstrationerna har fortsatt. I dag, 50 år senare, ses Stonewall-upproret som startskottet för det som nu är Pride över hela världen.

Det berättar Stacy Lentz, som i dag äger baren, och nu är i Stockholm för att bland annat invigningstala på årets Pride-festival.

– Första gången jag kom dit kände jag ”herregud, det här är hbtq-rörelsens födelseplats”. Men jag blev upprörd av att man inte alls nämnde historien och att stället var så nedgången.

För medan Pride-rörelsen växte under årtiondena efter Stonewall, föll klubben där allting börjat i glömska. Den återgick till att vara en sunkig bar, och det fanns inte mycket som visade vilken ikonisk plats puben på Christofer Street varit för hbtq-personers rättigheter.

I början av 2000-talet tog hon och några vänner över baren, för att åter göra den till det minnesmärke, och ”den kyrka” den borde vara. Och sedan dess har mycket hänt. År 2016 utnämnde dåvarande president Barack Obama området kring klubben till ett nationellt monument. – Det är överväldigande att tänka sig att Stonewall nu har samma status som Frihetsgudinnan och Grand Canyon. Jag tror det var viktigt

för hbtq-rörelsen globalt att USA:s president bestämde sig för att hedra den här platsen i generationer, säger Stacy Lentz.

Hon menar att det är viktigt att uppmärksamma platsen, för kommande generationer.

– Om man glömmer bort sin historia kan man inte förändra sin framtid. Stonewall var gnistan bakom en revolution, och även om vi sedan dess haft 50 år av utveckling är kampen inte över. Det är viktigt för yngre generationer att förstå att allting vi kämpat för kan försvinna om vi slutar. Det som började vid Stonewall är inte över.

Stacy Lentz turnerar nu över Europas olika Pride-festivaler för att berätta om Stonewall. Innan hon landade i Stockholm talade hon inför 100 000 personer i Berlin, och från Stockholm åker hon vidare till Amsterdam.

Stacy Lentz säger att det är oroande att hbtq-personers rättigheter attackeras, och att de i USA i vissa fall snarare begränsas än utvidgas. – I USA är vi under attack från vår egen regering. I Polen har företagsägare börjat sätta upp klisterlappar med budskap mot hbtq. Det är fruktansvärt. Och det finns över 70 länder där det är förbjudet att vara hbtq.

I år är temat på festivalen i Stockholm ”Vi behövs”. Och precis det säger Stacy Lentz stämmer. Även om hon tycker att Stockholm, och Sverige, är progressivt när det kommer till hbtq-personers rättigheter betyder det inte att kampen är över.

– Ni är några av dem som stått i förgrunden i den här kampen under lång tid. Men det spelar ingen roll. Det dagliga stigma existerar även

om man har lagarna på sin sida. Pride kan hjälpa människor att komma närmare varandra – och därmed hålla den globala kampen levande. Det är det Pride handlar om.

Vad är dina råd till den som känner sig marginaliserad på grund av sin läggning i Stockholm?

– Hitta din självvalda familj. Höj rösten, och berätta om du blir mobbad eller lider på grund av stigma kring din sexuella läggning. I Stockholm finns resurser till att få hjälp, så använd dem. Det finns människor som bryr sig om dig och som älskar dig. Och glöm inte bort att den här kampen inte är över, och att du kan vara en del av att hålla den levande även globalt, säger Stacy Lentz.

Evelyn Jones
evelyn.jones@dn.se "

"Fakta. Prideveckan i Stockholm

Stockholm pride pågår till den 3 augusti och innehåller många olika arrangemang runt om i Stockholm.

Mellan onsdag och lördag kommer bland annat artister och band som Icona Pop, Mel C, Arvingarna, Nanne Grönvall, Village People och The Weather Girls uppträda på Östermalms IP.

Lördagen den 3 augusti är det dags för den årliga Prideparaden, som avgår från Stadshuset klockan 13.00.

Stockholm pride arrangerades första gången 1998 och är Nordens största Pridefestival.
Källa: Stockholm pride "

” Dags för en könsneutral familjerättslig lagstiftning”

DN ONSDAG 31 JULI 2019

DN. DEBATT 20190731

För att stärka hbtq-personers och regnbågsfamiljers rättigheter ska regeringen se över den familjerättsliga lagstiftningen.

Målsättningen är att lagstiftningen ska bli mer jämlik, modern och anpassad till olika familjekonstellationer, skriver Åsa Lindhagen (MP), jämställdhetsminister med ansvar för hbtq-politiken.

Det blåser kalla och hbtq-fientliga vindar i Europa och i världen. Senast förra veckan mördades den ryska hbtq-aktivisten Jelena Grigorjeva och i EU driver länder som Ungern och Polen på för att blockera hbtq-personers rättigheter. I vissa delar av världen är homosexualitet fortfarande belagt med dödsstraff. Det är viktigare än på länge att Sverige står upp för hbtq-personers rättigheter och driver på för att utvecklingen ska gå framåt både i vårt eget land och internationellt.

Tack vare modiga hbtq-personer, ett civilsamhälle som tagit kampen för mänskliga rättigheter och politiker som lyssnat och vågat fatta beslut har Sverige kommit längre än många andra länder. I dag har samkönade par rätt att gifta sig, adoptera barn och få tillgång till assisterad befruktning. Steriliseringskravet för att få ändrad könstillhörighet har avskaffats och de som tidigare drabbats har kunnat söka ersättning.

Regeringen arbetar med att få fram en modern könstillhörighetslagstiftning som ska komma på plats för att ge transpersoner makt över sina liv, sina kroppar och sin identitet. Förutsättningarna för föräldraskap efter en assisterad befruktning i utlandet är sedan årsskiftet desamma för alla par, oavsett kön eller sexuell läggning.

Det finns även ett förslag om könsneutral föräldraskapspresumtion på regeringens bord. Därtill är föräldrapenningen sedan några veckor tillbaka tillgänglig för fler familjekonstellationer, vilket är ett viktigt steg framåt för exempelvis barn med fler än två vuxna som tar föräldraansvar.

Men fortfarande har vi mycket kvar att göra innan Sverige är ett land där alla fritt kan leva sina liv som den de är och med vem de vill. Hbtq-personer lider i högre grad av psykisk ohälsa jämfört med övriga befolkningen. De drabbas av hatbrott och diskriminering. I skolan finns unga hbtq-personer som inte vågar vara öppna med vem de är av rädsla för trakasserier, våld eller hot om våld. Regeringen skärpte lagstiftningen och arbetet mot hot och hat förra mandatperioden och nu fortsätter vi arbetet för att skapa ett starkt, tryggt och öppet samhälle för alla.

En mycket viktig fråga för att komma framåt är att utreda hur den föräldraskapsrättsliga lagstiftningen skulle kunna moderniseras och göras könsneutral. De successiva lagändringar som har gjorts för att regeringen ska vara tidsenlig har varit nödvändiga, men har samtidigt gjort regelverket svårtillgängligt. När föräldrabalken tillkom var den så kallade traditionella kärnfamiljen den givna familjekonstellationen.

I vissa fall har detta medfört att regnbågsfamiljer har stött på problem som försvårat tillvaron. Vi behöver säkerställa att vi har en lagstiftning som tar hänsyn till att familjer kan se olika ut. Både för familjernas och barnens skull.

Därför kommer regeringen nu att se över den föräldraskapsrättsliga lagstiftningen. Det är ett viktigt steg för att stärka hbtq-personers rättigheter. Målsättningen är att lagstiftningen ska vara jämlik, modern och anpassad till olika familjekonstellationer. En självklar utgångspunkt är att lagstiftningen ska ha barnets bästa i fokus.

Samtidigt ska de sakliga skälen bakom dagens regleringar kunna tillgodoses.

Utifrån de problem som så kallade regnbågsfamiljer kan möta har regeringen identifierat ett antal områden som vi behöver titta närmare på:

1. En könsneutral föräldraskapsrättslig reglering. En könsspecifik lagstiftning kan indikera att vissa familjer är norm och andra inte. Det behöver ses över hur föräldraskapsrättsliga bestämmelser skulle kunna göras könsneutrala och hur regelverket kan bli mer modernt, överskådligt och ändamålsenligt.

2. Barn i familjer där fler än två vuxna tar föräldraansvar ska inte hamna i kläm. I nuläget riskerar vissa barn att inte ha rätt till alla vuxna i familjen vid exempelvis dödsfall. Behovet av åtgärder för att hantera problematiken för familjer där fler än två vuxna tar föräldraansvar behöver därför analyseras.

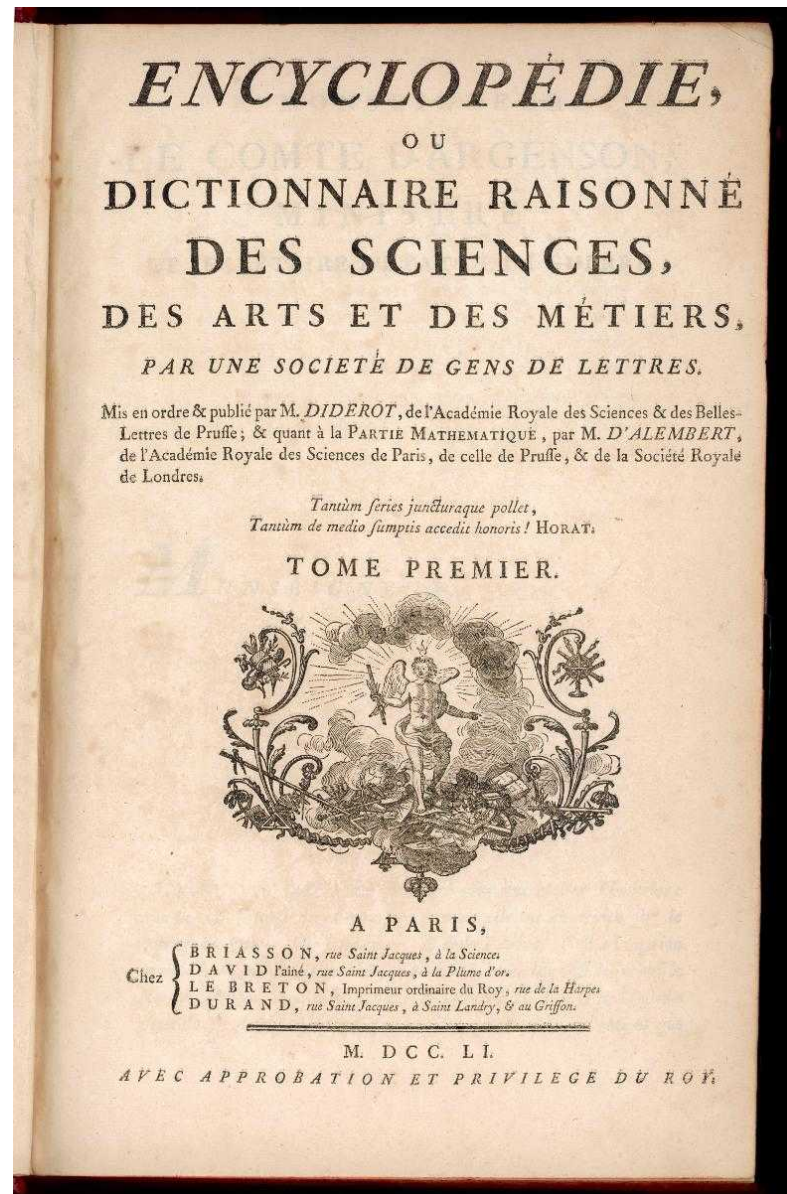
3. Utökade möjligheter att erkänna utländska föräldraskap i Sverige. När ett samkönat par flyttar till Sverige måste den förälder som inte har fött barnet få sitt föräldraskap fastställt på nytt för att anses som rättslig förälder till barnet. I vissa fall kan föräldern behöva adoptera sitt eget barn. Detta sätter både förälder och barn i en svår situation, där barnet under en tid kan stå utan rättslig koppling till en av sina föräldrar. Det behöver utredas om det ska införas utökade möjligheter att göra utländska föräldraskap gällande även i Sverige.

Detta är några viktiga delar som regeringen vill lyfta fram, och vi kommer att informera om hur det fortsatta utredningsarbetet ska gå till. Utöver detta arbetar regeringen på bred front för att stärka situationen för hbtq-personer. Vi tillför extra resurser som kan sökas av kommuner och landsting för att öka hbtq-kompetensen och vi ger Barnombudsmannen i uppdrag att inhämta och sprida erfarenhet om könsidentitet och intersexvariationer.

Vidare har regeringen nyligen gett Statistiska centralbyrån i uppdrag att ta fram stödmaterial som kan underlätta inkludering av binära och ickebinära transpersoner i enkäter och undersökningar. Sverige ska vara ett land där alla människor har friheten att leva sina liv som de vill och vara den de är. Varje barn ska ha en trygg familjesituation och få växa upp i ett samhälle som inte gör skillnad på familjer.

Vår strävan att lämna den begränsande heteronormen bakom oss och ha en lagstiftning som tar hänsyn till att familjer kan se olika ut måste fortsätta. Att se över den föräldraskapsrättsliga lagstiftningen är ett viktigt steg på vägen.

Åsa Lindhagen (MP), jämställdhetsminister med ansvar för hbtq-politiken "

" Så ville Denis Diderot förmedla verktyg till kunskapen

DN TISDAG 6 AUGUSTI 2019

På 1700-talet betydde filosofi ungefär reflekterat liv. Och det är just i reflexioner om vardagslivet som man kommer Denis Diderot närmast, menar Ronny Ambjörnsson. "Jag älskar filosofin som lyfter mänskligheten. Att degradera den är att uppmuntra till brott", skrev upplysningsfilosofen Diderot.

Varför, frågar sig författaren Denis Diderot (1714–84) , finner vi "större behag i en vacker skiss än i en vacker tavla? Därför att den äger mer av liv och mindre av form ... I tavlan ser jag något utsagt, men i skissen anar jag en mångfald som knappt ens antyds där." Skissen innehåller möjligheter för betraktaren, men nöjer sig med det. Betraktaren får tänka vidare själv. Det utsagda lockar.

Diderot förknippas mest med upplysningens stora Encyclopedi, ett verk som han, tillsammans med matematikern och fysikern D'Alembert, redigerade mellan 1750 och 1772. Encyclopedin är ett försök att systematisera och framställa mänsklighetens "samlade vetande" i en uppslagsbok. Den består av 74 000 artiklar i olika ämnen. Till artiklarna är fogade detaljerade illustrationer om samtida hantverksmiljöer – Diderots far var knivsmed, uppskattad för sina kirurgiska verktyg: precision i tanke och formuleringar var ett värde som även Diderot slog vakt om. En till hälften dold religionskritik väckte stor uppmärksamhet för dem som i Encyclopedin förstod att läsa de många korshänvisningarna. Som till exempel i artikeln om kannibaler där det hänvisas till ordet nattvard, och i artikeln om Noaks

ark som handlar om hur mycket virke som användes för byggandet av arken, hur många djur som räddades och hur mycket gödsel dessa producerade, samt de sätt på vilket gödseln togs om hand.

Samtidigt var Diderot upptagen av tankelekar av olika slag, som om arbetet med Encyclopedin med dess totalitära anspråk frammanade sin motsats, infallet, de lekfulla försöken. Diderot var känd för sin spirituella konversation, men också för sin insiktsfulla tystnad. Det är, skriver han till sin Sophie, "otroligt hur väl känsliga själar förstår varandra utan att tala". Han spatserar med danske ministern i en lummig park där buskar och träd tillsammans skapar intryck av ett "luiftigt féeri" som om verklighetens lagar för tillfället var satta ur spel. "Ett ord som undslipper oss, en tankspriddhet, en vag och osammanhängande reflexion, en fjärran sorgsenhet, ett halvkvävt ord, ljudet av en röst, sättet att röra sig, blicken, uppmärksamheten, tystnaden, allt avslöjar dem för varandra."

Men Diderot kunde också vara väldigt livlig i sin konversation, han hade svårt att hålla tillbaka sig själv. Det berättas att han under sitt besök hos den ryska kejsarinnan Katarina så ivrigt talade med henne att hon fick placera ett litet bord mellan sig själv och sin gäst: han hade för vana att slå kejsarinnan på knät när han drev hem sina poänger. Sophie Volland är hans älskarinna, men samtidigt hans närmaste tankepartner, ett ord utan könsbestämning – "min Sophie är man eller kvinna efter behag." Hon är den han helst pratar med, förutom med sig själv. Hans tankar har ofta, skriver han, karaktären av samtal, han går "in i sig själv och ut igen".

Upplysningen är en tankeströmning och Diderot befinner sig i den innersta kretsen; han var nära vän med Rousseau, men bröt med honom, han var också vän till Voltaire som han visserligen inte bröt

med, men heller aldrig riktigt gillade. Men upplysningen är ingen rörelse, som man skulle kunna tro när man ser de olika kretsarna gripa in i varandra. Anhängarna var skeptiska till kyrka och dogmer, men flertalet var deister, de trodde på en Gud, men hur denne skulle karakteriseras var de osäkra på. Men Diderot var ateist, trots, eller tack vare, tidigare teologiska studier. Och upplysningens gemensamma vision handlar om ett förnuftigt och rättvist samhälle där samhällsklasserna lever i fred med varandra. Ljuset i ordet upplysning är förnuftets ljus. Alla orättvisor, tänkte man sig, har sin grund i en frånvaro av förnuft. Ojämlikheten är oförnuftig, det orättfärdiga och ojämlika faller till sist på sin egen orimlighet.

Encyclopedin kan i mycket beskrivas som Diderots insats, även om han inte var ensam med redaktörsarbetet. Encyclopedin har en längre titel, "Encyclopédie, ou dictionnaire raisonné des sciences, des arts et des métiers". Det är ett resonerande uppslagsverk, och det är inte i första hand kunskap som Diderot vill förmedla, utan snarare verktyg till att förstå och förhålla sig till denna kunskap, hävdar Andrew S Curran, den siste av Diderots många levnadstecknare i sin bok "Diderot and the art of thinking freely". Vid sidan av Encyclopedin har Diderot skrivit en rad texter som aldrig publicerades under hans livstid. Och det är i första hand till dessa som dagens Diderotläsare vänder sig. De handlar på många sätt om förhållandet mellan tanke och text.

Språkets uppkomst är ett ämne Diderot ofta kommer in på. Adjektiven föregår, tänker han sig, substantiven. Om barnet ser en blå sten är det färgen som först uppmärksammas. Därefter kommer formen, ett stycke materia i en av stenens många former. Men det är färgen som i barnets ögon skiljer denna sten från andra stenar, enhetligheten är färglös. Och från formen utgår en abstraktionsprocess, som skiljer det tillfälliga

från det nödvändiga. När det gäller en människa är det mycket som försvinner i denna process: kroppens olika gester och hållningar, ansiktens uttryck och dess mimik. På scenen kan dessa gestaltas, men knappast i en skriven text. Gester och uttryck är ord i vad Diderot kallar "hjärtats språk", ett språk vars grammatik Diderot vill beskriva och bestämma. När Diderot var på teatern kunde det hända att han stoppade bomull i öronen för att undgå "ordens tyranni". (Hans egna pjäser blev aldrig några framgångar).

Vid sidan av teater- och konstkritik skrev Diderot ett slags essäer i brevform, Brev om de blinda, Brev om de dövstumma. Brevformen ger honom ett pedagogiskt uppdrag, så att säga. Han vänder sig till någon, han vill övertyga och lägga fram sin uppfattning. Han skrev också dialoger, samtal. Den mest kända av dessa är den som fått titeln Rameaus brorson. Den visade han emellertid bara för de allra närmaste vännerna.

Rameau var berömd tonsättare, hans brorson musiker, men också något annat: en kringvandrande bohem på Paris gator, en bråkmakare som gjorde vad som föll honom in och som sällan tog några hänsyn. Han kallas i dialogen *lui*, han, medan Diderot är *moi*, jag. Båda är ateister och materialister. Men medan *moi* hävdar att det finns en grundläggande godhet hos alla människor förnekar *lui* att så är fallet. Det enda som i sista hand räknas är, hävdar *lui*, hur vi mår, och den bästa mätaren på vårt välbefinnande är "hur ofta vi går på pottan". (Diderot hade problem med matsmältningen).

Det som skapar spänning i detta tankedrama är att *lui* och *moi* kan ses som två sidor hos samma person. Tror vi egentligen på den goda moral vi hävdar, eller är den ett påhitt som är nödvändigt i ett samhälle men knappast annars. Det kanske inte finns några universella värden. Men

för att kunna leva med varandra måste vi intala oss att det är så. Vi är alla hycklare, var vi än bor och hur vi än lever, rika som fattiga. Så är det i alla samhällen, alla håller vi oss med en moral. Jag menar, skriver Diderot i ett annat sammanhang "att människorna är ungefär lika överallt, och att man måste räkna med samma laster och samma dygder". Det är i grunden ingen skillnad mellan kineser och européer, västindier och ostindier – en ovanlig uppfattning på Diderots tid. Människor har olika religioner, talar andra språk, har andra kläder och ibland annorlunda hudfärg. Men: moralen är i stort sett densamma. Det måste den vara i en gemenskap.

Finns det något skäl till att läsa Diderot i dag? Hans intellektuella uppriktighet är ett skäl, de kluriga resonemangen ett annat. Hans stil är pregnant, det finns en elegans i det mesta han skriver, men också överraskningar. Ta till exempel breven till Sophie. Där lever 1700-talet upp som man föreställer sig det i aristokratiska miljöer – som om människorna i en tavla av Watteau plötsligt fick liv och trädde ur sina målade roller, promenerande och konverserande. Vad pratar de om?

Kanske det som Diderot skriver till sin älskarinna. Till exempel: han vandrar längs floden Marne. "Den floden är ett gott sällskap, man förlorar den ur sikte, återfinner och förlorar den igen, och alltid är den vacker." Eller så berättar han för henne om hur han tillbringar sin dag, ofta på samma sätt från dag till dag. "Klockan åtta stiger jag upp, det må vara dag eller inte. Jag dricker mina två koppar te. Oavsett om det är fult eller vackert väder öppnar jag fönstret och andas lite frisk luft. Jag stänger in mig och läser". Eller också fantiserar han om "det lilla slottet" en imaginär plats där han i sina dagdrömmar ofta befinner tillsammans med Sophie. "Där ska vi utan soffor, tavlor och speglar vara de lyckligaste bland dödliga genom det goda vi gör ... Jag älskar

filosofin som lyfter mänskligheten. Att degradera den är att uppmuntra till brott.”

Ordet filosofi hade en lite annan innebörd på 1700-talet än i dag. Det betydde ungefär reflekterat liv. Och det är kanske i hans reflexioner om vardagen man kommer honom närmast. Han tycker att han lever ”ett efterhärmande liv”, skriver han till Sophie. Han fogar sig i andras tankar, han är ”som en hund man lärt att gå på två ben”. Det är lite av klassresenärens problematik. Han hoverar sig, håller med, men skäms för sin hållning. Vad är det som får honom att bete sig som han gör?

Han vill bättra sig, men fastnar i samma tankar och beteende. Han bestämmer sig för att försöka ”ta sitt intellekt på bar gärning”, men försöket faller på omöjligheten att vara både betraktare och betraktad. Det förhåller sig, skriver han till sist ”med intellektet som med ögat: det kan inte se sig självt.”

Ronny Ambjörnsson

Ronny Ambjörnsson är professor emeritus i idéhistoria, författare och ledamot av Kungliga Vetenskapsakademien. "

" Ledare: Vi har alla ett ansvar för den globala plastsoppan

ONSDAG 7 AUGUSTI 2019

Skräpplockarna hittar fåglar med magarna proppfulla med plastprodukter. Strandsträckan i det vackra Bohuslän är nu en av vår världsdels skitigaste. Det flyter varje timme in skräp som motsvarar fem fulla badkar. Dag efter dag, år efter år. Det rapporterade Aktuellt om på måndagen.

Det görs insatser för att få bort alla de färgglada plastsoporna längs områdets stränder. Men mikroplasterna är för små för att kunna urskiljas för dem som städar och blir därför kvar.

När plastprodukter dumpas i haven bryts de sönder till mikropartiklar. Sorgligt nog är det, som konstaterades i Aktuellt, nu därför mer korrekt att tala om Gåsös plaststränder än om dess sandstränder. Kusterna består i princip helt av plast.

Av allt det skräp som dumpas sjunker det mesta. Därmed skadas det känsliga ekosystemet på havsbotten. Plastpåsar hindrar solstrålar från att nå växter. Fiskar och fåglar trasslar in sig i fiskelinor och skosnören. I den mat vi äter hittar forskarna mängder av mikroplaster eftersom dessa flyter runt på samma sätt som plankton och blir föda för fisk och skaldjur.

Enligt FN väger resultatet av den årliga globala plastproduktionen lika mycket som hela mänskligheten själv. Plast är det material som ökat mest under det senaste halvsekle. Och i den takten fortsätter vi.

Mot den bakgrunden är regeringens förslag om att fasa ut plast i produkter för engångsförbrukning, som bygger på ett EU-direktiv som antogs tidigare i år, självklart nödvändigt. Det finns ingen anledning att ett av världens mest hållbara material ska slängas en timme efter inköp.

Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att även andra material skapar problem. Papper och trä har fördelen att det kan brytas ned i naturen. Men produktionen släpper ut koldioxid. Och i skräpform saboterar också papper för djur och växter. Därför bör vi inte bara minska användningen av engångsplast utan av engångsprodukter överlag. Men av de bestick och sugrör som flyter i land i Bohuslän är det långt ifrån säkert att alla sålts i Sverige. Tvärtom. Av Bohusläns plast beräknas bara 20 procent ha konsumerats på plats. Resten kommer från andra delar av Europa och världen.

Tillsammans med de afrikanska floderna Nilen och Niger är åtta asiatiska floder källa till 90 procent av allt det plastskräp som hamnar i haven. Värst är den kinesiska floden Yangtse, Asiens längsta flod, i vars delta jättestaden Shanghai är belägen.

En av regeringens viktigaste uppgifter är därför att arbeta för att EU ska påverka andra länder att ändra sin inställning till skräpet. Detta ligger också i de stora asiatiska ländernas intresse – både Kina och Indien lider av allt större miljöproblem, både i form av överfulla soptippar och hälsoproblem.

Att den större delen av nedskräpningen sker utomlands betyder dock inte att strängare regler i EU är förgäves. Det är rimligt att förvänta sig att den plikt känsla inför sopsortering och hållbarhet som finns i de nordeuropeiska länderna och i en del amerikanska delstater precis som

andra trender snabbt kan spridas. Nationella eller regionala lösningar kan på kort tid bli globala. Sverige har alla möjligheter att inspirera andra större och mer tongivande ekonomier när dessa nu tvingas ställa om till gröna lösningar.

Det är lätt att känna sig liten och hjälplös inför vår tids stora miljöutmaningar. Men för att lösa dem måste det i slutändan till både internationellt samarbete, nationell lagstiftning – och ansträngningar på individnivå.

DN 7/8 2019"

Kapitel 2 : Information om klimatkrisen på hemsidor hos museer, myndigheter, kommuner m m. Kulturpolitik.

Sida

52	<u>Kapitel 2 : Information om klimatkrisen på hemsidor hos museer, myndigheter, kommuner m m. Kulturpolitik.</u>
53	Till Statsministern 9 juli 2013
53	En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder
54	Nationell strategi för klimatanpassning. Parisavtalet Aktuella regeländringar
55	Prop. 2017/18:179 om Landsbygd :Innehållsförteckning
57	Statlig strategi Innehållsförteckning
58	Människornas verksamheter och grunderna för planering av framtiden
60	Till hjälp för museerna bör regeringen göra ett enkelt bildspel av framtidsproblemen, som museerna kan sätta upp i sina lokaler.
60	Brevet till Kulturministern:

61	Till chefen för Sörmlands Museum.
62	Museet Sörmlands museum Webbplatens innehåll A-Ö
64	Om planering för framtiden
65	Brev från Kulturdepartementet
66	Anna Mighetto: Genom kunskap om vårt förflutna kan vi påverka hur vi vill ha vår framtid
68	Medlemsförteckning. Svenska museer
81	Globalt.
81	N karta över världen. Med museer
82	ACTIVITIES museer
83	Partners museer
92	Nya Sörmlands museum
93	Sörmlands museums vision
95	Historien i Sörmland
95	Eskilstuna stadsmuseum
97	Från propositionen Kulturarvspolitik. 4 Kulturarvsområdets framväxt
97	4.1 Det offentliga historiebruket i äldre tid
98	4.2 Ett framväxande intresse för folkets arv
102	4.3 Minnesinstitutionerna professionaliseras
107	4.4 Skapandet av en modern kulturarvs-politik
111	4.5 Kulturarvsområdets utveckling till i dag
121	5 Ny inriktning för kulturarvspolitiken
121	5.1 Samhällsomvandlingar och nya utmaningar
125	5.2 Kulturarvet är föränderligt och öppet

128	5.3 Kulturarvets mångfaldiga värden
129	5.3.1 Minne, kunskap och bildning
131	5.3.2 Skapandet av identiteter och gemenskaper
133	5.3.3 Byggandet av ett hållbart samhälle
134	5.4 Prioriteringar för en förnyad kulturarvspolitik
137	6 Kulturarvsområdets gemensamma frågor
139	6.2 Det samiska folket och de nationella minoriteterna
140	6.3 Nytt bidrag till ideellt kulturarvsarbete
141	6.4 Ett centrum för utveckling av kulturarvsarbetet
142	6.5 Kulturarvet och skolan
144	6.6 Internationella frågor
145	6.6.1 Inriktning för arbetet med Unescos konvention om det immateriella kulturarvet
148	6.6.2 Inriktning för arbetet med Unescos världsarvskonvention
150	7 Självständiga och angelägna museer
150	7.1 Museipolitik för fria kunskapsinstitutioner
151	7.2 En museilag införs
151	Riksantikvarieämbetet
182	Politiken för global utveckling i genomförandet av Agenda 2030
185	Det regeringen bör påminna museerna om
190	Regeringens påminnelse bör skickas ut.
190	Över 100 kommuner tappas invånare – kvar blir ödehusen
198	Myndigheter

Till Statsministern 9 juli 2013

Jag har fått en broschyr från Sörmlands museum och är förvånad över att museet inte har något om framtiden. Enligt min uppfattning är museernas uppgift att ge bakgrund till dagens problem. Jag har skrivit brev till museet och påpekat att de bör ägna sig också åt framtiden.

Jag har skrivit brev till kulturministern och bett att hon ser till att hennes museer redovisar framtidsproblemen. Kopia av brevet bifogas.

Jag föreslår att statsministern ordnar så att statliga museer och alla statliga myndigheter på sina hemsidor visar Sveriges och världens framtidsproblem med hänsyn till de svåra problemen om klimat och miljö och allt annat. Länsstyrelserna bör ges möjlighet att förmå kommunerna och deras organ att redovisa framtidsproblemen.

Jag har kort försökt att på regeringens hemsida hitta en kort sammanfattning om framtidsproblemen, men inte hittat någon. Men en utgångspunkt kan vara

*** Proposition från Näringsdepartementet**

En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder – för ett Sverige som håller ihop Prop. 2017/18:179 Publicerad 19 mars 2018

*** Nationell strategi för klimatanpassning och**

*** Agenda 2030,**

Proposition från Näringsdepartementet

En sammanhållen politik för Sveriges

landsbygder – för ett Sverige som håller

ihop. Prop. 2017/18:179 Publicerad 19 mars 2018

I propositionen lämnar regeringen förslag till en sammanhållen politik för Sveriges landsbygder. I propositionen föreslås det övergripande målet för den sammanhållna landsbygdspolitiken vara en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet.

Ladda ner:

- [Prop. 2017/18:179 En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder – för ett Sverige som håller ihop \(pdf 824 kB\)](#)

Vidare presenteras tre delmål som integrerar de tre dimensionerna av hållbar utveckling och som ligger i linje med Agenda 2030. En sammanhållen landsbygdspolitik är till sin karaktär sektorsövergripande och täcker in många samhällssektorer och berör därmed många olika sakområden.

Med denna proposition lägger regeringen fast den långsiktiga inriktningen för landsbygdspolitiken. Inriktningen och målen ska ses som en plattform utifrån vilken kommande beslut och åtgärder för en livskraftig landsbygd ska utformas.

Det första delmålet bör vara följande.

Landsbygdernas förmåga att ta till vara förutsättningarna för företagsamhet och sysselsättning är långsiktigt hållbar, samtidigt som miljömålen nås. Landsbygderna bidrar till en positiv utveckling av Sveriges ekonomi.

Det andra delmålet bör vara följande.

Landsbygderna bidrar till att stärka Sveriges konkurrenskraft i en utveckling mot en cirkulär, biobaserad och fossilfri ekonomi och till ett hållbart nyttjande av naturresurserna samt till att relevanta miljö kvalitetsmål uppfylls.

Det tredje delmålet bör vara följande.

Likvärdiga förutsättningar för människor att arbeta, bo och leva i landsbygderna.

- Nationell strategi för klimatanpassning
- Parisavtalet
- Aktuella regeländringar

- 1. Nationell strategi för klimatanpassning
Regeringen redovisar en nationell strategi för klimatanpassning i syfte att långsiktigt stärka klimatanpassningsarbetet och den nationella samordningen av detta arbete. I propositionen föreslås två ändringar i plan- och bygglagen (2010:900) för att förbättra beredskapen i kommunerna för klimatets förändring.

- Proposition: Prop. 2017/18:163

2. Varför behövs klimatanpassning?

Den nationella strategin för klimatanpassning har tagits fram för att hålla ihop arbetet med anpassning till ett förändrat klimat. Klimatanpassning innebär att rusta samhället för de nya utmaningar som en ökad uppvärmning innebär.

- Varför behövs klimatanpassning?

3. Ansvar för anpassningsåtgärder

Den nationella strategin för klimatanpassning har tagits fram för att hålla ihop arbetet med anpassning till ett förändrat klimat. Ansvaret för att förebygga och återställa skador på grund av extrema väderhändelser bygger på samma principer som ansvaret för annan riskhantering i samhället.

- Ansvar för anpassningsåtgärder

- 4. Den byggda miljön måste anpassas
Den nationella strategin för klimatanpassning har tagits fram för att hålla ihop arbetet med anpassning till ett förändrat klimat. Många åtgärder handlar om anpassning av bebyggelse, anläggningar och system, där kommunerna spelar en viktig roll. Det kommunala planeringsansvaret innebär att kommunerna beslutar om hur mark och vatten inom kommunen kan användas och exploateras.
- Den byggda miljön måste anpassas
- 5. Samordning av arbetet med klimatanpassning
När många aktörer är involverade är samordning en viktig del av lösningen. Här innebär den nationella strategin för klimatanpassning ett stort steg framåt. Den fokuserar på att skapa en strukturerad, sammanhållande ram för det nationella arbetet med anpassning till ett förändrat klimat.
- Samordning av arbetet med klimatanpassning
- 6. Arbetet med klimatanpassning pågår
Flera studier, kartläggningar, samarbeten och andra uppdrag pågår eller har genomförts kring klimatanpassning. De ger mer kunskap om klimatförändringarna och är kopplade till den nationella strategin för klimatanpassning.
- Arbetet med klimatanpassning pågår

Prop. 2017/18:179 om Landsbygd

Innehållsförteckning

1 Förslag till riksdagsbeslut	5
2 Ärendet och dess beredning	6
3 Varför behövs en sammanhållen politik för Sveriges landsbygder?	7
3.1 Begrepp som används i propositionen.....	7
3.2 Landsbygdernas bidrag till Sveriges utveckling.....	8
3.3 Därför behövs en sammanhållen landsbygdspolitik	14
3.4 Mål för politiken.....	17
3.4.1 Målstruktur för en sammanhållen landsbygdspolitik.....	17
3.4.2 Övergripande mål	19
3.4.3 Delmål Hållbar tillväxt	21
3.4.4 Delmål Cirkulär, biobaserad och fossilfri ekonomi samt hållbart nyttjande av naturresurser	22
3.4.5 Delmål Attraktiva livsmiljöer i Sveriges landsbygder	23
3.5 Styrning och organisering av politiken.....	24
3.5.1 Modell för styrning och organisering	24
3.6 Uppföljning och genomförande av en sammanhållen landsbygdspolitik	31
4 Näringsliv och företagande	32
4.1 Generella näringslivsinsatser i Sveriges landsbygder.....	32
4.1.1 Ökad innovation och teknikutveckling i Sveriges landsbygder.....	32
4.1.2 Omställning till en cirkulär, biobaserad och fossilfri samhällsekonomi samt ökad innovationstakt	38

4.1.3 Offentlig upphandling av livsmedel och måltidstjänster	39	7.2 Bostadsbyggande	69
4.1.4 Förbättrade förutsättningar för export och besöksnäring.....	40	7.2.1 Fler bostäder på landsbygden	69
4.1.5 Nationellt kunskapscentrum för landsbygdsutveckling	43	7.2.2 Byggande i strandnära lägen.....	70
4.1.6 Behov av fortsatt förenklingsarbete på alla myndighetsnivåer.....	43	8 Kommersiell service, välfärdstjänster och kultur	70
4.2 Riktade insatser till kommuner i glesbygd med särskilda utmaningar	45	8.1 Kommersiell service och kommunal välfärd i Sveriges landsbygder.....	71
4.2.1 Näringsliv och utveckling i kommuner med särskilda utmaningar.....	45	8.1.1 Tidigare behandling av frågorna.....	71
5 Digital kommunikation och transportinfrastruktur	48	8.2 Kultur i Sveriges landsbygder	73
5.1 Digital kommunikation.....	49	8.2.1 Kulturen behöver bli mer tillgänglig i landsbygderna.....	73
5.1.1 God tillgång till bredband.....	49	9 Statens närvaro i landsbygderna.....	75
5.1.2 En modell för statligt stöd till utbyggnad av bredband	52	9.1 Statlig service i Sveriges landsbygder	75
5.2 Transportinfrastruktur	54	9.1.1 Ny organisation för lokal statlig service	75
5.2.1 Person- och godstransporter	54	9.2 Statliga arbetstillfällen i hela landet	78
5.2.2 Skatter och avgifter inom det transportpolitiska området	57	9.2.1 Lokalisering av statlig verksamhet	78
6 Kompetensförsörjning.....	58	10 Civilsamhällets betydelse för landsbygdernas utveckling.....	79
6.1 Bättre möjligheter till högre utbildning i Sveriges landsbygder ..	59	10.1.1 Främjande av civilsamhällets verksamhet i landsbygdsområden	80
6.1.1 Ökat deltagande i högskole- och yrkeshögskolestudier	59	10.1.2 Lokalt ledd utveckling genom leadermetoden tillämpas rikstäckande	81
6.1.2 Ökad tillgång till utbildning i hela landet	61	10.1.3 Stärkt nationell samverkan med civilsamhället.....	82
6.1.3 Fjärrundervisning	64	11 En långsiktigt hållbar landsbygdspolitik	83
7 Samhällsplanering och bostadsbyggande	64	11.1 Landsbygderna är nyckeln i omställningen till den cirkulära, biobaserade och fossilfria ekonomin	83
7.1 Samhällsplanering	65	12 Konsekvenser	85
7.1.1 Landsbygderna i den kommunala översiktsplaneringen.....	65	12.1 Finansiella konsekvenser	85
7.1.2 Riksintressenas påverkan på landsbygdsutveckling	66	12.2 Övriga konsekvenser	86
7.1.3 Översyn av vatten- och avloppslagstiftningen.....	68	Bilaga 1 Sammanfattning av betänkandet För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd (SOU 2017:1).....	89
		Bilaga 2 Förteckning över remissinstanserna (SOU 2017:1).....	99
		Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 19 mars 2018...	104

Prop. 2017/18:163 Statlig strategi

Innehållsförteckning

1 Förslag till riksdagsbeslut	5	7 Nuläge i arbetet med anpassning till ett förändrat klimat	45
2 Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900).....	6	7.1 Hur väl förberett för ett förändrat klimat är Sverige?.....	45
3 Ärendet och dess beredning	8	7.2 Beskrivning av arbetet med prioriterade utmaningar	48
4 En förbättrad beredskap i kommunerna för klimatets förändring.....	9	7.2.1 Ras, skred och erosion som hotar samhällen, infrastruktur och företag.....	48
4.1 Anpassning till ett förändrat klimat	9	7.2.2 Översvämning som hotar samhällen, infrastruktur och företag	49
4.2 Krav på riskbedömning i översiktsplanen	10	7.2.3 Höga temperaturer som innebär risker för hälsa och välbefinnande för människor och djur.....	51
4.3 Marklovsplikt för reglering av markens genomsläpplighet	15	7.2.4 Brister i vattenförsörjning för enskilda, jordbruk och industri	52
4.4 Ikraftträdande	18	7.2.5 Biologiska och ekologiska effekter som påverkar en hållbar utveckling	53
5 Ansvar för att vidta förebyggande anpassningsåtgärder	19	7.2.6 Påverkan på inhemsk och internationell livsmedelsproduktion och handel	55
6 Klimatet förändras – effekter och konsekvenser	24	7.2.7 Ökad förekomst av skadegörare och sjukdomar samt invasiva främmande arter som påverkar människor, djur och växter.....	55
6.1 Klimatets förändring i Sverige	24	8 Internationell utblick	56
6.2 Effekter av klimatförändringarna	25	8.1 FN:s klimatkonvention och klimatavtalet från Paris	56
6.2.1 Fysiska effekter	25	8.2 FN:s klimatpanel	58
6.2.2 Biologiska och ekologiska effekter	34	8.3 FN:s konvention för biologisk mångfald	58
6.2.3 Effekter och konsekvenser i olika delar av Sverige.....	34	8.4 EU:s strategi för klimatanpassning	58
6.3 Effekter och konsekvenser för samhället.....	37	8.5 Anpassning inom ramen för Östersjöstrategin - BaltAdapt	59
6.3.1 Kommunikationer.....	37	8.6 Anpassning inom Arktiska rådet	60
6.3.2 Energi- och vattenförsörjningssystem	37	8.7 Anpassning inom Barentssamarbetet.....	60
6.3.3 Bebyggelse och byggnader	38	8.8 Anpassningsfrågor i Sveriges bilaterala utvecklingssamarbete ...	61
6.3.4 Areella näringar och turism	39	8.9 Klimatfrågan i utrikes- och säkerhetspolitiken	61
6.3.5 Natur och miljö.....	41	9 Vägen framåt – det fortsatta arbetet med klimatanpassning	62
6.3.6 Människors hälsa	41	9.1 Mål för klimatanpassning	62
6.3.7 Förändringar i vår omvärld.....	42	9.2 Principer för arbetet med klimatanpassning	64
6.3.8 Kostnader för skador per sektor	42	9.3 Organisation och ansvarsfördelning	67
6.4 Angelägna områden för klimatanpassning	44	9.3.1 Ett nationellt råd till stöd för klimatanpassning	67
		9.3.2 Nationella myndigheters arbete med klimatanpassning	69

9.3.3 Boverkets ansvar för klimatanpassning av bebyggelse och byggnader.....	71
9.3.4 Länsstyrelsernas ansvar för regional samordning	72
9.4 Uppföljning, utvärdering och revidering	74
9.5 Finansiering av vissa åtgärder för anpassning till ett förändrat klimat	75
9.6 Kunskapshöjande insatser och forskning.....	79
9.7 Vissa åtgärder för klimatanpassning.....	82
9.7.1 Uppdrag om särskilda riskområden för ras, skred, översvämning och erosion som riskerar samhällen, infrastruktur och företag...	82
9.7.2 Förstudie om analys av ansvar för att vidta anpassningsåtgärder.....	83
10 Konsekvenser	84
10.1 Lagförslaget om krav på riskbedömning i översiktsplanen.....	84
10.2 Lagförslaget om marklovsplikt för reglering av markens genomsläpplighet	86
11 Författningskommentar	88
Bilaga 1 Sammanfattning av betänkandet Vem har ansvaret?.....	90
Bilaga 2 Betänkandets lagförslag	91
Bilaga 3 Förteckning över remissinstanserna	92
Bilaga 4 Lagrådsremissens lagförslag	94
Bilaga 5 Lagrådets yttrande	96
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 8 mars 2018	98

Från Sven Winnell 1 maj 2019: Om Agenda 2030

Människornas verksamheter och grunderna för planering av framtiden för världen och Sverige.

<http://winnell.com/omr40zp.pdf>

338 Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling

338	Ingress
	Människorna
	Planeten
	Välståndet
	Freden
	Partnerskapet
339	Deklaration
	Inledning
	Vår vision
	Våra gemensamma principer och åtaganden
	Vår värld i dag
	Den nya agendan
	Medel för genomförande
	Uppföljning och översyn
	Ett uppdrag för handling för att förändra vår värld

350 Mål och delmål för hållbar utveckling

351 **Mål för hållbar utveckling**
 352 Mål 1. Avskaffa fattigdom i alla dess former överallt
 352 Mål 2. Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning
 och förbättrad nutrition samt främja ett hållbart jordbruk
 353 Mål 3. Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för
 alla i alla åldrar
 354 Mål 4 Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av
 god kvalitet och främja livslångt lärande för alla
 355 Mål 5. Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egen-
 makt
 356 Mål 6. Säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av
 vatten och sanitet för alla
 357 Mål 7. Säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig,
 tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla
 358 Mål 8. Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk
 tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga
 arbetsvillkor för alla
 359 Mål 9. Bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inklu-
 derande och hållbar industrialisering samt främja innovation
 360 Mål 10. Minska ojämlikheten inom och mellan länder
 361 Mål 11. Göra städer och bosättning-ar inkluderande, säkra,
 motståndskraftiga och hållbara
 362 Mål 12. Säkerställa hållbara konsumtions- och produktions-
 mönster
 363 Mål 13. Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatför-
 ändringarna och dess konsekvenser*
 363 Mål 14. Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på
 ett hållbart sätt för en hållbar utveckling
 364 Mål 15. Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av
 landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar,
 bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka

markförstöringen samt hejda förlusten av
 biologisk mångfald

365 Mål 16 Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar
 utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt
 bygga upp effektiva och inkluderande institutioner med
 ansvarsutkrävande på alla nivåer.
 366 Mål 17. Stärka genomförandemedlen och återvitalisera det glo-
 bala partnerskapet för hållbar utveckling

368 **Medel för genomförande och det globala partnerskapet**

372 **Uppföljning och översyn**

Till hjälp för museerna bör regeringen göra ett enkelt bildspel av framtidsproblemen, som museerna kan sätta upp i sina lokaler.

Museerna kan inte själva utforma ett sådant bildspel. Men regeringen borde kunna åstadkomma ett. Alla ministrarna har mer eller mindre något att bidra med. Bildspelet bör vara så att det kan sättas upp hos alla offentliga myndigheter, både statliga och kommunala.

Alla offentliga organ och deras besökare behöver påminnas om de svåra framtidsproblemen vi nu har.

Hälsningar

Sven Winnell
Fyrverkarbacken 40
112 60 Stockholm

sven.winnell@telia.com

Här kopian av brevet till Kulturministern:

Till Kulturministern

Museerna bör ses som underlag för Sveriges planering av framtiden. Jag har skrivit till Sörmlands museum om det och bifogar kopia av brevet. Museet bör lägga stor vikt vid Sörmlands framtid med hänsyn till Sveriges och världens nuvarande stora problem med klimat, Infrastruktur, välfärd, välfärdsfördelning, förhållanden om stad och landsbygd o s v.

Hur var Sörmland, hur är det nu, hur kan det bli och hur bör det bli? Det är museets frågor att belysa. Befolkningen, näringslivet, transporterna, demokratin, jämlikheten o s v. De politiska partierna har nu i Almedalen dryftat problemen och vetenskaperna ger sina åsikter.

Kulturministern har ansvar för museiverksamheterna i Sverige. Och bör inspirera landets museer att informera mera om Sveriges och världens svåra framtid.

I dagens svåra läge är det lämpligt och nödvändigt att alla bidrar till jordklotets välgång, det bör gälla också alla museerna som ska vara specialister på att informera om samhällsutvecklingen. Tycker inte kulturministern det ?

Hälsningar Sven Winnell Fyrverkarbacken 40
112 60 Stockholm sven.winnell@telia.com

Bifogas kopia av brevet till Sörmlands museum:

Till chefen för Sörmlands Museum.

Jag har per brev fått en liten broschyr "Sommar med Sörmlands museum" Den ser mycket trevlig ut och är på tolv sidor storlek cirka 15x15 cm.

Den är förmodligen utformad av någon reklamfirma och har brister som är vanliga numera när reklamfirmor utformar trycksaker och beställarna inte kontrollerar vad det blir. Den är gjord för att se trevlig ut men är inte utformad med hänsyn till läsarnas behov att få läsbar information .

På sidan 2 finns överst en text i rött på grå botten som inte kan läsas ,det är bara något rött. Med hjälp av förstoringsglas kan man med möda såsmåningom se att det står "Välkommen till Sörmlands museum"

Sidorna 2 och 3 har en mörk grå bakgrund så att texten på sidan 3 knappast går att uppfatta.

Sidorna 10 och 11 har grön och röd bakgrund som gör att man inte ser texten, det gäller isynnerhet nedre hälften av sidan 10 som också har en bild som bakgrund som försvårar.

På sidan 8 hänvisas till sidan 10, men bara sidorna 5 och 7 har utsatta sidnummer så att man måste bläddra och räkna sidorna.

På sidan 11 står "öppet övriga året" men vad det är anges inte.

På sidan 10 finns i liten stil som inte kan läsas utan förstoringsglas ortnamn i Sörmland och man kan undra varför Eskilstuna inte finns med, en stor stad som är hälften av Sörmland.

Man kan tänka sig att broschyren är intressant för folk i hela Sörmland som kan tänka sig en tur till Sörmlands museum och inte är bekant med Nyköping. Det borde finnas en karta i broschyren som visar hur man kommer in från Sörmland och hittar till museerna. Någon av bilderna borde kunna ersättas med en karta.

När det sedan gäller museets museala innehåll borde museet lägga stor vikt vid Sörmlands framtid med hänsyn till Sveiriges och världens nuvarande stora problem med klimat, Infrastruktur, välfärd, välfärdsfördelning, förhållanden om stad och landsbygd o s v.

Museernas uppgift är att ge bakgrund till dagens och framtidens problem. Sörmlands museum har Sörmland som sitt objekt.

Hur var Sörmland, hur är det nu, hur kan det bli och hur bör det bli? Det är museets frågor att belysa. Befolkningen, näringslivet . transporterna. demokratin, jämlikheten o s v. De politiska partierna har nu i Almedalen dryftat problemen och vetenskaperna ger sina åsikter. "Sörmlands museum. En del av Region Sörmland "står det på sidan 12.

Det innebär att museet är viktigt för regionen. Det viktigaste nu är regionens framtid.

Det vore intressant att få veta något om hur museet angriper framtidsproblemen.

Jag ska skicka kopia av det här brevet till Kulturministern som har ansvar för museiverksamheterna i Sverige. Och be henne inspirera landets museer att informera mera om Sveriges och världens svåra framtid.

Hälsningar Sven Winnell Fyrverkarbacken 40 112 60 Stockholm
sven.winnell@telia.com

Museet Sörmlands museum

Webbplatens innehåll A-Ö

Här hittar du webbplatsens innehåll, sorterat efter rubrik från A-Ö

ABCDEFGHIJKLMNQRSTUWXYZÅÄÖ

0-9

A

- [Att växa upp](#)

B

- [Bygga koja](#)

D

- [Dator- och TV-spelsminnen](#)

F

- [Fisket - Minnesutställning](#)
- [Fursten](#)
- [Föreläsarservice](#)

G

- [Gnesta Historien i Sörmland](#)
- [Grundkurs i järnsmide](#)
- [Grundkurs i järnsmide](#)

H

- [Handla - Minnesutställning](#)
- [Historien i Sörmland](#)
- [Historien i Sörmland](#)
- [Hållbart hemma](#)

J

- [Jul - Minnesutställning](#)

K

- [Katrineholm Historien i Sörmland](#)
 - [Koll på kläder](#)
 - [Koll på kläder - Boka vandringsutställningen](#)
 - [Kurs för barn, tälj med kniv och fantasi](#)
 - [Kurs för kvinnor i att tälja med kniv och yxa](#)
 - [Kurs i att fläta granrotskorgar](#)
 - [Kurs i att lappa och laga](#)
 - [Kurs i att lägga stengrund](#)
 - [Kurs i att mura och putsa](#)
 - [Kurs i att skapa ljusbärare av återbrukad plåt](#)
 - [Kurs i att slipa verktyg](#)
 - [Kurs i att slöjda och snickra för torpet](#)
 - [Kurs i att ta reda på historien om ditt hus](#)
 - [Kurs i att tälja skedar](#)
 - [Kurs i brickvävning](#)
 - [Kurs i folklig mönsterskärning](#)
 - [Kurs i fönsterrenovering](#)
 - [Kurs i papp, tapeter och dekorationsmåleri](#)
 - [Kurs i renovering av tegeltak](#)
 - [Kurs i skärsvarvning](#)
 - [Kurs i timmerlagning](#)
 - [Kurs i traditionellt måleri - hållbart och miljösmart](#)
 - [Kurs i lerklining](#)
 - [Kurs i lerklining](#)
- L**
- [Lediga jobb](#)
 - [Leksaker - Minnesutställning](#)
 - [Livet på heden](#)
 - [Lumpen - Minnesutställning](#)
- M**
- [Malmköping Historien i Sörmland](#)

N

- [Nyköping Historien i Sörmland](#)
- [Nyköpingshus](#)
- [Nynäs Historien i Sörmland](#)

O

- [Ont i själen - Boka vandringsutställningen](#)
- [Oxelösund Historien i Sörmland](#)

R

- [Rapporter i byggnadsvård och arkeologi](#)
- [Rådgivning inom byggnadsvård](#)
- [Rådgivning inom hemslojd](#)

S

- [Schack och makt](#)
- [Semester - Minnesutställning](#)
- [Skolan - Minnesutställning](#)
- [Slöjdklubben](#)
- [Snickarbon - Minnesutställning](#)
- [Stendörren Historien i Sörmland](#)
- [Stora Malm Historien i Sörmland](#)
- [Strängnäs Historien i Sörmland](#)
- [Studierum och bibliotek](#)
- [Syskrin - Minneutställning](#)
- [Sök i samlingarna](#)
- [Sök på webbplatsen](#)
- [Sörmlands museums vision](#)
- [Sörmlands textilakademi](#)
- [Sörmlands täljakademi](#)

T

- [Tack för din ansökan!](#)
- [Tovastugan](#)
- [Trosa Historien i Sörmland](#)

- [Tvätta - minnesutställning](#)

V

- [Vingåker Historien i Sörmland](#)
- [Visningar i Kungstornets utställningar](#)
- [Vrå Historien i Sörmland](#)

Å

- [Åkers bergslag Histroien i Sörmland](#)

Ä

- [Älskas...ätas](#)
- [Äta - Minnesutställning](#)
-

Dela [facebook](#) [twitter](#) [epost](#)

Öppettider & adress

Måndag-söndag: 10–17

Onsdagar: 10-20

Adress: Tolagsgatan 8, NyköpingFri entré!

- [Besöksinformation](#)

Genvägar

- [Sök i samlingarna](#)
- [Rapporter i byggnadsvård och arkeologi](#)
- [Prenumerera på nyhetsbrev](#)
- [Information om denna webbplats](#)

Följ oss i sociala medier

[Gå till Facebook](#) [Gå till Twitter](#) [Gå till Instagram](#) [Gå till Youtube](#)

[Gå till Flickr](#)

Postadress Sörmlands museum Box 314 611 26 Nyköping

Tel, växel: 0155-24 57 00

Tel, reception: 072-213 47 11

info.museet@regionsormland.se

Här om planering för framtiden:

Sven Winnell: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen?

Här kommer två nya dokument om politiken om man klickar på dem:

[Sven Winnell 5 juni 2019](#): Tidningsartiklar 22 april - 27 maj 2019 om inrikes förhållanden.

<http://winnell.com/omr36-39zzzzzg.pdf>

[Sven Winnell 27 maj 2019](#): Tidningsartiklar 22 april - 27 maj 2019 om utrikes förhållanden och de första rapporterna om valet till EU-parlamentet den 26 maj 2019.

<http://winnell.com/omr36-39zzzzzf.pdf>

Hälsningar

Sven Winnell

• I princip all post och e-post till regeringen och Regeringskansliet blir allmän handling. Det innebär bland annat att allmänheten och massmedia har rätt begära att få ta del av innehållet.

Kopia av brev från Kulturdepartementet

amy.schoning@regeringskansliet.se

Brevsvar (Ku2019/01379)

Till: Winnell Sven <sven.winnell@telia.com> Kopia: Ku Registrator
<ku.registrator@regeringskansliet.se>

Hej Sven,

Tack för ditt mail där du framför dina åsikter angående museernas verksamhet och ansvar i förhållande till klimatfrågor och vår framtid.

Du har skickat det till Kultur- och demokratiminister med ansvar för idrottsfrågorna Amanda Lind och jag har fått i uppgift att svara.

På regeringens hemsida www.regeringen.se kan du läsa om inriktningen på den av riksdagen beslutade och nu rådande svenska kulturarvspolitiken. Mer utförligt kan du läsa om den i regeringens proposition Kulturarvspolitik Prop. 2016/17:166. Där beskrivs regeringens kulturarvspolitiska prioriteringar som på flera sätt ligger i linje med det du beskriver i ditt mail, t.ex. att museerna idag har en funktion som arenor för samtal där olika perspektiv på såväl det förflutna, samtiden och framtiden kan mötas.

I och med kulturarvspropositionen fick Sverige en museilag, Museilag (2017:563). Av den framgår (4 §) ett museums ändamål: "Ett museum ska utifrån sitt ämnesområde bidra till samhället och dess utveckling genom att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning".

I museilagen regleras dock också att huvudmän till museer inom det allmänna museiväsendet, t.ex. regeringen, landstingen och

kommunerna, ska säkerställa att det är de museiprofessionella som beslutar om innehållet i museernas verksamhet (5 §). Det är alltså inte politikerns uppgift att besluta om vad våra museer ska visa i synnerhet.

Den rikstäckande bransch- och medlemsorganisationen Sveriges museer har även de i sitt arbete berört mycket av det du uttrycker en önskan om. Läs t.ex. gärna deras inriktningsdokument "Känn dig som hemma med framtidens museum".

Länk till propositionen Kulturarvspolitik:

<https://www.regeringen.se/4933fd/contentassets/127b80d33b084194a415d72b85721874/161711600web.pdf>

Länk till museilagen:

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/museilag-2017563_sfs-2017-563

Länk till inriktningsdokumentet Känn dig som hemma med framtidens museum:

<http://www.sverigemuseer.se/wp/wp-content/uploads/2016/04/Kanndig-som-hemma.pdf>

Med vänlig hälsning,
Amy Schöning

Amy Schöning
Kulturdepartementet
Enheten för kulturarv och livsmiljö
Mobil 073-0442435
amy.schoning@regeringskansliet.se
www.regeringen.se

Kommentar:

Inriktningsdokumentet är trevligt men ger inget konkret om det som efterfrågas i brevet till Statsministern.

Sveriges museer har hemsida: <http://www.sverigemuseer.se/>

Det går tyvärr inte att kopiera innehållsförteckningen.

Det finns mycket, men nästan inget om de 2019 aktuella framtidsproblemen för Sverige och världen, klimatet, uppvärmningen, energin, arbetslöshet, bostadsbrist, transporter, diskriminering o s v.

Man kan söka och med sökning hittades en artikel som ligger i närheten av det som efterfrågas, men är från 2014. Önskas 2019 med blick mot 2050.

"Anna Mighetto: Genom kunskap om vårt förflutna kan vi påverka hur vi vill ha vår framtid , 9 oktober, 2014 " Artikeln är som en nål i en höstack.

Anna Mighetto: Genom kunskap om vårt förflutna kan vi påverka hur vi vill ha vår framtid

9 oktober, 2014

Häromdagen gjorde jag ett besök i våra sprillans nya föremålsmagasin dit ca 40 000 föremål och ca 600 000 arkivhandlingar och foton precis håller på att flyttas. Jag ser att magasinet kommer att bli något att vara stolt över inför andra aktörer i museibranschen En liten klick oerhört engagerade människor har gjort en ovärderlig insats och med sin unika kunskap om museets samlingar och historia räddat möjligheten för mig som alingsåsare att se tillbaka på den här platsens historia. Hade det gått endast ett par år till hade kunskapen om samlingarnas innehåll gått helt förlorad.

Jag ser dessa rader av stålhyllor fullpackade med föremål inte som en statisk förvaring av saker utan som en ständigt pågående process, en utvecklande dialog som pågår mellan samlingen och de människor den finns till för – både dem som finns representerade och dem som glömts bort. Magasinet är en kreativ plats och kräver mycket energi och mod – kanske inget man vid en första anblick skulle tillskriva ett gäng saker nördigt lagda i rigorös ordning. Men att samla och kategorisera föremål blir en i det närmaste politisk handling. Det kan på sitt subtila sätt vara mycket radikalt.

Jag frågar mig vilka synsätt som finns cementerade i just våra samlingar? Hur kan vi utmana dem? Vilka frågeställningar är relevanta för alingsåsarna? Vilka frågor ska våra samlingar svara på?

Jag tänker på den förhållandevis stora inflyttningen till Alingsås av barnfamiljer från Göteborg men också av ensamkommande barn från andra länder. Hur kan vi fånga upp och berätta deras historia i museets samlingar? Hur kan vi berätta om alingsåsarnas känslor och upplevelser i samlingarna? Berättelsen om Alströmer och potatisen präglar vår historia. Den berättelsen är viktig. Men vad täcker den över, vad finns bortom den?

Genom kunskap om vårt förflutna kan vi bättre förstå nuet och påverka hur vi vill ha vår framtid. Det museum jag ansvarar för är med och skapar normer och kanon för samtiden och framtiden. Det vi gör uppfattar många som ”sanningen”. Det förpliktigar. Vi måste våga öppna upp, ordentligt, gentemot dem vi finns till för och som borde känna sig som hemma med att använda och påverka sitt eget kulturarv. Jag ser fram emot att ta tag i dessa frågor närmare med mina duktiga medarbetare. Det kan bli en av de mest kreativa arbetsuppgifterna framöver för oss.

PS: har du goda erfarenheter eller tankar du vill dela med dig kring detta så skulle det vara mycket roligt om du vill kontakta oss, se www.alingsaskulturhus.se
//Anna Mighetto, museichef

Anna Mighetto är ansvarig för Alingsås Kulturhus, i vilket Alingsås Museum ingår tillsammans med bland annat Alingsås konsthall. Hon arbetade tidigare på Världskulturmuseet i Göteborg med marknadsförings- och varumärkesfrågor.

Medlemsförteckning. Museer

Klicka på en medlemsinstitutions namn för att öppna respektive hemsida i ett nytt fönster.

A	
Aeroseum	
Ájtte Svenskt fjäll- och samemuseum	
Alingsås museum	
Alsters herrgård	
Astrid Lindgrens Näs	
Arbetets museum	
Arboga museum	
ArkDes, Arkitektur- och Designcentrum	
Armémuseum	
Arsenalen	

B	
Bergrummet – Tidö Collection of Toys and Comics	
Bildmuseet, Umeå universitet	
Birgit Nilsson Museum	
Blekinge museum	
Bohusläns museum	
Bollnäs museum och konsthall	
Bonniers konsthall	
Borås konstmuseum	
Borås museum och Textilmuseet	
Bror Hjorths hus	
Bungemuseet	
C	

Carl Eldhs Ateljémuseum	
Charlotte Berlins museum	
D	
Dalarnas museum	
Dalslands konstmuseum	
Dansmuseet, Stockholm	
Drottningholms Slottsteater	
Dunkers Kulturhus	
E	
Ebelingmuseet	
Ekomuseum Bergslagen	
Eksjö museum	
Enköpings museum	
Eskilstuna Konstmuseum	

Eskilstuna stadsmuseum	
Etnografiska museet	
Evolutionsmuseet	
F	
F11 museum	
Falsterbo museum	
Falkenbergs museum	
Falbygdens museum	
Farmacihistoriska museet, Apotekarsocieteten	
Forsviks bruk (Västarvet)	
Fredens hus, Uppsala	
Friluftsmuseet Gamla Linköping	
Friluftsmuseet Hägnan	

Flygvapenmuseum	
Forum för levande historia	
Fotevikens museum	
Fredriksdals museer och trädgårdar	
Försvarsmuseum Boden	
G	
Gamla Uppsala museum	
Garnisons- och Luftvärnsmuseet, 91:an museet, Halmstad	
The Glass Factory	
Gotlands Museum	
Grenna Museum	
Guitars – The Museum	
Gruvmuseet i Falun	

Gustavsbergs Porslinsmuseum	
Göteborgs Konstmuseum	
Göteborgs Stadsmuseum	
H	
Hallands konstmuseum	
Hallands kulturhistoriska museum	
Hammarö Skärgårdsmuseum	
Hamn, Nacka	
Hasse & Tage museet i Tomelilla	
Historiska museet	
Hunnebergs Kungajakt- och Viltmuseum AB	
Hälsninglands museum	
Härjedalens Fjällmuseum	

Hörby museum	
I	
IKEA Museum	
Internetmuseum	
J	
Judiska museet	
Junibacken	
Jamtli, läns museet i Jämtlands län	
Järnvägmuseet	
Järnvägens museum Ängelholm	
Jönköpings läns museum	
K	
Kalmar läns museum	
Karlshamns museum	

Konstakademien	
Konstmuseet i Norr – Norrbottens länskonstmuseum	
Kristinehamns historiska museum	
Kristinehamns konstmuseum	
Kulturen i Lund	
Kulturhuset Mälteum, Strängnäs	
Kulturhuset Ängeln	
Kulturparken Småland	
Kulturmagasinet i Helsingborg	
Kungl. Myntkabinettet	
Kungl. Operan	
Kvinnohistoriskt museum	
Köpings museum	

L	
Landskrona museum	
Leksaks- och samlarmuseet i Nacka	
Leksands Kulturhus	
Linköpings Slotts- och Domkyrkomuseum	
Linnémuseet	
Litografiska Museet. Grudes Ateljé & Stentryckeri	
Livrustkammaren, Skokloster slott och Hallwylska museet	
Ljungbergsmuseet	
Ljusdalsbygdens museum	
Luna Kulturhus, konsthallen	
Lunds universitets Historiska museum	

Länsmuseet Gävleborg	
Länsmuseet i Örebro	
Länsmuseet Västernorrland – Murberget	
Lödöse museum (Västarvet)	
M	
Magasin 3	
Malmö Idrottsmuseum	
Malmö konstmuseum	
Malmö museer	
Mannaminne	
Marinmuseum	
Maritiman	
Medelhavsmuseet	
Medicinhistoriska museet, Göteborg	

Mentalvårdsmuseet	
Millesgården	
Mjellby Konstmuseum	
Moderna museet i Stockholm	
Moderna museet i Malmö	
Museum Gustavianum	
Mångkulturellt centrum	
Mårbacka Minnesgård	
Mölndals stadsmuseum	
N	
Nacka Kulturcentrum/Dieselveckstaden	
Nationalmuseum	
Nationalmuseum Jamtli	
Naturhistoriska museet i Göteborg	

Naturhistoriska Riksmuseet	
Nobelmuseet	
Nobelmuseet i Karlskoga	
Nordiska Akvarellmuseet	
Nordiska museet	
Nordiska Trvmuseet	
Norrbottens museum	
Norrköpings Konstmuseum	
Norrköpings Stadsmuseum	
Norrtälje museer	
Nässjö Kulturhus	
O	
Olle Olsson Hagalund-museet	
Oscar Olsson Museet	

Oskarshamns museer	
P	
Piteå museum	
Polismuseet	
Postmuseum	
Prins Eugens Waldemarsudde	
Pythagoras Industrimuseum	
R	
Regionmuseet i Kristianstad	
Riksidrottsmuseet	
Rydals museum	
Röhsska museet	
Rörstrand museum	
S	

Sagomuseet i Ljungby	
Scenkonstmuseet	
Sigtuna museum	
Silvermuseet	
Sjöfartsmuseet och Akvariet i Göteborg	
Sjöhistoriska museet	
Skansen	
Skellefteå museum	
Skissernas museum i Lund	
Skogsmuseet i Lycksele	
Skövde stadsmuseum	
Smålands konstarkiv	
Sollefteå museum	
Spritmuseum	

Spårvägmuseet	
Statarmuseet i Torup	
Statens försvarshistoriska museer	
Armémuseum	
Flygvapenmuseum	
Statens historiska museer	
Kungl. Myntkabinettet	
Historiska museet	
Tumba Bruksmuseum	
Statens maritima och transporthistoriska museer	
Marinmuseum	
Sjöhistoriska museet	
Vasamuseet	

Järnvägmuseet	
Statens museer för världskultur	
Etnografiska museet	
Östasiatiska museet	
Medelhavsmuseet	
Världskulturmuseet	
Statens musikverk	
Scenkonstmuseet	
Snus- och Tändsticksmuseet	
Stiftelsen K A Almgren sidenväveri och museum	
Stockholms Läns Museum	
Stockholms Medeltidsmuseum	
Stockholms Stadsmuseum	

Strindbergsmuseet	
Sundbybergs museum	
Sundsvalls museum	
Svaneholms Slotts museum	
Sven-Harrys Konstmuseum	
Sveriges Fängelsemuseum	
Sveriges Rundradiomuseum i Motala	
Synskadades museum	
Sörmlands museum	
T	
Technichus	
Teckningsmuseet i Laholm	
Teknikland, Östersund	
Tekniska museet	

Thielska Galleriet	
Tidaholms Museum	
Tjolöholms slott	
Torekällbergets museum	
Toy World Sweden	
Trelleborgs Museer	
Tumba Bruksmuseum	
Tändsticksmuseet	
U	
Upplandsmuseet	
Uppsala konstmuseum	
Uppsala medicinhistoriska museum	
Uppåkra Arkeologiska Center	
V	

Vadsbo Museum/Mariestads Industrimuseum	
Vallby friluftsmuseum	
Vasamuseet	
Vaxholms fästning	
Veteranbåtmuseet i Västerås	
Vetlanda museum	
Victoriafortet	
Vitlycke museum (Västarvet)	
Vänermuseet	
Vänersborgsmuseet (Västarvet)	
Världskulturmuseet	
Värmlands Museum	
Västarvet	

Västerbottens museum	
Västergötlands museum	
Västerviks museum	
Västerås konstmuseum	
Västmanlands läns museum	
W	
Wadköping, friluftsmuseum	
Wilhelm Peterson-Bergers "Sommarhagen"	
Y	
Ystads museer	
Ö	
Ölands Museum Himmelsberga	
Örnsköldsviks Museum och konsthall	

Östasiatiska museet	
Österlens museum	
Östergötlands länsmuseum	
Associerade medlemmar	
aMuze! Interactive	
ARTSEC AB	
DreamStage	
Edsvik konsthall	
Expology AB	
Gislaveds konsthall	
Guidesystem.se	
Hi-Story	
iBeaken Sverige	

Institutet för språk och folkminnen	
Konsthall Tornedalen	
Luleå konsthall	
Mariebergsskogen AB	
MTAB Transport & Spedition AB	
Museigården Petes i Havdhem	
The Nordic Centre of Heritage Learning and Creativity	
Nässjö konsthall	
OnSpotStory AB	
Skansen Klintaberg	
Svenska Kynologiska Akademin	
Svensk Museitjänst	
Svenskt Kulturarv	

Syskonen Kajsa och Olle Nymans kulturstiftelse	
Teleseum	
Time & Place	
Ulricehamns kommun, kultur och fritid	
Varbergs konsthall	
Vikingagården Gunnes gård	
Vikingaliv	
Virserums konsthall	

Cirka 275 museer

**VARLDSKULTUR
MUSEERNA**

ETNOGRAFISKA
ÖSTASIATISKA
MEDELHAVET
VÄRLDSKULTUR

Nätverk

FOMU – Forskning vid museer

Forskning vid museer, FOMU, är ett nätverk som samlar museer som bedriver forskning. Nätverket arbetar för att synliggöra forskning som

[Läs mer »](#)

Forum för kommunala museichefer

Sedan 2016 samlar Sveriges museer de kommunala museicheferna och verksamhetsledarna till ett årligt forum. Forum 2018 på Uppsala konstmuseum, referat>>.

[Läs mer »](#)

MIKIM – Marknadsförare, Informatörer och Kommunikatörer Inom Museisektorn

MIKIM är ett nätverk för Marknadsförare, Informatörer och Kommunikatörer Inom Museisektorn. Initiativtagare till nätverket är Andreas Juhl, Marknadschef för Kalmar läns

[Läs mer »](#)

Event vid museer

För dig som jobbar med event av olika slag – vare sig det är publikt eller en happening för ett

[Läs mer »](#)

Medicinhistoriska museer och samlingar

I Sverige finns ett flertal medicinhistoriska museer och samlingar. Nätverket har som syfte att verka som ett forum för kunskapsutbyte kring medicinhistoriska

[Läs mer »](#)

Globalt. På entresidan finns

<http://www.sverigemuseer.se/nyheter/2019/07/ny-museidefinition/>

<https://icom.museum/en/>

Sveriges museer bör göra en svensk översättning.

Här finns om museer i hela världen

Bland annat:

[Akut Röd Lista över Kulturföremål från Irak som är i fara](#)

[Akut Röd Lista över Kulturföremål från Syrien som är i fara](#)

De Röda listorna finns på följande adress: <http://redlist.icom.museum>

Här en karta över världen. Med museer

<https://icom.museum/en/>

**Man kan förstora och minska den och se Sörmland t
ex och Afrika, Asien o s v**

- **ACTIVITIES**

-
- **Events**
 - [International Museum Day](#)
 - [Annual Meetings](#)
 - [General Conferences](#)
 -
- **Standards and guidelines**
 - [Code of Ethics](#)
 - [Museum Definition](#)
 - [Standards](#)
 - [Object ID](#)
 - [Declarations and statements](#)
 -
- **Heritage protection**
 - [Red Lists](#)
 - [International Observatory on Illicit Traffic in Cultural Goods](#)
 - [Emergency Preparedness and Response](#)
 - [Intangible Cultural Heritage](#)
 -
- **Research and development**
 - [Publications](#)
 - [ICOM Learning](#)
 - [ICOM Information Centre](#)
-

-
-
- **NETWORK**
 - [Committees' directory](#)
 - [ICOM Membership Card](#)
 - [Partners](#)
 -
- **RESOURCES**
 - [ICOM Documents](#)
 - [Publications Database](#)
 - [Red Lists Database](#)
 -
- **GET INVOLVED**
 - [Become a member](#)
 - [Join an International Committee](#)
 - [List of job offers](#)
 - [Call for papers](#)
 -
- **ABOUT**
 - [History of ICOM](#)
 - [Missions and objectives](#)
 - [Executive Board](#)
 - [ICOM Committees](#)
 - [General Assembly](#)
 - [Advisory Council](#)
 - [Secretariat](#)

Partners (Länk:Partners)

- **Blue Shield**

The Blue Shield is dedicated to the protection of cultural heritage in the event of armed conflict and natural disasters. It plans strategic interventions, in collaboration with local authorities, to prevent or respond to attacks and damage done to cultural goods in emergencies. ICOM is one of the four founding members of the Blue Shield and an active member of its Executive Board.

[Learn more](#)

- **ICA – International Council on Archives**

ICA works for the preservation of archival heritage on a worldwide scale, by sharing experiences and good practices about professional archives. ICA also contributes to the protection of the world's cultural heritage as one of the four founding members of the Blue Shield, alongside ICOM.

[Learn more](#)

ICOMOS – International Council on Monuments and Sites

ICOMOS works for the preservation of the world's monuments and historical sites; it promotes conservation techniques and standards through an international network of experts in diverse disciplines. ICOM and ICOMOS are close partners and work together on endangered cultural heritage, including as founding members of the Blue Shield.

[Learn more](#)

IFLA – International Federation of Library Associations and Institutions

IFLA acts as a network to represent the interests of the library and information profession. This Federation promotes high standards for the profession of librarian and defends the principle of freedom of access to information. IFLA is one of four founding members of the Blue Shield, and also cooperates with ICOM on the theme of intellectual property.

[Learn more](#)

WFFM – World Federation of Friends of Museums

WFFM gathers the existing Friends of Museums' groups worldwide, supports their interests and promotes common values through their Code of Ethics for Friends and Volunteers of Museums.

[Learn more](#)

INTERGOVERNMENTAL ORGANISATIONS

- **ALECSO – Arab League for Education, Culture and Science Organization**

ALECSO works for the development of education, culture, science, environment and communication in the Arab region, promoting dialogue and cooperation between Arab communities and other worldwide cultures. Since 2002, ICOM and ALECSO have been working together on projects related to the protection and promotion of museums and heritage in the region.

[Learn more](#)

ECOSOC – United Nations Economic and Social Council

Being one of the main organs of the United Nations system, ECOSOC is responsible of the programmes related to the three dimensions of sustainable development – economic, social and environmental. ICOM is officially recognised by the ECOSOC as the expert NGO in the fight against illicit traffic in cultural goods.

[Learn more](#)

- **ICCROM – International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property**

ICCROM is an intergovernmental organisation acting in favour of the conservation of cultural heritage. The organisation develops educational programmes, tools and materials for conservation and restoration. ICCROM and ICOM cooperate on building capacities in the field of emergency preparedness and response for cultural heritage.

[Learn more](#)

INTERPOL

INTERPOL is the world's largest international police organization working to prevent and fight crime through enhanced cooperation and innovation on police and security matters. In 2000, ICOM and INTERPOL signed an official cooperation agreement on the fight against the illicit traffic of cultural goods. To this end, the two organisations have worked together on the development of a database for the identification of stolen objects as well as on other related initiatives.

INTERPOL's Stolen Works of Art Unit aims at supporting the hunt for stolen cultural items.

[Learn more](#)

UNESCO – United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

UNESCO is the United Nations specialized institution in charge of promoting, organising and coordinating international cooperation for the development of projects related to education, science, culture and communication, in different regions of the world. Since its creation, ICOM has worked with UNESCO for the protection and promotion of cultural heritage, having also an active advisory status with most heritage-related conventions.

[Learn more](#)

UNODC – United Nations Office on Drugs and Crime

ONUDC is a United Nations office created to assist Member States in their struggle against crime and terrorism. Its mission is pursued through research, financial and technical assistance, and guidance and support to governments. In the framework of its fight against illicit traffic, ICOM works with ONUDC to improve our understanding of transnational criminality related to cultural heritage.

[Learn more](#)

WCO – World Customs Organisation

WCO is an independent intergovernmental body working to enhance the effectiveness and efficiency of Customs administrations around the world. Since 2000, ICOM and WCO have developed activities to fight the illicit traffic of cultural goods, especially through the organisation of capacity building programmes aiming at training customs agents in the identification of suspicious movement of cultural goods. ICOM directly helps customs agent try to identify cultural material at risk by providing expertise on the most problematic items.

[Learn more](#)

WIPO – World Intellectual Property Organization

ICOM and WIPO, a specialised agency within the United Nations, collaborate in a range of Intellectual Property related activities (mainly through the WIPO Standing Committee on Copyright and Related Rights) as well as on an Art and Cultural Heritage Mediation programme.

[Learn more](#)

MUSEUM INSTITUTIONS

-

The French Ministry of Culture

The French Ministry of Culture regularly supports financially ICOM's activities related to cultural heritage protection and promotion, and especially those intended for French-speaking concerned actors worldwide. As an example, the development of a French version of the ICOM International Observatory on Illicit Traffic in Cultural Goods, the first observatory of its kind, was made possible thanks to the Ministry's support.

[Learn more](#)

The Getty Foundation

The Getty Foundation has been helping ICOM and its international committees develop their activities for over 25 years. Through the ICOM-Getty International Programme, the foundation provides financial support to foster the participation of ICOM members from emerging and developing countries in ICOM General Conferences, ICOM-CC Triennial Conferences and CIDOC annual events.

[Learn more](#)

The Palace Museum

The Palace Museum, located in the Forbidden City in Beijing, is a public museum displaying collections originating from the Qing imperial collection. It contributes to fostering capacity building for Chinese museum professionals. ICOM, ICOM China and the Palace Museum work together to run the ICOM-International Training Center (ICOM-ITC).

[Learn more](#)

Smithsonian Institution

The Smithsonian Institution is the world's largest museum, education, and research complex, with 19 museums and the U.S. National Zoo. Its mission is to shape the future by preserving heritage, increasing and disseminating knowledge. ICOM and the Smithsonian work together to support museums for capacity-building and to provide assistance to museums and sites in case of disaster or conflict.

[Learn more](#)

Nya Sörmlands museum

Den 24 november (2018?) öppnade vi upp ett nytt museihus! En spännande, kreativ och händelserik mötesplats för alla. Med plats för utställningar, evenemang, kurser, möten, öppna samlingar och mycket mer. Det finns också produktions- och arbetslokaler för museets omfattande verksamhet runt om i hela Sörmland.

Vad finns i huset?

13 000 kvadratmeter stort inomhus och 1000 kvadratmeter utomhus. Samma rum kan användas till olika saker och går att utveckla och anpassa beroende på innehållet. Alla ritningar och illustrationer är framtagna av Carlstedts Ark och Urbio. Berättande magasin

Sörmlands museum har över 75.000 föremål, en miljon fotografier, omkring tusen hyllmeter arkiv och ett stort fackbibliotek. I det nya huset blir det en ny sorts flexibla och gestaltande museisamlingar med fokus på människor och berättelser. Flera av magasinerna får glasade väggar och alla kommer att vara öppna för besök med guide och i samband med olika program. Vill man titta närmare på ett visst föremål eller en arkivhandling kan man beställa fram det till ett speciellt studierum.

Gratis visningar varje dag

Utställningar

I flera olika utställningssalar och utställningsrum kommer museet att kunna visa allt från stora kulturhistoriska temautställningar till en snabb kommentar på en aktuell samtidsfråga, en konstutställning, en stor internationell utställning eller en liten utställning gjord av en skolklass. Husets utformning, teknik och säkerhet öppnar många möjligheter.

Just nu visar vi följande utställningar

Evenemang och möten

Det blir en stor flexibel hörsal för konferenser och seminarier, filmföreläsningar, konserter och teater, föreläsningar och debatter, möten och expon. Huset kommer också att ha flera mötesrum i olika storlekar för mindre arrangemang. Och plats för fest och barnkalas.

Pedagogiska verkstäder

I det nya huset finns tre utrustade verkstäder. De kommer att användas för pedagogiska program, kurser, workshop och fritt skapande. För skola och fritid. För vana och ovana. För unga och gamla.

Tre olika verkstäder

- Textilverkstad (ca 90m²)
- Trä-/metallverkstad (70 m² + 27 m² samt rum för maskiner 24 m²)
- Allmänpedagogisk verkstad (ca 80 m²)

Husets uterum kommer också att användas för pedagogisk verksamhet. Uterummet blir en plats för lek och lärande med fokus på slöjd, byggnadsvård och konst.

Lekplats och rum för barn

Museet välkomnar alla åldrar men barnen har en liten särställning. I utställningen **Vara barn!** får barn möjlighet att lämna sin egen berättelse och ta del av andras. Det finns också plats för lek och pyssel.

På utomhustorget kommer en lekplats att byggas under våren.

Ett levande utomhustorg

Ett alltid öppet utomhusmuseum

Utomhus blir det ett torg och en park med plats för utställningar och evenemang, uteservering, odlingar och lekplats. Och med många platser att slå sig ner på.

Museets fasad i grafisk betong är en utställning i sig med foton ur museets samlingar med sörmlänningar från olika tider och från hela

världen. I ett stort skyltfönster mot gården kommer varierande utställningar att visas. Utomhustorget planeras vara klart till sommaren 2019.

Nyköpings kommuns samlingar

Nyköpings kommuns företags- och bildarkiv och en samling av modelteatrar, Gripe-samlingen, har också plats i huset.

Restaurang och café

I restaurangen kan man dricka en kopp kaffe med bulle, äta en ekologisk och närproducerad lunch eller slå på stort med en överdådig middag. Både inomhus och utomhus. Fokus ligger på mathantverk och hållbar utveckling. Och på god mat och härliga bullar förstås.

Se veckans meny här

Museibutik

I entrén finns Sörmlands museums butik. Till den skapar formgivare, slöjdare, konstnärer och hantverkare unika produkter med inspiration från museets samlingar.

Produktions- och arbetslokaler

En aktiv läns museiverksamhet som finns i hela länet kräver bra produktions- och arbetslokaler. Det är en viktig del i det nya huset, eftersom det ger Sörmlands museum ännu större möjligheter att producera vandringsutställningar, pedagogik och arrangemang för hela länet.

Teknikrum

Det behövs många förråd och teknikrum i ett hus som detta. Rum för el, ventilation och klimatstyrning, för teknik och säkerhet, för fastighetsskötsel och städning. Och en stor rund tank för vatten till sprinkleranläggningen.

Sörmlands museums vision

“Att vidga vyer och väcka engagemang”

Museets verksamhet ska bidra till att människor påverkar samhället och sin livssituation.

Sörmlands museums använder

- Historia
- Slöjd
- Samtidskonst

för att uppfylla visionen och idén.

Kännetecken

- Sörmlands museum har alltid människan i centrum
- Finns mitt i samhället
-

Dessa två huvudpunkter medför ett antal ytterligare kännetecken som ska prägla museets verksamhet.

Historia, slöjd och konst finns i alla samhällen och används på många olika sätt och för skilda syften. Att arbeta med historia, konst och slöjd kräver därför medvetna ställningsstaganden. Sörmlands museums vision och åtaganden anger grunden och riktningen för museets ställningsstaganden och verksamhet. Museet ska ge perspektiv på samtid och framtid, på gårdagens, dagens och morgondagens samhälle och på hur det är, varit och skulle kunna vara, att vara människa.

Historien kan visa på mångfacetterade verkligheter, på hur olika processer formar oss idag och på hur vi alla är del i att skapa det som imorgon blir historia. Historia kan ge bakgrund, förståelse och nya infallsvinklar. Även konsten och slöjden kan väcka nya världar och idéer och ge oändliga perspektiv. Historien, konsten och slöjden kan bidra till möten, empati och förståelse människor emellan. Dagens

självklarheter och invanda föreställningar, normer och beteenden kan undersökas och ifrågasättas. Historien, slöjden och konsten kan också vara en källa till inspiration och något att ta avstamp ifrån i färden mot framtiden.

Vidga vyer

Med sina olika verksamhetsområden kan Sörmlands museum därför vidga vyer och väcka engagemang och inspirera till eftertanke, handling och kreativitet. Det gör museet genom en mångsidig, kunskapsrik och samtidsrelevant verksamhet med historia, konst och slöjd som både medel och fokus. Därför arbetar museet med alla sina verktyg kring frågor och teman som är angelägna idag och för framtiden, för dagens människor och samhälle. Och därför finns museet mitt i samhället bland många olika människor.

Historia, kulturarv, konst och slöjd inte bara finns i alla samhällen, utan används för en mängd olika syften. Att aktivt och medvetet förhålla sig till de olika användningarna som finns i dagens samhälle är nödvändigt för museet. Det kan t ex vara att motarbeta stereotypa och förenklade historiebilder eller exkluderande sätt att utnyttja historia, kulturarv, slöjd eller konst.

Människan i fokus

Sörmlands museum sätter alltid människan i fokus, såväl alla som finns här och nu, både i Sörmland och på andra håll, som de som funnits tidigare. Sörmlands museum ska rymma många perspektiv och röster, nutida och historiska. Bjuda in till delaktighet och bidra till mångfald. Det ska vara ett museum vilket människor känner är relevant och intressant att komma till, och där man känner sig inbjuden att delta och bidra.

Alla delar av museets, och museipersonalens, arbete syftar till att ge publik och deltagare kunskaper och upplevelser. Ett utåtriktat och pedagogiskt förhållningssätt är därför en grundsten för all verksamhet och allt arbete i museet.

Berättande och berättelser

En annan grundsten är berättande, och berättelser. Museet bevarar för att berätta, för att vi alla i samhället ska kunna ta del av historien på levande, människonära och mångsidiga sätt. Därför finns museets samlingar, och därför arbetar museet med kulturmiljöer och landskap. I centrum för museets berättande finns alltid människan, eller snarare människor, människors historia och människors skapande.

Materiella och imateriella kulturarv

Museet ska också vara med och skapa förutsättningar för att även framtidens människor ska kunna få perspektiv genom historien och uppleva rika, levande och mångfacetterade kulturarv, materiella såväl som immateriella. Museet arbetar därför med insamling, dokumentation, lätt tillgängliga och på olika sätt använda samlingar samt med rådgivning och information kring kulturmiljöer, hantverk och slöjd liksom med att ta väl hand om samlingarna och inspirera många att ta tillvara historia och kulturlandskap.

En förutsättning för museets arbete är att ha och ständigt utveckla god kunskap inom museets olika ämnesområden och arbetsfält, hålla god kontakt med kunskapsutveckling och forskning inom fälten och bidra till utvecklingen av ny kunskap.

På olika platser

Sörmlands museum ska finnas på olika platser och i olika sammanhang, på många olika arenor, runt om i hela Sörmland och på webben. Att finnas på lätt tillgängliga, och gärna otraditionella, arenor, t ex utomhus och i offentlig miljö, är en tydlig ambition. Sörmlands museum ska finnas där människor finns likaväl som museets olika lokaler ska vara attraktiva mötesplatser för många människor och ge goda förutsättningar till möten mellan olika människor.

Historien i Sörmland

En utomhusutställning om samhället och människorna i Sörmland och i Sverige. Om de stora sammanhangen och den nära verkligheten. På tretton platser i Sörmland.

Historien i Sörmland är en utomhusutställning med skyltar på röda vimpelprydda stolpar i hela Sörmland. På tretton platser i Sörmland kan du ta del av Sveriges och Sörmlands historia utifrån olika teman och med lokala exempel. Varje ort har sitt tema, sin del av historien. Vi utgår från det sörmländska kulturarvet och den specifika platsen och sätter in detta i större sammanhang, vi ser Sörmland i världen och världen i Sörmland. Historien i Sörmland berättar intressanta och roliga historier som kan ge perspektiv på nutiden eller på hur det är att vara människa.

Teman i Historien i Sörmland

- **Gnesta:** Om spår, rör och ledningar. Om infrastruktur och stationssamhället
- **Katrineholm:** Om industrisamhället och välfärdsstaten
- **Malmköping:** Om försvar och militärliv
- **Nyköping:** Om stadsliv
- **Nynäs:** Om godset och människorna
- **Oxelösund:** Om sjöfart och kustliv, om alla de människor som har varit beroende av havet
- **Stendörren:** Om skärgård, människor och djur
- **Stora Malm:** Om landsbygdens och det gamla bondesamhällets centrum, kyrkbyn
- **Strängnäs:** Om religion och samhälle
- **Trosa:** Turisterna, badgästerna och ledigheten. Om när vi fick ledig tid och vad vi gjorde med den
- **Vingåker:** Om kläder, kropp och konfektion.
- **Vrå:** Om stenålder och arkeologi
- **Åkers bergslag:** Om människorna, bruket och kanonerna

Om Eskilstuna stadsmuseum

Eskilstuna stadsmuseum driver verksamhet på Faktoriholmarna, Rademachersmedjorna, Sörmlandsgården och Lagersbergs säteri i Eskilstuna.

Eskilstuna stadsmuseum arbetar också med kulturmiljö- och byggnadsvård, dokumentationer och pedagogisk verksamhet. I museets samlingar finns omkring 70 000 föremål och 350 000 fotografier som speglar Eskilstunas historia.

Byggnadens historia

Stadsmuseets utställningslokaler, föreläsningssal och café ligger i byggnader som från början tillhörde Carl Gustafs stads gevärsfaktori, till vardags kallat Gevärsfaktori.

År 1812 köpte staten Carl Gustafs stads bruk för att flytta vapentillverkning från Söderhamn till Eskilstuna. När tillverkningen startade i Eskilstuna 1813 fick de hålla till godo med de byggnader som redan fanns på platsen men 1840 kunde de flytta in det nya Stora verkstadshuset.

Det motsvarar största delen av byggnaden där stadsmuseets entré är. I slutet av 1860-talet förlängdes huset i båda ändar med ungefär 8 meter samtidigt som de båda flyglarna byggdes till omkring hälften av dagens längd. Allt för att få plats med tillverkningen av nya skjutvapen till den svenska armén. År 1915-16 förlängdes flyglarna med 20 meter till den längd de har idag.

Eskilstuna stadsmuseum hette tidigare Faktoriets och Faktorimuseet.

<https://www.eskilstuna.se/uppleva-och-gora/bibliotek-arkiv-och-lokalhistoria/lokalhistoria---eskilskallan/sok-i-arkiv/historiska-artiklar/museer/eskilstunas-museihistoria-.html>

Kommentar: Museet i Sörmland har valt ut 13 platser med speciella fysiska förutsättningar och speciella verksamheter och gjort historiska beskrivningar med text och bilder på ett trevligt sätt, men som slutar någonstans i början av 1900-talet.. Läger man ihop de 13 beskrivningarna kan få en sammanhängande bild av en stor del av Sörmland. Men inte hela Sörmland. Där saknas bla Eskilstuna och Mariefred. Och nutiden och framtiden saknas.

Enligt Kulturdepartementet:

"På regeringens hemsida www.regeringen.se kan du läsa om inriktningen på den av riksdagen beslutade och nu rådande svenska kulturarvspolitiken. Mer utförligt kan du läsa om den i regeringens proposition Kulturarvspolitik Prop. 2016/17:166. Där beskrivs regeringens kulturarvspolitiska prioriteringar som på flera sätt ligger i linje med det du beskriver i ditt mail, t.ex. att museerna idag har en funktion som arenor för samtal där olika perspektiv på såväl det förflutna, samtiden och framtiden kan mötas.

I och med kulturarvspropositionen fick Sverige en museilag, Museilag (2017:563). Av den framgår (4 §) ett museums ändamål: "Ett museum ska utifrån sitt ämnesområde bidra till samhället och dess utveckling genom att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning".

I museilagen regleras dock också att huvudmän till museer inom det allmänna museiväsendet, t.ex. regeringen, landstingen och kommunerna, ska säkerställa att det är de museiprofessionella som beslutar om innehållet i museernas verksamhet (5 §). Det är alltså inte politikernas uppgift att besluta om vad våra museer ska visa i synnerhet."

Från propositionen Kulturarvspolitik.

4 Kulturarvsområdets framväxt

Ett organiserat samlande av äldre föremål och dokumentation av det förflutna har i Sverige, liksom i andra jämförbara länder, en lång historia och går att följa åtminstone tillbaka till 1500-talet. Vad som däremot har förändrats radikalt genom historien är i vilka syften och med vilka anspråk denna samlande och kartläggande verksamhet har bedrivits.

Det är först under den moderna tiden i egentlig mening, efter franska revolutionen, som verksamheter som liknar det vi menar med museer tog form och det är först under 1800-talet som en idé om folket som något vars historia bör representeras i nationella institutioner uppkommer. Det är också då som det moderna samhällets typiska kunskapsformer – ämnen som historia, etnologi, arkeologi och sociologi – kommer till. Detta i sin tur fick stor påverkan på hur äldre kulturuttryck kom att användas och tolkas.

I det följande sammanfattas kulturarvsområdets framväxt som offentligt åtagande. Fokus ligger på det offentliga historiebruket, dvs. hur arv från tidigare generationer och föreställningar om det förflutna har använts genom tiderna inom det som kom att bli dagens Sverige. Särskild uppmärksamhet ägnas de nutida kulturarvsinstitutionernas förhistoria samt etablerandet av själva kulturarvsområdet som kulturpolitiskt fält. Här beskrivs denna utveckling kortfattat som bakgrund till förslag och bedömningar i senare avsnitt. Framställningen gör inte anspråk på fullständighet och utvecklingen kan beskrivas annorlunda med andra utgångspunkter.

Till grund för denna sammanfattning av utvecklingen ligger flera offentliga utredningar och rapporter från olika myndigheter. I flera fall refereras dessa löpande men övergripande perspektiv har också hämtats från bl.a. museiutredningens betänkande Ny museipolitik (SOU 2015:89) samt från de båda kulturutredningar som lämnat sina förslag i betänkandena Grundanalys, Förnyelseprogram och Kulturpolitikens arkitektur (SOU 2009:16) respektive Kulturpolitikens inriktning (SOU 1995:84).

4.1 Det offentliga historiebruket i äldre tid

I Sverige – som då hade helt andra gränser än i dag – började mot slutet av 1500-talet t.ex. runstenar och äldre mynt att kartläggas och samlas in, och under 1600-talet tillkom bl.a. ett riksarkiv, ett kungligt bibliotek och ett antikvitetskollegium. De äldsta museisamlingarna i Sverige – t.ex. myntkabinettets och livrustkammarens samlingar – har också sin upprinnelse under denna period. Viktiga delar av de samlingar av konst, naturhistorier, fornminnen och antikviteter som byggdes upp under dessa tidiga perioder finns fortfarande med oss i dag. När dessa kulturarv först samlades in gjordes det dock i helt andra syften än för vilka de senare kommit att brukas.

Samlande och dokumentation under tidigmodern tid

Under 1500- och 1600-talen utvecklades en statlig förvaltning i modern mening. Ett centralt riksarkiv knutet till det kungliga kansliet växte fram för att hantera den ökande mängden handlingar, och stegvis frigjordes sysslan som arkivarie från andra plikter i kansliet. Det manifesterades år 1618 i en kansliordning utfärdad av Axel Oxenstierna som bland annat föreskrev att en av kansliets sekreterare fick som uppgift att ägna sig åt vården av ”riksens archivum det nya som det gamla”. Därmed inrättades ett riksarkiv som ett särskilt ämbetsorgan inom det kungliga kansliet.

Ett kungligt bibliotek grundlades redan av vasakungarna under 1500-talet. Gustav Vasa anskaffade på 1520-talet böcker i historia, naturvetenskap och teologi samt musikalier och kartor till slottet Tre Kronor i Stockholm. Sönerna Erik XIV, Johan III och Karl IX utökade boksamlingarna. Vasakungarna köpte i allmänhet sina böcker från utlandet, men när den lutherska läran införts tog de också hand om böcker ur de samlingar som beslagtogs i landets katolska kloster. Den första kungliga bibliotekarien, Johannes Bureus, utnämndes 1611.

Under stormaktstiden kom mängder av böcker och andra kulturföremål till landet genom de krigsbyten som togs under fälttågen utomlands. Böcker och

handskrifter beslagtogs i kloster, kyrkor och slott i många länder på kontinenten. År 1661 utfärdades även en kansliordning som stadgade att alla boktryckare i riket skulle skicka två exemplar av varje skrift de tryckt till Kungl. Maj:ts kansli innan skriften spreds. Syftet var främst att övervaka den nyutkomna litteraturen, snarare än att bevara den för framtiden. Det ena exemplaret tillföll det kungliga biblioteket och det andra riksarkivet. Detta bidrog till samlingar som till del fortfarande bevaras och lade grunden för dagens ordning med pliktexemplar.

Redan i slutet av 1500-talet fick Johannes Bureus också i uppdrag att dokumentera runstenar i det dåvarande riket. Mot denna bakgrund gav Gustav II Adolf 1630 sedan en kommission i uppdrag att genom resor i landet verka för insamlande och bevarande av fornminnen. Under Karl XI:s förmyndarregering beslutades också en första förordning om fornminnens bevarande, 1666 års Kongl. Mayst:tz Placet och Påbudh, Om Gamble Monumenter och Antiquiteter. Samma år skickades också ett påbud till landets biskopar och andra kyrkliga ämbetsmän om att de skulle övervaka bestämmelserna. Här betonades dokumentation, bl.a. sades att prästerna i sin socken skulle förteckna fornminnen av alla slag, inklusive traditioner, sagor, manuskript, sigill m.m. Dokumentationen var en förutsättning för att materialet senare skulle kunna offentliggöras "til Wårt Rijkets heder".

Under denna tid inrättades också, på förslag av Magnus Gabriel De la Gardie, Antikvitetskollegium som ett statligt ämbetsverk för fornforskning. Första ordförande blev Georg Stiernhielm. Utöver antikviteterna skulle kollegiet ägna sig åt den gamla isländska och norska litteraturen, källorna till Sveriges äldre historia och rättsvetenskap samt åt kyrko-historia och genealogi. I början hade kollegiet en livlig verksamhet. Kollegiet reducerades 1692 till ett antikvitetsarkiv under Kanslikollegium vid sidan av det kungliga biblioteket och riksarkivet. Antikvitetsarkivets chef var en sekreterare, som på samma gång var riksantikvarie.

De första egentliga museerna i Sverige har också sitt ursprung i samlingar från hovet och adeln under den nya tidens inledande period. Kungafamiljen

och adelsmännen samlade under stormaktstiden antikviteter, konst, fornsaker, mynt och inte minst vapen och rustningar. Samlingen som lagt grunden till Kungliga Myntkabinettet består t.ex. av äldre mynt som Johan III lät samla in i slutet av 1500-talet för att bevisa Sveriges rätt till riksvapnet med tre kronor. Livrustkammaren kan också räknas som ett av Sveriges äldsta museer. Redan i början av 1600-talet bestämde Gustav II Adolf att de kläder som han hade använt i fälttåg i Polen skulle bevaras "uthi Rust-Cammaren till en evig åminnelse". Det var dock enbart vid särskilda tillfällen som utvalda personer fick tillträde till samlingarna för att studera dem. Föremålen kunde visas upp tillfälligt som ett slags kuriosakabinett i slutna sammanhang.

Själva dokumenterandet och insamlingen av märkvärdiga föremål har alltså en lång historia i Sverige. Hur verksamheterna förstods och motiverades var dock helt annorlunda än i dag. Den verksamhet som bedrevs vid tiden kan knytas till den unga enhetsstatens ambitioner att legitimera sin ställning, gärna med hänvisning till det forntida mytologiserade gotiska folket. Denna s.k. göticism och stormaktstidens politiska ambitioner gick hand i hand. Vid tiden handlade det dock knappast om en folkets historia i senare mening, utan snarare om att uppteckna kungens och de styrandes storverk och härstamning. Verksamheten ingick i en offentlighet som i viktiga avseenden var vad man brukar kalla representativ. Kungar och stormän förevisade tecken på sin makt, men några institutioner för offentlig kunskapsbildning kring det förflutna fanns ännu inte.

Akademierna och de första museerna på 1700-talet

Även om stormaktstidens slut innebar en viss nedgång i statens intresse för att samla in och dokumentera sin historia, fortsatte bildade privatpersoner i viss mån den antikvariska traditionen under 1700-talet, i form av enskilda samlingar. Intresset för det förflutna kommer dock kanske främst till uttryck i det för tiden typiska inrättandet av akademier. Inom denna ram var det också en delvis ny typ av historieintresse som manifesterades, klassicistiskt till sin karaktär och med blicken riktad mot antiken.

Kungliga Vitterhetsakademien inrättades 1753 som en humanistisk motsvarighet till den naturvetenskapliga Kungliga Vetenskapsakademien. Den blev senare en vitterhets-, historie- och antikvitetsakademi för att lämna det litterära fältet till den av Gustav III år 1786 nyinrättade Svenska Akademien. Under 1700-talet hade också det gamla antikvitetsarkivets verksamhet under en period lagts samman med det kungliga bibliotekets. Samma år som akademierna reorganiserades ställdes dock antikvitetsarkivet under den nya Vitterhetsakademiens förvaltning och riksantikvarietjänsten förenades med sekreterartjänsten i akademien. Vitterhetsakademien övertog då också ansvaret för de s.k. fornsakerna och myntsamlingen samt bl.a. avskrifter av medeltidsbrev.

Under 1700-talet började ordet museum användas mer allmänt för att beteckna platsen där tidigare privata samlingar av värdefulla, sällsynta eller märkliga föremål gjordes tillgängliga för en bredare offentlighet, framförallt gällde detta konst och naturaliesamlingar. Det är vid denna tid vi kan börja tala om museer som något som inrättas i särskilda lokaler och som har den kombinerade uppgiften att samla, visa och bevara föremål. Både Kungliga Myntkabinettet och Livrustkammaren byggde dock, som nämnts ovan, på det slags samlingar som fanns inom många kungahus, men det dröjde till mitten eller slutet av 1800-talet innan föremålen visades upp för en allmänhet. Andra institutioner kom också att öppna som museer innan det. I mitten av 1700-talet startade Vetenskapsakademien sin systematiska insamling av naturalier, det vill säga föremål från naturen. Såväl vetenskapsmän som kungafamiljen samlade och skänkte föremål. En första offentlig utställning av dessa samlingar öppnade 1786.

Parallellt fördes en diskussion om att visa de kungliga konstsamlingarna. I Rom köpte Gustav III en samling antika skulpturer till sitt planerade slott i Haga. Efter hans död 1792 kom de i stället att bli basen till det som kom att kallas Kongl. Museum på Stockholms slott, vilket så småningom blev en del av Nationalmuseum. Från 1817, när riksdagen beslutade om ett årligt anslag till Kongl. Museum, kan vi skönja ett statligt engagemang i ett offentligt museiväsende i Sverige. Det statliga stödet till Kongl. Museum gav sedan

även Kungliga Vetenskapsakademien argument för ett motsvarande engagemang för naturaliesamlingarna. Från 1819 fick det som skulle bli Naturhistoriska riksmuseet samma typ av årligt statligt anslag som Kongl. Museum.

Inom ramen för hovets, den centrala administrationens och universitetens verksamhet fortsatte under 1700-talet även samlandet av tryckalster och arkivalier. Det föregående seklet avslutades med en katastrof när slottet Tre Kronor, och bl.a. det kungliga bibliotekets lokaler i dess nordöstra flygel, 1697 förstördes i en våldsam eldsvåda. Inte förrän 1768 kunde biblioteksverksamheten sedan flytta in i det nya Tessinska slottet. Även därefter gick dock stor möda åt för att återuppbygga bibliotekets samling och själva inredningen blev inte färdig förrän framåt seklets slut. Även rikets centrala arkiv drabbades svårt av slottsbranden och endast en del av det dåvarande arkivet kunde räddas undan lågorna.

I slutet av 1600-talet och i början av 1700-talet kom bestämmelser som gjorde Sveriges boktryckare skyldiga att leverera ett exemplar av varje tryckt skrift till biblioteken, först till det kungliga biblioteket, men senare också till universitetsbiblioteken i bl.a. Uppsala och Lund. Dessa pliktleveranslagar gav visserligen inte mycket utbyte i början, men på sikt kom de att utgöra bibliotekens kanske viktigaste tillväxtfaktor.

4.2 Ett framväxande intresse för folkets arv

Rikssprängningen 1809 innebar att den svenska statsbildningen fick avträda en tredjedel av territoriet och en fjärdedel av befolkningen. Det orsakade känslor av revanschism i vissa kretsar och ett svar på det var att söka sig bakåt i historien för att finna uppbyggliga förebilder. Götiska förbundet – som blev mycket inflytelserikt i svenskt kulturliv – bildades i Stockholm 1811 och drev en verksamhet baserad på nordistiska idéer och nationsbyggande fornforskning. Längre stod dessa idéer om en fosterländsk folklig kultur snarast i motsättning till de mer klassicistiska akademierna. Men de nya romantiska idéerna med fokus på en folkets kulturutveckling

vann sedermera insteg även där. Det kommer bl.a. till uttryck i en ny fornminnesförordning från 1828 som utarbetades inom Vitterhetsakademien och som satte folkets historia i centrum snarare än som tidigare stormännens bedrifter.

I denna anda bryter under de kommande decennierna den idéströmning fram som brukar kallas för nygoticism. Inom denna historiesyn sågs de äldre lämningarna som uttryck för en nationell folksjäl och det började talas om både folk- och fornminnen. En topografisk och antikvarisk verksamhet tog också sin början för insamlande och uppteckning av dessa. Resor understöddes av Vitterhetsakademien och genomfördes i olika landsändar för att samla in uttryck för en kultur som ansågs vara på väg att försvinna på en landsbygd i snabb omvandling under trycket av en framflyttande industriell utveckling. Här syns konturerna av en kultur- arvspraktik av mer modernt snitt, där känslan av uppbrott från det förflutna ger drivkraft att bevara och värna resterna av en tidigare förment stabil kultur. Här finns också tidiga ambitioner att använda det förflutna för att läka konflikter och sår som det nya samhällets omvandlingar an- sågs ha fört med sig.

Att fokus var på en folkets snarare än en överhetens historia kunde vid tiden knytas till en samhällsförbättrande ambition; kännedom om det förflutna ansågs kunna bidra till folkbildning och dygd, i sin tur medel för att komma tillrätta med tidens uppslitande sociala frågor. Att folket delade en historia och att detta skulle återspeglas i dess politiska organisation – själva idéen om nationalstaten där språk, arv och kultur ska sammanfalla med statens territorium – var vid tiden också en revolutionär princip som gick hand i hand med ett avståndstagande från tidigare ”mågnationella” imperier styrda av furstefamiljer. I Sverige tog sig dessa idéer bl.a. uttryck i skandinavismen som blandade tankar om en skandinavisk kulturell samhörighet med tidvis radikala politiska idéer om bl.a. utvidgad rösträtt. Även sedan skandinavismen i dess politiska form försvunnit behöll dessa synsätt bl.a. sitt inflytande i grupper som var viktiga för skapandet av de moderna kulturarvsinstitutionerna.

Under senare delen av 1800-talet växte det moderna, industrialiserade Sverige fram. Många flyttade från landsbygden till städerna och under seklets andra hälft tog emigrationen från Sverige till USA fart. Den obligatoriska folkskolan hade inrättats 1842 vilket gett nya möjligheter att sprida kunskaper och gemensamma föreställningar. Inte minst genom framväxten av institutioner som pressen och den växande bokmarknaden skapades en mer livaktig offentlighet där föreställningar om en nationell gemenskap formades. Viktiga roller i denna nationsformering spelades också av museer och publika evenemang som industriutställningar, jubileumsfester och ceremonier av olika slag.

Kulturminnesvården och den lokala kulturen

Samhällets seder och bruk ändrades i hög takt under 1800-talet och många ville göra något för att rädda kvar en del av det gamla. Det utvecklades ett i bredare kretsar förankrat intresse för olika slags fornminnen. Här rymdes fornlämningar, dialekter, berättelser och föremål – först ”antikviteter” i mer klassisk mening men snart även allmogens artefakter. Det mesta som kunde anses hotat var potentiellt intressant. Institutioner som Vitterhetsakademien och de centrala museerna kom att stå i dialog med fornminnes- och museiföreningar som på enskilda initiativ spreds över landet.

Under trettio år från 1850-talets mitt grundades fler än tjugo fornminnesföreningar för insamling, dokumentation och upptecknande av lokal kultur. Inom denna ram kom det att skapas landsorts- och provinsmuseer. Det var inte helt enkelt för 1800-talets provinsmuseer att bygga upp arkeologiska och kyrkliga samlingar eftersom staten gjorde anspråk på de flesta av föremålen. Den nya fornminnesförordningen från 1828 stadgade att Vitterhetsakademien hade rätt att förvärva merparten av de fornfynd som gjordes över landet, den s.k. hembudspikten. Uppteckningen av folkminnen och bevarandet av fornminnen i landskapet vidareutvecklades dock i de olika fornminnesföreningarna.

Inom denna ram skapades även successivt en rad provins- eller stads- museer. På 1860-talet uppstod en diskussion om relationen mellan det enskilda engagemanget som hade utvecklats i fornminnesföreningar och

provinsmuseer runt om i landet å ena sidan och Vitterhetsakademien och Statens historiska museum å andra sidan. Kritiken var framför allt stark mot att de viktigaste fornsakerna hamnade i Stockholm genom hembuds- plikten. Så småningom anslöt sig dock flera fornminnesföreningar till Vitterhetsakademien och på så sätt närmade sig de folkliga och de vetenskapliga perspektiven varandra. Efterhand kunde också en uppdelning skönjas som innebar att provinsmuseerna samlade och beskrev sitt geografiska områdes egenart, medan det nationella museet samlade ett representativt urval från hela landet och de mest dyrbara föremålen.

Nationella museer och utställningar uppkommer

De första lokala och regionala insatserna för kulturminnesvården på 1800-talet utfördes alltså genom frivilligt arbete och med privata bidrag. Detsamma kan sägas om mycket av den musei- och utställningsverksamhet som uppkom under seklet. Själva utställningsmediet kom att utvecklas snabbt och mot alltmer spektakulära höjder genom de stora industri- och världsutställningar som var en utmärkande del av 1800-talets offentlighet, både i Sverige och internationellt. Dessa manifestationer av seklets framsteg på olika områden var samarbeten mellan privat och offentligt kapital. Vidare var enskilda initiativ mycket viktiga för att sätta igång de processer som ledde fram till det som har beskrivits som museibygandets guldålder under 1800-talet. Under denna tid byggdes en rad spektakulära museihus och allt fler publika utställningar skapades som på olika sätt speglade det framväxande moderna samhället.

Statens engagemang i museifrågan hade alltså tagit sig ett första direkt uttryck redan på 1810-talet när statsanslag avsattes för driften av ett Kongl. Museum. Efter en utdragen debatt beslutade riksdagen också 1845 att ett nytt nationalmuseum skulle byggas. I det nya museet skulle bl.a. dessa statens konstsamlingar inrymmas tillsammans med samlingar från Kongl. biblioteket och Livrustkammaren samt Vitterhetsakademiens fornsaker och myntkabinett. Med bl.a. Louvren och British Museum som förebilder skulle alla kulturföremål av nationellt intresse samlas på en plats och göras tillgängliga för allmänheten.

När Nationalmuseum öppnade i en ny byggnad på Blasieholmen 1866 fanns alla delar på plats utom Kongl. biblioteket, som i stället så småningom fick sitt eget hus. Konstsamlingarna liksom Livrustkammarens föremål härstammade till del ända från 1500-talets hovkretsar och hade under stormaktstiden utökats med både förvärv och krigsbyten. Under 1700-talet hade Carl Gustaf Tessin under sin tid som ambassadör i Paris köpt stora mängder fransk konst som kom att bli en viktig del av den nya institutionen, liksom Gustav III:s konstsamlingar. Även om det nya nationalmuseets samlingar bestod av olika typer av föremål sattes konsten både symboliskt och konkret i främsta rummet inom ramen för den nya institutionen.

En del av nationalmuseihuset innehöll alltså den fornsakssamling som gick under namnet Statens historiska museum och hade Vitterhetsakademien som huvudman. Genom omfattande uppodling och utdikning av mark i Sverige ökade antalet inlämnade fornfynd till samlingen snabbt under 1800-talet. Med utgångspunkt i dessa fornfynd kunde en nationell samling byggas upp i Stockholm. Under denna period utvecklades antikvitätsstudierna också i riktning mot vetenskaplig arkeologi i modern mening. Ett systematiskt studium av antikviteterna som vetenskapligt källmaterial institutionaliserades och samlingarna ordnades typologiskt och i evolutionära stadier (sten-, brons- och järnålder). Den museicentrerade fornsaksforskningen fick under denna tid mycket uppmärksamhet och dominerade på många sätt diskussionerna.

Läraren och folklivsforskaren Artur Hazelius, som bl.a. var medlem i Svenska Fornminnesföreningen, upptecknade i stället på egen hand visor och historier i Dalarna, Östergötland och Småland och förespråkade vikten av ett svenskt etnografiskt museum som skulle bevara jordbrukstekniker, slöjd och konsthantverk. Mot denna bakgrund skapade han sedan sin egen utställning, Skandinavisk-etnografiska samlingen, bestående av panoramor med allmogeinteriörer och figurer, till del inspirerade av vad som ställts ut vid de tidiga världsutställningarna. Verksamheten kom sedan att vidareutvecklas och bli Nordiska museet samt friluftsmuseet Skansen. Dessa verksamheter skapades med enskilda medel som grund men fick också tidigt vissa

statsanslag. Nordiska museet skapades på 1880-talet (den nuvarande huvudbyggnaden invigdes först 1907) och Skansen öppnade 1891. Båda dessa blev sedermera anslagstiftelser med statsbidrag.

Blandningen av privata initiativ och offentliga insatser utmärker också andra museer som grundades vid 1800-talets slut. Musikhistoriska museet grundades 1899, två år efter Stockholmsutställningen där det hade sitt upphov, och kunde öppna för publik 1901. Museet hade från början ett nära förhållande till Musikaliska akademien och så småningom knöts det till denna genom en stiftelse som då fick statsanslag. När Svea Artilleriregemente flyttade ut från Artillerigården på Östermalm i Stockholm 1877 skapades ett artillerimuseum i det s.k. Tyghuset. Museet öppnade för allmänheten 1879. Det ganska smala fackmuseet drevs fram till mellankrigstiden då det stängdes för ombyggnad och sedan återinvigdes som ett nytt museum i lokalerna, då med namnet Armémuseum.

1800-talets bibliotek och arkiv

Under första hälften av 1800-talet förde det kungliga biblioteket på slottet en förhållandevis tynande tillvaro, även om ansträngningar gjordes för att täppa till de betydande luckorna i den svenska samlingen. Det fanns inga läsutrymmen för allmänheten och personalen saknade arbetsrum. Förhållandena förändrades dock under överbibliotekarien Gustaf Edvard Klemmings tid. År 1877 blev Kungl. biblioteket ett självständigt ämbetsverk och detta år flyttade biblioteket även in i en egen byggnad i Humlegården i Stockholm. Därefter kunde dörrarna öppnas för en bredare publik.

Samtidigt fortskred under 1800-talet samlingsarbetet vid universitetsbiblioteken i både Uppsala och Lund. I Uppsala stod på 1840-talet bibliotekets första egna byggnad, Carolina Rediviva, klar med avsevärt utökade magasinsutrymmen samtidigt som de första egentliga läsesalarna kom till. I Lund byggdes en motsvarande byggnad först i början av 1900-talet. Bestånden vid universitetsbiblioteken ökade kraftigt mot slutet av seklet, bl.a. genom donationer. Viktiga samlingar byggdes under 1800-talet också upp vid de nya lärdomsanstalterna, som Karolinska institutet och Kungl.

Tekniska högskolan. Även inom ramen för de framväxande offentliga verken skapades viktiga bibliotekssamlingar som kommit att bli en del av det gemensamma kulturarvet.

Samma starka tillväxt präglade även Riksarkivet, vars samlingar i mångt och mycket speglade den offentliga förvaltningens successiva expansion under det framväxande industrisamhället. Riksarkivets ansvar hade från början begränsats till det kungliga kansliet, men från 1800-talets slut fick arkivet även befattning med arkivbildningen hos andra centrala och lokala myndigheter. Även det separata statliga krigsarkivet, som i dag är en del av myndigheten Riksarkivet, bildades i början av 1800-talet. Ett självständigt ämbetsverk blev Riksarkivet först 1878 och på 1890-talet invigdes verksamhetens för tiden toppmoderna hus på Riddarholmen i Stockholm. Huset, som innefattade både storslagna publika delar och enklare arkivlokaler för samlingarna, blev dock snabbt för litet under det nya seklet.

4.3 Minnesinstitutionerna professionaliseras

Om 1800-talets institutionaliserade kulturarvsförvaltning – akademierna, museerna och fornminnesföreningarna – i hög utsträckning bars upp av de övre samhällsklasserna, uppkom som en del av folkrörelsernas utbredning ett organiserat historiebruk med bredare folklig förankring i form av hembygdsrörelsen. Detta skedde kring sekelskiftet 1900 i svallvågorna av den snabba industriella utvecklingen och den urbanisering som landet genomgick. Hembygdsrörelsen var i vissa avseenden en radikal kraft i tiden som kritiserade industrisamhällets avigsidor och många gånger stod för mer folkliga, demokratiska ideal.

En viktig förebild inom denna rörelse blev Arthur Hazelius och de verksamheter han grundlagt under föregående decennier. Under 1900-talets början skapades, bl.a. med Skansen som inspiration, en stor mängd hembygdsgårdar och hembygdsföreningar runt om i landet. I mycket var det just byggnadsvården och den lokalt präglade byggnadskulturen som stod i centrum för bevarandebegreppet. Även om idén om en generaliserad och

homogen svenskhet formerades just under dessa år, var det fort- farande i stor utsträckning med referens till just hembygden och i lokala landskapssammanhang som identiteter uttrycktes vid denna tid. Hand i hand med denna utveckling, och som en del i den rörelse man brukat benämna nationalromantisk, uppkom också det särpräglade naturskyddsintresse som senare kommit att ses som ett inslag i det typiskt svenska.

I och med att modernismen bröt in på 1930-talet – med Stockholmsutställningen som symboliskt startskott – hamnade dock dessa kulturarvsinriktade rörelser i en mer tillbakablickande position än man haft tidigare. Under den modernistiska perioden kom bevarande i andra rummet. Den nya tiden krävde att det gamla skulle vika undan, möjligtvis kunde enstaka exceptionella objekt bevaras för kunskap om det förflutna men något att lära från äldre tid ansågs ofta inte finnas.

Parallellt med denna utveckling kan dock en utveckling mot en tilltagande professionalisering iakttas under hela första hälften av 1900-talet. De separata sektorerna med arkiv, bibliotek, museer och kulturminnesvård vidareutvecklas och befästs under denna period. Nya, specialiserade kunskapsfält utvecklas i samklang med en utbyggd förvaltning på dessa områden. Även om det förflutna inte alltid tillmäts avgörande betydelse i tidens samhällsplanering eller politik, växer anspråken på säker och vetenskapligt grundad kunskap inom ramen för de nya professionella praktikerna.

Kulturminnesvården organiseras och läns museerna får sin roll

Kulturminnesvårdens organisation drogs länge med spänningar som uppstått under 1800-talet. Utgångspunkten var ett flertal regionala institutioner som tillkommit på enskilda initiativ, medan staten i huvudsak koncentrerade sig på Historiska museet i Stockholm. Någon allmän och sammanhängande organisation över landet fanns inte vid seklets början. En diskussion kom att initieras kring sekelskiftet om de rådande förhållandena på restaureringsområdet och krav väcktes bl.a. om en utvidgad byggnadsminnesvård. För att komma till rätta med flera av dessa problem

tillsattes under 1910-talet den statliga fornminnesvårdskommittén (SOU 1921:11–12) med uppdrag att föreslå hur minnesvården i landet skulle utformas. Kommittén föreslog bl.a. att det skulle skapas ett chefs- ämbete som kunde leda arbetet ute i landet och att det dessutom skulle skapas en organisation av tjänstemän i varje landskap som skulle vara ombud för denna centralorganisation. De senare, kallade landsantikvarier, skulle bistå provinsmuseerna.

Den drivande kraften i utredningen var konsthistorikern Sigurd Cur- man. När regeringen inte genomförde utredningens förslag i denna del tog han själv efter sin utnämning till riksantikvarie initiativ till att realisera dem. Genom detta arbete skapades en separat organisation som kommit att ligga till grund för dagens Riksantikvarieämbete. Dessutom kom en landsantikvarieorganisation att skapas som liknade vad som tidigare föreslagits men med den skillnaden att antikvarierna blev anställda av provinsmuseerna som ansvariga för deras verksamhet, samtidigt som de också hade att ansvara för arbetsuppgifter från centralt statligt håll. Från 1927 gav staten på riksantikvariens initiativ medel till varje län för såväl byggnader och museisamlingar som till löner för fackutbildade tjänstemän. Tjänstemännen skulle förestå museerna och bistå Riksantikvarieämbetet i det kulturvårdande arbetet. Dessa initiativ gav resultat och museerna fick även ökade bidrag från lokal nivå. På detta vis kom i förlängningen en modell med 24 läns museer att befästs.

Under andra världskriget, samtidigt som stora kulturvärden gick förlorade på kontinenten, instiftades i Sverige flera nya lagar om kulturminnen. 1942 beslutades dels en ny lag om fornminnen och dels en lag om skydd för kulturhistoriskt märkliga byggnader. Den senare avsåg enskilt ägda byggnader och var därmed den första i sitt slag i Sverige. Vården av statliga byggnader och kyrkor reglerades sedan tidigare i en kunglig kungörelse från 1920. Till skillnad mot fornminneslagen förutsatte byggnadsminneslagen ett frivilligt deltagande från fastighetsägarnas sida. Bland annat av det skälet ansågs lagen snart vara otillräcklig och få fastigheter blev klassade som byggnadsminnen. Redan 1960 kom en ny och mer ingripande

byggnadsminneslag. I propositionen till den nya lagen (prop. 1960:61) betonades att nya och mer verkningsfulla åtgärder varakuta då stora mängder kulturhistoriskt värdefull bebyggelse stod inför hotet att raseras. Hotet gällde inte minst städerna, där saneringsåtgärder och modernisering inneburit att äldre bebyggelse fått ge plats åt moder- nare.

1942 års fornminneslag, som ersatte en förordning från 1867, hade föregåtts av flera utredningar varav den sista lades fram i slutet på 1930- talet. Samtidigt påbörjades en riksomfattande inventering av landets fasta fornlämningar som i olika omgångar skulle pågå fram till mitten av 1990- talet. I den nya lagen utvidgades det fornlämningsbegrepp som använts i tidigare förordningar och fornlämningarna gavs ett stärkt skydd – de skulle skyddas oavsett värde och oavsett om de varit tidigare kända eller ej. Det kom att bli av stor betydelse när den ekonomiska utvecklingen och därmed exploateringen sköt fart under efterkrigstiden.

Under denna period uppstod också delvis olika förhållningssätt inom själva kulturminnesvården – ett mer samhällsorienterat och ett mera snävt antikvariskt. Ett uttryck för detta var Riksantikvarieämbetets två avdelningar som utvecklades på olika sätt. Verksamheten vid Byggnadsavdelningen präglades av en mer strikt antikvarisk verksamhet inriktad på att bevara de mest värdefulla objekten. Vid Fornminnesavdelningen samarbetade man mer med andra intressen och blev på ett annat sätt en aktiv del i samhällsutvecklingen. Ett exempel på det senare var arbetet med vattenkraftutbyggnaden.

Under denna tid började kulturminnesvården också skiljas åt från museiverksamheten, av vilken den varit en integrerad del. Framför allt den arkeologiska utgrävningsverksamheten kom under 1950- och 60-talet att bli allt mer omfattande. En helt egen uppdragsarkeologisk verksamhet utvecklades därför också vid sidan av den traditionella museistrukturen. Läns museerna å sin sida kom att utvecklas till en gemensam angelägen- het för hembygdsföreningar, kommuner, landsting och stat. Under många

decennier var museichefen också landsantikvarie och betraktades som en statlig tjänsteman.

Organisatoriskt ombildades läns museerna till stiftelser under efterkrigstiden. Stiftelsebildare var kommuner och landsting, ofta tillsammans med regionala hembygdsförbund. I och med att kommuner och landsting började ta mer ekonomiskt ansvar för verksamheten fick de också större inflytande på bekostnad av hembygdsföreningarna. De regionala och lokala museerna var dock ofta skapade genom hembygdsrörelsens folkliga initiativ och den nya strukturen där samhället i mångt och mycket tog över driften innebar på ett sätt att initiativet i museiverksamheten centraliserades.

Under slutet av 1960-talet skapades också en fysisk riksplanering för inventering och beslut om bl.a. landets naturresurser och befintlig mark- och vattenanvändning. Den fysiska riksplaneringen hade sitt ursprung i efterkrigstidens högkonjunktur då många områden kom att påverkas av stora och naturresursslukande industrier. Vid riksdagsbeslutet om den fysiska riksplaneringen 1972 innefattades generella riktlinjer inte bara för planering och tillståndsgivning med hänsyn till naturvård utan också bl.a. med hänsyn till kulturminnesvård. Frågorna lagreglerades 1987 då lagen om hushållning med naturresurser trädde i kraft. Dess bestämmelser införlivades sedan i sin tur i miljöbalken (1998:808).

Dokumentationshantering i det framväxande välfärdssamhället

Under 1900-talets första hälft påverkades både bibliotek och arkiv i hög utsträckning av det framväxande moderna samhällets ständigt ökande produktion av handlingar och informationsresurser. För arkiven och många av specialbiblioteken har den offentliga förvaltningens utbyggnad satt ramarna, och för de vetenskapliga biblioteken är det den högre utbildningens successiva expansion som varit av särskild betydelse. Kring sekelskiftet 1900 skedde även en utveckling i professionellt hänseende. Både arkivarie- och bibliotekarieyrket kom alltmer att anta formen av professioner med fastlagda utbildningsvägar och särskilda vetenskapliga principer som

grund för arbetet. För arkivens del infördes t.ex. den viktiga proveniensprincipen i verksamheten vid denna tid.

Riksarkivets på 1890-talet invigda byggnad på Riddarholmen i Stockholm blev snabbt för liten för den växande mängden handlingar som genererades i den offentliga förvaltningen. Redan efter trettio år var det fullt och arkivdepåer inrättades på andra håll i landet för att avlasta. Den regionala arkivorganisationen byggdes upp runt sekelskiftet 1900, vilket dock var relativt sent i förhållande till andra europeiska länder. Riksarkivet kom sedermera att fungera som chefsmyndighet över de olika landsarkiv som inrättades.

Landsarkivet i Vadstena öppnade 1899 som det första. År 1903 bildades landsarkiv i både Lund och Uppsala, 1905 tillkom ett i Visby, 1911 ett i Göteborg, 1928 Landsarkivet i Östersund och 1935 det i Härnösand. Landsarkivens indelning i distrikt berodde på flera faktorer, bl.a. möjligheten att skaffa stora av staten ägda och outnyttjade lokaler. Den vetenskapliga forskningens intresse av tillgång till arkivmaterial spelade också roll och dessutom har den historiska regionindelningen i flera fall varit avgörande för avgränsningen av landsarkivsdistrikten.

Även fackföreningarna och andra delar av den enskilda sektorn började under seklets första hälft att skapa sina egna arkivinstitutioner. Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek grundades t.ex. redan i början av seklet och blev på 1960-talet en egen stiftelse med staten som en part.

Under 1900-talets första hälft präglades det allmänna arkivväsendet starkt av den tilltagande mängden handlingar från förvaltningen. Intensiva diskussioner fördes periodvis om hur centrala föreskrifter kunde bidra till bättre ordning vid de arkivbildande myndigheterna och även till att minska mängden handlingar. Detta visade sig senare också i de diskussioner som fördes i samband med att en allmän arkivstadga (1961:590) antogs. Genom den nära kopplingen mellan arkivbildningen och offentlighetsprincipen i Sverige har bevarande av handlingar länge varit huvudregel och i stället har

man valt ut vad som ska gallras. Detta förhållningssätt hade befasts redan 1885 då statliga myndigheter förbjöds att avhända sig arkivalier utan regeringens bemyndigande (vilket t.ex. gavs i en särskild gallringskungörelse 1909). Med den moderna välfärdsstatens framväxt och teknikens utveckling var denna beslutsordning dock inte hållbar i längden och i 1961 års allmänna arkivstadga gavs istället Riksarkivet och Krigsarkivet rätt att utfärda föreskrifter om gallring.

Även biblioteken påverkades i hög grad av det moderna välfärdssamhällets framväxt. Under 1900-talets första hälft tillkom t.ex. nya vetenskapliga bibliotek vid de högskolor som successivt skapades i Stockholm och Göteborg, och senare i Umeå och Linköping. I flera fall skedde detta genom att befintliga bibliotek och äldre samlingar i regionen fördes samman och på så sätt kom dessa även att bli viktiga förvaltare av kulturhistoriska samlingar. Inom högskolebiblioteken var det, i likhet med inom arkivväsendet, en stor utmaning att finna former för att ta om hand och katalogisera den ständigt ökande mängden tryckt material som behövdes för forskningens behov. Även de äldre samlingarna var dock ett fortsatt viktigt inslag i bibliotekens verksamhet. Fram till slutet av 1970-talet förblev de vetenskapliga biblioteken i stor utsträckning lärda inrättningar med forskarna som viktigaste målgrupp.

Även de gamla stifts- och läroverksbiblioteken, i flera fall med anor från 1600-talet och med betydande boksamlingar, kom under 1900-talets första hälft att uppmärksammas. De inordnades först i en landsomfattande biblioteksorganisation, som under en period var tänkt att fungera som ett mellanled mellan de vetenskapliga biblioteken och folkbiblioteken. Sedermera fördes dessa historiska samlingar i stället antingen till högskolebibliotek i respektive region eller så övergick de på olika sätt i kommunal eller privat ägo.

Parallellt med denna organisatoriska utveckling under 1900-talets första hälft kom det sekelgamla systemet med pliktleveranser successivt att vidareutvecklas. När pliktleveransordningen förändrades i slutet på 1970-

talet (prop. 1977/78:97) infördes bl.a. ordningen med ett national- exemplar vid Kungl. biblioteket, ett reservexemplar vid Lunds universitet och ytterligare fem exemplar fördelade på de övriga dåvarande s.k. högskoleregionerna. Som motiv angavs behovet av tillgång till ett brett inhemskt material för forskning, högskolestudier och annat utnyttjande på flera ställen. Den statliga myndigheten Arkivet för ljud och bild (senare Statens ljud- och bildarkiv) grundades som en följd av detta 1979 då lagen även kom att omfatta vissa audiovisuella medier vid sidan av tryckta. Till myndigheten fördes bl.a. samlingarna från det tidigare Nationalfonoteket vid Kungl. biblioteket.

Samlingarna av audiovisuellt material växte av naturliga skäl med 1900-talets tekniska utveckling. Det nyinstittade Svenska Filminstitutet övertog 1964 de arkivsamlingar av film och filmrelaterat material som Svenska Filmsamfundet samlat in och bevarat sedan början av 1930-talet. Någon pliktexemplarslag för biografvisad film i originalformat (analog eller digital) infördes dock inte, vilket inneburit att insamlingsarbetet för sådan film fortfarande i dag bygger på leverans kopplad till stödgivning (s.k. säkerhetsmaterial), frivilliga depositioner samt i begränsad utsträckning inköp. Den pliktlevererade biografvisade film som Arkivet för ljud och bild och senare Kungl. biblioteket samlat in utgörs av videokopior, inte film i originalformat.

Museer under folkhemsepoen och efterkrigstiden

De strukturer för de centrala museerna som lagts fast under 1800-talets uppbyggnadsfas fortsatte att vara styrande för verksamheten långt in på 1900-talet. Efter långa diskussioner om hur de kulturhistoriska museerna skulle dela upp ansvaret för att skildra nationens historia sinsemellan, genomfördes 1919 en uppdelning av ansvarsområden mellan Nationalmuseum, Historiska museet, Livrustkammaren och Nordiska museet.

Huvudidén var att Historiska museet skulle ansvara för arkeologiska samlingar, äldre tid och kyrklig konst, Nordiska museet för arbete och liv i Sverige under den nya tiden och Nationalmuseum för konsthistorien i övrigt.

I och med att Nordiska museets styrelse anslöt sig till överenskommelsen fick stiftelsen också officiellt ett statligt uppdrag.

Trots uppgörelsen dröjde det innan Statens historiska museum fick egna lokaler och kunde flytta ut från nationalmuseumbyggnaden. Den egna byggnaden på Narvavägen i Stockholm stod klar 1939, men togs i bruk för museets egentliga verksamhet först två år senare. Invigningsutställningen var "10 000 år i Sverige". Denna arkeologiskt inriktade utställning kom att stå kvar länge och blev tongivande för lång tid framåt, även på regional nivå där motsvarande utställningar kunde återfinnas på läns museer in på 1970-talet. Under perioden skulle annars de gamla museerna moderniseras i syfte att få en bredare förankring runt om i landet. Nya museiinstitutioner skapades som lyfte fram centrala faktorer i det moderna samhället, t.ex. teknisk utveckling och industrialisering. Bland statens museisatsningar märks även ett intresse för arkeologiska utgrävningar i Sydeuropa, Egypten och Kina, där svenskar hade varit engagerade. Genom nya museer och genom flytt av vissa äldre samlingar utökades den statliga museikartan med en rad mer specialiserade institutioner. I stort sett består den uppsättning centrala museer som skapades under denna period än i dag, även om vissa slagits samman och några ytterligare tillkommit senare.

I början av 1920-talet grundades Tekniska museet av Svenska Teknologföreningen, Ingenjörsvetenskapsakademien, Sveriges Industriförbund och Svenska Uppfinnareföreningen. Museet inrättades som en stiftelse och 1936 hade man låtit bygga en modern museibygnad på Gärdet i Stockholm. Med utgångspunkt i en stor enskild donation beslutade riksdagen 1932 att Sjöhistoriska museet skulle inrättas genom en sammanslagning av två maritima samlingar som bestod dels av modeller av handelsfartyg, dels av sjökrigshistoriska föremål. År 1938 öppnade Sjöhistoriska museet i en ny byggnad i anslutning till Tekniska museet. Regalskeppet Vasa bärgades 1961. Efter bärgningen placerades Vasa i en provisorisk docka där det kunde konserveras samtidigt som det blev ett populärt besöksmål under namnet Wasavarvet.

Riksdagen beslutade 1926 att inrätta Östasiatiska museet för förvaltning av de samlingar som geologen Gunnar Andersson förde till Sverige från Kina. I slutet på 1950-talet överfördes Nationalmuseums syd- och östasiatiska samlingar till Östasiatiska museet, som öppnade i sin nuvarande form 1963. Medelhavsmuseet bildades 1954 då det tidigare Egyptiska museet slogs samman med de s.k. Cypernsamlingarna, som huvudsakligen består av fynd från utgrävningarna som den Svenska Cypernexpeditionen gjorde 1927–1931. Först 1982 flyttade dock museet in i sina nuvarande lokaler på Fredsgatan i Stockholm.

På 1950-talet drevs också frågan om att avskilja den moderna konstsamlingen från Nationalmuseum av konstnären och direktören för Konsthögskolan Otte Sköld tillsammans med föreningen Moderna muse-ets vänner. Saken realiserades genom att en gräns drogs i samlingen vid sekelskiftet 1900 och ett separat modernt museum skapades på så sätt. En lång rad utställningar och konstprojekt på Moderna museet under 1960-talet, när Pontus Hultén var chef, hade stor genomslagskraft. Museet arbetade inte bara med utställningsformen, utan också med happening-baserade och andra typer av experimentella konstupplevelser. Genom egna inköp och donationer kunde museet också tidigt bygga upp en samling av modernistiska mästerverk som även i internationell jämförelse är att betrakta som betydande.

Utifrån de samlingar som skapats genom donationer till Svenska Arkitekters Riksförbund bildades 1962 stiftelsen Sveriges arkitekturmuseum som strax därefter fick egna lokaler på Skeppsholmen. Museet blev efter förslag från utredningen MUS 65 statligt 1978, då under namnet Arkitekturmuseet. I dag har det ombildats till Statens centrum för arkitektur och design. Ett annat professionsinriktat initiativ kom vid ungefär samma tid från Kungliga Östgöta flygflottilj, F3. År 1967 öppnade ett första museum för allmänheten om flygvapnets historia och 1977 införlivades Flygvapenmuseum i myndigheten Statens försvarshistoriska museer och ett nytt museum invigdes 1984 i Linköping.

4.4 Skapandet av en modern kulturarvs- politik

Av den historiska översikten framgår att arbetet med att dokumentera och kartlägga det förflutna inte på något sätt är en ny företeelse. Snarare är den i många delar sekelgammal. Det innebär också att senare tider har kommit att ärva inte bara stora föremålssamlingar som byggts upp med helt andra syften, utan också en uppsättning institutioner och förhållningssätt. Kontinuiteten över långa kronologiska förlopp är i många delar påtaglig. Därför är också denna historia över det offentliga Sveriges historiebruk en viktig utgångspunkt för att förstå den moderna kulturpolitiken på detta område.

Det är först på 1960-talet som de första insatserna för att skapa en mer sammanhållen politik för området tar form inom ramen för den moderna kulturpolitikens uppkomst. Och det är först långt senare som staten också börjar beskriva sina insatser i termer av just en kulturarvs politik. När staten under första hälften av 1900-talet stödde arkiv, bibliotek, museer etc. gjordes det som en del av det dåvarande Ecklesiastikdepartementets allmänna område och jämsides med rubriker som Akademier, Folkbildningsåtgärder och Understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m.m. I och med en budgetreform 1961 urskiljs dock inom Ecklesiastikdepartementets ansvarsområde ett särskilt budgetområde för allmänna kultur- och bildningsändamål, dvs. något som kan ses som en egen kulturbudget. Inom denna specificeras i sin tur arkiv, bibliotek, museer m.m. som ett eget område.

Här syns de första konturerna av en politik där olika insatser relateras till varandra inom vad som kan kallas ett kulturpolitiskt område (se SOU 2009:16 s. 136 f.). Under 1960- och 1970-talet följer sedan de breda kulturpolitiska utredningar som lägger grunden för vad som ska komma att bli den moderna kulturpolitiken – det som efter den första samlade propositionen till riksdagen ofta kallas 1974 års kulturpolitik. I denna process

kom också ett tydligare kulturarvsområde så småningom att utkristalliseras som motsats till den nu mer prioriterade allmänkulturen och konstarterna. Tidigare hade dessa olika verksamheter snarare inom politiken setts som delar av en allmän bildningsverksamhet. Processen innebar också att kulturarvsinstitutioner som museer delvis kom att fjärnas från högskolans område och från forskningen. De fick så småningom nya uppgifter som i första hand utgick från kulturpolitiska mål och inte som tidigare primärt från vetenskapliga behov.

Organisatoriska reformer som en del av 1974 års kulturpolitik

En statlig utredning som fick genomgripande effekter var 1965 års mu- sei- och utställningssakkunniga (MUS 65). Dess förslag innebar i många delar en samhällsinriktad vändning för museipolitiken och museiverksamheten i landet. I utredningens betänkanden (SOU 1973:5 och 1974:43) ritades kartan upp för det museilandskap som i många delar fortfarande finns i Sverige. Här beskrevs strukturen med centralmuseer med vissa specifika sektorsansvar, med regionala läns museer samt med Riksutställningar. Riksutställningar inleddes ursprungligen som en för- söksverksamhet 1965. Medan föregångarna som bildats på 1930- och 40- talen, bl.a. Riksförbundet för bildande konst, hade koncentrerat verksam- heten till förmedling av bildkonst var syftet med Riksutställningar att skapa en allsidig utställningsverksamhet som nådde ut till allmänheten, skolan och det frivilliga folkbildningsarbetet i hela landet. Allmänheten skulle på detta sätt bl.a. få möjlighet att uppleva de centrala museernas samlingar på fler platser.

Den nya kulturpolitiken innebar också flera organisatoriska förändringar inom kulturminnesvården. Vitterhetsakademiens huvudmannaskap för Riksantikvarieämbetet upphörde t.ex. successivt som en del av 1970- talets reformer. Med utgångspunkt i förslag från MUS 65 (se SOU 1972:45) beslutades det 1976 att länsstyrelserna skulle vara regional myndighet för den statliga kulturminnesvården, vilket medförde att de bl.a. övertog beslutanderätten enligt lagen om byggnadsminnen. Samtidigt fick Riksantikvarieämbetet ett nytt uppdrag som bl.a. innefattade att biträda länsstyrelser och läns museer i deras arbete. Förändringen motive- rades

utifrån att syftet tidigare enbart varit att skydda och bevara enskilda objekt, men sedan alltmer kommit att inriktas på sammanhängande be- byggelsemiljöer och på kulturlandskapet. Detta medförde att kultur- minnesvården måste sättas in som en del i samhällsplaneringen. Eftersom tyngdpunkten i det regionala planeringsarbetet låg hos länsstyrelserna ansågs det ur flera aspekter, bl.a. för samordningen med kommunerna, vara en fördel att decentralisera beslutanderätten till dem (prop. 1975/76:135 s. 255 f.).

Länsmuseerna fick på 1960-talet statsbidrag via Riksantikvarieämbetet, som genom huvudmannaskapet för Historiska museet också hade positionen som en inofficiell museimyndighet för de kulturhistoriska museerna. Ansvar för stöd till regional museiverksamhet flyttades 1974 till det nyinrättade Statens kulturråd och ett nytt stöd infördes 1977. Länsmuseerna skulle dock även fortsättningsvis få statsbidrag både för musealt arbete och uppgifter inom kulturmiljövården. Länsmuseerna skulle i den nya modellen fungera som sakkunnigorgan i kommunernas planering och ha arbetsuppgifter som inventeringar, kunskapsunderlag, vård och restau- rering men också vissa uppgifter inom den statliga kulturminnesvården. Både länsstyrelserna och de regionala museerna arbetar alltså sedan 1970-talet med dessa frågor och hur relationen exakt ser ut varierar i viss mån från region till region.

Medan kulturminnesvården och museerna behandlades av MUS 65 och de efterföljande propositionerna lämnades arkivväsendet utanför 1974 års kulturpolitik. I stället kom dessa frågor att behandlas i särskild ordning i utredningar kring mer tekniska eller sektorsinterna frågor (på 1970-talet t.ex. av Dataarkiveringskommittén). Detsamma får sägas gälla den mer kulturarvsinriktade delen av biblioteksväsendet – bibliotek blev i den nya kulturpolitiken ofta lika med folkbibliotek. Kungl. biblioteket och de vetenskapliga bibliotekens angelägenheter kom att hanteras som en ange- lägenhet enbart för forskning och högre utbildning. Samtidigt som dessa sektorer inte fick så mycket direkt fokus i den framväxande nya politiken fortsatte de förstås att utgöra en mycket viktig del av själva kultursektorn, för användarna men också i termer av offentliga resurser.

Politiska mål för kulturarvsområdet

Även om enskilda kulturarvsverksamheter (arkiv, kulturminnesvård, museer) tidigt urskiljdes och gavs statligt stöd, är det först i och med den moderna kulturpolitiken som ambitionen uppkommer att tala om detta som ett samlat område. Det är egentligen först på 1990-talet som det blir vanligt att tala om ”kulturarvssektorn” och ”kulturarvet”. Denna successiva framväxt av ett eget område speglas i de kulturpolitiska mål som formulerats under de senaste decennierna.

I regeringens proposition med förslag till en samlad kulturpolitik 1974 konstaterades att till det kulturpolitiska området hör ”åtgärder för att bevara och levandegöra kulturarv” (se prop. 1974:28 s. 287–303). I de kulturpolitiska mål som sedermera beslutades användes ordet dock inte, utan det angavs istället att kulturpolitiken skulle ”garantera att äldre tiders kultur tas till vara och levandegöras”. Överhuvudtaget användes begrepp som kulturarv relativt sparsamt i de utredningar och propositioner som skrevs under 1970-talet. Kulturarvsbegreppet hade vid denna tid inte erövrat status som samlande beteckning för ett eget politiskt område i enlighet med den senare tredelningen i konstarterna, medierna och kulturarvet. Vid denna tid hänvisades istället oftast till separata insatser för arkiven, museiväsendet och kulturminnesvården etc.

Inom ramen för de kulturpolitiska diskussionerna under 1980-talet lyftes dock det samlade kulturarvsbegreppet för första gången fram. Inte minst skedde detta i de diskussioner som fördes inom kulturmiljöområdet inför att den samlade kulturminneslagen (1988:950), som fortfarande i sina huvuddrag gäller, beslutades 1988. Med den nya lagen skapades en gemensam lagstiftning för samtliga kulturminnen – fornminnen, byggnadsminnen, kyrkor med inventarier och begravningsplatser – liksom kulturhistoriska föremål och ortnamn. I stort utgick bestämmelserna från den tidigare fornminneslagen, byggnadsminneslagen och lagen om utförelse av kulturföremål. Samtidigt med kulturminneslagen beslutades även särskilda mål för kulturmiljövården som sökte att vidga dess område från en snävare uppfattad kulturminnesvård till kulturmiljövård. I det sammanhanget slogs

det bl.a. fast att kulturmiljövården hade i uppgift att ”bevara och levandegöra kulturarvet”. Kulturarvet definierades i sammanhanget brett, som ”det som tidigare generationer skapat”.

Ett liknande bruk av kulturarvsbegreppet kan skönjas på flera håll under perioden, bl.a. i den 1990 framlagda arkivpropositionen (prop. 1989/90:72). Där presenterades mål och riktlinjer för arkivväsendet och en arkivlag föreslogs. När frågan utreddes hade ett syfte varit att effektivisera hanteringen men också att belysa arkivväsendets kulturella roll (se SOU 1988:11). I arkivlagens (1990:782) inledande bestämmelser sägs att myndigheternas arkiv ska bevaras, hållas ordnade och vårdas så att de tillgodoser rätten att ta del av allmänna handlingar, behovet av information för rättskipningen och förvaltningen och forskningens behov. Det slås även fast att myndigheternas arkiv är en del av det nationella kulturarvet. I propositionen som föregick lagen motiverade regeringen bestämmelserna genom att framhålla ”det för en kulturnation självklara att bevara minnet av sin utveckling” (prop. 1989/90:72 s. 32).

Att uttrycket kulturarv gavs en mer central ställning i flera sammanhang under denna period är symptomatiskt för samhällsutvecklingen i stort. Efter en viss lågkonjunktur under hela efterkrigstiden för frågor om historia och ursprung, till förmån för ett mer ensidigt framtidsinriktat samhällsbyggande, blev dessa åter centrala från sent 1980-tal. Det blev vanligare än tidigare att diskutera betydelsen av härstamning och identitet i samhället i stort. Detta var också en period med nya och starkare influenser från internationella sammanhang; hos t.ex. Unesco och i EU var det sedan länge självklart att tala om ”heritage” eller ”patrimoine” som ett eget politikområde (se nedan 4.5).

I samband med att de kulturpolitiska målen sågs över på 1990-talet gjorde kulturarvsbegreppet entré som beteckning för ett helt eget politikområde. Bland de nya kulturpolitiska mål som fastställdes av riksdagen 1996 fanns ett särskilt kulturarvsmål som ersatte det tidigare bevarandemålet. Målet för kulturpolitiken skulle nu bl.a. vara att ”bevara och bruka kulturarvet” (prop. 1996/97:3 s. 27). Formuleringen av det nya målet skiljde sig från den

föregående utredningen som föreslagit att det borde uttryckas som att kulturpolitiken skulle ”ta ansvar för kulturarven och främja ett positivt bruk av dem” (se SOU 1995:84 s. 88 f.). Den statliga kulturpolitiken omorganiserades i enlighet med idéerna om ett eget område och bl.a. bildades en kulturarvsenhet på departementet.

I slutet av 1990-talet användes ordet kulturarv flitigt i många olika sammanhang, som beteckning på politiska insatser, som rubrik på konferenser och i boktitlar. Även i förnyade mål för kulturmiljövården användes kulturarvsbegreppet som samlande beteckning. Målet hade skärpts och var denna gång ”ett försvarat och bevarat kulturarv” (prop. 1998/99:114 s. 27–30). Detta fokus på en samlad politik som tar sin utgångspunkt i något som kallas kulturarvet och innefattar sektorer som arkiv, museer och kulturmiljövård har i stort sett stått sig till i dag. När nya kulturpolitiska mål 2009 formulerades i den senaste kulturpolitiska propositionen (prop. 2009/10:3 s. 30) befastes området genom att på nytt få ett eget mål, samtidigt som försök gjordes att starkare betona kulturarvets föränderliga karaktär. I de nuvarande kulturpolitiska målen sägs att kulturpolitiken ska ”främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas”.

Kulturarvsbevarande verksamhet inom konstarternas område

Den löpande dialogen med det tidigare skapade inom de olika konstarterna – teatern, dansen, musiken, litteraturen, bildkonsten och filmen – kom genom den moderna kulturpolitikens etablering att ses på nya sätt. Utvecklingen av ett eget kulturarvsområde har dock inte inneburit att kulturarvsaspekter blev oviktiga inom ramen för sådant som stöd till slöjd och konsthantverk, litteratur och scenkonst. Däremot har kontinuitet över tid många gånger kommit att upprätthållas utanför den moderna kulturpolitikens institutioner, t.ex. inom ramen för verksamheten vid de kungliga akademierna eller inom den högre utbildningen.

Kulturarvsbevarande verksamhet har dock även bedrivits som en integrerad del av kulturpolitiken för konstarterna. Stöd kom t.ex. tidigt att ges till utgivning och lagerhållning av litterära klassiker. Senare tillkom stöd för

utgivning av serien Alla tiders klassiker för att skolor skulle kunna köpa klassuppsättningar av viktiga litterära verk. Även på scen- konstområdet har kulturarvet aktivt lyfts fram. Parallellt med etablerandet av den nya kulturpolitiken under 1970-talet gavs nya uppdrag till Operan och Dramaten där deras roll som nationalscener slogs fast. När det helstatliga bolaget Kungliga Dramatiska Teatern AB skapas 1975, sades bl.a. att uppdraget var att vårda och främja det svenska språket och det nationella kulturarvet inom teaterns område. Ett liknande uppdrag gavs till Operan om att vårda och använda det nationella kulturarvet inom opera och balett. Både Dramaten och Operan skulle vårda och vidareutveckla hantverksskicklighet i verkstäder och ateljéer. Fortfarande i dag är nationalscensuppgiften en viktig del av dessa institutioners verksamhet.

På konstarternas område liksom inom andra sektorer har dock föreställningarna om kulturella arv genomgått förändringar sedan 1970-talet. Sedan de ursprungliga nationalscensuppgifterna gavs har uppgifterna både diskuterats och omtolkats, även om ordalydelsen i stora delar är densamma. På 1990-talet beskrev regeringen i en bred kulturproposition (prop. 1996/97:3 s. 61) hur uppdraget borde vidareutvecklas:

Det skall synas också på våra nationalscener att vi lever i ett mångkulturellt samhälle. [...] Det nationella kulturarvet inom drama, dans och musikteater är inte en gång för alla givet. Forskningen synliggör oavbrutet bortglömd dramatik, t.ex. dramatik skriven av kvinnor och andra verk inom teaterns område som speglar andra erfarenheter än de som i dag presenteras som vårt kulturarv på teaterns område. Våra nationalscener, som skall vårda och främja det nationella kulturarvet inom sina områden, skall också vara öppna för den nya kunskap som forskningen tillför.

Ett annat exempel på hur prioriteringarna förändrats inom arbetet för att främja konstarternas kulturarv är det förnyade uppdraget om Alla tiders klassiker som gavs 2006. Statens kulturråd fick då i uppdrag att utöka den befintliga serien med titlar från andra språkområden och världsdelar än de som redan var representerade, dvs. främst utomeuropeisk litteratur.

4.5 Kulturarvsområdets utveckling till i dag

Den vitalitet som präglade diskussionen om kulturarvet som företeelse under 1990-talet kom också till uttryck i en rad förändringar inom sektorn. Olika utvecklingslinjer kan urskiljas beroende på vilken del som sätts i fokus. Alla områden har dock under de senaste decennierna starkt kommit att präglas av övergripande trender som digitalisering och globalisering. Under perioden har också ett antal politiska beslut av stor betydelse för kulturarvssektorn fattats. Det handlar både om grundläggande frågor som relationsändringen mellan kyrkan och staten vid millennieskiftet och ny lagstiftning på flera områden. Även de förvaltningspolitiska trenderna har påverkat. Under 1990-talet introducerades mål- och resultatstyrningen på bred front, ett system som under senare år kommit att både kritiserats och revideras. I det följande beskrivs några huvudlinjer i utvecklingen som bakgrund till regeringens bedömningar om inriktningen för kulturarvspolitiken i avsnitt 5.

En återkommande fråga: museisektorns organisation

Organisatoriska förändringar, sammanslagningar och skapandet av nya institutioner har varit en viktig del av kulturpolitiken på kulturarvsområdet under de senaste decennierna. Inte minst museernas samarbets- och strukturfrågor har sedan den moderna kulturpolitiken etablerades förändrats och utretts upprepade gånger. Under 1970-talet skapades flera museikoncerner där museer samlades i en gemensam myndighetsstruktur. Tillkom gjorde både Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet och Statens konstmuseer med Nationalmuseum, Moderna museet och Östasiatiska museet.

Nya museer med staten som intressent tillkom också så småningom. Stiftelsen Åjtte, Svenskt fjäll- och samemuseum, bildades 1983 av staten, Norrbottens läns landsting, Jokkmokks kommun, Svenska samernas riksförbund och Same Ätnam. Åjtte har i dag utvecklats till landets huvudmuseum för samisk kultur. Under 1990-talet grundades flera nya museer, bl.a. Arbetets museum och Världskulturmuseet. Dessa verksamheter speglade i hög utsträckning den s.k. nya museologin, som utvecklades sedan 1980-

talet och innebar ett större fokus på nya berättelser och mindre på föremålssamlingar. Arbetets museum, som är en stiftelse finansierad med statliga anslag, öppnade redan 1991 i Norrköping. När myndigheten Statens museer för världskultur bildades kring sekelskiftet 2000 skulle det nya Världskulturmuseet, som skapades med det kommunala etnografiska museet i Göteborg som bas, fungera som inspiratör för en ny verksamhetsinriktning. De andra museer som kom att ingå i myndigheten var Etnografiska museet, Medelhavsmuseet och Östasiatiska museet i Stockholm.

Även om institutionerna annars är mycket stabila i museisektorn, har dess övergripande organisation och relationen mellan centralmuseer och museer på lokal och regional nivå också förändrats under de senaste decennierna. Idén att vissa centrala museer skulle ges ett uttalat sektorsansvar till stöd för alla museer formulerades första gången i början på 1980-talet och 1986 introducerades den s.k. ansvarsmuseireformen (prop. 1986/87:97). Syftet var att de fem ansvarsmuseer som utpekades inom sina respektive ämnesområden skulle överblicka och samordna museiväsendet och ta initiativ till samordning på områden som forskning, samlingsvård och konservering samt internationellt arbete. Denna roll kom aldrig att etableras på ett självklart sätt och både samordningsfrågor generellt och ansvarsmuseirollen specifikt kom att diskuteras vid flera tillfällen under 1990-talet och i början av 2000-talet.

I 1993 års kulturutredning föreslogs att ett centralt museiråd skulle etableras som en del i införandet av ett mål- och resultatstyrningssystem (SOU 1995:84). Parallellt genomfördes även en bred museiutredning inriktad på mål- och strukturfrågor (SOU 1994:51) som bl.a. föreslog att de statliga museerna skulle samordnas i fyra större "museienheter" samt att Historiska museet helt skulle skiljas från Riksantikvarieämbetet. Det senare skedde 1998 och året efter blev även Nationalmuseum och Moderna museet egna myndigheter samtidigt som Östasiatiska museet överfördes till det nya Statens museer för världskultur. Övriga organisatoriska förslag från denna tid kom dock aldrig att förverkligas. Däremot implementerades mål- och resultatstyrningen parallellt med detta i hela kulturpolitiken, vilket bl.a.

innebar att det fr.o.m. 1997 infördes både övergripande, riksdagsbundna mål för institutioner och sektorer samt mål för olika verksamhetsgrenar vid myndigheter och institutioner. För de centrala museerna beslutade riksdagen att målet var att de skulle ”bevara vårt kulturarv” samt ”utveckla och förmedla kunskap om och upplevelser av kulturarvet och härigenom ge perspektiv på samhällsutvecklingen” (jfr prop. 1996/97:1 utg.omr. 17).

En särskild museikoordinator fick sedermera i uppdrag att åter se över frågor inom museiområdet och pröva nya samverkansformer i syfte att frigöra resurser för museernas kärnverksamhet (SOU 2009:15). Även denna gång föreslogs en central samordningsfunktion för de statliga museerna och dessutom att ansvarsmuseifunktionen skulle avskaffas. Parallellt lämnade den dåvarande kulturutredningen även långtgående förslag om samordning av flera kultur- och kulturarvsmyndigheter i olika myndighetssfärer (SOU 2009:16). Kulturutredningens förslag blev aldrig genomfört utan regeringen nöjde sig med att konstatera att samarbetet mellan myndigheterna borde öka (prop. 2009/10:3). Inte heller den föreslagna koordinatorsfunktionen på museiområdet infördes utan i stället fick de centrala museerna ett samverkansuppdrag och Riksförbundet Sveriges museer särskilda medel för att vara pådrivande i samarbetsfrågor i museisektorn.

Ansvarsmuseifunktionen avskaffades dock i samband med kulturpropositionen och Riksutställningars uppdrag inskränktes till följd av de strukturella förändringar som genomförts i sektorn (jfr SOU 2010:34).

Stora strukturella förändringar på det kulturpolitiska området

Som en följd av kulturpropositionen (prop. 2009/10:3) kom en ny modell för fördelning av statliga medel till regional och lokal kulturverksamhet att införas, den s.k. kultursamverkansmodellen. Modellen, som byggde vidare på en försöksverksamhet som inletts redan i slutet på 1990-talet, sju sattes efter ytterligare en utredning (SOU 2010:11) slutligen 2011. Syftet var bl.a. att skapa ett ökat utrymme för regionala prioriteringar och variationer i förhållande till en tidigare situation där staten pekade ut vilka regionala kulturinstitutioner som skulle vara berättigade till statligt stöd. De landsting som ingår i modellen beslutar nu istället, i samverkan med länets kommuner

och kulturlivet, hur det statliga bidraget ska fördelas. Samtliga län, utom Stockholm, är sedan 2013 med i kultursamverkansmodellen. För kulturarvssektorn har modellen bl.a. fört med sig att stöd till läns museer och vissa arkiv numera beslutas på regional nivå.

Andra organisatoriska förändringar som genomförts i kölvattnet av den senaste kulturpropositionen är bl.a. att Riksarkivet ombildats till en sammanhållen myndighet genom att de sju landsarkiven inordnats i myndigheten Riksarkivet. Verksamheten har dock fortsatt att bedrivas på de orter där den sedan länge varit etablerad. Tidigare hade arkivväsendet varit organiserat som en koncern där landsarkiven varit egna arkivmyndigheter under Riksarkivet med ansvar för de statliga myndigheterna inom sina respektive distrikt. Samordningen kan ses som en del i en större förvaltningsutvecklingsprocess som startade på 1990-talet och där en rad s.k. myndighetskoncerner utvecklades. Även Kungl. biblioteket fick efter kulturpropositionen ett utvidgat uppdrag med ansvar för nationell överblick, att främja samverkan och att driva på utveckling inom biblioteksväsendet. Detta uppdrag stadfästes även i den nya bibliotekslagen (2013:801) som riksdagen antog några år senare. Kungl. bibliotekets vidgade uppdrag har dock i högre utsträckning syftat till att stärka myndighetens roll för folkbibliotekssektorn och har inte påverkat dess arbete med kulturarvsrelaterade frågor i någon större utsträckning.

Efter förslag i kulturpropositionen överfördes ansvaret för verksamheten Svensk museitjänst i Tumba från Riksarkivet till Riksantikvarieämbetet. Svensk museitjänst hyr ut lokaler som föremålsarkiv till museer och andra kulturinstitutioner. Riksantikvarieämbetet fick uppdraget bl.a. av den anledningen att det knöt an till ett nytt uppdrag som nationell samordnare av vård- och konserveringsfrågor inom kulturarvssektorn. En process inleddes också i detta sammanhang för att se över den sedan länge diskuterade frågan om den avgiftsfinansierade uppdragsarkeologins utformning och organisatoriska hemvist (jfr SOU 2005:80). Problemet var bl.a. att en öklarhet uppstod då Riksantikvarieämbetet både hade centrala myndighetsuppgifter inom området och genom den uppdragsarkeologiska

avdelningen bedrev en omfattande egen uppdragsverksamhet. Dessa dubbla roller avskaffades när det 2014 beslutades att verksamheten skulle flyttas över till myndigheten Statens historiska museer.

Stat–kyrkareformen och det kyrkliga kulturarvet

Efter ett omfattande utredningsarbete och överläggningar mellan alla berörda parter ändrade riksdagen 1998 bl.a. grundlagen för att bana väg för nya relationer mellan Svenska kyrkan och staten. År 1999 beslutade kyrkomötet sedan om ny kyrkoordning och den 1 januari 2000 ersattes statskyrkan Svenska kyrkan av trossamfundet med samma namn. Denna reform måste betecknas som en av de viktigaste som genomförts även inom det, i vid mening, kulturpolitiska fältet. I förlängningen av en tydligare uppdelning mellan staten och den protestantiska kyrkan ligger också en viktig symbolisk och kulturell förändring i synen på vad som tillhör det för samhället gemensamma. Det kyrkliga kulturarvet har byggts upp under närmare ett årtusende och genom kyrkans ställning i samhället har det kyrkliga kulturarvet kommit att utgöra en väsentlig del av landets historia. Dessa förhållanden kvarstår oavsett organisatoriska förhållanden men i och med relationsändringen har detta arv i hög utsträckning kommit att förvaltas inom den enskilda sfären.

Av riksdagens principbeslut i december 1995 om ändrade relationer mellan staten och Svenska kyrkan följde att kulturminneslagens redan gällande skydd för kyrkliga kulturminnen skulle behållas även vid ändrade relationer mellan staten och Svenska kyrkan (prop. 1995/96:80 s. 39 f.). Vidare uttalades att relationsändringen inte borde leda till försämrade förutsättningar för vård och underhåll av de kulturhistoriska värdena inom kyrkan. I propositionen framhölls att bevarandet av de kyrkliga kulturvärdena är en angelägenhet för hela samhället och svenska folket samt att det inte är rimligt att den totala kostnaden för detta allmänintresse bärs endast av Svenska kyrkans medlemmar. I anslutning till relationsändringen gavs Svenska kyrkan rätt till viss ersättning av staten för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena, s.k. kyrkoantikvarisk ersättning. I anslutning till stat–kyrkareformen träffade

staten och Svenska kyrkan också en överenskommelse i frågor som rör de kulturhistoriska värdena inom Svenska kyrkan (Ku2000/470/Ka) som gäller tills vidare. I överenskommelsen konstateras att Svenska kyrkan är ansvarig för ”den största sammanhållna delen av vårt kulturarv”.

Att kyrkoantikvarisk ersättning lämnas till Svenska kyrkan motiveras alltså av att de kyrkliga kulturminnena är en angelägenhet för alla och inte enbart för Svenska kyrkans medlemmar samt av de krav som bestämmelserna i 4 kap. kulturmiljölagen (1988:950) ställer på förvaltningen av de kyrkliga kulturminnena. Bestämmelserna innebär i korthet att de kyrkliga kulturminnena ska vårdas och underhållas så att deras värde inte minskas. Vissa åtgärder kräver tillstånd av länsstyrelsen. Den kyrkoantikvariska ersättningen utgår från dessa krav och är en ersättning för kulturhistoriskt motiverade extrakostnader som är en följd av de generella skyddsbestämmelserna. Sedan relationsändringen har två s.k. kontrollstationer infallit då de kyrkliga kulturvärdenas utveckling analyserats och resultaten av den kyrkoantikvariska ersättningen bedömts (skr. 2013/14:152).

Kulturpolitiken och det internationella

Ytterligare en avgörande politisk förändring utgör Sveriges EU-inträde 1995. I förlängningen av medlemskapet i unionen har även den svenska kulturpolitiken allt tydligare kommit att utvecklas i relation till vad som sker i andra europeiska länder och på gemenskapsnivå. Det framgår dock av EU:s grundfördrag att medlemsstaternas regelverk inte får harmoniseras på detta område och mycket av den påverkan som varit har uppkommit genom nätverk och samarbetsprojekt. Även på en principiell nivå har EU påverkat svensk kulturpolitik genom att föra fram nya synsätt och begrepp, t.ex. kring kulturella och kreativa näringar. På kulturarvsområdet har myndigheter som Riksarkivet, Riksantikvarieämbetet och Kungl. biblioteket kommit att involveras i en stor mängd europeiska samarbetsprojekt inom fält som digitalisering och bevarande. EU:s strukturfonder kom även tidigt att bli av stor betydelse för kulturarvsprojekt runt om i landet inriktade på kulturturism och att främja

attraktivitet. Inom EU:s olika ramprogram för kultur och audio- visuella medier har ett flertal initiativ för att stärka europeisk kultur och att främja kulturarvets bevarande och användning kommit att stödjas genom åren. Ett symboltyngt projekt är t.ex. Europeanportalen där min- nesinstitutioner från hela Europa (via s.k. aggregatorer) gemensamt kan tillgängliggöra digitaliserad kulturarvsinformation.

Den nationella kulturpolitikens relation till vad som sker internationellt uppstod dock inte när Sverige gick med i EU på 1990-talet. Inte minst har Unesco, FN:s organ för mellanstatligt samarbete inom utbildning, vetenskap, kultur och kommunikation/medier, varit inflytelserikt i att stadfästa ett område för insatser till skydd för olika kulturarv. Redan i kölvattnet av andra världskriget antogs konventionen om skydd för kultureldokument i händelse av väpnad konflikt (1954). Denna följdes så små- ningom av konventionen om åtgärder för att förbjuda och förhindra olovlig införsel, utförsel och överlåtelse av äganderätt till kulturegendom (1970). Sverige har numera ratificerat båda dessa konventioner. Från slutet av 1960-talet och under de kommande decennierna engagerade sig Unesco också löpande i att jämföra och främja utbyggnaden av kulturpo- litiska insatser på nationell nivå. Detta resulterade i en stor mängd publi- kationer och internationella konferenser. Även Europarådet kom under 1980-talet att engagera sig i dessa frågor, bl.a. genom att medlemsstaterna åtog sig ett omfattande arbete med att följa upp nationella mål och insatser inom kulturpolitiken.

I början av 1970-talet tillkom den mest kända av Unescos konvention- er, konventionen om skydd för världens kultur- och naturarv (1972). Världsarvskonvention innefattar den s.k. världsarvslistan på vilken suc- cessivt allt fler byggnader och naturområden i olika delar av världen kommit att tas upp. Som världsarv ska enligt konventionen sådana läm- ningar utses som har särskilt universellt värde ("outstanding universal value"). Genom att många stater skrivit under konventionen, och genom den både symboliska och ekonomiska betydelse en plats på världsarvslistan kan få, har detta kommit att bli en av de mest inflytelserika normativa texterna om kulturarvet internationellt. Inte minst gäller detta själva begreppet kulturarv ("cultural

heritage") som i konventionen avser fysiska minnesmärken, byggnader och naturmiljöer. Sverige ratificerade konventionen 1985 och i dag finns 15 svenska världsarv. En relativt sett hög andel av de befintliga världsarven finns i Europa och bl.a. av det skälet har Sveriges engagemang under senare år ofta varit inriktat på ett bättre balanserat och mer representativt urval av världsarv (se t.ex. Svenska Unescorådets skriftserie 2008:2).

Världsarvsarbetet kom att påverka också den nationella kulturpolitiken, inte minst genom att etablera en viss användning av begreppet kulturarv som den nationella diskussionen hade att förhålla sig till. Det kom i Sverige ofta att framhållas att kulturarv som det förstods i de internationella sammanhangen var alltför inriktat på byggnader och artefakter.

Ett delvis annat spår i synen på kulturarvet representeras dock parallellt i Unescos arbete under framför allt 1990- och 2000-talet. År 1992 inrät- tade Unesco Världskommissionen för kultur och utveckling som några år senare lämnade sin mycket inflytelserika rapport Vår skapande mångfald (1995). I den tematiseras bl.a. frågor om kulturarvets roll för en hållbar utveckling och behovet av att skydda och främja kulturella uttryck som trängs tillbaka. Utgångspunkt i Vår skapande mångfald tas i upp- fattningen att vi fått ärva en rikedom av kulturella tillgångar som förkroppsligar det kollektiva minnet i samhällen världen över och stärker identitetskänslan i tider av osäkerhet och snabb utveckling. Försök att bygga nationer genom att göra grupper lika har dock misslyckats och därför bör man enligt rapporten istället bejaka en utveckling mot mång- fald. Rapporten lyfter fram de traditionella sektorerna för bevarande av materiella kulturarv (arkiv, bibliotek, museer etc.) men betonar särskilt alla de immateriella arv som många gånger varit mer oskyddade, framför allt i utvecklingsländer. Särskilt understryks att alla de tusentals språk som talas i världen ger uttryck för unika sätt att betrakta tillvaron och måste skyddas som en viktig del av vårt gemensamma kulturarv.

Dessa mindre föremålsinriktade förhållningssätt till kulturarvet har också senare kommit till uttryck i det fortsatta arbetet inom Unesco. Ett arbete som inte minst drivits på av länder i tredje världen som saknar ett omfattande

byggt kulturarv. År 2003 antog Unesco en konvention om trygghet av det immateriella kulturarvet där ett nytt förhållningssätt tydligt kom till uttryck. Konventionen tog sikte på bevarande av icke- materiella kulturuttryck som språk, muntliga traditioner, hantverk, musik och dans, men även traditionella kunskapsformer och sociala seder. Eftersom det sålunda avgränsade området är så vittfamnande anges särskilt i konventionen att bara sådana immateriella kulturarv som är i överens- stämmelse med gällande internationella mänskliga rättigheter, ömsesidig respekt mellan grupper och en hållbar utveckling kan komma ifråga. Även en konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar (mångfaldskonventionen) antogs av Unesco 2005. Sverige har sedermera ratificerat båda dessa konventioner (se vidare avsnitt 6).

Det är värt att notera att dessa internationella utvecklingslinjer stämmer väl överens med ett vidgat synsätt på kulturarvet som också kom att bli gällande i Sverige under 1990-talet, vilket måhända inte är förvånande då Sverige var en aktiv part i det internationella arbetet vid denna tid. Bland annat stod den svenska regeringen 1998 värd för den mellanstatliga Unescokonferensen *The Power of Culture* om kultur och utveckling. Där enades man i ett handlingsprogram bl.a. om att en mer traditionell definition av kulturarv behövde omprövas och vidgas med en bättre förståelse av framför allt immateriella uttryck. Detta var i linje med Sveriges hållning och rimmar väl med den förståelse av kulturarvet som den svenska regeringen utgick ifrån vid tiden (prop. 1998/99:114, s. 21):

Kulturarvet kan sägas utgöras av de traditioner och värden som vi medvetet eller omedvetet övertar från tidigare generationer. Det är både materiellt och immateriellt. Dess innehåll är öppet och dynamiskt och påverkas ständigt av tidsmässigt och socialt skiftande värderingar. Det inbegriper sådant som enskilda kulturminnen, kulturmiljöer, konstnärliga verk, myter och bruk – faktorer som vittnar om människans villkor i olika tider och civilisationer.

Tillgänglighet, delaktighet och nya publik

I etableringen av den samlade kulturarvspolitik under 1990-talet kom ett tydligt fokus att bli ökad tillgänglighet och delaktighet, främst för grupper som inte tidigare besökt eller tagit del i olika verksamheter. En förklaring till denna utveckling var etablerandet av de nya idéerna kring styrning i den offentliga förvaltningen med fokus på kunder och brukare. Politikens inriktning var tidigt att bidra till ett förändrat förhållningssätt i sektorerna i detta avseende, traditionstyngda specialistverksamheter skulle ställas om så att fler blev delaktiga i arbetet och kände ett engagemang för kulturarvet. Nya flexibla arbetsformer skulle också utvecklas vid myndigheterna; arbetsformer som byggde på tvärssektoriell samverkan och ökad dialog med intressenter utanför den egna sektorn.

Vid kultur- och kulturarvsinstitutionerna kom fokus ofta att ligga på det som kallades för tillgänglighetsperspektiv. I styrdokument för t.ex. museer lyftes det under 1990-talet regelbundet fram att målet var att en större andel av samlingarna skulle tillgängliggöras och att den publika verksamheten skulle bli tillgänglig för fler. I praktiken handlade detta alltså om tämligen olika saker även om termen tillgänglighet var gemensam. Å ena sidan att samlingarna behövde underhållas och registreras för att kunna användas, och å andra sidan att nya grupper skulle ta del av den utåtriktade verksamheten. Också den digitala teknikens förtjänster när det gäller att tillgängliggöra information framhölls gång efter annan. I praktiken kom denna inriktning på tillgänglighet ofta att resultera i att relativt enkelt mätbara storheter som antal besökare eller antal nyregistrerade föremål följdes upp och användes för att bedöma prestation. Många av de detaljerade tillgänglighetsmålen kom senare att tas bort i och med att mål- och resultatstyrningsmodellerna reviderades och ett större fokus lades på kvalitativa aspekter i verksamheterna. Detta till trots har olika aspekter av tillgänglighetsarbete fortsatt varit i centrum för kulturarvspolitik. Frågorna har också allt starkare kommit att lyftas fram inom ramen för funktionshinderspolitiken och politiken mot diskriminering. Ett konkret sätt att arbeta med att göra institutionerna mer tillgängliga är införandet av fri entré till museer. Fri entré infördes från 2005 och omfattade då 19 statliga museer. Reformen avslutades efter bara två år,

men återinfördes 2016. En förebild när fri entré till de statliga museerna första gången infördes var Storbritannien som införde fri entré till många museer 2001, med på många sätt lyckat resultat. I och med reformen ökade också museipubliken i Sverige. För verksamhetens innehåll har reformen även haft betydelse för att utveckla museernas publika delar. Bland annat har det handlat om att utveckla värdskap och besöksservice samt att skapa incitament för att utveckla och professionalisera pedagogiken. Satsningarna under den första perioden med fri entré har haft betydelse för museernas fortsatta arbete med differentierade målgrupper och publikperspektiv i såväl samlingshantering och digitala resurser, som i utställningsproduktion och fysiska publikmöten.

Utöver tillgänglighet till samlingar och kulturarvsinformation har också ett delaktighetsperspektiv kommit att etableras inom kulturarvssektorn med fokus på att mer aktivt involvera människor i historieskrivning och urvalsprocesser. Tydligast har detta kanske varit inom kulturmiljöområdet där olika typer av medborgardialoger utifrån regelverken för den byggda miljön har haft stor betydelse under de senaste decennierna. Inom museisektorn har detta också varit ett stort tema och inte minst inom området för samtidsdokumentation har enskildas egna historier och egna kulturarvsobjekt efterfrågats också av institutionerna.

Arbete av den karaktären har t.ex. initierats inom ramen för Samdok, de kulturhistoriska museernas samarbetsorgan för samtidsdokumentation och insamling. Det inrättades redan på 1970-talet och verksamheten vidgades med åren till att omfatta även andra institutioner än museer och till fortbildning kring samlande och samlingar. Samdok var länge en viktig mötesplats för erfarenhetsutbyte och initierade även viktiga projekt inriktade på att involvera allmänheten.

Ett mer genomgripande förnyelsearbete för att bygga vidare på dessa delaktighetsperspektiv inleddes 2001 med projektet Agenda kulturarv. Projektet påbörjades 2001 av läns museerna, länsstyrelserna och Riksantikvarieämbetet och pågick fram till våren 2004. Syftet med Agenda

kulturarv var att skapa diskussion kring institutionernas samhällsuppdrag samt att, som det uttrycktes, i samverkan med det omgivande samhället förnya kulturarvsarbetets inriktning, demokratiska förankring och slagkraft. Inom ramen för projektet arrangerades ett stort antal konferenser och seminarier runt om i landet. Det genomfördes också flera särskilda opinions- och attitydundersökningar om synen på kulturarv i olika grupper.

Målsättningen med projektet var en sektorsgemensam och brett förankrad programförklaring – en agenda. Resultaten uttrycktes sedermera i Människan i centrum: Agenda kulturarvs programförklaring (2004). Agenda kulturarv kom i stor utsträckning att handla om delaktighet. En slutsats var att kulturmiljövården för att fungera i takt med tiden i stället för att utgå från de fysiska objekten i högre grad borde utgå från människan. Det i sin tur aktualiserade frågor om på vilka grunder urval görs och vems historia det är som förmedlas. Många av de mer konkreta rekommendationerna inom projektets ram var fokuserade på samtals- och dialogformer. De övergripande målen uttrycktes som att med historia och kulturarv som redskap ”vidga perspektiven på samtiden” och att genom kulturmiljöarbete ”berika livsmiljön” för att skapa trygghet och en känsla av hemhörighet.

Olika gruppers kulturarv och det representativa

Frågor om olika gruppers kulturuttryck och om de speglas på ett jämlikt sätt i offentligheten har under senare år alltmer hamnat i fokus för diskussioner om kulturarv. Det är en del av en större trend där kulturarvssektorns förhållningssätt utvecklats parallellt med perspektiv som kommit att bli viktiga inom många ämnen inom högskolan med fokus på de maktförhållanden som präglar den egna kunskapsproduktionen. Det är dock viktigt att uppmärksamma att diskussionerna om kulturarvets representativitet och hur föremål, miljöer och traditioner speglar olika gruppers arv, har varit återkommande inom hela den moderna kulturpolitiken. Redan i 1974 års kulturpolitiska proposition förs sådana diskussioner. Den gången handlade det om vikten av att få med ”hela samhällets historia och inte bara den s.k. högre ståndskulturen” (prop. 1974:28 s. 301). Det framhölls särskilt att även bondesamhället och folkrörelserna borde återspeglas i

kulturarvet. Diskussioner av detta slag har sedan fortsatt och speglar med viss eftersläpning framväxten av olika politiska rörelser i tiden. Under 1980- och 1990-talet kom t.ex. frågor om kvinnohistoria och genusperspektiv att bli allt viktigare som utgångspunkt också för en diskussion om hur kulturarvet var sammansatt. Detta är en diskussion som fortsatte i institutionaliserad form på 2000-talet. År 2002-2003 genomförde en särskild arbetsgrupp utredningen Genus på museer (Ds 2003:65). Fokus var på såväl sådant som utbildningsfrågor, insamlings- och dokumentationsprinciper som det utåtriktade arbetet. Utredningen konstaterade bl.a. att belysningen av kvinnor och kvinnohistoria var relativt god vid de svenska museerna, men att de i högre utsträckning behövde fokusera på att problematisera själva de könsmonster som framträder i denna historia. Som en följd av utredningen fick Arbetets museum i uppdrag att pröva förutsättningarna för etablerandet av en s.k. resursenhet för genusfrågor vid museerna.

Från 1990-talets kulturutredning fram till i dag har det annars ofta varit frågan om etnicitet och kultur som stått i fokus för diskussionen om representativitet. Dessa frågeställningar blev inte minst centrala i och med de rasistiska historiebruk som uppkom under 1990-talet i olika högerextrema miljöer. På 1980- och även på 1990-talet var utgångspunkten ofta att även kulturarven från olika invandrargrupper skulle beredas plats jämte de svenska kulturarven (t.ex. SOU 1995:84 s. 295). Även om det ofta förutsattes att det fanns ganska tydliga grupp-specifika kulturer, var man genomgående noga med att betona att detta inte fick tas till intäkt för att exkludera eller att nedvärdera ”andras” kultur. Att tala om olika gruppers separata kulturarv var dock typiskt för tiden.

I och med att dessa diskussioner fortsatte kom blicken även att vändas mot själva kulturarvsbegreppet. Ett exempel på hur ett mer problematiserande synsätt kunde uttryckas ges i regeringens proposition om kulturmiljöfrågor (prop. 1998/99:114 s. 30) från slutet av decenniet:

Kulturarvet i Sverige är en del av mänsklighetens kulturarv och som sådant ett svenskt ansvar gentemot det internationella samfundet. [...] Men

kulturarvet är inget enhetligt. Tvärtom utmärks det av mångsidighet och olikhet över tiden och mellan regioner och folkgrupper. Denna rikedom är en väsentlig del av kulturarvets värde och kulturmiljöverksamheten måste arbeta i medvetande om och respekt för skilda kulturyttringar. Förståelsen för olika gruppers kulturarv inom och utom det egna landet är en grund för tolerans med olikheter. Men kulturarvet kan också missbrukas i ett trångsynt identitetsbyggande som i förlängningen kan leda till utestängning av det olikartade.

Här är utgångspunkten att olika gruppers arv är sammansatta och komplexa. Under 2000-talet och fram till i dag har den senare aspekten allt starkare betonats. Det har ofta lyfts fram att i det vi avser med kulturarvet innefattas redan en mångfald i form av sekelgamla influenser och hybridiserade kulturuttryck, det vill säga själva föreställningen om gruppers kulturarv har kommit att problematiseras allt mer.

Inom kulturpolitiken kom även parallellt idéer om riktat stöd för att lyfta fram vissa specifika gruppers historia att diskuteras i början av 2000-talet. Sitt tydligaste uttryck har dessa idéer fått i politiken avseende de nationella minoriteterna och det samiska folket, som utifrån ett fokus på mänskliga rättigheter och språkliga rättigheter också innefattar viktiga kulturarvsaspekter. Sveriges riksdag beslutade 1999 att Sverige skulle ansluta sig till Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter (SÖ 2000:2) och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk. Riksdagen erkände samtidigt judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar som nationella minoriteter i Sverige och jiddisch, romani chib, samiska, finska och meänkieli som officiella minoritetsspråk i landet. Samerna har därutöver en särskild ställning som urfolk.

Utvecklingen mot en centralare ställning för frågor om etnisk och kulturell mångfald sammanfattades på många sätt i mångkulturåret 2006 och i den s.k. samordningskommitténs slutbetänkande (SOU 2007:50). I samband med mångkulturåret genomförde en lång rad institutioner – däribland många museer och kulturarvsinstitutioner – satsningar och temaprogram för att

belysa uttryck för det mångkulturella samhället och olika gruppers historia. I dessa sammanhang diskuterades även mer principiellt frågor om hur det mångkulturella samhället speglas vid dokumentation av det materiella och immateriella kulturarvet. En slutsats när det gäller kulturarvsfrågan var att fokus inte borde vara separata insatser för olika förment homogena grupper, det ansågs snarare riskera att förstärka uppdelningar i vi och dem. I stället efterfrågades generella insatser för att hela den rikedom av kulturella uttryck som fanns i det svenska samhället också skulle synas i viktiga sammanhang. Samordningskommittén för mångkulturåret problematiserade också på många sätt själva idén om kulturarvet som medel för att stärka olika specifika gruppers identitet.

Kulturarvet vidgas: industrisamhällets kulturarv

Diskussioner inom den moderna kulturarvspolitikerna har också handlat om vilka frågor och historiska perioder som sätts i första rummet. En allmän tendens har varit att vilja närma sig nutiden allt mer och att inkludera även industrisamhällets kulturarv i bevarandearbetet och historieskrivningen. Under 1900-talet var industrin lika med framtiden och en del av det nya samhälle som växte fram. Att bevara industrimiljöer eller skriva industrihistoria var ännu inte relevant i någon större utsträckning. Med start i 1970-talets ekonomiska kriser, och nedläggningarna inom t.ex. varvsindustrin, började industrisamhället dock så småningom alltmer att framstå som en avslutad och i tid avgränsad epok vars kulturarv vi måste bevara.

Redan på 1970-talet genomfördes industriminnesinventeringar på olika håll i landet och internationellt kom ”industrial archeology” att bli ett begrepp. En del i detta var också uppkomsten av vad som brukar kallas gräv-där-du-står-rörelsen i Sverige på 1970-talet. Rörelsen syftade till att skapa ny kunskap om industrisamhällets framväxt och villkor, med fokus på arbetarnas egna minnen. Ett stort antal studiecirklar startades runt om i landet, vars resultat presenterades i publikationer, utställningar och amatörteater. Rörelsen gav uttryck för både en politisk kritik mot den institutionaliserade

kunskapsproduktionen och ett lokalhistoriskt intresse. Nutidens arbetslivsmuseer har delvis sina rötter i denna rörelse.

I och med de stora strukturställningar som följde under 1980-talet kom sedan anläggningar, artefakter och sedvänjor som blivit överflödiga för industriell produktion att omvandlas till nya ändamål eller att tas om hand inom ramen för olika bevarandepraktiker. Utvecklingen var särskilt märkbar på bruksorter eller mindre tätorter med en tidigare dominerande industri. Bland annat i syfte att stärka tillväxten lanserades sedan på 1990-talet, även internationellt, en rad regionalpolitiskt inriktade program för att ta om hand och utveckla industriminnen som kulturarv. Utmärkande inom denna rörelse kom att bli vikten av att främja både kulturturism och en kulturindustri som var anpassad till ett framväxande tjänste- eller kunskapssamhälle.

I Sverige betonade dåtidens kulturutredning särskilt att industriarvet krävde samlade insatser av flera samhällssektorer (SOU 1995:84).

Riksantikvarieämbetet fick även i uppdrag att arbeta särskilt med landets industriminnen vid 1990-talets mitt. Som en särskild statlig satsning på det industriella kulturarvet tillsattes sedan en operativ delegation för industrisamhällets kulturarv. Delegationen var verksam under perioden 1999-2001. I samverkan med berörda myndigheter och institutioner fördelades det projektmedel och anordnades olika aktiviteter för att sprida erfarenheter och kunskap om industriarvet (se SOU 2002:67). En lång rad projekt och satsningar runt om i landet kom att initieras inom denna ram.

Utgångspunkten för satsningen hade formulerats i betänkandet Frågor till det industriella samhället (SOU 1999:18). Avstamp tas där just i idén att ett industrialismens samhälle höll på att efterträdas av något nytt. Utredningens resonemang är intressanta eftersom de tydligt uttrycker värdet av det nya samlade och breddade kulturarvsperspektivet, i detta fall för att åstadkomma en önskvärd helhetssyn på industrisamhällets komplexa kulturella arv. Samtidigt förhåller de sig med en påtaglig reflexivitet till själva kulturarvsbegreppet. Kulturarvet uppfattas av utredningen som ”ett speciellt perspektiv som anläggs på verkligheten” och det konstateras att när det

”anläggs på en företeelse händer det något med den” (SOU 1999:18 s. 11). I linje med utredningens eget resonemang kan vi i dag, med ett visst tidsavstånd, konstatera att det perspektiv som då anlades på historien var en del i skapandet av just föreställningen om ett avslutat industrisamhälle, men också att frågorna om industrisamhällets kulturarv – ”vardagens, den stora skalans, landskapets och tätortens kulturarv” – i sin tur också var produktiva i uppkomsten av ett nutida, öppnare kulturarvsbegrepp inom kulturpolitiken.

Urvalen och de bortträngda berättelserna

Under 1990-talet fördes en tidvis intensiv diskussion om det nyligen etablerade kulturarvsbegreppet (se t.ex. prop. 1996/97:3 avsnitt 14). Företrädare för kulturarvets professioner och engagerade forskare diskuterade begreppets användbarhet och innebörd ur flera perspektiv. Bland annat ifrågasattes om inte begreppet i sig förde med sig rester av en tidigare nationalistisk historiesyn som t.ex. präglats av idéer om assimilering och exotifiering av det samiska folket. Svårigheter lyftes fram med att använda det utan att förutsätta just de gränsdragningar mellan grupper och företeelser som man samtidigt sade sig vilja ifrågasätta. En fråga som kom att bli viktig i dessa diskussioner var huruvida kulturarvsbegreppet, som det användes inom kulturpolitiken, gavs en inneboende koppling till det önskvärda eller det uppbyggliga. Exempel på problematiska eller skambelagda historiska företeelser lyftes fram i ljuset och det påpekades att man borde använda kulturarvsbegreppet neutralt i förhållande till bra och dåligt, önskvärt eller avskyvärt

Reflektioner kring liknande teman tog sig också uttryck i att det startades konkret verksamhet för att lyfta fram bortträngda berättelser och delar av historien som vittnar om våld och förtryck. Ett exempel på det var Svåra saker, en vandringsutställning som ville lyfta fram föremål som förknippas med sorg och obehag, intolerans och utsatthet. Syftet var bl.a. att granska vad museerna väljer att samla på och ställa ut och hur deras dokumentation styr bilden av historien. Utställningen involverade ett stort antal svenska museer och producerades av Riksutställningar i samarbete med Samdoksekretariatet vid Nordiska museet. De diskussioner som initierades runt om i landet under

dess år var bl.a. viktiga för att lyfta fram nya perspektiv på kulturarvsbegreppet och på urvalsfrågorna. I senare diskussioner om värdering och urval inom museisektorn har mycket av detta kommit att bli givna utgångspunkter.

Ett uppmärksammat exempel på hur frågor om minnet av våld och förtryck tog sig politiskt uttryck var det arbete som ledde fram till inrättandet av Forum för levande historia. Efter en rapport 1997 om att svenska ungdomar hade bristande kunskaper om förintelsen initierades en bred informationsinsats av regeringen kallad Levande historia. Denna permanentades sedermera. Efter att Sverige anslutit sig till den s.k. Stockholmsdeklarationen om att stödja minneshållande, undervisning och studier av förintelsen, togs 2001 beslut om att inrätta en särskild myndighet, Forum för levande historia, med ett sådant uppdrag.

Med andra utgångspunkter har också en allt mer reflekterande och mångfacetterad diskussion om värdering och urval kommit att föras inom flera kulturarvssektorer under senare år. Kulturhistoriska värden har t.ex. inom kulturmiljöområdet sedan slutet på 1990-talet kommit att bedömas med modeller som utgår från både kunskapsvärde, upplevelsevärde och bruksvärde. I takt med att idéer om sådant som autenticitet och representativitet har problematiserats har också dessa diskussioner blivit mer komplexa. Det har även kommit att ställas nya och ökade krav på argument för kulturhistoriska värden i relation till andra samhällsintressen. Riksantikvarieämbetet har mot denna bakgrund under de senaste åren drivit utvecklingsprojekt med syfte att tydliggöra, stärka och nyansera arbetsprocessen kring kulturhistorisk värdering och urval.

Samlingar, föremålsvård och digitalisering

I och med övergången till digital teknik sedan 1990-talet har verksamhetsförutsättningarna i grunden förändrats inom de olika minnesinstitutionerna. Arkiven och biblioteken har t.ex. ställts inför stora utmaningar med digitalt bevarande och har kunnat digitalisera unikt kulturarvsmaterial. Även kulturmiljövärden har förändrats genom tillgången till digitala register-

och informationssystem. Utvecklingen har öppnat upp oanade möjligheter att tillgängliggöra information och att möta publik på nya interaktiva arenor. Många svåra frågor har också uppkommit kring kostnader för digitalisering, hur digitala dokument kan spridas med hänsyn till upphovsrätt och enskildas integritet, och hur de tekniska formatens korta livslängd ska hanteras i ett bevarande- perspektiv. Parallellt med detta finns naturligtvis de stora fysiska samlingarna, som även fortsatt är många institutioners kärna, kvar och kräver minst lika mycket tid och resurser som tidigare.

Vårdbehov och växande samlingar har inte sällan präglat diskussionen i denna del under de senaste årtiondena. Satsningar på gemensamma lösningar för att komma tillrätta med situationen vad gäller magasinering och vård av föremål har också genomförts under perioden. Ett exempel som redan nämnts är den gemensamma magasinlösningen Svensk Museitjänst i Tumba. Ett annat exempel är Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna. Redan 1986 beslutade regeringen att bilda denna stiftelse för vård och konservering av museiföremål, böcker och arkivalier. Verksamheten bedrivs fortfarande med i huvudsak samma inriktning och fokuserar på områden som pappers- och metallkonservering samt digital bildbehandling. Arbetet utförs på uppdrag av de centrala, statliga kulturarvsinstitutionerna.

För samlingsvården har även de stora sysselsättningssatsningar som genomförts sedan 1990-talet varit mycket viktiga. Ett av de problemområden som 1990-talets museiutredning identifierade var vård- och konserveringsbehoven vid museerna (se SOU 1994:51). Utredningen föreslog också en räddningsaktion för kulturarvet. Åren 1995–1997 genomfördes mot denna bakgrund en stor sysselsättningsinriktad satsning fokuserad på registrering, dokumentation, vård, konservering och magasinering av föremålssamlingar vid statliga och kommunala museer, arkiv, hembygdsföreningar och hemslöjdsföreningar, det s.k. Sesamprojektet. Insatsen ansågs lyckad och en liknande satsning, Accessprojektet, kom under perioden 2006–2009 också att genomföras. Även detta var en sysselsättningsåtgärd med syfte att tillgängliggöra kulturarvet. Enligt den slutliga utvärderingen (Kulturrådets skriftserie, 2010:1) var utfallet även

denna gång över förväntan. Insatserna sysselsatte över 1 000 personer och av dessa var nära hälften långtidsarbetslösa innan de anställdes.

Inom ramen för Access-projektet kom också viktigt digitaliseringsarbete att utföras. En mycket stor mängd föremål, arkivalier, böcker, filmer, foton och annat material gjordes digitalt tillgängliga. Även i övrigt finns många exempel på viktiga insatser på det digitala området som successivt kommit att bli en del av kärnverksamheten vid institutionerna under det senaste decenniet. Det gäller både digitalisering av befintliga samlingar och omhändertagande av ursprungsdigitalt material.

Kungl. biblioteket har t.ex. satsat stora resurser både på robotinsamling av svenskt webbmaterial och på mottagandet av digitala pliktleveranser. Inom det audiovisuella området har Svenska Filminstitutet genomfört stora insatser för digitalisering och återutgivning av svensk film på filmbas. De s.k. referensbanden för rikssändningar i Sveriges Television och Sveriges Radio digitaliserades av Statens ljud- och bildarkiv (sedan 2009 inordnat i Kungl. biblioteket). Genom en särskild tilldelning av medel från rundradiokontot har Sveriges Television, Sveriges Radio och Sveriges Utbildningsradio kunnat tillgängliggöra mer av sina omfattande programarkiv via internet. På arkivområdet har bl.a. mycket stora mängder folkbokföringsmaterial kommit att tillgängliggöras för släktforskare och andra intresserade. Museerna å sin sida har många gånger kunnat skapa digitala kataloger och register som också innefattar avbildningar av objekt i samlingarna

Även på digitaliseringsområdet har insatser under det senaste decenniet gjorts för att samla resurserna och öka samarbetet mellan myndigheter och institutioner. Bland annat har Riksarkivets storskaliga digitaliseringsverksamhet Mediakonverteringscentrum i Fränsta kunnat utnyttjas även av andra aktörer, t.ex. Kungl. biblioteket för tidningsdigitalisering. År 2011 antogs en nationell strategi för digitalisering, digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande av kulturarvsmaterial och kulturarvsinformation. I samband med det skapades också det nationella samordningssekreterariatet Digisam, placerat vid Riksarkivet. Digisam består av representanter för arkiv,

bibliotek, museer och kulturmiljöområdet. Syftet var att hitta samordningsvinster och koordinera det digitala arbetet inom de olika kulturarvssektorerna.

5 Ny inriktning för kulturarvspolitik

I dag har kulturarvsfrågorna fått en ny aktualitet och betydelse mot bakgrund av flera olika och delvis samverkande samhällsprocesser. I det följande beskrivs en ny inriktning för kulturarvspolitik. Utgångspunkten är just de utmaningar och möjligheter som de senaste decenniernas förändringar har medfört (se vidare avsnitt 5.1). Den nya inriktningen för kulturarvspolitik bygger på en fördjupad beskrivning av hur kulturarvsområdet bör förstås och vilka värden dess verksamheter kan bidra till. Dessa aspekter beskrivs nedan i separata avsnitt.

Regeringens bedömning är, för det första, att politiken bör utgå från en förståelse av kulturarvet som i högre utsträckning än tidigare är öppen för olika perspektiv och förhållningssätt (se 5.2). Vidare att kulturarvets många olika potentiella värden och möjliga betydelser bör bejakas, utan att företräde lämnas för någon av dessa. Olika bruk av kulturarvet beskrivs nedan (se 5.3). I ett sista avsnitt formuleras övergripande prioriteringar som vägleder förnyelsen av den statliga kulturarvspolitik (se avsnitt 5.4). Bedömningar och förslag som lämnas i propositionens övriga avsnitt bygger på dessa prioriteringar.

5.1 Samhällsomvandlingar och nya utmaningar

I Sverige har en snabb samhällsomvandling skett under de senaste decennierna till följd av förändringar i näringsstruktur och demografi samt genom digitaliseringen av allt fler verksamheter. Detta har också påverkat samhällets historiebruk och kulturarvets ställning.

Av den historiska återblick som tidigare redovisats (se avsnitt 4) framgår

att flera samhällsförändringar med långtgående konsekvenser skett under de senaste decennierna i Sverige. Under 1900-talets sista decennier inträffade en snabb omstrukturering av ekonomi och samhällsliv i takt med övergripande trender som globalisering, urbanisering, digitalisering och individualisering. Dessa processer har under det senaste årtiondet fortsatt i accelererande takt med viktiga ekonomiska, sociala och identitetsmässiga konsekvenser på många håll. En del av dessa effekter är allmänna för stora delar av världen, andra är mer specifika för Sverige. Förändringarna påverkar också kulturarvets ställning i samhällslivet och skapar specifika möjligheter och utmaningar för dess framtida förvaltning.

Strukturella förändringar i Sverige

I takt med den globaliserade ekonomins utveckling har en förändring i många länder skett bort från en industriellt baserad produktion och mot ett mer utpräglat tjänstesamhälle. Parallellt med detta har en tidigare inledd urbanisering tagit ny fart i takt med att många söker sig till orter där högskolor och en ny kunskapsintensiv industri etableras. Dessa tendenser har haft långtgående konsekvenser även på ett kulturellt plan. I och med digitaliseringens allt större inflytande över arbetsliv, utbildning och kultur, har även nya sätt att kommunicera och nya förhållningssätt till kunskapsproduktion uppstått som påverkat både kultursyn och kulturarvsbruk.

Den ekonomiska omvandlingen har i Sverige varit särskilt märkbar i mindre städer och på orter där tidigare dominerande industrier och ibland hela näringar försvunnit. I fall då dessa förändringar medfört socioekonomiskapproblem har de kunnat leda till motstånd mot samhällsutvecklingen och ibland mot nya kulturella uttryck, en utveckling som i viss mån speglar vad som skedde när det tidigare jordbrukssamhället började omvandlas. Mer positivt kan det noteras att det samtidigt är just på mindre orter som många kulturprojekt bidragit till utveckling, bl.a. genom att de tillgångar som kulturarvet erbjuder utnyttjas för ny ekonomisk verksamhet.

Även i de expanderande storstäderna har näringsstruktur och sociala förhållanden förändrats starkt under senare tid. Utvecklingskraften i storstadsregionerna har under senare år varit stark och den ekonomiska dynamiken har snarast fört med sig växtvärk, vilket bl.a. skapat ett omvandlingstryck på både naturmiljön och den byggda miljön. Friktion har ofta skapats kring de senaste årtiondenas tidstypiska förtätningsprojekt för nya bostäder och kring större infrastrukturinvesteringar. I huvudsak har dock äldre miljöer och byggnader i städerna kunnat anpassas och användas för nya behov. Även om kulturarvet ibland kunnat framställas som ett hinder i byggprocesser, har det numera allt oftare fått en dynamisk roll i en expanderande postindustriell ekonomi mer inriktad på tjänsteproduktion.

Sett över längre tid märks framför allt i städerna en tilltagande socioekonomisk segregation som på många sätt kommit att prägla diskussionerna också om kulturarvet. En tilltagande gentrifiering av gamla stadskärnor och en ökad koncentration av låg- respektive höginkomsttagare i separata förortsområden, har under det senaste decenniet fungerat som ömsesidigt förstärkande tendenser. Under hela den aktuella perioden har också en stor arbetskrafts- och flyktinginvandring bidragit till en upplevelse av ökad kulturell heterogenitet i befolkningen. Den skiktande kraften i den socioekonomiska segregationen har förstärkts av att den geografiska uppdelningen i staden ofta samvarierar med invånarnas bakgrund.

Att det i ett sådant läge även skapats en ökande skillnad i samhällssyn och kulturella referenser, identitetsmässiga vi och dem, är inte förvånande. Tyvärr kan i dag en ökande uppdelning i samhället iakttas, där grupper kommit att ställas mot varandra, inte sällan med hänvisning till skilda kulturella erfarenheter. Öron och motsättningarna förstärks i ett medieklimat där terrorism och väpnade konflikter har haft en framträdande roll, och där hotbilder knyts till olika samhällsgrupper och kulturuttryck. Den pågående polariseringen bygger inte på givna identiteter, utan olika aktörer använder aktivt bl.a. det förflutna för att befästa olika gruppers särart. Den tankefigur som många gånger är styrande för dessa

historiebruk är att olika kulturarv på ett inneboende sätt hör till, intresserar eller bara kan förstås av avgränsade etniska eller kulturella grupper.

Nya historiebruk och ett starkt ideellt engagemang

De övergripande utvecklingsprocesserna under de senaste decennierna har skapat ett starkt förändringstryck i samhället. I anslutning till det har historiebruket och kulturarvets användning förändrats på många sätt. Att kulturarv används i olika mer eller mindre instrumentella syften är i sig inget nytt, utan som visats i föregående avsnitt har det alltid varit knutet till olika försök att främja specifika målsättningar. Uppkomsten av själva idén om ett samlat kulturarvsområde måste ses i sammanhang med de tidiga kulturpolitiska ambitionerna och försöken att infoga äldre tiders kulturuttryck i ett expanderande välfärdssamhälle (se ovan avsnitt 4.4).

Det förflutna och dess spår i form av materiella och immateriella arv har i dag, i högre utsträckning än tidigare, kommit att tas i anspråk för att främja både ekonomisk tillväxt och en miljömässigt hållbar samhällsutveckling. Kulturturismen har sedan 1990-talet varit en expanderande sektor och är det typiska exemplet på hur kulturarvet kan bidra till regional utveckling och ekonomisk tillväxt; ett annat exempel är den ökning som kan iakttas av historiskt baserade upplevelseaktiviteter av olika slag. Omvandling av befintliga byggnader och bruk av äldre föremål är typiska exempel på hur kulturarvspraktiker kan bidra till hållbarhet. Ett ökat intresse för återbruk och traditionella hantverkstekniker inom ramen för formgivning och design pekar också i denna riktning.

Det är påtagligt hur stort det ideella engagemanget är för att bevara och utveckla kulturarvet. Hembygdsföreningar, arbetslivsmuseer, vänföreningar och liknande verksamheter lockar fortsatt stora grupper. Antalet personer som på ett eller annat sätt deltar ideellt inom kulturarvssektorn är långt fler än de professionellt verksamma. Många gånger bygger det ideella engagemanget på lokala förhållanden och ofta följer det i spåren av de samhällsomvandlingar som beskrivits ovan. Även om den traditionella föreningsformen – särskilt i internationell jämförelse –

står fortsatt stark inom kulturarvsområdet, har nya typer av mer löst sammansatta nätverk också kommit att bli viktiga på detta område. Inte minst har det att göra med den digitala kommunikationsteknikens allt större betydelse.

I och med digitaliseringen av arbetsliv, utbildning och kultur har nya sätt att kommunicera och nya förhållningssätt till kunskapsproduktion uppstått som också påverkat användningen av kulturarvet. Digitaliseringen har på kulturarvsområdet, liksom i samhället i övrigt, skapat förutsättningar för helt nya sammanhang för interaktion där enskilda kan mötas över stora geografiska avstånd i nya typer av gemenskaper. Information är i dag tillgänglig på ett sätt som för bara tio år sedan var otänkbart, vilket bl.a. på djupet förändrat hur forskare och experter kunnat använda kulturarvsmaterial. Tillgänglighet är dock bara första steget, helt nya möjligheter till dialog och medskapande har också uppstått.

I och med att kulturarvsinformation gjorts digitalt tillgänglig har den kunnat vidareanvändas och vidareutvecklas i en rad syften. Det har skett inom ramen för nätverk av intresserade som etablerats som ett nytt slags civilsamhälle, med både engagemang och kunskap att tillföra. Wikipedia och dess betydelse för samhällets informationsförsörjning och historiebruk är det kanske viktigaste exemplet, även om många fler skulle kunna räknas upp. Parallellt har även det ekonomiska värdet av de kulturarvsresurser som byggts upp visat sig attrahera några av den globala informationsekonomin storföretag. Dessa har t.ex. genomfört storskaliga digitaliseringsprojekt av både äldre litteratur, bildkonst och arkitektur. De olika utvecklingslinjerna har också lett till konflikter kring olika avvägningar mellan upphovsrätt och direkt tillgänglighet.

Kulturarvet som utgångspunkt för gemenskap

Parallellt med den ekonomiska och sociala samhällsomvandlingen har också det offentliga Sverige förändrats under de senaste decennierna. Som en följd av viktiga politiska beslut under 1990-talet har Sverige blivit en del av den europeiska gemenskapen och den forna statskyrkan

blivit ett trossamfund, om än med särskilda kopplingar till det allmänna. Andra samlade institutioner, som de stora folkrörelsepartierna och många föreningar, har i sin tur sett en minskande anslutningsgrad och mycket engagemang kanaliseras numera på nya sätt.

En annan viktig utvecklingslinje är mediernas förändrade roll i samhället (se SOU 2015:94). Från ett tämligen enhetligt medielandskap med några få tv-kanaler och ett antal inflytelserika dagstidningar, har utvecklingen gått mot större mångfald. De traditionella medierna – press radio och tv – har förlorat sitt informationsmonopol genom internets uppkomst, även om de fortfarande är av avgörande betydelse, t.ex. för att granska makten. En effekt av denna djupgående förändring har varit att gemensamma offentliga samtal utmanats genom att splittras på många olika kanaler.

Till detta ska läggas viktiga förändringar som pekar mot större heterogenitet i befolkningen. För det första har i dag en större andel av befolkningen än någonsin tidigare vuxit upp utanför landets gränser. Det innebär naturligen bl.a. en större mångfald av språkkunskaper och historiska referenser inom befolkningen. Detta är naturligtvis en stor rikedom men det gör det också svårare att ta för givet att alla personer i en viss grupp delar referensramar. Mycket tyder också på att även helt andra förändringar bidragit till större olikheter i befolkningen. Den allmänna likvärdigheten i skolan förefaller t.ex. ha minskat. Denna utveckling har fört med sig en rad problematiska konsekvenser för den generella kunskapsutvecklingen och har lett till ökade skillnader i vad som lärs ut till olikabarn- och ungdomsgrupper, bl.a. när det gäller litteratur och historia.

Till dessa trender ska läggas att det nya mediasamhället och det ökande resandet har gjort det möjligt att söka individualiserade informationsflöden och upplevelser. I vilken mån dessa tendenser egentligen bidragit till en större kulturell heterogenitet är dock en öppen fråga. Resandet och kommunikationsteknologins utveckling har förmodligen på många sätt

snarare bidragit till kulturella homogeniseringsprocesser. Särskilt kommersiella och populärkulturella symboler delas i dag av människor från hela världen. Det är dock tydligt att denna typ av gemensamma referensramar inte fullt ut kan tillfredsställa människors behov av sammanhang. Önskan att hitta eller återskapa sammanhållande symboler och berättelser på både lokal och nationell nivå har visat sig vara stark.

Samtidigt som flera traditionellt sammanhållande institutioner fått en delvis ny roll, och människors gemensamma fond av historiska referenspunkter av olika skäl tenderar att minska, har sökandet efter gemenskap och kulturell tillhörighet knappast avtagit. Varje framtidsinriktad kulturarvspolitik måste i dag förhålla sig till denna samlade situation, som alltså på vissa sätt är mer individualistisk än tidigare, men som samtidigt innefattar en stark önskan om nya kollektiva projekt.

Möjligheter och utmaningar

Sammanfattningsvis kan sägas att en ökad tillgänglighet, delaktighet och hållbarhet har varit utmärkande för Sverige under senare år, vilket pekar på ett framgångsrikt och öppet samhälle. Det finns i dag större möjligheter för fler än någonsin tidigare att lära sig mer om det förflutna och att själv medverka i olika kulturarvsrelaterade skapandeprocesser. Engagemanget för kulturarvet i befolkningen är starkt och resurserna finns i de flesta fall för att bevara och vårda det. Samtidigt vittnar de diskussioner som i dag förs om historia och kulturarv om att det pågår ett sökande efter nya ytor för det gemensamma i tider av osäkerhet kring samhällets riktning. Detta är i grunden positivt men det kan också snabbt slå över i exkluderande förhållningssätt.

De snabba ekonomiska och sociala förändringarna har i vissa fall gett upphov till känslor av meningsförlust när invanda livsmönster ifrågasatts, särskilt i grupper som inte ser sig själva som vinnare i utvecklingen mot ett tjänstesamhälle med högre krav på både formell utbildning och språklig förmåga. Utvecklingen har typiskt sett kommit att upplevas som särskilt problematisk i arbetarklassmiljöer på mindre orter och i vissa av

storstädernas förortsområden där många av invånarna själva eller deras föräldrar har utländsk bakgrund. Bristande framtidstro kan observeras hos många och inte minst i sociala medier uttrycks en frustration som ofta slår över i avståndstagande, hot och hat. Det är dock viktigt att vara medveten om att dessa negativa uttryck inte enbart kan förklaras med människors utsatthet. Hatiska och exkluderande idéer bygger ofta på ideologisk övertygelse och framförs även av i samhället väletablerade individer.

Det är viktigt för en framtidsinriktad kulturpolitik att förhålla sig till känslor av utsatthet och oro för att förlora värdefulla delar av tidigare kulturmönster. Det gäller att främja olika bruk av kulturarv med utgångspunkt i människors faktiska upplevelser, särskilt i tider av förändringar. För att det ska vara möjligt att möta dessa behov behöver dock förståelsen öka för hur kulturarvet fungerar och vilka värden det kan bidra till. Det är avgörande att se att kulturarvet inte är något en gång för alla givet och att det kan tjäna olika positiva syften utan att de nödvändigtvis står i motsatsställning till varandra.

5.2 Kulturarvet är föränderligt och öppet

Kulturarv kan förstås som spår och uttryck från det förflutna som tillskrivs värde och används i samtiden. I kulturpolitiken är det avgörande att utgå från en sådan öppen förståelse av kulturarv. De avgränsningar av vad som ska räknas till kulturarvet som krävs i praktisk verksamhet, måste så långt det är möjligt få göras i det civila samhället och av de professionella inom kulturarvsområdet.

Den föregående historiken över kulturpolitikens utveckling (se avsnitt 4.4) visar att begreppet kulturarv inom kulturpolitiken använts på olika och ibland motsägelsefulla sätt. Uttrycket är dock i dag inte bara en utgångspunkt för kulturpolitiska insatser. Det har även kommit att bli

närvarande på många håll i samhällslivet, i det dagliga arbetet inom föreningar, organisationer och myndigheter. Begreppet används numera flitigt i den offentliga debatten om frågor som rör identitet, grupptillhörighet och samhällsutvecklingen i stort. Hur kulturarv förstås är en utgångspunkt för enskilda människors förhållningssätt till historien. Hur begreppet används inom det offentliga inspirerar och vägleder också det civila samhället och föreningslivet.

Den genomgång av den kulturpolitiska historien som gjorts ovan visar också att själva idén om en offentlig kulturarvspolitik hela tiden förutsatt olika avgränsningar av området, trots att formuleringar i mål och styrdokument om vad som utgör kulturarv många gånger varit öppna. Det är naturligt att så är fallet, för om kulturarvet ska bevaras – eller för all del på annat sätt hanteras – måste det vara avgränsbart i någon mening, inte minst för att resurserna är begränsade. Ibland har man i kulturpolitiska sammanhang valt att uttrycka sig i allmänna termer – och talat om kulturarv i obestämd form – och ibland har man talat om kulturarven i plural, men det har inte inneburit att bestämmningar och avgränsningar försvunnit i praktiken.

I dessa sammanhang har kulturarvsbegreppet nästan genomgående kommit att användas som ett samlande uttryck för att beteckna objekt: äldre föremål av olika slag, konstverk, byggnader och miljöer. Till detta har också det immateriella kulturarvets ”objekt”, som sedvänjor och traderad kunskap, senare allt oftare kommit att läggas. Även de olika kulturpolitiska målen har präglats av vad man kan kalla en objektrinriktad förståelse av kulturarvet. När det talas om att kulturarvet ska bevaras, användas eller brukas så är det dessa – både materiella och immateriella – objekt som avsetts. Denna förståelse har dock inte hindrat att det ofta betonats att kulturarvet är föränderligt och beroende av att och hur det används.

Formuleringar om vikten av att använda och bruka kulturarvet finns

t.ex. i båda de senaste formuleringarna av nationella mål för kulturpolitiken. Det har i propositioner och utredningar konstaterats att det är avgörande för kulturarvets bevarande att det uppfattas som angeläget av många. Det har också sagts att människors tolkningar och upplevelser är viktiga för förståelsen av kulturarvsobjekten. Sådana idéer vilar på insikten att ingenting blir kulturarv förrän det behandlas och används som sådant, och att vad som anses höra till denna tämligen sent uppfunna kategori är föränderligt över tid. En sådan förståelse av kulturarvet har länge funnits med i de kulturpolitiska diskussionerna även om den inte alltid formulerats explicit.

Det förflutnas spår i samtiden

Även om en offentlig kulturarvspolitik i den praktiska verksamheten alltid förutsätter bestämmningar och avgränsningar, är det stor skillnad på att en gång för alla försöka slå fast vad som ska eller inte ska räknas som kulturarv, eller att låta detta vara en fråga för fortlöpande diskussion. Det är inom kulturpolitiken i dag centralt att framhålla att kulturarv alltid är föränderliga och beroende av människors användning.

Mot denna bakgrund bör kulturarvsbegreppet, inom ramen för den nya politiska inriktning som här föreslås, förstås i öppen bemärkelse: i allmän mening kan kulturarv förstås som spår och uttryck från det förflutna som tillskrivs värde och används i samtiden. En sådan förståelse av kulturarvet säger ingenting om vad som ska anses höra dit och den utesluter ingenting på förhand. Denna förståelse betonar samtidigt att ingenting är ett kulturarv i sig, utan att det blir det först genom att uppfattas och användas som sådant. Ett uttryck för detta är att olika objekt införlivas i samlingar vid offentliga institutioner som museer, bibliotek eller arkiv, men det kan också handla om enskilda människors värdering av föremål eller sedvänjor. De materiella och immateriella objekt som avses kan ofta ses som just spår från det förflutna, vilket pekar på att en aktiv, tolkande aktivitet är en viktig del av kulturarvets tillblivelse. Med en sådan grundförståelse blir det sedan mindre viktigt om vi talar om kulturarv i obestämd form, kulturarvet i bestämd form eller om kulturarven i plural.

Med denna förståelse av kulturarvet dras ingen gräns mellan föremål eller bruk av olika ålder. Även det nästan samtida kan komma att inkluderas i kulturarvet om det betraktas och används som sådant av människor. Inte heller avgränsas begreppet till den typ av objekt som av historiska skäl ofta förekommer inom kulturarvssektorerna (äldre konstföremål, arkivalier, arkeologiskt material, kulturmiljöer, sedvänjor etc.), utan även konstnärliga och kulturella uttryck inom andra delar av samhällslivethör hit i den mån de värderas och används som kulturarv. Kulturarvi den mening som avses här är ofta invävt i samtida skapandeprocesser. Exempel kan hämtas från många områden men både inom bildkonsten och på det litterära fältet förhåller sig konstnärer och författare löpande till äldre verk och nya verk tillförs kulturarvet som en del av genrens historia. Inom scenkonst och musik hålls kulturarv levande genom att äldre verk om- och nytolkas. Traditionella kunskaper förs vidare och används inom dagens mode och formgivning.

Huvudpoängen med att utgå från och främja en begreppsanvändning inom kulturpolitiken av det slag som föreslås här, är att skapa en förståelse för att tolkning och omtolkning av vad som hör till kulturarvet ständigt pågår. Det innebär förvisso inte att dessa förändringar är godtyckliga eller att de sker över en natt. Vissa föreställningar om vad som hör till våra gemensamma arv är mycket stabila över tid, andra ändras betydligt fortare. Många konstföremål har kvaliteter som gör att de över sekler betraktats som värdefulla och bevarandevärda. Religiösa sedvänjor har förts vidare inom ramen för institutioner av ibland mycket stor stabilitet över tid.

Även om kulturarvsområdet många gånger kan förefalla stabilt görs i praktisk verksamhet alltid löpande olika avgränsningar av vad som ska inkluderas och vad som inte hör dit samt, inte minst, hur kulturarvsföremål och sedvänjor ska förstås. Dessa bedömningar måste i så hög grad som möjligt få göras utanför den politiska sfären, av enskilda människor, i det civila samhället och av de professionella i kulturarvssektorn. Det är enbart här som mångfacetterade diskussioner och förhandlingar

om betydelse och värde kan fortgå på ett produktivt sätt. När den politiska beslutsnivån tidigare har försökt bestämma vad som egentligen hör till kulturarvet har det bidragit till exkludering och falsk homogenisering av den mångfald som alltid funnits i samhället.

Detta förhållningssätt till kulturarvet innebär inte på något sätt att kulturpolitiken ska vara passiv, snarare det omvända. Uppgiften är att målmedvetet arbeta för att utveckla strukturer och system – institutionella förutsättningar, bidragsordningar etc. – som främjar öppenhet och kvalificeradiskussioner av hur olika specifika företeelser kan förstås som en del av kulturarvet. I förlängningen ger ett sådant öppet perspektiv också en bra grund för att bevara, använda och utveckla kulturarvet i linje med de kulturpolitiska mål som riksdagen slagit fast (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145). Den kulturarvspolitik som beskrivs i denna proposition tar sin utgångspunkt i utmaningen att skapa system för öppenhet och de konkreta förslag som lämnas i olika avsnitt bygger på denna grundläggande ambition.

Kulturarv skapas och omskapas löpande

Även om nästan vilken företeelse som helst har potential att bli kulturarv är inte allt kulturarv. Det finns många äldre objekt som inte uppnår kulturarvsstatus och därmed inte heller får skydd och förvaltning eller lyfts fram i offentligheten. Därför är också den process som leder fram till att vissa företeelser värderas som viktiga av olika aktörer och väljs ut för att få etikett och status som kulturarv, central att uppmärksamma. Det handlar både om att förstå hur dessa urval går till och att förstå vad de gör med de företeelser som behandlas som kulturarv. En förståelse för hur kulturarvet löpande omskapas i praktiken – en förståelse för kulturarvet som process – är nödvändig för att utveckla det offentliga kulturarvsarbetet och säkerställa dess relevans i framtiden.

I detta sammanhang är det särskilt viktigt att uppmärksamma att dessa processer handlar om maktfrågor. Kulturarv skapas i legitimerande processer som styrs av specifika värdeskalor, värdeskalor som ändras över

tid. Historiskt har föremål och kulturmiljöer som understöder nationsbyggande eller som rättfärdigar ojämlika klassförhållanden ofta värderats högre än sådana som utmanat dessa ordningar. Detta måste vi vara medvetna om eftersom det återspeglas i de samlingar, kulturmiljöer etc. som vi övertagit från tidigare generationer. Kulturarvsförvaltningen bygger ofta på specifika värderingar och tolkningstraditioner. I de traditionella kulturarvsinstitutionerna kan det också finnas förgivettagna sätt att arbeta som på ett i sak omotiverat sätt premierar vissa uttryck framför andra.

Att uppmärksamma och utmana förutsättningarna för dessa processer är många gånger lättare sagt än gjort. Kulturarv är starkt förknippat med ursprung, stabilitet, platsbundenhet och kulturell homogenitet. Det får också till följd att dessa perspektiv alltid är lockande att framhålla i sökandet efter en publik. Detta förhållande visar sig särskilt tydligt i kulturarvsrelaterade produkter som historiskt inriktade böcker, filmer, spel och populärvetenskapliga tidskrifter. En annan faktor som tenderar att befästa till synes stabila nationella ursprungsberättelser är att dessa många gånger manifesterats materiellt i kulturarvsinstitutionerna. Det handlar t.ex. om hur samlingarna är uppbyggda och har strukturerats samt om institutionsbyggnader som ursprungligen skapades just för att förmedla sådana berättelser.

Det förflutnas betydelse och historiens mångtydighet

Samtidigt som det är mycket viktigt att se hur kulturarvet – som begrepp och som praktik – har förändrats och fortsätter att förändras, är det avgörande att inte fastna i föreställningar om att vi därför med detta som redskap kan skriva om historien på sätt som skulle vara mer tilltalande i dag. Ett processuellt perspektiv på kulturarvet påminner om att hur det förflutna framställs, något som dagens kulturarvsinstitutioner kan påverka, har stort inflytande över hur människor förstår historien. Men det är viktigt att understryka att denna insikt inte innebär att vi kan lägga historien till rätta.

I relation till det förflutna och dess arv måste vi påminna oss om att det

faktiskt till sist alltid är större än vi själva, att det påverkar oss på sätt som vi aldrig fullt ut kan överblicka och att det motstår slutgiltiga tolkningar. Med andra ord är det viktigt att utgå ifrån att vi inte kan omskapa det förflutna till berättelser som bekräftar vad vi i dag anser vara sant eller riktigt. Snarare måste en uppgift för kulturarvspolitiken vara att bidra till att hålla en medvetenhet levande om både det förflutnas avgörande betydelse och omöjligheten av att inordna det i en slutgiltig historia. Att arbeta med kulturarvet handlar också om att låta det förflutna framträda i sin egen dynamik och mångtydighet. Att berätta framstegshistorier om hur olika tidigare strävanden oundvikligen lett fram till dagens upplagda tillstånd gör ofelbart våld på den förståelsen. I stället är det viktigt att bibehålla en distans och att utgå ifrån att det förflutna, som ofta har framhållits, är ett främmande land som måste förstås på sina egna premisser.

Omvänt är det även viktigt att se att det förflutna har ett bestämmande inflytande över vad vi förmår att både tänka och göra i dag. Även om det sätt på vilket den historiska situationen bestämmer våra egna möjligheter inte alltid kan göras till föremål för en medveten reflektion, är det en viktig uppgift att försöka beskriva dessa ramar. En bättre förståelse av vår egen position i tiden kan användas för att skapa mer realistiska förutsättningar för förändring i dag. Det är viktigt att utgå från att människor förvisso på många sätt själva gör sin historia, men att de inte gör den under omständigheter som de själva har valt.

5.3 Kulturarvets mångfaldiga värden

Kulturarvets individuella och samhälleliga värden är av olika slag och förändras i takt med att kulturarvet självt förändras. Det är viktigt att olika bruk av kulturarvet kan ges förutsättningar att utvecklas parallellt.

Kulturarv kan användas för att bidra till viktiga värden som kunskap och bildning. Kulturarv kan dock även användas för odemokratiska politiska

syften och för att ställa grupper av människor mot varandra. Möjligheten att använda kulturarvet på olika sätt har sin grund i att det berör frågor av stor känslomässig laddning för många människor: det handlar om grundläggande frågor som vilka ”vi” är – och därmed vilka ”de andra” är – och var vi kommer ifrån. Kulturarvet aktualiserar svåra frågor om moral och samhällssyn, och det kan användas för att reflektera över människans plats i historien.

Det är viktigt att vara medveten om att de mest väsensskilda bruk kan exploatera denna förmåga hos kulturarvet att väcka känslor och engagemang. Kulturarvets kraft i dessa avseenden är en tillgång men den kan också bli till en fara, vilket det finns alltför många exempel på i vår nära historia. De positiva bruken av kulturarvet har ibland en tendens att kunna slå över i sin motsats och det gäller att vara vaksam på dessa tendenser.

Samtidigt som odemokratiska historiebruk måste undvikas, påbjuder kulturarvets centrala ställning i samhällslivet en öppen hållning till enskilda människors upplevelser och tolkningar. Det är viktigt att se värdet av olika sätt att närma sig historien. En lyhördhet krävs inför människors behov av historia och inför den starka efterfrågan som finns på kopplingar till det förflutna i vardagen. Det behövs också en insikt om att stora delar av den samtida kulturarvssektorn bygger på civilsamhällets engagemang och enskilda insatser. Kulturarvets centrala ställning, både i samhället i stort och i enskilda människors liv, gör det viktigt att se och bejaka hela den bredd av värden som kan realiseras genom dess bruk.

Enligt regeringens bedömning är det viktigt att bidra till en förståelse för att kulturarvets värden är mångfaldiga. Det är viktigt att visa att olika sätt att närma sig det förflutna inte utesluter varandra och att de kan existera parallellt. Det leder genomgående fel när man försöker slå fast att kulturarvet ska tjäna enstaka syften och avvisar andra bruk som bidrar positivt till människors liv. I det följande behandlas flera viktiga betydelser som kulturarvet kan ha. Alla dessa är komplexa och rymmer risker

för både ensidighet och överdrifter. Samtidigt är det svårt att helt tänka bort någon av dem om man vill förstå den centrala ställning som kulturarvet har i samhället.

5.3.1 Minne, kunskap och bildning

Kulturarvet bär kollektiva minnen och utgör en outtömlig resurs för bildning, kunskap och konstnärliga upplevelser. För samhället i stort är det viktigt att det offentliga kulturarvsarbetet kan bidra till en allsidig förståelse av det förflutna.

Enskildas personliga livshistorier är invävd i en gemensam historia och i minnen av förgångna händelser som är kollektiva till sin karaktär. Individer minns det helt privata men också som medlemmar i grupper och det kan förutsättas att det finns lika många olika kollektiva minnen som det finns avgränsade grupper i samhället. Lokalsamhällen, familjer, föreningar och andra kollektiv för ofta egna minnen vidare och återskapar det förflutna utifrån specifika erfarenheter. På en hög abstraktionsnivå kan man t.o.m. tala om samhällets gemensamma minne. Den statliga museiutredningen på 1990-talet framhöll t.ex. att museerna är en del av samhällets kollektiva minne (SOU 1994:51 s. 26 f.).

När det kommer till ickepersonliga minnen krävs gemensamma institutioner för att de ska föras vidare. Det moderna samhällets kulturarvsinstitutioner – arkiv, bibliotek, museer, m.fl. – är förstas på många sätt avgörande i detta avseende. De benämns därför också ibland just minnesinstitutioner. Till detta ska läggas en bred uppsättning mer rörliga iscensättningar, som offentliga högtider, fester och ceremonier, som håller för kollektiven viktiga händelser och personer i åminnelse. Det förflutna lagras och tolkas på olika sätt i alla dessa institutioner och praktiker.

Hela bredden av kulturuttryck måste kunna bevaras

En aspekt som ofta tagits upp i tidigare kulturpolitiska diskussioner – framför allt under 1990-talet – är om kulturarvet har en inneboende

koppling till det som är gott eller önskvärt. Ofta när vi i vardagligt tal pratar om kulturarv avser vi underförstått enbart det som vi är stolta över, det vi vill spara eller minnas. Kulturarvet blir ofta de goda arven. Denna användning är inte alltid lyckad i relation till vad som verkligen borde bevaras för eftervärlden och inte heller när hänsyn tas till vad som egentligen utmärkt ett visst samhälle. Bevarade förintelsläger är en skrämmande påminnelse om det ofattbara våldets närvaro i vår moderna europeiska historia. Att dokumentation om den svenska rasbiologin sparats för eftervärlden är viktigt för att vi ska kunna förstå den vetenskapliga rasismens framväxt under 1900-talet.

En likartad problematik aktualiseras i de kanoniseringsprocesser som ständigt fortgår inom konstarternas område. I jakten på historiska föregångare och de stora konstnärliga mästerverken, finns hela tiden en tendens att glömma det misslyckade och det mer vardagliga. Hela bredden behöver dock uppmärksammas och, åtminstone till del, säkerställas för framtida generationer. Även de prosaiska eller till och med fränstötande kulturuttrycken kan vara av mycket stort värde. Värdet av detta slags spår från det förflutna kan förstås komma fram i kulturhistorisk forskning, men även framtida sökande efter nya förebilder, kanoniska verk eller inspirationskällor måste ha material för att kunna kritisera och omtolka de förhärskande förståelserna av kulturens utveckling över tid.

Företeelser som dessa måste ha en plats i sammanhang där samhällets historiska minne skapas. Samtidigt sker inte detta av sig själv. Detta är ett exempel på ett område där det offentliga kulturarvsarbetet aktivt kan behöva motverka tendenser som finns i ett mer oreflekterat historiebruk. Det gäller att påminna om dessa mörka sidor och att se till att de offentliga institutionerna inte bidrar till en förskönande historieskrivning. Det gäller också att säkerställa bredden i den dokumentation över det förflutna som vi lämnar efter oss till kommande generationer.

Kulturarv som bildningsväg

Utöver dess kollektiva funktioner är kulturarvet också en outtömlig resurs

i enskilda människors strävan efter att förstå sig själva i större sammanhang och i tiden. Kulturarvet kan användas för att utveckla kunskaper och förmågor som berikar livet och gör det möjligt att förhålla sig till den egna samtiden på nya sätt. Ett aktivt utbildnings- och bildningsarbete behövs också för att ge enskilda möjlighet att skapa reflekterande förhållningssätt till samhällets kollektiva minnen och till de berättelser om ursprung och tillhörighet vi alla är omgivna av. I kulturarvsarbetet skapas kontinuerligt ny kunskap om det förflutna, om samtiden och om vart vi som samhälle är på väg.

För att det kulturarv som de offentliga institutionerna ansvarar för ska kunna vara denna resurs för kunskap och bildning är det bl.a. avgörande att de står i kontinuerlig dialog med vetenskaplig forskning. Kulturarvsverksamheterna får inte heller hämmas av dogmatiska föreställningar eller detaljstyrning av verksamheternas innehåll. Det är viktigt att se att kulturarvsinstitutionerna, i likhet med universitet och högskolor, är centrala kunskapsinstitutioner i samhället och måste respekteras som sådana (jfr SOU 2015:89). I sökandet efter alternativa perspektiv på det förflutna, efter nya konstnärliga upplevelser och idéer om framtiden, krävs en fri kunskaps- och åsiktsbildning. För att kulturarvssektorn ska kunna realisera många av de värden den bär på måste dess institutioner stå fria att formulera också obekväma sanningar.

På ett personligt plan framträder kulturarvets värden egentligen först genom försök att tillägna sig det. För att alla ska få förutsättningar att möta kulturarvet på detta sätt är det centralt att barn och unga, oavsett föräldrarnas bakgrund, får en god grund att stå på redan under utbildningstiden. I vuxen ålder är det viktigt att ha förvärvat vissa kunskaper och färdigheter för att det inte ska finnas höga trösklar att ta sig över för att få tillgång till den gemensamma historien. Vidare är det centralt att studenter fortsätter att söka sig till ämnesområden som i särskilt hög grad bidrar till en förståelse av kulturarvets betydelse – typiskt sett de traditionella humanistiska ämnena – vid landets universitet och högskolor. Den kunskap som produceras där måste dessutom kunna förmedlas till en

bredare allmänhet och ha en stark roll i kultur- och samhällsdebatten.

Även om formell utbildning på olika stadier är centralt, är det dock först genom ett aktivt eget intresse för och arbete med kulturarvets uttryck som många insikter väcks till liv och får egentlig mening för människor i deras liv. Som den tidigare kulturministern Bengt Göransson en gång konstaterade kan kulturarvet ses som det enda arv som inte kan ärvas, snarare måste det ständigt förvärfvas. Ett aktivt förhållningssätt till kulturarvet kan dock bidra till bildning i kvalificerad bemärkelse just genom att det – utöver sakkunskaper om äldre tid – öppnar upp nya perspektiv, vidgar horisonter och sätter det invanda i fråga. På så vis övar det förmågor som för den enskilde är till nytta i många sammanhang och som bidrar till samhällets utveckling.

Mänskliga erfarenheter och tillgängliga upplevelser

Det har ofta påpekats att kulturarvet i Sverige inte enbart ligger i svenska medborgares intresse, utan att dessa kulturuttryck snarare måste ses som en del av den samlade kulturella mångfalden och rikedomerna i världen. Idéer av detta slag kommer t.ex. tydligt till uttryck i världsarvsarbetet. Ur detta perspektiv framträder också ett av kulturarvets särskilda värden i tydlig relief: just de kulturella arv som inte är ”våra” kan ibland vara de allra viktigaste. Unika arv från andra kultursfärer intresserar och fascinerar ofta eftersom de säger något om vad det inneburit att leva vid en annan tid och på en annan plats. Just för att många kulturarv är helt partikulärasäger de något om vad det kan innebära att vara människa, vilken spännvidd som finns i de mänskliga erfarenheterna men också vad vi alla delar.

Engagemang för kulturarvet kan lika gärna starta i en fascination för det som är annorlunda som i ett intresse för att bevara det välkända och bekanta. Sålunda bidrar kulturarvet inte bara till att föra minnen vidare, utan också till att vidga horisonter. Inte minst syns denna potential i människors relation till konsten. Konstarnas uppkomst och utveckling

i olika delar av världen är en central del av det samlade mänskliga kulturarvet och äldre konstnärliga verk är en aldrig sinande källa till nya intryck och influenser för människor i dag. Kunskap om hur människor i olika tider i konst och skapande verksamhet gestaltat de mänskliga erfarenheterna är en central del av varje bildningsprojekt.

Kulturarv som utmärker sig genom konstnärlig kvalitet och hantverksmässig skicklighet kan också ge tillgång till upplevelser, i både estetiskt och emotionellt hänseende, som är mer direkta än dokumentära spår från det förflutna som kräver mer analytiska förhållningssätt. Många gånger kan sådana föremål vara en mer direkt ingång till det förflutna för grupper utan särskilda förkunskaper än kulturarv som i mindre utsträckning skiljer sig från den samtida vardagens föremål. Snarare än att alltid förvänta sig att grupper som står långt från det institutionaliserade kulturarvsarbetet skulle ha ett särskilt intresse för det som ligger nära den egna vardagen, kan det alltså vara lämpligt att fokusera på det annorlunda och det mer spektakulära för att öppna dörrar till fortsatt intresse och engagemang. Konstarnas mästerverk talar många gånger till oss direkt som människor, utan att det krävs omfattande kunskaper om sammanhang eller tolkningsmodeller.

5.3.2 Skapandet av identiteter och gemenskaper

Kulturarv fyller en viktig roll i identitetsskapande och för grupp-gemenskap. Kulturarv kan dock lika väl användas i syfte att kritisera rådande gemenskaper och för individuell frigörelse.

Att bruk av gemensamma kulturella arv haft viktiga roller att spela i konstruktionen av olika identiteter, nationella och andra, är tydligt under hela historien (se avsnitt 4). I människors vardag fortsätter det också att fylla sådana syften. I lokalhistoriskt arbete och genom t.ex. släktforskning skapas viktiga berättelser om samhörighet och grupp-tillhörighet. I

tider av snabba ekonomiska och samhällsliga förändringar kan kulturarvet på detta sätt fylla en viktig roll för många och fungera som en förankring i tiden. På samma sätt har intresset för t.ex. migration och diasporiska gruppers historia blivit viktigare i takt med att många svenskar med utländsk bakgrund söker sin förankring i historiska skeenden av personlig betydelse.

Kulturarvets roll i identitetsformering har bl.a. uppmärksammats i de återkommande diskussioner om kulturarvets representativitet som förts inom ramen för den moderna kulturpolitiken (se avsnitt 4.5). Dessa diskussioner fortsätter i dag. Numera är perspektivet ofta att kulturarvet kan fungera som byggstenar för skapandet av identiteter. I detta perspektiv ses kulturarvet som något som människor kan arbeta med, snarare än något som man enbart är inskriven i eller som styr ens handlande. Även i detta mer individualistiska perspektiv blir dock de offentliga institutionernas urval av kulturarv och hur de beskrivs avgörande, eftersom de bildar en viktig utgångspunkt och möjlighetsbetingelse för enskildas identitetsformering.

Kulturarvet i skapandet av identiteter

Under den moderna kulturpolitiska historien har kulturarvet ofta använts för samhörighet i samhället och för att främja olika grupp-gemenskaper. Redan i samband med att de första kulturpolitiska målen diskuterades på 1970-talet framhölls det att kulturarvet är ett ”viktigt medel för att skapa kulturell identifikation” (prop. 1974:28 s. 47). Liknande idéer har sedan återkommit många gånger i olika former. När det så kallade kulturarvsmålet beskrevs 1996 talade man om att ”historisk kontinuitet bidrar till människors identitet och trygghet” (prop. 1996/97:3 s. 29–30). I utredningen som föregått förslaget sammanfattades idén på följande sätt: ”Historisk och kulturhistorisk insikt är viktig för gruppers och individers identitet och självkänsla. Varje generation måste tillägna sig den, inte bara för att den belyser vad som varit, utan också för att den visar vägen framåt genom att ge klarare insikt om möjligheter och begränsningar.” (SOU 1995:84 s. 46.)

Tilltron till kulturarvets förmåga att förankra människor i en kollektiv identitet och att bidra till gemenskap har varit stark. Det är inte heller så att dessa föreställningar om kulturarvets funktion i denna del varit begränsade till diskussioner om traditionella kulturarv i Sverige. Liknande idéer har också uttryckts i samband med att kulturpolitiska insatser riktats till personer med utländsk bakgrund och t.ex. när kulturarvsprojekt lanserats i storstädernas förortsområden. Då har det talats om att kunskap om historiska perspektiv ska bidra till integration genom att det ger lokal förankring. Detta är kulturpolitiska perspektiv som sedan i sin tur har kritiserats för att förväxla hybrida kulturella identiteter med kulturell rotlöshet (t.ex. SOU 2007:50 s. 275 f.).

Att kulturarvet har en förmåga att på olika sätt bidra till gemenskap, samhörighet och integration är en viktig sida av den moderna kulturpolitiken. Fortfarande framhålls dessa värden ofta även om perspektiven, som nämnts ovan, har förskjutits mot en öppnare syn på hur människor tillägnar sig kollektiva identiteter och vilka grupper de väljer att tillhöra. I dag lyfts ofta kulturarvet fram som vad man kan kalla byggstenar i identitetsskapande processer, inte som något en gång för alla givet. Med detta synsätt har en central fråga kommit att bli om det i de befintliga kulturarven finns underlag och utrymme för skapandet av olika typer av identiteter. Speglar det institutionaliserade kulturarvet hela rikedomerna av tidigare kulturella uttryck, eller har urvalen begränsats genom tidigare exkluderande praktiker? Är det möjligt för alla att hitta något i kulturarvet som de kan relatera till och utgå ifrån? Detta är fortsatt viktiga frågor och kulturarvspolitiken måste arbeta aktivt med att säkra en bredd i vilka föremål och berättelser som bevaras och förmedlas för att alla ska kunna närma sig det förflutna på sina villkor.

Kulturarvet fyller otvivelaktigt viktiga värden i skapandet av identiteter och känslor av gemenskap. Människor utgår ständigt från det förflutna i sina egna liv och för att förstå sin plats i tillvaron. Betydelsen av kulturarvet för identiteter visar sig inte minst när det immateriella kulturarvets uttryck räknas in och när kulturarv som en uppsättning värderingar framhålls.

Även om förutsättningarna för sökande efter identiteter påverkas av bl.a. kulturpolitiska insatser bör det offentliga dock inte försöka styra detta. Det centrala är att genom offentliga insatser ge alla möjlighet att hitta något som kan vara angeläget för dem, inte att föreskriva hur kulturarvetska användas i enskilda människors liv eller vilka som är de rätta identifikationerna.

Både samhörighet och kritisk distans

I kontrast till dess värden i skapandet av identiteter och i upprätthållandet av gruppgemenskaper, kan kulturarvet även spela andra roller som snarare tar sin utgångspunkt i en kritisk dimension. Det går att urskilja en uppsättning bruk som kan sammanfattas som att kulturarvet fyller en distanserande och emancipatorisk roll. En viktig ingång i den höga värderingen av kulturarvet har länge varit att det kan bidra till ett demokratisktpluralistiskt samhälle, inte bara genom att ge en känsla av gemensam identitet utan också genom att bidra till kunskap och insikter som är viktiga för deltagande. I denna diskussion syns en delvis annan – och på ett sätt motsatt – roll för kulturarvet och dess institutioner. Om identitet handlar om gruppgemenskap och närhet, handlar det här snarare om att få distans till olika föreställda gemenskaper, som utgångspunkt för frigörelse och kritik.

Ur denna synvinkel har det talats om att ”kunskap om det förflutna måste vara åtkomlig för alla”, för utan kunskap ”blir människor lätta att manipulera” (SOU 1995:84 s. 46). Ofta har detta perspektiv kopplats till vikten av humanistisk bildning för att skapa förståelse för det förflutnas egenart. Det kan också knytas till en betoning av kritiska perspektiv, där ny kunskap används för att ifrågasätta etablerade bilder av historien. Oavsett ur vilken synvinkel saken ses är det tydligt att det förflutna kan fylla stora värden också som utgångspunkt för denna typ av ifrågasättan⁶⁷ den. Det finns en aldrig sinande ström av nya berättelser att utvinna ur kulturarvet, som också kan användas för att hävda oppositionella positioner i samtiden. Det kan alltså konstateras att kulturarvet både kan ha som funktion att bidra till gemenskap och tas till utgångspunkt för kritiskt

ifrågasättande av befintliga gemenskaper. Pendelrörelsen mellan dessa olika sätt att bruka kulturarvet är ständigt pågående. Det är viktigt att se att alla dessa kulturarvsbruk kan vara legitima.

5.3.3 Byggandet av ett hållbart samhälle

Kulturarv kan vara en avgörande resurs i samhällsbygget genom att bidra till en långsiktig hållbar utveckling, såväl socialt och ekonomiskt som miljömässigt.

Internationellt och nationellt har arbetet för en hållbar utveckling fått stort genomslag sedan FN-rapporten Our Common Future (1987). Det hållbara samhället är ett samhälle där ekonomisk utveckling, social välfärd och sammanhållning förenas med en god miljö. Det hållbara samhället täcker sina aktuella behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. I Sverige fokuserade hållbarhetsarbetet länge på den miljömässiga dimensionen av hållbar utveckling, men har på senare år kommit att omfatta fler aspekter. I dag är det inom alla politikområden centralt att utgå från de tre dimensionerna av hållbar utveckling – social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet.

Kulturarvet är ett av nyckelområdena för hållbarhet eftersom det kan bidra positivt till alla de tre dimensionerna, vilket beskrivs i Riksantikvarieämbetets rapport Kulturarvsarbetet i samhällsutvecklingen (2016). Kulturarv kan användas som en utgångspunkt för att förbättra både sociala, miljömässiga och ekonomiska villkor för människor. Samtidigt som kulturarvet som sådant många gånger är en hotad resurs kan det alltså fungera som ett medel för att ta sig an samhällets olika hållbarhetsutmaningar.

Kulturarv bidrar till hållbarhet i flera dimensioner

Som utvecklas i avsnitt 5.3.1 och 5.3.2 kan kulturarv bidra till social hållbarhet på många sätt. Kulturarv och kulturarvsarbete kan skapa värde genom att verka inkluderande. Det kan bidra till skapandet av positiva

och inkluderande identiteter som bidrar till en känsla av gemenskap i samhället. Exempelen på hur uppskattning av kulturell rikedom och olika kulturarv i vår samtid bidrar till sammanhållning är många, även om det ofta är de motsatta fallen som får mest uppmärksamhet i debatten.

Internationellt finns det t.ex. viktiga exempel på hur kulturarv kunnat tas till utgångspunkt för freds- och försoningsprocesser. Även på en mer vardaglig nivå kan kulturarvsarbete få människor engagerade i demokratiska processer och användas som ett sätt att arbeta med delaktighet samt för att skapa dialog.

Aktuell forskning visar att kulturarv och kulturarvsarbete har betydelse för och bidrar till ekonomisk utveckling. Det sker bl.a. genom att det ökar attraktiviteten både i städer och på landsbygden. Kulturarvsplatser kan användas för att utveckla dynamiska miljöer, som i sin tur drar till sig kreativa personer, vilket stärker konkurrenskraften. Kulturarv bidrar dessutom till att orter, regioner och länder kan skapa starkare platsidentiteter som i sin tur kan användas i marknadsföring, för att utveckla turism och för att attrahera inflyttning och investeringar.

Det finns belägg för att arbetstillfällen skapas i och kring kulturarvsarbetet, både för kvalificerad och okvalificerad arbetskraft. Det sker exempelvis inom restaureringsrelaterade bygg- och underhållsarbeten och inom kulturturism. Vidare är kulturarvet viktigt som utgångspunkt för nyskapande, och därigenom för tillväxten också inom många kulturella och kreativa näringar. Nya idéer och lösningar på problem kan uppstå med kulturarv som utgångspunkt och som källa till kreativitet. Det är sällan detta kan uppnås genom instrumentella bruk av kulturarvet, utan det måste få framträda i hela sin komplexitet för att ge upphov till dessa värden.

När kulturarvets värde för miljömässig hållbarhet diskuteras är det viktigt att utgå från en uppdaterad syn på den klassiska uppdelningen mellan natur och kultur. Kulturarvets roll för miljön är många gånger större än vi tror eftersom det som vi kallar naturen under historien i högre grad påverkats

av människan (kulturen) än vad vi kanske är medvetna om. Dessa frågor diskuteras i dag bl.a. under benämningen biologiskt kulturarv och nya forskningsresultat tyder på att människan haft en mycket större positiv betydelse för biologisk mångfald än vad man tidigare antagit. Vill vi bevara och utveckla denna måste vi alltså också arbeta för en gynnsam utveckling av hela sättet att interagera med naturmiljöerna. Här blir det t.ex. viktigt att lyfta fram hur bevarandet av vissa sedvänjor, produktionsmetoder och byggnadssätt kan bidra till biologisk mångfald. Viktigasamband finns bl.a. mellan lokala gastronomiska traditioner, bevarandet av biologisk mångfald och estetiskt tilltalande landskap som bär kulturhistoriska värden.

För miljömässig hållbarhet är bevarandet av fysiska miljöer också särskilt centralt. Kulturarvet kan vara en katalysator för hållbarhetsinriktad förnyelse av olika platser. Det är t.ex. ofta mer resurseffektivt att återanvända byggda miljöer än att riva och bygga nytt. Att bevara historiska byggnader innebär att hushålla med miljöresurser eftersom varje konstruktion förkroppsligar stora mängder energi och råmaterial som använts vid dess uppförande.

5.4 Prioriteringar för en förnyad kulturarvspolitik

Regeringens bedömning: För att kulturarvets värden ska komma hela samhället till del bör det offentliga kulturarvsarbetet vidareutvecklas så att

- det gemensamma kulturarvet blir en angelägenhet för alla,
- det offentliga samtalet vidgas och fördjupas, och
- medskapande och engagemang främjas.

Förslag och bedömningar i följande avsnitt tar sin utgångspunkt i dessa prioriteringar.

Skälen för regeringens bedömning

Med de utgångspunkter som beskrivits ovan kan ett antal prioriterade utvecklingsvägar för den statliga kulturarvspolitiken urskiljas. Syftet med dessa övergripande prioriteringar är att ge kulturarvssektorn bättre möjligheter att möta nya utmaningar och att realisera de värden som kulturarvet kan bidra med i samhällslivet. De olika prioriterade områdena kan inte alltid främjas samtidigt, ibland kan de t.o.m. stå i viss motsättning till varandra, men det viktiga är att kulturarvssektorn totalt sett får bättre möjligheter att vidareutveckla arbetet i dessa olika riktningar.

Den utveckling av kulturarvspolitiken som föreslås i denna proposition bygger på tre prioriteringar. Det offentliga kulturarvsarbetet ska vidareutvecklas så att

- 1) det gemensamma kulturarvet blir en angelägenhet för alla,
- 2) det offentliga samtalet vidgas och fördjupas, och
- 3) medskapande och engagemang främjas.

Kulturarvet ska bli en angelägenhet för alla

Alla människor i alla delar av landet har rätt till det gemensamma kulturarvet och bidrar till dess utveckling. Det offentliga kulturarvsarbetet och våra minnesinstitutioner måste eftersträva att alla upplever att det gemensamt förvaldade kulturarvet är en angelägenhet för dem. Om den bildningsväg som det gemensamma kulturarvet utgör är öppen för alla kommer det också att bidra positivt till samhällsbygget.

Utifrån insikten att t.ex. samlingar och utställningar ofta härrör från och tematiserar tidigare dominerande samhällsskikt är det viktigt att sträva efter att bredda dessa för att bättre motsvara en faktisk historisk mångfald av kulturella uttryck och levnadsöden. Detta är en stor utmaning för många kulturarvsinstitutioner. I detta arbete krävs många gånger kreativa lösningar för att komma runt specifika svårigheter som har att göra att göra med begränsade resurser för att förvärva nya föremål eller bygga om utställningar, men som också kan bero på historiska förhållanden som påverkat vilka som alls haft möjlighet att lämna spår efter sig.

Samtidigt som en breddning av bevarade och presenterade kulturuttryck är mycket viktig, leder idéer om att kulturarvet ska spegla vissa avgränsade grupper ofta fel. Det blir problematiskt om reaktionen på bristande mångfald av kulturella uttryck innebär en inriktning på att addera andra ”kategoriers” kulturarv, t.ex. utifrån könsuttryck, ålder eller etnicitet. Konsekvensen kan lätt bli att man tänker i termer av en slags pluralistisk representation av adderade kategorier. Det kan kortsiktigt framstå som progressivt, men riskerar i förlängningen att bidra till att befästa bilden av att olika kulturarv hör till specifika grupper. Sådana insatser har en tendens att reproducera föreställningar om att vissa kulturarv bara kan förstås av, eller intressera, personer med en viss grupptillhörighet. I grunden befäster man då en sedan slutet av 1800-talet etablerad förståelse av kulturarv som essentialistisk representation.

I stället för idén om att vi alltid ska kunna återfinna oss själva i kulturarvet – våra egna personliga erfarenheter, våra individuella familjeärv – måste fokus vara att alla som lever i vårt samhälle i de offentliga kulturarvsverksamheterna ska kunna finna något som de känner är angeläget. Isträvan efter angelägenhet kommer det också att vara avgörande att tilltalet är sådant att det kan förstås av och appellera till människor med olika bakgrund. Ett sökande efter det angelägna förutsätter en kulturarvspraktik som är kunnig, öppen och fritänkande nog att finna sätt att arbeta som gör att många känner att de ser och upplever saker som ger just dem något; som skapar verksamhet som så många som möjlighet kan ha nytta av för att finna mening och kunskap, utan att för den sakens skull nödvändigtvis känna igen ”sitt eget” kulturarv som representerat. Annorlunda uttryckt: skälet att kulturarvsinstitutionerna måste bidra till att förmedla tidigare undanträngda berättelser är inte primärt att någon ska känna sig representerad, utan för att dessa berättelser behövs för att vi alla tillsammans ska förstå oss och vårt samhälle bättre.

Kulturarvsarbetet ska vidga och fördjupa det offentliga samtalet
Kulturarvsarbetet kan bidra till samhällsbygget genom en aktiv kunskapsupplysning, ett reflekterande förhållningssätt och en förståelse för

kulturarvsfrågornas komplexitet. Kulturarvsinstitutionerna åtnjuter ett stort förtroende i breda grupper tack vare den kunskap de besitter. Det är viktigt att utnyttja denna styrka för att skapa dialog i en tid när öppna samtal om gemensamma angelägenheter är satta under press i en offentlighet där grupp ställs mot grupp och positionering ofta är viktigare än kunskap. I en sådan situation är det viktigt att institutionerna kan vara med och skapa möjligheter till dialog, som överbrygger motsättningar och baseras på en vilja att lyssna på olika perspektiv. För att bidra till det måste kulturarvsinstitutionerna dels själva bli mer aktiva i offentliga diskussioner och debatter, dels vara med och skapa egna arenor och mötesplatser för samtal.

Det innebär att deras roll som självständiga kunskapsinstitutioner, som i centrala delar av sin verksamhet ska stå fria från politisk påverkan, behöver stärkas och utvecklas. Armlängds avstånd bör bl.a. gälla just i frågor om hur det förflutna bäst tolkas och presenteras. Ett tydligt kunskapsfokus är viktigt eftersom det är så institutionerna kan bidra till fördjupad diskussion, men också för att det är där deras grundläggande syfte och trovärdighetskapital ligger.

Kulturarvsinstitutionerna erbjuder verktyg för att knyta an till och vidareförmedla kunskap, konstnärliga upplevelser och traditioner, men de kan också lätt komma att ifrågasättas om de inte tillhandahåller de förväntade berättelserna. Ibland krävs det dock att institutionerna satsar på det oväntade och banbrytande. Inte minst är det viktigt att de stora och resursstarka statliga kulturarvsinstitutionerna kan inta ledande positioner i det offentliga samtalet och föra in nya kunskapsperspektiv. För att nå ut i en offentlighet som präglas av informationsbrus måste man ofta våga satsa på spetsverksamhet för att vidga samtalet och få genomslag.

Kulturarvsarbetet ska främja medskapande och engagemang

Frågor om hur tillgängligheten och delaktigheten kan öka inom kulturarvsområdet måste ständigt omprövas i relation till samhällsutvecklingen. Kulturarvsinstitutionerna bör vara i framkant, t.ex. när

det gäller digital interaktion. Samspelet mellan det ideella och det professionella kulturarvsarbetet behöver utvecklas och stärkas.

Mot bakgrund av den samhällsutveckling som beskrivits ovan är det tydligt att det finns ett mycket starkt engagemang i kulturarvsfrågor. Detta är en stor tillgång som kulturpolitiken har att förvalta. Målet kan inte heller vara att allt som är värdefullt till slut ska införlivas i den offentliga kulturarvsförvaltningen. Mycket som är av stort värde för oss alla kan bara leva vidare genom enskildas insatser och i det civila samhället. Inte minst gäller detta för många språkliga och immateriella kulturarv som svårligen låter sig institutionaliseras.

För en önskvärd utveckling framöver krävs det alltså inte bara handlingskraftiga offentliga institutioner utan också ett livaktigt civilsamhälle som bärs upp av enskildas engagemang. Att skapa bättre strukturer och system för att stödja båda dessa delar av den samlade kulturarvssektorn är prioriterat för regeringen. Båda delarna är lika viktiga men förväntningarna måste av naturliga skäl delvis vara annorlunda. Inom ramen för ett livaktigt civilsamhälle finns dock en potential som måste ges bättre förutsättningar att utvecklas och vars bidrag till kulturarvsarbetet måste uppvärderas.

Det formella tillgänglighetsarbetet har kommit relativt långt i Sverige. Många kulturarvssamlingar och utställningar är anpassade för olika grupper och ofta är de även tillgängliga för människor med funktionsnedsättning. Utmaningar återstår dock och det är särskilt centralt att fortsätta tillgänglighetsarbetet genom att anpassa t.ex. lokaler, information och digitala gränssnitt för olika behov och förutsättningar. I dag behöver kulturarvssektorn också ta ytterligare steg och hitta nya publika tilltal. Det behövs inte bara formell tillgänglighet för den som vet vad den söker, utan även mer användarvänliga digitala gränssnitt och en kreativ utveckling av t.ex. utställningsmediet för att verksamheten ska kunna uppfattas som angelägen av fler.

Mot bakgrund av förändringar i hela den samhälleliga kunskapsproduktionen bör förmedling av kunskap och information, där det är relevant, även följas av möjligheter till meningsfullt medskapande. Goda exempel finns vad gäller vidareanvändning av digitala resurser, där expertis och engagemang utanför kulturarvsinstitutionerna har kunnat involveras i stor omfattning. Det vi står inför är dock en delaktighetsutmaning där fler institutioner måste hitta former för att öppna upp sin verksamhet och där det fria kulturlivet måste ges större utrymme att bidra med kunskap och engagemang.

6 Kulturarvsområdets gemensamma frågor

För att kulturarvets värden ska kunna komma alla till del krävs ofta en helhetssyn inom kulturarvsarbetet. Som påpekats ovan (se avsnitt 4) har kulturarvet som kulturpolitiskt område inrättats för att binda samman verksamhet i flera olika sektorer. Detta har gjort det möjligt att se förenande principer, men också vad som skiljer olika sektorer åt. Det är viktigt att se att många utvecklingsfrågor i dag inte bara rör en viss sektor utan korsar både administrativa och andra gränser. Ofta krävs i dag olika professionella kompetenser för att möta komplexa samhällsutmaningar. Aktörer i det civila samhället bedriver också värdefull verksamhet och det finns ett starkt engagemang i hela det civila samhället, exempelvis genomförs frivilliga insatser av mer än 50 procent av befolkningen, i genomsnitt fyra timmar per vecka.

I detta avsnitt finns förslag och bedömningar som dels gäller kulturarvsområdets som helhet, dels vissa frågor som skär tvärs över gränserna mellan olika områden. Inledningsvis behandlas frågor om det samiska folket och de nationella minoriteterna (avsnitt 6.2), ett nytt stöd till ideellt kulturarvsarbete (6.3), ett centrum för utveckling av kulturarvsarbetet (6.4), kulturarvet i skolan (6.5) och internationella kulturarvsfrågor (6.6). Utöver de frågor som ingår i detta avsnitt har även bl.a. förslagen avseende samordning av digitaliseringsarbetet (se avsnitt 12) betydelse för hela kulturarvsområdet.

6.1 Betydelsen av sektorsövergripande perspektiv

Många viktiga frågor och perspektiv inom kulturarvsområdet berör alla de traditionella sektorerna för arkiv, bibliotek, museer och kulturmiljöarbete. Många internationella frågor är av den karaktären, men även det civila samhällets kulturarvsarbete är genuint sektorsövergripande och involverar aktörer som är verksamma på alla kulturarvsfält. Vidare är kulturarvets koppling till andra politikområden, som skolan och forskningen, en angelägenhet för alla delar av kulturarvsområdet. Det är också

viktigt att framhålla att de kulturpolitiska målen (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145) gäller för hela kulturarvsområdet.

Det civila samhällets roll

För att de värden kulturarvet rymmer ska realiseras brett i samhället är det av stor betydelse att det civila samhället ges ökade möjligheter att självständigt verka inom hela kulturarvsområdet. I regeringens övergripande prioriteringar för kulturarvsområdet framhålls därför bl.a. särskilt att medskapande och ideellt engagemang ska främjas (jfr avsnitt 5.4). Det civila samhällets arbete med kulturarvet tar sig många olika uttryck och alla kulturarvsbruk som bidrar till en positiv samhällsutveckling bör ges goda förutsättningar att utvecklas.

Den omvärldsanalys som Riksantikvarieämbetet genomfört på uppdrag av regeringen (Ku2016/01274/KL) pekar på en samhällsutveckling där avståndet mellan det offentliga och medborgarna ökar, vilket kan leda till känslor av utanförskap. Som behandlats i föregående avsnitt (se avsnitt 5) är en av de största samhällsutmaningarna i dag den ökade polariseringen i samhället. Under det senaste decenniet har många bl.a. mot denna bakgrund framhållit vikten av dialog med det civila samhällets organisationer i syfte att stärka demokratin. Nya mötesplatser blir allt viktigare, inte minst i socioekonomiskt utsatta bostadsområden. Därför har regeringen bl.a. förstärkt anslaget till allmänna samlingslokaler samt särskilt genomfört satsningar under 2016–2018 avseende kulturverksamheter i socioekonomiskt utsatta bostadsområden som ska utgå från de boendes behov, engagemang och delaktighet. Regeringen anser att ett offentligt kulturarvsarbete som tillvaratar det civila samhällets engagemang och kunskap är en förutsättning för att kulturarvet ska vara en angelägenhet för hela samhället.

Forskningens betydelse

För att det kulturarv som det offentliga ansvarar för ska kunna vara en resurs för kunskap och bildning (se avsnitt 5) är det avgörande att kulturarvsinstitutionerna står i kontinuerlig dialog med vetenskaplig forskning. Det innebär inte att kulturarvsinstitutionerna måste bedriva forskning på egen hand, även om flera av dem gör det, utan det primära är att institutionerna kan upprätthålla en nära koppling till relevant forskning. Forskarutbildad personal är ofta en förutsättning för detta. För att kunna göra verksamheten angelägen i dag krävs att institutionerna har tillgång till och kan tillgodogöra sig forskning som lyfter fram olika perspektiv, både på det förflutna generellt och på specifika samlingar. Kulturarvsinstitutionerna behöver därmed såväl själva bedriva egen kunskapsuppbbyggnad, som följa aktuell forskning och, utifrån sin verksamhet, identifiera relevanta forskningsbehov som forskarsamhället kan ta tillvara.

Kulturarvsinstitutionernas samlingar har alltid varit en viktig resurs för högre utbildning och forskning, traditionellt sett främst inom humaniora och samhällsvetenskap men även inom många andra vetenskapliga områden. Många universitet och högskolor förvaltar också själva samlingar som utgör viktiga delar av kulturarvet. Ett exempel på det är samlingar vid museer inom lärosäten. Tillgången till dessa museer, ofta med en lång historia inom lärosätet, medför unika möjligheter för både forskningen och utbildningen, men innebär även ansvar för bredare samhällsuppgifter som hanteringen av arkeologiska fynd.

Inom kulturarvssektorn har det noterats att det i dag finns ett växande intresse inom universitet och högskolor för att med nya problemställningar analysera både materiella spår från det förflutna och t.ex. själva samlings- och utställningspraktikerna vid olika minnesinstitutioner. Genom den pågående digitaliseringen av kulturarvsmaterial (se avsnitt 12) erbjuds dessutom nya forskningsmöjligheter när datamängden successivt ökar. Genom att skapa stora volymer av digital råvara möjliggörs nya forskningsmetoder och tillämpningar. Inom ramen

för lärosätenas uppgift att samverka med det omgivande samhället erbjuder kulturarvsinstitutionerna vidare möjligheter att kommunicera forskningsresultat på ett intresseväckande sätt.

I propositionen Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft (prop. 2016/17:50) anför regeringen att ett delmål för forskningspolitiken under den kommande tioårsperioden är att samverkan och samhällspåverkan ska öka. Det gäller bl.a. samverkan med kulturarvsinstitutioner. I budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1, utg.omr 16) beräknar regeringen en förstärkning av forskningen inom humaniora och samhällsvetenskap, genom ökade anslag till Vetenskapsrådet. I propositionen Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft presenteras satsningen närmare och där framhålls att genom en förstärkning stärks förutsättningarna för forskare att samverka med samhällsaktörer av olika slag, inklusive museer och andra kulturinstitutioner. Vidare beräknar regeringen i budgetpropositionen för 2017 ökade anslag till Vetenskapsrådet för att stödja utvecklingen mot datadriven forskning. I beskrivningen av satsningen lyfts fram att för att främja datadriven forskning finns ett behov av att digitalisera material som finns vid kulturarvsinstitutionernas arkiv, samlingar och bibliotek.

Delaktighet för personer med funktionsnedsättning

I allt kulturarvsarbete är det avgörande att beakta möjligheterna för alla att få tillgång till verksamheten och bidra med sina perspektiv. För att möjliggöra detta kan åtgärder behöva vidtas. Det kan t.ex. gälla att undanröja hinder för fysisk tillgång till lokaler, olika hinder för digital access, undanröjande av hinder för människor med varierande kognitiva förmågor liksom språkliga hinder av olika slag. Bestämmelser om detta finns bl.a. i diskrimineringslagen (2008:567). För kommande insatser är det också av vikt att beakta de krav som, med vissa undantag, kommer att gälla i och med att EU-direktivet om tillgänglighet till offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer träder i kraft.

Grundläggande tillgång är dock bara en utgångspunkt för delaktighet

på kulturarvsområdet. I linje med regeringens prioriteringar (avsnitt 5.4) måste kulturarvssektorns verksamheter också kunna vara angelägna och bjuda in till medskapande. I denna del är uppgiften lika för alla oavsett funktionsförutsättningar. Samtidigt är det viktigt att särskilt påpeka att det ingår i en allsidig belysning av historien att uppmärksamma hur personer med funktionsnedsättning har levt sina liv, vad som påverkat deras levnadsvillkor och vilka insatser samhället erbjudit under olika epoker. Sådana skildringar är av stor betydelse för allas vår förståelse av det förflutna.

6.2 Det samiska folket och de nationella minoriteterna

I december 1999 beslutade riksdagen genom propositionen Nationella minoriteter i Sverige (prop. 1998/99:143, bet. 1999/2000:KU6, rskr. 1999/2000:69) att Sverige skulle ansluta sig till Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter (SÖ 2000:2) och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (SÖ 2000:3). Riksdagen tog därmed också ställning för att judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar skulle erkännas som nationella minoriteter i Sverige. Samerna har därutöver en särskild ställning som urfolk. Språken jiddisch, romani chib, finska, samiska och meänkieli erkändes som nationella minoritetsspråk och en särskild minoritetspolitik infördes med målet att bl.a. skydda och främja de nationella minoriteterna och deras språk och kultur.

Enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk som trädde i kraft 2010 ska det allmänna främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige. Det minoritetspolitiska målet är att ge skydd för de nationella minoriteterna och

stärka deras möjligheter till inflytande samt stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande. Målet är indelat i tre delområden; diskriminering och utsatthet, inflytande och delaktighet samt språk och kulturell identitet.

Av regeringens minoritetspolitiska strategi framgår att ”stödja de nationella minoritetsspråken så att de hålls levande” innebär att de nationella minoriteterna ska ges möjligheter att tillägna sig, bruka och utveckla sitt modersmål och utveckla en egen kulturell identitet. De nationella minoriteterna ska kunna överföra sitt språk och sin kultur till nästa generation. De nationella minoritetsspråken ska kunna bevaras och utvecklas som levande språk i Sverige. I syfte att stärka minoritetspolitiken har regeringen beslutat att göra en översyn av lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk samt analysera och föreslå hur efterlevnaden av de nationella minoriteternas rättigheter ska kunna säkras samtidigt som deras möjligheter till inflytande och delaktighet stärks. Utredningen om en stärkt minoritetspolitik (Ku 2016:02) tillsattes i september 2016 (dir. 2016:73).

Riksdagen uttalade 1977 att samerna är ett urfolk som har folkrättsliga krav på en kulturell särbehandling i Sverige. (prop. 1976/77:80, bet. 1976/77:KrU43, rskr. 1976/77:289). Sedan 2011 anges även i 1 kap. 2 § regeringsformen att det samiska folkets möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas. Det av riksdagen antagna övergripande målet för samepolitiken är att verka för en levande samisk kultur byggd på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar. Regeringen konstaterade i budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1) att den strukturella rasism och diskriminering som det samiska folket utsatts för bl.a. fått till följd att det samiska språket och kulturen på många platser i Sápmi helt eller delvis försvunnit. Regeringen redovisade vidare sin avsikt att med en höjd ambitionsnivå fortsätta arbetet för att främja det samiska folkets möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv och stärka samernas rätt till självbestämmande.

Minoritets- och samepolitikens koppling till en ny inriktning för kulturarvspolitik

Som ett led i arbetet med en förnyelse av kulturarvspolitik bjöd regeringen i augusti 2016 in företrädare för de nationella minoriteterna till ett samråd om kulturarvsfrågor (Ku2016/01890/KL). Under samrådet framkom att flera företrädare med oro noterat en ökad polarisering mellan grupper i samhället. Man pekade också på behovet av mer kunskap om de nationella minoriteterna i samhället, på betydelsen av att få känna sig delaktig och synliggjord, samt på vikten av lokal och regional samverkan. Gemensamt för judar, romer, sverigefinnar, samer och tornedalingar är att de har en lång historia och närvaro i Sverige. Kulturuttryck som skapats av människor med anknytning till dessa grupper har på djupet präglat det samhälle vi lever i och minoriteternas historia är därför även en självklar del av vår gemensamma historia och historien om Sverige.

Den nya inriktningen för kulturarvspolitik utgår från en förståelse av kulturarvet som rymmer olika erfarenheter och perspektiv som en del av det gemensamma kulturarvet. Det är viktigt att kulturarvspolitikern förmår bygga broar utan att för den skull sudda ut skillnader, att kulturarvspolitikern visar att Sverige är ett land som består av alla oss som bor här, oavsett vilka språk vi talar och vilka berättelser vi bär med oss (avsnitt 5). Det samiska folkets och de nationella minoriteternas nutida och historiska närvaro samt deras språk och kulturer behöver aktivt synliggöras i samhället både i egenskap av egna kulturarv och som en del av vårt gemensamma kulturarv samt som en del av berättelsen om Sverige i går, i dag och i framtiden.

Mot denna bakgrund gör regeringen bl.a. bedömningen att en satsning på arkivmaterial med koppling till det samiska folket ska genomföras (avsnitt 12.2.3). Satsningen ska förstås som en del av regeringens större ambitionshöjning inom området som övergripande syftar till att stärka de nationella minoriteternas rättigheter och möjligheter att behålla och utveckla språk och kultur. Vidare berör förslaget om ett förstärkt och breddat stöd för ideellt kulturarvsarbete (avsnitt 6.3) de nationella minoriteterna

som ofta agerar som del av den ideella sektorn. Även förslaget om att ta fram en vägledning för hantering av mänskliga kvarlevor i museisamlingar samt en motsvarande vägledning för identifiering och repatriering av föremål i museers samlingar där det kan finnas särskilda etiska skäl för ett återlämnande är av särskild betydelse för det samiska folket (avsnitt 9.2).

6.3 Nytt bidrag till ideellt kulturarvsarbete

Regeringens bedömning: Det nuvarande bidraget till arbetslivsmuseer bör omvandlas till ett bredare bidrag som omfattar såväl arbetslivsmuseer som annat ideellt kulturarvsarbete.

Skälen för regeringens bedömning: Förutsättningarna för den ideella sektorn behöver stärkas för att dess aktörer fullt ut ska kunna ta plats i kulturarvsarbetet. Det är viktigt för att främja en breddning av det offentliga samtalet och förutsättningarna för medskapande. Det är därför regeringens bedömning att det bidrag som i dag fördelas till arbetslivsmuseerna bör vidareutvecklas och byggas ut för att kunna utgöra ett stöd till större delar av det ideella kulturarvsarbetet. Bidraget ska kunna främja så väl arbetslivsmuseer och hembygdsmuseer som andra insatser och verksamheter inom det ideella kulturarvsarbetet. Utrymme bör ges att främja områden som hittills inte uppmärksamats i lika hög utsträckning, som det immateriella kulturarvet. Även det samiska folkets och de nationella minoriteternas organisationer bör kunna söka det utökade bidraget mot bakgrund av det allmännas särskilda ansvar att främja det samiska folkets och de nationella minoriteternas kulturer och kulturarv.

Inom ramen för anslag 7:2 Bidrag till kulturmiljövård avsätts i dag medel till arbetslivsmuseer. Summan uppgick 2016 till 8 miljoner kronor. Avsikten med den förändring som nu aviseras är inte att mindre medel ska fördelas till arbetslivsmuseerna. Regeringen har i budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1 utg. omr. 17, KrU1, rskr. 2016/17:83) föreslagit en förstärkning av det aktuella anslaget med 3 miljoner kronor

årligen 2017–2020 för detta ändamål. Ytterligare medel kan därutöver komma att tillföras ändamålet inom ramen för anslaget.

Regeringen bedömer att ett breddat bidrag innebär att det civila samhället i högre grad får förutsättningar att utveckla sin verksamhet och sin självständighet. Inte minst kan dessa organisationer också få förutsättningar att öka sin kapacitet att organisera andra människors engagemang och skapa delaktighet i kulturarvsarbetet. Detta kan i sin tur bidra till att uppfylla regeringens prioriteringar för kulturarvsområdet (se avsnitt 5), de kulturpolitiska målen och de nationella kulturmiljömålen. I och med att bidraget breddas kommer fler civilsamhällesorganisationer än i dag att ges förutsättningar att medverka i bevarande och utveckling av kulturarvet.

6.4 Ett centrum för utveckling av kulturarvsarbetet

Regeringens bedömning: Det bör vara en uppgift för Riksantikvarieämbetet att driva en centrumfunktion för utveckling av kulturarvsarbetet.

Skälen för regeringens bedömning: Regeringen har i budgetpropositionen för 2017 gjort bedömningen att Riksutställningar ska avvecklas och att flertalet av myndighetens uppgifter ska inordnas i Riksantikvarieämbetet. Riksantikvarieämbetet ska samtidigt få utökade uppgifter avseende museifrågor. I avsnitt 8.2 redovisar regeringen bedömningar om det samlade uppdraget för Riksantikvarieämbetet efter inordnandet av Riksutställningar. Under senare tid har Riksutställningar arbetat med fokus på omvärldsbevakning, teknikutveckling och förmedling. Regeringen bedömer att stora delar av den befintliga verksamheten vid Riksutställningar ska inordnas i Riksantikvarieämbetet. Det handlar bl.a. om uppgifterna att främja utveckling och samarbete och att samla in och förmedla kunskaper och erfarenheter samt erbjuda teknik- och metodstöd.

De resurser i form av verkstäder och liknande som finns inom Riksutställningar bör därmed kunna tas till vara i fortsatt utvecklingsarbete. Det finns dock skäl att överväga hur arbetet ska bedrivas framöver. Inom Riksantikvarieämbetets verksamhet på Gotland finns också omfattande tekniska och kunskapsmässiga resurser som kan ligga till grund för metodutveckling. Det handlar t.ex. om laboratorier och en väl utbyggd itinfrastruktur.

Sammantaget kommer Riksantikvarieämbetet alltså att få stora resurser och ledande kompetens kring frågor om bl.a. tekniska lösningar i utställningsproduktion, digital förmedling och kulturföremålsvård. Regeringen bedömer att det finns en stor potential i detta avseende som måste tas till vara när samtliga dessa resurser nu samlas i en myndighet. Regeringen bedömer därför att det bör vara en uppgift för Riksantikvarieämbetet att driva en centrumfunktion för utveckling av kulturarvsarbetet. Inom en sådan centrumfunktion kan delar av de befintliga resurserna läggas samman i en ny utvecklingsorienterad verksamhet. Syftet med verksamheten bör vara att utveckla kunskap och metoder som bidrar till att göra kulturarvet tillgängligt och till en angelägenhet för alla. Den kunskap och de metoder som utvecklas bör formas utifrån en praktisknära ansats och kunna nyttiggöras direkt i kulturarvsverksamheterna.

En resurs av det slag som föreslås kommer att kunna bli ett viktigt stöd för kulturarvsinstitutioner av olika slag. I dag är det svårt t.o.m. för de större centralmuseerna att i den egna organisationen bygga upp tillräcklig digital kompetens vid större utvecklingsprojekt. Verksamheten bör dock inte avgränsas till museer och kulturmiljö utan bör kunna omfatta hela kulturarvsområdet. Redan i dag har både Riksutställningar och Riksantikvarieämbetet omfattande samverkan med externa aktörer. Regeringens bedömning är att verksamheten inom centrumfunktionen för utveckling av kulturarvsarbetet måste präglas av nära samverkan med kulturarvsinstitutioner i hela landet för att kunna bli framgångsrikt. Det hindrar dock inte att myndigheten också bör ta till vara på de synnerligen goda förutsättningar som finns på Gotland för att samla såväl

kulturarvsinstitutionersom företrädare för relevanta forskningsfält och andra aktörer i gemensamma utvecklingsprojekt.

Regeringen bedömer att potentialen är mycket god för att utifrån dessa förutsättningar forma en verksamhet som kan bidra till att utveckla praktiken inom kulturarvsområdet. Den potential som finns skapar möjlighet att forma en verksamhet av såväl nationell som internationell relevans.

6.5 Kulturarvet och skolan

Regeringens bedömning: Riksantikvarieämbetet bör ges i uppdrag att kartlägga kulturarvsarbetets betydelse för skolväsendet samt främja ökad samverkan mellan kulturarvsinstitutionerna och skolväsendet i alla delar av landet. Uppdraget ska genomföras i samverkan med Statens kulturråd.

Skälen för regeringens bedömning

Kulturarvsinstitutioner som museer, arkiv och bibliotek kan beskrivas som alternativa lärandemiljöer för skolan och de kan fungera som mötesplatser för öppna diskussioner om konst, historia och samhällsfrågor. Många kulturarvsinstitutioner erbjuder i varierad utsträckning i dag programverksamhet riktad mot skolan och många institutioner deltar i eller driver olika typer av samarbeten med skolväsendet eller organisationer inom skolans område. I styrdokumentet för de statliga museerna betonas t.ex. att de särskilt ska integrera ett barnperspektiv och bedriva pedagogisk verksamhet.

Samverkan mellan kulturarvsinstitutioner och skolan har också ofta setts som en prioriterad verksamhet, där formerna för samarbetet mellan sektorerna dock varierat över tid. I museiutredningen (SOU 2015:89 s. 239–251) framkommer det att museerna själva, men också både vana och ovana museianvändare, lyfter samverkan med skolan och den pedagogiska kompetensen som exempel på framtida möjligheter och utmaningar.

Geografin är också en utmaning eftersom många skolor inte har möjlighet att fysiskt besöka kulturarvsinstitutioner. Institutionerna måste då finna sätt att samverka med och nå ut till skolor i alla delar av landet.

Styrdokumentet för olika skolformer inom skolväsendet betonar i sin tur vikten av att elever får möta kulturarvet i undervisningen. I läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 2011) tydliggörs t.ex. att en medvetenhet om kulturarvet ger en trygg identitet som är viktig att utveckla tillsammans med förmågan att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar. Samma formulering återfinns även i läroplanen för förskolan och gymnasieskolan. I de estetiska ämnena beskrivs hur eleverna ska få möjlighet att utveckla kunskaper om bilder i olika kulturer, både historiskt och i nutid och vikten av förståelse för olika musikkulturer i skilda kulturer och epoker. I kursplanen för biologi lyfts det fram att eleverna ska få ta del av skönlitteratur, myter och konst som handlar om människan och naturen. Historieundervisningen i stort är nära knuten till kulturarvsfrågorna. Undervisningen i historia i årskurserna 4–6 i grundskolan rymmer bl.a. vad arkeologiska fynd, till exempel myntskatter och fynd av föremål från andra kulturer, kan berätta om kulturmöten och om likheter och skillnader i levnadsvillkor för barn, kvinnor och män. Ett sätt att uppfylla dessa mål är att låta eleverna få möta kulturellt och historiskt material genom studiebesök på museer, historiska arkiv och kulturmiljöer.

Särskilt om Skapande skola

Skapande skola initierades 2008 för att öka elevernas möjlighet att möta professionell konst och kultur. Numera ingår hela grundskolan och förskoleklassen och förskolan i satsningen. Kulturverksamhet inom scenkonst, litteratur, visuell konst, arkitektur, design, konsthantverk, film, media, hemslöjd samt arkiv- och museiverksamhet kan ges stöd inom ramen för satsningen.

Skapande skola-satsningens betydelse för hur relationen mellan skolan och museerna har utvecklats utvärderades 2014 av Nordiskt centrum för

kulturarvspedagogik i en rapport, En omtolkad kultursatsning: Museerna och skapande skola. Där framkommer det att museerna hör till de kulturinstitutioner som sedan Skapande skola lanserades har ökat sin andel insatser gentemot skolorna allra mest. När satsningen inleddes 2008 uppgav 29 procent av bidragsmottagarna att de samarbetat med ett museum. År 2011 var den andelen 53 procent. Studien visar också att samarbetet med skolan inom ramen för Skapande skola ser väldigt olika ut på olika museer och även varierar geografiskt, där mindre museer utanför de större städerna verkar vara mer aktiva i Skapande skola-samarbetena än museer i större städer.

Det är också tydligt att skolorna inte har tid eller resurser att planera samarbetsprojekt med museer utan litar på att museerna kan ta fram bra förslag. Det är dock endast något museum i studien som tar fram skraddarsydda program för de skolor de samarbetar med inom Skapande skola. Större museer, som hanterar många barn i olika pedagogiska aktiviteter per år, är också mer benägna att erbjuda standardiserade program för Skapande skola. I rapporten diskuteras även risken att skolans nuvarande mer mål- och resultatnriktade arbetssätt riskerar att leda till att utrymmet för aktiviteter som inte på ett mycket konkret sätt knyter an till läroplanen riskerar att prioriteras bort.

Att lära på andra sätt och i andra miljöer än i skolan framhålls ofta som viktiga kvaliteter då elever och lärare tillfrågas om sina synpunkter vid besök på kulturarvsinstitutioner. Ett sådant besök innebär också ett möte och en möjlig samsyn mellan en lärare och en kulturarvspedagog, och mellan ett läroplansstyrt lärande och ett lärande med ett kulturarvspedagogiskt fokus. Många lärare och kulturarvspedagoger vittnar om hur möten och samarbeten har berikat och styrkt dem i deras respektive yrkesroller. Kulturarvsinstitutioner har en lång tradition av samverkan och samarbete i olika former med skolan i Sverige, inte minst genom Skapande skolasatsningen och särskilda skolprogram som erbjuds besökandeskolor. Man kan dock konstatera att dessa samarbeten ser väldigt olika ut, beroende på t.ex. organisationsform, geografisk placering och samarbetets form.

Kartläggning av kulturarvsarbetets betydelse för skolväsendet

Det är regeringens bedömning att Riksantikvarieämbetet bör ges i uppdrag att kartlägga kulturarvsarbetets betydelse för skolväsendet. De delar av skolväsendet som främst avses är förskolan, förskoleklassen, grundskolan och motsvarande skolformer samt gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. I uppdraget bör också ingå att främja samverkan mellan kulturarvsinstitutionerna och skolväsendet. Ett första steg i uppdraget bör vara att genomföra en övergripande kartläggning med fokus på hur samarbetet mellan kulturarvsinstitutioner och skolväsendet har sett ut. En sådan kartläggning kan sedan ligga till grund för framtagandet av vägledning med goda exempel på olika typer av samarbeten och samverkansprojekt från hela landet.

En del av uppdraget bör också ha ett mer framåtriktat perspektiv där man lyfter frågor kring hur samarbeten och samverkansprojekt mellan kulturarvsinstitutioner och skolväsendet kan främjas och utvecklas framöver. Här kan också mer övergripande frågor lyftas, som t.ex. kulturarvets betydelse för lärandet och hur elever under vägledning av en pedagog/lärare kan möta och använda kulturarvet på olika sätt i sitt lärande. Riksantikvarieämbetet bör särskilt analysera hur världsarven kan tas till vara som en resurs för skolväsendet.

Målgruppen för uppdraget ska i första hand vara kulturarvsinstitutioner och kulturarvspedagoger samt skolor, lärare och pedagoger. Målsättningen är att resultaten från uppdraget ska kunna fungera som redskap i planering och genomförande av respektive verksamhet när det kommer till samarbeten mellan kulturarvsinstitutioner och skolväsendet. Uppdraget bör genomföras i samverkan med Statens kulturråd samt i dialog med de utpekade målgrupperna och andra berörda. Inom ramen för uppdraget är det viktigt att säkerställa samverkan även med aktörer inom utbildningsområdet och att beakta befintliga samsamarbetsformer, t.ex. Skapande skola.

6.6 Internationella frågor

Internationaliseringen och globaliseringen har tydligt inverkat på det svenska samhället och kulturarvsarbetet i Sverige under de senaste decennierna (jfr avsnitt 5). Både samarbetet inom EU och flera olika internationellkonventioner och överenskommelser påverkar starkt det svenska arbetet. Museimyndigheterna, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet och Institutet för språk och folkminnen har alla till uppgift att i sin verksamhet integrera ett internationellt utbyte och samarbete.

Det internationella samarbetet på detta område syftar till att kulturarvet ska bidra till social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet, men även till att främja bl.a. försoning efter konflikter och till internationell solidaritet. Det är särskilt viktigt att nämna det internationella arbete som syftar till att stävja illegal handel med kulturföremål och förstörelse av kulturarv. Det svenska arbetet med kulturarv på ett internationellt plan och inom ramen för EU-samarbetet utgår från att kulturarv bidrar till hållbarhet samt att kulturarvet kan främja både freds- och försoningsprocesser.

Alla länder har ansvar för att genomföra Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling. De globala målen och Agenda 2030 är integrerade och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling. Under våren 2016 gav regeringen 86 statliga myndigheter i uppdrag att bidra med underlag för Sveriges genomförande av Agenda 2030. Regeringens skrivelse Politiken för global utveckling i genomförandet av Agenda 2030 (skr. 2015/16:182) är också det ett centralt instrument för genomförandet av det svenska arbetet med att nå målen. I skrivelsen nämns kulturarvet under målet för hållbara städer och det uttalas vidare att insatserna för att skydda och trygga världens kultur- och naturarv ska stärkas.

Regeringen bedömer att det inom ramen för kulturarvsarbetet finns

goda möjligheter att utveckla internationell samverkan och utbyte.

Bedömningen är vidare att Sverige kan bidra aktivt till att kulturarvets potential som en positiv kraft i samhällsbygget i ökad utsträckning kan tas till vara runt om i världen. Här har ansvariga kulturarvsmyndigheter en viktig roll att fylla.

Skydd för hotat kulturarv

Den allt mer omfattande förstörelsen av kulturarv samt den illegala handeln med kulturföremål som följt av krigshandlingar i bl.a. Syrien och i Irak, är för tillfället en av de mest angelägna internationella kulturarvsfrågorna. Förstörelsen av monument och kulturarv har genomförts i syfte att stärka den egna gruppen och försvaga motståndarens identitet, ofta med ambitionen att utplåna en historia där olika kulturer och folkgrupper levt sida vid sida under århundraden. FN:s säkerhetsråd har i sin resolution 2199 från den 12 februari 2015 fördömt förstörelsen av kulturarv i Irak och i Syrien och beslutat att alla medlemsländer ska vidta åtgärder mot handeln med kulturegendom från dessa länder. Den 28 maj 2015 antog FN:s generalförsamling en resolution som fördömde förstörelsen av kulturarvet och den kulturella mångfalden i Irak. Sveriges regering välkomnar och deltar aktivt i det internationella samfundets agerande i dessa frågor. Det sker bl.a. genom Sveriges medlemskap i Unesco, i FN:s generalförsamling och genom stöd till Unescos kampanj #Unite4Heritage.

I det svenska arbetet fungerar Riksantikvarieämbetet samordnande och har tillsammans med Svenska Unescorådet en viktig roll i att skapa uppmärksamhet kring den illegala handeln. De sammankallar bl.a. berörda myndigheter till informationsutbyten. Riksantikvarieämbetet har även fått regeringens uppdrag att redovisa vilka åtgärder och initiativ som har vidtagits för att förebygga och förhindra illegal handel med kulturföremål. Statens museer för världskultur får fr.o.m. 2017 ett utökat anslag för att utveckla ett långsiktigt arbete som främjar skydd av hotat kulturarv. På grund av pågående internationella konflikter sker utbredd förstörelse av ovärderliga lämningar och illegal handel med kulturföremål.

Statens museer för världskultur har upparbetade kontakter med internationella aktörer och goda möjligheter att utveckla detta arbete.

Europeiska unionen

Kulturområdet som helhet är ett av de politikområden där EU endast har befogenhet att vidta åtgärder för att stödja, samordna eller komplettera medlemsstaternas åtgärder utan att harmonisera lagar eller andra författningar. Unionen ska bidra till kulturens utveckling i medlemsstaterna med respekt för dessas nationella och regionala mångfald samtidigt som unionen ska framhäva det gemensamma kulturarvet.

EU-program som Kreativa Europa och ramprogrammet för forskning och innovation Horisont 2020 omfattar satsningar som på olika sätt indirekt berör kulturarvsområdet. Europeiska kommissionen lyfter bl.a. fram att kulturarv har betydelse för minst fyra områden inom EU:s tillväxtinitiativ Europa 2020-strategin: innovation, den digitala agendan, industripolitik för globalisering och en agenda för nya färdigheter och jobb. Vidare har rådet i sin arbetsplan för kulturområdet åren 2015–2018 aviserat kulturarvet som ett av fyra prioriterade områden. Inom ramen för arbetsplanen ska tre kulturarvsrelaterade ämnen behandlas. Ett område är ”participatory governance”, som kan översättas med delaktighetsbaserad styrning av kulturarvet. Med detta avses metoder som bygger på människors deltagande vid utformningen av kulturpolitiken och som syftar till att möta alla samhällsmedlemmars behov.

Kommissionen presenterade i augusti 2016 ett förslag till beslut om ett Europaår för kulturarv 2018. Huvudsyftet med ett Europaår för kulturarv är att förbättra medvetenheten om utmaningarna och möjligheterna på kulturarvsområdet samt att lyfta fram EU:s arbete med att främja gemensamma lösningar.

Europarådet

Europarådet är en mellanstatlig organisation med uppgift att stärka samarbetet mellan medlemsstaterna i arbetet för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatsutveckling. I detta sammanhang har kulturarv och interkulturella relationer en central plats. I första hand verkar Europarådet genom att ta fram konventioner som medlemsländerna kan välja att ansluta sig till. I detta sammanhang kan den europeiska landskapskonventionen som Sverige ratificerat nämnas.

Under 2016 har Europarådets styrkommitté för kultur, kulturarv och landskap utarbetat en europeisk kulturarvsstrategi som syftar till att utgöra ett stöd för medlemsstaternas nationella kulturarvsarbete. Inom ramen för strategin ska medlemsstaterna bl.a. erbjuda varandra utbyte av erfarenheter och kunskap. Strategin baseras på tre utpekade delar som samspelar med varandra. En del avser sociala frågor och behandlar hur kulturarvet främjar mångfald, egenmakt och en förvaltning baserad på medverkan. I den andra delen behandlas frågor om territoriell och ekonomisk utveckling, med syfte att stärka de strukturer som gör att kulturarvet bidrar till en hållbar utveckling utifrån lokala resurser, turism och sysselsättning. Den tredje delen behandlar kunskap och hur kulturarv är kopplat till frågor om utbildning, forskning och livslångt lärande

6.6.1 Inriktning för arbetet med Unescos konvention om det immateriella kulturarvet

Regeringens bedömning: Institutet för språk och folkminnen bör fortsätta att vara samordnande och stödjande myndighet för arbetet i Sverige med tillämpningen av Unescos konvention om tryggnad av det immateriella kulturarvet. Ansvar för även i fortsättningen delas med övriga myndigheter och institutioner som är engagerade i arbetet. Utgångspunkten för arbetet med tillämpningen av konventionen i Sverige bör vara att främja och stärka det civila samhällets egna förutsättningar att bevara, föra vidare och utveckla det immateriella kulturarvet.

Skälen för regeringens bedömning

Unescos konvention om tryggnad av det immateriella kulturarvet (Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage) utarbetades 2003 och trädde i kraft 2006 (se även avsnitt 4.5). Sverige ratificerade konventionen 2011.

I konventionen definieras immateriella kulturarv som sedvänjor, framställningar, uttryck, kunskap, färdigheter – liksom tillhörande tillvägagångssätt, ändamål, artefakter och kulturella miljöer – som lokalsamhällen, grupper och i vissa fall enskilda individer erkänner som en del av sitt kulturarv. Kunskapen ska ha förts vidare från generation till generation och det betonas att den ständigt omskapas av lokalsamhällen och grupper i samspel med omgivningen. Endast sådant immateriellt kulturarv som är förenligt med gällande instrument om mänskliga rättigheter och med de krav som ställs på ömsesidig respekt mellan lokalsamhällen, grupper och enskilda personer och på hållbar utveckling ska beaktas enligt konventionen.

Konventionen lägger vikten på vidareförande av ett levande bruk med betoning på utövande, utövare och arenor. Konventionens syfte är att trygga det immateriella kulturarvet och att säkerställa att berörda lokalsamhällens, gruppers och enskilda personers immateriella kulturarv respekteras. Vidare är syftet att höja medvetandet på lokal, nationell och internationell nivå om det immateriella kulturarvets betydelse och att säkerställa uppskattningen av det, samt att främja internationellt samarbete och bistånd.

Eftersom Sverige har ratificerat konventionen har Sverige bl.a. åtagit sig att vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa tryggheten av det immateriella kulturarvet inom landet och att identifiera och definiera de olika delarna av det immateriella kulturarvet i samråd med lokalsamhällen, grupper och berörda icke-statliga organisationer.

Sedan 2011 har Institutet för språk och folkminnen samordnat arbetet med tillämpningen av konventionen i Sverige. I rapporten Det nationella

arbetet med tillämpningen av Unescos konvention om tryggnad av det immateriella kulturarvet (Ku2016/01269/KL) har myndigheten redovisat hur det nationella arbetet med tillämpningen av konventionen fortlöper och lämnat förslag på hur arbetet kan utvecklas framöver.

Institutet för språk och folkminnen har sedan 2011 byggt upp en nationell organisation för arbetet. Myndigheten är samordnande och fyra så kallade expertnoder har skapats med ansvar för olika domäner av det immateriella kulturarvet. Nordiska museet ansvarar tillsammans med Institutet för språk och folkminnen för muntliga traditioner och uttryck, sociala sedvänjor, riter och högtider. Nämnden för hemslöjdsfrågor ansvarar för traditionell hantverkskunskap. Vidare ansvarar Statens musikverk/Svenskt visarkiv för framföranden i musik, dans och teater medan Riksantikvarieämbetet ansvarar för kunskap och sedvänjor rörande naturen samt immateriella kulturarv som hör samman med materiella kulturarv och kulturmiljöer i Sverige. Till dessa expertnoder har knutits nätverk av aktörer bestående av utövare och ideella organisationer, bl.a. från de nationella minoriteterna, samt utbildnings-, forsknings- och kulturarvsinstitutioner.

I rapporten konstaterar Institutet för språk och folkminnen att arbetet i noderna har lett till nya samverkansformer och metodutveckling. I rapporten föreslås att det framtida arbetet med konventionen på en övergripande nivå kan organiseras som tidigare, att ansvaret fördelas på Institutet för språk och folkminnen som samordnande myndighet och på de fyra noderna. Till arbetet bör det enligt rapporten även knytas en referensgruppsom utses av Institutet för språk och folkminnen. Vidare görs bedömningen att Institutet för språk och folkminnen i samarbete med noderna bör utveckla formerna för samverkan med det samiska folket och de nationella minoriteterna. I rapporten framhålls även att det nordiska samarbetet bör utvecklas ytterligare.

Inriktning för det fortsatta arbetet

Regeringen bedömer att Institutet för språk och folkminnen har skapat en väl fungerande organisation för arbetet med tillämpningen av konventionen i Sverige och ser positivt på myndighetens förslag till ansvarsfördelning och planerade insatser, inte minst när det gäller samverkan med det samiska folket och de nationella minoriteterna. Arbetet med konventionen i Sverige är beroende av en tydlig roll- och ansvarsfördelning. Institutet för språk och folkminnen bör fortsatt vara samordnande och stödjande myndighet för arbetet i Sverige med tillämpningen av konventionen. Det ingår vidare i Institutet för språk och folkminnens uppgifter att följa upp det nationella arbetet med konventionen samt att verka i internationella sammanhang som berör frågor om konventionen. Stiftelsen Nordiska museet, Nämnden för hemslöjdsfrågor, Statens musikverk och Riksantikvarieämbetet bör fortsatt dela ansvaret med Institutet för språk och folkminnen genom att samordna och stödja arbetet utifrån sina respektive uppgifter och ämnesområden. I uppgiften ingår bl.a. att ansvara för samverkan med de nätverk som etablerats inom respektive domän. Regeringen bedömer att dessa institutioners ansvar för konventionsarbetet ligger inom ramen för de uppgifter som de har i sin instruktioneller i sina stadgar. Regeringen ser därför inget skäl att ytterligare reglera arbetet med konventionen.

För att immateriella kulturarv ska leva vidare och fortsätta vara levande krävs att det finns utövare som bevarar, för vidare och utvecklar kunskapen och färdigheterna. Dessa utövare är i första hand ideella aktörer och enskilda. I konventionen läggs stor vikt vid att identifieringen och definieringen av de olika delarna av det immateriella kulturarvet ska ske i samråd med lokalsamhällen, grupper och berörda icke-statliga organisationer. Detta ligger väl i linje med de kulturpolitiska målen och med regeringens prioriteringar för en förnyad kulturarvspolitik (se avsnitt 5). Utgångspunkten för arbetet med tillämpningen av konventionen i Sverige bör därför vara att främja och stärka det civila samhällets egna förutsättningar att bevara, för vidare och utveckla det immateriella kulturarvet. För att stärka detta arbete bör det kunna omfattas av det nya

stödet till ideellt kulturarvsarbete (se vidare avsnitt 6.3) och det bör vara en centraluppgift för de ansvariga institutionerna att uppmuntra och stödja det civila samhällets arbete med det immateriella kulturarvet.

Särskilt om förteckningar över immateriella kulturarv

I enlighet med konventionen ska konventionsstaterna upprätta en eller flera förteckningar över det immateriella kulturarvet och kontinuerligt uppdatera dem. Konventionsstaterna har sedan möjlighet att från de nationella förteckningarna nominera olika element av immateriellt kulturarv till Unescos internationella listor.

Institutet för språk och folkminnen har i samråd med berörda aktörer utvecklat en nationell förteckning med exempel på immateriella kulturarv i Sverige. Förteckningen finns tillgänglig på myndighetens webbplats sedan hösten 2015. Allmänheten kan fortlöpande lämna förslag till förteckningen och en målsättning är att den efter hand ska bli mer interaktiv. Det primära syftet med förteckningen är att inspirera och förmedla kunskap om metoder för trygghet och vidareförande, engagera allmänheten samt skapa samarbeten mellan olika aktörer. Sverige har hittills inte nominerat till de internationella listorna. Institutet för språk och folkminnen har i stället prioriterat det nationella förteckningsarbetet då förteckningen, till skillnad från listorna, kan uppvisa en stor mångfald av immateriella kulturarv i Sverige.

Regeringen bedömer att Sverige fortsatt bör prioritera det nationella förteckningsarbetet eftersom förteckningsarbetet ger en unik möjlighet till medskapande och ideellt engagemang avseende vad det immateriella kulturarvet kan vara. Regeringen bedömer vidare att det bör vara en utgångspunkt för det fortsatta arbetet att värdehierarkier som graderar betydelsen av olika immateriella kulturarv bör undvikas. En sådan praktik är särskilt känslig när det gäller immateriella kulturarv som ständigt måste tolkas, omtolkas och relateras till utvecklingen i dagens samhälle för att vara levande och angelägna. Denna generella utgångspunkt innebär att Sverige inte bör prioritera nomineringar till de internationella

listorna. Däremot kan det internationella registret över bästa metodiska exempel spela en viktig roll i arbetet med konventionen. Sverige bör även i det internationella engagemanget fokusera på att verka för att stärka det civila samhällets ställning och makt över de processer genom vilka det immateriella kulturarvet formas.

6.6.2 Inriktning för arbetet med Unescos världsarvskonvention

Regeringens bedömning: Riksantikvarieämbetet bör ges i uppdrag att i samarbete med andra berörda aktörer utarbeta en nationell världsarvstrategi i vilken en samlad beskrivning ges av hur Sverige arbetar med världsarvskonventionen och hur arbetet ska inriktas framöver.

Skälen för regeringens bedömning

För att skydda, bevara och informera om de mest värdefulla kultur- och naturmiljöerna antog Unesco 1972 en konvention om skydd för världens kultur- och naturarv, den s.k. världsarvskonventionen (se även avsnitt 4.5). Sverige ratificerade konventionen 1985. År 2016 finns det globalt fler än 1 030 världsarv, varav 15 i Sverige. Det övergripande ansvaret för konventionen har Generalförsamlingen medan den löpande hanteringen av världsarven åligger Världsarvskommittén. Under åren har konventionsarbetet utvecklats och förutsättningarna för att skydda och förvalta världsarven förändrats.

Enligt uppdrag i regleringsbrevet för 2016 har Riksantikvarieämbetet redovisat en uppföljning av det nationella arbetet med världsarv och världsarvskonventionen (Ku2016/01313/KL). I uppdraget ingick att analysera roll- och ansvarsfördelning och förutsättningarna för att förvalta världsarven. Riksantikvarieämbetet menar att tillräckliga organisatoriska förutsättningar finns vad gäller roller och ansvar för nominering,

skydd och förvaltning. Ett utvecklingsbehov som lyfts fram är dock att världsarvens skydd kan stärkas genom ökad kunskap och kompetens hos myndigheter och beslutsfattare om rollerna och ansvaret, i vilket skede i olika processer ansvaret ska tas samt om hur konventionen genomförs genom lagstiftningen. Riksantikvarieämbetet menar även att en nationell satsning om hur Sverige ska arbeta med konventionens utbildningsuppdrag bör övervägas. Sverige behöver vidare, enligt Riksantikvarieämbetet, ta förnyad ställning till världsarvskommitténs globala strategi och det bör övervägas om en nationell världsarvsstrategi ska tas fram där Sveriges arbete med världsarvskonventionen beskrivs.

I en tidigare skrivelse (skr. 2001/02:171 s. 18) har regeringen gjort bedömningen att Sverige har en lagstiftning och organisation som uppfyller världsarvskonventionens krav och att de svenska världsarvsobjekten förvaltas tillfredsställande inom ramen för gällande regelverk och organisation. Ansvarsfördelningen mellan berörda statliga myndigheter bedömdes vara tillfredsställande. Mot bakgrund av Unescos strävan mot en bättre geografisk balans för världsarven bedömde regeringen även att Sverige bör vara återhållsamt med att föra fram nya nomineringar till världsarvslistan.

Inriktning för det fortsatta arbetet

Regeringen anser att den bedömning av världsarvskonventionens tillämpning som gjordes 2002 i nämnda skrivelse till stor del alltjämt är giltig. Sverige har en lagstiftning och organisation på området som ger tillräckliga förutsättningar när det gäller roll- och ansvarsfördelning i förhållande till världsarvskonventionens krav. Regeringen bedömer dock att det finns behov av att utveckla arbetet i vissa delar, bl.a. mot bakgrund av antagandet av Agenda 2030, politiken för global utveckling samt förändrade krav och omständigheter som påverkar världsarven. Riksantikvarieämbetet har det övergripande ansvaret för konventionen och dess tillämpning medan Naturvårdsverket har myndighetsansvar för de världsarv som är naturarv. Därutöver är det viktigt att understryka dels

att länsstyrelsernas ansvar för kultur- och naturmiljö även omfattar världsarven, dels att kommunerna har en betydelsefull roll i arbetet genom sin planläggning och bygglovsprövning samt tillsyn över byggnadsverksamheten.

Regeringen bedömer att gällande ansvarsfördelning bör bestå men delar Riksantikvarieämbetets slutsats att det kan finnas ett behov av att öka kunskapen och kompetensen hos berörda myndigheter om rollerna och ansvaret samt om hur konventionen genomförs genom lagstiftningen.

Genom anslutningen till världsarvskonventionen har Sverige förbundit sig att bl.a. informera om världsarv och genom skolorna undervisa om världsarv. Riksantikvarieämbetet påtalar att kunskap om konventionen och världsarven inte regelmässigt ingår i läroplaner och menar att ett samlat grepp om hur Sverige ska arbeta med utbildningsuppdraget generellt, eller specifikt i relation till utbildningssystemen, inte har tagits sedan regeringens skrivelse från 2002. Regeringen anser att frågan bör ingå som del av ett bredare uppdrag till Riksantikvarieämbetet om att se över kulturarvets koppling till skolan (se avsnitt 6.5).

Riksantikvarieämbetet lämnar sedan 1999 tillstånd att använda den s.k. världsarvssymbolen i Sverige. Reglerna för symbolens användning föreskriver att den bör användas tillsammans med Unescosymbolen och därmed uppstår, enligt Riksantikvarieämbetet, en komplikation eftersom myndigheten inte ger tillstånd för denna. Regeringen bedömer att Riksantikvarieämbetet bör ha kvar tillståndsgivningen för världsarvssymbolen och att hanteringen kan samordnas med Svenska Unescorådet för de fall sökande önskar använda symbolen tillsammans med Unescoslogotyp.

Världsarvskommitténs globala strategi för en balanserad och representativ världsarvslista antogs 1994 och har därefter utvärderats efter beslut av Generalförsamlingen 2009. Riksantikvarieämbetet pekar på att utvärderingsrekommendationer bl.a. resulterat i ökat fokus på skydd och

förvaltning av världsarven och menar att Sveriges restriktiva hållning i fråga om nya nomineringar till världsarvslistan bör kvarstå.

En nationell världsarvsstrategi bör tas fram

Regeringen bedömer slutligen att en samlad beskrivning av hur Sverige arbetar med världsarvskonventionen och hur arbetet bör inriktas framöver bör utarbetas i form av en nationell världsarvsstrategi. En sådan strategi bör syfta till att ytterligare tydliggöra roller och ansvar i det nationella arbetet med världsarven och världsarvskonventionen. Strategin bör även analysera och ge en samlad bedömning av samtliga relevanta policyer och strategier som har antagits av Världsarvskonventionens generalförsamling samt Världsarvskommittén. Därutöver bör strategin beakta världsarvens betydelse för målen i FN:s Agenda 2030 samt för Sveriges politik för global utveckling och tydliggöra de roller som Riksantikvarieämbetet, Naturvårdsverket och andra berörda aktörer har i detta arbete. Regeringen bedömer att Riksantikvarieämbetet bör ges i uppdrag att utarbeta en sådan strategi i samarbete med berörda myndigheter och övriga aktörer.

7 Självständiga och angelägna museer

I det följande beskrivs en förnyad och mer principiellt inriktad museipolitik. Utgångspunkten är att museerna som fria kunskapsinstitutioner har en central roll att spela i samhällslivet. I linje med regeringens övergripandeprioriteringar syftar åtgärderna till att skapa bättre förutsättningar för museerna att bygga upp kunskap om, gestalta och kommunicera det gemensamma kulturarvet på sätt som är angelägna för alla. Avsikten är att stärka museerna som offentliga arenor för upplevelser och fördjupade samtal om angelägna frågor (avsnitt 7.1). För att skapa ett stabilt ramverk för fortsatt utveckling i denna riktning föreslås i det följande att det införs en särskild museilag (7.2). Vidare föreslås en ändring i regelverket om s.k. fyndfördelat arkeologiskt material (7.3).

7.1 Museipolitik för fria kunskapsinstitutioner

Som framhålls i museiutredningen (SOU 2015:89, s. 254 ff.) har de offentligamuseerna över tid varit föremål för många olika förväntningar. Vissa frågor har återkommande problematiserats, t.ex. bristande samverkan inom sektorn. Utvecklingen under senare år har i många fall lett till en bredare tolkning av museernas uppgifter, där förmedling och relationen till publiken satts tydligare i centrum än tidigare, samtidigt som värden av samlingar och den aktiva kunskapsuppbyggnaden fortsätter vara lika viktiga som tidigare. De höga förväntningarna på museerna visar på en medvetenhet om museernas inneboende potential att bidra positivt på flera områden och att de är en kraft att räkna med i samhället.

I linje med regeringens prioritering om ett kulturarv som är angeläget för alla är det centralt att utvecklingen kan fortsätta mot öppnare institutioner, som också har förutsättningar att driva på samhälls-

utvecklingen utifrån sina ansvarsområden. För att detta ska kunna ske är det museernas ställning som kunskapsinstitutioner som måste stärkas och vidareutvecklas. Ingen tjänar på att det grundläggande kunskaps-uppdraget ställs åt sidan. Snarare är det för att museerna som institutioner har visat sig ha en förmåga att förmedla komplex kunskap på ett både tillgängligt och fördjupandesätt som de har blivit framgångsrika i det moderna samhället.

De offentliga museerna är allas museer

Alla ska känna att det kulturarv som museerna förvaltar tillhör dem. För att alla ska få tillgång till det gemensamma kulturarvet har regeringen bl.a. återinfört fri entré på vissa statliga museer. I detta syfte har anslaget till de centrala museerna tillförts 80 miljoner kronor årligen fr.o.m. 2016. Avsikten är att så många som möjligt ska kunna ta del av det gemensamt finansierade kulturarvet och få tillgång till kunskap och upplevelser.

Fri entré-reformen är en viktig del i att utveckla en museipolitik som betonar att de offentliga museerna är allas museer. Alla ska kunna hitta något som är angeläget och alla ska kunna känna ett ägarskap för det gemensamt förvaltade kulturarv som finns vid museerna. För att nå detta mål är ett viktigt första steg att sänka trösklarna till institutionerna, men museerna måste också fortsätta att utveckla själva verksamheten. Det enda sättet att verkligen bli angelägen är att skapa högkvalitativ verksamhet som kan bygga broar till det förflutna, presentera relevanta perspektiv och skänka nya upplevelser och insikter.

Självständiga museer för angelägna samtal

Våra gemensamma museer har en särskild potential att förmedla angelägen kunskap till breda grupper i samhället. Genom sin stora räckvidd har museerna också en särskild potential att realisera många av kulturarvets värden och bidra till olika historiebruk.

Museerna fungerar som arenor för samtal där olika perspektiv på det förflutna och samtiden kan mötas. Som publika arenor har museerna också kommit att bli ifrågasatta av politiska krafter som t.ex. vill bestämma

hur historien ska skildras. Politisk styrning av hur museerna skildrar historien eller vilken konst som ska visas är dock något som med kraft måste motverkas. Museernas självständiga ställning som fria kunskapsinstitutioner är avgörande för att de på ett effektivt sätt ska kunna bidra till att vidga och fördjupa det offentliga samtalet (jfr avsnitt 5.4). I stället för att, som ofta under tidigare epoker, manifesteras olika maktanspråk måste ett samtida museum kunna granska, kritisera och utmana den som har makten för dagen. Detta gäller oavsett om inriktningen är kulturhistorisk eller om det handlar om ett konstmuseum inriktat på det nyskapande.

För att museerna ska få förutsättningar att, utifrån sin kompetens och inriktning, fortsätta att utveckla verksamheterna i önskvärd riktning, bedömer regeringen att museisektorn behöver tydligare och mer långsiktiga ramar att verka inom. I detta syfte föreslås i det följande en särskild museilag (se nedan 7.2). Syftet är bl.a. att slå fast att museerna i det allmänna museiväsendet i viktiga delar av sin verksamhet måste stå fria från politiska avgöranden samt att reglera hur museerna ska samverka nationellt. Stabila ramar kan ge institutionerna en större säkerhet om vilket mandat de har från det allmänna och därmed mod och kraft att utveckla sin verksamhet och aktivt bidra till samhällsdebatten.

7.2 En museilag införs

Länk till museilagen:

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/museilag-2017563_sfs-2017-563

Länk till propositionen Kulturarvspolitik:

<https://www.regeringen.se/4933fd/contentassets/127b80d33b084194a415d72b85721874/161711600web.pdf>

Riksantikvarieämbetet

<https://www.raa.se/>

Kulturarv

Kulturarv är alla materiella och immateriella uttryck – till exempel spår, traditioner, kunskap osv. för mänsklig påverkan. Kulturmiljö är hela den av människor påverkade miljön – till exempel ...

Lagar och stöd

Kulturarvet och kulturmiljön skyddas av ett flertal olika regelverk, lagar och föreskrifter. De har betydelse för Riksantikvarieämbetets verksamhet och för kulturarvsarbetet såväl inom som utom ...

Samhällsutveckling

Riksantikvarieämbetet är en viktig del i arbetet med att skapa en hållbar samhällsutveckling.

Sök- och registreringstjänster Här hittar du genvägar till Bebyggelseregistret, Fornsök, Fornreg, Platser, Kulturmiljöbild och Kringla. I Riksantikvarieämbetets uppdrag ingår att tillgängliggöra kulturarvet. Det gör vi bland ...

För museer

Här finns råd, stöd, omvärldsbevakning, information om aktuella utbildningar, nätverk och annat som kan vara till nytta för dig som jobbar inom museisektorn.

Evenemang och upplevelser

Varje år arrangerar vi bland annat temadagarna Arkeologidagen och Kulturarvsdagen. Upplev kulturarvet även på våra besöksmål Glimmingehus och Gamla Uppsala museum eller något av Sveriges 15

...

Kulturarv

Kulturarv är alla materiella och immateriella uttryck – till exempel spår, traditioner, kunskap osv. för mänsklig påverkan. Kulturmiljö är hela den av människor påverkade miljön – till exempel en enskild anläggning, en bygd eller en region. Här hittar du en definition och många exempel på kulturarv och kulturmiljöer.

[Arkeologi, fornlämningar och fynd](#)

[Arkeologi](#)

[Arkeologi i Sverige 1991-2005](#)

[Digital Arkeologisk Process – DAP](#)

[Öppna/stäng](#)

[Byggnader](#)

[Byggnadsminnen](#)

[Byggnadsvård](#)

[Kyrkor](#)

[Öppna/stäng](#)

[Förvaltning av kulturarv](#)

[Om handboken](#)

[1. Process och metoder](#)

[2. Vårdprogram \(vårdplan\)](#)

[Öppna/stäng](#)

[Immateriellt kulturarv](#)

[Förteckning Levande traditioner](#)

[Om vårt immateriella kulturarv](#)

[Traditionell småskalig matkultur](#)

[Klimatanpassning och energieffektivisering](#)

[Att mildra effekterna eller anpassa sig till dem](#)

[Klimatanpassning av kulturmiljöer](#)

[Energieffektivisering i kulturhistoriskt värdefulla byggnader](#)

[Öppna/stäng](#)

[Landskap](#)

[Allt finns i landskapet](#)

[Biologiskt kulturarv](#)

[Historiska kartor](#)

[Öppna/stäng](#)

[Modernt kulturarv](#)

[Det moderna samhällets kulturarv](#)

[Industri och industriminnen](#)

[Malmfälten – kulturarv, samhällsförändringar och vårt uppdrag](#)

[Öppna/stäng](#)

[Runor och runstenar](#)

[Att läsa runor och runinskrifter](#)

[Digitala Sveriges runinskrifter](#)

[Handbok för handläggning av runstensvård](#)

[Öppna/stäng](#)

[Tillgängligt kulturarv](#)

[Fysisk tillgänglighet](#)

[Lyssna och lär – guide med syntolkning till sevärdheter i Stockholms län](#)

[Så tillämpar vi Creative Commons och Open Access](#)

[Öppna/stäng](#)

[Definition av kulturarv och kulturmiljö](#)

[Kulturarv Kulturarv omfattar alla materiella och immateriella uttryck av mänsklig aktivitet genom tiderna. Uttrycken kan vara historiska spår, objekt eller företeelser. Kulturarv kan också](#)

Lagar och stöd

Kulturarvet och kulturmiljön skyddas av ett flertal olika regelverk, lagar och föreskrifter. De har betydelse för Riksantikvarieämbetets verksamhet och för kulturarvsarbetet såväl inom som utom landets gränser. Här kan du läsa om dem. Här finns också genvägar till blanketter för tillstånd och bidrag som rör kulturarv.

Kulturmiljölagen (KML)

Genom kulturmiljölagen anger samhället grundläggande bestämmelser till skydd för viktiga delar av kulturarvet.

Fornminnen (2 kap.)

Byggnadsminnen (3 kap.)

Kyrkliga kulturminnen (4 kap.)

Öppna/stäng

Bidrag, anslag och fonder

Riksantikvarieämbetet delar ut olika typer av bidrag inom kulturarvsområdet. Alla bidrag söks direkt hos Riksantikvarieämbetet utom Kulturmiljövårdsanslaget som söks hos länsstyrelserna.

Om bidrag, anslag och fonder

Bidrag till kulturmiljövård

Bidrag till forskning och utveckling – FoU

Öppna/stäng

Blanketter – tillstånd och bidrag

På den här sidan har vi samlat blanketter som behövs för att söka ett antal av de tillstånd och bidrag som Riksantikvarieämbetet har hand om. Blanketterna är uppdelade i två olika kategorier: ...

Förordning och vägledning om statliga byggnadsminnen (FSBM)

Regeringen beslutar efter framställan från Riksantikvarieämbetet om en byggnad ska förklaras för statligt byggnadsminne enligt förordningen (2013:558) om statliga byggnadsminnen. ...

Ansvar, lagar och andra regelverk

Kulturmiljölagen är den centrala lagen för kulturmiljövården.

Riksantikvarieämbetet har ett överinseende över kulturmiljöarbetet i landet och är expertmyndigheten, medan länsstyrelserna har den ...

Miljöbalken

Miljöbalken ska främja en hållbar utveckling så att nuvarande och kommande generationer kan leva i en hälsosam och god miljö. Alla som avser att på något sätt påverka miljön ska skaffa sig den ...

Standarder

Från den 1 januari 2018 kan ett 30-tal europeiska standarder inom kulturarvsområdet laddas ned kostnadsfritt. Bakgrunden är det avtal som Riksantikvarieämbetet och SIS, Swedish Standards ...

Statliga utställningsgarantier

Förutsättningar för utställningsgaranti Den som anordnar en tillfällig utställning som ska visas i Sverige kan få en statlig garanti som täcker kostnader för skada på eller förlust av föremål. ...

Tillstånd att använda Unescos världsarvslogotyp

Världsarvssymbolen har använts för icke-kommersiella informationssyften sedan 1978. Riksantikvarieämbetet lämnar tillstånd att använda den i Sverige. Användningen av logotypen ska i huvudsak ske ...

EU:s kemikalieförordning – Reach

Reach står för registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier och är EU:s kemikalieförordning som trädde i kraft under 2007. Syftet med Reach är att förbättra skyddet för ...

Samlingssida för utvärderingar och rapporter

På den här sidan samlar vi ett urval av de rapporter och utvärderingar som Riksantikvarieämbetet har gjort de senaste åren. Sidan fylls på efterhand och är inte en komplett listning. Letar du ...

Samhällsutveckling

Riksantikvarieämbetet är en viktig del i arbetet med att skapa en hållbar samhällsutveckling.

Civila samhället

Riksantikvarieämbetet ska arbeta för att utveckla samverkan med andra myndigheter och aktörer, däribland ideella organisationer och andra delar av det civila samhället. Med begreppet det civila ...

FoU - Forskning och utveckling

FoU för kulturarv och kulturmiljö

FoU för centrala museer

Om FoU

Öppna/stäng

Hållbar samhällsutveckling

Hållbar stadsutveckling

Miljömål

Räkna med kulturarvet

Internationellt arbete och EU-samarbete

EU och kulturarvet

Europarådet

Nordiskt samarbete

Öppna/stäng

Kulturpolitik

Då och nu – att bevara, använda och utveckla kulturmiljön

Kommunernas breda kulturmiljöarbete

Kulturmiljöstatistik – strategiskt viktigt

Öppna/stäng

Regional tillväxt och utveckling

Kulturella och kreativa näringar

Turism

Verktyg för tillväxt

Riksintressen för kulturmiljövården

Riksintressen för kulturmiljövården enligt miljöbalkens 3 kap ska avspegla landets historia. De är mycket varierande till såväl till storlek som kulturhistoriskt innehåll. Bruksmiljöer, ...

Riskhantering och katastrofberedskap

Brandskydd i kulturhistoriska byggnader

Flamskydd

Handbok i katastrofberedskap och restvärdesräddning (RVR)

Öppna/stäng

Samhällsplanering

Energiplanering

Fysisk planering

Metoder och kunskapsunderlag

Öppna/stäng

Värdering och urval

Hantering av värderings- och urvalsfrågor utgör en central del av det dagliga kulturarvsarbetet. I takt med samhällsutvecklingen ställs nya och ökade krav på argument för kulturhistoriska ...

Sök- och registreringstjänster

Här hittar du genvägar till Bebyggelseregistret, Fornsök, Fornreg, Platser, Kulturmiljöbild och Kringla. I Riksantikvarieämbetets uppdrag ingår att tillgängliggöra kulturarvet. Det gör vi bland annat genom att göra informationen om kulturarv tillgänglig och användbar i vår digitala söktjänster och databaser. Det här är genvägar till våra mest besökta sök- och registreringstjänster, **fler söktjänster hittar du här**.

Fornsök

Med Riksantikvarieämbetets söktjänst Fornsök kan du få information om alla kända registrerade fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar i Sverige, både på land och i vatten.

Fornreg

Fornreg är ett registreringverktyg för yrkesverksamma inom kulturmiljövården för att registrera information om arkeologiska uppdrag och lämningar.

Bebyggelseregistret

I Bebyggelseregistret (BeBR) kan du söka och registrera information om det byggda kulturarvet; om byggnader som finns i Sverige.

Publikationer

Nu hittar du Riksantikvarieämbetets publikationer, Fornvännen, Fornminnesföreningens tidskrifter, Sveriges kyrkor och Riksutställningars publikationer i DiVA. DiVA är landets största ...

Kringla

Kringla är en samsöktjänst där du kan söka fram information om kulturarv från flera svenska museer, arkiv och register.

Kulturmiljöbild

Kulturmiljöbild, oftast kallad KMB, är Riksantikvarieämbetets bilddatabas där du fritt kan spara ned och använda tusentals bilder.

Platser

Platser är Riksantikvarieämbetets tjänst för berättelser och minnen.

För museer

Samlingsförvaltning

Samlingsförvaltning är att utveckla, bevara, dokumentera och använda samlingar på ett balanserat och effektivt sätt.

Så fungerar samlingsförvaltning

Möten och nätverk inom samlingsförvaltning

Utveckla samlingar

Öppna/stäng

Publikt arbete

Här hittar du råd och stöd inom kulturarvspedagogik, utställningsproduktion och digital förmedling.

Digital förmedling

Utställningsproduktion

Statliga utställningsgarantier

Öppna/stäng

Forskning och kunskapsuppbyggnad

Kulturarvslaboratoriet

Arkiv och bibliotek

Konserveringsvetenskap

Öppna/stäng

Bidrag, anslag och fonder

Riksantikvarieämbetet delar ut olika typer av bidrag inom kulturarvsområdet. Alla bidrag söks direkt hos Riksantikvarieämbetet utom Kulturmiljövårdsanslaget som söks hos länsstyrelserna.

Nyhetsbrev för museer

Prenumerera på nyhetsbrevet För museer – ett enkelt sätt att hänga med i vad som händer inom museiområdet, speciellt framtaget för er som arbetar inom sektorn. Nyhetsbrevet För museer skickas ut ...

Museiuppdraget

Sedan den 1 juni 2017 har Riksantikvarieämbetet regeringens uppdrag att främja utveckling och samarbete på museiområdet.

Om museiuppdraget

Museidialog

06 Jun 2019

Bidra med din kunskap till nätverket för konsthanting

Marc Bongaarts är konsthantare på Stedelijk Museum i Amsterdam. I oktober kommer han till Sverige för att berätta om internationella nätverk på Riksantikvarieämbetets första branschforum för konsthanting.

Nästan alla samlingar innehåller objekt som är så känsliga att de riskerar att förstöras av packning och förflyttning. För att göra objekten tillgängliga vid utställningar och utlån behövs kunskap om hur riskerna kan minimeras.

– Jag har tänkt mycket på hur man kan minimera skador från vibrationer och stötar under transport. Ibland behövs specialiserad kunskap, och här handlar det om fysik. De andra professionerna på museet har sina nätverk, konservatorer och registratorer, men konsthantarna är mer ensamma. Utan nätverk, säger Marc, så vet man inte vad som händer i omvärlden.

Riksantikvarieämbetet stödjer nätverk inom många olika områden, till exempel Forum för utställare, Byggnadsvårdens konvent, Immersiva medier, Färgforum och Samlingsforum. Den 21-22 oktober är det dags för Riksantikvarieämbetets första branschforum för konsthantering där frågor om hantering, montering, packning och transport av kulturarvet ska diskuteras....

Fördelar och utmaningar

Nätverkande har många fördelar. Det ger tillfällen att mötas och utbyta erfarenheter, lära sig och inspireras. Det finns också utmaningar med nätverk. Hur ska det hållas vid liv? Hur ska nätverket organiseras: digitalt, socialt eller fysiskt?

Marc har ett stort engagemang i konsthanteringsnätverk i Nederländerna och även internationellt. Han ligger exempelvis bakom att **PACCIN-konferensen** arrangerades i Europa. Nu är vi glada att Marc vill komma till Sverige. Förutom att prata om hur nätverk kan bidra till kompetenshöjning kommer han att prata om sitt specialområde: hur man kan minska risker för skador från vibrationer och stötar under transport.

Teknisk kunskap viktig

Marc har en bakgrund inom möbelindustrin och är sedan 15 år tillbaka chef för Collection Care Technicians på Stedelijk Museum. På svenska kan det översättas till samlingsförvaltningstekniker eller samlingsförvaltare. Marc anser att det är svårt med titlar. I USA är det vanligt med benämningar som preparator, mountmaker och art handler men dessa beteckningar är inte så övergripande som Marc tycker behövs. När det gäller beskrivningen av kompetens är det lättare. Marc berättar att när han anställer frilansande konsthantare till

utställningsprojekt så letar han efter personer med goda tekniska kunskaper.

– Vilka material man ska använda och hur man ska lyfta kan man lära sig, men den tekniska kunskapen är en talang, säger Marc.

Bidra till nätverket

Har du tankar om konst- och föremålshantering? Du kanske vill berätta för kollegor på andra museer om en metod, en praktisk lösning eller om ett intressant projekt som du har varit med om? Har du behov av att diskutera en brännande fråga med kollegor från hela landet? Vi vill gärna ha dina idéer inför branschforumet, så hör av dig till oss!

Relaterade länkar (1) <https://www.raa.se/2019/06/bidra-med-din-kunskap-till-natverket-for-konsthantering/#collapse-links>

-
- **Branschforum för konsthantering** En stor del av det praktiska arbetet med konst och kulturarv består i konsthantering. Riksantikvarieämbetet arrangerar därför ett branschforum för de som arbetar med att installera, montera, packa och flytta konst och föremål.

Relaterade evenemang (1) <https://www.raa.se/2019/06/bidra-med-din-kunskap-till-natverket-for-konsthantering/#collapse-events>

Evenemang och upplevelser

Varje år arrangerar vi bland annat temadagarna Arkeologidagen och Kulturarvsdagen. Upplev kulturarvet även på våra besöksmål Glimmingehus och Gamla Uppsala museum eller något av Sveriges 15 världsarv. För dig som är intresserad av samhällsutveckling och kulturarv arrangerar vi även Riksantikvarieämbetets höstmöte med aktuella frågor om kulturarv, och dessutom ett flertal andra konferenser och seminarier. Håll utkik i vårt [kalendarium](#).

Kalendarium

Här hittar du våra evenemang, konferenser, möten, föredrag och seminarium. Välj period och klicka på Filtrera för att bläddra.

Riksantikvarieämbetets höstmöte

Höstmötet är en mötesplats för alla verksamma på arenan för samhällsutveckling.

[Återblick Höstmöte 2018](#)

[Om Höstmötet](#)

[Återblick Höstmöten](#)

Samlingsforum

Årets Samlingsforum hålls den 21-22 november på Sörmlands museum i Nyköping.

[Samlingsforum 2019](#)

[Om samlingsforum](#)

[Tidigare Samlingsforum](#)

Kulturarvsdagen

Kulturarvsdagen 2019 äger rum den 6-8 september och är en del av de europeiska kulturarvsdagarna. Hoppas du vill vara med!

[Arrangera Kulturarvsdagen](#)

[Besök Kulturarvsdagens arrangemang](#)

[Tips för dig som är arrangör](#)

[Öppna/stäng](#)

Arkeologidagen

Välkommen till Arkeologidagen 25 augusti 2019. En nationell temadag för dig som vill upptäcka arkeologins spännande värld runt om i Sverige.

[Arrangera Arkeologidagen](#)

[Besök Arkeologidagens arrangemang](#)

[Så anmäler du arrangemang](#)

[Öppna/stäng](#)

Färgforum

Färgforum är en mötesplats och ett nätverk för yrkesverksamma som arbetar med färg och färgundersökningar. Tid och plats: 11–12 april 2019, Sundsvall.

[Färgforum 2019](#)

[Om Färgforum](#)

[Tidigare Färgforum](#)

Europaåret för kulturarv 2018

Under 2018 stod kulturarvet i hela Europa i fokus genom EU-initiativet ”Europaåret för kulturarv 2018”. Här ser du vad som gjordes i Sverige.

[Om Europaåret för kulturarv 2018](#)

[Medverkande aktiviteter 2018](#)

[Röster från arrangörer under Europaåret](#)

[Öppna/stäng](#)

Våra andra event, seminarier och workshops

Riksantikvarieämbetet genomför och samordnar ett flertal event, konferenser, utbildningar och workshops – både själva och tillsammans med andra.

[Skogen; mångfald av natur- och kulturarv – SKÅNK](#)

[Hack for Heritage](#)

[Branschforum för konsthantverk](#)

[Öppna/stäng](#)

Upplev kulturarvet

Besök Gamla Uppsala museum och Glimmingehus. Läs mer om Sveriges 15 världsarv och ladda ner våra Gotlandskartor till Minecraft.

[Gamla Uppsala museum](#)

[Glimmingehus](#)

[Världsarv i Sverige](#) [Öppna/stäng](#)

Webbplatskarta

- [6. To keep in mind when making tactile 3D models](#)
 - [9. Links](#)
 - [Tema 1: Skola, lärande och pedagogik](#)
 - [Tema 2: Besöksmål, turism och upplevelser](#)
 - [Tema 3: Hälsa, välbefinnande och kulturarv](#)
 - [Aktuellt](#)
 - [Aktuella frågor och uppdrag](#)
 - [Beslut och yttranden](#)
 - [Byggnadsminnen och kyrkor](#)
 - [Riksintressen – beslut och yttranden](#)
 - [Övriga yttranden och remissvar](#)
 - [Regeringsuppdrag](#)
 - [Att främja attraktiva natur- och kulturmiljöer \(Gruvuppdraget\)](#)
 - [Bedömning av behov av åtgärder med anledning av Washington-principerna och Terezin-deklarationen](#)
 - [Illegal handel med kulturföremål](#)
 - [Jordbrukspolitikens påverkan på kulturmiljöer](#)
 - [Kulturarv i skogen](#)
 - [Mänskliga kvarlevor i museisamlingar](#)
 - [Omvärldsanalys och kunskapsöversikt för kulturarvsområdet](#)
 - [Rapportering av Riksantikvarieämbetets genomförda insatser inom regional tillväxt](#)
 - [Strategi för det regionala tillväxtarbetet under perioden 2014–2020](#)
 - [Traditionell småskalig matkultur](#)
 - [Uppdrag att stödja tio myndigheters utarbetande av vägledande strategier för kulturmiljöfrågor](#)
 - [Uppdrag till Riksantikvarieämbetet att utarbeta en nationell världsarvsstrategi](#)
 - [Uppdraget att kartlägga kulturarvsarbetets betydelse för skolväsendet samt att främja samverkan mellan skolväsendet och kulturarvsinstitutionerna](#)
 - [Uppdraget Offentlig konst som kulturarv](#)
 - [Vision för kulturmiljöarbetet](#)
 - [Återlämnande av vissa kulturföremål](#)
 - [Riksantikvarieämbetet i debatten](#)
 - [”Missriktat angrepp på Riksantikvarieämbetet”](#)
 - [Europaåret för kulturarv 2018](#)
 - [Årets kulturmiljökommun](#)
 - [Riksantikvarieämbetet i sociala medier](#)
 - [K-blogg – Riksantikvarieämbetets blogg](#)
 - [K-blogg – Riksantikvarieämbetets blogg sedan 2007](#)
 - [K-podd – Riksantikvarieämbetets podcast](#)
 - [Riksantikvarieämbetets förtjänstmedalj](#)
- [Alla nyhetsartiklar](#)
- [Jobba hos oss](#)
 - [Sök lediga jobb](#)
 - [Tillsatta jobb](#)
 - [Vanliga frågor om lediga jobb](#)
 - [#attjobbapåraä](#)

- Press
 - ”Missriktat angrepp på Riksantikvarieämbetet”
 - Riksantikvarieämbetets logotyp
- Nyhetsbrev
- Driftinformation
- Pågående upphandlingar
- Utbildning
 - Kurser
- GDPR: Så behandlar vi personuppgifter
 - Behandling av personuppgifter i publikationsdatabasen Samla
 - Personuppgifter i enlighet med dataskyddsförordningen (GDPR) – Bidrag till Kulturarvs-IT
 - Personuppgifter i enlighet med dataskyddsförordningen (GDPR) – FoU
 - Så behandlar vi dina personuppgifter på e-tjänsten Platser
 - Så behandlar vi dina personuppgifter vid konferenser och andra möten
 - Så behandlar vi personuppgifter för anställda vid Riksantikvarieämbetet
 - Så behandlar vi personuppgifter för arrangörer vid våra temadagar
 - Så behandlar vi personuppgifter i e-tjänsten Kulturmiljöbild (KMB)
- Om Riksantikvarieämbetet
 - Om Riksantikvarieämbetet
 - Det här gör Riksantikvarieämbetet
 - Riksantikvarieämbetets organisation
 - Styrning och uppföljning
- Frågor och svar
 - Allmänna frågor om Riksantikvarieämbetet
 - Arkeologi
 - Bidrag och forskningsmedel
 - Fornlämningar
 - Gallring
 - Krigsbyten
 - Kyrkor
 - Metallsökare
 - Ortnamn
 - Riksantikvarieämbetet och Slussen
 - Frågor och svar om Visby ringmur
 - Vision för kulturmiljöarbetet 2030
 - Världsarv
 - Öppen information och skattplundring
- Miljöledning
- Projekt
 - Kulturarvsinkubatorn
- Riksantikvarieämbetets historia
- Bebyggelseregistret
- Hitta information
 - Arkiv och bibliotek
 - Arkivet
 - Beställa
 - Om oss – inför ditt besök på arkivet
 - Söka
 - Biblioteket
 - Låna
 - Om oss – inför ditt besök på biblioteket
 - Söka
 - Numismatiska biblioteket flyttar

- [Publikationer som finns att beställa i tryck \(Print on Demand\)](#)
 - [Ur våra samlingar](#)
 - [Reformationsåret 2017](#)
 - [Inger Zachrissons arkiv](#)
 - [Konstnären Anna Ankarcrona 1886-1935](#)
 - [Stereofotografier i arkivet](#)
 - [40 000 akvareller av pärlor – Gustav Eisens samling](#)
 - [Tema Textil](#)
 - [Jakten på det ariska ursprunget](#)
 - [Bibliotekets äldsta bok](#)
 - [”Som berusad av din närhet”](#)
 - [Ett livsverk på halvtid](#)
 - [Det handkolorerade folkhemmet](#)
 - [Lektor Brates somrar](#)
 - [Medeltida handskrift](#)
 - [Bebyggelseregistret – BeBR](#)
 - [Direkt till Bebyggelseregistret](#)
 - [Nytt i BeBR](#)
 - [Om Bebyggelseregistret – BeBR](#)
 - [Vanliga frågor – BeBR](#)
 - [Ordlista Bebyggelseregistret](#)
 - [Stöddokument för BeBR](#)
 - [Informationsägare i BeBR](#)
 - [Lagar och ansvar för kulturhistorisk bebyggelse](#)
 - [Statliga byggnadsminnen](#)
 - [Lättläst om Bebyggelseregistret](#)
 - [Fornreg](#)
 - [Direkt till Fornreg](#)
- [Aktuellt om Fornreg](#)
- [Frågor och svar om Fornreg](#)
- [För yrkesanvändare i Fornreg](#)
 - [Handledningar och manualer för Fornreg](#)
 - [Handledning för registrering av lämningsinformation i Fornreg, version 2.0](#)
 - [Handledning för registrering av lämningsinformation med Fältreg, version beta](#)
 - [Hjälptexter i Fornreg](#)
 - [Nyregistrering och kvalitetshöjning utanför ett uppdrag](#)
 - [Så här fyller du i fälten under Antikvarisk bedömning och lämningsens status](#)
 - [Så här fyller du i fälten under Beskrivning](#)
 - [Så här fyller du i fälten under Dokument och bilder](#)
 - [Så här fyller du i fälten under Läge och utbredning](#)
 - [Så här fyller du i fälten under Referenser](#)
 - [Så här fyller du i fälten under Övrig lämningsinformation](#)

- [Behörigheter i Fornreg](#)
 - [Fältreg](#)
 - [Utbildningar i Fornreg](#)
 - [Geodata och datauttag för yrkesanvändare](#)
 - [Ladda upp dokument i Forndok](#)
 - [Statistik 2018](#)
 - [Utskick till registrerade – samlingssida](#)
 - [Kontakta Fornreg](#)
 - [Lättläst om Fornreg](#)
 - [Upphovsrätt för innehållet i Fornreg](#)
- [Fornsök](#)
 - [Aktuellt om Fornsök](#)
 - [Direkt till Fornsök](#)
 - [Hjälp för Fornsök](#)
 - [Importerade uppdrag](#)
 - [Ny version av Fornsök](#)
 - [Stöd och hjälp för nya versionen av Fornsök](#)
 - [Kontakta Fornsök](#)
 - [För fastighetsägare](#)
 - [Om Fornsök](#)
 - [Ansvar och roller](#)
 - [Att använda informationen](#)
 - [Bakgrund till fornminnesinformationen](#)
 - [Fornminnesregistret blev FMIS](#)
 - [Geodata och datauttag](#)
 - [Upphovsrätt](#)
 - [Lättläst om Fornsök](#)
- [Information tillgänglig för vidareutnyttjande](#)
- [K-samsök](#)

- [Att använda K-samsök](#)
 - [Användarvillkor – K-samsök API](#)
 - [Auktoriteter](#)
 - [Demo och kodexempel](#)
 - [Exempel på användning av K-samsök](#)
 - [Gränssnitt för tillämpningar](#)
 - [Index för statistic/facet](#)
 - [K-samsöks API](#)
 - [Kom igång med K-samsöks API!](#)
 - [Metoder](#)
 - [Objektstyper](#)
 - [Presentationsformatet för tillämpningar](#)
 - [Protokoll och parametrar](#)
 - [Protokollversioner](#)
 - [Relationstyper](#)
 - [Rättigheter](#)
 - [Ytterligare index för sök](#)
 - [Att leverera till K-samsök](#)
 - [Att leverera data](#)
 - [Avtal/överenskommelse](#)
 - [Europeana](#)
 - [Validering av OAI-PMH](#)
 - [Vanliga frågor om K-samsök](#)
 - [Institutioner anslutna till K-samsök](#)
 - [Lättläst om K-samsök](#)
 - [Om K-samsök](#)
 - [Information i K-samsök](#)
 - [K-samsöks bakgrund](#)
 - [Vad är K-samsök?](#)
 - [UGC-hubben \(användargenererat innehåll\)](#)
- [Kringla](#)

- [Direkt till Kringla](#)
 - [Kontakta Kringla](#)
 - [Kringlas användarvillkor](#)
 - [Lättläst om Kringla](#)
 - [Om Kringla](#)
 - [Så kan du bidra med länkar](#)
 - [Så söker du i Kringla](#)
- [Kulturmiljöbild](#)
 - [Direkt till Kulturmiljöbild](#)
- [Materialguiden](#)
- [Platser](#)
 - [Om Platser](#)
 - [Direkt till Platser](#)
 - [Tips och hjälp](#)
 - [Användarvillkor och förutsättningar](#)
- [Publikationer](#)
 - [Publikationer i DiVA](#)
 - [Forndok](#)
 - [Arkeologirapporter i Samla](#)
 - [Om Samla](#)
 - [Kontakta Samla eller DiVA](#)
 - [Återutgivna titlar](#)
 - [Vårda väl-blad](#)
- [Karttjänsten Aktuell Arkeologi](#)
- [Evenemang och upplevelser](#)
 - [Fynd från Roma analyseras på ForskarFredag i Visby](#)
 - [Kalendarium](#)
 - [Riksantikvarieämbetets höstmöte](#)
 - [Om Höstmötet](#)
 - [Återblick Höstmöte 2018](#)
 - [Återblick Höstmöten](#)
- [Återblick Höstmöte 2016](#)
 - [Återblick Höstmöte 2015](#)
 - [Återblick Höstmöte 2014](#)
 - [Återblick Höstmöte 2013](#)
 - [Återblick Höstmöte 2012](#)
 - [Tidigare teman](#)
- [Samlingsforum](#)
 - [Om samlingsforum](#)
 - [Samlingsforum 2019](#)
 - [Program Samlingsforum 2018](#)
 - [Tidigare Samlingsforum](#)
 - [Samlingsforum 2017](#)
 - [”Så flyttade vi ett 1700-talsbibliotek”](#)
 - [Att flytta 35 flygplan genom ett villakvarter](#)
 - [Att lägga pussel med mynt](#)
 - [Att minnas tillsammans](#)
 - [Berättande magasin i nytt museihus](#)
 - [Fellesmagasin i en renoverad fabrik](#)
 - [Flyttskola med stumfilm](#)
 - [Från skamvrå till stolthet](#)
 - [Kan odlingsväv skydda samlingar?](#)
 - [Läckor och lärdomar i Lund](#)
 - [Med samlingsförvaltning som nyckel](#)
 - [Museistrateg: ”Sänk kraven på magasinerna”](#)

- [Nationalmuseums nya tecknings- och grafikmagasin](#)
 - [Risker för brand och vattenskador i magasin](#)
 - [Samlaren som vill bli förvirrad](#)
 - [Stobaeus donation – grunden för Lunds universitets museer](#)
 - [Studenter hjälper till med digitalisering](#)
 - [Öppnare magasin för forskare](#)
- [Kulturarvsdagen](#)
 - [Anmälan för arrangörer](#)
 - [Arrangera Kulturarvsdagen](#)
 - [Besök Kulturarvsdagens arrangemang](#)
 - [Kulturarvsdagen i Blekinge](#)
 - [Kulturarvsdagen i Bohuslän](#)
 - [Kulturarvsdagen i Dalarna](#)
 - [Kulturarvsdagen i Dalsland](#)
 - [Kulturarvsdagen i Gästrikland](#)
 - [Kulturarvsdagen i Halland](#)
 - [Kulturarvsdagen i Hälsingland](#)
 - [Kulturarvsdagen i Härjedalen](#)
 - [Kulturarvsdagen i Jämtland](#)
 - [Kulturarvsdagen i Lappland](#)
 - [Kulturarvsdagen i Medelpad](#)
 - [Kulturarvsdagen i Norrbotten](#)
 - [Kulturarvsdagen i Närke](#)
 - [Kulturarvsdagen i Skåne](#)
 - [Kulturarvsdagen i Småland](#)
 - [Kulturarvsdagen i Södermanland](#)
 - [Kulturarvsdagen i Uppland](#)
- [Kulturarvsdagen i Värmland](#)
 - [Kulturarvsdagen i Västerbotten](#)
 - [Kulturarvsdagen i Västergötland](#)
 - [Kulturarvsdagen i Västmanland](#)
 - [Kulturarvsdagen i Ångermanland](#)
 - [Kulturarvsdagen i Östergötland](#)
 - [Kulturarvsdagen på Gotland](#)
 - [Kulturarvsdagen på Öland](#)
- [Tips för dig som är arrangör](#)
 - [Material och marknadsföring](#)
 - [Så anmäler du arrangemang](#)
 - [Om Kulturarvsdagen](#)
- [Arkeologidagen](#)
 - [Arrangera Arkeologidagen](#)
 - [Anmälan för arrangörer](#)
 - [Besök Arkeologidagens arrangemang](#)
 - [Arkeologidagen i Blekinge](#)
 - [Arkeologidagen i Bohuslän](#)
 - [Arkeologidagen i Dalarna](#)
 - [Arkeologidagen i Dalsland](#)
 - [Arkeologidagen i Gästrikland](#)
 - [Arkeologidagen i Halland](#)
 - [Arkeologidagen i Hälsingland](#)
 - [Arkeologidagen i Härjedalen](#)
 - [Arkeologidagen i Jämtland](#)
 - [Arkeologidagen i Lappland](#)
 - [Arkeologidagen i Medelpad](#)
 - [Arkeologidagen i Norrbotten](#)
 - [Arkeologidagen i Närke](#)
 - [Arkeologidagen i Skåne](#)
 - [Arkeologidagen i Småland](#)

- [Arkeologidagen i Södermanland](#)
 - [Arkeologidagen i Uppland](#)
 - [Arkeologidagen i Värmland](#)
 - [Arkeologidagen i Västerbotten](#)
 - [Arkeologidagen i Västergötland](#)
 - [Arkeologidagen i Västmanland](#)
 - [Arkeologidagen i Ångermanland](#)
 - [Arkeologidagen i Östergötland](#)
 - [Arkeologidagen på Gotland](#)
 - [Arkeologidagen på Öland](#)
 - [Material och marknadsföring](#)
 - [Så anmäler du arrangemang](#)
 - [Om Arkeologidagen](#)
- [Färgforum](#)
 - [Färgforum 2019](#)
 - [Om Färgforum](#)
 - [Tidigare Färgforum](#)
- [Europaåret för kulturarv 2018](#)
 - [Om Europaåret för kulturarv 2018](#)
 - [Medverkande aktiviteter 2018](#)
 - [Fönsterrenoveringens dag](#)
 - [Hack for Heritage](#)
 - [Röster från arrangörer under Europaåret](#)
 - [Europaåret i media](#)
- [Våra andra event, seminarier och workshops](#)
 - [3D workshop](#)
 - [Almedalsveckan](#)
 - [Tidigare års Almedalsaktiviteter](#)
 - [Branschforum för konsthantverk](#)
 - [Dela bilder på webben med IIIF](#)
 - [Utvärdering ”Dela bilder med IIIF”](#)
- [Fönsterrenoveringens Dag](#)
- [Hack for Heritage](#)
 - [Program och anmälan till Hack for Heritage 2019](#)
 - [Program Hack for Heritage](#)
 - [Resa och boende](#)
 - [Presentation av data](#)
 - [Tema och utmaningar](#)
 - [Resurser på plats i Visby](#)
 - [Om Hack for Heritage](#)
 - [Hack for Heritage 2018](#)
- [Hack for Sweden](#)
- [Internationell konferens om samordnad skadedjurskontroll](#)
- [Kulturarv och migration – nya metoder och historiska sammanhang](#)
- [Museer i förändring](#)
 - [Om Museer i förändring](#)
 - [Museer i förändring: basutställningar](#)
 - [Museer i förändring: designmuseer](#)
- [Skogen; mångfald av natur- och kulturarv – SKÅNK](#)
- [Tidigare konferenser och event](#)
 - [Inspiration för kulturpolitiker](#)
 - [Internationell arkivkonferens 2017](#)
- [Utställningslabb](#)
 - [Om Utställningslabb](#)
 - [Utställningslabb: Glömska](#)
 - [Kommande Utställningslabb](#)
- [Byggnadsvårdens konvent](#)
- [Upplev kulturarvet](#)

- Gamla Uppsala museum
 - Aktuellt på Gamla Uppsala museum
 - Besök Gamla Uppsala
 - Bokning av gruppbesök
 - Guidade visningar
 - Museibutik
 - Tillgänglighet och hitta hit
 - Öppettider, priser och bokningar
 - Om Gamla Uppsala
 - Skolprogram
 - Bokning av skolprogram
 - Upplev Gamla Uppsala digitalt
 - Utgrävningarna i Gamla Uppsala
- Glimmingehus
 - Aktuellt på Glimmingehus
 - Auf Deutsch
 - Besucherinformation
 - Burggeschichte
 - Programm 2017
 - Besök Glimmingehus
 - Café Borggården
 - Kontakta oss
 - Museibutik
 - Tillgänglighet och säkerhet
 - Utställningen Borgfolk
 - Öppettider, priser och visningar
 - Örtagården
 - För gruppbesök
 - För skolor
 - Alla gratis skolprogram
 - Bokning av skolprogram
- Borgvisningar
- Fritidshem
- För lärare
- Heldag på Glimmingehus
- Jul på Glimmingehus
- Lägerskola: En natt på Glimmingehus
- Medeltida idrotter och lekar
- Medeltidsverkstäder
- Oknytt på Glimmingehus
- Tidsresor
- Uppsökande – Glimmingehus kommer på besök!
- Upptäcktsfärd – eleverna upptäcker Glimmingehus
- Utställningen Borgfolk
- Hitta hit
- Om Glimmingehus
- Pressbilder Glimmingehus
- Världsarv i Sverige
 - 15 världsarv i Sverige
 - Birka och Hovgården
 - Drottningholm
 - Engelsbergs bruk
 - Falun och Kopparbergslagen
 - Gammelstads kyrkstad
 - Grimeton radiostation
 - Hansestaden Visby
 - Hällristningsområdet Tanum
 - Hälsingegårdarna
 - Höga kusten

- [Laponia](#)
 - [Skogskyrkogården](#)
 - [Struves meridianbåge](#)
 - [Södra Ölands odlingslandskap](#)
 - [Örlogsstaden Karlskrona](#)
- [Gotland i Minecraft](#)
 - [Ladda ner Minecraft-kartorna](#)
 - [Installera Minecraft-filerna](#)
 - [Instruktioner – Minecraft](#)
 - [Om Gotland i Minecraft](#)
 - [Tävlingen Gutablock – bygg Gotland i Minecraft](#)
- [För museer](#)
 - [Anmälan Museidialog – tema omvärldsbevakning](#)
 - [Samlingsförvaltning](#)
 - [Så fungerar samlingsförvaltning](#)
 - [SAK – Självskattning för vård och bevarande](#)
 - [SPECTRUM – En standard för samlingsförvaltning](#)
 - [Standarder inom samlingsförvaltning](#)
 - [Så fungerar verktyget Re-org](#)
 - [Tips: Digisams checklistor](#)
 - [Vad är en policy?](#)
 - [Vad är samlingsförvaltning?](#)
 - [Tillgängliggörande av samlingar](#)
 - [Möten och nätverk inom samlingsförvaltning](#)
 - [Nätverket Färgforum](#)
 - [Samlingsforum](#)
 - [Skadedjursgruppen PRE-MAL](#)
 - [Webbmöten om samlingsförvaltning](#)
- [Kulturvårdsforum](#)
- [Utveckla samlingar](#)
 - [Stöd för museer i gallringsprocessen](#)
 - [Ordförklaringar](#)
 - [Förutsättningar för gallring](#)
 - [Planering](#)
 - [Genomförande](#)
 - [Gallringsbeslut](#)
 - [Avyttring](#)
 - [Dokumentation och avslut](#)
 - [Checklista för gallringsprocessen](#)
 - [Litteraturlista](#)
 - [Bilaga 1: ICOMs etiska regler](#)
 - [Bilaga 2: Värderingsschema](#)
- [Använda samlingar](#)
 - [Inlån av museiföremål](#)
 - [Utlån av museiföremål](#)
 - [Flytta objekt](#)
- [Bevara samlingar](#)
 - [Inomhusklimat](#)
 - [Ljussättning](#)
 - [Materialval för samlingsförvaltning](#)
 - [Plast i samlingar](#)
 - [Riktlinjer för förvaltning av offentlig konst](#)
 - [Riskhantering](#)
 - [Städning av ett magasin](#)
 - [Tidens tand – handbok](#)
 - [Vårda väl-blad](#)
- [Dokumentera samlingar](#)
 - [Kontroll av objektens tillstånd](#)

- Publikt arbete
 - Att vidga sin publik – exempel
 - Digital förmedling
 - Att arbeta med sin webbplats
 - Allmänt om att finnas på webben
 - Så får du fler besökare
 - Så delar du med dig av ditt innehåll
 - Tio tips för ökad synlighet i söktjänsterna
 - Utveckla verksamheten och skriv en handlingsplan
 - David Castor tipsar om bilder
 - Skapa intresse och stämning med bilder
 - Nio tips av Jonas Söderström
 - Lär dig vinna läsare!
 - Så jobbar Modellboden och Rostugnens vänner med webben
 - Så jobbar Bungemuseet med webben
 - Så jobbar Psykiatriska museet med webben
 - Träffar i mars
 - Guide för publicering av 3D-modeller
 - Att använda 3D-modeller
 - Att publicera 3D-modeller på externa plattformar
 - Göra själv eller anlita extern kompetens
 - Metadata – att ge 3D-modeller ett sammanhang, sökbarhet och användbarhet
 - Metoder för att skapa digitala 3D-modeller
 - Planering av arbetet
 - Publicering på Sketchfab
 - Publicering på Sketchfab – instruktionsfilmer
 - Publicering på Wikimedia Commons
 - Riktlinjer och avtal för digitalisering
 - Standarder och metoder för arkivering av 3D-modeller
 - Ta del av andras erfarenheter
 - Utrustning och arbetsgång vid fotogrammetri
 - Ytterligare inspiration kring praktiskt arbete
 - Guide för ökad tillgänglighet genom 3D-modeller
 - 1. Vad är en 3D-modell?
 - 2. Taktill tillgänglighet
 - 3. Varför 3D-modeller för taktill tillgänglighet?
 - 4. 3D-modeller – möjligheter och begränsningar
 - 5. Att tänka på inför tillverkning av taktila 3D-modeller

- [6. 3D-modeller och föremålskopior](#)
- [7. Tekniker för 3D-utskrift](#)
- [8. Taktila bilder](#)
- [9. Kompletterande information och informationsbärare](#)
- [Exempel – God viktoriansk praxis för 3D-modeller](#)
- [Exempel – Tillgängliga 3D-modeller från 1800-talet](#)
- [Exempel: Dinosaurieskalle i fickformat](#)
- [Exempel: En träff med Synskadades Riksförbund kring 3D-modeller och tillgänglighet](#)
- [Exempel: Matisses Apollon – en taktil tolkning av ett konstverk](#)
- [Exempel: När 3D-modeller i blå plast är bättre än forntida originalföremål](#)
- [Länkar](#)
- [Nulägesanalys om museernas digitala förmedling](#)
- [Ett urval av artiklar från Spana – Riksutställningars nyhetsbrev](#)
- [Pedagogik](#)
- [Statliga utställningsgarantier](#)
- [Utställningsproduktion](#)
 - [Utställningsblick <](#)
 - [Design är alltid politiskt](#)
- [Hilma af Klint gör succé i New York](#)
- [MuseumNext i två versioner](#)
- [Om Utställningsblick](#)
- [Skattkammare som utställning](#)
- [Tvångsförflyttning i utställningar](#)
- [Unik upplevelse av ett totalkonstverk](#)
- [Utställningen Tegn på Nikolaj Kunsthal i Köpenhamn](#)
- [Utställningsverkstaden](#)
 - [Förslag om samarbeten](#)
 - [Hög tid att lämna halogen](#)
 - [Information och kunskap](#)
 - [Interaktion i öppna magasin](#)
 - [Lokaler och utrustning](#)
 - [Om Utställningsverkstaden](#)
 - [Samarbetsprojekt](#)
- [Forskning och kunskapsuppbyggnad](#)
 - [Arkiv och bibliotek](#)
 - [Konserveringsvetenskap](#)
 - [Färg- och byggnadsarkeologiska undersökningar](#)
 - [Byggnadens färgundersökning](#)
 - [Färgarkeologi – Architectural Paint Research \(APR\)](#)
 - [Lascaux Medium for Consolidation \(4176\)](#)
 - [Nätverket Färgforum](#)
 - [Gästkollega vid Kulturarvslaboratoriet](#)

- Ansök om att bli gästkollega
- Att vara gästkollega vid Kulturarvslaboratoriet
- Tidigare gästkollegor
 - Analys av pigment från 800 år gammal mural madonnabild i Mästerby kyrka – Svenska kyrkan
 - Att använda nanoteknik för att konservera och bevara konst – Chalmers tekniska högskola
 - Bevarande av kompositmaterial – Studio Västsvensk Konservering
 - Buddhastatyer från Röhsska museet i Göteborg
 - Dokumentation av ytstruktur på pastellmåleri från Nationalmuseum
 - En spelpjäs från medeltiden?
 - Fanor från slaget vid Narva – Armémuseum
 - Frysning utan plast – Nationalmuseum
 - Färgförändringar i genomfärgat fönsterglas i Uppsala domkyrka – Uppsala domkyrkas glasmålningsateljé
- Instrumentworkshop på Kungliga Biblioteket
- Ljusåldring av flygplansduk och färg på flygplan – Flygvapenmuseum
- Nanomaterial för att behandla järntanningskadade textil
- Pilspetsar från arkeologisk undersökning – Svenskt Fjäll- och Samemuseum och Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna
- Rengöring och tolkning av silvermynt – Länsstyrelsen Gotland
- Röntgen av Karl XIV Johans häst på Skoklosters Slott
- Röntgenundersökning av tavlor på Nationalmuseum
- Röntgenundersökning och analys av Rauschenbergs

- ”Monogram” från Moderna Museet
 - Samiska trummor från Åttte, svenskt fjäll- och samemuseum
 - Två projekt kring identifikation av material och teknik – Uppsala universitet Campus Gotland.
 - Undersökning av en Tsantsa från Alingsås museum
 - Undersökning av ett arkeologiskt hornföremål – Länsstyrelsen Gotland
 - Undersökning av eventuella färgspår på inredningsdetaljer – Vasamuseet
 - Undersökning av legering, stämplat och niello från Lunds universitets historiska museum
 - Undersökningar av Paracastextilier – Världskulturmuseerna, Göteborg
 - Workshop kring undersökning av färgprov
- – Västra Götalands regionen, Västarvet
 - Ytskikt på pukor – Hovkapellet, Kungliga Operan
 - Vanliga frågor om att vara gästkollega
 - Samarbete kring forskning och utveckling
 - Arkeologiskt trä – Forskningsutmaningar
 - Dekorerade interiörer i Hälsingegårdar
 - E-RIHS – europeisk infrastruktur för Heritage Science
 - Heritage Science i Sverige
 - HSS Forum 2018
 - Nätverk för arkeologiskt trä och kemi
 - Studenter och doktorander
 - Återdeponering – Reburial and analyses of archaeological remains (RAAR)
 - Synkrotron- och neutronteknik för kulturarvet
 - Kulturarvslaboratoriet
 - Analys och dokumentation
 - Att analysera och dokumentera
 - Färganalyser
 - Materialtestning
 - Metallanalyser

- Microfading
 - Provtagning
 - Reflectance Transformation Imaging
 - Röntgen
 - Gästkollega vid kulturarvslaboratoriet
 - Lokaler
 - Oddyttest
 - Kulturarvslaboratoriets databas för Oddyttest
 - Om kulturarvslaboratoriet
 - Provarkiv
 - Utrustning
 - Nätverk och evenemang
 - Anmälan Museidialog – tema pedagogik
 - Bidrag, anslag och fonder
 - Nyhetsbrev för museer
 - Museiuppdraget
 - Om museiuppdraget
 - Museidialog
 - Mötesdokumentation, filmer m.m.
 - Om museidialogen
 - Reflektioner från projekt Museidialogen
- Kulturarv
 - Arkeologi, fornlämningar och fynd
 - Arkeologi
 - Arkeologisk undersökning
 - Arkeologiska forskningsundersökningar
 - Arkeologiskt fyndmaterial
 - En målbild för det uppdragsarkeologiska systemet
 - Marinarkeologi
 - Rapportering och dokumentation
 - Arkeologi i Sverige 1991-2005
 - Den uppdragsarkeologiska processen
 - Arkeologisk förundersökning
 - Arkeologisk undersökning
 - Arkeologisk utredning
 - Samråd med länsstyrelsen om fornlämningar
 - Tillståndsprovning
 - Digital Arkeologisk Process – DAP
 - Allt på samma plats: Kulturmiljöregistret
 - Införandet av den nya processen för fornminnesinformation
 - Om Digital Arkeologisk Process
 - Rapporter som rör Digital Arkeologisk Process
 - Vanliga frågor om nya processen för fornminnesinformation
 - Fornfynd, inlösensersättning och hittelön
 - Har du hittat ett fornfynd?
 - Vad är ett fornfynd?
 - Fornlämningar i planering och byggande
 - Fornlämningar i detaljplaneringen
 - Fornlämningar i lov- och byggprocessen
 - Fornlämningar i översiktsplaneringen
 - Nationella rapportprojektet
 - Projekt arkeologisk konservering
 - Skogens kulturarv
 - Kulturarv i skogen

- [Skog och historia](#)
 - [Skogens historiska landskapsbild](#)
 - [Byggnader](#)
 - [Byggnadsminnen](#)
 - [Byggnadsvård](#)
 - [Att vårda byggnader](#)
 - [Att vårda sten](#)
 - [Förvaltningsplanering för objekt och miljöer med kulturvärden](#)
 - [Kulturkulör – ett färgsystem för linoljefärg](#)
 - [Bensvart](#)
 - [Brun umbra](#)
 - [Bränd terra](#)
 - [Bränd umbra](#)
 - [Caput mortuum](#)
 - [Engelskt rött](#)
 - [Grå umbra](#)
 - [Grön umbra](#)
 - [Guldockra + Grön umbra](#)
 - [Järnoxidbrunt](#)
 - [Järnoxidrött](#)
 - [Järnoxidsvart](#)
 - [Koboltblått](#)
 - [Kromoxidgrönt](#)
 - [Mörkockra](#)
 - [Obränd terra](#)
 - [Obränd umbra](#)
 - [Ultramarinblått](#)
 - [Zinkgrönt](#)
 - [Järnoxidgult](#)
- [Ljusockra](#)
 - [Guldockra](#)
- [Kyrkor](#)
- [Visby ringmur](#)
 - [Frågor och svar om Visby ringmur](#)
 - [Ringmurens historia och konstruktion](#)
 - [Förvaltning av Visby ringmur](#)
 - [Del av Visby ringmur restaureras 2019](#)
 - [Visby ringmur – raset 2012](#)
 - [Raset och återuppbyggnaden](#)
 - [Kalkbränning på Gotland](#)
 - [Raset i 3D](#)
- [Förvaltning av kulturarv](#)
 - [Om handboken](#)
 - [1. Process och metoder](#)
 - [Internationella principdokument – utgångspunkter för vård- och underhållsplanering av kulturvärden](#)
 - [Ordlista – Förvaltning av kulturarv](#)
 - [Sammanställning av exempel på kompetens och erfarenhet](#)
 - [2. Vårdprogram \(vårdplan\)](#)
 - [3. Vårdpolicy](#)
 - [4. Underhållsplan och åtgärdsplan](#)
 - [5. Uppföljning och revidering](#)
- [Immateriellt kulturarv](#)
 - [Förteckning Levande traditioner](#)
 - [Om vårt immateriella kulturarv](#)
 - [Traditionell småskalig matkultur](#)
- [Klimatanpassning och energieffektivisering](#)

- [Att mildra effekterna eller anpassa sig till dem](#)
- [Klimatanpassning av kulturmiljöer](#)
 - [Adapt Northern Heritage](#)
 - [Nordiskt kulturarv i ett förändrat klimat](#)
 - [CERCMA](#)
 - [Klimat- och miljöeffekters påverkan på kulturhistoriskt värdefull bebyggelse](#)
 - [Riskbedömning av kulturmiljöer – metoder](#)
- [Energieffektivisering i kulturhistoriskt värdefulla byggnader](#)
 - [Vad är varsam energieffektivisering?](#)
 - [Länkar om energieffektivisering](#)
 - [Spara & Bevara](#)
 - [Co2olBricks](#)
- [Standardisering inom energieffektivisering](#)
- [Landskap](#)
 - [Allt finns i landskapet](#)
 - [Biologiskt kulturarv](#)
 - [Biologiskt kulturarv i olika skalor](#)
 - [Det här är biologiskt kulturarv](#)
 - [Kurser om skötsel av biologiskt kulturarv](#)
 - [Odlat kulturarv](#)
 - [Publikationer och länkar](#)
 - [Skriftserie om biologiskt kulturarv](#)
 - [Skötsel av biologiskt kulturarv – arter, biotoper och kulturlandskap](#)
 - [Så inventerar du biologiskt kulturarv](#)
 - [Så kan du använda biologiskt kulturarv](#)
 - [Så tolkar du biologiskt kulturarv](#)
- [Träd som biologiskt kulturarv](#)
- [Utveckla kunskap om biologiskt kulturarv](#)
- [Ekosystemtjänster och grön infrastruktur](#)
- [Fornvård](#)
 - [Varför står Riksantikvarieämbetets gamla skyltar kvar i kulturmiljöer?](#)
- [Fria eller fälla](#)
- [Historiska kartor](#)
- [Historiska parker och trädgårdar](#)
 - [Om historiska parker och trädgårdar](#)
 - [Restaurering, skötsel och igenväxning](#)
 - [Trädgårdar i svensk historia](#)
- [Kulturresevat](#)
 - [Att bilda kulturresevat](#)
 - [Att förvalta kulturresevat](#)
 - [Digital handbok för bildande och förvaltning av kulturresevat](#)
 - [Nätverk och samverkan](#)
 - [2018 års nätverksträff för kulturresevatshandläggare](#)
 - [Rapporter om kulturresevat](#)
 - [Regeringsuppdrag kring natur- och kulturresevat](#)
 - [Sveriges kulturresevat](#)
- [Landskapsforum och Landskapnoden](#)
- [Landskapsvård](#)
 - [Aktörer och styrmedel](#)
 - [Eld i landskapet](#)
 - [Faktablad om skötsel av kulturvärden i odlingslandskapet](#)

- [Hägnader och stängsel i kulturlandskapet](#)
 - [Landskapsvård i olika miljöer](#)
 - [Praktisk landskapsvård](#)
 - [Principer för landskapsvården](#)
 - [Restaurering av kulturlandskap](#)
 - [Trädvård i kulturlandskapet](#)
 - [Vårdprogram och skötselplaner](#)
 - [Nätverket Svenska kulturlandskap](#)
 - [Ortnamn och ortnamnslänkar](#)
 - [Ortnamnslänkar](#)
 - [Studiematerialet Landskap åt alla](#)
- [Modernt kulturarv](#)
 - [Det moderna samhällets kulturarv](#)
 - [Industri och industriminnen](#)
 - [Malmfälten – kulturarv, samhällsförändringar och vårt uppdrag](#)
 - [Storstadens arkitektur och kulturmiljö](#)
- [Runor och runstenar](#)
 - [Att läsa runor och runinskrifter](#)
 - [Digitala Sveriges runinskrifter](#)
 - [Digitala Sveriges runinskrifter – publicerade volymer](#)
 - [Gotlands runinskrifter 3](#)
 - [Sigtunas lösföremål](#)
 - [Supplement till Upplands runinskrifter](#)
 - [Handbok för handläggning av runstensvård](#)
 - [Litteratur om runor och runstenar](#)
 - [Allmänt om runor](#)
 - [Enskilda landskap](#)
 - [Sveriges runinskrifter](#)
- [Särskilda ämnesområden](#)
 - [Nyfynd](#)
 - [Om runskrift](#)
 - [Projektet Evighetsrunor](#)
 - [Rapporter](#)
 - [Runristandets dynamik](#)
 - [3D-data för gotländska bildstenar](#)
 - [Publikationer och rapporter 2009–](#)
 - [Runskolan](#)
 - [Allmänt om runor](#)
 - [Runor efter vikingatiden](#)
 - [Runstenar](#)
 - [Runstenar och andra länder](#)
 - [Skriva och läsa runor](#)
 - [Språk, namn, bilder och färg](#)
 - [Runstenar i Sverige](#)
 - [Småland och Öland](#)
 - [Södermanland](#)
 - [Uppland](#)
 - [Värmland och Dalsland](#)
 - [Västergötland](#)
 - [Västmanland och Närke](#)
 - [Östergötland](#)
 - [Bohuslän och Halland](#)
 - [Dalarna och Gästrikland](#)
 - [Gotland](#)
 - [Hälsingland](#)
 - [Jämtland och Härjedalen](#)
 - [Medelpad](#)
 - [Skåne och Blekinge](#)
 - [Runstensvård – vad kan det omfatta?](#)

- Runsvenska skrifttraditioner – och ett supplement till Upplands runinskrifter
- Tillgängligt kulturarv
 - Fysisk tillgänglighet
 - Lyssna och lär – guide med syntolkning till sevärdheter i Stockholms län
 - Så tillämpar vi Creative Commons och Open Access
 - Tillgänglig kulturarvsinformation
 - Tillgängliga sevärdheter i Gävleborg
 - Tillgängligare kyrkor
 - Tillgänglighet på webben
- Definition av kulturarv och kulturmiljö
- Samla
- Samhällsutveckling
 - Civila samhället
 - Extern referensgrupp
 - FoU – Forskning och utveckling
 - Dokumentation konferens Konflikter och brytpunkter
 - Forskningsprogram FoU
 - FoU för kulturarv och kulturmiljö
 - Anvisningar, blanketter, beslut och FoU-program
 - Frågor och svar om FoU för kulturarv och kulturmiljö
 - FoU för centrala museer
 - Anvisningar, blanketter och beslut FoU centrala museer
 - Frågor och svar FoU för centrala museer
 - Om FoU
- JPI – Europeiskt forskningssamarbete
- Utlysningar av forskningsmedel hos andra finansiärer
- FoU-publikationer
- FoU-katalog
- Ansökningssystemet för FoU
- Hållbar samhällsutveckling
 - Hållbar stadsutveckling
 - Miljömål
 - Räkna med kulturarvet
- Internationellt arbete och EU-samarbete
 - EU och kulturarvet
 - Delaktighetsbaserad styrning av kulturarvet inom EU-samarbetet
 - Om EU och kulturarvet
 - OMC – utbildning, fortbildning och kunskapsöverföring inom kulturarvsområdet
 - Strukturfonder
 - Europarådet
 - Europeiska landskapskonventionen (ELC)
 - Farokonventionen
 - Herein – the European Heritage Network
 - Så arbetar Europarådet
 - Nordiskt samarbete
 - Kulturmiljö som resurs i klimatomställningen
 - Natur och kulturarv
 - Om vårt nordiska samarbete

- Om vårt internationella arbete
 - ICCROM
 - Östersjösamarbete
- Kulturpolitik
 - Då och nu – att bevara, använda och utveckla kulturmiljön
 - En introduktion om kulturmiljöarbete
 - Första frågan: Vad är kulturmiljö?
 - 1. Regionalt museum + kulturmiljö=sant
 - 2. Kulturmiljö – att tänka i tid
 - 3. Kulturmiljö mår bra av att användas!
 - 4. Om läns museer och landsantikvarier
 - 5. Riksantikvarie Curman trodde på museerna
 - 6. Statliga pengar till regional kulturmiljö
 - 7. Gemenskaper och identitet – kulturmiljö som politik
 - Kommunernas breda kulturmiljöarbete
 - Kulturmiljöstatistik – strategiskt viktigt
 - Om kulturpolitik
 - Regional utvecklingssamverkan
 - Hur ser det ut idag?
 - Skåne
 - Vad har vi gjort tillsammans inom regional utvecklingssamverkan?
 - Varför behövs regional utvecklingssamverkan?
 - Västernorrland
 - Västra Götaland
 - Samarbete till ömsesidig nytta
- Projektgrupp
- Regional tillväxt och utveckling
 - Kulturella och kreativa näringar
 - Turism
 - Verktyg för tillväxt
- Riksintressen för kulturmiljövården
 - Handbok för kulturmiljövårdens riksintressen
 - Revidering av riksintressen
 - Riksintressebeskrivningar
 - Riksintresseutbildningar
 - Riksintressen i siffror
 - Antal riksintressen för kulturmiljövården
 - Arealuppgifter för kulturmiljövårdens riksintressen
 - Landskaps- och miljötyper inom kulturmiljövårdens riksintressen
 - Markanvändning inom kulturmiljövårdens riksintressen
 - Tidsdjup inom kulturmiljövårdens riksintressen
- Riskhantering och katastrofberedskap
 - Brandskydd i kulturhistoriska byggnader
 - Flamskydd
 - Flamskyddsmedel och textilier i offentlig miljö
 - Projekt: Långtidseffekter på ull
 - Projekt: Ridå till Förenta Nationerna
 - Handbok i katastrofberedskap och restvärdesräddning (RVR)
 - Konferensen ”Riskhantering och kulturvård” 2014

- [Ohälsosamma ämnen i samlingar](#)
- [Ozonbehandling av konst och kulturhistoriskt material](#)
- [Skadedjur och mögel](#)
 - [IPM – Integrated Pest Management](#)
 - [PRE-MAL](#)
 - [Publikationer om IPM](#)
 - [Integrated Pest Management for Cultural Heritage, IPM 2019](#)
 - [Posters from IPM 2019](#)
- [Sprängningsvibrationer](#)
- [Säkerhet vid kulturarvsinstitutioner](#)
 - [Läs mer om säkerhet vid kulturarvsinstitutioner](#)
 - [Råd vid stöld av museiföremål](#)
 - [Vem gör vad?](#)
- [Översvämningar](#)
- [Samhällsplanering](#)
 - [Energiplanering](#)
 - [Fysisk planering](#)
 - [Metoder och kunskapsunderlag](#)
 - [Miljökonsekvensbeskrivningar](#)
 - [Designmetodik – mellan problem och lösning](#)
 - [Erfarenheter från E4](#)
 - [Landskapsanalys](#)
 - [Lösningsorienterat arbetssätt](#)
 - [Erfarenheter från E6](#)
 - [Planering av vägar och järnvägar](#)
- [Värdering och urval](#)
- [Kontakta oss](#)
- [Administrativa avdelningen](#)
- [Att skicka faktura till oss](#)
- [Avdelningen för arkiv och bibliotek](#)
- [Informationsavdelningen](#)
- [Kulturmiljöavdelningen](#)
- [Kulturvårdsavdelningen](#)
- [Staben](#)
- [Våra kontaktuppgifter](#)
- [Lagar och stöd](#)
 - [Kulturmiljölagen \(KML\)](#)
 - [Fornminnen \(2 kap.\)](#)
 - [Fornlämningsbegreppet och fornlämningsförklaring](#)
 - [Uppdragsarkeologi](#)
 - [Vägledning om uppdragsarkeologi](#)
 - [Det uppdragsarkeologiska systemet](#)
 - [Samråd och tillståndsprövning inför arbetsföretag](#)
 - [Förfrågningsunderlag, undersökningsplan och förenklat förfarande](#)
 - [Kostnad och kostnadsansvar](#)
 - [Bedömning av undersökare och undersökningsplan](#)
 - [Beslut](#)
 - [Arkeologiskt fyndmaterial](#)
 - [Rapportering, förmedling och arkeologiskt dokumentationsmaterial](#)

- [Tillsyn och uppföljning](#)
 - [Mallar – länsstyrelsens handläggningsprocess för uppdragsarkeologi](#)
 - [Mer om uppdragsarkeologi](#)
 - [Vanliga frågor om gallring vid arkeologiska undersökningar](#)
- [Metallsökare](#)
- [Fornfynd](#)
- [Fornminnesbrott](#)
- [Byggnadsminnen \(3 kap.\)](#)
 - [Antikvarisk medverkan](#)
 - [Föreskrifter och allmänna råd om byggnadsminnen \(KRFS 2018:3\)](#)
 - [Inriktningsdokument](#)
 - [Vägledning 3 kap. KML](#)
- [Kyrkliga kulturminnen \(4 kap.\)](#)
- [Utförsel och export av kulturföremål \(5-8 kap.\)](#)
 - [Att föra ut kulturföremål ur landet](#)
 - [Brott mot bestämmelserna](#)
 - [Förteckning föremålskategorier för utförsel](#)
 - [Så går tillståndsprovning till](#)
 - [Så söker du tillstånd för utförsel av kulturföremål](#)
 - [Tillståndspliktiga föremålskategorier](#)
 - [To export cultural goods](#)
- [Kulturarvsbrott](#)
 - [Fyndbrott](#)
 - [Illegal utförsel av kulturföremål](#)
 - [Internationella kulturarvsbrott](#)
- [Om kulturarvsbrott](#)
 - [Skadegörelse](#)
 - [Skydd mot illegal handel med kulturarv](#)
 - [Stölder](#)
- [Om KML](#)
- [Bidrag, anslag och fonder](#)
 - [Bidrag till kulturarvsarbete](#)
 - [Om bidrag, anslag och fonder](#)
 - [Bidrag till kulturmiljövård](#)
 - [Bidrag till forskning och utveckling – FoU](#)
 - [Bidrag till ideella organisationer inom kulturmiljöområdet](#)
 - [Bidrag till kulturarvsarbete](#)
 - [Bidrag till arbetslivsmuseer](#)
 - [Bidrag inom Kulturarvs-IT](#)
- [Blanketter – tillstånd och bidrag](#)
- [Förordning och vägledning om statliga byggnadsminnen \(FSBM\)](#)
- [Ansvar, lagar och andra regelverk](#)
- [Miljöbalken](#)
- [Standarder](#)
 - [Det europeiska samarbetet](#)
 - [Områden som omfattas av standardarbetet](#)
 - [Förutsägbara processer som är lätta att genomföra och följa upp](#)
 - [God beprövad praxis ger kvalitetssäkring och hållbarhet](#)
 - [Kostnadsfri nedladdning av standarder inom kulturarvsområdet 2018–2020](#)
 - [Underlättar arbetet och sparar resurser](#)

- [Statliga utställningsgarantier](#)
 - [Allmänna villkor – statlig utställningsgaranti](#)
 - [Ansökan om statlig utställningsgaranti](#)
- [Tillstånd att använda Unescos världsarvslogotyp](#)
- [EU:s kemikalieförordning – Reach](#)
- [Samlingssida för utvärderingar och rapporter](#)
- [In English](#)
 - [About the Swedish National Heritage Board](#)
 - [Assignment of the Swedish National Heritage Board](#)
 - [Contact](#)
 - [Organizational chart](#)
 - [Our Departments](#)
 - [Our History](#)
 - [The Swedish National Heritage Boards cooperation with Wikipedia](#)
 - [Cultural Heritage](#)
 - [Baltic Region Heritage Committee](#)
 - [Heritage Laboratory](#)
 - [Research and Development](#)
 - [Digital Services](#)
 - [About BeBR](#)
 - [About Fornsök](#)
 - [About Platser](#)
 - [About SOCH](#)
 - [About the assignment](#)
 - [Code](#)
 - [Demo and example code](#)
 - [Description of the API](#)
 - [Geographical Authority \(RDF -Format\)](#)
 - [Media types](#)
- [Resources](#)
 - [Resources \(RDF Format\)](#)
 - [Rights and Licensing](#)
- [Events, Seminars and Cultural Experiences](#)
 - [Experience the Cultural Heritage](#)
 - [European Heritage Days](#)
 - [European Year of Cultural Heritage 2018](#)
 - [Gamla Uppsala museum](#)
 - [Glimmingehus](#)
 - [World Heritage](#)
 - [Heritage and Migration – New Methods and Historical Contexts](#)
 - [Programme](#)
 - [IPM 2019 – International Conference in Stockholm 21–23 May 2019](#)
 - [General information](#)
 - [Programme](#)
 - [Live streaming](#)
 - [Excursions](#)
 - [IPM training courses](#)
 - [Venue](#)
 - [Call for papers and posters](#)
- [Exporting cultural goods](#)
 - [Breach of the rules](#)
 - [Categories of objects requiring a permit or licence](#)
 - [List of categories](#)
 - [Consideration of applications for export permits and licences](#)
 - [How to apply for a permit to export cultural goods](#)

- [General Data Protection Regulation, GDPR](#)
- [Library](#)
 - [About the Library](#)
 - [Borrowing](#)
 - [Copying and scanning](#)
 - [Remote services](#)
 - [Searching](#)
 - [The Numismatic Library Relocates](#)
 - [Ordering Printed Copies of Publications \(Print on Demand\)](#)
- [Outreach and Exhibitions](#)
 - [Guide for publishing 3D models](#)
 - [Digitisation guidelines and agreements](#)
 - [Do it yourself or hiring external expertise](#)
 - [Equipment and procedures for photogrammetry](#)
 - [More inspiration regarding practical work](#)
 - [Make use of others' experiences](#)
 - [Metadata – giving 3D models a context, searchability, and usability](#)
 - [Methods for creating digital 3D models](#)
 - [Planning your work](#)
 - [Publishing 3D models on external platforms](#)
 - [Using 3D models](#)
 - [Publishing on Sketchfab](#)
 - [Publishing on Wikimedia Commons](#)
 - [Standards and methods for archiving 3D models](#)
- [Guide for increased accessibility through 3D models](#)
 - [1. What is a 3D model?](#)
 - [2. Tactile accessibility](#)
 - [3. Why 3D models for tactile accessibility?](#)
 - [4. Supplementary information for tactile 3D models](#)
 - [5. 3D models – opportunities and limitations](#)
 - [6. 3D models and copies](#)
 - [7. 3D printing techniques](#)
 - [8. Tactile images](#)
 - [Example – A pocket-sized dinosaur skull](#)
 - [Example – When blue plastic 3D models are better than original artifacts](#)
 - [Links](#)
- [Aktualiserad bedömning](#)
- [Hjälp i Fornreg](#)
- [Kontaktvägar för Fornreg](#)
- [Rapportering till FMIS](#)
- [Handbok i katastrofberedskap och restvärdesräddning](#)
- [Ozonbehandling av konst och kulturhistoriskt material](#)
- [Risker för brand och vattenskador](#)
- [Skadedjur och mögel](#)
- [Översvämningar](#)
- [Kontaktformulär](#)
- [Ordlista](#)
- [Fornsök](#)
- [Fornreg](#)
- [Bebyggelseregistret](#)

- [Publikationer](#)
- [Kringla](#)
- [Kulturmiljöbild](#)
- [Platser](#)

Skrivelse från Utrikesdepartementet

Politiken för global utveckling i genomförandet av Agenda 2030

Publicerad 31 maj 2016. I skrivelsen redogör regeringen för sitt arbete med politiken för global utveckling i genomförandet av Agenda 2030.

Ladda ner:

- [Politiken för global utveckling i genomförandet av Agenda 2030, skr. 2015/16:182 \(pdf 782 kB\)](#)

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen. Stockholm den 26 maj 2016 2015/16:182. Stefan Löfven Isabella Lövin
(Utrikesdepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Under 2015 har ett unikt ramverk för rättvis och hållbar global utveckling förhandlats fram. I Agenda 2030 samlas för första gången dagordningen för fattigdomsminskning och dagordningen för hållbar utveckling i dess tre dimensioner – den sociala, ekonomiska och miljömässiga – i en gemensam agenda. Agenda 2030 syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. Tillsammans med slutdokumentet från konferensen om utvecklingsfinansiering, klimatavtalet från Paris och Sendairamverket om katastrofriskreducering, utgör dessa ett nytt globalt ramverk för hållbar utveckling.

Agenda 2030 och de 17 nya globala målen för hållbar utveckling är universella. Det betyder att alla länder har ansvar för att genomföra agendan och för att bidra till att målen uppfylls, nationellt och globalt.

Detta ställer högre krav på samstämmighet och samordning mellan olika nivåer, aktörer och politikområden. Därför är Sveriges samstämmighetspolitik Gemensamt ansvar – Sveriges politik för global utveckling (prop. 2002/03:122, bet. 2003/04:UU3, rskr. 2003/04:122) ett centralt verktyg i genomförandet. Politiken för global utveckling (PGU) har också en direkt koppling till mål 17 som handlar om att stärka genomförandemedlen och det globala partnerskapet för hållbar utveckling. Skr. 2015/16:182

Regeringen genomför en nystart av PGU och avser att gå före i genomförandet av Agenda 2030 med en samstämmig politik som tar hänsyn till fattiga människors perspektiv, mänskliga rättigheter och planetens gränser. Nystarten av PGU innebär en ambitionshöjning och ett kunskapslyft inom Regeringskansliet och dess myndigheter. Regeringen har formulerat konkreta mål för arbetet och har förtydligat ansvaret för genomförandet. En interdepartemental arbetsgrupp med PGU-ansvariga på enhetschefsnivå från samtliga departement har inrättats. Alla departement har för första gången tagit fram interna handlingsplaner för arbetet med PGU kopplat till de nya globala målen. Baserat på innehållet i dessa planer redovisar regeringen exempel på sitt arbete 2014–2016 inom tematiska PGU-områden länkat till de nya globala målen. En redovisningsmodell av PGU, kopplad till de nya globala målen, ersätter därmed den tidigare redovisningsmodellen för PGU med sex globala utmaningar.

En mer fördjupad redovisning görs i skrivelsen av några områden där regeringen i sin nystart har uttalat en särskild ambition under 2014–2016. Inom dessa tematiska områden redovisar regeringen också potentiella mål- och intressekonflikter och brist på utnyttjad potential för samstämmighet. Dessa områden är:

- hållbart företagande
- kapital- och skatteflykt
- hållbar energi
- hållbar konsumtion och produktion
- säkerhet och utveckling

Avslutningsvis konstaterar regeringen att Sverige fortsatt ska vara ett föregångsland och ta ett tydligt ansvar när det gäller globala utmaningar. Det nya globala ramverket och de nya globala målen är en utgångspunkt och anger en riktning. PGU är ett centralt verktyg i detta arbete.

Innehållsförteckning

1 Inledning	5
2 Politikens utformning.....	6
3 Redovisning av regeringens arbete med tematiska PGU-områden 2014–2016 kopplat till de globala målen	10
3.1 Ingen fattigdom	10
3.1.1 Exempel på PGU-område: Sociala trygghetssystem	11
3.2 Ingen hunger	12
3.2.1 Exempel på PGU-område: Tryggad livsmedelsförsörjning.....	12
3.3 Hälsa och välbefinnande.....	14
3.3.1 Exempel på PGU-område: Antibiotikaresistens	15
3.4 God utbildning för alla	16
3.4.1 Exempel på PGU-område: Utbildning för hållbar utveckling ..	17

3.5 Jämställdhet	18	konsumtion och produktion.....	35
3.5.1 Exempel på PGU-område: En feministisk utrikespolitik.....	18	3.12.2 Mål och intressekonflikt: privat konsumtion och hållbar global utveckling.....	38
3.6 Rent vatten och sanitet.....	19	3.13 Bekämpa klimatförändringen	40
3.6.1 Exempel på PGU-område: Hållbar vattenanvändning.....	20	3.13.1 Exempel på PGU-område: Klimat och utveckling	40
3.7 Hållbar energi för alla.....	21	3.14 Hav och marina resurser	42
3.7.1 Exempel på PGU-område: Hållbara och inkluderande energisystem	21	3.14.1 Exempel på PGU-område: Hållbara hav	42
3.7.2 Mål- och intressekonflikt: satsningar på hållbar energi kontra fattigdomsbekämpning	23	3.15 Ekosystem och biologisk mångfald	44
3.8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt	24	3.15.1 Exempel på PGU-område: Skog och hållbar utveckling	44
3.8.1 Exempel på PGU-område: Internationella arbetsmarknadsfrågor och "Global Deal".....	25	3.16 Fredliga och inkluderande samhällen	46
3.9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur	26	3.16.1 Exempel på PGU-område: Säkerhet och utveckling	46
3.9.1 Exempel på PGU-område: Hållbart företagande	26	3.16.2 Mål- och intressekonflikt: krigsmaterielexport och rättvis och hållbar global utveckling	50
3.9.2 Mål- och intressekonflikt: Företagande på svåra marknader.....	29	3.17 Genomförande och globalt partnerskap.....	51
3.10 Minskad ojämlikhet	30	3.17.1 Exempel på PGU-område: Kapital- och skatteflykt	52
3.10.1 Exempel på PGU-område: Flyktingströmmar, migration och utveckling	31	3.17.2 Mål- och intressekonflikter i arbetet med kapital- och skatteflykt	54
3.11 Hållbara städer och samhällen	32	4 Arbeta framåt	56
3.11.1 Exempel på PGU-område: Hållbar stadsutveckling	33		
3.12 Hållbar konsumtion och produktion	35		
3.12.1 Exempel på PGU-område: Hållbar			

Det regeringen bör påminna museerna om

3.13 Bekämpa klimatförändringen

Mål 13. Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och deras konsekvenser

Sammanfattat handlar målet om att verka för en fossilfri och klimattresilient utveckling samt om att integrera klimatåtgärder i politik, strategier och planering på nationell nivå med målsättningen att bidra till klimatavtalets målsättningar om utsläpps begränsningar, anpassning och finansiella flöden. Utbildning, medvetenhet och kapacitet ska förbättras vad gäller begränsning av klimatförändringarnas konsekvenser genom utsläppsminskande insatser och klimatanpassning. Utvecklade länder ska fullfölja sitt åtagande inom klimatkonventionen att till 2020 mobilisera minst 100 miljarder US-dollar årligen för klimatrelaterade insatser. Klimatrelaterad planering och förvaltning ska främjas, inte minst i de minst utvecklade länderna, med särskilt fokus på kvinnor, ungdomar samt lokala och marginaliserade samhällen.

3.13.1 Exempel på PGU-område: Klimat och utveckling

(Huvudansvarig: Miljö- och energidepartementet. Andra berörda departement är Utrikesdepartementet och övriga departement.)

Klimatavtalet från Paris från december 2015 är en milstolpe i klimatarbetet. För första gången har världen ett globalt klimatavtal där alla länder åtar sig att bidra med allt ambitiösare åtaganden. Avtalet

skapar förutsättningar för ökat stöd till utvecklingsländer, både för att begränsa utsläppen och för att anpassa sig till klimatförändringarna. Fattiga och sårbara länder som inte har resurser att anpassa sig samt kvinnor, män, flickor och pojkar som lever i fattigdom och utsatthet drabbas särskilt hårt av klimatförändringar. Åtnjutandet av de mänskliga rättigheterna kan påverkas av miljöförstöring och klimatförändringar, inklusive ursprungsbefolkningars rättigheter. Fattigdomsbekämpningen riskerar att avstanna eller gå om intet om inte klimatförändringarna hejdas. Detta på grund av klimatförändringarnas effekter som t ex. extremare väder som torka, skyfall och stormar, vilket i sin tur också påverkar bl.a. vattentillgång och livsmedelsproduktion, men också stabilitet och säkerhet samt migrationsflöden. Sendairamverket som syftar till att reducera riskerna för, och minska konsekvenserna av, olyckor och katastrofer är också viktigt för anpassningen till ett förändrat klimat.

Regeringens arbete

Sverige ska gå före i klimatfrågan som är vår tids ödesfråga. Alla länder måste ställa om till ett hållbart samhälle med låga utsläpp och hög motståndskraft mot klimatförändringarnas effekter. Det kräver ett sammanhållet globalt och nationellt klimatarbete samt att klimatarbetet, såväl utsläppsminskningar som anpassning, integreras på ett samstämmigt sätt i alla politikområden. Sverige ska fortsatt vara en pådrivande part för genomförandet av klimatavtalet från Paris, inte minst i förhållande till utvecklingsländer. OECD-länder som Sverige har ett särskilt ansvar för att gå före genom ambitiösa utsläppsmål. Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer. Sverige driver på inom EU för en ambitiös klimatpolitik samt arbetar aktivt med andra länder och aktörer för att stärka allianser och samarbeten. Sverige bidrar substantiellt till ett flertal globala klimatfonder. Sverige bidrar även till att främja kapacitetsuppbyggnad, teknikutveckling och

innovativa lösningar för minskade utsläpp och klimatanpassning inte minst i utvecklingsländer. Sverige ska också bidra till att stödja utvecklingsländernas genomförande av de nationella klimatplanerna. Kopplingarna mellan utvecklingsstrategier och klimatplanerna bör därmed också stärkas. Det är dock viktigt att även utvecklingsländerna har åtaganden under det nya avtalet och att fler länder uppmuntras att bidra till klimatfinansiering.

Regeringen ska i slutet av år 2017 t.ex.:

- ha genomfört ytterligare åtgärder för att i ökad utsträckning använda nationella insatser för att nå målet om att minska utsläppen av växthusgaser med 40 procent till 2020 i sektorer utanför EU:s system för handel med utsläppsrätter,
- ha stärkt insatserna för att stötta utvecklingsländerna i deras genomförande av sina nationella klimatåtaganden (National Determined Contributions) i deras nationella utvecklingsplaner och budget,
- ha stärkt insatserna vad gäller kapacitetssupplegning och teknikspridning för att stödja genomförande av klimatavtalet från Paris,
- ha verkat för ambitiösa målsättningar på miljö- och klimatområdet för internationella finansieringsinstitutioner vilket inkluderar att förespråka förändringar i upphandlingsregelverk, konkreta och ambitiösa målsättningar i institutionernas resultatramverk och att stärka formuleringar i policyer på området,
- ha verkat för att EU-kommissionen (DG ECHO) i sitt arbete med katastrofriskreducering beaktar frågor som hållbar utveckling, klimat och miljö,
- ha verkat för ökade synergier mellan arbetet för att minska luftföroreningar och begränsad klimatpåverkan.

3.14 Hav och marina resurser

Mål 14. Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling

Sammanfattat handlar målet om att förebygga och avsevärt minska alla slags föroreningar i havet, i synnerhet från landbaserad verksamhet, inklusive marint skräp och tillförsel av näringsämnen, samt om att hållbart förvalta, skydda och återställa marina och kustnära ekosystem. Havsförurningens konsekvenser ska minimeras och åtgärdas. Effektiv fångstreglering ska införas. Överfiske, olagligt, orapporterat och oreglerat fiske liksom destruktiva fiskemetoder ska stoppas. Vetenskapligt baserade förvaltningsplaner ska genomföras i syfte att återställa fiskbestånden på kortast möjliga tid till minst de nivåer som kan ge maximal hållbar avkastning. Minst 10 procent av kust- och havsområdena ska skyddas. Fiskesubventioner som bidrar till överkapacitet, överfiske eller olagligt, orapporterat och oreglerat fiske bör avskaffas och nya sådana ska förhindras. Utvecklingsländers och de minst utvecklade ländernas behov bör integreras i WTO-förhandlingarna om fiskesubventioner. Den ekonomiska nyttan av ett hållbart nyttjande av marina resurser bör öka för små önationer under utveckling och de minst utvecklade länderna, bl.a. genom en hållbar förvaltning av fiske, vattenbruk och turism. Vetenskaplig kunskap, forskningskapacitet och havsteknik ska utvecklas, med hänsyn till Oceanografiska kommissionens kriterier och riktlinjer, med fokus på små önationer under utveckling och de minst utvecklade länderna. Tillträde för småskaliga icke-industriella fiskare till marina resurser och marknader ska säkerställas. Bevarandet och hållbart nyttjande av haven och havsresurserna ska stärkas, bl.a. genom att genomföra FN:s havsrättskonvention.

3.14.1 Exempel på PGU-område: Hållbara hav

(Huvudansvarig: Miljö- och energidepartementet. Andra berörda departement är t.ex.: Näringsdepartementet och Utrikesdepartementet.)

Havens resurser bidrar till global livsmedelstrygghet och kan bidra till en hållbar tillväxt. Detta är viktigt för många fattiga länder och människor som är beroende av kustnära fiske. Det är också av betydelse för utveckling av hållbar turism där attraktiva miljöer med friska kustvatten och korallrev är viktiga. Tillståndet för kustvatten och haven är mycket allvarligt. Ekosystemen och därmed havets ekosystemtjänster påverkas negativt av bl.a. klimatförändringar, havsförsurning, utvinning av mineral och bottentråkning, marin nedskräpning och miljögifter. Havens motståndskraft och förmågan att uppta och bryta ner näringsämnen och gifter, reglering av klimat m.m. försämras. Många fiskebestånd minskar kraftigt och arter dör ut. Arbete mot ohållbara fiskesubventioner och överfiske är centralt. Att utveckla och genomföra vetenskapligt baserade förvaltningsplaner i syfte att återställa fiskbestånden till minst de nivåer som kan ge maximal hållbar avkastning är nödvändigt för att säkra livsmedelsresursen i utvecklingsländer och bidra till en hållbar ekonomisk utveckling. För att bidra till arbetet med hållbara hav behövs samarbete över landgränser och samstämmiga åtgärder mellan flera politikområden som t.ex. miljö-, jordbruks-, fiske-, närings- utbildnings- och utrikespolitik.

Regeringens arbete

Sverige är aktivt i EU:s maritima politik och i EU:s gemensamma fiskeripolitik. Sverige är även aktiv inom exempelvis den internationella sjöfartsorganisationen (IMO) för att bidra till en minskad miljöpåverkan från fartyg. Sveriges arbetar därutöver inom flera andra globala, internationella och regionala organisationer för att bl.a. stärka skyddet av marina miljöer, även i områden utanför nationell jurisdiktion, och främja ekosystembaserad havsplanering och minska marin nedskräpning och reducera miljögifter. Det är viktigt att koppla ihop havsfrågorna med klimatagendan med hänsyn till

havsförsurning och förhöjda havstemperaturer. Det är även viktigt med åtgärder för att öka genomförandet och tillämpningen av gällande regelverk till skydd för havsmiljöer, både för att förbättra miljötillståndet och för att säkerställa en hållbar utveckling inom havsanknutna näringar och blå tillväxt. I arbete för hållbara hav är regeringens maritima strategi från 2015 en viktig utgångspunkt. Sverige har tillsammans med Fiji lanserat ett initiativ i FN för att stödja genomförandet av det globala målet 14 om hav och marina resurser. Syftet är att driva på genomförandet, skapa varaktiga och dynamiska partnerskap samt upprätthålla politiskt momentum. Uppföljningskonferenser om genomförande av mål 14 planeras att anordnas regelbundet. År 2017 kommer den första FN- konferensen att äga rum under gemensamt värdskap av Fiji och Sverige.

Regeringen ska i slutet av år 2017 t.ex.:

- aktivt ha verkat för ett implementeringsavtal till FN:s havsrättskonvention för skydd av biologisk mångfald utanför nationell jurisdiktion samt för upprättande av ”collective arrangements” mellan befintliga regionala och globala konventioner och organisationer för att säkerställa en samstämmig och ekosystembaserad förvaltning av marina resurser,
- aktivt ha bidragit till internationella organisationers arbete för minskad tillförsel av marint skräp, inklusive mikroplaster och miljögifter,
- ha bevakat att den yttre dimensionen i EU:s gemensamma fiskeripolitik följs och att utvecklingsländernas förutsättningar tas till vara i detta sammanhang,
- drivit på för ett effektivt genomförande av det globala målet 14 om hav och marina resurser, bl.a. genom det initiativ som Sverige tillsammans med Fiji har lanserat i FN.

3.15 Ekosystem och biologisk mångfald

Mål 15. Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstörelsen samt hejda förlusten av biologisk mångfald

Sammanfattat handlar målet om att bevara, återställa och hållbart använda ekosystem på land och i vattendrag och deras ekosystemtjänster, särskilt skogar, våtmarker, berg och torra områden, i enlighet med de skyldigheter som anges i internationella överenskommelser. Hållbart brukande av alla typer av skogar ska främjas, avskogning stoppas, utarmade skogar återställas och ny- och återbeskogningen kraftigt ökas i hela världen. Ökenspridning ska bekämpas och förstörd mark och jord ska återställas. Bergsekosystemen ska bevaras. Omedelbara åtgärder ska vidtas för att minska förstörelsen av naturliga livsmiljöer, hejda förlusten av biologisk mångfald och skydda utrotningshotade arter. En rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid användning av genetiska resurser ska främjas samt lämpligt tillträde till sådana resurser, i enlighet med internationella avtal. Omedelbara åtgärder ska vidtas för att stoppa tjuvjakt på och handel med skyddade djur- och växtarter. Åtgärder ska införas för att förhindra införslin av invasiva främmande arter samt kontrollera eller utrota prioriterade arter. Ekosystemens och den biologiska mångfaldens värden ska integreras i nationella och lokala planerings- och utvecklingsprocesser, strategier

för fattigdomsminskning samt räknenskaper. Finansiella resurser för biologisk mångfald, ekosystem och hållbart brukande av skogar ska öka och utvecklingsländer ska ges lämpliga incitament att utveckla ett sådant bruk, inklusive bevarande och återbeskogning. Globalt stöd mot tjuvjakt och illegal handel med skyddade arter ska öka, bl.a. genom ökade möjligheterna till hållbar försörjning i lokalsamhällen.

3.15.1 Exempel på PGU-område: Skog och hållbar utveckling
(Huvudansvariga: Näringsdepartementet och Miljö- och energidepartementet. Andra berörda departement är t.ex.: Arbetsmarknadsdepartementet, Kulturdepartementet, Utbildningsdepartementet och Utrikesdepartementet.)

Fungerande ekosystem och biologisk mångfald är grunden för de processer som förser oss med mat, vatten, energi, kläder etc. Skydd, bevarande av och hållbart nyttjande och restaurering av ekosystem och naturresurser samt bevarande av biologisk mångfald är därför nödvändigt. De viktiga sambanden mellan ekonomisk utveckling och behovet av att skydda och bevara ekosystem, inklusive biologisk mångfald behöver tydliggöras. Den pågående utarmningen av den biologiska mångfalden drabbar i särskilt hög grad människor som lever i fattigdom vilka ofta livnär sig på naturresurser. Många av dessa är kvinnor. Arbetet i konventionen om biologisk mångfald och de s.k. Aichimålen är väsentligt för att nå flera av de globala målen. Hållbart brukande av skogsresurser, inklusive minskning av avskogning, är viktigt bl.a. vad gäller klimatpåverkan, hållbar energi, tryggad livsmedelsförsörjning, ekonomisk tillväxt och fattigdomsbekämpning. Olagliga avverkningar och handel med associerade trävaror ger negativa effekter på skogar och på människorna som lever av och i dessa skogar. Utvecklingsländer har särskilda behov av tekniskt och vetenskapligt kunnande, liksom av

resurser, för att utveckla, bevara och hållbart bruka skogsekosystem, inklusive återbeskogning. Arbete med skog och hållbar utveckling kräver samstämmiga åtgärder mellan olika politikområden som närings-, jordbruks, miljö-, klimat- och utrikespolitik.

Regeringens arbete

Regeringen arbetar fortlöpande med att öka hänsynen till biologisk mångfald och värdet av ekosystemtjänster i relevanta politikområden och processer. Sverige som skogsnation, med betydande kompetens och lång erfarenhet, ska fortsatt aktivt arbeta med hållbart brukande av skog och bevarande av biologisk mångfald globalt. Sverige verkar bl.a. för långsiktigt ägande och nyttjande av mark, aktiv dialog med kunskapsbärare och intressenter på olika nivåer, ökad jämställdhet och anständiga arbetsvillkor inom skogssektorn. Inom EU är Sverige t.ex. engagerat i utformningen och genomförandet av EU:s skogsstrategi som är relevant ur ett utvecklingsperspektiv med bäring på t.ex. EU-FLEGT (Forest Law Enforcement Governance and Trade) och relaterade partnerskapsavtal samt EU:s timmerförordning. Mer ansvarsfullt och transparent företagande, liksom mer hållbar produktion och konsumtion är viktigt när det gäller av produkter från skogen. På global nivå är Sverige engagerat i bl.a. FN:s skogsforum där en strategisk plan utarbetas för de skogsrelaterade målen från Agenda 2030. Andra skogsrelaterade konventioner där Sverige är engagerat är konventionen om biologisk mångfald och klimatkonventionen, i vilken skog nu är en tydlig del i enlighet med klimatavtalet från Paris.

Regeringen ska i slutet av år 2017 t.ex.:

- ha verkat internationellt för att förtydliga vikten av hänsyn till biologisk mångfald i relevanta sektorer samt ha vidareutvecklat den nationella strategin för biologisk mångfald och ekosystemtjänster,
- aktivt ha deltagit i FN:s nyinrättade expertgrupp, under FN:s skogsforum, och ha bidragit till framtagandet av den strategiska planen för det internationella skogsarrangemanget,
- ha verkat för att kunskap och verktyg för att hantera ekosystemtjänsternas värden kommer till användning i uppföljningen av de globala målen för hållbar utveckling,
- ha bidragit med kunskap och tekniskt kunnande till utvecklingsländer, bl.a. gällande skoglig statistik och indikatorer för skogsrelevanta hållbarhetsmål,
- ha verkat för att utvecklingsländernas förutsättningar beaktas i översynen av EU:s timmerförordning,
- ha bidragit till att säkerställa att globala aspekter integreras i det nationella skogsprogrammet.

Publicerad 31 maj 2016. I skrivelsen redogör regeringen för sitt arbete med politiken för global utveckling i genomförandet av Agenda 2030.

KOMMENTAR: UPPDATERING BÖR SKE TIDEN EFTER 31 MAJ 2016

Regeringens påminnelse bör skickas ut.

Till:

Cirka 275 museer

290 kommuner

Landsting

Länsstyrelser

Universitet och högskolor, Gymnasier, Grundskolor

Statliga myndighet och bolag

Kommunerna finns i följande artikel om kommunerna

Efter den finns förteckning över myndigheter

Till andra man kan komma på, kanske anställdas och företagares fackföreningar

Påminnelserna placeras förslagsvis i början på deras hemsidor.

"Över 100 kommuner tappar invånare – kvar blir ödehusen

DN MÅNDAG 5 AUGUSTI 2019

Delar av landsbygden töms på invånare. Men bostäderna lämnas kvar. På flera platser i Sverige vittnar övergivna lägenheter och stugor om en tyst och demografisk förändring. DN har besökt Valdemarsvik där ett lägenhetsområde har stått öde i 20 år.

– Människor har kallat det här för en spökstad, men för mig är det tyst och tryggt här, säger Anneli Nöjd, 66 år.

Hon tycker om att sitta vid matbordet och blicka ut mot innergården. Mitt emot hennes hyreslägenhet står ett likadant, rött tegelhus med två kroppar. Anneli Nöjd bor i östgötska Valdemarsvik, en av de orter som har flera övergivna lägenhetshus. 80 lägenheter i hennes bostadsområde står helt tomma, fönstren är igenbommade med träplankor. Lägenheterna har varit övergivna sedan 20 år. Vi ska snart återkomma till henne.

Allt fler lämnar landsbygdsorter för större städer. Kvar lämnas tomma lägenheter, villor och stugor. Övergivna byggnader är inget nytt på landsbygden. Men på sociala medier har husen fått nytt liv. På Facebook delar tusentals människor med sig av foton på ödeplatserna.

En av grupperna har 134 000 medlemmar.

Fotografierna vittnar om allt från småstugor och villor till övergivna bensinstationer och sjukhus. I Kramfors står ett mentalsjukhus övergivet sedan 14 år. I Västerbotten säljs ett helt villakvarter som just

nu står tomt. I huvudstaden finns det i stället en hel tunnelbanestation, Kymlinge i Sundbyberg, som aldrig har använts. DN har försökt att få fram statistik över antalet övergivna hus i Sverige. Varken Lantmäteriet, SCB eller Skatteverket har den informationen.

– Ju färre köpstarka personer som vill köpa hus där, desto större anledning finns det att tro att problemet med förfallna och övergivna byggnader kommer att öka, säger Lars Brask, jurist vid Boverket. Ödehusen vittnar om en långsam men säker befolkningsförändring. En landsbygdsort är en tätort med färre än 10 000 invånare. Mellan 1990 och 2015 minskade antalet invånare i landsbygdsorter med 8 procent.

Husen lämnas kvar som ett minne från en annan tid.

– Politiker säger att hela landet ska leva, men det stämmer ju inte, säger Charlotta Mellander, professor i nationalekonomi, på Internationella handelshögskolan i Jönköping.

Enligt henne dyker ödehusen oftast upp på platser långt från en större stad, på orter där fler flyttar ut än in. Det kan bero på få arbetstillfällen. Platsen tappas marknadskraft, vilket i sin tur leder till att den offentliga sektorn monteras ned. Dock är det en myt att fenomenet bara drabbar industriorter.

– Även attraktiva, mindre semesterorter har många övergivna hus, säger Charlotta Mellander.

Valdemarsvik är den östgötakommun som satsar mest pengar på turism, enligt statistik från SCB 2017. Ungefär 7 900 personer bor året runt i landsbygdsorten. På sommaren tredubblas den siffran, enligt stadens lokala turistbyrå.

– Turismen är en av våra största näringar eftersom vi saknar större industrier, säger Thomas Ek, entreprenör på Turistcenter i Valdemarsvik.

Det är även här som tomma lägenheter har lämnats kvar när människor har flyttat.

Strax norr om centrum ligger det naturnära området Övre Norrbacka. 1971 byggde kommunen 120 hyreslägenheter på toppen av en backe. Totalt finns det två innergårdar.

Varken inredning, blommor eller människor syns ute på balkongerna. I stället ekar en hel innergård tom med 22 balkonger. Alla tillhörande fönster är igenbommade med träplankor eller plast.

För många år sedan sålde kommunen området till ett privat fastighetsbolag. 2002 gick bolaget i konkurs och lägenheterna blev ett konkursbo. Samma år blev bolaget Fogelvik fastigheter ny ägare till bostäderna. Syftet med köpet var att förvärva grannområdet Nedre Norrbacka. De övergivna lägenheterna kom på köpet, konstaterar Isabelle Wikner, vd på bolaget.

– Vi började renovera lägenheterna 2004, men vi var tvungna att avbryta arbetet eftersom det saknades efterfrågan på bostäder, säger hon, och tillägger att de investerade 1,5 miljoner i renoveringen. Sedan renoveringen stoppades har Övre Norrbacka förfallit. Det är vildvuxet och vid ett igenbommat fönster ligger glassplitter. Det enda ansikte som syns till är en lila figur som är målad på väggen.

– När husen inte används kan andra människor samlas där, till exempel kriminella ligor eller vandaliserare, det förfular stadsmiljön och ger en

känsla av att ingenting händer här, säger Jörgen Lundqvist, jurist vid Boverket.

Övre Norrbacka är inget undantag. I dag är tegelväggarna beklädda med övervakningskameror efter flera år av vandalisering. Men olycksbarnet står inför nya tider.

Invånarantalet i Valdemarsvik har ökat varje år sedan 2014. Visserligen är det inga stora ökningar – men tillräckligt för att Fogelvik fastigheter skulle rusta upp två huskroppar, med 24 lägenheter, under förra året.

– Jag förstår att det kan sticka folk i ögonen att lägenheterna har stått tomma i flera år, men det kostar pengar att renovera och människor måste vilja bo här, för första gången på länge vågar jag tro att det här kommer fungera, säger Isabelle Wikner.

I dag är fem lägenheter bebodda. Den första att flytta in i ödeområdet var Anneli Nöjd som flyttade in i juni i år. På visningen föll hon direkt för den nyrenoverade lägenheten.

– Många har sett husen som en skamfläck för staden, och jag vet inte hur många som vill bo här i dag, men för mig känns det som en frihet att göra det, säger Anneli Nöjd.

Hon tänker sällan på att grannhusen står tomma. Trots att utsikten från köksfönstret är ett obebott hus. På kvällarna brukar hon ta en promenad längs kvarteret.

Bostadsbristen är mest påtaglig i storstäderna. I genomsnitt tar det tio år att få en lägenhet i Stockholms bostadskö. Eftersom behovet är

större i storstäderna finns det en risk att byggaktörer hellre investerar där än i landsbygdsorter, enligt professor Charlotta Mellander.

– Sannolikheten att få avkastning på investeringen är högre i storstäder, trots att det råder bostadsbrist på andra ställen också, säger hon.

Nu vill hon att politiker är tydligare med vad människor kan förvänta sig när de bor på mindre orter.

– Ibland kanske det inte är ekonomiskt försvarbart att satsa på dessa platser, men invånarna förtjänar att veta det då och få tydlig information, i stället monteras den offentliga servicen ned, sakta men säkert, säger hon.

– Moraliskt kan det kännas som att platser har rätt till utveckling, alla ska få bo där de vill bo, men ekonomiskt är det en svår fråga hur mycket som ska investeras i mindre platser som avfolkas, säger Charlotta Mellander.

Agneta Lindgren, 71 år, bor i grannområdet Nedre Norrbacka, som ligger längre ner i backen. I kväll är hon och maken ute på en promenad i sitt hemkvarter. När hon höjer blicken mot slutet av backen gör hon en grimas.

– De där lägenheterna har haft ett dåligt rykte i flera år, jag skulle inte vilja bo där, säger hon och vänder tillbaka.

Hon tror inte att husen kommer att locka så många hyresgäster.

– Men jag hoppas att de gör det, jag vill att området blir bättre, säger Agneta Lindgren.

Raffaella Lindström
raffaella.lindstrom@dn.se "

Förändrat invånarantal i Sveriges 290 kommuner (i procent) 1988–2018.

Ale +31,4
Alingsås +26,8
Alvesta +2,9
Aneby -2,4
Arboga -2,2
Arjeplog -26,7
Arvidsjaur -21,6
Arvika -2,2
Askersund -3,3
Avesta -5,5
Bengtsfors -16,8
Berg -16,8
Bjurholm -16,9
Bjuv +9,6
Boden -3,8
Bollebygd +27,4
Bollnäs -2,6
Borgholm -2,7
Borlänge +12,7
Borås +20,1
Botkyrka +36,6
Boxholm -2,3
Bromölla +4,0
Bräcke -26,4
Burlöv +26,4
Båstad +15,3
Dals-Ed -10,4
Danderyd +16,3

Degerfors -17,6
Dorotea -31,7
Eda -9,6
Ekerö +58,3
Eksjö -1,1
Emmaboda -12,1
Enköping +31,8
Eskilstuna +19,2
Eslöv +23,8
Essunga -4,1
Fagersta -2,0
Falkenberg +22,3
Falköping +5,1
Falun +12,3
Filipstad -19,6
Finspång -6,9
Flen -1,8
Forshaga -1,9
Färgelanda -11,8
Gagnef +2,6
Gislaved +3,8
Gnesta +32,9
Gnosjö +3,8
Gotland +5,1
Grums -11,0
Grästorp -5,7
Gullspång -15,5
Gällivare -22,4
Gävle +15,6
Göteborg +32,8
Götene +0,7

Habo +34,6
Hagfors -28,4
Hallsberg -2,7
Hallstahammar -2,7
Halmstad +28,8
Hammarö +23,5
Haninge +46,2
Haparanda -3,7
Heby +4,7
Hedemora -7,1
Helsingborg +35,3
Herrljunga +0,2
Hjo +2,5
Hofors -21,3
Huddinge +55,3
Hudiksvall -0,5
Hultsfred -14,0
Hylte +1,1
Håbo +45,6
Hällefors -25,7
Härjedalen -19,3
Härnösand -7,8
Härryda +44,6
Hässleholm +7,1
Höganäs +19,1
Högsby -15,2
Hörby +19,8
Höör +37,4
Jokkmokk -26,7
Järfälla +39,1
Jönköping +26,7

Kalix -16,2
Kalmar +24,3
Karlsborg -13,9
Karlshamn +3,0
Karlskoga -11,4
Karlskrona +13,7
Karlstad +22,7
Katrineholm +7,1
Kil +1,8
Kinda -1,5
Kiruna -12,6
Klippan +8,9
Knivsta +85,1
Kramfors -25,1
Kristianstad +20,5
Kristinehamn -6,4
Krokom +5,9
Kumla +21,0
Kungsbacka +60,2
Kungsör +4,2
Kungälv +38,5
Kävlinge +43,8
Köping +0,1
Laholm +16,5
Landskrona +29,3
Laxå -27,7
Lekeberg +18,7
Leksand +12,0
Lerum +30,2
Lessebo +0,1
Lidingö +23,2

Lidköping +13,4
Lilla Edet +11,3
Lindesberg -3,4
Linköping +35,1
Ljungby +5,1
Ljusdal -9,5
Ljusnarsberg -23,8
Lomma +46,9
Ludvika -8,0
Luleå +15,4
Lund +44,4
Lycksele -12,8
Lysekil -2,4
Malmö +46,5
Malung-Sälen -13,0
Malå -24,5
Mariestad -0,6
Mark +8,2
Markaryd -7,1
Mellerud -10,5
Mjölby +5,5
Mora +1,6
Motala +5,3
Mullsjö +1,7
Munkedal -3,8
Munkfors -20,6
Mölndal +33,4
Mönsterås +5,1
Mörbylånga +15,5
Nacka +67,4
Nora +5,3

Norberg -11,3
Nordanstig -16,6
Nordmaling -10,4
Norrköping +18,7
Norrtälje +41,2
Norsjö -23,3
Nybro -1,7
Nykvarn +57,2
Nyköping +18,9
Nynäshamn +32,2
Nässjö +2,8
Ockelbo -9,0
Olofström -9,2
Orsa -5,5
Orust +12,1
Osby -2,6
Oskarshamn -1,1
Ovanåker -13,1
Oxelösund -6,7
Pajala -29,7
Partille +27,7
Perstorp +3,2
Piteå +7,8
Ragunda -24,5
Robertsfors -12,4
Ronneby +2,9
Rättvik -1,3
Sala +6,7
Salem +36,0
Sandviken -1,3
Sigtuna +59,5

Simrishamn -2,2
Sjöbo +24,8
Skara +2,3
Skellefteå -2,2
Skinnskatteb. -15,4
Skurup +22,5
Skövde +19,3
Smedjebacken -17,3
Sollefteå -22,4
Sollentuna +44,4
Solna +58,8
Sorsele -29,3
Sotenäs -4,0
Staffanstorp +41,9
Stenungsund +49,0
Stockholm +43,7
Storfors -23,7
Storuman -25,1
Strängnäs +38,4
Strömstad +26,7
Strömsund -27,6
Sundbyberg +62,6
Sundsvall +6,3
Sunne +0,1
Surahammar -10,6
Svalöv +11,4
Svedala +26,2
Svenljunga -2,9
Säffle -12,8
Säter -3,2
Sävsjö -0,8

Söderhamn -13,1
Söderköping +13,9
Södertälje +32,1
Sölvesborg +10,7
Tanum +10,5
Tibro +1,1
Tidaholm -1,7
Tierp +7,7
Timrå -1,8
Tingsryd -13,2
Tjörn +20,2
Tomelilla +10,8
Torsby -22,0
Torsås -9,3
Tranemo -2,8
Tranås +7,4
Trelleborg +28,9
Trollhättan +16,8
Trosa +44,8
Tyresö +43,0
Täby +26,7
Töreboda -9,5
Uddevalla +21,0
Ulricehamn +9,1
Umeå +43,3
Upplands Väsby +29,0
Upplands-Bro +43,1
Uppsala +48,4
Uppvidinge -8,0
Vadstena -0,1
Vaggeryd +14,7

Valdemarsvik -8,5
Vallentuna +60,6
Vansbro -14,1
Vara -5,0
Varberg +33,8
Vaxholm +82,4
Vellinge +34,8
Vetlanda -1,2
Vilhelmina -20,2
Vimmerby +0,5
Vindeln -16,0
Vingåker -6,8
Vårgårda +19,5
Vänersborg +9,0
Vännäs +6,3
Värmdö +114,9
Värnamo +10,9
Västervik -7,2
Västerås +29,2
Växjö +35,1
Ydre -12,0
Ystad +23,5
Åmål -3,1
Ånge -25,6
Åre +17,8
Årjäng -0,4
Åsele -32,0
Åstorp +23,6
Åtvidaberg -9,0
Älmhult +12,3
Älvdalen -13,9

Älvkarleby +2,4
Älvsbyn -13,2
Ängelholm +27,7
Öckerö +22,7
Ödeshög -10,0
Örebro +35,7
Örkelljunga +7,7
Örnsköldsvik -4,9
Östersund +10,4
Österåker +58,1
Östhammar +3,3
Östra Göinge -0,4
Överkalix -29,8
Övertorneå -28,0
Källa: SCB

Från <http://wimnell.com/omr40zp.pdf> sidan 513

Myndigheter

Statsrådsberedningen

<https://www.regeringen.se/sveriges-regering/statsradsberedningen/>

Myndigheter

- [Svenska institutet för europapolitiska studier \(Sieps\)](#)
18 december 2014 från [Statsrådsberedningen](#)
- [Harpunds nämnden](#)
18 december 2014 från [Statsrådsberedningen](#)

Utrikesdepartementet

<https://www.regeringen.se/sveriges-regering/utrikesdepartementet/>

Myndigheter

- [Business Sweden](#)
02 september 2015 från [Utrikesdepartementet](#)
- [Sweden House](#)
10 augusti 2015 från [Utrikesdepartementet](#)
- [Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll, SWEDAC](#)
26 maj 2015 från [Utrikesdepartementet](#)
- [Nordiska Afrikainstitutet](#)
09 februari 2015 från [Utrikesdepartementet](#)
- [Svenska institutet, SI](#)
06 februari 2015 från [Utrikesdepartementet](#)
- [Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete, Sida](#)
06 februari 2015 från [Utrikesdepartementet](#)
- [Kommerskollegium](#)
06 februari 2015 från [Utrikesdepartementet](#)
- [Exportkreditnämnden \(EKN\)](#)
06 februari 2015 från [Utrikesdepartementet](#)
- [Folke Bernadotteakademin](#)
06 februari 2015 från [Utrikesdepartementet](#)

Justitiedepartementet

<https://www.regeringen.se/sveriges-regering/justitiedepartementet/>

Myndigheter

- **Revisorsinspektionen (RI)**
19 april 2017 från [Justitiedepartementet](#)
- **Polismyndigheten**
11 februari 2015 från [Justitiedepartementet](#)
- **Inspektionen för strategiska produkter, ISP**
06 februari 2015 från [Justitiedepartementet](#)
- **Stiftelsen Gällöfsta utbildningscentrum**
05 februari 2015 från [Justitiedepartementet](#)
- **Justitiekanslern (JK)**
05 februari 2015 från [Justitiedepartementet](#)
- **Statens haverikommission (SHK)**
04 februari 2015 från [Justitiedepartementet](#)
- **Sveriges Domstolar**
04 februari 2015 från [Justitiedepartementet](#)
- **Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden**
04 februari 2015 från [Justitiedepartementet](#)
- **Rättshjälpsmyndigheten**
04 februari 2015 från [Justitiedepartementet](#)
- **Migrationsverket**
04 februari 2015 från [Justitiedepartementet](#)
- **Kriminalvården**
04 februari 2015 från [Justitiedepartementet](#)
- **Ekobrottsmyndigheten (EBM)**
04 februari 2015 från [Justitiedepartementet](#)
- **Domarnämnden**
04 februari 2015 från [Justitiedepartementet](#)
- **Brottsoffermyndigheten (BrOM)**
04 februari 2015 från [Justitiedepartementet](#)
- **Brottsförebyggande rådet (Brå)**
04 februari 2015 från [Justitiedepartementet](#)
- **Åklagarmyndigheten**
04 februari 2015 från [Justitiedepartementet](#)
- **Kustbevakningen (KBV)**
04 februari 2015 från [Justitiedepartementet](#)
- **Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)**
02 februari 2015 från [Justitiedepartementet](#)

- **Säkerhetspolisen**
05 januari 2015 från [Justitiedepartementet](#)
- **Rättsmedicinalverket (RMV)**
05 januari 2015 från [Justitiedepartementet](#)Morgan Johansson
- **Gentekniknämnden**
05 januari 2015 från [Justitiedepartementet](#)
- **Datainspektionen**
05 januari 2015 från [Justitiedepartementet](#)

Försvarsdepartementet

<https://www.regeringen.se/sveriges-regering/forsvarsdepartementet/>

Myndigheter

- **Myndigheten för digital förvaltning**
07 september 2018 från [Finansdepartementet](#)
- **Totalförsvarets rekryteringsmyndighet**
05 februari 2015 från [Försvarsdepartementet](#)
- **Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)**
05 februari 2015 från [Försvarsdepartementet](#)
- **Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten (Siun)**
05 februari 2015 från [Försvarsdepartementet](#)
- **Försvarsunderrättelsedomstolen**
05 februari 2015 från [Försvarsdepartementet](#)
- **Försvarsmakten**
05 februari 2015 från [Försvarsdepartementet](#)
- **Försvarets radioanstalt (FRA)**
05 februari 2015 från [Försvarsdepartementet](#)
- **Försvarets materielverk (FMV)**
05 februari 2015 från [Försvarsdepartementet](#)

Miljö- och energidepartementet

<https://www.regeringen.se/sveriges-regering/miljodepartementet/>

Myndigheter

- **Stiftelsen Institutet för vatten- och luftvårdsforskning, SIVL**
28 april 2015 från [Miljö- och energidepartementet](#)
- **Stiftelsen för miljöstrategisk forskning, Mistra**
28 april 2015 från [Miljö- och energidepartementet](#)
- **Stiftelsen för Internationella institutet för industriell miljöekonomi vid Lunds universitet**
28 april 2015 från [Miljö- och energidepartementet](#)
- **De lokala säkerhetsnämnderna vid kärntekniska anläggningar**
28 april 2015 från [Miljö- och energidepartementet](#)
- **Svenska Miljöinstitutet AB, IVL**
28 april 2015 från [Miljö- och energidepartementet](#)
- **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, SMHI**
02 februari 2015 från [Miljö- och energidepartementet](#)
- **Kemikalieinspektionen, KemI**
27 januari 2015 från [Miljö- och energidepartementet](#)
- **Energimyndigheten**
27 januari 2015 från [Miljö- och energidepartementet](#)
- **Statens geotekniska institut (SGI)**
26 januari 2015 från [Miljö- och energidepartementet](#)
- **Strålsäkerhetsmyndigheten**
26 januari 2015 från [Miljö- och energidepartementet](#)
- **Oljekrisnämnden**
26 januari 2015 från [Miljö- och energidepartementet](#)
- **Naturvårdsverket**
26 januari 2015 från [Miljö- och energidepartementet](#)
- **Kärnavfallsfonden**
26 januari 2015 från [Miljö- och energidepartementet](#)
- **Havs- och vattenmyndigheten, HaV**
26 januari 2015 från [Miljö- och energidepartementet](#)
- **Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Formas**
26 januari 2015 från [Miljö- och energidepartementet](#)
- **Energimarknadsinspektionen**
26 januari 2015 från [Miljö- och energidepartementet](#)
- **Elsäkerhetsverket**
26 januari 2015 från [Miljö- och energidepartementet](#)
- **Statens va-nämnd**
19 december 2014 från [Miljö- och energidepartementet](#)
- **Svenska kraftnät**
08 december 2014 från [Miljö- och energidepartementet](#)

Socialdepartementet

<https://www.regeringen.se/sveriges-regering/socialdepartementet/>

Myndigheter

- **Jämställdhetsmyndigheten**
21 mars 2018 från [Socialdepartementet](#)
- **Myndigheten för vård- och omsorgsanalys**
06 februari 2015 från [Socialdepartementet](#)
- **Läkemedelsverket (LV)**
06 februari 2015 från [Socialdepartementet](#)
- **Stiftelsen WHO Collaborating Centre for International Drug Monitoring**
19 december 2014 från [Socialdepartementet](#)
- **Provinsialläkarstiftelsen**
19 december 2014 från [Socialdepartementet](#)
- **Systembolaget Aktiebolag**
19 december 2014 från [Socialdepartementet](#)
- **Apotek Produktion & Laboratorier AB (APL)**
19 december 2014 från [Socialdepartementet](#)
- **Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV)**
19 december 2014 från [Socialdepartementet](#)
- **Statens institutionsstyrelse (SiS)**
19 december 2014 från [Socialdepartementet](#)
- **Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU)**
19 december 2014 från [Socialdepartementet](#)
- **19 december 2014 från Socialdepartementet**
- **Pensionsmyndigheten**
19 december 2014 från [Socialdepartementet](#)
- **Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF)**
19 december 2014 från [Socialdepartementet](#)
- **Myndigheten för delaktighet**
19 december 2014 från [Socialdepartementet](#)
- **Inspektionen för socialförsäkringen (ISF)**
19 december 2014 från [Socialdepartementet](#)
- **Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN)**
19 december 2014 från [Socialdepartementet](#)
- **Försäkringskassan**
19 december 2014 från [Socialdepartementet](#)
- **Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (FORTE)**
19 december 2014 från [Socialdepartementet](#)
- **Folkhälsomyndigheten**
19 december 2014 från [Socialdepartementet](#)

E-hälsomyndigheten

19 december 2014 från [Socialdepartementet](#)

- **Barnombudsmannen (BO)**
19 december 2014 från [Socialdepartementet](#)
- **Arvsfonden**
19 december 2014 från [Socialdepartementet](#)
- **Alkoholsortimentsnämnden**
19 december 2014 från [Socialdepartementet](#)
- **Inspektionen för vård och omsorg (IVO)**
18 december 2014 från [Socialdepartementet](#)

Utbildningsdepartementet

<https://www.regeringen.se/sveriges-regering/utbildningsdepartementet/>

Myndigheter

- **Etikprövningsmyndigheten**
24 januari 2019 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Karlstads universitet**
23 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Högskolan i Skövde**
23 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Högskolan i Halmstad**
23 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Högskolan i Borås**
23 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Högskolan Dalarna**
23 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Göteborgs universitet**
23 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Gymnastik- och idrottshögskolan (GIH)**
23 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)

- **Försvarshögskolan**
23 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Centrala studiestödsnämnden (CSN)**
23 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Blekinge tekniska högskola (BTH)**
23 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Överklagandenämnden för högskolan**
18 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Överklagandenämnden för studiestöd (ÖKS)**
18 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Örebro universitet**
18 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Vetenskapsrådet**
18 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Uppsala universitet**
18 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Universitetskanslersämbetet (UKÄ)**
18 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Universitets- och högskolerådet (UHR)**
18 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Södertörns högskola**
18 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Stockholms universitet**
17 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Stockholms konstnärliga högskola (SKH)**
17 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Statens skolverk**
17 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Statens skolinspektion**
17 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)**
17 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Skolforskningsinstitutet**
17 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Sameskolstyrelsen**
17 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Rymdstyrelsen**
17 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Polarforskningssekretariatet**
17 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)

- **Mälardalens högskola (MDH)**
17 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH)**
17 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor**
17 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Mittuniversitetet**
17 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Malmö universitet**
17 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Lunds universitet**
17 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Luleå tekniska universitet**
17 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Linnéuniversitetet**
17 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Linköpings universitet**
17 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Kungl. Tekniska högskolan (KTH)**
17 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Kungl. Musikhögskolan i Stockholm (KMH)**
17 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Kungl. Konsthögskolan**
13 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Kungl. biblioteket (KB)**
13 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Konstfack**
12 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Karolinska institutet (KI)**
12 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Institutet för rymdfysik**
11 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Högskolan Väst**
11 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Högskolan i Kristianstad (HKR)**
11 januari 2017 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Umeå universitet**
05 februari 2015 från [Utbildningsdepartementet](#)
- **Skolväsendets överklagandenämnd**
05 februari 2015 från [Utbildningsdepartementet](#)

Kulturdepartementet

<https://www.regeringen.se/sveriges-regering/kulturdepartementet/>

Myndigheter

- **Nationalmuseum**
02 januari 2018 från [Kulturdepartementet](#)
- **Delegationen mot segregation**
02 januari 2018 från [Kulturdepartementet](#)
- **Myndigheten för stöd till trossamfund**
01 juli 2017 från [Kulturdepartementet](#)
- **Sveriges Fängelsemuseum**
02 januari 2017 från [Kulturdepartementet](#)
- **Nämnden för hemslöjdsfrågor**
21 november 2016 från [Kulturdepartementet](#)
- **Myndigheten för press, radio och tv**
27 februari 2015 från [Kulturdepartementet](#)
- **Myndigheten för tillgängliga medier**
27 februari 2015 från [Kulturdepartementet](#)
- **Statens musikverk**
27 februari 2015 från [Kulturdepartementet](#)
- **Statens konstråd**
27 februari 2015 från [Kulturdepartementet](#)
- **Statens försvarshistoriska museer**
27 februari 2015 från [Kulturdepartementet](#)
- **Riksantikvarieämbetet**
27 februari 2015 från [Kulturdepartementet](#)
- **Naturhistoriska riksmuseet**
27 februari 2015 från [Kulturdepartementet](#)
- **Myndigheten för kulturanalys**
27 februari 2015 från [Kulturdepartementet](#)
- **Moderna museet**
27 februari 2015 från [Kulturdepartementet](#)
- **Konstnärsnämnden**
24 februari 2015 från [Kulturdepartementet](#)
- **Institutet för språk och folkminnen**
24 februari 2015 från [Kulturdepartementet](#)
- **Forum för levande historia**
24 februari 2015 från [Kulturdepartementet](#)
- **Svenska Artisters och Musikers Intresseförening (SAMI)**
20 februari 2015 från [Kulturdepartementet](#)

- **Stiftelsen Dansmuseifonden**
20 februari 2015 från [Kulturdepartementet](#)
- **Sveriges Radio**
20 februari 2015 från [Kulturdepartementet](#)
- **Nordicom**
20 februari 2015 från [Kulturdepartementet](#)
- **Riksteatern**
20 februari 2015 från [Kulturdepartementet](#)
- **Valmyndigheten**
05 februari 2015 från [Kulturdepartementet](#)
- **Zornsamlingarna**
26 januari 2015 från [Kulturdepartementet](#)
- **Stiftelsen Thielska galleriet**
26 januari 2015 från [Kulturdepartementet](#)
- **Stiftelsen Tekniska museet**
26 januari 2015 från [Kulturdepartementet](#)
- **Stiftelsen Strindbergsmuseet**
26 januari 2015 från [Kulturdepartementet](#)
- **Stiftelsen Skansen**
26 januari 2015 från [Kulturdepartementet](#)
- **Stiftelsen Nordiska museet**
26 januari 2015 från [Kulturdepartementet](#)
- **Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna**
26 januari 2015 från [Kulturdepartementet](#)
- **Stiftelsen Carl och Olga Milles Lidingöhem**
26 januari 2015 från [Kulturdepartementet](#)
- **Stiftelsen Arbetets museum**
26 januari 2015 från [Kulturdepartementet](#)
- **Riksförbundet Sveriges museer**
26 januari 2015 från [Kulturdepartementet](#)
- **Nobelmuseet**
26 januari 2015 från [Kulturdepartementet](#)
- **Judiska museet i Stockholm**
26 januari 2015 från [Kulturdepartementet](#)
- **Áttje, Svenskt fjäll- och samemuseum**
26 januari 2015 från [Kulturdepartementet](#)
- **Voksenåsen AS**
21 januari 2015 från [Kulturdepartementet](#)
- **Stiftelsen Drottningholms Slottsteater**
21 januari 2015 från [Kulturdepartementet](#)

- **Kungliga Operan AB (Operan)**
19 december 2014 från [Kulturdepartementet](#)
- **Föreningen Svensk Form**
19 december 2014 från [Kulturdepartementet](#)
- **Diskrimineringsombudsmannen, DO**
19 december 2014 från [Kulturdepartementet](#)
- **Utbildningsradion**
19 december 2014 från [Kulturdepartementet](#)
- **Sveriges Television**
19 december 2014 från [Kulturdepartementet](#)
- **Sveriges författarfond**
19 december 2014 från [Kulturdepartementet](#)
- **Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå (STIM)**
19 december 2014 från [Kulturdepartementet](#)
- **Stiftelsen Svenska Filminstitutet**
19 december 2014 från [Kulturdepartementet](#)
- **Stiftelsen Dansens Hus**
19 december 2014 från [Kulturdepartementet](#)
- **Statens museer för världskultur**
19 december 2014 från [Kulturdepartementet](#)
- **Statens medieråd**
19 december 2014 från [Kulturdepartementet](#)
- **Statens maritima museer**
19 december 2014 från [Kulturdepartementet](#)
- **Statens kulturråd**
19 december 2014 från [Kulturdepartementet](#)
- **Statens historiska museer**
19 december 2014 från [Kulturdepartementet](#)
- **Statens centrum för arkitektur och design**
19 december 2014 från [Kulturdepartementet](#)
- **Sametinget**
19 december 2014 från [Kulturdepartementet](#)
- **Röhsska museet i Göteborg**
19 december 2014 från [Kulturdepartementet](#)
- **Riksarkivet**
19 december 2014 från [Kulturdepartementet](#)
- **Nämnden mot diskriminering**
19 december 2014 från [Kulturdepartementet](#)
- **Kungliga Dramatiska teatern AB (Dramaten)**
19 december 2014 från [Kulturdepartementet](#)

- **Bildkonst Upphovsrätt i Sveriges (BUS)**
19 december 2014 från [Kulturdepartementet](#)
- **Sveriges Författarförbund**
11 december 2014 från [Kulturdepartementet](#)
- **Bildmuseet i Umeå**
11 december 2014 från [Kulturdepartementet](#)

Arbetsmarknadsdepartementet

<https://www.regeringen.se/sveriges-regering/arbetsmarknadsdepartementet/>

Myndigheter

- **Myndigheten för arbetsmiljökunskap**
16 augusti 2018 från [Arbetsmarknadsdepartementet](#)
- **Arbetsmiljöverket**
07 mars 2016 från [Arbetsmarknadsdepartementet](#)
- **Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar, SNAU**
15 oktober 2015 från [Arbetsmarknadsdepartementet](#)
- **Arbetsdomstolen**
02 februari 2015 från [Arbetsmarknadsdepartementet](#)
- **Svenska ILO-kommittén**
02 februari 2015 från [Arbetsmarknadsdepartementet](#)
- **Svenska ESF-rådet, Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige**
02 februari 2015 från [Arbetsmarknadsdepartementet](#)
- **Nämnden för styrelserepresentationsfrågor**
02 februari 2015 från [Arbetsmarknadsdepartementet](#)

- [Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, IFAU](#)
02 februari 2015 från [Arbetsmarknadsdepartementet](#)
- [Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, IAF](#)
02 februari 2015 från [Arbetsmarknadsdepartementet](#)
- [Arbetsförmedlingen](#)
02 februari 2015 från [Arbetsmarknadsdepartementet](#)
- [Medlingsinstitutet](#)
03 december 2014 från [Arbetsmarknadsdepartementet](#)

Näringsdepartementet

<https://www.regeringen.se/sveriges-regering/naringsdepartementet/>

Myndigheter

- [Teracom Group AB \(Teracom\)](#)
22 november 2017 från [Näringsdepartementet](#)
- [European company for the financing of railroad rolling stock \(EUROFIMA\)](#)
09 april 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- [Stiftelsen Norrlandsfonden \(Norrlandsfonden\)](#)
09 april 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- [Stiftelsen Industrifonden \(Industrifonden\)](#)
09 april 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- [Centrala djurförsöksetiska nämnden](#)
06 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- [Skogsstyrelsen](#)
06 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- [Statens veterinärmedicinska anstalt \(SVA\)](#)
06 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- [Livsmedelsverket \(SLV\)](#)
06 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)

- **Statens jordbruksverk (SJV)**
06 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)**
06 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Lernia AB (Lernia)**
05 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Orio AB (Orio)**
05 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Verket för innovationssystem (Vinnova)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Vattenfall AB (Vattenfall)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Vasallen AB (Vasallen)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **V.S. VisitSweden AB (VisitSweden)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Transportstyrelsen**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Trafikverket**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Trafikanalys**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Tillväxtverket**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **TeliaSonera Aktiebolag (TeliaSonera)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Svevia AB (publ) (Svevia)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Sveriges geologiska undersökning (SGU)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Svensk-Danska Broförbindelsen SVEDAB AB (Svedab)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Svenska skeppshypotekskassan (Svenska Skeppshypotek)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Svenska rymdaktiebolaget (SSC)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Swedfund International AB (Swedfund)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Swedesurvey Aktiebolag (Swedesurvey)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Swedavia AB (Swedavia)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Sveaskog AB (Sveaskog)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)

- **Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Statens Bostadsomvandling AB (Sbo)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Specialfastigheter Sverige Aktiebolag (Specialfastigheter)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **SOS Alarm Sverige AB (SOS Alarm)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Sjöfartsverket**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **SJ AB (SJ)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **SBAB Bank AB (publ) (SBAB)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **SAS AB (SAS)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Samhall Aktiebolag (Samhall)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **RISE Research Institutes of Sweden AB (RISE)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **PostNord AB (PostNord)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Post- och telestyrelsen (PTS)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Patentombudsnämnden**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Patent- och registreringsverket (PRV)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Myndigheten för tillväxtpolitiska analyser och utvärderingar (Tillväxtanalys)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Metria AB (Metria)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Luossavaara-Kiirunavaara Aktiebolag (LKAB)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Luftfartsverket (LFV)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Konkurrensverket (KKV)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Jernhusen AB (Jernhusen)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)

- **Inlandsinnovation AB (Inlandsinnovation)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Infranord AB (Infranord)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Green Cargo AB (Green Cargo)**
04 februari 2015 från
- **Fouriertransform Aktiebolag (Fouriertransform)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Bolagsverket**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Arlandabanan Infrastructure AB (Arlandabanan)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Apoteksgruppen i Sverige Holding AB (Apoteksgruppen)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Apoteket AB (Apoteket)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **ALMI Företagspartner AB (ALMI)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
-
- **Aktiebolaget Svensk Exportkredit (SEK)**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Aktiebolaget Svensk Bilprovning**
04 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Aktiebolaget Bostadsgaranti (AB Bostadsgaranti)**
03 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Akademiska Hus Aktiebolag (Akademiska Hus)**
03 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **AB Svenska Spel (Svenska spel)**
03 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **AB Göta kanalbolag (Götakanal)**
03 februari 2015 från [Näringsdepartementet](#)
- **Styrelsen för samefonden**
19 december 2014 från [Näringsdepartementet](#)
- **Lantmäteriet**
19 december 2014 från [Näringsdepartementet](#)
- **Boverket**
19 december 2014 från [Näringsdepartementet](#)

Finansdepartementet

<https://www.regeringen.se/sveriges-regering/finansdepartementet/>

Myndigheter

- **Myndigheten för digital förvaltning**
07 september 2018 från [Finansdepartementet](#)
- **Upphandlingsmyndigheten**
25 november 2015 från [Finansdepartementet](#)
- **Trygghetsstiftelsen**
25 juni 2015 från [Finansdepartementet](#)
- **Miljömärkning Sverige AB (Miljömärkning Sverige)**
19 maj 2015 från [Finansdepartementet](#)
- **Statistiska centralbyrån**
06 februari 2015 från [Finansdepartementet](#)
- **Statens skaderegleringsnämnd**
06 februari 2015 från [Finansdepartementet](#)
- **Statens Personadressregisternämnd**
06 februari 2015 från [Finansdepartementet](#)
- **Resegarantinämnden**
06 februari 2015 från [Finansdepartementet](#)
- **Kammarkollegiet**
06 februari 2015 från [Finansdepartementet](#)
- **Fastighetsmäklarinspektionen**
06 februari 2015 från [Finansdepartementet](#)
- **Allmänna reklamationsnämnden (ARN)**
06 februari 2015 från [Finansdepartementet](#)
- **Första AP-fonden**
05 februari 2015 från [Finansdepartementet](#)
- **Stipendiestiftelsen för studier av japanskt näringsliv**
05 februari 2015 från [Finansdepartementet](#)
- **Tredje AP-fonden**
05 februari 2015 från [Finansdepartementet](#)
- **Tullverket**
05 februari 2015 från [Finansdepartementet](#)
- **Sparbankernas säkeretskassa**
05 februari 2015 från [Finansdepartementet](#)
- **Skatteverket**
05 februari 2015 från [Finansdepartementet](#)
- **Skatterättsnämnden**
05 februari 2015 från [Finansdepartementet](#)

- **Sjätte AP-fonden**
05 februari 2015 från [Finansdepartementet](#)
- **Sjunde AP-fonden**
05 februari 2015 från [Finansdepartementet](#)
- **Riksgälden**
05 februari 2015 från [Finansdepartementet](#)
- **Prövningsnämnden för stöd till kreditinstitut**
05 februari 2015 från [Finansdepartementet](#)
- **Länsstyrelserna**
05 februari 2015 från [Finansdepartementet](#)
- **Lotteriinspektionen**
05 februari 2015 från [Finansdepartementet](#)
- **Krigsförsäkringsnämnden**
05 februari 2015 från [Finansdepartementet](#)
- **Konsumentverket**
05 februari 2015 från [Finansdepartementet](#)
- **Kronofogdemyndigheten**
05 februari 2015 från [Finansdepartementet](#)
- **Konjunkturinstitutet**
05 februari 2015 från [Finansdepartementet](#)
- **Forskarskattenämnden**
05 februari 2015 från [Finansdepartementet](#)
- **Fjärde AP-fonden**
05 februari 2015 från [Finansdepartementet](#)
- **Finanspolitiska rådet**
05 februari 2015 från [Finansdepartementet](#)
- **Finansinspektionen**
05 februari 2015 från [Finansdepartementet](#)
- **Ekonomistyrningsverket**
05 februari 2015 från [Finansdepartementet](#)
- **Bokföringsnämnden**
05 februari 2015 från [Finansdepartementet](#)
- **Arbetsgivarverket**
05 februari 2015 från [Finansdepartementet](#)
- **Andra AP-fonden**
05 februari 2015 från [Finansdepartementet](#)
- **Statskontoret**
19 december 2014 från [Finansdepartementet](#)
- **Statens överklagandenämnd**
19 december 2014 från [Finansdepartementet](#)

- **Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd**
19 december 2014 från [Finansdepartementet](#)
- **Statens servicecenter**
19 december 2014 från [Finansdepartementet](#)
- **Statens fastighetsverk (SFV)**
19 december 2014 från [Finansdepartementet](#)
- **Statens ansvarsnämnd**
19 december 2014 från [Finansdepartementet](#)
- **Fortifikationsverket**
19 december 2014 från [Finansdepartementet](#)
- **Statens tjänstepensionsverk (SPV)**
18 december 2014 från [Finansdepartementet](#)
- **Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor**
18 december 2014 från [Finansdepartementet](#)
- **Offentliga sektorns särskilda nämnd**
18 december 2014 från [Finansdepartementet](#)

Kapitel 3 Agenda 2030

Sida

217 **Kapitel 3 Agenda 2030**

218	Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet
230	VARFÖR AGENDA 2030?
232	DEM? GENOMFÖRANDE AV GLOBALT PARTNERSKAP
235	HUR? Att använda kraften i ordinarie processer
238	NÄR? Arbetet med att nå agendan sker nu, med målet satt till år 2030. Men arbetet måste även fortgå efter 2030.
240	Agenda 2030 Innehållsföreteckning

Statens offentliga utredningar från [Finansdepartementet](#)

Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet SOU 2019:13

Publicerad 11 mars 2019

Agenda 2030-delegationen har i dag överlämnat sitt slutbetänkande till regeringen. I betänkandet presenterar Agenda 2030-delegationen förslag och bedömningar för Sveriges fortsatta genomförande av Agenda 2030 för hållbar utveckling.

Ladda ner:

- [Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet, SOU 2019:13 \(pdf 2 MB\)](#)

- [Sammanfattning av Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet, SOU 2019:13 \(pdf 1 MB\)](#)

- Delegationen ser att regeringen med dessa förslag kan skapa goda förutsättningar att nå de mål som Sverige har förbundit sig till genom att anta agendan. I betänkandet föreslås bland annat att:
 - Riksdagen beslutar om ett nationellt mål för genomförandet av Agenda 2030. Syftet är att få till stånd långsiktighet i beslut och en bred politisk förankring av Agenda 2030,
 - regeringen från och med budgetpropositionen för 2022, ger en nulägesanalys och en samlad redovisning av arbetet med Agenda 2030,
 - regeringen tillsätter en kommitté som fram till år 2030 kontinuerligt ska ta fram förslag till åtgärder, följa upp och utvärdera genomförandet av Agenda 2030 så att arbetet för att nå agendans mål drivs framåt,
 - regeringen ingår ett handslag med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) för det fortsatta genomförandet av Agenda 2030 på lokal och regional nivå.
- [Om Regeringskansliet](#)

Agenda 2030 och Sverige: **VÄRLDENS UTMANING – VÄRLDENS MÖJLIGHET**

INFORMATIONSMATERIAL FRAMTAGET AV AGENDA 2030-DELEGATIONEN

INLEDNING

Agenda 2030 är den mest ambitiösa agendan för hållbar utveckling som världens länder någonsin antagit. Det övergripande syftet är att fram till år 2030 avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikheter och orättvisor i världen, främja fred och rättvisa och vidta åtgärder mot klimatförändringarna. En omställning till hållbar utveckling är både nödvändig och möjlig, men tiden är kort. De 17 målen i agendan ska nås inom ett decennium och för att lyckas måste vi hantera de globala utmaningarna tillsammans. Utmaningar som är förenade med så stora kostnader för samhället att vi inte har råd att inte agera.

Utvecklingen i världen är komplex. Fattigdomen minskar, fler barn går i skola och uttunningen av ozonskiktet har stoppats. Samtidigt ökar antalet hungriga för första gången på ett decennium, miljontals människor är på flykt och klimatfrågan blir alltmer akut. Agenda 2030 klargör att dessa globala samhällsutmaningar är sammanflätade och måste hanteras sammanhållet. Idag utvecklas mål, strategier och styrmedel ofta separat inom olika områden, vilket gör att synergier eller målkonflikter lätt förbises.

Hållbar utveckling berör flera samhällsområden och alla aktörer måste bidra för att nå våra gemensamma mål. Samarbete och partnerskap

mellan olika aktörer är en förutsättning för ett lyckat genomförande och det finns flera goda exempel på praktisk tillämpning av Agenda 2030 runt om i landet.

Sveriges goda utgångsläge både förpliktigar och möjliggör. En förändring är nödvändig och måste ske nu. Ett ökat tempo i omställningen ger fördelar för organisationer och enskilda både i och utanför Sverige. Om alla svenska aktörer bidrar kan vi vända världens utmaning till världens möjlighet. Agenda 2030-delegationen

Detta informationsmaterial är framtaget av Agenda 2030-delegationen och baserar sig på betänkande SOU 2019:13. Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet.

Agenda 2030-delegationen har haft regeringens uppdrag att stödja och stimulera Sveriges genomförande av Agenda 2030. Uppdraget har bland annat varit att föreslå en övergripande handlingsplan för ett svenskt genomförande av agendan, att sprida information och öka kunskapen om hållbar utveckling samt förankra agendan hos samhällets olika aktörer. Här presenteras i korthet de slutsatser och åtgärder som delegationen föreslagit att regeringen vidtar för Sveriges fortsatta genomförande av Agenda 2030. Innehållet baseras på delegationens betänkande

Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet. Betänkandet finns att läsa i sin helhet finns på agenda2030delegationen.se och regeringen.se

På ovanstående bild från regeringen kan man inte klicka fram de länkar som bilden visar. Därför visas följande länkar hämtade på annat håll på departementets hemsida.

17 globala mål för hållbar utveckling

Illustration: FN

Ingen fattigdom

Mål 1 är att avskaffa all form av fattigdom överallt.

- [Ingen fattigdom](#)

Illustration: FN

Ingen hunger

Mål 2 är att avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning, uppnå en bättre kosthållning och främja ett hållbart jordbruk.

- [Ingen hunger](#)

Illustration: FN

Hälsa och välbefinnande

Mål 3 är att säkerställa att alla kan leva ett hälsosamt liv och verka för alla människors välbefinnande i alla åldrar.

- [Hälsa och välbefinnande](#)

Illustration: FN

God utbildning för alla

Mål 4 är att säkerställa en inkluderande och jämlik utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

- [God utbildning för alla](#)

Illustration: FN

Jämställdhet

Mål 5 är att uppnå jämställdhet, och alla kvinnors och flickors egenmakt.

- [Jämställdhet](#)

Illustration: FN

Rent vatten och sanitet

Mål 6 är att säkerställa tillgång till och hållbar vatten- och sanitetsförvaltning för alla.

- [Rent vatten och sanitet](#)

Illustration: FN

Hållbar energi för alla

Mål 7 är att säkerställa att alla har tillgång till tillförlitlig, hållbar och modern energi till en överkomlig kostnad.

- [Hållbar energi för alla](#)

Illustration: FN

Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Mål 8 är att verka för en inkluderande och långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

- [Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt](#)

Illustration: FN

Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

Mål 9 är att bygga upp en motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering och främja innovation.

- [Hållbar industri, innovationer och infrastruktur](#)

Illustration: FN

Minskad ojämlikhet

Mål 10 är att minska ojämlikheten inom och mellan länder.

- [Minskad ojämlikhet](#)

Illustration: FN

Hållbara städer och samhällen

Mål 11 är att städer och bosättningar ska vara inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.

- [Hållbara städer och samhällen](#)

Illustration: FN

Hållbar konsumtion och produktion

Mål 12 är att främja hållbara konsumtions- och produktionsmönster.

- [Hållbar konsumtion och produktion](#)

Illustration: FN

Bekämpa klimatförändringen

Mål 13 är att vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

- [Bekämpa klimatförändringen](#)

Illustration: FN

Hav och marina resurser

Mål 14 är att bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt i syfte att uppnå en hållbar utveckling.

- [Hav och marina resurser](#)

Illustration: FN

Ekosystem och biologisk mångfald

Mål 15 är att skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstörelsen samt hejda förlusten av biologisk mångfald.

- [Ekosystem och biologisk mångfald](#)

Illustration: FN

Fredliga och inkluderande samhällen

Mål 16 är att främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, se till att alla har tillgång till rättvisa samt bygga upp effektiva och ansvarsskyldiga och inkluderande institutioner på alla nivåer.

- [Fredliga och inkluderande samhällen](#)

Illustration: FN

Genomförande och globalt partnerskap

Mål 17 är att stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling.

- [Genomförande och globalt partnerskap](#)

VARFÖR AGENDA 2030?

Agenda 2030 - en global handlingsplan för omställning till hållbar utveckling

”Mänsklighetens och planetens framtid ligger i våra händer. Den ligger även i händerna på dagens yngre generation, som kommer att föra facklan vidare till kommande generationer. Vi har stakat ut vägen mot hållbar utveckling. Det är upp till oss alla att se till att resan blir framgångsrik.” (1 FN, Generalförsamlingen, A/RES/70/1 § 53)

I september 2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030 för hållbar utveckling. Agendan är en handlingsplan för hur världens alla länder ska arbeta för att skapa en fredlig, rättvis och jämlik värld inom planetens gränser fram till år 2030. I Agenda 2030 har världens alla länder och samhällets olika aktörer tillsammans enats om gemensamma mål och en tidtabell för att hantera de utmaningar som människorna och planeten står inför. Åtagandet gäller alla länder, oavsett inkomst- och utvecklingsnivå. Varje land måste ta ställning till vilka åtgärder som ska vidtas utifrån sina nationella förutsättningar och hur det ska ske. Alla länder åtar sig att uppfylla målen i det egna landet och samtidigt bidra till genomförandet på global nivå, med särskild fokus på att bidra till att målen nås i de länder som står inför de största utmaningarna.

Agendan slår fast att världens ansträngningar främst ska riktas mot att stödja människor som lever i fattigdom och i utsatta situationer. Den syftar även till att säkra alla individers politiska, medborgerliga, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.

Agenda 2030 innebär på ett tydligare sätt än tidigare en samlad ansats till hållbar utveckling. Genom att mål och delmål är integrerade visar

den hur människornas och planetens välmående hänger samman. Agendan uppmanar oss att tillämpa ett långsiktigt synsätt där vi ser fördelarna med att hantera våra gemensamma utmaningar med ett samlat grepp. Därigenom kan agendan hjälpa oss att identifiera positiva samband och möjliga målkonflikter mellan olika politikområden och satsningar. På så vis kan vi också identifiera gemensamma lösningar inom och mellan olika samhällssektorer och aktörer. Agendan betonar även vikten av att alla bidrar till genomförandet inom ramen för sina verksamheter. Partnerskap och samverkan mellan samhällets olika aktörer är en förutsättning för att vi ska kunna genomföra agendan och nå målen.

Agendans beståndsdelar

Agendan utgörs av fyra beståndsdelar: den inledande politiska deklarationen, 17 mål och 169 delmål, medel för genomförande samt ett ramverk för översyn och uppföljning.

Vad innebär agendan för Sverige?

För Sverige innebär genomförandet av Agenda 2030 en successiv omställning till ett modernt och hållbart välfärdssamhälle som också bidrar till en hållbar utveckling globalt. Konsekvenserna av de utmaningar som Agenda 2030 belyser, såsom klimatförändringar, ojämlikhet och ohälsa, är förenade med så stora kostnader för samhället att Sverige inte har råd att inte agera. Men tiden är knapp och för att nå framgång i arbetet måste hållbar utveckling vara ett övergripande mål för all politik. Avvägningar och prioriteringar inom alla politikområden behöver därför göras med syfte att skapa hållbar utveckling både nationellt och globalt.

Sverige faller väl ut i internationella jämförelser rörande hållbar utveckling. Välfärdssamhället och den breda politiska enigheten om

klimatpolitiken gör att förutsättningarna för en omställning i Sverige är relativt goda. Samtidigt står vi inför betydande utmaningar med ohållbara konsumtionsmönster, ojämlikheter i hälsa och bristande integration. Sverige måste med andra ord öka takten och låta Agenda 2030 vara styrande de kommande tio åren. Vi har nationella mål, lagstiftning, strategier och handlingsplaner inom olika politik-områden, men det finns gap mellan mål och resultat. De åtgärder som vidtas räcker inte.

Enligt Statistiska centralbyråns (SCBs) första bedömning uppfyller Sverige endast cirka 20 procent av de globala indikatorerna för Agenda 2030.

(2 Statistisk uppföljning av Agenda 2030 (SCB 2017).)

Eftersom Agenda 2030 understryker att varje land ska utgå från sina nationella förhållanden kan Sveriges genomförande inte enbart mätas mot agendans mål och delmål. Graden av framgång bör även mätas utifrån hur väl Sverige lyckas med att nå de nationella målsättningar som är uppsatta inom olika politik-områden. Genomförandet bör också jämföras med utvecklingen i andra länder med liknande förutsättningar.

Långsiktighet

Många aktörer har efterfrågat att regering och riksdag ska uppvisa en långsiktig och tydlig riktning i arbetet med hållbar utveckling. Långsiktighet beskrivs som en förutsättning för att möjliggöra för planering, organisering och investeringar.

Vikten av ledarskap

De komplexa utmaningar som agendan belyser ställer höga krav på organisering och ledarskap. Delegationen har framhållit två aspekter

av organisation och ledarskap som särskilt viktiga. Det behöver dels finnas en medvetenhet, kunskap och vilja högst upp i beslutshierarkin, dels bör agendan hanteras integrerat i den ordinarie verksamheten och inte som ett sidoprojekt. Ledningens ambitioner, värderingar och agerande är avgörande för vilka prioriteringar som görs. Detta gäller för alla aktörer och inom alla sektorer.

Kostnaden av att inte göra någonting

Utmaningarna som Agenda 2030 hanterar, exempelvis klimatförändringar, ojämlikhet och försämrad folkhälsa är förenade med enormt stora samhälls-kostnader. Samtidigt innebär åtgärderna för att genomföra agendan stora möjligheter att skapa positiva effekter inom flera områden. Enligt FN kommer genomförandet av Agenda 2030 att kräva enorma investeringar, men de menar samtidigt att dessa resurser redan existerar. Det handlar snarare om att rikta resurserna så att det bidrar till en hållbar utveckling. Även i Sverige kommer den omställning som krävs att kräva omprioriteringar och omfördelning av medel. Det snabbaste och mest effektiva sättet att genomföra Agenda 2030 och nå den omställning som krävs är att använda kraften i ordinarie processer.

Kostnaden för omställningen måste vägas mot kostnaden av de konsekvenser som det innebär att misslyckas med omställningen.

Klimatförändringar leder bland annat till översvämningar, torka och förändrade odlingsförhållanden. Ojämlikhet skapar instabila samhällen med ökat våld. Försämrad folkhälsa leder till ökade vårdkostnader och kortare livslängd. Listan kan göras mycket längre och slutsatsen är därför enkel att dra: Omställning lönar sig.

VEM? GENOMFÖRANDE AV GLOBALT PARTNERSKAP

Ansaret för genomförandet av Agenda 2030 är gemensamt och gäller alla människor och länder. Det yttersta ansaret för att genomföra målen vilar på varje regering. Utöver staternas ansvar krävs engagemang från civilsamhällesorganisationer, kommuner och landsting, forskning och näringsliv. Alla har en viktig roll att spela.

Agenda 2030 understryker att vår tids stora utmaningar hänger samman och måste lösas genom ett samlat grepp. Eftersom målen och delmålen i agendan är integrerade och odelbara är partnerskap och samverkan mellan olika parter och sektorer av största betydelse för att målen ska kunna nås.

Agendan uppmuntrar till ett globalt partnerskap genom vilket regeringar, privata sektorn, civilsamhället, FN-systemet och andra aktörer tillsammans mobiliserar nödvändiga resurser för att genomföra agendan. Detta globala partnerskap bör arbeta i solidaritet med världens fattigaste och mest utsatta människor.

Myndigheter

Det är regeringen som, i relation till FN, förbundit Sverige att genomföra Agenda 2030 och som har det yttersta ansaret gentemot såväl det offentliga som det allmänna. Genom detta åtagande har regeringen och statsförvaltningen ett särskilt ansvar för att möjliggöra för andra aktörer att bidra till och sätta ramar i form av regler och beslut som styr mot en hållbar utveckling.

För att myndigheterna på ett effektivt och konstruktivt sätt ska kunna arbeta med och på bästa sätt bidra till genomförandet av agendan måste de ges goda förutsättningar inom ramen för sina respektive verksamheter.

Kommuner och landsting

En stor del av Agenda 2030 genomförs på lokal och regional nivå. Här sker de flesta kontakterna mellan det offentliga, medborgare, näringsliv och civilsamhället. Det är ofta på lokal och regional nivå som globala åtaganden, internationell rätt, EU-rätt samt nationell lagstiftning ska omsättas i praktisk handling. Kommuner och regioner är också viktiga för det konkreta genomförandet genom att vara huvudmän för flera centrala verksamheter som omnämns i Agenda 2030, bland annat vård, skola, omsorg och samhällsplanering.

Agenda 2030 har fått stort genomslag i flera kommuner och regioner. Det kan till del förklaras av att agendan är en naturlig fortsättning på andra globala åtaganden, exempelvis Agenda 21, som tidigare haft stor inverkan på lokal och regional nivå. Det finns många exempel på kommuner och regioner som bedriver ett systematiskt arbete kring hållbar utveckling. I flera andra kommuner och regioner har agendan ännu inte fått så stort genomslag. En utmaning är att kommuner och regioner har varierande förutsättningar och kapacitet att genomföra agendan. Det finns därför behov av kunskapshöjande åtgärder för kommuner och regioner samt regional samverkan för arbetet med agendan, där såväl Länsstyrelsen som regionen är viktiga aktörer.

Näringslivet

Den privata sektorns medverkan är en förutsättning för att förverkliga agendans breda och ambitiösa vision. Näringslivet deltog i arbetet med formuleringen av Agenda 2030 och Addis-agendan, där vikten av att företag lever upp till de internationella överenskommelserna inom

hållbart företagande understryks. Många företag har redan integrerat Agenda 2030 i sina verksamheter och ser hållbarhet som en konkurrensfördel och en förutsättning för långsiktig tillväxt, differentiering och lönsamhet.

Ett väl fungerande näringsliv med hållbara affärsmodeller är en förutsättning för samhällets tillväxt, för sysselsättning och innovation och för att förse samhället med de varor och tjänster som behövs för omställningen till ett hållbart samhälle.

Företagen framhåller också vikten av dialog mellan näringslivet och offentlig sektor för att påskynda förändring och identifiera utmaningar och hinder för omställningen mot ett hållbart samhälle.

Investerare

Investerare, däribland banker, försäkringsbolag, fondbolag och pensions- fonder, kan genom ett aktivt ägarinflytande spela en avgörande roll för företagens omställning mot mer långsiktigt hållbara affärsmodeller och verksamheter.

Även det offentliga är stora investerare. Kommuner och regioner behöver en långsiktig tydlighet för att kunna göra hållbara investeringar i exempelvis infrastruktur och miljö-och energisystem.

Intresset för hållbarhetsfrågorna inom finansiell förvaltning har ökat mycket de senaste åren, såväl i Sverige som i andra delar av världen. En viktig drivkraft är att enskilda individer, exempelvis förmånstagare till pensionsfonder och försäkringar samt fondsparare, aktieägare och riskkapitalfonder inte bara ställer krav på att deras kapital ska ge god avkastning, utan också på att det ska bidra till en hållbar utveckling. I delegationens dialoger har såväl offentliga som privata aktörer betonat vikten av långsiktighet och efterfrågat spelregler som håller

över tid. Det krävs i många fall omfattande och långsiktiga investeringar för omställning till hållbar utveckling.

Arbetsmarknadens parter

Arbetsmarknadens parter är viktiga aktörer för att Sverige ska kunna ställa om till ett modernt och hållbart välfärdssamhälle. Den svenska arbetsmarknadsmodellen är även viktig för dialog och samverkan mellan såväl staten och arbetsmarknadens parter, som mellan arbetsmarknadens parter sinsemellan. Samtidigt bör ambitionen höjas inom flera områden som bidrar till hållbar utveckling.

Agenda 2030 omfattar flera åtaganden som direkt eller indirekt kopplar till arbetsmarknadens parter. De fyra pelarna i Internationella arbetsorganisationens (ILOs) program för arbete under anständiga villkor utgör delmål i agendan: jobbskapande, sociala trygghetssystem, rättigheter på arbetet och social dialog.

Arbetsmarknadens parters samverkan och agerande är avgörande för att skapa en ekonomiskt och socialt hållbar utveckling. Parterna är särskilt betydande för att skapa en varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, samt en produktiv och full sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

Omställningen till ett nollutsläppsamhälle medför ett behov av en påskyndad strukturomvandling som även påverkar arbetsmarknaden. Nya jobb kommer att skapas medan andra kommer att försvinna. Här kan arbetsmarknadens parter spela en avgörande roll genom att skapa omställningssystem som stödjer arbetstagarna och arbetsgivarna.

Arbetsmarknadens parter har var för sig och i samverkan med varandra och andra samhällsaktörer en viktig roll när det gäller att

sprida kunskap om Agenda 2030 och hållbar utveckling till arbetstagare och arbetsgivare.

Civila samhället

Ett självständigt, öppet och livskraftigt civilsamhälle är en förutsättning för en fungerande demokrati och omställningen till ett hållbart samhälle. Det civila samhället bidrar till genomförandet av Agenda 2030 genom samverkan, både organisationer emellan samt med kommuner, landsting, statliga myndigheter, näringslivet och akademien.

Civila samhällets aktörer är viktiga genomförare av många centrala samhälls- funktioner, bland annat inom välfärdsområdet. Det är därför viktigt att främja och underlätta för samverkan mellan det offentliga och civila samhället, exempelvis genom idéburna offentliga partnerskap, IOP.

Civila samhällets aktörer bidrar många gånger genom sina verksamheter till att minska utanförskapet i samhället och till stöd för människor som utsätts för diskriminering. Många organisationer företräder människor som själva av olika anledningar har svårt att göra sina röster hörda, exempelvis nyanlända, barn- och unga eller socio-ekonomiskt utsatta. Andra bidrar genom att erbjuda tjänster såsom skydd, boende, vård, mat och rådgivning för människor i nöd och utsatthet. På så sätt är civila samhällets verksamheter av stor betydelse för agendans mål om ökad jämlikhet och att ingen ska lämnas utanför.

Forskning, innovation och utbildning

Forskning och innovation är nödvändigt för att hitta lösningar på de utmaning- ar som finns i genomförandet av Agenda 2030. Forskningen bidrar genom att ställa diagnos på samhällets tillstånd och utveckling

samt identifiera samband och mekanismer som kan hjälpa oss att förstå olika fenomen och problem.

Med tanke på forskningens och innovationens centrala roll för genomförandet av agendan är storleken på forsknings- och innovationssatsningar på såväl EU- som nationell nivå av stor betydelse. EU har målsättningen att medlems-staternas samlade utgifter för forskning och utveckling ska uppgå till 3 procent av BNP år 2020. Det svenska målet, inom ramen för Europa 2020-strategin, är att de offentliga och privata investeringarna i forskning och utveckling vid denna tidpunkt ska uppgå till cirka 4 procent av BNP. Den nuvarande nivån är på drygt 3,3 procent. (3 Prop. 2018/19:1 utg.omr. 16 avsnitt 8.3.2.) Det är viktigt att både offentliga och privata resurser mobiliseras för att bygga kunskap och ta fram nya innovationer till stöd för genomförandet av Agenda 2030.

OECD har pekat på att ett antal områden där det finns behov av att knyta forskning och innovation till genomförandet av Agenda 2030:

- Bedriva utmaningsdriven forskning och innovation för specifika utmaningar i partnerskap mellan statlig forskning, näringsliv och andra samhällsaktörer, exempelvis inom klimat och hälsa.
- Stärka den tvärdisciplinära forskningen, jämställdhets- och medborgarperspektivet.
- Bedriva internationellt samarbete om gemensamma nyttor som exempelvis klimat, biodiversitet och global hälsa.
- Koppla forsknings- och innovationsstrukturer på nationell nivå till det globala ramverket för Agenda 2030.
- Nyttja den digitala teknikens möjligheter när det gäller att genomföra Agenda 2030. (4 Prop. 2018/19:1 utg.omr. 16 avsnitt 8.3.2.)

För att genomföra agendan behöver många beteendemönster och levnads- vanor förändras rörande exempelvis transporter, livsmedel och annan konsum- tion. Ökad kunskap kring olika politiska åtgärder är central, exempelvis kring effekterna av styrmedel och investeringar. Det behövs även forskning inom områden som är av mer övergripande karaktär. För att uppnå en samstämmig politik för hållbar utveckling behöver det finnas en vetenskaplig grund för åtgärder inom den offentliga förvaltningen. Denna grund bygger i flera fall på ett tvärspektoriellt angreppssätt som ofta kräver en tvärvetenskaplig överblick och kompetens. Forskning och forskningsmeritering är dock i hög grad fokus- erad på att fördjupa kompetensen inom olika specialområden. Därför är det viktigt att forskningen även prioriterar tillgången på generalistkompetenser.

HUR? Att använda kraften i ordinarie processer

Delegationens utgångspunkt har varit att agendan ska genomföras i de ordinarie processerna, eftersom kraften i dessa kan bidra till att genomföra agendan så snabbt och effektivt som möjligt. Ordinarie processer ger också möjlighet till inkludering av olika samhällsaktörer. Delegationens förslag är därför att kapaciteten i de ordinarie processerna bör förstärkas. Genom förslagen kommer beslut som tas framöver på ett bättre sätt än idag bidra till genomförandet av agendan. Därmed stöds en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar utveckling.

Delegationens förslag riktar sig till regeringen och via regeringen till riksdagen. Riksdagen beslutar bl.a. om statens budget och kontrollerar regeringens arbete. Regeringen styr riket och tar bl.a. fram förslag till statens budget, utfärdar förordningar och samverkar med kommuner, landsting och icke- offentliga aktörer. Den styrning och de processer som är centrala i riksdagens och regeringens arbete är också den styrning och de processer som är mest effektiva att förstärka för att lyckas genomföra agendan. Det inkluderar riks- dagsbundna mål, statsbudgetens utformning, kommittéerna och myndighets- styrningen. Det inkluderar även samordning mellan den nationella, regionala och lokala nivån. Vidare omfattar det regeringens dialog och partnerskap med icke-offentliga aktörer.

Flera av förslagen samspelar för att sammantaget ge regeringen så bra förutsättningar som möjligt att uppnå åtagandet att Sverige ska vara ledande i genomförandet av agendan.

Förslagen riktar sig i första hand till regeringen men bidrar även till bättre förutsättningar för övriga aktörer genom mer långsiktighet, styrning, samordning samt former för strukturerad dialog.

Ett mål för genomförandet av Agenda 2030

Ett mål för genomförandet av Agenda 2030 beslutat av riksdagen visar Sveriges åtagande på ett tydligt sätt och lägger grunden för systematisk uppföljning. Budgetprocessen är den årliga process som styr och inverkar på stora delar av den offentliga verksamheten. I statsbudgeten beslutas de ekonomiska ramarna samt inriktningen för främst statsförvaltningens arbete, vilket även påverkar andra samhällsaktörer.

Delegationens förslag:

Långsiktighet och politisk förankring

- För långsiktighet och starkast möjliga politiska förankring föreslår regeringen ett mål för genomförandet av Agenda 2030 som beslutas av riksdagen.
- Regeringen åtar sig att redovisa en nulägesanalys och en samlad redovisning av regeringens arbete med Agenda 2030 i kommande budgetpropositioner.
- En kommitté tillsätts med uppdrag att ta fram uppföljning, utvärdering och förslag till åtgärder för att driva genomförandet av agendan fram till år 2030.

Att stärka förutsättningarna att arbeta med hållbar utveckling i staten

- I det förvaltningspolitiska målet görs ett tillägg om arbetet med att genomföra Agenda 2030, på det sättet anger regeringen riktningen för statsförvaltningens arbete som helhet.

- Genom ett tillägg i myndighetsförordningen tydliggör regeringen myndigheternas ansvar för hållbar utveckling.
- De statliga myndigheterna får i uppdrag att mer aktivt ställa hållbarhetskrav vid offentlig upphandling.
- Genom ett tillägg i kommittéförordningen får statens offentliga utredningar i uppgift att göra konsekvensanalyser i förhållande till miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar utveckling.

Stärkt kunskap, forskning och innovation

- Universitet och högskolor, forskningsfinansiärer och andra relevanta myndigheter ges i uppdrag att belysa forsknings- och innovationsbehov i relation till Agenda 2030.
- Regeringen utreder hur behovet av vetenskaplig kompetens som sträcker sig över flera discipliner och forskningsfält kan stimuleras och premieras.
- Universitetskanslersämbetet får i uppdrag att göra en utvärdering av universitetens och högskolornas arbete för att främja hållbar utveckling i undervisningen.
- Skolverket ges i uppdrag att ta fram ett förslag avseende innehåll, genomförande och finansiering av kompetenshöjande och stödjande åtgärder för pedagoger och skolledare om lärande för hållbar utveckling. Skolverket bör i samverkan med Skolinspektionen även få i uppdrag att följa upp hur utbildning för hållbar utveckling tillämpas i för-, grund- och gymnasie- skolor i Sverige.

Stärkta förutsättningar på regional och lokal nivå

En stor del av ansvaret för de åtgärder som bidrar till genomförandet av Agenda 2030 ligger på kommunal och regional nivå.

- Regeringen ingår ett handslag med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) med en gemensam programförklaring för det fortsatta genomförandet av Agenda 2030 på lokal och regional nivå.
- Regeringen tydliggör i en proposition till riksdagen ansvaret för hållbar utveckling i det regionala tillväxtarbetet genom ett tillägg i målet för regional tillväxtpolitik.
- Regeringen ger länsstyrelserna i uppdrag att, i samverkan med andra aktörer inom länen, verka för att målen i Agenda 2030 nås samt att sprida information om Agenda 2030-arbetet.

Forum för dialog

Genom att skapa öppna och återkommande forum för samverkan och dialog säkerställer regeringen att den får ett komplett och väl förankrat underlag för arbetet med att genomföra agendan.

- Regeringen arrangerar återkommande ett nationellt Agenda 2030-forum för att förankra rapporteringen och inhämta kunskap från olika sektorer och aktörer. Deltagarna i forumet bör representera en bredd av sektorer och aktörer, i synnerhet barn och unga samt de som står längst från att inkluderas i ordinarie samråd.
- Regeringen ger Länsstyrelserna i uppdrag att arrangera regionala Agenda 2030-forum för olika sektorer och aktörer på lokal och regional nivå. Forumen bör genomföras i samverkan med landstingen och i samråd med kommuner och andra relevanta aktörer.

Näringslivets roll i genomförandet

En förutsättning för omställningen till en hållbar utveckling är ett väl fungerande näringsliv med hållbara affärsmodeller. För att sådana förutsättningar ska kunna skapas behövs långsiktiga spelregler och dialog.

- En utredning tillsätts om en förstärkt nationell lagstiftning för företag och mänskliga rättigheter i enlighet med de internationella konventioner och riktlinjer som Sverige ratificerat. Regeringen bör också ha en fortsatt dialog med samhällets aktörer kring om det finns skäl att införa krav på utökad hållbarhetsrapportering. Småföretagens särskilda utmaningar bör beaktas.

Dialog och samverkan

Genomförandet och uppföljningen av Agenda 2030 förutsätter att alla samhällssektorer och aktörer är engagerade och samverkar.

För att hållbar utveckling ska vara ett effektivt övergripande mål för all politik behövs det utvecklade former för samordning och styrning, samt ett ledarskap som agerar långsiktigt och flexibelt.

Agenda 2030 betonar nödvändigheten av alla samhällsaktörers delaktighet och att genomförandet är ett gemensamt ansvar. Agendan förutsätter förändrade förhållningssätt och beteenden på både individ- och samhällsnivå. Att utveckla och skapa former för dialog för att säkerställa bredd och långsiktighet behöver vara en del av arbetet med att genomföra agendan.

Det finns även behov av information och kommunikation om Agenda 2030. Det är en viktig del i att öka kännedomen och kunskapen om hållbar utveckling, liksom för att bibehålla och öka innovationstakt, engagemang och förändrade beteenden i riktning mot hållbar utveckling.

Offentlig upphandling

Offentlig upphandling är ett viktigt verktyg som lyfts i Agenda 2030. Stora summor omsätts årligen genom upphandling. Det offentliga Sverige upphandlade varor och tjänster för drygt 750 miljarder kronor under år 2016.

Frågan om hållbarhetskrav vid offentlig upphandling har varit ofta återkommande i delegationens dialoger med såväl företrädare för offentlig verksamhet på lokal och regional nivå som med representanter för näringslivet. Bilden som framkommit är att det i för liten utsträckning ställs krav om hållbarhet i samband med offentlig upphandling. Leverantörer som tillhandahåller produkter och tjänster som i högre grad främjar en hållbar utveckling upplever ofta att de missgynnas vid offentlig upphandling eftersom de som upphandlar inte ställer sådana krav.

Långsiktighet och generationsperspektivet

En utgångspunkt för hållbar utveckling är generationsperspektivet. Det innebär att den utveckling som tillfredsställer dagens behov inte får äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. Hållbar utveckling kräver därför förståelse för och kunskap om framtida generationers utmaningar; hur ser barns och ungas villkor ut och hur ges de förutsättningar att nå sin fulla potential?

Det är viktigt att barn och unga ges möjlighet att vara delaktiga och att ett barn- och ungdomsperspektiv inkluderas i genomförandet. Det innebär att barn och unga bör ges möjlighet att vara aktiva parter; att de får förutsättningar att organisera sig, delta i problemformulering och beslutsfattande på olika nivåer; att ett barnrättsperspektiv appliceras och att det finns kunskap om barns och ungas levnadsvillkor hos de som arbetar med agendan. Flera av delegationens åtgärdsförslag betonar därför vikten av delaktighet och ett barn- och ungdomsperspektiv.

NÄR? Arbetet med att nå agendan sker nu, med målet satt till år 2030. Men arbetet måste även fortgå efter 2030.

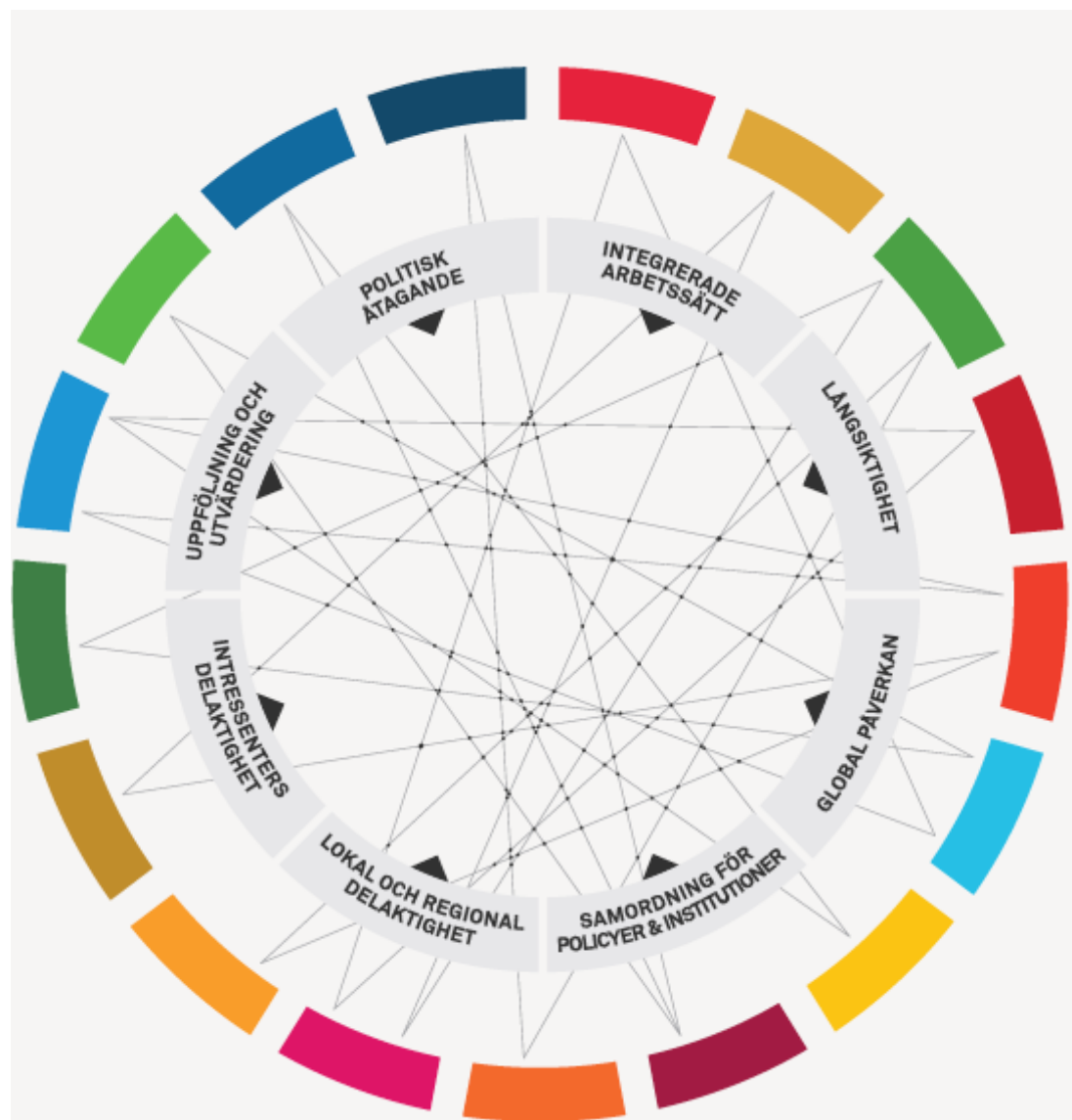
Genom antagandet av Agenda 2030 har alla världens länder för första gången enats om en global agenda för hållbar utveckling. Målet är att till år 2030 genomföra en samhällsförändring som leder till en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling som skyddar vår planet, utrotar fattigdom och genererar en god välfärd för alla människor. Agendan ska vägleda de beslut som länderna fattar med hänsyn tagen till den nationella kapaciteten och utvecklingsnivån. Den innebär en ambitionshöjning i arbetet med hållbar utveckling i alla länder.

Under de senaste 25 åren har stora framsteg skett globalt. Det är färre människor som lever i extrem fattigdom, barnadödligheten har minskat och livslängden ökat. Spridningen av informations- och kommunikationsteknik har möjliggjort nya lösningar och gett ökad kunskap. Samtidigt finns stora utmaningar som behöver lösas; ökade klyftor mellan och inom länder, kränkningar av de mänskliga rättigheterna, negativa konsekvenser av klimatförändringar, hot mot ekosystemen samt pågående konflikter och humanitära kriser.

Att uppnå de mål som satts i Agenda 2030 kommer att kräva en politisk långsiktighet, vilja att leda samt ett brett engagemang från samhället i stort.

Hållbar utveckling nås genom samstämmighet

Bilden nedan bygger på OECD:s Eight Building Blocks of Policy Coherence for Sustainable Development; Policy Coherence for Sustainable Development – Towards Sustainable and Resilient Societies (OECD 2018)

Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet

Betänkande av Agenda 2030-delegationen **Stockholm 2019 SOU 2019:13**

Innehåll

17 mål för hållbar utveckling	12
Sammanfattning	15
Summary	27
 1 Författningsförslag.....	39
1.1 Förordning om ändring i Myndighetsförordning (2007:515)	39
1.2 Förordning om ändring i Kommittéförordning (1998:1474)	40
 2 Delegationens uppdrag och genomförande	41
2.1 Delegationens uppdrag	41
2.2 Delegationens tolkning och genomförande av uppdraget	42
 3 Agenda 2030 och hållbar utveckling	47
3.1 En global handlingsplan för omställning till hållbarutveckling ..	47
3.2 Agendans beståndsdelar	49
3.3 Agenda 2030 – ett ramverk för hållbar utveckling.....	53
3.4 Arbetet med hållbar utveckling i Sverige fram till i dag	56
 4.1 Sveriges omställning till ett modernt och hållbart välfärdssamhälle	59
4.2 Att använda kraften i ordinarie processer för handling	67
4.3 Förslag för att förstärka kapaciteten i ordinarie processer	71

5 Riksdagen beslutar om mål och ramar	75
5.1 Riksdagsbundet mål för genomförandet av Agenda 2030.....	75
5.2 Agenda 2030 i den statliga budgeten.....	80
 6 En kommitté för förslag och uppföljning.....	83
6.1 En Agenda 2030-kommitté t.o.m. 2030.....	83
7 Stärkta förutsättningar för staten.....	89
7.1 Agenda 2030 i det förvaltningspolitiska målet	89
7.2 Ansvar för hållbar utveckling i myndighetsförordningen	91
7.3 Stärkt samordningskapacitet för genomförandet av Agenda 2030.....	96
7.4 Stärkt kunskap i statsförvaltningen.....	98
7.5 Hållbar upphandling i staten.....	100
7.6 Hållbar utveckling i de offentliga utredningarnas arbete.....	102
 8 Behovet av kunskap, forskning och innovation	105
8.1 Agenda 2030 i finansieringen av forskning och innovation	105
8.2 Stärk kompetensen om hållbar utveckling hos dagens och morgondagens yrkesverksamma.....	111
8.3 Stärk barns och ungas kunskap om Agenda 2030	112
 9 Stärkta förutsättningar för lokal och regional nivå	115
9.1 Genomslaget för Agenda 2030 behöver stärkas i fler kommuner och landsting.....	115
9.2 Ett handslag mellan regeringen och SKL	117
9.3 En regional tillväxt som bidrar till hållbar utveckling	121
9.4 Länsstyrelsens roll och regional samverkan i arbetet med Agenda 2030.....	123
9.5 Hållbar upphandling i kommuner och landsting	125
 10 Forum för dialog.....	127
10.1 Nationellt Agenda 2030-forum.....	127

10.2 Regionala Agenda 2030-forum.....	129	14 Den värld agendan verkar i och Sveriges aktiva bidrag	161
11 Näringslivets roll i genomförandet	133	14.1 Utmaningar kräver handling och åtgärder som ger effekt	161
11.1 Näringslivet som aktör för genomförandet av Agenda 2030 ...	133	14.2 Politiska åtgärder och insatser ger effekt	162
11.2 Att skapa förutsättningar för näringslivets bidrag – behov av långsiktighet och dialog	134	15 Att kommunicera Agenda 2030.....	167
11.3 Resursmobilisering för omställning.....	135	15.1 Att kommunicera och tillgängliggöra information om genomförandet av Agenda 2030.....	167
11.4 Privata beställare, leverantörer och offentlig upphandling.....	136	15.2 Kommunikation till grund för folkbildning om Agenda 2030 .	169
11.5 Långsiktiga spelregler som grund för näringslivets investeringar	137	15.3 Fördjupad analys om digital plattform.....	170
11.6 En tydlig förväntan på efterlevnad av internationella riktlinjer	138	16 Samlad konsekvensanalys	173
11.7 Förstärkt lagstiftning om mänskliga rättigheter och utökad hållbarhetsrapportering	139	16.1 Sammanfattande bedömning	173
11.8 Ett globalt partnerskap	141	16.2 Konsekvenser av förslagen om att riksdagen beslutar om mål och ramar	176
12 Arbetsmarknadens parter roll i genomförandet.....	145	16.3 Konsekvenser av förslaget om en kommitté för förslag och uppföljning	178
12.1 Arbetsmarknadens parter bidrar i omställningen till en hållbar utveckling	145	16.4 Konsekvenser av förslagen om stärkta förutsättningar för staten.....	180
12.2 Rollen som kunskapsförmedlare	148	16.5 Konsekvenser av förslagen om behovet av kunskap, forskning och innovation	182
12.3 Värna den svenska arbetsmarknadsmodellen och verka för social dialog och anständiga arbetsvillkor.....	148	16.6 Konsekvenser av förslagen om stärkta förutsättningar för lokal och regional nivå	184
13 Civila samhällets roll i genomförandet.....	151	16.7 Konsekvenser av förslagen om forum för dialog	186
13.1 Civila samhällets aktörer	151	16.8 Konsekvenser av förslaget om näringslivets roll i genomförandet	188
13.2 Civila samhället och Agenda 2030.....	152	17 Författningskommentar	191
13.3 Bidragsgivning som del av genomförandet	154	17.1 Ansvar för hållbar utveckling i myndighetsförordningen (2007:515).....	191
13.4 Öka långsiktigheten vid bidragsgivning.....	156	17.2 Hållbar utveckling i de offentliga utredningarnas arbete (1998:1474)	192
13.5 Civila samhället som genomförare av centrala samhälls funktioner	157		
13.6 Stå upp för rätten att organisera sig	158		

Bilagor

Bilaga 1 Bilaga 2 Bilaga 3

Kommittédirektiv 2016:18 195

Kommittédirektiv 2017:8 203

Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar

utveckling 205

Kapitel 4 : Regeringen. Sida. **Utrikesdeklarationen och några** **sena artiklar om klimatkrisen**

Sida

243 **Kapitel 4 : Regeringen. Sida. Utrikesdeklarationen**
och några sena artiklar om klimatkrisen

244 Politikområden för politiken

249 Statsrådsberedningen

252 Utrikesdepartementet.

257 Justitiedepartementet

263 Försvarsdepartementet

266 Miljödepartementet.

270 Infrastrukturdepartementet

273 Socialdepartementet

277 Kulturdepartementet

281 Utbildningsdepartementet

284 Arbetsmarknadsdepartementet

288 Näringsdepartementet

291 Finansdepartementet

295 Länsstyrelserna

301 Sida

309 Utrikesdeklarationen 2019

316 Handlingsplan Agenda 2030

317 Klimatnyttan av minskad skogsavverkning är enorm

320 Klimatförändringen hotar hela världens matförsörjning

323 Uppvärmningen av klimatet kan snabbas på av skogsbränderna

324 Sluta låtsas som att klimatkrisen är en fråga om höger och vänster

Politikområden för politiken 21 januari 2019

Under årens lopp har innehållet i dominerande politikområden skiftat. Utredningar har visat att dagens politiska problem kan inordnas i politikområden som huvudsakligen stämmer överens med regeringens ministerområden. <http://www.regeringen.se>
Här en provisorisk lista innan regeringen hunnit ordna sin hemsida.

*** Partiledaren/statsministern Stefan Löfven.**

*** Allmänt om regeringens politik.**

Statsminister [Stefan Löfven](#)

statsradsberedningen.registrator@regeringskansliet.se

*** Europapolitik.**

Politik för EU

EU-minister Statsrådsberedningen [Hans Dahlgren](#)

sb.registrator@regeringskansliet.se

*** Utrikespolitik.**

Politik för en utrikesminister.

Utrikesminister [Margot Wallström](#)

utrikesdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Politik för juridik och migration.**

Politik för en justitie- och migrationsminister.

Justitie- och migrationsminister [Morgan Johansson](#)

justitiedepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Försvar.**

Politik för en försvarsminister.

Försvarsminister [Peter Hultqvist](#)

forsvarsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Miljö och klimat.**

Politik för miljöminister för fysiska och sociala miljöer i regioner och kommuner. Politik för klimat.

Miljö- och klimatminister samt vice statsminister [Isabella Lövin](#)

m.registrator@regeringskansliet.se [Miljödepartementet](#)

*** Transporter och infrastruktur.**

Politik för en infrastrukturminister.

Infrastrukturminister [Tomas Eneroth](#)

n.registrator@regeringskansliet.se (Infrastrukturdepartement ?)

*** Energi- och digitalisering.**

Politik för energi och digitalisering

Energi- och digitaliseringsminister [Anders Ygeman](#)

n.registrator@regeringskansliet.se (Infrastrukturdepartement ?)

*** Landsbygdspolitik.**

Politik för en landsbygdsminister.

Landsbygdsminister [Jennie Nilsson](#)

naringsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Internationellt utvecklingssamarbete. Bistånd.**

Minister med ansvar för internationellt utvecklingssamarbete.

Biståndsminister. [Peter Eriksson](#)

utrikesdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Sjuk- och hälsovård o d.**

Politik för en socialminister med hälso- och sjukvård.

Socialminister [Lena Hallengren](#)

socialdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Hushållet. Mat, boende, konsumtion, hushållsekonomi o d**

Politik för en socialförsäkringsminister. som borde ha ansvar för hushållsverksamheter.

Socialförsäkringsminister [Annika Strandhäll](#)

socialdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Jämställdhet. Diskriminering. Segregation**

Politik för jämställdhet och mot diskriminering och segregation

Jämställdhetsminister samt minister med ansvar för arbetet mot diskriminering och segregation Åsa Lindhagen
arbetsmarknadsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Utbildning.**

Politik för utbildning i skolor. Ungdomspolitik

Utbildningsminister Anna Ekström
utbildningsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Högre utbildning och forskning.**

Minister för högre utbildning och forskning Matilda Ernkrans
utbildningsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Information, konst, kultur o d. Demokrati. Idrott.**

Politik för en kultursminister. Med demokrati och idrott

Kultur- och demokratiminister Amanda Lind
kulturdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Jobb.**

Politik för en arbetsmarknadsminister.

Arbetsmarknadsminister Ylva Johansson
arbetsmarknadsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Näringar.**

Politik för en näringsminister.

Näringsminister Ibrahim Baylan
naringsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Handel.**

Politik för en handelsminister.

Utrikeshandelsminister och minister med ansvar för nordiska frågor Ann Linde
utrikesdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Migration.**

Politik för en migrationsminister.

Migrationsminister Morgan Johansson
justitiedepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Polisen. Brott. Kriminalvård.**

Politik för en inrikesminister för brott och polis o d

Inrikesminister Mikael Damberg
justitiedepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Politik för statens finanser och statens stöd till regioner och kommuner o d.**

Politik för finans- finansmarknads- och civilministrar.

Finansminister Magdalena Andersson
finansdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Finansmarknads- och bostadsminister, biträdande finansminister Per Bolund

finansdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Civilminister Ardalan Shekarabi

finansdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Andra aktörer**

Partisekreterare (S) Lena Rådström Baastad

Socialdemokraterna Partiet info@socialdemokraterna.se

Karl-Petter Thorwaldsson. Ordförande i LO

karl-petter.thorwaldsson@lo.se

Vänsterpartiledare Jonas Söstedt

Sjöstedt Jonas <jonas.sjostedt@riksdagen.se>

Ulla Andersson, vänsterpartiet. <ulla.andersson@riksdagen.se>

Gruppledare för S i riksdagen. annelie.karlsson@riksdagen.se

Innehåll på regeringen.se 5 augusti 2019

[Sveriges regering](#)
[Regeringens politik](#)
[Veckans regeringssammanträde](#)
[Kalendarium](#)
[Så styrs Sverige](#)
[Sverige i EU](#)
[Rättsliga dokument](#)
[Om Regeringskansliet](#)
[Om webbplatsen](#)
[Prenumerera via e-post](#)
[Press](#)
[Kontakt](#)
[Jobba hos oss](#)
[Regeringens utlysningar](#)
[UD:s reseinformation](#)
[Other languages](#)

Departement

[Statsrådsberedningen](#)
[Arbetsmarknadsdepartementet](#)
[Finansdepartementet](#)
[Försvarsdepartementet](#)
[Infrastrukturdepartementet](#)
[Justitiedepartementet](#)
[Kulturdepartementet](#)
[Miljödepartementet](#)
[Näringsdepartementet](#)
[Socialdepartementet](#)
[Utbildningsdepartementet](#)
[Utrikesdepartementet](#)

Kontakt

Regeringskansliet 103 33 Stockholm Växel 08-405 10 00
[Generellt kontaktformulär](#)

På statsråden kan man söka:

Innehåll från departement och statsråd

Antalet "träffar" från departement och statsråd är cirka 54 057.

Det går naturligtvis inte att här läsa alla dessa träffar och välja ut det viktigaste. Det vore bra om statsråden kunde ge korta översiktliga beskrivningar om vad de gör.

Utrikesdeklarationen är bra, men det är svårt att finna ut hur den i detalj genomförs. Hoppas det går bra.

Du kan filtrera innehållet

[Innehållstyper](#)

[Artikel](#)

[Debattartikel](#)

[Informationsmaterial](#)

[Kommenterad dagordning](#)

[Land- och regionsstrategi](#)

[Pressmeddelande](#)

[Rapport](#)

[Regeringsuppdrag](#)

[Tal](#)

[Uttalande](#)

[Webb-tv](#)

[Områden](#)

[EU](#)

[Internationellt](#)

Områden

[Arbetsmarknad](#)

[Arbetsrätt och arbetsmiljö](#)

Barnets rättigheter
Barn- och ungdomsutbildning
Bekämpning av terrorism
Bostäder och samhällsplanering
Civila samhället
Demokrati och mänskliga rättigheter
Digitaliseringspolitik
Ekonomisk politik
Energi
Familjerätt
Finansmarknad
Folkbildning
Folkhälsa och idrott
Folkrätt
Försvaret
Civilt försvar
Militärt försvar
Grundlagar och integritet
Handelspolitik och främjande
Högskola och forskning
Innovation
Internationellt utvecklingssamarbete
Jämställdhet
Kommuner och landsting
Konsumentpolitik
Krisberedskap
Kultur
Landsbygd, livsmedel och areella näringar
Medier
Migration och asyl
Miljö och klimat

Nyanländas etablering
Näringspolitik
Regional tillväxt
Rättsväsendet
Sjukvård
Skatt och tull
Socialförsäkringar
Socialtjänst inklusive äldreomsorg
Statlig förvaltning
Transporter och infrastruktur

Ungdomspolitik
Utrikes- och säkerhetspolitik
Vuxenutbildning
Statsråd
Amanda Lind
Anders Ygeman
Ann Linde
Anna Ekström
Annika Strandhäll
Ardalan Shekarabi
Hans Dahlgren
Ibrahim Baylan
Isabella Lövin
Jennie Nilsson
Lena Hallengren
Magdalena Andersson
Margot Wallström
Matilda Ernkrans
Mikael Damberg
Morgan Johansson

Per Bolund
Peter Eriksson
Peter Hultqvist
Stefan Löfven
Tomas Eneroth
Ylva Johansson
Åsa Lindhagen

Departement/Övriga avsändare

Arbetsmarknadsdepartementet
Finansdepartementet
Försvarsdepartementet
Infrastrukturdepartementet
Justitiedepartementet
Kulturdepartementet
Miljödepartementet
Näringsdepartementet
Socialdepartementet
Statsrådsberedningen
Utbildningsdepartementet
Utrikesdepartementet
Regeringen
Regeringskansliet

Datum

**Välj tidsperiod, skriv in datum i formatet ÅÅÅÅ-MM-DD eller
välj från kalendern som visas när du markerar i inmatningsfältet**

Från

Till

Prenumerera på innehåll

Statsrådsberedningen

Statsrådsberedningen har ansvar för att leda och samordna arbetet i Regeringskansliet.

Relaterad navigering

- [Rättsliga dokument](#)
- [Myndigheter med flera](#)
- [Organisation](#)
- [Kontakt](#)
-

Ansvariga statsråd

[Stefan Löfven](#)

Statsminister

[Hans Dahlgren](#)

EU-minister

Genvägar

- [Globala målen och Agenda 2030](#)
- [Innovationsrådet](#)
- [Regeringens samlade insatser mot segregation](#)
-

Aktuellt från Statsrådsberedningen

- **Regeringens fyra samverkansprogram**
25 juli 2019
Den 25 juli presenterade näringsminister Ibrahim Baylan regeringens fyra samverkansprogram för mandatperioden 2019–2022 för att ytterligare stärka samverkan mellan näringsliv, akademi och regering. Nationella innovationsrådet arbetar nära samverkansprogrammen och har varit drivande i att ta fram de fyra områdena näringslivets digitala

strukturomvandling, hälsa och life science, näringslivets klimatomställning samt kompetensförsörjning och livslångt lärande.

- [Pressmeddelande: Regeringen lanserar fyra offensiva samverkansprogram](#)
- [Nationella innovationsrådet](#)

- **Tidigare generaladvokaten Nils Wahl utses till ny svensk domare vid EU-domstolen**

12 juli 2019

Vid gårdagens regeringskonferens beslutade medlemsstaternas regeringar att utse Nils Wahl till ny domare i EU-domstolen. Nils Wahl, professor i europeisk integrationsrätt vid Stockholms universitet, har tidigare arbetet som såväl domare i Europeiska unionens tribunal, som generaladvokat vid EU-domstolen.

- [Pressmeddelande: Tidigare generaladvokaten Nils Wahl utses till ny svensk domare vid EU-domstolen](#)

Innehåll från Statsrådsberedningen

Ditt urval ger **2188** träffar av totalt **2188**.

Stefan Löfven

Statsminister

Statsrådsberedningen

”Vårt land ska vara en ledande och inspirerande kraft i världen. Där vi sluter klyftor och förverkligar de löften om frihet vi ställt ut till våra barn. Där vi investerar gemensamt i människor och miljö, i kunskap och konkurrenskraft, i trygghet i nuet och hopp inför framtiden.”

Relaterad navigering

- [CV](#)
- [Statssekreterare](#)
- [Presskontakter](#)
- [Pressbilder](#)
- [E-post till registrator](#)
- [Kontakt](#)
-

Genvägar

- [Feministisk regering](#)
- [Innovationsrådet](#)
- [Sverige i EU](#)
- [Statsministern på Twitter](#)

- [Stefan Löfven på Facebook](#)
- [Stefan Löfven på Instagram](#)
-

Aktuellt från Stefan Löfven

- **Uttalande av statsministern med anledning av flygplanskraschen utanför Umeå**

14 juli 2019

– Det är med stor sorg som jag mottagit beskedet om det störtade flygplanet utanför Umeå. Jag tänker på de omkomna och deras anhöriga i denna svåra stund. Regeringen är i nära kontakt med berörda myndigheter och det är nu viktigt att utreda orsaken.

- [Uttalande: Uttalande av statsministern med anledning av flygplanskraschen utanför Umeå](#)

•

- **Statsminister Stefan Löfven på sommarresa genom delar av Sverige**

05 juli 2019

Under första veckan i juli gjorde statsministern en sommarresa med buss till orter i Halland, och Värmland. Stefan Löfven gjorde verksamhetsbesök på Gruvöns sågverk i Grums och Gekås i Ullared och besökte vidare bland annat fotbollsskolan i Munkfors och dragspelsstämman i Ransäter.

- [Artikel: Statsminister Stefan Löfven på sommarresa genom delar av Sverige](#)

Innehåll från Stefan Löfven

Ditt urval ger **990** träffar av totalt **990**.

Hans Dahlgren

EU-minister

Statsrådsberedningen

"Sverige ska ha en aktiv roll i den Europeiska unionen. I en tid då vi har många gemensamma utmaningar och när ett land till och med väljer att lämna EU, så vill vi se mer gränsöverskridande samarbete. För fler och bättre jobb, för en ambitiös klimatpolitik och för trygghet och säkerhet för alla som bor här."

Relaterad navigering

- [CV](#)
- [Statssekreterare](#)
- [Presskontakter](#)
- [Pressbilder](#)
- [E-post till registrator](#)
- [Kontakt](#)
-

Genvägar

- [Sverige i EU](#)
- [Brexit - Storbritanniens utträde ur EU](#)

- [Hans Dahlgren på Facebook](#)
-

Aktuellt från Hans Dahlgren

- **EU:s långtidsbudget och rättsstatens principer på EU-ministermöte**

18 juli 2019

Rättsstatens principer och EU:s långtidsbudget var på dagordningen när EU-minister Hans Dahlgren träffade sina EU-ministerkollegor den 18 juli. EU-ministrarna tog även upp EU:s strategiska agenda för de kommande fem åren.

- [Artikel: EU:s långtidsbudget och rättsstatens principer på EU-ministermöte](#)

Innehåll från Hans Dahlgren

Ditt urval ger **36** träffar av totalt **36**.

Utrikesdepartementet.

UD ansvarar för Sveriges förbindelser med andra länder och internationella organisationer och för bistånds- och internationell handelspolitik. UD utgör tillsammans med cirka 100 utlandsmyndigheter utrikesförvaltningen.

Områden

- [Demokrati och mänskliga rättigheter](#)
- [Handelspolitik och främjande](#)
- [Internationellt utvecklingssamarbete](#)
- [Utrikes- och säkerhetspolitik](#)
-

Relaterad navigering

- [Utrikesdepartementets delar i statens budget](#)
- [Rättsliga dokument](#)
- [Utredningar och kommittéer](#)
- [Myndigheter med flera](#)
- [Remisser](#)
- [Organisation](#)
- [Kontakt](#)
- [UD:s reseinformation](#)
-

Ansvariga statsråd

[Margot Wallström](#)

Utrikesminister

[Peter Eriksson](#)

Minister för internationellt utvecklingssamarbete

[Ann Linde](#)

Utrikeshandelsminister och minister med ansvar för nordiska frågor

Genvägar

- [Sverige i FN:s säkerhetsråd](#)
- [Swedish Foreign Policy Stories](#)
- [Sveriges diplomatiska förbindelser](#)
- [Sweden Abroad](#)
- [UD: presstjänst](#)
- [UD:s internationella presscenter](#)
- [UD Legaliseringar](#)
- [Misstanke om brott eller oegentligheter](#)
- [Klagomål mot utrikesförvaltningen](#)
- [UD:s rapporter om mänskliga rättigheter](#)

•Utrikesdeklarationen 2019

Regeringens utrikespolitiska mål och prioriteringar presenterades av utrikesminister Margot Wallström den 13 februari.

- [Tal: Utrikesdeklarationen 2019](#)
- [Webb-TV: Utrikespolitisk debatt i riksdagen](#)

En feministisk utrikespolitik

Jämställdhet mellan kvinnor och män utgör en grundläggande målsättning för svensk utrikespolitik. Uppfyllandet av kvinnors och flickors grundläggande mänskliga rättigheter utgör såväl en skyldighet inom ramen för internationella åtaganden som en förutsättning för att nå Sveriges bredare utrikespolitiska mål om fred, säkerhet och hållbar utveckling.

- [En feministisk utrikespolitik](#)
- [Stockholm Forum on Gender Equality](#)

UD:s reseinformation

Här hittar du råd och information som du har nytta av inför och under din utlandsresa: Vad du bör tänka på, problem som kan uppstå och

vilken hjälp du kan få av Utrikesdepartementet i olika situationer. Här finns också Utrikesdepartementets avrådan från resor, information om visering och länkar till våra ambassader och konsulat.

- [UD:s reseinformation](#)
- [Vad kan Sverige göra för att på olika sätt hjälpa svenskar som befinner sig utomlands?](#)

UD-podden

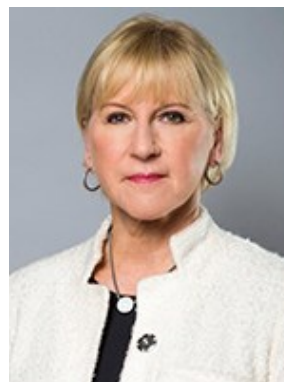
Vad gör egentligen Sverige utomlands? Hur ser vardagen ut för en diplomat och hur blir man ambassadör? Hur kommer det sig att Jemenkonsultationerna hölls i Sverige? Vad gör man på jobbet som vicekonsul i Thailand? I UD-poddens fjärde säsong reder Kristoffer Triumf ut detta och ger lyssnarna chansen att lära känna några av dem som jobbar i Sveriges tjänst utomlands. Första säsongen av UD-podden leddes av journalisten Alexandra Pascalidou, andra och tredje säsongen leddes som denna säsong av Kristoffer Triumf. Du hittar även de avsnitten längre ner.

- [UD-podden](#)

Innehåll från Utrikesdepartementet

Ditt urval ger **8673** träffar av totalt **8673**.

•[Margot Wallström](#)

Utrikesminister

[Utrikesdepartementet](#)

”Sverige har en stark röst i världen. Det har vi tack vare vårt långsiktiga och globala engagemang. Vår höga trovärdighet i internationella sammanhang bygger på en genomtänkt utrikespolitik i frågor som gemensam säkerhet, mänskliga rättigheter, demokrati, bistånd och utveckling. Det ska vi dra nytta av och utveckla vidare.”

Margot Wallströms områden

- [Demokrati och mänskliga rättigheter](#)
- [Folkrätt](#)
- [Utrikes- och säkerhetspolitik](#)

Relaterad navigering

- [CV](#)
- [Statssekreterare](#)
- [Presskontakter](#)
- [Pressbilder](#)
- [E-post till registrator](#)

- [Kontakt](#)

Genvägar

- [Margot Wallström på Facebook](#)
- [Margot Wallström på Instagram](#)
- [Margot Wallström på Twitter](#)

Aktuellt från Margot Wallström

- Tidigare i år lanserade Sverige och Frankrike ett gemensamt initiativ om att bekämpa människohandel och prostitution. Sverige nu ytterligare tre steg för att stärka vårt internationella arbete mot människohandel och prostitution.
 - [Pressmeddelande: Sverige stärker det internationella arbetet mot människohandel och prostitution](#)
- Regeringen publicerar återkommande landrapporter om mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer för de länder där Sverige har permanent närvaro. Den 18 juni lanserade Margot Wallström 18 uppdaterade rapporter om situationen i Asien och Oceanien.
 - [Artikel: UD publicerar 18 nya landrapporter om mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer](#)

Näthat mot journalister

Utrikesdepartementet har beslutat att finansiera en pilotstudie som syftar till att stärka kunskapen om kopplingen mellan näthatskampanjer mot journalister och organiserad desinformation, skriver utrikesminister Margot Wallström.

- [Artikel: UD finansierar satsning för att motverka näthat mot journalister](#)

Vår roll i FN:s säkerhetsråd är att förebygga konflikter

"En möjlighet att verka för globala lösningar för fred, jämställdhet och mänskliga rättigheter där det behövs som mest – men också där det är som allra svårast", skriver utrikesminister Margot Wallström i en debattartikel april 2017.

- [Debattartikel: Vår roll i FN:s säkerhetsråd är att förebygga konflikter](#)

Utrikesdeklarationen presenterades i riksdagen

Onsdag den 13 februari presenterade utrikesminister Margot Wallström regeringens deklaration om utrikespolitiken, utrikesdeklarationen 2019. Samma dag som utrikesminister Margot Wallström presenterade utrikesdeklarationen gavs studenter möjlighet att diskutera utrikespolitik med utrikesministern och UD.

- [Utrikesdeklarationen 2019](#)

En feministisk utrikespolitik

Jämställdhet mellan kvinnor och män utgör en grundläggande målsättning för svensk utrikespolitik. Uppfyllandet av kvinnors och flickors grundläggande mänskliga rättigheter utgör såväl en skyldighet inom ramen för internationella åtaganden som en förutsättning för att nå Sveriges bredare utrikespolitiska mål om fred, säkerhet och hållbar utveckling.

- [En feministisk utrikespolitik](#)

Innehåll från Margot Wallström

Ditt urval ger **1045** träffar av totalt **1045**.

Peter Eriksson

Minister för internationellt utvecklingssamarbete Utrikesdepartementet

"Världen står inför stora utmaningar. Vi ser en försvagad demokrati globalt sett, samtidigt som klimatförändringarna blir alltmer akuta och fattigdomen tycks bita sig fast i delar av Afrika. Sveriges bistånd ska stärka demokratin och bidra till att utveckla en mer hållbar och fredlig värld."

Peter Erikssons områden

- [Internationellt utvecklingssamarbete](#)

Relaterad navigering

- [CV](#)
- [Statssekreterare](#)
- [Presskontakter](#)
- [Pressbilder](#)
- [E-post till registrator](#)
- [Kontakt](#)

Genvägar

- [Digitaliseringsstrategin](#)

- [Peter Eriksson på Facebook](#)
- [Peter Eriksson på Instagram](#)

Aktuellt från Peter Eriksson

- **425 miljoner kronor i utökad humanitärt stöd**

19 juli 2019

De humanitära behoven i världen är rekordhöga, 132 miljoner människor är i behov av humanitärt stöd och 70 miljoner befinner sig på flykt. Nu utökar regeringen sitt humanitära stöd för att möjliggöra en behovsbaserad, snabb och effektiv respons och samtidigt verka för stärkt kapacitet och effektivitet i det humanitära systemet. Stödet innebär även att det kritiska arbetet i östra Kongo kan fortsätta för att få stopp på det pågående ebolautbrottet.

- [Pressmeddelande: Regeringen fattar den 27 juni beslut om ett humanitärt paket omfattande totalt 425 miljoner kronor](#)

- **Utökad klimatsatsning på klimatanpassning 2019**

19 juli 2019

Regeringen har idag beslutat om ett anpassningspaket om totalt 160 miljoner kronor för att möta de skriande behoven av ökat stöd till de fattigaste ländernas anpassningsarbete. Stödet är ett uttryck för att Sverige tar klimatförändringarna på allvar och genom aktivt normativt arbete och handling visar fortsatt ledarskap i mobiliseringen av det globala åtagandet om att mobilisera USD 100 miljarder per år från 2020 för att uppfylla Parisavtalet, och samtidigt bidra till uppfyllandet av Agenda 2030.

- [Pressmeddelande: Utökad klimatsatsning 2019 – anpassningspaket om totalt 160 miljoner kr till IFAD, och anpassningsfonderna LDCF och AF](#)

Innehåll från Peter Eriksson

Ditt urval ger **486** träffar av totalt **486**.

Ann Linde

Utrikeshandelsminister och minister med ansvar för nordiska frågor

[Utrikesdepartementet](#)

Ann Lindes områden

- [Handelspolitik och främjande](#)

Relaterad navigering

- [CV](#)
- [Statssekreterare](#)
- [Presskontakter](#)
- [Pressbilder](#)
- [E-post till registrator](#)
- [Kontakt](#)
-

Genvägar

- [Ann Linde på Twitter](#)
- [EU-handslaget - för ökad delaktighet](#)

Aktuellt från Ann Linde

- **Satsning på att hjälpa utvecklingsländer exportera till Sverige**

25 juli 2019

Regeringen arbetar för att fler länder ska kunna bli ekonomiskt självständiga och växa sig starka. Genom att underlätta för utvecklingsländer att handla med omvärlden skapas fler jobb och fattigdom kan bekämpas.

- [Pressmeddelande: Satsning på att hjälpa utvecklingsländer exportera till Sverige](#)

- **Ann Linde uppmärksammar handelns roll för hållbar utveckling och fattigdomsminskning**

19 juli 2019

Utrikeshandelsminister Ann Linde deltar i konferensen Global Review of Aid for Trade som arrangeras av WTO och OECD i Genève den 3–5 juli. Med sitt deltagande vill Ann Linde stödja utvecklingsländers kapacitet att delta i internationell handel och möjlighet att dra nytta av handelns fördelar för hållbar utveckling och fattigdomsminskning.

- [Pressmeddelande: Ann Linde uppmärksammar handelns roll för hållbar utveckling och fattigdomsminskning](#)

Innehåll från Ann Linde

Ditt urval ger **466** träffar av totalt **466**.

Justitiedepartementet

Justitiedepartementet ansvarar för rättsväsendets myndigheter, bland annat polisen, åklagarväsendet, domstolarna, kriminalvården samt för migrations- och asylfrågor och krisberedskap. Justitiedepartementet ansvarar för lagstiftningen inom områdena statsrätt och allmän förvaltningsrätt, civilrätt, processrätt, straffrätt samt migrations- och asylrätt.

Områden

- [Bekämpning av terrorism](#)
- [Civilt försvar](#)
- [Familjerätt](#)
- [Grundlagar och integritet](#)
- [Krisberedskap](#)
- [Migration och asyl](#)
- [Rättsväsendet](#)
-

Relaterad navigering

- [Justitiedepartementets delar i statens budget](#)
- [Rättsliga dokument](#)
- [Utredningar och kommittéer](#)
- [Myndigheter med flera](#)
- [Remisser](#)
- [Organisation](#)
- [Kontakt](#)
- [Internationellt rättsligt samarbete](#)

Ansvariga statsråd

[Morgan Johansson](#)

Justitie- och migrationsminister

[Mikael Damberg](#)

Inrikesminister

Genvägar

- [Regeringens samlade insats mot organiserad brottslighet](#)
- [Sveriges strategi mot terrorism och arbete mot våldsbejakande extremism](#)
- [Information om viseringar \(visum\)](#)
- [Europeisk e-juridikportal](#)
- [Till dig som är student](#)

@Justitiedep på Twitter

Aktuellt från Justitiedepartementet

- **Nya åtgärder för att stoppa skjutvapenvåldet och sprängningar**
02 juli 2019

Inrikesminister Mikael Damberg har i dag mottagit promemorian En strängare syn på vapenbrott och smuggling av vapen och explosiva varor. Utredaren föreslår bland annat att fler vapenbrott ska bedömas som grova och synnerligen grova och att Tullverkets befogenheter utökas så att försändelser som antas innehålla vapen eller explosiva varor, till exempel handgranater, kan stoppas.

- [Pressmeddelande: Utredning presenterar nya åtgärder mot skjutvapenvåldet och sprängningarna](#)

- [Ds 2019:14 En strängare syn på vapenbrott och smuggling av vapen och explosiva varor](#)

-
- **Parlamentarisk kommitté ska utreda migrationspolitiken**
14 juni 2019

Regeringen har beslutat att en parlamentarisk kommitté får i uppdrag att utreda den framtida svenska migrationspolitiken. Det presenterade justitie- och migrationsminister Morgan Johansson i dag vid en pressträff.

Kommittén ska ta ställning till utformningen av politiken i syfte att fastställa en ordning som är långsiktigt hållbar. Migrationspolitiken ska i en föränderlig omvärld minska behovet av tillfälliga lösningar och säkerställa en permanent ordning med ett brett stöd i den svenska riksdagen.

Migrationspolitiken ska vara human, rättssäker och effektiv.

- [Pressmeddelande: Parlamentarisk kommitté ska utreda migrationspolitiken](#)
- [Dir. 2019:32 Den framtida svenska migrationspolitiken](#)

Utredning föreslår kriminalisering av att låta barn bevittna brott och uppmaning till självmord

Regeringen har mottagit betänkandet Straffrättsligt skydd för barn som bevittnar brott mellan närstående samt mot uppmaning och annan psykisk påverkan att begå självmord. Utredningen föreslår bland annat att det ska införas särskilda straffbestämmelser om barnfridsbrott och om uppmaning till självmord. Utredningens betänkande kommer nu att remitteras.

- [Pressmeddelande: Utredning föreslår kriminalisering av att låta barn bevittna brott och uppmaning till självmord](#)

- [Straffrättsligt skydd för barn som bevittnar brott mellan närstående samt mot uppmaning och annan psykisk påverkan att begå självmord, SOU 2019:32](#)

-

Sverige behöver snara reformer som stärker bekämpningen av mutor i utlandet

Den 12 juni höll justitie- och migrationsminister Morgan Johansson pressträff tillsammans med ordföranden för OECD:s arbetsgrupp mot mutor, Drago Kos.

Pressträffen avslutade ett två dagar långt besök av en högnivådelegation från OECD:s Arbetsgrupp mot mutor i internationella affärsförbindelser. Delegationen har träffat bland andra Morgan Johansson för att diskutera hur Sverige ska efterleva OECD:s konvention om bekämpande av bestickning av utländska offentliga tjänstemän i internationella affärsförbindelser.

- [Pressmeddelande: Sverige behöver snara reformer som stärker bekämpningen av mutor i utlandet](#)

-

Ett särskilt straffansvar för samröre med en terroristorganisation

I ett utkast till lagrådsremiss föreslås ett särskilt straffansvar för den som har vissa former av samröre med en terroristorganisation om gärningen är ägnad att främja, stärka eller understödja terroristorganisationen. Förslagen har skickats ut på remiss.

- [Ett särskilt straffansvar för samröre med en terroristorganisation \(utkast till lagrådsremiss\)](#)

-

Den tillfälliga lagen förlängs i två år

Regeringen föreslår i en proposition att lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige ska fortsätta att gälla till och med den 19 juli 2021. I propositionen föreslås också att den tillfälliga lagen ska ändras så att alternativt

skyddsbehövande och flyktingar får samma rätt till familjeåterförening.

- [Pressmeddelande: Regeringen föreslår att den tillfälliga lagen förlängs i två år](#)
- [Prop. 2018/19:128 Förlängning av lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige](#)

Innehåll från Justitiedepartementet

Ditt urval ger **5037** träffar av totalt **5037**.

Morgan Johansson

Justitie- och migrationsminister

Justitiedepartementet

"Som justitie- och migrationsminister vill jag arbeta för att knäcka den organiserade kriminaliteten och förstärka kampen mot terrorismen. Vår migrationspolitik ska vara långsiktigt hållbar och brett förankrad. Jag tror på den välfärdsmodell som vi har i Sverige och på ett samhälle som håller ihop."

Morgan Johanssons områden

- [Bekämpning av terrorism](#)
- [Demokrati och mänskliga rättigheter](#)
- [Familjerätt](#)
- [Grundlagar och integritet](#)
- [Migration och asyl](#)
- [Rättsväsendet](#)
-

Relaterad navigering

- [CV](#)
- [Statssekreterare](#)
- [Presskontakter](#)
- [Pressbilder](#)
- [E-post till registrator](#)
- [Kontakt](#)
-

Genvägar

- [En samlad insats mot organiserad brottslighet](#)
- [Straffskärpningar på över trettio områden](#)
- [Åtgärder mot välfärdsbrottslighet](#)
- [Morgan Johansson på Twitter](#)
- [Morgan Johansson på Facebook](#)
-

Aktuellt från Morgan Johansson

- **Sverige behöver snara reformer som stärker bekämpningen av mutor i utlandet**
Den 12 juni höll justitie- och migrationsminister Morgan Johansson pressträff tillsammans med ordföranden för OECD:s arbetsgrupp mot mutor, Drago Kos. Pressträffen avslutade ett två dagar långt besök av en högnivådelegation från OECD:s Arbetsgrupp mot mutor i

internationella affärsförbindelser. Delegationen har träffat bland andra Morgan Johansson för att diskutera hur Sverige ska efterleva OECD:s konvention om bekämpande av bestickning av utländska offentliga tjänstemän i internationella affärsförbindelser.

- [Pressmeddelande: Sverige behöver snara reformer som stärker bekämpningen av mutor i utlandet](#)

•

Parlamentarisk kommitté ska utreda migrationspolitiken

Regeringen har beslutat att en parlamentarisk kommitté får i uppdrag att utreda den framtida svenska migrationspolitiken. Det presenterade justitie- och migrationsminister Morgan Johansson i dag vid en pressträff.

Kommittén ska ta ställning till utformningen av politiken i syfte att fastställa en ordning som är långsiktigt hållbar. Migrationspolitiken ska i en föränderlig omvärld minska behovet av tillfälliga lösningar och säkerställa en permanent ordning med ett brett stöd i den svenska riksdagen. Migrationspolitiken ska vara human, rättssäker och effektiv.

- [Pressmeddelande: Parlamentarisk kommitté ska utreda migrationspolitiken](#)
- [Dir. 2019:32 Den framtida svenska migrationspolitiken](#)

•

Utredning föreslår kriminalisering av att låta barn bevittna brott och uppmaning till självmord

Regeringen har mottagit betänkandet Straffrättsligt skydd för barn som bevittnar brott mellan närstående samt mot uppmaning och annan psykisk påverkan att begå självmord. Utredningen föreslår bland annat att det ska införas särskilda straffbestämmelser om barnfridsbrott och om uppmaning till självmord. Utredningens betänkande kommer nu att remitteras.

- [Pressmeddelande: Utredning föreslår kriminalisering av att låta barn bevittna brott och uppmaning till självmord](#)
- [Straffrättsligt skydd för barn som bevittnar brott mellan närstående samt mot uppmaning och annan psykisk påverkan att begå självmord, SOU 2019:32](#)

Tillsammans kan vi stärka samhällets förmåga att bekämpa och förebygga brott

Justitieminister Morgan Johansson och inrikesminister Mikael Damberg har fått i uppgift av statsministern att med gemensamma krafter leda ett arbete för att angripa brottens orsaker. Där är kommunerna en helt avgörande aktör. Vid ett dialogmöte på Justitiedepartementet fick tolv kommunföreträdare möjlighet att redogöra för situationen i respektive kommun och vilka utmaningar man står inför lokalt. Det framkom en bild av att samarbetet med Polismyndigheten utvecklats mycket positivt de senaste åren.

- [Artikel: Tillsammans kan vi stärka samhällets förmåga att bekämpa och förebygga brott](#)

•

Regeringen vill skärpa straffet för mord

Regeringen har överlämnat en proposition till riksdagen med förslag om att straffet för mord skärps. Avsikten med regeringens förslag är att mord ska bestraffas med livstids fängelse i betydligt större utsträckning än tidigare.

– Mord är det svåraste brottet man kan begå men i dag återspeglar straffet inte fullt ut brottets allvar, säger justitie- och migrationsminister Morgan Johansson.

- [Pressmeddelande: Skärpt straff för mord](#)
- [Prop. 2018/19:138 Straffet för mord](#)

•Innehåll från Morgan Johansson

Ditt urval ger **933** träffar av totalt **933**.

Mikael Damberg

Inrikesminister
[Justitiedepartementet](#)

Mikael Dambergs områden

- [Bekämpning av terrorism](#)
- [Civilt försvar](#)
- [Försvar](#)
- [Krisberedskap](#)
- [Rättsväsendet](#)
-

Relaterad navigering

- [CV](#)
- [Statssekreterare](#)
- [Presskontakter](#)
- [Pressbilder](#)
- [E-post till registrator](#)
- [Kontakt](#)

Genvägar

- [Internationellt rättsligt samarbete](#)
- [En samlad insats mot organiserad brottslighet](#)
- [Mikael Damberg på Twitter](#)
- [Mikael Damberg på Facebook](#)
-

Aktuellt från Mikael Damberg

- **Nya åtgärder för att stoppa skjutvapenvåldet och sprängningar 02 juli 2019**

Inrikesminister Mikael Damberg har i dag mottagit promemorian En strängare syn på vapenbrott och smuggling av vapen och explosiva varor. Utredaren föreslår bland annat att fler vapenbrott ska bedömas som grova och synnerligen grova och att Tullverkets befogenheter utökas så att försändelser som antas innehålla vapen eller explosiva varor, till exempel handgranater, kan stoppas.

- [Pressmeddelande: Utredning presenterar nya åtgärder mot skjutvapenvåldet och sprängningarna](#)
- [Ds 2019:14 En strängare syn på vapenbrott och smuggling av vapen och explosiva varor](#)

Kamerabevakning i brottsbekämpningen

Regeringen har överlämnat en proposition med förslag som förenklar för brottsbekämpande myndigheter att sätta upp kameror på allmänna platser. Lagförslaget innebär att kamerabevakningslagen ändras så att Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Kustbevakningen och Tullverket tillåts bedriva kamerabevakning utan tillstånd av Datainspektionen.

– Nu får Polismyndigheten eget mandat att avgöra när och var övervakningskameror som behövs ska sättas upp. Det är viktigt att polisen har möjlighet att vara lika snabb som brottslingarna, säger inrikesminister Mikael Damberg.

- [Pressmeddelande: Enklare att kamerabevaka för brottsbekämpande myndigheter](#)
- [Prop. 2018/19:147 Kamerabevakning i brottsbekämpningen – ett enklare förfarande](#)

•

Sverige har stått värd för expertmöte om tribunal

Den 3 juni stod Sverige värd för ett expertmöte på tjänstemannanivå med deltagare från elva EU-länder, bland annat Sverige, Tyskland, Frankrike, Storbritannien och Nederländerna, samt företrädare för EU och FN. Under mötet i Stockholm har tjänstemännen diskuterat frågor kopplat till ansvarsutkrävande för brott begångna i konflikterna i Syrien respektive Irak.

Med anledning av mötet var inrikesminister Mikael Damberg tillgänglig för kommentarer vid en pressträff, som kan ses i efterhand.

- [Pressmeddelande: Sverige har stått värd för expertmöte om tribunal](#)

•

Polisen föreslås få utökad tillgång till uppgifter från signalspaning

Regeringen föreslår i en proposition att Säkerhetspolisen och Nationella operativa avdelningen i Polismyndigheten ska få en utökad tillgång till uppgifter från signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet.

– Säpo och NOA behöver tillgång till de här uppgifterna även om det pågår en förundersökning. Genom lagförslaget förbättrar vi myndigheternas möjlighet att till exempel förhindra terroristattentat, säger inrikesminister Mikael Damberg.

- [Pressmeddelande: Polisen föreslås få utökad tillgång till uppgifter från signalspaning](#)
- [Prop. 2018/19:96 Polisens tillgång till underrättelser från Försvarets radioanstalt](#)

•

Nu intensifieras arbetet med att stärka Sveriges beredskap

Inrikesminister Mikael Damberg har i dag fattat beslut att förordna Barbro Holmberg som särskild utredare i utredningen Ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar.

– Vi initierar den här utredningen för att skapa ett effektivare civilt försvar för Sverige. Befolkningen ska skyddas, viktiga samhällsfunktioner ska fungera och Försvarsmakten ska få det stöd de behöver för att kunna möta ett väpnat angrepp, säger inrikesminister Mikael Damberg.

- [Pressmeddelande: Nu intensifieras arbetet med att stärka Sveriges beredskap](#)
- [Dir. 2018:79 Ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar](#)

Innehåll från Mikael Damberg

Ditt urval ger **926** träffar av totalt **926**.

Försvarsdepartementet

Försvarsdepartementet ansvarar för Sveriges militära försvar och dess stödmyndigheter. Departementet planerar på strategisk nivå internationella insatser och säkerhetsfrämjande verksamhet och ger uppdrag till myndigheterna att genomföra samt följa upp dessa insatser.

Områden

- [Försvar](#)
- [Militärt försvar](#)
-

Relaterad navigering

- [Försvarsdepartementets delar i statens budget](#)
- [Rättsliga dokument](#)
- [Utredningar och kommittéer](#)
- [Myndigheter med flera](#)
- [Remisser](#)
- [Organisation](#)
- [Kontakt](#)
- [Genomförandet av försvarsbeslutet - regeringens åtgärder på försvarsområdet](#)
-

Ansvarigt statsråd

[Peter Hultqvist](#)

Försvarsminister

Genvägar

- [Försvarsdepartementet på Twitter](#)
- [Försvarsdepartementet på Flickr](#)

Aktuellt från Försvarsdepartementet

- Sverige och Storbritannien undertecknar avtal om utveckling av framtida stridsflygsförmåga
19 juli 2019
Försvarsminister Peter Hultqvist och Storbritanniens försvarsminister Penny Mordaunt undertecknade i London den 18 juli ett samförståndsavtal (MoU) om att undersöka möjligheterna för gemensam utveckling av framtida stridsflygsförmåga och stridsflygssystem.
 - [Pressmeddelande: Sverige och Storbritannien undertecknar avtal om utveckling av framtida stridsflygsförmåga](#)
- **Uppdrag att redovisa underlag till försvarspolitisk proposition för perioden 2021–2025**
08 juli 2019
Regeringen har beslutat att ge Försvarsmakten i uppdrag att tillsammans med övriga försvarsmyndigheter lämna underlag till regeringens försvarspolitiska proposition för perioden 2021–2025.
 - [Regeringsuppdrag: Uppdrag att redovisa underlag till försvarspolitisk proposition för perioden 2021–2025](#)

Försvarsberedningen

Försvarsberedningen gavs den 9 januari 2017 anvisningar för det fortsatta arbetet. Senast den 14 maj 2019 ska beredningen lämna en försvars- och säkerhetspolitiska rapport till regeringen.

- [Försvarsberedningen](#)

Försvvarssamarbetet Sverige Finland

Sverige och Finland har ett nära försvarspolitiskt samarbete och samverkar både bilateralt och inom olika internationella forum.

- [Försvvarssamarbetet Sverige Finland](#)

Utveckling av ett modernt totalförsvar

Totalförsvar är den verksamhet som behövs för att förbereda samhället för krig och består av både militärt försvar och civilt försvar. Under högsta beredskap är totalförsvar all samhällsverksamhet som då ska bedrivas.

- [Utveckling av ett modernt totalförsvar](#)

Nordefco

Det nordiska försvarssamarbetet Nordefco bedrivs på både militär och politisk nivå och omfattar exempelvis samarbete kring utbildning och övning, logistik, internationella insatser och materiel. Under 2019 är Sverige ordförandeland i Nordefco.

- [Det nordiska försvarssamarbetet Nordefco](#)

Innehåll från Försvarsdepartementet

Ditt urval ger **1101** träffar av totalt **1101**.

Peter Hultqvist

Försvarsminister

[Försvarsdepartementet](#)

"Försvarspolitiken måste ha sin utgångspunkt i ansvaret för Sverige. Det handlar om att hävda vår suveränitet, vår demokratiska samhällsordning och rätten att själva bestämma över vår framtid."

Peter Hultqvists områden

- [Försvar](#)
- [Militärt försvar](#)
-

Relaterad navigering

- [CV](#)
- [Statssekreterare](#)
- [Presskontakter](#)
- [Pressbilder](#)
- [E-post till registrator](#)
- [Kontakt](#)
-

Genvägar

- [Försvarsdepartementet på Twitter](#)
- [Försvarsdepartementet på Flickr](#)
- [Interpellationssvar och svar i riksdagen](#)
-

Aktuellt från Peter Hultqvist

- **Sverige och Storbritannien undertecknar avtal om utveckling av framtida stridsflygsförmåga**
Försvarsminister Peter Hultqvist och Storbritanniens försvarsminister Penny Mordaunt undertecknade i London den 18 juli ett samförståndsavtal (MoU) om att undersöka möjligheterna för gemensam utveckling av framtida stridsflygsförmåga och stridsflygssystem.
 - [Pressmeddelande: Sverige och Storbritannien undertecknar avtal om utveckling av framtida stridsflygsförmåga](#)
- **Fortsatt fördjupning av försvarssamarbetet mellan Sverige och Finland**
01 juli 2019
- Fortsatt fördjupning av det bilaterala försvarssamarbetet och säkerhetsläget i Östersjöregionen stod på agendan när försvarsminister Peter Hultqvist stod värd för ett första officiellt möte med Finlands nye försvarsminister Antti Kaikkonen.
 - [Artikel: Fortsatt fördjupning av försvarssamarbetet mellan Sverige och Finland](#)

Försvarsminister Peter Hultqvist träffade det nyvalda Pliktrådet
Fredagen den 31 maj träffade försvarsminister Peter Hultqvist de nyvalda ledamöterna i Pliktrådet. Ledamöterna är de första att väljas

sedan regeringen beslutat att återaktivera grundutbildning med värnplikt.

- [Artikel: Försvarsminister Peter Hultqvist träffade det nyvalda Pliktrådet](#)

Försvarsministern talade på Värnpliktskongressen i Nacka

Försvarsminister Peter Hultqvist talade vid den pågående Värnpliktskongressen i Nacka den 24 april. Värnpliktskongressen är den högsta nivån för totalförsvarspliktigas medinflytande och det är första gången sedan 2010 som en värnpliktskongress arrangeras.

- [Artikel: Försvarsministern talade på Värnpliktskongressen i Nacka](#)

Tal av Peter Hultqvist vid Folk och Försvars rikskonferens 2019

Försvarsminister Peter Hultqvists tal på Folk och Försvars Rikskonferens 2019.

- [Tal: Tal av Peter Hultqvist vid Folk och Försvars rikskonferens 2019](#)

Peter Hultqvist om regeringens prioriteringar inom försvarsområdet

Försvarsminister Peter Hultqvist berättar i en film om regeringens prioriteringar inom försvarsområdet.

- [Artikel: Peter Hultqvist om regeringens prioriteringar inom försvarsområdet \(film\)](#)

Innehåll från Peter Hultqvist

Ditt urval ger **590** träffar av totalt **590**.

Miljödepartementet.

Miljödepartementet arbetar med frågor som rör minskade klimatutsläpp, en giftfri vardag och att stärka den biologiska mångfalden på land och i vatten. Departementet ansvarar också för frågor som rör kretslopp och avfall, strålsäkerhet, skydd och skötsel av värdefull natur samt internationellt miljösamarbete. De 16 miljökvalitetsmålen är grunden för regeringens miljöpolitik och miljömålssystemet är den centrala, gemensamma plattformen för aktörer i det svenska miljöarbetet.

Områden

- [Miljö och klimat](#)
-

Relaterad navigering

- [Miljödepartementets delar i statens budget](#)
- [Rättsliga dokument](#)
- [Utredningar och kommittéer](#)
- [Myndigheter med flera](#)
- [Remisser](#)
- [Kontakt](#)
-

Ansvarigt statsråd

[Isabella Lövin](#)

Miljö- och klimatminister samt vice statsminister

Genvägar

- [Nationell strategi för klimatanpassning](#)
- [Parisavtalet](#)
- [Aktuella regeländringar](#)
-

Miljö- och energidepartementet på Twitter

Aktuellt från Miljödepartementet

- Utredning för hållbart skogsbruk, stärkt äganderätt i skogen och biologisk mångfald
18 juli 2019
Regeringen tillsätter en utredning för att stärka äganderätten till skogen och lämna förslag på nya flexibla skydds- och ersättningsformer. Utredningen ska också ge förslag på hur Sveriges internationella åtaganden om biologisk mångfald kan förenas med en växande cirkulär bioekonomi. Utredningen är en del av januariavtalet, som är en sakpolitisk överenskommelse mellan regeringspartierna, Centerpartiet och Liberalerna.
 - [Pressmeddelande: Utredning för hållbart skogsbruk, stärkt äganderätt i skogen och biologisk mångfald](#)
- Åtgärder för ökad återvinning, minskad konsumtion och minskad nedskräpning av plast
08 juli 2019
Regeringen och Miljödepartementet har beslutat om flera åtgärder för att EU:s nya engångsplastdirektiv genomförs på ett ambitiöst sätt. Besluten bygger på en överenskommelse mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna.
 - [Pressmeddelande: Åtgärder för ökad återvinning, minskad konsumtion och minskad nedskräpning av plast](#)

FN:s årliga klimatmöte COP24 i Katowice

Den 2-14 december samlas världens länder i Katowice, Polen för FN:s årliga klimatmöte COP24. Där ska länderna enas om det regelverk som ska styra genomförandet av Parisavtalet. Mötet blir också det

första tillfället sedan klimatmötet i Paris 2015 där länderna gemensamt utvärderar hur det globala klimatarbetet svarar mot 1,5-gradersmålet samt hur ambitionen i klimatarbetet kan höjas.

- [Pressmeddelande: Parisavtalets regelbok antogs vid klimatmötet i Katowice](#)
- [Uttalande av de nordiska miljö- och klimatministrarna på klimatmötet COP24 i Katowice](#)
- [Pressmeddelande: Klimatmötets ordförande ger Isabella Lövin särskilt uppdrag om att leda samtal mellan länderna](#)
- [Pressmeddelande: Isabella Lövin håller anförande på klimatmötet i Katowice](#)
- [Pressmeddelande: Världen samlas för att enas om Parisavtalets regelbok vid FN:s årliga klimatmöte](#)
- [Artikel: Så fungerar Parisavtalets regelbok](#)

Historisk klimatreform för Sverige

Riksdagen har röstat igenom ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige. Klimatlagen och nya klimatmål ska ge Sverige en ambitiös, långsiktig och stabil klimatpolitik, som bidrar till att Parisavtalets målsättningar kan förverkligas. Klimatlagen träder i kraft 1 januari 2018.

- [Pressmeddelande: Riksdagen antar historiskt klimatpolitiskt ramverk](#)

Sveriges miljömål

Miljömålen är den gemensamma plattformen för aktörer i det svenska miljöarbetet. De 16 målen som riksdagen beslutat ger en struktur för miljöarbetet som Sverige bedriver nationellt, inom EU och internationellt. På vår sida om miljömålen kan du läsa mer om miljömålssystemets utformning och hur regeringen arbetar för att nå målen.

Parisavtalet

I december 2015 enades världens länder om ett nytt klimatavtal som binder alla länder och ska börja gälla senast år 2020. Den globala temperaturökningen ska hållas långt under 2 grader och vi ska jobba för att den ska stanna vid 1,5 grader. Avtalet trädde i kraft i november 2016 och nu fortsätter arbetet med att genomföra avtalet.

- [Parisavtalet](#)

Innehåll från Miljö- och energidepartementet
Ditt urval ger **2657** träffar av totalt **2657**.

Isabella Lövin

Miljö- och klimatminister samt vice statsminister
[Miljödepartementet](#)

Isabella Lövin's områden

- [Miljö och klimat](#)

Relaterad navigering

- [CV](#)
- [Statssekreterare](#)
- [Presskontakter](#)
- [Pressbilder](#)
- [E-post till registrator](#)
- [Kontakt](#)

Genvägar

- [Isabella Lövin på Twitter](#)

Aktuellt från Isabella Lövin

- Utredning för hållbart skogsbruk, stärkt äganderätt i skogen och biologisk mångfald
18 juli 2019
Regeringen tillsätter en utredning för att stärka äganderätten till skogen och lämna förslag på nya flexibla skydds- och ersättningsformer. Utredningen ska också ge förslag på hur Sveriges internationella åtaganden om biologisk mångfald kan förenas med en växande cirkulär bioekonomi. Utredningen är en del av januariavtalet, som är en sakpolitisk överenskommelse mellan regeringspartierna, Centerpartiet och Liberalerna.
 - [Pressmeddelande: Utredning för hållbart skogsbruk, stärkt äganderätt i skogen och biologisk mångfald](#)
- **Åtgärder för ökad återvinning, minskad konsumtion och minskad nedskräpning av plast**
08 juli 2019
Regeringen och Miljödepartementet har beslutat om flera åtgärder för att EU:s nya engångsplastdirektiv genomföras på ett

ambitiöst sätt. Besluten bygger på en överenskommelse mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna.

- [Pressmeddelande: Åtgärder för ökad återvinning, minskad konsumtion och minskad nedskräpning av plast](#)

Ett historiskt klimatpolitiskt ramverk

Riksdagen har röstat igenom ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige. Klimatlagen och nya klimatmål ska ge Sverige en ambitiös, långsiktig och stabil klimatpolitik. Klimatlagen träder i kraft 1 januari 2018.

- [Pressmeddelande: Riksdagen antar historiskt klimatpolitiskt ramverk](#)
- [Artikel: Det klimatpolitiska ramverket](#)

Ett fossilfritt välfärdsland

Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer. Därför satsar regeringen på förnybar energi, fossilfria resor och investeringsstöd för minskade utsläpp. Regeringen har också startat initiativet Fossilfritt Sverige som synliggör aktörer som bidrar till att lösa klimatfrågan och uppnå målet om ett fossilfritt samhälle.

Illustration: FN

Agenda 2030 och globala målen

De globala målen och Agenda 2030 syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser.

- [Globala målen och Agenda 2030](#)

Innehåll från Isabella Lövin

Ditt urval ger **792** träffar av totalt **792**.

Infrastrukturdepartementet

Infrastrukturdepartementet ansvarar för frågor som rör transporter och infrastruktur, digitalisering och it, postfrågor samt energifrågor.

Områden

- [Digitaliseringspolitik](#)
- [Energi](#)
- [Transporter och infrastruktur](#)

Relaterad navigering

- [Infrastrukturdepartementets delar i statens budget](#)
- [Rättsliga dokument](#)
- [Myndigheter med flera](#)
- [Remisser](#)
- [Organisation](#)
- [Kontakt](#)
-

Ansvariga statsråd

[Tomas Eneroth](#)

Infrastrukturminister

[Anders Ygeman](#)

Energi- och digitaliseringsminister

Genvägar

- [Nationell infrastrukturplan 2018-2029](#)
- [Nationell godstransportstrategi](#)
- [Digitaliseringsstrategin](#)
-

Aktuellt från Infrastrukturdepartementet

- Anders Ygeman tar emot Nätkoncessionsutredningen
07 juni 2019
Måndag den 10 juni tog energi- och digitaliseringsminister Anders Ygeman emot Nätkoncessionsutredningens slutbetänkande av särskilda utredaren Elisabet Falemo.
 - [Pressmeddelande: Anders Ygeman tar emot Nätkoncessionsutredningen](#)
 - [Moderna tillståndprocesser för elnät, SOU 2019:30](#)
- **Sverige tar internationellt initiativ för minskade utsläpp inom transportsektorn**
28 maj 2019
Sverige har tagit initiativ till ett gemensamt uttalande från rundabordssamtalet om transport och klimat vid konferensen International Transport Forum i Leipzig. Deltagande ministrar och statssekreterare från Chile, Polen, Nederländerna, Marocko, Bosnien och Hercegovina, Rumänien och Sverige har kommit överens om att klimatet måste beaktas när nationella transportpolicyer och program utarbetas.
 - [Pressmeddelande: Sverige tar internationellt initiativ för minskat utsläpp inom transportsektorn](#)
 - [Globalt arbete för ett säkrare transportsystem](#)

Innehåll från Infrastrukturdepartementet

Ditt urval ger **141** träffar av totalt **141**.

Tomas Eneroth

Infrastrukturminister
[Infrastrukturdepartementet](#)

"Vi bygger Sverige. För att klara klimatet och för att jobben ska bli fler investerar vi i infrastruktur. Vi gör den största järnvägssatsningen i modern tid och satsar på ny konkurrenskraftig teknik. Det är nu det händer!"

Tomas Eneroths områden

- [Transporter och infrastruktur](#)
-

Relaterad navigering

- [CV](#)
- [Statssekreterare](#)
- [Presskontakter](#)
- [Pressbilder](#)
- [E-post till registrator](#)
- [Kontakt](#)

Genvägar

- [Tomas Eneroth på Twitter](#)
- [Tomas Eneroth på Facebook](#)
- [Cykelstrategin](#)
- [Flygstrategin](#)
- [Godstransportstrategin](#)
- [Nationell infrastrukturplan 2018-2029](#)
-

Aktuellt från Tomas Eneroth

- Sverige tar internationellt initiativ för minskade utsläpp inom transportsektorn
20 maj 2019
- Vi måste omedelbart vidta åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och vi måste sträva mot en rättvis transportekonomi, säger infrastrukturminister Tomas Eneroth.
 - [Pressmeddelande: Sverige tar internationellt initiativ för minskat utsläpp inom transportsektorn](#)
 - [Artikel: Tillsammans för ett säkrare transportsystem](#)

Den största järnvägssatsningen i modern tid

"Nu gör vi den största järnvägssatsningen i modern tid. Investeringar i samhällsbygget och i det som bygger Sverige starkt. Hållbart går före sänkta skatter. Sverige ska ha ett modernt järnvägsnät där tågen går i tid över hela landet", säger infrastrukturminister Tomas Eneroth om den nationella infrastrukturplanen 2018-2029.

- [Nationell infrastrukturplan 2018-2029](#)

Godstransportstrategin

"Regeringen vill att alla trafikslag inom godstransportssystemet ska används mer effektivt tillsammans. I strategin pekar vi ut riktningen och vidtar konkreta åtgärder för att modernisera godstransportssystemet

i Sverige. Konkurrenskraft, klimat och kunskap står i fokus", säger infrastrukturminister Tomas Eneroth om den nationella godstransportstrategin.

- [Nationell godstransportstrategi](#)

Global Ministerial Conference on Road Safety

"När Sverige står som värd för världens största trafiksäkerhetskonferens ska vi också se till att fler länder ute i världen följer med på den här resan, förstår poängen bakom nollvisionsarbetet, och inspireras av Sverige", säger infrastrukturminister Tomas Eneroth om den globala ministerkonferensen inom trafiksäkerhet som Sverige står värd för den 19–20 februari 2020.

- [Artikel: Tillsammans för ett säkrare transportsystem](#)

Innehåll från Tomas Eneroth

Ditt urval ger **262** träffar av totalt **262**.

Anders Ygeman

Energi- och digitaliseringsminister
[Infrastrukturdepartementet](#)

Anders Ygemans områden

- [Digitaliseringspolitik](#)
- [Energi](#)
-

Relaterad navigering

- [CV](#)
- [Statssekreterare](#)
- [Presskontakter](#)
- [Pressbilder](#)
- [E-post till registrator](#)
- [Kontakt](#)
-

Genvägar

- [Anders Ygeman på Twitter](#)
- [Anders Ygeman på Facebook](#)
- [Anders Ygeman på Instagram](#)

Innehåll från Anders Ygeman

Ditt urval ger **63** träffar av totalt **63**.

Socialdepartementet

Socialdepartementet ansvarar för frågor som rör samhällets välfärd. De handlar om att främja människors hälsa och samtidigt se till att sjuka får den vård de behöver. De omfattar försäkringar för att människor ska vara ekonomiskt trygga när de är sjuka, äldre eller när barnen är små. Omsorg om personer med sociala svårigheter, med funktionsnedsättning eller äldre ingår också. Dessutom arbetar departementet med rättigheter för personer med funktionsnedsättningar och med frågor om premiepensionssystemet.

Områden

- [Folkhälsa och idrott](#)
- [Funktionshinder](#)
- [Sjukvård](#)
- [Socialförsäkringar](#)
- [Socialtjänst inklusive äldreomsorg](#)
- [Spelpolitik](#)
-

Relaterad navigering

- [Socialdepartementets delar i statens budget](#)
- [Rättsliga dokument](#)
- [Utredningar och kommittéer](#)
- [Myndigheter med flera](#)
- [Remisser](#)
- [Kontakt](#)
-

Ansvariga statsråd

[Lena Hallengren](#)

Socialminister

[Annika Strandhäll](#)

Socialförsäkringsminister

Genvägar

- [Statens budget](#)
- [Trygghet och livskvalitet för äldre](#)
- [Hållbara pensioner](#)
- [Prenumerera på nyheter från regeringen](#)
-

Följ Socialdepartementet på Twitter

Aktuellt från Socialdepartementet

- Annika Strandhäll till högnivåmöte om Agenda 2030 i New York
Den 9-18 juli 2019 pågick FN:s högnivåpolitiska forum för hållbar utveckling i New York. Socialförsäkringsminister Annika Strandhäll ledde den svenska delegationen, och var på plats i New York från den 15 juli då bland annat ministermötet ägde rum.
 - [Pressmeddelande: Annika Strandhäll till högnivåmöte om Agenda 2030 i New York](#)
 - [Tal av socialförsäkringsminister Annika Strandhäll, 17 juli 2019](#)
- **500 miljoner för kortare väntetider i cancervården**
Regeringen satsar en halv miljard kronor på cancervården 2019. Merparten av dessa medel går till att korta köerna och minska de regionala skillnaderna i cancervården, och betalas ut genom en överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).
 - [Pressmeddelande: 500 miljoner för kortare väntetider i cancervården](#)

Innehåll från Socialdepartementet

Ditt urval ger **5061** träffar av totalt **5061**.

Lena Hallengren

Socialminister

[Socialdepartementet](#)

"Vården och omsorgen ska funka, oavsett vem du är eller var i landet du bor. Det ser jag som min viktigaste uppgift de kommande åren. Det är en fråga om trygghet, svenska folket förväntar sig vård och omsorg av den allra högsta kvaliteten. Och det ska vi leverera."

Lena Hallengrens områden

- [Folkhälsa och idrott](#)
- [Funktionshinder](#)
- [Sjukvård](#)
- [Socialtjänst inklusive äldreomsorg](#)
- [Spelpolitik](#)
-

Relaterad navigering

- [CV](#)

- [Statssekreterare](#)
- [Presskontakter](#)
- [Pressbilder](#)
- [E-post till registrator](#)
- [Kontakt](#)

Genvägar

- [Trygghet och livskvalitet för äldre](#)
- [Assistansersättning och LSS](#)
- [E-hälsa - digitalisering i socialtjänst och hälso- och sjukvård](#)
- [Feministisk regering](#)
- [Trygghet och närvaro i äldreomsorgen](#)
-

Aktuellt från Lena Hallengren

- **500 miljoner för kortare väntetider i cancervården**
Regeringen satsar en halv miljard kronor på cancervården 2019. Merparten av dessa medel går till att korta köerna och minska de regionala skillnaderna i cancervården, och betalas ut genom en överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).
 - [Pressmeddelande: 500 miljoner för kortare väntetider i cancervården](#)
- **Hjälp med andning ska ge rätt till personlig assistans**
Regeringen överlämnar en proposition till riksdagen med förslag på ändringar i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Förslaget innebär att behov av hjälp med andning ska utgöra ett sådant grundläggande behov som kan ge rätt till personlig assistans.

- [Pressmeddelande: Hjälp med andning ska ge rätt till personlig assistans](#)
- [Prop. 2018/19:145 Personlig assistans för hjälp med andning](#)

- **2,4 miljarder till den nära vården**

28 juni 2019

Regeringen gör en samlad satsning på 2,4 miljarder kronor för att bland annat göra primärvården mer jämlik, mer tillgänglig och mer patientcentrerad. Medlen betalas ut som en följd av en överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

- [Pressmeddelande: 2,4 miljarder till den nära vården](#)

- **Elisabet Åbjörnsson Hollmark ny generaldirektör för Statens institutionsstyrelse (SiS)**

Regeringen har utsett Elisabet Åbjörnsson Hollmark till generaldirektör för Statens institutionsstyrelse (SiS). Hon tillträder sin tjänst den 15 augusti.

- [Pressmeddelande: Ny generaldirektör för Statens institutionsstyrelse](#)

Aktuellt från Lena Hallengren

Ditt urval ger **241** träffar av totalt **241**.

Annika Strandhäll

Socialförsäkringsminister

[Socialdepartementet](#)

”Vår välfärd är ryggraden i den svenska modellen och spelar en avgörande roll för tryggheten genom hela livet. Med smarta och starka gemensamma system för välfärd, omfördelning och ekonomisk trygghet i livets olika skeden bygger vi inte bara ett samhälle som håller ihop – vi bygger ett samhälle som gör att människor kan växa och våga. Jag vill stärka den tryggheten och investera i välfärden och i människor.”

Annika Strandhälls områden

- [Socialförsäkringar](#)

Relaterad navigering

- [CV](#)
- [Statssekreterare](#)
- [Presskontakter](#)
- [Pressbilder](#)
- [E-post till registrator](#)

- [Kontakt](#)

Genvägar

- [Samling för friska arbetsplatser](#)
- [Hållbara pensioner](#)
- [Pensionsgruppen](#)

Aktuellt från Annika Strandhäll

- **Annika Strandhäll till högnivåmöte om Agenda 2030 i New York**

17 juli 2019

Den 9-18 juli 2019 pågick FN:s högnivåpolitiska forum för hållbar utveckling i New York. Socialförsäkringsminister Annika Strandhäll ledde den svenska delegationen, och var på plats i New York från den 15 juli då bland annat ministermötet ägde rum.

- [Pressmeddelande: Annika Strandhäll till högnivåmöte om Agenda 2030 i New York](#)
- [Tal av socialförsäkringsminister Annika Strandhäll, 17 juli 2019](#)

- **En utökad föräldrapenning**

01 juli 2019

Från och med den 1 juli likställs en förälders sambo med en förälder när det gäller uttag av föräldrapenning. Detta gäller även i de fall föräldern och sambon inte har varit gifta med varandra, eller har eller har haft barn tillsammans.

- [Pressmeddelande: En utökad föräldrapenning](#)
-

Innehåll från Annika Strandhäll

Ditt urval ger **712** träffar av totalt **712**.

Kulturdepartementet

Kulturdepartementet ansvarar för frågor som rör kultur, demokrati, medier, de nationella minoriteterna och det samiska folkets språk och kultur. Departementet ansvarar också för idrott och ungdomspolitik samt för frågor som rör det civila samhället, trossamfund och begravningsverksamhet.

Områden

- [Civila samhället](#)
- [Demokrati och mänskliga rättigheter](#)
- [Folkhälsa och idrott](#)
- [Kultur](#)
- [Medier](#)
- [Ungdomspolitik](#)
-

Relaterad navigering

- [Kulturdepartementets delar i statens budget](#)
- [Rättsliga dokument](#)
- [Utredningar och kommittéer](#)
- [Myndigheter med flera](#)
- [Organisation](#)
- [Kontakt](#)
-

Ansvarigt statsråd

[Amanda Lind](#)

Kultur- och demokratiminister samt minister med ansvar för idrottsfrågorna

Genvägar

- [Regeringens strategi för romsk inkludering](#)
- [Kulturrådsbloggen](#)
-

Kulturdepartementet på Twitter

Aktuellt från Kulturdepartementet

- Regeringen tar nästa steg mot en konsultationsordning för det samiska folket
05 juli 2019
Regeringens arbete med en konsultationsordning som ska stärka samernas rätt att påverka beslut som särskilt rör dem går framåt. Nu har Kulturdepartementet skickat ut ett förslag till lagrådsremiss på remissrunda.
- För regeringen är det viktigt att så snart som möjligt få en konsultationsordning på plats. Det är självklart att samerna ska ha rätt till inflytande i frågor som särskilt rör dem, säger kultur- och demokratiminister Amanda Lind.
 - [Remiss av utkast till lagrådsremiss En konsultationsordning i frågor som rör det samiska folket](#)
 - [Pressmeddelande: Regeringen tar nästa steg mot en konsultationsordning för det samiska folket](#)
- **Ett museum om Förintelsen**
05 juli 2019
En särskild utredare ska lämna förslag om hur ett museum för att bevara och föra vidare minnet av Förintelsen ska inrättas. En utgångspunkt är att berättelser från överlevande med anknytning till Sverige ska stå i centrum för verksamheten.
 - [Dir. 2019:36 Ett museum om Förintelsen](#)

Amanda Lind presenterade ny proposition för public service

Den 10 juni presenterade kultur- och demokratiminister Amanda Lind propositionen Ett modernt public service nära publiken – villkor 2020-2025. I den föreslår regeringen förnyade tillståndsvillkor för public service-företagen Sveriges Radio, Sveriges Television och Sveriges Utbildningsradio.

- [Prop. 2018/19:136 Ett modernt public service nära publiken – villkor 2020–2025](#)
- [Pressmeddelande: Nya villkor för public service i ett förändrat medielandskap](#)
- [Webb-tv: Amanda Lind presenterade ny proposition för public service](#)
- [Artikel: Ett modernt public service nära publiken – så blir public service nya villkor](#)

Stärkt integritet i idrottens antidopningsarbete

Utredningen om antidopning och dataskydd har överlämnat sitt betänkande Stärkt integritet i idrottens antidopningsarbete, där de föreslår en ny lag om dataskydd i idrottens antidopningsarbete. Lagens syfte ska vara dels att möjliggöra att personuppgifter kan behandlas inom idrottens antidopningsarbete på ett ändamålsenligt sätt, dels att skydda fysiska personer mot att deras personliga integritet kränks vid sådan behandling.

- [SOU 2019:24 Stärkt integritet i idrottens antidopningsarbete](#)

Utredning föreslår demokrativillkor för bidrag till det civila samhället

Demokrativillkorsutredningen har överlämnat betänkandet Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället till kultur- och demokratiminister Amanda Lind. Utredningen har haft i uppdrag att se över demokrativillkoren för den statliga bidragsgivningen för det

civila samhällets organisationer. Syftet med utredningen har varit att säkerställa att allmänna medel går till verksamheter som är förenliga med samhällets grundläggande värderingar såsom de formuleras i regeringsformen och i de internationella konventionerna om mänskliga rättigheter.

- [SOU 2019:35 Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället](#)
- [Webb-tv: Demokrativillkorsutredningen presenterar sitt betänkande](#)
- [Remiss SOU 2019:35 Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället](#)

Det kyrkliga kulturarvet

Den 21 maj överlämnade regeringen skrivelsen ”Det kyrkliga kulturarvet” till riksdagen. I skrivelsen redovisar regeringen hur den kyrkoantikvariska ersättningen har använts mellan 2002–2017. Skrivelsen behandlar också tillgängligheten till de kyrkliga kulturminnena, kunskaps- och kompetensfrågor, samverkan mellan Svenska kyrkan och myndigheterna inom kulturmiljöområdet samt det kyrkliga kulturarvets roll i samhället.

- [Skr. 2018/19:122 Det kyrkliga kulturarvet](#)

Innehåll från Kulturdepartementet

Ditt urval ger **2034** träffar av totalt **2034**.

Amanda Lind

Kultur- och demokratiminister samt minister med ansvar för idrottsfrågorna

[Kulturdepartementet](#)

”Vår demokrati ska främjas, journalister och konstnärers frihet skyddas och oavsett om du bor i storstad eller på landsbygden ska du ha tillgång till att utöva och uppleva kultur.”

Amanda Linds områden

- [Civila samhället](#)
- [Demokrati och mänskliga rättigheter](#)
- [Folkhälsa och idrott](#)
- [Kultur](#)
- [Medier](#)
- [Ungdomspolitik](#)
-

Relaterad navigering

- [CV](#)
- [Statssekreterare](#)
- [Presskontakter](#)

- [Pressbilder](#)
- [E-post till registrator](#)
- [Kontakt](#)
-

Genvägar

- [Amanda Lind på Twitter](#)
- [Amanda Lind på Facebook](#)
- [Amanda Lind på Instagram](#)
-

Aktuellt från Amanda Lind

- **Regeringen tar nästa steg mot en konsultationsordning för det samiska folket**

05 juli 2019

Regeringens arbete med en konsultationsordning som ska stärka samernas rätt att påverka beslut som särskilt rör dem går framåt. Nu har Kulturdepartementet skickat ut ett förslag till lagrådsremiss på remissrunda.

- För regeringen är det viktigt att så snart som möjligt få en konsultationsordning på plats. Det är självklart att samerna ska ha rätt till inflytande i frågor som särskilt rör dem, säger kultur- och demokratiminister Amanda Lind.

- [Remiss av utkast till lagrådsremiss En konsultationsordning i frågor som rör det samiska folket](#)
- [Pressmeddelande: Regeringen tar nästa steg mot en konsultationsordning för det samiska folket](#)

- **Nya villkor för public service**

10 juni 2019

Nyhetsbevakningen i svagt bevakade områden ska stärkas och

precis som tidigare ska public service ha ett brett uppdrag.
Kultur- och demokratiminister Amanda Lind berättar om
regeringens förslag om nya villkor för Sveriges Radio,
Sveriges Television och Sveriges Utbildningsradio 2020–2025.

- [Artikel: Ett modernt public service nära publiken – så blir public service nya villkor](#)
- [Prop. 2018/19:136 Ett modernt public service nära publiken – Villkor 2020-2025](#)
- [Pressmeddelande: Nya villkor för public service i ett förändrat medielandskap](#)

Innehåll från Amanda Lind

Ditt urval ger **62** träffar av totalt **62**.

Utbildningsdepartementet

Utbildningsdepartementet ansvarar för regeringens utbildnings- och forskningspolitik. Departementet arbetar med frågor som exempelvis handlar om skolresultat, lärarnas villkor och studiefinansiering.

Områden

- [Barn- och ungdomsutbildning](#)
- [Folkbildning](#)
- [Högskola och forskning](#)
- [Vuxenutbildning](#)
-

Relaterad navigering

- [Utbildningsdepartementets delar i statens budget](#)
- [Rättsliga dokument](#)
- [Utredningar och kommittéer](#)
- [Myndigheter med flera](#)
- [Organisation](#)
- [Kontakt](#)
-

Ansvariga statsråd

[Anna Ekström](#)

Utbildningsminister

[Matilda Ernkrans](#)

Minister för högre utbildning och forskning

[Utbildningsdepartementet på Twitter](#)

Aktuellt från Utbildningsdepartementet

- Tydligare etiska regler och skärpta straff vid forskning på människor
18 juli 2019

Etikprövningslagen syftar till att skydda den enskilda människan och respekten för människovärdet vid forskning. Dagens regelverk behöver förtydligas och regeringen har därför tillsatt en utredning som har sett över etikprövningslagen, dess tillämpningar samt vilka straff som ska ges vid överträdelse. Nu har regeringen beslutat en lagrådsremiss med förslag så att otydligheter i lagen kan åtgärdas och straffen skärpas.

- [Pressmeddelande: Tydligare etiska regler och skärpta straff vid forskning på människor](#)
- [Lagrådsremiss: Etikprövning av forskning – tydligare regler och skärpta straff](#)

- **Utredning föreslår lag om kontroll mot fusk vid högskoleprovet**

28 juni 2019

Måndag den 1 juli överlämnade Utredningen om fusk vid högskoleprovet sitt delbetänkande till Matilda Ernkrans, minister för högre utbildning och forskning, vid en pressträff.

- [Pressmeddelande: Utredning föreslår lag om kontroll mot fusk vid högskoleprovet](#)
- [SOU 2019:37 Kontroller vid högskoleprovet – ett lagförslag om åtgärder mot fusk](#)

Innehåll från Utbildningsdepartementet

Ditt urval ger **3367** träffar av totalt **3367**

Anna Ekström

Utbildningsminister
[Utbildningsdepartementet](#)

Anna Ekströms områden

- [Barn- och ungdomsutbildning](#)
- [Folkbildning](#)
- [Vuxenutbildning](#)
-

Relaterad navigering

- [CV](#)
- [Statssekreterare](#)
- [Presskontakter](#)
- [Pressbilder](#)
- [E-post till registrator](#)
- [Kontakt](#)
-

Genvägar

- [Anna Ekström på Twitter](#)
- [Anna Ekström på Facebook](#)
- [Anna Ekström på Instagram](#)

Aktuellt från Anna Ekström

- **Bättre möjligheter till stöd i särskild undervisningsgrupp utreds** 28 juni 2019
Regeringen har beslutat om tilläggsdirektiv till Utredningen om elevers möjligheter att nå kunskapskraven. Utredaren, som har i uppdrag att kartlägga och analysera skolornas stöd- och elevhälsoarbete, ska nu även analysera hur elever kan få bättre stödinsatser och hur särskolan kan stärkas.
– Ingen elev ska lämnas efter eller hållas tillbaka. Alla elever ska ges möjlighet att nå målen och få de stödinsatser som de behöver. En del mår bättre och lär sig mer om de får vistas i ett mindre sammanhang. Regeringen vill därför att det ska bli lättare för elever att få särskilt stöd i mindre undervisningsgrupper, säger utbildningsminister Anna Ekström.
 - [Pressmeddelande: Bättre möjligheter till stöd i särskild undervisningsgrupp utreds](#)
 - [Tilläggsdirektiv till Utredningen om elevers möjligheter att nå kunskapskraven, dir. 2019:38](#)
- **Utvecklingen går åt rätt håll – läraryrkets attraktivitet har stärkts**
Onsdag den 19 juni släppte OECD rapporten TALIS 2018, en internationell studie om lärares och rektorers arbetsmiljö. Rapporten visar bland annat att Sveriges lärare överlag är nöjda med sitt arbete och att upplevelsen av läraryrkets status har ökat sedan den förra undersökningen genomfördes 2013. Utbildningsminister Anna Ekström kommenterade rapportens resultat vid en pressträff.
 - [Pressmeddelande: Utvecklingen går åt rätt håll – läraryrkets attraktivitet har stärkts](#)

Innehåll från Anna Ekström

Ditt urval ger **431** träffar av totalt **431**.

Matilda Ernkrans

Minister för högre utbildning och forskning
[Utbildningsdepartementet](#)

Matilda Ernkrans områden

- [Högskola och forskning](#)

•

Relaterad navigering

- [CV](#)
- [Statssekreterare](#)
- [Presskontakter](#)
- [Pressbilder](#)
- [E-post till registrator](#)
- [Kontakt](#)
-

Genvägar

- [Matilda Ernkrans på Twitter](#)
- [Matilda Ernkrans på Facebook](#)

- [Matilda Ernkrans på Instagram](#)

Aktuellt från Matilda Ernkrans

- **Utredning föreslår lag om kontroll mot fusk vid högskoleprovet**

28 juni 2019

Måndag den 1 juli överlämnade Utredningen om fusk vid högskoleprovet sitt delbetänkande till Matilda Ernkrans, minister för högre utbildning och forskning, vid en pressträff.

- [Pressmeddelande: Utredning föreslår lag om kontroll mot fusk vid högskoleprovet](#)
- [SOU 2019:37 Kontroller vid högskoleprovet – ett lagförslag om åtgärder mot fusk](#)

- **Regeringens arbete efter #metoo – nolltolerans mot sexuella trakasserier inom all utbildning**

18 juni 2019 Hösten 2017 präglades av #metoo. Kraften i de personliga berättelserna synliggjorde behovet av att förändra strukturerna. Med anledning av #metoo gav regeringen Skolverket 50 miljoner kronor för att stärka sex- och samlevnadsundervisningen och skolans arbete mot sexuella trakasserier. Regeringen gav också Universitets- och högskolerådet i uppdrag att synliggöra lärosätens arbete för att förebygga sexuella trakasserier. Regeringen följer nu upp dessa insatser.

- [Artikel: Regeringens arbete efter #metoo – nolltolerans mot sexuella trakasserier inom all utbildning](#)

Innehåll från Matilda Ernkrans

Ditt urval ger **71** träffar av totalt **71**.

Arbetsmarknadsdepartementet

Arbetsmarknadsdepartementet ansvarar för frågor och ärenden som rör arbetsmarknad, arbetsrätt och arbetsmiljö. Departementet ansvarar också för arbetet för ökad jämställdhet mellan kvinnor och män och mänskliga rättigheter på nationell nivå. Dessutom ansvarar departementet för arbetet för integration, mot segregation, rasism och diskriminering samt för att stärka hbtq-personers och barns rättigheter.

Områden

- [Arbetsmarknad](#)
- [Arbetsrätt och arbetsmiljö](#)
- [Barnets rättigheter](#)
- [Demokrati och mänskliga rättigheter](#)
- [Jämställdhet](#)
- [Nyanländas etablering](#)

Relaterad navigering

- [Arbetsmarknadsdepartementets delar i statens budget](#)
- [Rättsliga dokument](#)
- [Utredningar och kommittéer](#)
- [Myndigheter med flera](#)
- [Remisser](#)
- [Organisation](#)
- [Kontakt](#)
-

Ansvariga statsråd

[Ylva Johansson](#)

Arbetsmarknadsminister

[Åsa Lindhagen](#)

Jämställdhetsminister samt minister med ansvar för arbetet mot diskriminering och segregation

Genvägar

- [Prenumerera på nyhetsbrev om regeringens arbetsmarknadspolitik](#)
- [Prenumerera på nyhetsbrev om regeringens jämställdhetspolitik](#)
- [En arbetsmiljöstrategi för det moderna arbetslivet 2016-2020](#)
- [Framtidens arbetsliv - ILO 100 år](#)

Följ @arbetsmarkdep på Twitter

Aktuellt från Arbetsmarknadsdepartementet

- **Fler satsningar för att främja hbtq-personers lika rättigheter och möjligheter**

01 augusti 2019

Regeringen har idag fattat beslut om att ge Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, i uppdrag att stärka förutsättningarna att skapa mötesplatser för unga hbtq-personer. Detta är det senaste i en rad av satsningar som regeringen har beslutat om för att stärka hbtq-personers lika rättigheter och möjligheter. Hör Åsa Lindhagen, jämställdhetsminister med ansvar för hbtq-frågor, berättar om regeringens satsningar.

- [Pressmeddelande: Fler satsningar för att främja hbtq-personers lika rättigheter och möjligheter](#)

- **Regeringens arbete mot osund konkurrens ger resultat**

01 augusti 2019

Mellan 2018 och 2020 har Arbetsmiljöverket ett regeringsuppdrag om myndighetsgemensamma kontroller för att motverka fusk och brottslighet i arbetslivet. Detta arbete ger resultat. Arbetsmarknadsminister Ylva Johansson summerade resultaten hittills av regeringsuppdraget för journalister på regeringens sommarfika idag.

- [Artikel: Regeringens arbete mot osund konkurrens ger resultat](#)

Innehåll från Arbetsmarknadsdepartementet
Ditt urval ger **1722** träffar av totalt **1722**.

Ylva Johansson

Arbetsmarknadsminister
[Arbetsmarknadsdepartementet](#)

”Med ett nytt samarbete i mitten av svensk politik är regeringen redo för nya utmaningar. Arbetsförmedlingen ska reformeras i grunden och arbetsrätten förändras. Regeringen fortsätter föra en politik för fler jobb. Alla som jobbar ska också ha ett tryggt jobb med en säker arbetsmiljö. Dödsolyckorna på våra arbetsplatser måste få ett slut. Mer behöver göras för att vända utvecklingen.”

Ylva Johanssons områden

- [Arbetsmarknad](#)
- [Arbetsrätt och arbetsmiljö](#)
- [Nyanländas etablering](#)

Relaterad navigering

- [CV](#)
- [Statssekreterare](#)
- [Presskontakter](#)
- [Pressbilder](#)
- [E-post till registrator](#)
- [Kontakt](#)
-

Genvägar

- [Prenumerera på nyheter från Arbetsmarknadsdepartementet](#)
- [Prenumerera på nyhetsbrevet om regeringens arbetsmarknadspolitik](#)
- [Följ Arbetsmarknadsdepartementet på Twitter](#)
-

Aktuellt från Ylva Johansson

- Regeringens arbete mot osund konkurrens ger resultat
01 augusti 2019
Mellan 2018 och 2020 har Arbetsmiljöverket ett regeringsuppdrag om myndighetsgemensamma kontroller för att motverka fusk och brottslighet i arbetslivet. Detta arbete ger resultat. Arbetsmarknadsminister Ylva Johansson summerade resultaten hittills av regeringsuppdraget för journalister på regeringens sommarfika idag.
 - [Artikel: Regeringens arbete mot osund konkurrens ger resultat](#)

- **Ylva Johansson om arbetet mot dödsolyckor**
Dödsolyckor i det svenska arbetslivet har ökat. Regeringen har därför beslutat att ge Arbetsmiljöverket i uppdrag att göra en analys av de omständigheter som föregick de dödsolyckor i arbetslivet som skedde under år 2018 och första halvåret år 2019.
 - [Pressmeddelande: Arbetsmiljöverket får i uppdrag att analysera dödsolyckor](#)
 - [Artikel: Statsrådets gemensamma arbete mot dödsolyckor i arbetslivet](#)

Uppdrag till Arbetsförmedlingen inför reformeringen

Regeringen har beslutat om ett uppdrag till Arbetsförmedlingen. Myndigheten ska som ett första steg inför reformeringen analysera förutsättningarna för denna och genomföra vissa förberedelser.

- [Pressmeddelande: Uppdrag till Arbetsförmedlingen inför reformeringen](#)
- [Regeringsuppdrag: Uppdrag att förbereda för och att bistå med att analysera vissa förutsättningar inför reformeringen av Arbetsförmedlingen](#)
- [Debattartikel: Tydligare uppdrag och långsiktiga förutsättningar för Arbetsförmedlingen](#)

Utredning tillsätts för att utreda arbetsrätten

Regeringen har beslutat att tillsätta en särskild utredare för att utreda en modernisering av arbetsrätten. Direktiven för utredningen är att fokusera på fyra deluppdrag och den färdiga utredningen ska överlämnas till regeringen i maj nästa år.

- [Pressmeddelande: Utredning tillsätts för att utreda arbetsrätten](#)

Sex ministrar tar gemensamt initiativ för att bekämpa dödsolyckor i arbetslivet

Att förhindra dödsolyckor är en viktig prioritering för regeringen. Därför tar nu sex ministrar ett gemensamt initiativ för att tydligt markera att dödsfall i arbetet är helt oacceptabelt.

- [Pressmeddelande: Sex ministrar tar gemensamt initiativ för att bekämpa dödsolyckor i arbetslivet](#)
- [Debattartikel: Nu måste vi stoppa dödsfallen på jobbet](#)

Proposition om fredsplikt på arbetsmarknaden

Regeringen har beslutat om en proposition om utökad fredsplikt på arbetsmarknaden. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2019. Genom regeringens förslag genomförs överenskommelsen från 2018 mellan LO, TCO, Saco och Svenskt Näringsliv om förändrade konfliktregler på svensk arbetsmarknad.

- [Pressmeddelande: Proposition om fredsplikt på arbetsmarknaden](#)
- [Frågor och svar om förslaget om Utökad fredsplikt på arbetsplatser där det finns kollektivavtal och vid rättstvister](#)

Innehåll från Ylva Johansson

Ditt urval ger **727** träffar av totalt **727**.

Åsa Lindhagen

Jämställdhetsminister samt minister med ansvar för arbetet mot diskriminering och segregation

Arbetsmarknadsdepartementet

"Vi kan aldrig acceptera att människor inte har makten över sina egna liv. Regeringen jobbar för ökad jämställdhet på alla nivåer, att stärka barns rättigheter, att bekämpa våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Vi står tydligt upp för alla människors lika värde."

Åsa Lindhagens områden

- [Barnets rättigheter](#)
- [Demokrati och mänskliga rättigheter](#)
- [Jämställdhet](#)
- [Nyanländas etablering](#)
-

Relaterad navigering

- [CV](#)
- [Statssekreterare](#)
- [Presskontakter](#)
- [Pressbilder](#)

- [E-post till registrator](#)
- [Kontakt](#)

Aktuellt från Åsa Lindhagen

- **Fler satsningar för att främja hbtq-personers lika rättigheter och möjligheter**

01 augusti 2019

Regeringen har idag fattat beslut om att ge Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, i uppdrag att stärka förutsättningarna att skapa mötesplatser för unga hbtq-personer. Detta är det senaste i en rad av satsningar som regeringen har beslutat om för att stärka hbtq-personers lika rättigheter och möjligheter. Hör Åsa Lindhagen, jämställdhetsminister med ansvar för hbtq-frågor, berättar om regeringens satsningar.

- [Pressmeddelande: Fler satsningar för att främja hbtq-personers lika rättigheter och möjligheter](#)

- **Åsa Lindhagen invigde Stockholm Pride**

29 juli 2019

Mellan den 29 juli och 3 augusti pågår Stockholm Pride. Åsa Lindhagen, jämställdhetsminister med ansvar för hbtq-frågor, invigde veckan. Hör Åsa Lindhagen berättar om Pride-veckans betydelse för hbtq-personers rättigheter. Läs också om att regeringen avser att se över vissa familjerättsliga frågor, bl.a. utreda hur den föräldraskapsrättsliga lagstiftningen skulle kunna göras könsneutral.

- [Pressmeddelande: Översyn av familjerättslig lagstiftning](#)
- [Debattartikel: Översyn av familjerättslig lagstiftning](#)
-

Innehåll från Åsa Lindhagen

Ditt urval ger **73** träffar av totalt **73**.

Näringsdepartementet

Näringsdepartementet har ansvar för frågor som rör bolag med statligt ägande, näringsliv, innovation, landsbygd, livsmedel och regional tillväxt.

Områden

- [Bolag med statligt ägande](#)
- [Innovation](#)
- [Landsbygd, livsmedel och areella näringar](#)
- [Näringspolitik](#)
- [Regional tillväxt](#)
-

Relaterad navigering

- [Näringsdepartementets delar i statens budget](#)
- [Rättsliga dokument](#)
- [Utredningar och kommittéer](#)
- [Myndigheter med flera](#)
- [Remisser](#)
- [Kontakt](#)
-

Ansvariga statsråd

[Ibrahim Baylan](#)

Näringsminister

[Jennie Nilsson](#)

Landsbygdsminister

Genvägar

- [Följ Näringsdepartementet på Twitter](#)

Aktuellt från Näringsdepartementet

- Viktigare lagar och förordningar inför halvårsskiftet 2019
28 juni 2019
Informationsmaterialet innehåller en sammanfattning av de viktigare lagar och förordningar som träder i kraft kring halvårsskiftet 2019.
 - [Informationsmaterial: Viktigare lagar och förordningar inför halvårsskiftet 2019](#)
- **Regeringen vill se nödåtgärder för Östersjötorsken**
Sverige anordnade den 3 juni ett möte med representanter från alla Östersjöländer och EU-kommissionen om den allvarliga situationen som råder för torsken i Östersjön. Sveriges regering önskar se ett förbud av torskfiske i östra Östersjön redan i år.
 - [Pressmeddelande: Regeringen vill se nödåtgärder för Östersjötorsken](#)
 -

Innehåll från Näringsdepartementet

Ditt urval ger **5620** träffar av totalt **5620**.

Ibrahim Baylan

Näringsminister
[Näringsdepartementet](#)

Ibrahim Baylans områden

- [Bolag med statligt ägande](#)
- [Innovation](#)
- [Näringspolitik](#)
-

Relaterad navigering

- [CV](#)
- [Statssekreterare](#)
- [Presskontakter](#)
- [Pressbilder](#)
- [E-post till registrator](#)
- [Kontakt](#)
-

Genvägar

- [Ibrahim Baylan på Facebook](#)
-

Aktuellt från Ibrahim Baylan

- Ökad konkurrenskraft genom innovation, produktion och hållbarhet
04 juni 2019
Näringsminister Ibrahim Baylan om sin roll som näringsminister och vilka frågor han prioriterar inom näringspolitiken framöver.
 - [Artikel: Ökad konkurrenskraft genom innovation, produktion och hållbarhet](#)

Innehåll från Ibrahim Baylan

Ditt urval ger **543** träffar av totalt **543**.

Jennie Nilsson

Landsbygdsminister
[Näringsdepartementet](#)

Jennie Nilssons områden

- [Landsbygd, livsmedel och areella näringar](#)
- [Regional tillväxt](#)
-

Relaterad navigering

- [CV](#)

- [Statssekreterare](#)
- [Presskontakter](#)
- [Pressbilder](#)
- [E-post till registrator](#)
- [Kontakt](#)

Aktuellt från Jennie Nilsson

- **Nyhetsflöde och publiceringar**

Nyheter och publicerade dokument som pressmeddelanden, propositioner eller lagrådsremisser finns i listan nedan. Listan är filtrerad att visa ut innehåll som är uppmärkt med det aktuella området. Du kan göra ytterligare urval i listan för att sortera ut det du är intresserad av.

Innehåll från Jennie Nilsson

Ditt urval ger **88** träffar av totalt **88**.

Finansdepartementet

Finansdepartementet ansvarar för frågor som rör statens ekonomi. Det handlar om samordning av statens budget, prognoser och analyser, skattefrågor samt styrning och förvaltning av statens verksamhet. Dessutom ansvarar departementet för frågor som rör finansmarknad, bostäder och samhällsplanering samt konsumentlagstiftning.

Områden

- [Bostäder och samhällsplanering](#)
- [Ekonomisk politik](#)
- [Finansmarknad](#)
- [Kommuner och landsting](#)
- [Konsumentpolitik](#)
- [Offentlig upphandling](#)
- [Skatt och tull](#)
- [Spelpolitik](#)
- [Statlig förvaltning](#)
-

Relaterad navigering

- [Finansdepartementets delar i statens budget](#)
- [Rättsliga dokument](#)
- [Utredningar och kommittéer](#)
- [Myndigheter med flera](#)
- [Remisser](#)
- [Organisation](#)
- [Kontakt](#)
-

Ansvariga statsråd

[Magdalena Andersson](#)

Finansminister

[Per Bolund](#)

Finansmarknads- och bostadsminister, biträdande finansminister

[Ardalan Shekarabi](#)

Civilminister

Genvägar

- [Statens budget](#)
- [Prognoser för den ekonomiska utvecklingen](#)
-

@FinansdepSv på Twitter

Aktuellt från Finansdepartementet

• Aktuella skatteförslag 2019

Under våren och sommaren ska regeringen genomföra ett antal ändringar på skatteområdet till följd av riksdagens beslut i december om att anta Moderaternas och Kristdemokraternas budgetreservation. Därutöver genomförs ett antal skatteändringar som ingår i den överenskommelse som regeringspartierna, Centerpartiet och Liberalerna enades om i januari. Här samlas information om aktuella skatteförslag som regeringen arbetar med.

- [Artikel: Aktuella skatteförslag 2019](#)

• Staten ska ge ut gröna obligationer

Regeringen har beslutat att ge Riksgäldskontoret i uppdrag att senast 2020 genomföra en emission av gröna obligationer. Emissionen ska främja den svenska marknaden för gröna obligationer och är en del av regeringens arbete i omställningen mot hållbar utveckling.

- [Pressmeddelande: Staten ska ge ut gröna obligationer senast 2020](#)

Innehåll från Finansdepartementet
Ditt urval ger **5248** träffar av totalt **5248**

Magdalena Andersson

Finansminister
[Finansdepartementet](#)

"Att tillväxten skapas på ett sätt som är socialt och ekologiskt hållbart och fördelas rättvist är en av vår tids ödesfrågor, men också en fråga där Sverige har goda möjligheter att ligga i framkant".

Magdalena Anderssons områden

- [Ekonomisk politik](#)
- [Skatt och tull](#)
-

Relaterad navigering

- [CV](#)
- [Statssekreterare](#)
- [Presskontakter](#)
- [Pressbilder](#)
- [E-post till registrator](#)

- [Kontakt](#)

Genvägar

- [Statens budget](#)
- [Aktuella skatteförslag 2019](#)
- [Följ Magdalena Andersson på Facebook](#)
-

Aktuellt från Magdalena Andersson

- Regeringen inrättar en välfärdskommission för att stärka välfärden
04 juli 2019
Regeringen inrättar en välfärdskommission där staten, kommuner och regioner och fackföreningar ska hitta metoder för att stärka välfärden framöver. Det meddelade finansminister Magdalena Andersson och civilminister Ardalan Shekarabi idag.
 - [Pressmeddelande: Regeringen inrättar en välfärdskommission för att stärka välfärden](#)
 - [Presentationsbilder: Välfärdskommissionen](#)
- **Aktuella skatteförslag 2019**
Under våren och sommaren ska regeringen genomföra ett antal ändringar på skatteområdet till följd av riksdagens beslut i december om att anta Moderaternas och Kristdemokraternas budgetreservation. Därutöver genomförs ett antal skatteändringar som ingår i den överenskommelse som regeringspartierna, Centerpartiet och Liberalerna enades om i januari. Här samlas information om aktuella skatteförslag som regeringen arbetar med.
 - [Artikel: Aktuella skatteförslag 2019](#)

Innehåll från Magdalena Andersson

Ditt urval ger **681** träffar av totalt **681**

Per Bolund

Finansmarknads- och bostadsminister, biträdande finansminister
[Finansdepartementet](#)

”Jag är en oroad optimist. Vår generations viktigaste uppdrag är att skapa ett samhälle som håller även för de som ska leva långt efter oss. Därför arbetar jag för finansiell stabilitet och ett stabilt bostadsbyggande. Ekonomin ska gynna den som fattar klimatsmarta val.”

Per Bolunds områden

- [Bostäder och samhällsplanering](#)
- [Finansmarknad](#)
-

Relaterad navigering

- [CV](#)
- [Statssekreterare](#)
- [Presskontakter](#)

- [Pressbilder](#)
- [E-post till registrator](#)
- [Kontakt](#)

Genvägar

- [Följ @bolund på Twitter](#)
- [Följ Per Bolund på Facebook](#)
- [Följ Per Bolund på Instagram](#)
-

Aktuellt från Per Bolund

- **Regeringen föreslår 30 kvadratmeters bostadshus utan bygglov**
25 juli 2019
Byggnadsarean för komplementbostadshus ska utökas från dagens 25 till 30 kvadratmeter från den 1 mars 2020. Det föreslås i en lagrådsremiss som regeringen beslutade om den 25e juli.
 - [Pressmeddelande: Regeringen föreslår 30 kvadratmeters bostadshus utan bygglov](#)
- **Staten ska ge ut gröna obligationer senast 2020**
25 juli 2019
För att främja den svenska marknaden för gröna obligationer och som en del av arbetet med omställningen mot hållbar utveckling, har regeringen beslutat att ge Riksgäldskontoret i uppdrag att senast 2020 genomföra en emission av gröna obligationer.
 - [Pressmeddelande: Staten ska ge ut gröna obligationer senast 2020](#)

Innehåll från Per Bolund

Ditt urval ger **541** träffar av totalt **541**.

Ardalan Shekarabi

Civilminister

[Finansdepartementet](#)

”Genom att förbättra kommuner och landstings förutsättningar att utföra sitt välfärdsuppdrag och fortsätta att öka statlig närvaro i hela landet stärker vi tilliten i samhället. Konsumenter ska också få bättre möjligheter att ta tillvara sina rättigheter.”

Ardalan Shekarabis områden

- [Kommuner och landsting](#)
- [Konsumentpolitik](#)
- [Offentlig upphandling](#)
- [Spelpolitik](#)
- [Statlig förvaltning](#)
-

Relaterad navigering

- [CV](#)
- [Statssekreterare](#)
- [Presskontakter](#)
- [Pressbilder](#)
- [E-post till registrator](#)

- [Kontakt](#)

Genvägar

- [Ardalan Shekarabi på Twitter](#)
- [Ardalan Shekarabi på Facebook](#)
- [Ardalan Shekarabi på Instagram](#)
-

Aktuellt från Ardalan Shekarabi

- **Regeringen inrättar en välfärdskommission för att stärka välfärden**

04 juli 2019

Regeringen inrättar en välfärdskommission där staten, kommuner och regioner och fackföreningar ska hitta metoder för att stärka välfärden framöver. Det meddelade finansminister Magdalena Andersson och civilminister Ardalan Shekarabi idag.

- [Pressmeddelande: Regeringen inrättar en välfärdskommission för att stärka välfärden](#)
- [Presentationsbilder: Välfärdskommissionen](#)

Innehåll från Ardalan Shekarabi

Ditt urval ger **449** träffar av totalt **449**.

Länsstyrelserna (Från regeringen. Regioner?)

Från Sven Winnell 1 maj 2019:

**Människornas verksamheter och grunderna för planering av
framtiden för världen och Sverige.**

<http://winnell.com/omr40zp.pdf>

Sverige är indelat i 21 län som alla har en länsstyrelse och en landshövding. Länsstyrelsen är en statlig samordnande myndighet, en servicemyndighet, en överklagandeinstans och med tillsynsansvar. Länsstyrelsen står som garant för att de av regeringen beslutade nationella målen genomförs.

[Länsstyrelsernas webbplats](#)

Publicerad 17 december 2014 · Uppdaterad 05 februari 2015

Länsstyrelsen Blekinge län

[Privat Företag Förening Lantbruk och landsbygd Stat och kommun Besök och upptäck](#)

[Bygga och bo](#)

[Djur och natur](#)

[Jakt och fiske](#)

[Livshändelser](#)

[Läsa våra senaste nyheter](#) [Läsa mer om oss](#) [Besöka ett naturreservat](#) [Våra remisser](#) [Ring rätt telefonnummer vid kriser](#)

Dalarnas län

[Privat Företag Förening Lantbruk och landsbygd Stat och kommun Besök och upptäck](#)

[Bygga och bo](#)

[Djur och natur](#)

[Jakt och fiske](#)

[Livshändelser](#)

[Kontakta oss](#) [Sök i Länsstyrelsens diarium](#) [Hitta publikationer](#)

[Hitta ett naturreservat](#) [Läs om landshövding och länsledning](#)

Gotlands län

[Privat Företag Förening Lantbruk och landsbygd Stat och kommun Besök och upptäck](#)

[Bygga och bo](#)

[Djur och natur](#)

[Jakt och fiske](#)

[Livshändelser](#)

[Få utflyktstips](#) [Kontakta oss](#) [Anmäla bristande djurhållning](#)

[Ansöka om stöd i Landsbygdsprogrammet](#) [Jobba hos oss](#)

Gävleborgs län

[Privat Företag](#) [Förening](#) [Lantbruk och landsbygd](#) [Stat och kommun](#) [Besök och upptäck](#)

[Bygga och bo](#)
[Djur och natur](#)
[Jakt och fiske](#)
[Livshändelser](#)

[Anmäla bristande djurhållning](#) [Söka solcellsstöd](#) [Titta i vårt diarium](#) [Veta mer om motortrafik i naturen](#) [Veta mer om hotade arter \(ÅGP\)](#) [Läsa våra nyheter](#)

Hallands län

[Privat Företag](#) [Förening](#) [Lantbruk och landsbygd](#) [Stat och kommun](#) [Besök och upptäck](#)

[Bygga och bo](#)
[Djur och natur](#)
[Jakt och fiske](#)
[Livshändelser](#)

[Läsa våra nyheter](#) [Söka jobb](#) [Söka stöd till solceller](#) [Läsa våra kungörelser](#) [Kontakta oss](#) [Ansöka om strandskyddsdispens](#) [Anmäl för miljöprovning av vattenkraft](#)

Jämtlands län

[Privat Företag](#) [Förening](#) [Lantbruk och landsbygd](#) [Stat och kommun](#) [Besök och upptäck](#)

[Bygga och bo](#)
[Djur och natur](#)
[Jakt och fiske](#)
[Livshändelser](#)

[Jobba hos oss](#) [Evenemang på gång](#) [Kungörelser](#) [Aktuella jaktbeslut och domar](#) [Komplettering eller yttrande i ärende](#)

Jönköpings län

[Privat Företag](#) [Förening](#) [Lantbruk och landsbygd](#) [Stat och kommun](#) [Besök och upptäck](#)

[Bygga och bo](#)
[Djur och natur](#)
[Jakt och fiske](#)
[Livshändelser](#)

[Jobba hos oss](#) [Evenemang på gång](#) [Kungörelser](#) [Aktuella jaktbeslut och domar](#) [Komplettering eller yttrande i ärende](#)

Kalmar län

[Privat Företag](#) [Förening](#) [Lantbruk och landsbygd](#) [Stat och kommun](#) [Besök och upptäck](#)

[Bygga och bo](#)
[Djur och natur](#)
[Jakt och fiske](#)
[Livshändelser](#)

[Läsa nyheter](#) [Kontakta oss](#) [Anmäla att djur far illa](#) [Söka karta eller geotjänster](#) [Läsa fiskeregler](#) [Ansöka om medborgarskap](#)
[Publikationer](#)

Kronobergs län

[Privat Företag](#) [Förening](#) [Lantbruk och landsbygd](#) [Stat och kommun](#) [Besök och upptäck](#)

[Bygga och bo](#)
[Djur och natur](#)
[Jakt och fiske](#)
[Livshändelser](#)

[Anmäla vattenkraft till miljöprövning](#) [Ta del av kungörelser](#) [Anmälan om vattenverksamhet](#) [Söka stöd till solceller](#) [Kolla lediga jobb](#)

Norrbottnens län

[Privat Företag](#) [Förening](#) [Lantbruk och landsbygd](#) [Stat och kommun](#) [Besök och upptäck](#)

[Bygga och bo](#)
[Djur och natur](#)
[Jakt och fiske](#)
[Livshändelser](#)

[Jobba hos oss](#) [Veta mer om årets älgjakt](#) [Söka i diariet](#) [Läsa våra senaste nyheter](#) [Veta mer om landshövdingen](#)

Skåne län

[Privat Företag](#) [Förening](#) [Lantbruk och landsbygd](#) [Stat och kommun](#) [Besök och upptäck](#)

[Bygga och bo](#)
[Djur och natur](#)
[Jakt och fiske](#)
[Livshändelser](#)

[Söka solcellsstöd](#) [Överklaga kommuns beslut](#) [Ansöka om tillstånd för djurverksamhet](#) [Söka stiftelser och stipendier](#)
[Ansöka om medborgarskap](#)

Stockholms län

[Privat Företag Förening Lantbruk och landsbygd Stat och kommun Besök och upptäck](#)

[Bygga och bo](#)
[Djur och natur](#)
[Jakt och fiske](#)
[Livshändelser](#)

[Registrera stiftelse Anmäla att djur far illa Kontakta Länsstyrelsen Jobba hos oss](#)

Södermanlands län

[Privat Företag Förening Lantbruk och landsbygd Stat och kommun Besök och upptäck](#)

[Bygga och bo](#)
[Djur och natur](#)
[Jakt och fiske](#)
[Livshändelser](#)

[Läsa våra senaste nyheter Jobba hos oss Veta mer om Länsstyrelsen Anmäla vattenverksamhet Ansöka om tillstånd för djurverksamhet Ansöka om förprovning av djurstallar](#)

Uppsala län

[Privat Företag Förening Lantbruk och landsbygd Stat och kommun Besök och upptäck](#)

[Bygga och bo](#)
[Djur och natur](#)
[Jakt och fiske](#)
[Livshändelser](#)

[Läsa nyheter Söka jobb Läsa kungörelser Skaffa en digital brevlåda Söka stöd för naturvård Överklaga kommunens beslut Hyra boende i naturreservat](#)

Värmlands län

[Privat Företag Förening Lantbruk och landsbygd Stat och kommun Besök och upptäck](#)

[Bygga och bo](#)
[Djur och natur](#)
[Jakt och fiske](#)
[Livshändelser](#)

[Se om vi har lediga tjänster Läsa om nya regler för vattenkraft 2019 Hitta ett naturreservat Läsa nyheter Söka energistöd Delta i Regional samverkanskurs - RSK - 2019](#)

Västerbottens län

[Privat Företag Förening Lantbruk och landsbygd Stat och kommun Besök och upptäck](#)

[Bygga och bo](#)
[Djur och natur](#)
[Jakt och fiske](#)
[Livshändelser](#)

[Anmäla bristande djurhållning Anmäla vattenkraft till nationell plan för miljöprovning Söka i Länsstyrelsens diarium Läsa våra nyheter Ladda ner en publikation Jobba hos oss](#)

Västernorrlands län

[Privat Företag Förening Lantbruk och landsbygd Stat och kommun Besök och upptäck](#)

[Bygga och bo](#)
[Djur och natur](#)
[Jakt och fiske](#)
[Livshändelser](#)

[Besöka ett naturreservat Läsa våra publikationer Hitta en författning Söka i vårt diarium](#)

Västra Götalands län

[Privat Företag Förening Lantbruk och landsbygd Stat och kommun Besök och upptäck](#)

[Bygga och bo](#)
[Djur och natur](#)
[Jakt och fiske](#)
[Livshändelser](#)

[Läsa våra nyheter Kolla status på vattnet och musslor i Västerhavet Ansöka om medborgarskap Registrera stiftelse Jobba hos oss Komplettera ditt ärende Söka i våra karttjänster och geodata](#)

Örebro län

[Privat Företag Förening Lantbruk och landsbygd Stat och kommun Besök och upptäck](#)

[Bygga och bo](#)
[Djur och natur](#)
[Jakt och fiske](#)
[Livshändelser](#)

[Läsa nyheter Kontakta oss Söka jobb Ladda ner en publikation Använda karttjänster och geodata Hitta naturreservat eller kulturmiljö](#)

Östergötlands län

Privat Företag Förening Lantbruk och landsbygd Stat och kommun Besök och upptäck

Bygga och bo

Djur och natur

Jakt och fiske

Livshändelser

Ansöka om bidrag för vård av kulturhistoriska miljöer

Ansöka om bidrag till solceller Hitta en vigsselförrättare

Söka stiftelser i vår stiftelsedatabas Samråd för ändring i naturmiljön

- [Om oss](#)[Aktuellt och press](#)[Publikationer](#)[Lediga jobb](#)[Kontakt](#)[English](#)

OM OSS

Om Sida

Uppdaterad: 3 juli 2019

Kort om Sida

Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete, Sida, är Sveriges biståndsmyndighet. Vi arbetar för att minska världens fattigdom genom att förmedla resurser och kunskap som gör skillnad för människor i Afrika, Asien, Europa och Latinamerika. Det gör vi i samarbete med civilsamhälle, offentlig sektor, näringsliv och universitet. Sidas verksamhet finansieras av svenska skattemedel.

Uppdrag och vision

Sida arbetar på uppdrag av Sveriges riksdag och regering med att genomföra svensk utvecklingspolitik. Målet för Sveriges arbete med internationellt bistånd är att bidra till bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Vi möjliggör utveckling som prioriterar de allra fattigaste. Vår vision är varje människas rätt och möjlighet att leva ett värdigt liv.

Utgångspunkter

Fattigdom innebär förutom brist på materiella resurser även att inte ha makt och inflytande över sitt eget liv. Sidas arbete utgår från situationen för människor som lever i fattigdom och deras behov och förutsättningar. Allt arbete ska genomsyras av fyra perspektiv: mänskliga rättigheter, miljö och klimat, jämställdhet och konfliktperspektivet. De Globala målen är viktiga utgångspunkter för allt utvecklingssamarbete.

- [Läs mer: Globala Målen](#)

Sidas roll

Sida genomför inte biståndsinsatserna, utan arbetar alltid i partnerskap med andra aktörer. Vår roll är att förmedla finansiella resurser och utveckla kunskap och kompetens, medan samarbetsparten är den som driver och genomför projekten. Varje land ansvarar för sin utveckling, och lokala samarbetsparter är alltid de som vet bäst hur lokala problem kan lösas.

- [Läs mer: Aktörer som genomför biståndet](#)

Så styrs Sida

Sida lyder under Utrikesdepartementet (UD) och ansvarar för ungefär hälften av det svenska biståndet. Som svensk myndighet styrs vi av regeringens förordning, regleringsbrev och strategier. Förordningen beskriver hur arbetet ska genomföras. Regleringsbrevet kommer varje år och styr årets verksamhet och budget. Strategier beslutas av regeringen och definierar vilka länder och teman Sida ska arbeta med.

- [Läs mer: Så styrs vi](#)

Finansiering

Sveriges bistånd finansieras genom skatteinkomster. Riksdagen fattar beslut om statsbudgeten, och därmed också om utgifterna för

internationellt bistånd. Regeringen beslutar sedan om hur mycket pengar Sida får disponera. Under 2019 hanterar Sida 42,3 miljarder kronor.

- [Läs mer: Biståndsbudgeten](#)

Samverkan i en föränderlig omvärld

Att bidra till utveckling för människor som lever i fattigdom har blivit en alltmer komplex uppgift. Väpnade konflikter, klimatförändringar och humanitära kriser ökar i omfattning och blir alltmer långvariga. Därför behövs nya globala samarbetsformer mellan privata, offentliga och ideella aktörer. Sida spelar en viktig roll för att sammanföra olika aktörer, bygga nya sorters partnerskap, och vara en katalysator för förändring.

- [Läs mer: Utvecklingsfinansiering](#)

Mot korruption och för ett öppet bistånd

Kampen mot korruption är en av Sidas mest prioriterade frågor. Vi utreder alla misstankar om korruption eller oegentligheter, och vidtar alltid åtgärder när det behövs. Även förebyggande insatser är viktiga i antikorrupsionsarbetet.

Sida arbetar aktivt för öppenhet och insyn i utvecklingssamarbetet, bland annat genom att tillgängliggöra information om verksamheten i den öppna databasen [openaid.se](#).

- [Läs mer: Vårt arbete mot korruption](#)
- [Läs mer: Öppenhet och transparens](#)

Organisation

Sidas huvudkontor ligger i Stockholm. Kontor finns även i Visby och Härnösand. En stor del av verksamheten är förlagd till svenska ambassader i våra samarbetsländer. Sida leds av en styrelse med fullt ansvar. Carin Jämtin är generaldirektör sedan 2017.

- [Läs mer: Organisation](#)

Sidansvarig: [Sidas kommunikationsenhet](#)

Vem genomför biståndet?

Sidas utvecklingssamarbete sker alltid i partnerskap med andra aktörer. Vår roll är att förmedla resurser och kunskap, medan samarbetsparterna driver och genomför projekten.

Resultat från svenskt bistånd 2018

Sida bidrar till att människor som lever i fattigdom och förtryck ska kunna förbättra sina livsvillkor. Här kan du läsa om vad biståndet bidragit till i våra samarbetsländer.

Var arbetar Sida? Sida och Sverige bedriver utvecklingssamarbete i 36 länder i Afrika, Asien, Latinamerika och Europa. Läs om vilka länder vi arbetar i och vad vi gör där.

Om Sida

Sida är Sveriges biståndsmyndighet. Vi arbetar för att minska världens fattigdom genom att förmedla resurser och kunskap som gör skillnad för människor i Afrika, Asien, Europa och Latinamerika. Det gör vi i samarbete med civilsamhälle, offentlig sektor, näringsliv och universitet. Sidas verksamhet finansieras av svenska skattemedel.

Säkrare förlossningar med ambulanser och utbildad vårdpersonal

På Zambias landsbygd har mer än en tredjedel av alla tonårstjejer redan fött barn eller är gravida med sitt första. För de flesta går det bra, men fortfarande är det alldeles för många som dör till följd av graviditet eller förlossning. Tack vare stöd från Sida minskar nu tonårsgraviditeter och mödra- och spädbarnsdödligheten i fyra av landets tio provinser.

[Ungdomar kämpar mot barnäktenskap i Bangladesh](#)

I Bangladesh gifter sig 18 procent av alla tjejer innan 15 års ålder. Men med stöd från en ungdomsgrupp har Rumpa Jannatul Rupa övertygat sin mamma om att inte gifta bort henne. Hon planerar nu att läsa på universitetet.

[Vad är fattigdom egentligen?](#)

Fler får det bättre i världen – samtidigt som klyftorna inom länderna ökar. Fattigdom är komplext, och handlar om så mycket mer än att inte ha några pengar. Här kan du läsa om utvecklingen sedan millennieskiftet, och om Sidas syn på fattigdom.

Sidas uppdrag

Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete, Sida, är en statlig myndighet som arbetar på uppdrag av Sveriges riksdag och regering för att minska fattigdomen i världen. Genom vårt arbete och tillsammans med andra bidrar vi till att genomföra Sveriges politik för global utveckling.

[Läs mer om oss](#)

Kontakt Valhallavägen 199 105 25 Stockholm Växel: 08-698 50 00

Fax: 08-20 88 64 E-post: sida@sida.se

[Kontakta oss](#) [Snabblänkar](#)

[Pressrum](#) [Publikationer](#)

[Kurser](#)

[Sajtkarta](#)

[Om webbplatsen och cookies](#)

• **STARTSÅ ARBETAR VI HÄR ARBETAR VI ENGAGERA DIG FÖR SAMARBETSPARTER**

- [Det här är svenskt bistånd](#)
- [Finansieringsformer](#)
- [Våra verksamhetsområden](#)
- [Aktörer i biståndet](#)
- [Öppenhet och anti-korruption](#)
- [Globala mål för hållbar utveckling](#)
- [Resultat av svenskt bistånd](#)
- [Svensk opinion om bistånd](#)

Det här är svenskt bistånd

Svenskt bistånd medverkar till att minska fattigdomen i världen. Vårt stöd bidrar till fattiga länders ekonomiska och politiska utveckling. Det stärker deras demokrati och skapar förutsättningar för dem att själva minska fattigdomen.

Verksamhetsområden

Sidas utvecklingssamarbete genomförs inom en lång rad tematiska områden, som till exempel jämställdhet, miljö & klimat, demokrati & mänskliga rättigheter, hälsa och utbildning.

Aktörer i biståndet

Sidas utvecklingssamarbete sker alltid i partnerskap med andra aktörer. Vår roll är att förmedla resurser och kunskap, medan samarbetsparterna driver och genomför projekten. Sida samarbetar med ett mycket stort nätverk av aktörer inom civilsamhälle, offentlig

sektor, näringsliv och universitet i både Sverige och i våra samarbetsländer. Dessutom samarbetar vi med internationella aktörer som FN, EU och Världsbanken.

Globala målen för hållbar utveckling

Globala målen är den mest ambitiösa agendan för hållbar utveckling som världens länder någonsin antagit och finns till för att uppnå fyra fantastiska saker till år 2030: Att avskaffa extrem fattigdom.

Att minska ojämlikheter och orättvisor i världen. Att främja fred och rättvisa. Att lösa klimatkrisen.

Resultat av svenskt bistånd

Sidas strävan är alltid att öka utvecklingssamarbetets effektivitet och därmed skapa bästa möjliga förutsättningar för människor som lever i fattigdom och förtryck att förbättra sina levnadsvillkor. Att mäta och kommunicera resultaten är viktigt, men kan många gånger vara en utmaning.

Hur ska världens utveckling finansieras?

För att utrota fattigdomen i världen och skapa en hållbar utveckling behövs mer pengar än vad biståndet kan bidra med. Därför involverar Sida flera olika aktörer som kan samarbeta för en hållbar global utveckling.

Vårt arbete mot korruption

Kampen mot korruption är en av Sidas mest prioriterade frågor. Det är naturligt med tanke på att korruption är utbrett i många av de länder som Sverige ger bistånd till. Fattigdom och korruption går ofta hand i hand. Korruption drabbar de fattiga hårdast och bidrar till att förvärra fattigdomen på flera sätt. Korruption är ett allvarligt hinder för utveckling.

Skillnaden mellan humanitärt bistånd och utvecklingssamarbete

Humanitärt bistånd har som mål att rädda liv, lindra nöd och upprätta värdighet för människor som drabbas i olika katastrofsituationer.

Större stödinsatser planeras för ett år i taget, men vid en plötslig katastrof kan utbetalning av stöd ske inom 24 timmar

Utvecklingssamarbete handlar om att stödja långsiktig fattigdomsbekämpning och demokratiprocesser. Insatserna bygger på fleråriga strategier som beslutas av Sveriges regering.

- [Här kan du läsa om Sidas humanitära bistånd](#)

Om oss

- Om Sida
- Organisation
 - Styrelsen
 - Generaldirektörens stab
 - Internrevision
 - Avdelningen för ledningsstöd
 - Avdelningen för HR och kommunikation
 - Avdelningen för verksamhetsstöd
 - Avdelningen för internationella organisationer och tematiskt stöd
 - Avdelningen för partnerskap och innovation
 - Avdelningen för Europa och Latinamerika
 - Avdelningen för Asien, Mellanöstern och humanitärt bistånd
 - Avdelningen för Afrika
 - Sidas vetenskapliga råd
- Så styrs vi
 - Förordning med instruktion
 - Regleringsbrev och återrapportering
 - Policy och strategier
- Budget
- Lediga jobb
- Om webbplatsen

- Behandling av personuppgifter
- Sajtcharta

Aktuellt och press

- Nyheter
 - 2019
 - 2018
 - 2017
 - 2016
- På gång
 - Tidigare evenemang
- Development Talks
- Pressrum
 - Pressmeddelanden
 - Pressinbjudningar
 - Pressbilder
 - Logotyp
 - Sidas bildbank
 - Historiska biståndsbilder
- Debattartiklar
 - 2019
 - 2018
 - 2017
 - 2016
- Sida i medierna
 - 2018

- 2017
 - 2016
 - 2019
 - 2015
 - 2014
 - 2013
 - 2012
 - Prenumerera
- ## Så arbetar vi
- Det här är svenskt bistånd
 - Så går en insats till
 - Två sorters bistånd
 - Samordning och samarbetspartners
 - Sveriges biståndsländer
 - Politik för global utveckling (PGU)
 - Svensk biståndshistoria
 - Om fattigdom
 - Finansieringsformer
 - Utvecklingsfinansiering
 - Sidas garanti-instrument
 - Våra verksamhetsområden
 - Humanitärt bistånd
 - Demokrati, mänskliga rättigheter och yttrandefrihet
 - Jämställdhet

- Miljö och klimat
- Hälsa
- Marknadsutveckling
- Lantbruk och tryggad livsmedelsförsörjning
- Utbildning och forskning
- Hållbar samhällsbyggnad
- Konfliktlösning, fred och säkerhet
- Migration
- Aktörer i biståndet
 - Civilsamhället
 - Offentlig sektor
 - Forskare och universitet
 - Näringslivet
 - FN
 - EU
 - Världsbanken
- Öppenhet och anti-korruption
 - Vårt arbete mot korruption
 - Öppenhet och transparens
- Globala mål för hållbar utveckling
- Resultat av svenskt bistånd
 - Sidas utvecklingssamarbete 2018
 - Att mäta och kommunicera resultat
 - Samarbete med OECD-DAC för ett effektivt bistånd

- Utvärdering av utvecklingssamarbetet
- Människan i centrum
- Resultatexempel
- Svensk opinion om bistånd

Här arbetar vi

- Afrika
 - Regionalt samarbete i Afrika
 - Burkina Faso
 - Demokratiska Republiken Kongo
 - Etiopien
 - Kenya
 - Liberia
 - Mali
 - Mellanöstern och Nordafrika
 - Moçambique
 - Rwanda
 - Somalia
 - Sudan
 - Sydsudan
 - Tanzania
 - Uganda
 - Zambia
 - Zimbabwe
- Asien
 - Regionalt samarbete i Asien och Oceanien

- Afghanistan
- Bangladesh
- Irak
- Kambodja
- Mellanöstern och Nordafrika
- Myanmar (Burma)
- Palestina
- Syrien
- Europa
 - Regionalt samarbete i Europa
 - Albanien
 - Bosnien-Hercegovina
 - Georgien
 - Kosovo
 - Moldavien
 - Nordmakedonien
 - Ryssland
 - Serbien
 - Turkiet
 - Ukraina
 - Vitryssland
- Latinamerika
 - Bolivia
 - Colombia
 - Guatemala
 - Kuba

- Globala utvecklingsinsatser
 - Resultatexempel

Engagera dig

- Att arbeta med bistånd
- Lediga jobb på Sida
 - Tillsatta befattningar
 - Personalstrategi
 - Förmåner och villkor
- Internationella tjänster
 - Bilateral Biträdande Experter (BBE)
 - Junior Professional Officer (JPO)
 - Special Assistant to the Resident Coordinator (SARC)
 - Junior Professionals in Delegation (JPD)
 - UN Youth Volunteer
- Sidas stipendier och praktikprogram
- Boka en föreläsning genom Sida Alumni
- Skolmaterial
 - Journalistik från hela världen
 - Klura med Clara
 - Värderingsövningar
 - We_change, gymnasiesatsning för hållbar utveckling
 - Den livsfarliga historien – kunskap för fred, försoning och framtid

- Tips på annat engagemang
 - Volontärarbete och praktikantprogram
 - Kulturutbyten
 - Föreningar
- Vanliga frågor om engagemang

För samarbetsparter

- Aktörsgrupper
 - Civila samhället / organisationer
 - Forskarsamhället och universitet
 - Näringslivet
 - Offentlig sektor
- Resurser för alla aktörsgrupper
 - Att samarbeta med Sida
 - Kurser och utbildning
 - Metod och verktyg
 - Mål- och resultatstyrning
 - Utlysningar
 - Upphandlingar
 - Utvärdering
 - Globala målens logotyper
 - Sidas logotyp

Tal från [Utrikesdepartementet](#)

Utrikesdeklarationen 2019

Publicerad 13 februari 2019

Regeringens utrikesdeklaration presenterades av utrikesminister Margot Wallström vid 2019 års utrikespolitiska debatt i riksdagen onsdagen den 13 februari. Det talade ordet gäller.

Herr talman, ärade ledamöter, representanter för diplomatiska kåren, kära åhörare,

Sveriges trygghet börjar i Europa. EU-samarbetet ger oss fred, stabilitet och tillväxt. Det är avgörande också för att möta klimathotet.

Samtidigt är det Europa vi känner under förändring.

Vi kan inte längre ta för givet att alla EU:s medlemmar tror på de värderingar som ligger till grund för det europeiska samarbetet.

Nationalister och extremister utmanar politiska system över vår kontinent, över världen.

Vi som har framtidsstro behöver nu samla oss för att bekämpa otryggheten.

I en föränderlig omvärld är vår uppgift att föra en utrikespolitik som skapar trygghet i Sverige och runtom oss.

För att göra detta kommer utrikespolitiken under mandatperioden att ha tre prioriteringar: främjandet av demokrati, ett delat ansvar för fred och säkerhet och en aktiv diplomati.

Herr/fru talman,

Demokratin i världen är på tillbakagång. I dag lever fler människor i länder med auktoritära tendenser än i länder som gör demokratiska framsteg.

Journalister, förtroendevalda och människorättsförsvarare trakasseras, förföljs och dödas. Hets och hat förgiftar samhällsdebatten.

Demokratiska processer undergrävs. Många förlorar förtroende för det demokratiska systemet när den globala eliten blir allt rikare och de sociala klyftorna växer.

För att möta utvecklingen startar vi nu en offensiv för demokratin. Vi vill göra detta gemensamt med riksdagen, och ska verka för att fler länder ansluter.

Herr/fru talman,

Vår demokratioffensiv kommer att märkas i all vår utrikespolitik. Det handlar om att ge stöd och näring överallt där demokratin kan växa och vara kritiska när den utarmas.

Vi ska öka vårt demokratibistånd och stå upp för demokratins försvarare och institutioner.

Vi behöver engagera fler unga i debatten om demokratin som den bästa samhällslösningen.

Och vi ska ställa krav på att demokratin och rättsstatens principer respekteras av samtliga EU:s medlemsstater.

Herr/fru talman,

Fullt fungerande demokrati är omöjligt utan de mänskliga rättigheterna och Sverige har ett avgörande ansvar för att främja dessa.

Vi fortsätter att ta fram landrapporter om mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Inom kort publicerar vi uppdaterade rapporter om 29 länder i Europa.

På många håll i världen sker förföljelser av religiösa minoriteter, det är oacceptabelt. Vi stärker arbetet mot antisemitism och arrangerar en internationell konferens om Förintelsen år 2020.

Vi protesterar när yttrandefriheten begränsas, när journalister tystas och när försvarare av mänskliga rättigheter och hbtq-personer förföljs.

Herr/fru talman,

Det finns ett samband mellan växande sociala klyftor och en minskande tilltro till demokratin. Därför behöver vi mer jämlikhet och mindre klyftor inom länder.

Världens resurser behöver fördelas solidariskt. Sveriges mål med biståndspolitiken är att minska fattigdomen. När andra länder drar ner fortsätter Sverige att avsätta en procent av BNI till biståndet.

Fokusområden är demokrati och mänskliga rättigheter, konfliktförebyggande, klimat, miljö och jämställdhet. Vi fortsätter att bygga hållbar fred genom att länka ihop humanitärt bistånd och långsiktigt utvecklingssamarbete.

Agenda 2030 och utvecklingsmålen kan bara uppnås genom samverkan mellan ekonomisk, miljömässig och social hållbarhet.

Vi måste förbättra den sociala dialogen mellan stater, arbetsgivare och arbetstagarorganisationer. I detta är inte minst hundraårsjubilerande Internationella arbetsorganisationen, ILO, en viktig aktör. När nu OECD blivit hem för statsministerns initiativ Global Deal ska det utvecklas och få ännu större genomslag. Så bygger vi rättvisa samhällen.

Herr/fru talman,

En viktig del av vår demokrati-offensiv är ett fortsatt arbete för att kvinnor ska åtnjuta samma rättigheter, resurser och representation som män.

Regeringen fortsätter att driva en feministisk utrikespolitik – med full kraft världen över. Vi ser hur allt fler länder inspireras och tar efter.

Sverige är ledande för att temat kvinnor, fred och säkerhet får större uppmärksamhet inom FN, EU och OSSE. Vårt nätverk av kvinnliga medlare utvidgas, och får efterföljare, bland annat i Afrikanska unionen. De agerar för konfliktlösning i ett antal länder.

Vi fortsätter vårt omfattande stöd till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, exempelvis genom att finansiera insatser för laglig abort, preventivmedel och sexualkunskap.

Vi ska arbeta mot människohandel, bekämpa våld mot kvinnor och sprida erfarenheter om den svenska sexköpslagen.

Vi främjar kvinnors politiska engagemang och ekonomiska egenmakt.

Regeringens internationella jämställdhetskongress följs upp i Tunisien i vår och Sverige bidrar till genomförandet.

Herr/fru talman,

Vår andra prioritering är ett delat ansvar för fred och säkerhet. Klimatförändringarna, kärnvapnen och terrorismen känner inga landsgränser.

De behöver därför bemötas genom ett delat ansvar för vår gemensamma säkerhet.

Klimatet är vår tids ödesfråga. Forskningen förutspår en skrämmande utveckling om vi inte agerar. Vi är ännu långt ifrån att kunna möta utmaningen.

Sverige ska fortsätta att visa ledarskap i det internationella klimatarbetet och bli världens första fossilfria välfärdsland. Vi ska söka samarbete för att tackla de klimatrelaterade säkerhetsriskerna.

Ambitionerna i klimatarbetet måste öka för att världen ska kunna nå målen i Parisavtalet. Sverige uppfyller sina åtaganden om internationell klimatfinansiering och fortsätter engagemanget för haven och den biologiska mångfalden. Genom biståndet satsar vi på förnybar energi, energieffektivisering och ett klimatanpassat jordbruk. På FN:s klimattoppmöte i höst ska Sverige vara pådrivande i rollen att visa på möjligheterna att förena klimatåtgärder med ekonomisk utveckling.

Herr/fru talman,

Sveriges säkerhetspolitiska linje ligger fast. Vår militära alliansfrihet tjänar oss väl och bidrar till stabilitet och säkerhet i norra Europa. Den förutsätter en aktiv, bred och ansvarsfull utrikes- och säkerhetspolitik i kombination med fördjupade försvarssamarbeten, särskilt med Finland, och en trovärdig nationell försvarsförmåga.

Sveriges utrikes- och säkerhetspolitik bygger på sammanhållning i EU och ökat samarbete på bred front: i Norden och Östersjöområdet, inom FN och OSSE, och genom partnerskapet med Nato.

Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat EU-land eller ett nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas. Vi ska därför kunna ge och ta emot stöd, såväl civilt som militärt.

Vår säkerhet är beroende av att den europeiska säkerhetsordningen respekteras, och vi ska verka genom EU samt i OSSE och Europarådet för att upprätthålla den.

Den transatlantiska länken är av avgörande betydelse för Europa. Vi ska värna den bilaterala relationen till USA, och samarbeta baserat på värderingar och intressen. Vi beklagar att USA har valt att frånträda ett antal internationella avtal.

Det nordiska samarbetet är prioriterat för regeringen och ska stärkas ytterligare. Vi ska verka för konkreta förbättringar för oss som bor, jobbar och studerar här, till exempel genom att ta bort fler gränshinder. Detta gör vår region tryggare och mer hållbar.

Herr/fru talman,

Regeringens Rysslandspolitik bygger på två spår:

I kraft av folkrätten fördömer vi den ryska aggressionen i östra Ukraina som resulterat i tiotusentals dödsoffer och den illegala annekteringen av Krim. Det är ett brott mot internationell rätt och utmanar den europeiska säkerhetsordningen. Vi kritiserar attacker som den i brittiska Salisbury förra året. Vi är pådrivande för att EU:s sanktioner mot Ryssland ska bibehållas så länge skälen till att de infördes består. Vi stödjer reformansträngningarna i Ukraina.

Samtidigt har vi, liksom EU, kontakter och dialog med Ryssland och det ryska samhället. Vi behöver samarbeta där vi har gemensamma intressen. Vi stödjer det ryska civilsamhället och strävar efter stärkta mellanfolkliga kontakter. Östersjöstaternas råd, Barentsrådet och Arktiska rådet är format där vi har konkreta samarbeten.

Arktisfrågorna är viktiga för den globala säkerheten. Sverige kommer under året att förnya sin Arktisstrategi och stå värd för EU:s första Arktiska forum.

Det viktiga Östliga partnerskapet fyller tio år i år. Vi stöttar partnerländernas utveckling mot stabila demokratier.

Ett delat ansvar för fred och säkerhet handlar också om att gemensamt bemöta försök att skapa splittring och instabilitet i våra samhällen.

Regeringen arbetar tillsammans med andra länder också mot icke-militära hot, som terrorism och på cyber- och hybridområdet.

Jämlikhet och demokrati har en viktig roll i byggandet av gemensam säkerhet. Ett samhälle präglad av social rättvisa och tillit till institutionerna kan bättre stå emot vår tids säkerhetsutmaningar.

Herr/fru talman,

EU är vår viktigaste utrikespolitiska arena. Ett starkt och enigt EU är avgörande i ett osäkert omvärldsläge.

Vi behöver stärka den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Vi vill vässa EU:s instrument, såsom diplomati, militära och civila krisinsatser och bistånd och handel. Vi bidrar till samarbetet Pesco som stärker den operativa förmågan och effektiviteten på försvarsområdet. Vi har spelat en avgörande roll för den europeiska pakten för civil krishantering.

Regeringen ska fortsätta verka för att alla medlemsstater respekterar och upprätthåller EU:s gemensamma värderingar.

Valet till Europaparlamentet i maj blir viktigt. Vi behöver ett Europa för rättvisa jobb, en mer ambitiös klimatpolitik, jämställdhet och jämlikhet. Klyftorna måste minska och välståndet öka.

Det är också viktigt att EU får ett gemensamt asylsystem som är rättssäkert, humant och långsiktigt hållbart, där alla länder tar sitt ansvar.

Vi beklagar Storbritanniens beslut att lämna EU, och arbetar för att utträdet ska ske under ordnade former. Det ger de bästa förutsättningarna för att Storbritanniens framtida relation med Sverige och EU blir nära och förtroendefull.

Det ska finnas ett tydligt EU-perspektiv för länderna på västra Balkan, men det ställer krav på fortsatta reformer som stärker ländernas institutioner och utvecklar demokratin – ett arbete som tar tid, och som vi stödjer.

Utvecklingen i Turkiet är mycket oroande. EU ska både samarbeta med och ställa krav på Turkiet.

Herr/fru talman,

Globala problem kräver globala lösningar. Sverige är en vän av FN, och ser behovet av reform.

Vid årsskiftet lämnade Sverige FN:s säkerhetsråd där vi var djupt engagerade för världens allvarligaste kriser.

I ett polariserat säkerhetsråd har Sverige stått upp för folkrätt, mänskliga rättigheter, jämställdhet samt humanitärt ansvar. Vi har satt kopplingen mellan klimat och säkerhet på rådets agenda.

I början av medlemskapet var Sverige ofta en ensam röst för kvinnors deltagande i freds- och säkerhetsarbete. Idag ser allt fler

rådsmedlemmar nödvändigheten att inkludera kvinnor och flickor för hållbar fred.

FN:s och andra internationella fredsinsatser fyller en viktig funktion i krigshärjade områden och Sveriges bidrag är uppskattade.

Herr/fru talman,

I snart 80 år har människan levt under hotet från kärnvapen. De senaste decennierna har det begränsats genom olika avtal. Det har bidragit till en säkrare värld.

Förutom att ett mänskligt misstag kan orsaka en mänsklig katastrof står vi inför ett antal problem:

För det första ökar spänningen mellan stormakterna när USA och Ryssland lämnar nedrustningsavtalet INF efter ryska avtalsbrott.

Säkerheten i vårt närområde försämras. Kärnvapenländerna behöver ta gemensamt ansvar och göra konkreta nedrustningsåtaganden.

För det andra är det mest centrala avtalet, icke-spridningsavtalet NPT, i fara av att kärnvapenstaterna utvecklar nya förmågor och inte lever upp till överenskommelsen om nedrustning.

För det tredje är Nordkoreas kärnvapen- och missilprogram ett allvarligt hot mot internationell fred och säkerhet.

Slutligen riskeras nu den kärntekniska överenskommelsen med Iran. Landets kärnvapenförmåga har minskat avsevärt sedan avtalet slöts. EU tar nu konkreta steg för att skydda överenskommelsen.

Utredningen om konventionen om kärnvapenförbud har lämnats på remiss.

Regeringens mål är fortsatt en kärnvapenfri värld. Vi kommer därför att ta ett nytt initiativ och samla en bred krets länder i arbetet för ett delat ansvar för kärnvapennedrustning.

Herr/fru talman,

Vår tredje prioritering är diplomatin. Det innebär att vi söker dialog och samarbete, även med länder vars värderingar vi inte delar till fullo. Vi prioriterar vårt deltagande i multilaterala organisationer och står till förfogande att delta i fredsprocesser.

Ett välfungerande internationellt samarbete är grunden för en regelbaserad världsordning byggd på folkrätten.

Sverige är nu en plats för samtal om nedrustning och fredlig konfliktlösning på koreanska halvön. Med träget diplomatiskt arbete och goda relationer med alla inblandade fortsätter vi bidra till att försöka undanröja ett allvarligt hot.

Den politiska processen för fred i Jemen tog ett avgörande steg med Stockholmsöverenskommelsen i december 2018. Vi fortsätter vårt engagemang. Om några veckor står vi för tredje gången värd för en humanitär givarkonferens i Genève. Lidandet måste få ett slut.

När regeringen under förra mandatperioden lanserade en handlingsplan för relationerna med Latinamerika och Karibien hade

demokratiutvecklingen varit positiv under många år. Sedan dess har läget försämrats.

Venezuela är ett av de länder där demokratin har urholkats under mycket lång tid. Läget är desperat. EU agerar nu gemensamt och med latinamerikanska länder för en fredlig och demokratisk lösning. Sverige deltar i den nya kontaktgruppen.

Regeringen verkar för en tvåstatslösning baserad på folkrätten i Israel-Palestinakonflikten. Sverige ser, liksom övriga EU, Jerusalem som framtida huvudstad för två stater. Vi har ett långvarigt vänskapligt engagemang med Israel och Palestina. Regeringen bidrar till ett demokratiskt statsbyggande i Palestina. Vi står upp för Israels legitima säkerhetsbehov.

Sveriges breda engagemang i Afghanistan fortsätter, bland annat genom att stärka kvinnors deltagande i fredsprocesser.

Sverige stödjer den nya irakiska regeringens reformansträngningar. Relationerna mellan landets olika etniska och religiösa grupper, som exempelvis de kristna, samt kurdernas ställning är avgörande för långsiktig fred och stabilitet i Irak.

13 miljoner människor är på flykt i Syrien. Sverige har bland annat gett över tre miljarder i humanitärt stöd sedan kriget bröt ut och stöttar den FN-ledda processen för att nå en hållbar fred.

Jag kommer aldrig att glömma rohingyakvinnornas fasansfulla vittnesmål från övergreppen i Myanmar. Sverige driver på för att ansvar ska utkrävas.

Herr/fru talman,

Vi förstärker vårt partnerskap med afrikanska länder och med Afrikanska unionen.

Vårt arbete i säkerhetsrådet följs upp på Afrikas horn. Den långvariga konflikten mellan Etiopien och Eritrea har förbytts i en historisk fred.

Regeringen har beslutat att dubbla biståndet till Somalia, där situationen är sårbar. Vi ska fortsätta verka för en positiv utveckling i regionen kring Röda havet. Våra breda relationer ger oss goda förutsättningar att bidra till försoning och utveckling.

DR Kongo har genomgått ett historiskt maktskifte men landets utmaningar består. Sverige verkar för kvinnors politiska deltagande och ett starkt civilsamhälle.

Herr/fru talman,

Indien spelar en allt större roll i världen och är en viktig samarbetspartner för Sverige inom handel och innovation.

Kinas stärkta internationella ställning innebär både möjligheter och utmaningar. Handeln med Kina bidrar till jobb och tillväxt i Sverige. Situationen för demokrati och mänskliga rättigheter i Kina är mycket allvarlig. Regeringen arbetar med att ta fram en Kinastrategi.

Men protektionistiska vindar blåser allt starkare. Handelskonflikten mellan USA och Kina är ett hot mot den multilaterala handelsordningen.

Diplomati är också främjande av vår handel. Under den förra mandatperioden ökade exporten. Regeringen lanserade en exportstrategi med en rad initiativ för att stärka näringslivets internationalisering och våra ekonomiska relationer med omvärlden. Strategin ska nu utvecklas med fokus på ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet.

Sverige står upp för fri och rättvis handel. Vi värnar det multilaterala handelssystemet där WTO är en central del.

Utrikesförvaltningen hanterar flera konsulära ärenden. Vissa av dem är politiskt svåra. De flesta hjälps i tysthet. Vi agerar alltid med deras bästa för ögonen. Arbetet med att hjälpa svenskar i nöd utomlands pågår dygnet runt, årets alla dagar.

Herr/fru talman,

Världens oro kan ibland få det att kännas som om domedagen var nära. Men världen kan göras tryggare. Med mer demokrati, mer solidaritet, mer samarbete, mer hållbarhet.

Hopp är inte en känsla utan ett sätt att handla.

Låt oss inte glömma det. Låt oss bekämpa domedagskänslan med en politik för hopp och framtidstro. I Sverige och i världen.

Ladda ned som PDF

- [Utrikesdeklarationen 2019](#)
- [Utrikesdeklarationen 2019 \(engelska\)](#)
-

Sidan är uppmärkt med följande kategorier:

- [Demokrati och mänskliga rättigheter](#)
- [EU](#)
- [Handelspolitik och främjande](#)
- [Internationellt](#)
- [Internationellt utvecklingssamarbete](#)
- [Margot Wallström](#)
- [Tal](#)
- [Utrikes- och säkerhetspolitik](#)
- [Utrikesdepartementet](#)
-

Relaterat

- [Utrikesdeklarationen 2018](#)
14 februari 2018 · [Tal](#) från [Margot Wallström](#), [Utrikesdepartementet](#)
- [Utrikesdeklarationen 2017](#)
15 februari 2017 · [Tal](#) från [Margot Wallström](#), [Utrikesdepartementet](#)

Rapport från [Finansdepartementet](#), [Utrikesdepartementet](#)

Handlingsplan Agenda 2030

Publicerad 14 juni 2018 · Uppdaterad 15 juni 2018

Ladda ner: [Handlingsplan Agenda 2030 \(pdf 910 kB\)](#)

Agenda 2030 är en agenda för förändring mot ett hållbart samhälle. Sverige ska vara ledande i genomförandet av agendan. Genomförandet innebär en successiv omställning av Sverige som modern och hållbar välfärdsstat, på hemmaplan och som del av det globala systemet. I denna handlingsplan för 2018–2020 beskriver regeringen ett antal centrala åtgärder för hållbar utveckling som förväntas att ge resultat och effekter under kommande år. Nyckeln till ett framgångsrikt genomförande av agendan är att det i samhället finns en bred delaktighet i omställningen. Med handlingsplanen avser regeringen att underlätta för olika samhällsaktörers bidrag till en fortsatt omställning samt ge fortsatt kraft till den politik som regeringen driver för hållbarhet. Handlingsplanen lyfter fram sex tematiska fokusområden och därutöver fyra nyckelfaktorer för genomförandet. Handlingsplanen fokuserar på det nationella genomförandet av Agenda 2030, men omfattar även Sveriges bidrag till det globala genomförandet av agendan.

Sverige ska vara ett land i hållbar utveckling. Med denna handlingsplan redogör regeringen för en politik för omställningen mot en hållbar utveckling.

Genvägar

- [Pressmeddelande: Regeringen har beslutat om Sveriges handlingsplan för Agenda 2030](#)
- [Facebook](#) [Twitter](#) [LinkedIn](#) [E-post](#)

Sidan är uppmärkt med följande kategorier:

- [Finansdepartementet](#)
- [Globala målen](#)
- [Rapport](#)
- [Regeringen](#) [Utrikesdepartementet](#)

Innehållsförteckning

1 Agenda 2030 – en agenda för förändring 6

1.1 Gemensamma utmaningar 7

1.2 Omställningen till ett hållbart samhälle pågår 7

1.3 Regeringens politik driver omställningen. framåt 7

1.4 En handlingsplan för fortsatt omställning 9

2 Sverige – en ledande kraft för hållbar utveckling 10

2.1 Agenda 2030 stärker det svenska hållbarhetsarbetet 10

2.2 Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige 11

3 Regeringens politik driver på omställningen 12

4 Fokusområden – åtgärder 2018–2020 41

4.1 Ett jämlikt och jämställt samhälle 41

4.2 Hållbara samhällen 45

4.3 En samhällsnyttig, cirkulär och biobaserad ekonomi 46

4.4 Ett starkt näringsliv med hållbart företagande 49

4.5 En hållbar och hälsosam livsmedelskedja 51

4.6 Kunskap och innovation 53

5 Stöd till kommuner o landsting för att underlätta genomförandet 57

5.1 Kommuner och landsting är viktiga i genomförandet 57

5.2 Åtgärder som stödjer genomförandet i kommuner och landsting 58

6 Samverkan och partnerskap med näringsliv och civilsamhälle 61

6.1 Nyskapande plattformar och partnerskap 61

6.2 Nya möjligheter till samverkan 64

7 Sverige som pådrivande kraft inom EU och för det internationella genomförandet av Agenda 2030 66

7.1 Bilateral samarbeten genom Sveriges utlandsmyndigheter 66

7.2 Samarbeten i Sveriges närområde 66

7.3 Samarbeten på andra regionala arenor 67

7.4 EU, Europarådet och OSSE 68

7.5 FN och multilaterala samarbeten 70

8 Styrning, ledning och uppföljning 73

8.1 Styrning och ledning 73 8.2 Uppföljning 78

9 Vägen framåt 80

”Klimatnyttan av minskad skogsavverkning är enorm”

DNFREDAG 9 AUGUSTI 2019

"DN. DEBATT 20190809

Skogsbruket anses i dag vara koldioxidneutralt. Men i det korta tidsperspektivet, som vi nu måste förhålla oss till, är skogens framtida upptag av koldioxid till ingen nytta. Regeringen bör därför införa koldioxidskatt för biobränslen från skogen och skapa ekonomiska och politiska styrmedel som leder till att mer skog får stå kvar, skriver fyra forskare.

Enligt FN:s klimatpanel IPCC behöver världssamhället närmast halvera växthusgasutsläppen till 2030 för att klara 1,5-gradersmålet. Skulle uppvärmningen öka över 2–3 grader kan den bli självförstärkande, utan återvändo. I en rapport från IPCC som publicerades i går torsdag betonar man skogs- och jordbrukets stora effekter på mängden växthusgaser i atmosfären och anger bevarande av skog som en snabb metod att hejda uppvärmningen.

Det är bråttom nu därför att vi har släppt lös självförstärkande processer som innebär att uppvärmning ger ännu mer uppvärmning. Ett aktuellt exempel är skogsbränder, vars utsläpp bidrar till ökad uppvärmning, vilket ger fler framtida bränder och så vidare. Andra exempel är metanutsläppen från tinande permafrost och att marken absorberar mer av solenergin när snötäcket minskar. Förutom att förstärka uppvärmningen, har självförstärkande processer den egenheten att de skapar stor osäkerhet om hur långt uppvärmningen kommer att gå.

I klartext betyder det att vi har en oroväckande hög sannolikhet för scenarier som ingen vill uppleva. Det handlar till exempel om att stora områden blir obeboeliga på grund av hetta och översvämningar med hundratals miljoner på flykt. Så när Greta Thunberg säger ”I want you to panic”, bör vi lyssna. Frågan som måste ställas nu är hur vi snabbt kan minska koncentrationen av växthusgaser i atmosfären. Här, visar det sig, kan skogen spela en viktig roll.

Skogsbruket anses i dag vara koldioxidneutralt, eftersom utsläpp från förbränning av skogsprodukter i framtiden tas upp av den återväxande skogen. I ett 100-årsperspektiv kan det ses som ett rimligt resonemang. Men i det korta tidsperspektivet, som vi nu måste förhålla oss till, är skogens framtida upptag av koldioxid till ingen nytta. I dag och på kort sikt spelar det ingen roll om koldioxiden kommer från fossila bränslen eller från biobränslen. Atmosfären gör ingen skillnad på koldioxidmolekylernas ursprung.

När träd avverkas uppstår två ”minus” i koldioxidbudgeten. Dels minskar den fotosyntetiserande ytan, det vill säga skogens förmåga att binda in koldioxid, dels hamnar merparten av den koldioxid som träden bundit upp under deras kanske åttioåriga liv i atmosfären när papper och biobränslen bränns upp. Det betyder att den kortsiktiga climateffekten av att avverka skog är negativ. Detta är förvisso en förenklad bild; många små och stora budgetposter måste vägas in för att ge en komplett bild. Det gäller exempelvis utsläpp från skogsmaskiner vid avverkning och substitutionseffekter som uppstår när sågtimmer ersätter betong i byggnader.

Ett antal vetenskapliga studier har emellertid uppskattat vad nettot blir, och i stort sett alla visar att den kortsiktiga effekten av att avverka skog är negativ. En viktig anledning är att en avverkad yta inte tar upp

någon koldioxid de första 10–15 åren, tvärtom avges växthusgaser under denna tid. Först efter 60–120 år har den uppväxande skogen kompenserat de utsläpp som sker de första åren efter en avverkning.

Den potentiella klimatnyttan av minskad skogsavverkning är enorm. De träd som avverkas i Sverige under ett år innehåller kol motsvarande 125 miljoner ton koldioxid. En del av detta kol inlagras på längre tid. Det gäller sågat virke som byggs in i hus (12 miljoner ton koldioxid), samt stubbar och rötter som ligger kvar på hygget (31 miljoner ton koldioxid), men det mesta, cirka 82 miljoner ton koldioxid, hamnar snabbt i atmosfären, främst genom eldning av biobränslen och nedbrytning av grenar och barr som ligger kvar på hygget.

Tar vi också med den förlorade tillväxten under de närmaste kritiska 10 åren på den trädlösa marken, och vinsten som uppstår vid substitution av betong med trä vid byggande av bostadshus blir nettotillförseln till atmosfären 126 miljoner ton koldioxid. Det betyder att effekten av ett års avverkning, med påföljande konsumtion, är 13 gånger större än utsläppen från allt vårt flygande och 8 gånger större än utsläppen från vägtrafiken. Faktum är att effekten är mer än dubbelt så stor som Sveriges övriga totala koldioxidutsläpp, som ligger på cirka 53 miljoner ton koldioxid per år. Detta betyder att även små förändringar av de incitament som styr avverkningstakten och användningen av kortlivade skogsprodukter kan ge stor och omedelbar klimatnytta.

En vanlig invändning mot detta resonemang är att den åldrande skogens förmåga att binda koldioxid avtar över tid, för att till slut bli noll. Det tar emellertid mycket lång tid innan skogen slutar ta upp koldioxid och i det korta tidsperspektiv som vi nu bör beakta är effekten av minskande tillväxt försumbar (i räkneexemplet ovan motsvarar den 0,5 miljoner ton koldioxid).

En bärande tanke i dagens svenska klimatpolitik är den om substitutionseffekter – att vi kan minska utsläppen av koldioxid genom att ersätta fossila bränslen med biobränslen. Det är en utmärkt strategi, men bara när vi nått ett klimatsystem i balans. För att komma dit bör vi utnyttja skogens potential att snabbt lagra stora mängder kol under den kritiska period vi nu har framför oss. Det i sin tur kräver ekonomiska och politiska styrmedel som leder till att mer skog får stå kvar och att vi som konsumenter minskar vår användning av skogsbaserade produkter.

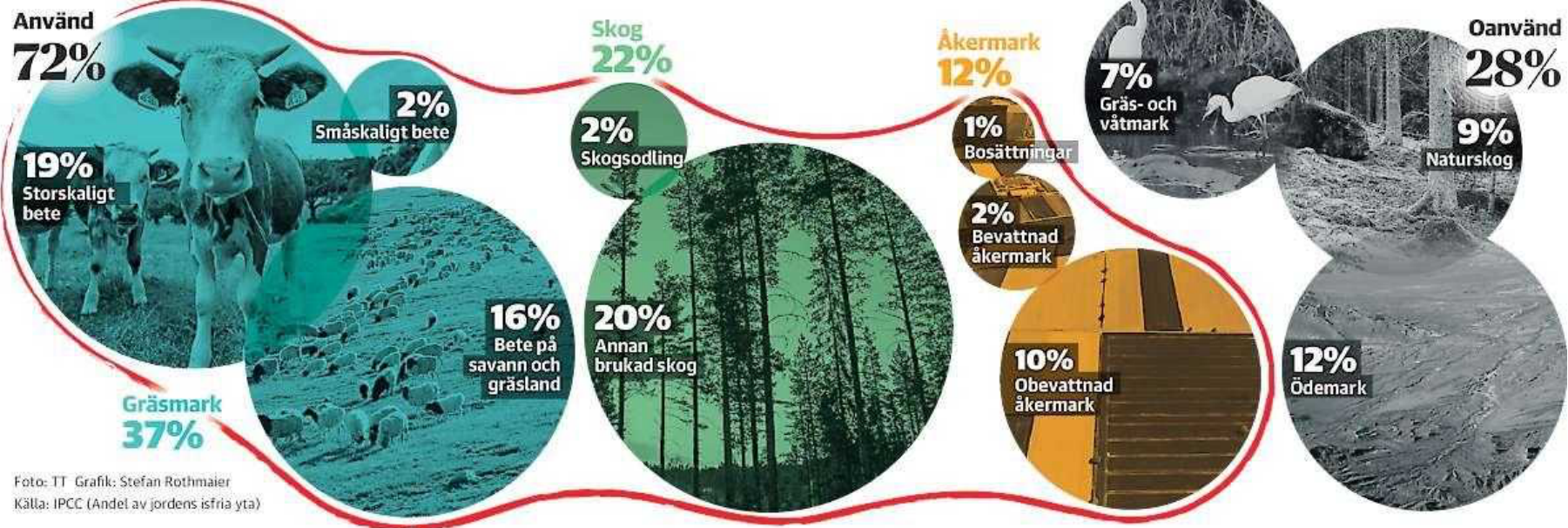
Ytterst måste klimatfrågan ses i ett globalt perspektiv. På global nivå inlagras netto cirka 25 procent av koldioxidutsläppen av landekosystemens växtlighet. Den andelen kan ökas genom att bevara skog och återbeskoga områden. Sverige har unika möjligheter att bidra eftersom cirka 58 procent av landytan utgörs av produktiv skog med stor potential att binda in koldioxid. Som internationellt betydande skogsnation kan vi gå före och visa övriga världen vilken enorm klimatnytta som mer växande skog kan ge.

Klockan tickar. Vi föreslår att riksdag och regering överväger följande åtgärder:

**Skapa ekonomiska och politiska styrmedel som leder till att mer skog får stå kvar och ta upp koldioxid.
Inför koldioxidskatt även för biobränslen från skogen.**

Göran Englund, professor i ekologi, Umeå universitet
Stig-Olof Holm, lektor i ekologi, Umeå universitet
Bengt-Gunnar Jonsson, professor i ekologi, Mittuniversitetet
David van der Spoel, professor i molekylär biofysik, Uppsala universitet "

Det mesta av jordens landyta används av människor

"Klimatförändringen hotar hela världens matförsörjning"

DN FREDAG 9 AUGUSTI 2019

Klimatförändringen är ett hot mot världens matförsörjning. Samtidigt måste växthusgasutsläpp från matproduktion och annan användning av mark minska om klimatmålen ska nås, konstaterar en ny FN-rapport.

Klimatförändringen med värme, torka och extremväder hotar hela livsmedelssystemet. Skördar kan bli mindre, maten kan bli dyrare, få minskat näringsinnehåll och leveranskedjor kan bli mer osäkra. Pressen ökar på de begränsade landområden som ska försörja en ökande befolkning.

Dessutom står jordbruk, skogsbruk och annan markanvändning för närmare en fjärdedel, 23 procent, av de utsläpp av växthusgaser som människan orsakar, konstaterar FN:s klimatpanel IPCC i en ny specialrapport som presenteras på torsdagen.

– Många tror att det främst är energi- och transportsektorn som är viktigt när det gäller klimatförändringen, men egentligen är det markanvändning som kommer att bli än mer viktig i framtiden. Inom energi och transport är övergången redan på väg med förnybar energi, men när det gäller mark, jordbruk och köttproduktion har vi ännu inte gjort så mycket, säger Francis X Johnson, forskare vid SEI, Stockholm environment institute och en av huvudförfattarna till rapporten.

Närmare tre fjärdedelar av jordens isfria landområden är i dag direkt

påverkade av människan. Naturens egna processer har möjlighet att absorbera koldioxid i en omfattning som motsvarar närmare en tredjedel av utsläppen från fossila bränslen och industrier. Hur marken används har därför stor betydelse för klimatsystemet.

– Om vi ska nå klimatmålen måste alla utsläpp minskas ned till noll, det gäller även utsläppen från markanvändningen, säger Markku Rummukainen, Sveriges representant i IPCC samt professor i klimatologi vid Lunds universitet, och expert vid SMHI.

Den globala befolkningsutveckling och förändringar i konsumtion när det gäller såväl mat som textil, timmer och energi har gjort att vi i dag ligger på nivåer av förbrukning av land och färskvatten som saknar motstycke i historien. Jordbruk förbrukar nu cirka 70 procent av de globala vattenresurserna.

Förändringar i konsumtionsmönster har bidragit till att cirka 2 miljarder vuxna nu är överviktiga, samtidigt är cirka 821 miljoner människor fortfarande är undernärda.

Det finns stora regionala skillnader, men den ökade konsumtionen bidrar till ökande utsläpp av växthusgaser, förlust av naturliga ekosystem som skog, savann, naturliga betesmarken, och minskad biologisk mångfald.

– Olika typer av mat har olika klimatpåverkan. Hållbara matvanor kan bidra till minskade utsläpp och trycket på markanvändning genom att hållbart få fram fler kalorier på samma yta. Växtbaserad mat har mindre klimatpåverkan än djurbaserad, säger Markku Rummukainen. Rapporten ger inga direkta rekommendationer när det gäller till exempel köttätande, men konstaterar att en ”balanserad” diet med

växtbaserad mat som spannmål, grönsaker, frukt samt kött som har producerats hållbart med lägre utsläpp av växthusgaser ökar förmågan att begränsa klimatförändringen. Närmare en tredjedel av de livsmedel som produceras blir aldrig uppätta och blir alltså matsvinn. Det innebär att de utsläpp som den matproduktionen har stått för har skett i onödan.

– Att minska matsvinnet innebär bara vinster, säger Markku Rummukainen.

Rapporten tar upp olika åtgärder för att motverka klimatförändringen; hållbarhet och snabba insatser är nyckelord som ofta återkommer.

– En åtgärd är att prioritera trädplantering främst i tropiska länder där positiv klimatpåverkan kan vara mycket större än i andra delar av världen. Men det krävs viss teknik om du vill använda det som klimatåtgärd. Planterar man för många träd eller på fel plats kanske det kräver för mycket vatten till exempel och kan bidra till markförstöring, säger Francis X Johnson.

Biobränsle hålls ofta fram i klimatdebatten som lösningen på att minska utsläppen, inte minst i transportsektorn, både när det gäller marktransporter och flyg. I rapporten lyfts en varningsflagg för att bioenergi måste hanteras noggrant för att undvika att den påverkar tillgången på livsmedel, biologisk mångfald och markförsämring. Elena Manaenkova, biträdande generalsekreterare för Meteorologiska världsorganisationen, och Hoesung Lee, ordförande för IPCC.

Jannike Kihlberg
jannike.kihlberg@dn.se

"Fakta. 7 000 forskningsrapporter har analyserats

IPCC, The Intergovernmental panel on climate change, är ett FN-organ som har till uppgift att analysera vetenskap relaterad till klimatförändring.

Mer än 7 000 forskningsrapporter har analyserats och ligger till grund för IPCC-rapporten om markanvändning.

Rapporten har sammanställts av 107 ledande forskare från 52 länder."

" Uppvärmningen av klimatet kan snabbas på av skogsbränderna

DN FREDAG 9 AUGUSTI 2019

Sommarens bränder i Arktis har hittills gett utsläpp av cirka 125 miljoner ton koldioxid, ungefär lika mycket som Sverige släpper ut på två och ett halvt år. Klimatförändringen förvärrar bränderna samtidigt som dessa i sin tur bidrar till att öka på - takten i klimatförändringen.

Årets skogsbränder i Arktis saknar motstycke, enligt Mark Parrington, skogsbrandsexpert på Cams, Copernicus climate change service, EU:s program för rymdövervakning av jorden.

Bränderna startade i juni och även om skogsbränder är vanliga under sommarsäsongen, maj till oktober, är det ovanligt med bränder så långt norrut så tidigt på säsongen och att de har pågått så länge är extremt ovanligt, enligt forskarna.

Med en högre global medeltemperatur, ändrade nederbördsmonster och ökad torka ökar risken för skogsbränder. Och även om de startar av naturliga orsaker gör hög värme att bränderna förvärras. Arktis har haft flera värmeböljor. Globalt är juli år 2019 den varmaste månad på jorden som har uppmätts, och juni år 2019 är den varmaste juni sedan mätningarna startade.

Fortfarande i augusti brinner det kraftigt i Sibirien som har drabbats värst, med både flest och störst bränder. Över 700 bränder har gjort att cirka 33 000 kvadratkilometer, ett område större än Belgien har

brunnit. Även Alaska, Grönland och Kanada har drabbats. Röken från de stora bränderna har syns tydligt från Nasas satelliter.

I de otillgängliga områden där bränderna härjar har marken och skogarna fungerat som infångare av koldioxid. I arktiska områden med permafrost och torv finns stora mängder metan, en extremt kraftfull växthusgas, bundet i marken sedan tusentals år. Nu förvandlar elden dessa områden till stora utsläppskällor av växthusgaser.

Hittills har bränderna orsakat utsläpp på cirka 125 miljoner ton koldioxid, enligt forskare på Cams. Det motsvarar ungefär Sveriges utsläpp under två och ett halvt år och är de högsta sedan övervakningen av bränders utsläpp startade 2003.

En stor del av sotpartiklarna kommer dessutom att landa på snö och isytor i Arktis vilket leder till att avsmältningen ökar eftersom en mörkare yta inte reflekterar solstrålarna utan i stället värms upp.

Skogsbränderna i Arktis kan ses som ett skolexempel på det som klimatforskarna kallar för "feedbackeffekter". Effekten innebär att ökade halter av växthusgaser driver på en ökad uppvärmning vilken leder till händelser som i sig förstärker klimatförändringen.

Klimathistoriska rekord sätts nu på löpande band. Troligen kommer 2019 att bli ett av de varmaste åren som har uppmätts och perioden 2014–2019 kommer sannolikt att bli den varmaste femårsperiod som hittills har noterats.

– Det här är inte science fiction. Det är klimatförändringen i verkligheten. Det händer här och nu och kommer att förvärras i framtiden om vi inte agerar snabbt, sa Petteri Taalas,

generalsekreterare för Världsmeteorologiska organisationen WMO i en kommentar till deras rapport om sommarens värme och bränder.

Jannike Kihlberg

jannike.kihlberg@dn.se

"Fakta. Bränder på yta större än Belgien

Skogsbränderna i Arktis började redan i juni. I Alaska har cirka 9 700 kvadratkilometer mark brunnit, ett område motsvarande Östergötland.

I Sibirien har mer än 33 000 kvadratkilometer mark brunnit, ett område som är större än Belgien.

Hittills har bränderna orsakat utsläpp på cirka 125 miljoner ton koldioxid. Sverige släpper ut drygt 50 miljoner ton per år inom landets gränser.

Källa: Cams, Naturvårdsverket "

"Sluta låtsas som att klimatkrisen är en fråga om höger och vänster

DN FREDAG 9 AUGUSTI 2019

Klimatforskare har konstaterat att den globala uppvärmningen är unik i sitt slag – under de senaste två millennierna har det förekommit regionala värmeförändringar, men ingenting som liknar vår tids världsomfattande klimatkris. Som det ser ut just nu kommer 2019 att bli ett av de varmaste åren som uppmätts.

Allvaret kräver ödmjukhet och lyhördhet inför forskningen. Ändå har policyförslag inom klimatpolitiken, ja till och med hela policyområden, på ett godtyckligt sätt kommit att delas upp mellan höger och vänster. Detta visade Expressens ledarsida (7/8) prov på senast i onsdags: kärnkraft är bäst, ekologiskt sämst. I Aftonbladet har det motsatta lyfts fram.

Ironsikt nog är kärnkraften, som kräver långsiktig, statlig planering snarare än marknadskrafter, det energislag som den teknikoptimistiska högern och liberaler – men inte vänstern – hoppas ska lösa många miljö- och klimatproblem. Och fastän det produceras av småföretagare och entreprenörer ratar samma höger närodlat och ekologiskt, som i stället förespråkas av rödgröna sympatisörer.

I själva verket existerar inte den motsättning som målas upp när naiva teknikälskare på detta sätt ställs mot tokiga miljömuppar. I så gott som alla de scenarier för hur vi kan nå temperaturmålen som FN:s klimatpanel IPCC har presenterat spelar kärnkraften en väsentlig roll

för mänsklighetens energiförsörjning. Den är ren, effektiv och långsiktigt hållbar. Därför är den bättre än många av alternativen.

Samtidigt har kärnkraften potential att utplåna människor. Detta påpekades nyligen av Aftonbladets ledarsida (14/7) – symptomatiskt nog helt utan att nämna att kolkraften åstadkommer samma sak dag ut och dag in. Kärnkraften är bara farlig när den i mycket sällsynta fall inte fungerar som den ska. Den smutsiga kolkraften däremot dödar människor även när den fungerar som det är tänkt, som Ola Söderholm konstaterat i poddcasten ”Stormens utveckling”.

Innan den förnybara energitekniken har blivit så effektiv att den kan fylla hela världens energibehov är kärnreaktorerna avgörande om vi ska klara temperaturmålen i Parisavtalet.

Hur är det då med det konventionella jordbruket? Expressen har rätt i att det kan producera mer mat per ytenhet än det ekologiska, men detta gäller bara i ett kortsiktigt tidsperspektiv. Faktum är att det sätt vi nu använder jorden driver på den globala uppvärmningen i en rasande fart.

Obrukad mark fungerar som en lunga där koldioxiden kan absorberas och lagras. Använd på rätt sätt skulle marken därför kunna vara en resurs i kampen mot den globala uppvärmningen. Men när IPCC i går presenterade sin specialrapport om hur mänsklighetens användning av land bidrar till klimatförändringarna var slutsatserna dystra.

Bland annat på grund av det ohållbara jordbruket har marken i stället blivit en gigantisk koldioxidkälla. En femtedel av alla växthusgaser härstammar nu från skogs- och jordbruket. I processen verkar jorden dessutom ha blivit mindre motståndskraftig mot extremväder, vilket vi till följd av uppvärmningen kommer att se mer av i framtiden.

Det industriella jordbruket utarmar jorden och värmer upp planeten. För att vända utvecklingen och säkerställa att den mark som nu används för livsmedelsframställning kan mätta mänskligheten också i en framtid präglad av varmare temperaturer måste lantbrukare använda teknik som lämnar jorden i inte bara ett lika gott skick som före odlingen, utan i ett bättre. Det kommer, bland annat, att kräva en ekologisk omställning: att sluta bespruta marken med gifter, låta den vila mellan skördar och odla grödor tillsammans med buskar och träd – så kallad agroforestry.

Att detta inte utesluter en utbyggnad av kärnkraften borde säga sig självt. Men det är klart. En rimlig klimatpolitik kräver fler nyanser än de som erbjuds bland ärvda 1900-talspositioner.

Elsa Kugelberg
elsa.kugelberg@dn.se "

Kapitel 5: DN-artiklar 11 juli - 1 augusti 2019 om utrikes för- hållanden.

**Fortsättning på Sven Winnell 11 juli 2019:
DN-artiklar 28 maj - 11 juli 2019 om utrikes
förhållanden.**

<http://winnell.com/omr36-39zzzzzh.pdf>

**Artiklarna är inte redigerade utan är som de kommer när man
klickar på digitala DN**

Nathan Shachar: Skrattet har fastnat i halsen på Trumps allierade

TORSDAG 11 JULI 2019

**Jerusalem. Donald Trumps hårdhänta
Iran-politik skulle sätta ayatollorna i**

**Teheran på plats, tvinga dem att bryta
med terrorismen och sluta bekosta
stämplingar mot regionens regimer.
Men efter ett par ronder i den
amerikansk-iranska konfrontationen är
det Iran, inte USA, som flyttat fram sina
positioner.**

För ett år sedan, då Trump drog USA ur stormakternas atomavtal med Iran och inledde sanktioner mot landet, utbröt jubel bland israeliska nationalister, de arabiska monarkierna vid Persiska viken och många av Libanons kristna och sunnimuslimer. Under våren, då USA med sin improviserade och humörstyrda Iran-politik spelat motståndaren i händerna, har skrattet fastnat i halsen på Trumps allierade.

Premiärminister Benjamin Netanyahu spelade en nyckelroll då världens stormakter började förhandla med Iran

om dess kärnvapenprogram. Hans febrila aktivism övertygade många ledare om att det iranska programmet inte bara var ett hot mot israeler och araber, utan mot världsfreden.

Men när avtalet, JCPOA, presenterades i Wien sommaren 2015, tog Netanyahu avstånd från det och framställde president Barack Obama som en svikare. Avtalet var tandlöst, menade han. Det tvingade visserligen Iran att göra sig av med nästan allt anrikat uran och att sätta de flesta anrikningscentrifuger ur spel, men det specificerade inte hur Iran skulle bestraffas om det bröt mot reglementet. Det omfattade heller inte Irans storskaliga missilprogram och lämnade fältet fritt för Iran att återuppta sina nukleära verksamheter efter femton år. Många internationella bedömare menade att

avtalet var bättre än ingenting, Netanyahu slog fast att det var sämre än ingenting. När Trump skärpte sanktionerna och trappade upp konflikten med Iran så hoppades hans beundrare i regionen på något av tre scenarier: Att regimen skulle kollapsa, att den skulle gå med på att förhandla om ett nytt atomavtal eller att USA skulle ta till vapen mot Iran och tvinga det på knä.

Inget av detta har hänt. Iranierna hade lovat USA att besvara den diplomatiska och ekonomiska pressen med attacker mot sjöfarten i de strategiskt viktiga sunden Hormuz och Bab al-Mandeb. Det gjorde Iran med en rad vågade attentat, och sköt dessutom ned ett pilotlöst amerikanskt spionplan. Allt pekade på amerikansk vedergällning och en storkris.

Men av det blev ingenting. I stället för att lära Iran en läxa under den kris Trump

själv provocerat fram, drog presidenten in hakan. Irans aggressioner mot sjöfarten har lämnats utan åtgärd. Varken Netanyahu eller Saudiarabiens ledare kan ge luft åt sin besvikelse över USA:s agerande, som nu givit Iran initiativet och till och med sporrat regimen att bryta mot JCPOA.

Trumps förklaring att han avstod från att bomba Iran av humanitära skäl var ett påhitt.

Hans reträtt beror på att han har fler vänner än Netanyahu – vänner med helt andra preferenser. En väpnad konflikt med Iran, som kanske urartat till krig, skulle tvingat honom avstå från en av sina viktigaste väljargrupper: de som förkastar varje tanke på nya Mellanösternäventyr.

Nathan Shachar
naranjal@gmail.com

May missade chansen att sätta ned foten

TORSDAG 11 JULI 2019

Kommentar

Storbritanniens ambassadör i

Washington avgår efter det ordkrig som uppstått med Donald Trump till följd av de läckta diplomatdokumenten.

Theresa May slipper därmed en öppen konfrontation med USA – men det är svårt att inte tolka det som brittisk undergivenhet.

Theresa May har bara ett par veckor kvar som premiärminister och med stor

sannolikhet kommer hon aldrig mer att behöva träffa Donald Trump.

Om det var någon gång hon skulle sätta ned foten och säga nej till USA:s president var det nu.

I veckan har Donald Trump gjort flera anmärkningsvärda utfall mot Storbritanniens ambassadör i Washington, Kim Darroch. Detta sedan en hel trave av ambassadörens hemliga diplomatförsändelser läckt till den brittiska tabloiden Daily Mail.

I dem beskrivs Donald Trump som ”oduglig”, ”osäker”, ”inkompetent” och ”unikt dysfunktionell”.

Vilket egentligen inte är så konstigt.

En ambassadör har till uppgift att på ett sakligt och framt sätt hålla sin regering underrättad om vad som försiggår i landet. Men det görs normalt sett i det tysta, ofta

genom hemligstämplade försändelser som just dessa.

Att ambassadörens omdömen nu läckte ut var inte bara pinsamt; för Donald Trump var det en oförlåtlig oförrätt.

På Twitter slog den amerikanska presidenten fast att den i de flesta läger respekterade Kim Darroch ”inte är omtyckt i USA” och att hans regering ”inte kommer att ha mer med honom att göra”. Theresa May försökte ta sin ambassadör i försvar, men Trump skärpte bara tonen ytterligare:

”Den knäppe ambassadören ... är någon vi inte är särskilt nöjda med. Han borde prata med sitt eget land och sin premiärminister om de misslyckade Brexitförhandlingarna i stället för att bli så upprörd över min kritik. Jag sa åt Theresa May hur hon borde hantera det där, men hon gick sin egen dumma väg – och

lyckades inte få det avklarat. En katastrof! Jag känner inte ambassadören, men jag har hört att han är en pompös fåne”, skrev Trump.

Kabinettssekreterare Simon McDonald konstaterade på onsdagen i det brittiska underhuset att senast ett liknande gräl ägt rum var 1856 – när den dåvarande brittiske ambassadören försökte rekrytera amerikaner till Krimkriget.

I detta läge hade Theresa May kunnat säga ”nog”.

Som nästan alla briter minns hon säkert filmen ”Love Actually”, där Hugh Grant spelar en nybliven brittisk premiärminister som har att hantera en bullrig och nedlåtande amerikansk president. När han ska hålla tal om den så kallade ”speciella relationen” med USA rinner bägaren till slut över för Grants karaktär:

– Jag är rädd att det här har blivit en dålig relation. En relation som bygger på att presidenten tar allt han vill ha och struntar i allt som är av vikt för Storbritannien.

I verkligheten sa Theresa May:

– Jag beklagar djupt att Kim Darroch känt sig tvungen att avgå.

Hon fick i alla fall in en bredsida – om än en indirekt sådan. Och den var inte riktad mot Trump, utan mot Mays trolige efterträdare Boris Johnson, som inte ens försökt ta ambassadören i försvar.

– Jag hoppas den här kammarens ledamöter nu reflekterar över betydelsen av att stå upp för våra ledande diplomater, sa Theresa May.

Alltid något.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se

Dela

Miljardär misstänks för sexbrott – minister indragen i härvan

TORSDAG 11 JULI 2019

**Kraven växer på att Trumps minister
Alex Acosta ska avgå. Han anklagas för
att ha hjälpt miljardären Jeffrey Epstein**

**att komma undan ett strängare straff i
ett åtal om sexhandel av minderåriga.
Nu är Epstein misstänkt för nya
sexbrott mot unga flickor.**

På måndagen åtalades den 66-åriga amerikanska miljardären Jeffrey Epstein för sex fall av trafficking. Han anklagas för att ha betalat minderåriga hundratala dollar för att få massage och därefter ha utnyttjat flickorna sexuellt i sina hem i Florida och New York.

Enligt åtalet var Epstein medveten om att flickorna var minderåriga, den yngsta 14 år. Han misstänks även ha betalat offren för att hitta andra att utnyttja.

Jeffrey Epstein, som riskerar upp till 45 års fängelse om han döms, nekar till brott. Det är inte första gången som Epstein står anklagad för sexbrott. 2008 dömdes han till 13 månaders fängelse för att ha bjudit ut en flicka för prostitution.

Domen fick stor uppmärksamhet eftersom Epstein ska ha gjort en hemlig uppgörelse med åklagaren för att få ett lindrigare straff. Åklagaren var USA:s nuvarande arbetsmarknadsminister Alex Acosta. Epstein slapp åtal i mer än 40 fall av misstänkta sexualbrott mot unga flickor, skriver AP. Brott som troligen hade inneburit livstids fängelsestraff om han hade fällts. Det fanns även en klausul som garanterade potentiella medbrottslingar strafffrihet.

Uppgårelsen och de nya anklagelserna om sexbrott mot Jeffrey Epstein har fått Demokraterna att kräva arbetsmarknadsministerns avgång.

På Twitter skriver representanhusets talman Nancy Pelosi:

”Som amerikansk advokat har han ingått ett omoraliskt avtal med Jeffrey Epstein vilket förhindrade unga offer att få juridisk

upprättelse.” Alex Acosta har tidigare kallat uppgörelsen ”lämplig”.

Jeffrey Epstein har tjänat stora pengar och är även känd för sina tidigare vänskapsrelationer med president Donald Trump och ex-presidenten Bill Clinton samt brittiska prins Andrew. Det har väckt frågor om hur mycket de har känt till om Epsteins övergrepp.

Epstein är häktad i väntan på rättegång.

Katarina Lagerwall

katarina.lagerwall@dn.se

Inte ens nu när det är rekordvärme och utsläppen är enorma slutar de styrande i Delhi att hugga ner träd.

TORSDAG 11 JULI 2019

Det säger Aman Sharma, 16, som även kallas Indiens Greta Thunberg. Tusentals barn dör varje år av den förorenade storstadsluften i hettans och torkans Indien. Nu kräver en växande skara skolelever att politikerna agerar på utsläpp

och klimatförändringar – och slutar att hugga ned träd.

TT

Merkels skakningar väcker frågor

TORSDAG 11 JULI 2019

Tyskland.

Tysklands förbundskansler Angela Merkel har fått sitt tredje offentliga darranfall på en månad, den här gången bredvid sin finländske kollega Antti Rinne som är på besök i Berlin. Merkel bedyrar dock att hon mår fint.

– Det finns inga skäl att oroa sig, säger Merkel vid en presskonferens.

TT

Barcelona fortsatt vänsterradikalt

TORSDAG 11 JULI 2019

Spanien.

Den vänsterradikala borgmästaren Ada Colau behåller makten i Barcelona, trots förlusten i valet den 26 maj. Genom en allians med socialistpartiet PSC har Colau lyckats blockera valets största parti, separatistiska ERC, och tvinga det i opposition.

I Madrid, där den vänsterradikala koalitionen förlorade makten, har högern inte kunnat sätta ihop något kommunstyre än. Lyckas de inte stundar nyval i huvudstaden – ett scenario som rycker närmare också för hela landets del. Vänsterradikala Podemos kräver

ministerportföljer för att stödja
premiärminister Pedro Sánchez
socialistparti då nästa regering skall sväras
in i slutet av juli – något Sánchez vägrar.

Nathan Shachar

Iran: Tankerstopp kommer få konsekvenser

TORSDAG 11 JULI 2019

Iran. Konflikten tilltar kring den iranska oljetanker som förra torsdagen stoppades utanför Gibraltars kust. Nu antyder Irans president Hassan Rohani att Storbritannien kan vänta sig vedergällning.

– Det är ni som skapar osäkerhet och ni kommer att inse konsekvenserna senare, säger Rohani i iransk stats-tv.

– När en av era tankrar vill röra sig i regionen kommer ni att behöva skydda

den med fregatter för att ni är rädda. Så varför gör ni så här?

Samtidigt varnar en rådgivare till Irans högste ledare, ayatolla Ali Khamenei, för att Iran kan komma att hämnas.

– Om Storbritannien inte släpper den iranska tankern är de relevanta myndigheterna förpliktigade att vidta motsvarande åtgärder och kvarhålla en brittisk tanker, säger rådgivaren Mohsen Rezai.

Supertankern Grace 1 stoppades av brittiska marinen efter misstankar om att den, i strid med EU-sanktioner, var på väg mot Syrien med olja. Detta har emellertid förnekats av Iran.

TT-AFP-Reuters

Italien vill skicka sopor till Stockholm

TORSDAG 11 JULI 2019

Den italienska huvudstaden genomgår en av sina värsta sopkriser. Kanske kan Sverige och Högdalenverket bli räddningen för Rom. Förhandlingar om att Sverige skulle ta en del av de italienska soporna pågår.

Rom.

I den 35 gradiga värmen jäser soporna i stora sopcontainrar. En söt vidrig lukt av sopor sprider sig överallt. Inte minst efter att kommunen slutat med att spruta rengöringsmedel när containrarna är

tömnda. Den utgiften har kommunen dragit in för att spara pengar. I centrum märks sopkrisen mindre. Kring Spanska trappan och Peterskyrkan är det rent och fint. Men man behöver inte gå långt på bakgatorna för att se hur sophögarna tornar upp sig. I förorterna är det värst. Där blir soporna liggande i dagar. När containrarna är fulla så får man ta till gatan och även trottoaren.

Högdalenverket som drivs av Stockholm Exergi bekräftar att man har fått en förfrågan från den italienska staten att hjälpa till. De beskriver situationen som akut.

– Vi ställer höga krav på vilket avfall vi tar hand om men vi har lovat att utvärdera, säger Jonas Collet, presstalesman på Stockholm Exergi.

Vad för slags avfall det rör sig om och hur mycket är i nuläget oklart.

Collet säger att avfallshantering är ett stort problem i många länder och att man på Stockholm Exergi gärna vill hjälpa om man kan.

– Vi tycker det är viktigt eftersom vi kan rena avfall så att det inte läcker ut gifter i naturen eller plaster i haven. Men i dagsläget kör vi redan våra anläggningar på i närmaste maxkapacitet så vi kanske inte har så väldigt stora möjligheter att hjälpa till just nu.

Ansvar för den kommunala renhållningen är Ama. Presskontoret bekräftar att man nu förhandlar med Sverige. Men det behövs tid och tålamod för att komma överens, säger pressansvarige Gianluca Parnoffi.

Denna gång vill italienarna skicka soporna med båt till Stockholm och eventuellt Göteborg. Det hela kan bli en dyr historia för Roms kommun och den mycket föga

populära borgmästaren Virginia Raggio. Roms första kvinnliga borgmästare har under tre år inte lyckats få ordning på stadens transporter och ännu mindre på soporna.

För att merparten av sopbergen ska försvinna inom en vecka, vilket kommunen satt som mål, krävs stora uppoffringar. Under en vecka ska sopstationerna ta hand om hela 19 200 ton sopor. En rad angränsande städer ställer motvilligt upp och tar emot huvudstadens skräp.

Ama är djupt kört i botten både ekonomiskt och moraliskt. Frånvaronivån bland de anställda ligger på 15,3 procent medan 8,6 procent är sjukskrivna. Det gäller att komma ihåg att Roms kommun är ganska exakt tio gånger större än Paris. Det är därför renhållningen har hela 7 667 anställda.

Förhandlingarna mellan Stockholm Exergi och Ama kan bli en dyr historia för romarna. Kommunen har förlängt arbetsskift och ger extra påslag för att staden ska bli ren inom en vecka.

Samtidigt presenterar Romtidningen Il Messaggero fakta som att bara sex av tio sopbilar fungerar. Priset att skicka romarnas sopor till Stockholm blir högt. Det har stigit efter att Kina slutat att importera sopor samtidigt som Storbritannien söker nya förbränningsanläggningar i Centraleuropa. För ett år sedan fick Italien betala 1 460 kronor för varje ton som skickades till Österrike. Att skicka soporna till Sverige skulle kosta mycket mer. Il Messaggero uppskattar att det kommer att kosta runt 40 miljoner kronor att skicka 20 000 ton av Roms sopor till Stockholm och eventuellt även till Göteborg.

Under åren 2012–2013 tog Högdalenverket emot sopor från området kring Neapel, något som väckte debatt. Under 2013 blev ett 40-tal anställda på förbränningsanläggningen sjuka i oklara symtom och fick sjukskriva sig vilket gav ytterligare liv till den offentliga diskussionen.

I Roms sopor bör det inte finnas giftigt eller farligt avfall. Men romarna är ytterst odisciplinerade. På gatan finns fyra containrar: en för färskt avfall, en för glas och metall, en för plast och en för papper. Endast en mindre del är källsorterat, eftersom romarna inte följer anvisningarna. Oftast beror det på att det är fullt och då trycker romarna in soporna där det finns plats. Eller ställer soporna direkt på gatan. Där hamnar nattetid även madrasser, sängar och mindre skåp.

Peter Loewe

Grattis, här har ni ert kalifat

FREDAG 12 JULI 2019

Det rapporterades häromveckan från al-Hol-lägre, där IS-terroristerna hålls fångna, att en ung kvinna dött. Hon ska ha blivit mördad av de sina, ihjälslagen för att hon bröt mot någon islamistisk regel. Ingen vågar vittna närmare om vad som hänt av rädsla för att själv råka illa ut. Ja, grattis: Här har ni ert kalifat. Det var ju en sak ni glömde, när ni planerade ert extremistiska paradiset på jorden, och det var att det skulle befolkas av sådana som ni. Att ni skulle vara

underkastade samma grymma, totalitära styre som alla andra, samma fullkomliga förakt för människovärdet.

Inte kan man säga att al-Hol är ett rättvist straff för IS-terroristerna, för det finns en gräns när ondska blir så omfattande att ett rättvist straff inte längre är möjligt att utmäta.

Att sitta inlåst i det ideologiska helvete man själv på det mest brutala vis försökt påtvinga andra, det är i alla fall något. Men denna plats är inget för barn.

80 procent av alla som dött i al-Hol är småtingar under fem år. De dör av undernäring, av uttorkning, av obehandlade sjukdomar. Av köld om nätterna, och hetta om dagarna. Rädda barnen har slagit larm om att flera av dem kan ha varit svenska.

Fortfarande är upp till 70 svenska barn vid liv. De är våra medborgare, och vårt ansvar.

I början av maj fördes sju syskon, de så kallade Skråmobarnen, i säkerhet efter att deras morfar fört en intensiv kampanj i medierna för deras sak. Sedan dess har inga andra svenska barn fått hjälp.

Detta är under all kritik. Är regeringen verkligen så opportunistisk att den bara hjälper när den absolut måste, på grund av det sociala trycket, snarare än av medmänsklig plikt?

Sveriges agerande i fråga om IS-terroristernas barn imponerar inte för en demokrati som annars alltid är så snar med att kalla sig humanitär stormakt.

Lisa Magnusson

lisa.magnusson@dn.se

Envist fokus på sakpolitik ger Warren medvind

FREDAG 12 JULI 2019

Vänsterdemokraten Elizabeth Warren har medvind för att bli partiets nästa presidentkandidat. Med fokus på sakpolitik har hon stärkt sin trovärdighet bland kärnväljarna.

– Det är inte rätt att Washington bara fungerar för dig om du har pengar, säger hon när DN träffar henne i New Hampshire.

New York

Utanför det gamla stadshuset i Peterborough, New Hampshire har ett hundratal personer samlats i en otålig klunga. De fick inte plats inne i den stora salen där senatorn Elizabeth Warren snart ska hålla tal. Men på väg in kommer Warren förbi folksamlingen och klättrar upp på en liten pall.

– Jag har goda nyheter och dåliga nyheter. De dåliga nyheterna är att det är proppfullt därinne. De goda nyheterna är att det är proppfullt därinne.

Det är medvind för Elizabeth Warren i Demokraternas primärval. Hon har klättrat i opinionsmätningar tack vare en kampanj med envist fokus på sakpolitiken. Den flätas samman i en övergripande berättelse om ett Washington som inte längre fungerar för den amerikanska medelklassen. De ekonomiska klyftorna i

USA har fört med sig ännu större klyftor i politisk makt, där de allra rikaste bestämmer reglerna, menar Warren.

– Hon sticker ut för att hon är både passionerad och detaljerad. Jag gillar alla hennes politiska förslag, men framför allt gillar jag hennes övergripande vision om strukturella förändringar i Washington, så att det inte bara fungerar för de som har pengar, utan för vanligt folk, säger grundskoleläraren Michelle Filer, som står i kö en dryg halvtimme för att få en pratstund med Warren i New Hampshire. Warren är inte den enda demokraten som omfamnar ekonomisk vänsterretorik i det här valet, men hon har en särskild trovärdighet eftersom hon talat om de här frågorna i hela sitt yrkesliv. Som professor i juridik på Harvard Law School fokuserade hon på den amerikanska medelklassens ekonomiska utsatthet.

Under Barack Obamas tid som president var hon rådgivare åt honom i ekonomiska frågor och lyckades övertyga honom om att upprätta en ny statlig myndighet för konsumentskydd. Hon valdes till senator 2012, efter att Obama övertygat henne om att ställa upp i valet.

Inför årets valkampanj avfärdades hon av skeptiker som en akademiker som är mer bekväm vid skrivbordet än som kampanjpolitiker. Men hon har svarat genom att använda sin sakpolitiska detaljkunskap för att få fördelar i kampanjen. Hennes inofficiella slogan ”Jag har en plan för det” kontrasteras mot de yngre manliga kandidater som ibland har slarvat med sakpolitiken. Här i New Hampshire säger många av hennes anhängare att de stöder henne just för den sakpolitiska tyngden.

– Det är dags för Joe Biden att lämna över stafettpinnen till någon annan, tycker jag. Warren är bättre i sakfrågorna, i synnerhet när det gäller sjukvården och ekonomiska reformer, säger Bridget Howell, en pensionerad jurist från Frankestown i New Hampshire.

Det politiska förslag som bäst symboliserar Warrens kampanj är en ny skatt, på två procent, på förmögenheter över 50 miljoner dollar. Knappt en promille av USA:s befolkning skulle omfattas av skatten, men den beräknas generera nästan 300 miljarder dollar om året i nya intäkter. I Warrens kampanjtal börjar hon ofta med att presentera denna förmögenhetsskatt, som hon med ett par skickliga retoriska grepp får att låta som en självklarhet. I New Hampshire tittar hon ut över rummet, med ett slugt leende.

– Dina första 50 miljoner? Det är lugnt. De kommer vi inte röra. Jag ser att många här drar en lättnadens suck.

Publiken skrattar.

– Men för varje dollar utöver de där 50 första miljonerna tar vi två cent, säger hon. Därefter räknar hon upp alla de investeringar som blir möjliga med de nya skatteintäkterna. Avgiftsfria college, allmänna dagis och förskolor, radikalt höjda löner för grundskolelärare, ordentliga investeringar för att lösa opiumkrisen i USA, som är särskilt alarmerande just i New Hampshire. Publikens jubel stiger för varje punkt som bockas av.

På ett finurligt sätt verkar hon ha inverterat vänsterpolitikens klassiska problem. I stället för att rabbla upp en önskelista med målsättningar, följt av den ofrånkomliga frågan om hur de ska betala

för allt detta, börjar Warren i stället i andra änden. Hon berättar först om ett USA där det främst är de allra rikaste som gynnas av den ekonomiska utvecklingen och etablerar sedan att hon tycker att de borde betala lite mer i skatt, för att sedan lugnt räkna upp alla offentliga investeringar.

Förslaget om förmögenhetsskatt har inte oväntat mött kritik från förmögna demokrater. Men som signalpolitik lär det inte skada Demokraterna att påminna om att de försöker hjälpa den breda medelklassen, även om det betyder att de rikaste får betala lite mer. I opinionsmätningar är det inte bara en överväldigande majoritet av demokrater och oberoende väljare som stöder Warrens förslag, utan även en knapp majoritet av republikaner.

I mediernas rapportering om Warrens kampanj påstås det ofta att hon omfamnat den ekonomiska populism som hjälpte Donald Trump att vinna presidentvalet. Men det är snarare det omvända. Warren har, precis som Bernie Sanders, pratat om många av de här frågorna i tre decennier. Mark Schmitt, en inflytelserik liberal debattör i USA, har sagt om presidentkandidater: "Det viktiga är inte vad du säger om sakpolitiken, utan vad sakpolitiken säger om dig". Att Warrens budskap går hem bland Demokraterna kan bero på att sakpolitiken är så tydligt förankrad i hennes egen livserfarenhet. Warren växte upp i en arbetarfamilj i Oklahoma. Farfar var städare, pappan blev arbetslös efter en sjukdom i 50-årsåldern och då tvingades mamma ta sitt första jobb i livet, för att de inte skulle bli vräkta.

I Warrens kampanjtal berättar hon inlevelsefullt om minnet av hur mamman tog på sig sin allra finaste klänning och gick och sökte jobb som telefonist på ett varuhus.

– Det var ett jobb med minimilön, men det räckte för att försörja oss. Det räddade vår familj. I dag är det omöjligt att försörja en familj på en minimilön i USA, säger Warren.

Publiken i New Hampshire nickar instämmande. Att Warren själv kunde klättra uppåt från ett arbetarhem i Oklahoma till Harvard och senaten beror i hennes berättelse inte bara på att hon var flitig, utan på att samhällets institutioner hjälpte till. Hon utbildade sig på ett offentligt finansierat college i Texas, för 45 dollar per termin. I dag kostar delstatens bättre universitet 45 000 dollar om året. I New Hampshire återkommer hon gång på

gång till att alla amerikaner måste få en chans att göra den resa hon gjort.

– Det är inte rätt att Washington bara fungerar för dig om du har pengar, säger hon när DN träffar henne kort efter talet i New Hampshire.

Det är fortfarande en uppförsbacke för Warren att vinna primärvalet. Det som talar emot henne är först och främst en oro bland många demokrater när det gäller hennes chanser att vinna mot Trump. I opinionsmätningar säger en rekordhög andel demokrater att det allra viktigaste inför nästa val är att hitta en kandidat som kan besegra Trump, även om de inte delar värderingar i alla sakfrågor. En demokrat i New Hampshire säger i en minnesvärd kommentar:

– Elizabeth Warren är den person jag allra helst skulle vilja ha som president, men allra minst vill se som presidentkandidat.

Även de mest hängivna anhängarna i Peterborough bekymrar sig för just detta. – Hennes största utmaning är just den här bilden av att hon kommer få svårt att vinna mot Trump, säger Bridget Howell i New Hampshire.

Martin Gelin

FREDAG 12 JULI 2019

Hennes största utmaning är just den här bilden av att hon kommer få svårt att vinna mot Trump

Bridget Howell i New Hampshire är en hängiven anhängare till Elizabeth Warren.

Fakta. Tidigare rådgivare åt Barack Obama

Elizabeth Warren är senator från Massachusetts. Född 1949 och Uppvuxen i Oklahoma och Texas. Tidigare professor i juridik på Harvard Law School. Under Barack Obamas tid som president var Warren rådgivare i ekonomiska frågor och fick

honom att starta en statlig myndighet för konsumentskydd, Consumer Finance Protection Bureau.

Kandiderar i primärvalet för att bli Demokraternas presidentkandidat 2020.

Utmärker sig för en progressiv vänsterretorik och ett ambitiöst sakpolitiskt program.

I de senaste opinionsmätningarna leder Joe Biden, med Elizabeth Warren och Bernie Sanders på delad andraplats.

Rödgröna i EU tveksamma till von der Leyen

FREDAG 12 JULI 2019

Ursula von der Leyens möjlighet att bli ny ordförande för EU-kommissionen har minskat. Hon stöds av moderater och kristdemokrater, men rödgröna politiker, och SD, kommer att rösta emot henne nästa vecka.

Bryssel

På tisdag kväll ska Europaparlamentet rösta om Ursula von der Leyen blir ny ordförande för EU-kommissionen. Det är osäkert om hon lyckas samla tillräckligt

stöd. Flera partigrupper har tagit ställning mot henne. Andra tvekar.

– Efter de samtal vi haft med henne är det tydligt att hon inte är beredd att driva den politik som klimatet kräver, säger Alice Bah Kuhnke (MP).

Den gröna gruppen, som är parlamentets fjärde största med sina 74 ledamöter, tänker alltså rösta mot von der Leyen.

Alice Bah Kuhnke tror det går att hitta en annan person till posten.

– Det finns fortfarande möjlighet att få fram en kandidat som kan luta sig mot den progressiva majoritet som går att bilda i parlamentet, säger Alice Bah Kuhnke.

Vem då?

– Till exempel Ska Keller (de gröna) eller Margrethe Vestager (liberal). Någon av dem hade jag gärna sett.

Ska en ny kandidat lanseras måste stats- och regeringscheferna ha ett nytt

toppmöte och enas om ett namn. Senast tog det två dygn.

– Det blir inte enkelt, men det som krävs just nu för EU och världen är en ledare som är beredd att ta fajten och som vill väldigt mycket mer än von der Leyen vill, säger Alice Bah Kuhnke.

Parlamentet hade chans att ta initiativet och ena sig om en person innan stats- och regeringscheferna började sitt senaste toppmöte. Det gjorde man inte. Alice Bah Kuhnke hänvisar till hur parlamentet är sammansatt efter valet och att det finns många olika och starka viljor.

Vad säger att parlamentet ska kunna ena sig framöver om en annan kandidat?

– Som sagt, det kommer att bli tufft och svårt. Men vi gröna och jag är beredda att fortsatt diskutera och förhandla, men inte att vika av från vad som måste göras, säger Alice Bah Kuhnke.

Även vänstergruppen Gue/NGL, med svenska V, ska rösta mot von der Leyen.

Samma sak gäller för

Sverigedemokraterna som på Twitter skriver att ”vi kommer att rösta nej till Ursula von der Leyen nästa vecka som kommissionsordförande. Hon är federalist och det finns mängder av kritik vi har mot henne”.

Men det är ännu oklart hur partiets grupp ECR ställer sig. På måndag kväll ska gruppen, med totalt 62 ledamöter, besluta om man ska stödja eller fälla Ursula von der Leyen.

M och KD kommer att rösta för henne. De ingår i parlamentets största partigrupp EPP med totalt 182 ledamöter. Eftersom Ursula von der Leyen också tillhör den gruppen kan hon räkna med starkt stöd där.

Socialdemokraternas och dess partigrupp S&D, med 154 ledamöter, har inte bestämt sig. Den har skickat brev till Ursula von der Leyen med ett antal frågor.

– Vi behöver tydligare svar om hur hon ska utforma politiken. Jag skulle inte bli förvånad om omröstningen om henne skjuts upp till september, säger Heléne Fritzon (S).

Hon tror att Ursula von der Leyen behöver mer tid för att lyssna till de politiska grupperna och förankra sin kandidatur.

– Just nu känns det bräckligt att hon ska lyckas nå en absolut majoritet, säger Heléne Fritzon.

Pia Gripenberg

Fakta. Så ska de svenska partierna rösta

DN har frågat de svenska partierna i parlamentet hur de kommer rösta nästa vecka om Ursula von der Leyen. Här är deras svar:

Moderaterna

(Ingår i EPP)

För

Nomineringen av Ursula von der Leyen är en del i ett balanserat och jämställt beslut om nya ledande positioner inom EU, som avspeglar valresultatet.

De partier som avser rösta nej måste vara beredda på att vi får en ”kommissionskris” och låsningar i Europasamarbetet.

Kristdemokraterna

(EPP)

För

Ursula von der Leyen är en mycket erfaren politiker, tillhörande samma partifamilj som Kristdemokraterna. Hennes långa bakgrund som försvarspolitiker och tydliga ställningstagande mot Ryssland talar till hennes fördel.

Socialdemokraterna

(S&D-gruppen)

Inte bestämt än

Vi har ställt ett antal frågor till Ursula von der Leyen som vi vill ha tydliga svar på, bland annat om klimatet där hennes ambitioner är för låga. Efter det beslutar vi oss. Ursula von der Leyen ger ett kompetent intryck.

Liberalerna
(Renew Europe)

Lutar åt för

Vi bedömer att hon står stadigt i EU:s grundläggande värderingar och är en person som kan vara ytterst ansvarig att föra EU:s talan i världen. Röstar man nej måste man ha en annan kandidat.

Centerpartiet
(Renew Europe)

Inte bestämt än Centerpartiet behöver fler garantier om höjda ambitioner i klimatpolitiken, om bättre ordning i migrationspolitiken i Europa och om att Margrethe Vestager får den utlovade topposten för att vi ska rösta ja.

Miljöpartiet
(De gröna)
Mot

Hon har inte kommit med konkreta förslag till oss om vare sig klimatet eller demokratin i EU. Hon vill till och med ha lägre klimatmål än vad som tidigare antagits av Europaparlamentet.

Vänsterpartiet
(Gue/NGL)

Mot

von der Leyen hejar på utvecklingen av EU som en militariserad superstat. Hon har inga konkreta svar på ödesfrågor för framtiden, klimatet, asylrätten, kvinnors rättigheter eller EU:s destruktiva åtstramningspolitik.

Sverigedemokraterna
(ECR)

Mot

Hon är federalist och det finns mängder av kritik vi har mot henne. Hon kommer att bli en Jean-Claude Juncker 2.0 och har uttalat sig för Europas förenta stater. Vi vill i stället ta tillbaka makt till Sverige. Källa: DN

Regeringspartiet misstänks ha tagit emot ryska pengar

FREDAG 12 JULI 2019

Regeringspartiet Lega som leds av Matteo Salvini har sedan flera månader utretts av åklagare för att klargöra om partiet tagit emot pengar från Ryssland.

På torsdagen inleddes en förundersökning av åklagare i Milano. Nyheten om att Lega eventuellt har tagit emot ryska pengar har cirkulerat i flera

månader efter att nyhetsmagasinet L'Espresso sammanställt en utredning i februari. Efter att den amerikanska sajten BuzzFeed News tagit upp nyheten och försett den med ljudfiler har historien fått världsintresse.

I centrum för utredningen står Gianluca Savoini som den stora Milanotidningen Corriere della Sera definierar som "ett sändebud".

Gianluca Savoini är en journalist som jobbat länge nära Lega Nord, som partiet hette från början. Han var bland annat talesperson för den förre partiledaren Roberto Maroni. Savoini leder sedan länge vänföreningen Lombardiet–Ryssland. På ljudfilerna talar sex personer – tre ryssar och tre italienare – runt ett bord. Ingen mer än Savoini är identifierad. Scenen utspelar sig på det legendariska

ryska hotellet Metropol, där bolsjevikerna huserade under revolutionen 1918.

Personerna diskuterar affärer som rör olja och energi. Det stora italienska multinationella petroleum- och energibolaget ENI med verksamheter i 70 länder nämns flera gånger.

De förhandlar om villkoren för att kunna föra över miljontals dollar till Salvinis parti genom en hemlig kanal, skriver Corriere della Sera. Mötet i Moskva ägde rum i oktober 2018.

– I maj nästa år är det val till EU-parlamentet. Vi vill förändra Europa, för att se ett Europa som återigen står nära Ryssland. Vi vill återfå vår suveränitet, säger Gianluca Savoini, som själv bestrider ljudfilernas autenticitet och har sagt att han inte känner igen sina egna ord. Nyheten kommer bara en vecka efter att Vladimir Putin besökte Rom den 4 juli.

Matteo Salvini var med på den middag som avslutade mötet i eleganta Villa Madama som tillhör regeringskansliet och italienska UD.

Det var ett besök som präglades av handelsfrågor, där Italien nu strävar efter att EU:s embargo gentemot Ryssland skall upphöra så snart som möjligt.

Det italienska parlamentet reagerade omedelbart på förundersökningen i Milano. Oppositionen företrädd av Demokraterna (Pd) demonstrerade i aulan och höll upp plakat med siffrorna 49 eller 65.

Siffrorna syftar på Legas ekonomiska skandaler. Det handlar om 49 miljoner euro, offentliga partibidrag under åren 2008–2010 som förskingrats och som misstänks har gömts undan i företag och fonder. De länder som nämns är Luxemburg och Belgien.

Denna skandal är konkret och en italiensk domstol har dömt Lega att betala tillbaka en halv miljon euro om året till den italienska staten. 65 miljoner dollar skulle ha varit fyra procent av förtjänsterna på en rad energiuppgörelser under det senaste året.

Det är oklart om överenskommelsen på hotell Metropol verkligen har resulterat i att Lega fått detta miljonbelopp. ”Men de bandade inspelningarna är tillräckligt för att ställa frågan vilken koppling som finns mellan Lega och Moskva”, skriver journalisten Alberto Nardelli som gjort denna långa journalistiska utredning för BuzzFeed News.

Matteo Salvini är minst sagt ursinnig över dessa anklagelser som han betecknar som helt grundlösa.

– Jag har redan tidigare stämt personer och kommer att göra detta även i dag, i

morgon och i övermorgon. Jag har aldrig tagit emot så mycket som en rubel, en euro, en dollar eller en liter vodka av Ryssland, säger Matteo Salvini.

Peter Loewe

loewepeter@gmail.com

Katrine Marçal: Kvällens utfrågning är riskabel för Boris Johnson

FREDAG 12 JULI 2019

Kommentar

Det blir ingen mer tv-debatt mellan Boris Johnson och Jeremy Hunt. En av dem (antagligen Boris Johnson)

kommer att vara Storbritanniens premiärminister om knappt två veckor. Just nu håller 160 000 konservativa partimedlemmar på att rösta fram en ny partiledare, och därmed en ny brittisk premiärminister. 66 miljoner briter sitter på läktaren och väntar på vem det ska bli. Det är en märklig demokratisk situation tycker många, bland andra Vladimir Putin. I en intervju med Financial Times retades den ryska presidenten nyligen med briter. Ryssland, sa han, verkar till skillnad från Storbritannien vara ett "demokratiskt land". Nästa ledare i Ryssland väljs minsann av "folket" och inte som i Storbritannien av "det styrande partiet". För sådan är situationen som briter har hamnat i efter Theresa Mays avgång. Men de över 99 procent av det brittiska folket som inte har något att säga till om i

frågan Boris Johnson eller Jeremy Hunt borde i alla fall få en bättre bild av kandidaterna, tycker de brittiska tv-kanalerna.

De har gjort sitt yttersta för att få till ett antal tv-debatter. Men att få Boris Johnson att ställa upp på en tv-debatt är inte enkelt. ITV höll en mellan Jeremy Hunt och Boris Johnson tidigare i veckan men BBC fick ställa in sina planer. I stället kommer de bägge kandidaterna att intervjuas var och en för sig och resultatet gå ut på bästa sändningstid på BBC i kväll. Anledningen till att Boris Johnson inte vill debattera i tv är ungefär som att Stefan Löfven inte vill åka till Almedalen. Är man favorit, eller sitter man redan vid makten, har man inte mycket att vinna på att ge sig ner på samma arena som alla de andra som vill åt ens jobb.

Boris Johnson leder stort. Han har allt att förlora och mycket lite att vinna på en debatt.

Dessutom är politiska tv-debatter i sig kontroversiella i Storbritannien. Den första televiserade partiledardebatten hölls så sent som 2010. Då hade man ändå diskuterat frågan sedan 1964 när dåvarande oppositionsledaren Harold Wilson först föreslog en tv-debatt.

I Storbritannien snurrar den politiska diskussionen i mycket högre grad än i Sverige runt parlamentet. En retorisk brottningsmatch hålls där varje onsdag mellan premiärminister och oppositionsledare. Denna traditionella utfrågning är i ärlighetens namn betydligt mer underhållande (om än inte på något sätt mer klargörande) än samtliga svenska tv-debatter.

Och de två stora brittiska partierna har länge tyckt att den traditionella onsdagsdrabbningen räcker. Tv-debatter sägs dessutom generellt gynna de som ligger under. När Labour valde ny partiledare 2015 sände BBC en debatt mellan kandidaterna. Utan den tv-debatten hade många av Labours medlemmar nog knappt ens varit medvetna om en viss Jeremy Corbys existens.

I dag leder han Labourpartiet. Och för Jeremy Hunt hade tv-debatter kunnat innebära liknande möjligheter. Boris Johnsons kampanj gör därför allt de kan för att undvika dem.

Men även en utfrågning på bästa sändningstid som den i kväll är riskabel för Boris Johnson. Han har lätt för att få folk att skratta och må bra (en förmåga som inte ska underskattas i politiken) men

betydligt svårare att svara på konkreta frågor.

Boris Johnson har därför all anledning att vara nervös inför i kväll.

Katrine Marçal

katrine.marcal@dn.se

EU varslar om åtgärder mot Turkiet

FREDAG 12 JULI 2019

EU.

EU varslar om inställda högnivåsamtal och indragna stödpengar till Turkiet, med anledning av landets borrande efter olja och gas utanför Cypern.

I ett utkast till åtgärder som eventuellt kan komma att antas under utrikesministrarnas möte i Bryssel på måndag föreslås bland annat en minskning av de EU-bidrag som ges för att förbereda Turkiet på ett eventuellt framtida medlemskap, enligt Reuters. TT

På flykt från krigets vansinne

FREDAG 12 JULI 2019

BBC-journalisten Matthew Sweet gör ett tappert försök att berätta om de unga män som deserterade från Vietnamkriget och hamnade i Sverige. Ola Larsmo läser en minst sagt tilltrasslad historia.

Matthew Sweet

**”Operation Kaos. Vietnamdesertörerna som slogs mot CIA och sig själva”
Övers. Manne Svensson. Bokförlag Polaris, 336 sidor**

Historien börjar bra. I april 1968 stävar en japansk fiskebåt ut på internationellt vatten med fem unga amerikaner ombord, samtliga desertörer från kriget i Vietnam. Nu ska de bokstavligen hoppa ombord på ett sovjetiskt fartyg och sedan ge sig ut på en lång resa som småningom ska föra dem till Stockholm. Där blir de ett tag populära intervjuobjekt för pressen och kommer att utgöra kärnan i ADC, en organisation för Vietnamdesertörer i exil.

Den spännande scenen till havs inleder BBC-journalisten och författaren Matthew Sweets "Operation Kaos", där han gör ett tappert försök att berätta historien om de unga män som flydde från ett krig som redan då uppfattades som meningslöst och som splittrade USA och Europa, men som skulle fortsätta i ytterligare fem år.

De olika desertörer som Sweet följer i spåren lyckas sno in sig i de mest

besynnerliga sammanhang. Samtidigt håller Pentagon förstås ögonen på dem och skräcken för infiltratörer växer till ren paranoia. (Titeln Operation Kaos är CIA:s namn på den provokation gruppen utsattes för – men det blir här till en liten bihandling.) Sweet hade ett bra uppslag. Men det visar sig att denna historia är lika tilltrasslad som ett garnnystan i klorna på ett gäng kattungar.

Sweet säger att han egentligen började skriva en annan bok, nämligen om desertörers syn på krig och moral under hela nittonhundratalet. Men under resans gång har han fascinerats av de olika levnadsöden han mött. Så uppehåller han sig mycket länge vid Michael Vale, en undanglidande gestalt som är ADC:s centralgestalt i Stockholm och tar emot de desertörer som kommer hit. Han är amerikan bosatt i Stockholm och påstår sig

leva av att översätta facktexter om sovjetisk psykiatri och medicin, vilket väl ingen egentligen tror på.

Vale, som Sweet själv till sist möter öga mot öga, för en sorts underjordisk existens i olika trotskistiska och maoistiska nätverk i sextio- och sjuttiotalets Europa, utan att man riktigt vet vem han arbetar för – annat än ”saken”. Han är en sorts sektledargestalt man tycker sig ha stött på i olika sammanhang och som alltid lyckas få ett besynnerligt stort inflytande över alldeles för många. Också Sweet fascinerar av den nu åldrade Vale, så till den grad att hans bokprojekt knuffas ur kurs.

Vilket är synd. De första kapitlen tecknar bilden av ett sextiotals-Sverige som nog bleknat bort för de flesta – där medvetenheten om kriget långt borta skär in i mångas vardag, där Amnesty International ännu är en ny aktör och där

Palme blir hatad genom att gå i samma protesttåg mot kriget som Nordvietnams ambassadör. Många kända namn passerar förbi, som Hans-Göran Franck, svensk Amnesty-ordförande, eller filmaren Lars Lambert, för att nu nämna några.

Sweet tecknar också – vagt – bilden av opinionen mot kriget, där vi möter såväl pragmatiska idealister som manipulatörer, dubbelagenter och rena stollar. Det är utan tvekan de senare som Sweet finner mest intressanta.

Många av de desertörer han följer från Japan via Stockholm och vidare hem till USA suggs upp av olika extrema rörelser, ofta på högerkanten – även superintriganten Michael Vale hamnar en tid hos den skruvade Lyndon LaRouche, antisemit, konspirationsteoretiker och grundare av ”Europeiska arbetarpartiet”. Sedda genom Sweets brittiska ironi-

glasögon blir i princip alla han skriver om till just intressanta kufar – vare sig de jobbar för Amnesty, CIA eller någon ufo-sekt. Till sist är alla katter lika grå.

Sweet har lagt ned mycket forskarmöda och många flygmil på att spåra upp de Vietnamdesertörer som ännu är i livet. Men hans historia löser tyvärr upp sig som ett trasigt rep. Det som blir kvar av intresse är skildringen av förvirring och desinformation i kalla krigets skugga, där rapporter om verkliga krigsförbrytelser mixas med propaganda och där det alltid finns en säkerhetstjänst redo att missbruka varenda rättfärdig reflex.

Konspirationsteoretikerna är då som nu alltid redo att låta sig brukas som vapen i den psykologiska krigföringen – och kriget om informationen fördes lika intensivt som i dag, om än med trubbigare redskap. Men jag hade hellre läst den bok Sweet

först tänkte skriva: den om moderna krig och moralen.

Ola Larsmo
kultur@dn.se

13 juli:

Ledare: Europa får inte ställa sig i givakt för despoten Putin

LÖRDAG 13 JULI 2019

Rysslands starke man, Vladimir Putin, hävdar att liberalismen är död. Det är inte sant, men det är hans önskedröm. Putin försöker förverkliga den genom att stödja auktoritära krafter i Europa och USA.

Att Kreml och dess trollfabriker aktivt arbetade för att påverka det amerikanska presidentvalet 2016 råder det inte längre några tvivel om. Ryska aktörer har också lånat ut pengar till Marine Le Pens nationalistparti i Frankrike, jobbat för att brittena skulle rösta för Brexit, odlat ett nära samarbete med det högerpopulistiska österrikiska partiet FPÖ och i veckan har det framkommit fler indikationer på att det italienska, främlingsfientliga regeringspartiet Lega har tagit emot ryska oljepengar.

Nyhetssajten BuzzFeed publicerade häromdagen en röstupptagning från oktober 2018 där Gianluca Savoini, en nära allierad till Italiens inrikesminister Matteo Salvini, säger: ”Vi vill förändra Europa. Ett nytt Europa måste vara nära Ryssland som förut för vi vill ha vårt oberoende.”

Detta är inga oförargliga randfenomen. Det pågår ett informationskrig där det öppna samhället utmanas av liberalismens fiender. Resurserna som läggs ner är betydande och metoderna är inte bara ljusskygga utan även sofistikerade. Nättroll och bottar är inte alltid enkla att identifiera ens för tränade ögon. De sprider falska nyheter, sår split och underblåser ilska och rädsla på internet. Journalister och opinionsbildare i väst, som skriver om säkerhetspolitik i allmänhet och Ryssland i synnerhet, utsätts för hot och hat. Den ryska regimens försök till giftmord på ex-spionen Sergej Skripal i Storbritannien sänder också en isande kuslig signal om att ingen går säker någonstans. Syftet är förstås att skrämman till tystnad. Just därför är det så viktigt att fortsätta klä

av antidemokraterna och beskriva deras mål och metoder.

Annars kan det illiberala anloppet fortsätta i fler EU-länder. Stegen i fel riktning pågår hela tiden – trots protester. Hur ska unionen förhindra att Polen politiserar rättsväsendet och att Ungern stänger ner fria universitet och medier? I förra veckan beslutade regeringspartiet Fidesz helt sonika att avlösa den ungerska vetenskapsakademin. Premiärminister Viktor Orbán vill också lyfta EU:s sanktioner mot Ryssland.

Men det är inte bara i den stora världen långt där borta som Ryssland arbetar med påverkansoperationer. Säkerhetsexperten och politiska redaktören Patrik Oksanen beskriver initierat hur ryska intressen bearbetar okunniga och naiva kommunpolitiker i Sverige (Hela Hälsingland 9/7). Karlshamns kommun

såg till att Nord Stream kunde hyra hamntillgångar för bygget av sin andra gasledning, och i Västerås har skumma ryska figurer fått tillstånd att bygga en kyrka.

Säpo och Must, den militära underrättelsetjänsten, säger rakt ut att underrättelsehotet från inte minst Ryssland är reellt, här och nu. ”Angreppen sker mot alla sektorer i samhället och syftar till att destabilisera våra grundläggande värden, Sveriges konkurrenskraft, vår integritet, vårt självständiga beslutsfattande, vår säkerhet och sammanhållning”, skriver Säpochefen Klas Friberg på myndighetens hemsida. Att inse att vi lever i en gråzon mellan fred och väpnad konflikt, där främmande makt agerar för att skaffa sig ett övertag som de kan använda mot Sverige, är en bra början. Men det räcker inte. Demokratiska

stater behöver rusta sig både militärt och mentalt för att hålla de auktoritära krafterna stängna.

DN 13/7 2019

Sverige stor vinnare när EU skärpte reglerna

LÖRDAG 13 JULI 2019

Den svenska regeringen var pådrivande när EU förra året skärpte reglerna för handeln med utsläppsrätter. Nu visar nya siffror att Sverige totalt blev vinnare på åtstramningen. Aktörerna i andra EU-länder förlorade.

Efter att stramare regler infördes i EU:s handel med utsläppsrätter förra året har industrins och kraftverkens

klimatpåverkan blivit avsevärt dyrare.

Priset för rätten att släppa ut ett ton koldioxid ligger nu nära 265 kronor, upp från 50 kronor för två år sedan.

Sveriges regering var pådrivande i den åtstramning som föranledde prisuppgången. Tillsammans med Nederländerna, Luxemburg och Frankrike drev Sverige igenom ett nytt upplägg som innebär att utbudet av utsläppsrätter på sikt kommer att minska.

”Det är mycket positivt att det svenska förslaget fått stöd i rådet” sa klimatminister Isabella Lövin (MP) efter ett möte med EU:s klimatministrar 2017. Reformen, som formellt trädde i kraft våren 2018, blev startskottet för prisuppgången.

DN:s genomgång av Europeiska miljöbyråns statistik för 2018 visar att Sverige var det enda EU-landet som förra

året hade ett överskott på utsläppsrätter. Räknat med det pris som gällde i slutet av året uppgick värdet på överskottet till uppemot en halv miljard kronor. För andra EU-länder innebär prisuppgången sammantaget en kostnad. Systemet med utsläppsrätter är en hörnsten i EU:s klimatpolitik. I det ingår 12 000 industri- och kraftanläggningar, vars utsläpp tillsammans står för nära hälften av unionens klimatpåverkan. Varje år sätter EU ett allt lägre tak för alla anläggningars utsläpp. Vilket alltså innebär att antalet utsläppsrätter minskar. Förra året delades mindre än hälften av den totala volymen ut gratis, främst till den internationellt konkurrensutsatta industrin. Resterande del var företagen tvungna att köpa, antingen på auktioner eller andrahandsmarknaden. På auktionerna, där nya utsläppsrätter säljs,

går intäkterna till respektive lands regering. Men på andrahandsmarknaden säljer industrier sitt överskott och får behålla pengarna. Förra året delades det ut 21,8 miljoner gratis utsläppsrätter till svenska anläggningar. Men utsläppen var bara 19,8 miljoner ton koldioxid. I slutet av 2018 var det sammanlagda överskottet i alla branscher värt 460 miljoner kronor, en fördubbling jämfört med 2017. När – och om – företagen sålde sina överskott går dock inte att veta eftersom handeln inte redovisas offentligt. Sveriges överskott står i skarp kontrast till läget i resten av EU. Tyskland är det land som har absolut störst utsläpp, och även det största underskottet på utsläppsrätter. I slutet av 2018 motsvarade landets årliga underskott en kostnad på uppåt 70 miljarder kronor för företagen, en kraftig

ökning jämfört med 2017. En del av denna summa tillföll den tyska staten genom auktioner av nya utsläppsrätter.

Förklaringen till Sveriges sammanlagda överskott är en kombination av faktorer. Bland dessa faktorer finns basindustrin som använder mer biobränsle än europeiska konkurrenter.

Ihop med en el- och värmeproduktion med liten andel kol, gas och olja har det gett Sverige ett försprång.

Carl Johan von Seth

carljohan.vonseth@dn.se

Allt sämre luft får invånarna att längta efter en "Greta"

LÖRDAG 13 JULI 2019

Thailands turistparadis i norr, Chiang Mai, plågas av allt sämre luft. Nu börjar invånarna tröttna och efterlyser en bättre miljöpolitik.

– Vi behöver en "Greta" i Thailand, säger miljöaktivisten Pharadon "Por" Phonamnuai.

Det är samma sak varje år. Mellan januari och en bit in i maj går invånarna i Chiang

Mai i norra Thailand som i en ständig dimma. Solen bryter överkligt orange igenom smogen, medan de vackra vyerna och bergen som lockar turister från hela världen är knappt skönjbara. Och det har blivit värre det senaste årtiondet.

I år toppade Chiang Mai i mars/april flera dagar den dagliga rankningen över de städer i världen som har sämst luftkvalitet, före metropoler som Peking och New Delhi, annars förknippade med smog. I april var läget så illa att premiärministern kände sig manad att besöka staden. Han delade ut ansiktsmasker och sade bestämt att luften måste bli bättre. Men det är bara ord. För lite konkret händer, tycker jazzmusikern och miljöaktivisten Pharadon "Por" Phonamnuai.

– Det blir bara värre och värre, perioden med dålig luft blir längre och längre. Och

regeringen gör ingenting. Tvärtom har de infört lagar som försämrar miljön.

Han framför sin kritik genom en vit ansiktsmask och frågar uppfordrande varför inte vi har någon.

– Det måste ni ha, det här är dåligt för er hälsa, en katastrof.

Som många andra är han orolig. Allt oftare visar mätningar över luftkvaliteten "mycket farlig" och invånarna uppmanas att stanna inomhus.

Något effektivt sätt att komma undan den dåliga luften finns inte, konstaterar Sate Sampattagul, chef vid centrum för klimatförändringar vid Chiang Mais universitet.

– Regeringen har delat ut masker till invånarna, men de skyddar inte. Skolor kan stänga och gör det ibland. Men föräldrarna måste ju ändå åka till jobbet, säger han.

Huvudskälet till den dåliga luften är att bönderna runt om staden eldar upp mark efter att de har skördat. Detta är en långvarig tradition. Och eldandet sker trots att förbud råder mellan den 10 februari och den 10 april.

– Vi har regler som ingen följer. Folk eldar för att kunna odla en enda gröda, majs, som sedan blir mat till djur. Efter att de skördat är det enklaste sättet att göra den redo för nya odlingar att bränna marken. Det är huvudorsaken till den dåliga luften. Att regeringen säger till dem att inte elda bryr de sig inte om. Det är så stora ekonomiska klyftor i Thailand så de struntar i sådana uppmaningar från myndigheterna.

Sate Sampattagul och hans kollegor har utvecklat en egen mätare för luften, ”dust boy”, som de anser har större precision än de mätare regeringen satt upp. Genom en

optisk sensor som placeras på olika platser får de uppgifter om luftkvaliteten i en dator i realtid, till skillnad från regeringens mätningar som ger ett dygnssnitt.

Sate Sampattagul visar oss två bilder intill varandra i sin dator. På den ena syns bergen som omringar staden tydligt, på den andra är de dolda av ett täcke av smog. Så ser det allt oftare ut, konstaterar han. Intill bilderna syns färgskalan från ”dust boy” som graderar kvaliteten på luften. Den lyser röd, vilket betyder väldigt dålig. Så har det sett ut många dagar det här året. Effekterna slår mot hela samhället.

– Det här påverkar hälsan, ekonomin, turismen, jordbruket – allt. Speciellt unga och äldre far illa, visar våra kontakter med den offentliga hälsovården.

Enligt Sate Sampattagul har över 200 000 människor sökt hjälp sedan i januari och måste använda medicin som hjälper dem att andas. Dessutom har en högre andel än snittet av dem som inte röker lungcancer i norra Thailand, påpekar han.

Nares Saengvisad, agronom vid Chiang Mais universitet, förklarar den sämre luften med att allt fler börjat odla för att sälja till industrin.

– Det började för tio år sedan när man började odla stora majsfält på uppmaning av regeringen. Majsen säljs till industrin som matar djuren med den. Det förändrade böndernas sätt att arbeta. Tidigare drev de lokalt jordbruk. Nu blev det mer industriellt.

Tanken var att stimulera böndernas inkomster. Men samtidigt som luften har blivit sämre har böndernas inkomstökning

uteblivit. De som drar vinstlotten är i stället djurindustrin.

Nares Saengvisad driver ett projekt som försöker få bönderna att odla på ett annat sätt genom att rotera mellan olika grödor. Det handlar om att de ska skapa ytor för flera olika typer av grödor som stöder varandra i livscykeln. Han visar ett schema där ett fält används till snabbt växande träd, ett annat till kaffe och ytterligare ett till bananer som kan odlas i två år.

Ett roterande jordbruk ger bättre luft och stabilare inkomster jämfört med att bara odla majs, menar han.

– Man behöver fem olika grödor att variera mellan. När en har vuxit klart kan man gå över till nästa. Med bara majs skördas allt på en gång.

Halvvägs upp till toppen av berget Doi Suthep, där templet Wat Prha under klara dagar står med en intagande vy av

staden, pustar Ekasith, Warvit, Swettawit och Sapathorn ut. De cyklar upp för berget tre dagar i veckan. Men den här dagen orkar de inte hela vägen. Luften är för dålig, konstaterar de och blickar ut över diset.

– Det är för svårt att andas, säger Ekasith och konstaterar att just den här dagen har Chiang Mai näst sämst luft i hela världen. Bakom dem kämpar sig solen upp genom en grå hinna. Den är överkligt orange, föroreningslös som thailändarna kallar den.

Tillbaka till jazzmusikern Por. Han är otålig och vill se större insatser för att förbättra miljön. Miljörörelsen i Thailand är svag och högst på agendan i de stora partierna står andra frågor. 38-årige Por efterlyser ett starkare engagemang för miljön och tittar längtansfullt på svenska

Greta Thunberg och den rörelse hon har satt i rullning.

– Vi behöver en ”Greta” i Thailand. En ung person som kämpar för miljön. Unga omgärdas av någon sorts magisk aura och kan förändra världens historia och vi behöver en ny historia, säger han och tycker att Greta borde komma till Thailand innan han inser att hon inte flyger.

Själv har han dragit i gång ett projekt med att plantera träd i Chiang Mai för att förbättra luften. Han bjuder in invånare att fota och lägga ut i sociala medier de träd de har planterat. Hittills har det blivit över 10 000 nya träd och han planerar att plantera fler.

– Det har blivit som en happening där folk samlas, lyssnar på musik och planterar. Han inser att det är ett litet bidrag. Miljön kan bara räddas om hela världens länder

samarbetar och människor slutar att endast se till sitt eget, anser han.

– Folk måste sluta att se sig endast som individer, vi är alla en del av en helhet där även träden och bina ingår.

Vi följer med Por till floden som rinner genom stadskärnan i Chiang Mai. Här har han planterat 800 träd. Han går fram till ett av dem och tar ömsint i dess lövverk.

– Det här planterade jag för två år sedan. Det kan bli 40 meter högt. Är det inte vackert? säger han och står under ett Hopea odorata-träd.

Höga träd är viktiga för stora fåglar, som de utrotningshotade näshornsfåglarna, säger han.

Vi lämnar Por som motvilligt skyndar i väg för att hålla en konsert utomhus. Den dåliga luften gör att han drar sig för det, men han åker upp längs de slingriga bergsvägarna. Med jämna mellanrum

passerar vi brända åkerfält. Men någon bonde som eldar får vi inte kontakt med. De flesta eldar på nätterna för att inte bli upptäckta. Regelbundet passerar vi skyltar med budskapet ”sluta elda”.

Dear Tawornwichit önskar att fler hörsammade den uppmaningen.

– Det värsta är att jag får svårt att andas och huvudvärk. Det blir en massa damm i luften. Jag önskar att de kunde sluta, säger Dear Tawornwichit som odlar rosor på en av bergstopparna.

Som rosodlare eldar hon och hennes familj bara marken vart sjätte år. Rosorna säljer de sedan på marknaden. Fler borde odla rosor, tycker hon. Det är både bättre för miljön och ger högre inkomster.

– Och det skulle vara mycket vackrare här utan röken, säger hon och blickar ut över dalen.

Fakta. Staden har stundtals världens sämsta luftkvalitet

I mars och april i år hade Chiang Mai flera dagar i år världens sämsta luftkvalitet, enligt *airvisual.com* som mäter luftkvaliteten i hela världen.

Chiang Mais luft är klart bättre under regnperioden som tar slut någon gång i december. Den brukar vara som värst i januari till april för att bli bättre igen i mitten av maj.

När luften är dålig ökar bland annat PM 2,5, partiklar som är mindre än 2,5 mikrometer och har effekter på hälsan.

Den dåliga luften uppstår när bönderna eldar mark och av skogsbränder i områden nära Chiang Mai.

Världens smutsigaste städer

Utslaget över året är Chiang Mai långt i från de värst drabbade städerna.

Genomsnittlig mängd PM 2,5-partiklar, 2018
(mikrogram per kubikmeter)

- 1) Gurugram, Indien 135,8
- 2) Ghaziabad, Indien 135,2
- 3) Faisalabad, Pakistan 130,4
- 4) Faridabad, Indien 129,1
- 5) Bhiwadi, Indien 125,4

- 6) Noida, Indien 123,6
 - 7) Patna, Indien 119,7
 - 8) Hotan, Kina 116
 - 9) Lucknow, Indien 115,7
 - 10) Lahore, Pakistan 114,9
 - 522) Chiang Mai, Thailand 24,5
 - 1 438) Malmö, Sverige 12,3
- Källa: Airvisual

Cecilia Malmström vill att Sverige kräver ny tung post

LÖRDAG 13 JULI 2019

Bryssel. Sverige bör satsa på att få en ny, tung post när nästa EU-kommission ska väljas, anser handelskommissionär Cecilia Malmström.

Hon rekommenderar regeringen att rikta in sig på klimat och det som kallas inre marknadsfrågor.

Om knappt fyra månader är Cecilia Malmströms tid som EU-kommissionär slut. Tio år har det blivit. Först fem år med främst asyl- och migrationsfrågan. Sedan fem år med handelspolitik. Framför allt den sistnämnda är en riktigt tung post i EU-sammanhang eftersom medlemsstaterna överlätit till Bryssel att besluta om tullnivåer och kvoter samt att förhandla om gemensamma handelsavtal. Nästa vecka väntas Tysklands Ursula von der Leyen väljas till ny ordförande för EU-kommissionen. Efter det börjar den riktiga kampen om vilka kommissionsposter de olika medlemsländerna ska få. Cecilia Malmström tycker att Sverige fortsatt ska sikta på tunga uppdrag. – Två väldigt viktiga portföljer för framtiden är dels klimatportföljen, dels inre marknaden. Där finns det otroligt mycket att göra, säger hon.

Klimatfrågan har blivit allt viktigare för EU och när det gäller den inre marknaden exemplifierar hon med tjänstedirektivet som kom för flera år sedan. På det området har många medlemsländer fortfarande inte genomfört beslut som ska underlätta för tjänsteutbyte.

– Det finns en massa krångligheter, som att man måste vara med i ett arkitektförbund i Tyskland för att lämna anbud där. Sådana regler borde inte finnas kvar, säger Cecilia Malmström.

Andra poster hon nämner är transport och infrastruktur, som också är klimatrelaterat.

– Men det är statsministern som kommer att föreslå något i samtal med den nya kommissionsordföranden, konstaterar hon.

Frågar regeringen dig om tips?

– Nej, den har nog ändå tillräckligt god insyn.

Den kommission Cecilia Malmström ingår i, Junckerkommissionen, har kallat sig för politisk. Ordförande Jean-Claude Juncker sade i ett av sina första tal att den till och med skulle vara mycket politisk.

Vad är det egentligen?

– Jag tror att han menade flera saker. En är att organisera kommissionen på ett annat sätt. Vi har haft unikt många före detta statsministrar i denna kommission och de fick bli vice ordförande, säger Cecilia Malmström.

Dessa fyra vice ordföranden fick under sig ett antal övriga kommissionärer för att organisera arbetet i olika kluster.

– På det sättet samordnades politiken mer strategiskt och det tror jag var klokt. Man måste jobba tillsammans mycket mer i dag, säger Cecilia Malmström.

Annat politiskt relaterat var att Juncker ville att kommissionen skulle lägga färre lagförslag, enligt henne.

– Juncker poängterade att vi skulle fokusera på de riktigt stora frågorna. Han presenterade redan första veckorna tio förslag som skulle prägla arbetet. Sedan har vi ju utöver det fått hantera eurokris, Grekland, Italien och migration.

En analys som Sieps (Svenska institutet för europapolitiska studier) publicerat visar att kommissionen som portugisen José Manuel Barroso ledde 2009–2014 lade fram över 100 lagförslag per år.

Junckerkommissionen drog ned antalet förslag till strax över 60 årligen under perioden 2015–2018.

Cecilia Malmström beskriver hur hon och andra kommissionärer kommit med olika idéer och då fått höra att ”jo, det låter riktigt, men...”

– Det har funnits ett ganska starkt filter för vad vi ska göra och det tror jag är bra, säger hon.

Men att kommissionen kallat sig politisk har utnyttjats av medlemsstater som känt sig särskilt utpekade och orättvist behandlade, som Italien när det gäller budgeten och Polen och Ungern när det gäller rättsväsendets oberoende.

Cecilia Malmström slår tillbaka mot den kritiken.

– I Italiens fall ska kommissionen snarast kritiseras för att den tagit för lång tid på sig att agera. Det finns ett antal riktlinjer som medlemsländerna kommit överens om som Italien ganska grovt bryter mot eller riskerar att bryta mot. Då är det kommissionens fördragsenliga plikt att varna, säger hon.

När det gäller Ungern och Polen är det särskilt den ansvariga kommissionären Frans Timmermans som fått klä skott.

– Det står tydligt att kommissionen är väktare över fördraget. I förra kommissionen var vi ett par stycken som tyckte att vi borde varit mer aktiva redan då och vi lade en del förslag, men då var man inte redo.

Vad ska du göra när din kommissionstid är slut?

– Då ska jag börja mitt nya liv, som nog i första hand blir i Göteborg.

Vad det kan handla om är oklart. Cecilia Malmström får inte söka jobb medan hon är kommissionär. När hon slutar den sista oktober inträder en karenstid på två år då hon inte får arbeta med sådant som är relaterat till hennes nuvarande position.

Pia Gripenberg

Fakta. Cecilia Malmström

Är filosofie doktor i statsvetenskap från Göteborgs universitet. Liberal.

1999–2006: Ledamot i EU-parlamentet.

2006–2010: EU-minister.

2007–2010: Vice partiordförande.

2010–2014: EU-kommissionär för inrikes frågor.

2014–2019: Kommissionär för handelsfrågor.

Under Malmströms tid har EU slutit frihandelsavtal med bland annat Kanada och Japan. EU har dessutom efter 20 år nyligen slutförhandlat världens största handelsavtal med Mercosur, fyra länder i Sydamerika.

Fakta. Läger lagförslag

EU-kommissionen är den EU-institution som lägger lagförslag som sedan EU-parlamentet och ministerrådet (medlemsstaternas regeringar) diskuterar och beslutar om.

Kommissionen består av 28 medlemmar, en från varje medlemsstat. Ordförande är luxemburgaren Jean-Claude Juncker. Föreslagen som ny ordförande är tyskan Ursula von der Leyen.

Den 31 oktober går nuvarande mandatperiod ut.

Brittisk polis grep fler på supertanker

LÖRDAG 13 JULI 2019

Polisen i Gibraltar grep på fredagen ytterligare två befäl från den iranska supertankern Grace 1 som stoppats vid Gibraltar. Sammanlagt fyra befäl har nu gripits av polisen. Ingen av de fyra har ännu anklagats för något brott, skriver Reuters.

Det var den 4 juli som brittiska marinsoldater i samarbete med polisen i Gibraltar och tullmyndigheter bordade Iranägda men Panamaregistrerade Grace 1.

Iran har kallat insatsen för ”ett piratangrepp”.

Spänningen mellan Iran och Storbritannien ökade ytterligare under fredagen då polisen i Gibraltar grep två indiska befäl ombord på Grace 1. De båda misstänks för att ha brutit som sanktionerna mot Syrien men ingen av dem har åtalats för något brott.

Samtidigt som Iran fortsätter kräva att Storbritannien ska släppa Grace 1 och dess besättning skickar brittiska flottan ytterligare ett krigsfartyg till Persiska viken.

Enligt en talesperson för den brittiska regeringen rör det sig inte om en förstärkning av de marina resurserna i området utan om en sedan tidigare planerad ersättning av det fartyg som i dag är stationerat där, skriver BBC.

De båda fartygen, HMS Duncan och HMS Montrose, kommer dock att operera tillsammans under en tid. En talesperson för landets utrikesdepartement, Abbas Mousavi, förnekade på fredagen åter att oljan ombord skulle vara avsedd för Syrien.

Storbritanniens utrikesminister Jeremy Hunt sa på fredagen att regeringen vill ”trappa ned situationen” men att man också har ”ett ansvar att skydda brittiska handelsfartyg”.

Clas Svahn

clas.svahn@dn.se

Dela

Trump förklarar nödläge inför Barry

LÖRDAG 13 JULI 2019

Från lördagsmorgonen kan den tropiska stormen Barry svepa in över Louisiana-kusten med orkanbyar – men det är framför allt är det kraftiga regnet som tros kunna skapa problem. USA:s president Donald Trump har förklarat nödläge för delstaten Louisiana.

Enligt prognoserna kan Barry föra med sig nederbörd på uppemot 630 millimeter –

det vill säga 630 liter per kvadratmeter – i vissa områden.

Även om det talas om att den tropiska stormen kan uppgraderas till orkan under lördagen är det framför allt regnet som kan orsaka skada, genom flodvågor och översvämningar.

Redan på fredagen var flera platser översvämmade efter det ymniga regnandet, men det väntas bli värre med start tidigt på lördagen lokal tid, eftermiddag och kväll i Sverige. Senare på fredagen rapporterade CBS News att Donald Trump skrivit på en order om nödhjälp som öppnar för att använda - federala medel i katastrofhjälp för att koordinera insatserna.

Barry har hittills haft omkring 22 meter per sekund i vindstyrka, med högre toppar i byarna.

Det är fortfarande under gränsen för orkan, och enligt de flesta prognoser väntas stormen inte övergå i orkan.

Stormens bana går in över kusten väster om New Orleans, i närheten av Baton Rouge och Lafayette, som man tror kommer att drabbas värst av skyfallen. Väl över land kommer stormen den så småningom att tappa styrka, till ett tropiskt lågtryck.

Att Barry rör sig långsamt betyder också att nederbörden kommer att falla under lång tid, vilket förvärrar översvämningarna.

Juan Flores

juan.flores@dn.se

Dela

Minister anklagas för lägenhets- mygel

LÖRDAG 13 JULI 2019

Paris. Frankrikes miljöminister

François de Rugy är hårt ansatt sedan mediasajten Mediapart avslöjat att han hyr en subventionerad lägenhet trots att hans inkomst ligger långt över den tillåtna maxgränsen. Han uppges också ha anordnat lyxmiddagar på skattebetalarnas bekostnad.

François de Rugy är sedan förra hösten fransk miljöminister, med särskilt ansvar för omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle. Han tillhör Emmanuel Macrons parti La République en Marche, och var tidigare talman i nationalförsamlingen.

Nu ställer sig allt fler frågan hur länge han kan sitta kvar som minister.

Tidigare i veckan avslöjade den undersökande mediasajten Mediapart att François de Rugy anordnat ett drygt tiotal lyxmiddagar för vänner och bekanta när han var talman i nationalförsamlingen åren 2017–2018.

Mellan 10 och 30 personer ska ha deltagit på dessa middagar, där inbjudningarna brukade skötas av de Rugys fru, en vimmeljournalist på den franska kändistidningen Gala. Dyra viner flödade – ibland för så mycket som 5 000 kronor

flaskan – och på menyn stod bland annat jättehumrar. Notan fick skattebetalarna stå för.

François de Rugy nekar inte till att middagarna ägt rum, men anser att rapporteringen är ”missledande” och att det bara rört sig om ”informella arbetsmiddagar med personer som har en relation till en politisk funktion”.

Därefter avslöjade dock Mediapart att François de Rugy, som är av adlig börd, låtit renovera sin officiella ministerbostad för drygt 700 000 kronor – något han hävdar var motiverat på grund av det ”dåliga skick” som bostaden befann sig i. På torsdagen tvingades de Rugys statssekreterare Nicole Klein avgå, sedan det framkommit att hon hyrt en offentligt subventionerad lägenhet i Paris men inte bott i den under åren 2008–2016, något

som strider mot reglerna för denna typ av boende.

Än mer besvärande för de Rugy blev det natten till fredagen, då Mediapart avslöjade att även ministern själv hyr en sådan offentligt subventionerad lägenhet. Sedan 2016 står hans namn på ett kontrakt i Orvault, utanför Nantes i västra Frankrike.

Denna typ av subventionerade boenden är i Frankrike endast avsedda för familjer med knappa resurser. Som minister tjänar dock François de Rugy drygt 100 000 kronor i månaden och som talman var hans månadslön ännu högre, cirka 150 000 kronor (14 477 euro). Enligt Mediapart var hans inkomst klart över den tillåtna maxgränsen när han fick kontraktet 2016.

Hur han trots det kunde få den 48 kvadratmeter stora tvåan är oklart. Men i

ett inlägg på Facebook försvarar sig ministern och hävdar att han ”aldrig vetat om” om att det rörde sig om en offentligt subventionerad lägenhet. Han försöker styrka denna ovisshet genom att publicera mejlkonversationer med den agentur som han fått lägenheten genom. Och han hävdar att han i första hand använt lägenheten för att träffa sina barn från ett tidigare äktenskap.

Frågan är om det räcker – eller om premiärminister Edouard Philippe nu väljer att låta de Rugy gå.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se

5 000

kronor flaskan har vinet på François de Rugys middagar ibland kostat. Skattebetalarna har stått för notan.

Bolsonaro erbjuder sonen toppjobb

LÖRDAG 13 JULI 2019

Brasilien. President Jair Bolsonaro har erbjudit sin son Eduardo att bli Brasiliens nya ambassadör till USA.

Eduardo Bolsonaro är kongressledamot och har tidigare agerat internationellt sändebud åt fadern. Han har bland annat varit i Washington för ett officiellt besök och då träffat president Donald Trumps svärson och rådgivare Jared Kushner.

President Bolsonaro har kallats ”Tropikernas Trump” och är inspirerad av USA:s president, inte minst av Trumps

förkärlek för att använda sig av familjemedlemmar som officiella rådgivare. Två andra söner arbetar nära fadern, Flávio som senator och Carlos som kommunpolitiker i Rio de Janeiro samt ansvarig för presidentens kommunikationer via sociala medier.

TT-Reuters

Omstritt ryskt luftvärn på plats i Turkiet

LÖRDAG 13 JULI 2019

Turkiet. Den första leveransen av det ryska luftvärnssystemet S-400 har anlänt till Turkiet, enligt försvarsdepartementet i Ankara. Fler leveranser väntas de kommande dagarna.

Natolandet Turkiets köp av ett ryskt luftvärn har rört upp starka känslor i den västliga försvarsalliansen, och USA har hotat med att riva upp ett löfte om att låta Turkiet köpa det toppmoderna amerikanska smygflygplanet F-35, som redan har börjat levereras. S-400 anses

inte vara kompatibelt med Natos standard och köpet har väckt farhågor om att tekniska hemligheter kring F-35 ska läcka till Moskva.

– Vi är bekymrade över de möjliga konsekvenserna av Turkiets beslut att anförskaffa S-400-systemet, säger en Natotalesperson.

USA:s president Donald Trump har intagit en något oklar hållning till den turkisk-ryska vapenaffären. Dels har han konstaterat att den är ett problem och att ”det är inte bra”, dels har han anklagat andra för att behandla Turkiet orättvist.

TT-AFP-Reuters

Nytt avtal ger hopp om gränslös handel i Afrika

LÖRDAG 13 JULI 2019

Afrikas stater har bildat det största frihandelsområdet i världen. Men byråkrati och logistik vid alla gränsövergångar sinkar handeln. I Namanga, på gränsen mellan Tanzania och Kenya, har man kommit långt i arbetet för att underlätta handel – vilket skapat både vinnare och förlorare.

– Namanga brukade vara helvetet på jorden.

Tulltjänstemannen får inte uttala sig för myndighetens räkning och blir därför desto mer frispråkig.

Och det handlar om det förflutna, i dag kan han vara mer stolt.

Gränsövergången Namanga mellan Kenya och Tanzania var kanske inte helvetet på jorden, men väl krånglig för resenärer mellan de två östafrikanska grannländerna.

Efter en fyratimmars resa på en väg av uselt snitt tvingades samtliga ur bussen vid den kenyanska sidan för att köa i en timme i den stekande solen. Själva huset som hyste migrations- och tullverksamhet var kraftigt underdimensionerat.

Därefter närmast jagades resenärerna de 200 metrarna genom ingenmansland av ett 50-tal massaj-kvinnor, med souvenirer

i händerna, till den tanzaniska sidan där samma byråkratiska exercis väntade innan de så småningom fick gå på bussen. Vissa bolag mäktade inte med att ta sina fordon över gränsen utan vände vid Namanga, vilket innebar att även bagage skulle släpas över.

Det var vid övergångar som Namanga, och Busia mellan Uganda och Kenya, som Östafrikas motorcykeltaxis fick sitt smeknamn ”Boda Boda”, från engelskans border to border, från gräns till gräns.

I dag är motorcykelföraren Osama Mohammed nästan arbetslös. Han kör fortfarande människor de två hundra metrarna men det är främst Namangas invånare som ska från ena sidan av byn till den andra.

Resenärerna mellan länderna lämnar bara sina fordon en gång. Den buss som är på väg från Tanzania kör förbi landets gamla

tullbyggnader direkt till den kenyanska sidan där byråkrater från båda länder sitter sida vid sida och stämplar resehandlingar på löpande band. Vice versa gäller i andra riktningen.

Dessa "One Stop"-övergångar har börjat byggas över hela Östafrika på senare år. På Tanzania-sidan hänger ett porträtt på landsfadern Julius Nyerere på sniskan men i övrigt finns inga anmärkningar på den luftiga byggnaden. Hela processen tar bara ett par minuter, mot tidigare minst en timme.

Den kenyanska tulltjänstemannen har siffror på vad förändringen gjort för utbytet i Namanga.

– Förut hanterade vi 160 000 övergångar om året. Med det nya systemet har vi 380 000, så det är fler än dubbelt så många, säger han.

Namangas hela existensberättigande ligger i att erbjuda varor och tjänster åt de resenärer som tvingas stanna vid gränsen. Här finns restauranger, barer, butiker och även mer ljusskygga verksamheter.

Farhågorna var stora inför effektiviseringarna men ökningen i det totala resandet har vägt upp för tappet, berättar servitrisen Nehema Edison som arbetar i en liten lunchrestaurang ett tiotal meter från ingången till den nya gränsstationen.

– Affärerna har gått ner något men även om färre av de som reser stannar för att äta så är det totalt fler som reser, säger hon.

Om vanliga resenärer klagade över den mödosamma processen så var det ingenting mot vad lastbilschaufförer tvingades utstå. De kunde få vänta uppemot en vecka för att klarera sina

varor. Numera deklarerar de sin last på papper och med en stor röntgenskanner kontrolleras innehållet. När få vågar fusk går arbetet fortare och numera krävs det maximalt en dags, i värsta fall två nätter, väntan. Denna julidag lyckas Christoffer, en lastbilschaufför med rödlök i lasten på väg från Karatu på tanzaniska höglandet mot Kenyas huvudstad Nairobi, korsa gränsen på bara fyra timmar.

– Det är mycket snabbare nu för tiden, efter att de började med skannern, säger han.

Förra helgen undertecknade Nigerias president Muhammadu Buhari vad som med 54 medlemsländer har kallats för världens största frihandelsavtal. Att Nigeria, kontinentens numera största ekonomi, efter lång tvekan hoppade på tåget innebär att Afrikanska unionen (AU)

nu på allvar kan gå vidare med implementeringen av avtalet.

Tanken är att tullar på 90 procent av varorna ska slopas för att öka en i dag blygsam handel mellan staterna. Bara en tiondel av de afrikanska ländernas handel går i dag till andra länder på kontinenten men på sikt hoppas man att den ska växa med 50 procent efter det nya avtalet.

Över hela Afrika är just gränsövergångarna ett enormt problem.

Trafiken som dagligen lamslår megastaden Lagos i Nigeria beror i stor utsträckning på köer till tullen i hamnen samt vid gränsen mot grannlandet Benin. Mellan Sydafrika och Zimbabwe ligger Beitbridge, en gränsstation som är så överlastad att många väljer att ta en omväg via Botswana, även om det innebär ännu en gräns att korsa. För de 16 afrikanska länder som saknar egen kust är det värst

eftersom de själva inte kan påverka situationen.

Revolutionen i Namanga beror inte bara på förändringarna vid gränsen utan även på att vägen mellan Nairobi i Kenya och Arusha i Tanzania renoverats efter att EU gick in med pengar i ett projekt som startades av den östafrikanska gemenskapen EAC, som omfattar Kenya, Tanzania, Uganda, Rwanda, Burundi och Sydsudan.

EAC är det regionala samarbetsblock som kommit längst i integrationen av marknaderna och de flesta bedömare är överens om att det är på regional nivå som de största effektiviseringarna kan göras. Hur det kan se ut i framtiden vet invånarna i Namanga. Staden är en frihandelszon i sig, med två valutor som fungerar lika bra på båda sidor. Utanför staketet kring gränsstationen är det ingen

polis eller militär som kontrollerar människors id-handlingar eller vilka varor de korsar den faktiska gränsen med – detta görs först ett par kilometer bort längs vägarna in i de två länderna.

– De flesta restauranger och hotell ligger här i Kenya, berättar 23-åriga Yusuf Hassan som flyttade till Namanga häromåret för att det var för dyrt att bo i Nairobi.

I dag jobbar han på samma restaurang som Nehema Edison där han tjänar ett par dollar om dagen.

– Men varorna är billigare i Tanzania så på morgonen går vi till marknaden där och handlar, och sedan tillagar vi det här. Det blir billigare för alla.

På längre sikt kan Namanga gå samma öde till mötes som de gamla gränsbyarna på den europeiska kontinenten som reducerats till genomfartsorter där

resenärer på sin höjd stannar för att ta en selfie vid en skylt. Yusuf Hassan oroas inte över utvecklingen.

– Det kommer nog ta lång tid, och i så fall flyttar jag bara tillbaka till Nairobi.

Erik Esbjörnsson

erikesbjornsson@gmail.com

Unik inblick i den nya elitens tillvaro

SÖNDAG 14 JULI 2019

I Nordkorea existerar officiellt ingen överklass. Ämnet är tabubelagt. Men den hemliga societeten finns. DN:s *Torbjörn Petersson* och *Roger Turesson* har fått en unik inblick i den nya elitens liv på ridklubbar och golfbanor i det isolerade landet. Samtidigt hotas delar av befolkningen av svält.

På ridklubben Mi Rim i östra Pyongyang rider män och kvinnor på vackra hästar, skänkta av Rysslands president Vladimir

Putin. De ser ut att njuta av sin fritid – i skritt mellan hindren och med emblem av landets ledare över bröstet, som tecken på respekt för systemet.

Det skulle kunna vara en bild av ett traditionellt överklassliv, men det sker i ett land som beskriver sig som ett socialistiskt paradiset.

Jag undrar vilka personerna är som rider. – Alla, verkligen alla. Hit kommer alla. Mest bara vanligt folk, försäkrar guiden. Hon ler brett.

Ryttarna är inte glada över vår närvaro. De kastar långa, ilskna blickar efter DN:s fotograf Roger Turesson när han höjer kameran mot dem.

Det vi ser framför oss är den nya klassen av medborgare som gärna får verka – däremot inte synas. Officiellt finns de inte.

De betalar motsvarande runt 60 kronor i timmen för att hyra en häst, vilket är hälften av en lärares genomsnittliga månadslön.

Vi reser runt i Nordkorea i nio dagar, ständigt med följeslagare som övervakar oss. Vi besöker en stor industristad på östkusten nära gränsen till Kina och Ryssland, vi ser den fattiga landsbygden. Likväl är det stunden på ridklubben som avslöjar en helt ny riktning för Nordkorea. Huvudstaden Pyongyang föder en klass av framgångsrika kapitalistiska invånare – en klass som nationens grundare Kim Il-Sung byggde sin ideologi på att ta avstånd ifrån. I dag är gruppen en motor i den ekonomiska utvecklingen. Men ingen får prata om den.

Alla, även de medborgare som parkerar blänkande Mercedesbilar i Pyongyang, omnämns som ”vanligt folk”.

Formellt finns det varken nyrika invånare eller gamla förmögna familjer i det här landet. Alla människor sägs ha samma förutsättningar. De är kuggar i ett maskineri. I statens tjänst tjänar alla nästan lika mycket, får lägenhet av staten, jobb av staten och matransoner av staten. Alla sopar sin del av trottoaren utanför lägenheten på morgonen. Sedan skyndar de till arbetsplatsen för att bli först att få chansen att torka dammet av skrivborden på kontoret – innan någon annan anställd hinner fram för att hjälpa till.

De säger att de är uppväxta med systemet och tillfreds med det. De gemensamma ansträngningarna skapar samhörighet. Ytterst formuleras målet som ett gemensamt arbete, där den respekterade fältherren Kim Jong-Un, det styrande Arbetarpartiet och folket tillsammans

verkar för att styra sitt öde och ge folket ett lyckligt liv.

Återkommande oberoende bedömningar visar något helt annat: att livsvillkoren för Nordkoreas elit och folk i allmänhet skiljer sig åt radikalt.

Vi går i solsken över en del av den 65 hektar stora ridanläggningen i utkanten av Pyongyang. Det är en dag då invånare dukat upp picknick på en stor gräsmatta. Det loja lugnet för tankarna till en välbärgad semesterort.

– På helgerna skickar fabriker och kontor sina främsta arbetare hit. Då får de rida gratis. Tack vare vår enastående ledare Kim Jong-Un kan det koreanska folket njuta av livet på högsta nivå, meddelar guiden på ridklubben.

På granntomten finns en flygklubb, där den som bokar in sig och betalar kan få en flygtur i passagerarsätet på en helikopter.

Ridklubb och flygklubb i samma blickfång är en slående syn.

– Ja, särskilt som världen tror att vi svälter i Pyongyang – ha-ha.

Säger vår följeslagare under resan som inte kan avhålla sig från kommentaren och att avsluta den med ett skratt.

– Det finns så många missuppfattningar om mitt land. Var finns svälten här? säger han och för huvudet i en svepande rörelse, som för att ringa in hela staden som ligger några kilometer bort.

I denna kommentar ryms det inte bara kritik mot omvärlden, utan även stolthet över kämpaglöden och påhittigheten som gör att hans hemland aldrig ger vika och alltid finner egna lösningar.

Pyongyang är ett skyltfönster, fast faktum är att huvudstaden har utvecklats på ett sätt som USA:s president Donald Trump

bara hade förstått om han hade besökt staden.

Mycket tyder på att USA fullständigt har felbedömt den ekonomiska situationen. Amerikanerna trodde att de inför toppmötet i Hanoi i februari hade tvingat ned Nordkorea på knä med sanktionerna. De antog att det bara krävdes ytterligare en liten knuff för att helt knäcka ekonomin och tvinga Kim Jong-Un att gå med på vad som helst.

Även om nationen har sina problem verkar Nordkorea inte vara en stat på fallrepet.

○ ○ ○

Redan på väg ut från flygplatsen i Pyongyang blir det kö. Bilarna har blivit många fler under de två år som gått sedan vi var här senast. En taxiflotta har tillkommit, många statliga företag konkurrerar. Flygbolag, gruvbolag och industriföretag har insett att det finns

pengar att tjäna på att slå sig fram i den nya branschen att transportera invånare individuellt från en punkt till en annan. Utanför hotellet där vi bor står taxibilar och väntar även klockan fyra på morgonen.

Trots de internationella sanktionerna finns det lyxvaror i hotellens affärer, barer och specialbutiker. Det handlar om exklusiva väskor, skor och klockor. Franskt vin och konjak. Att sanktionerna bryts är uppenbart.

På en driving range för golf utanför huvudstaden är aktiviteten lika stor som på ridklubben.

Gruppfotografering och videoinspelning står på agendan och spelarna uppmanas därför att svinga samtidigt.

– Se till att slå rakt, för de utländska journalisterna är här för att studera er,

gastar en man från en stol till sina vänner på gräset.

Vrålet fungerar som ett varningsrop. Alla är därefter på sin vakt, ingen vill säga något om sin hobby.

Hur stor eliten är som Nordkoreas ledarskap håller om ryggen och vad det kostar är det ingen som vet. Mycket av det som skapats i Pyongyang de senaste åren – nöjesparkerna och vattenparkerna, ridanläggningen, flygklubben och golfbanan 40 minuter utanför staden som nu byggs ut – ser ut som förströelse för en mindre men välbeställd grupp av invånare. Det här är vad ledningen vill säga: titta på det ekonomiska överskottet. Nu är det så stort att vi har råd att satsa även på detta. Men det kan också ses som ett tecken på desperation. Att trots en svag ekonomi tvingas se till att behålla lojaliteten hos en liten elit i Pyongyang.

De flesta av dem som ingår i den nya privilegierade klassen har en statlig anställning i Pyongyang. Från den positionen har de fått möjlighet att göra affärer också i eget intresse. Ibland med bankkonto i Kina som gör att de kan kringgå internationella regleringar. I den nya tiden har de blivit nyrika företagare. Det har lett till att Pyongyang blomstrar, jämfört med tidigare.

– Nu kan statliga företag sätta sina egna priser och genomföra sina egna reklamkampanjer och konkurrera med varandra i vilka branscher de vill. Det betyder att det ibland blir priskrig mellan statliga företag, vidgår en av våra eskorter en dag då vi går på Vetenskapsgatan i Pyongyang.

När jag frågar varifrån de nya pengarna kommer blir svaret däremot det enda

möjliga eftersom det är tabu att tala öppet om företagarklassen och om ojämlikhet.

– Pengarna kommer från alla. Folk får lön och bonusar. Hur menar du annars? Att några skulle vara mycket rikare än andra? Aldrig! Vi tänker inte bli som Singapore eller Kina. Vi kan låna bra idéer av andra länder, men vi kommer inte att kopiera hela deras system, säger följeslagaren.

Svaret passar in i Nordkoreas syn på sig självt: landet som inget har att lära av andra. Enligt den officiella Juche-filosofin ska självförtroende och oberoende föra Nordkorea framåt.

Följeslagaren fullföljer resonemanget. Han talar om 1950- och 60-talen då Sovjet och Östtyskland erbjöd sig att leverera färdiga fabriksystem, men då nationens grundare Kim Il-Sung, farfar till dagens ledare, förkunnade att Nordkorea skulle vara självständigt.

Han understryker historiens betydelse för Nordkoreas isolering i dag. Lärdomar från det förflutna har lett till slutsatsen att nationen måste lita till sig själv.

– De senaste 500 åren har vi ofta stått under Japans och Kinas styre. När jag sett på tv om kriget som utkämpades mellan Japan och Kina har jag upptäckt att slagen har stått mitt i Pyongyang, säger den välutbildade mannen med bestörtning. Korea var långa perioder raderat från kartan.

Läxan vi lärt oss är att stå självständiga i politik, ekonomi och militärt försvar, säger han.

– Och på något sätt klarar vi oss nu alltid. Sanktionerna har bara gjort att vi tvingats utveckla egna varor när vi inte har fått importera dem. Sanktionerna har stärkt oss.

○ ○ ○

Uppemot 600 000 nordkoreaner beräknas i dag sälja varor och leva stora delar av sina liv på de hundratals marknadsplatser som vuxit fram i landet. Runt en fjärdedel av anställda vid statliga företag är parallellt involverade i denna typ av informella affärer. I genomsnitt tjänar de 80 gånger mer på sin privata verksamhet än vad de gör på sin officiella anställning. Siffrorna kommer från den sydkoreanske ekonomen Kim Byung-Yeon som har beräknat omfattningen av den informella ekonomin i sin bok "Unveiling the North Korean economy".

De inofficiella marknadsplatserna uppstod första gången i mitten av 1990-talet som en följd av svälten som då drabbade landet sedan den största bidragsgivaren Sovjetunionen fallit samman.

– I dag skapas spontana marknadsplatser överallt. I Pyongyang sker det under

broarna vid floden där folk står och säljer cigaretter, kimchi (de jästa grönsakerna som är nationalrätt) och fruktkompotter.

Det är en smygande form av marknadsekonomi, säger en kinesisk affärsman i Peking till DN.

Han vill vara anonym eftersom han ofta reser till den nordkoreanska huvudstaden för att göra affärer och inte vill äventyra sin verksamhet. I Pyongyang brukar han besöka Tongilmarknaden, Återföreningsmarknaden, den största av de privata handelsplatserna. Det är en av de platser som DN inte tillåts besöka under resan i Nordkorea.

Affärsmannen beskriver Tongilmarknaden, inhyst i en stor gammal tennishall, som en plats med hundratals stånd där försäljning pågår av egenodlade grödor, kött och fisk, torrvaror och

konserver, hushållsartiklar, kläder och byggmateriel.

I anslutning till marknaden finns växlingskontor, där dollar omvandlas till den lokala valutan won. Prissättningen är fri, prislappar saknas och ett köpslående äger rum vid stånden. Varje stånd betalar en avgift, en summa som går till staten som därmed också gör sig en hacka i den informella ekonomin.

– 95 procent av de som arbetar där är kvinnor eftersom de inte har någon given statlig anställning som männen, säger den kinesiske affärsmannen.

Det är den historiska förklaringen till att det är kvinnor som driver företagsekonomi i Nordkorea, kvinnor på 30 år och uppåt.

Under svälten på 1990-talet var det kvinnor som hade fri tid att disponera och därför kunde plocka svamp, laga mat och

sticka tröjor att sälja, medan männen var tvungna att gå till sina statliga arbetsplatser.

Upprepade studier sedan dess har visat att det är kvinnorna som drar in överlägset mest pengar till hushållen i Nordkorea.

En del av dessa kvinnor lyckas generera ett rejält överskott och ta nästa steg och kanske köpa en kiosk. År 2019 skjuter dessa små byggnader till butiker som svampar ur jorden i Pyongyang. I kiosken etablerar kvinnan en egen affärsrörelse. Hon betalar en månadsavgift och säljer varor, ofta dricka och snacks, som hon sätter pris på efter eget huvud.

Historier sprids om kvinnor som lyckats så bra att de haft råd att muta sina mäns arbetsplatser, så att männen kunnat utebli från jobbet och istället börja arbeta i fruns privata affärsverksamhet.

En nordkorean tjänar i snitt drygt 170 000 won, cirka 200 kronor, i månaden på sin verksamhet på en privat marknad. Det fann den sydkoreanske ekonomen och författaren Kim Byung-Yeon då han gjorde en undersökning bland avhoppade nordkoreaner i Seoul för två år sedan. Tidigare sades det ofta att man inte behövde tjäna pengar i Nordkorea eftersom staten tillhandahöll allt. Men matransonerna sänktes nyligen till 300 gram per person och dag, den lägsta nivån på länge, efter den sämsta skörden på tio år.

Tydligt är att de statliga lönerna – ofta på mellan 50 och 120 kronor i månaden – inte alls räcker till. Nordkoreaner måste därför tjäna pengar via egen affärsverksamhet för att klara sig. När webbsajten Daily NK i Seoul genomförde en grundlig undersökning

med hjälp av 32 informatörer på plats i Nordkoreas samtliga provinser var slutsatsen i rapporten, ”The creation of the North Korean market system”, att vikten av de privata marknaderna bara växer. Det antogs tidigare att marknadens aktörer stod utanför staten och till och med i opposition till det totalitära, planekonomiska systemet.

I själva verket drivs marknadsanpassningen, enligt rapporten, på av statliga aktörer som lokala myndigheter och statsägda företag – även om marknadsekonomi aldrig kommuniceras som en officiell policy. Den gedigna undersökningen fann att de informella marknaderna verkar i utkanten av den direkta statliga kontrollen. Den fann också att marknadsekonomin omfattar mycket mer än konsumtionsvaror. Numera finns den även

inom servicesektorn, fastighetsbranschen, finansverksamhet och bemanningsområdet.

Men det är fortfarande ett bannlyst ämne. När jag under resan i Nordkorea ställer frågor och använder ord som reformer och marknadsekonomi blir det knäpptyst. Därpå kommer angrepp som förnekar förekomsten av kapitalistiska idéer. Mer fruktbart som start på ett samtal är att använda formuleringen ”ekonomiska förbättringsåtgärder”. Den inrymmer tolkningen att det är Nordkoreas eget system som lett fram till den positiva utvecklingen.

– Historiskt sett finns det en oförståelse för hur marknaden fungerar.

Marknadsekonomi kopplades ihop med ett hot mot det kollektiva systemet. Men där har nog utvecklingen i Kina de senaste åren lugnat Nordkorea, säger en

internationell hjälparbetare i Nordkorea som vill vara anonym.

Försöker Nordkorea nu göra vad Kina gjorde för 40 år sedan?

– Jag skulle tro att den kinesiske presidenten Xi Jinpings samhällsmodell med marknadsekonomi och samtidig ökad politisk kontroll är attraktiv för Nordkorea, menar hjälparbetaren.

Och Kinas starka ekonomi bidrar på sitt sätt till Nordkoreas. Stora skaror kinesiska turister strömmar in i Nordkorea. I år kommer de att uppgå till en bra bit över 50 000 personer. Stundtals går det inte att få tag på hotellrum i Pyongyang.

Kinesernas mål med resan är nästan alltid en tripp till Kaesong vid den demilitariserade zonen till Sydkorea. Där kan de titta på gränsen och framför allt köpa den eftertraktade röda ginsengroten,

som gjort regionen känd för något annat än militär spänning.

Ledaren Kim Jong-Un har antytt att ekonomisk utveckling inte längre är lika fullt som det en gång i tiden var. Han har pekat på ekonomin som ett prioriterat område.

Och har naturligtvis besökt ridklubben i Pyongyang.

– Vår enastående ledare har gjort 15 besök under och efter bygget av anläggningen, säger ridklubbens guide.

Som allt annat i det slutna landet kan uppgiften tolkas på olika vis.

Möjligen pekar det på ett överraskande stort och genuint hästintresse hos nationens ledare. Eller så visar det vilken vikt Kim Jong-Un lägger vid att bry sig om landets lilla elit.

○ ○ ○

En tidig morgon i Nordkoreas tredje största stad Chongjin blir jag stående på balkongen till mitt hotellrum. Chongjin är något helt annat än Pyongyang. Provinsen Norra Hamgyong är den fattigaste delen av Nordkorea.

Kring staden Chongjin råder det brist på odlingsbar jord, vilket fick ödesdigra följder under den "Mödosamma marschen", det officiella namnet på den svåra svält som utbröt i mitten av 1990-talet och som beräknas ha kostat mer än två miljoner invånare livet.

Chongjin med 600 000 invånare uppskattas ha varit ett av de värst drabbade områdena i landet och uppemot var femte invånare kan ha omkommit. Varningsklockorna ringer därför nu när FN nyligen funnit att 10 miljoner av Nordkoreas 25 miljoner invånare står

inför den allvarliga situationen att inte ha tillräckligt med mat fram till nästa skörd. Efter den sämsta skörden på tio år har ransonerna sänkts till 300 gram om dagen, de lägsta någon gång vid den här tiden på året. Det är oklart vilka livsmedel som delas ut och situationen har förvärrats av den värsta torkan på nästan fyra decennier.

Brist på snö i vintras blottade grödor för låga temperaturer. Marken har inte återfuktats och vårplanteringen har begränsats. Den utdragna torkan har fortsatt och nederbörden är mindre än hälften av den förväntade, enligt uppgift i Nordkoreas statskontrollerade tv i mitten av maj. Temperaturen har även varit högre än normalt.

Risken är stor att befolkningen i Chongjin och provinsen Norra Hamgyong på nytt

råkar illa ut – och under sensommaren kan situationen bli akut.

Mest hotande är situationen för barn under fem år, gravida och ammande kvinnor, äldre och kroniskt sjuka. Landet har så vitt känt inte drabbats av utbredd svält på många år. Däremot lider nästan hälften av Nordkoreas barn av kronisk näringsbrist, enligt en beräkning gjord av FN:s barnfond. Och långa perioder av undernäring riskerar leda till ett tillstånd där hjärnan inte utvecklas normalt. Också inre organ tar skada och livet förkortas. Undernäringen påverkar därför framtiden för en stor del av en generation nordkoreaner.

På balkongen till hotellrummet blir det uppenbart att luften är full av föroreningar. Stålfabriken Kim Chaek är Nordkoreas största industrianläggning – en gång med hundra tusen arbetare – och

den här natten måste den ha körts på full fart.

Ryskt koks har traditionellt använts i processen för att tillverka stål i den enorma fabriken, men detta koks får inte säljas till Nordkorea enligt de internationella sanktionerna.

Satellitbilder har visat på misstanken att olja och koks lastas om mellan båtar liggande till havs och ibland i främmande hamn och når Nordkorea trots sanktionerna.

Luftföroreningarna på morgonen skvallrar om att brott kan ha begåtts mot sanktionerna i skydd av mörkret.

Bara en timme senare har dimmorna skingrats. Från en utsiktsplats på ett berg syns fabriken tydligt och ur de höga skorstenarna kommer ingenting.

Ingen rök. Då sker väl ingen produktion? – Det ryker inte ur skorstenarna, säger jag.

Ingen av de fyra följeslagare som punktmarkerar oss under besöket i staden gör någon ansats att försöka förklara fabriken belägenhet. Varken att den står stilla på dagen eller att den spytt ut föroreningar på natten.

Detta är ett av många mysterier under vår resa.

I det nya företagsklimatet har tidigare kvantitativa mål ersatts av en form av vinstmål. En stålfabrik har inte längre som mål att producera så eller så många hundratusen ton, utan i stället leverera pengar till staten, till exempel en miljon dollar under ett år.

Det fungerar så här: På dagen producerar fabriken det den ska göra. På natten kan den hyras ut till andra som vill utnyttja den billiga nordkoreanska arbetskraften. På hotellet träffar jag en man i tjänst för en internationell organisation som rest till

denna baksida av Nordkorea under flera år. Han säger att staden är hårt drabbad av omvärldens sanktioner. Han ser aldrig någon rök ur stålverkets skorstenar och har dragit slutsatsen att brist råder på råvaror på grund av sanktionerna. Men bakom torget byggs det varuhus, restauranger och en teater i vad som ser ut som en lokal byggboom.

Till vilken grad de internationella sanktionerna drabbar Chongjin är omöjligt att veta. Däremot blir vi upplysta om att vi är det första utländska medieteamet som släppts in i staden. Och vi får de målade slagorden på torget noggrant översatta, varav det viktigaste lyder: Länga leve den enastående ledaren Kim Jong-Un.

Var vi än för frågan på tal om sanktioner så möts vi av ord som låter som utdrag ur statens propaganda, till synes syftande till

att stålsätta invånare mot kommande svårigheter.

– Sanktionerna påverkar oss inte alls. Vi behöver ingen hjälp över huvud taget. Vi går vår egen väg, säger en lärare i engelska vid skolan för utländska språk i Chongjin. Överallt sätts stolta ansikten upp som sköldar mot oss. Ingen erkänner att det skulle finnas några svårigheter. Däremot har ledaren själv riktat offentlig kritik mot omvärlden för att straffåtgärderna drabbar oskyldiga nordkoreaner.

Genom fönstren i minibussen ser byarna ut som dystra målningar från en svunnen tid. Norra Hamgyong har ofta varit en skoningslös del av Nordkorea.

Grym därför att jorden – när den brukas med ålderdomliga redskap och med brist på gödsel – inte garanterar en säker skörd som förmår hålla hungern borta.

En kvinna står böjd på en åker med en hacka i händerna, i färd med att bruka den obarmhärtiga jorden. En man och en kvinna med spade över axeln ser trötta ut efter ett långt dagsverke. De håller sig undan på väggkanten när vi passerar i full fart.

Det här är en majsregion. Majs i någon form, inte ris, är vad de flesta nordkoreaner har på tallriken. År då torkan slår till är majskolvarna så små och missväxta att några av dem säljs som turistsouvenirer på andra sidan gränsfloden i Kina. Kineser tar med dem hem och tackar sin lyckliga stjärna för att de inte bor i Nordkorea.

Detta är också en del av landet där invånarna till stor del tillhör någon av de två lägst rankade grupperna som landets befolkning delas in i. Kategoriseringen, kallad songbun, hålls hemlig för

invånarna, men trots det kan de flesta nordkoreaner ana vilken av tre grupperna de är en del av: de lojala, de tveksamma eller de fientliga.

Uppdelningen utgår ifrån graden av lojalitet till systemet som en invånare – eller snarare föräldrar och äldre släktingar – visat. För de som hade förfäder som stred vid sidan av Kim Il-Sung mot japanerna på 1940-talet är resultatet givet: hemvist i gruppen på högsta nivå.

Pyongyang är fullt av invånare ur denna grupp som anses trofasta och pålitliga, medan Norra Hamgyong till stor del bebos av invånare som på grund av släktens historia pekats ut som tveksamma eller illojala, och därför tvingats till ett liv på landet i denna karga provins.

Det politiska klassificeringssystemet har varit avgörande för livsvillkoren – och

motsäger därmed synen att alla invånare är lika mycket värda.

Men i takt med att marknadsekonomin växer finns det tecken på att det gamla systemet håller på att urholkas.

Vi kommer in i en region där byar mobiliserat invånare till obligatoriska vägarbeten. I kurvorna i bergen sitter kvinnor på huk med små plåtspadar. De fyller hål i vägen med grus. I nästa by på slättlandet går arbetet mer metodiskt tillväga: stenar baxas fram till en grävd ränna för att vägen ska kunna breddas. Husfasaderna i byarna är slitna och taken täckta av korrugerad plåt eller av spruckna tegelpannor. Fattigdomen är tydlig. När slättlandet breder ut sig syns på nytt arbetare på fälten. De går bakom plogar som dras av oxar. Graden av umbäranden är svår att fastslå genom ett fönster i en bil som framförs i hög fart på en gropig

grusväg. Själva syftet är att göra det omöjligt att sätta fokus på och fotografera landsbygdens invånare.

Men när en man på långt håll syns dra en plog framför en annan man bränner sig bilden fast av bottenlöst armod.

Det är uppenbart att de här människorna behöver omedelbar hjälp. Ingenting i FN:s sanktioner mot Nordkorea hindrar humanitärt stöd.

I staden Chongjin finns en uthållighet att klara långa mödosamma perioder oavsett vad det rör sig om. Självvaktningen är inte att ta miste på.

I ett klassrum i stadens skola för utländska språk delar 15-åriga elever med sig av sina framtidsplaner. En ung kvinna vill utbilda sig till engelsklärare.

Utbildning och vetenskap har pekats ut som prioriterade områden i Nordkorea. Läraryrket har uppgraderats och förutom

att det rankas som ett revolutionärt yrke har lönen höjts.

För Cha Zi-Ung finns det inget val att göra.

Om två år ska han rycka in i armén. Han står upp i klassrummet när han svarar:

– Jag ska rädda det koreanska folket från fiender i världen. Därför tränar jag redan min kropp så att den blir stark.

Hur länge ska du göra militärtjänst?

– I tio år.

15-åringen svarar utan att vare sig röst eller blick röjer vad han känner inför den mastodontlika uppgiften.

– Tio år! Det är en lång tid, säger jag.

Då bryter läraren in:

– Militärtjänstgöring är en plikt och en ära för nästan alla unga män.

Det betyder att Cha Zi-Ungs start på universitetet, som för många andra män, sker först när han är 27 år gammal. Hans yrkesmål är sedan att bli antagen till

utrikesdepartementet och flytta till Pyongyang.

Därmed kan han slutligen lämna livet i den fattiga provinsen bakom sig.

Torbjörn Petersson

torbjorn.petersson@dn.se

DN:s Torbjörn Petersson och Roger Turesson reste runt i Nordkorea i nio dagar.

För två år sedan gjorde vi vår första gemensamma resa till landet. Halva tiden tillbringade vi nu i huvudstaden Pyongyang och den andra halvan i den fattiga provinsen Norra Hamgyong, där vi besökte landets tredje största stad Chongjin och landsbygden.

På plats i Nordkorea kunde vi öppet ställa frågor till intervjupersoner som var förberedda. I

Pyongyang ibland även till invånare vi själva fick bestämma att vi ville prata med, men vi följdes hela tiden av personer från turistmyndigheterna.

Under tiden i Pyongyang av två följeslagare, och under dagarna på landsbygden av fyra män, vars uppgift det var att arrangera intervjuer och tolka,

men också att övervaka oss så att vi inte avvek från hotell eller planerade rutter.

Fakta. Familjedynastin Kim

Nordkorea styrs av familjedynastin Kim.

Kim Il Sung grundade nationen Nordkorea 1948 och var dess enväldshärskare i 46 år till sin död 1994.

En kult av ledaren fördes till Nordkorea efter förebild från Sovjetunionen. Den förstärktes efter ett tal som Kim Il-Sung höll 1967.

I dag får varje skolbarn i Nordkorea inte bara lära sig att Kim Il-Sung var en modig soldat och en fantastisk fältherre. Han hade många talanger. Bland annat var han landets ledande författare, filosof, designer, litteraturkritiker, jordbruksexpert, industriutvecklare och bordtennistränare.

Hans son Kim Jong-Il, som tog över ledningen efter faderns död, hyllas för att ha skrivit hundratals böcker under sin tid vid universitetet och senare minst sex operor. Han var en framstående arkitekt och enligt gängse uppfattning i Nordkorea en filmexpert ut i fingerspetsarna.

Efter faderns död 2011 styrs landet av hans son Kim Jong-Un, den tredje i generationen Kim. Efter

snart åtta år vid makten håller han på att skaffa sig en ställning av liknande slag som farfar och far hos befolkningen.

Numera lär sig nordkoreanska skolbarn även att landet behöver kärnvapen för att avskräcka fienden från att invadera.

Fakta. Nordkorea

Demokratiska folkrepubliken Korea är en stat i Östasien.

Yta: 120 540 kvadratkilometer.

Invånare: 25 miljoner (2015).

Nordkorea ligger mellan Gula havet i väster och Japanska havet i öster. Det upptar cirka 55 procent av Koreahalvön och är skilt från Sydkorea genom en fyra kilometer bred demilitariserad zon. I norr bildar Changbaibergens högsta delar, Yalufloden och Tumenfloden, en naturlig gräns till Kina, och längs nedre Tumen har Nordkorea en kort gräns till Ryssland i nordöst.

Huvudstad: Pyongyang (3,4 miljoner invånare, 2012).

Osäkert om utvisnings- hotad transplanterad man får vård

SÖNDAG 14 JULI 2019

Nästa vecka ska en hjärttransplanterad man från Kosovo utvisas till Serbien. Skälet är att livsviktig eftervård saknas i Kosovo.

Men både Altin Vitias läkare och Balkanexperter har ställt sig frågande till att han kommer att få vård.

Nu avråder också Kosovos ambassad i Stockholm i ett skriftligt uttalande honom från att resa till Serbien.

När hjärttransplantationen gjordes 2015 var den då 14-årige Altin Vitia från Kosovo på besök i Sverige med sin mamma. Mot bakgrund av sitt vårdbehov sökte han uppehållstillstånd i Sverige, men ansökan har avslagits i flera instanser.

Altin Vitia, som nu är 18 år, har fått veta att han ska lämna Sverige i nästa vecka, inte för att utvisas till Kosovo, utan till Serbien. Skälet är att den livslånga vård han behöver inte existerar i Kosovo, men finns i Serbien, något DN tidigare berättat om.

Migrationsverket menar att han har rätt till vård om han blir serbisk medborgare. Att han inte har anknytning dit eller inte talar språket saknar betydelse.

Personer som nekas uppehållstillstånd i Sverige skickas inte alltid till sina hemländer.

Sedan 2008, då Sverige erkände Kosovo, har 527 personer därifrån utvisats från Sverige till Serbien. Sedan 2017 dock endast 19 personer.

– Vi prövar alla vägar där en person har legala möjligheter att vistas, och som i det här fallet, få vård. Det kan vara ett hemland eller ett annat land. Sverige ska inte vara förstahandsvalet om det finns ett annat land där man kan vistas legalt, säger Migrationsverkets kommunikationsdirektör Fredrik Bengtsson.

Är det rimligt att kräva att en person blir medborgare i ett land som inte är det egna?

– Det finns ett avtal mellan länderna, och den som är medborgare i Kosovo kan

enkelt bli medborgare i Serbien, säger Fredrik Bengtsson.

Enligt Migrationsverket har serbiska myndigheter, på departementsnivå, bekräftat att Altin Vitia tas om hand när han landar. Hans patientjournal är överskickad.

Men på Barnhjärtcentrum i Lund har läkarna bara dagar innan utvisningen ännu inte kontaktats vare sig av det eskortföretag som ska resa med 18-åringen, eller av läkare i Serbien för överlämningssamtal. När de själva tagit kontakt med ansvarig transplantationsläkare på plats har denne uppgett att rätten till vård inte alls är självklar – tvärtom.

Statsvetaren och Balkanexperten Jessica Giandomenico är mycket förvånad över Migrationsverkets bedömning, och lyfter fram de månghundraåriga

motsättningarna mellan Kosovo och Serbien, som fortfarande präglar relationerna.

– Ingen kosovoalban med självbevarelsedrift skulle söka vård i Serbien om man inte har mycket goda kontakter. I den delen av Balkan försöker den som måste söka akut, högspecialiserad vård, och har råd, snarare ta sig till Aten eller Istanbul, än till Belgrad. Man skulle vara väldigt rädd att bli illa behandlad. Hon ställer sig frågande till det avtal mellan Serbien och Kosovo som Migrationsverket hänvisar till.

– Även om det finns ett papper är det inte alls säkert att sjukhus och läkare känner till eller bryr sig om det. Diplomatskt är det helt korrekt av Migrationsverket att lita på serbiska myndigheter, men det bygger på okunskap om hur de fungerar, särskilt i förhållande till Kosovo.

Dessutom har giltighetstiden för 18-åringens pass, som har förvarats av Migrationsverket, löpt ut och han saknar giltig id-handling.

Vad det betyder för möjligheterna att söka nytt medborgarskap är oklart.

– För att få vård brukar man behöva vara folkbokförd. För det kan krävas en bostad, ett jobb och en inkomst. Belgrad är en storstad och det kan vara svårt att ta sig fram, i synnerhet utan legitimation.

Folkbokförs han ändå ska han söka upp en vårdgivare, och hitta en hjärtläkare, i en stad han inte känner, på ett språk han inte kan. Det låter svårt, säger Jessica Giandomenico.

I fredags skrev Kosovos ambassad i Stockholm ett intyg där man skriver att pass från Kosovo inte godtas som giltig legitimation i Serbien: ”Den konsulära avdelningen på ambassaden

rekommenderar inte att Altin Vitia reser till Serbien med ett pass från Kosovo, eftersom det kommer att avvisas. Vi rekommenderar inte heller att Altin Vitia reser till Serbien för att få behandling, eftersom vi inte är säkra på att han kommer att få den vård han behöver för sitt medicinska tillstånd.”

Även Migrationsverkets egen landanalytiker Per Hedqvist har tidigt ansett att frågan om rätten till vård i Serbien för en medborgare i Kosovo inte utretts tillräckligt inför beslutet att utvisa Altin Vitia.

Utrikesdepartementet skriver i ett mejl att Sverige har goda bilaterala relationer till både Kosovo och Serbien och att dessa inte påverkas av enskilda migrationsbeslut. Utan att gå in på det enskilda fallet skriver man vidare att ”Sverige stödjer den EU-faciliterade normaliseringsdialogen mellan

Kosovo och Serbien som syftar till att ta fram en omfattande juridiskt bindande lösning på relationen mellan länderna. Sverige uppmanar båda sidor att leva upp till de åtaganden som de har gjort inom ramen för normaliseringsdialogen.”

På Migrationsverket säger Fredrik Bengtsson att svenska myndigheter och domstolar har fullgjort sina åtaganden gentemot Altin Vitia:

– Det är otvistligt så att den här personen är mycket sjuk, men lagstiftningen och praxis bygger på möjlighet till vård i sitt hemland eller i ett annat land där man har rätt att vistas. Där går man ofta vilse: man fastnar i ”det fattar väl alla att den här personen är jättesjuk, varför får han eller hon inte stanna?” Man glömmer att det inte är det som är avgörande för om det går att bevilja uppehållstillstånd.

Altin Vitia säger till DN att han är mycket orolig för sitt liv och sin framtid. Det är också hans läkare, som har ansökt om verkställighetshinder för utvisningen, med hänvisning till vårdsituationen i Serbien.

Sanna Torén Björling

Detta har hänt.

I september 2015 transplanteras en 14-årig kosovoalban i Lund. Han är på besök i Sverige med sin mor.

De saknar skyddsskäl i Sverige, men söker asyl med hänvisning till pojkens hälsa.

Migrationsverket beslutar att han ska utvisas, och kan få vård i Serbien.

Modern lämnade Sverige tidigare i år.

I februari, när han skulle ha lämnat Sverige, fick han en infektion och resan sköts upp.

Sedan 2015 har mannen gått ut första året i gymnasiet med goda betyg. Han talar flytande svenska.

Den som är transplanterad behöver mediciner och närhet till läkare resten av livet. Ett

sjukdomsförlopp kan bli akut mycket fort. Får man vård kan man leva ett ganska normalt liv.
Två till sex barn transplanteras i Sverige varje år.

Parlamentet godkänner tvångskastre- ring av pedofiler

SÖNDAG 14 JULI 2019

Ukraina skakades i juni av ett övergrepp och mord på en elvaårig flicka. Nu har parlamentet godkänt tvångskastrering av dömda pedofiler.

Elvaåriga Dariya Lukyanenko hittades död i en pool i Ukraina den 19 juni. Det konstaterades att hon mördats och utsatts

för sexuella övergrepp. En 22-årig familjevän erkände sig skyldig till mordet. Under rapporteringen av fallet uppmärksammandes det att ett förslag om tvångskastrering av dömda pedofiler behandlades i parlamentet. Under fredagen gick lagen igenom.

Lagen, som innebär att dömda pedofiler tvångskastreras med injektioner, gör Ukraina till ett av de mest hårdförda länderna i världen, skriver The Independent.

Juridiska och medicinska experter har kritiserat lagen och vädjat till presidenten Volodymyr Zelensky att ingripa med ett veto för att förhindra att den verkställs.

– Kemisk kastrering ska aldrig användas som straff. När det gör det, definieras det som tortyr. Den stora majoriteten av de personer som dömts för sexuella brott med minderåriga är helt friska människor. Att

tvinga dem till kastrering är inte civiliserat, säger kriminologen Anna Maliar till The Independent.

Flera parlamentsledamöter som The Independent talat med, säger även att de inte var tillräckligt insatta i detaljerna i propositionen.

Lagen har ännu inte blivit undertecknad av president Zelensky, och hans talespersoner har inte kommenterat om han tänker skriva under lagen, enligt The Independent.

Sandy Kalleney

sandy.kalleney@dn.se

Politiker försvarar pressen efter polischefens varning

SÖNDAG 14 JULI 2019

Brittisk anti-terrorpolis meddelade att man inlett en utredning om läckan som ledde till ambassadören Kim Darrochs avgång, och varnade samtidigt media att inte publicera andra läckta, konfidentiella dokument.

Många journalister ser uttalandet som ett hot mot pressfriheten, och får stöd av flera tunga politiker.

– Det kan rimligen inte vara rätt att tidningar eller andra medieorganisationer som publicerar sådant material ska bli föremål för rättsprocesser, säger Boris Johnson enligt Reuters, och får medhåll av den andra kandidaten till premiärministerposten, Jeremy Hunt: ”Jag försvarar helt pressens rätt att publicera läckor som de får och bedömer vara i allmänhetens intresse, det är deras jobb”, skriver utrikesministern på Twitter. Det var under fredagskvällen som Neil Basu, chef för anti-terrorpolisen vid Scotland Yard, meddelade att man inlett en utredning om läckan av de konfidentiella dokument som publicerades av tidningen Mail on Sunday för en vecka sedan.

Dokumentet tillhörde Kim Darroch, Storbritanniens ambassadör i USA, och innehöll mindre smickrande beskrivningar som ”olämplig” och ”unikt dysfunktionell” av president Donald Trump och hans administration. Darroch fick sedan lämna sin post.

Både Boris Johnson och Jeremy Hunt håller med om att personen bakom läckan bör identifieras och åtalas, men i samband med att Scotland Yard meddelade att utredningen inleddes kom även en framtida varning riktad till media.

– Jag vill råda alla ägare, redaktörer och publicister av social och traditionell media att inte publicera läckta regeringsdokument, sade Neil Basu enligt Reuters.

George Osborne, chefredaktör för London Evening Standard och före detta

finansminister, tillhörde de som reagerade starkt.

”Om jag vore polischef och ville behålla min och min kårs trovärdighet skulle jag snabbt distansera mig från detta väldigt dumma och okloka uttalande från någon som inte tycks förstå mycket om pressfrihet”, skriver han på Twitter.

– Uppriktigt sagt är det något vi skulle förvänta oss av totalitära regimer där media förväntas vara en tam förlängning av regeringen, säger Ian Murray, ordförande för föreningen Society of Editors, enligt Reuters.

Fler politiker än Boris Johnson och Jeremy Hunt var kritiska, däribland hälsominister Matt Hancock som twittrade att ”statliga hot mot mediefrihet är en farlig väg att gå”.

Andra politiker har dock ställt sig på polisens sida, däribland säkerhetsminister

Ben Wallace som påpekar att allmänheten är förbundna till delar av lagstiftningen kring konfidentiella dokument.

Den tidigare försvarsministern Michael Fallon tycker också att journalister som fått stulet material ska ge tillbaka det till den rättmätiga ägaren.

– De ska också vara medvetna om den enorma skada som redan åstadkommits och den möjligtvis ännu större skada som kan medföras vid ytterligare läckor, säger han till BBC.

Fredrik Tano

fredrik.tano@dn.se

Miljardären bakom sexskandalen som chockar USA

SÖNDAG 14 JULI 2019

När finansmannen Jeffrey Epstein 2008 dömdes till 18 månaders fängelse för sexbrott reagerade många på det milda straffet. Nu står 66-åringen åtalad för trafficking av minderåriga flickor. Samtidigt har kritik riktats mot den åklagare som förhandlade fram straffet

– Alexander Acosta – som nu lämnar sin post som Trumps arbetsmarknadsminister.

DOKUMENT.

Lördagen den 6 juli bryter FBI upp den fyra meter höga ekdörren till Manhattans största privata bostad, det sju våningar höga Herbert Straus House, ett stenkast från Central Park.

Bostaden tillhör finansmannen Jeffrey Epstein. Här hittar FBI hundratals, kanske tusentals, bilder på avklädda unga kvinnor och flickor. Många misstänks vara minderåriga.

Den 66-årige finansmannen grips samma kväll, nyligen hemkommen från Paris, ombord på ett av sina privata jetflygplan. Vid en presskonferens på måndagen meddelar åklagare att Jeffrey Epstein åtalas för trafficking. Han misstänks för att ha betalat och tvingat en mängd

minderåriga tjejer till sexuella handlingar och förmått dem att rekrytera nya offer. I FBI:s dokument från husrannsakan står att läsa:

”Den åtalade, en registrerad sexualförbrytare, har inte förändrats, han har inte tyglats, han är inte ångerfull.” För det är inte första gången Jeffrey Epstein anklagas för systematiskt sexuellt utnyttjande av minderåriga flickor. Redan för tio år sedan åtalades han för samma brott.

Då bantades åtalet från sexuellt utnyttjande till två fall av sexköp, varav ett fall gällde en minderårig flicka, och utan de påstådda offrens vetskap slapp affärsmannen rättegång. Han satt 13 månader i ett fängelse som han varje dag kunde lämna för att gå till jobbet. Vid frisläppandet firade han med celebriteter i sin lyxlägenhet på Manhattan.

○ ○ ○

Född i en tuff del av Brooklyn uppmanades Jeffrey Epstein tidigt att utbilda sig mot en bättre framtid. Redan i 20-årsåldern började han undervisa i matematik och fysik vid en av Manhattans privata elitskolor. Där upptäcktes och rekryterades han till Bear Stearns – en av de banker som stod i centrum för 00-talets finanskris.

Snart förvaltade Jeffrey Epstein miljardärers rikedomar under eget namn. Han umgicks med Nobelpristagare, presidenter som Bill Clinton, affärsmän som Donald Trump och brittiska kungligheter som prins Andrew. Det var ingen stor hemlighet bland eliten att finansmannen omgav sig med många och unga tjejer, men han höll sig i stort undan mediernas uppmärksamhet.

”Jag har känt Jeff i 15 år. Fantastisk kille. [...] Det sägs till och med att han uppskattar vackra kvinnor lika mycket som jag, och många av dem är åt det yngre hållet”, sade Donald Trump till New York Magazine 2002.

Den kanske tidigaste och mest grundläggande genomgången av Jeffrey Epsteins väg till rikedom publicerades 2003 i Vanity Fair.

Journalisten Vicky Ward kunde visa att pengarna inte enbart kom från ärliga affärsupplägg, även om Jeffrey Epstein generellt lyckats hålla sig ostraffad.

I mars 2005 går en 14-årig flicka och hennes föräldrar in på en polisstation i Palm Beach i Florida. Flickan berättar att hon har antastats sexuellt av Jeffrey Epstein, i hans hus i Palm Beach.

När polisen börjar utreda händelsen växer fallet snabbt: en flicka blir fler flickor –

många fler. I affärsmannens sopor hittas lappar med namn och telefonnummer till flickor, tider och dagar de blivit bokade av Jeffrey Epsteins anställda, skriver Miami Herald som har grävt i fallet.

Flickornas berättelser liknar varandra. De säger sig ha fått betalt för att utföra massage på affärsmannen, som snart tvingat dem att klä av sig. De ska sedan ha utsatts för olika typer av sexuella övergrepp och regelrätta våldtäkter – allt från beröring till penetration. Flera offer vittnar om att de fått betalt för att rekrytera vänner till Jeffrey Epsteins nätverk av flickor.

2006 vill polisen åtala Jeffrey Epstein, men en lokal åklagare låter i stället en jury pröva fallet. Efter att enbart ha hört en av flickorna rekommenderar juryn att affärsmannen åtalas för sexköp. Flickornas ålder nämns inte, skriver Miami Herald.

Av oro för att affärsmannen ska komma undan för lätt beslutar den lokala polisen sig för att kontakta FBI.

Sommaren 2007 är utredningen så omfattande att den federala åklagarklagarkammaren i Miami – då ledd av Alexander Acosta – formulerar ett 53 sidor långt åtal mot Jeffrey Epstein, som nekar till anklagelserna.

Men samtidigt som FBI fortsätter sin utredning inleder bland annat Alexander Acosta i hemlighet förhandlingar med Jeffrey Epsteins advokater. De undersöker möjligheten till en så kallad "plea deal" – ett slags uppgörelse där den åtalade slipper rättegång.

De flickor som identifierats av polisen får inget veta om de pågående förhandlingarna. Inte att affärsmannens advokater länge vägrade acceptera en lösning där Jeffrey Epstein tvingades

registrera sig som sexualförbrytare. Inte heller meddelas de när uppgörelsen står klar.

Den sista juni 2008 erkänner Jeffrey Epstein i domstol ett fall av sexköp och ytterligare ett fall av sexköp gällande en person under 18. Han döms till 18 månader i fängelse, tvingas registrera sig som sexualförbrytare i Florida och i New York och måste betala visst skadestånd. Kritiken låter sig inte vänta och fallet har väckt stor uppmärksamhet i USA. Men Alexander Acosta försvarar överenskommelsen med att det var det säkraste sättet att se till att affärsmannen hamnar i fängelse och registreras som sexualförbrytare.

Jeffrey Epsteins tid i fängelse passerar med lösa tyglar. Han får möjlighet att lämna sin fångenskap varje dag för att gå till jobbet, med vakter han själv betalar.

Efter 13 månader släpps han ut för gott, fem månader tidigt.

Sedan dess har fler kvinnor riktat liknande anklagelser mot Jeffrey Epstein. En del har affärsmannen löst själv genom uppgörelser, andra inte. Han har hela tiden fortsatt neka.

○ ○ ○

Den storm som nu åter blåst upp kring Jeffrey Epstein och som på fredagen ledde till arbetsminister Alexander Acostas avgång, började vina efter en omfattande granskning gjord av Miami Herald, publicerad i november 2018.

Granskningen identifierade ett 80-tal flickor och unga kvinnor som utsatts för Jeffrey Epstein. Åtta har gått med på att intervjuas. Flera vittnar om år av psykiska problem efter de övergrepp de säger sig ha utsatts för.

”Man misshandlar sig själv mentalt och fysiskt. Man kan inte hindra sina tankar. Ett ord kan trigga dem. För mig är det ’oskuldsfull’, för att han kallade mig det i det där rummet”, berättar en av dem för Miami Herald.

I februari i år fann en domare att Alexander Acosta och hans kollegor brutit mot lagen när de hemlighöll överenskommelsen med Jeffrey Epstein. Sedan dess har Jeffrey Epstein gripits och Alexander Acosta avgått.

Nu riktas blickarna även mot personer i finansmannens närhet. Frågor har väckts om vilka som visste vad som pågick, och om fler var inblandade. Flera kända namn har offentligt tillbakavisat sådana rykten, däribland tidigare presidenten Bill Clinton.

Jeffrey Epstein står nu åtalad för trafficking och riskerar uppemot 45 år i fängelse.

Josef Svenberg

josef.svenberg@dn.se

Stormen Barry nådde land

SÖNDAG 14 JULI 2019

USA.

Den tropiska stormen Barry nådde på lördagen land i Louisiana. Då hade den försvagats men utgjorde fortfarande ett hot för kustområdet. På lördagseftermiddagen svensk tid var Barrys vindstyrka 29 meter per sekund. Men när ovädret närmade sig kusten väster om New Orleans i USA minskade dess styrka.

Flera mindre kuststäder fick sina gator översvämmade och meteorologerna varnade för att vattnet kunde komma att stiga ytterligare och att regnmängder på 80 centimeter kunde drabba området.

95 000 personer har hittills blivit utan ström till följd av Barry.

Clas Svahn

26 döda efter - terrorattack mot hotell

SÖNDAG 14 JULI 2019

Somalia. Minst 26 personer dödades och 56 skadades i en tolv timmar lång attack mot ett hotell i den somaliska hamnstaden Kismayu som inleddes på fredagen.

Först på lördagen kunde säkerhetsstyrkor döda den siste av de tre terroristerna.

Attacken inleddes när en självmordsbombare från terrorgruppen al-Shabaab körde in en bilbomb i hotell As'asey. Därefter tog sig tre beväpnade terrorister in i hotellet och öppnade eld. På hotellet befann sig en

rad politiker och affärsmän för ett möte inför det kommande regionvalet. När somaliska säkerhetsstyrkor kom till platsen utbröt en eldstrid som varade i tolv timmar.

Bland de 26 personer som dödades var de flesta somalier men också tre kenyaner, tre tanzanier, två amerikaner, en britt och en kanadensare, enligt Ahmed Mohamed Islam, ledare i den halvautonoma regionen Jubaland.

En känd somalisk-kanadensiske journalist, Hodan Nalayeh, dödades tillsammans med sin man, regionens handelsminister.

Också en av kandidaterna i valet dödades. Attacken från al-Shabaab beskrivs av lokala medier som den värsta i landet sedan 2012. Gruppen har svurit trohet till terrornätverket al-Qaida och beräknas ha mellan 5 000 och 9 000 medlemmar.

Clas Svahn

Staten köper tillbaka militära vapen

SÖNDAG 14 JULI 2019

Nya Zeeland Efter massakern i Christchurch den 15 mars drev den nyzeeländska regeringen snabbt igenom ett förbud mot militära vapen av den typ som användes vid moskéskjutningarna.

Nu får ägarna till sådana vapen lämna tillbaka dem, och få viss ekonomisk kompensation för det.

På lördagen anordnade polisen den första återköpsrundan i Christchurch, och 68 vapenägare lämnade tillbaka vapen som klassas som militära. Juan Flores

Björn Wiman: Vår tids stora - experiment är lika livsfarligt som atombomben

SÖNDAG 14 JULI 2019

Den 16 juli 1945 stal vår tids Prometheus elden från gudarna – och förvandlade

för alltid relationen mellan människan och universum. Vi kan lära oss mycket av det i dag.

Vi visste att världen inte längre skulle vara densamma. Några skrattade, några grät, de flesta var helt tysta. Jag själv mindes raderna ur det indiska eposet Bhagavadgita, där guden Vishnu antar sin gestalt med många armar och säger: "Nu har jag blivit Döden, världarnas förstörare." Jag antar att det var så vi alla tänkte, på ett eller annat sätt.

Det är ett gripande ögonblick när den amerikanske fysikern J Robert Oppenheimer i en tv-intervju berättar om sin upplevelse när världens första atombomb sprängdes klockan 05.29 den 16 juli 1945. Det var nämligen han som hade byggt den – med en kraft som lyste upp jorden ljusare än tusen solar och smälte ökensanden till glas runt

detonationsplatsen. Chockvågen kunde kännas på över 15 mils håll och svampmolnet reste sig mot himlen, synligt över långa avstånd.

Täcknamnet på den första sprängningen var Trinity – "treenighet" – som den beläste och politiskt radikale Oppenheimer hade hämtat från några dikter av 1600-talspoeten John Donne. Och bomben förändrade inte bara världen, utan även vetenskapsmannens egen självbild. Den förvandlade honom för alltid till atombombens fader – en närmast mytologisk gestalt.

Det är ingen tillfällighet att Kai Birds och Martin J Sherwins stora biografi om Oppenheimer har titeln "American Prometheus. The triumph and tragedy of J Robert Oppenheimer". I likhet med titanen i den grekiska mytologin som stal elden från gudarna hamnade också

Oppenheimer i svår onåd, när han efter kriget pekades ut som opålitlig kommunistympatisör. Man kan se det som att han stal solens energi – atomernas eld – till sitt land och för detta fick han sitt straff.

Och visst finns det något nästan metafysiskt i hans öde. J Robert Oppenheimer släppte lös den inkapslade kraften i atomernas kärna, en rest av den prestellära energin från tiden före stjärnornas existens. Alla som under andakt sett den magnifika tv-serien ”Chernobyl” har påmint om vilka fruktansvärda krafter detta handlar om. Den svenska fysikern och Nobelpristagaren Hannes Alfvén kallade plutonium, det klyvbara ämnet i den första bomben, för det vidrigaste av grundämnena. Inte av en tillfällighet har

det fått sitt namn efter Pluto, dödsrikets gud.

Detonationen av den första atombomben omförhandlade för all framtid relationen mellan människa och universum. Efter den befinner sig mänskligheten i ett tillstånd av *perpetual fear* – evig fruktan. Efter den var världen inte längre densamma.

Den första atombomben har också kommit att bilda mönster för hur vi i dag tänker oss undergången och hur den ofta skildras i postapokalyptisk fiktion och populärkultur: en kraftig smäll, därefter är världen förstörd. En händelse som likt ett svärd klyver då från nu.

I verkligheten är det ju inte så det ser ut. Klimatkollapsen, det vid sidan av atomhotet mest reella existentiella hotet mot världen som vi känner den, är inte en framtida händelse som vi med bävan kan

fasa inför. Faktum är att den inte ens är framtida. Vi lever i den just nu – och har gjort det under en tid. Ändå trotsar klimatförändringarna våra invanda föreställningar om hur undergången ska se ut. De flesta minns var de befann sig under Kubakrisen eller Tjernobylolyckan, men knappast någon kan säga vad de gjorde när koldioxidhalten i atmosfären passerade 400 ppm eller när shelfisen Larsen B kollapsade i Antarktis – tillfällen som i framtiden kan komma att beskrivas som några av klimatkatastrofens definierande ögonblick.

Klimatkrisen saknar atomenergins explosiva dramaturgi, trots att krafterna är desamma. NASA-forskaren James Hansen har visat att den nuvarande takten i den globala upphettningen av planeten motsvarar 400 000 Hiroshima-bomber

varje dag. Det blir fyra bomber per sekund. 365 dagar om året.

Kan vi ta in den existentiella vidden av detta? Kan vi förstå att denna tysta, doftlösa process har samma potential till död och förödelse som ett fullskaligt atomkrig? När J Robert Oppenheimer efter bombningarna av Hiroshima och Nagasaki mötte USA:s president Harry S Truman sade han att han kände att han hade ”blod på sin händer”. Truman avfärdade efter mötet föraktfullt Oppenheimers klagan med att han var en *”crybaby scientist”* – liknande hur många av dagens auktoritära ledare viftar bort klimatforskarna som känslostyrda lipsillar. Ett av J Robert Oppenheimers mest laddade möten före provsprängningen i juli 1945 skedde med den danske Nobelpristagaren Niels Bohr. Bohrs första fråga till Oppenheimer om bomben ska ha

varit: "Är den verkligen stor nog?". Det vill säga stor nog för att göra alla framtida krig otänkbara.

Det Niels Bohr såg var inte bara ett vapen som kunde förrinta hela civilisationen, utan också ett som för evigt skulle få slut på alla krig. Men han såg också en väg mot större internationell öppenhet och ett ökat vetenskapligt utbyte. På var sitt sätt bidrog både Bohr och Oppenheimer till den insikt som (hittills) har fått mänskligheten att avhålla sig från att använda kärnvapen och på så sätt åstadkomma sin egen undergång. Kanske är de största vetenskapsmännen inte bara världarnas förstörare – utan också dess skapare. På samma sätt kräver i dag den hotande klimatkollapsen ett nytt ansvar i relationen mellan vetenskap och politik. Vår tids stora experiment, att skapa evig tillväxt genom att pumpa ut koldioxid i

atmosfären, är lika livsfarligt som det som ledde fram till sprängningen av domedagsvapnen.

De forskare som har den djupaste förståelsen för den destruktiva potentialen i detta experiment är inte heller i dag några labila "lipsillar". Det är dags att inte bara lyssna till dem – utan att börja göra som de säger. Bara genom vetenskapen kommer vi att kunna leva vidare med det som vetenskapen har skapat.

Björn Wiman

bjorn.wiman@dn.se

Ö-luff på danska

SÖNDAG 14 JULI 2019

En båtluff längs den danska Sydhavskusten är närsemester när den är som bäst: Unika öar, unika smakupplevelser och möten med - entusiastiska eldsjälar som man sent ska glömma.

Smaka på det här, säger Kai Winter och sträcker över ett litet, ultrasträvt och surt äpple som får det att dra i kinderna och utlöser rena spottreflexen.

– Vi har totalt tusen träd – enbart cideräppelsorter från Frankrike och så köper vi en hel del av andra odlare här på ön också. Men även om vi är cidermakare så ser vi det mer som att vi jobbar med

upplevelser. Vi hyr ut semesterboende på vår gård Kernegaarden, guidar på odlingarna, ordnar provningar i ciderhuset och serverar tapas i trädgården.

Kai och hans fru Anita Winter flyttade till den lilla gården på Fejø år 2000.

Fejø tillhör det danskarna kallar

Sydhavsøerne, ett område som omfattar de stora öarna Lolland, Falster och Mön och ännu fler små öar söder om Själland. På de mindre öarna hjälper havet till att skapa ett extra milt klimat med många soltimmar – perfekt när man som många på Fejø odlar frukt. Och perfekt för en ö-luff före eller efter högsäsongen i juli och augusti.

Lolland och Falster har Danmarks bästa svarta jordar så vidsträckta fält dominerar. Många svenskar reser hit – för golf på de fem 18-hålsbanorna, för bad och boende på familjefavoriten Lalandia eller bara för

Tysklandsfärjorna från Rødby till Puttgarden. Men det är inte så många svenskar som upptäckt Sydhavskustens småöar.

– Nu tycker jag att vi bildar en cirkel, tar varandra i hand och sjunger, avbryter Mick Moloney sin hustru Anne som berättar för oss om Den helbredende have
– Den helande trädgården på svenska.
– Every little cell in my body is happy, every little cell...

Trädgårdsarbetarnas ansikten riktig lyser av välmående när de tar i för full hals. Sedan blir det rundvisning bland örter, blommor och frukt – allt odlat enligt permakulturprinciper:

– Det är viktigt att vi ger lika mycket tillbaks till jorden näringsmässigt som vi tar, säger Anne.

Trädgården startade 2012 och Lene Støring, Anne Moloney och maken Mick

har numera hjälp av ett stort antal frivilliga från hela Europa under somrarna.

Men det går också fint att bara titta in som turist, få en rundvisning eller info om permakultur, dricka en kopp gratis örtte och handla örtsalt, hudkräm eller annat från trädgården. Trädgårdsfolket ordnar också guidade rundturer på Fejø, med upphämtning vid färjeläget.

I färjeläget kan man också hyra cykel och trampa runt på den flacka ön, där det bor cirka 460 personer. De ambitiöst renoverade kvarnen är en stor sevärdhet, det finns ett par matställen, en affär och flera övernattningsmöjligheter. Men härligast av allt är alla Fejøbor som ställt ut små bås längs vägarna där de erbjuder frukt, grönt, nybakt, sylt och saft med mera till låga priser. Vill man handla är det

bara att lämna pengarna i en glasburk – man litar på folk här på ön.

Är man sugen på öluff till ännu mindre öar är den anrika postbåten Vestas dagliga runda till öarna i Nakskovfjorden ett bra val. Vesta byggdes 1924 för att bli bilfärja till just Fejø men hade bara plats för två fordon. I dag är hon främst utflyktsbåt med skepparen Otto Paludan som guide. – Nakskov var under tidigt 1900-tal en av Danmarks rikaste städer, med stort skeppsvarv, berättar han när vi just kastat loss för en halvdag på fjorden.

Vårt först stopp är Enehøje, vars högsta punkt når 16 meter över havet.

– Här på öns högsta punkt reste den danska polarforskaren Peter Freuchen, som fått ön av sin fru. Här brukade han ligga och vila med vy över ö och hav.

Alltså föreställer bronsskulpturen som restes på platsen efter hans död en sovande man – dansk humor.

Vroooooooooom! Motorerna ger ett mäktigt ljud när den stora motorbåten som hämtat upp oss drar på för fullt över Smålandsfarvandet – havet mellan Lolland, Fyn och Själland. Bara några lågflygande skarvar är snabbare än båten och snart stiger vi i land på Vejrø. Till för några år sedan var Vejrø en öde ö, men då köptes den av en dansk bankdirektör som nu anlagt landets kanske mest udda hotell och marina.

– Tanken är att vi ska vara helt självförsörjande på energi från nästa år med hjälp av sol- och vindkraft, vi har flera stora växthus, försöker odla så mycket vi kan av allt grönt vi använder i hotellköket och föder dessutom upp grisar och får, berättar hotelldirektören Lea Lhose, som

inte har gått hotellskola utan är naturvetare.

När vi i kvällningen beger oss ner till havet och en för dagen tångtäckt sandstrand känns det lite som att vandra genom en Edens lustgård. Hundratals fasaner rör sig fritt över fälten, harar och kaniner skuttar sävligt omkring och en bit bort skymtar en flock hjortar. Fast djuren finns där för jakt, något som är populärt bland de många gäster som flyger in till öns lilla landningsbana.

När vår middag på bland annat öns mycket dyrt producerade grönsaker är avslutad är det kolmörkt ute. Riktigt mörker är ju en raritet för de flesta människor i Europa i dag, många har faktiskt aldrig sett Vintergatan. Det här har man tagit fasta på vid en av Danmarks mest berömda natursevärdheter – Møns klint, de sju kilometer långa och drygt

hundra meter höga kritklipporna längst österut på ön Møn.

– Vi är det första området i hela Norden som certifierats som Dark Sky Park, med ytterst begränsat med ljuskällor så att stjärnhimlen ska framträda tydligt, säger eldsjelen och turistentreprenören Ole Eskling.

– I går natt var vi ute med min båt precis nedanför Klinten, miljoner stjärnor lyste ovan oss och eftersom havet ännu är varmt bestämde vi oss för att bada. Och när vi hoppade i lystes även havet upp av mareld – tusentals självlysande alger – helt magiskt!

Ole Eskling är uppväxt på Møns klint och hade stupen som sin lekplats som barn. Det märks när han visar runt och uppmanar oss att kliva över staketet vid ett hundra meter högt stup för att få bättre bilder på den vita vägg av krita som

pressades upp av inlandsisen för 12 000 år sedan.

Om Ole Eskling levt ett vilt liv på klintens branter – han har till och med åkt skidor ner för dem – så känns det på något sätt besläktat med godsägaren Harald Krabbe när vi ser honom studsa upp och ner för sina stora vintunnor av fransk ek på gården Fredriksdal långt västerut på Lolland.

När han tog över godset från sin far 2001 ville han inte fortsätta med ett jordbruk. – Jag drack mig genom Europas bästa vingårdar 2008 och bestämde mig: Jag skulle försöka göra riktig kvalitetsvin av sura körsbär, något som vi redan hade en odling av. Den mark som inte behövdes för nyplantering av körsbärsträd slog jag ihop med granngårdarna.

Det som många kallade ”vansinnesprojekt” visade sig snart inte vara så dumt: i dag

har han 16 000 körsbärsträd, gårdens omsättning har fördubblades och hans torra – och dyra – körsbärsviner serveras i dag på några av världens finaste restauranger.

Under sommarhalvåret är vingården öppen för besök varje vardag.

Poff! Korken far ut och vi skålar. Det kalla aperitifbubblat smakar härligt – och unikt danskt.

Johan Öberg

Resfakta.

Se & göra

1 Det stora familjenöjet: Lalandia

Stort äventyrsbad i en somrig inomhusmiljö året om. Har massor av feriehus i direkt anslutning.

Dessutom skridskobana, golfanläggning, tennisbanor med mera.

Adress: Lalandia Centret 1, Rødby

www.lalandia.dk

2 Finkultur från tre århundraden: Fuglsang konstmuseum

Välkänt konstmuseum med brett perspektiv där utställningar med konst från mitten av 1800-talet samsas med den nyaste konsten i en läcker museibygnad från 2008.

Adress: Nystedvej 7, Toreby Lolland

www.aabne-samlinger.dk/fuglsangkunstmuseum

Äta & dricka

3 Härliga matupplevelser: Restaurant mejerigaarden

Gourmetmat kvällstid måndag–lördag och till lunch på söndagen. Här kan man också bo.

Adress: Gl. Landevej 87, Skelby

mejerigaarden.com

4 Hyllat och prisvärt: Restaurant Ö

Matställe där finmat lagas på lokala råvaror.

Fyrrätterssmenyn kvällstid är mycket prisvärd.

Adress: Strandvejen 10, Nysted

www.restaurantoe.com

5 Perfekt vego: David's

Lunchrestaurang med fransk-danskt kök och bra vegorätter utöver smørrebrød med lax och andra rätter.

Adress: Storegade 11, Stege

www.davids.nu

Shopping & nöjen

6 Lokala matfynd: Fejøs matbod

Längs nästan alla vägar på Fejø säljer privatpersoner billig frukt, grönsaker, potatis, hemlagad sylt, marmelad och chutney med mera.

Adress: Fejø

7 Smaka hantverksöl: Bryghuset Riis

Lolland Falster har så klart flera trevliga mikrobryggerier – som dock ofta stänger runt 18-tiden. Bryghuset Riis ordnar ölprovningar.

Adress: Østergågade 19C, Nykøbing Falster

www.bryghuset-riis.dk

Bo bra

8 Danmarks bästa: Bandholm hotel

Två år i rad har nu Bandholm hotel korats till Danmarks bästa på Trip Advisor. Men det är knappast de i och för sig utmärkta rummen som avgör utan helhetskonceptet med högklassig mat både till middag och frukost och den nyskapande kaffemenyn med chans att testa världens mest exklusiva sorter ihop med de finaste rom-, konjak- och whiskymärkena.

Adress: Havnegade 37, Bandholm

www.bandholmhotel.dk

9 Unikt boende: Vejrø resort & luksus hotel

Receptionen dryga hundra meter från marinan på denna privatägda ö hyser också restaurang, bar och sällskapsytor. Det sommaröppna boendet är

fördelat på flera byggnader utspridda över ön.
Boka rum eller ett välutrustat hus.

Adress: Vejrø

www.vejroe.dk

10 Lek herrskap: Fuglsang herregaard

Makalös, slottslik herrgård med sköna rum. På gångavstånd från det kända konstmuseet.

Adress: Nystedvej 73, Toreby Lolland

fuglsangherregaard.dk

Resa hit: Tåg till Rødby, hyrbil eller lokalbussar.

Eller varför inte cykla genom det flacka landskapet? Flyg Stockholm–Köpenhamn och sedan tåg, buss eller hyrbil.

Koldioxidutsläpp: Flyg Stockholm-Köpenhamn cirka 224 kilo per person, tur och retur, inklusive höghöjdseffekt. (För beräkningsmetod se www.klimatsmartsemester.se)

Bästa tiden: Maj–september.

Tidsskillnad: Ingen.

Språk: Danska.

Valuta: Danska kronor.

Prisnivå: 25 procent över Sverige.

Ta sig runt: Landsvägsbuss, tåg, färja, bil och cykel är alla bra alternativ beroende på årstid.

Bra att veta: Är danska för svårt att förstå? Då funkar oftast engelska och så kan många danskar byta till en mer lättförståelig ”skandinaviska”.

Läs mer: www.visitdenmark.se

Ledare: Donald Trump spelar fult med övermäktig dollar

MÅNDAG 15 JULI 2019

För precis 75 år sedan lade konferensen i amerikanska Bretton Woods grunden för en ny ekonomisk världsordning. Samarbete och frihandel skulle

snabbstarta återuppbyggnaden efter andra världskriget. Internationella valutafonden, IMF, och Världsbanken skapades.

Nationalism och protektionism tillhörde historien. Var det tänkt.

Redan före kriget hade dollarn tagit över den ledande globala rollen från pundet.

Den befästes med USA:s dominans över världsmarknaden efter 1945. Bretton Woods fasta växelkursmodell bröt samman på 70-talet, men dollarn är fortfarande kung.

USA:s andel av världsekonomin har krympt kraftigt, men dollarn är överlägsen etta som reservvaluta. Mycket av handeln sker i dollar. 60 procent av de internationella krediterna räknas i dollar. Olja och råvaror betalas i dollar. Euron är stor, men liten i jämförelse.

Om den amerikanska ekonomin går bra står dollarn stark. Svajar det i världen är

den en säker hamn. Detta ger USA ett anseende manöverutrymme. Och presidenten och kongressen får en käpp att slå med.

Ekonomiska sanktioner är mer än handelsbojkott. Bestraffningen av Ryssland efter annekteringen av Krim blev kännbar först när USA ströp landets tillgång till det internationella finanssystemet. Dollarn ger den makten. När Donald Trump lät USA lämna kärnteknikavtalet med Iran införde han sanktioner som skulle knäcka landet genom att stoppa oljeexporten. Vapnet var återigen dollarn.

Det är hart när omöjligt för länder och företag att undvika dollarn och därmed amerikanska finansinstitut (och domstolar). Den som törs göra affärer med Iran hotas med avstängning och skyhöga böter. Tillgångar i USA är i fara. EU vill

rädda avtalet genom att få europeiska bolag att trotsa Trump, men är i praktiken maktlöst. Bolag som tvingas välja behåller hellre platsen på den väldiga amerikanska marknaden än riskerar den för Irans skull. Allt oftare utnyttjar Trump dollarn som utrikespolitisk batong och i sina handelskrig mot diverse nationer.

En av hans många vanföreställningar är att alla bilaterala handelsunderskott är skadliga och beror på att andra fuskar. Han har länge anklagat Kina för att hålla nere sin valutakurs för att gynna exporten, vilket var sant förr men inte längre.

Trump's finansminister Steven Mnuchin hävdar nu i stället att kineserna borde manipulera kursen så att den inte sjunker. För det vore "orättvist", trots att presidentens tullar är en viktig orsak till pressen nedåt.

Även USA:s vänner hamnar i skottgluggen. I Trumps värld fifflar den europeiska centralbanken ECB om den sätter in nya penningpolitiska stimulanser för att staga upp ekonomin. Samtidigt skäller han på Federal Reserve för att räntan inte kapas omedelbart. Och han låtsas inte om att det budgetunderskott, som blåstes upp med förra årets skattesänkningar, förklarar ökningen av handelsunderskottet under hans mandatperiod.

Finansdepartementet i Washington har lanserat en fåraktig idé om att USA ska uppskatta "rimliga" kurser för olika valutor. Godtycke skulle ersätta marknaden som domare.

USA väger ännu tyngst i världsekonomin och dollarns ställning är så långt ohotad. Risken när Trump svingar valutavapnet är att andra länder tröttnar. Även förtroende

är en valuta, och presidentens ekonomiska krigsföring sänker ständigt dess värde.

Kina undersöker alternativ till USA:s hegemoni. Det lär ta lång tid att utveckla och försvåras av att den kinesiska valutan inte ens är fullt konvertibel. Därtill krävs stöd från andra länder.

EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker är inte den ende som klagar över eurons undanskymda roll. Europa kan till slut också se behov av att utmana dollarn. Men som fallet Iran visar behöver unionen i så fall ett separat banksystem och en egen försäkringsmarknad utan dollarn som bas, liksom till exempel transportvägar utan kontakt med USA.

Att ordna det är, milt uttryckt, en stor uppgift. Fast när USA beter sig som en skurkstat på världsmarknaden växer irritationen.

Trump saboterar världshandelsorganisationen WTO. Han vevar med tullar som straff även när han är missnöjd med hur Mexiko sköter migranter vid gränsen, och påstår att bilimport från Europa är ett hot mot den nationella säkerheten. Dollarn är ett farligt verktyg i händerna på en sådan president. Protektionism och ”Amerika först” leder till rekyler. Bättre vore att återvända till andan från Bretton Woods.

DN 15/7 2019

Därför måste vi göra slut med högerpopulismen

MÅNDAG 15 JULI 2019

EU-valet blev inte det klang- och jubelbröllop mellan européerna och högerpopulisterna som många hade fruktat. Snarare finns möjligheten att väljarnas kärleksaffär med populismen sakta håller på att svalna.

Märkligt är det sista det är. Här är några skäl till varför ingen i längden orkar med en relation med högerpopulister:

- De fördummar andra i omgivningen: deras grälsjuka tonfall och bittert aggressiva ordval smittar av sig. De har fått många som borde veta bättre att tro att livet och politiken är ett stort Twitterkonto.
- De kan i princip bara tala om en enda fråga. Sjukvård, försvar, skatter – allt kommer i slutänden att handla om invandring. Jag säger inte att detta är en oviktig fråga, tvärtom, men även om Aktuellt är ett viktigt tv-program vill ju normala människor ofta sticka emellan med "Wahlgrens värld" eller "Game of thrones". Ingen står i längden ut att dela väggar med en enfrågeperson.
- De är för toleranta mot den högerextrema grannen. Nej, SD-politiker i

gemen vill inte förvandla Sverige till fjärde riket, men när någon som verkligen vill göra det skriver något bitskt om invandring är risken stor att SD-politikern, eller andra högerpopulister, kastar sig fram och ger en glad tumme upp.

Risken är också påtaglig att de inte protesterar när någon i sociala medier spårar ur och attackerar en motståndare med förolämpningar och till och med hot. Man är ju ändå, liksom och typ, någonstans på samma sida. Den som påpekar att detta kanske är dumt agerat och att populisterna borde hålla rågångarna mot extremismen bättre kan räkna med att bli anklagad för Brunsmetning, ett ständigt tjat som i sig är ett tillräckligt skäl att tröttna på högerpopulister.

- De konstanta flörtarna med en annan granne, i öster. Den som minns tidigare decenniers höger kopplar den till

frihetsvurm och avsky mot totalitära system. Så varför smöra för Putin i dag? Svaret är givetvis: invandring. När Kreml basunerar ut att Europa är på god väg att islamiseras finns även i Sverige gott om förstärkare redo att föra budskapet vidare. Men då tjänar man ju Putins intresse, att polarisera väst? Ja, men det är bättre än invandring.

- Och sist men sannerligen inte minst: Whataboutismen. Den nya högerpopulismen har gjort ”men du då” och ”det var faktiskt han som började” till stor statskonst. Irriterande nog har bruket därefter spritt sig till resten av det politiska fältet, så nu är vi formligen omgärdade av folk som tycker att deras statsråd har större rätt att fuska med skatten bara för att en helt annan politiker fuskar med bidrag.

Just detta är alltså ett av de största skälen till att vi tröttnat på högerpopulismen: Den gör oss själva sämre.

Erik Helmerson

erik.helmerson@dn.se

Fallet Epstein reser frågor om makens män

MÅNDAG 15 JULI 2019

**Donald Trumps
arbetsmarknadsminister Alex Acosta
har tvingats avgå i kölvattnet av
anklagelserna mot miljardären och
sexbrottslingen Jeffrey Epstein. Om
Epstein får ett riktigt fängelsestraff blir
det ett sällsynt exempel på att de
mäktigaste männen i USA ibland får**

**leva med konsekvenserna av sina
handlingar.**

New York.

Fallet Jeffrey Epstein har än en gång skakat om den politiska eliten i USA. Miljardären Epstein var en av få amerikaner som var vän med både Bill Clinton och Donald Trump. Han umgicks med statschefer, företagsledare och filmstjärnor i sina exklusiva strandvillor i Palm Beach och lyxlägenheter på Manhattan.

I hans strandhus i Palm Beach, Floridas mest exklusiva kuststad, ska Epstein ha förgripit sig sexuellt på dussintals minderåriga flickor. Epstein ska även ha upprättat ett omfattande nätverk av minderåriga som fick betalt för att rekrytera nya flickor till Epstein och hans vänner. Epstein åtalades för detta redan för tio år sedan, men kom då undan med

ett straff som var så lindrigt att det chockerade hela USA. Epstein hade gjort en hemlig uppgörelse med åklagaren Alexander Acosta, som innebar ett 13 månader långt fängelsestraff, där villkoren var så fördelaktiga att Epstein i praktiken kunde lämna fängelset och gå till jobbet varje dag. Acosta rekryterades sedan av Trump som arbetsmarknadsminister. Förra veckan åtalades Jeffrey Epstein på nytt, efter att en rad nya fall uppdagats där han anklagas för sexköp och trafficking, människohandel, med minderåriga flickor. Den tidigare uppgörelsen mellan Acosta och Epstein har även bedömts som olaglig av en federal domare i Miami. Det förklarar varför Acosta abrupt tvingades avgå från sin ministerpost i veckan. Donald Trump försvarade in i det sista Acosta, men det är sannolikt att det var

Trump själv som, trots att han nu själv förnekar det, krävde Acostas avgång. Fallet Epstein betraktades länge som ett praktexempel på hur maktens män i USA slipper konsekvenser för de mest fruktansvärda brott. Anklagelserna mot honom har blivit högaktuella sedan Trump blev president, då Trump själv var så god vän med Epstein. Trump har även själv anklagats för sexuella trakasserier, övergrepp och våldtäkter av 24 olika kvinnor. Trump har kallat Epstein en "fantastisk man" och sade i en kommentar om honom: "Jag har känt Jeff i 15 år. Han är väldigt rolig att umgås med. Det sägs till och med att han gillar vackra kvinnor lika mycket som jag gör, och många av dem är åt det yngre hållet." De senaste veckorna har Trump försökt ta avstånd från Epstein och sade i veckan att han aldrig "respekterat" honom.

Acosta har själv försvarat sig med att när det begav sig gjorde han allt han kunde för att Epstein skulle hamna i fängelse. Enligt Barry Krischer, delstatsåklagare i Florida under det första fallet mot Epstein, stämmer det inte alls.

Epsteins fall har nu än en gång skapat en landsomfattande debatt, som väcker frågor om hur slugt den politiska och ekonomiska eliten i USA arbetar för att skydda sina vänner från straff även för grova brott. Debatten om Epstein såg först ut att följa den rådande partipolitikens polarisering. Reflexmässigt tycktes Trumps mest lojala anhängare och konservativa medier som Fox News rycka ut för att ifrågasätta anklagelserna, eller för att försvara Acosta. Trump berömde initialt Acosta för att ha gjort ett ”strålande jobb” och förnekade att han själv avskedat Acosta.

Flera tunga demokrater krävde Acostas omedelbara avgång. Senatören och presidentkandidaten Kamala Harris beskrev Epstein och Acostas tidigare uppgörelse som ”bekymmersam och ofattbar”. Även Bernie Sanders sade att Acosta aldrig borde ha fått jobbet som arbetsmarknadsminister.

Att Acosta avgår får ses som en seger för den blinda rättvisan och för demokraterna som attackerat hans ministertjänst. Han blir nu den 14:e ministern och den 77:e innehavaren av en tung tjänst i Trumps administration att avgå eller få sparken, under de knappt tre år då Trump varit president.

Om Epstein nu får ett riktigt fängelsestraff till slut är det förstås oerhört efterlängtat för hans åtskilliga offer. Det kan även bli ett sällsynt exempel på att även de mäktigaste och mest välbärgade männen i

USA ibland kan få leva med konsekvenserna för sina handlingar. Fallet måste även betraktas som en triumpf för amerikansk lokaljournalistik. Om det inte vore för den trägna rapporteringen av Miami Herald och i synnerhet reportern Julie Brown, skulle mycket av detaljerna och kontroverserna kring fallet Epstein förmodligen ha förblivit begravt och bortglömt.

Men Brown har under våren framgångsrikt nystat upp nya trådar i fallet och hittat unga kvinnor som berättat om hur Epstein förgripit sig på dem. Det vore förvånande om Brown inte vinner en rad prestigefulla journalistpriser för sitt arbete.

Martin Gelin

Detta har hänt

Jeffrey Epstein är frihetsberövad sedan den 6 juli då han greps på en flygplats i New Jersey. Enligt åtalet har Epstein utnyttjat ett stort antal unga flickor sexuellt, några endast 14 år. Han ska också ha betalat några av ungdomarna för att rekrytera andra flickor.

År 2007 stod Jeffrey Epstein inför rätta med liknande åtalpunkter. Då dömdes han efter en uppgörelse för ett mindre allvarligt sexköpsbrott och fick bara 13 månaders fängelse. Åklagaren som låg bakom överenskommelsen med Epstein var Alexander Acosta, som fram till i fredags var arbetsmarknadsminister i Donald Trumps regering. Då tvingades han avgå till följd av den mer än tio år gamla uppgörelsen med Epstein.

Om Epstein fälls riskerar han upp till 45 års fängelse.

TT

Ledaren Carrie Lam erbjöd sig att avgå – fick inte för Kina

MÅNDAG 15 JULI 2019

Efter de senaste veckornas politiska oroligheter med eskalerande massprotester i Hongkong erbjöd sig ledaren Carrie Lam att träda tillbaka, skriver internationella medier – men hon fick inte för Kina. "Hon får själv städa upp i röran", anser Peking.

Det politiska läget i Hongkong har inte varit så spänt sedan den före detta

brittiska kolonin lämnades tillbaka till Kina för 22 år sedan, menar bedömare – och flera medieföretag publicerar på söndagen uppgifter om att ledaren Carrie Lam ville avgå för att lugna ned situationen.

Financial Times skriver att Lam erbjudit sig att träda tillbaka. Straits Times har också publicerat att hon nekats av regimen i Kina att avgå.

Bägge hänvisar till högt uppsatta källor, som inte är namngivna.

Enligt Financial Times är inställningen där att "hon får ta hand om sin egen röra" och att "ingen annan vill träda in och ta det jobbet i det här läget".

Straits Times skriver att eftersom Carrie Lam är utsedd av regimen i Kina så krävs det överläggningar på mycket hög nivå för att Lam skulle få träda tillbaka, i synnerhet

som Kinas ledare Xi Jinping ”har fullt upp med handelskriget mot USA”.

Ett annat skäl som nämns till varför Lam nekas att avgå är att det kan få Xi att framstå som en mindre stark och beslutsam ledare. Men källan utesluter inte att det kan bli lösningen i ett nästa skede, om massdemonstrationerna fortsätter.

Oroligheterna i Hongkong kommer efter årtal av ackumulerad vrede över den stigande repressionen från Fastlandskina – något som sker trots att Hongkongborna blev lovade ”ett land , två system”, och självbestämmande, skriver Straits Times. Carrie Lam har lagt det lagförslag på is som fick invånarna att först gå i taket och ta till gatorna i massdemonstrationer. Förslaget handlade om att misstänkta brottslingar skulle kunna utvisas till Kina för att dömas. Trots att förslaget är stoppat

har Hongkongbornas protester spritt sig till att omfatta andra problem som man anser sig ha med Kina.

Under lördagen var det till exempel demonstrationer – som urartade i kravaller – mot gränshandeln vid Shenzhen, som man ser som en ”invasion av handlare från Kina”.

Juan Flores

juan.flores@dn.se

Minister pressas att avgå efter homofobiskt uttalande

MÅNDAG 15 JULI 2019

– Jag tror på avvänjningsterapi för homosexuella.

Den bekännelsen kan komma att kosta Israels nye utbildningsminister, rabbinen och bosättaren Rafi Peretz, jobbet.

Efter en tv-intervju på lördagskvällen haglar fördömandena över ministern från hela det politiska spektrumet.

Premiärminister Benjamin Netanyahu tog Peretz i örat i milda ordalag, men förre försvarsministern Avigdor Lieberman menade att politiker från Peretz parti ”Den förenade högern” borde portförbjudas i alla regeringar. Socialdemokraten Itzik Shmuli anser att Peretz själv borde sättas i terapi:

– Så att han lär sig hålla sin tunga i styr. Han har redan hunnit förolämpa kvinnor, amerikanska judar, araber och nu detta. Det är spöklikt att en sån person ansvarar för våra barns utbildning.

Peretz, hårt ansatt av journalister, vägrar göra avbön:

– Jag sade att jag tror det går att hjälpa homosexuella till heterosexualitet, men jag underströk att jag aldrig skulle tvinga

någon till sådan terapi. Skall jag smussla undan mina åsikter för att bli populär? Liksom i resten av västvärlden har attityderna till homosexualitet förändrats hastigt i Israel det senaste decenniet, inte bara bland liberaler och radikaler, utan i alla grupper utom de strängt religiösa. Nyligen utnämnde Netanyahu sin partikollega Amir Ohana till justitieminister. Denne blev därmed den förste öppet homosexuelle regeringsmedlemmen. Under dygnet som gått sedan Peretz uttalande har flera ultrareligiösa judar berättat i medierna om hur de genomgått terapier för att revidera sina sexuella preferenser. Inga av dem rapporterade någon förändring i sin orientering. Både så kallade reformjudar och konservativa – de bägge största judiska inriktningarna utanför Israel – har

accepterat sexuella minoriteter och deras rättigheter. Men i Israel, där ett ultraortodox statsverk, ”rabbinatet”, har monopol på hur judendomen skall tolkas, har frågorna om homosexuella äktenskap, adoptioner och provrörsbarn blivit snårig partipolitik, eftersom ultraortodoxa partier i regel spelar en vågmästarroll i israeliska koalitioner.

Intressant nog har dessa frågor också drivit en kil mitt i den israeliska extremnationalismen. Förre utbildningsministern Naftali Bennett, som lämnade Peretz parti för ett halvår sedan, tar nu avstånd från denne:

– Alla människor är skapade av Gud, och vi måste respektera dem så som han skapat dem.

I de flesta ortodoxa judiska familjer, och i många traditionella muslimska och kristna miljöer här, är sexuella avvikelser svårt

tabubelagda, och sådana familjedramer slutar ofta med att personen i fråga lämnar hemmet, söker friheten i Tel Aviv och lämnar fädernas tro. I sådana fall betraktas ”syndaren” ofta av sin familj som avliden och nämns aldrig mer. Men också denna mur är på väg att luckras upp. Det finns numera flera ortodoxa judiska rörelser som tolererar homosexualitet och erbjuder vägledning och stöd åt personer som grubblar över hur de skall bära sig åt när deras familj börjar arrangera ett traditionellt äktenskap åt dem.

Lika tänkvärt som bullret efter Peretz klavertramp, är tystnaden efter det han sade strax efteråt i samma intervju:

– När vi annekterar Västbanken, och vi måste annektera hela området, så skall palestinierna där få det de behöver. Men de får inte rösta!

Intervjuaren replikerade:

– Inte rösta? Men det är ju apartheid!

Ministern svarade:

– Inget ont skall ske dem, men de får inga politiska rättigheter.

Inte heller på denna punkt är extremnationalisterna stöpta i samma form. Naftali Bennett menar att Israel endast bör annektera det så kallade ”C-området”, där tvåhundra tusen palestinier lever, och ge dessa israeliskt medborgarskap och rösträtt. Resten, de två miljoner palestinier som lever i de delvis självstyrande områdena ”A” och ”B”, vill varken Bennet eller Netanyahus Likud göra till israeler.

Nathan Shachar

naranjal@gmail.com

860 000 hotar att storma militärbas

MÅNDAG 15 JULI 2019

Ett upprop på Facebook har samlat 860 000 personer som säger sig vara villiga att storma Area 51 i Nevadas öken för att finna bevis för att USA håller utomjordingar fångna.

Nu varnar det amerikanska flygvapnet för att man kommer att försvara sig.

Area 51 är ett av flera hemliga områden norr om Las Vegas i den amerikanska delstaten Nevada. Omgivet av berg och öken skyddas infarterna av övervakningskameror och beväpnade

vakter som spanar ned från kullar i närheten.

I en rad böcker och filmer spekuleras om att området inte enbart vara platsen för hemliga militära experiment och test av nya flygplansmodeller utan också ha underjordiska anläggningar där levande och döda utomjordingar hålls.

I ett upprop på Facebook manas nu de som vill att samlas utanför den hemliga anläggningen för att storma den. Rubriken på uppropet är: "Storma Area 51, de kan inte stoppa oss alla. Låt oss se utomjordingarna."

"Om vi springer som Naruto så kan vi springa snabbare än deras kulor", står det också.

Naruto Uzumaki är en japansk ninja- och mangakaraktär och uppropet är sannolikt inte allvarligt menat.

Trots det hade på söndagskvällen 860 000 personer sagt att de ska komma och 754 000 har visat intresse för evenemanget och nu reagerar det amerikanska flygvapnet på det hela, skriver Washington Post som lyckades få följande kommentar från en talesperson för US Air Force: ”Area 51 är ett övningsområde för US Air Force och vi uppmuntrar inte någon till att försöka ta sig in på området där vi övar beväpnade amerikanska styrkor. Det amerikanska flygvapnet är alltid berett att försvara amerikanska tillgångar”, sa Laura McAndrews i ett uttalande till tidningen. Under tiden fortsätter uppropet att växa.

Clas Svahn

clas.svahn@dn.se

De heliga stenarna som Gud glömde

MÅNDAG 15 JULI 2019

De kallas sanpietrini och är inte älskade, varken av romarna eller av stadens många turister. Det handlar om Roms traditionella gatsten; ett fyrkantigt svart block som ofta består av antik lavasten. Ett stenhårt och billigt material som håller i årtusenden.

Den fyrkantiga gatstenen, tio gånger tio centimeter ungefär, är helig. Åtminstone till namnet, som syftar på aposteln Petrus vars latinska namn betyder just klippa. Det är därför som de fortfarande kallas för

sanpietrini. Små heliga stenar med andra ord.

Det finns knappast någonting annat som kan vara mer otidsenligt och besvärligt. Sanpietrini är huggna för hand som en kil som smalnar av. Framför presidentpalatset på kullen Quirinalen har gatan lagts om. Det är en viktig gata där alla statsbesök passerar. Gatan var i bra skick men skulle göras om ändå. Det tog nästan ett år att få den klar. En sträcka på 400 meter!

Proceduren är mödosam. Först skall gatan borras upp sten för sten som läggs på hög. Sedan skall underlaget göras om och stenen läggas ut på nytt i korrekt mönster. Sist kommer en vagn med flytande tjära som stabiliserar alla fogar. Sedan täcks tjäran av mycket fint grus. Men med tiden flyttar ändå stenarna på sig. Våldsamma regn påverkar och eroderar den

underliggande jorden. Och rätt som det är så har gatan blivit gropig igen.

Härom året lade man om hela den långa huvudgatan Via Nazionale med fel underliggande material som kom upp till ytan när det regnade. Då blev gatan en enda ljusgul sörja. När det torkat upp och sedan blåste blev luften gul. Italienskor i högklackat avskyr sanpietrini med rätta. De måste hela tiden titta noga var de sätter ner klacken. Det finns inga cementfogar, utan bara tjäran som binder och som med åren tenderar att försvinna.

Den svarta lavastenen finns rikligt utanför Rom, som för 10 000-tals år sedan var ett vulkaniskt område. Under en lång italiensk sommar då det normalt inte regnar blir gatstenarna smutsiga. Värst är det på flådiga Via Veneto, där "Det ljuva livet" en gång ägde rum. Gatan är kantad av träd fulla med fåglar. När de första

höstregnen kommer på den sluttande gatan blir den hal som såpa av all fågelspillning. Polisen tvingas stänga av gatan och måste sanda. Men att avskaffa stadens sanpietrini är det inte tal om. Nattetid då Roms bilister kör fort sprider sig också ett intensivt smattrande oväsen utmed de stenlagda gatorna medan det är dödtyst i asfaltens rike. Fast även asfalten har nackdelar. När det är riktigt varmt smälter den. Då är det synd om stadens hundar. Roms skönhetsråd har enorm makt och mycket att säga till om. När en ny spårvagnslinje skulle dras genom centrum, så bestämde man att här skulle man inte ha asfalt kring spåren, utan sanpietrini. Men de skulle ha en speciell grå ton bestämde man. Rom betalade massor med pengar för att få skiffergråa sanpietrini från Kina.

Demonstration mot valfiffel i Moskva

MÅNDAG 15 JULI 2019

Ryssland.

Omkring 2 000 personer demonstrerade i går i centrala Moskva sedan flera oppositionspolitiker, allierade med regeringskritikern Aleksej Navalnyj, hävdade att de på felaktiga grunder nekats kandidera i stadens lokalval i september. Oberoende kandidater måste samla ett stort antal namnunderskrifter för att få delta. Dessa underskrifters äkthet granskas sedan av valkommissionen, som oppositionskandidaterna nu anklagar för fiffel. TT-AFP

Allt ljus på Zuma i korruptionsutfråg ning

MÅNDAG 15 JULI 2019

Sydafrika.

Efter åratal av korruptionsavslöjanden tillsatte Sydafrikas dåvarande ledare Jacob Zuma i januari 2018 en statlig kommission för att gå till botten med mutkulturen inom staten och maktpartiet ANC. Bara veckor senare lämnade han, stukad av korruptionsanklagelser, ämbetet. Med start i dag ska Zuma nu grillas av den utredning han själv tillsatte. 77-åringen anklagas för att under sitt maktinnehav ha möjliggjort massiv korruption.TT

Europeiskt försvar i fokus

MÅNDAG 15 JULI 2019

Frankrike.

Europeiskt försvarssamarbete var ett centralt tema när Frankrikes president Emmanuel Macron stod värd för nationaldagsfirandet i Paris. Förutom franska styrkor deltog även bland annat tyska och brittiska soldater.

TT-AFP

Trump till kongressledamöter: Åk tillbaka

MÅNDAG 15 JULI 2019

USA.

USA:s president Donald Trump har på Twitter uppmanat några icke-namnngivna kvinnliga kongressledamöter från Demokraterna att "åka tillbaka" dit de kom ifrån. Uttalandet har fått ledande medlemmar inom Demokraterna att stämpla presidenten som "rasist". På Twitter refererar Trump till "progressiva kongresskvinnor från Demokraterna". Demokratiska politiker utgår från att han syftar på Alexandria Ocasio-Cortez, New

York, Ilhan Omar, Minnesota och Rashida Tlaib, Michigan.

Trump nämner inte var kvinnorna har sitt ursprung men skriver att de "ursprungligen kommer från länder vars regeringar kort och gott är katastrofer, de värsta, de mest korrupta och mest inkompetenta i världen".

Ocasio-Cortez är född i New York, men har påbrå från Puerto Rico, ett amerikanskt territorium. Rashida Tlaib är född i Detroit och har palestinskt ursprung. Ilhan Omar har flytt krigets Somalia och kom till USA som barn. TT

Stockholm medlem i stor klimatgrupp

MÅNDAG 15 JULI 2019

Stockholm har blivit styrelsemedlem i C40 – Cities Climate Leadership Group, en organisation för megastäder med över tre miljoner invånare som fokuserar på miljö- och klimatfrågor, minskade utsläpp av växthusgaser och hållbar stadsutveckling.

Stockholm har sedan 2007 varit medlem i C40 via Innovator City, en medlemskategori för städer som arbetar med klimatfrågor men som inte har tre miljoner invånare.

Genom sina medlemmar representerar C40 över 650 miljoner invånare.

Medlemsstäderna står för en fjärdedel av världens ekonomi och cirka 20 procent av de samlade växthusgasutsläppen.

Finansborgarråd Anna König Jerlmyr (M) är nöjd över beskedet.

– Det är hedrande. Storstäderna måste gå samman och visa vägen för hur vi ska klara av klimatomställningen, säger hon.

Stockholms budget för 2019 fastslår att staden ska vara världsledande i genomförandet av Parisavtalet. Anna König Jerlmyr framhåller att Stockholm nu har goda möjligheter att vara en global ambassadör för detta.

– C40 är ett unikt nätverk. Och nu har vi chans att visa världen vad vi gör för klimatet och även även ta lärdom av andra städer, säger hon.

Stadsledningskontoret och ett antal nämnder och bolag finns representerade i nio av C40:s arbetsgrupper och staden är ledarskapsstad för ett forum för stadsdelar med låga koldioxidutsläpp med Norra Djurgårdsstaden som exempel.

C40 grundades år 2005. Paris borgmästare Anne Hidalgo är sedan 2016 ordförande. Organisationens förre ordförande var New Yorks tidigare borgmästare Michael Bloomberg, som numera är en av dess största finansiärer.

Joakim Lundberg

joakim.lundberg@dn.se

Så uppstod den talade hebreiskan och blev modersmål för miljoner

MÅNDAG 15 JULI 2019

Efter att gradvis ha försvunnit återuppstod hebreiskan som folkligt talspråk för hundra år sedan. När staten Israel 1948 proklamerade sin

självständighet, fanns några hundratusental hebreisktalande medborgare i landet. I dag är de nio miljoner. Det är det sionistiska projektets mest beundransvärda prestation, skriver Jackie Jakubowski.

I sitt banbrytande arbete om språk som uppstår, lever och sedan går ur tiden skriver den norsk-amerikanske lingvisten Einar Haugen: ”Det finns inte något annat språk än hebreiska som, efter århundraden i dvala, inte bara har väckts till liv utan också moderniserats och blivit ett modersmål för drygt nio miljoner medborgare i dagens Israel.”

Återupplivandet av hebreiskan som talspråk initierades av Eliezer Ben-Yehuda (1858–1922), en Litauenfödd amatörlingvist och tidigare revolutionär i Tsarryssland, som övergav sina socialistiska ideal och anslöt sig till den

sionistiska rörelsen som förespråkade nationellt självbestämmande för det judiska folket i dess historiska hemland. Han såg hebreiskans återkomst som en del av den nationella våg – ”folkens vår” – som på 1800-talet spred sig bland stora och små nationer över hela Europa. Inspirationen hämtade Ben Yehuda från de förtryckta – etniska eller religiösa – minoriteter inom det ottomanska väldet. De krävde nationellt självbestämmande och ett erkännande av den egna kulturidentiteten – med ett eget språk. ”Om Bulgarien, Grekland och Italien har kunnat få ett erkännande som självständiga nationer med ett eget språk, varför skulle inte det judiska folket, ’Bokens folk’, kunna återopa – och erhålla – samma slags erkännande”, argumenterade Ben-Yehuda i sin hebreiskspråkiga veckotidning ”Ha Zvi”.

För Ben Yehuda och andra sionistiska ledare handlade det inte om teoretiska spekulationer huruvida judarna hade nationella rättigheter.

I det sönderfallande Europa handlade det om att bemöta akuta och högst reella antisemitiska hot. Så desperat var judarnas situation i främst Öst- och Centraleuropa – men också i ett land som Frankrike under den antisemitiska Dreyfus-affären åren 1894-1906 – att delar av den sionistiska rörelsen för stunden var beredda att till och med acceptera mer eller mindre realistiska idéer för att lösa ”den judiska frågan”: Några, bland dem Ben Yehuda, var beredda att rädda liv genom att gå med på förslaget att inrätta en tillfällig judisk stat i Uganda (sic!). Theodor Herzl, den judiska nationella befrielse rörelsens grundare, var inte främmande för idén att den påtänkta

judiska statsbildningen skulle ha tyska som ett officiellt språk. (En ödets ironi, med tanke på de tysktalande nazisternas härjningar i Europa bara några decennier senare...)

Samtidigt med Ben-Yehudas till synes verklighetsfrämmande idé om ”lingvistisk nationalism” i det judiska hemlandet Palestina höll i Polen en annan visionär och amatörlingvist, Lazar Ludwig Zamenhof (1859–1917), på att konstruera ett nytt världsspråk, esperanto. Den outtröttlige idealisten Zamenhof drömde om ett universellt språk som skulle förena hela mänskligheten – och samtidigt bli det judiska folkets officiella nationalspråk. På närmare håll, och samtidigt, hyllade August Strindberg bibliskhebreiskan som ”alla språkens moder”. Han påstod sig kunna känna hebreiskans innersta själ: ”Det är det fullkomligaste och skönaste af

alla språk, upphöjd i sin enkelhet, majestätiskt i sin skaparkraft, välljudande som intet annat tungomål; släkt med latin och grekiska samt följaktligen med alla så kallade indoeuropeiska språk.” Strindberg var dock fast övertygad om att hebreiska språket aldrig kunde läras och att ingen människa skulle kunna behärska det.

Utom då Strindberg förstås.

Ben-Yehudas hebreiska utopi skulle visa sig bli mycket mer verklighetssinnad än Zamenhofs och Strindbergs fantasier.

Hebreiska är i grunden ett semitiskt språk tillhörande den kanaaneiska språkgruppen, nära besläktat med arameiska, i mindre grad arabiska. Den har visserligen påverkats av icke-semitiska språk men ändå behållit sin semitiska karaktär i morfologi (läran om hur ord bildas och böjs, samt deras grammatiska funktion), och i stora delar av sin syntax

(språkets uppbyggnad i fraser, av ord som bildar en mening).

Närmaste släkt med hebreiskan är de övriga nordvästsemitiska språken (till exempel feniciska) och de olika arameiska dialekterna som inte skiljer sig mycket mer från hebreiska än svenska förhåller sig till danska.

Det äldsta stadiet i hebreiskans belagda historia är bevarat i det liturgiska språket i Gamla testamentet, liksom i rabbiniska texter i den talmudiska tolkningstraditionen.

Efter bibelhebreiskan hade den så kallade mishnahebreiskan (ett talspråk som utvecklades under inflytandet av talad arameiska) sin storhetstid från 900-talet före vår tideräkning fram till tiden för den bysantinska perioden på 200–300-talen. Det hebreiska språket försvann sedan gradvist som ett folkligt tungomål, inte

minst till följd av desperata, misslyckade judiska revolter mot Romarriket, som decimerade Judeas befolkning och resulterade i att det hebreiska talspråket ersattes med arameiskan.

Fram till modern tid fortsatte hebreiska att vara ett skriftspråk, litterärt och liturgiskt. Först åren 1880–1920 började hebreiska återigen utvecklas till ett talspråk.

Efter första världskriget blev modern hebreiska de palestinska judarnas lingua franca i kommunikationer mellan människor med olika modersmål. Många nya ord lånades av judiska invandrare; deras olika modersmål tillförde modern hebreiska europeiska inslag, särskilt från jiddisch och slaviska språk, men också från engelska, ryska, tyska och franska. I den modern-hebreiska vokabulären ingår numera även influenser från arabiska samt

olika dialekter av lokala språk i Mellanöstern.

Ben-Yehuda må ha varit en drömmare men på några få år lyckades han med bedriften att väcka till liv ett, om inte dött så i alla fall döende, språk. Det gjorde han genom att organisera en systematisk bearbetning av hebreiska ord och modernisera det urgamla språket till den grad att det återigen skulle vara möjligt att använda det som ett talspråk.

Men sådana vardagliga och nödvändiga vokablar som glass, omelett, handduk, cykel, dagstidning, telegram, mode, elektricitet och hundratals andra ord var han själv tvungen att hitta på. Denna samling av hebreiska ord – gamla och nya, omtolkade och nytolkade, uppfunna och konstruerade – kom att ingå i Ben Yehudas monumentalarbete i sjutton band, ”The Complete Dictionary of

Ancient and Modern Hebrew” (arbetet slutfördes efter hans död 1922).

Samtidigt publicerade han dagligen i tidningar i både Israel och den judiska diasporan världen över långa listor med nya ord på ett språk i vardande.

Ben-Yehuda grundade Hebreiska språkrådet (senare ändrat till The academy of the Hebrew language) – den israeliska motsvarigheten till Svenska Akademien – vars uppgift var att låna, konstruera och ändra ursprunglig betydelse av mängder med ord. Utöver nya ord som skapats och utvecklats för modernt bruk har tusentals hebreiska ord anammats från den bibliska grundtexten och rabbinernas bibliska kommentarer genom tiderna.

Inte alla i Ben-Yehudas omgivning uppskattade hans vision om hebreiskan som ett modernt språk. Han avfärdades till att börja med som orealistisk. Skeptikerna

påpekade att biblisk hebreiska saknade ord för att möta en modern och sekulariserad värld som Ben Yehuda själv ivrade för.

Det var främst från de ortodoxa invånarna i Jerusalems judiska kvarter som motståndet mot Ben-Yehudas projekt kom. De studerade Talmud och andra heliga texter skrivna på en uråldrig biblisk hebreiska, medan de vardagliga kontakterna och samtalen skedde på jiddisch, de östeuropeiska judarnas maame lusen (modersmål), eller på ladino, de sefardiska judarnas spanskklingande tungomål.

Många såg Ben-Yehudas arbete mer eller mindre som blasfemiskt eftersom hebreiskan, enligt kritikerna, var Torahs heliga språk och som sådant olämpligt att användas för att beskriva vardagen.

De ultraortodoxa rabbinerna, som motsatte sig att det ”heliga” hebreiska språket skulle användas profant, bannlyste Ben-Yehuda. Han svarade med att ta avstånd från all slags religionsutövande. Hebreiskans återupplivande har visat sig vara det sionistiska projektets mest beundransvärda prestation. När Ben Yehuda första gången kom till Jerusalem året 1881 var hebreiskan inget levande tungomål i de judiska gränderna i den heliga staden. Men redan i början av 1920-talet var hebreiska det dagliga språket för en stor andel av den judiska befolkningen i Det brittiska mandatet Palestina. Efter första världskriget erkände det brittiska styret den moderna hebreiskan – ivrit – som ett av de tre officiella språken i landet (engelska, arabiska och hebreiska). När staten Israel 1948 proklamerade sin självständighet, fanns några

hundratusental hebreisktalande medborgare i det nyskapade landet. Idag, sjuttio år senare, är de nio miljoner. ”Hebreiskan har en unik historia”, säger den israeliske författaren David Grossman, ständig aktuell i Nobelprissammanhang, i en intervju i tidskriften Allt om böcker: ”Det är på en gång ett urgammalt och ett hypermodernt språk. Ända fram till slutet av 1800-talet var det hebreiska språket som Törnrosa som plötsligt vaknade på nytt – så rikt, så flexibelt, så saftigt! /.../ När jag skriver ekar hela historien genom mitt moderna språk. Det förflutna är ständigt närvarande.”

Jackie Jakubowski

British museum lämnar tillbaka stulna föremål

MÅNDAG 15 JULI 2019

British museum i London kommer att återlämna en större mängd stulna föremål till Irak och Afghanistan, sedan de olagligt förts ut ur länderna i samband med de senaste årens konflikter. Det meddelade Londonmuseet under sin årliga sammanställning förra veckan. Museet har bland annat mottagit och identifierat 154 små lertavlor från Mesopotamien, och ett flertal buddhistiska skulpturer, skriver The Guardian.

”Fyndet är enastående. Genom åren har vi återlämnat tusentals föremål till Kabul men det är första gången vi har möjlighet att arbeta med buddhistiska objekt”, säger museets kurator St John Simpson till tidningen.

Enligt Artnet kommer föremålen att analyseras och katalogiseras på British museum, innan de överlämnas till de berörda ländernas nationella museum.

Kajsa Haidl

Ledare: Det krävs klarspråk om hoten mot rättsstaten

TISDAG 16 JULI 2019

Ursula von der Leyens kandidatur till ordförandeposten i EU-kommissionen hänger på en skör tråd. Med mindre än ett dygn kvar till tisdagskvällens omröstning i parlamentet är det fortfarande osäkert om

den tyska kristdemokraten har de 374 röster som krävs för att bli vald.

När regeringscheferna i Europeiska rådet nominerade Angela Merkels försvarsminister till att efterträda Jean-Claude Juncker innebar det att systemet med toppkandidater skrotades.

Europaparlamentets partigrupper hade inför EU-valet nominerat varsin person till jobbet. Ursula von der Leyen fanns inte bland dem. Ändå är det inte huvudskälet till hennes problem inför parlamentets omröstning.

Von der Leyen kan räkna med den egna partigruppen EPP:s röster. Också socialdemokratiska S&D och liberala Renew Europe har gett henne sitt villkorade stöd. Sammanlagt ger det 443 röster, vilket sannolikt är tillräckligt trots att partidisciplinen inte lär hålla hela vägen.

Ursula von der Leyen möter alltså inte motstånd från ett enat parlament som försvarar systemet med toppkandidater. I stället handlar hindren hon står inför om de krav som socialdemokrater och liberaler ställer – de gäller i sin tur kommissionens politiska inriktning under hennes ledning.

Mot sådana villkor finns inga skäl att invända. Det är notoriskt svårt att dela upp EU:s toppjobb. Vetopunkterna är många, vilket förvandlar processen till en dragkamp – mellan institutioner, länder och partigrupper. Så också den här gången, vilket reflekteras i det större pussel som nomineringen av Ursula von der Leyen är en del av: franska Christine Lagarde som chef för centralbanken ECB, den liberala belgaren Charles Michel som ordförande för Europeiska rådet och Josep

Borrell, spansk socialdemokrat, som EU:s högste diplomat.

Konsekvensen av sådant balanserande är dock att vad som i grund och botten är viktigast hamnar i bakgrunden: Vad vill personen åstadkomma? Därför är det bra att socialdemokrater och liberaler i parlamentet sätter upp villkor just på den politiska inriktningen.

Vad är det då för krav det handlar om? Ja där finns en del om att makt ska flyttas till parlamentet. Och en del om politikens innehåll, när det gäller till exempel klimatet. Men viktigast av allt är kommissionens arbete för att försvara rättsstaten i de länder i Östeuropa vars regeringar har gett sig på den.

Socialdemokrater och liberaler kräver att Ursula von der Leyen ska försäkra att hon tänker fullfölja och fördjupa

kommissionens arbete för att stoppa attackerna på demokratin.

S&D och Renew Europe har sagt att de lämnar slutgiltigt besked om hur de röstar först efter att Ursula von der Leyen på tisdagsmorgonen talat i parlamentet. Då förväntar de sig skarpa utfästelser om att deras krav kommer att tillmötesgå.

Framträdandet blir en svår balansgång för Ursula von der Leyen, menar vissa bedömare. För tuffa ord om rättstaten kan nämligen skrämma bort ungerska Fidesz och polska Lag och rättvisas parlamentariker. De förra är del av EPP, de senare kontrollerar en bit över 20 stolar som kan bidra till lite större marginal.

Att säkra dem borde ordförandekandidaten fokusera mindre på. EPP minus Fidesz, men plus S&P och Renew Europe räcker för att väljas. Och den gröna gruppen röstar visserligen nej,

men kommer sedan att finnas som möjlig partner när det är dags att bygga majoriteter för lagförslag.

Till syvende och sist är heller inte det värsta om Ursula von der Leyen misslyckas med att bli vald, betydligt värre vore om hon tillträdde med en innestående skuld till Viktor Orbán och Jarosław Kaczyński.

DN 16/7 2019

Rasisten i Vita huset är en fara för sammanhållningen i USA

TISDAG 16 JULI 2019

Donald Trump har återigen uttalat sig rasistiskt. Ja, rasistiskt. Benämningen ska användas korrekt och med försiktighet, men den amerikanska presidentens

resonemang uppfyller kriterierna. Rasism handlar om att bedöma individer efter hudfärg och härkomst och inte efter vad de gör.

Denna gång handlar det om demokratiska kongressledamöter med invandrarbakgrund. Donald Trump uppmanar dem att åka tillbaka till de länder som de ursprungligen sägs komma ifrån – men de är födda i USA.

Syftet är förstås att svärta ner progressiva kvinnor såsom Alexandria Ocasio-Cortez samt att få väljarkåren att associera Demokraterna till dem, i stället för till den presidentkandidat som han kommer att möta i valet 2020.

Att en president ger sig på folkvalda representanter i landets högsta beslutande organ på detta vis är skandalöst. Även om han under lång tid har uttryckt sig plump och dumt får man inte tillåta sig att anse

att det är normalt. Hans påhopp är inte acceptabla och ska heller inte bemötas som om de vore det. Rasism är rasism. Det är heller ingen nyhet att Donald Trump ägnar sig åt att sprida falska nyheter. Washington Post sammanställer sedan han blev vald alla hans osanningar. Antalet är nu uppe i drygt 10 700. Men detta verkar inte påverka hans väljarbas nämnvärt. Nära fyra av fem republikaner ger honom sitt stöd, medan bara ett fåtal procentenheter av demokratiska sympatisörer gör det. Donald Trump polariserar det amerikanska samhället i betydligt högre grad än sina föregångare. Han har inte heller någon ambition att överbrygga gapet. Tvärtom spelar han vidare på den vita identitetspolitik som förde honom till makten. Hans narrativ går ut på att migranter och färgade utgör

ett hot mot den vita arbetar- och medelklassen.

Samtidigt går den amerikanska ekonomin som tåget. Arbetslösheten är rekordlåg: 3,7 procent. Den årliga tillväxten ligger på goda 3 procent. Men Donald Trump skriver inte under på att "It's the economy, stupid", som Bill Clinton uttryckte saken i sin presidentvalskampanj 1992. För Trump handlar det om människors tillhörighet och härkomst.

Författaren Anne Applebaum påtalar att med Trumps eget resonemang så borde kvinnorna i hans närmaste krets lämna landet. Hans hustru Melania till sitt födelseland Slovenien, hans tidigare hustru Ivana till Tjeckien och hans amerikanskfödda dotter Ivanka likaså. Applebaums analogi kan tyckas hård, men den är konsekvent och adekvat. Donald

Trumps tankefigurer och verbala grodor är både absurda och farliga.

Sofia Nerbrand

sofia.nerbrand@dn.se

”För att lösa klimatkrisen måste individen ta ansvar”

TISDAG 16 JULI 2019

DN. DEBATT 20190716

Klimatkrisen går inte att lösa om inte vi alla kliver fram och axlar uppdraget. Att fortsätta peka på att ”politiken och globala företag” måste agera leder till ansvarsförskjutning och rundgång i diskussionerna. Vi erbjuder fem

praktiska råd till såväl makthavare som privatpersoner som snabbt vill göra skillnad, skriver nätverket Fifteen for future.

I de förvånansvärt ljumma, offentliga diskussionerna om hur klimatkrisen ska lösas heter det oftast att ansvaret inte kan läggas på individen, att individen inte ska skuldbeläggas. Det lyfts fram att det är kraftfull politik och strukturell omställning som måste till. Naturligtvis är det så, men vi framhåller att vägen dit går via individen och att klimatkrisen inte går att lösa utan att individen kliver fram och axlar uppdraget.

Att fortsätta debattera och peka på att ”politiken och globala företag” måste agera, att system och strukturer måste förändras anser vi leder till ansvarsförskjutning och rundgång i diskussionerna. Varför det? Därför att

”kraftfull politik, system och strukturer” är livlösa och anonyma begrepp utan aktionsförmåga. De riktar sig inte till några tydliga mottagare och få personer förstår att uppmaningen gäller dem. I stället studsar ansvaret runt, allt medan vi väntar på att ”politik och strukturer” ska ändras.

I en så kritisk fråga som den globala upphettningen, där vi är i akut behov av omedelbart, riktat och lösningsfokuserat arbete, kan vi inte slarva med otydliga adressater och ansvarstagare. Fokus i debatten, ansvaret för problemlösningen, behöver därför på ett tydligt sätt kommuniceras och flyttas till just individen. Varje individ – i det liv, på den plats och i den situation hen befinner sig i. När vi börjar organisera, folkbilda och agera på det viset, då har vi lösningen på klimatkrisen inom räckhåll!

Få som följer medierapporteringen kan ha missat att tiden för att mildra och vända klimatförändringarna börjar rinna ut. Enligt FN:s expertpanel IPCC har vi knappt 18 månader på oss att börja minska utsläppen av växthusgaser – i skrivandets stund exakt 541 dagar. Vi har mindre än 11 år på oss att nå ett livsviktigt mål: koldioxidneutrala samhällen i alla rika, industrialiserade länder, Sverige inkluderat. Vi vet nu att omställningen går för långsamt för att målen i Parisavtalet ska nås. Detta betyder att vi måste tänka om!

Vi har inte tid att vänta på att ”en kraftfull politik” ska komma på plats eftersom detta troligtvis kommer att ta ytterligare år av lokalt och nationellt politiskt uppvaknande, utredningar, debatter, förhandlingar och förhållningar från kapitalstarka lobbyister. Dags alltså att

kavla upp ärmarna och ta oss an det här på ett annat sätt, med gemensamma krafter! Vi behöver, i varje del av samhället, tillsammans med våra grannländer och deras grannar, minska vår klimatpåverkan med 15 procent om året. Det här kommer inte någon grupp eller något samhällsskikt att lösa själv. Vi är övertygade om att civilsamhälle, organisationer och styrande måste mobilisera tillsammans och börja nu, genom att du och jag tar tag i saken och börjar problemlösa exakt där vi själva är. För att snabbast möjligt komma vidare erbjuder nätverket Fifteen for future därför fem ledstänger som du kan luta dig mot, oavsett om du är ledare, makthavare eller ”gräsrot” och som snabbt gör dig till en kraftfull och aktiv del av lösningen.

1. Börja med att fundera på hur du kan minska utsläppen du själv genererar med 15 procent i år. Det är lätt för de flesta,

eftersom vi gör så otroligt mycket onödigt av okunskap och gammal vana.

Är du osäker på hur din livsstil påverkar klimatet och hur du kan minska ditt avtryck kan du räkna ut det med hjälp av en klimatkalkylator. De finns både på internet och i appar. Ta tag i din egen kompetenshöjning och börja ställa om. Information och tips finns överallt i dag: hos vänner, i medier, på internet och hos miljöorganisationer.

2. Se över din arbetsplats, den organisation eller den förening du verkar i. Hur ser era transporter, produkter, material, emballage, tjänster ut? Lyft frågan och agera tillsammans med vänner och arbetskamrater i den mån du kan. Ju högre position du har, desto större möjlighet att påverka och facilitera förändringsarbetet. Börja staka ut er väg mot en klimatneutral verksamhet med 15

procents förändring om året. Gör det till en utmaning och börja nu.

3. Se över vad du kan påverka och bidra med genom ditt yrke, din kompetens eller dina nätverk.

Hur kan din unika kombination av position och erfarenheter bidra till kunskapsspridning, beteendeförändring, problemlösning eller praktisk omställning? Om du inte hittar någon framkomlig väg kan du kanske engagera dig i någon organisation som redan arbetar för att bromsa klimatförändringarna? Öka ditt engagemang eller ditt ekonomiska bidrag med, säg 15 procent?

4. Prata klimatförändringar och vardagslösningar med människor i din närhet.

Fråga hur andra gör, berätta hur du själv tänker. Samtal om tips och idéer på

klimateffekterna förändringar behöver bli lika självklara som bästa sättet att komma igång med träning eller hitta bra investeringar. Ju fler som visar och gör, desto fler kommer att följa efter. Lyft frågan i yrkesspecifika nätverk och se hur ni kan arbeta tillsammans för lösningar inom ert område.

5. Gör det enkelt! Börja där det känns hanterbart för dig. Ta inte bort sådant som känns viktigt, men byt ut – hitta andra sätt, varor eller upplevelser som belastar klimatet mindre.

Satsa på 15 procent förändring om året och välj var du själv drar ner på dina procent. På så sätt sprider vi ut förändringseffekterna och ger utsläppstunga företag tid och möjligheter att ställa om, utveckla nya attraktiva tjänster och produkter genom energikällor som är hållbara.

Vi vet inte hur hela den komplexa klimatkrisen kan lösas, men vi vet vad vi kan göra där vi är och du vet helt säkert vad du kan göra där du är – en bit i taget. I det finns en makalös potential, en kraft och synergieffekt som kan ta oss hela vägen, tvärs genom samhällsskikt och nationsgränser.

Vi ser med stor förhoppning fram mot den första partiledaren, företagsledaren eller influencern som kliver fram som förebild och berättar vad hen själv gör för att minska sin klimatpåverkan med 15 procent i år. Hur hen konkret kommer att arbeta för att Sverige ska uppfylla Parisavtalet. Hur hen kommer att arbeta för folkbildning och mobilisering i klimatfrågan och facilitera det omställningsarbete som många gräsrotter, företag och organisationer redan inlett och står och stampar för att få utveckla.

Om vi börjar här och nu, med dig som läser och oss som skriver når vi ända fram till ”system, strukturskifte och kraftfull politik”. Varför – därför att dessa består av dig och mig. Kompetenta individer som var och en behöver ta bollen och agera där vi kan. När vi kopplar ihop oss i lösningsfokuserade nätverk över samhällsgränserna, när vi drar åt samma håll – då finns det ingenting vi inte klarar av!

Fakta. Fifteen for future

Nätverket Fifteen for future bildades i mars 2019 av klimatengagerade privatpersoner i syfte att stödja och komplettera Greta Thunbergs ungdomsrörelse.

Ambitionen är att bidra till ökad begriplighet, hanterbarhet, meningsfullhet och aktivitet i arbetet för klimatomställning.

Nätverket består i dag av runt 190 personer över hela landet.

Representanter för nätverket Fifteen for future:

Annika Dellholm, leg psykolog, Malmö

Kristina Dellholm, rektor, Höör

Anne Fischer, leg psykolog, Malmö

Sigfús Konradsson, civilekonom, Järfälla

René Mortensen, civilingenjör,
samhällsbyggnadsteknik, Tanum

Utfrågningen avgör EU:s ledarstrid

TISDAG 16 JULI 2019

Om tyska försvarsministern Ursula von der Leyen blir EU-kommissionens nya ordförande fastställs i en hemlig omröstning i Europaparlamentet på tisdagskvällen. Avgörande för utgången blir hur hon klarar ledamöternas tuffa utfrågning tidigare på dagen.

Bryssel

När EU-parlamentet är fullsatt deltar 751 ledamöter i arbetet. Så många kommer inte att vara närvarande när parlamentet

ska rösta om Ursula von der Leyen. Till exempel har tre katalanska ledamöter inte kunnat inta sina platser eftersom de är i landsflykt eller fängslade.

von der Leyen lär behöva runt 375 röster för att bli vald. Allt under 400 röster ses som en tydlig markering från parlamentet och försvagar hennes mandat som kommissionsordförande. När Jean-Claude Juncker valdes 2014 fick han 422 röster av 729.

Räkna med Ursula von der Leyen och hennes medarbetare under helgen har suttit och just räknat på hur många ledamöter de får med sig. Särskild kraft har hon förmodligen lagt på att övertyga socialdemokrater om att hon är rätt person.

Hon har inget lätt utgångsläge. S-ledamöterna såg så när sin spetskandidat Frans Timmermans bli utsedd av EU:s

stats- och regeringschefer vid toppmötet för två veckor sedan. Timmermans och övriga spetskandidater hade månader på sig att presentera och debattera sina politiska program. Okända von der Leyen har haft tio dagar.

De dagarna har hon varit flitig besökare hos parlamentets partigrupper för att marknadsföra sig.

Klart är att hon har 182 ledamöter från största gruppen EPP, där svenska M och KD ingår, på sin sida. Ursula von der Leyen är kristdemokrat och med henne får EPP en av sina egna.

Tämligen säkert är att liberala gruppen med 108 ledamöter röstar för henne. I uppgörelsen mellan stats- och regeringscheferna ingick att en liberal, belgaren Charles Michel, fick posten som Europeiska rådets ordförande.

Tillsammans ger de två grupperna 290 röster, om alla dyker upp på tisdagskvällen.

Socialdemokraterna, med 154 ledamöter, är djupt splittrade. Tyska SPD, franska socialister och flera andra lär rösta mot henne. Dels för att markera att spetskandidatprocessen är satt ur spel, dels av inrikespolitiska skäl. Till exempel röstar inte franska socialister på någon som stöds av president Emmanuel Macron.

SPD sade nej till von der Leyen redan vid ett regeringssammanträde i Berlin, vilket gjorde att Angela Merkel lite försmädligt var tvungen att lägga ned sin röst vid EU-ledarnas toppmöte.

Spanska, italienska och förmodligen de flesta nordiska socialdemokrater lär höra till dem som röstar för henne. Spanjorerna kommer få posten som utrikeschef i EU.

En italiensk socialist är vald till parlamentets talman. De nordiska ledamöternas regeringschefer på hemmaplan har sagt ja till von der Leyen. ECR-gruppen, där svenska SD ingår, är också splittrad. SD ska rösta mot henne. Polska partiet Lag och rättvisa lär däremot rösta för henne. Från andra partigrupper kommer signaler om att italienska Lega samt Femstjärnerörelsen väntas stödja von der Leyen.

Vänstern och de gröna har redan gjort klart att de inte kommer att stödja von der Leyen. Tillsammans har de 115 platser i parlamentet. Brittiska Brexit Party, med 29 ledamöter, tänker också rösta mot. Utgången avgörs i slutändan av Ursula von der Leyens insats när hon frågas ut av parlamentarikerna på tisdag förmiddag. En svag insats då kan få många osäkra att

vända sig mot henne och sättet hon utsågs på.

Då väntar ett nytt långt toppmöte senare i sommar för stats- och regeringscheferna där de återigen ska försöka ena sig om en kandidat.

Pia Gripenberg

Fakta. Så går omröstningen till.

Klockan 18 på tisdagen börjar parlamentets ledamöter en hemlig omröstning. Rösträkningen väntas ta cirka en timme.

För att Ursula von der Leyen ska väljas måste en absolut majoritet rösta för henne. Det betyder hälften av ledamöterna plus en röst.

I dagsläget är det oklart hur många röster som krävs. Alla 751 ledamöter i parlamentet har nämligen inte intagit sina platser. Till exempel finns några katalaner som sitter fängslade.

Hur många röster som är en absolut majoritet meddelas strax före omröstningen börjar.

I höst ska sedan parlamentet fråga ut och godkänna hela den nya EU-kommissionen.

Så vill de unga och progressiva se framtiden i öst

TISDAG 16 JULI 2019

De är unga och välutbildade. Färska Europaparlamentariker från nybildade partier. I deras hemländer styr regimer med auktoritära drag och samarbetar i den så kallade Visegradgruppen. Så här vill Katalin Cseh, Robert Biedroń, Michal Šimečka och Markéta Gregorová genom sitt arbete i EU-parlamentet

förändra politiken på hemmaplan och i världen.

”Jag såg att ungerska staten inte fungerar”

Katalin Cseh, 31 år, Momentum, Ungern. Liberala partigruppen.

Vi var några vänner som startade som en rörelse för två, tre år sedan för att vi tror på ett mer jämlikt och rättvist Ungern. Vi har arbetat hårt. Nu kan vi sätta stålkastarljuset på saker som är smärtsamma på hemmaplan. Vi kan fråga ut Ursula von der Leyen om situationen där.

– Europeiska värderingar och Ungerns plats i EU har alltid varit väldigt viktiga för mig. Jag planerade aldrig att bli politiker, men sedan såg jag att staten inte fungerar och att vi lever under en auktoritär regim. Då bestämde jag mig att ställa upp i Europavalet.

– Jag vill visa övriga världen ett annat Ungern. Jag vill visa att vi i högre grad än vad folk tror är för en rättsstat som fungerar, för personlig frihet och för en europeisk identitet. Jag vill arbeta för ett Europa som inte enbart är en affärsuppgörelse, utan som är en sammanslutning av värderingar. EU-medborgare, inklusive de ungerska, ska ha sina grundläggande rättigheter och sin personliga frihet garanterad.

– Jag vill arbeta för ett grönare och mer hållbart Europa liksom försäkra mig om att EU:s pengar används på rätt sätt. Vårt land får miljarder i stöd, men tyvärr använder våra ledare inte alltid pengarna på rätt sätt. Vi har fortfarande barnfattigdom och människor dör av undermålig hälsovård.

– Jag tror att Orbán är som svagast i den internationella politiken. Vi vill vara en

motkraft till regeringen som kan ge tillbaka hoppet till ungrarna. I höst har vi lokalval. Med vårt nya mandat kan vi undersöka lokala korruptionsfall, få tillgång till dokument och tala i ungerska parlamentet. Vi har några månader på oss fram till lokalvalen för att öka vår trovärdighet och bevisa att rösterna i EU-valet gick till rätt parti.

Wiosna vill vara Polens progressiva röst i EU

Robert Biedron, 43 år, Wiosna (Vår), Polen.

Socialdemokratiska gruppen.

Vårt parti bildades 150 dagar före EU-valet. Vi hade ont om pengar, men fick ändå tre parlamentariker. Inför polska valet talar vi med andra partier om att skapa en progressiv koalition. Den kan bli en tredje politisk kraft gentemot den högerpopulistiska regeringen och den

Trump hotar att införa tullar mot Mexiko

USA kan inom kort införa tullar mot Mexiko på upp till 25 procent. Det skulle inte minst drabba fordonsindustrin, som har komplexa nätverk av leverantörer i regionen. Här visas svenska Autolivs kedja för en specifik krockkudde.

högerorienterade oppositionen. Men vi har ont om tid. Valet kan bli snart eftersom regeringspartiet Lag och rättvisa (PIS) har fina opinionssiffror. Högerpopulister går framåt över världen och polska regeringen har lanserat sociala program som inte är allmänna, utan direkt riktade till partiets kärnväljare. Dessutom kopplar regeringen samman dem med att försvara katolska värderingar i EU. De menar att EU inte ska tvinga på Polen ”det fruktansvärda hbtq-monstret”, flyktingar och genusfrågor.

- EU-valet var Wiosnas första test. Vi fick veta hur starka vi var. För våra aktivister, som till 95 procent inte har arbetat politiskt tidigare, var det en erfarenhet. Nu har vi ökat från 6 till 9 procent. Jag ska leda Wiosna under kampanjen för att få bort regeringen.
- Men Wiosna måste ha plats även i EU-parlamentet för att blockera PIS och

Fidesz från att få höga positioner inom parlamentet. Men också för att en polsk progressiv röst ska höras här. Jag är vice ordförande i jämställdhetsutskottet som arbetar med rättigheter för minoriteter, hbtq-personer, äldre och funktionsnedsatta – viktiga frågor i Polen. Mina kollegor sitter i Libe (utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter) och i Envi (utskottet för klimat). Det är också viktigt för oss eftersom Polen har Europas mest förorenade luft.

– 70 procent av de polska lagarna har sitt ursprung i Bryssel. Därför måste vi vara här och påverka. I Polen kan vi vara ambassadörer för Europeiska unionen.

”Associeringen med nationalism är inte rätt”

**Michal Šimecka, 35 år, Progressiva Slovakien, Slovakien.
Liberala partigruppen.**

Jag har examen från universitetet i Oxford och har undervisat och arbetat med utrikespolitik, men jag var inte politiker. För två år sedan var jag med och startade vårt parti. Vi var oroliga för riktningen som vårt hemland hade slagit in på.

– Associeringen med Visegradgruppen och dess nationalistiska och populistiska politik är inte rätt för Slovakien. Slovakien är ett euroland och invånarna är för Europa. Mitt parti vill föra landet närmare den europeiska agendan, delta mer aktivt i lagstiftningsarbetet och ta ansvar för EU:s utveckling.

– Jag sitter i parlamentets Libe-utskott samt utrikesutskottet. För ett parti med vårt ursprung är de viktigaste frågorna rättsstatens principer, kamp mot korruption, intern säkerhet och juridiskt samarbete. När det gäller rättsstatens principer och hur vissa länder bryter mot

dem måste EU ha bättre politiska verktyg än i dag. Det vill jag arbeta med.

– Vi har val i Slovakien i mars nästa år. Regeringen har, med undantag av ett kort avbrott, varit vid makten i över tio år. Just nu är vi största oppositionspartiet i allians med ett annat parti. Jag hoppas kunna visa för de slovakiska väljarna vad ett progressivt parti från ett litet land kan åstadkomma i EU. Och jag vill ändra på uppfattningen att politiker åker till EU-parlamentet för att pensionera sig.

– Vi har varit framgångsrika under våra två år. Vi har borgmästaren i Bratislava och presidenten Zuzana Čaputová är från vårt parti. Hon fick lämna oss när hon blev vald eftersom presidenten är oberoende.

– Jag kommer delta i valkampanjen hemma, men inte ställa upp som kandidat. Mitt mandat från väljarna är att arbeta i Europaparlamentet.

”Aktivism och politik ska gå hand i hand”

Markéta Gregorová, 26 år, Piratpartiet, Tjeckien.

Gröna partigruppen

Vårt parti har funnits i tio år, men det var för två år sedan som det tog fart. Nu är vi största oppositionsparti till premiärminister Babis och det enda progressiva partiet. Andra partier utger sig för att vara liberala, men skrapar man på ytan är de i själva verket konservativa.

– I vårt parti får många frågor plats, bland annat för att det inte går hem i Tjeckien att kalla sig vänster. Gröna partiet fungerar inte heller. Det vill bara förbjuda saker utan att tala om hur de ska ersättas, trots att det finns nya tekniska hjälpmedel.

– Jag hade ingen ambition att bli politiker. Det är något som kommit utifrån att jag är aktivist för mänskliga rättigheter, mot

vapenexport till krisområden och liknande. Aktivism och politik ska gå hand i hand, men jag märkte att det var för lite aktivism i politiken och såg det som något av min medborgerliga plikt att ställa upp i valet. Jag strävar efter fred på jorden, fast jag vet att det låter naivt.

– Tjeckien kan inte exportera vapen till exempelvis Jemen och som ledamot av handelsutskottet och utrikesutskottet kan jag påverka vapenexport och innehåll i handelsavtal.

– I Europaparlamentet är premiärminister Babis representerad av personer som är lojala med honom. Vill han agera när det - gäller hur han missbrukat EU-medel så kommer förstas hans folk att hålla honom om ryggen.

Nu när vårt parti också finns här med tre ledamöter kan vi kontrollera att ingenting göms undan, att allt kommer fram.

– Jag ser mig inte som en politiker resten av mitt liv. Efter fem eller tio år här vill jag återvända till ett normalt liv. Kanske blir jag kommunpolitiker när jag blir äldre.

Pia Gripenberg

Fakta. Visegradländerna, V4.

Polen, Tjeckien, Slovakien och Ungern inledde sitt samarbete 1991 i den ungerska staden Visegrad. Samarbetet grundar sig bland annat på - gemensamma historiska band och erfarenheter och på viss samsyn i olika EU-frågor.

Visegradländerna har alla varit med i EU sedan 2004. De har följande antal mandat i Europaparlamentet.

Polen: 51*

Slovakien: 13*

Tjeckien: 21

Ungern: 21

* Polen och Slovakien kommer att få varsitt extra mandat när Storbritannien lämnar EU.

Källa: Europaportalen
och Europa.eu

Utbrottet i Kongo har nått miljonstaden Goma

TISDAG 16 JULI 2019

Ebolautbrottet i östra Kongo har nu nått mångmiljonstaden Goma på gränsen till Rwanda, efter att en pastor tagit med sig smittan på en bussfärd söderut.

Enligt kongolesiska myndigheter har samtliga resenärer på bussen vaccinerats, men fallet visar ett akut behov av att trappa upp

ansträngningarna mot vad som beskrivits som "det svåraste ebolautbrottet" någonsin att hantera.

Hälsoministeriet bekräftar i ett uttalande att en pastor, som anlänt till Goma via buss från utbrottets epicentrum Butembo, har testats positivt för smitta. Samtliga passagerare på bussen ska ha isolerats och vaccinerats och risken för fortsatt smittspridning i Goma ska enligt ministeriet vara låg.

I nuläget.

Samtliga bedömare är överens om att detta innebär en rejäl upptrappning av ett läge som redan är allvarligt. Hittills har runt 2 500 personer smittats och av dessa har fler än 1 600 dött.

– Vi har varit extremt lyckosamma med att det inte varit några fall utanför den nuvarande smittspridningszonen, bortsett från ett par fall i Uganda, men det är

Goma och Kisangani vi nu måste förbereda oss på.

Så sade mikrobiologen Peter Piot, som upptäckte ebola, till DN så sent som i början av juli. Han kallade då det pågående utbrottet det mest svårhanterliga någonsin. Han krävde i intervjun att ett nytt vaccin snarast ska sättas in bland hälsoarbetare och att behandlingscenter omgående måste byggas i Goma innan smittan får fäste i staden.

Piot menar att man måste gå från så kallad "ringvaccinering" av människor som kommit i kontakt med smittade, till "ridåvaccinering", där samtliga hälsoarbetare får vaccin och då räcker inte det vaccin som i dagsläget används.

Betydligt fler doser måste distribueras. I nuläget kan ebolautbrottet jämföras med en skogsbrand som brinner kraftigt i ett

avgränsat område men där det bara är en tidsfråga innan flammorna tar skuttet över de brandgator som upprättats. Ju mer intensiv branden är i centrum, desto svårare blir det att begränsa elden.

Få städer i världen har under det senaste kvartsseket drabbats av så många olyckor som Goma, en stad som på 1980-talet var en välbesökt semesterdestination för såväl Kongos (som då kallades Zaïre) elit som för utländska turister.

Det omgivande landskapet är något av det vackraste som går att finna på den afrikanska kontinenten. I väster och öster reser sig väldiga gröna berg och i söder ligger den spegelblanka Kivusjön medan stadens norra horisont domineras av vulkanen Nyiragongo.

Det var Goma som blev destination för en flyktingvåg av bibliska proportioner i spåren av 1994 års folkmord i Rwanda. I

flyktinglägren skulle över 70 000 personer smittas av kolera och det var i Goma (samt i Bukavu på andra sidan Kivusjön) som det första upproret mot Mobutu Sese Seko startade. Därefter inleddes ännu ett uppror i Goma och slutet på detta har vi aldrig riktigt sett – konflikten har fragmentiserats och skapat ett permanent tillstånd av lågintensiv konflikt, som också bidragit till svårigheterna att kontrollera årets utbrott av ebola längre norrut. När invånarna tillfälligt fick respit i början av 2000-talet fick Nyiragongo ett utbrott och lavafloden skulle klyva stadskärnan i två delar. Ytterligare rebellrörelser har sedan dess tagit sin utgångspunkt från Goma och generationer av invånare har bara upplevt kronisk misär, vilket eroderat företroendet för såväl myndigheter som andra aktörer. När nu ebola kommer till staden kan det vara mycket svårt att nå ut

till en misstänksam allmänhet med information.

Lägg därtill, att Goma är ett ekonomiskt nav som är helt beroende av gränshandeln med Rwanda. Skulle Rwanda i öster välja att stänga gränsen för att begränsa smittspridningen kan den ekonomiska smällen bli kraftig för invånarna i Goma och arbetet med att begränsa ebola kommer då bara att försvåras.

Ännu värre är att den redan ansträngda hälsosektorn inte klarar av ännu en smitthärd. Problemet med ebolautbrottet är primärt inte alla som drabbas av ebola, hur illa det än låter med 1 600 döda, utan de resurser som detta kräver från andra delar av sjukvården. Lika många har under årets första sex månader dött under ett mässlingsutbrott i Kongo, för att ta ett exempel.

Om ebola börjar spridas i Goma kan ingen räkna med att Kongo på egen hand ska lösa detta. Då måste det internationella samfundet mobilisera resurser på en helt annan nivå än vad som varit fallet hittills.

Erik Esbjörnsson

erikesbjornsson@gmail.com

May fördömer Trumps utspel

TISDAG 16 JULI 2019

USA:s president Donald Trump har på Twitter uppmanat några icke-namngivna kvinnliga

kongressledamöter från Demokraterna att "åka tillbaka" dit de kom ifrån. Nu fördömer bland andra Storbritanniens premiärminister Theresa May utspelet.

På Twitter refererar Trump till "Progressiva kongresskvinnor från Demokraterna". Amerikanska medier och demokratiska politiker utgår att presidenten syftar på Alexandria Ocasio-Cortez som representerar delstaten New York i representanthuset, Ilhan Omar som företrädar Minnesota och Rashida Tlaib som företrädar Michigan.

Trump förtydligar inte varifrån kvinnorna kommer men skriver att de ”ursprungligen kommer från länder vars regeringar kort och gott är katastrofer, de värsta, de mest korrupta och mest inkompetenta i världen”.

Reaktionerna har inte låtit vänta på sig. Talmannen i representanthuset, demokraten Nancy Pelosi, skriver på Twitter att hon anser att Trumps kommentarer är ”främlingsfientliga och syftar till att splittra vårt land”. Senare på måndagen kom reaktioner även från Storbritannien. Premiärminister Theresa May fördömer via sin pressekreterare Trumps utspel. – Hennes åsikt är att språket som användes för att hänvisa till kvinnorna var helt oacceptabelt, säger pressekreteraren enligt AFP.

Iran redo förhandla med USA

TISDAG 16 JULI 2019

Iran/USA. Sedan juni har läget mellan USA och Iran skärpts efter att Iran skjutit ned en amerikansk drönare och Trump dragit tillbaka ett flyganfall mot iranska mål. Men nu är Iran redo att förhandla med USA – om Washington lyfter sanktionerna mot landet och återgår till kärnenergiavtalet från 2015. Det sade Irans president Hassan Rohani i ett tv-sänt tal under söndagen. Men USA:s utrikesminister Mike Pompeo avfärdar Irans invit. I en intervju med

Washington Post säger han att Rohanis förslag är ”samma erbjudande han gav till John Kerry och Barack Obama”, syftandes på USA:s förra utrikesminister och president.

TT-Reuters

USA stramar åt asylmöjligheterna

TISDAG 16 JULI 2019

USA. Vita huset inför från i dag nya strängare regler för migranter som tar sig in i USA från Mexiko. Reglerna innebär att de flesta berövas rätten att söka asyl.

”USA är ett generöst land men är nu fulkomligt överhopat av det tryck som är kopplat till att omhänderta och processa hundratusentals utlänningar längs den södra gränsen”, motiverar justitieminister William Barr de nya reglerna i ett uttalande. TT-AFP

Hundratala greps efter Algeriets seger

TISDAG 16 JULI 2019

Fotboll.

Firandet efter Algeriets seger mot Nigeria i Egypten urartade snabbt. 282 personer greps i flera franska städer under natten till måndag.

Efter att Riyad Mahrez på tilläggstid mot Nigeria skickat Algeriet vidare till finalen i Afrikanska mästerskapen utbrast vilt firande i flera franska storstäder. När slutsignalen ljöd på Kairo-stadion tog sig tusentals algeriska supportrar i bilar och på motorcyklar till Triumfbågen i Paris för

ett inledningsvis glatt festande under söndagskvällen.

Men när klockan närmade sig småtimmarna i huvudstaden hade situationen börjat urarta, scener som även utspelade sig i Lyon och i Marseille.

Det sattes eld på papperskorgar och några fans slängde fyrverkerier och stenar mot polisen i konfrontationen som uppstod.

Även flera polisbilar ska ha brunnit.

Det franska inrikesdepartementet kunde meddela att 282 individer greps, varav 249 fortfarande sitter omhändertagna enligt AFP.

Henrik Pehrsson

Trump menar vad han säger

TISDAG 16 JULI 2019

Strax efter att Donald Trump valts till president hösten 2016 skrev den rysk-amerikanska författaren Masha Gessen en artikel med ”sex råd för att överleva i en totalitär tid”. Det första löd: ”Lita på den auktoritära ledaren. Han menar vad han säger.”

Och om någon tvivlat tidigare så är det nu hög tid att börja lita på att Trump menar vad han säger, eller twittrar. Det var på söndagen som presidenten i en serie tweetar menade att en grupp kvinnliga kongressledamöter – underförstått Alexandria Ocasio-Cortez med flera –

borde åka tillbaka till sina ”hemländer” istället för att ha åsikter om hur hans regering hanterar migrationsfrågan. Mer än ett dygn efter Trumps grövsta rasistiska utspel hittills var det fortfarande kusligt tyst inom hans eget parti; där finns nämligen inget pris att betala för ren vit makt-retorik. Utanför den republikanska gruppen av politisk levande döda verkar det som väl är dock som att många följer det fjärde rådet på Masha Gessens lista: ”Bli ursinnig”. Kristina Lindquist

I förtrycket av muslimer enas diktaturerna

ONSDAG 17 JULI 2019

Kinas fångläger för omkring en miljon uigurer har uppmärksamrats och kritiserats i ett brev till FN:s råd för mänskliga rättigheter UNCHR. Sverige och en mängd andra demokratiska västländer, samt Japan, finns bland undertecknarna. Som den Kinabevakande journalisten Jojje Olsson konstaterat lyser dock muslimska länder med sin frånvaro bland

undertecknarna. Den kinesiska regimen förtryck av den uiguriska minoriteten – som inkluderar intim övervakning, fångläger och inskränkt rörelsefrihet – tycks inte uppröra dessa länders ledare, trots att majoriteten av uigurerna är muslimer.

Än värre blev det när en motskrift som uttrycker sitt aktiva stöd för Kinas - repressiva åtgärder, som undertecknarna menar skapat ordning och stabilitet i regionen, dagarna därpå skickades till FN. Bland de 37 undertecknarna finns många av världens värsta diktaturer, som Nordkorea och Eritrea. Bland diktaturerna som undertecknat har hela 17 länder muslimsk majoritetsbefolkning, bland annat Saudiarabien, Förenade Arabemiraten och Egypten. Samma länder har i andra FN-sammanhang högljutt agerat genom

Islamiska samarbetsorganisationen OIC för att via FN påbjuda censurlagar som tystar all slags kritik och satir som upprör de muslimska diktatorerna. Då har det hetat att diktaturerna talar för världens 1,6 miljarder muslimer.

Men när en miljon av dessa muslimer fängslas i interneringsläger och utsätts för nationalistisk propaganda som bland annat går ut på att avsvära sig sin tro – då ställer sig muslimska diktatorer sida vid sida med de kinesiska förtryckarna. Det är sällan ett så naket hyckleri kommer i dagen.

Att notera är också hur fega de muslimska diktaturerna är. Populistiska skrävlare associerar gärna diktaturen med målmedvetenhet, beslutsamhet och mod. Och visst är diktaturerna snabba att rikta sin vapenmakt mot sin egen obeväpnade befolkning, och de kan hota ensamma

tecknare i väst. Men när det verkligen gäller sviker både mod och förmåga. Värnet för mänskliga rättigheter och anständig behandling också av muslimer kommer, som sig bör, från världens demokratier. Även om man kunde önska att det skedde oftare och tydligare är det sådana länder som har modet att agera när religionsfrihet och andra rättigheter kränks, medan trosfränder i diktaturerna sviker.

Något att tänka på för debattörer som i dessa nykonservativa tider talar om den sekulära liberala demokratin som tom och meningslös, och tron som nödvändig för att skapa starkare band mellan människor. I verkligheten är det ofta tvärtom.

Mattias Svensson

mattias.svensson@dn.se

Ursula von der Leyen vald till ny ordförande

ONSDAG 17 JULI 2019

Europa får sin första kvinna som ordförande för EU-kommissionen. Med röstsiffrorna 383 mot 327 sade EU-parlamentet ja till Ursula von der Leyen, tidigare tysk försvarsminister.

Hon börjar nu direkt att forma sitt lag av kommissionärer inför ett besvärligt arbete de kommande fem åren, främst i klimat- och asylfrågor.

När rösträkningen avslutades på tisdagskvällen stod det klart att Ursula von der Leyen efterträder luxemburgaren

Jean-Claude Juncker som ordförande för EU-kommissionen.

I och med att hon inte får över 400 röster med sig har hon ett svagare mandat att verka från än Jean-Claude Juncker, som för fem år sedan fick 422 röster.

In i det sista var det dock osäkert vad utfallet skulle bli. Medan vänstern och yttersta högern var emot henne hade den stora socialdemokratiska gruppen, 153 ledamöter, svårt att bestämma sig. De satt på tisdagseftermiddagen i ett gemensamt möte där spanska och portugisiska ledamöter pläderade för att säga ja, medan främst tyska och nederländska socialdemokrater ville rösta nej. De sistnämnda är fortfarande djupt besvikna på hur EU:s stats- och regeringschefer för två veckor sedan övergav S-kandidaten Frans Timmermans efter påtryckningar från främst Ungern och Polen.

Avgörande för stödet från en majoritet av socialdemokraterna blev dels de skriftliga löften som kristdemokraten Ursula von der Leyen lämnat till S-gruppen om klimat, jämställdhet och jämlikhet, dels det tal hon höll på tisdagsförmiddagen. Inför parlamentarikerna i Strasbourg sade Ursula von der Leyen bland annat att hon vill ha skärpt klimatpolitik, att hon vill att globala nätjättar (Facebook, Google med flera) betalar sin rättmätiga skatt i Europa, att hon bättre vill övervaka att alla medlemsstater följer rättsstatens principer (främst riktat mot Polen och Ungern), att hon vill försöka nå en pakt om asyl och migration samt att hon vill ha en helt jämställd kommission.

– Vi representerar hälften av befolkningen. Vi vill ha vår berättigade andel, sade hon. Genom sitt tal, där hon växlade mellan franska, tyska och engelska, lyckades hon

få med sig det som kallas de breda pro-europeiska krafterna i parlamentet: kristdemokrater, liberaler och största delen av socialdemokratiska gruppen. De gillade dessutom att hon lovade att involvera Europaparlamentet mer i lagstiftningsprocessen. Hon var bitvis personlig i sitt tal. Hon nämnde sin pappas berättelser från kriget och EU:s tidiga år då han arbetade i EU-kommissionen. Liksom hur hennes familj för några år sedan tog emot en syrisk tonårspojke i sitt hem.

Ursula von der Leyen avrundade med att plädera för att Europa ska ta större plats i världen.

– Länge leve Europa, slutade hon sitt tal. Löftena som Ursula von der Leyen har gett kan tyckas strida mot en del åsikter från hennes egen partigrupp EPP, där svenska M och KD ingår. Men EPP:s medlemmar

verkade inte alltför bekymrade efter talet. De vet redan att till exempel hennes ambition att EU till 2030 ska minska sina utsläpp med 50 eller 55 procent, mätt från 1990 års nivå, får svårt att gå igenom i ministerrådet där medlemsstaternas miljöministrar samlas.

Likaså lär hon få extremt svårt att sy ihop en ny asylpolitik och lagstadgade minimilöner.

Mest upprörda toner kom från det högernationalistiska hållet. Flera ledamöter ansåg att Ursula von der Leyen flyttat sig för mycket åt vänster senaste veckan. Bland annat sade tyska AFD:s ledare i parlamentet att man kommer att rösta mot henne.

Det var snarast ett besked som stärkte Ursula von der Leyen. En kritik som varit mot henne har handlat just om att hon får

förlita sig på stöd från högernationalister och populister för att kunna bli vald.

Nu är hon vald, utan deras stöd. Det första hon måste ta itu med är att forma sitt eget lag, alltså skapa en kommission där hon fördelar ansvaret för olika områden till 28 medlemmar. En från varje medlemsstat.

Redan känt att Nederländernas Frans Timmermans och Danmarks Margrethe Vestager får framskjutande positioner.

Båda var så kallade spetskandidater och ville ha det jobb som von der Leyen nu fått. Såväl Timmermans som Vestager har erfarenhet från tunga kommissionsposter under nuvarande ordföranden Juncker.

Flera andra länder har senaste tiden meddelat vilka personer de vill ha.

Eftersom det är en övervikt av män kommer Ursula von der Leyen omedelbart få bevisa hur tuff hon är i jämställdhetsfrågan.

Rimligen blir det inom kort även klart vem Sverige vill skicka. De länder som är snabba med att prata ihop sig med nya ordföranden och har kompetenta kandidater har lättare att få de tunga posterna i kommissionen. Som DN tidigare skrivit ligger arbetsmarknadsminister Ylva Johansson bäst till för att bli svensk kommissionär.

Fakta. EU-kommissionen

EU-kommissionens ordförande nomineras av medlemsländernas stats- och regeringschefer men utses formellt via en omröstning i EU-parlamentet.

Kommissionsordföranden har sedan den avgörande rollen när det gäller att bestämma vilka arbetsuppgifter som ska läggas på de övriga kommissionärerna, som föreslås av regeringarna i EU:s medlemsländer.

EU-kommissionen fungerar i praktiken som EU:s regering och lägger fram de lagförslag som sedan behandlas parallellt av EU-parlamentet och EU:s

ministerråd. Grundinitiativen till förslagen kommer dock från EU:s stats- och regeringschefer som styr kommissionens arbete via sina regelbundna toppmöten.

Samtidigt är EU-kommissionen också ansvarig för att se till att medlemsländerna följer gemensamma lagar och regler.

Fakta. Personerna på EU:s övriga toppjobb

Charles Michel, Belgien, 44 år och liberal blir ny ordförande för Europeiska rådet från den 1 december, och ska samordna stats- och regeringschefernas arbete inför EU-toppmötena.

Christine Lagarde, Frankrike, 63 år och konservativ är föreslagen till ny chef för Europeiska centralbanken, ECB. ECB beslutar bland annat om ränteläget för euroländerna.

Josep Borrell, Spanien, 72 år och socialdemokrat är föreslagen till EU:s utrikeschef. Formellt är titeln Höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik.

David Sassoli, Italien, 63 år och socialdemokrat är vald till Europaparlamentets talman. Parlamentet

omfattar totalt 751 ledamöter från 28 medlemsländer.

Fakta. Tidigare ordföranden

Följande personer – alla män med tidigare ministererfarenhet – har varit ordförande i EU-kommissionen under de senaste 40 åren:

1977-81: Roy Jenkins, Storbritannien

1981-85: Gaston Thorn, Luxemburg

1985-95: Jacques Delors, Frankrike

1995-99: Jacques Santer, Luxemburg

1999-2004: Romano Prodi, Italien 2004-14: José Manuel Barroso, Portugal

2014-2019: Jean-Claude Juncker, Luxemburg

Fotnot: Sedan Santer tvingats avgå i en förtroendeomröstning leddes kommissionen under sommaren 1999 av den spanske kommissionären Manuel Marín.

”Stålmagnolian ” första kvinnan att få posten

ONSDAG 17 JULI 2019

Hon har tagit examen i ekonomi samt en läkarexamen, arbetat som gynekolog, har fått sju barn och varit förbundsminister i Tyskland. Nu har Ursula von der Leyen, även kallad Stålmagnolian, tagit nästa kliv i karriären.

Under tisdagen röstades hon fram till EU-kommissionens nya ordförande.

Ursula von der Leyen har beskrivits som bestämd, underhållande och en person som inte sviker. Därav har hon fått smeknamnet Stålmagnolian, enligt The Times.

Hon har gjort sig känd för, i Tyskland, progressiva idéer; allt från pappaledighet till att stödja kvotering för kvinnor i styrelser, och hon sätter klimatet högt på agendan, även om hon kritiseras av Europaparlamentets gröna partier för att inte göra tillräckligt i frågan, enligt Deutsche Welle.

– Jag vill att EU blir den första klimatneutrala kontinenten i världen år 2050. För att göra det måste vi ta modiga steg tillsammans, sa von der Leyen i EU-parlamentet i Strasbourg tidigare i veckan. Att bli EU-kommissionens ordförande kanske inte var ett självklart mål, varken för Europaparlamentet som röstade in

henne eller för henne själv under hennes ungdom.

Ursula von der Leyen, 60 år, föddes in i den Europeiska unionens anda redan från start, men vägen till ordförandeposten har varit både lång och snårig.

Hennes far Ernst Albrecht, en känd tysk politiker, var engagerad i Tysklands kristdemokratiska union (CDU), samma parti som von der Leyen själv tillhör. Och precis som Ursula von der Leyen var också han aktiv i EU-kommissionen, skriver tyska Rheinische Post som kartlagt von der Leyens karriär.

Efter sin gymnasieexamen började von der Leyen 1977 att studera ekonomi vid universitetet i Göttingen och Münster. Men några år senare bytte hon bana och började i stället läsa till läkare vid Hannover Medical School. 1991 fick hon sin läkarlicens, och började arbeta som

gynekolog. Det var då hon träffade sin man Heiko von der Leyen. Tillsammans har paret sju barn mellan 20 och 32 år, två söner och fem döttrar.

Mellan 1992 och 1996 bodde hon med sin familj i USA, men återvände till Tyskland och arbetade fram till 2002 som forskningsassistent vid Institutionen för epidemiologi, socialmedicin och hälso- och sjukvårdsforskning vid Hannover Medical School.

Det var inte förrän vid 42 års ålder som von der Leyen på allvar gav sig in i politiken. Men väl där, utan någon egentlig dokumenterad politisk erfarenhet, gick det fort.

Den 4 mars 2003 blev hon minister för sociala frågor för kvinnor, familj och hälsa i delstatsregeringen i Niedersachsen, ledd av förbundspresidenten Christian Wulff.

Vid CDU:s partikongress i Düsseldorf i december 2004 valdes von der Leyen till partiledare för CDU och två år senare utnämndes hon till förbundsminister för sociala frågor i den federala regeringen, ledd av Angela Merkel. Sedan 2013 har hon varit Tysklands försvarsminister. Nu kommer nästa karriärsteg: 2019 röstades Ursula von der Leyen fram till att bli den första kvinnan som tar över rollen som EU-kommissionens ordförande.

Sandy Kalleny
sandy.kalleny@dn.se

Monsunen har tvingat fyra miljoner att lämna sina hem

ONSDAG 17 JULI 2019

Monsunregnet öser ner över södra Asien och miljontals människor tvingas lämna sina hem. Nästan 200 människor har dött när hus svepts iväg av jordskred och översvämningar. Nu väntas ännu mer regn.

Minst 180 personer har dött efter det kraftiga monsunregn som dragit in över Bangladesh, Indien och Nepal och Pakistan. Över fyra miljoner människor har tvingats lämna sina hem sedan regnet startade för drygt två veckor sedan, skriver nyhetsbyrån AFP.

Den intensiva regnperioden, som brukar pågå från juni till september, är på många sätt livsviktig. Det behövs för vattning, för att fylla grundvattennivån och för svalka i hettan.

Men årets kraftiga skyfall orsakar också stor förödelse. Många byar har helt skurits av efter översvämningarna och människor sitter strandsatta i sina hus.

Områdena Assam och Bihar i nordöstra Indien har drabbats hårt och vägar och järnvägar är vattentäckta. Tv-bilder visar hur människor kämpar sig fram i

midjehögt vatten samtidigt som de bär sina ägodelar på huvudet.

– Översvämningssituationen är väldigt allvarlig och 31 av våra 32 distrikt påverkas, säger Sarbananda Sonowan, Assams chefsminister, under en presskonferens.

Flodbankarna på Brahmaputra-floden brast under måndagen, vilket har förvärrat situationen ytterligare i Assam.

Än så länge har dock Nepal drabbats hårdast. Ett 80-tal personer har dött och ett 30-tal saknas efter att en tredjedel av alla distrikt har drabbats av det kraftiga monsunregnet, uppger lokala polisen. I Cox's Bazar i sydöstra Bangladesh ligger världens största flyktingläger. Där bor drygt 900 000 rohingyer och monsunregnet har slagit till hårt även mot dem.

– Det har regnat i över två veckor och i Bangladesh är mer 24 000 flyktingar påverkade. Över 600 skydd, alltså boenden, har förstörts, säger Caroline Bach, talesperson för FN:s flyktingorgan UNHCR, till DN.

Hon befinner sig i Sverige men var under tisdagen i kontakt med kollegor i Bangladesh.

Mer än hälften av de rohingyer som flytt från Myanmar till lägret i Bangladesh är barn.

– Det vi ser nu är en ny katastrof inom en pågående katastrof. De här flyktingarna har fått genomlida oerhört mycket när de flydde från Myanmar, och nu utsätts de igen. Några av världens mest sårbara människor befinner i området och de här översvämningarna och jordskreden blir en direkt livsfara för dem, säger Caroline Bach.

UNHCR, deras samarbetspartner och särskilt utbildade flyktingvolontärer arbetar just nu dygnet runt i lägret.

– Vi flyttar de mest drabbade till säkra platser och det pågår också räddningsarbeten för att rädda dem vars boende har förstörts och fastnat under jordskred, säger Caroline Bach.

Bostäderna i lägret i Cox's Bazar är tält och skjul omgivna av leriga stigar. Området blir ofta drabbat av översvämningar och därför har 80 000 av flyktingarna som bor där fått lära sig hur man ska skydda sig vid katastrofer, laga bostäderna och hur viktigt det är att akta sig för till exempel fallande elledningar.

UNHCR arbetar även i andra områden som just nu drabbas av det kraftiga monsunregnet. Andra hjälporganisationer och lokala myndigheter jobbar dygnet runt med humanitära insatser och att evakuera

nödställda i norra Indien, Pakistan, Nepal och Bangladesh.

De flesta dödsfallen har skett när hus slitits bort av kraftiga jordskred.

Livsviktiga boskapsdjur och odlingar har sköljts bort av vattenmassorna.

– Det finns fortfarande byar som är väldigt beroende av grödor. Om de förlorar sina grödor förlorar de försörjningsmöjligheten, säger Azmat Ulla, chef för Röda korsets kontor i Bangladesh, till CNN.

Det finns också en oro att till exempel myggburna sjukdomar som malaria och japansk encefalit ska spridas. Därför jobbar myndigheterna med att samla in blodprover från människor som söker skydd i läger, skriver The Times of India. I måndags rasade en fyra våningar hög byggnad i Bombay i Indien. Det är inte fastställt varför, men monsunregnet kan

vara orsaken. Fyra personer har rapporterats döda och ett 40-tal personer var under tisdagen fortfarande fastklämda under bråte i huset.

– Vi hörde ett högt ljud. Alla skrek: ”Byggnaden faller, byggnaden faller”. Jag sprang, det kändes som en stor jordsbävning, säger en förbipasserande till lokala tv-kanalen NDTV.

Dödssiffrorna i monsunregnet väntas att öka ytterligare. När monsunregnet drog in över området 2017 dog minst 1 200 människor.

Under tisdagen mattades det intensiva regnet av i Nepal, men faran är långtifrån över. Det är två månader kvar av monsunsäsongen och mer regn väntas.

– Som det ser ut nu kommer det att fortsätta att regna. Vi står i fortsatt hög beredskap för att distribuera det som

behövs och även rädda liv, säger Caroline Bach.

Isabelle Nordström

isabelle.nordstrom@dn.se

Fakta. Monsunregn

Monsunperioden pågår oftast mellan juni och september i södra och sydöstra Asien.

Regnen är oftast kraftigast på sommaren då uppvärmningen av den asiatiska kontinenten ger ett sug av luft in mot land från omgivande hav.

Runt 180 personer har dött sedan årets monsunregn startade i början av juli.

Vid ett tillfälle föll cirka 350 millimeter regn på 72 timmar över flyktinglägret i Cox's Bazar.

Källa: SMHI, UNHCR, lokala polismyndigheter

Martin Gelin: Trumps utspel visar strategin för nästa val

ONSDAG 17 JULI 2019

New York. En ny rasistisk tirad från USA:s president har än en gång skakat om Washington. Trump möter en kritikstorm för att ha sagt åt unga, kvinnliga demokrater som är födda i USA att "återvända till sina hemländer",

men kritiken från de egna partikamraterna är obefintlig. Utspelet befäster Trumps fokus på invandring och främlingsfientlig populism inför nästa presidentval.

Det var en månad sedan Donald Trump officiellt lanserade sin kampanj för att bli omvald som president. Det är nu glasklart att främlingsfientlig retorik och populistiska utspel om invandring och nationell identitet kommer att stå i fokus. Trumps senaste attack på fyra unga kvinnliga demokrater i kongressen bör betraktas som en del i den kampanjen. I angreppet mot de fyra demokraterna – en av dem kongressledamoten Alexandria Ocasio-Cortez från New York – påstår Trump att de borde återvända till sina "hemländer" i stället för att klaga på USA. Ocasio-Cortez besvarade förstås Trumps

kommentarer med att påpeka att hon är född i USA.

Bakgrunden till Trumps tirad är att Ocasio-Cortez representerar en ny generation kvinnliga demokrater, som klivit in i kongressen med en kompromisslös, progressiv agenda. Tillsammans med andra unga demokrater som Ayanna Pressley, Rashida Tlaib och Ilhan Omar har de bildat en enad front mot Trumps högerpopulism. Deras självförtroende och självklara feminism har inte bara blivit röda skynken för Trump, utan även för hans kärnväljare. Det är dem Trump nu hoppas engagera genom att göra de unga vänsterdemokraterna till nationella måltavlor 2020. Kommentarererna är ett genomskinligt försök att förvandla Ocasio-Cortez och hennes unga partivänner till

Trump's främsta motståndare, i takt med att USA närmar sig nästa presidentval. Kritiken från Trumps republikanska partikamrater har i vanlig ordning varit obefintlig. Trump har släpat med sig sitt parti ut på högerkanten. De få republikaner som trotsar honom riskerar politiskt självmord. Kongressledamoten Justin Amash tvingades symtomatiskt nog lämna Republikanerna nyligen, efter att ha krävt att Trump ställs inför riks rätt. Senatören Mitt Romney, som många hoppades skulle bli en motvikt till Trumps extremism i kongressen, reagerade på veckans utspel med att spä på kritiken mot vänsterdemokraterna. Lindsay Graham, en republikansk senator som en gång i tiden beskrev Trump som en "dåre", dök nu upp i Fox News för att försvara Trump och

beskrev de unga demokraterna som ”en bunt kommunister”.

I stället för att kritisera Trump har andra republikaner börjat prata som Trump. Hans partikamrater vill också att valet 2020 ska handla om just dessa unga vänsterdemokrater, som i deras ögon är så ideologiskt extrema att de stöter bort mittenväljare. Men det gäller även Trumps rasistiska politik.

I dag är det ungefär fyra av tio amerikaner som stödjer Trump. Det är många, men det är inte en majoritet. Trump är uppenbart övertygad om att invandringspolitik får honom att vinna val, men i fjol såg vi hur hans extremism även kan mobilisera Demokraternas opposition. Inför mellanårsvalet 2018 såg Trump till att invandringspolitiken dominerade dagordningen, med en rad aggressiva utspel i slutspurten. Det blev en katastrof.

Demokraterna vann en historisk seger, med 8 procent vinstmarginal nationellt. Republikanerna kan inte fortsätta vinna val på en öppet främlingsfientlig agenda. Det är just därför de så ivrigt försöker manipulera röstsystem, höja trösklarna för valdeltagande för framför allt svarta och etniska minoriteter, samt än en gång välkomna ryska kampanjer för att vilseleda väljarna.

I allt rabalder om Trumps senaste utspel är det viktigt att minnas att den här rasismen inte bara är retorik, att det inte bara handlar om distraktioner på Twitter. På tisdagen lämnade Trumps justitiedepartement beskedet att de inte kommer att åtala den vita polisman som dödade den obeväpnade trebarnspappan Eric Garner, en svart man, i New York, genom att strypa honom tills han inte kunde andas längre. Garners brott var att

han hade sålt cigaretter utanför en kiosk,
utan licens.

Rasismen är, som den alltid har varit, på
liv och död i USA.

Martin Gelin

WHO: 20 miljoner barn går miste om livräddande vaccin

ONSDAG 17 JULI 2019

**Konflikter och fattigdom men också
vaccinmotstånd leder till att
uppskattningsvis 20 miljoner barn
världen över inte vaccineras mot
smittsamma sjukdomar som mässling
och kikhosta, enligt nya siffror från
WHO och Unicef.**

Förra året rapporterades nästan 350 000 fall av mässling i världen, mer än dubbelt så många fall som under 2017. En anledning är för låg andel vaccinerade. Mässling är en av de mest smittsamma sjukdomarna i världen och för att minska risken för att sjukdomen sprids i samhället krävs att minst 95 procent är vaccinerade. Nya siffror från Världshälsoorganisationen WHO och Unicef visar att världen fortfarande har en bit kvar till det målet. Andelen barn under ett år som vaccinerats med tre doser av vaccin mot difteri, stelkramp och kikhosta samt en dos av mässlingsvaccin har sedan år 2010 avstannat på 86 procent. Majoriteten av de uppskattningsvis 20 miljoner barn som inte blev vaccinerade under 2018 lever i fattiga länder som är drabbade av konflikter eller som har dålig tillgång till sjukvård. 16 länder, som

Afghanistan, Irak, Demokratiska republiken Kongo och Somalia, står för hälften av de ovaccinerade barnen i världen.

– Vaccin är ett av våra viktigaste verktyg för att förebygga utbrott och hålla världen säker. Även om de flesta barn blir vaccinerade, är det alldeles för många som inte blir det. Det är oacceptabelt, det är ofta de som är mest utsatta – de fattigaste, mest marginaliserade och de som är drabbade av konflikt eller som tvingats fly – som ständigt går miste om vaccin, säger WHO:s generaldirektör Tedros Adhanom Ghebreyesus, i ett pressmeddelande. Ytterligare en anledning till att barn inte får livräddande vaccin är vaccinomstånd. Somliga tror att vaccin inte längre behövs eller att de till och med är skadliga. WHO placerade för första gången

vaccinmotstånd på den årliga listan över de allvarligaste hoten mot folkhälsan. Dessa felaktiga uppfattningar och myter har lett till lägre vaccinationstäckning i vissa grupper, med utbrott av sjukdomar som mässling som följd. Det förekommer också utbrott i länder med hög vaccinationstäckning. Bland annat har USA i år rapporterat det högsta antalet mässlingsfall på mer än 20 år och förra året dog 32 personer i EU till följd av mässling.

Tedros Adhanom Ghebreyesus sade i en intervju med DN i våras att han var oroad över läget i Europa och efterlyste kampanjer för att bekämpa myter och öka medvetenheten om vaccination.

– Vi måste nå ut med sanningen så att föräldrar förstår att vaccinet skyddar deras barn, sade han till DN då.

WHO och Unicef har sedan år 2000 publicerat en uppskattning över vaccinationstäckningen i världen. I år innehåller rapporter även siffror för hpv-vaccination. Hittills har 90 länder i världen börjat vaccinera flickor mot hpv, vilket minskar risken för livmoderhalscancer. Men bara 13 är låginkomstländer, vilket innebär att de mest utsatta har lägst tillgång till vaccinet.

Amina Manzoor

amina.manzoor@dn.se

Fakta. Länder med högst förekomst av mässling 2018

- 1) Ukraina
- 2) Demokratiska republiken Kongo
- 3) Madagaskar
- 4 Liberia
- 5 Somalia
- 6 Serbien

7 Georgien
8 Albanien
9 Jemen
10 Rumänien
Källa: WHO

FN-rapport: Hungern ökar i världen

ONSDAG 17 JULI 2019

Världen. Över 820 miljoner människor i världen går hungriga. Det visar en ny rapport från FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation FAO. Under tio år gick världshungern ned, men den positiva trenden har vänt. De senaste tre åren har siffrorna i stället ökat.

I Afrika, delar av Mellanöstern, Latinamerika och Karibien ökar hungern. Orsakerna är väpnade konflikter och klimatförändringar, konstaterar rapporten. Nästan 20 procent av

befolkningen i Afrika är undernärdd, 12 procent i Asien och knappt 7 procent i Latinamerika och Karibien.

149 miljoner barn under fem år lider av tillväxthämningar på grund av för lite mat. Antalet har sjunkit de senaste åren.

TT-AFP

Sverigechefen: Som kvinna har du ögonen på dig

ONSDAG 17 JULI 2019

I morgon, torsdag, presenterar vinstvarnande Danske Bank sin kvartalsrapport. Den värsta stormen efter penningtvättshärvan har lagt sig och Sverigechefen Berit Behring vill nu tala om ett annat städjobb – att tvätta bort mansdominansen i finansvärlden. Berit Behring har bombarderats med frågor om de svarta pengar med

kopplingar till Ryssland som misstänks ha slussats igenom Danske Banks estniska verksamhet. Nu vill hon skifta fokus. Via sin presskontakt har Berit Behring uppgett att hon vill dela sin syn på ojämställdheten i näringslivet.

– Det är något som är systematiskt fel, säger hon.

Kvinnor innehar knappt en fjärdedel av näringslivets ledande positioner enligt en rapport från stiftelsen Allbright, som kom i höstas. Bara ett av tio börsbolag har en kvinnlig vd. Berit Behring ifrågasätter maktfördelningen.

– Vi borde ha en bra rekryteringsbas med tanke på att svenska kvinnor generellt sett är högutbildade och arbetar i större utsträckning än i många andra länder, säger hon.

Hur jobbar ni med frågan på Danske Bank?

– Vi försöker att alltid säkerställa att vi har en kvinnlig kandidat där övervikten av män är stor och vi utbildar våra chefer, som exempelvis fått mäta talartiden på möten, säger hon.

I mätningarna har det gått att se ett mönster, enligt Berit Behring. Både kvinnor och män underskattar hur mycket männen har pratat och överskattar hur mycket kvinnorna har pratat.

– Det är möjligtvis en generationsfråga mer än en könsfråga. Min erfarenhet är att kvinnor och män, speciellt yngre, ser till att göra sig hörda, säger hon.

Banken har också sett till att hålla fler kundevenemang på dagtid.

– Kvällsevenemang drar i regel fler manliga deltagare. Det är lättare att få spridning på frukost- och lunchevenemang, säger Berit Behring.

Bland de finansbolag som är representerade på börsen består ledningsgrupperna av 31 procent kvinnor och styrelserna av 38 procent. Det gör finanssektorn till den näst mest jämställda branschen efter fastighetssektorn enligt Allbrights lista.

– Sett till antalet anställda är det ungefär lika många män som kvinnor men strukturellt ser det snett ut, säger hon.

Berit Behring syftar på att det fortfarande är män som har hand om de stora kunderna medan kvinnor oftare arbetar mot privatkunder och inom HR.

Kvotering har Berit Behring ingen tydlig åsikt om. Däremot förespråkar hon - diversifierade grupper.

– Det ger bättre resultat. Allt runt omkring oss förändras snabbt och om vi bara kör på i samma hjulspår är det svårt att fånga upp förändringarna. Det är en risk om gruppen

ser likadan ut. Sedan tycker människor också om att jobba i blandade grupper. Det är både gynnsamt för affären och för trivseln men ändå ska det vara så svårt. Det frustrerar mig, säger Berit Behring. Kan det vara så att kvinnor värdesätter familj- och vänskapsrelationer i högre grad än män och därför väljer tjänster där det finns tid även för ett liv utanför jobbet?

– Det kan säkert delvis ha med det att göra men jag tror också att det är en image vi behöver tvätta bort. På 90-talet var det möjligtvis coolt att jobba många timmar och låtsas vara extremt upptagen. Det fungerar inte riktigt på unga studenter. När jag frågar kvinnliga studenter vad som avskräcker dem från branschen är det här den vanligaste frågan jag får.

– De som arbetar mot aktiemarknaden eller räntemarknaden är givetvis beroende av öppettiderna på marknaden men

annars arbetar vi med att försöka skapa flexibilitet och mobila sätt att arbeta på så att folk kan få ett familjeliv att fungera, säger hon.

Lönegapet mellan kvinnor och män uppstår främst i samband med familjebildning. I en Princetonstudie som DN skrev om i februari framgår att svenska mammor på kort sikt förlorar 60 procent av sin inkomst i samband med första barnet, medan papporna knappt förlorar något alls. Efter tio år har mammorna fortfarande 27 procent lägre inkomster än om de inte hade fått barn. Berit Behring har arbetat i bankvärlden i snart 30 år och har haft flera ledande positioner inom bankernas marketsavdelningar (där man handlar med räntor, valutor och aktier). Hon säger att kvinnliga anställda ofta ville gå ned i tid när de fått barn för att kunna hämta på

förskolan. Samtidigt kunde det i samma grupp finnas en manlig kollega som också hämtade på förskolan men som inte hade bett om att få gå ner i tid.

– Jag brukar ta upp det här exemplet med chefer för att de ska uppmärksamma och utmana detta. Det blir inte rättvist om flexibiliteten bara erbjuds vissa. Börjar vi uppmuntra kvinnor att gå ner i arbetstid kan det bli en struktur som blir svår att ändra på senare.

– Ibland behöver man backa kvinnor och erbjuda mer flexibilitet under några år. Det viktigaste är att ha rätt person på ett jobb. Om personen behöver mer flexibla arbetstider vissa dagar är det av mindre betydelse, säger Berit Behring.

Samtidigt känner sig fler kvinnor än män stressade. När Folkhälsomyndigheten frågade svenskarna om de upplever sig

stressade svarade 19 procent av kvinnorna och 12 procent av männen att de gör det.

Berit Behring tillägger:

– Det finns skillnader i bemötandet från kollegerna. En man får mer positiv feedback för att han faktiskt hämtar barnen medan kvinnan inte får det. Vi måste medvetandegöra de här skillnaderna.

Men det kan även finnas fördelar med att inte tillhöra normen.

– Som kvinna är det lättare att bli sedd, bli ihågkommen och få bästa placeringen vid middagar. Samtidigt är det fler som har ögonen på dig. Gör du något fel blir det också noterat, säger hon.

Under Metoo-hösten 2017 var det länge tyst från finansbranschen och finansmarknadsminister Per Bolund (MP) kallade banker och försäkringsbolag till ett möte. Det sammanslagna uppropet mellan

sektorerna under benämningarna #inteminskuld och #påvåravillkor var blygsamt och kom först flera månader efter det initiala genomslaget.

Varför var det så tyst från finansbranschen?

– Metoo handlar främst om sexuella övergrepp. Det verkade vara väldigt utbrett i den bransch som blev mest uppmärksam. Sedan flyttades debatten mer till att handla om strukturella delar i samhället i stort. Där kanske det borde ha funnits ett större intresse från finansbranschen, säger Berit Behring.

När Danske Bank startade den digitala plattformen The Hub för entreprenörer upptäcktes det snabbt att kvinnor lyste med sin frånvaro på startup-scenen.

– Jag känner att vi är nära en brytpunkt. Jag märker hos både kvinnor och män att

fler förstår att det finns strukturella jämställdhetsproblem och att det i dag är mer självklart att dela lika på föräldraledigheten. Men i startup-världen är fördelningen skev. En del av förklaringen är att entreprenörsscenen i dag är mer teknikorienterad.

Banken startade då Femtech – ett evenemang enbart för kvinnliga entreprenörer.

– Med det har vi lyckats få fram många kvinnor. Vi människor vill inte vara udda typer. Så om det är färre än tio procent kvinnor på evenemangen väljer många att stanna hemma, säger hon.

Danske Banks rapport för det första halvåret 2019 presenteras på torsdagen. I vinstvarningen som kom i förra veckan justerade bolaget ned nettovinsten till 13-15 miljarder danska kronor från tidigare 14-16 miljarder danska kronor.

Pressade marginaler och tillståndet på finansmarknaden angavs som anledningar bakom justeringen.

Ida Yttergren

ida.yttergren@dn.se

Fakta. Berit Behring om...

Misstankarna om penningtvätt:

– Man tittade inte tillräckligt mycket på den estniska delen som ingick i köpet av finska Sampo bank. Dessutom hanterades den som en separat bank i stället för att den fick ingå i samma IT-system som övriga banken. När det sedan kom larm från en visselblåsare utökades kontrollfunktionerna inte tillräckligt snabbt. Vad banken gjort för att det inte ska kunna ske igen:

– Vi har utökat antalet personer som jobbar med detta kraftigt. År 2015 var det omkring 200, i dag börjar vi närma oss 2000. Vi har investerat i IT-system, bland annat inom AI som kan hitta mönster i transaktionerna. Det viktigaste vi har gjort är att utbilda personal, framför allt anställda som har kontakt med kunder.

Räntan:

– Det är inget större inflationstryck så jag tror vi kommer att behålla räntorna lång tid framöver.

Den svaga svenska kronan:

– I Sverige finns många exportberoende företag. Det finns fortfarande en positiv ton. Låga räntor gör att företagen vågar investera. Däremot finns det en risk att internationella bolag köper upp våra fina svenska företag.

Om intresset för den lediga vd-posten hos Swedbank:

– Det kan jag inte kommentera. Vad jag kan säga är att jag har fantastiska medarbetare på Danske Bank.

Publikfest när British Open återvänder till Nordirland

ONSDAG 17 JULI 2019

**För första gången på 68 år spelas
British Open i golf utanför England och
Skottland.**

**Royal Portrush på Nordirland är
mästerskapsbana för veckans anrika
major.**

**– Det märks att hela Nordirland väntat
på det här ögonblicket, det finns en
stolthet som går att ta på, säger Anders**

**Sjöstrand, expert på Viasat Golf som
nyligen spelat banan.**

Senast Royal Portrush arrangerade British
Open var 1951.

Då vann engelsmannen Max Faulkner
inför 8 000 åskådare.

Nu kommer betydligt flera.

190 000 biljetter såldes slut på några
dagar.

– Det kommer att bli enormt stort för den
irländska ön, menar Anders Sjöstrand.

Men för att arrangera mästerskapet igen
tvingades Royal Portrush göra stora
förändringar.

Banarkitekten Mike Elbert har byggt om
flera greenområden och skapat två helt
nya hål, sjuan och åttan, som inte fanns
tidigare, för att möta kraven som fanns.

– Sjuan är en par femma och åttan par
fyra. Två läckra hål som det ska bli

intressant att se hur proffsen tacklar, säger Anders Sjöstrand.

Banan är drygt 6500 meter lång och paret är 72.

– Det är en riktigt häftig bana och man ser havet från alla hål. Det gör att man hela tiden har en havskänsla. Man känner att vädret, vinden och regnet har påverkat banan. Det var verkligen en wow-upplevelse att få spela banan, säger Anders Sjöstrand.

Royal Portrushs Dunluce links är inte bara en sagolikt vacker bana utmed Atlanten utan är även en tuff utmaning för proffsen. Det är spännande dagar som väntar spelare som Dustin Johnson, Henrik Stenson och Rory McIlroy när nu Nordirland äntligen lyckats spränga sig in i British Open-rotationen.

– Det man känner av är stoltheten bland invånarna i byn. Äntligen får man tillbaka

The Open. De har verkligen längtat, berättar Anders Sjöstrand som gick sin sällskapsrond med Viasat-kollegan Johan Ryström på par, 72 slag.

Han ser Royal Portrush som en medelsvår British Open-bana.

– Det gäller att vara strategisk från tee. Du behöver inte slå drivers, men behöver träffa många fairways. Greenerna är ganska små, men det är utslagen som jag tror blir extremt viktiga den här gången, säger Anders Sjöstrand.

Det förra tourproffset som nu jobbar på Viasat Golf vet naturligtvis vad som kännetecknar banor vid havet.

– Vinden kommer som vanligt att vara en avgörande faktor. Är det vindstilla kommer det att bli låga resultat. Är det tufft väder kommer det att bli riktigt svårt. Så är det bara, säger han.

Det är mycket tack vare framgångsrika irländska och nordirländska spelare som British Open efter 68 år åter spelas i regionen.

Spelare som Padraig Harrington, Rory McIlroy och Darren Clarke har båda vunnit British Open och Graeme McWowell US Open.

Världstrea Rory McIlroy är spelaren alla pratar om inför torsdagens start.

– Royal Portrush är en av mina favoritbanor i hela världen. Efter ombyggnaden är den ännu bättre, har han sagt i flera intervjuer.

Redan som 16-åring gjorde McIlroy stort avtryck när han gick runt på 61 slag vilket fortfarande är det gällande banrekordet.

– Rory kommer dit som favorit och med den jämnhet han visat under säsongen talar för honom. Det som talar emot är att

det var ett tag sedan hann vann en major senast, säger Anders Sjöstrand.

Han vill även höja ett varningens finger för Graeme McDowell som trots sina meriter inte var kvalificerad för British Open inför RBC Canadian Open för några veckor sedan.

Men med en magisk putt från tio meter på det sista hålet tog han sig i tävlingen.

– Det finns ingen i startfältet som kan banan bättre än McDowell. Jag tror han blir livsfarlig, säger Anders Sjöstrand. Finns det några andra namn du vill lyfta fram?

– Det hänger helt och hållet på vädret. Blir det ett riktigt griväder tror jag mycket på Shaen Lawry som älskar att spela i skitvädret. Blir det sol och lätta vindar kommer amerikaner som Dustin Johnson. Justin Thomas och Brooks Koepka att ligga långt framme.

Tre svenskar finns med i årets sista major. Anders Sjöstrand ger en av dem en bra chans att bland sig in i toppstriden.

– Min känsla är att Henrik Stenson den senaste tiden har tagit små steg varje vecka han är på banan. Royal Portrush kommer att passa Henrik. Den är inte superlång och Stenson är en riktigt bra spelare i vind, säger Sjöstrand och tillägger:

– Bara det inte blåser för mycket. Henrik är den svensk jag tror mest på, säger Anders Sjöstrand.

Alex Norén?

– Han har tagit ett break inför tävlingen och har laddat på hemmaplan. Han är nog jäkligt taggad för den här majorn efter att ha missat kvalgränsen i US Open. Men jag vågar inte satsa några pengar på honom. Alexander Björk är den lägst rankade spelaren på plats 100.

– Björk har blivit en bra spelare på Europatouren. Men han behöver ta nästa steg snart och då gäller det att spela bra på WGC-tävlingar och majors. Björk är extremt bra med järnklubbarna och en bra puttare när han är på humör, säger Anders Sjöstrand som avslutade sin egen proffskarriär 2013.

Han hoppas få möjlighet att spela Royal Portrush igen.

– Det var en fantastisk upplevelse och känsla. Efter lunchen ville man bara gå ut igen, säger han.

Hans Jansson

hans.jansson@dn.se

Guide. Allt du behöver veta om British Open

Vad: The Open Championship, bara The Open, eller British Open utanför Storbritannien är det äldsta mästerskapet inom golfen och spelades

första gången 1860 på Prestwick Golf Club i Skottland. Nu ska den 148:e upplagan avgöras.

När: 18–21 juli.

Var: Banan heter Royal Portrush och ligger på Nordirland.

Fakta om banan: 6532 meter, par 72.

Rekordstort intresse

Intresset för att uppleva evenemanget på plats är rekordstort. På några dagar såldes de 190 000 biljetterna till de fyra tävlingsdagarna slut.

Vem vann förra året?

Francesco Molinari blev den första italienaren att vinna British Open som avgjordes på skotska Carnoustie förra året. Han var två slag före kvartetten Rory McIlroy, Kevin Kisner, Justin Rose och Xander Schauffele.

Tre favoriter

Rory McIlroy, 30

Royal Portrush är hemmaplan för nordirländaren. Redan som 16-åring gick han runt banan på 61 slag. Trycket kommer att vara extremt stort på världstrea och publikfavoriten.

Jon Rahm, 24

Det är bara en tidsfråga innan spanjoren och världsåttan spelar hem sin första major. Vann nyligen Irish Open efter ett fenomenalt

avslutningsvarv på 62 slag och fick sin andra inteckning i tävlingen.

Brooks Koepka, 29

Världsettan som på två säsonger lagt beslag på fyra majors är nu på jakt efter sin första vinst i British Open. Den långtsläende amerikanen har en delad sjätteplats från 2017 som bäst.

Svenskarna

Henrik Stenson, 43

En åttonde plats i Canadian Open och en nionde plats i US Open är säsongens främsta resultat.

Debuterade i British Open 2001 och spelar nu mästerskapet för 15:e gången. Skrev svensk golfhistoria när han vann British Open 2016.

Världsränkning: 37.

Starttid, torsdag: 10.14. Fredag: 15.15.

Alex Norén, 37

Går åt fel håll på världsränkningen och har haft en tung säsong hittills. Missade kvalgränsen i US Open, men trivs och spelar nästan alltid bra på de brittiska öarna. Spelar British Open för nionde gången.

Världsränkning: 47.

Starttid, torsdag: 09.03. Fredag: 14.04

Alexander Björk, 29

Efter ett par bra säsonger med vinsten i China Open 2018 har det gått tyngre för smålänningen. Har bara spelat tio tävlingar hittills under säsongen. Har missat kvalgränsen i sina två tidigare British Open-startar.

Världsränkning: 105.

Starttid, torsdag: 11.42 Fredag: 16.43.

Prispengarna

Det är möjligt att British Open är det mest prestigefulla mästerskapet inom golfen. Men det är inte tävlingen med de högsta prispengarna.

Vinnaren på söndag kan kvittera ut 1,935 miljoner dollar. Totalt är prissumman 10,75 miljoner dollar.

Silverkannan

En dryg halvmeter hög och ett par kilo tung är pokalen "The Claret Jug" - en kanna i silver som är golfens mest berömda segertrofé.

Majorvinnare 2019

US Masters: Tiger Woods, USA

PGA Championship: Brooks Koepka, USA

US Open: Gary Woodland, USA

Tio senaste vinnarna

2018: Francesco Molinari, Italien

2017: Jordan Spieth, USA

2016: Henrik Stenson, Sverige

2015: Zach Johnson, USA

2014: Rory McIlroy, Nordirland

2013: Phil Mickelson, USA

2012: Ernie Els, Sydafrika

2011: Darren Clarke, Nordirland

2010: Louis Oosthuizen, Sydafrika

2009: Stewart Cink, USA

Tv-tider

Viasat Golf och Viaplay, från 07.30–21.00 torsdag och fredag. Lördag från klockan 11.00–21.00 och på söndag från 10.00–20.00. Sista dagens spel visas även i TV6.

Omstridda läger. Är det - verkligen fel att dra lärdom av historiens värsta brott?

ONSDAG 17 JULI 2019

Den 16 juli är utnämnd till nationell aktionsdag för den judiska rörelsen Never again action, som protesterar mot USA:s migrationspolitik. Ingrid

Lomfors skriver om begreppet "aldrig mer" – och om hur Förintelsen både är helt unik och en jämförelse för vår tid. Vad är egentligen innebörden av uttrycket "Never again"? Denna sommar har frågan fått en politisk sprängkraft som aldrig förr. I USA demonstrerar unga judiska aktivister mot Trumps åtgärder för att stoppa flyktingar att ta sig över gränsen från Mexiko. Särskilda läger har upprättats. Den nybildade rörelsen Never again action har på bara några veckor mobiliserat kring protestaktioner i flera amerikanska städer.

Samtidigt skriver ett hundratal framträdande historiker från flera länder ett öppet brev till The United States Memorial Holocaust Museum, som den 24 juni i år deklarerade sin position i fråga om jämförelser med Förintelsen. Museets chef skriver i ett officiellt uttalande att det:

”otvetydigt tar avstånd från varje försök att jämföra Förintelsen med andra händelser, vare sig de är historiska eller samtida.” Gruppen av historiker menar att detta uttalande riskerar att inskränka den fria forskningen och därmed försvåra att lära av historien.

Den som fick ordkriget att eskalera var Alexandria Ocasio-Cortez, demokrat och ledamot av representanthuset i USA. I början av sommaren gjorde hon ett inlägg på Instagram där hon kallade flyktinglägren längs gränsen till Mexiko för ”koncentrationsläger”. Hon använder också frasen ”Never again”. Det är i det sammanhanget man ska betrakta utspelet från det statliga Förintelsemuseet i Washington, liksom historikernas öppna brev.

Är det då rätt eller fel att göra jämförelser mellan Förintelsen och andra händelser?

Gränsen kan förefalla hårfin mellan att göra sig skyldig till relativisering, och att levandegöra historien för att synliggöra fenomen i vår samtid. Miljöpartiets förra språkrör Åsa Romson såg inte skillnaden när hon 2015 liknade flyktingkatastrofen på Medelhavet med Auschwitz.

Ändå går det en tydlig skiljelinje mellan att likställa och att jämföra. Förintelsen är unik och kan därför inte likställas med någon annan händelse. Men vägen som ledde fram till Förintelsen, liksom aspekter av den, kan mycket väl jämföras med andra liknande processer i vår egen tid. Hur ska vi annars lära av Förintelsen om vi inte samtidigt vågar ta avstamp i vår egen tid och de utmaningar vi just nu står inför?

I princip all humanistisk forskning, såväl teoretisk som tillämpad, vilar på jämförelser, kontextualisering, analys och

argumentation. Det är byggstenar i den fria forskningen. ”Med sin deklaration intar The United States Holocaust Memorial Museum en avvikande position från den allmänna utgångspunkten för studier om Förintelsen och andra folkmord. Och det gör lärandet från det förflutna nästan omöjligt”, skriver forskarna.

Sprickan mellan dessa två positioner är inte ny. I mitten av 1980-talet gjorde den israeliske psykologen och beteendevetaren Dan Bar On jämförande studier på barn till Förintelseöverlevande och barn till förövare. Han möttes av stark kritik och anklagades för att relativisera Förintelsen och kränka dess offer.

I dag är hans slutsatser obestridda inom den beteendevetenskapliga forskningen om Förintelsen.

På samma sätt använder många före detta koncentrationsläger i Tyskland Dan Bar Ons teorier i sina utbildningsprogram. Det handlar om att skapa möten och lyssna till varandras berättelser så att försoning och lärdomar kan växa fram.

Även på Holocaust Educational Center på the Ghetto Fighters Museum i norra Israel används en interdialogisk pedagogik för att skapa förståelse mellan judar och araber. Det är en framgångsrik metod, men ses inte med blida ögon av den israeliska regeringen.

Jag tycker mig läsa in en underton i fördömandet av Never Again Action, liksom av Alexandra Ocasio-Cortez uttalande, som handlar mer om invandringskritik än omsorg om Förintelsens minne. I så fall blir protesterna och motprotesterna en fråga om var vi vill lägga vårt fokus och

engagemang: På den tid som förflutit eller
på den som är nu. Det borde vara möjligt
att göra både och.

Ingrid Lomfors

De som ogillar alla människor möter de som ogillar folk som är främmande

TORSDAG 18 JULI 2019

Miljöaktivism utan humanism hamnar lätt
i extrema politiska slutsatser.

Mänskligheten reduceras till ett problem på en planet som antas ha varit ett paradisos förutan. Allt det fantastiska vi åstadkommit som art – inte minst de senaste 150 åren då människor i land efter land lyfts från fattigdom och stagnation till relativt välstånd och tillväxt som innebär hoppet om en bättre morgondag för våra barn – ses som rubbandet av en naturlig ordning och en värld ur balans.

Som om livet på detta föränderliga klot någonsin varit ett stilla kretslopp av ständig repetition, och som om det liv som människor levde när de i århundraden trälade och dog på ungefär samma usla materiella nivå vore något eftersträvänsvärt.

Detta perspektiv föddes på 1970-talet myten om överbefolkningen. Alarmistiska forskare som Paul Ehrlich hotade med utbredd svält och massdöd också i

välbärgade västländer, som bara en aktiv befolkningspolitik kunde mildra. Välmenande intellektuella i väst diskuterade åtgärder som att i hemlighet hålla preventivmedel i indiernas dricksvatten.

Kina gick längst med sin ettbarnspolitik. Med höga skatter på flerbarnsfamiljer och tvångsaborter hölls födelsetalen låga. Resultatet blev obalanser i antalet pojkar och flickor och framtida försörjningsproblem. Någon effektiv åtgärd mot miljöförstöring var det inte heller. Kina har på 2000-talet blivit världens största utsläppare av växthusgaser och har växande problem med luftkvaliteten.

Lösningen på "befolkningsexplosionen" blev i stället den gröna revolutionen, Norman Borlaugs förädlade vetesort som på bara fem år fördubblade skördarna i

Indien och Pakistan och bedöms ha räddat hundratal miljoner människor.

Samt ökad frihet för kvinnor, som i takt med eget arbete och växande välstånd väljer att föda färre barn. Barn som tenderar att både överleva upp i vuxen ålder och få ta del av bekvämligheter och utbildning.

Sådana lösningar har dock aldrig tilltalat alarmister. Inför uppförstorade hot har frihet alltid avfärdats som otillräcklig och oplanerade tekniska genombrott som osannolika. Återstår då planerad ransonering och styrning mot något specifikt mått – vilket aldrig fungerat, men intelligenta människor tror gärna att det beror på otillräckligt smarta planerare eller på fel mål.

Så har en del inbitna anhängare av ”överbefolkningen” framhärdat i att lösningen på världens miljö- och resurs-

problem inte är att minska utsläpp och finna nya sätt att göra resurser av vad som finns i naturen, utan att drastiskt minska befolkningen. Eftersom 1970-talets prognoser kom på skam, och eftersom åtgärderna som förespråkas lätt landar i totalitära drömmar, är de inte särskilt inflytelserika i miljörörelsen av i dag.

De tycks dock hitta nya vänner. Tidigare i somras skrev ekologerna Malte Andersson och Frank Götmark (GP 16/6) om att invandring inte är någon lösning på Sveriges demografiska utveckling. Att personer med asylskäl som inte kommer in på arbetsmarknaden inte förbättrar den demografiska ekvationen är förvisso sant. Det är inte heller av det skälet asylrätten finns.

Men Andersson och Götmark glider försåtligt förbi att färre arbetsföra som ska försörja fler äldre innebär en högre

kostnad under en övergångsperiod. De ser ju ett värde i att människor får det materiellt sämre. Av samma skäl ser de ökad nationell isolering och minskat handelsutbyte som önskvärt.

Slutsatsen hyllas och delas förstås av många som ogillar invandring. När de nu släpper fikonlöven om att invandringsmotståndet handlat om kostnader för en stor asylinvandring, och hellre talar om sin motvilja mot fel sorts människor, är ekologerna förvisso ett lämpligare sällskap än borgerligheten. Ekologerna ogillar människor – eller i alla fall för många människor. Det gifter sig hyggligt med att ogilla främmande människor – eller i alla fall för många främmande människor. Andra gemensamma nämnare är paniken inför framtiden, sökandet efter ett förlorat paradiset och likgiltigheten för ekonomiskt

välstånd och de friheter som får människor och ekonomier att växa.

Mattias Svensson

mattias.svensson@dn.se

Nu är det upp till bevis för EU:s nya kommissions- ordförande

TORSDAG 18 JULI 2019

Det blev en rätt svettig tisdag för Ursula von der Leyen. När EU-parlamentet sagt sitt hade hon visserligen fått 383 röster, 9 fler än vad som behövdes för att bli vald. Men det var med en hårsman, som innebär

att hon blir den EU-kommissionsordförande som tillträder med svagast stöd någonsin.

Eftersom omröstningen är hemlig är det omöjligt att veta vilka parlamentariker som faktiskt tryckte grönt för den tyska kristdemokraten. Men utifrån de offentliga röstförklaringar som gjorts pekar det mesta på att polska, ungerska och italienska nationalistpartier utgjort tungan på vågen.

Det är både synd och onödigt. Den populistiska nationalismens framfart i EU-valet till trots så finns en robust proeuropeisk majoritet i parlamentets breda mittfåra. Borgerliga EPP, socialdemokratiska S&D, liberala Renew Europe och den gröna gruppen kontrollerar tillsammans mer än två tredjedelar av mandaten.

Det är ett misslyckande för Ursula von der Leyen att hon inte klarade av att mobilisera den majoriteten, utan blev tvungen att lita till Jarosław Kaczyński Pis, Viktor Orbáns Fidesz och Matteo Salvinis Liga.

Betyder det att den nya kommissionsordföranden blir beroende av nationalisterna? De polska och ungerska regeringarna har inte stuckit under stol med sina förhoppningar om att de genom att vara ”konstruktiva” ska kunna övertyga Jean-Claude Junckers efterträdare om att i högre grad vända ett blint öga mot deras angrepp på pressfrihet och domstolarnas oberoende.

Nej, några eftergifter till Polens och Ungerns auktoritärt sinnade styren borde Ursula von der Leyen inte känna sig tvungen att göra. Beroende av nationalisterna är hon inte. Faktum är att

den stora majoriteten som hör hemma i politikens breda centrum som hon misslyckades att mobilisera i tisdagens omröstning finns kvar i parlamentet. Det är den kommissionen ska använda sig av för att driva igenom sina lagförslag. Ursula von der Leyen gjorde heller inga utfästelser för att försäkra sig om nationalisternas stöd. I stället slog hon i sitt tal till parlamentet innan omröstningen fast att ”rättsstaten är vårt bästa verktyg för att försvara friheten” och att ”det går inte att kompromissa när det gäller att respektera rättsstaten”. Hon lovade dessutom att hon ”garanterar att vi ska använda hela vår omfattande verktygslåda på europeiska nivå” och att hon stödjer en ny mekanism för att införa ekonomiska sanktioner mot regeringar som underminerar rättsstaten.

Det är knappast utfästelser som borde lugna Viktor Orbán & Co. Ursula von der Leyen måste visa att det inte handlar om tomma ord.

Martin Liby Troein

martin.liby-troein@dn.se

”Kanada har inte hittat klimatfrågans heliga graal”

TORSDAG 18 JULI 2019

DN. DEBATT 20190718

Kanadas unika koldioxidbeskattning, där nästan hela det insamlade skattebeloppet återbetalas till medborgarna, nämns ofta som en lösning även för svensk klimatpolitik. I en svensk kontext skulle dock inte det kanadensiska systemet lösa hela problembilden. Det skriver

Tankesmedjan Fores som studerat systemet i detalj och nu presenterar sin analys i en studie.

För första gången någonsin hade årets Almedalsvecka hållbarhet som det vanligaste temat, med klimatet i fokus. Bredden av intresse bland arrangörer, deltagare och publik gjorde klart att frågan inte längre avgränsas till de traditionella miljöaktivisterna. Klimatet är nu en central utgångspunkt även för livsmedelsbranschen, finanssektorn, civilsamhället, influensers, kommunikatörer och andra aktörer. De har i vissa fall vaknat sent, men etablerar sig snabbt som relevanta i den stora klimatutmaning vi nu måste hantera. Klimatmålen är satta, men vi har ännu ingen politik som leder till att de uppnås. En av de potentiella lösningar som lyftes under Almedalen var Kanadas unika

koldioxidbeskattning, där nästan hela det insamlade skattebeloppet återbetalas till medborgarna.

Modellen har blivit mycket uppmärksammas världen över, inte minst efter att spelplanen ändrats av de gula västarna i Frankrike, bensinupproret i Sverige och andra liknande företeelser. Nu söker politiken lösningar där åtgärderna för en minskad klimatpåverkan utformas så att de som är mest beroende av bilen och fossila drivmedel inte drabbas hårdast av omställningen. Alltifrån FN:s generalsekreterare till ledande företrädare för flera svenska partier har på olika sätt och med vitt skilda utgångspunkter betonat klimaträttvisan som en viktig komponent i hur vi kan komma snabbare framåt. Vi på Tankesmedjan Fores applåderar detta – blir motståndet mot åtgärderna för starkt vet vi att politiken

inte mäktar med att fatta besluten som ger oss de nödvändiga utsläppsminskningarna.

I den svenska debatten har det kanadensiska förslaget dock ofta reducerats till ett par förenklade meningar, och inte ett enda seminarium på Almedalsveckan gick på djupet i vad modellen faktiskt innebär. Därför presenterar vi nu en preliminär studie för att få en första uppfattning i frågan om det kanadensiska systemet med koldioxid-beskattnings och återbetalning vore relevant för Sverige och svensk klimatpolitik. Utifrån denna preliminära analys framhåller vi ett antal slutsatser som politiken bör begrunda:

1. En återbäring direkt till medborgaren är främst ett verktyg för ökad acceptans för klimatskatter genom att tydligt visa att pengarna går tillbaka till skattebetalarna.

Detta kan i sig själv vara positivt och värt att ta tillvara på, men fränsett detta är systemet snarlikt den svenska koldioxidskatten och alltså inte så innovativt som det ibland beskrivs.

2. Återbäringen gynnar och missgynnar samma grupper som en normal koldioxidskatt.

Eftersom skatten tas ut på fossila bränslen och betalas tillbaka lika för alla, får innerstadscyklister och andra med låga utsläpp klart mer tillbaka än man betalat medan de som kör många mil i bensinbil betalar mer än de får tillbaka. Grunden för bensinuppror och liknande initiativ finns alltså kvar och rättviseaspekten måste fortsatt hanteras med andra politiska åtgärder. En skatt kombinerad med återbäring kan ändå minska riskerna för protester eftersom man mer handfast och

lättnaderna för något tillbaks än med det normala skattesystemet.

3. Nya skatter, nya undantag. I Kanada har vissa sektorer undantag från beskattningen, såsom fisket och jordbruket.

Dessa undantag har bedömts nödvändiga för att få acceptans för modellen från de sektorer som skulle drabbas hårdast av en fullt ut genomförd skatt. Även i Sverige har vi en lång historik av nedsättningar och undantag inom ramen för världens högsta koldioxidskatt. Vilka undantag som är befogade är en separat diskussion – poängen är att om Sverige inför ett kanadensiskt system skulle det närmast ofrånkomligen uppstå en diskussion om vilka sektorer, yrkesgrupper eller delar av landet som bör särbehandlas. I den svenska diskussionen har modellen framställts som ”renare” än den är i

Kanada eller skulle kunna förväntas bli om den införs i Sverige.

4. Detta är inte skatteväxling – statskassan får (nästan) inget. Oavsett vad man anser om den kanadensiska modellen så är den väsensskild från den gröna skatteväxling som regeringen, Centerpartiet och Liberalerna enats om i Januariavtalet. Eftersom de höjda skatterna på fossil energi i den kanadensiska modellen återbetalas direkt till medborgarna, finns det inget utrymme att sänka andra skatter i motsvarande mån. Om det politiskt bedöms finnas ett begränsat utrymme för höjda miljöskatter, skulle en skatteåterbäring av kanadensiskt snitt alltså minska möjligheterna för en grön skatteväxling.

5. Miljörörelsen i Kanada är kritisk. Den kanadensiska modellen kommer leda till lägre total klimatpåverkan eftersom den

fördyrar utsläpp, men ledande kanadensiska miljöorganisationer menar att klimatnyttan skulle bli större om skattemedlen används till att stimulera grön teknologi istället för att återbetalas till medborgarna.

Detta att destinera miljöskatter till miljöåtgärder väcker sällan finansdepartementets gillande, och det finns förstås en risk för stora effektivitetsförluster om man satsar på kostsamma och ineffektiva åtgärder där klimatutsläpp minskas till höga marginalkostnader. Men det är viktigt att förstå att det kanadensiska systemet i Kanada ifrågasätts av organisationer som mycket liknar de som i Sverige så starkt pläderar för modellen – och intuitivt kan man tänka sig att de som är verksamma i Kanada besitter djupare kunskap i frågan.

Fores har sedan 2015 när Justin Trudeau blev vald till president återkommande lyft fram Kanada som positivt exempel, både inom klimat- och migrationsområdet.

Även med Kanadas återbäring av klimatskatter finns mycket att inspireras av: en ökad acceptans för klimatskatter är mycket värd. Dock visar vår initiala studie att det kanadensiska systemet inte skulle lösa hela problembilden, utan behöver kompletteras med andra politiska verktyg för att kunna fungera i en svensk kontext. Vi har inte – som det ibland kan verka när det i Sverige refereras till den kanadensiska modellen – funnit klimatfrågans heliga graal.

Fakta. Kanadas koldioxidskattemodell i korthet

Kanadas federala regering har satt ett riktmärke som landets provinser måste uppnå, bestående av två komponenter:

1. En avgift på fossila bränslen.
2. Ett produktionsbaserat handelssystem för utsläpp inom utsläppsintensiva industrianläggningar.

Provinserna får välja att ha egna system med koldioxidskatt eller utsläppshandel, men sådana system måste ligga i linje med Kanadas övergripande klimatmål på 30 procent minskade utsläpp till år 2030.

90 procent av skatteintäkterna delas ut till medborgarna, en gång årligen och lika för alla. De sista 10 procenten används i sociala program på provinsnivå, i nuläget inte definierade.

På www.fores.se/publikationer finns en sammanställning om Kanada att läsa.

Källa: Tankesmedjan Fores

Mattias Goldmann, vd, Tankesmedjan Fores
Mette Kahlin McVeigh, chef, Klimatprogrammet,
Tankesmedjan Fores

Tur och retur till ”paradiset”

TORSDAG 18 JULI 2019

DN i Nordkorea

**19 utvalda familjer tar emot utländska -
turister i en by i Nordkorea för att
marknadsföra landets kultur.**

**DN checkade in i Nordkoreas första och
enda familjeboende för utlänningar i en
by så isolerad att den inte finns utsatt
på kartan. Men var det bara en kuliss
som visades upp?**

– Varmt välkomna! Stig in! Varifrån
kommer ni?

Den 33-åriga Pak Un-Jong är inte blyg.
Hon har blivit van vid att se utlänningar.
Hon bor i nummer 8 med sin storfamilj –
mamma och pappa, man och åttaårig

dotter, och de två hundarna Nurangen och
Balbari – i ett snyggt och påkostat hus som
uppförts av staten.

Hennes far Pak Yong-Il är bychef och var
den som för 15 år sedan fick ansvaret av
den dåvarande ledaren Kim Jong-Il, far till
dagens nordkoreanska ledare, att driva
turistverksamheten i utkanten av fiskebyn
Jung Pyong Ri. Totalt är det 19 familjer
som tar emot utländska turister i den
pittoreska byn som är anlagd vid grus-
vägen som löper längs med Nordkoreas
nordöstra kust.

På andra sidan vägen ligger en vacker, öde
strand vid havet. Där får vi en tur med
nordkoreanska fiskare som visar
kustlinjen.

Några mil in i landet från denna kustremsa
ligger platsen där Nordkorea testat
kärnladdningar, som orsakat sådan ilska
och oro i omvärlden. Av precis motsatt

skäl skapades den här lantliga och avskilda idyllen. Besökare från omvärlden skulle ges en glimt av äkta koreansk kultur och gästfrihet.

Det är ett snyggt, rymligt hem vi hamnat i – och en riktig mönsterby. På ena väggen finns den stora platt-tv:n, av det inhemska märket Vild-kamomill, som staten gett alla hushåll i byn. På tv:n rullar en kampsportsfilm som håller våra sammanlagt fyra följeslagare från Pyongyang och provinsen Norra Hamgyong trollbundna. De ska se till att vi inte beger oss ut på egna strövtåg utanför byområdet.

På den andra väggen hänger porträtten av förfäderna i landets styrande Kim-dynasti, Kim Il-Sung och Kim Jong-Il, samt ett gruppfoto där pappan i vår värdfamilj står i en månghundrahövdad församling av

bychefer tillsammans med landets tidigare ledare i Pyongyang. Ett ärofyllt ögonblick. – Ni gillar väl nyfångad fisk och bläckfisk, sjögurka och musslor? frågar den utåtriktade Pak Un-Jong, medan hon dukar bordet.

Bönostsoppa, färska grönsaker och potatis bärs också in. Och självklart kimchi, nationalrätten av fermenterade grönsaker som i Nordkorea serveras till frukost, lunch och middag.

Ett tag undrar vi: hur stor är familjen egentligen? Olika personer kommer och går i huset. Är allt bara ett skådespel för att göra vår vistelse så trivsamt som möjligt? I ett hus som möblerats som en kuliss för turister?

Det är sådana tankar som kan slå rot i utländska hjärnor efter några dagar i landet som knappast är känt för sin öppenhet och transparens.

Till slut är middagen så rikligt uppdukad att tallrikarna knappt får plats på bordet. Att lyssna till den 60-årige bychefen Pak Yong-Il om hur det gick till när han träffade Kim-ledaren och fick direktiv att bygga turistbyn är som att höra en skapelseberättelse. Framför sig ser man en frustande envåldshärskare i yrväder. Klädd i sin snöiga ytterrock står han en dag på tröskeln med ett ytterst viktigt meddelande att framföra till pappa Pak. – Det var som en dröm. På vintern brukar det inte gå att ta sig fram på vägarna runt Chilbo-berget. Jag kunde inte ana att general Kim Jong-Il skulle komma hit, säger bychefen. Provinsen Norra Hamgyong var fattig då och är fortfarande Nordkoreas fattigaste. Med hjälp av en turistby för utlänningar skulle levnadsstandarden för folket höjas, löd ledarens plan. Men syftet var dubbelt,

ty en ”genuin” bild av Nordkorea skulle också spridas till de utlänningar som kom på besök.

Det tog ett år att bygga byn, som stod klar 2004.

När den varit i drift en tid kom, enligt mytologin, ledaren tillbaka med nyfikna frågor om vilka länder besökarna kom från.

Femton turistsäsonger senare har nästa generation Kim tagit över styret i landet. 80 procent av gästerna i byn är kineser, 20 procent är från Europa, säger den officiella statistiken. Hur många utlänningar som egentligen besökt platsen genom åren är däremot omöjligt att få grepp om. Kanske några hundra. En filmsnutt vid en lägereld på stranden visar en ung man från Kanada som spelar gitarr och sjunger ”Hotel California”.

– Efter den första natten brukar de säga att luften är så ren. Efter den andra natten att vi har ett väldigt vackert hus, som om det funnits i Kina hade det varit väldigt dyrt, säger bychefen om besökarnas typiska reaktioner.

Min nästa fråga ger upphov till motstridiga svar, som ofta när det gäller frågor rörande ekonomi i Nordkorea: Hur mycket tjänar familjen på att ta emot gäster?

Dottern Pak Un-Jong säger ena dagen:

– Huset byggdes av staten och det kostar oss ingenting. Staten ger oss också mat till gästerna. Sedan är det vår sak att servera gästerna som om de har vip-status. Det är vår plikt för landet att göra det. Däremot får vi inte ersättning i förhållande till antalet gäster vi har. Så det spelar ingen roll om det är tomt eller om vi har fullt varenda dag.

Hennes far säger nästa dag:

– Vi är ett socialistiskt land och vi får mer kompensation ju fler turister vi serverar. Vi har accepterat att ge perfekt service till turister, men högsäsongen är kort, juni till augusti. Då är det rent nonsens att tro att vi tjänar lika mycket på vintern när ingen kommer hit, som när vi jobbar för fullt. Men vi har en basnivå på ersättningen. Som så ofta i Nordkorea: Välj svar!

Vi möter bara trevliga, nyfikna, hjälpsamma invånare i byn, men som nation är Nordkorea hemlighetsfullt och det finns alltid kollektiva sanningar som måste värnas.

Ta sovplatsen på golvet. Där ligger en traditionell madrass. Men i golvet finns det golvvärme. Hur vanligt är det med golvvärme i genomsnittliga nordkoreanska landsbygdshem? Samma sak när vi äter: Vi gör det på traditionellt sätt, men vårt bord

dignar av delikatesser. Och på toaletten står en exklusiv toalettstol i vitt porslin. Innan vi sätter hackorna i ett potatisfält för att rensa ogräs byter dottern i vår värdfamilj om till rosa tröja och en solhatt. På vägen utanför passerar samtidigt invånare från andra byar i kläder som går i gråa, gröna och bruna nyanser – färger som vi känner igen från fält i andra byar. Jag får i alla fall en lektion i hur en potatisodling ska skötas. Och på eftermiddagen gör vi koreansk riskaka. Medan vi äter vad vi lagat spelar den åttaåriga dottern i huset på en Casio-orgel. Sångens text tackar den respekterade ledaren Kim Jong-Un för det underbara livet. Och visst har vi det utomordentligt bra – på en förlovad plats i Nordkorea. Genom fönstren i minibussen nästa morgon ser byarna vi passerar inte ut som den vi just bott i. Husen är som mest

hälften så stora. Fasaderna är slitna och taken täckta av korrugerad plåt eller tegelpannor som spruckit. Varje hus har en smal provisorisk skorsten. Fattigdomen är påtaglig, men vedförråden är lika prydligt staplade som i byn vi lämnat bakom oss.

Vi åker längs kusten på en skumpig väg som stiger i kurvor uppför bergssidor. Bönder med hackor och spadar står i de branta sluttningarna. Ovanför dem klättrar vita getter fritt.

Vissa invånare går målmedvetet längs vägen, som om de har många mil framför sig. De ser inte undernärda ut. Snarare starka – så länge den dåliga skörden från i fjol räcker. Därefter kan denna landsända stå inför en akut matkris.

Andra invånare reparerar vägen med små verktyg av den typ som i Sverige används för att plantera blomlökar.

När slättlandet breder ut sig syns män på fälten, bakom plogar som dras av oxar. Graden av fattigdom är svår att fastställa genom ett bilfönster på en väg som liknar en tvättbräda. Men när jag på långt håll ser en man på egen hand dra en plog etsar sig bilden fast av bottenlös misär.

De här människorna behöver omedelbar hjälp.

Och känslan växer fram av vår egen vistelse – som en resa tur och retur till Nordkoreas paradis.

På båttur med fiskare utefter Nordkoreas östkust. Några mil in i landet från denna kustremsa ligger platsen där Nordkorea testat kärnvapen.

Middagsrätterna bärs fram, den ena efter den andra, tills ingen plats för tallrikar finns kvar på det dignande bordet.

Modern Jo Chu-Wol, 58, och dottern Pak Un-Jong, 33, hjälper dotterdottern Shin Mi-Ryong, 8, med läxan.

Volleybollnätet har en fast plats i byn och matcher spelas regelbundet.

Torbjörn Petersson

torbjorn.petersson@dn.se

Fakta. Så gjordes reportaget

DN:s Torbjörn Petersson och Roger Turesson reste runt i Nordkorea i nio dagar.

Halva tiden tillbringade vi i huvudstaden Pyongyang och den andra halvan i den fattiga provinsen Norra Hamgyong, där vi besökte landets tredje största stad Chongjin och landsbygden.

På plats i Nordkorea kunde vi öppet ställa frågor till intervjupersoner som var förberedda. I

Pyongyang ibland även till invånare vi själva fick bestämma att vi ville prata med, men vi följdes hela tiden av personer från turistmyndigheterna. Under tiden i Pyongyang av två följeslagare, och under dagarna på landsbygden av fyra män, vars uppgift det var att arrangera intervjuer och tolka,

men också att övervaka oss så att vi inte avvek från hotell eller planerade rutter.

Tre generationer Kim

Nordkorea har sedan nationen grundades 1948 styrts av familjen Kim, nu i tredje generationen. En kult kring ledarna har skapats som saknar motstycke i världen.

Kim Il-Sung var dess ledare fram till sin död 1994. Då utlystes landssorg i tre år.

Sonen Kim Jong-Il efterträdde och satte militären i första rummet. Han inledde landets kärnvapenprogram. Det var också han som gav direktiv om att bygga byn för utländska turister, där DN bodde.

Sonsonen Kim Jong-Un tog över när fadern avled 2011. Han har låtit bygga en rad nöjesanläggningar, ny flygplatsterminal, en skidort och skyskrapor i Pyongyang. Han tillåter ett större mått av marknadsekonomi än tidigare.

Enkel förklaring till republikansk lojalitet

TORSDAG 18 JULI 2019

Analys

Demokraterna i kongressen har fördömt Donald Trumps utspel som rasistiskt. Att alla republikaner utom fyra röstade emot speglar ett parti som enats bakom presidenten. I den mån det finns intern kritik kommer den från en liten grupp intellektuella som förlorat inflytande över Republikanerna. New York.

När kongressen röstade för att fördöma Donald Trumps senaste utspel som rasistiskt blev rösterna som väntat uppdelade längs partigränserna. 236 demokrater röstade för resolutionen och 187 republikaner röstade emot den. Fyra republikaner, två procent av partiets delegation i representanthuset, anslöt sig till Demokraterna att uttalandet var rasistiskt.

98 procent av partiets ledamöter valde inte bara att försvara Trump, utan anslöt sig även till Trumps attacker på de unga demokraterna.

I Trumps kommentarer uppmanade han de fyra kvinnliga demokraterna att åka hem till länderna de kommer från, trots att alla fyra är amerikanska medborgare och tre är födda i USA.

Debatten i kongressen om Trumps utspel dominerades av republikaner som

försvarade Trump. Sean Duffy, republikan från Wisconsin, förnekade i ett ilsket och högljutt tal att det fanns något fördomsfullt i Trumps utspel och kallade i stället de fyra demokraterna ”antiamerikanska”.

Många republikaner höll tal om hur oanständigt det var av Demokraterna att använda ordet rasistiskt om Trumps uttalande. Flera republikaner, som Paul Ryan och Lindsay Graham, kallade dock själva Trumps retorik för rasistisk, innan han blev president.

Att Trump har fått hela det republikanska partiet att lojalt försvara honom, oavsett hur extremt eller vulgärt han uttrycker sig, har en enkel förklaring i att Trump är den i särklass mest populära politikern bland republikanska väljare.

Senatören Lindsay Graham, länge Trumps främsta kritiker i partiet, är nu hans mest

lojala vapendragare. Belöningen för Graham är att hans förtroendesiffror skjutit i höjden, vilket sannolikt kommer att hjälpa honom bli omvald. Samma kalkyl gör de flesta republikaner i kongressen. Det är därför talande att de fyra som röstade för Demokraternas förslag hade goda skäl. Flera av dem representerar relativt liberala distrikt där de vunnit med knapp marginal. Flera förväntas även gå i pension nästa år. Det har blivit en generell regel att de få republikaner som vågar trotsa Trump i kongressen snart är på väg att lämna den. I den mån det fortfarande finns kritik mot Trump i den amerikanska högern i dag kommer den nästan uteslutande från en liten klick av konservativa intellektuella. De syns mycket i nyhetsmedier, men har i princip helt förlorat sitt inflytande över - Republikanerna som parti.

Klyftan mellan Trumps kärnväljare och den lilla grupp av konservativa kritiker förkroppsligas i dagens Washington i ett specifikt äktenskap, mellan Trumps rådgivare Kellyanne Conway och hennes make, juristen George Conway, som är en av Trumps främsta kritiker.

Efter Donald Trumps senaste utspel skrev George Conway en debattartikel i Washington Post där han kallade Trump rasist och beskrev honom som ett hot mot amerikanska ideal.

Samtidigt ryckte Kellyanne Conway in för att försvara Trump, vid en presskonferens där hon även väckte uppmärksamhet för att ifrågasätta journalisternas etnicitet. Det är talande att det är Kellyanne Conway, inte George, som har verkligt inflytande i Vita huset.

Martin Gelin

Amina Manzoor: WHO är oroade över ebolautbrottet i området, inte här

TORSDAG 18 JULI 2019

Ebolautbrottet i östra Kongo klassas nu som ett internationellt nödläge. Världen måste nu trappa upp kampen för att bekämpa smittspridningen. Men det

betyder inte att vi behöver vara oroliga här i Sverige.

Det tog nästan ett år och drygt 1 700 döda innan Världshälsoorganisationen WHO:s expertkommitté ansåg att ebolautbrottet i östra Kongo utgör ett internationellt hot mot folkhälsan. Kommittén har träffats tre gånger tidigare, men trots att situationen i det eboladrabbade området är komplicerad och några fall nått grannlandet Uganda, har smittspridningen inte förrän nu ansetts nå upp till WHO:s allvarligaste nivå.

Det internationella nödläget betyder inte att vi bör vara oroliga för ebola här i Sverige. Det WHO är oroade för är större smittspridning till länderna runt Kongo. Om något enstaka ebolafall skulle nå Sverige kommer sjukvården att kunna hantera det. Men i det eboladrabbade området är sjukvården generellt dåligt

utbyggd, och det finns dessutom många andra svårigheter för WHO och de andra organisationerna som arbetar med att bekämpa smittspridningen.

Det var flera skäl till att vågskålen till slut tippade över för expertkommittén.

Utbrottet visar inga tecken på att vara på väg mot ett slut trots intensifierade insatser, snarare ser man en ökad smittspridning runt Beni i den nordöstra delen av landet.

Särskilt oroande är att ebola nått miljonstaden Goma i Kongo. WHO:s generaldirektör Dr Tedros Adhanom Ghebreyesus kallade tidigare i veckan fallet för ”en potentiell game-changer”. Goma är nämligen en knutpunkt i regionen och mot resten av världen. Det finns alltså en stor risk för ytterligare spridning om man inte lyckas hitta alla som varit i kontakt med den ebolasmittade

mannen, som är det första konstaterade fallet i Goma.

Ebolautbrottet i Kongo är det näst största hittills, om man ser till antalet smittade och döda. Det värsta utbrottet inträffade i Västafrika mellan 2014–2016 och krävde fler än 11 000 liv innan smittspridningen kunde hejdas.

Om man ser till andra faktorer skulle nog många räkna detta som det mest komplicerade ebolautbrottet.

När jag intervjuade Dr Tedros, som han också kallas, tidigare i våras sade han att utbrottet i Kongo inte liknar något man sett tidigare. För det första beror det på att det sedan många år pågår en konflikt i de eboladräbade östra delarna av Kongo. Flera behandlingscenter har attackerats och sjukvårdsarbetare har dödats.

På grund av konflikten är befolkningen misstänksam och WHO får arbeta extra

hårt för att vinna deras förtroende, ofta med stora risker. Även om ebola är skrämmande går det att minimera spridningen eftersom sjukdomen smittar genom kroppsvätskor först när man har fått symtom. Men då måste människorna i området lita på att vaccinet fungerar och att åtgärderna kring hanteringen av sjuka och döda är nödvändiga.

Ännu en svårighet är att det börjar bli ont om doser av det vaccin som används för att begränsa utbrottet. Det finns ytterligare ett experimentellt vaccin mot ebola som kan sättas in, men då krävs två doser i stället för en vilket kräver större sjukvårdsinsatser i ett redan ansträngt läge. Men ett vaccin är nödvändigt för att begränsa antalet smittade, även om det kräver två doser.

Beslutet att inte utlysa internationellt nödläge tidigare har fått kritik eftersom

nödläget skulle sända en tydligare signal till världens länder att det behövs mer pengar för att få utbrottet under kontroll. WHO saknar fortfarande en betydande del. Det är dock bara en bråkdel av vad utbrottet i Västafrika kostade.

Samtidigt är det rimligt att inte utlysa nödläge så fort man behöver mer pengar, det är inte så dessa nödlägen ska användas. Det är också rimligt att inte införa några restriktioner och stänga gränserna. Det skulle bara leda till ytterligare påfrestning för landet.

När WHO nu utlyst internationellt nödläge kring ebolautbrottet i Kongo måste världen ställa upp med expertis, men främst pengar. En liten insats nu kommer inte bara rädda liv utan också se till att man inte måste betala mångdubbelt framöver för att bekämpa ett ännu större utbrott.

Svårare för Macron att göra sig kvitt stämpeln som de rikas president

TORSDAG 18 JULI 2019

Kommentar

**De avslöjanden om lyxmiddagar och
misstänkt lägenhetsmygel som nu
tvingat Frankrikes miljöminister**

**François de Rugy att avgå, kan ge
proteströrelsen Gula västarna nytt
bränsle. Protesterna har hittills kostat
försäkringsbolagen mer än två
miljarder kronor, enligt en ny
uppskattning.**

Paris.

Jättehumrar, kaviar och viner för upp till 5 000 kronor flaskan stod på menyn när François de Rugy under sin tid som talman i nationalförsamlingen åren 2017–2018 bjöd in vänner och bekanta till Hôtel de Lassay. De Rugys fru, som arbetar på den franska kändistidningen Gala, höll i gästlistan.

Notan, den bekostades av skattebetalarna. – Jag ville ha kontakt med det riktiga livet, förklarade de Rugy, som varit miljöminister sedan i september förra året. Totalt ska det ha rört sig om ett drygt tiotal middagar – eller ”informella

arbetsmiddagar” som de Rugby kallar dem – med mellan 10 och 30 bjudna var gång. När det sedan visade sig att de Rugby även låtit renovera sin officiella ministerbostad för drygt 700 000 kronor – då den var i ”så dåligt skick” – började frågor uppstå om inte ministerns syn på vad som är ”det riktiga livet” skiljer sig rätt kraftigt från de flesta fransmäns.

Den undersökande mediasajten Mediapart avslöjade därefter att de Rugby sedan 2016 haft ett kontrakt i en statligt subventionerad lägenhet i Orvault i västra Frankrike – trots att han senaste åren haft en månadslön på över 100 000 kronor. Men de Rugby påstår att agenturen som han hyrt lägenheten genom ”aldrig nämnt” att det var ett subventionerat boende – och Emmanuel Macron och premiärminister Edouard Philippe har hela tiden hållit sin partikamrat om ryggen.

I tisdags valde de Rugby till sist självmant att avgå, sedan det uppstått nya obekväma frågor kring miljöministerns reseutlägg och lägenheter. Samtidigt hotade han dock att stämma Mediapart för förtal.

För president Macron är affären besvärande. I valrörelsen för drygt två år sedan lovade han krafttag mot den ökända franska vänskapskorruptionen. Men sommaren 2018 skakades han av skandalen kring hans dåvarande säkerhetsansvarige, Alexandre Benalla – en man som Macron länge tog i försvar. Några månader senare utbröt Gula västarnas protester, som hittills uppskattas ha kostat försäkringsbolag drygt två miljarder kronor. Det var inte förrän helt nyligen som Macrons popularitetssiffror tog sig över 30 procent på nytt.

Det kan tyckas märkligt att han nu så lättvindigt ger Gula västarna en ny möjlighet att mobilisera mot ”de rikas president”, som de kallar Macron, genom att bagatellisera ännu en affär och (åtminstone utåt) rättfärdiga beteenden som för de flesta fransmän ses som etiskt förkastliga.

Demonstrationerna har varit små de senaste månaderna. Men i lördags var det inte oväntat gott om vandrande, ”gula humrar” på Paris gator.

Erik de la Reguera

erik@delareguera.se

Informella arbetsmiddagar.

François de Rugys beskrivning av de middagar med hummer, kaviar och dyra viner som han tillsammans med hustrun höll för vänner och bekanta under sin tid som miljöminister.

**Vi kräver att de
juridiska
trakasserierna
och hoten mot
journalister i
Turkiet upphör
med**

omedelbar verkan.

TORSDAG 18 JULI 2019

Reportrar utan gränser kommenterar den friande domen mot tre turkiska journalister, bland dem föreningens turkiske ordförande Erol Onderoglu. I november väntar en ny rättegång.

Staten och kapitalet ser dig rakt i ansiktet

TORSDAG 18 JULI 2019

Den nya tekniken för ansiktsigenkänning används inte bara mot demonstranter i Hongkong, utan kan snart vara verklighet i svenska gallerior, skriver Jacob Lundström.

För tre år sedan skrapade Microsoft ihop tio miljoner bilder på 100 000 individer från nätet. Resultatet samlades i den offentliga bildbanken "MS celebs", i syfte

att uppmuntra utvecklingen av programvara för ansiktsigenkänning, som kan reducera våra drag till geometrisk data.

Men urvalet bestod inte bara av kändisar, det fanns också en rad ansikten som stack ut från mängden: journalister, aktivister och myndighetspersoner som arbetat med nätsäkerhetsfrågor.

Denna pikanta detalj upptäcktes av forskaren Adam Harvey, vilket Financial Times nyligen berättade i ett reportage (19/4). Det dröjde inte lång tid förrän ”MS celebs” försvann omärkligt från nätet. Detta berodde inte bara på den skamlösa inkluderingen av dem som kritiserat datajättar som Microsoft för integritetsintrång, utan även på andra omständigheter – som att bildbanken varit så populär i Kina. Där använder diktaturen

bland annat ansiktsigenkänning i förföljelsen av uigurerna.

Genom miljontals gatukameror, samt massiv dataspårning, har Kina världens mest offensiva övervakning. Utvecklingen har samtidigt lett till en ökad medvetenhet hos medborgarna: när demonstranterna tog till gatorna i Hongkong tidigare i sommar raderade de sina mobilappar och täckte sina ansikten för att undvika identifiering.

I den uppmärksammade boken ”The age of surveillance capitalism” (Profile books, 2019) menar socialpsykologen Shoshana Zuboff att samma insikt borde mogna i västvärldens demokratier – det är knappast bara repressiva regimer som följer våra steg. I Sverige har frågan om övervakning framför allt diskuterats i termer av brottsbekämpning och invändningarna brukar röra den

personliga integriteten. Zuboff menar att den snarare offrar vår fria vilja på apparnas altare.

Den 67-åriga professorn, som forskat om informationsteknologi sedan 1980-talet, var själv en av icke-kändisarna som ingick i "MS celebs". Mycket riktigt går hon hårt åt Microsoft i boken, även om Google är hennes centrala skräckexempel. Med tanke på att Zuboff har sin bas på Harvard business school är budskapet i boken förvånansvärt företagskritiskt – det är en svartsynt vidräkning med övervakningskapitalismens totalitära dimensioner.

Zuboff beskriver hur Googles affärsmodell efter millennieskiftet gick ut på att övervaka sina användare och därigenom kunna sälja riktad reklam. Genom att expandera utbudet av tjänster har företaget successivt kommit åt ännu mer

data om sina användare. Ett av de senaste tillskotten är den digitala hushållsassistenten Google home, som gör att företaget systematiskt kan tjuvlyssna i kundernas hem.

Medan industrialismen förbrukade naturresurser, utviner övervakningskapitalismen sina råvaror ur den mänskliga naturen (och här kan man väl påminna om att internet dessutom slukar rejält med energi).

Genom att kartlägga våra mönster i vardagen kan datajättarna göra allt mer kvalificerade förutsägelser om oss och därigenom kontrollera vårt beteende. Eller för att citera Zuboff: "Glöm klichén om att 'Du är produkten', ifall något är gratis. Du är inte produkten; du är den övergivna slaktkroppen. 'Produkten' kommer från överskottet som skärs ut från ditt liv."

Kanske beror det oförsonliga bildspråket på att Zuboff i grund och botten inte är någon antikapitalist. Men kritiken mot hur multinationella företag försöker ta kommando över internet är som bekant knappast ny.

Zuboff presenterar övervakningskapitalismen som storskalig behaviorism. Precis som nätcasinon använder data för att trigga signalsubstanserna som gör oss torsk på spel, exploaterar datajättarna kunskapen om hjärnans belöningssystem. Om aktörer som Facebook spelar sina kort rätt motsvarar livet på nätet behovet att uppslukas av dopaminkickar. Ju mer vi scrollar desto fler dollar.

”Gränsen mellan online och offline håller på att suddas ut”, förklarade AMF Fastigheters Annelie Gullström tidigare i våras (Breakit, 12/4) – fastighetsbolaget

planerar nämligen att installera så kallade smarta kameror i sina köpcentrum.

Genom tekniken omvandlas kundernas nunor till mönster som kan analyseras efter olika parametrar: kön, ålder och sinnestillstånd. Syftet är att kompensera för butikernas konkurrensnackdel gentemot näthandeln som redan har en övervakning av kundernas sökbeteende, köphistorik, och så vidare. Tidigare i somras inledde Datainspektionen en tillsyn gällande ett annat företag med liknande planer.

Att storstaden erbjuder anonymitet är en kliché som hör historien till. Vid förra sekelskiftet förknippades småstaden med social kontroll medan urbana invånare kunde gömma sig i massan av människor. Överflödet av sinnesintryck ledde visserligen till rationell avtrubbning och

kontaktlöshet mellan människor, men den personliga friheten blev större.

I övervakningsstaden är anonymiteten borta. Vi tycks beredda att ge upp privatlivets helgd i utbyte mot bekvämlig service. DN:s granskning i våras av hur appar säljer svenskars positioneringsdata fick säkert en och annan användare att logga ut, men det pågår uppenbarligen en förskjutning i vad som räknas som integritetsintrång. För att inte tala om att det i dag är halvt omöjligt att delta i samhället utan att vara uppkopplad, vare sig du är en nätverkande mellancheff eller ett av gigeekonomins tjänstefolk.

Frågan är hur vi förhåller oss till den systematiska ambitionen att inskränka på vår tankefrihet. Kontrollen i Kinas sociala kreditsystem är trots allt bara en av många tänkbara varianter. Bortom riktad reklam och valpåverkan finns andra

användningsområden. Vad händer när din samlade levnadsdata säljs till rekryteringsföretag, försäkringsbolag och dejtingsidor?

Medvetenheten som i Hongkong har lett till maskering på gatorna, borde folket i världens demokratier kunna kanalisera till organiserad nedkoppling från övervakningskapitalismen.

Jacob Lundström

jacob.lundstrom@dn.se

Därför är det dags att bränna Franz Kafkas manuskript

TORSDAG 18 JULI 2019

Hundraårsdagen av Franz Kafkas död närmar sig, och efter en lång strid om hans litterära kvarlåtenskap ser det ut som att manuskripten kommer att offentliggöras för allmänheten – mot författarens sista vilja. Litteraturvetaren Daniel Pedersen har ett annat förslag.

Anledningen till att vi i dag kan läsa Franz Kafkas verk heter Max Brod. Utan Brod ingen Kafka. Även en person som endast läst Kafka i skolan känner förmodligen till hans sista berömda önskan att hans manuskript skulle brännas upp efter hans död. Något som inte skedde. De båda blev vänner som unga och fastän Brod tidigare än Kafka vann litterära framgångar var han övertygad om att vännen inte bara var ett geni utan också en av sin samtids viktigaste författare. Men obruten vilja kom han att agera som Kafkas ombud. Han förmedlade kontakter till förläggare, talade för hans sak, beställde texter till tidningar, efter Kafkas död redigerar han verken och prioriterade slutligen att föra med sig vännens manuskript framför de egna när han slutligen flyr från Prag. Hur allvarligt menad Kafkas önskan var att allting skulle förstöras efter hans död

går dock inte att svara på. Å ena sidan framstår den som uppriktig eftersom det inte bara finns en utan två skriftliga uppmaningar, men å andra sidan är det kuriöst att Kafka själv inte företog sig att göra det utan överlämna det till en vän både vars beundran och sparrarmani han måste ha varit medveten om. I den israeliske författaren Benjamin Balints bok "Kafkas Last Trial: The case of a literary legacy" berättas inte bara om turerna kring Kafkas manuskript utan också om hans ställning som judisk författare. Det är en historia om litterärt arv, juridik liksom judiskt liv i Europa och Israel.

Efter flykten och väl framme i Palestina lever Brod ett relativt stillsamt liv. Han verkar först ha velat åka vidare till USA (och får möjlighet att göra det med Thomas Manns hjälp), men bestämmer sig för att stanna. Han talar hebreiska, men

skriver inte några litterära verk på språket. Han förblir en rest av det gamla Europa och när han sent i livet får ett litterärt pris protesterar vissa författarkollegor eftersom han fortsatt att skriva på tyska. Det är också i Israel som han får ett nära band till familjen Hoffe, och det är dottern Esther som kommer honom närmast. Hon blir en nära allierad, en vän och hans sekreterare. I omgångar skänker han under åren också Kafkas manuskript till henne.

Efter Brods död uppstår frågan om vad som ska ske med dem. En fråga som får sitt domstolsavgörande 1974 när en domare beslutar att Ester Hoffe har rätt att göra vad hon vill med manuskripten. Därefter vilar saken tills hon på sitt hundraförsta levnadsår år 2007 lämnar jordelivet. Ester Hoffes arvingar är döttrarna Eva och Ruth och det är när

moderns testamente ska bekräftas av en domstol som striden om Kafkas manuskript inleds. Enligt israelisk lag måste ett testamente fastställas av en domstol för att vinna laga kraft. Av vad som verkar vara en ren slump får en tjänsteman på Nationalbiblioteket Brods testamente i sin hand, tolkar det som att gåvan gällde så länge Ester Hoffe levde, och dyker upp i domstolen för att bestrida hennes testamente. Han menar att Kafkas manuskript inte var Ester Hoffes att testamentera bort. Inspelet blir inledningen på en tio år lång juridisk strid. Vad var manuskripten? En gåva eller ett permanent lån? Hade de ens tillhört Brod? Frågorna ansamlades fort. Men bortom den rent juridiska frågan om vem manuskripten tillhörde inleddes en diskussion om var Kafka hörde hemma. Barnen Hoffe ville nämligen sälja

manuskripten till litteraturarkivet i Marbach, Tysklands viktigaste litterära arkiv som samlat kvarlåtenskaperna av 1900-talets ledande tyskspråkiga författare och tänkare. Nationalbiblioteket hävdade att de hörde hemma ”i den judiska staten” och att man i beslutet måste ta hänsyn till Kafkas och Brods ”attityder till den judiska världen och landet Israel”. Tveklöst blir ärendet därmed ännu mer komplicerat. Ingen bestrider att Franz Kafka var jude. Men tolkningarna om vad det spelade för roll för hans litteratur skiljer sig. Även om ordet jude inte återfinns någonstans i Kafkas verk har legioner av kritiker och forskare tolkat Kafka utifrån den judiska traditionen. Några av de första läsningarna av Kafka i Palestina, exempelvis av Gershom Scholem, lyfte fram Kafka som uttolkare av den judiska traditionen och mystiken. Andra menar att Kafkas hela

litterära värld (och vad han läste) följer en typisk tysk kanon och att Goethe var viktigare för honom än någon annan, och att Kafka främst var en tyskspråkig författare. Vad kan då Kafka ha haft för syn på Israel? Den frågan låter sig av uppenbara skäl aldrig besvaras eftersom staten inte existerade under hans livstid. Däremot kan man ställa frågan om vad hans syn på sionismen var. Kafka besökte 1913 den elfte internationella sionistkongressen i Wien. Att döma av den erfarenheten låg den inte nära hans hjärta. Kongressen var "fullständigt främmande" och konstaterade att det var "svårt att föreställa sig någonting mer meningslöst än en sådan kongress". Han drev med "palastinafararna" som ville efterlikna mackabéerna. Samtidigt var Kafka fascinerad av den judiska traditionen och närapå dyrkade den jiddishteater han såg.

Likaså lärde sig Kafka tala hebreiska och hade det som huvudsakligt samtalsspråk med vissa av sina sionistiska vänner. Av förståeliga skäl kom även Förintelsen att bli en del av processen. Nationalbibliotekets försvarare tyckte att det nu var märkligt att tyska arkiv visade ett sådant intresse av att vårda Kafka när man visade föga intresse för att vårda hans systrar (en icke så subtil hänvisning till att de alla mördades). Marbach advokater antydde att det inte tidigare funnits något israeliskt intresse för Kafka och möjligtvis att det saknades den expertis som krävdes för manuskripten. Vilket till en del kan sägas vara sant, även om det utlöste en storm av förargade repliker. I den första domstolsinstansen förlorar döttrarna. Manuskripten ska överlämnas till Nationalbiblioteket utan någon som helst ersättning. En noggrann genomgång

av materialet (två bankfack i Israel och fyra i Schweiz) genomfördes. Av tidigare erfarenhet var man orolig att saker skulle försvinna. 1988 såldes manuskriptet till ”Processen” för en miljon pund på auktion i London. Innan dess hade auktionshuset skickat manuskriptet på turné till New York, Tokyo och Hongkong. Allt för att öka intresset. Kafkaloger satt med hjärtat i halsgropen, givetvis rädda för att någon miljardär skulle lägga beslag på manuskriptet och förhindra forskare tillgång. Köpare, genom en bokhandlare som agerade bulvan, var litteraturarkivet i Marbach och universitetet i Oxford. För en gångs skull får man glädjas åt lyckan att de flesta av världens miljardärer tycks sakna litterär bildning. I dag finns det på Bodleian Library i Oxford. Beslutet överklagas och i dramats sista akt avger högsta domstolen en 21-sidig dom,

och även de dömer till Nationalbibliotekets fördel. Under processen har systemen Ruth avlidit, uppenbarligen knäckt. Hennes advokat går så långt som att hålla biblioteket ansvarig för hennes död. Alla Eva Hoffes invändningar har ignorerats. Och i december 2016 inventeras slutligen de israeliska bankfacken på Nationalbiblioteket. Resten befinner sig fortfarande i Schweiz eftersom länderna saknar avtal för hur kulturföremål ska överföras. Inom en framtid kommer dock Kafkas manuskript att offentliggöras av nationalbiblioteket och på ett sätt förlorar då de fysiska dokumenten sitt forskningsvärde eftersom var och en med internet får samma tillgång till materialet. Kanske finns det i slutändan en ännu radikalare lösning som Balint inte nämner,

som åtminstone låter sig utföras som tankeexperiment.

Ty ska författarens nedtecknade ord tolkas per verbatim borde pappren aldrig ha funnits från första början. Kanske borde vi närmare 100 år efter Kafkas död slutligen uppfylla hans önskan och låta arkivet brinna innan allt offentliggjorts? I Jerusalem, i Oxford, i Marbach...

Denna lösning verkar dock inte förespråkas av någon, men just därför är den intressant att kontempera. Varför vill inte någon det? Kan det vara så att vi anser att vår rätt till Kafkas verk trumfar hans egen vilja? Tillhörde hans talang i större mening mänskligheten än honom själv? Det synsättet verkar förena alla i konflikten, oavsett vilken sida de befinner sig på. Men är det så endast eftersom Kafka är död? Vad ska vi göra när vi träffar på nästa "Kafka", som vandrar bland oss?

Kanske vägrar hon eller han alls att skriva? Skulle vi då ha rätt att framtvinga ett litterärt verk, genom att exempelvis låsa in personen och genom gallret uppmana: dikta!

Det kan ju ändå inte vara så att ett initialt begånget "brott" i någon mening ursäktar den följande raden av "brott" eller övertramp? Vare sig juridiskt eller moraliskt verkar vi i andra fall tycka det. Få skulle hävda att den sjunde plundraren av ett varuhus är mindre skyldig än den första, eller att vidarespridningen av diverse digitala privata överträdelser skulle kunna rättfärdigas bara för att någon annan först tillgängliggjorde dem. Men, vi kommer aldrig att bränna Kafka. Som mycket annat i denna historia får man nöja sig med att le åt faktumet att verken finns bevarade, om än på platser som Kafka aldrig besökte, och när

domarna i sina domslut inte bara resonerar utifrån skönlitterära texter utan dessutom citerar Processen i sina domslut har Kafka på något sätt ändå segrat. Det framstår ju nämligen inte som att vi avgjort Kafkas arv, utan snarare som att vårt brott mot hans önskan föranlett att hans litterära universum lämnat författarens huvud och trängt in i vår värld, ända in i domstolarna.

Daniel Pedersen är fil dr i litteraturvetenskap och forskare vid Stockholms universitet.

Daniel Pedersen

Trump får ett 75 år gammalt system byggt på gemensamma regler att knaka

FREDAG 19 JULI 2019

Sommaren 1944 mullrade fortfarande bombflygen över Europa och Asien. Det skulle dröja ytterligare ett år innan Hitlertyskland och det japanska imperiet kapitulerade. Men vart vinden blåste i kriget rådde det inga tvivel om. De allierade befann sig äntligen i början på slutet.

Från den 1 till 22 juli samlades därför representanter för ett fyrtiotal länder på Mount Washington Hotel i Bretton Woods, några timmars bilfärd norr om Boston. Syftet var att dra upp planerna för det som komma skulle, att formulera de internationella ekonomiska spelreglerna för en tid i fred.

Deltagarna, anförda av den legendariske brittiske ekonomen John Maynard Keynes, hade blicken fäst på framtiden, men historien på näthinnan. När den amerikanske utrikesministern Henry

Morgenthau under konferensens sista session – på måndag för 75 år sedan – sammanfattade varför man samlats konstaterade han att ”vi kom hit för att fördriva den ekonomiska ondska – devalveringar för att få konkurrensfördelar och destruktiva handelshinder – som föregick det nuvarande kriget”.

Det fanns en insikt om hur mycket skada protektionismen orsakat, den som politikerna i varje land gripit efter när bubblan på Wall Street sprack 1929. Man hade gjort det för att skydda de egna industrierna och arbetarna. Men tvingat den globala ekonomins kugghjul till ett tvärstopp och drivit fram den stora depressionen. Ur askan steg fascismen, som satte världen i brand.

Bland de amerikanska representanterna fanns ett särskilt medvetande om hur det egna landet hade svikit. USA hade varit

bland de första att vända världen ryggen när landet 1930 antog de så kallade Smoot-Hawley-tullarna.

Nu ville man se till att historien inte skulle upprepa sig. Under de tre veckorna i Bretton Woods lades grundplattorna för det som sedan skulle bli vår öppna, regelbaserade ekonomiska ordning. Finansiella och monetära spelregler mejslades ut. Valutafonden och Världsbanken inrättades.

USA tog ett särskilt ansvar genom att i praktiken gå i borgen för systemet – och genom att föregå med gott exempel och öppna de egna hemmamarknaderna. Den liberala ekonomiska ordningen blev inte global efter krigsslutet – Sovjetunionen, som varit representerat vid Bretton Woodskonferensen, drog sig ur. Men framgångsrik, det blev den. Det skapade ett välstånd som de stängda

kommandoekonomierna inte kunde mäta sig med. Och när järnridån föll valde även dessa att ansluta sig.

Över tid har de spelregler som man kom överens om under de där sommarveckorna för 75 år sedan omförhandlats.

Ursprungligen var dollarn kopplad till guld. Fasta växelkurser och kapitalkontroller var en integrerad del av systemet. Allt detta har tagits bort.

På 1970- och 80-talet klagade Washington ofta på att européer och japaner åkte snålskjuts. Deras valutor var undervärderade, de använde sig av dolda handelshinder och gjorde sitt bästa för att försvåra för amerikanska investerare.

USA, som genom sin roll som garant för systemet tillskansat sig en särskild maktposition, krävde bättring: spelplanen skulle vara jämn, ekonomin fri. Strafftullar

hotade. Européer och japaner backade, liberaliseringarna fördjupades.

Det är lätt att se paralleller mellan handelskonflikterna nu och de för drygt 30 år sedan. Kineserna fuskar konsekvent – tar för sig av andra länders öppna marknader, men reser olika typer av hinder kring den egna. Sådana klagomål har inte Donald Trump hittat på, de framfördes av såväl Bush- som Obamaadministrationen.

Ändå skiljer sig den nuvarande hyresgästen från företrädarna i Vita huset. Genom åren har USA inte dragit sig för att använda sin särskilda maktposition, men syftet har ytterst varit att upprätthålla och fördjupa den öppna, regelbaserade ordningen som etablerades i Bretton Woods. Villkoren ska jämnas ut, liberaliseringarna gå längre.

När Donald Trump slår vilt åt höger och vänster – mot Mexiko och EU likaväl som Kina – ger han intrycket av att helt enkelt föredra en annan ordning. En som inte styrs av gemensamma regler, utan där den starke ensam bestämmer.

Martin Liby Troein

martin.liby-troein@dn.se

25 år efter olyckan kan - ansvarsfrågan avgöras

FREDAG 19 JULI 2019

Estoniakatastrofen räknas som den dödligaste fartygsolyckan i fredstid i Norden. Nu kräver över tusen offer och anhöriga 428 miljoner kronor i skadestånd av företagen som byggde och inspekterade passagerarfärjan. I dag faller domen i Frankrike.

I höst har det gått 25 år sedan Estonia förliste mellan finska Utö och estniska

Dagö, på sin väg från Tallinn till Stockholm.

Natten till den 28 september 1994 var blåsig och bogvisiret lossnade i det hårda vädret. När vattnet började forsa in sjönk båten, och bara 137 av de 989 personerna ombord överlevde. Drygt hälften av offren var svenskar.

Estonias förlisning berodde på hårt väder och utslitna gångjärn på fartygets bogvisir, enligt den av Estland, Finland och Sverige tillsatta haverikommissionen 1996, uppger TT.

Under åren har anhöriga drivit flera civilrättsliga processer. Svenska staten har stämts för beslutet att inte bärga omkomna ur Östersjön och rederiet har ställts inför rätta för att ha brustit i sjömanskap.

Men avslagen har varit konstanta.

Den enda brottmålsutredningen lades ned 1998, då åklagaren ansåg att det inte gick att bevisa att någon begått brott eller varit straffbart oaktsam – varken besättningen, det tyska varvet Meyer Werft som byggde fartyget, franska Bureau Veritas som klassade konstruktionen som sjövärdig eller de svenska och finska sjöfartsmyndigheterna.

I dag fredag kommer avgörandet i en civilrättsprocess som startade redan 1996, då gruppen lämnade in sin stämning. 1 116 offer och anhöriga har krävt 40,8 miljoner euro (cirka 428 miljoner kronor) i skadestånd av Meyer Werft och Bureau Veritas, enligt nyhetsbyrån AFP.

Under åren har målsägandena fallit bort, i dag är de färre än hälften så många, uppskattar advokat Henning Witte som driver målet för målsägandens räkning.

– Jag vet egentligen inte hur många klienter jag har kvar, under processens gång har de fallit bort. De har tröttats ut, de orkade inte mer. Själv har jag aldrig hört talas om att en rättegång i en första instans tar så lång tid, säger han enligt TT. Fartyget M/S Estonia, hävdar han, var bara anpassad för kortare sträckor och borde därför inte ha klassats som godkänt för linjen Tallinn–Stockholm av Bureau - Veritas. Han hävdar också att fartyget var felkonstruerat.

Domstolsförhandlingarna inleddes i Nanterre utanför Paris i april, uppgav tyska radiostationen NDR1 Niedersachsen i våras.

Domstolen är den första som tar upp ansvarsfrågan, men de målsägande har inte höga förväntningar på att få rätt. Elisabet Nilsson förlorade sin make och

står bakom stämningen tillsammans med sina två söner.

– Eftersom Estonia aldrig har utretts ordentligt har jag inte mycket hopp för det här ärendet heller, sade hon till AFP i april.

Hon fick medhåll av Mart Raudsepp, vars 17-årige son omkom i katastrofen.

– Jag har inga förhoppningar på förhandlingarna. Rättvisans hjul mal så långsamt, jag tvivlar på att rätten kommer att kunna slå fast vem som är ansvarig för den här tragedin.

Marit Sundberg

Fakta. Estonia

M/S Estonia var en bil- och passagerarfärja, byggd på det västtyska varvet Jos L Meyer-Werft i Papenburg och sjösatt 1980. Det ägdes då av finländska Rederi AB Sally, och seglade i tio år på Östersjön under namnet Viking Sally.

På färjan fanns 504 passagerarhytter, 1 186 bäddar och plats för 52 last- och 460 personbilar. Estonia vägde vid sjösättningen 15 567 bruttoton och var då störst i sitt slag mellan Sverige och Finland.

Färjan genomgick flera ägarbyten innan hon köptes av Nordstrom & Thulin och började under namnet M/S Estonia gå rutten Stockholm-Tallinn i ett samarbete med estniska Estline 1993.

Källa: NE

”Kan inte bara vara Sveriges ansvar att klara det här”

FREDAG 19 JULI 2019

Sverige har nyligen gett 40 miljoner kronor extra i stöd till WHO för att bekämpa ebolautbrottet i östra Kongo. Men fortfarande saknas omkring hälften av vad som behövs. Sveriges biståndsminister Peter Eriksson (MP) vill nu att fler länder ska bidra. Världshälsoorganisationen WHO deklarerar att ebolautbrottet i östra Kongo

är ett internationellt nödläge. WHO är bekymrat över att utbrottet inte ser ut att avta trots intensiva insatser under snart ett år. Dessutom har det första ebolafallet konstaterats i miljonstaden Goma, en knutpunkt i regionen och mot resten av världen.

Risken för global spridning är däremot fortsatt mycket låg, understryker WHO:s generaldirektör Tedros Adhanom Ghebreyesus. Även Folkhälsomyndigheten bedömer risken för smittspridning i Sverige som ”ytterst låg”.

– Både vid det pågående utbrottet och under det tidigare utbrottet i Västafrika var det mycket få fall som upptäcktes i andra länder. I Sverige har vi tillgång till sjukvård med möjlighet att vårda och isolera en patient under säkra former om det skulle bli aktuellt, säger Anders Tegnell, statsepidemiolog vid

Folkhälsomyndigheten, i ett pressmeddelande.

Det handlar nu om att få ökade resurser för att bekämpa utbrottet. Enligt WHO har man bara fått in omkring hälften av de pengar man behöver. Att utlysa internationellt nödläge sänder en signal till världens länder om att man behöver kraftsamla.

Sveriges biståndsminister Peter Eriksson (MP) säger att det är bra att WHO till slut klassat ebolautbrottet som ett internationellt hot mot folkhälsan eftersom det internationella samfundet inte agerat tillräckligt.

– Sverige har varit pådrivande för att få både WHO och andra att agera. Vi satte in ytterligare 40 miljoner till WHO för bara några veckor sen, för att förbättra det ekonomiska stödet. Det är det mest allvarliga just nu, att det är brist på pengar

till WHO. Dessutom tog jag upp vid senaste ministerrådet i juni frågan om att vi behöver ge mer resurser till ebola från EU-sidan som en extra punkt, säger Peter Eriksson.

Blir det mer pengar från Sverige nu?

– Vi är beredda att gå in med ytterligare insatser om det behövs. I det här läget är det andra som måste i första hand gå in för att fler aktörer behövs på banan, det kan inte bara vara Sveriges ansvar för att klara det här, säger han.

Amina Manzoor

amina.manzoor@dn.se

Fakta. Ebola

Ebola är en typ av blödarfeber, allvarliga sjukdomar som drabbar kroppens alla organ. Symptom är bland annat kräkningar, diarré, utslag, lever- och njursvikt samt blödningar i huden och de inre organen.

Viruset smittar genom direktkontakt med kroppsvätskor. En person måste ha symptom för att vara smittsam, men ett lik kan också sprida smitta.

Det värsta utbrottet hittills skedde i Västafrika, där fler än 11 300 människor dog 2013–2016.

Det är fortfarande inte klarlagt var viruset håller sig gömt mellan utbrotten. Fladdermöss är en tänkbar reservoar för smittan.

Källa: Folkhälsomyndigheten, Läkare utan gränser.

TT

Den hårda tonen är riskabel för Donald Trump

FREDAG 19 JULI 2019

Vid ett kampanjtal stämde Donald Trumps anhängare upp i hejarop för att deportera demokraten Ilhan Omar.

”Skicka tillbaka henne” vrålade tusentals anhängare i arenan.

Historiker och statsvetare jämför stämningen med totalitära massmöten.

Donald Trumps kampanj för att bli omvald som president fortsätter att präglas av öppen främlingsfientlighet.

Under ett tal i North Carolina gick Trump till grova personangrepp på Ilhan Omar, den första kvinnliga muslimen i USA:s kongress. Trump gjorde bland annat grundlösa påståenden om att hon stöder terroristgrupper. I takt med att de personliga attackerna på Omar tilltog började publiken omkring honom gemensamt skandera: "Skicka tillbaka henne! Skicka tillbaka henne!" Det var män och kvinnor i alla åldrar, barn som såg ut att inte vara äldre än i tioårsåldern, som stod i Trump-kampanjens illröda kepsar och slöt upp i hejaramsan.

Evenemanget blev därmed ett exempel på hur snabbt Trumps anhängare anammar hans retorik.

Det var bara tre dagar tidigare som Trump, i en uppmärksamrad tirad på Twitter, föreslagit att Omar och tre andra kvinnliga demokrater, skulle "åka hem" till länderna de kom ifrån, trots att samtliga är amerikaner och bara Omar är född utomlands. Den skallande hejaramsan för att deportera Omar, som är amerikansk medborgare, påminde även om hur publiken ropade "Bygg muren!" vid Trumps tidigare presidentkampanj. Historiker och statsvetare jämförde bilderna från evenemanget med totalitära massmöten och öppet rasistiska presidentkampanjer tidigare i USA:s historia. Ronald Brownstein, statsvetare och journalist, beskrev talet som det tydligaste exemplet på öppen rasism från en amerikansk politiker sedan George Wallace på 1960-talet. Wallace väckte landsomfattande uppmärksamhet för sin

presidentkampanj 1968, där han förespråkade "segregation för evigt" mellan vita och svarta i USA. Då var det vanligt att anhängare dök upp på Wallace kampanjmöten med skyltar som förespråkade att USA:s svarta borde "åka hem" till Afrika. I presidentvalet 1972 gjorde republikanerna en överenskommelse med Wallace om att han inte skulle ställa upp i valet, med förutsättningen att partiet anammade delar av hans politiska plattform. Tre av fyra Wallace-väljare röstade på republikanerna i det valet, vilket bidrog till att skapa partiets moderna väljarbas, med starkt stöd från vita nationalister i den amerikanska södern.

Trump's tal i North Carolina följde själva regelboken för hur historiska demagoger hetsar upp folksamlingar för att avhumanisera etniska minoriteter. Trump

sade bland annat om centralamerikanska invandrare:

– När jag kallade dem djur sade Nancy Pelosi: "Hur vågar du använda det ordet? Det här är människor." Jag tycker inte att de är människor.

Trump föreslog även att USA borde "skicka hem" invandrade medborgare som är kritiska mot USA. Att ställa politisk lojalitet som krav för medborgarskap är en retorik vi inte hört från republikanerna sedan McCarthy-åren på 1950-talet.

Även den federala regeringens egna riktlinjer mot diskriminering beskriver Trumps retorik som främlingsfientlig. I en lista över exempel på olaglig diskriminering nämner de som exempel just frasen att be någon "åka hem" till landet personen kommer ifrån.

Trump ska, enligt Washington Post, ha sagt till rådgivare att utspelen är en

strategi för att göra invandringspolitiken till den främsta konflikten inför presidentvalet 2020. Sedan Trump överraskade många med att vinna valet 2016 har allt han gör en tendens att betraktas som slug strategisk briljans. Frågan är hur ljus framtiden är för ett republikanskt parti som inte bara flörtar med öppen främlingsfientlighet, utan gör det till partiets själva varumärke. Inför mellanårsvalet 2018 fattade Trump beslutet att lyfta just invandringen med en rad högerpopulistiska utspel i slutspurten. Han skickade militär till gränsen, som kastade tårgasbomber mot migrantfamiljer med små barn. Han höll tal om en "migrantkaravan" som var på väg att välla över USA:s södra gräns. Hans rådgivare förklarade då självsäkert att det här skulle hjälpa republikanerna att behålla majoriteten i representanthuset.

Men det slutade med att republikanerna förlorade 40 platser. De förlorade även viktiga guvernörsval i just de delstater som avgjorde presidentvalet 2016: Michigan, Wisconsin och Pennsylvania.

Donald Trump som kritiseras för en ogenerad rasism har befast en bild av republikanerna som främlingsfientliga, som de inte kommer bli av med under en överskådlig framtid. En majoritet av de barn som fötts i USA det senaste decenniet är inte vita. De kommer snart att börja rösta. Kanske är det så att männen i röda kepsar som ropade "Skicka tillbaka henne" egentligen försöker vrida själva klockan tillbaka.

Martin Gelin

Jubel när presidenten upprepade sina omdiskuterade slagord

FREDAG 19 JULI 2019

8 000 Trumpsupportrar hade samlats i Williams Arena i Greenville, North Carolina, på onsdagskvällen för att lyssna på sin president.

Tillställningen var av det slag som Trump regelbundet genomfört på olika platser i landet under sin tid som statschef.

Politiska evenemang som annars brukar synas under valrörelser.

– Dessa vänsterideologer ser vårt land som en onskans makt. De älskar inte vårt land. Jag tror att de i vissa fall hatar vårt land. Vet ni vad? Om de inte älskar det, säg åt dem att lämna det, sade Donald Trump till dånande applåder.

Flera uttalanden om Ilhan Omar följdes av burop och sedan ”skicka tillbaka henne!” i kör varpå presidenten backade från mikrofonen för att låta det pågå.

Slagordet är en direkt referens till Trumps mycket uppmärksammade serie twitterinlägg från i söndags då han gick till angrepp mot de demokratiska ledamöterna i representanthuset, Rashida Tlaib, Ayanna Pressley, Alexandria Ocasio-

Cortez och Ilhan Omar. Deras position som oppositionspolitiker kallar han USA-fientlig och om USA inte passar dem kan de "åka tillbaka", menar han.

Trumps uttalanden har väckt extra starka reaktioner för att "hem" för samtliga just är USA. Omar är visserligen född utomlands, men hon har varit amerikansk medborgare sedan 2000 då hon hade varit somalisk krigsflykting i landet i åtta år, varav fem med asyl. Efter två år som ledamot i Minnesotas representanthus vann hon i höstas med 78 procent sitt distrikts plats i USA:s representanthus. "Jag är där jag hör hemma, i folkets hus, och det får ni bara till att hantera", kommenterade Omar på Twitter. Hon följde upp med att citera en vers ur Maya Angelou-dikten "And still I rise", som har budskapet att hur mycket än hennes

belackare attackerar henne kommer hon ändå att resa sig.

Den infekterade debatten som pågått sedan i söndags har lett till att representanthuset röstat igenom en resolution som fördömer Trumps språkbruk på Twitter som rasistiskt. I texten påminner underhuset om att USA ända sedan grundandet uttalat profilerat sig som en fristad för flyktingar och man skriver att utan denna öppenhet mot omvärlden "skulle vårt ledarskap i världen snart gå förlorat".

Presidentens utspel har väckt uppskattning långt ut på yttersta högerkanten och hans partikamrater i kongressen har fått oppositionens kritik för att vara rasistiska medlöpare – bara fyra republikaner röstade för resolutionen. "Republikanska ledares och folkvaldas tystnad är precis lika illa", skriver

konservativa juristen George Conway i Washington Post medan hustrun och Trumprådgivaren Kellyanne Conway försvarat presidenten med att bland annat kalla de fyra demokratiska kvinnorna för "landets mörka baksida".

Även det ordvalet har väckt kritik för att vara rasistiskt, men mest fokus ligger ändå på uttryck som "åk hem" eller "åk tillbaka". Förklaringar som att Trump skulle ha menat "hem till sina distrikt" har inte fått något vidare gehör hos kritikerna.

Trump sa på torsdagskvällen, svensk tid, att han ogillade hejaropen "skicka tillbaka henne" i North Carolina.

– Det gjorde mig inte glad, jag instämmer inte i det, sade Donald Trump till reportrar vid en pressträff i Vita huset.

Ossi Carp

ossi.carp@dn.se

Bakgrund.

Går till attack på Twitter

Söndag 14 juli. President Donald Trump twittrar på söndagen om "'progressiva' demokratiska kongressledamöter som ursprungligen kom från länder vars styren är fullständiga och totala katastrofer". Han föreslår att de återvänder till dessa länder i stället för att kritisera USA.

Måltavlorna är Rashida Tlaib, Ayanna Pressley, Alexandria Ocasio-Cortez och Ilhan Omar – samtliga är amerikaner och bara Omar är född utomlands.

Presidenten fördöms

Måndag 15 juli. Trump upprepar sin uppfattning att ledamöterna kan lämna USA om det inte passar. Uttalandet görs vid en årlig tillställning för USA-tillverkade varor och när han får frågan huruvida det bekymrar honom att han hyllas i vit makt-kretsar svarar han "det bekymrar mig inte för att många människor håller med mig". Samma dag håller Tlaib, Pressley, Ocasio-Cortez och Omar presskonferens där de fördömer Trumps kommentarer och passar på att lyfta hjärtefrågor som fri sjukvård och human migrationspolitik.

Anklagas för rasism

Tisdag 16 juli. "Jag har inte ett rasistiskt ben i min kropp!", twittrar Trump medan allt fler anklagar honom för att vara rasist eller åtminstone att uttrycka sig rasistiskt. Kritiken kommer även från utlandet, bland andra brittiska premiärministern Theresa May, hennes troliga efterträdare Boris Johnson, Kanadas premiärminister Justin Trudeau och Nya Zeelands premiärminister Jacinda Arden. En dramatisk debatt i det amerikanska representanthuset slutar på kvällen med en omröstning som med siffrorna 240-187 godkänner en resolution som fördömer Trumps uttalanden.

Uppmärksammat möte

Onsdag 17 juli. Medierapporteringen i USA präglas på torsdagen bara delvis av representanthusets votering om att utreda möjligheterna att dra Trump inför riks rätt, en omröstning som på onsdagen hade slutat i ett nej med 95 mot 332 röster. Större uppmärksamhet får i stället Donald Trumps efterföljande politiska möte i North Carolina. "Skicka hem henne!" hade publiken ropat i kör, med tydlig hänvisning till Trumps rasismstämplade budskap i samband med att Ilhan Omar förts på tal av presidenten.

DN

Tre män döms för terrorbrott – har erkänt dubbelmord

FREDAG 19 JULI 2019

De två unga kvinnorna hittades brutalt mördade i sitt tält under en vandringsresa i Marocko förra året. Nu döms tre män till döden för dubbelmordet, rapporterar Danmarks radio.

Det var den 17 december förra året som Louisa Vesterager Jespersen, 24, från Danmark, och Maren Ueland, 28, från

Norge, hittades döda vid sitt tält i Atlasbergen i Marocko. De hade utsatts för besinningslöst knivvåld.

Tre marockanska män, Abdessamad Ejjoud, Younes Ouzyad och Rachid Afati, greps kort därefter. De har erkänt mordet och har svurit sin trohet till terrororganisationen IS. Dubbelmordet har rubricerats som en terrorhandling. En domstol i marockanska Salé dömde på torsdagen de tre männen till döden. Alla är hemmahörande i Marrakech.

– Jag ber att Gud förlåter mig, var en av de åtalades ord när rätten hörde dem en sista gång före domen, enligt marockanska Médias24.

Dödsstraff har inte verkställts i Marocko sedan 1993. Därför kan straffet i praktiken bli livstids fängelse.

Gärningsmännen har i förhör berättat att deras offer valdes ut slumpvis, och att de

letat en längre tid i bergsområdet för att slutligen kunna genomföra ett dåd i IS namn.

De filmade även en video av händelsen som snabbt spreds i sociala medier.

En fjärde man dömdes till livstids fängelse för inblandning i mordet. 19 andra personer döms till mellan 5 och 30 års fängelse för olika terrorbrott, skriver VG. De nekar till brott.

Thea Mossige-Norheim

thea.mossige-norheim@dn.se

Miss i kommunikatio- nen förvärrade brandkatastro- fen i Notre- Dame

FREDAG 19 JULI 2019

En miss i kommunikationen gjorde att branden i Notre-Dame blev så katastrofal och var så svår att släcka, enligt en granskning i New York Times.

Tre månader har gått sedan - Pariskatedralen Notre-Dame drabbades av en förödande brand som mirakulöst inte dödade någon.

Hundratals människor befann sig vid en mäsas i katedralen när branden utbröt i den gigantiska, blytäckta ekkonstruktionen under yttertaget klockan 18.18 den 15 april.

På grund av en miss i kommunikationen mellan säkerhetspersonalen pågick branden i en halvtimme innan den lokaliserades, enligt en detaljerad granskning av New York Times.

”Brand” löd larmet på skärmen framför en nyanställd larmövervakare i en sidobyggnad varifrån han kontaktade kyrkovakten som dirigerades från huvudbyggnaden till sakristians tak. Men där var allt som vanligt så räddningstjänsten kontaktades inte. I

stället ringde larmövervakaren sin chef som då var oanträffbar i en kvart och först när misstaget klarats upp kunde kyrkovakten skickas till rätt plats, vindsutrymmet där branden startade. Då var vindsutrymmet helt övertänt och räddningstjänstens arbete blev mer komplicerat. Katedralen var visserligen utrustad med 160 brandalarm. Men på vinden fanns inga vattensprinkler.

”Det är som att starta ett 400-meterslopp flera dussin meter bakom”, har Paris vice brandchef Jean-Marie Gontier beskrivit situationen.

På torsdagen publicerade AP en film inifrån reparationsarbetet, i samband med ett besök från Frankrikes kulturminister.

– Det är spektakulärt att se hur mycket som gjorts på tre månader och samtidigt se tragedins hjärta där spiran och den välvda strukturen kollapsade. Och man ser

hur mycket som ändå återstår för att säkra valvbygget, säger Frankrikes kulturminister Franck Riester under rundvandringen.

Ännu ligger stora mängder aska från det raserade taket samlat i högar på katedralens golv där arbetsfordon manövreras av vitklädda arbetare med skyddsmasker och ett myller av gigantiska byggnadsställningar tornar i höjden. På taket anas träkonstruktioner som ska återställa Paris silhuett med Notre-Dames karakteristiska spira.

Ossi Carp

ossi.carp@dn.se

Kapningen av tankern ses som diplomatiskt fiasko

FREDAG 19 JULI 2019

Iran medger att dess revolutionsgarde tagit den Panama-registrerade oljetankern Riah i beslag.

Tolv personer i besättningen har frihetsberövats.

Fartyget Riah, som tillhör Förenade Arabemiraten, avvek från sin kurs i

söndags. Samtidigt som Riah försvann ur sikte upphörde det att sända sin position. Amerikanska militärkällor uttryckte redan i måndags farhågor för att Riah kapats av Iran och spekulationer om fartygets öde började florerat i pressen. På onsdagen bröt Iran sin tystnad i frågan, då man uppgav att dess krigsfartyg kommit till Riahs undsättning efter att ha uppsnappat dess nödsignaler då det passerade ön Larak i Hormuz-sundet.

Då gardets sjöstyrka bordade Riah uppdagades, enligt Irans tv, att lasten bestod av smuggelolja från Iran.

Besättningen, tolv man av oklar nationalitet, har fängslats.

Spänningen i regionen har ökat under senare tid. I förra veckan prejade den brittiska flottan tankern Grace 1 utanför Gibraltar. Då hävdade Nato-alesmän att lasten, två miljoner fat råolja, bestod av

iransk olja på väg till Syrien, som befinner sig under internationellt handelsembargo. Irans utrikesminister Javad Zarif medger att Grace 1 tagit in lasten i Iran, men förnekar att fartygets destination varit det syrisk oljeraffineriet i Banyas vid Medelhavskusten.

Strax efter att britterna tvingade Grace 1 i hamn utfärdade generalen i revolutionsgardet Mohsein Rezai en skarp varning till Storbritannien och påminde om att Iran aldrig tvekat att vedergälla fientliga aktioner.

Händelsen är svårtolkad, av flera skäl. Det skulle förvåna om smuggling av olja i stor skala från Iran förekommer. Men om sådan verksamhet blev känd är det givet att gardet, som kontrollerar den iranska ekonomin och svartsjukt bevakar sina monopol och sina privilegier, skulle slå ned på den.

Inga liknande ingripanden från Irans sida är dock kända på sistone, och det mesta talar för att beslaget av Riah är Irans senaste schackdrag i det storpolitiska maktspelet kring Persiska viken.

Att det var revolutionsgardets enheter, och inte den reguljära iranska flottan, som verkställde operationen, tyder på det. Alla politiskt laddade iranska militära aktioner utförs av gardet.

Att iranierna nu knyter Riah till just oljesmuggling, samma anklagelse som riktades mot Iran i fallet Grace 1, är ett annat tecken på att Teheran vill att USA och dess allierade skall tolka dess agerande strategiskt. Till saken hör också att Riah tillhör Arabemiraten, landet som leder kampen mot Irans allierade i det jemenitiska inbördeskriget.

Ur den iranska regimens synvinkel har de senaste veckornas drama utfallit över

förväntan. USA har flyttat styrkor och försatt dem i beredskap och dess president har bombarderat Iran med hotelser och skärpt sanktionerna.

Men då Iran replikerat med bland annat attentat mot oljetransporter, så har Donald Trump blivit den islamiska republiken svaret skyldigt.

Händelseförloppet tolkas av Irans fiender och USA:s allierade i regionen som ett stort diplomatiskt fiasko och en uppmuntran för Iran att agera ännu djärvare i regionens många konflikter.

Donald Trump: Vi har skjutit ned en iransk drönare

USA:s president Donald Trump hävdade sent på torsdagskvällen, svensk tid, att USA skjutit ned en iransk drönare i Hormuzsundet. Nedskjutningen ska ha skett sedan drönaren flugit inom en kilometer från det amerikanska hangarfartyget USS Boxer, rapporterade amerikanska medier.

Enligt Donald Trump handlade det om en försvarsåtgärd.

– Drönaren förstördes omedelbart. Det här är den senaste i en rad fientliga handlingar av Iran mot fartyg i internationella vatten. USA förbehåller sig rätten att försvara sin personal, sina intressen och sina resurser, sade presidenten till medier i Vita huset.

TT

Många döda i misstänkt mordbrand

FREDAG 19 JULI 2019

Fler än 30 personer har dött och tiotals har skadats efter en misstänkt mordbrand i en animeringsstudio i Kyoto, Japan.

En 41-årig man har gripits – enligt uppgifter ska han ha sagt ”dö” när han anlade branden.

Branden i studion Kyoto Animation bröt ut vid 03-tiden på natten, svensk tid, enligt BBC. Bilder visar att den spritt sig till samtliga tre våningar i huset.

– Inringare uppgav att de hört en högljudd explosion från första våningen på Kyoto Animation och att de såg rök, säger en talesperson för räddningstjänsten.

Enligt brandkåren befann sig över 70 personer i byggnaden när den började brinna, uppger Japan Today.

Enligt brandkåren i Kyoto har 33 personer omkommit.

– Räddningsinsatserna fortsätter och vi försöker hämta ut flera offer som sitter fast i tre-våningsbyggnaden, säger en talesperson för räddningstjänsten till AFP.

Vittnen berättar att de hörde en explosion.

Människor kom ut ur byggnaden blödande och barfota.

– Det var en explosion, sedan hörde jag människor skrika, en del bad om hjälp. Svart rök steg upp från fönstren på övervåningarna, sedan kämpade en man för att krypa ut ur fönstret, säger ett vittne enligt Japan Today.

En man ska ha kastat någon form av vätska – det verkade vara bensin – mot byggnaden, vilket antände huset.

Den misstänkte, en 41-årig man, ska enligt tv-kanalen NHK ha gripits men det finns inledningsvis inga uppgifter om motivet till handlingen. Han har själv skadats och vårdas på sjukhus.

Enligt uppgifter från den japanska public service-kanalen NHK ska mannen ha sagt ”dö” när han satte eld på byggnaden. Han ska ha erkänt att han hållt ut vätskan, uppger NHK.

Studio producerar animerade serier som ”K-On” och ”The Melancholy of Haruhi Suzumiya”.

TT Marit Sundberg

Brittiska parlamentet röstade mot smygbrexit

FREDAG 19 JULI 2019

Storbritannien. Brittiska parlamentsledamöter har godkänt ett förslag som gör det svårare för nästa premiärminister att tvinga fram en hård brexit genom att kringgå parlamentet. De föreslagna åtgärderna, som gick igenom med röstsiffrorna 315 mot 274, ska förhindra möjligheten att entlediga parlamentet mellan den 9 oktober och 18 december, uppger BBC.

TT-Reuters

Månlandningen stod för en framtidstro som tagits ifrån oss

FREDAG 19 JULI 2019

Tanken på att ingen fot någonsin mer skulle beträda månens yta är närmast outhärdlig. Hanna Fahl skriver om den tunga, gula himlakroppen vid horisonten – och en bild av världen som gått i kras.

Insikten om att tid inte är synonymt med framsteg har smugit sig på, men månlandningen var kanske det första som fick mig att börja tvivla. Jag föddes sex år efter att den sista människan landsteg på månen och nio år efter den första. Det är inte lång tid, men tillräckligt för att Apolloprogrammet ska vara en del av ett ogreppbart förflutet, lätt att romantisera, svårt att fullt ut begripa. Så länge jag kan minnas har jag sört att jag missade det. Under min uppväxt var jag bergfast övertygad om att saker och ting blev bättre och bättre. Det var inte bara jag, den andan genomsyrade det samhälle jag föddes in i: utvecklingen gick åt ett håll, och det hållet var framåt. Det gällde det mesta – kanske allt. Välfärd. Kunskap. Miljömedvetenhet. Social rättvisa. Kvinnors rättigheter, minoriteters rättigheter, det fanns problem men vi var

på god väg. Små gruskorn i maskineriet var petitesser.

Jag tillhör den exakta sista generation som på allvar minns och har rört sig i världen under tiden utan internet, tiden utan mobiltelefoni. Som fick se det ske. Det var något häpnadsväckande, men naturligt. Vi tog det alla med ro, de flesta av oss tvivlade aldrig på att det var något gott och något rätt, sannerligen inte jag, uppvuxen med framåtrörelsen. Det var en del av accelerationen. En naturlag, närmast. Allt blev bättre, det fanns inget annat än det. Jag tittade bakåt med medkänsla. De tidigare generationerna var att ömka. När försvann den fasta övertygelsen? Det kan jag inte exakt säga, men nog har jag hållit fast vid den naivt länge. Den verkliga, deprimerande, insikten kom sent. Den högerpopulistiska vågen som svept över stora delar av världen, som kändes

omöjlig för bara ett decennium sedan men som nu slagit rot. Klimatet, naturligtvis, vi var redan långt inne i destruktionsen av det under min barndom men hade inte ordentligt förstått det, miljö handlade om att vara duktig med pantburkar och koordinerade skräpplockardagar på mellanstadiet som fick oss alla att känna oss gröna och progressiva.

Men långt innan dess fanns som sagt frågan om månen som surrande störningsmoment. Hur var det möjligt att, om riktningen nu var framåt, missa något så avgörande i den mänskliga historien? Hur var det möjligt att ingen människa sedan dess satt sin fot på en främmande himlakropp?

Ted Douglas Millers nya dokumentärfilm "Apollo 11" (svensk premiär 23/8 men visas på ett par biografer 20/7) bygger på en trave aldrig tidigare visade filmrullar

och 11 000 timmar ljudinspelningar. Ingen berättarröst, inga förklarande textplattor, bara några få minimalistiska grafikrutor för att tydliggöra raketens bana genom rymden. Filmen är den överlägset mest suggestiva skildring av den första månlandningen jag någonsin tagit del av, bildkvaliteten häpnadsväckande, de vardagliga detaljerna fascinerande insugande – en nynnad melodislinga i ett kontrollrum, en nit eller skarv i en rymddräkt, ett ansiktsuttryck.

Samma känsla av prosaisk vardaglighet försökte Damien Chazelle fånga i spelfilmen "First man" (2018) om Neil Armstrong, med närbilder på handsvetsade fogar, muttrar och bultar, rymdraketens oglamorösa och distinkt omagiska egenskaper. Men de dokumentära bilderna i "Apollo 11" lyckas förmedla känslan oändligt bättre, inte bara

den simpla men förbluffande insikten att mänskliga händer faktiskt byggde maskinen som landade på en främmande himlakropp, utan också att detta osannolika faktiskt hände en helt vanlig dag i människors liv.

Filmsekvenserna från den strand i Florida där tusentals människor samlats för att se uppskjutningen är lika fängslande som de mer dramatiska bilderna från rymden.

Familjer med finklädde barn.

Solglasögonen och glassarna. De förväntansfulla ansiktena. Den omisskännliga medvetna stämningen av att här sker något historiskt, men samtidigt de krispigt klara närbilderna på ansikten som snart ska gå hem och laga middag och dammsuga.

Kanske lägger jag mitt eget filter över de där filmsekvenserna och ansiktena, men jag tycker mig se just den där orubbliga

framtidstron i dem. Övertygelsen om att om vi inte landar den här gången gör vi det nästa, och övertygelsen om att månen inte är det sista steget utan bara ett av många, en tröskel ut i rymden och framtiden och det okända. Självklarheten i framåtrörelsen.

Att människan inte återvänt på 47 år är ett faktum som så brutalt strider mot den där framåtrörelsens naturlag att jag fortfarande har svårt att helt acceptera att det är sant. På något bakvänt vis kan jag nästan förstå månlandningsförnekarna och konspirationsteoretikerna – för vilket annat så avgörande och dramatiskt kliv framåt har skett en handfull gånger och sedan aldrig igen? Det är inte instinktivt rätt eller logiskt. Anledningen är visserligen knappast teknisk – tekniken har fortsatt att utvecklas, landare och rovers har landat på både månen, Mars

och asteroider, otroliga projekt som inte varit möjliga något decennium tidigare – utan snarare politisk.

Det finns väl möjligen också etiska överväganden att göra, åtminstone i teorin, kring prioriteringen av pengar – jag kan förstå dem som har svårt att heja på eldandet av raketbränsle och konstruerandet av massiva rymdprogram samtidigt som mer pressande frågor kring flykt, krig, klimat härjar närmare oss. I teorin, säger jag, för i praktiken har dylika prioriteringar sällan eller aldrig varit relevanta argument eller tillåtits hindra forskningen eller den djupt mänskliga instinkt som handlar om att utforska och söka oss bortom det trygga; vare sig det handlar om en ny kontinent eller en ny himlakropp. Och man ska heller inte underskatta månlandningens avgörande filosofiska och psykologiska betydelse; den

gjorde att människan omorienterades och perspektivskiftades. Den fick oss att omvärdera vår ”roll i kosmos, och vad meningen är med att vara en människa i ett universum” som Markus Landgraf på europeiska rymdstyrelsen Esa sade till DN:s Maria Gunther nyligen.

Att tappa tron på den generella framåtrörelsen är omskakande. Det är som jag föreställer mig att det skulle vara att mista en stark gudstro; något som rubbar ens själva blick på världen. Det ger varje nyhet en annan ton. En backad rättighet någonstans i världen, en obehaglig glidning i samhällsdebatten, varje enskild händelse som tidigare varit ett olyckligt steg bakåt som ansats för två framåt, blir något helt annat efter insikten att det inte finns någon naturlag som hindrar samhället från att faktiskt byta riktning.

Det talas om månen igen nu – ett planerat samarbetsprojekt mellan Nasa, Esa och flera rymdstyrelser är en rymdstation i omlopp. Det talas om, i ett senare skede, Mars. En ny månlandning under min livstid skulle inte magiskt ändra världen eller restaurera tron på en bättre framtid, så hänger det naturligtvis inte ihop, månen är blott ett symboliskt uttryck. Men som sådant är den, femtio år senare, fortfarande oöverträffat starkt. Den hänger fortfarande tungt gul ovanför horisonten, nästan greppbar men oändligt långt borta, och tanken på att ingen fot någonsin mer skulle beträda den är outhärdlig. Den är en vägskylt som pekar åt ett enda, hoppfullt, håll.

Hanna Fahl

hanna.fahl@dn.se

Leonidas Aretakis: - Assange har blivit ett verktyg i mäktiga händer

FREDAG 19 JULI 2019

Med hjälp av läckta säkerhetsrapporter visar CNN nu tydligare hur Julian Assanges inblandning i det amerikanska presidentvalet såg ut.

Undersökningarna genomfördes av det privata spanska säkerhetsbolaget UC Global på beställning av den ecuadorianska regeringen, som var nyfiken på vilka lojaliteter deras finfrämmande gäst egentligen hade.

Där framgår hur tätt besöken duggade inför Wikileaks släpp av uppåt tjugotusen e-postmeddelanden från det demokratiska styrorganet DNC den 22 juli 2016. Bara en dryg vecka innan satt Assange exempelvis i ett fyra timmar långt möte med en känd tysk hackare, som i den särskilda åklagaren Robert Muellers rapport om rysk valpåverkan pekas ut som en möjlig mellanhand.

Assange hade också möjlighet att sätta vissa gäster på en särskild immunitetslista, som gjorde att utrustning och dokument periodvis kunde valsa fritt fram och tillbaka.

Huvudpoängen i CNN:s artikel är dock känd sedan länge – att läckan tajmades för att påverka det amerikanska presidentvalet.

”Om ni har något Hillary-relaterat så vill vi ha det inom två dagar, för DNC närmar sig”, skrev Wikileaks inför demokraternas nomineringsmöte till ”Guccifer 2.0”, den hackare som i Muellers rapport anklagas för att vara en del av rysk underrättelsetjänst. Att aktiviteten på ambassaden ökar för Assange inför en viktig Wikileaks-läcka är dock inte så överraskande. Det intressanta är huruvida läckan kom från den ryska regeringen, och huruvida Assange visste om det. Där

presenteras inga nya bevis. Artikeln lär dock sätta ytterligare tryck på brittisk utlämning till USA.

Det är synd att Julian Assange förvandlat Wikileaks till en konspiratorisk enmansshow, och lika synd att en annan organisation inte dykt upp för att spela deras till en början lofvärda roll. CNN:s artikel bekräftar ytterligare hur Assange gått från att bli en kämpe för transparens, till ett verktyg i mäktiga intressens händer. Samtidigt får vi inte glömma bort att det USA vill se honom utlämnad för inte är rysk valpåverkan, utan läckorna som avslöjade möjliga krigsbrott under Irakkriget.

Om man vill veta huruvida någon verkligen tror på en princip, bör man utsätta den för största möjliga påfrestning. För vänner av yttrande- och pressfrihet är Assange precis ett sådant fall. Han verkar

av allt att döma föredra auktoritärt ledarskap både i sin organisation och i världen. Men om han sätts i fängelse för Irakläckan, så kommer arbetet bli svårare för de journalister världen över som nästa gång vill avslöja en regerings övertramp.

Leonidas Aretakis

leonidas.aretakis@dn.se

USA uppmanar Saudiarabien att frige Raif Badawi

FREDAG 19 JULI 2019

USA:s vicepresident Mike Pence uppmanar Saudiarabien att frige den saudiske bloggaren Raif Badawi, som suttit fängslad sedan den 17 juni 2012 efter att han påstås ha smädat islam.

När Kanada, som beviljat Badawis hustru och tre barn asyl, kritiserade domen reagerade Saudiarabien med att kalla hem sin ambassadör och frysa handelsförbindelserna. USA:s president Donald Trump har däremot kritiserats för att vara alltför undfallande mot Saudiarabien,

bland annat för att landet köper stora mängder vapen av USA.

Raif Badawi dömdes 2014 till tio års fängelse och tusen piskrapp för att ha brutit mot landets tekniklagar och för att ha bloggat för sekularism och yttrandefrihet. 2015 fick han de första 50 piskrappen, vilket utlöste starka protester världen över. Pences utspel kom vid en konferens för religionsfrihet i Washington.

TT-AFP

Spanien visar vikten av att inte öppna dörren till ytterkanten

LÖRDAG 20 JULI 2019

Det har gått nästan tre månader sedan spanjorerna lade sina röster. Fortfarande finns ingen regering på plats. I nästa vecka ska parlamentet för första gången sedan valet ta ställning till en

premiärministerkandidat – Socialistpartiet PSOE:s Pedro Sánchez förväntas förlora omröstningen. Ett nyval ligger inte långt bort.

Ja det är lätt att känna igen sig. Där Spanien är nu var Sverige i vintras.

Orsakerna till våra två länders dilemman är också snarlika. Två partier – i vårt fall två block – brukade dominera. Men efter inträdet av nya ytterkantsaktörer kan de inte längre vinna egna majoriteter.

Skillnaden mellan länderna är att här är det endast Sverigedemokraterna som komplicerar de parlamentariska förhållandena. Spanien har i Vox fått en motsvarighet till SD – ett högernationalistiskt parti som skyr invandring och i synnerhet muslimsk sådan. Men där finns också ett nytt vänsterpopulistiskt parti, Podemos, med historiska kopplingar till regimen i

Venezuela. Och ett gäng separatistpartier som vill riva itu Spanien och dess konstitution.

En jämförelse mellan ländernas regeringsdilemman understryker vikten av liberala partier som klarar av att samarbeta till både höger och vänster.

I Sverige valde Centerpartiet och - Liberalerna som bekant att göra upp med Socialdemokraterna, vilket innebar att politiken ankrades i mitten, medan Sverigedemokraternas inflytande minimerades. En liknande lösning är rent matematiskt möjlig i Spanien. Liberala Ciudadanos och PSOE samlar tillsammans tillräckligt många mandat för att styra ihop. Men Ciudadanos vägrar att ta steget över blockgränsen. Det betyder att den enda andra möjligheten att få till en regering är att Pedro Sánchez vänder sig till Podemos, som kräver ministerposter,

vilket socialisterna hittills vägrat att ge dem.

Med andra ord: när liberala partier klarar av att upprätthålla ett kraftfält mellan höger och vänster flyttas makten till mitten, när de inte gör det pressas den i stället utåt kanterna.

De spanska svårigheterna illustrerar dessutom betydelsen av att statsbärande partier som PSOE, borgerliga PP och våra socialdemokrater och moderater inte lockas av ytterkanten för kortsiktiga vinster.

Ciudadanos brukade vara öppet för att samarbeta med både PP och PSOE. Så sent som 2016 hade man en uppgörelse om regeringsmakten med Pedro Sánchez. Varför anses då socialisterna nu plötsligt orörbara? Därför att partiet förra året tog makten med stöd av Podemos och de katalanska separatisterna.

Den som öppnar dörren till ytterkanten
bränner samtidigt vägen genom mittfältet.

Martin Liby Troein

martin.liby-troein@dn.se

”Rymdtekniken finns invävd i hela vårt samhälle”

LÖRDAG 20 JULI 2019

DN. DEBATT 20190720

Linser som inte blir repiga.

**Självkörande traktorer. Navigering med
gps. Smarta telefoner. Listan på vad
rymdtekniken betytt för våra liv kan -
göras lång. I dag är det 50 år sedan
månlandningen och alla sektorer i
samhället borde i dag ha en strategi för
att ta vara på såväl existerande som**

framtida rymdteknik, skriver docent Per Frankelius.

När det nu är 50 år sedan månlandningen finns det anledning att diskutera vad rymdprojekten betytt – och vad de kan tänkas betyda i framtiden. I dag finns rymdteknik invävd i alltifrån bilar till smarta telefoner. Flyget, flottan och jordbruket var tre sektorer som tidigt drog nytta av rymdtekniken. Sannolikt har vi bara sett början på hur rymdteknik kan förändra såväl privatlivet som sättet att bedriva företagande och miljöarbete. Låt mig ge några exempel:

Inom medicinen har rymdteknik lett till flera nya produkter och behandlingsmetoder. Ett exempel är febertermometrar baserade på infraröd strålning. Ett annat exempel är linser med förmåga att inte bli repiga vid mekanisk påverkan. I ett projekt som inleddes 2012

har forskaren Lino Velo på den amerikanska rymdstyrelsen Nasa utvecklat en biometrisk sensor som i realtid analyserar stressnivån hos en astronaut – en teknik som nu görs tillgänglig för vanliga människor.

Inom området transporter har rymdtekniken skapat stora framsteg. Ett exempel: Isbildning på flygplanens vingar och motorer är en säkerhetsrisk och den traditionella metoden är kemikalier, vilket inte är miljösamt. Genom Nasa-forskning utvecklade företaget Kelly Aerospace i stället metoden att applicera en folie av grafit som värms upp av el.

Ett annat exempel är båtlivet. Tänk hur svårt det var att navigera i mörker utan gps. Men också materialutveckling till nya däck har blivit möjlig tack vare rymdforskningen. Till och med stora

mobila bevakningsmaskiner använder hjulteknik från Nasa.

Privatlivet har förändrats tack vare rymdprojekten. Det gäller inte bara våra smarta telefoner. Alltmer gör rymdtekniken intåg i våra hem.

Exempelvis har företaget Serionix i Champaign, Illinois, presenterat en teknik för luftfiltrering som inkluderar polymerer med en permanent elektrisk laddning. Tekniken utvecklades från början för att rena luften i rymdfarkoster men finns nu i produkter som renar luften i hemmen, främst avsett för djurägare.

Miljöarbetet har också kunnat utvecklas tack vare rymdtekniken. Ett exempel: Några studenter grundade företaget Cambrian Innovation, som erbjuder EcoVolt-reaktorer, baserad på rymdforskning. Där används bakterier som "andas" elektroner. Dessa mikrober

har en förmåga att rena och skapa energi ur avloppsvatten, vilket nu nyttjas av alltifrån bryggerier till vingårdar.

Ett lite udda exempel på hur rymdteknik kan användas är att 3D-printa mat.

Konceptet uppkom i samband med planeringen av rymdfärder till planeten Mars. Tekniken har nu anammats av exempelvis företaget BeeHex i Columbus, Ohio, som printar ut pizzor åt sina kunder. Inom jordbruket har rymdtekniken skapat en revolution i paritet med traktorns intåg. I tidningen Land Lantbruk kan man läsa att jordbruket tog till sig satellitsystemet gps innan det ens var färdigutvecklat. I tätén gick Montana State University som redan 1986 började planera ett gps-baserat system för att anpassa gödning på det mest biologiska och kostnadseffektiva sättet. Gps kom senare att få ett massivt genomslag. Tio år före Teslas eller Googles

självkörande bilar fanns självkörande traktorer. Exempelvis lanserade företaget John Deere sådana redan 2002. Inte minst har jordbruket dragit nytta av de sensorer som utvecklades för satelliter och med vilka man kan analysera jordar och grödor. Liknande sensorer används nu även på såväl drönare som fältmaskiner. Man talar i dag om en ny era: precisionsjordbrukets. Bränslecellutvecklingen tog fart genom rymdfärder, för att generera elektricitet ombord på rymdskeppen. Premiären skedde 1965 genom rymdäventyret Gemini V. Och tekniken knoppade av sig. 2009 kunde företaget New Holland visa upp sin koncepttraktor NH2 som var driven av vätgas och som genom bränslecellteknik bara släppte ut vatten – inga avgaser. Den traktorn var en del i New Hollands vision om fossilfri och energimässigt självförsörjande gårdar. Snart kommer

nog även bilbranschen att ta efter lantbruket inom detta område. Lika viktigt som rymdtekniken var det perspektivskifte som följde av Apollo-projektet. Inte minst den första resan till och runt månen genom Apollo 8, året före månlandningen, spelade stor roll. Att för första gången se jorden på avstånd blev en tankeställare som bidrog till ett stort miljöengagemang och viljan att värna planetens biologiska mångfald, och även klimatet. Under ett seminarium i Almedalen i år diskuterades framtida möjligheter att ta vara på flyg- och rymdteknik. Jenny Gustafsson, Investment Manager på Saab Ventures, berättade då om hur aerospace-företaget Saab arbetar med tekniköverföring. Hon sa: ”Vi har hållit på sedan 2001 med att knoppa av Saab-teknik till helt skilda branscher såsom

medtech, timmer, förnybar energi och shipping. Exempel på tekniköverföring är smarta sensorer som kan skanna av ett lass timmer helt automatiskt.”

Historien lär oss att rymd- och flygprojekt kan spela stor roll för teknikutveckling i andra branscher. Inom ramen för programmet Agtech 2030 vid Linköpings universitet försöker vi bidra med ett strå till stacken genom att fokusera på jordbruket, men alla sektorer i samhället borde ha en strategi för att ta vara på såväl existerande som framtida rymd- och flygteknik.

Dock är det viktigt att inta ett kritiskt perspektiv på rymdtekniken. Den slukar betydande ekonomiska resurser, och långt ifrån all rymdteknik bidrar till positiva värden för vår planet. Å andra sidan skulle en värld utan rymdteknik vara otänkbar i dag. Det åligger därför medborgare och

politiker att verka för att inrikta rymdtekniken mot områden som verkligen kan skapa nytta för mänskligheten – här på jorden.

Per Frankelius, docent och processledare i Agtech 2030 vid Linköpings universitet

”USA kan ha skjutit ned sin egen drönare”

LÖRDAG 20 JULI 2019

Iran förnekar USA:s president Donald Trumps påstående att amerikansk militär skjutit ned en iransk drönare i Hormuzsundet. En video påstås bevisa att händelsen inte inträffat.

”Vi har inte förlorat någon drönare, varken i Hormuzsundet eller någon annanstans. Jag misstänker att (det amerikanska stridsfartyget) USS Boxer har skjutit ned sin egen drönare av misstag!”, skriver vice utrikesminister Seyed Abbas Araghchi på Twitter. Tidigare har utrikesminister

Mohammad Javad Zarif sagt att Iran inte förlorat någon drönare.

På fredagen visade den statliga tv-kanalen Press TV en video från revolutionsgardet. Videon, där en drönare filmar örlogsfartyg, sägs visa att farkosten fortsätter att filma efter det att Trump hävdade att den skjutits ned.

Trump sade i torsdags att en iransk drönare sköts ned eftersom den flugit i närheten av det amerikanska fartyget. Några bevis som stöder påståendet hade ännu sent på fredagen inte presenterats. I slutet av juni sköt det iranska revolutionsgardet ned en amerikansk drönare i området. Enligt Washington befann den sig på internationellt vatten, medan Teheran hävdade att den befann sig i iranskt luftrum.

En amerikansk militärattack som svar på nedskjutningen stoppades i sista stund av Trump.
TT

Svenskägt fartyg i beslag av Irans revolutionsgar- de

LÖRDAG 20 JULI 2019

**Ett brittiskt oljefartyg har beslagtagits av Iran i Hormuzsundet. Ytterligare ett fartyg stoppades på fredagen, men släpptes sedan, uppger rederiet.
– De här beslagen är oacceptabla. Det är avgörande att fartyg kan röra sig fritt i regionen, säger Storbritanniens utrikesminister Jeremy Hunt.**

Det beslagtagna fartyget ägs av svenska Stena Bulk.

Irans revolutionsgarde uppger att de beslagtagit den brittiskflaggade oljetankern Stena Impero. De skriver i ett pressmeddelande att fartyget brutit mot "internationella sjöfartsregler". Fartyget ignorerade flera varningar och hade slagit av sin gps, uppger en källa inom Irans revolutionsgarde för Irans statliga nyhetsbyrå IRNA.

Det svenska rederibolaget Stena Bulk äger tankern och skriver i ett uttalande att flera okända, mindre båtar och en helikopter närmade sig tankern när den befann sig på internationellt farvatten i Hormuzsundet vid 17-tiden på fredagen svensk tid.

Fartyget ska sedan ha ändrat kurs mot den iranska ön Qeshm, där revolutionsgardet har en militärbas, skriver The Guardian.

Ännu en oljetanker, brittiskägda Mesdar som går under Liberiaflagg, gjorde en skarp gir mot Iran när det passerade genom Hormuzsundet runt klockan 18 svensk tid, rapporterar Reuters.

Storbritanniens utrikesminister Jeremy Hunt uppgav senare att även den tankern har beslagtagits av Iran, något som inte Iran har bekräftat.

– Jag är mycket bekymrad över att två fartyg har konfiskerats i Hormuzsundet, säger Jeremy Hunt enligt nyhetsbyrån Reuters.

– De här beslagen är oacceptabla. Det är avgörande att navigationsfriheten upprätthålls och att fartyg kan röra sig säkert och fritt i regionen.

Senare på fredagen ändrade Mesdar återigen sin kurs, och var inte längre på väg norrut mot Iran. Det brittiska rederiet Norbulk uppgav att beväpnade personer

hade stormat fartyget, men att det senare släpptes och fortsatte på sin rutt.

USA:s president Donald Trump kommenterar situationen i Hormuzsundet:

– Vi har en väldigt nära allians med Storbritannien. Det har vi alltid haft, säger Trump, som uppger att han ska prata med Storbritannien om de beslagtagna oljetankfartygen, enligt CNN.

– Det här bevisar det jag säger om Iran: problem, inget annat än problem.

23 personer finns i besättningen på Stena Impero, uppger Stena Bulk. Rederiet uppger att de inte har kunnat få kontakt fartyget sedan händelsen. ”Jag kan bekräfta läget och att vi nu gör allt för att få fartyget släppt”, skriver Erik Hånell, vd för Stena Bulk, i ett sms till DN.

– Vi undersöker uppgifterna. Vi kan konstatera att fartygets flaggstat är

Storbritannien och att inga svenskar finns ombord på fartyget, säger Moa Haeggblom på UD:s presstjänst till DN.

Händelsen sker efter att Gibraltar, som är brittiskt territorium, under fredagen beslutade att hålla en iransk oljetanker i beslag i ytterligare 30 dagar, enligt AFP. Iran har kallat insatsen för ”ett piratangrepp”.

Det var i början av juli som den brittiska marinkåren Royal Marines tillsammans med polis beslagtog den iranska tankern Grace I, efter misstanke om att den bröt mot EU-sanktioner genom att transportera olja till Syrien. Iran har förnekat att fartyget var på väg till Syrien.

Thea Mossige-Norheim

thea.mossige-norheim@dn.se

Nathan Shachar: Ett ömtåligt spel där Iran höjer insatsen

LÖRDAG 20 JULI 2019

Analys

Irans agerande i Hormuzsundet på fredagen är det senaste momentet i en hastigt stegrad upptrappning av konflikten kring Persiska viken. Att det iranska revolutionsgardet och inte de

civila myndigheterna står för - kommunikén om prejningen är ett tecken på att de mest militanta krafterna i Irans komplicerade maktstruktur tagit initiativet.

Gardet, som självt består av olika grupper av olika religiös och politisk profil, är överlag mindre försiktigt och diplomatiskt lagt än presidenten och utrikesdepartementet, vilka de senaste veckorna spelat en undanskymd roll och ofta inte ens verkar ha informerats om vad som skett.

I och med denna aktion har Iran höjt insatsen i det ömtåliga spelet. När gardet häromdagen bordade och tog på släp tankfartyget Riah tolkades det som ett motdrag efter att brittiska flottan tvingat en iransk oljetransport på väg till Syrien i hamn i Gibraltar.

Men nu börjar det se ut som om det iranska budskapet till USA och Storbritannien och dess arabiska allierade inte längre handlar om några enskilda fartyg, utan om herraväldet över de strategiska sunden kring den arabiska halvön.

Iran har tolkat de senaste veckornas utveckling som att USA och dess allierade inte är upplagda för en storkonflikt i området. Detta ser ut att ha uppmuntrat hökarna i Teheran att skärpa tonen och signalera: Alla aktioner mot iranska mål äventyrar oljetrafiken i sunden.

För USA är oljan från Mellanöstern inte längre livsviktig. Den stormakt som verkligen ligger illa till om utloppet i Indiska oceanen skulle blockeras är Kina. Men om inte USA:s flottstyrkor i området – och dess baser i Qatar, Bahrain, Dubai, Abu Dhabi och Kuwait – kan garantera fri

sjöfart för sina allierade så rör det sig om en historisk devalvering av USA:s globala status.

För sent begrep Donald Trump att agerandet visavi Iran rymde en självmotsägelse: Det går inte att tukta och avskräcka från internationella äventyr och samtidigt slå vakt om de väljare som är allergiska mot större insatser i Mellanöstern. På torsdagen gjorde Trump stor affär av att en missil skjutit ned ett pilotlöst iranskt flygplan. Det är bagatellartad förlust och ingenting som skulle kunna avskräcka revolutionsgardet. Trump har goda skäl att tänka sig för innan han tar i med hårdhandskarna mot Iran. Risken med passivitet är att den islamiska republiken höjer insatsen på nytt, och saboterar internationell trafik tills USA lyfter sanktionerna mot Iran.

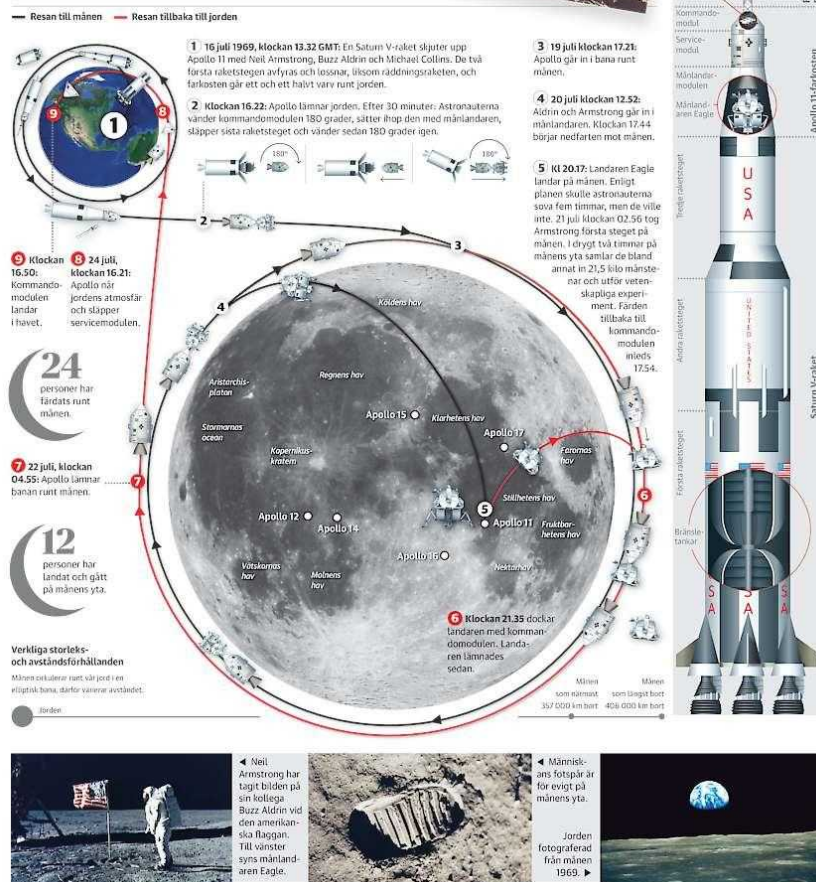
Krisen är inte ovälkommen för Irans ledning. Regimen är hjärtligt avskydd i breda läger, och dess dyra interventioner i andra länder och stöd till terrorgrupper är djupt impopulära. Men iranier i gemen är nationalister, och många av dem skulle stödja regimen i en sammandrabbning i vattnen närmast Irans kust.

Irans taktiska läge är mycket tacksammare än USA:s. För att tvinga Iran att lova respektera internationell sjöfart måste USA tillfoga regimen något mycket smärtsamt och blodigt. Men för att utmana stormakten räcker det med Iran gjort på sistone: att spränga ofarliga små hål ovanför vattenlinjen till främmande skepp och ta några andra i beslag.

Så lyckades människan landa på månen

I dag är det 50 år sedan Apollo 11 nådde månen. Den 20 juli 1969 tog den amerikanska astronauten Neil Armstrong människans första steg på månens yta. Så här gick det till.

Grafik: Elin Lindwall och Maria Westholm. Text: Maria Gunther. Källa: Nasa. Foto: Nasa, TT

Så lyckades människan landa på månen

LÖRDAG 20 JULI 2019

I dag är det 50 år sedan Apollo 11 nådde månen. Den 20 juli 1969 tog den amerikanska astronauten Neil Armstrong människans första steg på månens yta. Så här gick det till.

Elin Lindwall

elin.linwall@dn.se

Maria Westholm

maria.westholm@dn.se

Maria Gunther maria.gunther@dn.se

**Människan
gjorde inte
någon särskilt
prydlig entré
på månen. Hon
kröp på alla**

**fyra med
aktern före.**

LÖRDAG 20 JULI 2019

50 år efter de berömda första stegen på månen fortsätter intresset för månfärder. Men hur var det då, när det hände? DN:s utsände medarbetare Arne Karsberg rapporterade flitigt från USA i samband med den historiska rymdutflykten.

På DN:s förstasida onsdagen den 16 juli 1969 skriver Arne Karsberg: "Allt är 'GO' för människans första besök på en främmande himlakropp."

I tidningen kan man läsa att "alla system ombord, från de enorma bränsletankarna till de minsta elektriska batterierna, är laddade inför avfärden mot månen".

Dagen efter – den 17 juli – pryds DN:s förstasida av de förväntansfulla orden: ”NU ÄR DE PÅ VÄG”

Nedanföör dominerar en bild där en miljon åskådare vid Cape Kennedy ser hur Apollo 11 stiger mot skyn och lämnar efter sig ett hav av eld och rök. ”Ett fantastiskt skådespel”, står det i bildtexten.

Arne Karsberg skriver:

”Den intill bråkdelar av sekunder perfekta avfärden bevittnades av den veterligen största publik som samlats för ett enda geografiskt begränsat evenemang.”

Förväntningarna på att astronauterna ska kunna genomföra ”erövringen” av månen ökar när de börjar närma sig himlakroppen. På söndagsmorgonen den 20 juli informeras DN:s läsare om att Nasas högkvarter uppskattar dessa chanser ”som nio på tio”.

Karsberg jämför:

”Vid starten från Cape Kennedy i onsdags ansågs de tre männen enligt både egen och andras utsago ha 75–80 procents chans.”

Samtidigt hopar sig frågetecknen inför den efterlängttade landningen. Karsberg skriver att man inom Nasa inte är riktigt på det klara med hur man skall bete sig när man promenerar på månen, trots att det endast är ”några få tiotals timmar innan Neil Armstrong sätter ner vänsterfoten” på månytan:

”Den officiella given är att man skall smyga sig fram, ta det så lätt som möjligt, tassa ungefär som en katt på ett hett plåttak. Men den gångarten lär vara svår att uppnå. Det behövs en viss baletteknik om man skall lyckas. Men vad man än kan säga om de första månresenärerna, inte är de några balettdansörtyper.”

Vidare skriver Arne Karsberg att åtminstone Edwin Aldrin (”den mest

välgymnastiserade av herrarna”) i stället ska försöka att hoppa som en känguru. På söndagskvällen sätter månlandaren Örnen – liknande ”en riktigt ful insekt i grått och guld” enligt DN – ned benen i sanden på Stillhetens hav. Morgonen därpå lyder huvudrubriken på förstasidan: ”VI HAR LANDAT”

Förutom förstasidan så föräras den historiska landningen ett uppslag på sida sex och sju. Arne Karsberg skriver:

”Apollo 11’-färden till Stillhetens hav gick lika perfekt som allt tidigare gjort under resan. En undanmanöver fick dock göras i sista stund för ett område med besvärliga kratrar och stenbumlingar.”

Om de första människostegen på månen skriver Karsberg sedermera:

”Människan gjorde inte någon särskilt prydlig entré på månen. Hon kröp på alla fyra med aktern före. Det gick dock mycket

fortare nedför stegen för Armstrong än man vågat hoppas, och det tog inte många sekunder förrän han började röra sig tämligen obesvärat.”

Karsberg konstaterar också att Aldrin – tvåa på månen – mycket riktigt hoppade som en känguru.

I Sovjet visar journalisterna inte lika stort intresse för den amerikanska bedriften.

DN:s Moskvakorrespondent Åke Ringberg skriver att Moskvatelevisionens sista nyhetssändning snarare präglades av bilder från kriget i Vietnam och demonstrationerna mot kriget:

”Just när sändningen höll på att ta slut meddelade uppläsaren att man fått in en ny rapport som talade om att månkapseln landat – och därefter stängdes nyhetsprogrammet.”

En TT-notis gör dock gällande att månen är ett ”stort turistmål för optimister”, och

att flygbolaget Panam tagit emot 16 700 bokningar för turistflygresor till månen: ”Man räknar med att reguljär flygtrafik till månen kommer att vara i gång i slutet av detta århundrade. Under tiden datorregistrerar bolaget alla bokningar.” Klockan 18.54 på måndagen avslutas det historiska besöket, och Armstrong och Aldrin lämnar månytan i ”Örnen”. Karsbergs rapportering lyder: ”Klockan 22.15 på måndagen möttes ’Apollo 11’ med Michael Collins och månfarkosten ’Örnen’ med Neil Armstrong och Edwin Aldrin på drygt 100 kilometers höjd över månens baksida. Tjugu minuter senare var de på framsidan av månen, hopkopplade och beredda för återfärden mot jorden.”

Alexander Kuronen

Anhöriga vägras - skadestånd

LÖRDAG 20 JULI 2019

De drabbade i Estoniakatastrofen får inget skadestånd. En fransk domstol säger nej till miljonkraven på företagen som byggde och inspekterade olycksfärjan.

– Det är förväntat, säger Elisabet Nilsson som förlorade sin make.

Färjan förliste i Östersjön för snart 25 år sedan då bogvisiret lossnade och vattnet forsade in. Totalt omkom 852 personer i katastrofen.

Under åren har drabbade försökt utkräva ansvar, men alla försök har grusats. Redan för 23 år sedan lämnade en grupp anhöriga och offer i färjekatastrofen, sammanlagt 1 116 målsägande, in en stämningsansökan till en domstol i Nanterre utanför Paris. De krävde 40,8 miljoner euro (cirka 428 miljoner kronor) i skadestånd av tyska varvet Meyer Werft som byggde färjan och franska Bureau Veritas som godkände sjövärdigheten. Rättsprocessen har dragit ut på tiden, men i april startade förhandlingarna. Sista rättegångsdagen sade Francois Lombrez, en av advokaterna i rättsprocessen, att ”det här fartyget inte var byggt för att segla” och att ”ingen hade gjort sitt jobb”, uppger AFP. På fredagseftermiddagen kom domen – rätten säger nej till skadeståndskravet, enligt nyhetsbyrån AFP.

Rätten anser att de klagande inte har lyckats bevisa att något av företagen har gjort fel.

Elisabet Nilsson, som förlorade sin make och står bakom stämningen tillsammans med sina två söner, är inte förvånad.

– Jag har sagt hela tiden: Händer det något nytt i Frankrike är det en sensation. För min del är det förväntat, säger hon till SVT Nyheter.

Hon menar att hon kommit över sorgen, men är kritisk till hur ansvarsfrågan har hanterats.

– Jag kan inte riktigt smälta att det inte har gjorts en rättslig prövning förrän nu. Det har med förtroende att göra.

Gruppens juridiska ombud Henning Witte anser att den 23 år långa rättsprocessen är en stor besvikelse.

– Nu kommer nästa besvikelse, säger han och syftar på domen.

Domen kan överklagas, men det är osäkert om gruppen har råd. Henning Witte måste också prata med de drabbade innan det fattas något beslut, vilket blir svårt eftersom många sannolikt har dött eller blir svåra att få tag på.

– Om vi nu gör det kan jag inte säga i dag.

Marit Sundberg

Miljontals smuggelciga- retter fastnar i tullen

LÖRDAG 20 JULI 2019

Hittills i år har Tullverket beslagtagit fler smuggelcigaretter än under hela förra året. Orsaken är några riktigt stora tillslag i Stockholms län under året.

När kustbevakningen i Nynäshamn fick syn på en segelbåt på väg till Sverige från Baltikum i våras beslöt de sig för att göra en kontroll. På båten hittade de drygt en

och en halv miljon smuggelcigaretter, förpackade i lådor över hela båten.

– Det brukar vara något sådant beslag per år. De är rätt udda, för det krävs ju att man vet hur man styr och navigerar en sådan båt och så vidare, säger Mikael Lindgren, chef vid Tullverkets brottsbekämpning i Stockholm.

Segelbåten är bara ett av flera stora beslag som gjorts under 2019. I Stockholms län har omkring 15 miljoner cigaretter beslagtagits. Tio miljoner av dem kommer från kontroller av två lastbilar i våras.

De stora tillslagen har lett till att över 26 miljoner cigaretter beslagtagits i Sverige i år. Det är fler än under hela förra året, enligt statistik från Tullverket.

TT

26,6

... miljoner eller exakt 26 640 644. Så många cigaretter, cigarrer och cigariller har beslagtagits hittills i år. Under hela 2018 togs 24 miljoner. För 2017 och 2016 är siffrorna 28,3 respektive 18,2 miljoner.

Nu har Brexitpartiet tagitsikte på regeringsmak- ten

LÖRDAG 20 JULI 2019

Brexitpartiet skrällde i det brittiska EU-valet med 30,5 procent av rösterna. Det utklassade övriga partier, inte minst Tories som bara fick 8,8 procent. Nu har partiledaren Nigel Farage siktet inställt på regeringsmakten.

– Vi befinner oss vid en brytpunkt, säger Annunziata Rees-Mogg, som valts in i EU-parlamentet för det nybildade partiet.

Sleaford.

”Det finns en särskild plats i helvetet för mig.” Så står det på Anthony Hensons tröja.

Det är en anspelning på det angrepp som Europeiska rådets ordförande Donald Tusk riktade mot Storbritanniens brexitörer i vintras: ”Det finns en särskild plats i helvetet för de som förespråkar Brexit utan att ha den minsta plan för hur det ska gå till.” Anthony Henson ler snett och säger:

– Själv har jag velat lämna EU sedan Maastrichtfördraget på 1990-talet. Så Tusk och de andra kan säga vad de vill. Denne pensionerade bankman har länge varit medlem i Tories, och tillhört den

”euroskeptiska” falangen, men nu har han bytt till ett helt nytt parti: Brexitpartiet. I april startade han en Facebookgrupp i regionen East Midlands för det då nybildade partiet, och nu har gruppen fler än 500 medlemmar.

– Jag jobbar ideellt som de flesta här, säger Anthony Henson och slår ut med armarna.

Ett femtiotal brexitörer minglar runt oss på en kvarterspub i lilla Sleaford i östra England.

Snittar, pajer och smörgåsar är framdukade.

Den nya tidningen ”The Brexiteer” delas ut.

Stämningen är uppsluppen. Aktivisterna har all anledning att fira. Brexitpartiet fick 30,5 procent av rösterna i det brittiska EU-vallet i juni. En veritabel utklassning av hela den politiska klassen, och i synnerhet

regerande Tories som bara fick 8,8 procent.

Nu har Brexitpartiets ledare, Nigel Farage, tagit sikte på regeringsmakten. De brittiska öarnas mest omstridde högerpopulist flörtar oförtröttligt med de väljare som inte längre står ut med regeringens handlingsförlamning om utträdet.

Brexitpartiets huvudsakliga krav: en omedelbar sorti ur EU, även om det skulle leda till handel efter världshandelsorganisationen WTO:s regler.

Vissa frågetecken finns ännu kring partiets finansiering, och en av dess EU-parlamentariker, Alexandra Phillips, misstänks ha haft nära band till det skandalomsusade bolaget Cambridge Analytica.

Men det oroar inte Anthony Henson, som sedan i april är registrerad ”supporter” för Brexitpartiet.

– En del menar att vi bara blir utnyttjade av Farage. För mig är det tvärtom. Nigel Farage lyfte fanan. Vi stod redan under den.

Partiets framgångar har också lämnat avtryck i den strid om partiledarposten som just nu pågår i regeringspartiet Tories.

Vid de ”hustings” där Boris Johnson och Jeremy Hunt mött konservativa medlemmar har Johnson gång på gång upprepat ett budskap som nu knappast gått någon förbi:

– Vi står inför ett existentiellt hot. Om vi inte levererar Brexit den 31 oktober kommer vårt parti inte att återhämta sig under överskådlig tid.

Det budskapet har bidragit till att göra honom till favorit till att efterträda Theresa May. Och statsvetaren Tim Bale, som skrivit flera böcker om Tories, ger Johnson rätt.

– Det är definitivt en existentiell kris. Resultatet i EU-valet var det sämsta någonsin för Tories, och något av en elektrisk chock för de aktiva i partiet. Nu har Tories återhämtat sig något i opinionen. Men det hela har gått så långt att många väljare – inte minst konservativa väljare och partimedlemmar – även kan tänka sig att rösta på Brexitpartiet i ett nationellt val, om Tories inte har levererat, säger Tim Bale.

– I det läget är det är förståeligt att många konservativa politiker ser Brexit som en fråga om ”*do or die*” (leverera eller dö), som Boris Johnson uttrycker saken.

Johnson har uteslutit en förlängning efter den 31 oktober, till skillnad från utmanaren Jeremy Hunt. Men en del av hans konservativa partikamrater – som Rory Stewart, Ken Clarke och nuvarande finansministern Philip Hammond – tänker försöka sätta stopp för hans planer. De fruktar att en avtalslös Brexit kan skada Storbritanniens ekonomi katastrofalt.

– Majoriteten i underhuset är knapp. Så om enda sättet att stoppa en avtalslös Brexit är en misstroendeomröstning, är det fullt möjligt att dessa dissidenter i Tories kan välja att offra premiärministern. Det skulle inte behöva leda till att Jeremy Corbyn kommer till makten. Parlamentet får två veckor på sig att tillsätta en ny regering och en ny premiärminister innan det blir nyval, säger Tim Bale.

Hur stor anser du att risken är för en avtalslös Brexit?

– Om du hade frågat mig i våras, skulle jag ha sagt att risken var runt 10 procent. Nu är den nog uppe i 60 procent. Men glöm inte att Boris Johnson alltid har velat ta sig hit. Är han verkligen beredd att förlora premiärministerposten efter bara några dagar eller veckor? Det får ses som rätt osannolikt, säger Tim Bale.

Den som söker en garanti för att EU-utträdet verkligen äger rum i höst ska kanske snarare söka i städer som Sleaford, än i Westminster i London. Det menar åtminstone Brexitpartiets gräsrötter, som mobiliserar för fullt på gator och torg, delar ut tidningar och flygblad, och sprider sitt budskap på sociala nätverk.

Ingen konservativ parlamentsledamot har hoppat av till Brexitpartiet – än så länge. Men bland de som sällat sig till Nigel

Farages skara finns den 40-åriga före detta Tory-politikern Annunziata Rees-Mogg, som denna dag också besöker Sleaford. Hon är syster till den konservativa parlamentsledamoten Jacob Rees-Mogg, en av regeringspartiets mest profilerade ”brexitörer”, och har tidigare kandiderat för Tories.

Nu är hon nybliven EU-parlamentariker för Brexitpartiet.

– Theresa May lovade att vi skulle lämna EU den 29 mars, men det gjorde vi inte. Hon sa att Brexit betydde Brexit, men i det avtal som hon förhandlat fram med EU är Brexit inte Brexit – utan en oändlig nödlösning. Landet och väljarna har blivit totalt förrådda av premiärministern. Jag kunde inte bara stå tyst bredvid och se vår demokrati dö, säger hon.

Liksom sin tio år äldre bror har hon en tendens att luta sig fram mot den hon talar

med, vilket gör det svårt att slita sig från hennes blick.

– Vi befinner oss vid en brytpunkt för politiken. Den måste återfå väljarnas förtroende, och dess strukturer behöver reformeras, så att den representerar de människor som tillsätter politikerna, säger Annunziata Rees-Mogg, som på kort tid blivit en inflytelsefull röst i den brittiska debatten.

När hon tillträdde som EU-parlamentariker i Strasbourg nyligen vände hon och de övriga 28 ledamöterna för Brexitpartiet ryggen till salen när Europahymnen spelades.

– Vi blev ombedda att stå upp, som om det rörde sig om en nationalsång. Men EU är inte ett legitimt land, det är en organisation – en organisation som Storbritannien bör lämna omedelbart, säger hon.

Hur ser du på att din bror Jacob Rees-Mogg valt att stanna i Tories?

– Jacob och jag är i grunden överens om såväl den viktiga demokratiaspekten, som om att Storbritannien skulle stå betydligt starkare utanför EU. Vi ser olika sätt att åstadkomma det.

Jacob Rees-Mogg har en del radikala åsikter i andra frågor. Är ni överens även om abortmotståndet, till exempel?

– Jag är här för att tala om Brexit, och jag ser inte vad det har med saken att göra. Så vitt jag vet har inte EU makt över länders abortlagstiftning, svarar Annunziata Rees-Mogg.

I bistånds- och utrikespolitiken kan abortfrågan dock vara betydelsefull, något som i Sverige blivit tydligt efter turerna kring kristdemokraten Lars Adaktussons omröstningar i Europaparlamentet.

Annunziata Rees-Mogg vill dock över huvud taget inte tala om sakfrågor, utan hänvisar till en process som pågår i partiet med att ta fram ett program inför ett eventuellt nyval.

I den har Nigel Farage ett avgörande inflytande – som med det mesta annat i Brexitpartiet. Hittills har man bara offentliggjort ståndpunkter i några få sakfrågor:

Omvandla den krisdrabbade ståltillverkaren British Steel till ett bolag som delvis ägs av de anställda.

Slopad ränta på studielån.

Två miljarder kronor i ett nytt regionalstöd, finansierat av slopad konstruktion av höghastighetsjärnvägen HS2.

Gratis bredband till alla.

Intressant nog är talet om invandring rejält nedtonat i partiets retorik – en stark

kontrast till hur det har låtit från Farage tidigare.

Systrarna Jo MacDonald och Rachel Green tycker att det är bra. De har satt sig ned för att ta ett bloss på gården utanför puben.

– Invandring är inte så viktigt för mig. Det här handlar i första hand om att folkomröstningens resultat måste respekteras, säger den 53-åriga Rachel Green, som till vardags är hemmafru i Scampton, och nu blivit gräsrotsaktivist i Brexitpartiet.

– Om det kommer invandrare, ja, då får vi väl se till att investera mer i den offentliga sektorn då. Så att vi kan ta emot dem, lägger Jo MacDonald till.

Ingen av systrarna är säkra på att de blir kvar i partiet efter EU-utträdet. När jag frågar om de litar de på Nigel Farage och Annunziata Rees-Mogg blir svaret lite svävande:

– Man vet aldrig. Vi får se.

Sedan lyser det till i Rachel Greens ögon.

– Det verkar iallafall som om det fungerar som påtryckningsmedel, säger hon.

Erik de la Reguera

erik@delareguera.se

Fakta. Brexitpartiet

Högerpopulisten och EU-kritikern Nigel Farage bildade Brexitpartiet den 23 november 2018.

Många i ledningen kommer från hans tidigare EU- och invandringskritiska parti Ukip, men Brexitpartiet har lockat aktiva även från det konservativa regeringspartiet Tories.

Partiets viktigaste krav är att Storbritannien lämnar EU med omedelbar verkan.

I valet till Europaparlamentet i juni fick Brexitpartiet 30,5 procent av rösterna och blev därmed största - brittiska parti med 29 mandat.

På tisdag klockan 12, svensk tid offentlig- görs vem som blir Tories nya partiledare och nästa premiärminister.

160 000 väljare har fram tills måndag kväll på sig att rösta.

Rekordsnabb ökning av internetanvän- dare

LÖRDAG 20 JULI 2019

Den digitala utvecklingen i Indien slår - rekord. De senaste tre åren har internetanvändarna ökat med 400 miljoner, även om bara 38 procent har tillgång till internet.

Ämnen som trendar på Instagram och - Facebook har allt oftare koppling till Indien.

För 25-åriga Karishma Pednekar i Indiens största stad Bombay är internet en värld av fantastiska möjligheter, även om hon varnar för att många indier forfortfarande saknar en medvetenhet om att allt som skrivs inte är sant.

– Jag lever stora delar av mitt liv på nätet. Jag chattar med vännerna på Whatsapp, läser nyheter på Facebook och lägger ut bilder på Instagram, säger Karishma Pednekar.

– Det handlar om många timmar varje dag, speciellt nu när jag har lov från universitetet. Jag använder dator och bredband när jag är hemma. Annars surfar jag på mobiltelefonen, säger Karishma Pednekar som studerar grafisk design och reklam.

Bästa väninnan Pooja Gaikwad kommer på besök när vi sitter och pratar i familjens kombinerade vardagsrum och sovrum.

– Vi har kontakt hela tiden även om det kan det gå många dagar utan att vi verkligen träffas. Vänskapen har blivit mera digital, men det är ingenting vi tänker på längre.

Det är få länder i världen där den digitala revolutionen varit mer omfattande än i Indien. De senaste tre åren har antalet internetanvändare ökat från 125 miljoner till mer än en halv miljard. Antalet nya abonnemang ökar med 16 miljoner i månaden, de flesta kopplade till mobiltelefoner. Mer än 300 miljoner indier har tillgång till smarta telefoner.

Lika snabbt växer sociala medier snabbt i Indien, som är världens näst folkrikaste land med 1,3 miljarder invånare. Både Whatsapp och Facebook har mer än 200 miljoner användare, fler än någon annanstans i världen

– Sociala medier kan vara den bästa av världar. Häromdagen följde jag en tråd om menstruation, ett ämne som är omgärdat med många tabun i Indien och som det är svårt att över huvudtaget prata om. På Facebook skrev en ung man om hur hemskt han tycker att det är när kvinnor diskrimineras på grund av att det har mens. Han fick många svar och det blev en fin diskussion, säger Karishma Pednekar.

– Jag blir också glad när jag ser att människor från olika samhällsklasser diskuterar angelägna ämnen. I Bombay är skillnaden enorm mellan fattig och rik och i verkliga livet skulle de aldrig ha en chans att lyssna på av varandras åsikter.

Jämlikheten är större på internet än i det indiska samhället.

Men det gäller att vara vaksam. Inför det indiska parlamentsvalet i våras präglades sociala medier av en enorm spridning av

falska nyheter och bilder kopplade till de två stora nationella partierna BJP och Kongresspartiet. Facebook stängde ned hundratal konton och omfattningen av desinformationen jämförs med presidentvalskampanjen i USA för snart tre år sedan.

Förra året ledde hetskampanjer på Whatsapp till att ett 30-tal personer i Indien dödades. Uppretade folkmassor attackerade människor som felaktigt pekats ut som pedofiler. Även muslimer som bryter mot förbud att slakta kor har råkat illa ut.

– Baksidan med den snabba utvecklingen är att många är naiva och tror på allt.

Medvetenheten har inte ökat i samma tempo, säger Karishma Pednekar.

Själv har Karishma Pednekar arbetat fram en god förmåga att kontrollera vad som är sant och falskt genom att

dubbelkontrollera mot tidningar och andra seriösa källor.

– All information finns ju på internet. Det gäller bara att veta var man ska leta.

Många gånger har hon gett sig in i diskussioner och levererat bevis mot fejkade påståenden, manipulerade bilder och falska identiteter.

– Jag varnar andra när det finns anledning. Det viktigaste är att inte gilla eller kommentera någonting innan du har kontrollerat sanningshalten. Annars kan du slentrianmässigt bidra till att sprida ett påhittat budskap, säger Karishma Pednekar.

– När kvinnor utsätts för sexuellt våld eller trakasserier är det vanligt med kampanjer på sociala medier. Det är inlägg du vill stödja och föra vidare. Det har dock visat sig att flera upprop varit falska och haft som syfte att smutskasta kvinnorna.

Karishmas Pednekars kommer från enkla förhållanden i stadsdelen Goregaon i Bombay. Hon är säker på att drivkraften att söka kunskap på internet har bättrat på förutsättningarna för den framtida karriären.

Fakta. Digital utveckling i Indien

Det är få länder i världen där den digitala revolutionen varit mer omfattande än i Indien. På två decennier har Indien gått från omkring 20 miljoner internetanvändare till drygt en halv miljard. Landet har en befolkning på cirka 1,3 miljarder människor.

Socialisten

Sánchez nära bilda regering

LÖRDAG 20 JULI 2019

Kommentar

Vänsterradikala Podemos ledare Pablo Iglesias meddelade på fredagkvällen att han finner sig i socialistledaren Pedro Sánchez ultimatum och drar tillbaka sitt krav på att medverka i en vänsterregering.

Under två och en halv månads förhandlingar mellan de bägge vänsterpartierna har Iglesias insisterat på att hans parti måste beredas plats i en regering. Sánchez har i stället krävt att

Podemos avstår från ministerportföljer och nöjer sig med att stödja en socialistisk minoritetsregering i kongressen.

Iglesias har inte dolt att hans ambition är att bli vice regeringschef, det som i Spanien kallas "vicepresidente". Det är inget hutlöst krav, med tanke på att Sánchez socialistparti PSOE inte klarar nästa veckas förtroendeomröstning i kongressen utan stöd från den antikapitalistiska rivalen till vänster. På fredagen röstade Podemos medlemmar med bred marginal för sin ledares villkor till PSOE: Regeringssamarbete mellan partierna kan endast ske inom ramen för en koalition, där partierna själva nominerar sina representanter. Vägen verkade därmed banad för nyval i höst. Men på kvällen lät Iglesias meddela att han "inte vill förse Sánchez med några

svepskäl för att tvinga fram ett onödigt nyval”.

Sánchez sade till att börja med att de enda tänkbara Podemos-medlemmarna i hans regering vore experter och ”teknokrater”, inga politiker. Häromdagen backade han ytterligare och gick med på att Podemos övriga ledare, inklusive Iglesias hustru Irene Montero, erbjuds ministerportföljer. Men, sade Sánchez, Iglesias går inte att ha i en regering, eftersom ”det inte går att lita på att han kommer att försvara vår författning”.

Det är med andra ord Iglesias och Podemos inställning i den katalanska konflikten Sánchez utmålar som stöttestenen. Podemos anser att Katalonien har rätt att hålla folkomröstning om självständighet och lämna Spanien om det vill. Men detta är ett svepskäl, Podemos ståndpunkt i den katalanska frågan delas

inte av några andra rikstäckande partier och Spanien kommer aldrig att tillåta någon folkomröstning.

Det verkliga skälet till att Sánchez inte vill dela äran och makten med Iglesias är att de bägge tävlar om samma väljare. PSOE har radikaliserats under Sánchez, medan Podemos under Iglesias modererat några av de mest extrema punkterna på sitt program. Sánchez plan är att fortsätta plocka väljare från Podemos, och han vill inte ge Iglesias någon gratisstrad. Under partiledardebatten i april sopade Iglesias banan med alla de andra partiledarna och gjorde ett lugnt och rimligt intryck – sina ultraradikala åsikter till trots.

Det enda hoppet för Sánchez att bilda regering utan Iglesias vore om högerpartiet Partido Popular lade ned sina röster i kongressen och lät PSOE bilda regering. När Sánchez hösten 2016 befann

sig i en spegelvänd roll, och kunde avstyra nyval genom att låta högern bilda en minoritetsregering, så vägrade han. PSOE avsatte då Sánchez och högerns Mariano Rajoy bildade regering. Partido Populars inflytelserike ålderman, José Maria Aznar, premiärminister 1996–2004, försöker nu övertala sitt parti att göra likadant, så att PSOE slipper ta någon hänsyn till vänsterradikaler och katalanska separatister.

Pedro Sánchez

Nathan Shachar

naranjal@gmail.com

Kraftigt jordskalv utanför Aten

LÖRDAG 20 JULI 2019

Ett kraftigt jordskalv inträffade utanför Aten på fredagseftermiddagen.

Människor i den grekiska huvudstaden flydde ut ur byggnader i panik.

Skalvet inträffade klockan 14.13 lokal tid. Det hade magnituden 5,1 och ägde rum 23 kilometer från Aten, på 13 kilometers djup.

– Jordskalvet var nära ytan, därför kändes det så mycket, säger seismologen Manolis Skordilis till grekiska Star TV.

Vittnen berättar att människor evakuerades ur höga byggnader, men det

finns ännu inga uppgifter om skadade. Räddningstjänsten uppger att de fått samtal om människor som satt fast i hissar.

– Min son och jag satt på en restaurang och sedan så lyftes vi upp 20-30 centimeter från marken, hela borden hoppade till och det skakade det väldigt intensivt, berättar Fredrik Åman från Vaxholm som är i Aten med sin familj. Han säger att flera butiker nu håller stängt.

– Restaurangpersonalen sa att det var en riktigt stor jordsbävning. Alla stora butiker på gågatan i närheten är stängda, H&M-personalen står utanför på gatan. De förväntar sig väl efterskalv men det har vi inte känt. De rekommenderar inte att man tar tunnelbanan hem utan vi kommer ta taxi till hotellet nu.

Enligt Atens jordbävningsinstitut hade det på fredagseftermiddagen inträffat sju efterskalv, det kraftigaste med magnituden 3,1, enligt CNN.

Skalvet tros vara det första som drabbat Aten sedan 1999, då en jordbävning med magnitud 6,0 dödade minst 143 personer och raserade över hundra byggnader.

”Starkt men som lyckligtvis inte så utdraget”, skriver det europeiska seismologiska institutet European earthquake monitor på sin hemsida enligt nyhetsbyrån AP.

Thea Mossige-Norheim

thea.mossige-norheim@dn.se

Peter Loewe: Jag tvivlar på att sanningen om 15-åriga Emanuela Orlandis öde kommer fram

LÖRDAG 20 JULI 2019

På lördag letar man för fjärde gången på en begravningsplats för att finna resterna av den 15-åriga flickan Emanuela Orlandi som försvann spårlöst för 36 år sedan i Rom.

Spåren leder till Vatikanen där ett benhus har hittats som nu öppnas upp för undersökning.

Platsen är den tyska kyrkogården som ligger inne i Vatikanstaten.

– Det är källor inom Vatikanen som har angett denna plats, vem har jag inte möjlighet att tala om, säger familjens advokat Laura Sgro till DN.

Emanuela Orlandi försvann på eftermiddagen den 22 juni 1983 och har aldrig återfunnits. För sina vänner hade hon berättat att hon precis blivit erbjuden ett extrajobb med bra betalning.

Hennes spårlösa försvinnande har kopplats till attentatet mot påven

Johannes Paulus II 1984, men även till skandaler inom Vatikanbanken. Hon kan ha fallit offer för en pedofil inom Vatikanen, där fadern hade en viktig anställning.

Det spår som nämns oftast rör den kriminella ligan ”La Banda della Magliana” och dess boss Renato de Pedis, allmänt kallad Renatino. Han dog 1990 då han blev nedskjuten på gatan. Trots att han var kriminell så fick han en hedersbegravning i en av stadens viktigaste kyrkor Sant’Apollinare nära piazza Navona.

Många är de rykten som gått, men de har alla visat sig vara stickspår som slutar i intet.

Ett var att även resterna av Emanuela skulle finnas i denna kyrka. Stora delar av kyrkans begravningsområde grävdes upp 2012 och man öppnade de Pedis grav.

Hundratals ben kontrollerade med DNA-prov gav ingenting.

2018 hittades benfynd i det palats i Rom som hyser nunziaturen såsom Vatikanens ambassadörsorganisation kallas. Benen här kom alla från män visade det sig.

I dag letar man på den tyska kyrkogården som ligger inne i Vatikanstaten. Graven som först pekades ut visade sig vara helt tom vid öppningen förra veckan. Oerhört konstigt tyckte avlägsna släktingar till de fina prinsessfamiljerna Sophie von Hohenlohe och Carlotta Federica av Mecklenburg som troddes ligga begravde där.

Nu på lördag är det alltså ett benhus i närheten som ska undersökas för att se om det där kan finnas några spår av Emanuela Orlandi.

Enligt Sabrina Minardi som länge var tillsammans med Renatino de Pedis så

skall Emanuela ha kidnappats. Enligt Minardi skall Emanuela ha dödats efter sex månader. Kroppen skall ha malts ner och försvunnit i en cementblandare, har hon sagt.

Problemet är att man inte vet om hon är ett trovärdigt vittne, eftersom hon hade betydande narkotikaproblem.

Jag har följt Emanuela Orlandis öde sedan jag läste italienska i Rom samma år som hon försvann 1983. Jag minns hur alla husfasader i Rom hade affischer uppe med bilden av Emanuelas leende ansikte.

Jag är övertygad om att hon är död och tvivlar på om sanningen verkligen kommer fram. Men kanske, för flera personer inom Vatikanen vet uppenbarligen en hel del. Nu skall benhuset i Vatikanen också DNA-analyseras.

Zuma vägrade vittna – utredningen skjuts upp

LÖRDAG 20 JULI 2019

Sydafrika. Jacob Zuma, tidigare president i Sydafrika, meddelade på fredagen att han vägrar svara på frågor under utredningen om de korruptionsanklagelser som riktas mot honom.

77-årige Zuma menar att han är oskyldig till alla anklagelser och har dömts på förhand. Utredningen, som leds av en statlig kommission som ex-presidenten själv tillsatte 2018, startade i måndags och

ska undersöka anklagelser om massiv korruption under Zumas nio år vid makten.

Efter beskedet om att Zuma vägrar svara på frågor sköts utredningen tillfälligt upp, i hopp om att hitta ett sätt att tvinga honom att fortsätta vittna.

Efter en uppgörelse mellan Zumas advokater och utredningens dito meddelades det till slut att Zuma kommer att vittna genom skriftliga uttalanden och återvända till utfrågningarna i ett senare skede.

Utredningen fokuserar bland annat på Zumas relation till den mäktiga affärsfamiljen Gupta, som under Zumas tid beskrivs närmast fritt ha kunnat besluta om tillsättningar av ministrar och höga tjänstemän.

TT-AFP-Reuters

Kosovos premiärminister Ramush Haradinaj avgår

LÖRDAG 20 JULI 2019

Kosovo. Kosovos premiärminister Ramush Haradinaj avgår sedan han kallats till den internationella brottmålsdomstolen i Haag. Han är misstänkt för krigsbrott som ska ha begåtts under Kosovokriget.

– Jag fick ett samtal från den särskilda domstolen i egenskap av misstänkt och jag erbjöds valet att åka dit som premiärminister eller som vanlig

medborgare i Kosovo. Jag väljer det senare, säger Haradinaj.

Domstolen i Haag tar bland annat upp krigsbrott begångna av medlemmar i gerillan UCK i kriget i slutet av 1900-talet. Flera högt uppsatta politiker i Kosovo har tidigare pekats ut som misstänkta.

Haradinaj var ledare för UCK 1998–99. I Kosovo ser många honom som en krigshjälte.

TT-AFP

Merkel: Greta har varit en blåslampa

LÖRDAG 20 JULI 2019

Tyskland. Den svenska klimataktivisten Greta Thunberg har fungerat som en blåslampa för den tyska regeringen i miljö- och klimatpolitiken, enligt Angela Merkel. – Hon har bidragit till att skynda på arbetet, säger den tyska förbundskanslern vid sin årliga sommarpresskonferens i Berlin.

TT

Jag känner mig hemma i Montréal av flera skäl. Ett av dem är att ingen skriker 'Skicka tillbaka honom!'

LÖRDAG 20 JULI 2019

EU:s permanente rådsordförande **Donald Tusk** gav sin amerikanske namne i Vita huset en rejäl känga då han besökte

Kanadas premiärminister Justin Trudeau i Montréal i torsdags. Tusk syftande på det kampanjmöte där anhängare till Donald Trump skanderade "Skicka tillbaka henne!" om den muslimska kongressledamoten Ilhan Omar med rötter i Somalia.

TT

Argentina terrorstämplar Hizbollah

LÖRDAG 20 JULI 2019

Argentina.

Argentina fryser den libanesiska shiarörelsen Hizbollahs tillgångar i landet och stämplar organisationen som ett - säkerhetshot. Tillkännagivandet kommer 25 år efter bombattentatet mot ett judiskt center i Buenos Aires som krävde 85 människoliv.

Iran och Hizbollah anklagas för dådet, något de förnekar. Shiarörelsen utpekas också som ansvarig för en attack mot den israeliska ambassaden i Buenos Aires

1992, då 29 människor dödades. Frysandet av tillgångar placerar automatiskt Hizbollah på landets lista över terrororganisationer, enligt en regeringskälla.

TT-AFP-Reuters

Gripens efterföljare blir internationell

LÖRDAG 20 JULI 2019

Försvarsministern Peter Hultqvist (S) har nu signerat ett avtal med den brittiska regeringen om ett samarbete kring att utveckla ett nytt stridsflyg. – Det handlar primärt om hur vi utvecklar svensk försvarsförmåga långsiktigt och hur vi klarar försvaret av Sveriges luftrum, säger Peter Hultqvist.

Avtalet mellan den brittiska och den svenska regeringen offentliggjordes i går. Avtalet mellan de båda ländernas

regeringar gäller i tio år och hösten 2020 ska ett beslut om nästa steg i processen tas.

– Vi har tillsammans med Storbritannien gjort ett avtal att vi ska göra en studie som handlar om en militär kapacitet där, kostnader och affärsmodeller ska undersökas. Det handlar om nästa generations stridsflygsförmåga. Det har ju bäring på vad som händer efter Jas 39E som kommer vara stommen i svenskt flygvapen till minst 2040, säger Peter Hultqvist.

Enligt försvarsminister Hultqvist satsar den svenska staten ett par hundra miljoner i projektet. Det ska finansieras inom de ekonomiska ramar som finns – ytterligare anslag kommer inte skjutas till i ett första skede.

– När rapporten presenteras är då frågan om hur vi sedan ska gå vidare med arbetet.

Då måste vi i så fall göra nya avtal, men det här är en väldigt viktig markering för Sverige och Storbritannien – att vi har bestämt oss för att titta på de här frågorna, säger Peter Hultqvist.

Varför nu?

– Att utveckla stridsflyg är oerhört långsiktiga processer så vi tycker faktiskt att det är dags att börja med det som blir nästa generation efter Jas Gripen 39 E, säger Peter Hultqvist.

Varför Storbritannien?

– Sverige och Storbritannien har en djup relation sedan tidigare, och vi har alltså samarbete som bygger på övningsverksamhet och utbyte av information på utbildning av officerare. Det finns en erfarenhet som har varit positiva.

Att Storbritannien planerar att lämna EU är inget som påverkar, menar

försvarsministern. Hultqvist menar att det redan finns ett omfattande samarbete med Storbritannien på försvarssidan.

– Det kommer att finnas kvar oavsett om de lämnar EU eller inte, säger Peter Hultqvist.

I dag flyger den svenska försvarsmakten Jas Gripen, där 60 plan av den senaste modellen kommer att levereras med start nästa år. Försvarsministern betonar också att Jas-projektet kommer att finnas till år 2040.

– Vi har en satsning på Gripen-systemet i omfattning cirka 40 miljarder med utveckling, kostnader och försäljning. Gripen E kommer att vara stommen i svenskt flygvapen fram till 2040, säger han.

I ett pressmeddelande kommenterar koncernen Saab, som tillverkar Jas Gripen, beskedet – vilket de välkomnar.

Koncernen ser avtalet som en början på att upptäcka möjligheterna för gemensam utveckling av framtida stridsflygsförmåga.

– Det kan sedan bli så att om det kommer fram olika saker under studien som kan ha direkt positiv effekt i Gripen E-systemet så kan ju det leda till uppgraderingar under tiden, säger Peter Hultqvist.

Viviana Canoilas

viviana.canoilas@dn.se

Fakta. Saabs kvartal

Saab redovisar en rörelsevinst på 630 miljoner kronor för årets andra kvartal, jämfört med vinsten på 458 miljoner kronor under samma tid året före. Försäljningen steg till 8 445 miljoner, från 7 953 miljoner kronor. Däremot föll orderingsgången från 6 529 miljoner till 5 228 miljoner kronor. I en prognos räknar ledningen med bättre lönsamhet i år än under 2018.

TT

25 år efter förlisningen – nu kan Estonias bogvisir hamna på museum

LÖRDAG 20 JULI 2019

Natten till den 28 september 1994 sjönk M/S Estonia och vi fick lära oss ett nytt ord: bogvisir.

Bogvisiret bärgades och nu inleds arbetet med att hitta en lämplig permanent lösning. En av flera tankar är att placera bogvisiret i en byggnad intill Sjöhistoriska museet.

– Vi vill ha ett monument, gärna vid Sjöhistoriska, säger Lennart Berglund, ordförande i SEA, Stiftelsen Estoniaoffren och Anhöriga.

Tre år efter Estonias förlisning invigdes ett minnesmonument vid Galärvarvet på Djurgården. Nu finns planer på att det losslitna bogvisiret, som orsakade katastrofen då 852 personer omkom, ska kunna visas upp för allmänheten. Sjöhistoriska har för avsikt att titta närmare på olika alternativ.

Visiret väger 64 ton, är närmare 16 meter brett och 12 meter högt och det står stadigt på tre stöd, som vardera väger 1,7 ton i ett klimatanpassat tält på Musköbasen.

Sjöhistoriska museet fick bogvisiret i gåva och det är utan tvekan det mest svårplacerade föremålet i museets samlingar. Bogvisiret är rejält rostangripet och har en stor buckla. Merparten är vitt med blå bård, men stora partier är röda som en kvarleva från tiden då M/S Estonia ingick i Viking Lines flotta.

DN besökte det höga tältet på Musköbasen tillsammans med Leif Grundberg och Hans-Lennart Ohlsson. Grundberg är överintendent vid Statens maritima och transporthistoriska museer (Vasamuseet, Sjöhistoriska, Marinmuseum och Järnvägmuseet) och Ohlsson chef för Sjöhistoriska.

Hans-Lennart Ohlsson ser lite skamsen ut när han berättar att en viss intendent Ohlsson på Sjöhistoriska museet i slutet av 1990-talet skickade ett mejl till dåvarande museichefen Anders Björklund där han ifrågasatte varför bogvisiret skulle sparas över huvud taget.

– Jag kunde för mitt liv inte förstå var vi skulle göra av det, säger Ohlsson där han står tillsammans med Leif Grundberg i det klimatanpassade tältet på Musköbasen. I dag är Ohlsson och Grundberg överens om att det var rätt att bevara visiret för eftervärlden i stället för att välja något av de båda andra alternativen: skicka det till skroten eller sänka det till havets botten där resten av fartyget ligger.

– Hade man valt att lägga tillbaka bogvisiret skulle konspirationsteorierna om en eventuell sprängning ombord ha fortsatt, säger Hans-Lennart Ohlsson och

understryker att statens haverikommission slagit fast att olyckan, som krävde 852 människoliv inte orsakades av en explosion utan av att bogvisirets lås hade gått sönder. När Haverikommissionens arbete var avslutat överfördes bogvisiret hösten 1998 till Sjöhistoriska museet och har sedan dess flyttats runt. Längre stod bogvisiret i Södertälje hamn intill en inhägnad för nya, importerade bilar. Fördelen med den placeringen var att bogvisiret var välbevakat, nackdelen var att det stod utomhus under flera år och rostskadorna är därefter. När Södertälje hamn skulle starta en passagerarlinje till Riga och bygga en kryssningsterminal stod bogvisiret plötsligt i vägen. Det flyttades till Älvsnabben öster om Muskö med hjälp av kranen Lodbrok. Även här handlade det

om utomhusplacering, men sedan bogvisiret flyttades till Musköbasen har det förvarats inomhus, om än uppochner. – Här står det ju bra, men vi tycker att det är för otillgängligt. Varje gång någon ska komma hit och titta medför det en stor apparat, säger Hans-Lennart Ohlsson, som har många föremål i Sjöhistoriska museets magasin, men de andra föremålen är åtminstone lättillgängliga. Vid tiden för invigningen av Estoniamonumentet av Miroslaw Balka vid Galärvarvskyrkogården 1997 var det inte ingen som pratade om bogvisirets framtid. Det är först nu tiden kanske kan vara mogen. – För tio år sedan var det inte realistiskt att prata om att göra något med bogvisiret. Då var det fortfarande mycket känsligt, säger Leif Grundberg och fortsätter:

– Nu är det snarare så att det har skapats förväntningar från anhöriga och föreningar och då är det vår uppgift som statlig myndighet att fundera på hur vi ska göra. Det här är ett väldigt stort projekt som kommer att kräva mycket utredningar och mycket pengar.

Grundberg och Ohlsson är ense om att även om det finns massor skrivet och inspelat om den för svensk del största fartygskatastrofen i modern tid blir det hela mer handfast om man ser bogvisiret i verkligheten. Frågan är bara var, när och hur detta kan bli möjligt.

– Det är omöjligt att säga i dagsläget, säger Leif Grundberg, men om han ska våga sig på en gissning ligger det fem år fram i tiden. Lagom till 30-årsdagen med andra ord.

Lennart Berglund, ordförande i SEA, Stiftelsen Estoniaoffren och Anhöriga med

drygt 300 medlemmar säger att man har fört en dialog med Sjöhistoriska museet om bogvisiret och att det har varit en självklarhet för SEA att bogvisiret bevaras för att visas upp. Varken skrotning eller sänkning har varit något alternativ, säger han.

– Vi har nog försökt driva på eftersom det är svårt att ta sig till Muskö. Från vår sida vill vi att det blir ett monument någonstans. Gärna nära Sjöhistoriska museet, men då måste de bygga någon form av byggnad, säger Lennart Berglund. På själva minnesdagen, lördagen den 28 september, kommer en särskild ceremoni att äga rum vid minnesmonumentet vid Galaärvarvet i närvaro av kronprinsessparet och talmannen. Redan två veckor tidigare ska SEA att ordna en minnesutställning vid monumentet –

förutsatt att man får klartecken från
Djurgårdsförvaltningen.

Eva-Karin Gyllenberg

eva-karin.gyllenberg@dn.se

Ledare: Trumps mörka skugga vilar över världshandeln

SÖNDAG 21 JULI 2019

Ekonomisk tillväxt är inte något abstrakt. Den avgör vanliga människors välbefinnande och vardag. Jordens befolkning har ökat med drygt 2 miljarder sedan 1990. Samtidigt har antalet fattiga minskat med 50 miljoner varje år, vilket summerar till

omkring 1,25 miljarder färre fattiga nu än då.

I världens två mest folkrika länder, Indien och Kina, har hundratals miljoner människor befriats från armod – mellan 1990 och 2015 tredubblades Indiens bnp per capita och Kinas ökade nära åtta gånger. I Ostasien minskade den extrema fattigdomen från 60 till 4 procent.

Dessa länder har liberaliserat den inhemska ekonomin, men ännu viktigare är att de har öppnat sig för internationell handel. De exporterar och importerar varor och tjänster, till gagn för alla inblandade.

Den globala handeln är emellertid en komplex och ömtålig apparat. Företag och kunder tecknar avtal och olika regelverk sätter ramarna. Gigantiska containerfartyg har tillsammans med kompatibla lastbilar revolutionerat transporterna, och

handelsvägarna till havs garanteras i hög grad av den amerikanska marinen.

Valutakurser och andra rörelser på de finansiella marknaderna påverkar investeringar och handelsmönster.

Efter murens fall har frihandeln vindar svept över stora delar av världen, och flera stora aktörer har tagit bort handelshinder.

Men under president Donald Trumps ledning har USA slagit in på en protektionistisk väg. Han har lagt frihandelsavtalet med EU (TTIP) i malpåse och dragit sig ur det med länderna kring Stilla havet (TPP), samt inlett ett uttalat handelskrig med Kina.

Handelskriget påverkar nu ekonomin globalt. Singapore, en av världens mest öppna och exportberoende länder, brukar av experter betraktas som en kanariefågel som känner av sämre villkor tidigare än andra. Uttrycket kommer från att man förr

använde kanariefåglar för att känna av giftiga men doftlösa gaser i gruvor.

Det senaste kvartalet växte Singapores ekonomi med endast 0,1 procent på årsbasis. Exporten har sjunkit med hela 17 procent jämfört med för ett år sedan. Även i andra asiatiska länder, såsom Indonesien, Indien och Sydkorea, pekar exportsiffrorna ordentligt neråt i juni. En förklaring är att Kina köper mindre varor från dem.

Tillväxtsiffrorna för det senaste kvartalet i Kina är de lägsta på tre decennier. Orsaken är delvis de tullar som USA har lagt på över hälften av kinesiska varor som säljs dit. Följden blir att även producenter utanför Kina som ingår i värdekedjorna påverkas negativt – liksom konsumenterna i USA.

Det är osäkert hur långtgående och ihållande handelskriget blir, men det finns

en påtaglig risk för att det utvidgas till fler länder. Vietnam, liksom Sydkorea och Taiwan, sägs stå på tur att beläggas med tullar av USA. Detta kommer självfallet att få långtgående konsekvenser för utvecklingen i Asien, vilket inom ett par decennier kommer att hysa hälften av jordens befolkning.

Det är tragiskt att vår tids supermakt, som tidigare har varit tämligen frihandelsvänlig, nu lägger krokben i stället för att underlätta handel. Dels för att färre fattiga kommer att nå medelklassen, dels för att medelklassen kommer att få mindre för sina pengar. Alla förlorar på mindre handel och sämre tillväxt.

Den protektionistiska, negativa spiralen måste brytas.

DN 21/7 2019

”Flyktingar används som slagträ i samhällsdebatten”

SÖNDAG 21 JULI 2019

DN. DEBATT 20190721

Tendensen att politiska partier utnyttjar flykting- och migrationsfrågan som ett slagträ i en alltmer polariserad samhällsdebatt ökar, och invandringen får skulden för alla möjliga samhällsproblem. Nu behöver vi lyfta

blicken och fråga oss om inte mångfald är bättre än isolering och inåtblickande, skriver Jan Eliasson, vice generalsekreterare i FN 2012-2016.

Först tre personliga minnesbilder av migration och flyktingar.

Göteborg i början av 1950-talet:

SKF och andra industrier gick på högvarv och behövde arbetskraft. Många italienare sökte sig till Göteborg, en del med sina familjer. Några bodde i baracker nära SKF. Pappa sa till mig: ”Kan inte du och kompisarna gå ner och spela fotboll med deras barn, så att de känner sig välkomna”.

Libanon, 2013:

Hundratusentals syrier flydde över gränsen. Det skulle så småningom bli över en miljon, cirka en fjärdedel av Libanons befolkning. Libanesiska regeringen ville inte upprätta läger utan sökte fördela

flyktingarna över landets städer och byar. Det var för mig som FN-representant imponerande att se hur alla ställde upp och sökte möta flyktingvågen från Syrien. Stockholm, akutmottagningen på ett sjukhus på natten, 2019:

Alla var invandrare: läkaren, sjuk-sköterskan, undersköterskan, städerskan. Under mina timmar där som patient så talade jag med personalen om deras erfarenheter: om krigets fasor i Bosnien, politisk förföljelse i Latinamerika och hur mycket lättare det var att heta Sara än Soreh för att få jobb i Sverige.

Jag tror inte att vi är riktigt medvetna om att Sverige sedan länge inte bara finns i världen utan också att världen finns i Sverige. Det som våra mor- och farföräldrar byggt upp under 30-, 40-, och 50-talet fick en fortsättning under de senare decennierna på 1900-talet i den

invandring som säkrade ekonomisk tillväxt i vårt land.

På senare tid har den onda cirkeln av krig, förföljelse, klimatförändringar och fattigdom lett till en förstärkt flykting- och migrationsström, främst från länder utanför Europa. Mycket tyder på att denna trend kommer att hålla i sig.

Låt oss lyfta blicken och se närmare på detta internationella perspektiv. Cirka 270 miljoner människor i världen bor och arbetar i länder där de inte är födda (migranter). Cirka 70 miljoner är flyktingar från krig och förföljelse, varav 40 miljoner befinner sig innanför och 30 miljoner utanför gränserna. Vissa länder har tagit emot miljontals flyktingar, till exempel Pakistan, Iran, Turkiet, Libanon, Kenya och Uganda.

När vi i FN 2016 planerade det första toppmötet om flyktingar och migration

gjordes en rad studier om effekterna av migration och flyktingströmmar. Både Internationella Valutafonden (IMF) och OECD kom fram till att migrationen har haft en klart positiv inverkan på tillväxt och välbefinnande. Andra studier pekade på de viktiga konsekvenserna av migrationen för den vitala befolkningstillväxten. I våra diskussioner i New York talade också många delegater om mångfaldens och det internationella samarbetets positiva effekter på våra samhällen. Det är märkligt hur mycket samhällsklimatet har förändrats i många länder under de senaste tre till fyra åren. Flyktingar och migranter ses i den politiska debatten alltmer som hot och problem och allt mindre som tillgångar. När en färdigförhandlad överenskommelse i FN om principer för ordnad migration skulle undertecknas förra året hoppade ett

tiotal länder av i sista stund, ledda av USA och Ungern. Den sågs av dem – felaktigt – som en inbjudan till större invandring. Otvetydigt ledde den stora flyktingvågen 2015 från Mellanöstern till Europa till stora påfrestningar på mottagningskapacitet, både nationellt och lokalt. Det gällde centrala samhällsfunktioner som utbildning, bostäder och arbetsmarknad. De kulturella klyftorna var också ofta svåra att överbrygga. I Europa var det särskilt Tyskland och Sverige – som tagit emot fler flyktingar än andra EU-länder – som kände av dessa effekter. Men det ska också sägas att Sverige och Tyskland klarade denna uppgift mycket väl, vilket också uppmärksammades och uppskattades internationellt. Oroande under senare år har varit tendensen i många länder att politiska

partier och rörelser utnyttjar flyktingar och migranter för att öka rädsla, dela och polarisera och ge invandring skulden för alla möjliga samhällsproblem.

Än mer problematiskt är att dessa politiska kampanjer, med främlingsfientlighet som drivkraft, så ofta varit framgångsrika. De har i hög grad blivit katalysatorer för missnöje över andra samhällsproblem. Detta missnöje har i många fall varit förståeligt och legitimt, till exempel när det gäller inkomst- och förmögenhetsfördelning och skillnader mellan stad och land. Men i många fall har just flyktingar blivit katalysator för en splittrande debatt. Trumps valframgångar i USA och Brexitsidans vinst i Storbritannien måste ses i detta perspektiv.

Vad behöver vi då göra, både på politisk och individuell nivå, för att lägga en ny

kurs i migrations- och flyktingfrågan? Jag har fem förslag:

1. Klargöra vad migranter och flyktingar betytt samhällsekonomiskt, och betyder för våra länder i Europa, inte bara på kort utan också på lång sikt.
2. Se invandring i ett internationellt perspektiv – se behovet av insatser i ursprungsländer, av stopp för människohandel och av att värna den fundamentala rätten till asyl.
3. Analysera och fråga oss om mångfalden är ett bättre alternativ för vår framtid än isolering och inåtblickande.
4. Acceptera vårt ansvar att arbeta för att våra demokratiska samhällen gynnar alla samhällsgrupper och skapar den samhörighet som är nödvändig för att stå emot auktoritära och antidemokratiska krafter.

5. Satsa målmedvetet på en integration som tar tillvara alla mänskliga resurser i våra samhällen.

Allt detta innebär inte att vi kan blunda för de allvarliga problem vi ser i en del av våra förorter, på skolor och i motsättningar mellan olika grupper. Vi måste undvika skönmålning lika väl som demonisering av invandringen. Vi måste främja dialog och möten, tala med varandra på alla nivåer: i civilsamhället, i bostadsområden, i skolor och på arbetsplatser. Vi måste visa tolerans och medkänsla och skapa sammanhållning i en tid av utbredd oro och osäkerhet.

Om vi bestämmer oss för att se flykting- och migrationsfrågan som en positiv demokratisk arbetsuppgift snarare än som ett slagträ i en alltmer polariserad samhällsdebatt har vi kommit en bra bit på väg.

Förhoppningsvis kommer den snart uppsatta migrationspolitiska kommittén i Sveriges riksdag att sätta en positiv kurs framöver i denna för vårt samhälle så viktiga uppgift.

Jan Eliasson, vice generalsekreterare i FN
2012-2016

Flera EU-länder kräver att Iran släpper fartyget

SÖNDAG 21 JULI 2019

Flera länder fördömer Iran efter att landet tagit ett brittiskt fartyg i beslag i Hormuzsundet. Tyskland och Frankrike varnar för att den redan spända situationen riskerar att eskalera och att det vore "våldigt farligt". Iran ger en helt annan bild av vad som hänt.

I fredags kväll bordade och beslagtogs iransk militär den brittiskflaggade oljetankern Stena Impero. Fartyget var då

på väg genom det strategiska Hormuzsundet för att hämta last i Saudiarabien.

Storbritanniens utrikesminister Jeremy Hunt varnar för "allvarliga konsekvenser" om problemet inte löses snabbt.

"Gårdagens händelser i Persiska viken är ett oroande tecken på att Iran slagit in på en farlig väg av olagliga och destabiliserande åtgärder som svar på att Gibraltar LAGLIGEN hållit kvar olja på väg till Syrien", skriver han på Twitter på lördagen.

Storbritanniens försvarsminister Penny Mordaunt kallar beslaget för "en fientlig handling", skriver Sky News. Brittiska UD har också kallat till sig Irans toppdiplomat för att diskutera situationen, skriver The Guardian.

Senare på lördagen uppgav Hunt att han varit i kontakt med Irans utrikesminister

Mohammad Javad Zarif och att han uttryckt sin ”extrema besvikelse”.

– Brittisk sjöfart måste skyddas och kommer fortsätta skyddas, säger Hunt. Irans utrikesminister Zarif uppger i sin tur att händelsen måste utredas ordentligt och skriver på Twitter att ”till skillnad från sjöröveriet i Gibraltar sund sker våra handlingar i Persiska viken för att upprätthålla internationella sjöfartsregler”.

Tyskland och Frankrikes utrikesdepartement kräver nu att Iran omedelbart släpper kontrollen över fartyget. Storbritannien, Tyskland och Frankrike är tre länder som har varit ledande i diskussionerna med Iran om en nedtrappning av landets kärnprogram.

– Vi är djupt bekymrade över att en brittisk tanker tagits i beslag av iranska styrkor. Vi fördömer det och vill uttrycka

vår solidaritet med Storbritannien, säger en talesperson för det franska utrikesdepartementet.

En representant för det tyska utrikesdepartementet kallar den nuvarande situationen i området för en kris och säger att det vore ”väldigt farligt” om spänningarna i området ökar.

Enligt Jan Hallenberg, forskningsledare på Utrikespolitiska institutet, finns det risk för direkta krigshandlingar – framför allt mellan USA och Iran.

– Frågan är var tröskeln går. Om Iran beslagtar ett amerikanskt fartyg med amerikaner i besättningen tror jag att det finns mycket stor risk för att USA använder våld.

Uppgifterna om vad som hänt går isär. Enligt den iranska nyhetsbyrån Fars ska Stena Impero ha brutit mot internationella sjöfartsregler och bordats efter att det

krockat med en fiskebåt som sänt ut en nödsignal och bett om hjälp.

Enligt Iran befinner sig oljefartyget nu i Bandar Abbas-hamnen i södra Iran. De 23 personerna i besättningen, från bland annat Indien, Ryssland, Filippinerna och Litauen, uppges fortfarande vara kvar ombord.

Det svenska rederiet Stena Bulk som äger fartyget hävdar att det följt alla internationella sjöfartsregler när fartyget plötsligt bordades av iransk militär som sa att de skulle styra norrut mot Iran.

– Då befann sig fartyget på internationellt farvatten. Varför Iran har vidtagit de här åtgärderna, det har vi inte fått svar på, säger Stena Bulks vd Erik Hånell och tillägger att man fått uppgifter om att besättningen under omständigheterna mår bra.

– Men händelsen är chockerande. Vi tänker på besättningen och deras anhöriga och vi vill gärna ha direktkontakt med dem så fort som möjligt.

Relationen mellan Iran och Storbritannien har blivit allt mer ansträngd sedan den iranska supertankern Grace 1, med 2,1 miljoner fat olja ombord, stoppades av den brittiska marinkåren Royal Marines tillsammans med polis i Gibraltar som är brittiskt territorium.

Det skedde efter misstanke om att fartyget transporterade olja till Syrien och därmed bröt mot sanktionerna. Iran har förnekat detta och har kallat händelsen för ”sjöröveri”.

Irans revolutionsgarde lade på lördagen upp en video som visar hur mindre båtar närmar sig Stena Impero. Klippet ska visa hur maskerade styrkor med maskingevär

kommer ned på fartygets däck från en helikopter.

På lördagskvällen uppgav Storbritanniens utrikesminister Jeremy Hunt att det brittiska krishanteringsrådet Cobra förbereder ett uttalande i parlamentet kring vilka vidare åtgärder landet kommer att ta för att få fartyget släppt.

Thea Mossige-Norheim

thea.mossige-norheim@dn.se

Bakgrund

För tre år sedan drog sig USA ur kärnteknikavtalet med Iran och återinförde sanktioner mot landet. Detta har lett till spänningar och attacker kring Hormuzsundet, som är världens viktigaste oljepassage.

2 maj. USA stoppar tillstånd som somliga asiatiska länder haft att köpa iransk olja. Ett par dagar senare posteras en styrka med attackplan med närhet till Hormuzsundet.

5 maj. USA skickar en hangarfartygsledd flottilj och fyra bombplan efter uppgifter om att Iran planerar att attackera amerikanska mål.

8 maj. Iran meddelar att man har för avsikt att frångå delar av 2015 års kärnteknikavtal.

12 maj. Fyra oljetankrar – två saudiska, en norsk och en emiratisk – attackeras i Omanbukten. Iran får skulden men nekar. Oljepriset stiger.

13 juni. Två amerikanska tankrar attackeras i Omanbukten med samma efterspel. USA:s flotta evakuerar 44 personer från fartygen.

20 juni. Iran skjuter ned ett amerikanskt obemannat övervakningsplan. USA överväger ett militärt motdrag men avbryter planen.

4 juli. Brittisk flotta beslagtar iranska tankern Grace 1 utanför Gibraltar. Fartyget misstänks bryta mot EU:s sanktioner mot oljetransporter till Syrien. Iran förnekar att fartyget var på väg till Syrien och hotar dagen därpå att beslagta ett brittiskt fartyg om Grace 1 inte släpps.

7 juli. Iran meddelar att landet kommer öka sin anrikning av uran i strid mot 2015 års kärnteknikavtal. Det leder till en varning från USA.

10 juli. Brittiska flottan motar bort tre iranska fartyg som försöker stoppa fraktfartyget British Heritage. USA föreslår en internationell koalition som kan

eskortera oljetankrar genom sundet samt i Bab al-Mandeb.

13 juli. Brittiska utrikesministern Jeremy Hunt och hans iranska motpart Mohammad Javad Zarif diskuterar frisläppandet av Grace 1 mot löfte att Iran inte bryter mot EU:s sanktioner.

16 juli. Irans högste ledare, ayatolla Ali Khamenei, säger att man kommer att hämnas beslaget av Grace 1 och kallar det "ett piratangrepp".

17 juli. Iran beslagtar Förenade arabemiratens Panama-flaggade oljetanker Riah som befinner sig på iranskt vatten. Besättningen grips.

18 juli. USA hävdar att man skjutit ned en iransk drönare som kommit för nära ett amerikanske fartyg.

19 juli. Brittiskregistrerade Stena Impero beslagtas av Iran som hävdar att oljetankern brutit mot internationella sjöfartsregler. Svenska rederiet Stena Bulk, som äger fartyget, säger att det befann sig på internationellt vatten.

20 juli. USA uppger att man skickar stridsplan, luftvärn och mer än 500 soldater till Saudiarabien. Iran tycker inte att Storbritannien borde vara överraskat med tanke på tidigare varningar.

Katrine Marçal: Kritiken mot brittiska regeringen inte nådig

SÖNDAG 21 JULI 2019

Analys

Redan när Storbritannien beslag- tog det iranska fartyget utanför Gibraltar ifrågasattes motiven, bland annat av Sveriges tidigare utrikesminister Carl Bildt.

Jeremy Hunt, Storbritanniens utrikesminister, har varit upptagen med inrikespolitik på sistone. Eller inte ens inrikespolitik: Partiintern politik. Han har de senaste veckorna kampanjat för att bli det konservativa partiets ledare och därmed Storbritanniens premiärminister. Men Irans beslag av det brittiska oljefartyget Stena Impero i fredags har gjort att han snabbt har fått kasta av sig partiledarkandidatkostymen, och gå in i utrikesministerrollen. Iran kan vänta sig ”allvarliga konsekvenser” om landet inte släpper det brittiska fartyget sa Jeremy Hunt.

Den nuvarande krisen handlar inte om ett fartyg (Stena Impero). Utan om två. I början av juli beslagtogs den brittiska marinkåren nämligen tillsammans med polis den iranska tankern Grace 1 i Gibraltar. Man misstänkte att tankern

transporterade olja till Syrien och därmed bröt mot EU-sanktioner.

Iran menar att aktionen var illegal och har sedan dess hotat med en motreaktion mot ett brittiskt skepp. Och i fredags kom motreaktionen. Att något som beslaget av Stena Impero skulle hända var alltså i högsta grad väntat.

Kritiken i Storbritannien har därför inte heller varit nådig på sina håll. ”Jag finner det extraordinärt att vi trots att vi visste att Iran skulle försöka sig på något sådant inte har infört någon form av kontroller. Ett system som ser till att tankfartyg inte går in i den farliga zonen utan eskort”, sa till exempel Lord Alan West till Sky News. Han är tidigare chef för den brittiska flottan. Redan när Storbritannien beslagtogs det iranska fartyget i Gibraltar hördes vissa kritiska röster om de brittiska motiven. Bland annat skrev Sveriges

tidigare utrikesminister Carl Bildt på Twitter att han tyckte det rådde vissa oklarheter kring om den brittiska aktionen verkligen var legal.

Ja, EU har sanktioner mot Syrien, men, Iran är inte medlem i EU och den europeiska unionen ”har som princip att inte påtvinga sina sanktioner på andra”. Carl Bildts kommentar har det senaste dygnet lyfts fram igen i brittiska medier. Var det i själva verket diplomatisk press från USA som gjorde att Storbritannien beslagtogs fartyget?

Att det hela skedde i Gibraltar komplicerar också saken. Gibraltar är ett brittiskt territorium vid Spaniens södra kust. Den 456 meter höga Gibraltarklippan vid Medelhavets inlopp är i sig omtvistad. Spanien skrev över Gibraltar till den brittiska kronan 1713. Befolkningen på Gibraltar vill förbli briter men Spanien är

av annan åsikt. Spaniens relationer till Storbritannien har i århundraden präglats av oenigheten kring Gibraltar. Och de senaste veckorna är inget undantag. Spaniens utrikesminister Josep Borrell har sagt att Storbritannien beslagtogs det iranska fartyget på order från USA. Men i Storbritannien såg många hans kommentar just i relation till Gibraltar: Självklart att Spanien skulle uttala sig på detta sätt!

Josep Borrell ska emellertid bli hela EU:s utrikesminister i höst. Det finns med andra ord flera dimensioner i detta. Storbritannien ska ju som bekant även lämna EU.

Den brittiska regeringen förväntas de närmaste dagarna söka stöd hos andra för att sätta press på Iran. Jeremy Hunt menar att Irans beslag är olagligt medan

britternas beslag av den iranska tankern i Gibraltar var lagligt.

Många förväntar sig emellertid en lösning där skeppen i någon form utväxlas mot varandra. Den brittiska regeringens huvudfokus är nu att få hem det brittiska oljefartyget och dess besättning.

Jeremy Hunt har fullt upp. Nästa vecka ska Storbritannien dessutom byta premiärminister.

Ja, det är mycket just nu.

Katrine Marçal

katrine.marcal@dn.se

Nathan Shachar: Irans allt mer självsäkra agerande oroar

SÖNDAG 21 JULI 2019

Analys

USA:s beslut att skicka stridande förband till Saudiarabien efter ett långt uppehåll väcker stor uppmärksamhet i regionen.

Hittills har kungafamiljen i Riyad vägrat låta USA operera i landet annat än i krigstid. Men krisen i Persiska viken och oron för iranska attacker har satt sina spår.

Av allt att döma var det sauderna som begärde amerikansk närvaro, i avskräckande syfte, efter Irans allt mer självsäkra agerande på sistone. Redan för ett par dagar sedan började utrustning och luftvärnspjäser flygas in till flygbasen Prins Sultan utanför den saudiska huvudstaden.

Kronprins Mohammed bin Salman, Saudiarabiens härskare, sade på fredagen i ett högtidligt Twittermeddelande att ”USA och Saudiarabien agerar gemensamt för att slå vakt om fred och stabilitet i regionen”.

Om spänningarna mellan USA och Iran laddas ur i större skala så torde Iran och

dess bulvaner i regionen inte nöja sig med att beskjuta amerikanska mål. I Saudiarabien, Förenade Arabemiraten och Israel ser man över beredskapen.

Minst troligt är att Iran ger libanesiska Hizbollah order att attackera Israel med missiler, eftersom den israeliska reaktionen skulle äventyra Hizbollahs ställning som Libanons viktigaste inrikespolitiska aktör.

Enligt uppgifter som USA och Israel förnekar, men som fått stor spridning i regionen, var det premiärminister Benjamin Netanyahu som häromveckan övertalade Donald Trump att inte vedergälla Irans nedskjutning av ett amerikanskt pilotlöst flygplan över Hormuzsundet.

Det är inte orimligt att Netanyahu, som till varje pris vill ha lugn och ro under den israeliska valkampanjen, kan ha försökt

påverka sin vän i Vita huset att vänta med att bestraffa Iran. Detta vore åtminstone en förklaring. Trumps egen förklaring, att han ”oroat sig för civila dödsoffer”, vinner ingen tilltro någonstans.

Irans flygvapen, föråldrat och med kronisk brist på reservdelar, är ingen match för USA:s, som kan slå mot Iran från baser i Bahrain och Qatar, samt från krigsfartygen Abraham Lincoln och Boxer. Men i gengäld har Iran en massiv arsenal av ballistiska missiler, som kan nå vilket mål som helst i regionen och kryssningsrobotar som kan nå Europa. Det har skrivits många böcker om amerikanska beslutsfattares lättsinne och oförstånd i fråga om Mellanöstern. Donald Trump har det senaste halvåret slagit alla rekord i denna gren. Först då han började vrida om armen på Irans regim och skroderade om hur den

skulle kapitulera. Därefter när han lovade lära landet en läxa om det vågade besvara USA:s åtgärder. Och sedan, efter att Iran replikerat med attentat mot fartyg, då han avstod från att verkställa sina högljudda hotelser.

Så agerar ingen realpolitiker, i synnerhet inte i Mellanöstern. Bakom presidentens stora ord fanns varken beslut eller förberedelser.

Donald Trump hade förmodligen hoppats att Irans ledare skulle dra in hakan så snart de amerikanska krigsfartygen började patrullera oljefarlederna. Men den iranska regimen har dödat hundratals amerikanska och franska soldater i Beirut, den har mördat hundratals civila i Buenos Aires, Homs och Aleppo – utan att darra på handen. Att den skulle ha backat för Trumps Twittermeddelanden är en orimlighet.

Det finns gott om personer i Pentagon och på USA:s utrikesdepartement som skulle ha kunnat reda ut dessa saker för sin överbefälhavare, men de är som bekant inte tillfrågade.

Nathan Shachar

naranjal@gmail.com

Trump och Löfven i samtal om ASAP Rocky

SÖNDAG 21 JULI 2019

Nu har statsminister Stefan Löfven (S) dragits in i turerna kring häktningen av artisten ASAP Rocky. USA:s president Donald Trump har ringt honom för att diskutera fallet.

I ett meddelande skriver presidenten att Löfven sagt att ASAP Rocky ”kommer att bli rättvist behandlad”.

Donald Trump har tidigare sagt att han skulle kontakta Stefan Löfven angående situationen med den häktade amerikanska rapparen ASAP Rocky.

”Pratade just med Kanye West om hans vän ASAP Rocky. Jag kommer att ringa till Sveriges begåvade statsminister för att se vad vi kan göra för att hjälpa ASAP Rocky. Det är så många som vill att det här får en snabb lösning”, skrev Trump på Twitter på fredagen.

På lördagen skrev presidenten i ett nytt inlägg att han pratat i telefon med Stefan Löfven. Han skriver att det var ett ”mycket bra samtal” och att han personligen skulle kunna stå för ASAP Rockys borgen, ”eller ett alternativ”.

Löfvens pressekreterare Toni Eriksson skriver i ett mejl till DN att ”det var ett vänligt och respektfullt samtal som höll på i cirka 20 minuter”.

”Statsministern var noga med att påpeka att det svenska rättsväsendet, åklagare och domstolar, är helt självständiga. Och att alla är lika inför lagen och att regeringen varken kan eller kommer att försöka påverka rättsprocessen”, skriver han vidare.

Toni Eriksson säger också att det är möjligt att det blir uppföljande samtal, men att det för tillfället inte finns något inbokat eller planerat.

”Hur president Trump uppfattade samtalet eller vad han framförde får ni fråga Vita huset om. Det är vad som går att säga i frågan just nu”, skriver han.

I fredags beslutade Stockholms tingsrätt att artisten ska sitta kvar i häkte till den 25 juli, i väntan på att eventuellt åtal väcks.

Thea Mossige-Norheim

thea.mossige-norheim@dn.se

Bakgrund. Misstänks för misshandel i Stockholm

Den amerikanske hiphopstjärnan ASAP Rocky, vars egentliga namn är Rakim Mayers, sitter tillsammans med ytterligare två män häktad misstänkt för misshandel. Misshandeln ska ha ägt rum nära Hötorget den 30 juni. ASAP Rocky befann sig i Stockholm för en konsert på Stadion den 2 juli. Dagen därpå inställde han sig, enligt sin advokat, hos polisen.

Martin Gelin: Ett nytt krig skulle vara politiskt impopulärt på hemmaplan för Donald Trump

SÖNDAG 21 JULI 2019
Analys

Donald Trump försökte vid en pressträff på fredagen tona ned konflikten med Iran. Men han upprepade samtidigt tidigare hot om att Iran kan få betala ett högt pris om - konflikten trappas upp.

Den amerikanske presidentens uttalanden gjordes vid en pressträff i Vita huset efter att beskedet om att Iran beslagtog ett brittiskt tankfartyg på fredagen.

Ytterligare ett fartyg i Hormuzsundet ska ha stoppats på fredagen, men sedan släppts, enligt fartygets rederi. Donald Trump lovade än en gång att det han beskrev som fortsatta aggressioner från Iran kan få allvarliga konsekvenser.

– Vi har de bästa fartygen i världen, de dödligaste fartygen, men vi vill inte behöva använda dem. Och vi hoppas för deras skull att de inte gör något dumt. Om de gör det, då kommer de att få betala ett

högre pris än någon någonsin betalat, sade Trump vid pressträffen.

Trump's utrikespolitiska rådgivare John Bolton, som länge varit en av USA:s mest högljudda hökar när det gäller Iran, hävdade att Iran trappat upp konflikten som en följd av det kärnteknikavtal som genomfördes under Barack Obamas tid som president. Bolton kallade på fredagen Iranavtalet ett ”stort misstag” och lovade att fortsatt sätta ”maximalt tryck” på Iran. Hans påståenden fick kritik från Iran-experten.

– Ett av de värsta misstagen av Trumps administration, som nu klart visar sig, var att avbryta Iran-avtalet, kommenterade Nicholas Miller, expert på spridningen av kärnvapen och statsvetare på Dartmouth-universitetet.

I takt med att nästa presidentval närmar sig har konflikten med Iran skapat ett

utrikespolitiskt dilemma för Trump. Å ena sidan har han en vana att uttrycka sig hotfullt och aggressivt mot länder som - provocerar USA.

Å andra sidan har han i flera år lovat att minska, snarare än öka, USA:s militära närvaro globalt. Han vet också att ett nytt krig i Mellanöstern skulle vara politiskt impopulärt på hemmaplan.

Trump's egen administration befolkas samtidigt av militära hökar, som Bolton och utrikesminister Michael Pompeo, som länge diskuterat möjligheterna att invadera Iran, samtidigt som Trump själv tycks vilja avvakta.

Pompeo besökte i helgen en konferens om terrorism i Argentinas huvudstad Buenos Aires, där han sade att Iran och Libanon är växande oroshärdar för terrorism.

Trump bekräftade på fredagen att senatorn Rand Paul, som förespråkar

diplomatiska relationer med Iran, kommer att ha en ledande roll vid förhandlingar med regimen.

Paul ska i veckan ha träffat Irans utrikesminister Javad Zarif och senatorn sade på fredagen att det vore ett ”oerhört framsteg” om det gick att få Iran att lova att landet inte kommer att försöka utveckla kärnvapen.

Det fanns dock redan sådana - formuleringar i just det Iran-avtal som Trumpadministrationen självmant valde att lämna.

– Jag tror att diplomati vore en väldigt bra idé. Om sanktioner ska fungera måste vi även diskutera att ta bort dem. Eftersom vi nu har maximalt tryck på Iran och maximala sanktioner mot dem måste vi ha en diskussion om vad vi kan kräva för att ta bort sanktionerna, sade Paul till Fox News i torsdags.

Samtidigt pågår ett kommunikationskrig mellan de två regimerna. Trump hävdade på fredagen att den amerikanska militären skjutit ned en iransk drönare i Hormuzsundet, men Iran förnekade detta.

Det är talande att Trump förändrat USA:s internationella anseende så till den grad att det inte längre är självklart för USA:s allierade att lita på det som landets - administration påstår.

Martin Gelin

Väljarna räds inte oerfarna ledare

SÖNDAG 21 JULI 2019

Analys.

Efter en febril politisk vår kallas Ukrainas väljare än en gång ut att rösta, denna gång till parlamentet. Söndagens val kommer att avgöra om den nyvalde presidenten Volodymyr Zelenskyj kan bilda en lojal regering med möjlighet att genomföra sin politik.

Ska man tro de senaste opinionsmätningarna i Ukraina, och de har tidigare i år visat sig vara tillförlitliga, - kommer Volodymyr Zelenskyj och hans

parti *Folkets tjänare* att surfa fram mot en ny brakseger i dagens parlamentsval.

Ett parti som är namngivet efter en komisk tv-serie om en lärare som oväntat blir president – spelad av Zelenskyj själv – och som inte har en enda ledamot i det avgående parlamentet, väntas få mellan 42 och 52 procent av rösterna.

Det skulle teoretiskt kunna ge partiet en egen majoritet. Men endast drygt hälften av parlamentets 424 mandat fördelas på riksomfattande partilistor. De övriga platserna utses i enmansvalkretsar, där utgången kan bli helt annorlunda.

Det kan ge Zelenskyj stora besvär. Utan uppbackning från Verchovna Rada – det ukrainska parlamentet – är landet minst sagt svårt att styra.

Ukrainas styrelseform kan nämligen inte betecknas som stabil. I denna relativt unga statsbildning – mindre än 30 år gammal –

har den pendlat mellan starkt president-styre och parlamentarisk republik.

Författningen har ändrats flera gånger; den som gäller just nu stadgar att landet har en begränsad presidentmakt och ett stort inflytande för parlamentet.

Det innebär att Ukrainas president är statschef, men inte regeringschef.

Zelenskyj får visserligen utse premiärministern, men utnämningen måste godkännas av parlamentet.

Dessutom är det parlamentet som stiftar lagar.

Först med ett dominerande inflytande i parlamentet kan Zelenskyj visa om han kan uppfylla sina viktigaste vallöften – att komma till rätta med den väldiga korrup-tionen och att avsluta kriget i östra Ukraina som sedan 2014 har skördat 13 000 dödsoffer.

Att *Folkets tjänare* blir störst förefaller i varje fall säkert. Zelenskyj vann valet i april med de förkrossande siffrorna 73 procent mot den sittande presidenten Petro Porosjenkos 24 procent. Trots att han inte har hunnit uträtta mycket tycks inte stödet för honom ha minskat väsentligt.

Inget annat parti kommer i närheten av *Folkets tjänare*.

Lite överraskande – med tanke på den ryska militära interventionen och annekteringen av Krim – placerar mätningarna ett Moskvatroget parti på en möjlig andra plats. Men det handlar om blygsamma siffror, för Viktor Medvedtjuks parti *Oppositionsplattformen – för livet*. Enligt den sista opinionsundersökningen i torsdags kommer Medvedtjuk – som är nära vän till den ryske presidenten

Vladimir Putin – att kamma hem drygt 10 procent.

Strax efter, på en neslig tredje plats och 7,7 procent, hamnar expresident Petro Porosjenkos parti *Europeisk solidaritet*. På fjärde plats placerar sig förra premiärministern Julia Tymosjenko och hennes *Fosterlandet* med 6,9 procent. Femma blir rocksångaren Svjatoslav Vakartjuk och hans nya parti *Rösten* med 5,9 procent.

Inget annat parti väntas klara 5-procentsspärren till parlamentet.

Om dessa siffror också bekräftas i valet visar de att gamla politiska eliter – oavsett de är proryska operatörer, korrumperade oligarker eller högernationalister – är förbrukade och att de missnöjda väljarna vill se nya ansikten vid statsrodret.

De nya ansiktena kan mycket väl komma att bestå av politiskt oerfarna personer.

Om före detta underhållaren Zelenskyj inte lyckas få egen majoritet kommer det sannolikt bildas en koalitionsregering. Då ligger närmast till hands att *Folkets tjänare* regerar ihop med Rösten, två partier som inte leds av etablerade politiker.

Hur dessa gröngölingar klarar av att styra den krisdrabbade nationen är svårt att förutspå. Zelenskyj har sagt sig vilja förhandla med Putin om en fredslösning mellan Kiev och Moskva. Men han övertar samma dilemma som företrädaren Porosjenko: Bättre ukrainsk-ryska relationer vore önskvärda, men är omöjliga så länge främmande (ryska) soldater trampar på Ukrainas jord. Konflikten är närmast olöslig eftersom Putin inte har någon som helst avsikt att återlämna halvön Krim, som sedan 2014 är en del av Ryska federationen, och inte

heller är beredd att släppa kontrollen över de ockuperade delarna av Donbass.

På sin sida har Ukraina varken politisk eller militär styrka att återerövra sina förlorade territorier. Det vet alla, inklusive Zelenskyj, men det sägs sällan rent ut.

Michael Winiarski

Presidenten. Komikern blir sannolikt störst igen Den tidigare komikern Volodymyr Zelenskyj, 41, vann en jordskredsseger mot Petro Porosjenko i presidentvalet i april. Nu hoppas han att det nybildade partiet *Folkets tjänare*, med i dag noll ledamöter i parlamentet, ska få majoritet så att han får fria händer att styra landet. Om han lyckas med det anses det vara första gången sedan Ukraina blev självständigt 1991 (efter Sovjetunionens upplösning) som presidenten, parlamentet och regeringen helt styrs av samma politiska grupp.

Det som i så fall återstår att se är vad denna i huvudsak västvänliga samling nyvalda politiker gör med sin makt. Ukraina befinner sig i ett

geopolitiskt och ekonomiskt skruvstäd, mellan ett ökat tryck från Ryssland (som nu har börjat dela ut ryska medborgarskap och pass till alla invånare i Donetsk- och Luhansk-regionerna) och kraven från IMF och andra västliga finansiärer att skapa ordning i den korrumpierade ekonomin.

Ju mer Kiev rör sig mot väst, desto mer ökar Moskvas press och försök att destabilisera Ukraina. Det är en ekvation som kan visa sig vara för svår för Zelenskyj.

Putins vän. Maktspelare som leder proryskt parti. Ledaren för partiet *Oppositionsplattformen – för livet* heter Viktor Medvedtjuk, 64 år. Han är en erfaren politisk maktspelare och oligark. En ukrainare som står närmare Kreml är svårt att föreställa sig.

Han är den ryske presidenten Vladimir Putins bundsförvant och vän sedan början av 2000-talet. Putin är gudfader till Medvedtjuks yngsta dotter Darina.

Politiskt sett är han en förespråkare för ett närmande till Moskva. EU har Medvedtjuk fördömt som "ett nytt nazistiskt Tredje riket". Han var under åren 2002–2004 stabschef hos president Leonid Kutjma, och en av Viktor Janukovytsj rådgivare

under presidentvalet 2004. Han har beskyllts för att ha spelat en aktiv roll i de blodiga massakrerna under Majdan-protesterna i januari-februari 2014, men har aldrig ställts inför rätta.

I valet framhåller Medvedjuks parti ett slut på kriget (dock på de ryska villkoren att separatisternas utbrytarrepubliker i Donbass ges autonomi).

Enligt den senaste mätningen kan partiet bli näst störst, med 10–12 procent av rösterna.

Expresidenten. Försök till revansch för oligarken. Efter förlusten i presidentvalet i april bytte Petro Porosjenko, 53, namn på sitt parti från *Petro Porosjenkos block* till *Europeisk solidaritet*.

Kanske var det ett erkännande av att hans namn inte är så säljande som innan han krossades av Volodymyr Zelenskyj i presidentvalet.

Porosjenko valdes till president i maj 2014 i efterbörden till Majdan och den ryska militära interventionen under vårvintern, då bland annat den ukrainska halvön Krim rycktes loss och annekterades av Ryssland.

Han fick stort väljarstöd den gången, då han förespråkade ett större samarbete med västvärlden och en hård linje mot den ryska

aggressionen. Kriget mot de ryska separatisterna avgjordes aldrig, utan förvandlades till en fryst konflikt. Den andra frågan han inte heller lyckades med var korruptionen.

Ett problem var att han själv är en rik oligark – han byggde sin förmögenhet på en chokladfabrik – och förknippades så pass mycket med just korruptionen i landet. Det bästa han nu kan hoppas på är att hårfint komma över 5-procents-pärren.

Gasprinsessan. Kommer hon att få en ny chans? Partiet *Fosterlandet* har letts av Julia Tymosjenko, 58 år, i många år. Men hennes attraktionskraft har varit i stadigt fallande under det senaste årtiondet. Innan dess ansågs hon ha möjlighet att stiga till den högsta positionen i landet. Men hennes tre försök att bli president misslyckades, mot Viktor Janukovyjtj 2010, mot Porosjenko 2014 och mot Zelenskyj våren 2019. I det senaste försöket fick hon endast 13 procent och gick inte vidare till andra valomgången.

Hon blev ett stort namn under den ”orange revolutionen” 2004 mot den proryske Janukovyjtj, Tymosjenko var landets premiärminister två gånger och har dessutom suttit fängslad två

gånger (senast frisläppt efter Majdanrevolutionen 2014).

Hennes nedåtgående politiska bana beror bland annat på att hon av allt fler ukrainare betraktas som korrupt politiker. ”Gasprinsessan” kallades hon efter sin tid som chef för ett stort gasbolag på 1990-talet, då hon anses ha skapat sig en stor förmögenhet. Hon fick en del stöd bland äldre väljare när hon lovade sänkta gaspriser, men anklagades då för populism.

Rockstjärnan. Artisten är ett oskrivet blad Kommer Svjatoslav Vakartjuk, 44, ledare för partiet *Rösten*, att kunna upprepa Zelenskyjs trick: att som underhållare utan politisk bakgrund plötsligt få makt i Ukrainas statsledning? Det är nog vad Vakartjuk, sångare i veteranrockgruppen Okean Elzy hoppas på. Fungerade det för komikern Volodymyr Zelenskyj kan det fungera för Vakartjuk. Som en av Ukrainas mest populära artister (Okean Elzys musik fungerade som soundtrack under den orange revolutionen 2004 och Majdan 2014) kan han få stöd av miljoner väljare som är missnöjda med årtal av politisk

stagnation, svajig levnadsstandard och utbredd korruption.

Därför har Svjatoslav Vakartjuk sett till att omge sig med personer utan tidigare politisk erfarenhet (eller belastning beroende på hur man ser det). Det gäller dock inte riktigt honom själv: Han valdes in i parlamentet 2007 men hoppade av efter kort tid.

Hans program är liksom Zelenskyjs allmänt väst-tillvänt. Men han betonar starkare att Ukraina bör gå med i EU och Nato.

Fakta. Valet till parlamentet

Omedelbart efter att Volodymyr Zelenskyj tillträdde som president i maj upplöste han parlamentet och utlyste ett nytt val till i dag den 21 juli.

424 ledamöter ska väljas in i parlamentet. 225 av dem utses av landsomfattande partilistor. Övriga väljs i enmansvalkretsar.

Tröskeln för ett parti att komma in är 5 procent.

Flyg till Kairo ställs in efter - terrorvarning

SÖNDAG 21 JULI 2019

British Airways ställer in alla flyg till Kairo som en "försiktighetsåtgärd" under de kommande sju dagarna. Samtidigt varnar brittiska UD för en "förhöjd risk för terror som riktar sig mot flyget" i Egypten.

British Airways beslutade på lördagen att ställa in alla flyg till Egyptens huvudstad Kairo under de kommande sju dagarna, uppger Reuters. Bolaget gav inga ytterligare uppgifter om vad som ligger bakom beslutet.

Brittiska utrikesdepartementet uppdaterade på fredagen sina reserekommendationer till Egypten. ”Det är en förhöjd risk för terror som riktar sig mot flyget. Ytterligare säkerhetsåtgärder kommer att vidtas för flyg som avgår från Egypten till Storbritannien”, skriver det, enligt BBC.

DN har sökt svenska UD för en kommentar.

Thea Mossige-Norheim

”Jag är övertygad om att vi kommer att enas. Partiet är också övertygat.”

SÖNDAG 21 JULI 2019

Adriana Lastra, spanska Socialistpartiets (PSOE) vice partiledare, är hoppfull att nå en överenskommelse med vänsterpartiet Podemos om ett regeringssamarbete. Det skulle bana väg för premiärminister Pedro Sánchez att godkännas formellt av parlamentet nästa vecka.

TT-Reuters

Massprotest för fria val i Moskva

SÖNDAG 21 JULI 2019

Ryssland.

Fler än 20 000 personer, däribland framträdande oppositionspolitiker, samlades på lördagen i centrala Moskva för att kräva fria och rättvisa lokalval. Bakgrunden är att flera oppositionspolitiker, allierade med regeringskritikern Aleksej Navalnyj, hävdar att de, och många andra Kremlkritiker, på felaktiga grunder nekats att kandidera i stadens lokalval i september.

TT-AFP

Stort beslag av sprängämnen i Hongkong

SÖNDAG 21 JULI 2019

Polisen i Hongkong uppger att man har gjort ett rekordstort beslag i en misstänkt bombfabrik. Beslaget kopplas av polisen till de pågående protesterna.

Det var under en räd i en industrilokal på fredagsnatten som polisen hittade bland två kilo av det kraftiga sprängämnet acetonperoxid. En 27-årig man är gripen misstänkt för innehavet. På platsen fann polisen också frätande syra, gasmasker och knivar.

Enligt polisen har man även hittat material från självständighetsgruppen "Hong Kong National Front" i lokalen. Gruppens talesperson, Baggio Leung, uppger att han inte vet varför sprängämnen hittats tillsammans med materialet, skriver The Guardian. På platsen ska ha funnits informationsmaterial kopplade till demonstrationerna i Hongkong, som startade i början av juni mot ett lagförslag för att möjliggöra utlämning av misstänkta brottslingar till Kina. Protesterna har sedan dess utvecklats till ett allmänt missnöje med styret. Polis har stoppat - demonstranter från att på söndagen avsluta sin marsch i stadens affärskvarter.

DN

Vulkanutbrott stängde flygfält

SÖNDAG 21 JULI 2019

Italien.

Vulkanen Etna på Sicilien har fått ett utbrott. Etna, som är Europas högsta aktiva vulkan, sprutade ur sig lava och rök under natten mot lördag, och skickade upp en hög askpelare som tvingade två flygplatser i staden Catania att stänga. De har delvis kunnat öppna igen.

TT-AFP

Björn Wiman: Drömmen att åka till månen är en flykt från oss själva

SÖNDAG 21 JULI 2019

Månlandningen var storslagen föreställning – men också en illusion av nationell enighet. Liksom i dag användes rymdkapplöpningen för att undvika att se oss själva i ansiktet, skriver Björn Wiman.

Det största cirkusnumret hittills i jordens historia, utfört under den vidaste av kupoler – himlavalvet självt.”

DN:s huvudledare den 22 juli 1969 hade ett poetisk och konstnärligt anslag. Men så var det också chefredaktören Olof Lagercrantz själv som slog på tangenterna. Givetvis handlar det om en av århundradets största nyhetshändelser, tillfället då den amerikanska astronauten Neil Armstrong blev den första någonsin att beträda månens yta: ”En fot som trevade nedanför trappans nedersta steg och tog mark. En människa första gången på en främmande planet.”

Olof Lagercrantz finner ”något gammaldags och nästan ’hemtrevligt’ över det hela”: flaggan med ränderna och de femtio stjärnorna placerades på den nu erövrade månen som i en film från upptäcktsfärdernas 1800-tal. Men han ser

också, i skuggan av kriget i Vietnam, mörkare imperialistiska undertoner. ”Månlandningen kommer att rubba den sköra maktbalansen i världen och föra Förenta staterna till ett nytt steg mot världsherravälde”, varnar han. ”Makten är hänsynslös. Historien är ett enda stort blodigt exempel därpå.”

Det fanns fler dimensioner än så. I sin nya bok ”Rymdens alfabet” skriver författaren Maria Küchen om hur

Apolloastronauterna gav USA ”en välkammad framgångsstory” som alternativ till den militära katastrofen i Vietnam. Månfararna bättrade på militarismens och ”familjevärderingarnas flagnande förgyllning” i en tid då sådant hade börjat framstå som solkigt och överspelat. Månlandningen skulle ge en illusion av en enad nation.

Men det var just en illusion. Stödet för det väldiga rymdprojektet är till stora delar en historisk efterhandskonstruktion. De flesta amerikaner tyckte inte att satsningen var värd de väldiga kostnaderna.

I synnerhet fanns en motsättning mellan många svarta och vita, kanske tydligast kanaliserat i jazzpoeten Gil Scott-Herons låt ”Whitey on the moon”. Den gav uttryck för den utbredda känslan av att rika ”vitingar” åker till månen medan USA:s fattiga svarta blir bitna av råttor i slummen och inte har råd att betala sina tandläkarräkningar.

I samband med avskjutningen i Cape Canaveral den 15 juli 1969 anlände en symbolisk delegation med svarta ledare från medborgarrättsrörelsen på fyra mulor och två skrangliga kärror för att peka på ”den tragiska och oförsvarbara klyfta som

finns mellan USA:s teknologiska förmåga och våra sociala orättvisor”.

I boken ”Apollo in the age of Aquarius” – ungefär ”Apollon i Vattumannens tecken” – citeras en progressiv politiker som inte säger sig kunna rättfärdiga stora utbetalningar för att ta reda på om det finns mikroorganismer på Mars när han ”vet bestämt att det finns råttor i lägenheterna i Harlem”.

Samma dag som Neil Armstrong tog sitt ”jättekliv för mänskligheten” kunde tidskriften New Yorker rapportera från en bar i Harlem att ”knappast någon” följde tv-sändningarna. En svart stamgäst kommenterade bristen på svarta astronauter i Apolloprogrammet: ”There ain’t no brothers in that program”.

I efterhand är det lätt att se att han och övriga skeptiker fick rätt. Bara fyra år efter högtidsstunden i tv ströps Apolloprojektet.

Därefter har människan inte gjort några seriöst menade försök att återvända till månen.

Förrän nu. Tidigare i år misslyckades den israeliska rymdfarkosten Beresheet när den kraschade på månen i stället för att mjuklanda.

Också Indien har liknande planer. USA:s president Donald Trump pendlar mellan att skrodera om att amerikaner åter ska sätta sin fot på månens yta senast 2024 (händelsvis sista året under hans andra presidentperiod) och att ta tillbaka uppgifterna. Förmögna entreprenörer som Elon Musk och Jeff Bezos drömmer om reguljärtrafik till andra himlakroppar. Mest av allt tycks situationen återspegla en värld där fantasteri och dårskap allt mer tillåts sätta dagordningen. Samtidigt som Trumpadministrationen dundrar om rymden stryper de anslagen till

rymdstyrelsen Nasas forskning och arbete kring den akuta klimatkrisen.

Men drömmarna om månen återspeglar det intrikata samspelet mellan teknologi, ekonomi, politik och sociala och kulturella föreställningar. Förtrollningen kring tekniken är kanske vår avförtrollade tids enda verkliga religion. Vi inriktar den teknologiska kapaciteten på att resa till en främmande himlakropp i stället för att säkerställa att vi ska kunna fortsätta leva på den vi redan har.

Dagens polariserade debatt har klara ekon av det sena 1960-talet, då den konservativa propagandan målade ut aktivism mot rasism, sexism och miljöförstöring som försök att splittra och försvaga nationen. I dag liksom i går används rymdkapplöpningen som en flykt; genom att koncentrera oss på månen undviker vi att se oss själva i ansiktet.

Samtidigt finns det både en förståelig fascination och en sublim skönhet i den största av drömmar.

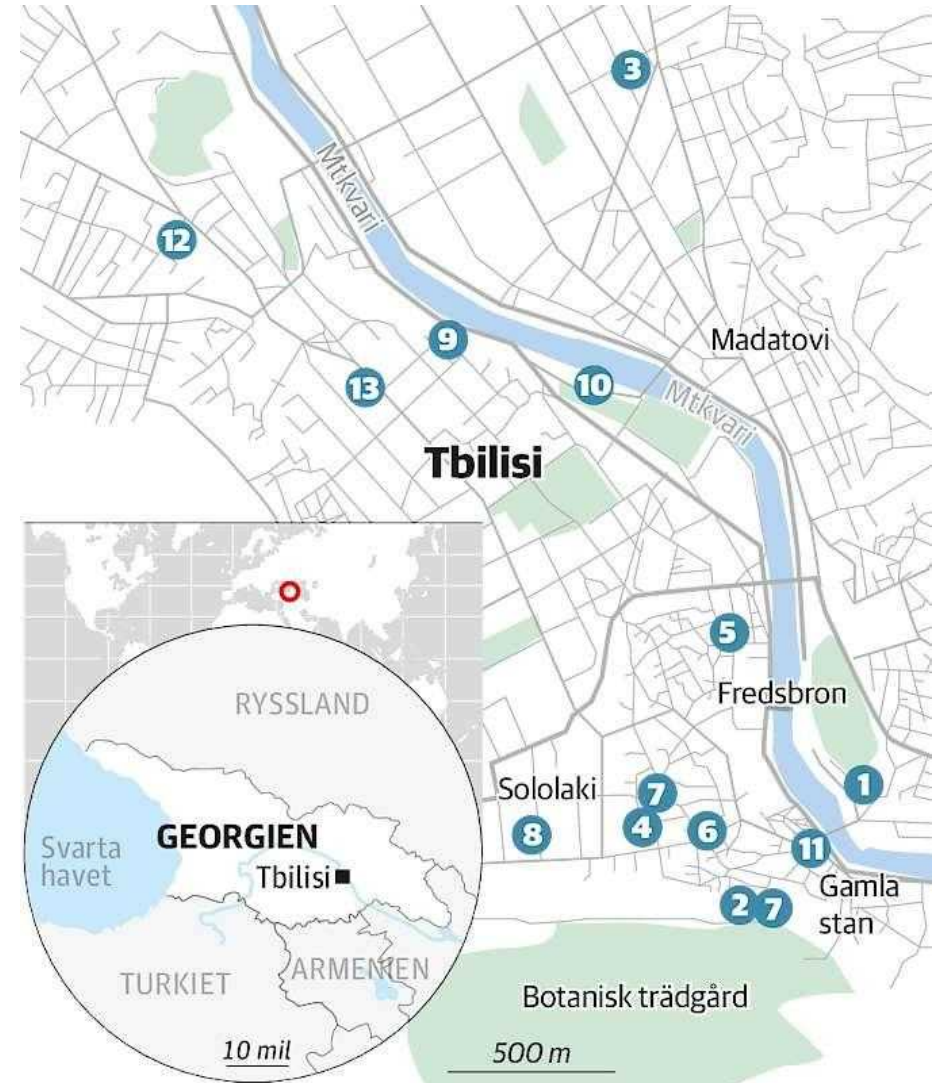
I filmen "First man" från förra året berättar den fiktive Neil Armstrong om hur han genom att se jorden från rymden har förstått hur fragil den livsnödvändiga atmosfären runt vår planet är: att se jorden så som man ser den från långt håll tillåter oss att se saker och ting som vi borde ha sett för länge sedan – men inte haft förmågan att se förrän nu.

Det är samma insikt som förmedlades av den legendariska bildserien "Earthrise" (Jorduppgång), som togs från månens baksida av besättningen på rymdskeppet Apollo 8. Fotografiet har kallats en av de viktigaste miljöbilderna någonsin, kanske för att det exponerar den tidlösa, intuitiva insikten om vår

blåskimrande planets bräcklighet i den
likgiltiga svarta världsrymden.

Björn Wiman

bjorn.wiman@dn.se

Tbilisi – staden med stort hjärta

SÖNDAG 21 JULI 2019

Tbilisi gör mig upprymd. Här kastas jag in i en skön värld som gränsar mellan öst och väst och mellan kaos och ordning. I Georgiens huvudstad är ingenting förutsägbart.

Solen reflekteras i glaset över den spektakulära fredsbron när jag går över floden Mtkvari. Bakom mig tornar det futuristiska konserthuset upp sig med två jättetuber i silver. Till vänster svävar gamla trähus likt svalbon över vattnet, intill Metechikyrkan. Och rakt fram reser sig berget med de äldsta kvarteren, krönta

av fästningen Nariqala. Det var där, kring de svaveldoftande varma källorna, som staden en gång tog form. Tbilisi kommer nämligen från ordet Tbili, som betyder varm. I dag ger termalbadens kupolformade tak, och moskén där sunni- och shiamuslimer unikt nog samsas om utrymmet, en känsla av att vara någonstans i Centralasien. Jag köper en tjurtjchela – valnötter som doppats i druvjuice – och kisar upp mot Nariqala. Utsikten därifrån är fantastisk och man kan ta en zipline ner till botaniska trädgården. Men jag vill inte trängas med alla andra utan tar en vindlande trappa till Café 144 Stairs i stället. Där är stadsvyerna lika fina och jag kan i lugn och ro njuta av en kaffe och kika på kaféets coola georgiska konst. Så här är det hela tiden i Tbilisi. Man översvämmas av en mångfald som tidigt

blev en del av livsstilen här. Georgierna har genom historien levt sida vid sida med invaderande mongoler, turkar, perser och ryssar. Sidenvägen fick nya tankar och idéer att flöda här. Och även om det har satt sina spår så har kärnan i den georgiska kulturen bibehållits, liksom språket. Allt samspelar, som i georgisk polyfonisk sång, där sju stämmor bildar en mäktig harmoni.

Men fastna inte i Gamla Stan. Bara några kvarter bort är det knappt några turister och inte lika tillrättalagt. Här kan man kika in på spännande bakgårdar och gå ”all in” när det gäller Tbilisis mosaik av balkonger. Den vackraste ligger på Betlemigatan. En knarrande trätrappa med färgade glasfönster leder upp till snidade träpelare som tillsammans med fikonsträd ramar in balkongen. *Det* är Tbilisi för mig. Balkongen ligger i Sololaki,

ett distrikt som växte fram under den tsarryska tiden när staden blomstrade kulturellt och fick författare som Lev Tolstoj och Alexandre Dumas att söka sig hit. En bit bort, i ett slitet jugendhus, huserar georgiska författarförbundet. Där lagar en av landets mest kända kockar, Tekuna Gachechiladze, lyxiga måltider på den vackra innergården. Hennes mat är traditionellt georgisk med en twist, något hon blivit ifrågasatt för.

– Under sovjettiden stagnerade allt och vi höll hårt fast vid det georgiska för att överleva, vi vågade inte förändra, säger Tekuna. Men det som egentligen är typiskt georgiskt, och det gäller inte bara mat, är det innovativa. Att inspireras. Ge och ta. Som vi gjort genom hela vår historia. Georgisk mat bygger på bra råvaror, ekologiskt och närodlat, och har gärna smak från öst som valnötter, vitlök,

koriander och chili. Det finns också en förkärlek för smårätter. Som på Café Leila. Deras vegoröror och georgiska ostar är gudomliga. Man måste också prova en chatjapuri på ett gatukök, en slags korsning av pirog och pizza med massor av ost, och georgiska dumplings, chinkali. Shopping då? Underjordiska Meidan Bazaar har det mesta i presentväg. Och missa inte loppmarknaden vid Dry Bridge med allt från antikviteter till sovjetnostalgi. Där kan du fynda bland vinylskivor, gamla kameror och gasmasker från andra världskriget. Det är en värld för sig. Precis som på andra sidan floden. Där Fabrika ligger, en industrilokal från sovjettiden som förvandlats till vandrарhem med barer, restauranger, ung design, fullt ös och många hipsters. Ett sätt att upptäcka Tbilisi är att ta Vinbussen. Faktum är att vinet föddes i

Georgien. Åtminstone tyder nyupptäckta, 8 000 år gamla, utgrävningsfynd på det. Dessutom finns det över 500 olika druvsorter i detta lilla land, en genetisk mångfald som kan innebära att även själva drycken har sitt ursprung här. I dag har mycket av sovjettidens massproduktion återgått till familjeägda gårdar som producerar kvalitetsvin igen. Delvis i enorma traditionella lerkrus, så kallade kvevri, som grävs ner i marken, en process som är så unik att den är upptagen på Unescos världsarvslista. Därför vore det synd att besöka Tbilisi utan att prova georgiskt vin. Och Vinbussen är en kul kombo av sightseeing och vinprovning. Jazztoner letar sig ut genom fönstret på ett slitet hus med byggställningar. De kommer från restaurang Purpur en trappa upp där inredningen är romantisk. Antikviteter,

vintage och blommiga dukar får det att kännas som att gå in i någons vardagsrum. Besökaren kan nästan förnimma det liv som en gång utspelades här, när huset ägdes av en köpman som handlade längs sidenvägen och hade ett kamelstall på bottenvåningen. Livebandets mjuka jazz virvlar runt i vardagsrummet liksom ett glas rött Saperavi Kvevri i mitt inre. Hur ska det gå för Tbilisi, ja hela Georgien, som med självständigheten 1991 till slut började färdas på väg mot demokrati. Kvar finns korruption, auktoritära krafter och fattigdom. Och hur är det med nationalismen?

– Vi har varit öppna mot alla kulturer och religioner under så många sekler, säger min vän författaren och vinkännaren Dato Turashvili, när han sätter sig vid mitt bord.
– Vi gillar förstås inte allt, fortsätter han. Men vi har alltid haft en stor öppenhet. Vi

har till och med ett speciellt uttryck på georgiska att ”varje gäst är en Gud”. Vår kultur skulle vara väldigt fattig utan andras influenser. Vi kan inte vara lyckliga utan andra. Så det där är inte farligt för oss. Tror jag. Hoppas jag!
Dato sätter fingret på det jag söker. Det som skapar stadens varma atmosfär. Tbilisi är inte perfekt, men framför allt har staden ett stort hjärta.

**Text och
Lena Haglund
Se & göra**

1 Vinbussen: Sippa på vin medan du åker runt och lär dig om både Tbilisi och georgiskt vin. Start: Europatorget.
www.facebook.com/WinGoTours/
2 Zipline till Botaniska: Hoppa på vid Nariqalafortet och åk till en härlig oas.
Bambis Rigi st 12

3 Hipsterhänget Fabrika: Häng med hipsters i en klädfabrik från sovjettiden. Barer, restauranger, vandrarhem och ung georgisk design.

Egnate Ninoshvili st 8

fabrikatbilisi.com

4 Balkongjakt: Börja i Gamla stan, fortsätt bortom turiststråken till Sololaki & Madatovi. Snöa in på detaljer och snickarglädje.

Betlemi st 3, Mikheil Tsinamdzghvrishvili st 1

Äta & dricka

5 Vegopärla: Café Leila har vegetariskt/veganskt. Galet goda röror, färskpressade juicer och vegantårter. Ekologisk mat som lagas först när du beställt.

Ioane Shavteli St 18

6 Fika med vyer: 144 Stairs Cafe har utsikt över stan och georgisk modern konst på väggarna.

Salami st 14

www.facebook.com/144stairs/

7 Romantiska PurPur: Retrochict vardagsrum med livemusik. Dröm dig bort med ett glas Saperavi Kvevri och europeisk-asiatisk fusionmat.

Abo Tbileli st. 1

www.purpur.ge

8 Georgiskt med en twist: Café Littera serverar gourmetmat på stans kanske vackraste innergård.

Machabeli st 13

9 Fördrink på Dive bar: Förfesta i cool miljö med quizkvällar och beer pong.

Revaz Laghidze St 12

Shopping & nöjen

10 Loppis vid Dry Bridge: Fynda antikviteter och sovjetnostalgi.

11 Meidan Bazaar: Handla presenter i underjordiska Meidan Bazaar och ta en chatjapuri eller prova kvevrivin i någon av vinbutikerna på Leselidzegatan (Kote Abkhazigatan).

Bo bra

12 Lyxiga Room: Läckert designhotell med fantastisk frukost.

Merab Kostava st 14

roomshotels.com/tbilisi/

13 Charmiga Marco Polo Hostel: Centralt vandrarhem med hjälpsam personal.

Shota Rustaveli av 38–2

www.swedish.hostelworld.com

Res hit: Förslag på tåg- och bussförbindelse på rail.cc/se/tag/tbilisi-till-stockholm#r1.

Flyg: Ukraine Intl Air LOT och airBaltic flyger till Tbilisi.

Koldioxidutsläpp:

Flyg Stockholm–Tbilisi cirka 891 kilo per person, tur och retur, inklusive höghöjdseffekt.

Bästa tiden: Vår och höst. Högsommaren kan bli väldigt varm, om du inte åker upp i bergen.

Språk: Georgiska. Många kan ryska. Allt fler kan engelska, men utanför stan är det svårare.

Valuta: Lari (GEL).

Prisnivå: Man får mycket för pengarna i Georgien.

En middag för två med bra georgiskt vin kostar cirka 200–350 kronor. Bra vandrarhem cirka 90–220 kronor/natten. Dubbelrum på små mellanklassshotell 600–800 kronor/natten. Ett tips är också att söka på Airbnb.

Tidsskillnad: Plus två timmar.

Bra att veta: Av Georgiens 3,9 miljoner invånare bor 1,1 miljoner i Tbilisi. Om du har tid, gör en dagstur eller tvådagarsstur till Kazbegi och kom lite närmare Kaukasus. Bäst är att kombinera Tbilisi med en längre vandring i till exempel orörda Tusjeti, där miljön påminner om tv-serien "Game of Thrones".

Läs mer: georgia.travel och georgianexperience.com/

Ledare: USA måste sluta leka med elden i Mellanöstern

MÅNDAG 22 JULI 2019

Amerika först! President Donald Trump hävdar att han inte vill att USA ska vara världspolis och har lyckats sprida en fundamental osäkerhet över hela jorden. Han respekterar inte mellanstatliga spelregler och institutioner och drar sig ur redan ingångna avtal.

Första dagen på sitt ämbete rev han upp frihandelsavtalet med länder kring Stilla

havet. Därefter har han sagt upp Parisavtalet om klimatet, INF-avtalet med Ryssland om medeldistansrobotar och kärnenergiavtalet med den regionala stormakten Iran.

Det är vanskligt att USA på detta vis undergräver den internationella avtalsordningen och tror att landet på egen hand ska kunna pruta, förolämpa och hota sig till hållbara överenskommelser. Utrikespolitik och diplomati skiljer sig från vanlig kommers. Inte minst därför att alla inblandade parter sitter på skarpladdade vapen.

Den prekära situationen i Hormuzsundet mellan Persiska viken och Omanbukten är ett skolboksexempel på detta. Konflikten eskalerar nu dag för dag. I fredags beslagtog Iran ett svenskägt, brittiskflaggat fartyg. På lördagen talade Storbritanniens utrikesminister Jeremy

Hunt med sin iranske kollega, men efteråt twittrade Hunt att han var ”extremt besviken” på Irans agerande. På söndagen kom uppgifter om att den brittiska regeringen överväger att frysa iranska tillgångar om inte tankern släpps, men den utesluter militära medel i dagsläget. Till saken hör också att Storbritannien sedan ett par veckor håller en iransk oljetanker i Gibraltar med argumentet att den skulle leverera sin last till det av EU sanktionsbelagda Syrien. USA har också stränga sanktioner mot Iran, vars ekonomi har tagit stor skada.

I våras sade president Hassan Rouhani att Iran kommer att anrika mer uran om inte USA låter landet få handla med olja och genomföra internationella bankaffärer igen. President Trumps nationella säkerhetsrådgivare John Bolton svarade: ”Varje angrepp på USA:s intressen eller

våra allierade kommer att bemötas med obeveklig kraft”.

USA började även att skicka militära trupper till sin allierade Saudiarabien häromdagen – och som ett brev på posten hävdar Ryssland att USA utnyttjar det spända läget till att flytta fram sina positioner. Det utkämpas dessutom redan två proxykrig mellan de stora aktörerna i Jemen och Syrien.

Två envisa och hårda regimer i Washington och Teheran står emot varandra. London ser sig tvunget att försvara liv, egendom och sina intressen. Paris och Berlin stöttar i ord sina allierade, men vill samtidigt värna kärnenergiavtalet, som alla medlemmar i FN:s säkerhetsråd plus Tyskland tecknade med Iran. Det är svårt att se att någon part kommer att backa. Mer extrema krafter får också mer och mer makt, medan de

moderata manövreras ut i allehanda huvudstäder. Boris Johnson är ingen sillmjölke, lika lite som Donald Trump och Ali Khamenei.

En femtedel av all olja som skeppas i världen passerar dagligen Hormuzsundet. Om denna sjöfartsväg blockeras eller undviks blir effekterna rejäla.

En gnista kan tända en ordentlig brasa. Det behöver inte vara en medveten handling att starta en väpnad konflikt, utan en sådan kan utlösas av en olyckshändelse och på grund av prestige och inrikespolitik utvecklas till ett storskaligt krig. Just därför är det så farligt att den internationella rättsordningen urholkas av USA. Att undvika och lösa tvister kräver nämligen avtal, regelverk, tillit och institutioner.

Ett isolationistiskt och tjurskalligt USA är dåligt för världen. DN 22/7 2019

Greta Thunberg prisades av krigsveteraner

MÅNDAG 22 JULI 2019

Den svenska klimataktivisten Greta Thunberg har tagit emot den franska regionen Normandies frihetspris i Caen. Priset instiftades till minne av de allierades landstigning under andra världskriget. Thunberg tog emot priset på söndagen i sällskap av två krigsveteraner som sponsrar priset.

– Detta pris är inte bara till mig. Det är till hela rörelsen Fridays for future, för vi har åstadkommit det här tillsammans, sade hon.

Prissumman på motsvarande 260 000 kronor skänks till fyra klimatorganisationer. TT-AFP

Städer vill inte ha invånare med "fel" bakgrund

MÅNDAG 22 JULI 2019

I allt fler städer och byar i Mellanöstern, som har haft en blandad befolkning sedan århundraden, försöker de styrande stoppa människor med olika etnisk och religiös bakgrund från att flytta dit. Med argument att man vill bevara områdets ursprungliga karaktär. Det kunde vara vilken by som helst i södra Galiléen: ett par moskéer och rader av svarta hus murade av traktens typiska

vulkaniska sten. Men muslimerna i Kafr Kama är inte som andra, och vill helst inte blandas ihop med andra. De är tjerkesser som inrättade sig här då de drevs från sina hem i Kaukasus av ryska styrkor på 1860- och 70-talen.

Häromveckan, då ett arabiskt par från en grannby ville köpa en tomt i byn så skickade stadens borgmästare Zachri Nebaso en rundskrift till alla hushåll i Kafr Kama: ”Vi måste bevara byns tjerkessiska karaktär, börjar vi sälja mark till andra blir det snart en arabisk by vilken som helst”. Han fick brett medhåll.

Någon vecka senare slog justitiedepartementet i Jerusalem fast att borgmästaren inte har rätt att underkänna husköpare som uppfyller de formella kriterierna.

Samma drama utspelar sig i större och mindre skala på allt fler orter i regionen. I

den israeliska staden Afula och i Libanon har myndigheter i vår försökt sig på etnisk filtrering – och utlöst förbittrade debatter. Muhammad Awad, 27, trodde att han funnit en hyreslägenhet i Hadat söder om Beirut, och ringde ägarinnan. Hon sa:

– Förlåt, är ni kristen?

– Nej, vi är shiiter.

– Jag är ledsen, men vi kristna får bara hyra ut till andra kristna, det är en ny förordning.

Hadats borgmästare George Aoun har ilsket värt sig mot anklagelserna om rasism:

– Över hälften av invånarna i Hadat är numera shiiter, de är välkomna. Men det här är en maronitisk (kristen) plats och vi måste sätta gränsen någonstans, annars försvinner vår kultur.

Borgmästaren tillhör president Michel Aouns Fria Patriotiska Rörelse, som är den

shiitiska Hizbollah-milisens främsta kristna allierade. Få protester har hörts från Hizbollah, men i ett protestupprop fördömer den libanesiska kultureliten borgmästaren och kallar hans regler "nazistiska".

I Israel är dessa frågor förstås lika brännande. Israels högsta domstol – avskydd och motarbetad av den sittande nationalistregeringen – har flera gånger ingripit mot samhällen som vägrat hyra ut eller sälja egendom till araber. Utöver sin kroniska bostadsbrist dras Israels arabiska samhällen med en svår brist på grönområden.

Trängsel och dålig ekonomi har gjort parker sällsynta i "den arabiska sektorn", som termen lyder här. Under långhelger och sommarlov söker arabiska familjer grönska och naturupplevelser på andra håll, framför allt vid medelhavsstränderna

söder om Haifa och i nationalparkerna på Karmelberget.

För ett par veckor sedan beslöt Avi Elkabetz, borgmästare i Afula, att stadens park, ett omtyckt utflyktsmål, endast är öppen för folk bosatta i staden. "Det kostar mycket att hålla parken i stånd, och den är till för dem som betalat för den".

Formulerad på det viset är regeln etniskt neutral, men i november, då Elkabetz valdes till borgmästare, lovade han att att slå vakt om Afulas "judiska särart". Under kampanjen talade han särskilt om hur - araber "erövrat" stadsparken med sin - musik och sina vanor:

– Vi måste sätta stopp för det, hissa israeliska flaggor i parken och spela hebreisk musik!

Nareman Zoabi, en arabisk kvinna från Nasaret, beskrev hur hon avhysts från parken tillsammans med sitt barn:

– Det var en förödmjukelse jag inte glömmer. Att skickas i väg av vakter från en plats där jag känt mig som hemma! Den arabiska människorättsorganisationen Adalah stämde Afula stad och fick stöd av regeringens juridiske rådgivare. I veckan förbjöd en domstol Afula att utestänga någon från parken. I en intressant fortsättning på historien har traktens araber, som brukat göra sina inköp i Afula, startat en bojkott som blivit smärtsam för stadens köpcentra. Också det palestinska självstyret har sin andel av dessa bekymmer. I den lilla staden Beit Sahur nordost om Betlehem råder en inofficiell pakt mellan stadens invånare att inte sälja hem till muslimer. Eftersom Palestinas kristna blir allt färre när de unga utvandrar till USA och Chile, är detta lättare sagt än gjort.

Beit Sahur har numera flera moskéer, men är fortfarande en plats genomsyrad av kristen stämning, till skillnad från det större Betlehem, som numera har en överväldigande muslimsk majoritet.

Ansträngningarna att bevara Beit Sahurs kristna prägel leds av en mycket känd akademiker, på sin tid en av ledarna för den kommunistiska folkfronten DFLP, vars ideal var förbrödring mellan kristna och muslimer. Personen, som inte vill namnges, sade i fjol till DN:

– Muslimerna är våra bröder. Men om vi inte gör något försvinner dessa miljöer, de äldsta kristna samhällena på jorden. När Yasir Arafat tog över här 1994 utnämnde han en muslimsk guvernör över de kristna städerna. Det sårade oss djupt.

– När en ung muslim och en ung kristen vill gifta sig med varandra – något som händer varje dag – så vet alla att det enda

sättet är att den kristne övergår till islam. Så när någon måste sälja eller hyra ut så hjälper vi till och ser till att de nya invånarna är kristna. Annars försvinner vi på ett par generationer.

Nathan Shachar

naranjal@gmail.com

Fakta. Blandad befolkning

Flera av Israels städer – Jerusalem, Haifa, Lod, Ramle, Beersheba, Acre och Jaffa – är blandat judisk-arabiska sedan århundraden. På andra håll har folken av eget val bott var för sig.

I takt med den tilltagande bostadsbristen, som är ännu svårare i arabiska än i judiska samhällen, söker arabiska familjer allt oftare bostäder utanför sin hemort.

Flera judiska områden har numera ansevärd arabisk minoritet – inklusive Jerusalem-kvarteret French Hill, som formellt är en bosättning på ockuperad mark. Men i många mindre judiska samhällen gör de ansvariga vad de kan för att blockera arabiska nykomlingar.

Polis sköt gummikulor mot demonstranter

MÅNDAG 22 JULI 2019

Polis spärrade av delar av Hongkong för att i möjligaste mån undvika våldsamheter vid en ny massdemonstration på söndagen. På kvällen användes tårgas och gummikulor mot demonstranter som trotsat polisens direktiv.

Uppgifterna om antalet deltagare i söndagens protester varierade från 430

000 enligt arrangören till 138 000 enligt polisen.

Demonstrationen skulle ha varit en längre protestmarsch, men polis kortade sträckan till motsvarande ett tunnelbanestopp.

Avgränsningarna hindrade inte demonstranter från att trotsa polisens order. Sent på kvällen avfyrades tårgas för att skingra demonstranter som omringat ett kontor där representanter för Fastlandskina är verksamma. Även gummikulor användes mot demonstranterna.

Miljontals människor i Hongkong har demonstrerat de senaste tre månaderna i protest mot Fastlandskinas förslag om att kunna få misshagliga personer utlämnade.

DN

dn@dn.se

Maktkampen inom Tories hotar splittra regeringen

MÅNDAG 22 JULI 2019

Boris Johnson är storfavorit att ta över premiärministerposten efter Theresa May. Nu meddelar finansminister Philip Hammond att han hoppar av om partikamraten vinner omröstningen. Två andra ministrar rapporteras vara på väg att göra samma sak.

I slutet av maj kom beskedet att Theresa May avgår som partiledare för

Konservativa partiet. Därefter har processen att vaska fram en ny ledare – som också blir premiärminister – tuffat på genom en rad olika omröstningar där kandidaterna steg för steg troppat av. Snart presenteras resultatet i den sista röstomgången, som står mellan Boris Johnson och Jeremy Hunt.

Valsedlarna skickades ut till de omkring 160 000 partimedlemmarna i början av juli. Svaren ska vara inne i morgon måndag och på tisdag presenteras vinnaren.

Boris Johnson väntas ta hem valet – vilket inte går hem hos alla.

Häromdagen rapporterade The Times att tre ministrar är i faggorna att lämna sina poster om Johnson flyttar in i premiärministerbostaden på Downing street i London.

Justitieminister David Gauke tänker hoppa av medan finansminister Philip Hammond och Rory Stewart, som är ansvarig för internationell utveckling, båda uppgavs överväga att lämna sina jobb, enligt källor.

Hammond bekräftar nu att han verkligen avser att avgå. Som skäl anger han att Boris Johnson är öppen för att lämna EU utan avtal den 31 oktober – något han inte kan ställa sig bakom.

– Det är mycket viktigt att en premiärminister har en finansminister som är nära i linje med hans politik.

Därför tänker jag avgå innan Theresa May går till slottet för sin egen avgång på onsdag, säger han till BBC.

Inte heller justitieminister David Gauke vill ha en Brexit utan avtal.

– Om lojalitetstestet för att stanna kvar i regeringen är att bestämma sig för att

stödja en icke-uppgörelse den 31 oktober – vilket, för att vara rättvis mot honom, Boris hela tiden har sagt – så är det inget jag är beredd att ställa mig bakom, säger han till The Times.

Marit Sundberg

Väljarnas förtroende för det gamla gardet är definitivt över

MÅNDAG 22 JULI 2019

Kommentar

**President Volodymyr Zelenskyjs
nybildade stödparti Folkets tjänare ser
som väntat ut att vinna söndagens
parlamentsval i Ukraina med
överlägsna siffror. Men segern lär inte**

räcka för att han ska få en egen majoritet i den folkvalda församlingen.

Valresultatet innebär att det ter sig sannolikt att den förre komikern Zelenskyj bildar en koalition med en annan outsider, Svjatoslav Vakartjuk och dennes nya parti Rösten. Men det kan bli en utdragen förhandlingsprocess; Vakartjuk, som är frontman i rockgruppen Okean Elzy, har själv sagt att han söker samarbete med några andra av de sammanlagt fem partier som klarade sig över 5-procentspärren till parlamentet.

Detta resonemang förutsätter förstås att de fyra stora vallokalsundersökningen som publicerades när vallokalerna stängde stämmer med ukrainarnas verkliga röstning. De brukar vara förvånansvärt exakta, visade det sig under presidentvalet i våras.

En sak stod dock klar redan på söndagskvällen: Med de cirka 44 procent av rösterna som presidentens parti får i de nationella vallokalsundersökningarna kommer parlamentet inte längre främst bestå av ledamöter som gör allt för att stoppa hans olika initiativ.

Presidentmakten i Ukraina är inte så stark som i exempelvis USA och Ryssland, den liknar mera den som Polens eller Finlands statschefer har – det krävs parlamentariskt stöd för att kunna regera. Segern blev inte så stor som Zelenskyj hade hoppats på. Dessutom gäller siffrorna snittet för hela Ukraina, och vi vet ännu inte på ett tag hur mandaten fördelas bland den nära hälft av platserna som utses i enmansvalkretsar (199 av de 424 mandaten).

Det är därmed högst tveksamt om presidentens parti får en egen majoritet i

parlamentet, vilket innebär att han behöver skaffa sig minst en samarbetspartner, men det finns inte så många att välja på bland de fem partier som kom in på rikslistorna.

En allians med det proryska partiet Oppositionsplattformen för livet (på andra plats med 11,5–12 procent), som leds av den ryske presidenten Vladimir Putins nära förtrogne Viktor Medvedtjuk, har Zelenskyj på förhand uteslutit.

Detsamma gäller sannolikt expresidenten och oligarken Petro Porosjenkos parti - Europeisk solidaritet (som kommer trea med 8,5–9 procent). Porosjenko var trots allt den motståndare som han besegrade med förkrossande siffror i presidentvalet, och stämningen mellan dem var dålig inför parlamentsvalet.

Närmast till hands ligger en koalition med Svjatoslav Vakartjuks parti Rösten (femma

med 6,3 procent), som har många kandidater som anses vara sakkunniga på olika områden. En annan möjlighet är att samarbeta med Fosterlandet (fyra med 7,6–8,5 procent), som leds av tidigare premiärministern Julia Tymosjenko. Zelenskyj, som själv kom in i politiken som en outsider, har sagt sig vilja utse en premiärminister som inte är en tidigare etablerad politiker, utan en ekonomisk fackman som kan få ordning på Ukrainas krisdrabbade ekonomi.

För Ukraina innebär valutgången en bekräftelse av väljarnas dom under presidentvalet i våras, att deras förtroende för det gamla gardet av oligarker och politiska operatörer definitivt är över. Ytterligare en gång visar det sig att de ukrainska ultranationalisterna, som enligt Moskvas propagandister styr i Kiev, har försumbart stöd i väljaropinionen. Ingen

av dem var i närheten av att klara 5-procentspärren.

Ukrainarna vill se nya, yngre och pragmatiska politiker som ser framåt och förmår föra landet närmare Europa, politiska företrädare som skapar fred och förbättrar befolkningens levnadsstandard. Högt upp bland väljarnas önskemål är att vända den svaga ekonomin och att krafttag tas mot den utbredda korruptionen, inte minst i politiken. Det är i den andan som Zelenskyj vill att en av det nyvalda parlamentets första åtgärder ska bli att avskaffa parlamentsledamöters immunitet mot åtal.

Vad många i omvärlden måste påminnas om är att Ukraina sedan 2014 befinner sig i ett krigstillstånd, där rysk militär - kontrollerar delar av de östliga regionerna Donetsk och Luhansk liksom den illegalt annekterade halvön Krim.

Zelenskyj står inför ett närmast olösligt dilemma: Någon form av dialog med den stora grannen Ryssland står högt på hans dagordning, samtidigt som han måste vidhålla kravet på ett slut på den ryska annekteringen av den ukrainska halvön Krim och ockupationen av utbrytarrepublikerna i Donbass. Han har dessutom ett uttalat mål att föra in Ukraina i EU och försvarsalliansen Nato. Alla dessa mål kan inte uppnås samtidigt. Det är också ett av syftena med Moskvas destabiliseringspolitik gentemot Ukraina; att förhindra att landet vänder sig till väst. Och det är precis det Medvedtjuk skjuter in sig på när han lovar att förbättra relationerna med Ryssland genom att de ryskstödda separatisterna ges autonomi.

Michael Winiarski

Fakta. Parlamentsvalet

Folkets tjänare: 44 procent
För livet: 11,5–12 procent
Europeisk solidaritet: 8,5–9 procent
Fosterlandet: 7,6–8,5 procent
Rösten: 6,3 procent
Siffrorna bygger på vallokalsundersökningar som tidigare visat sig vara tillförlitliga. Det slutgiltiga resultatet presenteras på måndag.

Inspelning kastar nytt ljus över bordningen

MÅNDAG 22 JULI 2019

**Ett brittiskt fartyg uppmanade Irans
revolutionsgarde att inte borda Stena
Impero, enligt radiokommunikation
som ett brittiskt maritimt
säkerhetsföretag har släppt.**

Brittiskflaggade oljetankern Stena Impero
har nu varit beslagtagen av Irans
revolutionsgarde i två dygn. På söndagen
släppte det brittiska maritima

säkerhetsföretaget Dryad Global en ljudupptagning som påstås innehålla radiokommunikation mellan en patrullbåt från Irans revolutionsgarde, och besättningen på det brittiska krigsfartyget HMS Montrose.

I början av inspelningen hörs personal på den iranska patrullbåten först kommunicera med vad som tros vara den nu beslagtagna Stena Impero: "Ändra er kurs till 360 grader genast (...) Om ni lyder, är ni säkra."

Därefter hörs brittiska HMS Montrose anropa Stena Impero: "Ni befinner er på internationellt farvatten, ni har enligt internationell lag rätt att passera utan att bli hindrade."

Det brittiska krigsfartyget anropar sedan den iranska patrullbåten, som svarar att de vill inspektera Stena Impero "av säkerhetsskäl". Britterna svarar då:

"Vänligen bekräfta att ni inte tänker bryta mot internationell lag genom att olagligen försöka gå ombord".

Slutligen hörs den iranska patrullbåten återigen ge order åt Stena Impero att ändra sin kurs. Storbritannien hävdar i ett brev till FN:s säkerhetsråd att "fartyget utövade sin lagliga rätt till genomresa i internationellt farvatten", enligt Reuters. Svenska Stena Bulk, som äger fartyget, har skickat en formell förfrågan om att få besöka de 23 personerna i besättningen.

Thea Mossige-Norheim

thea.mossige-norheim@dn.se

Värmevåg håller halva USA i sitt grepp – flera döda

MÅNDAG 22 JULI 2019

Den farliga hettan har hållit delar av USA i ett järngrepp under helgen. Minst sex personer har dött, och i New York har flera evenemang ställts in. I början på veckan väntas värmeböljan avta.

Svettiga New York-bor har svalkat sig i fontäner och simbassänger för att hantera helgens värmevåg som sträckt sig från Atlantkusten till Mellanvästern, med temperaturer över 38 grader.

Rekordtemperaturer har noterats vid bland annat JFK-flygplatsen i New York, MacArthur-flygplatsen på Long Island, i Atlantic City och Millinocket i norra Maine.

Sex dödsfall har rapporterats – fyra i Maryland, ett i Arizona och ett i Arkansas. Dessutom har omkring 250 personer evakuerats från ett ålderdomshem, enligt NBC News.

Flera evenemang har också ställts in i New York, bland annat NYC Triathlon – för första gången någonsin, uppger CBS News. New York öppnade 500 lokaler som invånarna kunnat kyla ned sig i, och

liknande åtgärder har vidtagits i andra städer.

Polisen i Braintree, Massachusetts, uppmanade invånare att avvakta med att begå brott eftersom det är ”mycket farligt” i hettan.

”På grund av den extrema hettan ber vi alla som funderar på att ägna sig åt kriminell aktivitet att vänta tills på måndag”, skrev polisen på Twitter enligt CNN.

Enligt meteorologer kommer hettan att avta under måndagen och tisdagen, med oväder och kraftigt regn som följd.

Alexander Kuronen

Jeremy Hunt är konvertiten som många briter vägrar att förlåta

MÅNDAG 22 JULI 2019

Jeremy Hunt är den brittiske utrikesministern som just nu hanterar krisen med Iran. Men han är också utmanaren som står mellan Boris Johnson och den brittiska premiärministerposten.

Frågan är vad han har för chanser att vinna ledarstriden som avgörs på tisdag.

London.

De kallar honom för "Theresa May i byxor". Jeremy Hunts största problem under denna partiledarstrid har varit att han liknar den avgående premiärministern Theresa May.

I alla fall enligt den favorittippade Boris Johnsons kampanj.

Storbritannien behöver inte ytterligare en försiktig administratör som hänger upp sig på detaljer, heter det. Storbritannien behöver en ledare. Och Jeremy Hunt är en pragmatisk före detta managementkonsult.

Framför allt röstade han, precis som Theresa May, mot Brexit 2016. Många brexitörer kommer aldrig att förlåta

honom för detta. Trots att Jeremy Hunt i dag har ändrat sig.

Det var EU:s "arrogans under Brexitförhandlingarna" som fick Jeremy Hunt att bli brexitör. Men många inom det konservativa partiet ser det som ett alldeles för sent uppvaknande.

Theresa May misslyckades som bekant med att genomföra Brexit. Analysen som många konservativa gör av detta just nu är att Theresa May helt enkelt inte trodde tillräckligt mycket på projektet.

Landet behöver därför inte ytterligare en brexitkonvertit som premiärminister.

Landet behöver en sann troende. Alltså Boris Johnson.

Hunt har ägnat partiledarstriden åt att försöka förklara sin syn: "Brexit handlar om mer än slogans, tro och positivt tänkande" säger han. Gång på gång har han försökt påpeka att Brexit är ett

komplext juridiskt, ekonomiskt och handelsmässigt projekt. Brexit må vara en religion, men dess genomförande handlar faktiskt om detaljer.

Och han själv, Jeremy Hunt, är bra på detaljer.

Han växte upp i grevskapet Surrey sydväst om London. Hans far var amiral Sir Nicholas Huntoch familjen är avlägsna släktingar till drottningen via Sir Oswald Mosley: en ökänd figur som ledde det brittiska fascistpartiet på 1930-talet.

Bortsett från denna lilla skamfläck har Jeremy Hunt en typisk bakgrund för konservativa politiker i Storbritannien. Han gick på Charterhouse, en av landets finaste internatskolor sedan Oxfords universitet. Statsvetenskap, filosofi och ekonomi på det så kallade PPE-programmet: en fabrik som har spottat ur

sig stora delar av den brittiska politiska eliten. Oavsett ideologi.

Jeremy Hunt kände naturligtvis Boris Johnson. De är nästan jämnåriga och var samtidigt vid universitetet. Jeremy Hunt var ordförande för de konservativa studenterna och Boris Johnson ledde debattorganisationen The Oxford Union. Efter universitetet blev Jeremy Hunt managementkonsult. Efter två år hoppade han dock av och åkte till Japan för att undervisa i engelska. Och när han kom tillbaka till Storbritannien blev han entreprenör. Bland annat försökte han sig på att exportera marmelad till Japan. Det gick sådär. Det tog ett par misslyckade företagsidéer innan Jeremy Hunt tillsammans med en barndomskompis grundade Hotcourses, ett företag som skulle hjälpa studenter som ville plugga utomlands. Och Hotcourses gjorde så

småningom Jeremy Hunt till multi-miljonär.

Jeremy Hunt har nämnt sin entreprenörskapsbakgrund så många gånger under denna partiledarstrid att han till och med själv har börjat skämta om det: ”Har jag förresten sagt att jag har en bakgrund som entreprenör?”.

2005 valdes han till parlamentariker för sydvästra Surrey. Politiskt hör han till det konservativa partiets mittfåra. Ekonomiskt är han dock mer liberal och näringslivstillvänd än Theresa May.

Just i den ekonomiska politiken stod hon ganska långt till vänster. Jeremy Hunt vill däremot chocksänka bolagsskatten från 19 till 12,5 procent. Det är vad den ligger på i grannlandet Irland. Han vill hävda förbudet mot rävjakt (en stor fråga i Storbritannien) och ge mer pengar till

försvaret i allmänhet, och flottan i synnerhet.

Jeremy Hunt påbörjade sin ministerkarriär som ansvarig för OS i London 2012 men det är som sjukvårdsminister som Jeremy Hunt är mest känd. NHS, det brittiska statliga sjukvårdssystemet, är en gigantisk centralstyrd organisation. Som minister blir du högsta ansvarig för alltifrån vårdköer till läkarlöner. Det anses därför vara en politisk mardrömsposition. Ingen blir långvarig. Förutom Jeremy Hunt. Han var brittisk sjukvårdsminister i sex år.

Theresa May belönade honom med utrikesministerposten 2018. Han har alltid varit lojal. Och snäll. Det är det som nu ligger honom i fatet.

Men även om Boris Johnson blir premiärminister innebär det inte att

Jeremy Hunt försvinner. Han kan rentav
dyka upp på en viktig ministerpost.
Och vänta på bättre politiskt väder.

Katrine Marçal

katrine.marcal@dn.se

**”Jag tror inte att
de fyra kongress-
kvinnorna kan
älska vårt land. De
borde be Amerika
(och Israel) om
ursäkt för de
fasansfulla**

(hatiska) saker de sagt.”

MÅNDAG 22 JULI 2019

I ett meddelande på Twitter riktar USA:s president **Donald Trump** återigen udden mot de fyra demokratiska kongressledamöterna Ilhan Omar, Rashida Tlaib, Alexandria Ocasio-Cortez och Ayanna Pressley som han tidigare uppmanat att “åka hem”.

DN

Ryssland övervägde sälja Karelen till Finland

MÅNDAG 22 JULI 2019

Finland.

Ryssland övervägde att sälja sin del av Karelen till Finland efter Sovjetunionens upplösning i början av 1990-talet, skriver Hufvudstadsbladet som hänvisar till en intervju med den dåvarande ryske vice utrikesministern Andrej Fjodorov i Helsingin Sanomat. Försäljningssumman beräknades till 15 miljarder dollar.

Enligt Fjodorov ska den ryska statsledningen i juli 1991 ha tagit fram en lista på områden som skulle kunna kräva autonomi och vars situation kunde behöva lösas internationellt. Förutom Karelen ska även Kaliningrad, Pytalovo – som tidigare tillhört Lettland – och Kurilerna, en ögrupp mellan ryska Kamtjatkahalvön och Japan, ha funnits med på listan.

Den ryska statsledningen hade också tankar om att ge Finland vissa privilegier i Karelen för att utveckla områdets näringsliv

Diskussionerna om Karelen inom den ryska statsledningen hölls hemliga för Finland. Enligt Andrej Fjodorov ska Ryssland 1994 ha beslutat att frågan var avslutad.

TT

Nevs har inte tillstånd att säljar bilar i Kina

MÅNDAG 22 JULI 2019

Nevs saknar certifiering och därmed tillstånd att sälja sina elbilar i Kina, där fabriken ska stoppas för utbyggnad på okänd tid. Men nya ägaren Evergrande har lagt in 20 miljarder i bolaget och nu utlovas åter produktion i Trollhättan.

För en vecka sedan kom stora rubriker om att Nevs, som köpte Saab Automobiles konkursbo, denna vecka ska inleda

serieproduktion av sin första elbil 9-3 EV. Det ska ske i en fabrik i kinesiska Tianjin. Men Nevs saknar certifiering och därmed tillstånd att sälja bilen, som är baserad på den Saab 9-3 som utvecklades i slutet av 90-talet. Fabriken ska också stängas för utbyggnad på obestämd tid.

Saknar ni certifiering och därmed tillstånd att sälja elbilen?

”Jag utgår från att det är formalitet som kommer att lösas. Om den inte redan är löst”, skriver Nevs presschef Fredrik Fryklund i ett mejl.

Han tillägger bland annat:

”Den byråkratiska hanteringen på andra sidan jordklotet kan knappast vara av något intresse för oss i Sverige. Jag vill inte ens inte besvara våra kolleger i Kina med den frågan.”

När beräknar ni att certifieringen är löst?

”Vi ser inga som helst problem med certifieringen, det är en formalitet som självklart kommer att lösas”, skriver Fredrik Fryklund och pekar på att det senast ska ske när bilar är klara att levereras.

Han kan inte ge någon som helst tidsram. Sedan tidigare har bolaget licens att bygga, tillverka och sälja bilar från fabriken.

Produktionsstarten har skjutits upp flera gånger. Redan i december 2017 inleddes biltillverkningen av 9-3-EV enligt ett pressmedelande. Men några

produktionsbilar kom aldrig ut. I april 2018 sade grundaren och storägaren Kai Johan Jiang i en DN-intervju att produktionen skulle starta i slutet av 2018 och vara uppe i 220 000 bilar 2019.

Nu skriver vi juli 2019. Enligt en källa ska Tianjinfabriken nu tillfälligt stängas för att utöka produktionen från 50 000 till 200

ooo bilar per år. Stoppet på Nevs enda färdigbyggda fabrikslinje kan vara så länge som ett halvår.

Presschefen Fredrik Fryklund svarar åter per mejl:

Hur långt driftstopp blir det och hur många bilar kommer ni att tillverka i år?

”Vår huvudägare Evergrande vill att vi så snabbt som möjligt kommer upp i maxkapacitet på våra fabriker – även den i Tianjin. Men hur många veckor det blir kan jag inte uttala mig om. Och därmed vet varken jag eller någon annan hur många bilar vi kommer att tillverka i år.”

Så sent som den 14 juni skrev det ansedda kinesiska granskande magasinet Caixin att produktionsstarten tvingats skjutas upp på grund av tekniska problem.

Fredrik Fryklund vill i dag heller inte ge svar på hur 9-3 EV, som alltså härstammar från sent 1990-tal, ska säljas.

Sett i ett större perspektiv ser det ljusare ut för Nevs än på länge. Efter flera svåra år med brutna samarbeten kom bolaget Evergrande, Kinas näst största fastighetsutvecklare mätt i omsättning, in som huvudägare i början av året.

Det har hittills burit frukt.

Med investeringar och penningtillskott har Nevs hittills fått in 20 miljarder kronor, enligt Fredrik Fryklund, och nu ska 100 ingenjörer anställas i Trollhättan. På fredagen kom nyheten att Nevs inleder ett samarbete med startup-bolaget Auto-X för att i Trollhättan utveckla en förarlös taxibil.

Nevs huvudägare Evergrande har enligt flera medieuppgifter lovat staden Guangzhous ledning i södra Kina mycket stora volymer elbilar och har nu, enligt Nevs, påbörjat bygget av en fabrik där för

Nevs räkning. Nevs bygger även en fabrik i Shanghai.

I Trollhättan tillverkas det i dag inga bilar, även om Nevs flera gånger pratat om det och tillverkningsverktygen för att tillverka Nevs 9-3 electric har flyttats till Kina. Men nu är planen, enligt Fryklund, att även påbörja bilproduktion i Trollhättan för nästa bilgeneration: i början av 2020-talet ska en självkörande bil på en ny bottenplatta, kallad Sango, produceras liksom en bil som inte är självkörande på en annan plattform, enligt Fryklund.

Jonas Fröberg

jonas.froberg@dn.se

Fakta. Vill bli en av Kinas största elbilstillverkare

Evergrande har sedan årsskiftet ökat sitt ägande till 68 procent i Nevs.

Med målet att bli en av Kinas stora elbilstillverkare har Evergrande det senaste året genomfört en köprunda av bilrelaterade bolag som saknar motstycke.

Redan i september förra året köpte de in sig som andra största ägare i den stora bilåterförsäljaren Xinjiang Guanghui för motsvarande 19,7 miljarder kronor.

Därefter har Evergrande, via Nevs, gått in med 3 miljarder kronor i den svenska sportbilstillverkaren Koenigsegg, förvärvat 58 procent av den Shanghaibaserade batteritillverkaren Shanghai Cenat New Energy med 1 500 anställda för motsvarande 1,5 miljarder kronor. Man har dessutom köpt 70 procent av bildelstillverkaren Tet Drive Technology.

I Kina finns det 486 elbilstillverkare enligt nyhetsbyrån Bloomberg. Bara sedan 2011 har ett dussin elbils-startups fått 18 miljarder dollar (cirka 168 miljarder kronor) av investerare.

Kinas elbilsförsäljningen väntas landa på 1,6 miljoner elbilar 2019, cirka 4 procent av den totala försäljningen.

Ledare: En handelsresande i begagnade lögner

TISDAG 23 JULI 2019

Skulle du köpa en begagnad bil av den här mannen? Would you buy a used car from this man? Mannen var Richard Nixon. Det misstroende som frågan uttryckte var berättigat. Ledande politikers moraliska karaktär är inte utan betydelse.

Det är därför något av ett mysterium att det brittiska konservativa partiet, Tories, nu tycks vara redo att köpa en svært begagnad, stor, fet Brexit-lögn av en man om vars karaktär det enligt tillförlitliga bedömare inte råder några tvivel. Den har gång på gång befunnits vara skröplig. Om inte himlen faller ner kommer Boris Johnson under tisdagen att koras till de konservativas nya partiledare och därmed också till brittisk premiärminister. Publicisten Max Hastings, en gång i tiden den dåvarande journalisten Johnsons chefredaktör, tecknade nyligen ett karaktärsporträtt av den blivande regeringschefen i The Guardian. Det var inte smickrande. Inte för Boris Johnson. Inte heller för ett parti som efter att ha skiljt agnarna från vetet väljer agnarna. ”Värdighet är fortfarande av betydelse för offentliga ämbeten, och Johnson kommer

aldrig att ha någon”, skrev Hastings och fortsatte: ”Men en än värre brist är en feghet som tar sig uttryck i villigheten att inför varje publik säga vad han tror att den kommer att gilla mest...”

Under kampanjen inför EU-omröstningen turnerade Boris Johnson i en röd kampanjbuss på vars långsida man i stora bokstäver kunde läsa att Storbritannien varje vecka skickar 350 miljoner pund till EU, pengar som i stället borde gå till den nationella sjukvården. Det var kanske inte en hundra procentig lögn. Storbritannien är verkligen nettobetalar till unionen, men den rätta summan ligger någonstans mellan 160 och 250 miljoner (beroende på hur man räknar) och det är synnerligen oklart i vilken utsträckning sjukvården kommer att få ta del av denna tänkta veckovinst efter EU-sortin.

Låt oss kalla formuleringen på bussen för taktisk felinformation. Boris Johnsons försäkran om att han kommer att kunna lösa alla de Brexit-problem, inklusive den irländska gränsfrågan, som fick Theresa May på fall kan däremot, och det redan nu, betecknas som en ren och skär lögn, en lögn som dessutom borde vara dödare än Monty Pythons papegoja.

Men Boris Johnson lyckas ändå sälja den till sina partivänner. Hur ska man förklara det? Tories är, framhåller många bedömare, ett parti i existentiell ångest, ett parti som känner undergångens råa andedräkt i nacken. Rädslan är inte helt obefogad.

Som tidningen Economist nyligen - framhöll i ett temanummer om konservatismens kris står det på flera håll i västvärlden illa till med tidigare ansvarstagande och statsbärande liberal-

konservativa partier. Väljarna sviker, opinionssiffrorna dalar. Så ser det ut i Tyskland och Spanien. I Frankrike och Italien är den traditionella högern i det närmaste förintad. I USA och Storbritannien har de konservativa partierna visserligen makten, men till priset av att de kastat sina traditionella värderingar överbord, konstaterar Economist.

Skrämda av populistiska, reaktionära och irrationella strömningar har både de amerikanska Republikanerna och de brittiska konservativa enrollerat sig hos två politiska kondottiärer som aldrig tvekar inför att sätta egenintresset främst. Genom att ge Johnson det fina jobb han tycker rättvisan kräver gör Tories framtiden ännu osäkrare inte bara för det egna partiet och det egna landet utan i värsta fall för världen. När spänningen nu

ökar i Hormuzsundet är det Donald Trump och Boris Johnson vi ska förtrösta på. God save the queen? Räcker inte. Gud hjälpe oss alla!

DN 23/7 2019

Moderniteten har ett ursprung men den saknar nationell tillhörighet

TISDAG 23 JULI 2019

I det krigiska men skapande 1500-talet
föds moderniteten, enligt historikern

Stephen Davies nyutkomna bok ”The wealth explosion – the nature and origins of modernity”.

Vår moderna tillvaro präglad av växande befolkning, urbanisering och framför allt ett växande välstånd är enligt Davies en oavsedd och oväntad konsekvens av handlingar i helt andra syften. Till skillnad från andra områden vid samma tid lyckas inte en framgångsrik krigsherre besegra sina fiender och skapa ett imperium. I Europa fortsatte konflikterna och därmed innovationer som först inte syftade till annat än att döda och härska.

Med tiden bröt sig innovationerna loss från kriget och kom att tjäna civila syften, som att öka gemene mans ekonomiska välstånd.

Historikern Davies bok är förvisso avsedd att sammanfatta och han tipsar generöst om vidareläsning i andras verk, också

sådana som har helt andra tolkningar och uppfattningar än hans egen. Själv är han samtidigt tydlig med att den moderna tillvaro som tog sin början i Västeuropa och sedan spridits över världen har varit en välsignelse för människan.

Ta en sådan sak som livet självt. Före det moderna samhället sågs inte individers liv som självändamål och materiell välfärd och själslig utveckling som meningen med tillvaron – den låg i sådant som tro, tillhörighet och livet efter detta, och förstås äran på slagfältet. Individualismen betydde inte självupptagenhet, utan har tvärtom utvecklats ihop med ökad sympati för andra, universella rättigheter för alla människor och ökad hänsyn till djur och natur.

En annan aspekt av moderniteten som skiljer denna tillvaro från tidigare är enligt Davies en rationell kunskapssyn som

bland annat förmår att se enskildheterna i tillvaron som fascinerande små detaljer att utforska, som inte behöver passa in i en förklaring av hela tillvaron. En växande kunskapsmassa blev möjlig, där intellektuella tidigare pendlat häftigt mellan tvärsäkerhet eller tvivel på allt. På detta följde systematiska innovationer när teori och praktiska experiment kunde paras ihop.

En illustration av det skifte Davies beskriver finns i Niklas Rådströms roman ”En Marialegend”. Författaren gör fiktion av 1500-talskonstnären Lucas Cranach den äldre, en romantiker med modernitetens sympati för livet illustrerad bland annat i känsla för affärer och en nyfikenhet på tillvarons knappt synbara detaljer.

I en scen tussas Cranach ihop med kejsaren Karl V, en av de härskare som

försökte men misslyckades att lägga Europa under sig. Karl V beskriver med cynisk realism kriget ur 1500-talshärskarens perspektiv: "Tror han kanske inte att kriget bärs av vår förmåga att skapa? ... Kriget är människans mäktigaste skapelse, det är det viktigaste för en regent att förstå."

Karl V hade rätt men fick fel, hans medeltida metoder kom i slutänden att gynna Cranachs moderna motiv.

Krigsherrarna är därför inte längre våra härskare. Den moderna makthavaren behöver på ett helt annat sätt bekymra sig om folkets välfärd och andra hänsyn, särskilt i liberala demokratier.

En av Davies tänkvärda slutsatser är att modernitetens genombrott inte beror på något unikt västerländskt arv. Att det kommer här och inte exempelvis i Kina, där det var som närmast under

Songdynastin (960–1279), beror i stor utsträckning på tillfälligheter. Och i vilket fall som helst innebär moderniteten med dess uthålliga ekonomiska tillväxt, växande befolkning, urbanisering och förändrade sätt att tänka, veta och värdera ett radikalt brott med alla historiska samhällen, också det västerländska arvet. Modernitetens universella karaktär gör den lämplig för alla samhällen och alla människor, vilket också bevisats med globalisering och den liberala demokratis spridning.

Samtidigt är moderniteten på intet sätt vårt ofrånkomliga öde. En stark antimodernism har varit en ständig följeslagare, och bekvämlighet och feltänkta planer riskerar ständigt att suga musten ur dynamiken som driver oss att förbättra. Davies korta bok är en både lärorik och tänkvärd påminnelse från

historien om värdet av att blicka framåt
med förundran, omtanke och nyfikenhet.

Mattias Svensson

mattias.svensson@dn.se

Katrine Marçal: Johnson är ingen vanlig högerpopulist

TISDAG 23 JULI 2019

**London. Han har öppnat för att ge
illegala invandrare amnesti. Han vill
lagstifta om att Storbritanniens
nettoutsläpp från fossila bränslen ska
ner till noll 2050. Och han dejtar en
framstående miljöaktivist. Nej, Boris
Johnson är ingen vanlig högerpopulist.**

Analys. Katrine Marçal, DN:s medarbetare i London

När Storbritannien röstade för att lämna EU 2016 framställdes det som början på en högerpopulistisk våg. Den skulle skölja in över land efter land och en ny typ av ledare skulle ta plats.

USA fick Donald Trump. Brasilien fick Jair Bolsonaro. I Europa stärkte högernationalister ställningarna i bland annat Ungern och Polen. Dessa politiker utmanade alla den liberala ordningen. Och kanske är det därför inte konstigt att Boris Johnson, som var ansiktet utåt för Brexitkampanjen 2016, dras över samma kam.

Det är emellertid att missförstå honom. Visst är Boris Johnson populist. Visst representerar han, precis som Donald Trump, en utveckling där gränserna mellan politik och underhållning suddas

ut. Boris Johnson blev för de flesta briter känd som en ”skojig kille på tv”. Och visst har Boris Johnson en tendens att tänja på sanningen. Han är typisk för en era där fakta och fiktion flätas samman. Och visst har Boris Johnson genom åren lyckats förolämpa de flesta: kläckt rasistiska, sexistiska och homofoba skämt i sin famösa tidningskolumn i The Telegraph. Men Boris Johnson är inte antiliberal. Boris Johnson är liberal.

Får Boris Johnson premiärministerposten kommer Storbritannien med viss sannolikhet till exempel att föra en mer liberal invandringspolitik än under Theresa May.

För några veckor sedan, mitt under partiledarstriden, öppnade Boris Johnson för amnesti för illegala invandrare som varit i landet längre än tolv år. Theresa May däremot skickade som inrikes-

minister ut lastbilar med plakat som uppmanade illegala invandrare att: "Åka hem, eller bli arresterade".

Boris Johnson har under partiledarstriden föredragit formuleringen "Storbritannien ska kontrollera invandringen efter Brexit" framför uttrycket "Storbritannien ska minska invandringen". Detta har inte gått de brittiska tabloiderna förbi.

The Sun kritiserade honom hårt.

En del experter menar rentav att det poängbaserade system för arbetstillstånd som Boris Johnson vill införa (där man likt i Kanada och Australien får poäng utifrån språkkunskaper, utbildning och jobb) rentav skulle kunna leda till att invandringen ökar.

Theresa May såg Brexit som det brittiska folkets protest mot en alltför stor invandring från EU. Hennes prioritet i Brexitförhandlingarna var hela tiden att

oavsett allt komma hem med ett avtal som gav Storbritannien makt att minska invandringen.

Det var också detta som rent tekniskt ställde till det för henne. Om Storbritannien inte accepterade EU:s fria rörlighet efter Brexit (vilket till exempel Norge gör) kunde Storbritannien inte heller få tillgång till EU:s gemensamma marknad. Och för att göra en lång historia kort var det detta som drev Theresa May in i den komplicerade tullunionskompromiss som till slut fällde hela hennes Brexitavtal. Det finns nu de som menar att Boris Johnsons väg ut ur samma rävsax är att göra vad Theresa May aldrig skulle göra: åka till Bryssel och kompromissa om invandringen. Ett Storbritannien som är villigt att acceptera EU:s fria rörlighet i någon form skulle eventuellt kunna förhandla fram ett nytt avtal.

Detta scenario är inte särskilt sannolikt, men det överensstämmer med Boris Johnsons politiska instinkter.

Det är därför som det diskuteras.

För Boris Johnson handlar Brexit inte om invandringen. För Boris Johnson handlar Brexit om ett Storbritannien som slår sig fritt från EU-regleringar. Storbritannien ska inte vara en av de 27 europeiska länderna i en klubb dominerad av tyskarna! Storbritannien ska återgå till sin roll som global, liberal och ekonomisk stormakt i världen.

Ett "Brittiska imperiet 2.0" (minus det koloniala mördandet).

Frågan är dock hur sannolikt det egentligen är att Boris Johnson kommer att göra slag av sina mer liberala åsikter i invandringspolitiken. Hans parti är hårt pressat av den främlingsfientlige Nigel Farage och dennes Brexitparti.

Politiskt måste Boris Johnson avvärja detta hot.

För att förstå Boris Johnson ideologiskt måste man förstå hans avsky mot alla former av statlig paternalism. Boris Johnson vill avskaffa den brittiska sockerskatten och se över alla former av "puritansk lagstiftning" som intervenerar i människors liv. I en intervju fick han nyligen frågan om hur ser på den matsäkerhetslagstiftning som stoppar brittiska restauranger från att servera blodig biff.

"Kan man inte beställa blodiga burgare längre? Varför i helvete heller inte?! Detta är galenskap! Det kan inte vara sant!" Gällande den ekonomiska politiken menar Boris Johnson att hans parti under Theresa May slutade upp med att försvara den fria marknaden. Detta var ett misstag.

Storbritannien står och faller med sina framgångsrika företag, menar Boris Johnson. Han har under partiledarstriden fått kritik för att vilja sänka skatten för höginkomsttagare men har sedan dess försökt balansera med retorik om att hjälpa de fattigaste.

Det är tydligt att han vill försöka vara en mittenpolitiker.

Ett annat område där Boris Johnson skiljer ut sig från andra högerpopulister är miljön. Å ena sidan har han röstat mot många åtgärder för att bromsa klimatförändringarna. Å andra sidan är han långt ifrån någon klimatförnekare. Han har fått kritik för att en gång ha lyft fram den klimatförnekande meteorologen Piers Corbyn (förövrigt bror till labourledaren Jeremy Corbyn) i parlamentet. Det var emellertid ett tag sedan.

I dag verkar han ta klimatfrågan på mycket större allvar.

Hans far har ett långt miljöengagemang bakom sig och Boris Johnsons nya flickvän är en miljöaktivist som kampanjar mot användandet av plast och för att rädda havens biologiska mångfald.

Boris Johnson har ställt sig bakom Theresa Mays förslag om att

Storbritannien ska lagstifta om att landets nettoutsläpp från fossila bränslen ska vara noll 2050. Han vill även att Storbritannien ska stå värd för COP 2020, FN:s stora klimatkonferens.

Boris Johnsons grundinställning till klimatfrågan är att det är marknaden och den nya tekniken som kommer lösa problemen. Det är här han vill satsa.

Det är dock oklart vad han exakt vill göra. Boris Johnson är optimist till läggningen. Han vill att folk ska vara glada. Staten ska

låta dem äta socker, dricka sprit och konsumera blodig biff. Företagen ska få tjäna pengar. Folk ska få komma till Storbritannien från hela världen med identiteter lika blandade som Boris Johnsons egen (han har engelsk, turkisk och amerikansk bakgrund). Däremot ska briter inte böja sig för vad Tyskland och Frankrike dikterar i Bryssel. Det ska finnas roliga gratiscyklar att cykla med (en av Boris Johnsons mest berömda reformer som borgmästare i London). Och det ska byggas stora grandiosa byggnader. Det där med Brexit är något som självklart går att fixa. Hur svårt kan det vara? Storbritannien måste bara börja tro på sig självt igen.

Make Britain Great Again.

Katrine Marçal

katrine.marcal@dn.se

Avgörandet för Storbritannien närmar sig

TISDAG 23 JULI 2019

Paris. Nu ska det avgöras om det blir Boris Johnson eller Jeremy Hunt som får efterträda Theresa May som Storbritanniens premiärminister och konservativa Tories partiledare. Beskedet kommer vid lunchtid i dag, tisdag, och maktskiftet sker redan i morgon, onsdag.

Klockan 17 på måndagen lokal tid (18 svensk tid) avslutades medlemsomröstningen formellt i det

brittiska konservativa regeringspartiet Tories.

De omkring 160 000 medlemmarna har haft två veckor på sig att rösta på en av de båda kandidaterna till ny partiledare som vaskades fram i juni av partigruppen i parlamentet: Boris Johnson och Jeremy Hunt.

Storfavorit är den 55-årige Boris Johnson, som tidigare varit utrikesminister och borgmästare i London. Men "Boris", som han kort och gott kallas av de flesta briter, är omstridd efter det senaste årets många bredsidor mot Theresa May och mot det utträdesavtal som hon förhandlat fram med EU.

Misslyckandet att få parlamentet att acceptera detta avtal tvingade May att lämna partiledarposten i juni, strax efter EU-valet, i vilket Tories gjorde ett historiskt uselt resultat.

– Vi står inför ett existentiellt hot. Om vi inte får Brexit avklarat kommer vårt parti inte att återhämta sig på länge, har Boris Johnson varnat gång efter annan vid de "hustings" (utfrågningar) som partiet anordnat för medlemmarna.

Han lovar att ta Storbritannien ut ur EU senast den 31 oktober – med eller utan avtal. Inom mer näringslivsvänliga kretsar i Tories är dock oron stor för vad en avtalslös Brexit skulle kunna göra med den brittiska ekonomin.

I söndags tillkännagav finansminister Philip Hammond att han avgår om Johnson blir ny premiärminister.

Ytterligare flera ministrar och tjänstemän har gett samma besked, däribland Alan Duncan, statssekreterare i utrikesdepartementet.

"Vi hade kunnat vara den ledande intellektuella och politiska kraften i

Europa, men har i stället tvingats harva i skuggan av det mörka molnet Brexit”, skriver Duncan i sitt avskedsbrev till May. The Times rapporterar att så många som sex ledamöter för Tories för samtal med Liberaldemokraterna om att hoppa av, vilket skulle kunna hota den nya regeringens parlamentariska majoritet. För att få arbetsro och legitimitet hoppas Johnsons stab att han ska få mer än 60 procent av medlemmarnas stöd. Oppositionen i Liberaldemokraterna och Labour påpekar dock ofta och gärna att Tories medlemmar bara utgör omkring 0,34 procent av alla röstberättigade i Storbritannien.

Utmanaren till Johnson, den nuvarande utrikesministern Jeremy Hunt, har kämpat i uppförsbacke de senaste veckorna. Först kom den läcka av diplomatpost som ledde till ett bråk med

Donald Trump och att Storbritanniens Washingtonambassadör fick gå. Sedan har Hunt tvingats hantera det iranska övertagandet av en brittiskflaggad oljetanker i Persiska viken – något som inträffade trots att britterna var väl medvetna om risken, vilket nu väckt frågetecken om den brittiska flottans förmåga.

Theresa May håller sin sista frågestund i parlamentet vid lunchtid på onsdag, innan hon beger sig till Buckingham Palace för att lämna in sin avskedsansökan.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se

Fakta. Valet av ny partiledare och premiärminister

Runt 160 000 medlemmar i Konservativa partiet (Tories) avgör om Boris Johnson eller Jeremy

Hunt ska bli ny partiledare efter Theresa May – och därmed även ny premiärminister. Valsedlar skickades ut till medlemmarna i början av juli. Svaren skulle vara inne senast klockan 17 på måndagen. I dag på förmiddagen presenteras vinnaren.

När efterträdaren är utsedd beger sig premiärminister Theresa May till Buckingham Palace för att lämna in sin formella avskedsansökan. Det väntas ske i morgon, onsdag, efter det att May deltagit vid den frågestund som hålls med premiärministern i parlamentet varje vecka. Sedan får Boris Johnson eller Jeremy Hunt inställa sig hos drottning Elizabeth II för att få hennes bekräftelse som ny premiärminister.

Den nya premiärministern håller ett kort tal utanför premiärministerbostaden 10 Downing Street, och den nya regeringens ministrar presenteras på onsdags kvällen.

Landsbygd mot storstad – det skiljer Hunt från Johnson

TISDAG 23 JULI 2019

I dag blir det offentligt vem som blir ny premiärminister i Storbritannien – Boris Johnson eller Jeremy Hunt. Johnson är storfavorit. DN:s Katrine Marçal förklarar vad som skiljer dem åt.

1 Ledarstilen

De två kandidaterna till premiärministerposten kommer egentligen inte från olika falanger i det

konservativa partiet. Därför har partiledarstriden i hög grad handlat om personlighet och ledarstil.

Boris Johnson är karismatisk och rolig. Partiaktivisterna älskar honom. Som borgmästare i London fokuserade han på de stora visionerna och lämnade detaljerna åt andra. Ibland gick det bra (som med OS i London 2012) och ibland mindre bra (som med idén att bygga en flygplats på en ö ute i Themsen, "Boris Island").

Jeremy Hunt däremot är en detaljinriktad person. Han är bra på att leverera och har ett systematiskt tillvägagångssätt. Han har inte Boris Johnsons karisma och uppfattas inte som visionär. Snarare som ett par kompetenta händer att lämna över landet i.

2 Brexit

Boris Johnson var en av de ledande figurerna i Brexitkampanjen 2016.

Jeremy Hunt röstade däremot för att Storbritannien skulle stanna kvar i EU. Sedan dess har han dock ändrat sig.

I dag är den faktiska skillnaden mellan Boris Johnson och Jeremy Hunt gällande Brexit liten.

Boris Johnson har sagt att Storbritannien ska lämna EU den 31 oktober oavsett vad som händer. Har man inget utträdesavtal färdigt är han beredd att krascha ut ur EU ändå. Och får han inte med sig parlamentet är han beredd att ajournera det.

Jeremy Hunt däremot uttrycker sig betydligt mer försiktigt. Brexit bör vara klart "innan jul", vilket har fått Boris Johnson att kontra med "vilken jul?"

Menar Jeremy Hunt detta år, eller nästa?

I många brexitörers ögon har EU-utträdet redan blivit uppskjutet alltför många gånger.

Därför föredrar de Boris Johnson.

3 Inrikespolitiken

Ideologiskt är skillnaden mellan Boris Johnson och Jeremy Hunt minimal.

Eventuellt skulle man kunna säga att Boris Johnson som har varit borgmästare i London kommer från den mer storstadsliberala delen av det konservativa partiet.

Jeremy Hunt däremot är en traditionell landsbygdsconservativ.

Jeremy Hunt vill häva rävjaktsförbudet (en stor fråga på landsbygden) men Boris Johnson tycker att den nuvarande lagstiftningen är bra.

Samtidigt är det Boris Johnson som är den hängivna brexitören av de två vilket inte

stämmer med hans annars storstadsliberala profil.

Stödet för Brexit är nämligen lågt i London.

När det gäller skatter har Jeremy Hunt föreslagit en rejäl sänkning av bolagsskatten till 12,5 procent. Boris Johnson vill också se stora skattesänkningar. Hans förslag har däremot handlat om sänkt inkomstskatt för höginkomsttagare.

Gällande invandringen lovar Boris Johnson att garantera EU-medborgares rättigheter i Storbritannien efter Brexit. Därefter vill han införa ett poängbaserat system där faktorer som utbildningsnivå och språkkunskaper avgör huruvida en person får arbetstillstånd eller inte.

Jeremy Hunt har sagt sig vilja ”minska invandringen” vilket Boris Johnson faktiskt inte har gjort (han föredrar

uttrycket ”kontrollera invandringen”). Men hur Jeremy Hunt tänker minska invandringen är oklart.

När det gäller klimatfrågan står både Jeremy Hunt och Boris Johnson bakom Theresa Mays förslag att lagstifta om att landets nettoutsläpp från fossila bränslen ska ner till noll år 2050.

Storbritannien skulle då bli den första stora ekonomin att lagstifta om detta.

Katrine Marçal

katrine.marcal@dn.se

Ökad kunskap ger fler arter i naturen

TISDAG 23 JULI 2019

För inte så länge sedan ansågs det finnas 8 800 fågel- och närmare 4 500 däggdjursarter på jorden. I dag vet vi att detta var en grov underskattning. Sannolikt är antalet det dubbla, enligt nya studier.

Varje år tillkommer en stor mängd arter på listorna. I dag räknar forskarna med drygt 11 000 fågelarter, en ökning med nästan 30 procent sedan 1986 då den officiella listan (Checklist of the Birds of the World) tog upp drygt 8 800 arter. År

1991 omfattade däggdjuren 4 444 arter i standardverket Walker's Mammals of the World. Enligt en ny sammanställning i Journal of Mammalogy har antalet växt till cirka 6 400 arter, en ökning med cirka 44 procent.

Men hur kan så många tidigare okända arter dyka upp helt plötsligt? Svaret är att de flesta av dem inte alls har dykt upp plötsligt.

Det som har hänt är att arter har splittrats upp. Exempelvis har talgoxen delats upp på tre till fyra arter och blåmesen på ända upp till fem arter, beroende på vilken auktoritet man sätter mest tilltro till.

Vikvalen har delats upp på två arter, liksom guldschakalen. Babianerna består numera av sex arter, inte bara två som tidigare.

Ett extremt exempel är klassificeringen av albatrosser. Ursprungligen ansågs de

omfatta 13 arter men i dag tycks de flesta forskare anse att det finns 21 arter.

Vandringsalbatrossen – med störst vingbredd av alla flygande fåglar – är numera uppdelad på fyra arter.

Enligt American Museum of Natural History i New York kan det verkliga antalet fågelarter vara cirka 18 000.

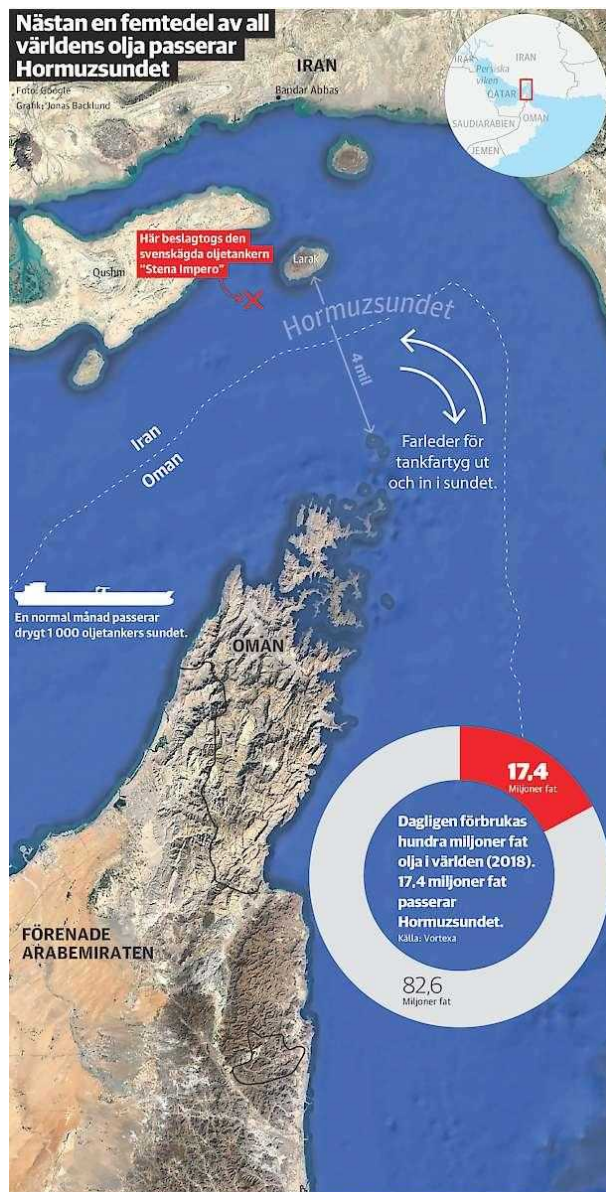
Artbegreppet har genomgått en förvandling. Tidigare gällde det biologiska artbegreppet, som klassar två djur som tillhörande samma art om de kan få avkomma med varandra. Detta har många nu mer eller mindre övergett. Faktum är ju att tigrar och lejon kan få fertil avkomma med varandra.

I dag gäller oftast det fylogenetiska artbegreppet som innebär att en art består av djur som delar flera ärftliga egenskaper som skiljer dem från andra djur.

Skillnaderna kan vara färgteckningar, beteenden eller läten, exempelvis sång. Genetiska studier har också bidragit starkt till ökningen. Skiljer sig arvsmassan tillräckligt mycket mellan två populationer bör de splittras – även om de är lika till utseende och beteende. Dna-studier har exempelvis lett till att vi nu har två elefantarter i Afrika och tre arter av orangutanger i Sydostasien. En viktig fråga är förstås om den nya uppdelningen återspeglar verkligheten bättre än den tidigare. De flesta biologer tycks anse att så är fallet.

- Det biologiska artbegreppet är ett utdaterat sätt att se på världen. Vår nya beräkning visar att vi inte har klassificerat fåglarna på ett riktigt sätt, säger Joel Cracraft, fågelforskare vid American Museum of Natural History.

TT

Erik Ohlsson: Här kan kriget i Mellanöstern starta

TISDAG 23 JULI 2019

Incidenterna kring Hormuzsundet har varit oroväckande många den senaste tiden. Den smala passagen mellan Persiska viken och Arabiska havet är brännpunkten i konflikten mellan Iran och USA-Storbritannien. Här kan storkriget i Mellanöstern starta. Eller har det redan börjat?

**Analys. Erik Ohlsson, DN:s
korrespondent**

På kartor ser Hormuzsundet oansenligt ut: en blå böj som skiljer en utlöpare på Arabiska halvön från Irans fastland. Men denna smala passage är en av världens viktigaste vattenvägar. Dygnet runt passerar supertankrar med last från oljefälten i Irak, Kuwait, Iran och Saudiarabien.

En tredjedel av all olja som transporteras till sjöss går genom Hormuzsundet, och en femtedel av världens all oljeproduktion. Denna smala remsa av vatten befinner sig just nu mitt i världens mest förtätade konflikt: den pågående militära uppladdningen mellan USA tillsammans med Storbritannien, och Iran.

På Arabiska halvön finns USA:s trogna allierade Saudiarabien och Förenade Arab-emiraten (UAE), liksom en rad

amerikanska militära installationer. USA har inte mindre än 36 militärbaser av olika storlek i regionen, och nu håller den amerikanska närvaron att fyllas på ytterligare, i Saudiarabien. På andra sidan sundet finns den iranska krigsmakten, en av de starkaste i regionen.

I månader nu har kommentatorer och experter hävdats att konflikten närmar sig kokpunkten. Men kanske är det så att kriget redan börjat – inte med ett brak, men med ett knarrande?

En summering av de senaste veckornas förlopp kring krisens epicenter, Hormuzsundet, ger vid handen att parterna redan tagit flera steg på vägen mot öppen konflikt:

Den 10 juli försöker iranska sjöstridskrafter borda den brittiska oljetankern British Heritage nära den strategiskt belägna ön Abu Musa i inloppet

till Hormuzsundet. De motas dock bort av det brittiska flottfartyget HMS Montrose. Den 17 juli uppbringar iranska kanonbåtar oljetankern Riah i Hormuzsundet. Riah, som ägs av ett rederi i Förenade Arabemiraten, anklagas för att ha varit inne på iranskt territorialvatten. Den 18 juli uppger USA:s president Donald Trump att ett amerikanskt krigsfartyg skjutit ned en iransk drönare. Iran tillbakavisar dock uppgiften och påstår att drönaren är amerikansk. Den 19 juli beslagtags den svenskägda och brittiskflaggade oljetankern Stena Impero av iranska styrkor som hävdar att fartyget brutit mot internationella sjöstridsregler. Aktionen mot Stena Impero anses vara en hämnd för att iranska tankern Grace 1 beslagtagits av Storbritannien utanför Gibraltar den 4 juli. Tidigare i sommar

inträffade en rad sabotage riktade mot oljetankrar i Hormuzsundet.

Den amerikanska militära övermakten är överväldigande. Men det är ingen tvekan om att Iran utnyttjar sårbarheten i Hormuzsundet.

För ett par veckor sedan träffade jag två experter på Försvarshögskolan i Stockholm, överstelöjtnant Anders Enström, chef för Marinsektionen och kommendörkapten Anders Larsson, lärare med en bakgrund som röjdykare. De vill inte kommentera skuldfrågan i de incidenter som ägt rum kring Hormuzsundet. Men de konstaterar att den som vill störa eller stoppa trafiken i sundet kan åstadkomma väldigt stor skada med förhållandevis små medel.

– För att få en bild av fartygens utsatthet är det viktigt att förstå hur trångt detta sund faktiskt är: 21 sjömil (knappt fyra

landmil) på det smalaste stället. Det är mindre än avståndet mellan Grisslehamn och Eckerö på Åland, säger Anders Enström.

Sundet är 18 landmil långt – jämförbart med avståndet mellan Nynäshamn och Visby. På grund av det ringa vattendjupet får det bara plats två farleder i

Hormuzsundet, som vardera är 3,2 kilometer breda. De oljetankrar som i jämn ström passerar genom sundet – fler än en i timmen, dygnet runt, året om – är dessutom känsliga för yttre angrepp.

– Handelsfartyg är betydligt mindre robusta än örlogsfartyg. Visserligen har oljefartyg numera nästan alltid dubbla skrov, för att minimera miljöpåverkan vid grundstötning och liknande. Men fartygsplåten är sällan mer än tio millimeter tjock, säger Anders Larsson.

– Dessutom har fartygen minsta möjliga besättning. När de går i farleden är det i regel bara två personer på bryggan: en som styr och en som håller utkik. Vilket innebär att det inte är så svårt att smyga sig nära en stor oljetanker utan att bli upptäckt.

Anhopningen av fartyg på liten yta, med dyrbar last, gör att Hormuzsundet i högsta grad är exponerat för krigföring med minor, konstaterar Anders Enström.

– De senaste decennierna har det skett en oerhört snabb utveckling på minområdet. Nu finns det exempelvis minor som placeras ut på djupt vatten, aktiverar sig själva och automatiskt uppsöker målet. USA, den ena parten i konflikten kring - Hormuzsundet, säger sig ha bevis på att iranska så kallade sugminor användes i attackerna mot två oljefartyg i Hormuzsundets mynning den 13 juni.

Utan att ge sig in i den diskussionen konstaterar Anders Larsson att sugminorna, på engelska "limpet mines", kan få förödande effekt för de fartyg som angrips.

– Sugminan kan vara ganska liten. En mina med en tio kilos laddning av trotyl behöver inte vara större än en ordinär resväska. Den är försedd med en fördröjningsmekanism, en kraftig magnet och i regel också med flytkropp. Då blir den lättare att hantera för attackdykaren som fäster den på fiendeskeppets skrov, säger Anders Larsson.

De bägge experterna konstaterar också att just kapaciteten för minröjning är något av den amerikanska krigsmaktens akilleshäl.

– Jämfört med det enorma militära övertag USA har på alla andra områden är deras förmåga till minröjning ganska ordinär. Det medför att USA inte

nödvändigtvis har en överlägsen slagkraft om det skulle bli en kraftmätning med Iran om Hormuzsundet, säger Anders Larsson.

En möjlig tröst i sammanhanget är att det stormat rejält i Hormuzsundet flera gånger tidigare, utan att det för den skull satt hela Mellanöstern i brand. Sommaren 1987 attackerade iranska revolutionsgardister flera västerländska oljetankrar, trots att trafiken skyddades av den amerikanska marinen.

Den 3 juli 1988 avfyrade den amerikanska kryssaren USS Vincennes, stationerad i Hormuzsundet, en missil mot ett passagerarflyg från Iran Air. Alla 290 ombord dödades. Enligt USA uppfattade kryssarens stridsledningscentral planet som ett iranskt krigsflygplan. Och i januari 2012 kom skarpa iranska varningar om att

minera sundet, men hoten drogs tillbaka i sista stund.

Erik Ohlsson

Zelenskyjs parti får egen majoritet

TISDAG 23 JULI 2019

Den ukrainske presidenten Volodymyr Zelenskyjs nybildade parti, Folkets tjänare, har vunnit en betryggande egen majoritet i Radan, parlamentet. Det innebär att hans parti inte måste förhandla om en koalition med andra partier, utan ensamt kan forma Ukrainas framtida politik.

De ukrainska väljarna gav ett entydigt besked. De lägger landets öde i Zelenskyjs händer. Men hur sunt är det för landets demokrati att nästan alla delar av

statsmakten – presidenten, premiärministern och parlamentet – snart kontrolleras av samma parti?

Att det finns risker med frånvaro av politiska motvikter är närmast en självklarhet. Spåren från landets tidigare enpartistyre förskräcker, inte minst med tanke på det sovjetiska Ukrainas totalitära förflutna och den rådande korruptionen. Det finns redan bedömare som befärar att Folkets tjänare kan komma att utvecklas till ett statsbyråkratiskt maktparti.

När drygt 70 procent av alla avgivna röster hade räknats på måndagseftermiddagen stod det klart att Zelenskyjs stödparti inte bara blir störst, utan överträffar de flesta prognoser: Folkets tjänare erövrar en säker majoritet i Radan.

I söndagens val fick partiet 43 procent av rösterna på de landsomfattande partilistorna – som fördelas på 225 av de

424 mandaten. Der stämde med vad vallokalsundersökningarna visat.

På söndagskvällen stod det däremot inte klart hur rösterna skulle fördelas på de 199 mandat som tillsätts på enmansvalkretsar. När de preliminära resultaten nu har kommit visar det sig att kandidater från Folkets tjänare vann hela 128 av de 199 valkretsarna.

Sammantaget betyder det att Zelenskyj får ett parlament där hans stödparti väntas få 251 av de 424 platserna – en klar majoritet. Om detta står sig är det första gången som ett enskilt parti får egen majoritet i Ukrainas parlament. Det kan inte uteslutas att rockstjärnan Svjatoslav Vakartjuks nya parti Rösten ges någon roll, men hans röster är inte omistliga för Zelenskyj.

Presidenten har nu möjlighet att fritt tillsätta regeringschef och få igenom lagar i

parlamentet. Hans reformagenda är långt ifrån kristallklar, men högt på hans dagordning står att komma till rätta med korruptionen och oligarkernas välde i ekonomin och politiken.

Det finns skeptiker som ifrågasätter Zelenskyjs förmåga att klara det, och de pekar särskilt på hans långvariga koppling till oligarken Ihor Kolomojskyj, en av landets rikaste män. Till sin nya stabschef utsåg presidenten Kolomojskyjs tidigare advokat.

Zelenskyj har sagt att han som premiärminister vill se en politiskt obelastad person, som är ekonomisk expert.

Det lutar alltså åt en teknokratregering, där ministrarna inte förväntas ha egna politiska ambitioner utan låter presidenten sköta landets övergripande affärer och utrikespolitik.

Hur Zelenskyj ska hantera den ödesmättade frågan om kriget i östra Ukraina och relationen med Ryssland är en öppen fråga. Inför presidentvalet talade han om en dialog med Moskva, men hittills har det inte kommit längre än till ett telefonsamtal med Vladimir Putin – som handlade om fångutbyte.

Till en normalisering med den nordöstliga grannen, som måste inkludera en uppgörelse om Krim och Donbass, är avståndet lika långt som före valet.

Michael Winiarski

Preliminärt resultat i Ukrainas parlamentsval

Folkets tjänare (Volodymyr Zelenskyj) 42,68 procent (251 mandat)

Oppositionsplattformen (Viktor Medvedtjuk) 13,04 procent (44 mandat)

Europeisk solidaritet (Petro Porosjenko) 8,41 procent (26 mandat)

Fosterlandet (Julia Tymosjenko) 8,03 procent (26 mandat)
Rösten (Svjatoslav Vakartjuk) 6,17 procent (20 mandat)
Övriga (56 mandat)

Storbritannien vill ha europeisk insats i sundet

TISDAG 23 JULI 2019

På måndagen kallade Storbritanniens premiärminister Theresa May till ett möte med regeringens krisgrupp Cobra för att diskutera säkerheten i området Hormuzsundet.

Britterna har också fört samtal med flera europeiska länder för att söka stöd för en gemensam militär insats.

– Vi kommer nu att försöka sätta ihop en europaledd sjösäkerhetsinsats för att stödja säkra passager för både besättning och last i den här livsviktiga regionen, sade

utrikesminister Jeremy Hunt på måndagen i ett tal till brittiska underhuset.

Redan förra veckan meddelades att britterna skickar militärfartyget HMS Duncan som är ännu större än HMS Montrose som nu patrullerar i området vid Hormuzsundet.

– Vi kommer att vidta nödvändiga åtgärder för att stödja fartygens säkerhet genom Hormuzsundet, säger Jeremy Hunt.

USA:s utrikesminister Mike Pompeo har varit i kontakt med brittiska kollegan Jeremy Hunt. Men i en intervju menar han att USA inte kan skydda de brittiska oljefartygen.

DN

Vad ska vi egentligen ha 5g till?

TISDAG 23 JULI 2019

Supersnabbt och nyckeln till det uppkopplade samhället. Så beskrivs ofta 5g, nästa generations mobilnätverk. Men vad är det egentligen? Och behöver jag köpa en ny mobil nu? DN:s Linus Larsson svarar på nio frågor om 5g.

1 Vad är egentligen 5g?

5g är, som namnet antyder, den femte generationens mobilnät. Tack vare slipad teknik och nya radiofrekvenser ska det ge mycket högre prestanda än dagens nät:

Snabbare, mer tillförlitligt och framtidssäkrat.

Alla generationsbenämningar, som 3g, 4g och så vidare, omfattar egentligen en rad versioner och tekniker. Dagens 4g-nät är betydligt bättre än de första. På samma sätt kommer 5g att utvecklas över tid.

2 Hur snabbt kommer 5g att bli?

Flera gånger snabbare hastigheter än vad dagens 4g-nät oftast ger. Åtminstone när det fungerar optimalt och man har bra täckning. Att ladda hem ett tv-avsnitt kan då gå på ett par sekunder.

Men hastigheten till en enskild mobil eller ett modem är inte hela bilden. Två andra mått är minst lika viktiga: Svarstider och hur många enheter som "får plats" på nätverket.

3 Svarstider?

Svarstider handlar om hur snabbt en signal går från en sändare till en mottagare. De som spelar onlinespel är redan bekanta med måttet – ett spel måste reagera blixtnsnabbt på en knapptryckning, annars blir upplevelsen fel.

Samma sak blir viktig när allt fler maskiner fjärrstyrs över mobilnät. Tänk drönare eller självkörande bilar som får uppdateringar från nätet. Om prognosen för 5g håller ska svarstiderna kortas rejält, ned till 1 millisekund, en tusendels sekund, jämfört med omkring 50 millisekunder i 4g-nät.

Att fler enheter ryms på nätverket betyder att fler uppkopplade apparater kan finnas på en viss yta. Det handlar inte i första hand om att mobilerna blir fler, utan om att alla möjliga prylar väntas få uppkoppling – inte bara de hajpade "smarta" kylskåpen.

Viktigare är sådant som många kanske inte ens kommer att märka: Mängder med sensorer i hemmen, i utomhusmiljöer, i fordon och alla tänkbara maskiner.

Ericsson uppskattar att det kommer att finnas 22,3 miljarder uppkopplade maskiner på jorden år 2024, vanliga mobiltelefoner borträknade.

Dessutom ska näten bli mer tillförlitliga, så att risken för att data inte når mottagaren minskar. Det kan betyda att man vågar koppla upp maskiner som bara måste fungera, inom till exempel medicinen eller industrin.

4 Vad kan man göra med 5g som man inte kan göra i dag?

Det finns gott om spekulationer och prognoser om vad 5g ska ge. Bättre självkörande bilar som får instruktioner om omgivande trafik i realtid.

Telemedicin, i form av internetanslutna apparater som kollar hälsan, kanske fjärrstyrda operationer utförda av robotar. Liveströmmad virtuell verklighet (VR) och förstärkt verklighet (AR). Sensorer inbyggda i vägar som berättar när de måste sandas eller lagas och håller reda på trafikläge och pratar direkt med de där självkörande bilarna.

Men egentligen kan nog ingen förutspå allt som 5g-näten kan användas till. Mycket av det vi använder 4g-näten till nu var inte ens uppfunnet när de drog i gång. Sannolikt kommer 5g att leda till uppfinningar ingen ens har tänkt på i dag.

5 Behöver man byta mobil för att få 5g?

Ja. Men det dröjer innan de blir vanliga i handeln här. En lång rad mobiltillverkare har presenterat kommande modeller, men

varken Apple eller Google har offentliggjort några planer.

På de flesta marknader börjar modellerna säljas i samband med att operatörerna får i gång sitt första nät. I Europa var Schweiz först med ett kommersiellt nätverk.

6 Blir man sjuk av 5g-strålning?

Nej, det finns ingenting som tyder på det oavsett vilka teorier som sprids, effekten av 5g på människokroppen kan snarare bli mind-re. 5g använder högre frekvenser, vilket betyder att radiovågorna har svårare att tränga in i kroppen. Vågorna från äldre nätverk kunde nå några centimeter in, dessa högfrekventa stoppas i princip av huden.

Den effekt man vet att elektromagnetiska fält med de här frekvenserna kan ha på människan är att de kan värma upp vävnaden om den tränger in.

– Om de håller sig under gränsvärdena så ska det inte kunna ske någon skadlig uppvärmning, säger Maria Feychting, professor i epidemiologi vid Karolinska institutet som har forskat om elektromagnetiska fält och dess effekt på männi-skan sedan 1980-talet.

7 När rullas 5g ut hos mig?

Troligtvis får vi se större lanseringar i Sverige under 2020. Post- och telestyrelsen, PTS, auktionerar ut de frekvenser som operatörerna behöver (se artikel ovan). Man kan räkna med att utbyggnaden först kommer i större städer för att senare spridas ute i landet. Den höga frekvens, som bidrar till att 5g-näten kan vara så snabba, har sämre räckvidd och passar därför dåligt i glesbygd där en basstation måste täcka ett stort område. Operatörerna väntas därför komplettera

5g-näten med låga frekvenser för att täcka stora ytor. Då blir inte hastighetsökningen lika dramatisk.

8 Borde jag strunta i att köpa fiber till sommarstugan i väntan på 5g?

Ju längre från tätbebyggda områden, desto längre lär det dröja innan blixtsnabba 5g-nät byggs ut. Kolla hastigheter och priser, en bra 4g-uppkoppling ger i dag hastigheter som duger för de allra flesta vanliga behov.

9 Varför ser många politiker och länder säkerhetsproblem med 5g?

Utbyggnaden av 5g-näten har blivit brännhet storpolitik. Framför allt handlar det om olika inställningar till att låta kinesiska Huawei leverera nätverksutrustningen. USA förbjöd först amerikanska företag att göra affärer med

Huawei men har senare lättat på restriktionerna. Oron handlar om bolagets nära band med den kinesiska staten och en lag som tvingar alla kinesiska medborgare och företag att delta i underrättelsearbete. Huawei har tillbaka-visat alla spionerianklagelser.

Huawei har ifrågasatts förr, men med 5g-utbyggnaden blir frågan känsligare. Det hänger ihop med att 5g-näten väntas koppla upp en stor del av samhället. Frågan om vem som kan styra och avlyssna nätet blir då ännu viktigare än i dag.

Linus Larsson

linus.larsson@dn.se

Kampen om 5g-utrymmet prövas i domstol

TISDAG 23 JULI 2019

Den nya supersnabba mobiltekniken 5g har hamnat i domstol redan innan den har börjat rullas ut i Sverige.

Operatören Tre anser sig snuvad på de nödvändiga radiovågorna och går i höst en match mot myndigheten PTS i förvaltningsrätten.

Det var länge sedan mobiler gjordes för att ringa i – och 5g är det senaste i den

alltmer mobilt uppkopplade världen. Den ska inte bara göra att man sekunds snabbt kan ladda ned en långfilm, utan också få miljardtals maskiner att kommunicera med omvärlden.

5g-mobiler är av naturliga skäl ingen storsäljare än, men näten börjar förberedas. Och då behövs det ny plats i radioetern, nya frekvenser. Därför auktionerade Post- och telestyrelsen, PTS, i december i föl ut utrymme i det så kallade 700 MHz-bandet.

Telia fick plats där, så också Telenors och Tele2:s gemensamma bolag Net4Mobility. Dessa betalade totalt drygt 2,8 miljarder kronor. Operatören Tre blev dock utan – och mycket ilsken.

– Det positiva klirret i statskassan i dag kan visa sig dyrköpt i morgon. Frekvenser är mobilbranschens viktigaste resurs och måste fördelas klokt. Vi riskerar allvarliga

konsekvenser för svenska mobilkunder och för Sverige som ledande telekom-
nation, kommenterade dåvarande vd:n
Johan Johansson.

Tre hävdar helt enkelt att auktionen var
utformad för att gynna företagen med de
kraftigaste finansiella musklerna, att den
snedvrider konkurrensen och dessutom
strider mot flera EU-direktiv. Man
överklagade PTS:s beslut till
förvaltningsrätten i Stockholm i januari.
Där har ärendet vuxit under våren genom
en gedigen skriftväxling som pågått in i
juli och försenats genom ett antal beviljade
anstånd. Men tanken är att domstolen ska
kunna avgöra frågan under hösten.

Tre vill att förvaltningsrätten ska
undanröja beslutet som låg till grund för
auktionen, som begränsade antalet
tillstånd och teoretiskt kunde leda till att

en ensam operatör tog allt. Tre vill därför
också att auktionsresultatet ska ogillas.
PTS svarar att myndigheten har stöd av
EU-kommissionen, att man också måste
arbeta för regeringens bredbandsmål och
att en plats i 700-spektret inte är
nödvändig för att erbjuda 5g-tjänster.
Under tiden kommer de tre operatörerna
som redan har fått ”5g-licenser” att
förbereda utrullningen av 5g-näten, det
handlar bland annat om att installera
tusentals nya basstationer. Tele2 och Tele-
nor kommer att samarbeta i hög grad,
Telia – som visade upp ett försöksnät med
5g ihop med Ericsson före jul – kör på
egen hand.

Samtliga operatörer tror att den riktiga
lanseringen kommer först nästa år, då det
ska finnas konsumentprylar för 5g, men
också kommersiellt mer gångbara
frekvenser. PTS har tidigare sagt att man

ska auktionera ut det så kallade 3,5 GHz-bandet senast i början av 2020.

Hans Strandberg

hans.strandberg@dn.se

Fakta. Fyra dominerar

Marknadsandel mobilabonnemang för samtal och surf, procent 2018.

Telia: 36,9

Tele 2: 27,9

Telenor: 17,4

Tre: 14,5

Övriga: 3,3

Källa: PTS

Ericssons vd kritisk: ”Kina är klokare”

TISDAG 23 JULI 2019

**Ericssons vd Börje Ekholm hävdar att Kina och USA har dragit ifrån resten av världen i 5g-utrollningen. Han är kritisk till långsamma och dyra auktioner:
– Här i Europa verkar regeringarna föredra snabba inkomster.**

ANNONS:

Ericssonchefen har återkommande under våren lyft skillnaderna mellan 5g-utbyggnaden i Europa och andra viktiga marknader. Han menar att både USA och

Kina snabbare och billigare låtit mobiloperatörerna få tillgång till nytt radiospektrum i etern.

– Radiofrekvenser är livlinan för den trådlösa industrin. När vi i Europa väljer att beskatta så hårt så blir det mindre över till operatören att bygga ut näten för, säger Ekholm.

Han talar förstås i egen sak. Ericsson är världsledande inom mobilnät och säger sig ha två tredjedelar av de kommersiella nät som lanserats, de flesta utanför Europa.

– Men det här handlar om att värna Europas konkurrenskraft. Förr såg vi flygplatser, hamnar och vägar som samhällsviktig infrastruktur – på samma sätt är 5g plattformen för den digitala ekonomin.

Har ni försökt påverka politiker?

– Ja vi försöker lobba, men det verkar vara så att regeringar föredrar snabba inkomster.

I Sverige är det Post- och telestyrelsen (PTS) som sköter utdelningen av spektrum, man vägleds av lagen om elektronisk kommunikation. Det ska ske för att ge ”största möjliga nyttjandegrad och samhällsnytta”. Vanligast är att tilldelningen sker via auktioner, tanken är att marknaden själv ska bestämma utfallet.

– Vi hävdar att Kina är klokare än Europa. Där delas spektrum ut gratis, vilket snabbar på utbyggnaden. Och det var likadant med 4g. Med undantag för Skandinavien ligger Europa 3–4 år efter Asien och USA, säger Börje Ekholm.

Hans Strandberg

hans.strandberg@dn.se

Arvet efter Kafka. Manuskripten hör hemma i en permanent diaspora

TISDAG 23 JULI 2019

Precis som Kafkas karaktärer ofta förblir insnärjda i en kontext bortom egen kontroll så har författarens kvarlåtenskap

inlemmats i en lång och komplex historia – i den om det judiska folkets hemvist. Daniel Pedersen lyfter i DN (18/7) fram den intressanta historia som utspelats mellan olika nationer som hävdar sin rätt till Kafkas kvarlåtenskap, som författaren som känt ville bränna. Men varken Kafka eller Josef Brod, som tog hand om Kafkas verk efter hans död, kunde förutse symboliken i den konflikt som uppstått kring kvarlåtenskapen. Vem äger Kafka? Judith Butler ställer den retoriska frågan och beskriver hur konflikten och rättegångarna kring hans kvarlåtenskap är kopplad till frågan om diaspora, både som motiv i Kafkas egna skrifter *och* som en avgörande fråga för det judiska folket i dag (London Review of Books 3/3 2011). Och vem kan ens göra anspråk på en författares verk, när texterna är märkta av

förnimmelsen av inte höra till, av att stå vid sidan av och distanserat betrakta samhällets misslyckade organisering? Som en allegori över Kafkas verk pågår processen över hans kvarlåtenskap. Som en allegori över viljan att värdera och omvärdera historien så finns dessa skrifter nu i olika bankfack, efter att i många år ha legat i flyttlådor i en fuktig lägenhet i Tel Aviv. Butler målar en stark bild över hur de två systrar, som nu förlorat rätten till kvarlåtenskapen, lever med dessa lådor som kom att definiera deras tillvaro. Bilden av systrarna, deras katter, och av lådorna har följt mig sedan jag läste Butlers text. Främst för att den framstår som så symptomatisk. Kvarlåtenskapen, liksom Kafka, är märkt av diasporan, av sionismen och av Förintelsen. Kafka dör 1924 i Österrike, han har tidigare bott i Berlin, växt upp i Prag och

skrev på tyska. Hans livsöde är inte ovanlig för den generationens bemedlade västeuropeiska judar, men den rörelsefrihet de upplevde kom snart att begränsas för att sedan helt upphöra och sluta i den katastrof som Förintelsen innebär.

Den sionistiska rörelsen som sedermera ligger till grund för den israeliska staten var stark långt före andra världskriget, och Kafka deltar, som Pedersen skriver, i en av dess kongresser. Efter andra världskriget grundas Israel, men det dröjer innan staten börjar hävda sin plats i historieskrivningen kring Förintelsen. Den förste premiärministern Ben Gurion ser inte Förintelsen som definierande element för den judiska staten, han vill inte ens besöka Förintelsemuseet och forskningscentret Yad Vashem som invigs 1953 trots upprepade inbjudningar. Hans

inställning förändras dock och när rättegången mot nazisten Adolf Eichmann ska inledas så anger Ben Gurion att en av anledningarna till att denna rättegång är så viktig är för att den ska markera Israels rätt att döma Förintelsens brott.

Retoriken kring och synen på Israel som företrädare för *hela* det judiska folket har sedan dess debatterats. Å ena sidan så är det rimligt att den enda existerande judiska staten företräder det judiska folkets intressen, men å andra sidan så bor fler judar utanför Israel än inom statens problematiska gränser.

Dessutom är vi många som har en svag identifikation med och sympati för Israels ockupationspolitik och därför inte är bekväma med talet om Israel som alla judars givna hemvist. Men lika svårt är det att Tyskland hävdar sin rätt till kvarlåtenskapen på grund av att Kafka

skrev på tyska. För oavsett om Kafka själv använde ordet jude eller inte, eller hur han förhöll sig till sin bakgrund så är han av historien märkt av den. Hade han överlevt sin tuberkulos och stannat i Tyskland så hade han inte överlevt Förintelsen.

Dessutom brändes faktiskt hans böcker av nazisterna.

Ett sätt att se på hans kvarlåtenskaps framtida hemvist skulle då placera den i en permanent diaspora. Ett bestående undantagstillstånd baserat på historiens specificitet. Kafka kan varken vara en tysk eller israelisk författare och hans kvarlåtenskap kan inte skrivas in i en nations narrativ.

Han kanske inte ens kan beskrivas som en judisk författare trots sin judiska bakgrund, men det är inte det centrala här. Liksom det judiska folkets diaspora inte kan förstås som en exil från den israeliska

staten, så kan inte Kafkas kvarlåtenskap återbördas som en nationell egendom. Hans manuskript har tidigare turnerat världen runt och ett ambulerande arkiv som kan beforskas på olika platser och i olika kontexter kanske är det bästa sättet att bevara den komplexitet Kafkas kvarlåtenskap och historien kräver.

Rebecka Katz Thor

Rebecka Katz Thor är fil dr i estetik och disputerade förra året med avhandlingen "Beyond the witness: Holocaust representations and the testimony of images".

Cynism förblindar. Utopierna har fortfarande en roll i världspolitiken

TISDAG 23 JULI 2019

"Realismen" kallas den ledande teorin om staters förhållande till varandra. Den går ut på att nationernas egenintresse är

avgörande för handlandet. Rätten sitter spjutstångs ände. Staterna drar sig inte ens för att gripa till vapen, om de ser sina intressen hotade.

President Trumps handelskrig är ett aktuellt exempel. Om USA:s intressen kränks straffar han motparten med tullar, hur mycket det än strider mot vad nationalekonomer lär oss om vad som är det gemensamma bästa.

Detta är inte bara en motbjudande teori. Den är i de flesta fall också empiriskt felaktig, som några av oss påpekat – jag själv i ett flertal statsvetenskapliga böcker utgivna i USA och Sverige och nu senast också i skönlitterär form. Vad som än skrivs om Trump är nämligen det motsatta handlandet det vanliga. Trots sitt anspråksfulla namn är realismen – orealistisk. Just handel är faktiskt det bästa motexemplet. Stater har ett intresse

att samarbeta, att byta varor och tjänster med varandra och därför utveckla ett sådant regelsystem, som gör handeln säker. Frihandelsavtal, regleringar av finansiella transaktioner, av invandring och flyktingpolitik, av den globala uppvärmningen visar på värdet av att söka komma överens.

Utopismen är därför en bättre teori än realismen. Utopier om hur världen ska kunna bli bättre är drivkraften för mycket av världspolitik. Idéerna leder visserligen ofta till oväntade eller olyckliga resultat men uppstår likafullt oförtrutet igen. Politik sägs vara det möjligas konst.

Jag säger i stället med norske utrikespolitikern Edvard Hambro att politik är att göra det möjligt i morgon som förefaller omöjligt i dag.

Många förbättringar och uppfinningar har faktiskt en gång börjat just som utopier.

Som statsvetare kan man kritisera realismen med logiska och empiriska metoder. Som romanförfattare kan man göra något mer: gestalta hur enskilda människor upplever löftena om evig fred och besvikelserna över nya krig. Jag leker med tanken på en nyårsfest år 1899, när gästerna skålade för det fredliga 1900-tal som väntade. Globaliseringen, lika avancerad då som nu om man mäter utrikeshandelns andel av nationalinkomsten, hade med ångbåtar och järnvägar fört människorna närmare varandra. Hur kunde någon tro att det skulle bli krig igen när man, inom den härskande överklassen, reste utan pass, gifte sig över nationsgränserna och talade varandras språk? Drottning Victoria var ”hela Europas mormor”. Hur kunde man tro att kusiner som Tysklands kejsare,

Englands kung och Rysslands tsar skulle vilja ta till vapen mot varandra? Efter första världskrigets katastrof spirade snart en ny utopi: demokratin skulle garantera världsfreden. Men president Wilsons misslyckades i Versailles. Han fick inte den fred han ville ha utan en fred präglad av hämnd. Han fick inte det världssamfund han önskade men ett förbund utan makt bakom orden. Han fick inte ens med sig sitt eget hemland i det nya förbundet. Och snart stod världen åter i brand. Jag försöker sedan förstå hur Jean Monnet tänkte, när han i början av femtotalet tyckte sig se ett tredje världskrig nalkas. Monnet sitter bekvämt i sin förstaklasskupé och lägger ut texten om hur krigets resurser – kol och stål – borde föras över från nationalstaternas beslutanderätt till ”Höga myndigheten”.

Förslaget innebar ett mellanstatligt avtal men övervakningen skulle skötas av det övernationella organet, ett konstitutionellt orent förslag men denna otydlighet var i själva verket finessen. Saker och ting fick inte ställas på sin spets. Folket fick inte tillfrågas om de gillade en utveckling i övernationell riktning, för folket skulle alltid säga nej. Det var en elitism som kanske då var nödvändig men som i dag förklarar mycket av dagens populistiska reaktion. Jag låter en senare generation i min roman delta i kärleksrevolten – ”Make love, not war”. Sällan har väl utopiernas roll i världspolitiken varit påtagligare än 1968. Men den betagande tanken att den fria kärleken skulle frälsa världen från krig och förtryck fick snart ge vika för en militant marxism.

Vid Berlinmurens fall lärde oss Francis Fukuyama att historien nått sitt slut, att

det onda inte hade några fiender mer. Men Samuel Huntington invände att ett nytt slags krig väntade, ett krig mellan civilisationer. Och idyllen tog slut. Mellan den 9 november 1989 och den 11 september 2001 var världen verkligen fredlig och nyårsfesten år 1999 kan tecknas lika euforiskt den som jag låter inträffa hundra år tidigare.

Så vad är det vi lärt av historien? Jag tror trots allt att det finns anledning till försiktig optimism. Globaliseringen under senare årtionden har nämligen medfört institutionella förändringar i världspolitiken. Vi kan genom Internationella brottsmålsdomstolen se en spirande internationell rättsordning, låt vara ännu mycket skör (att USA inte är medlem är väl det värsta). Vi har genom EU visat att det, trots alla kriser och begränsningar, varit möjligt att i fredens

namn konstruera övernationella organ. Vi ser hur FN, trots stormakternas vetorätt, i stigande utsträckning antar resolutioner fattade enligt majoritetsregeln men som ändå är bindande för medlemsstaterna. Besvikelserna dödar inte fredslängtan. Utopierna återkommer lika regelbundet i mänsklighetens historia som de blommande körsbärsträden, som slår ut varje år. Och fredsutopierna leder ibland till resultat. Cynismen, däremot, förblindar. Den hindrar oss från att se att människor i vissa avseenden och på vissa platser faktiskt har lyckats göra världen en smula bättre.

Leif Lewin är professor emeritus i statskunskap, Uppsala universitet. Han har i detta ämne bland annat gett ut böckerna "Democratic accountability. Why choice in politics is both possible and necessary" (Harvard university Press,

2007) och "Global demokrati. Hur vi på hundra år kommit halvvägs till en demokratisk världsordning" - (Studentlitteratur, 2015).

Leif Lewin

Ledare: En gnista skulle kunna tända en världsbrand

ONSDAG 24 JULI 2019

Krisen i Hormuzsundet är inte kubakrisen 1962. Den gången var världen bara sjömil från ett kärnvapenkrig.

Säkerhetsmarginalerna bör vara bättre i dag.

Kubakrisen kan ändå tjäna som en påminnelse om att ibland vilar världens väl och ve i några få maktspeleares händer.

Vi är då alla utlämnade till deras omdöme och förmåga att se längre än egot räcker. Vilka är då de ledare vars visdom och försiktighet vi har att förtrösta på när vi tar del av nyheterna från farvattnen mellan Iran och den arabiska halvön? En amerikansk president som älskar att riva sönder avtal han inte själv har fått kröna med en förgylld namnskytt. Iranska mullor som inte gett upp ambitionen att göra medeltiden great again. En saudisk kronprins med bensågen som politiskt verktyg. En nyvald brittisk premiärminister som heter Boris Johnson. Man kunde ha önskat sig något mer pålitliga lotsar i dessa farliga vatten. Visserligen tycks alla inblandade vara ense om att krig ska undvikas (undantagen skulle vara Trumps högsta hökar, utrikesminister Mike Pompeo och den nationelle säkerhetsrådgivaren John

Bolton). Förhandlingar, diplomati, är den väg som förordas. Gott så.

Men det är samtidigt illavarslande att de två västliga huvudaktörerna, USA och Storbritannien, inte lyckats förhandla sig fram till en gemensam handlingsplan, trots en omhuldad ”speciell relation”. Där har diplomatin uppenbarligen gått på grund.

Jeremy Hunt, som åtminstone då ännu var brittisk utrikesminister, förklarade tidigare i veckan att de krigsfartyg som Storbritannien nu placerar i Persiska viken ska ingå i en ”europeiskt ledd” operation för att skydda sjöfarten. Amerikanerna får sköta sig själva.

Det är oroväckande att USA och dess allierade tycks ha skilda strategier när de har att hantera en kris som skulle kunna få katastrofala följder. Krig kan utbryta av många orsaker, inte minst då slarv och

misstag. Och Mellanöstern är en region där det sannerligen inte saknas luntor som kan börja glöda.

I år är det fyrtio år sedan ayatolla Khomeini landade i Teheran, shahen störtades och Iran blev en islamistisk teokrati. Fortfarande är det prästerskapet som styr, i allians med det mäktiga revolutionsgardet. Fortfarande är Iran en förtryckarstat, tillika en regional feodalmakt med vasaller i Irak, Syrien, Libanon och Jemen.

Ett ”regimskifte” vore en välsignelse av många skäl. Men erfarenheterna från Irak visar att ett sådant skifte måste drivas fram av andra krafter än av dem som står till Pompeos och Boltons förfogande.

Önskescenariot är att Irans befolkning själv skakar av sig prästväldet.

Donald Trump, vars bromance med Kim Jong-un visar att han inte har något

principiellt emot att fjäska för diktaturer, har i relation till Iran valt att spela tuff. Förra våren drog han sig ur det internationella kärnteknikavtal som förhandlats fram för att hindra Iran från att bli en kärnvapenmakt. Han följde sedan upp åtgärden med hårda sanktioner som haft kännbar effekt på den iranska ekonomin och levnadsstandarden. Mycket tyder på att han därmed försvagat de moderata skikten i den iranska makteliten och stärkt de hårdföra; de som hellre kapar tankfartyg än kompromissar. Det krävs inte bara krigsfartyg utan också klokhet om krisen i Hormuzsundet ska bemästras. Ett starkt EU skulle kunna stå för båda de förstnämnda och det sistnämnda. Så ironiskt då att Storbritannien just dessa dagar får en premiärminister som blivit vald av ett enda skäl: han har framställt sig som garanten för att Storbritannien ska kasta loss från "Europa". DN 24/7 2019

Det behövs mer trovärdiga politiska åtaganden om försvaret

ONSDAG 24 JULI 2019

Försvaret behöver mer pengar än de summor som Försvarsberedningen vill skjuta till – och som Socialdemokraterna inte ville binda sig till. Det kan kräva skattehöjningar.

Det är en underdrift att säga att svensk försvarspolitik under de senaste decennierna präglats av stor naivitet. Att kunna möta ett väpnat angrepp upphörde i början av 2000-talet att vara en uppgift för försvaret. I stället dimensionerades det främst för internationella insatser.

Detta skedde samtidigt som Ryssland påbörjade en kraftig upprustning. Från 2015 har emellertid en långsam återuppbyggnad av den svenska försvarsförmågan inletts.

Den svenska nedrustningen efter millennieskiftet följde en allmän trend i Västeuropa men gick mycket längre.

Sverige spenderar fortfarande en mindre andel av bnp på försvaret än till exempel de nordiska grannländerna. Andelen är 1 procent i Sverige mot 1,2 i Danmark, 1,4 i Finland och 1,6 i Norge.

Natos östutvidgning har inte ökat - säkerheten för Sverige utan tvärtom. Den största risken avser en rysk aggression mot de baltiska staterna. Vid en sådan eventualitet kan det vara ett starkt intresse från Ryssland att bemäktiga sig svenskt territorium för att basera luft- och sjöstridskrafter i syfte att hindra Nato från att föra fram förstärkningar.

Försvarsberedningens slutrapport från i maj analyserar hotbilden för Sverige. Man pekar på den ryska ledningens "delvis konspiratoriskt färgade syn på världen", ambitionen att återupprätta Rysslands stormaktsstatus och strävan att omge sig med en intressesfär som man kontrollerar. Beredningen framhåller också hur Kinas växande maktanspråk tenderar att förskjuta USA:s säkerhetspolitiska fokus från Europa till Asien, samtidigt som den

amerikanska utrikespolitiken under Donald Trump blivit allt mer oförutsägbart. Vad gäller Sveriges möjligheter att möta ett väpnat angrepp konstaterar Försvarsberedningen att Försvarsmaktens operativa förmåga har ”väsentliga begränsningar”. Det betyder på vanlig svenska att sådan förmåga i stort sett saknas.

Huvuddelen av de rörliga arméstridskrafterna i en krigssituation skulle i dag bestå av en krigsduglig brigad (cirka 4 500 soldater) och en oduglig sådan. Det är förstås helt otillräckligt. Ett annat exempel gäller flygvapnet. Det disponerar visserligen ett 100-tal stridsflygplan. Men enligt Försvarsberedningen innebär ”den begränsade tillgången till logistik- och basförband” att ”möjligheterna att sprida stridsflygdivisionerna i händelse av väpnat

angrepp” är ”begränsade”. I klartext: flygplanen skulle slås ut på marken innan de hinner lyfta.

Försvarsberedningen föreslår en rad förstärkningar. Antalet brigader i krigsorganisationen ska öka till fyra. De ska dessutom kunna samverka under en gemensam divisionsledning, vilken inte finns i dag. Flygvapnets basorganisation ska utökas. Luftvärn, artilleri och marin ska förstärkas och diverse materialanskaffningar ske. Högre löner för försvarsanställda bör övervägas för att trygga personalförsörjningen. Det behövs enligt rapporten resurstillskott på ytterligare 5 miljarder kronor per år under perioden 2022–25. Försvarsutgifterna beräknas då stiga till 1,5 procent av bnp 2025.

Den angivna siffran ligger betydligt under det mål för 2024 på 2 procent av bnp som

Natoländerna kommit överens om (och som åtta länder redan uppnår).

Försvarsberedningen gör också klart att förslagen innebär att de mål som ställs upp – att Sverige på egen hand ska kunna försvara sig i upp till tre månader tills mer omfattande hjälp kan fås utifrån – inte uppnås förrän framåt 2030. Det talar för att rapportens ambitioner är alldeles för modesta: det är en uppenbar diskrepans mellan analysen av allvarliga säkerhetshot redan i dag och en politik som inte ska bemöta dem fullt ut förrän om tio år.

Trots Försvarsberedningens begränsade ambitioner valde Socialdemokraterna att inte binda sig för den angivna kostnadsramen. Försvarsmakten har just fått ett nytt regeringsuppdrag att analysera olika prioriteringar. Det är troligt att det grundas på motstånd från Finansdepartementet och andra som oroar

sig för att försvarssatsningarna ska konkurrera med andra utgiftsbehov, inte minst för vård och äldreomsorg.

Tyvärr har alla finansministrar sedan 1990-talets början, inklusive Göran Persson, Anders Borg och Magdalena Andersson, varit usla försvarspolitiker. Det finns en uppenbar motsättning mellan en gemensam syn i stora delar av samhället på behovet av ett starkare försvar och en bristande insikt om att det kräver mycket stora resurstillskott. Ett exempel är de hållbarhetskalkyler för de framtida offentliga finanserna som både Finansdepartementet och Konjunkturinstitutet gör: ingen av dessa kalkyler räknar med att försvarsutgifternas andel av bnp ska öka från dagens låga nivå. Man kan också förvåna sig över att inte mer tyngd lades vid försvaret i januariavtalet.

Det behövs ett tydligt och trovärdigt åtagande från både regeringspartier och borgerliga partier om att försvaret ska tillföras mer resurser. Ambitionerna bör vara högre, inte lägre, än i Försvarsberedningens rapport. Det krävs också klargöranden – även från de borgerliga partierna – att detta kan behöva finansieras genom skattehöjningar.

Lars Calmfors

Fakta. Brittiska premiärministrar

Storbritanniens drottning Elizabeth kröntes 1953. Boris Johnson blir den femtonde premiärministern under hennes tid i Buckingham Palace.

● Labour ● Tories

1951-55	● Sir Winston Churchill
1955-57	● Sir Anthony Eden
1957-63	● Harold Macmillan
1963-64	● Sir Alec Douglas-Home
1964-70	● Harold Wilson
1970-74	● Edward Heath
1974-76	● Harold Wilson
1976-79	● James Callaghan
1979-90	● Margaret Thatcher
1990-97	● John Major
1997-2007	● Tony Blair
2007-10	● Gordon Brown
2010-16	● David Cameron
2016-19	● Theresa May
2019-	● Boris Johnson

Ödesdiga månader väntar Johnson

ONSDAG 24 JULI 2019

Boris Johnson fick två tredjedelar av rösterna i Tories partiledarval.

Men när han i dag, onsdag, efterträder - Theresa May som Storbritanniens premiärminister står han inför tre svåra utmaningar, som var och en för sig kan bli ödesdiga för honom.

Under de två månader som Boris Johnsons partiledarkampanj pågått har

han lovat en sak framför allt annat: att leverera Brexit.

Men trots att han segrade med 66,4 procent av medlemmarnas röster, och att utmanaren Jeremy Hunt bara fick 33,6, är EU-utträdet långtifrån säkrat.

Det är inte ens säkert att Boris Johnson kan sitta kvar som premiärminister fram till den 31 oktober, då han lovat att ta Storbritannien ut ur EU, med eller utan avtal.

Om han tvingas avgå innan dess, kan han bli landets mest kortlivade premiärminister genom tiderna (rekordnoteringen hålls av George Canning, som var premiärminister från den 12 april till den 8 augusti 1827).

För att undvika en sådan förnedrande sorti behöver han hantera tre stora utmaningar:

1. Hålla ihop partiet.

Boris Johnsons attacker mot Theresa May och den veritabla torpederingen av hennes Brexitavtal, har gjort honom avskydd i den liberala, EU-vänliga falangen i det konservativa partiet.

Han har navigerat skickligt genom den politiska polariseringen och Tories kris. Men nu måste han också bli en enande kraft, och det återstår att se om han klarar det.

Kanske kan storsegern i partiledarvalet ge honom den legitimitet som han så desperat söker.

Men en avsevärd risk finns också för att det konservativa partiet faller itu, och att en del av de liberalt lutande ledamöterna i Tories hoppar av eller går över till Liberaldemokraterna. Med en regeringskris till följd.

– Vi har tre mål: leverera Brexit, ena vårt land och besegra Jeremy Corbyn, sa Boris Johnson i sitt segertal på tisdagen.

Det var ett kort och koncist tal, med en försonlig ton gentemot de egna partikamraterna.

Men när Boris Johnson i dag, onsdag, ber drottning Elizabeth II om tillstånd att bilda regering, har den avgående finansministern Philip Hammond redan sagt att han inte tänker sätta sig i ett kabinett lett av Johnson. Hammond och flera andra tunga namn i Tories har rent av antytt att de kan komma att rösta emot Johnson i en misstroendeomröstning, om han försöker driva igenom en avtalslös Brexit.

2. Hålla ihop landet.

Om Johnson lyckas avstyra detta spirande uppror bland de egna, står han inför en

nästan lika stor utmaning i att undvika att Förenade kungariket faller samman.

Såväl i Skottland som i Nordirland mullrar det, och nya krav på folkomröstningar – om självständighet i Skottland, och i Nordirlands fall om att få uppgå i Irland – lär komma som brev på posten, om Storbritannien ser ut att gå mot en avtalslös Brexit.

Det är lätt att bagatellisera det i Westminster. Men ta inte miste: de nationalister som i decennier drivit kraven om oberoende gentemot London lär inte stillasittande låta en sådan guldkantad chans passera.

På fredag går det brittiska parlamentet på sommarledighet och under förutsättning att Johnson inte avsätts redan på torsdagen, kan han räkna med en respit fram till den 3 september.

Men därefter kommer oppositionen garanterat att göra allt i dess makt för att stoppa Johnson – och i synnerhet om landet glider vidare mot en avtalslös Brexit.

3. Hålla ihop Europa.

Det kan kanske låta märkligt, men även om Boris Johnson har gjort en politisk karriär på att angripa EU och dess institutioner, är få politiker i Storbritannien så medvetna om att landet är en viktig del av Europa.

Flera av britternas största handelspartner finns i EU, och vad gäller polisiära och militära samarbeten är Europa extremt viktigt för britterna – oavsett om landet stannar i unionen eller inte.

En infekterad politisk konflikt med EU ligger helt enkelt inte i den brittiska regeringens intresse. Kontinentens säkerhet skulle försättas i fara, och

Storbritannien skulle sannolikt hamna i en hopplös lillebrorsrelation till USA.

Donald Trump föreföll nöjd över Tories partiledarval.

”Han blir jättebra!” skrev USA:s president på Twitter.

Men Johnson kommer sannolikt att inleda sin tid som premiärminister med en charmoffensiv gentemot EU.

Ursula von der Leyen, som kommer att ersätta Jean-Claude Juncker som EU-kommissionens ordföranden den 1 november, gratulerade Johnson och sa att båda sidor ”har en plikt att hitta något som blir bra för både Europa och Storbritannien”.

Frankrikes president Emmanuel Macron förklarade, å sin sida, att han ser fram emot att samarbeta med Johnson, och att han kommer att ringa honom så snart denne har tillträtt posten som

premiärminister på onsdagen. Hur det samtalet går, återstår att se.

Erik de la Reguera

erik@delareguera.se

Läraren: Hans tid som premiärminister blir inte lång

ONSDAG 24 JULI 2019

Vem är den nya brittiska premiärministern under den excentriska, humoristiska ytan? Hans gamla universitetslärare och en kollega från tiden som Brysselkorrespondent tecknar en bild av en komplex, målmedveten person, som inte drar sig

för att bedra omgivningen för att nå dit han vill.

Privatskolan i Eton ligger ett stenkast från slottet i Windsor, där drottning Elizabeth II har ett av sina residens.

Hit, till de låga tegelhusen på landet utanför London, kom Boris Johnson 1977, nyss fyllda 13 år.

Han skulle studera tillsammans med gräddan av den brittiska överklassen, något som skulle få stor betydelse för honom, såväl personligt som karriärmässigt.

Men de som känner Boris Johnson menar att den händelse som märkt honom mest på djupet inträffade två år före ankomsten till Eton.

Då bodde familjen Johnson i Bryssel, där pappa Stanley arbetade på Europakommissionen och mamma Charlotte var hemma med barnen. Boris

var den äldste i en syskonskara på fyra och hade lärt sig flytande franska i skolan.

Det knakade i äktenskapet. Stanley var ofta frånvarande och Charlotte misstänkte otrohet. När Boris var 11 år fick modern ett nervöst sammanbrott och åkte hem till England för att få vård.

Från den dagen ändrades syskonens liv: från att tidigare ha kuskat runt i världen med föräldrarna, skickades de nu ensamma till internatskolor i England.

När Boris anlände till Eton var han en tystlåten pojke som hade gått två år på en annan internatskola, Ashdown House. Där hade han retats av andra pojkar och blivit vittne till lärarnas kroppsstraff.

I Etons arkiv står det: JOHNSON, Alexander Boris de Pfeffel.

Först blev han känd som Alexander. Men denne pojke, som var född av brittiska föräldrar i New York och som flyttat fram

och tillbaka över Atlanten sedan spädbarnsåldern, började snart förvandlas.

– Han behövde en överlevnadsstrategi. Så han uppfann en ny personlighet. En excentrisk, gammaldags engelsk och väldigt färgstark personlighet. Först var det nog bara för att skydda sig själv, men strategin visade sig fungera så bra att den snart kom att handla om mycket mer, säger journalisten Sonia Purnell, som skrivit biografen ”Just Boris” och som arbetade med Johnson i Bryssel under 1990-talet.

Andranamnet Boris var betydligt ovanligare än Alexander, och hade en mer excentrisk klang. Det passade in i den nya identiteten – tillsammans med den rufsiga platinablonda kalufsen.

Håret, ja. Det blev snabbt viktigt som igenkänningsfaktor – och är det än i dag för Boris Johnson.

Så fort kameror finns i närheten rufsar han om sin kalufs med ena handens fingrar.

Håret är också viktigt för att det minner om den turkiska sidan av hans släkt.

Farfarsfar Ali Kemal var muslim och kom från byn Kalfat i Anatolien, där många har samma blonda hår.

Boris Johnson tycker om att berätta om hur Kemal blev inrikesminister i Ottomanska riket och sedan mördades av turkiska nationalister – fast först efter att han skickat i väg familjen till England, där de tog namnet Johnson.

– Den offentliga person som vi ser i dag skapades i mycket stor utsträckning redan i Eton. Först gav den honom skydd, men den hjälpte honom också att bli en ledare,

ja, en stjärna, en kändis på skolan, något som skulle öppna nya möjligheter för honom senare, säger Sonia Purnell.

Än i dag kallas Boris Johnson för "Al" eller "Alex" av sin närmaste familj.

Resten av världen känner honom som Boris.

När han 1983 anlände till anrika Balliol College i Oxford för att studera antikens klassiker och filosofi var det under det namnet som universitetsprofessorn och filosofen Anthony Kenny lärde känna honom.

Kenny är i dag 88 år och en av Storbritanniens mest respekterade filosofer. Han minns Boris väl.

– Jag var rektor när han kom till Oxford, och han var student med målet att få högsta betyg. Om han hade jobbat hårt tror jag att han hade fått det. Det hade kanske räckt om han jobbat hårt i en eller

två terminer. Men han var betydligt mer intresserad av det sociala och politiska livet på universitetet och satte inte i gång med arbetet förrän det var för sent, säger Kenny, som försökte hjälpa Johnson med privatlektioner under slutet av dennes studietid.

Kenny betonar dock att den unge Johnson långtifrån var obegåvad – bara fokuserad på andra saker.

– En gång bjöd han in mig att vara hans bisittare i en debatt i ett slags absurt debattsällskap, "The Arnold and the Brackenbury Society". Där lyckades han få de övriga att acceptera att "en dubbel Napoleon är bättre än ett par Wellingtons" – en helt meningslös fras. Men så var detta också ett debattsällskap där man skulle lära sig retorik, inte bry sig om innehåll. Ibland har jag tänkt att det där var ett slags träning i tom retorik – något som

senare kännetecknat mycket av hans sätt att tala och göra politik, säger Kenny. Under Johnsons studietid blev han också vald till studentkårens ordförande – genom att låtsas vara socialdemokrat. – Vid den här tiden var många Oxfordstudenter vänstersympatisörer. Så om han hade sagt att han var konservativ hade han aldrig blivit vald. Men på något sätt lyckades han ge intryck av att vara socialdemokrat – så vitt jag vet helt utan att ljuga. Han såg bara till att folk trodde att han var det, säger Anthony Kenny. Till och med Kenny själv gick på bluffen. – När en liberaldemokratisk politiker frågade mig om jag visste någon som kunde vara intresserad av att praktisera, föreslog jag Boris. Men Boris skrattade bara och sa: ”Du vet väl att jag är tvättäkta konservativ?”

I en passage i sina memoarer skriver Kenny att han ibland frågar sig om universitetsvärlden gjort tillräckligt för Boris Johnson – och att han tröstar sig med att ”till och med Sokrates var osäker på om dygd kunde läras ut”. – Men jag är ändå stolt över att vi har utbildat så många ledare här i Oxford. Fast jag måste erkänna att jag tycker att gamla tiders politiker var av en högre kaliber, säger Kenny. På vilket sätt? – De oroade sig mindre för att vara populära. Och lät sig inte påverkas lika mycket av populärpressen. Boris Johnson har ibland kallats populist. Och om det är något han vet, så är det hur den brittiska pressen fungerar. Efter sin tid i Oxford fick Johnson praktik på den stora morgontidningen The Times, tack vare sina kontakter. Men han

sparkades nästan genast, efter att han hittat på ett citat.

Kort därefter säkrade han emellertid ett nytt jobb, denna gång på The Daily Telegraph, där Johnson än i dag har en kolumn.

Under 1990-talet var han tidningens Brysselkorrespondent, och gjorde sig då känd som en excentrisk och bullrig reporter som ställde kritiska frågor om EU på presskonferenser och skrev artiklar som inte alltid var helt sanningsenliga.

Hans kollega under denna tid var Sonia Purnell.

– Mina starkaste minnen är hans besatthet av hemlighetsmakeri. Den ständiga tävlingsinstinkten. Och de häftiga humörsvängningarna, som ibland kunde vara riktigt skrämmande, säger Sonia Purnell.

I sin biografi över Johnson beskriver hon hur han kunde få plötsliga raseriutbrott om någon bara råkade störa honom i skrivandet. Ett humör som fler i Johnsons närhet senare har vittnat om.

– Mest problematiskt var kanske ändå hur hans maktambitioner påverkade det han skrev. De flesta journalister frågar sig vad ”storyn” är. Boris frågade sig om storyn passade hans agenda, och hur han kunde framhäva sig själv. Han tog ett korn av sanning och drog det så långt att det till slut inte fanns någon sanning kvar.

Trots de ständiga tiraderna mot EU var dock Purnell långt ifrån övertygad om att han faktiskt tyckte illa om unionen.

– Privat kunde han tala ganska varmt om EU. Andra journalister brukade reta honom för det, och kalla honom för ”federalist”. Det var kanske att ta i, men

att han hade sympatier för EU stod helt klart, säger Purnell.

I dag har Boris Johnson blivit närmast synonym med EU-motstånd, och de senaste veckorna har han upprepat löftet om att Brexit kommer att ske som allra senast den 31 oktober.

Men Purnell tror att EU-motståndet än i dag är mer instrumentellt än en fråga om övertygelse hos Johnson.

– Det har kommit och gått genom åren, beroende på de politiska vindarnas riktning. När han var borgmästare i London, som ju är en väldigt EU-vänlig stad, talade han till exempel ofta positivt om EU.

Ett visst mått av pragmatism kan komma väl till pass om Johnson ska lyckas leda Storbritannien ut ur EU. Regeringen har bara en knapp majoritet och Tories är djupt splittrat om Brexit. Flera ledamöter

talat öppet om att fälla regeringen om den går mot en avtalslös Brexit.

Johnson riskerar alltså att bli av med jobbet redan om några veckor.

Vad talar för att han ska klara denna prövning?

– Han är den bästa kampanjpolitiker vi haft på väldigt länge. Han har en förmåga att få kontakt med vanligt folk, som under London-OS, då han fick hela staden att känna att detta var den bästa platsen i hela världen. Och slutligen är han något av sin egen lyckas smed, med en otrolig förmåga att skapa förhållanden där Boris Johnson kan frodas. Det är ingen oviktig egenskap i sammanhanget nu, säger Purnell.

Hon tror att det under den populistiska ytan finns en liberal politiker, som kan tänka sig kompromisser om bland annat invandringen.

– Visst har han sagt provocerande och väldigt olyckliga saker om bland annat muslimer. Men i grund och botten är jag övertygad om att Boris är positiv till invandring och mångkultur, och att han inte alls har illiberala åsikter, säger Sonia Purnell.

Oxfordprofessorn Anthony Kenny är betydligt mer skeptisk till Johnsons framtidsutsikter.

– Jag tror inte att hans tid som premiärminister blir lång. Rent matematiskt blir det svårt för honom att sitta kvar, är hans dom.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se

Namn: Alexander Boris de Pfeffel Johnson

Ålder: 55

Födelseort: New York

Språk: Mycket god franska och italienska, god tyska, spanska och latin.

Politisk karriär: Invald som parlamentsledamot för Tories 2001. Borgmästare i London 2008–2016. Utrikesminister 2016–2018.

Familj: Föräldrarna Stanley och Charlotte, och syskonen Rachel, Leo och Jo. Vuxna barn från tidigare äktenskap: Lara, Milo, Cassie och Theodore. Nuvarande flickvännen Carrie Symonds, 31, före detta pr-chef i Tories, som väntas få en viktig inofficiell roll i Johnsons administration.

Namnet Boris: Hans föräldrar Stanley och Charlotte gjorde på hösten 1963 en resa till Mexico City, där de träffade en rysk affärsman, Boris Litwin. Han erbjöd sig att köpa flygbiljetter till dem hem till New York, eftersom Charlotte var gravid.

Charlotte blev så tacksam över att slippa åka buss att hon lovade att döpa sin son efter ryssen. Boris var tänkt att bli pojkens andranamn. Av familjemedlemmar kallas han än i dag för "Al" eller "Alex".

Källa: Biografen "Just Boris", av Sonia Purnell.

ANNONS:

EU stoppar kommersiellt torskfiske i södra Östersjön

ONSDAG 24 JULI 2019

Allt kommersiellt fiske av torsk i de södra delarna av Östersjön förbjuds fram till årsskiftet. EU-kommissionen drar i nödbromsen för att skydda det östra torskbeståndet.

För första gången tar EU-kommissionen till en nödåtgärd för en art i Östersjön.

Beslutet på tisdagen innebär stopp för kommersiellt torskfiske i södra delarna av Östersjön. För svenska vatten innebär det ett område längs syd- och östkusten, från Falsterbo till Kalmar.

– Det här är ett nödstopp året ut, säger Martin Rydgren, handläggare på Havs- och vattenmyndighetens enhet för fiskereglering.

Kom det överraskande?

– Sveriges regering har arbetat för att alla medlemsländer runt Östersjön ska vidta gemensamma åtgärder för det östra torskbeståndet, men detaljerna i beslutet har vi inte känt till.

Strax före sommaren rekommenderade Internationella havsforskningsrådet att torskfisket på östra beståndet borde stoppas helt och hållet nästa år.

– Då ansåg EU-kommissionen att situationen är så allvarlig att man ville

införa en nödgärd redan nu. Sedan får det tas nya beslut i höst om nästa års fiske, säger Martin Rydgren.

Torsken i Östersjön har en rad bekymmer. När klimatet förändras minskar inflödet av nytt vatten och vintrarna blir mildare. Detta resulterar i sin tur i en minskad syre- och salthalt medan vattentemperaturen ökar. Det handlar också om parasitangrepp.

– Beståndet är nu i så dåligt skick att det inte finns något överskott att bedriva yrkesfiske på.

Hur lång tid behöver torsken i Östersjön för att återhämta sig?

– Det är jättesvårt att säga eftersom det inte bara handlar om fisket utan också om mer storskaliga miljöförändringar. Vi har ett åtgärdsprogram för havsmiljö där vi bland annat jobbar med att komma till

rätta med övergödning och marint avfall, säger Martin Rydgren.

För det småskaliga kustnära fisket finns vissa undantag från torskfiskestoppet.

Bland annat får yrkesfiskare som fiskar efter sill eller strömming landa den torsk de får upp som bifångst om de använder redskap med högst 45 mm stora maskor. Fritidsfisket påverkas inte.

Beskedet om nödstopp för torskfisket slår hårt mot yrkesfiskarna i södra Sverige,

– Det här är en total katastrof, vi går från döden in i helvetet, säger Björn Ulups, yrkesfiskare i Ystad.

Han utgår från både Ystad och Simrishamn, två hamnar som tidigare varit bas för ett livligt yrkesfiske, men som nu bara har en handfull trålare och garnbåtar kvar.

– Jag är tredje generationen yrkesfiskare och blir helt säkert den sista. Alla kollegor

är överens om att vi inte har något annat val än att gå i konkurs. Vi har investerat stora pengar på grund av de regler regeringen har gett oss. Och så plötsligt tar de väck allting, säger Björn Ulups.

Peter Ronelöv Olsson, ordförande i Sveriges fiskares producentorganisation, anser att torskens kris inte beror på överfiske. Problemet är den stora mängden säl i Östersjön, framhåller han.

– Sälen äter väldigt mycket torsk och fisken får levermask från gråsäl.

Politikerna har in absurdam skyddat sälen. Nu måste de ta sitt ansvar och se till att det blir en ordnad jakt på säl. Vi ska inte utrota sälen, men beståndet måste reduceras.

Sedan i februari har Sveriges fiskares producentorganisation tryckt på för att torskfiskarna ska få tillstånd att fiska havskräfta längs Västkusten.

– Vi måste få kräftlicenser omedelbart. Vi kan fiska selektivt och hållbart, men regeringen och myndigheterna sitter på händerna och ser inte till att detta blir löst, säger Peter Ronelöv Olsson.

Torbjörn Tenfält

torbjorn.tenfalt@dn.se

Dela

Regler för algodlare ska ses över

ONSDAG 24 JULI 2019

De långa väntetiderna för att få tillstånd att odla alger i haven ses över av Jordbruksverket. Initiativet från regeringen är starkt efterfrågat av branschen – men utredningen kan ta längre tid än väntat.

Sedan förra året har regeringen gett Jordbruksverket i uppdrag att kartlägga och utreda förutsättningarna för en enklare prövning av vattenbruksverksamheter. En del av utredningen rör algodlingar som i dag

kräver långa handläggningstider. Att få alla tillstånd som krävs kan ta uppemot fem år.

– Olika vattenbruk kan kräva uppåt 40 olika tillstånd. Algodlingar är nästan helt nytt i Sverige och det finns inget regelverk alls, säger Izabela Alias, vattenbrukssamordnare på Jordbruksverket och ansvarig för utredningen.

När nya tekniker och arter ska samspela med regelverk och lagar tar det tid, berättar hon. Samtidigt skriker branschen efter förändring.

– Det är i princip omöjligt att komma i gång som regelverket ser ut i dag, det är samma process som för att starta ett oljeraffinaderi, säger Jonas Pettersson, en av grundarna till algföretaget Catxalot. Tidigare hade Jonas Pettersson själv planer på att börja odla, men när han och

hans kollegor insåg hur tidskrävande det var, släppte de planerna. Nu jobbar de i stället med kurser i algbaserad matlagning. Många väntar på en förändring, berättar han.

– Det rör på sig, men det går inte alls så snabbt som vi i branschen skulle vilja.

Jordbruksverkets utredning ska redovisas i slutet av året men resultatet kan dröja.

– Vi har hittills inte kommit så långt. Det största arbetet kommer att genomföras under hösten och vi har precis ansökt om förlängning på fyra månader för att kunna implementera det, säger Izabela Alias.

Kommer det att bli enklare för företagare som vill satsa?

– Det är för tidigt att säga. Men syftet är underlätta, även för algodlingar.

TT

Fakta. Regler för algodling

Odling av alger är en tillståndspliktig verksamhet enligt 11 kap i Miljöbalken, till skillnad från odling av fisk, musslor och kräftor som ges undantag. Algodlingar kräver därmed en fullständig miljökonsekvensbeskrivning och prövas av mark- och miljödomstolen.

Källa: Jordbruksverket

Muellers vittnesmål blir slagträ i kampen mot Trump

ONSDAG 24 JULI 2019

Rysslandsutredaren Robert Mueller väntas inte säga något han inte redan sagt när han frågas ut i USA:s representanthus på onsdagen. Men Demokraterna kommer ändå att använda hans vittnesmål som politisk ammunition i sin kamp mot president

Donald Trump. I förlängningen hotas Trump av riks rätt.

När Robert Mueller, efter två års utredningsarbete, presenterade sin rapport i slutet av maj ropade Trump ut sig själv som segrare i en tweet:

”Ryssland, Ryssland, Ryssland! Det har vi hört sedan början av den här häxjakten. Och nu har Ryssland försvunnit för jag hade ingenting att göra med att Ryssland hjälpte mig i valet. Det var ett brott som inte existerade.”

Presidenten syftade på att Muellers utredning inte hade funnit några bevis på att Trumps kampanj konspirerade med Ryssland, mot Hillary Clinton, inför presidentvalet 2016.

Men egentligen rentvådde utredningen inte Trump. Frågan om presidenten hade gjort sig skyldig till brottet att ha försökt förhindra rättsutredningar – obstruction

of justice – hängde i luften. Rapporten listar i själva verket ett tiotal händelser som kan tolkas som att presidenten kan ha begått detta brott, utan att uttryckligen säga att han gjorde det.

Så här sa Mueller själv vid sin presskonferens i maj:

– Om vi var säkra på att presidenten verkligen inte hade begått ett brott, då hade vi sagt det.

Muellers budskap var att det låg utanför hans och rättssystemets kompetens att väcka åtal mot en president, att detta i så fall var upp till kongressen. Den åtgärd han syftade på, utan att ta ordet i sin mun, var riks rätt.

Vid samma tillfälle meddelade den 74-årige ämbetsmannen att han skulle gå i pension, och att han i fortsättningen inte tänkte uttala sig offentligt om sin utredning.

– Rapporten är mitt vittnesmål, sa han då. Ändå kommer han på onsdagen att frågas ut i representanhusets juridiska utskott, inför miljoner tv-tittare, om just detta. Utskottets demokratiska majoritet har kallat in honom, liksom en rad kända namn från Vita huset som förekommer i hans utredning – bland dem presidentens svärson Jared Kushner, förre justitieministern Jeff Sessions och tidigare säkerhetsrådgivaren Michael Flynn. De demokratiska ledamöterna kommer att fokusera just på frågan om huruvida presidenten kan ha förhindrat rättvisans gång. Ingen väntar sig att den knastertorre Mueller kommer att säga något nytt om detta, men för Demokraterna blir det ändå ett tillfälle att föra ut misstankarna mot Trump till den stora allmänheten.

Väldigt få har ju läst Muellers 448 sidor långa rapport. Nu får de den serverad i sammandrag hem till tv-soffan.

Och när utfrågningarna fortsätter kommer de dessutom att breddas till att omfatta också sådant som de pengar Trump ska ha betalat till kvinnor, bland dem porrstjärnan Stormy Daniels, för att hålla tyst om sexuella förhållanden han påstås ha haft med dem.

I bakgrunden finns frågan om huruvida Trump kan eller bör ställas inför riks rätt – en sorts domstol där representanthuset väcker åtal och senaten agerar domare, och som i förlängningen kan leda till att han avsätts.

Demokraterna är splittrade i frågan. Representanthusets talman Nancy Pelosi hör till dem som är emot att inleda riks rätt, eftersom hon tror att det kan skada partiet. Många hänvisar också till att

en riks rätt vore meningslös eftersom den republikanska majoriteten i senaten ändå skulle fria presidenten – som sedan kanske skulle få en skjuts i opinionen, vilket Bill Clinton fick sedan han hade friats 1998.

Men flera tunga demokratiska presidentkandidater är för riks rätt, bland dem Elizabeth Warren, Bernie Sanders, Kamala Harris och Beto O'Rourke. Liksom ett stort antal kongressledamöter.

Den allmänna opinionen reagerade på Muellers rapport med en gäspning. Trumps förtroendesiffror påverkades nästan inte alls.

De tv-sända förhören med Mueller och med nuvarande och tidigare Trumpmedarbetare kan förändra det, tror många amerikanska bedömare. Det i sin tur kan öka pressen på Nancy Pelosi och

andra i Demokraternas ledning att starta en riksprocess.

Ingmar Nevéus

ONSDAG 24 JULI 2019

Den tidigare FBI-chefen och juristen Robert Mueller fick i maj 2017 uppdraget att som särskild åklagare utreda misstänkt rysk inblandning i USA:s presidentval 2016 samt huruvida Moskva agerade i samröre med Trumpkampanjen. Det har kommit att kallas Rysslandsutredningen. Misstankarna om samröre mellan Trumps stab och den ryska regeringen, som amerikanska underrättelsetjänster har slagit fast lade sig i valrörelsen 2016, har förföljt presidenten sedan han tillträdde 2017.

Donald Trump själv har upprepade gånger förnekat att hans kampanj konspirerat med Ryssland och kallat Muellers

utredning för en häxjakt. Även Moskva har förnekat alla försök att påverka presidentvalet.

I slutet av mars 2019 lämnade Robert Mueller över sin utredning till justitieminister William Barr. Några dagar senare sammanfattade denne utredningen i ett brev till kongressen. Först den 18 april i år offentliggjordes större delen av Rysslandsutredningen, dock är vissa delar fortsatt sekretessbelagda.

På presskonferensen efter offentliggörandet av utredningen underströk justitieminister William Barr att Mueller inte hittat bevis för att Trumpkampanjen agerat i maskopi med ryska intressen under presidentvalskampanjen 2016. Däremot slår utredningen fast att Ryssland försökt påverka valet.

Därefter slog Barr fast att presidenten inte försökt hindra rättvisans gång, ”obstruction of justice”.

I utredningen tar dock inte Robert Mueller ställning i den skuldfrågan, däremot tas tio händelser upp som berör presidenten - utan att Mueller vare sig konstaterar att något brott begåtts eller att presidenten rört sig inom lagens ramar. Utredningen rekommenderade inte några ytterligare åtal.

President Trump såg sig omedelbart som helt friad av Mueller och twittrade ”Game over” efter att rapporten offentliggjorts. Demokraterna kritiserade omedelbart justitieminister Barrs slutsatser och krävde att hela utredningen skulle bli offentlig.

Den 22 månader långa utredningen har resulterat i minst 34 åtal, bland annat mot

flera tidigare nära medarbetare till Donald Trump.

Källor: Flera EU-länder stödjer insats i sundet

ONSDAG 24 JULI 2019

Flera europeiska länder, däribland Frankrike och Danmark, ska ha uttryckt stöd för att delta i en gemensam insats i Hormuzsundet, uppger EU-diplomater för Reuters. Men uppgifterna om att även Sverige visat intresse tillbakavisas av UD.

– Sverige har inte fått frågan om att delta, säger Jasmina Sofic,

pressekreterare hos utrikesminister Margot Wallström.

Flera europeiska länder är positiva till den brittiske utrikesministern Jeremy Hunts förslag om en gemensam europeisk insats i Hormuzsundet i Persiska viken, rapporterar Reuters.

Danmark, Frankrike, Italien och Nederländerna stödjer den här typen av insats. Även Sverige, Tyskland, Norge och Spanien visat intresse för att delta, uppger tre EU-källor för Reuters.

Syftet med insatsen är att säkerställa oljetransporter genom Hormuzsundet.

Enligt Reuters kan insatsen ledas gemensamt av den brittiska och den franska marinen och planeras att ske utanför EU- och Nato-samarbetena.

Men svenska UD tillbakavisar uppgifterna om att Sverige skulle ha uttryckt intresse av att delta i insatsen.

– Jag vet att andra länder har fått frågan om att delta, men det har inte Sverige fått, säger Jasmina Sofic, pressekreterare hos utrikesminister Margot Wallström (S).

– Vi har en nära dialog med Storbritannien för att lösa konflikten. Jag kan inte gå närmare in i vad som sägs i de kontakterna.

UD håller just nu på att kontrollera Reuters uppgifter.

Det var i fredags som Iran beslagtogs svenskägda Stena Impero, som seglade under brittiskt flagg, och förslaget om den europeiska insatsen kommer efter att den brittiska regeringens krisgrupp Cobra möttes på måndagen.

Irans vicepresident Eshaq Jahangiri är kritisk mot Hunts förslag. Han säger att liknande internationella koalitioner bara kommer leda till osäkerhet i området.

– Det finns inget behov av att forma en koalition, då en sådan och utländsk närvaro i regionen i sig själv skapar osäkerhet. Och förutom att skapa mer osäkerhet kommer det inte åstadkomma något annat, säger Jahangiri enligt The Guardian.

Erik Hånell, vd för Stena Bulk som äger det beslagtagna fartyget, är positiv till Storbritanniens initiativ till en europeisk insats i Hormuzsundet.

– Det har ju funnits skydd tidigare också men det här skulle bli en upptrappning, och bli mer organiserat. Så det vore bra, säger han.

Företaget har tills vidare stoppat all trafik med brittiskflaggade fartyg i Hormuzsundet, och fartyg som på något sätt är kopplade till Storbritannien.

– De från Bermuda till exempel. Vi har rätt många sådana fartyg så det är klart att det

inte är bra för vår verksamhet. Det här måste kunna lösas, snabbt, säger Erik Hånell.

Stena Bulk har lämnat in en formell ansökan till Iran om att få besöka besättningen på det beslagtagna fartyget, eller åtminstone få kommunicera med dem. Hittills har de dock inte fått något svar.

Rederiet har en dialog med både de svenska och brittiska regeringarna för att kunna hitta en lösning och få tillbaka både fartyg och besättning.

– De två går ju hand i hand men nu ligger fokus på besättningen, människorna går först. De ser ut att vara i bra fysisk form på bilderna från Iran, men det måste vara tufft för dem, en enorm psykisk press, säger Erik Hånell.

Fredrik Tano fredrik.tano@dn.se

Ebolavaccin kan omprövas efter ministerns avgång

ONSDAG 24 JULI 2019

Hälsoministern i Kongo-Kinshasa stoppade ett nytt ebolavaccin som skulle kunna ges till miljoner människor – trots att bland annat WHO rekommenderade vaccinet.

Nu avgår han och en ny möjlighet till vaccinering uppenbarar sig i den pågående ebolakrisen.

I samband med att Världshälsoorganisationen, WHO, nyligen klassade ebolautbrottet i Kongo-Kinshasa som ett internationellt nödläge kom larm om att det ebolavaccin som används för att vaccinera sjukvårdspersonal och personer som utsatts för smitta riskerar att ta slut. WHO, tillsammans med Läkare utan gränser, rekommenderade då att man parallellt började ge en ny sorts vaccin. Det nya vaccinet har visserligen bara testats i liten omfattning på människor, men visat goda resultat. Dessutom ska det finnas i över en miljon doser.

Utbrottet av den dödliga blödarfebern i östra Kongo-Kinshasa nådde förra veckan miljonstaden Goma, vilket riskerar att öka smittotakten då människor där lever nära

varandra och det är svårt att spåra alla smittovägar. Bara över helgen har över 30 människor dött i sjukdomen och antalet avlidna sedan utbrottet startade för snart ett år sedan är uppe i 1 737 personer – över två tredjedelar av dem som smittats.

Trots den allvarliga situationen stoppade Kongo-Kinshasas hälsominister Oly Ilunga Kalenga i slutet av förra veckan möjligheten att börja ge det nya vaccinet till landets befolkning, med argumentet att det skulle vara oetiskt och förvirrande för befolkningen. Han insinuerade också att personer bakom det nya vaccinet kan ha en dold agenda.

Kritiken lät inte vänta på sig. I lördags framtogs ministern sitt ansvar för att hantera ebolaepidemin och president Felix Tshisekedi tog över det, varpå hälsoministern avgick.

”Det är orimligt att tro att det nya vaccinet, som har föreslagits av aktörer som visat prov på bristande etik då de undanhållit viktig information från hälsomyndigheterna, kan ha en avgörande betydelse för att bekämpa epidemin”, skriver Oly Ilunga Kalenga, själv läkare, i sitt uppsagningsbrev som han publicerade på Twitter.

En av orsakerna till att WHO och Läkare utan gränser ivrigt rekommenderar det nya vaccinet är att det skulle tillåta sjukvårdspersonalen att vaccinera hela befolkningen i ett visst geografiskt område. I dag vaccineras bara personer som misstänks ha utsatts för smittorisk.

”Det finns ett enormt behov av att introducera ett andra vaccin nu i Kongo-Kinshasa, för att skydda människor i området som ligger utanför det direkta utbrottet”, skriver Josie Golding, vid

brittiska hjälporganisationen The Wellcome Trust, på Twitter.

Omkring 160 000 människor har hittills vaccinerats i utbrottsområdet. Flera experter är överens om att vaccinet är det som hindrat den pågående epidemin från att i snabb takt bli allvarligare. Men vaccinationskampanjen är fortfarande omgärdad av en utbredd skepsis från befolkningen, som lett till att fältsjukhus attackeras och sjukvårdspersonal dödas. Om det politiska bråket innebär att det nya vaccinet nu kan börja användas i Kongo-Kinshasa är fortfarande okänt.

TT

Fakta. Vaccinen

rVSV-ZEBOV är det vaccin som används i Kongo-Kinshasa nu. Till skillnad från många andra vaccin tyder mycket på att även den som vaccineras efter att den utsatts för smitta kan skyddas.

Det andra vaccinet, som ännu inte används, kräver två doser för fullt skydd. Kritiker hävdar att det kan ställa till problem, då man måste få människor att komma tillbaka till vaccinationscentralerna.

2 578 personer har hittills insjuknat i ebolautbrottet i Kongo-Kinshasa, 1 737 har avlidit.

Källa: GU, Science, WHO

Esper ny försvarsminister

ONSDAG 24 JULI 2019

USA. Senaten valde under tisdagen den tidigare vapenlobbyisten Mark Esper till ny försvarsminister. Posten har varit vakant under flera månader sedan James Mattis avgick på grund av av politiska meningsskiljaktigheter med president Donald Trump.

55-åringen har spenderat en stor del av sin karriär inom militären och har haft toppositioner i Pentagon. Han var tidigare lobbyist för vapentillverkaren Raytheon. Många ser valet av Esper som viktigt steg mot ett återupprättande av Pentagons auktoritet, som länge varit i konflikt med Donald Trumps rådgivare i Vita huset, skriver Washington Post.

DN-TT

IS-återvändare kan bli utestängda

ONSDAG 24 JULI 2019

Australien. Medborgare som har stridit för IS kan förbjudas att återvända till Australien.

De nya lagarna, som diskuterades i parlamentet på tisdagen, ska gälla i upp till två år från att personerna önskar återvända. Förslaget är baserat på en liknande lagstiftning som introducerats i Storbritannien, där en domare måste avgöra om en IS-återvändare ska få komma in i landet eller inte. Runt 230 australier tros ha rest till Syrien och Irak för att strida för IS. Omkring 80 av dem antas fortfarande befinna sig i aktiva konfliktzoner. TT-AFP

Sánchez utan stöd i omröstning

ONSDAG 24 JULI 2019

Spanien. Landet kan få sin mest vänsterorienterade regering sedan Spanien återgick till demokrati. Premiärminister Pedro Sánchez hoppas på att få ihop en vänsterkoalition, trots att vänsterpartiet Podemos uttalat sig skeptiskt till samarbete. Men i den första omröstningen på tisdagen kammade Sánchez noll, då han inte fick stöd, rapporterar internationella nyhetsbyråer. En ny omröstning väntar nu i morgon, torsdag. Då krävs endast en enkel majoritet, till skillnad från dagens omröstning, där absolut majoritet krävdes.

TT

”Slaktaren i Peking” död vid 90 år

ONSDAG 24 JULI 2019

Kina. Politikern Li Peng har avlidit, 90 år gammal, uppger Kinas statliga nyhetsbyrå Nya Kina. Li var premiärminister 1987–1998. I omvärlden är han mest känd som arkitekten bakom massakern på Himmelska fridens torg 1989. Beslutet att sätta in militär mot demokratiseringen fattades kollektivt av Kommunistpartiets ledning, men Li var ansiktet utåt och förärades med smeknamnet ”Slaktaren i Peking”. Själv bad Li aldrig om ursäkt för sin roll i massakern, men sade efter partiordföranden Deng Xiaopings död 1997 att han bara följt dennes order.

TT-AFP

”Stora risker med Facebooks valuta”

ONSDAG 24 JULI 2019

Fler användare, ökade intäkter och en ökad vinst. Det väntas av Facebooks kvartalsrapport som släpps i dag, onsdag.

Men siffrorna är kanske inte det mest spännande med bolaget just nu.

Bolagets planer på en egen valuta, libra, har nyligen uppmärksammats och kritiserats. I förra veckan förhördes chefen för projektet, David Marcus, av senatens bankutskott i två dagar.

– Frågan är varför Facebook med sitt historiskt dåliga rykte skulle vara rätt företag att lansera en sådan här produkt. Man är inte bara orolig för användarens

integritet, utan även för att hela det ekonomiska systemet hotas, säger Eric Wall, kryptovalutaexpert.

Libra skulle nämligen kunna slå ut penningpolitiken, valutan riskerar att centralisera en stor mängd kapital.

– Det försvårar centralbankers möjligheter att styra räntor och penningmängd. Libra kan bli en större finansiell aktör än en tredjedel av alla världens banker.

Kvartalsrapporten väntas inte ge några klara besked om librans framtid, som ska lanseras tidigast 2020. Däremot framgår troligen om bolaget påverkas av miljardboten man riskerar efter Cambridge Analytica-skandalen.

TT

Malmström hotar USA med tullar

ONSDAG 24 JULI 2019

EU är redo att införa tullar på amerikanska varor till ett värde av 35 miljarder euro, motsvarande 370 miljarder kronor, om USA inför de 25-procentiga tullar på bilar tillverkade i EU som Donald Trump tidigare hotat med. Det sade handelskommissionär Cecilia Malmström till nyvalda EU-parlamentariker på tisdagen.

– Om det blir tullar har vi en lista med motåtgärder, säger Malmström.

– Den är redan i princip klar, värd 35 miljarder euro. Jag hoppas att vi inte behöver använda den.

TT-AFP TT

**"Han vet att
miljoner av
hans landsmän
hellre köper
hans häpnads-
väckande
lögner än att**

**bli anklagade
för
dödssynden
att ta saker och
ting på för
stort allvar."**

ONSDAG 24 JULI 2019

I New York Review of Books härleder
Fintan O'Toole Boris Johnsons politiska
framgångar till vår tids uppfattning av

politik som underhållning och eskapism. I går valdes Boris Johnson till ny partiledare för det brittiska konservativa partiet och blir därmed premiärminister.

Trevor Noah lanserar lösning i fallet ASAP Rocky

ONSDAG 24 JULI 2019

Det finns inget som svenskar älskar lika mycket som när amerikaner pratar om Sverige, bra eller dåligt spelar ingen roll. När tokhögern på Fox News kallar *Sweden* en degenererad kloak känner vi oss bara sedda och levande. Riktig julafton var det därför när komikern Wyatt Cenac 2009 reste hit för att undersöka det socialistiska

helvetet för ”The daily show”. Men kanske är det dags för nytt Sverigematerial? I måndagens ”Daily show” vände Trevor Noah blicken mot fallet ASAP Rocky, som efter tre veckor sänt stötvågor ända upp i Vita huset. ”Det här är vad som händer när du bor i ett land med gratis sjukvård”, konstaterar Noah om de till synes muckande ungdomarna på videoklipppet från den där ödesdigra kvällen den 1 juli. Och med en retorisk manöver skapar han dessutom en ljuv öppning för att Trumps engagemang i fallet skulle kunna få presidenten att byta plats med Rocky i häktet – ”alla vinner!” Till och med de trötta standardskänten om köttbullar, Ikea och Volvo känns roliga. De handlar ju om oss.

Kristina Lindquist

kristina.lindquist@dn.se

Så beskriver två personlighets- typer den växande politiska klyftan i USA

ONSDAG 24 JULI 2019

Förr kunde amerikaner med olika världsbild träffas i vardagslivet och kompromissa inom höger–vänsterskalan. Nu styr andra värderingsfrågor och allt är mer polariserat. Enligt författarna till boken ”Prius or Pickup?” kan väljargruppernas allt skarpare ytterkanter i USA beskrivas med hjälp av två personlighetstyper: fast eller flytande, berättar Måns Hagberg. Om man undrat över hur Donald Trump kunnat bli vald som president och måhända kan bli återvald så kan man läsa den nyutkomna boken ”Prius or Pickup?”. Den tar upp det allt mer kluvna USA och hur klyftorna har uppstått. Intressant och faktiskt skrämmande. Och som alla vet har även Sverige en del att begrunda. Författarna, Marc Hetherington och Jonathan Weiler, återfinns på University

of North Carolina i USA och är professorer i statsvetenskap respektive globala studier. Då boken kom ut i USA i oktober blev den omedelbart en bästsäljare i sin nisch.

Bokens tema och slutsatser stämmer med de som framförs av Ronald Inglehart, mannen bakom World Values Survey. Den gamla höger–vänsterskalan finns kvar och betyder mycket, men stiftelsens forskning visar hur sekulära och individualistiska värderingar tog över allt mer från 1981 och framåt.

1999 blev Sverige världens modernaste land. Sverige sticker fortfarande ut, men den modernitet som på gott och ont jobbat sig fram har mött allt mer motstånd både här, i övriga Europa och i USA. Då USA efter några år kom med i undersökningen hamnade landet nedanför mitten i skalan för moderna värderingar. Där ligger USA kvar, fast genomsnittet döljer oerhörda

spänningar. Liberala storstadsbor på öst- eller västkusten rankas högt på modernitetsskalan, konservativt folk i mellanvästern betydligt lägre.

Författarna till "Prius or Pickup?" har silat igenom tusentals opinionsundersökningar, gjort egna undersökningar och jämfört med data från offentlig statistik. De driver tesen att två olika personlighetstyper ser tillvaron helt olika. De mer extrema kan inte med varann, sätter bo på skilda håll och blir allt mer fördömande.

Fördömandet styr utvecklingen.

Polariseringen ökar. Folket i mitten fick till slut välja mellan Donald Trump och Hillary Clinton utan att gilla någon av dessa. Clinton fick flest röster, Trump vann valet.

För att beskriva extremtyperna lanserar boken begreppen "fixeds" (fasta) respektive "fluids" (flytande), detta för att

undvika värdeladdade begrepp som ”reaktionär” respektive ”progressiv”. De i mitten kallar författarna ”mixed”, blandade.

Fixeds vill ha ordning och reda, värderar säkerhet högt, har därför en laddad revolver hemma och kan tänka sig att en stark man styr landet. Fluids letar efter nytt, ser privata vapen som vansinne och avskyr tanken på auktoritära ledare.

Arv eller miljö? Enligt boken finns genetiska skillnader. Fixeds har känsligare smaklökar. De kan må direkt illa av att behöva äta viss mat. Om det ska vara sallad får det bli isbergssallad.

Fluids smaklökar tål och behöver mer. Fixeds mår fysiskt illa av att se spyor på trottoaren. Fluids tar inte vid sig av att behöva göra en mindre omväg. Fixeds reagerar starkt på plötsliga ljud, fluids märker mindre.

Synen på barnuppfostran är fundamental. Vad är allra viktigast, att barn har respekt för äldre eller att de är självständiga?

Lydiga eller självsäkra? Artiga eller vetgiriga? Att de kan föra sig eller att de tar hänsyn?

Författarna har funnit att just dessa frågor belyser respondenternas världsbild.

Frågorna ser tämligen harmlösa ut. Man väljer ju inte mellan ont och gott.

Men svaren skiljer ut ”fixeds”, ”fluids” och ”mixed” och visar med god precision hur enkätdeltagarna röstar.

Fixeds styrs delvis av rädsla. Inte personlig feghet utan av att man måste se om sitt hus i en ond värld. Annars kan man gå under. Man får se upp med folk som talar andra språk. Fluids känner inte alls sin personliga överlevnad hotad. De oroar sig i stället över miljö, klimat, rasism,

transpersoners ställning och hur det ska gå för immigranterna.

Från genetik till nutida amerikanskt vardagsliv: Då välbeställda familjen Redd (rött är den republikanska kulören) flyttade till dynamiska Nashville, Tennessee valde de ut en välmående förort. Där togs de väl emot av grannarna och kyrkan. De har två biffiga suvar, en Chevrolet Suburban och en GMC Yukon XL. Hemmafru Redd tycker att bilarna känns trygga för de tre barnen. Två ton stålplåt och en rejäl motorhuv där fram skyddar mot omvärlden. Made in the USA känns också rätt. Sist men inte minst har både föräldrarna och farföräldrarna hållit sig till bilar från General Motors.

Likaledes välbeställda familjen Bleu (blått är demokraternas färg) har ett enda barn, Esme. De har flyttat till en chic stadsdel i Nashville. I princip är de för kommunala

skolor, men i praktiken valde de en privat skola med hög status. Dit kör de Esme med familjebilen, en Toyota Prius. Det ultimata liberala fordonet. Det är inte störst och tyngst, utan reducerar familjens fotavtryck på miljö och klimat. Bilen är ju japansk, men om någon skulle klaga så kan de svara att den monteras i USA. Och nog har de hört att Toyota tillämpar könsneutrala anställningsprinciper? Så om företagets vinster går till Japan, må så vara.

Förr träffades amerikaner med olika världsbild i vardagslivet. På jobbet, i skolan och i värnplikten. De flesta gick i kyrkan åtminstone emellanåt. Trots skilda världsbilder kunde man sympatisera med samma parti. Förr var det egalt om sonen eller dottern ville gifta sig med någon från det andra partiet. Nu är det verkligen laddat. Och man bor på olika håll, befolkar

olika IT-bubblor och förstår sig inte alls på varandra.

Till bilden hör att även nyhetsförmedlingen blivit politiserad. Förr fanns tv-ankare som Walter Cronkite på CBS News. I en undersökning 1972 hade 72 procent av amerikanerna stort förtroende för honom. Andra medier tog oftast upp samma nyheter.

I dagens USA har medierna till vänster och till höger inte bara olika bedömningar, de tar inte ens upp samma ämnen. De har helt skilda berättelser som ofta nog syftar till att förstärka den egna tittar- eller läsargruppens världsbild. Därtill kommer det ständigt ökande behovet av att jaga tittarsiffror. Program om infrastrukturutbyggnad eller utbildning säljer sämre än känsloladdade debatter om kontroversiella ämnen. Innehållsmässigt utmärker sig särskilt Fox News för att

tämligen ogenerat tillhandahålla tillrättalagda nyheter dygnet runt. Deras tittare tycker att konkurrenten MSNBC sänder outhärdligt politiskt korrekta program.

Ibland rapporterar medierna om hur delstaterna röstar. Men kartorna är alldeles för grova. "Fluids" bor ofta i de största städerna. Där kan en karismatisk politiker samla stora möten. "Fixeds" tenderar att bosätta sig i mindre städer och på landet. Dit är det svårt att nå ut på det sättet.

Värst av allt, partisympatierna linjerar allt mer upp med de här gruppernas olika världsbilder. Det har blivit en självförstärkande spiral. I stället för som förr, att amerikaner ofta var ganska likgiltiga för politiken har man fått hat mot olik tänkande. Då tyckte man olika om hur stort utrymme staten skulle ta och därmed

om beskattningen, men inom höger–vänsterskalan gick det att kompromissa. Numera blir allt mer grundat på andra värderingfrågor och icke förhandlingsbart. Politiken blir låst.

Åsikter om abort, vapen, invandring och hela den moderna samhällsutvecklingen delar folket.

Uttalad rasism har blivit allt mindre accepterad, men finns kvar latent i bakgrunden. Donald Trump slog an på de strängarna i sin kampanj mot Barack Obama, inte rakt på utan genom att ifrågasätta att Obama är född i USA.

Liberalerna försöker vara bättre, men har rätt ofta varit de som startat oförsonligheten.

Enligt Inglehart var det ökande välstånd och trygghet i vardagen som utgjorde fundamentet till den tidigare utvecklingen. Då vann modernitet och viss liberalism

terräng. Då jobben hotas eller försvinner och inte heller medelklassen hittar fasta jobb eroderas det fundamentet. Samtidigt behärskar en liten klick superrika en allt större del av tillgångarna. Allt fler känner att utvecklingen sparat ur.

Hetherington och Weiler visar att motvilja mot modernitet, vetenskap och miljötänkande är djupt rotad i många amerikaners arv och miljö. De framhåller också att modernitetsutvecklingen i stater som Holland och de skandinaviska länderna i viss mån brutits av liknande orsaker. Moderniseringen har gått mycket fort, de som driver den har kanske gynnats, men de som inte hängt med känner sig allt mer främmande. Inglehart visar på en liknande motvilja.

Alla tre forskarna har visat att det är en motvilja som inte går att missionera bort med fördömanden. Att bli fördömd bara

stärker motviljan. Tänk exempelvis på de t-shirts med texten "I am a deplorable" som såldes i massupplaga direkt efter Hillary Clintons famösa uttalande (ungefär: "Hälften av Trumps anhängare tillhör ett bedrövligt gäng. Rasistiska, sexistiska, homofobiska, främlingsfientliga, islamofobiska.") och som blev ett återkommande inslag i Trumps kampanj, ofta med tillägget: "I am Deplorable and I am Proud". Det fungerar inte heller att argumentera med fakta. Vi människor är så funtade att den som ser fakta hota sin världsbild in i det sista förnekar fakta. Författarna bedömer att den trögheten är särskilt uttalad på högerkanten, men den finns ju överallt.

Ronald Inglehart, nestorn i sammanhanget, hävdar att det som behövs är en politik som skapar ekonomisk

trygghet och framtidstro för *alla* grupper i samhället. Alltså en mittpolitik på höger-vänsterskalan. Det skulle lugna ner stämningarna. Samtidigt behöver man hitta sätt att få människor att mötas, se varandra som människor och hitta sätt att acceptera varandra. Det blir inte enkelt, men det är nödvändigt.

Måns Hagberg är arkitekt och stadsplanerare.

Måns Hagberg

Artisten kan få miljoner – även om han döms

ONSDAG 24 JULI 2019

Om ASAP Rocky friges, eller döms för ringa misshandel, kan han få rätt till både skadestånd och ersättning för förlorad inkomst av svenska staten. Experter som DN talat med säger att uppmärksamheten kring fallet dessutom kan stärka stjärnans varumärke.

ASAP Rockys inställda turné beräknas leda till 16 miljoner kronor i förlorad inkomst, enligt den tidigare advokatens häktningsöverklagan. Om han skulle

komma att friges har rapparen rätt att begära ut skadestånd och ersättning för de förlorade pengarna.

Men även om han döms kan han ha rätt till ersättning – om domen nedgraderas till ett lindrigare brott.

– Om man har häktats misstänkt för ett brott, men sedan döms för ett mildare brott, kan man ha rätt till ersättning om det är uppenbart att häktning aldrig skulle ha skett för det mildare brottet, säger Kristoffer Kågström, handläggare och jurist hos Justitiekanslern (JK).

Det är JK som beslutar om en person har rätt till skadestånd och ersättning, och det är den svenska staten som betalar ut ersättningarna.

– Det finns inget tak för hur mycket en person har rätt till, det är upp till personen i fråga att bevisa hur mycket man förlorat i inkomst. Och det behöver inte bara gälla

lön, det kan också handla om andra inkomstkällor, säger Kristoffer Kågström. Ersättning för utebliven inkomst brukar vanligtvis inte uppgå till särskilt höga summor, enligt Kågström. Inte ens när det rör sig om allvarligare brott som mord.

– Det är väldigt ovanligt. I våra årsredovisningar de senaste åren finns kanske ett eller två ärenden per år där man fått närmare en miljon kronor per ärende.

– Det är inte så vanligt att man har sådan inkomst i den här storleksordningen i Sverige där man skulle förlora de beloppen. Det här fallet är unikt.

I häkttingsöverklagan skrev den tidigare advokaten även att ASAP Rockys

”varumärke riskerar att påverkas vilket kan innebära slutet på hans karriär”.

Men pr-experten som DN pratat med säger att uppmärksamheten kring fallet snarare

kan stärka ASAP Rockys varumärke, och över tid leda till ökade intäkter.

– I USA, där han verkar ha ett stort stöd, är det positivt. Han kan få fler följare och lyssnare, bli uppmärksammas, få medieutrymme där människor kan känna sympati och få upp ögonen för hans musik. På lite längre sikt kan han kanske tjäna pengar på det. Nästa gång han gör en konsert kan han dra växlar på det här och nå en ännu större publik, säger Eva Ossiansson, doktor i marknadsföring vid Göteborgs universitet.

Tony Apéria, varumärkesforskare vid Stockholms universitet, håller med. I ett mejl till DN skriver han:

– Den massiva mediebevakningen leder till högre kännedom och associationer som passar hans image. Allt varumärkesbyggande handlar om att skapa sådant, och när till och med den

amerikanska presidenten engagerar sig ger det sympati globalt. Det är svårt att översätta i direkt antal kronor och ören, men uppmärksamheten genererar pengar på sikt, på tre nivåer: Högre intäkter från musiken, fler som besöker kommande konserter och en stärkt plattform för sponsring.

Under tisdagen hade 625 000 personer skrivit på namninsamlingen som kräver att ASAP Rocky frikänns. Hittills i juli månad har ASAP Rockys namn nämnts 4 924 gånger i traditionella europeiska medier. Månaden innan, när han var en fri man, var samma siffra 137. Det visar en sökning i analysföretaget Retrievers arkiv. Samma tendens syns i sociala medier. Företaget Crowdtangle, som listar de inlägg som skapar flest delningar och likes, hade förra månaden 282 inlägg om rapparen på en Facebooktopplista. I juli,

efter häktningen, har hittills 3 231 inlägg tagit sig in på samma lista.

Sandy Kalleny

sandy.kalleny@dn.se

Noa Söderberg

noa.soderberg@dn.se

Runt slutet av århundradet - kommer det att ha ackumulerats 1,4 miljarder döda profiler på Facebook.

ONSDAG 24 JULI 2019

Carl Öhman, doktorand på Oxford
Internet Institute och författare bakom
studien "Are the dead taking over

Facebook?" kommenterar på SVT Nyheter
vad som kan bli "det största arkivet av
mänskligt beteende som någonsin har
skapats".

DN

Ledare: För att minska våldet krävs också sociala insatser

TORSDAG 25 JULI 2019

Under de senaste månaderna har rapporterna om knivdåd kommit allt för tätt. Bara under den gångna veckan dödades två unga män i Göteborg. Ingen av dem hade hunnit fylla 20 år.

BRÅ har under de senaste åren sett en ökning av antalet knivdåd. Mellan 2011 och 2017 dödades 267 personer med kniv, medan 190 dödades med skjutvapen. Förra året behövde 828 vård på sjukhus för skador åsamkade av kniv. Något måste göras.

Kriminologer har konstaterat att knivdåden har en annan karaktär och sker i en annan miljö än de mer uppmärksammade skjutningarna. Knivvåldet är mer sammankopplat med alkohol och det sker oftare i hemmet, vilket förklarar varför det drabbar fler kvinnor och andra socialt utsatta grupper än vad skjutvåldet gör.

Medan skjutvåldet tenderar att vara mer planerat och noga uttänkt, sker knivdåden enligt kriminologen Sven Granath spontant, i stundens hetta. Gärningspersonen agerar ofta i rädsla eller

raseri. Därför uppklaras knivdåden i högre grad än skjutningarna. De är helt enkelt mindre genomtänkt genomförda. Det är sällan gärningspersonen hinner maskera sig eller tänka över vad han ska göra av det DNA-fläckiga vapnet efteråt.

Stickvapen som är tänkta att användas för att skada andra är förbjudna på allmän plats, och i dag riskerar den som olovligen bär kniv böter, vilket brukar landa på cirka 1200 kronor. Justitieminister Morgan Johansson har nu öppnat för en skärpning av knivlagen.

Att förändra konsekvenserna för brott som begås spontant och utan tanke på just konsekvenser, kan te sig motsägelsefullt. Hårdare tag är, med tanke på knivbrottens speciella karaktär, därför inte en självklar väg till framgång. En eventuell lagändring måste åtföljas av en diskussion både om

polisens arbetssätt och om vilka sociala insatser dessa bör paras med.

Inrikesminister Mikael Damberg nämner kameraövervakning på fler ställen som en avskräckande åtgärd. Men det är vare sig möjligt eller eftersträvaransvärt att filma överallt. Och det är trots allt lätt att bära kniv utan att det syns, vare sig på bild eller i verkligheten. För att få någon preventiv effekt behöver polisen även andra strategier.

Ökad polisenärvaro är, precis som Damberg konstaterar, en viktig del i detta. Men vad exakt ska polisen göra? I Storbritannien pekar många ut neddragningen av antalet gatuvisiteringar som en av anledningarna till den explosionsartade eskaleringen av knivvåldet. Möjligheten att bli påkommen gör det förstås mindre attraktivt att bära kniv. Samtidigt måste vinsten som fler visiteringar skulle kunna resultera i vägas

mot risken för godtyckliga integritetskränkningar.

I det brittiska fallet ses det ökade bärandet av kniv utanför hemmet som resultatet av en kapprustning där fler unga känner sig tvungna att beväpna sig eftersom rivaliserande gäng bär kniv. Detta har anförts som ett skäl att införa fler visitationer. Det är av högsta vikt att en sådan spiral inte utvecklas i Sverige.

Många av de potentiella gärningsmännen saknar framtidshopp. De lever i en skuggvärld med alkohol och droger, där familjenätverk och andra former av socialt skydd är obefintliga. Många har psykiska problem men saknar kontakt med psykiatri.

För att förebygga knivvåldet behöver polisen därför arbeta tillsammans med andra myndigheter, inte minst socialtjänst

och skolor, för att stödja dysfunktionella familjer och sårbara individer.

DN 25/7 2019

Kinas våld mot civila är vidrigt

TORSDAG 25 JULI 2019

Li Peng var en satans mördare. Som premiärminister i Kina var han en av de huvudansvariga för massakern på Himmelska fridens torg 1989, då tusentals demokratiaktivister sköts ihjäl på gatorna. ”Slaktaren i Peking” själv dog däremot i stillhet häromdagen, 90 år gammal. Det är inte en historisk rättvisa.

Kommunistpartiet har tystat ner massakern så till den milda grad att de som är studenter i dag knappt har hört talas om den. Censuren är stenhård i Kina.

Diktaturen hårdnar också under president Xi Jinping. Grundläggande rättigheter som yttrande- och mötesfrihet är obefintliga. Egna medborgare sätts i omskolningsläger. Dödsstraffet tillämpas ymnigt.

Dystopin ”1984” överträffas dessutom med råge. Med ett nytt socialt poängsystem hålls medborgarna i schack. Sköter man sig inte i vardagen – shoppar vidlyftigt eller fuskar i datorspel – nekas man exempelvis att köpa en tågbiljett, snabb internetuppkoppling eller vissa jobb. Det finns 600 miljoner kameror som övervakar befolkningen. Med hjälp av ansiktsigenkänning, algoritmer och artificiell intelligens kommer ingen undan. Är det konstigt att Hongkongborna nu opponerar sig mot förslag om att de ska kunna bli utlämnade till Fastlandskina? Är det uteslutet att protesterna slås ner hårt

och blodigt om de fortsätter i månader?
Nej.

Genom en ofattbar välståndsökning, tack vare ekonomiska liberaliseringar, får medborgarna bröd och skådespel – som förvisso är dem väl unt. Men ingen ska låta sig förföras av Shanghais blänkande skyskrapor och en lockande inre konsumentmarknad. Kina må tillverka det mesta i världen, men landet erbjuder näppeligen frihet och öppenhet.

I Mittens rike somnar mördare i stillhet medan demokrater riskerar livet. Och i en uppkopplad och globaliserad värld är det auktoritära hotet inte långt borta.

Sofia Nerbrand

sofia.nerbrand@dn.se

Brexitdilemmat kvarstår trots ny partiledare

TORSDAG 25 JULI 2019

Boris Johnson höll på onsdagen sitt första tal som Storbritanniens premiärminister.

– Vi kommer att lämna EU den 31 oktober. Inga ”om” och inga ”men”, sa han utanför 10 Downing Street.

Men Johnson står inför samma grundläggande problem som sin företrädare: att parlamentet är djupt splittrat om Brexit.

När Boris Johnson på onsdagseftermiddagen hade fått drottning

Elizabeth II:s uppdrag att bilda regering höll han något som närmast lät som ett linjetal utanför premiärministerns bostad och kontor.

– Efter tre år av ogrundat självtvivel är det dags att byta spår och återta vår naturliga och historiskt grundade roll som ett drivande, utåtblickande och i sanning globalt Storbritannien, sa Boris Johnson. Han talade energiskt och betonade Storbritanniens potential, och gav intryck av att vilja inspirera britten, samtidigt som han drog upp huvudlinjerna för den politik som han vill ska präglats hans första år som premiärminister.

Han lovade 20 000 fler poliser på gatorna, mer pengar till sjukvården och att rusta upp äldreården.

Men fokus låg, som så ofta, på Brexit. Storbritannien ska lämna EU senast den 31 oktober, slog Johnson fast. I första

hand är målet att säkra ett nytt och bättre avtal än det som Theresa May förhandlade fram.

Men samtidigt ska förberedelserna för en avtalslös Brexit intensifieras. Johnson förklarade att landet kommer att vara berett på det som många ekonomer, inklusive Bank of England, ser som en potentiell katastrof.

– Kritikerna har fel. Tvivlarna, domedagsprofeterna, pessimisterna – de kommer att få fel ännu en gång, intygade han.

Landet kommer att blomstra, och EU-utträdet kommer att gå betydligt bättre än vad många tror, enligt den nya premiärministern.

När det senare på kvällen visade sig att en rad ”brexitörer” – bland dem Dominic Raab (utrikesminister), Priti Patel (inrikesminister) och Michael Gove

(kabinettsminister) – fått tunga poster i regeringen tycktes Johnsons vägval tydligt. Mest anmärkningsvärt är kanske att Dominic Raab, den före detta Brexitministern som öppet förespråkat den kontroversiella åtgärden att låta drottningen ajournera parlamentet, nu blir utrikesminister.

Är det då helt säkert att Brexit blir av den 31 oktober? Nej, inte än.

Boris Johnson vill ge intryck av att han till varje pris tänker ta Storbritannien ut ur EU den 31 oktober. Men det är dels en förhandlingsstrategi, dels är Boris Johnson känd för att ha gjort radikala helomvändningar förr.

Det finns kanske en del som har glömt det nu, men även Theresa May lovade att lämna EU på ett visst datum, med eller utan avtal. I hennes fall var det den 29 mars 2019.

När timmen slog valde dock Theresa May att backa. Inte för att hon inte hade fått till ett avtal. Utan för att hennes partikamrater röstade nej till det utträdesavtal hon förhandlat fram.

En avtalslös Brexit skulle ha fått allvarliga följder för landets ekonomi. Men frågan är om inte riskerna för Förenade kungarikets sammanhållning var ett än tyngre vägande skäl för May.

Några timmar före Johnsons tal på onsdagen riktade Theresa May en noga inlindad varning om det till sin efterträdare:

– Mycket återstår att göra – och den mest pressande uppgiften är att fullgöra vårt utträde ur Europeiska unionen på ett sätt som fungerar för hela Storbritannien, sa May.

Även Johnson är så klart medveten om att det finns krafter i Nordirland och

Skottland som kommer att försöka använda en avtalslös Brexit och dess konsekvenser som hävstång för att bryta sig ur unionen.

Frågan är bara om han tar den risken på tillräckligt stort allvar.

Nu får han till i början av september på sig för att skaka fram ett alternativ till Theresa Mays utträdesavtal. Men när parlamentet återvänder från sommarledigheten kommer oppositionen (och kanske en del av hans partikamrater) att ha knivarna slipade.

Johnson kan möjligen vinna mindre eftergifter från EU-ledarna under den turné i Europa som han väntas ge sig ut på inom kort. Men att de skulle vara beredda att börja om från noll – med tre månader kvar till Brexit – det är minst sagt osannolikt.

Som vanligt kommer gränsen på Irland att visa sig vara den stora stötestenen. Men problemet för Boris Johnson är också att hans regering är en koloss på lerfötter.

I grunden befinner sig Johnson i samma svåra belägenhet som Theresa May gjorde: han kommer att regera med stöd av en minimal majoritet i parlamentet, och leda ett parti som är djupt splittrat om Brexit. Om så bara en handfull EU-vänliga partikamrater väljer att överge honom, faller regeringen Johnson. Risken för det är hög redan i dag, men sannolikheten för att frågan om en misstroendeförklaring väcks ökar för varje dag som vi närmar oss den 31 oktober.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se

”Vi kommer att lämna EU den 31 oktober”

TORSDAG 25 JULI 2019

Boris Johnson lovar att Storbritannien genomför Brexit som planerat och att det kan ske utan gränskontroller mellan Irland och Nordirland.

– Vi kommer att lämna EU den 31 oktober. Inga om eller men, säger Johnson i sitt första tal.

Flera ministrar lämnade regeringen efter Johnsons tal.

Efter att ha hållit ett sista tal har Theresa May nu avgått som Storbritanniens premiärminister. Hennes efterträdare –

Boris Johnson – har fått uppdraget av drottning Elizabeth II att bilda regering. På onsdagseftermiddagen höll han sitt första tal som premiärminister utanför 10 Downing Street. Hans tydligaste budskap var att Storbritannien kommer att lämna EU som planerat.

– Jag är här för att meddela er att tvivlarna har fel. De som satsar emot Storbritannien kommer att förlora stort för vi kommer att återskapa förtroendet för vår demokrati, och vi kommer att uppfylla löftet från parlamentet till folket och lämna EU den 31 oktober. Inga om eller men, säger han.

Han menar att det är möjligt att Storbritannien kan lämna EU utan gränskontroller mellan Irland och Nordirland, den fråga som hittills stoppat Brexit.

– Mitt budskap till Irland är att jag känner mig säker på att vi kan få till ett avtal, utan den odemokratiska nödlösningen. Men jag måste ändå förbereda för den avlägsna möjligheten att vi får en hård Brexit, säger Boris Johnson.

– Och glöm inte att blir det så får vi 39 miljarder pund extra.

Storbritannien kommer nu att fortsätta förberedelserna för att lämna EU, enligt den nye premiärministern.

– Det är med starkt självförtroende vi kommer att påskynda arbetet att bli redo. Hamnarna kommer att vara redo och bankerna likaså. Fabrikerna, företagen, sjukhusen och vår fantastiska mat- och jordbruksindustri kommer att vara redo för att fortsätta sälja ännu mer, inte bara här utan till hela världen, säger Boris Johnson.

Han vände sig också till Bryssel och resten av Europa.

– Vänner i Bryssel och EU, jag är övertygad om att vi kan nå en överenskommelse, säger Boris Johnson. Frågan om regeringsbildningen höll han kort.

– Jag håller på att sätta ihop ett starkt lag med män och kvinnor, men jag kommer personligen att ansvara för den förändring jag vill se, konstaterade Johnson kortfattat.

Men inte långt efter att talet avslutats började ministrar meddela sin avgång. Transportministern Chris Grayling valde till exempel att lämna regeringen, liksom utbildningsminister Damian Hinds. Finansministern Greg Clark var uttalad Hunt-supporter och lämnade regeringen, vilket han själv meddelade på sociala

medier. Även Liam Fox, tidigare minister för internationell handel, fick sluta.

På Twitter meddelade Penny Mordaunt, tidigare försvarsminister, att hon lämnar sin post. Hon skrev att hon flyttar till de bakre bänkarna i parlamentet, vilket betyder att hon blir en vanlig parlamentsledamot.

”Premiärministern kommer att ha mitt fulla stöd”, skriver hon.

I talet passade Boris Johnson på att lova 20 000 fler poliser, upprustad sjukvård och större ekonomisk trygghet för äldre.

– Även om drottningen precis har hedrat mig med det här fantastiska ämbetet så är mitt jobb att tjäna er. Om det finns en sak som politikerna måste komma ihåg är det att ni är våra chefer, säger han.

– Och jag kan berätta en annan sak om mitt jobb. Det handlar om att lyssna på de

bortglömda människorna och städerna som lämnats bakom.

I talet passade Boris Johnson också på att hylla Theresa May.

– Jag hyllar min föregångare för hennes styrka och tålamod, säger han.

Isabelle Nordström

isabelle.nordstrom@dn.se

Fakta. Alexander Boris de Pfeffel Johnson

Namn: Alexander Boris de Pfeffel Johnson.

Ålder: 55.

Födelseort: New York.

Språk: Mycket god franska och italienska, god tyska, spanska och latin.

Politisk karriär: Invald som parlamentsledamot för Tories 2001. Borgmästare i London 2008–2016. Utrikesminister 2016–2018.

Familj: Föräldrarna Stanley och Charlotte, och syskonen Rachel, Leo och Jo. Vuxna barn från

tidigare äktenskap: Lara, Milo, Cassie och Theodore. Nuvarande flickvännen Carrie Symonds, 31, före detta pr-chef i Tories, som väntas få en viktig inofficiell roll i Johnsons administration.

Historiskt många ministrar fick lämna regeringen

TORSDAG 25 JULI 2019

London. Boris Johnson visar med sin regeringsombildning att brexitörerna är beredda att ta över ansvaret för Brexit. Storbritanniens nya premiärminister Boris Johnson genomförde i går, onsdag, den största brittiska regeringsombildningen i modern tid. Så här många ministrar har

aldrig kastats ut på en gång utan att det har varit val. Boris Johnson vill markera att det är dags för nya bullar och att han ämnar vara något helt annat än Theresa May.

De tyngsta posterna i regeringen gick nästan alla till trogna och tunga brexitörer. Priti Patel blev inrikesminister. Dominic Raab utrikesminister. Michael Gove fick en tung position som de facto gör honom till vice premiärminister.

Alla dessa personer var likt Boris Johnson centrala i Brexitkampanjen inför folkomröstningen 2016.

Skrällen kom dock tidigare under dagen. Det offentliggjordes att en viss Dominic Cummings skulle bli chefsstrateg på nummer 10 Downing Street. Och Dominic Cummings är den kontroversiella kampanjledaren för Brexitkampanjen 2016.

Han porträtterades av Benedict Cumberbatch i den uppmärksammade filmen "Brexit: The uncivil war". Det var han som byggde den sofistikerade datadrivna kampanjmaskinen som hjälpte till att övertala det brittiska folket att rösta för Brexit.

Det var han som ansvarade för de en miljard skraddarsydda Facebook-annonserna som bar budskapet om Brexit ut till väljare som aldrig tidigare hade röstat. Och många av dessa Facebookannonser bestod som bekant av lögner: att EU försökte stoppa briter från att dricka te. Till exempel. Eller att Turkiet snart skulle gå med i EU och översvämma Storbritannien med invandrare.

Dominic Cummings vännar ser honom som en briljant strateg med ovärderliga kunskaper om hur brittisk politik

fungerar. Hans fiender (och de är många) tycker att han är galen, eller till och med ondskefull.

Nu är han hur som helst tillbaka i centrum för brittisk politik. Storbritanniens nye finansminister, och därmed landets näst mäktigaste person efter Boris Johnson, heter Sajid Javid. Han har tidigare varit inrikesminister i Theresa Mays regering. Och det blir Sajid Javid, med en bakgrund i finanssektorn, som nu kommer att förbereda den brittiska ekonomin på att eventuellt krascha ut ur EU den 31 oktober. För det har Boris Johnson hotat med att göra.

Katrine Marçal

katrine.marcal@dn.se

Dominic Raab, utrikesminister och ställföreträdande premiärminister
Sajid Javid, finansminister
Priti Patel, inrikesminister

Ben Wallace, försvarsminister
Stephen Barclay, fortsätter som brexitminister
Elizabeth Truss, handelsminister
Michael Gove, kabinetsminister
Matt Hancock, hälso- och socialminister
Theresa Villiers, miljöminister
Alun Cairns, minister över Wales
Grant Shapps, transportminister
Julian Smith, minister över Nordirland
Alok Sharma, minister för internationell utveckling
Amber Rudd, arbetsmarknads- och pensionsminister samt jämställdhetsminister
Robert Jenrick, bostadsminister
Andrea Leadsom, näringsminister
Robert Buckland, justitieminister
Nicky Morgan, digitaliserings- och idrottsminister
Gavin Williamson, utbildningsminister
Alister Jack, minister över Skottland
Geoffrey Cox, kronjurist Rishi Sunak, vice finansminister

Mueller poängterar att han aldrig frikände Trump

TORSDAG 25 JULI 2019

Analys

New York. Under Robert Muellers förhör i kongressen på onsdagen beskrev han Rysslands attack på USA:s valprocess 2016 som "ett av de mest allvarliga angreppen" på amerikansk demokrati han sett. Demokraterna lyckades gång på gång få Mueller att poängtera att han aldrig frikänt Donald Trump. I stället

sade Mueller att Trump kunde ha åtalats om han inte vore sittande president.

Det var inte särskilt sannolikt att Robert Mueller, kanske den mest lågmälda personen i USA, skulle skapa explosiva nyheter under förhöret i kongressen. Men det gjorde han ändå, eftersom innehållet i utredningen har sådan sprängkraft.

Demokraterna som kallat till förhöret fick gång på gång Mueller att betona att Donald Trump inte kan förklaras frikänd från misstänkta brott – *obstruction of justice* – ungefär att förhindra rättvisans gång. Att Mueller inte rekommenderade ett åtal efter utredningen beror, enligt Mueller själv, på att en sittande president inte kan åtalas.

Vid flera tillfällen fick Mueller raka frågor om det stämmer, som Trump påstått, att presidenten "helt frikänts" från brottsliga

anklagelser i Muellers 448-sidiga utredning. Gång på gång fick Mueller svara: "Nej, det stämmer inte."

Mueller betonade även att Trump kan åtalas för brott efter att han lämnat Vita huset. Visar det sig att han är skyldig till försök att förhindra en rättsprocess, vilket rapporten nämner åtminstone tio möjliga exempel på, kan det betyda ett långt fängelsestraff, bekräftade Mueller.

Under en utfrågning av Ted Lieu, demokrat från Kalifornien, tycktes Mueller säga att skälet till att Trump inte åtalas för de anklagelser som detaljeras i utredningen är att en sittande president inte kan bli åtalad.

Det följer de riktlinjer som justitiedepartementet självt formulerat. Efter att Muellerutredningen offentliggjordes tidigare i våras skrev mer än 1 000 federala åklagare under ett

gemensamt upprop där de förklarade att Trump var skyldig till brott och att han skulle ha åtalats för detta om han inte vore president.

Det mesta som Mueller sade i början av förhöret finns redan i rapporten, men Demokraterna har gjort antagandet att en stor del av den amerikanska befolkningen inte kommer att läsa hela Muellers utredning, som är tjock som en Tolstoj-roman. Förhöret blev i stället en chans för oppositionen att få fler amerikaner att uppmärksamma de många explosiva detaljerna i utredningen.

Efter ett inledande anförande, där Mueller läste innantill från sina förberedda papper, tittade han för ett ögonblick upp mot kongressledamöterna omkring sig. Med ett tonläge som måste kallas dramatiskt för att vara Mueller sade han sedan:

– Låt mig säga en sak till. Under min karriär har jag sett en rad hot mot vår demokrati. Den ryska regeringens försök att inkräkta i vårt valsystem är ett av de mest allvarliga. Detta förtjänar uppmärksamhet av alla amerikaner. Republikanerna i det juridiska utskottet var inte intresserade av att använda förhöret för att klargöra information om de eventuellt brottsliga anklagelserna i rapporten. De ägnade uteslutande förhöret åt attacker på Muellers personliga integritet.

Trump har själv påstått att Mueller försöker orkestrera en ”statskupp” och har avfärdat hela utredningen som en ”häxjakt”, trots att rapporten så tydligt klargör detaljerna i Rysslands historiska attack på den amerikanska demokratin i valet 2016 och trots att utredningen redan resulterat i att stora delar av Trumps

bekantskapskrets och tidigare kollegor sitter i fängelse.

Trump kommenterade själv Muellers förhör, när det knappt hade hunnit börja, som en ”total katastrof” för Muellers integritet, medan Trumps juridiska rådgivare Rudy Giuliani dök upp på Fox News för att kalla Mueller en ”idiot”. Partikollegornas fortsatta försök att demonisera Mueller, som själv är en konservativ republikan som ursprungligen tillsattes som federal åklagare av Ronald Reagan, visar hur långt kongressens republikaner är redo att gå för att skydda presidenten.

Där har vi nog bara sett början.

Martin Gelin

Sade upp sig – med sin chefs Twitter

TORSDAG 25 JULI 2019

När Gareth Arnold, kommunikatör för en brittisk parlamentsledamot, skulle meddela chefen sin uppsägning använde han Twitter – sin chefs Twitter. ”Du är den mest morallöse person jag någonsin jobbat för, din själviske skitstövel”, skrev han från parlamentsledamotens egna, officiella konto.

Inlägget lades ut på kontot tillhörande Jared O’Mara, ledamot för distriktet Sheffield Hallam, under tisdagskvällen och

hann få tusentals retweeter innan det togs bort.

Gareth Arnold inleder texten med ”Kommunikationsteamet checkar ut ... för gott: Jared, du är den mest äckligt morallöse person jag någonsin haft missnöjet att jobba med. Du bryr dig inte om medborgarna. Du bryr dig inte om någon annan än dig själv”.

Han fortsätter tråden med att bland annat kalla O’Mara för en ”självisk, degenererad skitstövel” och skriva att folket i Sheffield Hallam förtjänar bättre, innan han avslutar med: ”Se det här som min avskedsansökan.”

Numera sitter O’Mara i parlamentet som partilös efter att han för ett år sedan stängdes av från Labour efter anklagelser om kvinnofientliga och homofobiska kommentarer på nätet.

Han har inte velat kommentera tisdagens inlägg på hans Twitterkonto till BBC. BBC har däremot pratat med Gareth Arnold, som beskriver sig själv som en bloggare och yrkesverksam inom digital marknadsföring. Han hade bara jobbat för O'Mara i åtta veckor innan uppsägningen, men säger att han känt honom i flera år.

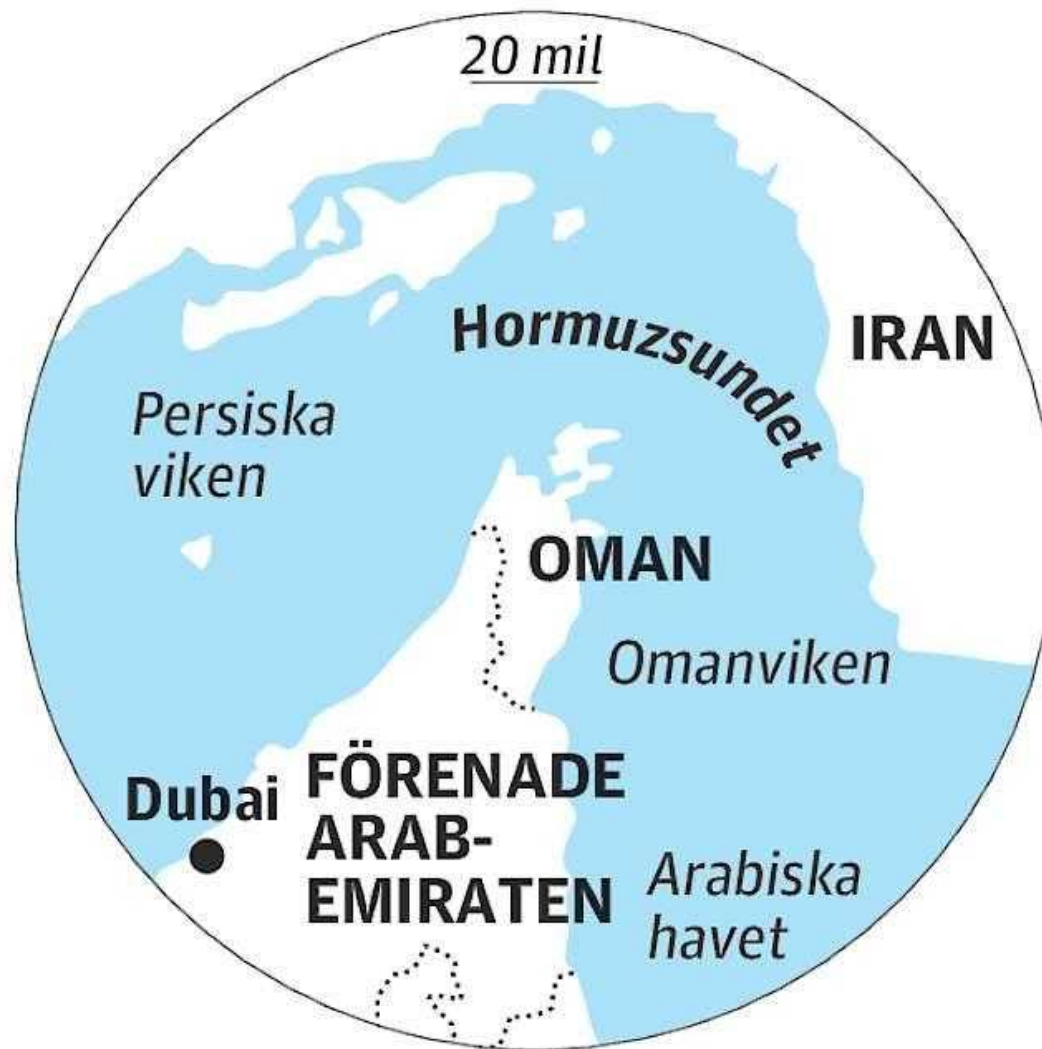
– Jag förstår att utomstående kan se det här ser som en hemsk sak att göra, säger Gareth Arnold om sättet han sade upp sig på.

– Men vi har hamnat i en situation där folket i Sheffield Hallam inte blir representerade. Det är folk som väntar på besked om sin immigrationsstatus, folk som inte får bostad och som får sina bidrag stoppade, bara för att han inte är beredd att göra sitt jobb ordentligt. Ja det var ett löjligt sätt att säga det på men det

är det enda jag tror kan få honom att ändra på sig.

Fredrik Tano

fredrik.tano@dn.se

Första kontakten med besättningen på beslagtagna Stena Impero

TORSDAG 25 JULI 2019

Rederiet Stena Bulk har för första gången fått direktkontakt med besättningen på det svenskägda Stena Impero som beslagtogs av Iran förra veckan. Besättningen mår fysiskt bra, uppger vd Erik Hånell för DN.

– Vi fick ett kort samtal med kaptenen under tisdagskvällen. Han säger att de har behandlats väl och är vid god fysisk hälsa, men säger samtidigt att det är jobbigt för dem och självklart en stor psykisk press, säger han.

Företaget lämnade under helgen in en formell ansökan till Iran om att i första hand få besöka, och i andra hand kommunicera, med den 23 man stora besättningen ombord det brittiskflaggade fartyget Stena Impero, som beslagtogs av Iran i fredags i Hormuzsundet.

Sedan dess har det varit tyst från Irans sida. Samtalet med kaptenen föregicks inte heller av någon kontakt med de iranska myndigheterna.

– Det var kaptenen som ringde oss. Det blev bara ett kort samtal på någon minut, men det var gott nog för oss för tillfället. Vi hoppas att det här är början på ett antal

steg i riktning mot att få hem både fartyg och besättning, säger Erik Hånell. Samtidigt finns uppgifter om att Storbritannien och USA tillsammans med ett okänt antal andra länder i dag torsdag ska samlas i Florida för att diskutera situationen i Hormuzsundet. Mötet ska vara en del av USA:s önskan om att bygga en koalition av flottor som kan eskortera oljetankfartyg genom Hormuzsundet, samt bidra med mer underrättelseinsamling, uppger två regeringskällor för Sky News. Det är ännu oklart hur denna plan i så fall skulle påverka planen på en gemensam europeisk insats som föreslagits av Storbritanniens utrikesminister Jeremy Hunt, skriver Sky News. Nästa steg för de svenska ägarna är nu att varje besättningsmedlem, som består av personer med olika nationaliteter, ska få

kontakta sina anhöriga. Enligt Erik Hånell hoppas man dock kunna få prata med kaptenen fler gånger, och då kunna få lite mer information.

Erik Hånell har tidigare sagt att Stena Bulk har kontakt med både regeringen i Sverige och Storbritannien om möjliga vägar framåt. Under onsdagen uppgav Mohammad Mohammadi-Golpayegani, chef vid presidentens kansli i Iran, att en brittisk medlare hade skickats dit. Han gav samtidigt britterna en pik kopplad till landets koloniala historia med Iran.

– Ett land som en gång i tiden tillsatte ministrar och advokater i Iran har nu nått en punkt där de skickar en medlare för att vädja om att få tillbaka ett fartyg, säger han till den iranska nyhetsbyrån Tasnim. Han gav dock inga övriga detaljer om medlarens uppdrag, och senare under

dagen kom motstridiga uppgifter från Storbritannien.

– Vi är inte medvetna om att någon representant har skickats som medlare till Iran, säger en diplomatisk källa till Reuters.

Även Irans president Hassan Rouhani kommenterade Stena Impero under onsdagen. Själva beslagtagandet, som utfördes av Islamiska revolutionsgardet i fredags, kallade Rouhani för ”kraftfullt, precist och professionellt”, och världen borde vara tacksam för att gardet bevarar säkerheten i Hormuzsundet, sade han enligt Reuters.

Fredrik Tano

fredrik.tano@dn.se

Erdogans flygplats är långt ifrån hans spegel

TORSDAG 25 JULI 2019

Det märkliga med Istanbuls nya flygplats är inte de överdådiga lyxbutikerna och deras djärva dekor. Det är inte myllret av exotiska flyglinjer ute på banorna och inte det brokiga myllret av människosorter. Allt det där har vi sett, om kanske inte med samma intensitet som här.

Det märkliga är storleken, närmare bestämt ens egen litenhet. Väl inne under detta majestätiska valv anmäler sig genast frågan ”Har jag någonsin varit inne i något så stort som detta?”.

Svaret är nej, det har man inte.

Peterskyrkans rymd eller svindeln uppåt i gotiska katedraler har samma syfte, att väcka bävan och rysningar. Men president Tayyip Erdogans tempel vid Svarta havets strand är ingen begränsad fyrkant där människor trängs för att få del av stämningen.

Det är mer likt en kontinent som förgrenar sig i vindlingar, broar, tunnlar och trappor, med ständigt nya utsikter och nästan helt utan räta linjer och vinklar.

”Detta är ingen flygplats, det är en vision!” förkunnar presidentens bild från väldiga väggytor. Det är sant. Flygplatsen och dess dramatiska tillkomsthistoria är en vision –

av ett rike där en person befaller och alla de andra verkställer, glatt och utan knot. Den visionen tycktes på god väg att bli verklighet 2014 då Erdogan körde över alla invändningar, gav order om att sätta spaden i marken och fälla en miljon träd. Märkligt nog speglar resultatet inte alls sin upphovsmans karaktär, det är en ljus och öppen modernism som fått råda här. Om det inte varit för de gigantiska proportionerna hade man nästan kallat det en trivsamt plats.

De gamla grekerna, som en gång bebodde platsen för flygplatsen, menade att det fanns en naturlag som träder i kraft då människor börjar sträcka sig efter himlen. Hybris, övermod, måste straffas, för gudarnas och för människornas egen skull. Samma tanke finns i Bibelns saga om Babels torn – och i Koranen, där Egyptens

Farao kommenderar fram ett palats som når upp till himlen.

I våras, samma vecka den himlastormande flygplatsen invigdes, svek Erdogans lycka honom för första gången, och hans parti AKP förlorade sitt första val någonsin – och styret över Istanbul.

Nathan Shachar

naranjal@gmail.com

Rysk oppositionsledare får fängelse

TORSDAG 25 JULI 2019

Ryssland. Den ryske oppositionspolitikern Alexej Navalnyj har dömts till 30 dagars fängelse för att ha anordnat en demonstration utan tillstånd.

Regeringskritikern Alexej Navalnyj döms några dagar före den protestmarsch han planerat i protest mot att flera oppositionspolitikere utesluts från ett lokalval i september. Det uppger Navalnyjs talesperson på sociala medier.

Navalnyj greps tidigare på onsdagen. I en video på sitt Instagramkonto uppger

Navalnyj att han gripits när han var på väg ut på en joggingtur i Moskva.

– Folk har rätt när de säger att träning inte alltid är bra för hälsan. Jag har blivit frihetsberövad och sitter nu på en polisstation i shorts som en idiot, skojar Navalnyj i klippet.

I helgen demonstrerade de oppositionspolitiker som nekats ställa upp i lokalvalet, utan grund enligt dem själva.

TT-AFP

**Sociala medier
får kritik: Fusk
rensas inte
bort Vad har till
exempel en
främmande
stat för**

förmåga och kapacitet att påverka ett val i Europa?

TORSDAG 25 JULI 2019

Plattformer som Instagram och Facebook gör för lite för att rensa bort botar och fejkkonton, enligt en kommande rapport från Stratcom, Natos kunskapscenter för strategisk kommunikation.

Studien visar också att många av botarna som används kommersiellt

någon gång också har använts i politiska syften.

– Jag tror inte att folk förstår hur omfattande det här är, säger Sebastian Bay, en av forskarna bakom studien.

Instagram är sämst av de stora sociala medierna när det gäller att rensa bort köpta följare och falskt engagemang, enligt studien från Stratcom. Näst sämst är Facebook och därefter Twitter och Youtube som är något bättre.

Studien är klar först om ett par veckor men redan nu har de kunnat göra en grov rangordning av sociala mediebolagens förmåga att hantera fusk.

– En tidig slutsats man kan dra utifrån det här är att det behövs någon form av oberoende granskning av sociala mediebolagen, säger Sebastian Bay.

Totalt finns hundratals leverantörer av tjänster som tillhandahåller manipulationen.

Studien har fokuserat på elva stycken från Ryssland och fem från resten av Europa.

– I dag läggs mycket fokus på sociala mediebolagen, med rätta, de behöver granskas. Men vi behöver också diskutera industrin för manipulation och vad som ska tillåtas, säger Bay.

Rapporten ingår i Stratcoms större arbete med att undersöka sociala medier ur ett strategiskt perspektiv, för att skapa kunskap om eventuella faror och för att sätta press på sociala mediebolagen.

Den ska också fungera som underlag för EU-kommissionens ettåriga undersökning av bolagens förmåga att hantera manipulation, enligt Bay.

Forskarna på Stratcom har själva köpt manipulation till sina egna kanaler för att

sedan mäta hur länge engagemanget stannar kvar.

På Youtube levererades omkring 70 procent av visningarna som beställdes, men efter ett tag försvann runt 20 procent. Twitter lyckades också identifiera en del av det köpta engagemanget och raderade det.

På Instagram levererades mer engagemang än vad som beställdes och i princip ingenting togs bort, enligt Sebastian Bay. På Facebook är resultaten mer blandade.

– Exempelvis fick vi 120 procent av videovisningar vi beställde på Facebook och ingenting togs bort. Men av lajksen fick vi bara 75 procent och 27 procent av dem försvann sedan.

Varför är det här viktigt att veta?

– Det handlar dels om att sätta press på plattformarna för att de ska bättra sig. Men också om att förstå hur sådant här

kan användas mot nationer, säger Sebastian Bay och fortsätter:

– Vad har till exempel en främmande stat för förmåga och kapacitet att påverka ett val i Europa? Vad kostar det att manipulera politiskt engagemang och hur enkelt är det? Den typen av frågor vill vi kunna besvara i slutänden.

Svaret på alla frågorna har de inte än, men den kommande rapporten pekar på att tjänsterna till allra största del används kommersiellt snarare än i politiska syften. Genom att titta på vilka andra som fått engagemang från kontona som forskarna köpt tjänster av i experimentet, har de kunnat slå fast att det till mellan 80 och 90 procent görs i kommersiella syften.

– Den här marknaden tycks finnas huvudsakligen för kommersiella aktörer som företag eller influerare som vill kunna ta mer betalt, säger Sebastian Bay.

Samtidigt ska man inte bortse från den politiska manipulationen, menar han. Den förekommer också men inte i lika stor utsträckning.

Instagram menar att de tar fuskets på allvar och att de hela tiden jobbar med det.

– Vi tar bort miljoner falska, icke autentiska eller automatiserade konton varje dag, säger en talesperson på bolaget.

– Vi tar det här problemet på stort allvar och fortsätter att undersöka området för att säkerställa att folk har en positiv upplevelse på Instagram.

Andreas Lindberg

andreas.lindberg@dn.se

”Hälften av alla influerare fejkar sina följarsiffror”

TORSDAG 25 JULI 2019

Är mikroinfluerna de bästa reklampelarna just nu? Eller är de vandrande luftslott byggda på låtsasföljare och automatgenererade lajks?

En amerikansk analysfirma har undersökt branschen och menar att hälften av alla influerare fuskar.

Marknadsföring via influerare växer så det knakar, både globalt och i Sverige. Enligt Institutet för reklam och marknadsföring (IRM) har annonsörers investeringar i influerare växt från drygt 200 miljoner kronor 2014 till 660 miljoner 2017. I år räknar man med att branschen för första gången når en miljardomsättning.

I mångas ögon är en influerare, eller influencer, en person med stort följ på sociala medier. Men på senare tid har en ny kategori växt fram: mikroinfluera, eller ”micro influencers” som branschen själv skulle kalla det. Det är personer som marknadsför varor och produkter för färre men mer engagerade följare. Anledningen till att det går att tjäna en hacka även utan ett jättefölje är att volymen inte är lika viktig för företagen som den var förut. Högt engagemang är i stället den nya hårdvalutan hos annonsörer, och det är i

regel lättare att skapa i en liten publik än i en större massa.

E-handlaren Anders Ankarlid hade tagit till sig allt detta när han i början av året startade sitt företag A Good Company. Han kontrakterade en rad mikroinfluere i Europa och USA som skulle marknadsföra hans varumärke för sina följare.

– Vi såg att influencer marketing är något som alla jobbar med. Det hade skrivits jättemycket om hur bra det fungerar och hela idén med mikroinfluere framstod på pappret som otroligt attraktiv för oss, säger han.

Den svenska branschföreningen Influencers of Sweden definierar en mikroinfluere som en influere som publicerar innehåll i ett mer nischat ämne. De har i regel en mindre men mer lojal följarskara.

– Vi brukar säga under 10 000 följare och över 1 500, men egentligen spelar antalet mindre roll. Det viktiga är lojaliteten hos följarna och hur bra influerarens nisch matchar med företaget. Det är då det blir kostnadseffektivt, säger Joanna Svärd, ordförande i föreningen.

I utbyte mot att visa upp produkterna och varumärket fick Anders Ankarlids influere betalt i både gratisprodukter och rena pengar. Det skulle visa sig vara en betydligt sämre investering än vad Anders Ankarlid hade tänkt sig.

– Jag tror att det är många, utöver oss, som gått på den här fällan och i princip kastat pengar i sjön, säger han.

Annan onlinemarknadsföring gav bra resultat, men influerna genererade inte den försäljning som de borde ha gjort. Anders satte ihop en anonym

enkätundersökning till influerarna för att ta reda på varför.

Då blev det genast tydligt vad problemet var: följarna och engagemanget var inte på riktigt.

Över hälften av de 400 personer som svarade på enkäten erkände att de någon gång använt tjänster för att trissa upp sina nyckeltal. Antingen genom att köpa följare och lajks, eller genom falska kommentarer. Det vanligaste svaret var att man någon gång ingått i en engagemangspool. En grupp personer, ibland flera tusen, som kommer överens om att gilla och kommentera varandras innehåll mot att få samma tjänst tillbaka.

Anders Ankarlid kände till att det gick att vässa sina siffror på det här viset, men chockades av hur utbrett det verkade vara. Han uppskattar att snedsteget med influerarna kostat honom runt 120 000

kronor innan han upptäckte att något var fel.

– När det finns en så lätt genväg kan jag någonstans samtidigt förstå att vissa väljer att göra det här. Du uppfattas på ett annat sätt, du kan få helt andra freebies (gratisprodukter, red anm.) och du kan få mer betalt om du når lite högre i dina siffror.

Enkäten fick honom att forska vidare och han vände sig till det Silicon Valley-baserade analysföretaget Hype Auditor, för att beställa en större genomlysning av hela branschen.

– När resultaten från den kom drog vi i nödbromsen direkt. Vi använder oss fortfarande av influerare men vi har helt slutat med att ge dem betalt i pengar eller gratisprodukter, säger Ankarlid och fortsätter:

– I stället får de generösa rabatter i webbshoppen, och vi gör ingen skillnad på dem utifrån hur många följare eller kommentarer de har för det kan vi omöjligt kontrollera.

Det finns ingen säker statistik över antal influerare i världen. En av de mer konservativa siffrorna över branschens globala marknadsvärde kommer från affärsdataplattdformen Statista, som värderat branschen till 1,7 miljarder dollar.

Anna Komok, Hype Auditors marknadschef, uppskattar att det finns omkring tio miljoner influerare globalt på Instagram, baserat på företagets egen data. I granskningen de gjort har två miljoner av dessa körts genom en AI-analys som letar efter tecken på bedrägliga mönster i följarutveckling eller lajks och kommentarer per bild.

Resultaten visar samma mönster som Anders Ankarlid upptäckte bland sina egna influerare. Mindre än hälften är fria från tecken på manipulerade siffror.

– Det här är det största problemet som branschen har oavsett land. Vi ser samma sak i USA och Storbritannien som vi ser i Sverige, Indien och resten av världen säger Anna Komok.

I de allra flesta fallen handlar det om personer som vässar sin statistik med en liten andel eller höjer engagemanget bland riktiga följare genom fejkcommentarer.

Joanna Svärd, Influencers of Sweden, förklarar varför engagemanget blivit så viktigt för influerare och för företagen som vill synas i sociala medier:

– Instagram, till exempel, skickar ju ut en post till ungefär tio procent av din följarskara först. Gör den inte bra ifrån sig

där så släpps den inte till övriga 90 procentens flöde.

– Så det kan ju vara så att de som har färre följare ändå når fler än de med många följare.

Alltså kan de med färre följare ändå nå en större målgrupp än de med många följare, om engagemanget är rätt. Men Joanna Svärd och hela föreningen tar starkt avstånd från att manipulera engagemanget för att nå dit.

– Dels kommer det att bita tillbaka på en själv längre fram, dels förstör det också för andra i branschen som vill arbeta med detta på ett professionellt sätt.

Varför tror du folk gör det ändå?

– Det är en väldigt kortsiktig lösning där och då, jag tror inte på det i längden. Det som ger något är att jobba med sitt innehåll och skapa relationer till följare

och till företagen du samarbetar med, säger Joanna Svärd.

Andreas Lindberg

andreas.lindberg@dn.se

Fakta. Olika typer av manipulation

Det finns en rad olika sätt att manipulera sin statistik på Instagram. Det mesta går att köpa via tredjepartsaktörer.

Oärliga kommentarer: Innebär att en person betalat för att få fler kommentarer på sina inlägg.

Vanligtvis är de generiska kommentarer som skulle passa in under de flesta bilder, men det går också att beställa skraddarsydda kommentarer.

Botar: Automatiserade konton utan någon riktig människa bakom, som är programmerade att följa, gilla och kommentera. Det är dessa som aktiveras när en person köper antingen lajks, kommentarer eller följare.

Massföljarkonton: Mer eller mindre innehållslösa profiler utan inlägg, men som följer orimligt stora mängder andra konton. Dessa kan vara botar men

de kan också drivas av riktiga människor som får betalt.

Engagemangspooler: Engagementpods på engelska. Grupper av människor som kommit överens om att alltid gilla och kommentera varandras bilder. Dessa kan innehålla tusentals personer, vilket kan ha en betydlig påverkan på ett kontos engagemangsvärde.

Miljardsmäll för Facebook

TORSDAG 25 JULI 2019

Det sociala nätverket Facebook åker på en rekordbot på fem miljarder dollar (motsvarande 47 miljarder kronor) enligt den amerikanska handelsmyndigheten FTC. Böterna är en del av en uppgörelse med FTC, som har utrett Facebooks hantering av användarnas integritet. Uppgårelsen måste godkännas av domstol för att vinna laga kraft.

Facebook har även gjort upp med finansmyndigheten SEC i en annan utredning av misstankar om att bolaget har vilselett marknaden om hur man har använt känslig personlig information. Bolaget har inte erkänt att man gjort något

brottsligt, men har gått med på att betala 100 miljoner dollar till SEC i uppgörelsen. FTC:s styrelse var splittrad i beslutet. FTC-kommissionären Rohit Chopra sågar uppgörelsen som grönt ljus för Facebooks ledning att fortsätta som vanligt och efterlyste riktig reglering av Facebooks affärsmodell för att hindra skadlig användning av känsliga personliga uppgifter.

TT-Reuters

Neråt för Boeing efter svåra flygolyckor

TORSDAG 25 JULI 2019

Boeings aktie sjönk sedan flygplanstillverkaren redovisat sin största kvartalsförlust genom tiderna. Nettoförlusten blev 2,9 miljarder dollar för årets andra kvartal. Förlusten kan jämföras med en vinst på 2,2 miljarder under motsvarande kvartal förra året. Kvartalet har präglats av flygförbudet för storsäljaren Boeing 737 Max 8 efter flygolyckorna i Indonesien och Etiopien i vilka sammanlagt 346 människor omkom. Resultatet tyngs av en engångspost på

nästan 5 miljarder dollar under kvartalet
kopplat till flygförbudet för
flygplansmodellen.

TT-Reuters

**"I Ryssland
bor mer än fem
miljoner hbtq-
personer. På
grund av hat
och trångsynt-**

het tvingas de leva gömda."

TORSDAG 25 JULI 2019

Den ryska aktivisten Jelena Grigorjeva hittades mördad i närheten av sitt hem i tisdags kväll. Här citerar The Guardian ett plakat hon bar i samband med en - demonstration tidigare i år.

Ola Larsmo: Boris Johnson äventyrar hela den irländska freden

TORSDAG 25 JULI 2019

Tv:n stod på i vårt hotellrum i Edinburgh och de oroadе minerna avlöste varandra på skärmen. Den senaste rapporten från OBR, en statlig myndighet för att övervaka

statens budget, pekade på att en ”hård Brexit” skulle leda till fördubblat underskott i statsfinanserna. Man talade om ökade underskott i storleken 20 till 60 miljarder pund under 2020. Samtidigt pågick valkampen mellan Jeremy Hunt och Boris Johnson om vem som skulle bli Toryordförande och därmed Storbritanniens näste premiärminister. De lovade det ena efter det andra som skulle sparka upp ännu större hål i statsfinanserna.

Det var i fredags. Nu är Johnson vald. Vi får snart se hur djupt hans engagemang för en hård Brexit var på riktigt; det var hit han ville och därför lovade så runt. Han var en av dem som påstod att de pengar som Storbritannien sände till EU skulle plöjas ned i den vacklande, statliga brittiska sjukvården NHS.

Hur noga han är med fakta blev vi påmind om när han häromdagen i tv viftade med ett paket böckling och påstod att EU nu krävde att rökt fisk skulle exporteras i kylförpackning. Det hade ingenting alls med verkligheten att göra, men som flera kommentatorer påpekade fick han sina fem minuter. Och att vifta med böcklingar är ju alltid lite kul.

Men det finns ett ännu större hål i Boris Johnsons dröm om den hårda Brexit som ska göra Britain great again. Det hålet rymmer hela Irland.

Boris Johnson har gång på gång valt att bortse från vad Brexit gör med gränsen genom Irland och därmed med hela fredsprocessen. I vår del av världen glömmer vi lätt vad som står på spel, vilket vi blev påmind om när journalisten Lyra McKee mördades av nationalisterna i april. (Minns ni?) Freden på Nordirland är

kanske den viktigaste politiska bedriften i Europa på många decennier, och en påminnelse om demokratins styrka när den fungerar. Och något som brittiska högerpopulister håller på att spola ned i muggen.

Freden blev möjlig därför att såväl UK som Eire var med i EU. Stridsfrågan om huruvida Ulster skulle tillhöra det ena eller det andra landet kunde med ens besvaras med ett avväpnande ”varför inte bägge?”, vilket blev förebildligt för andra etniska konflikter. Den dörren stängs av Brexit, även om tusentals människor både i Storbritannien och på Nordirland just nu ansöker om dubbelt medborgarskap.

Även Irlands ekonomi kommer att ta en hård smäll av den politik Johnson gått till val på: som bland annat The Times påpekat (22/2) skulle en hård Brexit leda till stora budgetunderskott även i

republiken Irland, där stödet för EU är stort men vars ekonomi är helt sammantvinnad med Storbritanniens. En situation med ökad arbetslöshet och hårdare ekonomiskt och politiskt klimat på bägge sidor om en åter uppgrävd gräns är ett mardrömsscenario.

Det förstår alla på Irland, och det förstod Theresa May. Men det var hennes insikt om allvaret som tvingade bort henne från makten – för att ersättas av en Boris Johnson som påstått att gränsproblemet kan lösas med samma slags kameror som används för att bevaka vägtullar.

Johnson är ingen vanlig högerpopulist, som Katrine Marçal påpekar här i DN (22/7). Han är en smart karriärist och maktspelare. Men han är beredd att sälja sanningen för ett paket böckling. Och hans valplattform har byggt på att inte låtsas om den avgrund Theresa May såg och

försökte styra runt. Så sent som häromdagen upprepade han att gränsen är en fråga om digital teknik: kunde man sätta folk på månen för femtio år sedan, så. Det är inte att vara blind. Det är att blunda. Titta, jag kan cykla utan att hålla i styret.

Ola Larsmo

kultur@dn.se

Brittiska kulturvärlden reagerar på valet av Johnson

TORSDAG 25 JULI 2019

Under tisdagen valdes Boris Johnson till partiledare för konservativa Tories och därmed ny premiärminister i Storbritannien. Reaktionen från den brittiska kulturvärlden lät inte vänta på sig.

Bland de mest omtalade reaktionerna märktes forna The Smiths-gitarristen Johnny Marr som på Twitter önskade att människor började kalla Johnson vid hans rätta namn: "Tönten Boris Johnson". En annan rockveteran som twittrade kritiskt var Radioheads frontman Thom Yorke. Yngre kollegor, som rapparna Stormzy och Sleaford Mods, reagerade genom att lägga upp utdrag ur sina låtar om Johnson och det brittiska politiska läget. Skådespelaren och regissören David Pegg twittrade kort och gott en samling bilder på människor som skriker. Konsttidningen Artnet bad den brittiska skulptören Anish Kapoor om en kommentar och fick en målning av en man vars penis har trasslat in sig till svar. Galleristen Hannes Koch säger till samma tidning: "Att Tories tillåts sätta en icke demokratiskt vald clown vid makten visar

att en liten del av den brittiska befolkningen tar allvarligt på landets omtalade humor."

Boris Johnson har en bakgrund som reporter, korrespondent och redaktör på tidningarna The Times, The Daily Telegraph och The Spectator.

En kort period under 2004 var han Tories skuggminister för kulturfrågor, och hann då bland annat föreslå ett stormöte där Damien Hirst och andra konceptkonstnärer skulle bjudas in och förklara vad deras konst betydde.

Under sin tid som borgmästare i London var han bland annat inblandad i byggandet av ArcelorMittal Orbit, en skulptur tillika utkikstorn i östra London som invigdes vid Olympiska spelen 2012.

Han var också en förespråkare av förslaget om en ambitiös gångbro över Temsen, ritad av Thomas Heatherwicks, vars

planering drog på sig kostnader på över 50 miljoner pund innan projektet till slut övergavs.

Noa Söderberg

noa.soderberg@dn.se

Ambassadören: ”Många missförstånd”

TORSDAG 25 JULI 2019

Sveriges USA-ambassadör Karin Olofsdotter har tvingats avbryta sin semester för att hantera trycket mot ambassaden gällande ASAP Rocky-fallet.

– Givet alla missförstånd som råder bedömde vi att jag borde träda i tjänst, skriver hon i ett mejl till DN.

Som Kulturnytt i P1 var först med att rapportera har ambassadören kallats tillbaka till Washington, där hon ska träffa kongressledamöter som uttryckt stark

kritik mot det svenska rättsväsendet i samband med fallet.

– Jag kommer understryka att det svenska rättsväsendet av internationella organisationer kontinuerligt räknas som ett av världens fem mest rättssäkra, och förklara dess politiska oberoende, skriver Olofsdotter i ett mejl till DN.

– Det har förts fram kritik om förhållandena i svenska häkten, den bilden upplever jag att vi har kunnat korrigera. Nu handlar det om varför man inte kan släppas mot borgen.

I dag, torsdag, väntas åklagaren lämna besked om han väcker åtal eller inte mot ASAP Rocky och hans två medarbetare. Följ rapporteringen på dn.se/kultur.

Noa Söderberg

Spänt läge mellan Iran och omvärlden oroar UD

FREDAG 26 JULI 2019

Situationen i Hormuzsundet är mycket allvarlig och en avspänning måste ske snarast, menar utrikesminister Margot Wallström.

– Jag tror att det är bråttom, säger hon. En insats har föreslagits från brittiskt håll, men få detaljer kring en sådan är ännu kända.

Spänningarna i Hormuzsundet, mellan Persiska viken och Arabiska havet, har ökat under de senaste veckorna. En

femtedel av världens oljeproduktion passerar genom sundet, och i fredags beslagtogs det svenskägda fartyget Stena Impero av Iran. Båten seglar under brittisk flagg. Händelsen är en i raden i en eskalerande konfliktnivå mellan USA och Iran.

Utrikesminister Margot Wallström kommenterade läget i samband med regeringens sommarfika på torsdagen. Regeringen håller sig nära informerad, och har täta diplomatiska kontakter med såväl EU-länder som länderna i området, inklusive Iran.

– Alla inser att det här snabbt kan trappas upp och bli farligt. Vi måste testa alla diplomatiska möjligheter att de-eskalera situationen.

Hur bråttom är det?

– Jag tror att det är bråttom. Vi behöver en fri sjöfart, men det är också viktigt för

Iran, vars ekonomi går dåligt. En desperation märks på båda sidor, och vi arbetar med diplomatiska kontakter för att finna en väg framåt via FN, eller se om det går att medla.

Storbritannien har föreslagit en gemensam, militär, skyddande insats, som Sverige ännu inte har fått någon formell inbjudan att delta i. Under ett möte i Tampa, Florida, på torsdagen väntades USA lägga fram sina planer i området.

– Det är svårt att föreställa sig att det går att göra en insats utan att samordna den med USA: grundproblemet här är ju konflikten mellan Iran och USA. Vi bör först få veta vilket mandat man tänker sig, och vad en styrka ska göra. Sverige är en liten flaggstat och har lite trafik genom Hormuzsundet – men vi vill samtidigt se till att det finns fri sjötrafik.

Sverige har en tjänsteman på plats i Tampa.

Spelar det någon roll att Stena Impero är ett svenskägt fartyg?

– Det är flaggstaten, i det här fallet Storbritannien, som har ansvar för båten och besättningen, men vi vill också ta ansvar och vi är i ständig kontakt med Stena.

De länder som i första hand tycks aktuella för en gemensam styrka är stora flaggstater, eller länder med stor handel och intressen i området.

Kan Sverige få en medlingsroll?

– Det vill jag absolut inte spekulera i. Vi har en bra och öppen relation med Iran. Vi kan prata med dem, och ställa frågor. Det är bra för att undvika missförstånd, och för att höra hur de analyserar läget. Vi använder de kontakterna.

Margot Wallström menar också att läget i Hormuzsundet kan visa värdet av EU för Storbritannien, som nu förbereder sig för Brexit under en färsk regering, ledd av premiärminister Boris Johnson.

– Vi kommer att fortsätta att samarbeta med de som är Storbritanniens regering. Vi har hela tiden beklagat att Storbritannien lämnar EU, och kanske är det här ett första exempel på vilken styrka det är om man kan vända sig till 27 andra EU-länder om man behöver hjälp i ett spänt läge. Kanske blir det tydligt vad EU faktiskt betyder.

Sanna Torén Björling

FREDAG 26 JULI 2019

Det är svårt att föreställa sig att det går att göra en insats utan att samordna den med USA.

Utrikesminister Margot Wallström.

Socialistledarens försök till vänsterregering sprack

FREDAG 26 JULI 2019

Den spanske socialistledaren och tillförordnade premiärministern Pedro Sánchez misslyckades på torsdagen med att bilda en koalitionsregering tillsammans med vänsterradikala Podemos.

Om ingen regering bildats tills slutet av september väntar nyval.

Under förtroendeomröstningen i kongressen fick Sánchez kandidatur 124 röster. 155 folkvalda röstade emot och 67 lade ned sina röster. Om ingen regering bildats den 23 september upplöses kongressen och nyval utlyses till den 10 november.

Det är ett högt spel Sánchez drivit de senaste månaderna. Han kunde av allt att döma ha accepterat Podemos krav utan att äventyra sin kontroll över regeringspolitiken. Podemos krävde inga av de fyra departement som i Spanien räknas som de centrala: Utrikes, inrikes, försvar och finans. Enligt valresultatet i april, då socialistiska PSOE fick 128 mandat och Podemos 42, kunde Podemos ha gjort anspråk på en tredjedel av portföljerna.

Sánchez uppger att han erbjöd Podemos allt partiet frågat efter: arbetsmarknads-, hälsovårds-, jämlikhets- och social- och rättvise-departementen. Och dessutom posten som vice premiärminister åt Irene Monteros, hustru till Podemos partiledare Pablo Iglesias.

Podemos protesterar mot denna version och säger att PSOE endast erbjudit portföljerna, utan att ge Podemos kontrollen över dessa myndigheters politik.

Manglingarna har präglats av stor bitterhet och svåra personliga förolämpningar, särskilt från Sánchez sida mot Pablo Iglesias. Häromdagen slog Sánchez fast att Iglesias inte är ”demokratiskt pålitlig”, att han inte är trogen författningen och att det inte går an att ge honom ansvaret för statens pengar.

I början av regeringsförhandlingarna vägrade Sánchez ge Podemos några ministerposter alls, och när han backade på den punkten insisterade han i stället på att Iglesias hölls utanför regeringen. Podemos, som anade att Sánchez avsiktligt förödmjukade Iglesias för att förhandlingarna skulle bryta samman, accepterade häromdagen också detta villkor.

Många bedömare gissar att Sánchez kommer att få tillfälle att ångra sitt agerande. Han hoppas nu att mittpartiet Ciudadanos, pressat av sina egna väljare, kommer att erbjuda honom regeringssamarbete under nästa förhandlingsrunda.

Eller att Podemos, i sin rädsla för nyval, kommer att återvända till förhandlingsbordet – på ett ännu mer medgörligt humör. Om inte heller det sker,

tror Sánchez, så kommer ändå hans parti att rycka fram i nästa val och stjäla röster från Podemos.

Men som Gabriel Rufián från det katalanska separatistpartiet ERC sade under sitt tal före torsdagens förtroendeomröstning, det kommer att bli svårare, inte lättare för Sánchez att bilda regering i höst: ”Ni har begått en stor dumhet när Ni försatte detta tillfälle! Ni kunde ha säkrat fyra år av regeringsmakt till ett pris av fyra portföljer. Det var ett billigt pris, men ni ville inte betala det!” ERC vill gärna se Podemos i en regering, eftersom partiet kallar de katalanska separatistledarna för ”politiska fångar”. ERC, jämte de baskiska nationalistpartierna, hade lovat lägga ned sina röster för att underlätta regeringsbildningen. Men under de närmaste veckorna väntas domarna falla i

målet mot separatistledarna. Om de blir hårda så kommer ERC inte att kunna hjälpa till att svära in någon riksspansk regering över huvud taget.

En ledande spansk bedömare, Miguel Murado från tidningen La Voz, säger till DN:

– Sánchez har förändrats. Han ser sig nu som en europeisk gestalt, som den ende av de stora ländernas socialdemokratiska ledare som gått framåt på sistone. Han nöjer sig inte med att regera i lugn och ro, han vill bli ett spanskt varumärke, ett begrepp, som föregångaren Felipe González på sin tid. Han vill slippa separatisterna och Podemos kommunister. Att vara beroende av dem ser illa ut i Europa.

Nathan Shachar

naranjal@gmail.com

Fakta. Tog över styret 2018

Socialdemokratiska PSOE tog över styret av Spanien i juni 2018, sedan konservativa Folkpartiet (PP) tvingats lämna makten i efterdyningarna av en korruptionsaffär. I början av 2019 tvingades premiärminister Pedro Sánchez utlysa nyval sedan regeringen misslyckats med att få budgeten antagen efter motstånd från två katalanska partier. Detta var i sin tur en följd av motsättningarna mellan Madrid och regionstyret i Barcelona som driver på för att Katalonien ska bli en självständig stat. Spanien saknar tradition av koalitionsregeringar. Man har inte haft någon sådan sedan övergången till demokrati 1977.

Över 100 befaras döda efter att båt förlist

FREDAG 26 JULI 2019

Över 100 människor befaras ha omkommit efter att en träbåt förlist utanför Libyens kust, skriver UNHCR på sitt Twitterkonto.

Ännu finns inga uppgifter om dödsfall men minst 115 migranter saknas och 134 ska ha räddats och fått medicinsk samt humanitär hjälp, uppgav Reuters på torsdagskvällen.

– Det här är en påminnelse om den extremt akuta situationen som behöver en lösning nu, säger Caroline Bach, talesperson för FN:s flyktingorgan UNHCR.

Träbåten ska ha lämnat staden Al Khoms, cirka 12 mil öster om Tripoli med drygt 200 passagerare. De överlevande plockades upp av en lokal fiskare och återvände till staden med hjälp av den libyska kustbevakningen, enligt en företrädare för UNHCR till Reuters.

Caroline Bach uppger att UNHCR ännu inte vet vad som orsakat förlisningen men att en av de överlevande vittnat om att många människor drunknat.

– EU-länderna måste komma överens om en hållbar lösning och system där räddningen till havs blir förutsägbar. Vi kräver också att man öppnar alternativa säkra vägar så att människor kan

evakueras från Libyen och komma i säkerhet och inte behöva ge sig ut på en livsfarlig resa.

Hon påtalar att UNCHR och andra flyktingorgan begärt att överlevare inte ska skickas tillbaka till Libyen med hänsyn till att flyktingar rutinmässigt fängslas under omänskliga förhållanden. Den 1 juli tog Finland över ordförandeskapet för Europeiska unionens råd och bjöd förra veckan in medlemsländerna till att diskutera ett gemensamt system för att rädda migranter till havs.

– Det är väldigt välkommet. Nu krävs att det följs upp och stöttas av EU:s medlemsländer. Det är viktigt att räddningen blir förutsägbar, att man vet vad man ska göra med en båt som räddas. Det som hänt tidigare är att länderna har stängt sina hamnar och så har båtarna drivit omkring till havs i flera dagar. Vi

kan inte ta den diskussionen varje gång om vem som ska ta emot båten, det måste vara förutsägbart.

Clara Fritzon

clara.fritzon@dn.se

Tunisiens president har dött

FREDAG 26 JULI 2019

Tunisiens president Beiji Caid Essebsi avled på torsdagen efter en tids sjukdom. Essebsi var vid sin död 92 år och åtta månader – världens äldsta statsöverhuvud vid sidan om Storbritanniens drottning Elizabeth.

Trots sin höga ålder var Essebsi i allra högsta grad inblandad i Tunisiens angelägenheter. Landets författning ger presidenten sista ordet om landets säkerhet, försvar och utrikespolitik.

Essebsi kommer från en inflytelserik tunisisk familj. Han utbildade sig till jurist i Frankrike och tog på 1950-talet aktiv del i Tuniens självständighetskamp.

Allt sedan självständigheten från Frankrike 1956 har Essebsi lyckats med konststycket att vara lierad med den verkställande makten utan att för den skull stämplas som jasägare och partigångare.

Drygt ett år efter den så kallade jasminrevolutionen år 2011, där den enväldige presidenten Zine Abidine Ben Ali avgick efter massprotester, grundade Essebsi det sekulära och Europatillvända partiet Nidaa Tounes (Uppmaning till Tunesien). Vid parlamentsvalet år 2014 blev Nidaa Tounes största parti med drygt 37 procent av rösterna.

Beiji Caid Essebsi valdes samma år till president på ett femårigt mandat.

Presidentval ska hållas den 17 november i

år. Tills vidare väntas parlamentets - talman, den 85-årige Mohammed Ennaceur, ta över presidentskapet.

Även om Tunesien brukar hållas fram som ett föregångsland i arabvärlden – den enda nation där den så kallade arabiska våren ledde fram till en övergång mot demokrati och pluralism – stötte Caid Essebsi på många och svårlösta problem och konflikter. Han har fått kritik för att matcha fram sin son Hafedh Caid Essebsi till en toppost i partiet, något som fått partimedlemmar att skapa en egen fraktion inom Nidaa Tounes.

Men trots bakslag och interna stridigheter står Tunesien i stort sett enigt bakom uppfattningen att det är Essebsis dialogdrivna politik som hållit samman landet under de postrevolutionära kontroverserna.

Erik Ohlsson

Katrine Marçal: Ska flickvän- nen få gå in genom fram- dörren på 10 Downing Street?

FREDAG 26 JULI 2019

London. Storbritannien har aldrig haft en premiärminister med officiell flickvän förr.

Kanske är det därför inte konstigt att de brittiska tidningarna är helt till sig över Carrie Symonds.

Boris Johnsons tjej. Storbritanniens nye premiärminister ligger i skilsmässa från sin fru och ämnar flytta in på nr 10

Downing Street med miljöaktivisten och pr-kvinnan Carrie Symonds i stället.

Premiärministerns officiella lägenhet högst upp i 10 Downing Street är liten. Enbart två sovrum.

När Tony Blair blev premiärminister 1997 fick hans stora familj inte plats. Därför bytte han bostad med finansministern (som har i en femma i grannhuset).

Boris Johnson ämnar följa Tony Blairs tradition. Han och Carrie Symonds tar den

stora lägenheten. Den nye finansministern Sajid Javid får hålla till i den mindre.

Fast det går inte.

Sajid Javid har fyra barn.

Han får helt enkelt ta och bo någon annanstans.

Den stora frågan i brittisk press har varit vilken dörr Carrie Symonds ska använda.

Detta har tidningarna hunnit med att debattera i veckor trots att Storbritannien har mindre än 100 dagar på sig att förhandla fram ett nytt Brexitavtal och det mesta är kaos.

Ska flickvännen gå in genom ytterdörren?

Eller smugla in sig själv bakvägen?

Carrie Symonds är 31 år och träffade Boris Johnson när hon var kommunikationschef för det konservativa partiet. I dag arbetar hon för en miljöorganisation och kampanjar mot användandet av plast samt

för att rädda världshavens biologiska mångfald.

Brittiska medier vet inte riktigt vad den ska ta sig till med henne.

Bör tidningarna rasa över omoralen? En premiärminister som är otrogen, blir utkastad av frun och sedan flyttar in på 10 Downing Street med flickvännen?

Eller, ska de i stället framställa Boris Johnson som en glamorös ungtung? Någon som dansar nerför trappan på 10 Downing Street likt Hugh Grant i filmen "Love Actually", rakt i armarna på en yngre kvinna?

Just nu gör tabloiderna lite av varje.

Både romantiserar.

Och förfasar sig.

Dessutom har de ogillande noterat det politiska inflytande som Carrie Symonds verkar ha.

Det var hon som låg bakom att flera tunga kvinnliga parlamentariker stödde Boris Johnson. Hon hör till en yngre generation konservativa som kallar sig feminister och vill rädda miljön. Dessutom har hon lyckats med något som ingen annan kvinna har lyckats med förr: få Boris Johnson att klippa sig.

Detta är naturligtvis inte ofarligt.

Tänk på Simson och Delila.

I Storbritannien har premiärministerns äkta hälft inte som i USA någon officiell position. Ingen egen personal, budget, eller roll. Samtidigt förväntas de ta plats i medierna. Visa upp sig på partikongresser och ge intervjuer.

Det är en svår balansgång.

Det är ingen lätt roll att bli populär i.

Tony Blairs fru Cherie Blair utnämndes på sin tid rentav till "den person som det brittiska folket helst vill utvisa ur landet".

Hon vann till och med över Abu Hamza: en militant islamistisk fundamentalist med vilt stirrande blick som dömdes till livstids fängelse 2015.

Carrie Symonds bör kanske snarast försöka lära av Denis Thatcher i stället. Margaret Thatchers man lyckades ju bli omtyckt i rollen som andrafiol till premiärministern. Han talade i efterhand om vikten av att "inte låta pressen se dig full" samt det helt centrala i att aldrig stöta på de andra världsledarnas fruar.

Kloka ord.

Onekligen.

Katrine Marçal

katrine.marcal@dn.se

Hetaste dagen någonsin i Paris – slog det gamla rekordet från 1947

FREDAG 26 JULI 2019

Paris. Ett nytt värmerekord slogs i Paris på torsdagen, då 42,6 grader uppmättes

– hela två grader över det gamla rekordet från 1947.

Även i Tyskland, Nederländerna och Belgien gjordes historiska rekordnoteringar på omkring 40 grader.

– Ursäkta, har du tid att prata lite?

Ingen stannar.

Noa Robin lyfter på den svarta kepsen och stryker långsamt svetten ur pannan. Hon är 20 år gammal och är givarvärvare för en hjälporganisation.

Men den här dagen är det inte lätt.

– Alla vill undkomma solen. Men jag behöver ju pengarna, så jag har tagit med mig den här kepsen och två extra vattenflaskor, säger Noa Robin trött.

Gatorna ligger öde. Paris var som en enorm varmluftsugn på torsdagen, och den lätta brisen lyfte upp dammpartiklar som när de letade sig in under ögonlocken sved till rejält.

42,6 grader är den högsta notering som gjorts sedan mätningarna inleddes 1873. Det förra rekordet på 40,4 grader från 1947 var utraderat före lunch – och passerades alltså med mer än två hela grader.

Frankrikes nationella rekord klarade sig, eftersom värmeböljan inte slog lika hårt mot södra Frankrike. Men i Tyskland, Nederländerna och Belgien sattes nya nationella rekordnoteringar på omkring 40 grader.

På torget Place des Fêtes i Paris är arbetskollegorna Jerome Agostini och Mathilde Thiery motvilligt på väg tillbaka efter lunchen.

– I Paris är det få som har luftkonditionering. På vårt jobb har vi bara några fläktar, säger 64-årige Jerome Agostini.

Mathilde Thiery är mest orolig för de äldres hälsa.

– Jag är fysioterapeut och när jag gör hembesök märker jag att det är många som har det väldigt varmt. Det är viktigt att dricka mycket, säger hon.

Kulmen på värmeböljan kommer bara två dagar efter klimataktivisten Greta Thunbergs tal i franska nationalförsamlingen.

– Ni behöver inte lyssna på oss barn. Men ni borde lyssna på forskarna i FN:s klimatpanel, sa Thunberg till ledamöterna, varav ett mindre antal valde att bojkotta talet och kalla henne ”en profet i kortbyxor”.

Om just denna värmebölja är en följd av klimatförändringarna är svårt att slå fast. Vetenskap tar tid, och det går sällan att få några omedelbara svar.

Men en lång rad tidigare studier har visat att klimatförändringarna kommer att leda till längre och hetare värmeböljor. Det mesta tyder därför på att vi i framtiden kommer att få se fler värmerekord, om inte åtgärder vidtas för att minska utsläppen av växthusgaser.

Under tiden gör lokala myndigheter det de kan för att hantera situationen. Paris kommun har, liksom i juni, mobiliserat stora resurser för att hjälpa utsatta grupper, se till att äldre får tillgång till nedkylda rum och dela ut vatten.

– De som tidigare inte trodde på klimatförändringarna, borde rimligen göra det nu, säger Mathilde Thiery innan hon vandrar iväg över det soldränkta torget.

Erik de la Reguera

erik@delareguera.se

FREDAG 26 JULI 2019

I Paris är det få som har luftkonditionering. På vårt jobb har vi bara några fläktar

DN fångar Mathilde Thiery och Jerome Agostini på väg tillbaka till jobbet.

Folket jublar över guvernö- rens avgång

FREDAG 26 JULI 2019

Tusentals dansade på gatorna sedan Puerto Ricos guvernör Ricardo Rosselló meddelat att han lämnar sin post. Avgången kommer efter två veckor av massiva och ibland våldsamma protester och hot om riks rätt.

”Jag meddelar att jag kommer att lämna posten som guvernör fredagen den 2 augusti klockan 17.00”, säger Rosselló i ett uttalande.

Kvarteren utanför guvernörsbyggnaden i San Juan fylldes av tusentals dansande människor, mestadels unga, som viftade med flaggor och brände av fyrverkerier och ropade slagord.

– Det är fantastiskt, det är underbart, jag är så lycklig. Det är dags att vakna och jag är så stolt över mitt land, sade 19-årige Leonardo Elias Natal.

Bakgrunden till protesterna är vad som kommit att kallas ”Rickyleaks”, där läckta chattloggar visade hur Rosselló och elva andra personer hånade bland annat homosexuella, kvinnor och offer för orkanen Maria som härjade ön 2017.

Bara några dagar innan läckan publicerades greps dessutom sex regeringstjänstemän misstänkta för att ha förskingrat drygt 140 miljoner kronor som skulle ha gått till återuppbyggnad efter orkanen. Skandalerna sammanföll och gav

upphov till gatuprotester som sedan dess fortsatt att växa i storlek.

Ricardo Rosselló försökte blidka demonstranterna genom att i söndags meddela att han avgår som ledare för partiet Partido Nueva Progresista och att han inte ställer upp för omval.

Men det var inte nog, menade hundratusentals som blockerat gatorna i Puerto Ricos huvudstad San Juan med krav på att Rosselló omgående ska lämna guvernörsposten.

Och på torsdagen kom det väntade beskedet. Rosselló avgår.

I ett uttalande säger guvernören att han hoppas att Puerto Rico ska "fortsätta enat och gå framåt som det alltid har gjort" och att beslutet ska leda till "försoning" hos befolkningen.

Roselló efterträds av Wanda Vázquez, som har haft rollen motsvarande

justitieminister i det självstyrande amerikanska territoriet.

TT-AFP-Reuters

Fakta. Ö i Västindien

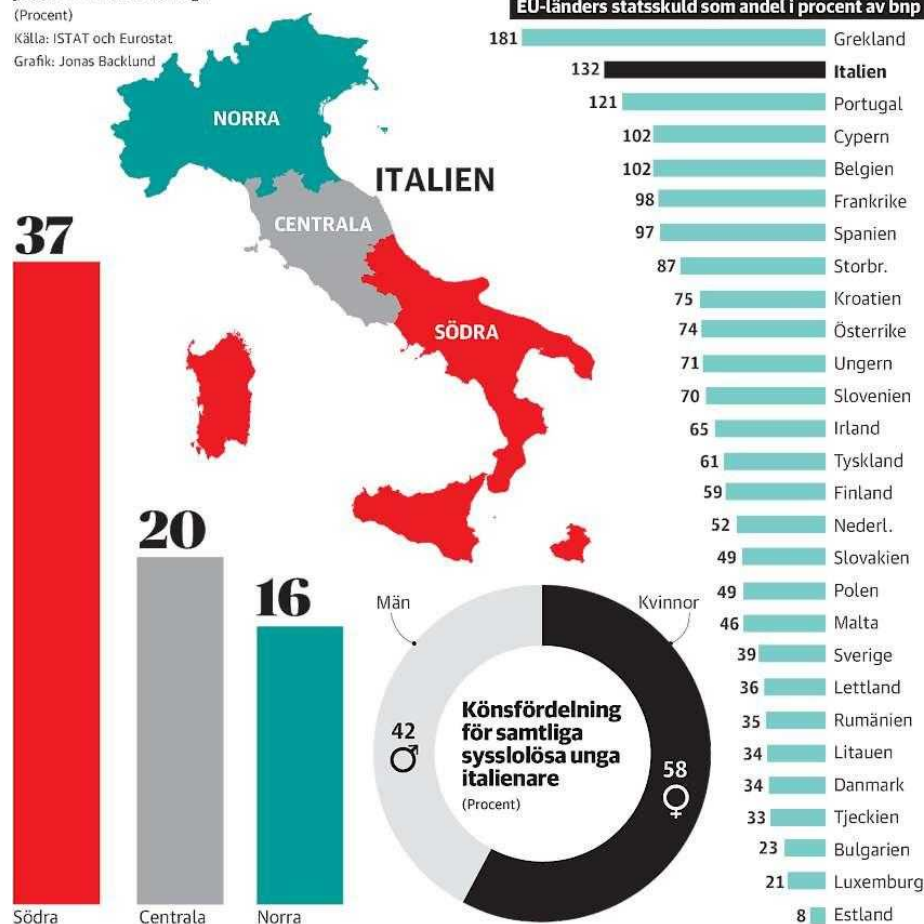
Puerto Rico är en ö i Västindien, som tillsammans med flera mindre öar utgör ett självstyrande amerikanskt territorium. De 3,3 miljoner invånarna (2018) är amerikanska medborgare men har inte rätt att rösta i amerikanska president- och kongressval, så länge de inte flyttar till det amerikanska fastlandet. Däremot har Puerto Rico en egen guvernör, senat och ett representanthus. Den politiska debatten har länge kretsat kring frågan om förhållandet till USA, där de tre partierna representerar olika hållningar.

Många unga italienare går sysslolösa

Andel av befolkningen i åldern 15 till 34 år som varken jobbar eller utbildar sig.
(Procent)

Källa: ISTAT och Eurostat

Grafik: Jonas Backlund

Experter: Det här är utmaningarna som väntar Italien

FREDAG 26 JULI 2019

Sedan Italiens nuvarande koalitionsregering tillsattes har tvisten med EU trappats upp. Fram till nyligen hotade EU-kommissionen med att bötfälla landet. Men varför är Italien nere på knäna och vad händer härnäst?

1 Vad är det som har hänt?

I början av juni slog EU-kommissionen än en gång larm om Italiens ekonomi.

Kommissionen konstaterade att landet har brutit mot stabilitetspaktens budgetregler.

EU:s medlemsländer ska ha ett budgetunderskott under 3 procent av bnp.

Likaså får länderna inte ha en statsskuld som överstiger 60 procent av bnp.

Italiens statsskuld är inte ens i närheten av 60 procent. I själva verket ligger den på

131,2 procent av bnp. Till slut startade

kommissionen en utredning om att vidta disciplinåtgärder mot landet. Det kunde ha

kostat landet upp till tre miljarder euro i böter, motsvarande över 30 miljarder

kronor.

Italiens inrikesminister Matteo Salvini har länge kritiserat euroländernas regelverk.

– Om ditt barn hungrar, vad gör du då?

Följer du gränsdragningarna eller tittar du över gränsdragningarna så att ditt barn

kan äta? Ditt barn kommer alltid i första hand, sa Matteo Salvini i ett möte med EU-länderna.

Regeringen består av högerpopulistiska Lega och populistiska Femstjärnerörelsen (M5S). Båda partierna har infört reformer som har fått EU-kommissionen att se rött.

Den mest omtalade är medborgarlönen, som beräknas kosta regeringen 73

miljarder kronor. Även en pensionsreform, som trädde i kraft i april, väntas bli dyr.

2 Varför slapp Italien böta?

Nu i juli avbröts bötesproceduren mot landet. Kommissionen konstaterade att Italiens nya budgetåtgärder räckte till.

Framför allt är det två åtgärder som övertygade EU.

I årets budget har Italien tagit fram besparingar på 1,5 miljarder euro, vilket motsvarar nästan 16 miljarder kronor.

Regeringen har gått med på att sänka utgifterna för både medborgarlönen och pensionsreformen.

Varför har Italien börjat lyssna på EU?

– Det är mycket tack vare premiärminister Giuseppe Conte, säger italienska Fabio Cristiano, statsvetare vid Statsvetenskapliga institutionen på Lunds universitet.

Det är ingen hemlighet att M5S och Lega är oeniga inom flera politiska frågor.

Relationen misstänks ha blivit ännu sämre under EU-valet, där Lega drev en hård kampanj mot både migranter och EU-samarbetet. De interna konflikterna fick den partilöse premiärministern att sätta ned foten.

– Jag kommer helt enkelt att avgå, hotade han med under en presskonferens förra månaden. För att hotet inte skulle bli verklighet krävde han att de oeniga

parterna ”upprätthåller regeringens förpliktelser”. Med andra ord slutar att bråka.

I samma andetag passade Giuseppe Conte på att understryka hur viktigt det är att följa EU:s budgetregler. Sedan dess har koalitionsregeringen visat upp en enad front.

Från Bryssels håll finns det en rädsla för populismen.

– Bryssel är nog oroligt över de populistiska krafterna i Europa, om de skulle gå vidare med bötesproceduren skulle den kunna uppfattas som en styrning av enskilda länder, säger Robert Bergqvist, chefsekonom på banken SEB. Hur troligt är det att Italien lever upp till sina besparingsåtgärder?

– För tillfället är åtgärderna bara skrivna på ett papper, därför kan man jämföra situationen med ett prov i skolan, det är

inte färdigskrivet eller godkänt än, provet är snarare uppskjutet, säger Fabio Cristiano.

Han tillägger att landet troligtvis kommer att följa sina löften.

3 Vilka utmaningar står Italien inför?

Problemlistan är lång, konstaterar Robert Bergqvist och Fabio Cristiano. Men det finns några grundläggande problem:

Italien har en låg produktivitet

Produktiviteten mäter hur mycket som produceras på en arbetstimme. Ekonomer kallar det för enhetsarbetskostnader.

Resultatet kan indikera hur konkurrenskraftigt ett land är.

Under 23 år har Italiens produktivitet ökat med 6,7 procent, enligt den ekonomiska samarbetsorganisationen OECD. I genomsnitt har övriga EU-länder ökat produktiviteten med 27,4 procent under samma tidsperiod.

Ett sätt för landet att bli mer konkurrenskraftigt är genom utbildning. I dag har bara 17,7 procent av den italienska befolkningen läst på universitet. Det kommer att slå hårt mot morgondagens Italien, hävdar Fabio Cristiano. Allt fler italienska akademiker flyttar också utomlands.

Flera av landets banker krisar

Italienska banker har länge varit ett skört ämne. 2017 gick regeringen in med ett mångmiljardstöd för krisbankerna Banca Popolare di Vicenza och Veneto Banca.

Även andra banker har räddats av statliga pengar genom åren.

När man tittar på den totala lånestocken är ungefär 10 procent av alla banklån osäkra lån – vilket innebär att låntagaren har svårt att betala räntor och amorteringar. Framöver kan en lågkonjunktur få bågaren att rinna över.

– Under lågkonjunkturer avslöjas det om du har svaga statsfinanser, säger Robert Bergqvist.

Om budgetunderskottet ökar kan det i förlängningen leda till okontrollerat höga räntor.

– Då hamnar du i en snöbollseffekt där du måste låna för att finansiera räntebetalningen, säger Robert Bergqvist. I så fall kan staten tvingas gå in och hjälpa bankerna. Med tanke på landets påtagliga statsskuld vore det ett hårt slag.

Förtroendet för regeringen skakar

– Det som kan vara farligt är om omvärlden börjar misstro den italienska regeringens förmåga att betala tillbaka på statsskulden, säger Robert Bergqvist. Italien behöver uppvisa en politik som visar att de har kontroll över statsfinanserna. I stället för att föra en expansiv politik borde landet fokusera på

långsiktiga reformer, menar Robert Bergqvist.

– Det är en farlig väg när länder hävdar att det är en expansiv politik som behövs, då räknar man med att den betalar sig själv med ökad tillväxt, men oftast blir det inte så, säger han.

4 Vad händer härnäst?

Italien står mellan två val.

– Antingen ger regeringen upp sin ekonomiska identitetskänsla, för att uppfylla EU:s regler, eller så startar den en konflikt med kommissionen, som kan få dramatiska konsekvenser, säger Fabio Cristiano.

Som exempel nämner han ett italienskt Brexit, även kallat "Italeave". I dag vill 49 procent av italienarna stanna i EU, enligt Eurobarometern, som är Europaparlamentets opinionsundersökning. 32 procent vet inte

och 19 procent av italienarna vill lämna EU.

Dock lutar det mot att Italien anpassar sig efter EU-kommissionen.

– Med tanke på att landet redan har anpassat sin budget efter kommissionens regler kommer utvecklingen troligtvis att fortsätta i samma riktning, säger Fabio Cristiano.

Raffaella Lindström

raffaella.lindstrom@dn.se

ASAP Rocky - åtalas – rättegång inleds på tisdag

FREDAG 26 JULI 2019

På torsdagen åtalades ASAP Rocky och hans två medarbetare för misshandel.

Åklagaren hävdar att en glasflaska använts och tar upp tidigare okänt videomaterial som bevisning. Artisten erkänner att han utdelat sparkar och slag, men nekar till brott.

Kammaråklagare Daniel Suneson meddelade på torsdagen att han väcker åtal mot ASAP Rocky och hans två medarbetare, trots deras invändningar om nödvärn och provokation. De tre männen åtalas för misshandel av normalgraden. Bevisningen kommer delvis att grundas på nytt videomaterial som inte har varit tillgängligt för allmänheten, uppger Daniel Suneson för DN:

– Det är delar som inte har syns i tidigare videomaterial, framför allt från det initiala händelseförloppet. Men jag kan inte gå in i detalj på vad de visar, säger Daniel Suneson.

Åklagaren hävdar att en glasflaska har använts som tillhygge vid misshandeln – något som ASAP Rocky nekar kännedom om i förhör.

Rättegången kommer att hållas tisdag, torsdag och fredag nästa vecka i Stockholms tingsrätt.

Enligt advokat Slobodan Jovicic var hans klient ASAP Rocky förberedd på att ett åtal skulle komma.

– Men han är ytterst besviken över att åklagaren väljer att låta målsägandens version gå före hans version. Han anser sig vara oskyldig och jag anser att det definitivt finns fog för att hitta stöd till hans inställning, säger Slobodan Jovicic. I det förundersökningsprotokoll som blev offentligt på torsdagen erkänner ASAP Rocky att han delat ut sparkar och knytnävsslag, men nekar till brott på grund av situationens omständigheter: ”Jag försökte lugna ner. Det var trakasserier och förföljande och en attack innan handgemänet började”, säger han i

ett förhör som hölls strax före midnatt den 2 juli.

Enligt ASAP Rocky började bråket i Stockholm city den 30 juni med att de två killarna frågade artisten och hans medarbetare om vägen.

”Vi försökte förklara att vi inte visste då vi inte är från Sverige. Han gick då. Han började ta kontakt med främlingar och kvinnor. Sedan kom han tillbaka till min säkerhetsvakt och bad om vägen igen. Min vakt bad honom då att gå. Då vakten blev knuffad försökte han knuffa bort honom. Han slog ett knytnävsslag som träffade vakten, sen slog han en gång med sina hörlurar vilket vakten också fick ett märke av när han parerade. Sen försökte han också slå ännu ett slag som missade.”

ASAP Rocky säger att han blandade sig i bråket för att försvara sin vakt.

Målsäganden berättar i förhöret att misshandeln pågick några minuter. Han säger att han blev slagen med flaskor och fick sparkar mot huvudet.

I förhöret får målsäganden frågan varför han inte går när han blir tillsagd att göra det av ASAP Rockys livvakt.

”När han sa det så puttar han mig samtidigt, jag bara undrar varför han betar sig så när jag bara frågade efter min vän”, svarar målsäganden i förhöret. Han uppger också att ASAP Rockys livvakt ska ha tagit hans hörlurar, krossat dem och slängt i väg dem. Orsaken till att han följde efter ASAP Rockys sällskap var enligt förhöret att han ville få tillbaka sina hörlurar.

I förundersökningsprotokollet framgår att även sms-konversationer utgör en del av bevisningen mot den åtalade rapparen. ASAP Rockys assistent skriver att hon såg

rapparen och hans livvakt ”slå skiten ur någon” och att ASAP Rocky ska ha sagt åt henne att filma. Hon skriver att ”Harlem tog en tom flaska och slog den på personen”. Vem namnet Harlem syftar på är enligt förhöret oklart – ASAP Rocky förnekar att han brukar kallas det. De tre misstänkta männens försvarare har hävdat att de blivit provocerade och agerade i nödvärn. Daniel Suneson säger att den första kontakten mycket riktigt har tagits av den målsägande, men att han ändå bedömer det efterföljande händelseförloppet som misshandel. – Jag vill understryka att det var tre personer mot en liggande person. Jag menar att de här tre personerna i samförstånd har sparkat och slagit den målsägande, och även använt en flaska som tillhygge, säger han till DN.

Att åklagaren inte väcker åtal för grov misshandel motiverar han med att målsäganden fick relativt lindriga skador och att händelseförloppet var väldigt snabbt.

Magnus Strömberg är målsägandebiträde i fallet. Han säger till DN att hans klient är nöjd med beskedet att ASAP Rocky åtalas: – Nu ser min klient fram emot att kunna lämna sin berättelse fullt ut. På grund av initialt yppandeförbud och sedan förundersökningssekretess har inte allting kunnat komma fram. Men nu ser han fram emot att berätta hela sin version.

Advokat Elin Ternert företräder en av de häktade männen i ASAP Rockys sällskap: ”Jag och min klient ser fram emot att nu få gå upp i rätten och bemöta anklagelserna som riktas mot honom. Han har hela tiden varit mån om att klara ut den här händelsen”, skriver hon i ett sms till DN.

En fällande dom för misshandel av normalgraden kan leda till fängelse i högst två år. Rättsexperter som DN har varit i kontakt med tror inte att ASAP Rocky och hans två medarbetare kommer att behöva sitta i fängelse efter att dom har fallit.

Ett sannolikt utfall är, enligt advokat Leif Silbersky och tidigare överåklagare Sven-Erik Alhem, att de tre männen döms till villkorlig dom i kombination med böter. Om det skulle bli ett kortare fängelsestraff kommer det att kvittas mot den tid som männen redan har suttit häktade.

Avgörande för rättegången kan dock vara den glasflaska som åklagaren menar har använts under bråket:

– Det gör att tingsrätten kan se väldigt allvarligt på det här. Att slåss med nävar är en sak, men om man skulle ha använt ett tillhygge i form av en glasflaska kommer det omedelbart att betraktas som en

försvårande omständighet, säger Leif Silbersky.

DN har även sökt advokaten till den tredje häktade mannen.

Mohamed Yussuf

mohamed.yussuf@dn.se

Sverker Lenas

sverker.lenas@dn.se

Fredrik Tano

fredrik.tano@dn.se

Sandy Kalleny

sandy.kalleny@dn.se

Noa Söderberg

noa.soderberg@dn.se

Fallet ASAP Rocky.

Den amerikanska hiphopstjärnan ASAP Rocky är tillsammans med två andra män åtalad för en misstänkt misshandel i centrala Stockholm. Rättsfallet handlar om ett bråk som ägde rum mellan rapstjärnans sällskap och två andra män den 30 juni.

Händelsen har blivit en världsnyhet som nått både Stefan Löfven och Donald Trump.

ASAP Rocky och hans två medarbetare har suttit häktade sedan den 5 juli, och kommer enligt Åklagarmyndigheten att sitta kvar i häktet fram till rättegången, som inleds på tisdag.

I åtalet som nu väckts finns bara en målsägande. Initialt fanns det två, men åklagare Daniel Suneson anser att det inte fanns tillräcklig stödbevisning i det ena ärendet.

Den tidigare förundersökning mot målsäganden som grundades på livvaktens motanmälan lades ner i måndags.

Stefan Lisinski: Möjligtvis har utredarna ansträngt sig lite extra

FREDAG 26 JULI 2019

Knappt en månad efter slagsmålet på Apelbergsgatan kommer så åtalet mot

ASAP Rocky och de två andra i hans sällskap. Det är tydligt att utredningen har haft hög prioritet, just för att de tre har suttit häktade. Det är precis så det ska gå till, enligt regelverket. Inget tyder på att den berömda stjärnan har blivit bättre eller sämre behandlad än andra misstänkta.

Åklagaren har under de veckor som gått hunnit få ihop en utredning på drygt 570 sidor. Utöver de tre misstänkta och den misshandlade har elva vittnen hörts. En mängd filmer av vad som hände har sammanställts och analyserats, vilket gör att bevisläget är förhållandevis gott. Domstolen behöver inte utgå ifrån de inblandades berättelser, utan kan se stora delar av händelseförloppet. Möjligtvis kan man tro att utredarna har ansträngt sig lite extra på grund av all uppmärksamhet. Kammaråklagare Daniel Suneson åtalar

alla tre för misshandel av normalgraden. Det är på många sätt ett rutinärendet som ska avgöras av Stockholms tingsrätt, om man bortser från att en av de åtalade är en känd artist.

Misshandeln har i och för sig otäcka inslag. En trasig flaska har använts, vilket förstås kan orsaka svårare skador än vad det blev i detta fall. Åklagaren pekar inte ut vem av de åtalade som ska ha använt flaskan, och ASAP Rocky nekar till att han skulle ha använt den.

Nu återstår att se om rättsväsendet kan genomföra rättegången enligt de vanliga rutinerna. Det blir tre dagars förhandlingar under nästa vecka. Det är rätt mycket för ett sådant brott. Men tiden blir längre eftersom allt ska tolkas och det är så pass många inblandade i målet. Man ska vara försiktig med att bedöma hur rätten kommer att bedöma fallet.

Domstolen måste kunna göra en bedömning av alla tre åtalades ansvar. Men det är svårt att tro att alla skulle gå fria. Argumenten om att de skulle ha handlat i nödvärn verkar inte övertygande med tanke på hur mycket våld de har använt, och att våldet verkar ha fortsatt efter att offret hade kastats omkull. En gissning är ändå att de tre får lämna Sverige så fort rättegången är avslutad, även om de anses skyldiga. Tiden i häkte kan anses vara straff nog.

Sedan kommer säkert debatten om Sveriges regler för hur människor häktas att fortsätta. Kanske personer i utlandet, till exempel president Donald Trump, också får lära sig att i Sverige kan man inte bli fri mot borgen.

Stefan Lisinski

Internationella reaktioner: ”Trumps diplomatiska ingripande var betydelselöst”

FREDAG 26 JULI 2019

Trots tidsskillnaden var flera amerikanska medier snabba med att rapportera om beskedet som kom på torsdagsmorgonen,

däribland CNN och New York Times, som i sin artikel beskriver fallet som "ett gatubräk som svällt upp till en diplomatisk händelse, där Sverige anklagas för rasism och brott mot de mänskliga rättigheterna". Även tyska Süddeutsche Zeitung och franska Le Monde toppade sina sajter med nyheten under torsdagen. "President Trumps diplomatiska ingripande var betydelselöst", skriver The Guardian. Den brittiska tidningen var inte ensam om att koppla torsdagens besked om åtal till Donald Trumps tidigare uttalande om att han skulle "hjälpa ASAP Rocky". Bland annat har danska Politikens artikel rubriken "Trots Trumps inblandning: ASAP Rocky åtalas för misshandel". Den amerikanska kändissajten TMZ, som följt fallet sedan start, rapporterar också om åtalet. De har en mer kritisk ton än många av de andra medierna, och skriver bland

annat att "den svenska åklagaren skryter om att han har tillgång till mer information än folk på internet" och att "den enda goda nyheten" är att ASAP Rocky inte åtalas för grov misshandel. På Twitter har reaktionerna strömmat in. Många fans kommenterar beskedet med "#FreeASAP" och liknande uppmaningar, medan andra försvarar att artisten nu åtalas.

Tidigare har kända personer som Tyler, the creator, Kim Kardashian och Justin Bieber kommenterat fallet.

Matilda Källén
kultur@dn.se

Bill Clinton firade Ålands rikaste man

FREDAG 26 JULI 2019

På torsdagskvällen fick Åland celebret besök av den tidigare USA-presidenten Bill Clinton. Han var inbjuden till affärsmogulen Anders Wiclöfs årliga gratisfestival för att tala om havens hälsa. – Jag ville ha en överraskningsgäst som skulle vara lite hemlig, säger Wiclöf till DN.

På konserten i Miramarparken i Mariehamn uppträdde bland andra Hasse "Kvinnaböske" Andersson och komikerveteranen Lennie Norman. Bill

Clinton höll ett tal där han lyfte fram miljöfrågan och bland annat sade att "bra miljöpolitik är bra för ekonomin", enligt Ålands radio. Den tidigare presidenten pratade om den inverkan plast har på djurlivet i haven och om att alla kan göra något för havsmiljön.

Festivalen är en del av Östersjöfondens 30-årsjubileum, en fond som Anders Wiclöf grundat. Som avslutning gratulerade Bill Clinton också Anders Wiclöf på födelsedagen, enligt Ålands radio. Bill Clinton, som fyller år den 19 augusti, fick en altsaxofon av Anders Wiclöf i födelsedagspresent. Han spelade inte, men tackade flera gånger och var överlycklig.

Anders Wiclöf är Ålands rikaste man och äger en stor del av öns banker, matbutiker, hotell, krogar och fotbollsklubbar. Han firar varje födelsedag med en gratisfestival

för omkring 10 000 besökare. Men den här gången ville han ha ”något extra”. Alltså: Bill Clinton.

Hur gick det här till?

– Haha, ja du, det är en bra fråga. Jag tänkte för mig själv: nu är det fjärde året jag gör festivalen, kanske skulle jag testa något nytt? Jag provar med Bill Clinton. Jag uppskattar honom, han är en bra person. Och ingen amerikansk president har tidigare varit på Åland, fredens öar, säger Wiklöf.

Känner du honom?

– Nej, men jag har många gånger suttit med min familj och diskuterat Clinton och det han gör.

Evenemangsproducent Peter Jägerhult berättar att de helt enkelt skickade en inbjudan till Clintons stab, som såg att festivalen passade i schemat och tackade ja.

– Folk har nog undrat varför det är så mycket amerikanska bilar i stan. Vi har ju ingen militär här på ön, men secret service, polisen i Mariehamn och finska centralkriminalpolisen tar hand om det. De senaste veckorna har Bill Clinton varit i rampljuset på grund av sin gamla bekantskap med den amerikanska finansmannen Jeffrey Epstein, som sitter häktad misstänkt för sexköp och människohandel med minderåriga.

Hur ser du på anklagelserna?

– Människor kan ändras. Jag tror inte Clinton sympatiserar med en sådan man.

Veronika Åström

veronika.astrom.dn@dn.se

Noa Söderberg

noa.soderberg@dn.se

”EU måste återgå till att rädda liv på Medelhavet”

LÖRDAG 27 JULI 2019

Båthaveriet utanför Libyens kust på torsdagen ser ut att bli den svåraste drunkningsolyckan i Medelhavet hittills i år. Nu kräver Läkare utan gränser att internationella aktörer, främst EU, ökar insatserna för att rädda liv.

Det var två kustfiskebåtar, överlastade med cirka 300 migranter på flykt från Libyen till en förmodad säker hamn i

Europa, som förliste på torsdagen cirka 65 sjömil (120 kilometer) öster om huvudstaden Tripoli. Det uppgav den libyska kustbevakningens talesman Ayoub Gassim för nyhetsbyrån AP på fredagen. Charles Yaxley från FN:s flyktingorgan UNHCR, säger till AP att 147 personer räddats och återförts till Libyen.

– Men 150 personer, bland dem många kvinnor och barn, har sannolikt drunknat. Om siffran stämmer är förlisningarna utanför Tripoli de dödligaste hittills i år. Nu kräver flera hjälporganisationer, bland dem Läkare utan gränser (MSF), att EU tar ett större ansvar för att rädda migranter från Libyen undan drunkningsdöden på Medelhavet.

– Vi vill att EU återgår till att aktivt arbeta för att rädda liv (på Medelhavet). Nu har unionen avsvurit sig ansvaret till den libyska kustbevakningen och det fungerar

inte, säger Karin Ekholm som är kommunikator vid den svenska avdelningen av MSF.

– Människor i sjönöd riskerar att bli strandade ute till havs i dagar och veckor medan EU-länderna förhandlar om hur många de ska ta emot, säger hon.

Karin Ekholm pekar också på att det råder inbördeskrig i Libyen och att flyktingar och migranter hamnat i skottlinjen. De libyska myndigheterna stänger in flyktingar i interneringsläger där de är ytterst sårbara för bomber och beskjutning. Den 2 juli träffades ett läger i Tajoura utanför Tripoli av en flygbomb som dödade över 60 människor.

– Den här attacken fördömdes av EU, men samtidigt för unionen en politik som leder till att människor förs tillbaka till samma utsatthet som tidigare. Det är hyckleri, säger Karin Ekholm.

UNCHR och andra flyktingorgan har begärt att överlevare vid fartygsförlisningar inte ska skickas tillbaka till Libyen.

I våras beslutade EU att avveckla den marina delen av operation Sophia, en övervaknings- och räddningsinsats som pågått sedan 2015 med syftet att stoppa båtresorna och rädda nödställda migranter till havs.

Samtidigt har enskilda EU-länder, framför allt Italien, under en längre tid aktivt motarbetat hjälporganisationer som verkar i Medelhavet. Den 29 juni i år greps den tyska sjökaptenen Carola Rackete sedan hon trängt sig förbi den italienska kustbevakningens fartyg för att ta sig i hamn på ön Lampedusa med räddningsbåten Sea Watch 3, som hade 40 migranter ombord.

Rackete riskerar åtal för att ha främjat illegal immigration och för att olovandes ha tagit sig in i en italiensk hamn. Motståndet från europeiska länders myndigheter och från Libyen medförde att MSF i december 2018 avslutade sitt räddningsarbete på Medelhavet med organisationens fartyg Aquarius. ”Europa (...) har aktivt saboterat andras försök att rädda liv”, sade Nelke Manders som ansvarar för MSF:s räddningsoperationer. Men i förra veckan meddelade Läkare utan gränser att de kommer att återuppta räddningsarbetet i Medelhavet. Det nya räddningsfartyget Ocean Viking, som drivs av MSF och franska sjöräddningsorganisationen SOS Méditerranée, väntas ankomma till centrala Medelhavet redan nästa vecka. En annan liten men ändå ljuspunkt är att EU:s nya ordförandeland Finland, som tog

över det roterande ordförandeskapet den första juli, tagit initiativet att arbeta fram ett förslag enligt vilket EU-länder ska ta sig an Medelhavsmigranter enligt en ”solidaritetsprincip”. Till dags dato har åtta EU-länder – Tyskland, Frankrike, Finland, Luxemburg, Portugal, Litauen, Kroatien och Irland – visat intresse för ett sådant system. De länder som exponeras mest för migranterna, som Spanien, Malta och Italien, har dock hittills inte reagerat på förslaget.

Erik Ohlsson

Fakta. Döda migranter på Medelhavet

Hittills i år har minst drygt 800 människor omkommit när de försökt ta sig till Europa genom att korsa Medelhavet.

Vid samma tidpunkt i fjol var siffran 1 414.

Det dödligaste året på Medelhavet var 2016 då 5 143 migranter förolyckades under färden till Europa.

Men även om dödstalen ser ut att minska är varje enskild färd riskablare än tidigare, uppger FN:s flyktingorgans talesman Charles Yaxley.

Enligt UNCHR drunknar i genomsnitt var fjärde migrant som ger sig ut från Libyen på Medelhavet.

Källa: Frontex/IOM/UNHCR

Varning för ”konsekvenser” efter bot mot rysk tv-kanal

LÖRDAG 27 JULI 2019

Den Kremlkontrollerade ryska tv-kanalen RT får böta motsvarande drygt två miljoner kronor, bland annat för rapporteringen om giftattacken i Salisbury i fjol. ”Det är allvarliga överträdelser”, uppger den brittiska tillsynsmyndigheten för tv.

Nu varnar ryska UD för ”konsekvenser” för brittiska medier i Ryssland.

Granskningen av den ryska statsfinansierade tv-kanalen RT avslutades

i december. På fredagen beslutade Storbritanniens motsvarighet till Granskningsnämnden, Ofcom, att RT får motsvarande 2,2 miljoner kronor i böter. RT bröt mot brittiska sändningsregler sju gånger under sex veckor förra våren, enligt Ofcom. Två av regelbrotten rör program om giftattacken i Salisbury, där kopplingar till Ryssland ska ha ifrågasatts. Andra tillfällen handlar om partisk rapportering kring Syrienkriget och Ukrainakonflikten, enligt brittiska medier.

”Det är allvarliga överträdelser av reglerna för opartiskheten”, uppger Ofcom i ett uttalande.

Efter beslutet varnar ryska utrikesdepartementet brittiska medieföretag som bedriver verksamhet i Ryssland för ”konsekvenser”, rapporterar Reuters. ”Vi följer noggrant situationen och påminner brittiska medier som

bedriver verksamhet i Ryssland att de bör vara beredda på att ta konsekvenserna”, står det i uttalandet.

RT hävdar att bolaget inte har brutit mot några regler. ”Medan vi fortsätter att bestrida legitimiteten i själva överträdelsebesluten, anser vi att det föreslagna bötesbeloppet är oproportionerligt högt”, skriver bolaget. Hela beslutet väntas enligt The Guardian prövas i domstol i slutet av året.

RT, tidigare Russia Today, startade 2005 med målet att ge en annan bild av Ryssland och världen än den som framställs i västerländska medier. Kanalen sänder dygnet runt i över 100 länder.

Thea Mossige-Norheim

USA kommer att återuppta avrättningar på federal nivå

LÖRDAG 27 JULI 2019

USA ska återigen börja avrätta människor som dömts till döden för federala brott, meddelar justitieminister William Barr.

USA:s president Donald Trump har efterfrågat hårdare straff för våldsbrott.

Dödstraff har inte verkställts på federal nivå på 16 år, men nu ska fem personer – samtliga dömda i federala åtal för brutala mord som involverar barn – avrättas. Bland dem finns en man som rånmördat

en hel familj, däribland en åttaårig flicka, och en man dömd för sexuella övergrepp och mord på sin tvååriga dotter.

– Justitiedepartementet upprätthåller rättsstatsprincipen – och vi är skyldiga offren och deras familjer att verkställa domarna, säger William Barr i ett uttalande.

På delstatsnivå tillämpas dödsstraffet i 25 av 50 amerikanska delstater. I 21 delstater ingår dödsstraff inte i rättsskipningen och i ytterligare fyra verkställs inte avrättningarna, trots att de är tillåtna.

I fjol avrättades 25 personer i delstatsfängelser i USA. Men debatten om vilka gifter som får användas i dödliga injektioner, liksom den förre presidenten Barack Obamas skepsis inför dödsstraff, har bidragit till att ingen federal fånge har avrättats sedan 2003.

Tidigare var federala avrättningar stoppade under nästan 40 år, fram till 2001 då Oklahoma City-bombaren Timothy McVeigh avrättades. Under de följande två åren dödades ytterligare två personer i federala fängelser, innan de federala avrättningarna ånyo stoppades. I nuläget finns 62 personer som dömts till döden på federal nivå i USA. Bland dem Dzjochar Tsarnajev, dömd för bombattentatet mot Boston Marathon 2013, samt Dylann Roof, som 2015 sköt ihjäl nio svarta i en metodistkyrka i Charleston i South Carolina.

TT-AFP-Reuters

26 döda i kinesiskt jordskred

LÖRDAG 27 JULI 2019

Kina.

Minst 26 människor har omkommit efter det att ett jordskred begravn en by i sydvästra Kina. Bland de döda finns flera barn. Tre dagar efter katastrofen saknas fortfarande ytterligare 25 personer, enligt den statliga tv-kanalen CCTV. Elva personer har hittats vid liv. Raset, som inträffade i provinsen Guizhou, begravn 22 hus i tjock lera då en bergssida kollapsade.

TT-AFP

Demonstranter intog flygplats

LÖRDAG 27 JULI 2019

Hongkong.

Hundratal demonstranter, däribland flygvärdinnor, protesterade i ankomsthallen på Hongkongs flygplats i går, fredag. Ankommande resenärer möttes av hundratal människor som skanderar slagord, höll upp banderoller och delade ut flygblad. Syftet uppges ha varit att ”undervisa” besökare om de stora protester som skakat Hongkong i två månader. Demonstranterna vände sig främst till besökare från Fastlandskina. I kinesiska medier har protesterna framställts som en utlandsfinansierad komplot. **TT-AFP-Reuters**

Domstolsutslag kan fria hundratal

LÖRDAG 27 JULI 2019

Turkiet.

Turkiets högsta domstol har slagit fast att landet kränkt nio akademikers rättigheter. Akademikerna dömdes efter att 2016 ha skrivit under ett upprop som krävde ett slut på striderna mot den terrorstämplade PKK-gerillan. Uppropet, kallat Akademiker för fred, fick över 1 100 underskrifter och har fördömts av president Recep Tayyip Erdogan som anklagar upphovsmännen för att sprida terroristpropaganda.

Domstolens beslut är bindande och kan leda till frikännande för de som fortfarande står åtalade. Av dem som skrev under uppropet har 785 dragits inför domstol och 204 har fällts, enligt Akademiker för fred.

TT-Reuters

Ledare: Det ekonomiska lågtrycket drabbar andra först

SÖNDAG 28 JULI 2019

Än skiner solen på världens rikare ekonomier. IMF skriver upp prognosen för tillväxten i år och nästa år i länder som USA, Storbritannien, Japan, liksom för

euroområdet, efter att årets första kvartal vuxit över förväntan.

Det är inte några imponerande tillväxtsiffror eller ökningar. I år förväntas USA:s ekonomi växa med 2,6 procent, euroområdet och Storbritannien med 1,3 procent och Japan med 0,9 procent. För samtliga rika länder är prognosen 1,9 procents tillväxt som nästa år sjunker till 1,7 procent. I Sverige förväntas ekonomin enligt KI växa 1,8 procent i år och 1,4 procent nästa år. Historiskt sett är det svaga siffror.

Ändå är detta de goda nyheterna.

Framöver hopas orosmolnen.

För världen i övrigt har tillväxtprognosen om igen fått skrivas ner, med 0,3 procent i år och 0,1 procent nästa år.

Tillväxtmarknader och utvecklingsländer har hittills tagit den hårda smällen av åtgärder beslutade i väst. Inte minst är det

nya amerikanska tullar och osäkerhet om villkoren för teknikexport som spökar.

Världshandeln utvecklas svagt och har bara vuxit med 0,5 procent under första kvartalet 2019, den lägsta ökningstakten sedan 2012. För enskilda exportländer är bortfallet från tullar och osäkerhet om kommande policy desto större. Iran har förstås dessutom drabbats av de återinförda amerikanska sanktionerna.

IMF varnar för att ett eskalerat handelskrig mellan USA och Kina kan resultera i ett ekonomiskt bortfall motsvarande 0,5 procents global tillväxt. De sviktande tillväxtutsikterna är i denna del självförvållade och därmed onödiga. De dystra utsikterna framstår som tydligast där de än så länge märks som minst. Tillväxten har varit som mest över förväntan i USA, där börsen är rekordhög

och arbetslösheten rekordlåg. Alla borde väl därmed vara nöjda?

Problemet är att ingen av dessa trender är hållbar. Om inte redan i år så 2020 kommer det amerikanska budgetunderskottet att överstiga 1 000 miljarder dollar, att adderas till en statsskuld som redan överstiger 100 procent av bnp. Ändå ringer inga varningsklockor. Tvärtom har Trumpadministrationen enats med Demokraterna om ett slags alla valrörelsebudgetars moder. Budgettaket åsidosattes för utgifter som är 320 miljarder dollar högre än vad taket hade medgett.

Underskotten var över 1 000 miljarder dollar också några år efter finanskrisen. Men att de når samma nivåer i tider med goda tillväxtsiffror och låg arbetslöshet är värre.

Trump är på intet sätt unik i att spendera betydligt över sina tillgångar. Det är något han har gemensamt med de flesta av sina företrädare på presidentposten – inte minst de två senaste. Det nya är att han gör det obehindrad av någon som helst skam, tvärtom med full entusiasm som trodde han verkligen att det var hållbart i längden. Som mycket annat i Trumpadministrationen är den ekonomiska politiken usel impulskontroll upphöjd till ideologi.

Den på papperet oberoende centralbanken Fed har också piskats till lydnad och fått order om att fortsätta lågräntefesten. Ihop med glädjebudgeten är det denna generösa penningpolitik som sminkar över att produktiviteten är låg, att det osäkra läget gör att företagen inte vågar investera och att en åldrande befolkning kommer att kosta mer framöver.

Baksmällan efter denna orgie i krediter och underskott kommer att bli kännbar. Särskilt som Donald Trump då kan ha säkrat presidentmakten för ytterligare fyra år.

DN 28/7 2019

Brexitörer ser ut att bli marodörer

SÖNDAG 28 JULI 2019

En hård Brexit lär bli brutal. En rad gränsöverskridande samarbeten får ett abrupt slut. Gränsen mellan Irland och Nordirland kan bli spänd och hård. Det blir svårare för européer att flytta till London. Företag i EU som handlar med världens femte största ekonomi beläggs omedelbart med en stor administrativ börda. Hamnarna runt Engelska kanalen

kommer att korkas igen av lastbilar då allt gods ska deklarerats, även om den förra brittiska regeringen har sagt att 87 procent av allt som britterna importerar inte ska beläggas med tullar. Storbritanniens roll i världen blir också mer osäker och den globala tillväxten lägre.

Varför? Varför riskera allt detta? Boris Johnson är en övertygad brexitör. Den nya premiärministern hoppas att det förenade konungariket ensamt ska bli lika globalt relevant som det var under det brittiska imperiets fornstora dagar – nu för tiden dock genom handel, Nato, FN:s säkerhetsråd, G7, kärnvapeninnehav, engelska språket, populärkultur, ledande universitet och så vidare.

Högtflygande drömmar således. Men Brexit vanns inte för denna vision, utan snarare på en rädsla för den fria rörligheten och ilska på ett byråkratiskt

Bryssel. Mycket av detta mörkare budskap var en viss Dominic Cummings ansvarig för, i egenskap av lämnakampanjens arkitekt. Ett av Johnsons första drag som premiärminister var att göra honom till chefsstrateg på 10 Downing Street. En man som med fabricerade fakta och skruvade argument fick med sig en majoritet av britterna på Brexit. Boris Johnson har också tillsatt idel brexitörer som statsråd i sin nya regering. De menar att en hård Brexit senast den 31 oktober är bättre än att ta sig mer tid och förhandla fram nya villkor.

Johnson är en karismatisk, jovialisk person som spelar högt med framtiden. Men en hård Brexit är ingen lek.

Sofia Nerbrand

sofia.nerbrand@dn.se

FN varnar för smältande isar när värmen når Grönland

SÖNDAG 28 JULI 2019

Hettan i Europa ser ut att röra sig norrut mot Grönland. Samtidigt rasar skogsbränder på flera håll i den arktiska regionen. Nu varnar FN för rekordsnabbt smältande ismassor.

I veckan har det slagits flera europeiska värmerekord. Bland annat i Paris, då 42,6 grader uppmättes på torsdagen. Vissa rekord har slagits med 2, 3 eller 4 grader.

– Enligt prognoserna, och det här är bekymrande, kommer flödena i atmosfären att föra med sig den här hettan mot Grönland, säger Clare Nullis, talesperson för FN:s Meteorologiska världsorganisation WMO.

FN varnar nu för att värmeböljan kan göra att Grönlands is smälter till de rekordlåga nivåer som uppmättes 2012. Då gjorde ett kraftigt högtryck att 97 procent av Grönlandsisens översta lager började smälta på bara några dagar. Hittills i juli har 160 miljarder ton av isens översta lager smält bort, enligt WMO.

– Vi vet inte om det kommer att slå 2012 års nivåer än, men det är nära, säger Clare Nullis.

Istäcket på Grönland har en viktig roll för havsnivåerna. Smältningen sker också underifrån genom havet. Om hela Grönlandsisen smälter beräknas

havsnivån i världen stiga med omkring sju meter.

I hela den arktiska regionen har det varit en mycket varm sommar hittills. Sedan början av juni har fler än 100 stora skogsbränder rasat i området som en följd av den varma luften och torra marken, bland annat också i grönländska Sisimiut. Den 4 juli var det 32 grader i Alaskas största stad Anchorage, tre grader varmare än det tidigare rekordet, och i Sibirien var medeltemperaturen i juni nästan 10 grader varmare än snittet mellan åren 1981–2010, enligt Meteorologiska världsorganisationen WMO.

Enligt experter saknar de många arktiska bränderna motstycke i historien. De släpper också ut stora mängder koldioxid. De största bränderna just nu tros finnas i städerna Irkutsk och Krasnojarsk samt i delrepubliken Burjatien i Ryssland. Röken

har också spridit sig med vinden och påverkat luften omkring Sibliens största stad Novosibirsk.

Thea Mossige-Norheim

thea.mossige-norheim@dn.se

Demokraternas etablissemang utmanas av den nya vänstern

SÖNDAG 28 JULI 2019

**Ett ideologiskt inbördeskrig pågår
bland USA:s demokrater.**

**På den ena sidan står vänsterpolitiker
som Alexandria Ocasio-Cortez och
hennes unga partikollegor. På den
andra ett äldre partietablissemang med
företrädare som Joe Biden och Nancy**

**Pelosi, som tror att en vänstersväng
kan kosta partiet valsegern 2020.**

**DN har besökt USA:s största konferens
för vänsteraktivister.**

Philadelphia.

Drygt 5 000 amerikanska vänster-
aktivister har samlats i Philadelphia. På
scenen står senatoren Sherrod Brown, som
på sistone blivit känd som den enda
demokraten i USA som inte ställer upp i
president- valet. Han skulle lätt kunna
misstas för Bernie Sanders lillebror, i
skrynklig kostym, rufsigt hår och
idealistisk vänsterretorik.

– Det är falskt att påstå att vi måste välja
mellan progressiva värderingar och att
vinna val. Donald Trump vann i Ohio med
8 procent i presidentvalet. Jag vann
senatsvalet i Ohio med 7 procent. Och min
plattform var att ge starkt stöd för
arbetares rättigheter, kvinnors rättig-

heter och hbtq-personers rättigheter, säger Brown, till rungande jubel från den mestadels unga publiken i Philadelphia. Netroots Nation är den största årliga konferensen för USA:s vänsteraktivister. I vanliga fall präglas diskussionerna här av sakfrågor. Men i år verkar alla vilja prata om valet 2020 och det ideologiska slagfält där Demokraternas primärval utspelar sig. Vissa här är oroliga över att en allt för kraftig vänstersväng kan kosta partiet presidentvalet. Men de allra flesta är övertygade om att Demokraterna tvärtom bara kan vinna om de omfamnar en mer idealistisk agenda och radikala ekonomiska reformer.

– Vi såg förra valet hur det gick när vi stirrade oss blinda på ”valbarhet”, säger Jessie Ahart, en aktivist från Baltimore. Efter Donald Trumps attacker på vänsterdemokraten Alexandria Ocasio-

Cortez och hennes unga partikollegor häromveckan har partiets interna konflikter hamnat i det nationella rampljuset. Alexandria Ocasio-Cortez och hennes tre unga partikollegor i kongressen, Rashida Tlaib, Ilhan Omar och Ayanna Pressley, även kända som “the squad”, representerar en ny generation av progressiva feminister som försöker skapa enat motstånd mot Donald Trump i Washington.

Problemet är att de inte riktigt har sitt eget parti med sig.

Nancy Pelosi, Demokraternas talman i representanthuset, har gång på gång uttryckt sin frustration över de unga partikollegornas dominans över det offentliga samtalet.

Joe Biden, som bibehåller en knapp ledning i opinionsmätningarna för att bli Demokraternas presidentkandidat, har

också tagit försiktigt avstånd från partiets vänsterflank.

För många demokrater framstår den pågående konflikten mellan vänsteraktivister och partietablissemang som ett riskabelt inbördes- krig, som äger rum under den värsta tänkbara tiden i amerikansk historia. ”Om det finns en splittring i partiet som kan kosta dem valet 2020 så är det denna”, skrev Michael Tomasky nyligen i New York Review of Books.

Men vänsterdemokraterna ser i stället konflikten som en del av en öppen och hälsosam debatt, som kan förnya och förändra partiet.

Jag tillbringar en eftermiddag tillsammans med Sean McElwee, en aktivist som har blivit en nyckelfigur i USA:s unga vänsterrörelse. Han var bland annat drivande bakom flera av de progressiva

nätverk som låg bakom Alexandria Ocasio-Cortez valseger.

– Mitt mål är att göra det som den konservativa rörelsen började göra på 1950-talet. Att sakta men säkert förvandla Demokraterna till ett ideologiskt drivet parti, säger McElwee.

Han ger en rad strukturella förklaringar till att vänsterflanken i partiet har blivit så mycket starkare de senaste åren.

– Dels har vi fler välutbildade aktivister med väldigt starka ideologiska övertygelser. Dels är millenniegenerationen på väg att bli den största väljargruppen i USA och de står mycket längre till vänster än tidigare generationer. Den här generationen har dessutom fått beslutsfattande jobb i partiorganisationer och kampanjer. De driver flera av primärvalskampanjerna och de är policyexperter åt kandidaterna, så

det ger dem chansen att sätta dagordningen, säger McElwee.

Sean McElwee är samtidigt sympatiskt inställd till de utmaningar som Pelosi står inför i konflikten med vänsterdemokraterna.

– Pelosi ser sig själv som en progressiv person som låg bakom stora segrar i mellanårsvalet, ofta i distrikt som Hillary Clinton förlorade 2016. Där var det ofta mittendemokrater som vann, inte vänsterdemokrater. Så Pelosi anser att Ocasio-Cortez ställer för hårda krav, vilket underminerar Demokraternas chanser att behålla väljarnas stöd i ”swing districts”, de områden där stödet för Demokraterna överlag inte är så starkt. Hon har en poäng där, säger McElwee.

Ändå är det vänsterdemokraterna som nu sätter agendan i partiet, med ambitiösa nya initiativ som Green New Deal, en

omfattande klimatpolitisk reform, och Medicare for all, ett förslag för allmän sjukvård. Det märks även i Demokraternas primärval, där de flesta kandidater tvingats anpassa sig till partiets vänsterflank och ivrigt försöker bocka av så många som möjligt av de krav som aktivisterna i partiet kommit med.

Konflikten handlar även om politisk taktik. Joe Biden och Nancy Pelosi stöder mycket av vänsterdemokraternas ideologiska agenda, men de skiljer sig i synen på hur målen kan uppnås. Som långvariga veteraner i Washington arbetar de utifrån premissen att det krävs konsensus och samarbete för att få igenom lagar.

De fyra demokraterna i ”the squad” har en helt annan bakgrund. De har formats av den polarisering som började redan under Barack Obamas tid som president, då Republikanerna med all önskvärd

tydlighet visade att de inte tänker samarbeta med Demokraterna under några omständigheter.

Sociala medier har samtidigt spätt på splittringen, med en dynamik som tenderar att gynna de mest radikala rösterna. En högljudd ideologisk minoritet vinner oftast mot en lågmäld, moderat majoritet på Twitter och Youtube.

Så medan Pelosis falang gör allt för att undvika en eskalerande konflikt, ser Ocasio-Cortez och unga demokrater tvärtom konflikterna som nödvändiga, det som ger själva bensinen till deras rörelse. Aktivisten Sean McElwee poängterar hur många av de nya aktivisterna som kommer från organisationer utanför Demokraterna. De blev politiskt aktiva på grund av att de engagerade sig för specifika frågor, som klimatkrisen,

ekonomiska klyftor eller att stoppa polisvåldet mot svarta.

Det speglar en global dynamik där partimedlemskap minskar, medan politisk aktivism tar sig nya uttryck. Det är talande att de största politiska protestaktionerna mot Donald Trump, som Women's march, protesterna mot Trumps invandringspolitik och flera jättelika klimatpolitiska demonstrationer, organiserats utanför Demokraternas partistruktur, även om många demokrater varit delaktiga.

Det är förklarligt att Pelosi och Biden inte bara lägger sig platt för dessa aktivister, som saknar deras erfarenhet av hur Washington faktiskt fungerar. Men det vore samtidigt riskabelt om de äldre demokraterna valde att alienera alla dessa nya, unga aktivister och den kokande energi som finns hos dem.

Trots vänsterns ständiga attacker på Joe Biden bibehåller han starkt stöd från partiets kärnväljare. I de senaste mätningarna leder han inte bara mot partiets övriga kandidater, utan är även den kandidat som gör i särklass bäst ifrån sig mot Donald Trump.

Mätningar så här pass tidigt bör tas med en nypa salt, men de förklarar varför aktivisterna här i Philadelphia verkar oroliga för en upprepning av dynamiken som skadade Hillary Clinton i valet 2016, där hon ständigt mötte angrepp från vänstern.

Ingen jag talar med säger självmant att Joe Biden är deras första val som presidentkandidat, men alla säger att de tänker rösta på honom om han nomineras. – Det måste vi göra. Om valet står mellan fascism och en mittendemokrat är det

självkliart att vi röstar på demokraten, säger Jessie Ahart.

Sean McElwee håller med:

– Jag skulle rösta på honom. Jag gillar honom inte. Jag tycker vi ska göra allt vi kan för att rösta fram en annan kandidat. Men om det blir Joe Biden måste vi stödja honom. Sedan är det mitt jobb att se till att han får arbeta med en kongress som ställer oerhört hårda krav på att han regerar som en progressiv president.

Martin Gelin

Opinionen. Biden leder i mätningarna

Joe Biden bibehåller ledningen i de tidiga opinionsmätningarna inför demokraternas primärval. Hans stöd har fallit något sedan de första debatterna i juni, men han leder fortfarande i de första fyra delstaterna som röstar i februari nästa år, samt i de flesta stora delstater som röstar i mars.

Elizabeth Warren och Bernie Sanders är hack i häl, följt av Kamala Harris och Pete Buttigieg. I ett genomsnitt av de tre senaste mätningarna från Morning Consult, som gör de mest omfattande nationella mätningarna, har Biden stöd av 33 procent, Sanders 18 procent och Warren 14 procent av väljarna. Den senaste mätningen från Fox News den här veckan visade samma ställning.

Över tusen gripna i Moskvaprotester

SÖNDAG 28 JULI 2019

Rysk polis uppger att omkring 1 000 personer gripits i Moskva i samband med att oppositionen demonstrerat mot utslutningar i det kommande lokalvalet.

– Det är uppenbart att det gått ut en signal från myndigheterna om att sätta in starka repressiva resurser, säger Rysslands- forskaren Martin Kragh.

Demonstrationen saknade tillstånd och myndigheterna hade varnat för att den kunde bli våldsam. Polisnärvaron var hög i Moskva och gator hade på lördagen stängts av i de centrala delarna.

Uppgifterna från observatörsorganisationen OVD-Info om antalet gripna steg kontinuerligt under dagen, i den senaste räknades till 835 personer. Vid 21-tiden på lördagen uppgav polisen att 1 074 personer gripits, rapporterar AP med hänvisning till ryska statliga nyhetsbyråer. Bland de gripna finns enligt TT Pussy Riot-medlemmen Maria - Aljochina. Totalt ska 3 500 personer ha deltagit i demonstrationen.

Enligt nyhetsbyrån Reuters, som var på plats, verkade en del av de gripna vara vanliga förbipasserande som råkade befinna sig på fel plats. En man sade att

han var i stan för att träffa en affärskontakt när han greps.

– Jag satt bara på en bänk, berättar han om gripandet.

Demonstrationen hölls utanför borgmästarens kontor och riktades mot vad oppositionen anser vara orättvisa uteslutningar av oppositionella kandidater från ett kommande lokalval i Moskva den 8 september.

Enligt myndigheterna har kandidaterna nekats delta i valet eftersom de inte lyckats samla ihop ett tillräckligt högt antal underskrifter som stöd. Men uppgifterna tillbakavisas av oppositionen, som ser valet som ett tillfälle att försöka få fotfäste i Moskva, där Kremltrogna kandidater historiskt sett inte haft lika stort stöd som i andra delar av landet.

I onsdags greps oppositionsledaren Aleksej Navalnyj och han kommer att sitta

frihetsberövad i 30 dagar. Tidigare har polisen sökt igenom bostäder som tillhör andra personer i oppositionen.

Martin Kragh, som är chef för Rysslands- och Eurasienprogrammet vid Utrikespolitiska institutet, säger att det finns ett visst mått av cynism från ryska myndigheters sida, eftersom de i åratal har pratat om att oppositionen inte ska protestera utan kandidera i val.

– Nu när ett antal kandidater har gjort det och överkommit alla byråkratiska hinder för att ställa upp i valet blir de arresterade, säger han.

Det är inte konstigt att protester bryter ut i just Moskva, eftersom den här typen av politisk aktivitet historiskt sett ofta är kopplad till huvudstäder, menar han.

– Moskva är Rysslands politiska och ekonomiska maktcentrum, det finns inget motsägelsefullt med att de kanske också

har den mest välorganiserade oppositionen.

Enligt Martin Kragh ser man tydliga rättsliga övergrepp i samband med protesterna, bland annat genom att människor uppges ha gripits trots att de inte tillhör oppositionen.

– Det är uppenbart att det gått ut en signal från myndigheterna i Moskva om att sätta in starka repressiva resurser mot den här osanktionerade protestmarschen.

Thea Mossige-Norheim

thea.mossige-norheim@dn.se

Marit Sundberg

Fakta. Därför nekas kandidaterna

Kandidaterna behöver samla ihop 5 000 underskrifter för att få ställa upp i lokalvalet i Moskva.

Många har klarat gränsen men valkommissionen har stämplat vissa underskrifter som ogiltiga och

hävdad att de är oläsliga, eller att adresserna är ofullständiga. Källa: BBC

Höga blyhalter efter branden i Paris

SÖNDAG 28 JULI 2019

Frankrike.

Två skolor i centrala Paris har stängts på grund av höga blyhalter efter branden i Notre-Dame. Myndigheterna har rengjort området, men det har inte haft avsedd effekt, och nu meddelar staden att skolorna håller stängt resten av sommaren.

I samband med att katedralen brann i april frigjordes stora mängder blypartiklar. Över 300 ton bly gick upp i rök och spreds vidare som damm, uppger France 24.

Enligt toxikologen Robert Garnier är barn särskilt exponerade för blyföroreningar eftersom de stoppar saker i munnen.

– De absorberar mellan fyra och fem gånger mer bly än vuxna.

Marit Sundberg

Sköt gummikulor vid demonstration

SÖNDAG 28 JULI 2019

Hongkong.

Polisen avfyrade tårgas och gummikulor mot demonstranter i Hongkong som på lördagen trotsade polisens mötesförbud. Tusentals hade samlats för att protestera mot våldsamheterna förra helgen då ett stort antal demonstranter och civila misshandlades av män i vita t-tröjor, beväpnade med käppar och batonger. Runt 45 människor skadades och fick uppsöka sjukhus.

Demonstranter kastade i sin tur stenar och flaskor mot polisen.

Polisen hade förbjudit sammankomster på lördagen då man befarat hämndaktioner

mot boende i området Yuen Long, ett av Hongkongs administrativa distrikt nära den kinesiska gränsen.

DN-TT

Flera döda i dubbla jordskalv

SÖNDAG 28 JULI 2019

Filippinerna.

Öarna i de nordligaste delarna av Filippinerna har skakats av två kraftiga jordskalv. Minst åtta personer har dött och 60 skadats. Det första skallet i provinsen Batanes hade magnituden 5,4 och följdes av ett andra skalv på 5,9. Byggnader kollapsade och stora sprickor uppstod i vägar.

– Vissa personer dog för att de sov tungt eftersom det fortfarande var tidigt, säger polisen Uzi Villa till AFP.

DN-TT

Så går det till att köpa hus i svenskarnas favoritländer

SÖNDAG 28 JULI 2019

Semesterresan kan väcka tanken på att skaffa en bostad i solen. Trots att det kan kännas lockande att köpa drömhuset på studs, är det bra att vara förberedd. Experterna tipsar om hur det går till att köpa bostad i några av svenskarnas favoritländer.

Internationell erfarenhet, sol och värme eller ett äventyr – det kan finnas många

anledningar till varför man vill köpa bostad utomlands. Den stora efterfrågan i särskilt Spanien och Portugal har fått flera av de största mäklarbyråerna att etablera lokala kontor i länderna. Niclas Johansson från Mäklarringen i Södra Costa Blanca och Alicante säger att de smidiga flygförbindelserna mellan Sverige och Spanien är en viktig förklaring till varför svenskar vill köpa just där.

– Det är dessutom väldigt prisvärt att flyga hit, säger han.

Till dem som väljer att flytta till Spanien hör oftast pensionärer eller barnfamiljer. I Spanien finns flera svenska skolor som följer den svenska läroplanen, vilket gör övergången smidig om man väljer att flytta tillbaka.

Niclas Johansson säger att det är viktigt att fundera över hur bostaden ska utnyttjas inför ett planerat köp.

– Många som är nere på sommaren prioriterar närheten till havet. Ska du vara i Spanien för att spela golf under vinterhalvåret är det bättre klimat längre in i landet, nära golfbanor, säger han. Medan bostadsrättsformen är vanlig i Sverige är det äganderätt som generellt sett gäller utomlands, både vid köp av hus och i lägenhet. Eftersom svenska banker inte lånar ut pengar där utlandsboendet används som pant måste finansieringen skötas på annat sätt. Det vanligaste är att belåna eller utöka befintlig belåning på boendet i Sverige. I Spanien och Portugal är det vanligt att använda sig av lokala banker som ofta är vana vid utländska kunder.

Daniel Nilsson, vd på Fastighetsbyrå Overseas som säljer bostäder i Spanien och Portugal, säger att med den svaga svenska kronan kan det vara en fördel att

ta ett bolån i en spansk eller portugisisk bank.

– Lånar man i euro och kronan stärks om 12 eller 24 månader får man betala tillbaka mindre än om man betalar kontant i dag, säger Daniel Nilsson.

I Portugal är det vanligare att köpa bostad och sedan flytta dit än vad det är i Spanien. Hit har pensionärer sedan finanskrisen kunnat flytta för att få skattelättnader, men i maj skrevs ett nytt avtal som ändrar regelverket. Daniel Nilsson beskriver Portugal som något mer äventyrligt än Spanien.

– Kunderna söker det latinska men bortom Spanien som är ganska utbyggt och turistigt, säger han.

Anna Nilses är fastighetsmäklare på Holiday Invest som förmedlar bostäder i Turkiet. Säljarna är byggbolag eller privatkunder. Under de tio år Anna Nilses

har arbetat med att sälja bostäder i landet har efterfrågan varierat.

– Turisterna har börjat komma tillbaka, säger hon.

Hon beskriver Turkiet som solsäkert, gästvänligt, vackert och prisvärt.

– Det kan vara en fördel att det inte ligger inom EU. Då hålls priserna nere, säger hon.

Omkring sju procent av svenskarna bor utomlands, enligt Svenskar i världens senaste siffror från 2015. Cecilia Borglin, generalsekreterare för organisationen, ser positivt på vanan att ge sig ut i världen.

– Som boende högst upp på jordklotet är det bra att vi får den internationella erfarenheten. Det är också viktigt att den kan tillvaratas på bästa sätt av näringslivet och det svenska samhället, säger hon. Kommer flygskammen förändra resandet?

– Jag tror kanske att det kommer att påverka turismen och företagsresor men inte flyttandet.

Ida Yttergren

ida.yttergren@dn.se

Fakta. Köpprocesser i olika länder

Spanien

I Spanien sköts visningar, handpenning och handpenningsavtal med hjälp av mäklaren medan affären sedan avslutas hos en officiell jurist, Notarius Publicus. Det finns ett stort antal svenska mäklarfirmor på plats att vända sig till för att få information om köpprocessen. Det är vanligt att använda sig av en spansk bank för finansieringen, där personalen ofta är van vid att hantera utländska kunder. Hos spanska banker får man låna upp till 70 procent av grundpriset, men i praktiken kan man bara låna omkring 60 procent. Detta beror på de avgifter som tillkommer vid ett köp (bland annat skatter och advokatarvode).

Portugal

Här tecknar säljaren ofta avtal med flera mäklarfirmer och priset på samma bostad kan variera på olika sajter. Budgivningar är ovanliga. När säljare och köpare förhandlat färdigt om pris anlitas en advokat och köpet avslutas hos hos Notarius Publicus. Portugal har sedan finanskrisen 2009 haft regler som gjort att det gått att undvika skatt på privat tjänstepension och avgångsvederlag när man flyttar till landet. I maj i år slöts ett nytt avtal som sätter stopp för skattelättnaderna.

Frankrike

I Frankrike anlitar man oftast en köpmäklare. Budet läggs vanligtvis under utgångspriset och handpenningen är 10 procent av köpeskillingen. Man kan gå via både en svensk och en fransk bank. Låneprocessen hos en fransk bank kan vara lång, enligt Bjurfors. Slutavtalet upprättas av en notarie som kontrollerar omgivningen och eventuella byggplaner i området och lån på bostaden.

Italien

Det är vanligt att säljaren har anlitat flera mäklarbyråer som marknadsför bostaden. Köpprocessen börjar med en skriftlig reservation där ett mindre belopp betalas. Sedan skrivs ett preliminärt kontrakt. Då betalas en handpenning på omkring 10–20 procent av köpeskillingen. En Notarius Publicus knyter ihop affären.

Thailand

Det går inte att belåna den thailändska bostaden. Vanligtvis läggs bud under utgångspriset. Endast personer som är thailändska medborgare får äga mark i Thailand. Som utländsk medborgare kan man hyra mark eller köpa den genom ett thailändskt företag.

Turkiet

Priserna på boenden är ofta lägre i Turkiet än i EU-länderna. Även om det går att låna via en turkisk bank är det en fördel om finansieringen kan skötas via en bostad i Sverige eftersom räntorna här är betydligt lägre. Köpekontraktet

påminner om det som skrivs i Sverige. En handpenning betalas vid första avtalsskrivningen och full betalning sker vid mottagande av lagfart.

Övriga länder

Om det inte finns en svensk mäklare på plats kan man vända sig till en internationell eller lokal mäklare som kan marknaden. Ta även hjälp av en lokal jurist. Det kan finnas belastningar, skulder och konstiga ägarkonstellationer som gör att det kan bli dyrt att lösa upp knutarna i efterhand.

Viktigt att tänka på för dig som vill flytta utomlands permanent:

Skatteverket och Försäkringskassan har information om vad som gäller vid utlandsflytt. Avtal för sjukvård kan skilja sig beroende på om man flyttar inom eller utanför EU. Det är också bra att se över reglerna för försäkringar, fastighetsskatt, förmögenhetsskatt och arvsskatt. Generellt blir skatten på pensioner lägre vid utlandsflytt. Det finns regler kring hur mycket tid

som får tillbringas i Sverige för att det nya landets skatteregler ska gälla.

Källa: Bjurfors, Svenskar i världen, Svenska Mäklarhuset, Fastighetsbyrån och Stefan Thomsson, auktoriserad skatterådgivare på Grant Thornton

Australien kommer skärpa kontrollen av Google och Facebook

SÖNDAG 28 JULI 2019

**Australiens regering planerar skärpt
reglering av nätjättarna Facebook och
Google. Ett förslag om en särskild**

**statlig kontrollinstans inom landets
konkurrensmyndighet ligger på bordet.**

Den nya statliga enheten ska enligt förslaget, som är ute på remiss, övervaka hur bolagen använder algoritmer för att matcha annonser med användare.

Detta är en av 23 rekommendationer i en rapport från Australiens konkurrensmyndighet. I rapporten föreslås även skärpt lagstiftning för att skydda personlig integritet, ökat skydd för nyhetsmedier och ett regelverk för hur internetbolag tjänar pengar på användarnas innehåll.

De olika förslagen är nu ute på remiss i tre månader innan regeringen går vidare med åtgärder, enligt Josh Frydenberg, Australiens skatteminister.

Facebook och Google meddelade att man kommer att samarbeta med Australiens regering under remisstiden, men inget av

bolagen vill kommentera specifika förslag i rapporten. Båda bolagen har tidigare avvisat behovet av skärpt reglering.

Chefen för Australiens konkurrensmyndighet Rod Sims uppger att det pågår fem utredningar mot de två bolagen och att han är chockerad över omfattningen på den privata data som bolagen samlar in, ofta utan användarnas vetskap.

– Det måste bli mycket mer öppenhet och tillsyn av Google och Facebook, deras verksamhet och rutiner, säger Sims.

TT Reuters

Resa med brittiska klassiker som karta

SÖNDAG 28 JULI 2019

**Byarna, pubarna, gårdarna och godsens.
Skogen och kullarna. Den klassiska
litteraturen har lärt oss hur England ser
ut, hur det smakar och hur det doftar.**

Men hur står sig bilderna genom en vindruta sommaren 2019? Författaren Agnes Lidbeck bilar genom kungadömet i litteraturens spår och finner den där tekannan, det där klädsåpet. Och Wordsworth, överallt denne Wordsworth.

Att angöra Hull

Det gungar, på nattfärjan från Rotterdam. Inte något fruktansvärt. Inte något orimligt. Men det gungar. Det gungar alldeles särskilt, vill jag påstå, för den av oss som sover i den övre kuben.

Jag ligger och försöker räkna ut den matematiska formeln för att bevisa den känslan för resesällskapet, som verkar tro att hans kuba gungat likvärdigt, när en metallisk röst meddelar att vi angjort Hull. Hull. Inte det första resmål man tänker på, om man ska radda sevärdheter i England.

På darriga ben och med grå kinder kör vi ut i vänstertrafiken. Eller snarare, en av oss kör ut i vänstertrafiken. Den andra sitter bredvid och skriker "iiii" med regelbundenhet. I korsningar, rondeller. Vid parkerade bilar. Ibland där emellan, lite allmänt.

Om Hull skrev Philip Larkin, engelsk poet: "A place cannot produce poems: it can only prevent them, and Hull is good at that." Jag skriker "iiii" igen, åt en poesibefriad motorvägspåfart.

I närliggande Beverley däremot hittar vi något som kan besjungas av barderna, nämligen en full English breakfast, och en stor kanna svart te. Den är en livboj, en relationsräddare. Vi talar om kannan, och inte om fartygskonstruktion, längre.

Ju mer te jag håller, desto mer förundras jag över kannan. Den är så vanvettigt tekannig att man blir misstänksam.

Gradvis blir jag övertygad om att stora delar av den engelska kanon handlar om denna tekanna.

Den känns som att mötas av ett höganäskrus om halsen på någon, när man kliver av skärgårdsbåten. Man undrar om Skansen har reklamkampanj.

Medan resesällskapet samtalar med den lokale slaktaren, som stannat för att småprata om cricketen, tar jag min första anteckning. ”Hull, nej. Beverley. Ja? Tekannen = atrapp? Obs: Slaktaren visslar. Kuliss?”

England – myt, dröm, spegelland

Vi är på resa till, i, ett England, som kanske inte finns. Böckernas England. En magisk plats. Från barndomens ”Milly, Molly” och ”Det blåser på månen”, via ett livs konsumtion av mer eller mindre klassiska verk, har jag läst om

människorna som bor på den här ön. Jag vet hur byarna och pubarna, gårdarna och godsen, skogarna och kullarna ser ut, doftar. Var tekannen står.

Självfallet måste en sådan säkerhet problematiseras. Enligt böckerna finns England. Men böckerna har låtit påskina att det finns lyckliga slut, romantisk kärlek och penetrativa orgasmer. De är inte tillförlitliga. Varför skulle inte även England vara myt, dröm, vara spegelland.

Samtidigt kan man inte bortse från att vi är här nu: med baconen på gaffeln, slaktaren på halsen och teblad mellan tänderna. Sant, eller falskt? Jag lutar mig över bordet så bysten doppar i de vita bönornas tomatsås. Viskar ”tror du han är skådis”, om slaktaren, som visslat vidare hem till sin mamma, för ett småprat.

Där står det. Klädsåpet

På The New Inn, en pub med rum längs vägen, finns ett exemplar av William Wordsworths dikter, en tekanna och ett klädsåp i brunt trä. Jag försöker skratta bort det senare, men ja, det står där. Klädsåpet. Lika verkligt som eftersmaken av bacon.

I baren sitter Donny och dricker sin pint lunch och tittar på cricketen. Jag nyper resesällskapet i armen: blåställ och tweed, dricker lunch, exakt enligt manus. Slaktaren, bonden, vem ska komma härnäst? Den vänlige polisen? Nalle Puh? Jag antecknar, med ett öga mot dörren.

Bilder av Brontëland

Yorkshire är Brontëland. Vilda vidder och ett mörker som bakgrund till flammande kärlek.

Ständigt denna kärlek. Är den verklig? Ser den ut som en tekanna, när man möter den? Som i drömmen?

Systrarna Brontë skrev om den utifrån ett ideal, inte utifrån erfarenhet. Deras högsända bilder av känslor är farliga att ha som karta för det egna själslivet.

Men i landskapet de skrev hade de gått varje steg. Det märks. Där är ljungruvan. Vägen slingrar sig över klippa, hed, under en faktisk himmel.

Kan landskap se ut så här, kanske kärleken också kan vara något i hästvåg.

Far from the Madding Crowd

På The George i Penrith hänger bilder på Bonnie Prince Charlie, den skotske kronpretendenten som besegrades vid Culloden Moor på 1700-talet, eller i förrgår, och som ätit lunch här. I lobbyn

finns några Wordsworth och en "Far from the Madding Crowd".

Golven är rutiga av heltäckningsmatta, korridorerna vindlande, och i rummet står de: tekannen, klädsåpet. Lite högre än det förra, med dubbeldörrar, och mörknad lack. Jag lägger handen mot träet, men det är inte dags ännu.

Bonnie Prince Charlie förekommer i Diana Gabaldons fantastiklassiker "Outlander", som även går på tv, eller på det som var tv förut.

Jag slår mig vördnadsfullt ned med en gin och tonic. Resesällskapet dricker öl. Jag försöker lägga fötterna i kors, sätta mig mindre som på museum. Jag vet ju, intellektuellt, att denna noppiga fåtölj i ett mot sin heltäckningsmatta vilt kontrahentiska mönster näppeligen är den som Bonnie Prince Charlie satt i... och

dessutom hör han inte till texten, han är ju historisk, inte litterär.

Men historia är väl litteratur, och tvärtom. Är fiktiva personer mindre påhittade än historiska personer? Är våra närmaste verkligare för oss än romangestalter? Tänk på Hilary Mantels böcker om Cromwell. Hon korsar det historiska och det litterära på ett sätt som gör det omöjligt att inte tro på bägge. Hennes Thomas är en av de människor jag känner bäst.

Det tänker jag på när jag dricker GT:n i Bonnie Princes Charlies chintzfåtölj. Resesällskapet läser The Sun.

Litteraturens lager över England

Skulle vi tycka att detta var lika mysigt om det var Sverige? Dessa små städer (pub, kyrka, rödakorsbutik, korsning) – är de EGENTLIGEN på något OBJEKTIVT

MÄTBART sätt trevligare än svenska städer (pizzeria, kyrka, rödakorsbutik, korsning)?

Eller fungerar lagret av fiktion som lagt sig över England som ett ständigt förgyllande Instagramfilter?

”Jag kan nästan fatta”, säger jag när vi svänger genom Greystoke, ”det där med Brexit.”

”Hur menar du?” frågar resesällskapet.

”Iiii”, säger jag åt en parkerad brevbärare.

”Hur menar du?” frågar resesällskapet.

”Ja men liksom... här är så himla trevligt jämt och samt. Om jag bodde någonstans där det var så trevligt skulle jag heller inte vilja att saker förändrades. Men nu bor man ju i Sverige, och där vill jag att allt ska förändras.”

”Jo”, säger resesällskapet, ”ska vi mot Ruthwaite eller High Ireby?”

”Iiii”, säger jag åt en särskilt tät buske. ”Så, blir man fascist av att ha det så här trevligt i längden?”

”Menar du att bara människor som bor i idyller är fascister?” frågar resesällskapet.

”Iiiii”, säger jag, för jag har inget bra svar.

”Dessutom har England varit med i EU sedan, eh, ja, jättelänge”, säger resesällskapet. ”Det du letar efter ligger hundra år bakåt i tiden. Och då var allt täckt av koldamm.”

Cumbria toppar sig och dalar sig där ute. Det är hisnande. Husen ser ut som hus. Träden ser ut som träd.

”Nej”, säger jag, ”du ser ju, det ligger precis där, inte för hundra år sedan” och försöker peka på ett lokalt, gulligt får. Men då har vi rullat vidare, så i stället pekar jag på en busskur.

Vi har fått tips om Silloth. Det ska ligga vid kusten och vara otroligt trevligt, för ett

turistande par som vi. Vi parkerar bredvid puben, bakom kyrkan, spejar desperat efter det charmerande.

Men om Silloth kan man säga som Larkin om Hull. Platser kan inte producera poesi, men de kan förhindra den. På betongfundamentet vid det dyiga lågvattnet dricker vi pulverkaffe. Jag gör tjocka streck i anteckningsboken. Wordsworth har inte skrivit om Silloth. ”Är det här kanske det verkliga England, då?” frågar jag med en sur blick över kopplocket. ”Jag tror jag är botad från fascismen för i dag.”

Huset där Wimsey bodde

Man undrar hur Brexitlitteraturen kommer att se ut. Man undrar vad ens litterära hjältar hade gjort av den. Boris Johnson har ju helt klart hämtat sin repertoar från ”Liftarens guide till

Galaxen”. Man kan bara drömma om det stycke prosa Douglas Adams hade manglat fram ur omröstningarna. Med planetnamn och allt.

Och vad hade Sayers gjort? Hon skrev sina lätta, gräddiga deckare i perioden mellan första och andra världskriget. Tiden skymtar – i klasskildringarna, i morden – som järnfilsspån blandat i tårtströsslet. När kommer de första Brexitdeckarna? När kommer de första post-Brexitdeckarna? Vi korsar gränsen till Skottland.

Dorothy Sayers tillbringade flera somrar i Kirkcudbright. Av en slump råkar vi parkera vid Greengate, det arts & crafts-målade hus som hon använde för Bluegate i ”Fem villospar” (”Five red herrings”), där Peter Wimsey löser mord bland konstnärer, hobbyfiskare och golfare. Jag

upprepar: vi står utanför det hus där Peter bodde. På våra fötter. De vanliga fötterna. Jag tar en selfie. En vallfärdsselfie: mot denna helgedom har jag lagt mina fingertoppar. Fingertoppar som luktar lite, får erkännas, efter lunchens rökta makrill på varma havrekex.

I trädgården står en kvinna och lever och rensar en rabatt. Jag hatar henne ganska mycket, för att hon är en verklig människa. Vi köper skotska jordgubbar, vinägerchips och ostar att ha med oss till middag. Lägg ostarna, särskilt, på minnet.

Lochfoot, som den första kyssen

”Iiii”, säger jag i varje hårnålskrök på väg upp i kullarna. Särskilt när vi möter en lockig man i förhistorisk sportbil, tutandes, med en retriever i framsätet. Jag är tämligen säker på att han var med i en, eller två, av P G Wodehouses bättre bitar,

och gör en bister notering om denna omständighet.

Sedan slutar jag säga ”iiih” och säger ”aah” och ”ååh”.

Landskapet kring Threecrofts Farm i Lochfoot är spektakulärt. Det skulle kunna kallas motsatsen till Hull. Man svänger ner på den lilla stigen, mellan de tunga träden och parkerar framför huset, med sin spetsiga gavel och sitt trekvartsmastade tennisnät.

Det är som den första kyssen, om den inte vore nervös, eller snuvig, utan allt man trott.

Rummen har allt man kan önska i fråga om bekvämligheter: ostämt piano, tre eller fyra exemplar av ”Far from the Madding Crowd”, två exemplar av Wordsworths samlade dikter, en tekanna, en annan kanna i form av en citron, i fönstret, inget

varmvatten, men ett äldre stillastående ur på väggen.

Och så det riktiga Klädsåpet. Det med stort K. Som får händerna att pirra. Ot ligt väntar jag på att resesällskapet ska ta sin promenad, så att jag kan stanna och låtsas jobba.

Men jag ska inte jobba.

Klädsåpet igen. Porten till vad som helst

Lampan borde varit släckt, det var skola dagen efter. Jag kunde höra kv llsljud: mammas knattrande, pappas fiol, skogen utanför. T cket – blå ränder och rosenknoppar – uppe runt axlarna.

Potatis, kött och äpple i magen.

Ja, lampan borde ha varit släckt. Jag skulle bara l sa några sidor. Men så längst in i ett rum, i en gård på landet, hittade jag ett kl ds p, och klev in i Narnia.

Vi visste inte, Lucy och jag, att det var Narnia, den gången. Vi visste bara att bakom garderobsv ggen fanns en ny värld. En som vi alltid skulle söka oss tillbaka till. För Lucy var magin att det fanns en värld bakom garderobsv ggen. Spännande nog. F r mig, och f r de l sare som gjort samma resa, var magin exponentiell. Narnia  r en möjlighet. Men England  r också en möjlighet. Ett ställe där husen på landet vindlar, där rummen har kl ds p, där kl ds pen kan vara porten till vad som helst.

Stark tobak, f r en sjuåring.

Nu  r jag h r. Dörren gnisslar och jag sträcker fram en fot, för att kliva ut i det okända.

Jag tvekar. Man  r inte sju längre. Jag tänker på barnen, om de kommer att sakna mig, som jag kommer att sakna dem. Men dragningskraften  r så stark

att... Plötsligt knackar det på ytterdörren, uppfordrande.

Där ute står värden, en man med klar blick, skära shorts och gul tröja, och vill höra om vi har funnit oss till rätta.

”Bra”, säger jag förvirrat, ”jag jobbade”, med en gest mot den stängda datorn.

Han tittar skeptiskt mot den gläntade dörrspringan där inne, och håller mig bestämt kvar i ett småprat till dess att resesällskapet kommer hem, för att helt prosaiskt ställa väskan i garderoben.

På kvällen kollar vi på ”The trip”. Den är kul.

De skotska folkdjupen

Vi åker genom Skottland, med P3:s Lockerbiedokumentär på radion, punkterad av ”iiiiih”, mot Kelso.

På puben pratar vi med en ung man som säger citerbara saker om Brexit och

Wordsworth, saker som verkligen skulle ha skänkt gravitas åt reportaget. Men jag har tagit två gin och tonic så anteckningarna blir svårlästa. Jag tror det står: splittrande, folkets röst, inte svartvitt, global trend. Ingen nydanande analys av läget, men jag tycker den får vara med ändå, som kommande från de skotska folkdjupen.

I wandered lonely as a cloud

Vi åker söderut. Elizabeth Bennet, hos Jane Austen, kom aldrig till The Lake District. Praktikaliteter stod i vägen, så hon hamnade i Peak District i stället: vilket ju var tur, för att det skulle bli ett lyckligt slut på hennes kärlekshistoria. Alla andra människor, däremot, verkar ha kommit hit. Det är lapp på luckan i Keswick. På tehuset talar 25 amerikanska pensionärer om Wordsworths ”I wandered

lonely as a cloud", till middag får vi 38 - amerikanska pensionärer som talar om Wordsworths "I wandered lonely as a cloud" och frukosten äts (utan vita bönor, tack) med två amerikanska collegeprofessorer, som talar om Wordsworths älskarinnor. Man missar lätt sitt lyckliga slut på grund av praktikaliteter.

Ond ost från Kirkcudbright

Vi överger det pittoreska, till förmån för trafikhelvetet kring västkusten. Passerar Blackpool; talar om filmen "Funny bones". Passerar Liverpool; talar om Beatles. Passerar Congleton, Wem och Shrewsbury; och talar inte om så mycket. Faktiskt börjar stämningen i bilen bli en smula tryckt. Samtalet vill inte riktigt flyga. Våra själar vandrar inte likt moln. Snarare har vi en bekymrad air. Vi kastar

förstulna blickar på varandra, på hunden, på varandra igen. Vi passerar Ludlow och Hereford i mättad tystnad. Jag mäktar inte ens ett "iiiih".

Kanske är det pressen av att resa tillsammans i dagar i sträck? Kanske är det vad som händer i längre relationer?

Kanske är kärleken en illusion. Det finns kanske inte några magiska garderober, eller lyckliga slut, bara transaktioner, tunt förklädda av underhållningsindustrin för att konsumtions...

Nej, nu vet jag vad det är. Det är Osten. Osten från Kirkcudbright. Den har nu färdats i en Toyota hybrid, i solsken, i fyra dygn, och vill göra sig gällande.

Alla som läst Jerome K Jeromes precisa beskrivning av vad en ost gör med en resa kan förstå situationen. För er andra säger jag bara: "Tre män i en båt", The cheese incident.

Jag handlar resolut och kastar osten till/på ett lokalt, gulligt får. Befriade kommer vi till Tintern där luften är hög och klar, sikten god, och månen rund.

Utandning på Tintern Abbey

På Hill Farm vaknar man med tuppen. Han gal över dalen, mot floden som skymtar, ett sidenband tappat i grönskan. Så långt tuppen kan se, ända till Devils Pulpit, böljar det. Han gal igen. Jag kliver ut i morgonluften. Tintern Abbey sticker ur trädtopparna, näckrosorna ligger på dammen. Tuppen gal en tredje gång och jag känner, i en flyktig stund, att vi är här. Anteckningsboken ligger glömd vid huvudkudden. Det är här vi är. Jag andas ut: ljudlöst.

Att landa i Wordsworths landskap

Det finns landskap vi sett innan vi kommer fram. Kärleken är ett sådant landskap. Wey Valley, i södra Wales, är ett annat.

Man kan ta sig till bägge om man orkar sitta tillräckligt länge i bilen.

Wordsworth har skrivit om platsen, förstås. "Lines composed a few miles above Tintern Abbey, on revisiting the Banks of The Wye during a tour, July 13, 1798" är ett av hans mästerverk.

Vi kommer dit den 15 juli, 2019.

Och allt är sant.

Willam Wordsworths "I wandered lonely as a cloud" (första strofen)

Agnes Lidbeck

Lite litteratur längs vägen

William Wordsworth (1770–1850)

"Far from the Madding Crowd", "Tintern Abbey"

Jane Austen (1775–1817)

"Förnuft och känsla", "Stolthet och fördom"

Charlotte, Emily och Anne Brontë (1816–55,
1818–48, 1820–49)

"Jane Eyre", "Svindlande höjder", "Främlingen på
Wildfield Hall"

P G Wodehouse
(1881–1975)

någon av böckerna med "Jeeves!" i titeln

Dorothy Sayers (1893–1957)

"Fem villospår"

C S Lewis (1898–1963)

"Berättelsen om Narnia"

Jerome K Jerome (1859–1927)

"Tre män i en båt"

Philip Larkin (1922–1985)

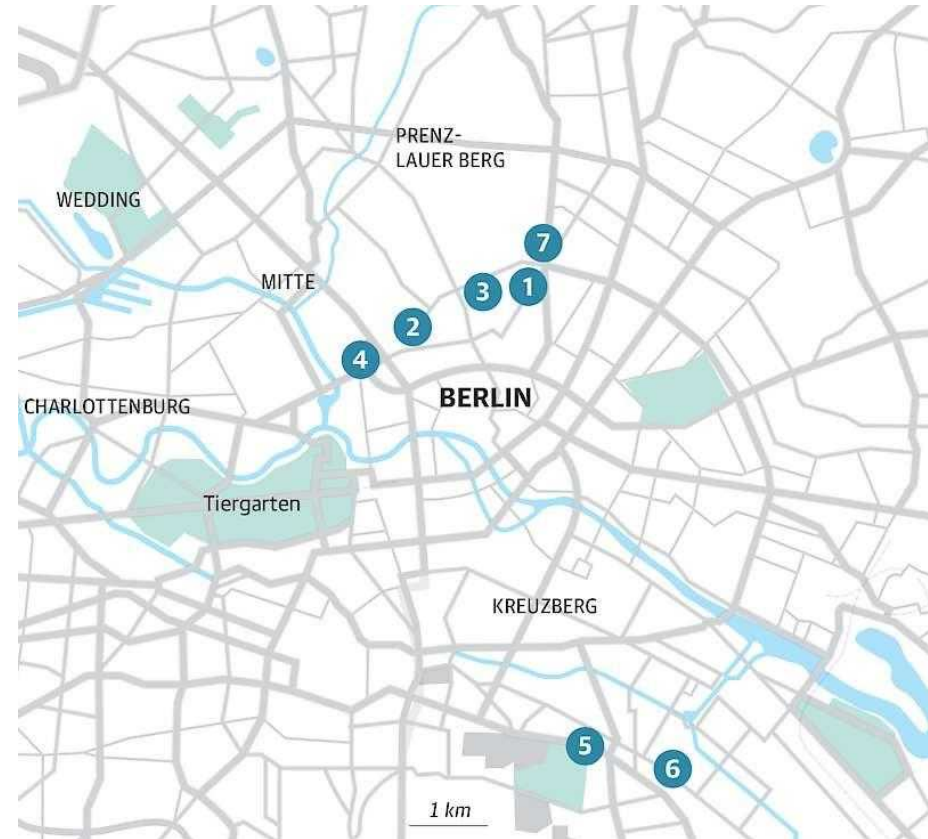
"The North ship", "The less deceived"

Diana Gabaldon (1952–)

"Outlander"

Hilary Mantel (1952–)

"Wolf Hall"

Upptäck Berlins guldkorn

SÖNDAG 28 JULI 2019

I år är det 30 år sedan muren föll. Författarna bakom böckerna "55 bästa barerna i Berlin" och kommande "Historiska Berlin" tog tåget till sin gamla hemort för att lära sig mer, uppleva kultur och njuta av god mat och dryck. Här är deras guldkorn.

Första gången vi reste till Berlin kom vi med skolbuss via Trelleborg-Sassnitzfärjan. Det var 1987 och vi möttes av vakter med hundar och kalasjnikovs och reste storögt in bakom järnridån och

Berlinmuren. Kalla kriget rasade för fullt och ingen trodde att det skulle ta slut. Men bara två år senare, den 9 november 1989, var DDR så bankrutt att landet inte kunde stoppa folkets resning mot förtrycket. Berlinmuren föll och världen jublade med de glädjorusiga tyskarna.

I dag märker man fortfarande skillnader mellan gamla Östberlin och Västberlin, även om det mesta av muren är borta och många av husen är renoverade. Men underhållet var så uselt i öst att inte ens 30 år av idogt renoverande har varit tillräckligt för att hinna ikapp väst. Samtidigt har de tidigare mycket lägre hyrorna lockat många unga och kreativa till östdelen, vilket gjort till exempel Prenzlauer Berg till en sprudlande stadsdel. Här kan du checka in på Hotel Oderberger, inrymt i ett badhus från sekelskiftet som nyligen renoverats

(bassängen är kvar). Det är ett av få bekväma hotell i den roliga delen av Prenzlauer.

Från hotellet kan du promenera gatan ner till Bernauer Strasse – utan tvekan det bästa området för att försöka förstå Berlinmuren. Här löpte muren förr och i dag finns en rad informationsskyltar med texter och bilder om hur det såg ut då, om flykttunnlar och om de som dödades av socialiststaten när de försökte lämna den. I marken finns både muren och tunnlar utmärkta med metall och längre ner längs gatan står en hel sektion kvar, komplett med vaktorn och dödszon.

Är du här under en helg har du två av stans loppisar precis i närheten. Mauerpark är den största och lockar massor med turister. Kvaliteten varierar men folklivet i parken vid sidan om kan vara kul med karaoke, band och annat. Vi

går gärna till loppisen på Arkonaplatz som är mindre men som håller mycket högre kvalitet.

Nu är du säkert både hungrig och törstig. Mittemot hotellet där du började serverar Vietnam Village utmärkt vietnamesisk mat till väldigt rimliga priser. Att det finns så mycket vietnamesiska restauranger i Berlin har förresten också med kommunismen att göra – DDR bjöd in gästarbetare från andra kommunistländer, däribland Vietnam. Vill du fika efter maten ligger ett av våra favoritkaféer/barer en kort promenad bort, snygga och trevliga Lass Uns Freunde Bleiben.

Berlin har precis som många huvudstäder ett stort utbud av museer och konst. Något som fungerar för både stora och små är Naturkunde, stadens naturhistoriska museum. I huvudhallen står vad som sägs vara världens största ihopmonterade

dinosaurieskelett, i sällskap av ett gäng mindre dinosauriekompisar. De uppstoppade djuren i nästa hall har vunnit priser världen över, själv fastnar vi ofta i rummet fullt med rockor och hajar inlagda i sprit.

Ett annat museum som också är populärt bland både vuxna och barn är teknikmuseet (Deutsches Technikmuseum Berlin) i stadsdelen Kreuzberg. Här finns flygplan, båtar, rymdfarkoster, och massor med tåg, bara för att nämna några saker. På taket står ett av flygplanen som användes under luftbron till Berlin när Sovjetunionen försökte svälta ut Västberlin genom att spärra alla gränsöverfarter.

När du ändå är borta i Kreuzberg kan det vara idé att ta sig till övercoola butiken Urban Industrial. Här har man samlat massor med vackra originalföremål från

förr, en våt dröm för alla som gillar gammal industridesign. Spanar du hellre på snygga vintagekläder? Gå till Stargarder Strasse, inte alltför långt från hotellet.

Nu är Berlin inte bara historia, museer och shopping – nattlivet är beryktat och med all rätt. Mittemot hotellet ligger lilla Kapitalist Bar som i all sin anspråkslöshet gestaltar den typiska Berlinbaren alldeles utmärkt. Börja med en öl här. Dricker du hellre vin? L24/LVQ Wine Bar ligger inte långt bort och har ett utmärkt urval lokala och internationella viner. För riktigt bra cocktails tar vi oss till Tier i Neukölln eller Victoria Bar på Potsdamer Strasse.

Kanske vill du få en inblick i det lite mer syndiga Berlin? En trevlig och lättillgänglig start som funkar för alla är burleskbaren Zum Starken August. Här har man ofta framträdanden och olika roliga happenings, men det går utmärkt att

bara gå hit och ta ett glas, snyggt är det också och du kan vara klädd hur du vill. Vill du ha mer är KitKatClub i Kreuzberg stället för dig. Klä upp dig rejält eller klä av dig helt – klädreglerna har brett omfång men är också strikta, du kommer inte in i vanliga kläder (läs mer på deras webbsida). Väl inne kommer du att mötas av många roliga, annorlunda eller kanske rentav udda personligheter, det finns flera dansgolv med bra dj:s och barerna har förvånansvärt låga priser. Så länge du inte är blyg går allt bra – här är alla snälla och glada! Perfekt för kompisgäng eller par, men inget ställe att ta med barn till.

Välkommen till vårt Berlin!

Anna W Thorbjörnsson

Marko T Wramén

7 tips till vårt Berlin

1. Hotel Oderberger Stadtbad

Det här är ett av få bra hotell i roliga delen av Prenzlauer Berg i gamla Östberlin. Kul ställe i bra läge i ett gammalt badhus från förra sekelskiftet som nyligen har renoverats. Bassängen är kvar!

Hotel Oderberger Stadtbad

Oderberger Strasse 57

hotel-oderberger.berlin

2. Lär dig mer om Berlinmuren

Vid Gedenkstätte Berliner Mauer på Bernauer Strasse finns bilder, berättelser och framför allt bevarade sektioner av muren, inklusive död mans land och vaktorn. Promenera längs murens sträckning för att lära dig mer.

Gedenkstätte Berliner Mauer

Bernauer Strasse 111, Prenzlauer Berg

www.berliner-mauer-gedenkstaette.de

3. Loppis på Arkonaplatz

En av Berlins bästa loppisar hålls varje söndag klockan 10-16 på Arkonaplatz i Prenzlauer Berg.

Flohmarkt Arkonaplatz

Arkonaplatz, Prenzlauer Berg

www.troedelmarkt-arkonaplatz.de

4. Dinosaurieskelett och ånglok

På Museum für Naturkunde ser du bland annat prisbelönt taxidermi (uppstoppade djur) och ett helt rum fyllt av glasburkar med fiskar i sprit. Men den största attraktionen är dinosaurierna, en hall med flera kompletta skelett, bland annat världens största! Teknikmuseet Deutsches Technikmuseum Berlin är också bra.

Museum für Naturkunde

Invalidenstraße 43, Mitte

www.naturkundemuseum.berlin

Deutsches Technikmuseum Berlin

Trebbiner Strasse 9

sdtb.de/technikmuseum/startseite/

5. Shoppa på Urban Industrial

Är det här Berlins coolaste butik? Här kan du hitta fantastiska inredningsdetaljer från nedlagda fabriker.

Urban Industrial

Hasenheide 13, Neukölln

www.urban-industrial.de

6. Cocktailbarer med stil

På Tier i Neukölln vet man hur en cocktail ska blandas. Precis som på klassiska Victoria Bar. Båda

tillhör de bästa i Berlin men ligger i olika delar av staden.

Tier

Weserstrasse 42

tier.bar

Victoria Bar

Potsdamer Strasse 102

victoriabar.de

7. Burleskbar och vågad klubb

Barer som är inredda med sammetssoffor, speglar och hästar från gammaldags karuseller har vi alltid gillat. Zum Starken August (Hos starke August) bjuds det dessutom på burleskshow i avslappnad och familjär stämning. Vill du gå all in? Låt KitKatClub bli ditt nattliga äventyr!

Zum Starken August

Schönhauser Allee 56

www.facebook.com/zumstarkenaugust

KitKatClub

Köpenicker Strasse 76

kitkatclub.org/Home/Club/Index.html

Resefakta

Resa hit med tåg: Snälltåget kör nattåg Malmö-Berlin via Trelleborg-Sassnitz under sommaren och en del storhelger. Du kan också ta tåg dagtid via Köpenhamn och Hamburg, räkna med 7–8 timmar från Köpenhamn. Det finns direktflyg från Stockholm, Göteborg och Köpenhamn. Kolla till exempel med Norwegian, Easyjet, Ryanair, Lufthansa och SAS. Det går också bra att ta bilen via färja till Rostock, snabbast från Gedser med Scandlines, billigast från Trelleborg med TT-line eller Stena Line.

Koldioxidutsläpp: Flyg Köpenhamn–Berlin ca 116 kg kg per person, tur och retur, inklusive höghöjdseffekt. (För beräkningsmetod se www.klimatsmartsemester.se)

Koldioxidutsläpp: Flyg Stockholm–Berlin ca 264 kg per person, tur och retur, inklusive höghöjdseffekt. (För beräkningsmetod se www.klimatsmartsemester.se)

Bästa tiden: Hit kan man åka hela året. Sommaren är het, våren är tidig och hösten stannar längre.

Restid med flyg: Från Stockholm drygt 1,5 timme, från Köpenhamn en timme.

Tidsskillnad: Ingen.

Språk: Tyska men engelska går bra på många ställen.

Valuta: Euro, €. €1=11,42 kronor (29 maj 2019).

Prisnivå: Mycket billigare än i Sverige. En flaska öl kostar 25–35 kronor på många barer och du kan få en rejäl varmrätt för så lite som 75 kronor.

Ta dig runt: Spårvagn och tunnelbana men allra helst till fots och med cykel (som kan hyras för 100–130 kronor per dag på många platser och hotell).

Bra att veta: Berlin är en av Europas största städer till ytan. Det kan alltså vara idé att hålla sig till en eller två stadsdelar.

Läs mer: www.visitberlin.de
www.germany.travel/se

Svenskarnas val i sommar: Hemmasemester

MÅNDAG 29 JULI 2019

Allt fler svenskar väljer bort utomlandsresan och stannar hemma på semestern, och besöksnäringen jublar över rekordsiffror.

Svag krona, förra årets rekordvärme och den pågående klimatdebatten bidrar till trenden.

Särskilt populärt verkar det vara att åka på campingsemester, och hos Nordic

Camping-First Camp som äger 40 campingar från sydvästra Danmark till Luleå har sommaren slagit rekord.

Hittills har de ökat sina intäkter med 20 procent jämfört med samma period 2018.

– Vi är förbluffade över det höga trycket.

Förra året var en rekordsommar, i år är det ännu bättre. Dels är svenska kronan svag, dels vill fler svenskar semestra på hemmaplan, säger Johan Söör, vd.

Han tror att svenskarna tänker till en extra gång när de ska boka sin resa, och berättar att en norsk studie nyligen visat att camping är den klimatsmartaste semesterformen.

– Det finns en ökad medvetenhet. Även på våra campingar är gästerna mer medvetna när det gäller sopsortering, säger Johan Söör.

Svenska turistföreningen, STF, vars bokningar till största del kommer från

svenska gäster har också märkt trenden: Deras bokningar har hittills ökat med elva procent jämfört med förra sommaren. Bland de mest populära resmålen finns klassiska Gotland, Öland och Österlen, men det finns även ett stort intresse för att vara i naturen för att vandra och leva friluftsliv.

TT

Nötköttet har blivit en nationell stridsfråga

MÅNDAG 29 JULI 2019

Att äta nötkött i Indien kan leda till hot och trakasserier. Matvanorna i landet har blivit en laddad politisk fråga, där spänningarna ökar mellan hinduer och den stora muslimska minoriteten. Samtidigt har aktivisterna för en vegetarisk livsstil flyttat fram sina positioner.

I köket på sjätte våningen i den muslimska stadsdelen Shanti Niketan i Indiens största stad Bombay förbereder Amina Midayat Ali Khan middagen. Hon steker lök och på en skärbräda ligger flera styckade kycklingar.

– Sedan jag var barn har jag ätit nötkött sju dagar i veckan, men politikerna har satt stopp för det. Nu äter vi mest kyckling, som är smaklös och kostar mer än dubbelt så mycket som nötkött. Ibland köper jag getkött, men hur jag än gör blir maten både dyrare och sämre, säger Amina Midayat Ali Khan.

I Indien har heliga kor sedan århundraden en viktig religiös roll. Den hinduiska majoriteten, mer än en miljard människor, dyrkar kon som en modersgestalt.

Sedan Narendra Modi blev premiärminister för fem år sedan har kornas ställning utvecklats till en

kontroversiell politisk fråga. 28 delstater och unionsterritorier, däribland Maharashtra där Bombay är huvudstad, har infört förbud mot slakt av kor.

Gemensamt för delstaterna är att de domineras av Modis hindunationalistiska partiet BJP.

För sexbarnsmamman Amina Midayat Ali Khan har förbudet mot nötkött inneburit en stor förändring av vardagslivet. Flera av slaktarna på gatan har slagit igen. Hon pekar på tom en lokal som täcks av en presenning där hon tidigare brukade handla varje dag. Hon är nervös när hon ska gå till slaktaren och vill ha det överstökat så snabbt som möjligt.

– För någon vecka sedan stod jag och väntade på min tur för att köpa kyckling när de stormade in poliser. Vi beordrades att lämna butiken och allt kött beslagtogs för att man skulle kontrollera ursprunget.

Någon hade anmält slaktaren för att sälja nötkött. Det stämde inte, men allt kött blev förstört. Liknande händelser inträffar hela tiden, säger hon.

Det är dock fortfarande tillåtet att slakta och sälja nötkött från buffel, men Amina Midayat Ali Khan vill inte riskera att någon misstänker att de kommit över kött från kor.

– Känslan är att regeringen använder köttförbudet för att skapa ett Indien där det bara är hinduerna som räknas. Vi muslimer måste anpassa oss och kan inte räkna med några rättigheter.

Amina Midayat Ali Khan upprepar flera gånger att det är regeringen och den politiska ledningen i delstaten som hon är arg på. Inte på de hinduiska familjer som bor i området.

– Våra relationer har inte ändrats. Vi behandlar varandra med respekt. Vi har

olika religion och olika vanor, så har det alltid varit. Den nya tuffa attityden kommer från politikerna och deras stödtrupper. Det är deras agerande som gör att vi blivit mer utsatta.

I Indien är det i första hand den stora muslimska minoriteten på 190 miljoner människor och daliter som står längs ned i kastsystemet och som äter nötkött, som är en billig och viktig proteinkälla. I delstater som Kerala och Bihar äter de flesta hinduer nötkött.

I flera uppmärksammade fall har köttförbudet lett till att extrema krafter inom den hindunationalistiska rörelsen attackerat och dödat människor som misstänks ha ätit kött. Så kallade ko-aktivister patrullerar vägarna för att stoppa fordon som misstänks innehålla kor som smugglas eller är på väg att slaktas i hemlighet.

Premiärminister Narendra Modi, som i maj blev omvald till en ny femårsperiod, har fått kritik för att inte ha agerat för att stoppa medborgargarden som tar lagen i egna händer. Samtidigt som konsekvenserna av köttförbudet debatteras flitigt har den vegetariska rörelsen i Indien flyttat fram sina positioner tack vare Modi.

Premiärministern äter en strikt vegetarisk kost och vid hans många utlandsresor och statsbesök får alltid middagsmenyernas uppmärksamhet.

– Jag känner mig hundraprocentigt stolt över att Indien har en ledare som står upp för den hinduiska kulturen. Modis vegetariska leverne är en inspirationskälla för alla människor, säger företagsledaren Anil Pandey.

Inom hinduismen anses vegetarisk mat vara den mest rena och framställs som ett

ideal i gamla skrifter. Flera hundra miljoner indier är vegetarianer, de mest engagerade förespråkarna är högkastiga hinduer. Liksom Anil Pandey, som säljer sjukvårdsutrustning, är de ofta framgångsrika i samhället och utgör en stark påtryckningsgrupp.

– Att välja vad man lägger på tallriken är ett individuellt beslut. Jag kan inte styra över vad andra äter, men i mitt hem kommer varken kött eller fisk över tröskeln. Jag står upp för min livsstil i alla lägen. Kosten är en viktig del av religionen, varje morgon låter vi gudarna välsigna en del av det vi ska äta under dagen, säger Anil Pandey.

Han stöder slaktförbudet i delstaten Maharashtra, och tycker att Indiens muslimer måste vara beredda att kompromissa när det gäller att äta nötkött.

– När mer än tre fjärdedelar av befolkningen anser att kon är en gudom är det rimligt att alla avstår från att äta nötkött. Vi ber dem inte att sluta äta kött, vi önskar att de avstår från kött från ett enda djur. Ingen människa är beroende av att äta just nötkött för sin överlevnad.

Anil Pandy har både bostad och kontor i stadsdelen Thakur Village. Varje lunch tar han hissen upp till 15:e våningen där hustrun Alka gjort i ordning en lätt måltid med flera grönsaksrätter, ris, linssoppa och färskt bröd.

– Min familj har ätit samma sorts mat i många generationer. Vi mår bra och alla är i god fysisk form. Nu när det forskas om näringshalten i mat har vi fått bevis för hur nyttigt vi äter, säger Anil Pandy.

Alka Pandy säger att hon blir stolt när den 18-åriga sonens vänner stannar kvar för

att äta trots att de själva inte är vegetarianer.

– Tidigare har vår livsstil varit ifrågasatt. Nu är den trendig. Överallt pratas det om att alla måste äta mindre kött för att hejda klimatförändringarna. Jag behöver inte längre förklara att man får i sig tillräckligt mycket protein utan att äta kött, säger Alka Pandy.

Familjen Pandy kan inte förhindra att grannarna äter kött, men tycker att det är viktigt att visa hänsyn vid tillagningen så att lukten inte sprids. På många andra platser i Bombay finns det gott om fastigheter där bara vegetarianer tillåts flytta in. Att hitta en butik som säljer bakverk med ägg i delar av södra Bombay kan vara en stor utmaning.

I flera städer i Indien har vegetariska aktivister föreslagit stora köttfria zoner runt hinduiska tempel. I vissa fall vill man

göra hela tempelstäder vegetariska. Det finns också förslag om att starta livsmedelskedjor där allt som säljs är strikt vegetariskt.

Redan i dag finns det en väl fungerande infrastruktur för vegetarianer. Sedan åtta år måste all mat som säljs i butikerna vara tydligt märkt som vegetarisk eller inte vegetarisk. En grön fyrkant med en fylld grön boll för ”veg” och en rödbrun för ”non-veg”. Restaurangernas menyer har samma indelning, där veg alltid kommer före non-veg.

I den muslimska stadsdelen Shanti Niketan säger socialarbetaren Shahana Khan att den polariserade matfrågan är det mest synliga exemplet på att stämningsläget i Indien förändras.

– I dag handlar det om vad vi tillåts äta och inte, men om vi inte ser upp har det sekulära Indien förvandlats till ett etniskt

Hindustan. Jag tror inte att någon skulle gynnas av konsekvenserna av en sådan utveckling.

Efter den stora segern i valet i maj har Narendra Modi haft en försonande ton. Han har sagt att han är vald för att tjäna alla indiers intressen oavsett religion och politiska sympatier. Premiärministern har varnat de nyvalda parlamentarikerna för att diskriminera eller straffa människor i deras valkretsar, som röstat på en annan kandidat.

Mia Holmgren

mia.holmgren@dn.se

Fakta. 400 miljoner veganer

- Indien är med 1,3 miljarder människor världens näst folkrikaste land.
- I det sekulära landet råder religionsfrihet.
- Åtta av tio indier är hinduer. Muslimerna, 14 procent av befolkningen, är den största minoriteten.

- Enligt flera undersökningar är omkring en tredjedel av indierna, 400 miljoner människor, veganer. Ytterligare 100 miljoner är vegetarianer men äter ägg. Siffrorna är osäkra, då studier gör gällande att köttätande hinduer svarar att de är vegetarianer.
- Indien styrs sedan 2014 av premiärminister Narendra Modi från det hindunationalistiska partiet BJP. I årets val vann BJP en jordskredsseger och fick egen majoritet.

Kritik mot Trump efter nytt utspel

MÅNDAG 29 JULI 2019

Kommentar

I en attack mot en stadsdel med mestadels svart befolkning i Baltimore har president Donald Trump än en gång anklagats för rasism. Trump påstod bland annat att "ingen människa vill bo där" och använde retorik som förknippas med smittsjukdomar.

Baltimore är en av USA:s största städer, med drygt två miljoner invånare, en knapp timmes bilfärd från Vita huset i

Washington. Men enligt Trump vill ”ingen människa bo där”.

Hans kontroversiella kommentarer riktades mot ett kongressdistrikt i Baltimore som representeras av demokraten Elijah Cummings, där en majoritet av befolkningen är afroamerikaner.

Trump beskrev området som ”en äcklig röra, angripen av råttor och gnagare” och får särskild kritik för att ha använt ordet ”infested”, som betyder angripet och främst används i medicinska sammanhang när det handlar om smittsjukdomar, råttor och skadedjur.

Trump har tidigare kallat brottsliga invandrare för ”djur”, medan Ken Cuccinelli, Trumps handplockade direktör för migrationsmyndigheten, jämfört invandrare med råttor.

Den tidigare vicepresidenten Joe Biden kallar uttalandet ”vidrigt” och Nancy Pelosi, Demokraternas talman i representanthuset, beskriver det som rasistiskt.

CNN:s Victor Blackwell, som själv kommer från Baltimore, uppmärksammade i ett känslösamt inslag att Trump konsekvent använder retorik om smittsjukdomar om städer och länder där det bor svarta människor.

Trump's utspel är ett av många exempel på främlingsfientlig retorik sedan han lanserade sin kampanj för att bli omvald som president i juni.

Enligt Washington Post har kampanjen en strategi att mobilisera vita män genom attacker på främst svarta demokrater. ”Det hjälper definitivt med den vita arbetarklassens väljare”, säger en strateg anonymt till Washington Post.

Samtidigt finns en risk att stöta bort mittenväljare. 61 procent av amerikaner säger, i en ny mätning av The Economist, att Trumps attacker på demokrater varit "oanständiga".

Martin Gelin

Ryssland- expert: Signal om att demon- stration är farligt

MÅNDAG 29 JULI 2019

Massgripandena efter lördagens protester i Moskva väcker starka reaktioner runtom Europa och beskrivs som ett hot mot yttrandefriheten. Det är den hårdaste insatsen på flera år mot motståndare till president Putins

maktelit, enligt Rysslandsexperten Gudrun Persson.

– Den var massiv, välorganiserad och mycket noga planerad, säger hon.

I lördags gav sig tusentals oppositionella demonstranter ut på Moskvas gator.

Myndigheterna hade inte gett tillstånd till protestaktionen, som krävde att oppositionspolitiker ska tillåtas att delta i lokalvalet senare i år. Trots det deltog över 3 500 personer, enligt lokal polis, medan aktivister menar att fler kan ha deltagit.

Myndigheternas siffra på antalet gripna är minst 1 074, rapporterar BBC.

Enligt observatörsorganisationen OVD-Info, som dokumenterar gripanden vid demonstrationer, greps minst 1 373 personer. Många släpptes efter några timmar, uppger Reuters. Flera aktivister ska också ha gripits flera gånger, eftersom

de fortsatte protestera på andra håll efter att de släppts.

Bland de gripna ska det finnas aktivister, oppositionella och journalister. ”Den sista inbillningen om att vi kan delta lagligt i politiken har försvunnit”, skriver oppositionsmedlemmen Dimitrij Gudkov, som greps innan demonstrationen och senare släpptes, på Twitter. Den oberoende tv-stationen Rain uppger att dess chefredaktör förhörde efter protesterna.

EU:s talesperson Maja Kocijancic uttrycker i ett uttalande oro över det oproportionerliga våldet gentemot fredliga demonstranter. ”De krävde fria och demokratiska val i Moskva i september 2019.”

”Gripandena hotar de grundläggande rättigheterna om yttrandefrihet, föreningsfrihet och mötesfrihet som finns

inskrivna i den ryska konstitutionen och vi förväntar oss att de följs”.

Oppositionsledaren Aleksej Navalnyj greps förra veckan för att ha organiserat en otillåten demonstration, och ska vara frihetsberövad i totalt 30 dagar. Nu är han inlagd på sjukhus efter en akut allergisk reaktion. Orsaken är oklar. Hans talesperson uppger att han inte drabbats av något liknande tidigare och att hans ansikte svullnat upp, skriver Reuters.

Insatsen är den hårdaste på flera år mot motståndare till president Putins maktelit, menar Rysslandsexperten Gudrun Persson, forskningsledare på

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI). Hon uppger att insatsen den största sedan protesterna mot Kreml 2011–2012.

– Den var massiv, välorganiserad och mycket noga planerad. Jag har inte sett något sådant här massivt på många år.

Sedan tror jag att man ska vara väldigt försiktig med alla siffror som florerar. I går gav myndigheterna högre siffror på gripna än observatörerna, de vill skicka en signal att ”kom inte hit”.

Gudrun Persson menar att polisinsatsen var noga genomtänkt så att demonstranterna inte skulle kunna komma fram till den plats de hade tänkt, borgmästarbyggnaden i centrala Moskva. Redan innan protesterna började greps också flera nyckelpersoner – bland annat oppositionsledaren Aleksej Navalnyj – vilket gjorde att de inte kunde tala på plats.

I mars förra året vann Vladimir Putin presidentvalet med nästan 77 procent, den högsta siffran han någonsin fått i ett presidentval. Men därefter har popularitetssiffrorna sjunkit drastiskt, vilket är direkt kopplat till en

pensionsreform med höjd pensionsålder och beskattning av arbete efter pensionen.

- Det uppfattas som ett svek. Befolkningen kopplar ihop det med den omfattande korruptionen, och undrar varför de ska behöva betala när det finns pengar som makthavare tillskansar sig.

Dessutom har momsen höjts samtidigt som realinkomsterna sjunkit.

- Så här illa var det inte ens på 90-talet. Folk märker att det inte blir bättre trots att den politiska makten utlovar det.

Att polisen valde att slå till så hårt just på lördagen tror hon har att göra med maktelitens utbredda osäkerhet inför parlamentsvalet 2021 och ytterst presidentvalet 2024 – då Putins mandatperiod går ut.

- Frågan är hur de ska säkra det politiska systemets överlevnad. Under Putins tid har det byggts upp ett toppstyrt system

som många olika särintressen tjänat på, bland annat energi- säkerhets- och försvarssektorn. De har inget intresse av att ändra på systemet.

Gudrun Persson bedömer att det i de flesta fall är sant som aktivisterna hävdar, att valkommissionen hittar på anledningar för att stoppa oppositionella kandidater från att kandidera i lokalvalet i Moskva.

Hon tror att protesterna kommer att fortsätta framöver.

- Men nu har myndigheterna skickat ut en väldigt tydlig signal om att det är farligt att demonstrera.

Moskvas borgmästare Sergej Sobjanin kallar demonstrationen för ett säkerhetshot och lovar samtidigt att upprätthålla ordningen. En del ryska tidningar fördömer polisinsatsen.

Tidningen Vedomosti skriver att myndigheterna använde våld för att trycka

tillbaka protesterna efter att ”ha misslyckats med att motarbeta dem med politiska medel”.

Thea Mossige-Norheim

thea.mossige-norheim@dn.se

Marit Sundberg

Dela

Erik de la Reguera: Den hårda linjen mot EU tycks ha orsakat en Boriseffekt

MÅNDAG 29 JULI 2019

Kommentar

I flera opinionsmätningar märks nu en "Boriseffekt" för det konservativa partiet Tories.

Samtidigt tilltar spekulationerna om huruvida den nya premiärministern Boris Johnson i hemlighet förbereder ett nyval.

På söndagen presenterade tidningarna Sunday Times, The Observer och Mail on Sunday mätningar som alla visar på ett kraftigt uppsving för det konservativa regeringspartiet Tories.

I den Yougov-mätning som The Times publicerar får Tories 31 procent av väljarsympatierna, vilket är sex procent mer än innan Boris Johnson vann partiledarvalet och utsågs till premiärminister.

Även enligt The Observers och Mail on Sundays mätningar är nu Tories åter största parti, och får omkring 30 procent.

Det parti som tappar mest är det nya Brexitpartiet, som i mätningarna hamnar på mellan 13 och 15 procent.

Boris Johnson tycks därmed redan ha lockat tillbaka en del av de EU-skeptiska konservativa väljare som proteströstade på Brexitpartiet i EU-valet. Den hårda linjen gentemot EU är uppskattad i denna väljargrupp, liksom löftet om att det blir en avtalslös Brexit den 31 oktober, om inte en överenskommelse kan nås innan dess. I parlamentet märks dock inte någon Boriseffekt av – där är Johnsons linje lika kontroversiell som tidigare.

Förre finansministern Philip Hammond leder en liten grupp upproriska Tory-ledamöter som fruktar att ett avtalslöst EU-utträde ska få katastrofala följder för ekonomin. De för nu samtal med oppositionen i Labour, för att hitta sätt att

tvunga tvinga regeringen att ansöka om en senarelagd Brexit.

Boris Johnson vet att han regerar med en knapp majoritet, och om upproret lyckas, och han ändå inte vill ansöka om en senarelagd Brexit, återstår egentligen bara tre alternativ:

1. Be drottningen ajournera parlamentet tills en avtalslös Brexit är ett faktum

Detta är en minst sagt kontroversiell åtgärd, som skulle väcka enorm vrede inom oppositionen och leda till anklagelser om odemokratiskt styre.

2. Utlysa en ny folkomröstning

Om det är någon i Tories som kan utlysa en ny folkomröstning utan att bli avsatt av de egna, så är det möjligen Boris Johnson. Men det är osannolikt att han vill göra det, eftersom han satsat så mycket av sin

prestige på att se till att resultatet i den första omröstningen om EU-medlemskapet respekteras.

3. Utlysa nyval

När Boris Johnson i helgen fick frågan om han tänker utlysa nyval, blev svaret: ”Absolut inte”. En del politiska bedömare i Westminster misstänker ändå att Johnson laddar för ett nyval. Anledningen är enkel: Johnson behöver en stabil majoritet i parlamentet, om han ska kunna lotsa Storbritannien genom en avtalslös Brexit. Det finns tecken på att regeringen överväger detta sistnämnda alternativ. Det kan-ske främsta är att Johnson utnämnt strategen bakom lämnakampanjens triumf, Dominic Cummings, till ny stabschef – samme Cummings som står i centrum för den omtalade filmen ”Brexit: The uncivil war”.

Under sina första dagar som premiärminister har Johnson också gett sig ut på något som liknar en valturné i mellersta och norra England. Där har han lovat mångmiljardbelopp i regionalstöd och infrastruktursatsningar, för att kompensera för de negativa effekter som en avtalslös Brexit kan få.

Även dynamiken inom oppositionen kan locka Johnson att utlysa nyval. Labour är allvarligt skakat av uppsvinget för Liberaldemokraterna, som kompromisslöst kräver att britterna stannar i EU.

Om de EU-vänliga mitten- och vänsterväljarna skulle delas jämnt mellan Labour och Liberaldemokraterna i ett nyval, kan Tories gynnas på grund av det brittiska majoritetsvalssystemet.

En informell valallians med Brexitpartiet skulle i så fall kunna räcka för att ge

Johnson den massiva majoritet i underhuset som han så hett eftertraktar. Men resultatet i ett val är aldrig klart på förhand. Det fick Theresa May bittert erfara 2017, då hennes försök att vinna utökad majoritet i underhuset misslyckades kapitalt – vilket också är en viktig orsak till de senaste årens låsningar om Brexit.

Osäkerheten understryks av söndagens mätningar. I den som publiceras i Sunday Times får Labour och Liberaldemokraterna omkring 20 procent vardera. Men i den opinionsmätning som The Observer publicerar ligger Labour hack i häl på Tories med 28 procent, medan Liberaldemokraterna bara får 15 procent.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se

Trump nominerar ny underrättelsechef

MÅNDAG 29 JULI 2019

Dan Coats lämnar posten som USA:s nationella underrättelsechef, meddelar president Donald Trump på Twitter. Den republikanske kongresspolitikern John Ratcliffe kommer att nomineras till Coats efterträdare. USA.

Bytet sker efter att Coats varit inblandad i konflikter med Trump gällande bland annat Ryssland samt presidentens attacker mot underrättelseorganen. I början av året kom Coats ihop sig med presidenten efter att ha uttryckt sig pessimistiskt om

Nordkoreas förmåga att ge upp sina kärnvapen.

”Jag kan glatt meddela att den högt respekterade kongressmannen John Ratcliffe från Texas kommer att bli nominerad av mig till nationell underrättelsechef”, skrev Trump på Twitter på söndagskvällen.

Ratcliffe var en ihärdig försvarare av Trump när Rysslandsutredaren Robert - Mueller i onsdags frågades ut i representanthuset, skriver Reuters.
DN

Över 100 migranter fast på fartyg

MÅNDAG 29 JULI 2019

Italien.

Det italienska kustbevakningsfartyget Bruno Gregoretti, med fler än 130 migranter ombord, hade fått tillstånd att lägga till i sicilianska Augusta – men på söndagen meddelade italienska myndigheter att skeppet inte får angöra hamnen.

Italien vill nu att något europeiskt land ska meddela att de tar emot migranterna.

”Nu måste EU agera eftersom att migrationsfrågan är hela kontinentens ansvar”, lyder ett uttalande från Italiens transport-minister Danilo Toninelli.

TT-AFP

"Fartygsbeslag bryter mot kärnavtalet"

MÅNDAG 29 JULI 2019

De kvarvarande parterna i kärnenergiavtalet har träffats i Österrikes huvudstad Wien i ett försök att rädda överenskommelsen. Utöver Iran deltog Storbritannien, Frankrike, Tyskland, Kina och Ryssland. Iran.

Irans vice utrikesminister Abbas Araghchi meddelade att landet ser kontroversen kring den iranska supertankern Grace 1, som stoppades i Gibraltar tidigare i juli, som ett brott mot kärnenergiavtalet JCPOA.

– Parterna i JCPOA får inte skapa hinder för hur Iran exporterar sin olja, sade Araghchi enligt statlig iransk tv. Iran har som vedergällning beslagtagit den brittiskflaggade svenskägda oljetankern Stena Impero i Hormuzsundet utanför Iran.

Araghchi meddelade att Iran avser att fortsätta frångå sina åtaganden till dess att landets intressen är säkrade. Tidigare har Iran sagt att landet ska återuppta verksamheten vid tungvattenreaktorerna i kärnkraftverket Arak.

TT-AFP-Reuters

”Falska rykten är den största faran när vi ska försöka utrota ebolan.”

MÅNDAG 29 JULI 2019

Det säger läkaren Jean Paul Buhendwa som arbetar med att bekämpa den näst svåraste ebolaepidemin hittills. Sjukdomen skördar liv varje dag i Kongo-Kinshasa. Buhendwa är i Sverige för att besöka biståndsorganisationen Läkarmissionen.

TT

Svenska kronan tappar näst mest – bara Turkiet sämre

MÅNDAG 29 JULI 2019

Svenskar som rest utomlands i sommar har fått en skralare semesterkassa än vanligt. Den svenska valutan har tappat näst mest i värde mot dollarn i år av alla OECD-länders.

Robert Bergqvist, chefsekonom på SEB, känner ingen akut oro men ser risker med valutans tillstånd.

Den svenska kronan halkar efter mot dollarn i jämförelse med liknande länder, uppmärksammade Financial Times i veckan. Bland alla OECD-länder är den svenska kronan den valutan som har försvagats näst mest mot USA:s valuta under 2019, visar en genomgång som DN har gjort. Bara den turkiska liran har fallit mer. Men Robert Bergqvist, chefsekonom på SEB, tycker inte det finns anledning att känna oro.

– Nej, det tycker jag inte men det finns några negativa effekter. Sverige är en exportberoende ekonomi så om kronan tappar värde ska det enligt teoriboken stärka ekonomin. Jag tror inte att det blir så eftersom kronan är undervärderad med omkring 10–15 procent, säger han.

En omotiverat svag svensk krona vaggar in industrin i en skyddande bubbla, enligt Robert Bergqvist. Vad han menar är att när företagens försäljning ökar beror det snarare på valutaeffekter än på skicklighet.

– Det är viktigt att företagen är på tårna. Här finns risk att svensk industri blir mindre konkurrenskraftig på sikt. Om kronan stärks får industrin ett bryskt uppvaknande ur Törnrosasömnen som läget har skapat, säger han.

Situationen gör också att svenska företag kan säljas till reapris. Det blir alltså mer attraktivt för utländska företag att köpa upp intressanta produkter eller intressant teknologi i Sverige.

Som en tredje varningsflagga lyfter Robert Bergqvist att det blir dyrare för svenska hushåll att handla varor från och i utlandet och sist nämner han hur kronan kan ses

som en indikator för hur landet mår, likt ett företags aktiekurs.

– Kronan blir en värdemätare för vad som händer med aktiebolaget Sverige. En valuta som omotiverat tappar i värde skickar ut signaler om att något är fel. Det kan leda till försiktighet med att konsumera och investera i Sverige.

Bakgrunden till den försvagade kronan är bland annat en lång tid av låga räntor som gjort att företagen avstått från att placera pengarna i det svenska banksystemet samt långsiktiga prognoser som gett utländska fonder säljsignaler.

– Riksbanken har inte uttryckt någon oro över att kronan försvagas på flera år. Då får världen en förväntansbild att man vill se att kronan blir svagare i stället för starkare, säger Robert Bergqvist.

Att det, som Internationella valutafonden hävdar, kan ha att göra med den struliga regeringsbildningen tror han inte.

– Det är nonsens, säger han.

Det finns två huvudsakliga fördelar med en svag krona som ligger bakom Riksbankens ståndpunkt.

– De varor vi importerar från omvärlden stiger i pris, vilket resulterar i att inflationen stiger.

Även exportindustrin kan få en skjuts.

– Om produktionen går upp måste fler anställas och då stiger priserna. Tyvärr tror jag inte det har fungerat så, säger Robert Bergqvist.

Det finns även annat som kan komma att påverka svensk ekonomi framöver. På torsdagen lämnade Europeiska centralbanken (ECB) styrräntan oförändrad men öppnade för både räntesänkningar och obligationsköp.

– Dörren för det tunga artilleriet öppnas på vid gavel för att säkerställa att inflationen inte går ner ytterligare. Jag tror fortfarande att beslutsfattarna är oeniga om riktningen, säger Robert Bergqvist. Bakom agerandet ligger delvis inbromsningen i tillverkningsindustrin och handelskriget mellan USA och Kina som skapar osäkerhet kring vad som ska hända med tullarna. Men det finns ytterligare orsaker, enligt Robert Bergqvist.

– Vi har en global konjunktur som visar tydliga trötthetssymptom. Den här månaden fick vi ett konjunkturrekord i USA. Återhämtningen har pågått i 121 månader. Det har vi aldrig sett förut, säger han.

Det finns två tillverkningssektorer som sticker ut i inbromsningen: bilindustrin, som har en central roll i framför allt den

européiska konjunkturen samt teknologisektorn, där efterfrågan på mobiltelefoner har minskat.

– När de två sektorerna bromsar in sprids stora ringar på vattnet, säger Robert Bergqvist.

Om Europeiska centralbanken vidtar de planerade åtgärderna (räntesänkningar, obligationsköp och utlåning till banksektorn) kan det resultera i att Riksbanken skjuter ytterligare på den planerade räntehöjningen.

– Ungefär 70–75 procent av Sveriges export går till Europa så vi blir delägare av de europeiska problemen.

En inbromsning på kontinenten kan påverka konjunkturen även i Sverige.

– Det kan leda till ökad oro för arbetslöshet och ha en negativ inverkan på bostadsmarknaden, säger Robert Bergqvist.

Ida Yttergren

ida.yttergren@dn.se

Fakta. OECD

Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling, OECD, är ett internationell samarbetsorgan för ekonomisk utveckling med bakgrund i OEEC, som bildades 1948 för att administrera Marshallplanen efter andra världskriget. De 36 medlemstaterna är främst industriländer i västvärlden.

Feds besked kan dämpa svenska räntehöjningar

MÅNDAG 29 JULI 2019

Signalerna anses tydliga – den amerikanska centralbanken Fed väntas sänka styrräntan på onsdag.

– Det lägger lite grann ett lock på Riksbankens planer, säger Michael Grahn, chefsekonom på Danske Bank.

På nivån 2,25–2,50 procent ligger den amerikanska styrräntan på en förhållandevis hög nivå jämfört med

många andra länder. En sänkning på onsdag blir den första på många år. Även om Riksbanken inte behöver följa Federal Reserves varje steg kan en vändning från den amerikanska centralbanken även få effekt i svenska plånböcker.

– Man behöver inte vara så orolig att Riksbanken kommer att höja räntorna mycket. De kanske höjer en gång till, det återstår att se. Det är inte vår prognos för tillfället, bland annat av skälet att Fed går åt andra hållet, säger Michael Grahn. En sänkning från Feds håll ses som ytterligare en bekräftelse på ett nytt normaltillstånd. Även Europeiska centralbanken (ECB) har gett signaler om en mer expansiv penningpolitik och möjliga räntesänkningar från en redan rekordlåg nivå.

– Lägre nivåer är det nya normala och de låga räntorna är här för att stanna länge, säger Andreas Wallström, prognoschef på Swedbank.

Prognosen för hur mycket Fed kommer att sänka räntan har legat mellan 0,50 och 0,25 procentenheter och har på senare tid lutat åt det senare.

Samtidigt har den senaste tidens data, bland annat från detaljhandeln och arbetsmarknaden, pekat på att den amerikanska ekonomin går förhållandevis bra. Men inflationsutsikterna har dämpats och Fed-chefen Jerome Powell har uttryckt en oro över handelskrig och den globala konjunkturen. President Donald Trump, som kommit med en hel del kritik mot Feds räntepolicy, anses också ha ett finger med i spelet.

– Just nu finns inga tydliga tecken på att man behöver sänka räntan. Man gör det

mer som en försäkran mot en försvagning längre fram. Men jag tror mer att många Fed-ledamöter faktiskt känner av att president Donald Trump flåsar dem i nacken, säger Michael Grahn.

Han hör till dem som dock inte tror att det kommer fler sänkningar i närtid. Vilka signaler Fed kommer att ge, är något ekonomerna kommer att fästa ögonen vid särskilt.

Finansmarknaden, som välkomnar en mer expansiv politik från Fed, räknar redan med en rejäl nedjustering av räntan det kommande året, på upp till en procentenhet.

– Vår prognos är tre sänkningar och att de kommer förhållandevis tätt. En låg ränta kommer att leda till att den amerikanska ekonomin utvecklas starkare än den annars hade gjort och leda till att

börskurserna håller sig uppe, säger
Andreas Wallström.

Vad den svenska centralbanken gör är inte
enbart beroende av de stora
centralbankernas agerande. Riksbankens
agerande är nära förknippat med
inflationsmålet på 2 procent.

– Om inflationen håller sig nära målet i
slutet av året tror jag inte att man ska
utesluta att Riksbanken trots allt höjer
räntan även om Fed och ECB sänker. Men
det hade säkert varit lättare att ta det
steget om man ser att andra centralbanker
går i samma riktning, säger Michael
Grahm.

TT

Fakta. Världens centralbankers styrräntor

(Ränta i procent)

Sveriges riksbank: –0,25

Federal Reserve (USA): 2,25–2,50

Europeiska centralbanken: 0,00

Banco Nacional Suizo (Schweiz): –0,75

Bank of England (BoE) (Storbritannien): 0,75

Bank of Japan (Japan): –0,10

Central Bank of the Russian Federation
(Ryssland): 7,25

Reserve Bank of India (Indien): 5,75

People's Bank of China (Kina): 4,35

Central Bank of Brazil (Brasilien): 6,50

Norges Bank: 1,25

Danmarks Nationalbank: –0,65

Källa: Centralbankerna

ANNONS:Så här navigerar du i Dagens Nyheter.

”De är utåtriktade, vi är självupptagna”

MÅNDAG 29 JULI 2019

Sedan 30 år har socialantropologen Don Kulick till och från levt med en urfolksstam i en avlägsen träskby i Papua Nya Guinea. Nu har han skrivit en personlig och internationellt uppmärksammad bok om hur ett språk och en kultur går mot sitt slut.

Gapunfolket på Papua Nya Guinea har aldrig varit fler än ett par hundra människor. Ändå har de ett helt eget språk med en mångtusenårig historia. När Uppsalaforskaren Don Kulick kom dit

första gången 1985 talades språket tayap av 87 personer. I dag finns drygt 40 tayap-talande personer i världen, inräknat Don Kulick själv.

Byn, som också heter Gapun, ligger mitt i regnskogen i en avlägsen del av landet dit man måste färdas först med pickup, sedan med kanot och slutligen till fots.

I olika perioder under 30 års tid har Don Kulick levt på platsen – en sammanlagt tre år lång vistelse som knappast har varit någon djungelidyll.

Gapun ligger mitt i ett träsk, omgiven av höga träd. Marken är gyttjig, luften kvav och åtta olika myggarter plågar invånarna. Huvudfödan är sago – ett mjöl som genom en omständlig process framställs av innerdelen av palmträd för att sedan blandas med kokande vatten.

– Konsistensen kan nog bäst beskrivas som slem. När man sväljer sago såsom

byborna oftast tillagar det känns det som snor. Jag lärde mig att äta det för att det var vad som stod på menyn. Maten är inte direkt aptitlig, och miljön är obehaglig. Men människorna tycker jag mycket om och jag saknar dem. Inte alla förstås, men de flesta. De är karismatiska och roliga och får mig att skratta, säger Don Kulick, som till vardags arbetar som forskare i kulturanthropologi vid Uppsala universitet. Vi träffas i hans partners lägenhet intill Vasaparken i Stockholm – en vidunderlig vindsvåning med tjocka, vita väggar och stora fönster med Karlsson på taket-utsikt över Vasastans takåsar.

Katterna Redpela ("den röda" på Tok Pisin, Papua Nya Guineas nationalspråk) och Liklik ("den lilla") stryker runt bland antika möbler och uppstoppade fåglar. På väggarna mellan bokhyllorna hänger exotiska föremål: Två vippor av

kasuarfjädrar som byborna i Gapun använder till att vifta bort mygg, ett mystiskt halsband gjort av djurkotor, ett flertal snidade träfigurer av människoliknande gestalter med långa näbbar.

Näbbfigurerna föreställer ett slags skogsgudar som tidigare ingick i Gapunbornas religiösa föreställningsvärld, berättar Don Kulick. Numera tillverkas de mest för försäljning. En av träfigurerna har en ovanligt mörk, nästan svart färg, som om den vore gjord av en särskild sorts inhemskt ädelträ.

– Byborna kom på att man kunde gnida in träet med syra från gamla batterier. Då blev träet så där svart. Knappast särskilt hälsosamt, men det ser bra ut. På 80-talet berättade en gammal man för mig att han tillverkade stora gafflar som han smetade gammal batterisyra på. Han tog sig till en

by dit turister kom, och han sålde gafflarna till två vita turister. Man kan ju undra om de fortfarande lever.

”A death in the rainforest” är långt ifrån en bok om ett isolerat folk på en plats där tiden har stått stilla. Den handlar om hur Gapuns kultur och samhälle har förändrats dramatiskt, på vissa håll fatalt, i mötet med en modernare omvärld. Först skedde det genom att Papua Nya Guinea koloniserades av Tyskland, Storbritannien och Australien i slutet av 1800-talet.

Kristna missionärer kom till ön och övertygade människorna om att deras egen tro var satanisk. Mest genom rykten har byborna fått glimtar av dagens västerländska, teknologiska kultur som i Gapuns ögon framstår som överlägsen. Fler människor än västerlänningar imponeras av flygplan, utombordsmotorer och pengar.

– 100 år av kolonialism på avstånd har övertygat Gapunborna om att deras traditionella kultur var utan värde. Jag säger ”på avstånd” eftersom byborna bara ser konsekvenserna av kolonialism, de har aldrig haft mycket direktkontakt med kolonisatörer. Ett fåtal missionärer började ta sig till byn på 1950-talet och de konverterade snabbt byborna med löften om utveckling och välstånd. Men i dag har utvecklingen gått bakåt. På 80-talet fanns det en grundskola två timmar från byn men den varade bara i några år och har varit nedlagd sedan snart tjugo år tillbaka. En gammal schweizisk nunna brukade åka till byn en eller två gånger om året för att vaccinera barn och dela ut antibiotika. Men sedan hon dog i början av 1990-talet har det inte varit någonting alls. Ingen kom för att köpa de kommersiella grödor som byborna bemödade sig att odla. Byn

har blivit våldsam och otrygg, samtidigt som staten alltmer har trätt tillbaka.

Har lokalbefolkningen något eget ansvar för att det har gått dåligt?

– Visst, de är inga passiva offer. Å ena sidan har de själva aktivt sökt förändring, å andra sidan gjorde de det på premisser som var falska. De gav upp allt och fick ingenting i gengäld. Den västerländska kulturen har gått in över hela Papua Nya Guinea som en gigantisk bulldozer. Den har totalt förändrat människors liv och övertalat dem att överge allt. Sedan har vi bara lämnat dem åt sitt öde. Mitt budskap i boken är att vi borde förstå den processen – att vi borde förstå vad det innebär för specifika namngivna individer – för att på ett intelligent sätt kunna tänka kring frågor om ansvar och rättvisa, säger Don Kulick.

Att som utomstående västerlänning skildra en annorlunda kultur är inte okontroversiellt. Socialantropologin är full av historiska exempel på forskare som velat ge röst åt ädla vildar, samtidigt som de har beskrivit deras kultur som en primitiv konstant utan möjlighet till förändring.

Innan Don Kulicks manus antogs av det amerikanska förlaget Algonquin Books refuserades det av ett annat stort, amerikanskt förlag med hänvisning till att han som vit person omöjligen kunde skildra svarta. Han är medveten om dilemmat: ”Jag är en vit amerikansk/europisk manlig medelklassprofessor som skriver om mestadels medellösa (vilket inte är samma sak som ”fattiga”) svarta bybor som bor i en träskhåla i ett avlägset Stilla havsland”, skriver han i inledningen. Men i likhet med Margaret Mead, en av

socialantropologins pionjärer, menar han också att vi har ett ansvar att förstå människor som är annorlunda.

– Det är ett *cri de coeur*, ett rop från hjärtat, för antropologin: att vi behöver förstå folk som är väldigt olika oss själva. Varför är det viktigt?

– För att det är berikande, spännande, roligt, och på många sätt även oroväckande och hotfullt. Det kan leda till nya insikter, nya perspektiv på världen. Socialantropologins budskap är att den västerländska kulturen inte är den slutgiltiga måttstocken för allt mänskligt värde. Den utveckling som många påpekar sker nu, att folk alltmer bara pratar med andra som tycker och känner som en själv, skapar intolerans och självgodhet. Socialantropologin, och också journalistiken, har ett ansvar att försöka bryta den tendensen.

– En undertext i min bok är en protest mot de strömningar inom akademien som menar att vi genom att producera kunskap om andra människor därmed utövar ett förtryck mot dem. Det är ett slags svar till de som hävdar att man inte får föra någon annans talan och att jag bara är berättigad att tala om mig själv. Jag förstår mycket väl hur man kan tro att det kan vara bra, men en sådan ståndpunkt är i själva verket otroligt farlig.

Jag frågar om han, med risk för generalisering, kan peka ut någon del i Gapuns kultur som är bättre än vår egen. Han funderar en stund.

– Ja, de är mycket mer toleranta för individuella skillnader än vad vi är. De ger också barnen mycket friare tyglar från tidig ålder, vilket gör dem självständiga och sociala. Små barn får hantera jättelika slaktknivar redan i den här åldern, säger

han och höjer handen ungefär en halvmeter över golvet.

– Men den allra största skillnaden är nog att de är utåtriktade medan vi är självupptagna. De försöker förstå sin plats i världen och strävar efter att lära sig mer om väst, om de vita människor som påverkat dem så. Medan vi inte ens känner till dem.

Tidigare har Don Kulick bland annat forskat om trans-sexarbetare i Brasilien och om skillnaden mellan dansk och svensk syn på funktionsnedsatta vuxna människors sexualitet.

En röd tråd i studierna är utsatthet. I dag leder han ett tioårigt tvärvetenskapligt forskningsprojekt vid Uppsala universitet, Engaging Vulnerability, som ska ge nya perspektiv på just utsatthet.

– Jag har alltid forskat om människor som kan sägas vara sårbara. Utgångspunkten

för det här forskningsprojektet är att utsatthet inte i första hand ska ses som något folk borde befrias från. Utsatthet kan i stället ses som en resurs, som ett tillstånd eller en position som gör något i världen.

Sårbarhet kan fungera som ett slags motor som får i gång sociala relationer.

Hans egen forskning inom ramen för Engaging Vulnerability handlar just nu om djur. Han pekar på den ena av sina katter, Redpela, som då och då hoppar upp i fåtöljerna och börjar spinna där vi sitter.

– Djur utgör också en utsatt grupp. De kommer aldrig att tala med oss. De kan inte ordna protester eller uttala några krav. Ändå behandlar vi oftast åtminstone våra husdjur med värdighet. Det är bevis för att vi kan engagera oss respektfullt i andra trots att vi aldrig kommer att förstå

dem fullt ut och trots att de inte är särskilt tacksamma.

Sverker Lenas

sverker.lenas@dn.se

Don Kulick.

Professor i kulturanthropologi vid Uppsala universitet, dit han rekryterades 2015 för att leda det tioåriga forskningsprojektet Engaging Vulnerability, finansierat av Vetenskapsrådet och Uppsala universitet. Tidigare professor vid Stockholms universitet, New York University och University of Chicago.

Som en av Sveriges ledande queerteoretiker var han redaktör för antologin "Queersverige" 2005. Boken "A death in the rainforest", en blandning av deckare, memoar och populärvetenskaplig reseskildring, är utgiven på engelska och har hamnat på TIME Magazines lista över sommarens bästa läsning, som enda svenska författare vid sidan av David Lagercrantz och

hans nya Milleniumbok, samt National Geographics lista över sommarens bästa reseböcker.

Kom till Sverige från USA i början av 1980-talet.

Studerade först lingvistik vid Lunds universitet.

Gick sedan vidare med socialantropologi och doktorerade 1990 med en avhandling om språksocialisering och språkdöd på Papua Nya Guinea – världens språktätaste land med över 800 talade språk på 9 miljoner invånare.

Har lärt sig Gapuns språk tayap och dokumenterat det i boken "A grammar and dictionary of Tayap".

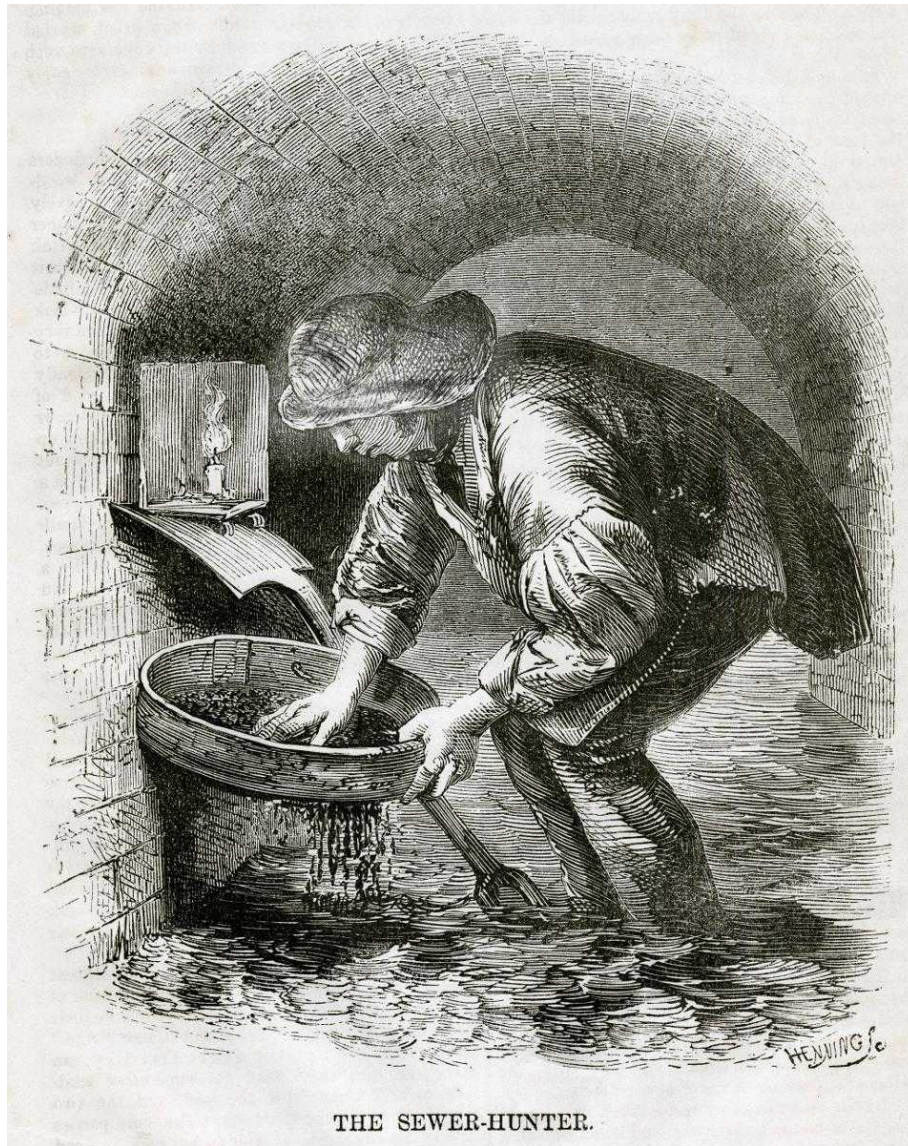
Har skrivit ett flertal andra böcker efter antropologiska fältarbeten, bland annat om sin forskning i Brasilien och i Danmark och Sverige.

”Amerikanska museer är mer än förråd för antika grekiska statyer och renässansmålningar. De

vaktar en förtvinande demografisk ordning.”

MÅNDAG 29 JULI 2019

Darren Walker, ordförande för stiftelsen Ford Foundation, skriver i New York Times om stormen kring Whitney Museum. Dess vice ordförande Warren Kanders, som nyligen avgick, har avslöjats med att sälja tårgasgranater som ska ha använts mot asylsökande.

Därför har vi mycket att lära av de fattigaste i 1800-talets London

MÅNDAG 29 JULI 2019

I "London Labor and the London Poor"
rörde sig Henry Mayhew genom 1840-
talets allra eländigaste områden i den

engelska huvudstaden. Han intervjuade, bevittnade och skrev; här talar de som offrades för de välbärgades välstånd i världens rikaste land. Rösterna träffar läsaren hårt, och ställer frågor rakt in i vår tid, skriver Jens Linder.

Barn sotar trånga skorstenar tills de blir lungsjuka; skraddare jobbar fjorton timmar om dagen för att klara konkurrensen; pure-finders samlar dynga längs floden för småpengar, tolvåringar prostituerar sig i gränderna; där är gatusångare, hamnarbetare, fiskmånglare; gatsoppare, tiggare och ficktjuvar. Tiden är mitten av 1800-talet, platsen London. Då var den brittiska huvudstaden, med sina drygt två miljoner invånare, världens ojämförligt största metropol. Imperiet och industrialismen blomstrade. En ny medelklass växte fram och staden bredde

allt snabbare ut sig kring Themsen.

Importvaror som ananas, avokado och citrusfrukter samt innovationer som järnväg och ångdrivna maskiner var bara några av nymodigheterna.

Samtidigt levde en stor del av befolkningen i upprörande fattigdom. I detta expansiva klassamhälle levde – vid sidan om adel, borgare och arbetare – också de allra lägsta och fattigaste; gatufolk utan fast anställning som levde ur hand i mun.

Få av dåtidens författare – Charles Dickens undantagen – skildrade detta fattigfolk. Om de alls figurerar i skönlitteraturen är det som statister. Men i ett verk har de obestriddigen den kollektiva huvudrollen: "London Labor and the London Poor" av Henry Mayhew.

Mayhew var ett att sjutton barn i en välbärgad familj och gick tidigt sin egen

väg. Efter internatskola hoppade han av utbildningar till både sjöbefäl och jurist – och blev i stället frilansskribent. Han skrev dramatik, debattinlägg och han var med och startade den legendariska satirtidskriften Punch.

Så uppdrogs han i början av 1841 av den nystartade The Illustrated London News (världens första illustrerade veckovisa nyhetstidning) att kartlägga och skildra Londons fattiga. Detta var ingen liten uppgift och under resten 1840-talet rörde han sig i storstadens eländigaste områden, där han intervjuade, bevittnade och skrev. Resultatet publicerades som en sorts följetong och väckte både uppseende och debatt. Artiklarna samlades i en första utgåva 1851, och har sedan dess kommit i otaliga versioner – de allra flesta förkortade.

Berättelserna utgör ett unikt dokument, och är föregångare till dagens sociologiska och antropologiska undersökningar, men också till den litterära realismen, naturalismen och moderna dokumentärer i ljud och bild. Mayhew låter nämligen i väldigt hög grad människorna själva komma till tals i boken. Han återger deras språk (förutom svordomarna) och beskriver noga och detaljerat deras situation och miljö så neutralt han förmår. Det ger vittnesmålen en enorm kraft att de liksom mer radas upp än bäddas in i narrativ och generaliseringar.

I en tid då folkräkningar och statistiska undersökningar var få och ofullständiga, var skildringen unik. Mayhew strävade efter vetenskaplighet och exakthet, och frågade hundratals fattiga om hur mycket de tjänade, vad de använde pengarna till, vilken mat de åt, hur de roade sig, klädde

sig, deras religiösa vanor och till och med hur de begravde sina nära. Han besökte deras bostäder och gick på de pubar och teatrar de frekventerade.

Denna klassiker är rätt så okänd i Sverige. Själv upptäckte jag den i jakten på fakta om matvanor under det brittiska 1800-talet, bortom kokböcker och restaurangmenyer. Och jag hade turen att först höra den som ljudbok i en mästerlig inläsning av David Timson, som verkligen blåser liv i även det mer torra faktauppraddandet. Framförallt ger han de intervjuade egna distinkta röster, allt från väna barnstämmor till irländsk rotvälkska, London-slang av olika slag och mer bildade sociolekter. Sällan har jag hört historien tala till mig så direkt i en text. För den som föredrar att läsa själv finns otaliga utgåvor att tillgå – men tyvärr ingen svensk översättning.

Den grupp som kartläggs först och mest utförligt är costermongers, gatumånglarna som köpte och sålde grönsaker, frukt, nötter, fisk, böcker, kläder, blombuketter och mycket annat från vagnar, tunnor, stånd eller korgar. Mayhew redovisar hur mycket de drar in på att höka makrill, äpplen, lump eller liljor, och hur mycket det går åt till bostad, kläder och mat.

Andra grupper som porträtteras är snickare, hamnarbetare, gatusångare, musikanter, kasperteaterdirektörer, ambulerande antikvarier, professionella talare, skådespelare och prostituerade. Vittnesmålen är samtidigt spännande och beklämmande, tillvaron är hård för dem alla.

En särskilt utsatt grupp är mudlarks – sakletare som vid Themsen eller någon av bifloderna rotar efter mynt, prylar och till och med lik i gyttjan. Vad som helst som

de kan sälja vidare. De skär sig ofta på glasskärvor, befinner sig i vattnet stora delar av dagen och blir många gånger allvarligt sjuka eller skadade. En annan är pure-finders som letar efter hundbajs att sälja vidare till garvare som använder det för att bearbeta lädret.

Mayhew berättar om hur stadens fattiga roar sig på vulgära teatrar, med spel och dobbel, öldrickande, djurhetsning eller genom att besöka avrättningar. Ett genomgående drag är att fattigdomen påverkar ens tidsuppfattning, så att man lever i ett slags punktuell tid där varje dag kan vara den sista. Avsaknaden av hopp gör också att människor inte tvekar att lägga sina sista mynt på kortspel, alkohol eller andra utsvävningar.

Men Mayhew skildrar också solidaritet mellan slummens invånare, hur gatuförsäljarna ordnar lotterier när någon

blivit helt utblottad, om olika sparkassor som täcker sjukfall och begravningar.

Den stora skräcken hos Londons fattiga är the workhouse, fattighuset, som de undviker till snart sagt varje pris. Av goda skäl, för dessa var mardrömslika institutioner med straffarbete och minimal kost där många gick en tidig död till mötes.

De flesta engelska sluminvånarna går inte till kyrkan (medan judarna och irländarna är mer religiösa), somliga har bara en vag aning om begrepp som Gud och Jesus. De flesta är mycket obildade och lever hela sitt liv i några kvarter och vet inget annat. Ett särskilt rörande porträtt berättar om en yngling som aldrig sett havet, och tror att Frankrike och Italien ligger några kvarter längre bort i London.

Det finns en viss risk att läsaren avskräcks i början av framställningen. Mayhews

initiala funderingar om olika folkslag, med en indelning i bofasta och nomadiska människor och till och med resonemang om skullformer, känns mycket förlegade. Men så fort författaren ger sig ut i storstadens verklighet är han öppen, objektiv, ärlig och metodisk. De dammiga teorierna får snabbt ge vika för närvaron. Den enorma detaljriakedomen gör detta till en av de mest levande berättelser om människor jag läst. Inte minst fascinerar skildringarna av maten. I och med urbaniseringen under första halvan av 1800-talet uppstod en massmarknad för gatumat – föregångare till dagens fast food – som köttpajer, smörgåsar, salta köttbitar, potatis med flott och ostron. Många av månglarna sålde också exklusiva varor som ananas, kokosnötter, sparris, apelsiner, vildfågel och färsk fisk. Själva fick de hålla till godo med brödbitar,

ärtsoppa, blaskigt kaffe, och om de var mycket lyckosamma – lammkött och potatis om söndagarna. Handlarna berättar villigt om hur de fuskar för att över huvud taget få någon vinst. De väger med falska vikter, kokar apelsiner för att få dem att se färska ut eller toppar skämd frukt med några få fina exemplar och blandar levande ålar med döda. I ”London Labor and the London Poor” når de fattigas röster fram till oss genom tiden. Här talar de som offrades för de välbärgades välstånd i världens rikaste land. Här synliggörs de som redan i sin egen tid var osynliga för många. Rösterna träffar läsaren hårt och väcker frågor kring uppdelningen i dagens samhälle. Det är svårt att distansera sig från läsningen. Fattigdomen, det oerhörda lidandet hos halvsvältande, plågade,

utarbetade och förtvivlade människor går inte att värja sig mot. Jag får samma känsla som när jag betraktar ett återställt gammalt fotografi, som är helt tydligt och utan historiens bleknad: de var som vi; detta kunde varit jag.

Till slut blir arbetet övermäktigt för Mayhew och hans med tiden allt fler medarbetare. Projektet överges ofullbordat, somliga säger havererat. Men häri ligger märkligt nog också mycket av dess styrka. Texten kantrar under tyngden av alla observationer, den spräcker sina föregivna ramar. Den omkonstrueras ständigt, likt en myllrande kåkstad som trotsar alla regleringar. Det är detaljerna och rösterna som formar berättelsen, inte någon plan.

I verkets senare delar går Mayhew igenom olika möjliga lösningar på fattigdomsproblemet, och han ser mer och

mer problematiken som strukturell. Han påpekar att ångkraften och andra tekniska framsteg minskar behovet av arbetskraft, samtidigt som vinsterna uteslutande går till kapitalisterna. En problematik som är mycket aktuell i vår tid, fast det i dag är robotar och artificiell intelligens som minskar behovet av arbetskraft, inte ånggeneratorer.

Då som nu fanns det folk som menade att de fattigas misär var deras eget fel, att de var lata, omoraliska, obildbara med mera. Eller så tolkade man fattigdomen som en naturlig världsordning eller ett utslag av Guds vilja. Många av dåtidens konservativa debattörer tyckte att de fattiga borde sänka sina anspråk, precis som de privilegierade i dag ofta föreslår lättnader för sig själva, allt medan de menar att de lågavlönade bör få mindre stöd.

Mayhew ansåg sig inte att ha tid att polemisera med sådana skribenter, men svarade trots allt en av dem genom att skickligt föra i bevis hur det är ständigt ökade vinstkrav som trycker ner de lägsta i misär. Mayhew avslutar sin myllrande skildring med en ännu obesvarad fråga: Varför ska en viss del av befolkningen arbeta i fattigdom för att en annan ska kunna leva i överflöd?

Jens Linder
mat@dn.se

Skribenten: Jens Linder är journalist, kock och författare.

Ledare: Demokratimotstånd och homofobi går hand i hand

TISDAG 30 JULI 2019

Jelena Grigorjeva hade i många år stått upp både för ryska hbtq-personer och politiska rättigheter. På internet pekades hon ut som en viktig måltavla för

homofobiskt våld och hotades flera gånger till livet. För en dryg vecka sedan hittades hbtq-aktivisten ihjälhuggen i en buske i Sankt Petersburg.

Homosexualitet avkriminaliserades i Ryssland 1993. Men hatet har aldrig släppt landet. "Homosexuell propaganda" förbjöds 2013 för att "skydda" ryska barn från material som går emot traditionella familjevärderingar. I själva verket är lagen helt designad för att inskränka hbtq-personers rättigheter.

För två år sedan uppdagades att homosexuella gripits och torterats av polis i den ryska republiken Tjetjenien.

Förföljelserna trappades i vintras upp. Enligt den ryska organisationen LGBT Network våldtogs flera personer med elchockstavar. Passen beslagtogs för att hindra offren att fly. Den federala regeringen i Moskva har undvikit att

kommentera händelserna, medan den politiska ledningen i Tjetjenien förnekade alltihop eftersom "det inte finns några bögar" där.

Mordet på Jelena Grigorjeva sker i en känslig politisk kontext. På lördagen genomfördes i den ryska huvudstaden protester mot att representanter från oppositionen utesluts från Moskvas lokalval, som hålls i september. I vad som kallas den mest brutala och våldsamma insatsen av kravallpolis på flera år fängslades över 1 000 personer, troligen för att avskräcka framtida protester. En av de gripna är oppositionsledaren Aleksej Navalnyj, som därefter förts till sjukhus för vad som har misstänkts vara en förgiftning.

Den ryska regimens popularitet dalar efter att ett antal skatter höjts. Under sommaren har spänningen i landet ökat,

vilket fått eliten att på olika sätt markera att den minsann sitter säkert.

Repressionen mot hbtq-personerna blir ett sätt för myndigheterna att visa att man faktiskt har saker och ting under kontroll – inför landets konservativa befolkning kan man hävda sitt försvar av kristna värderingar mot utländsk dekadens.

Förtrycket mot hbtq-personer fungerar som en cynisk avledningsmanöver inför världens liberala demokratier, som med rätta reagerar, samtidigt som regimen kan fortsätta att underminera den demokratitörstande oppositionen.

Det är inte bara i Ryssland som skymfer mot hbtq-personers rättigheter används för att mobilisera högerkrafter. I Polen ökar sprickan mellan de kosmopolitiska storstäderna och den konservativa landsbygden, vilket deltagare i den polska staden Bialystoks första Prideparad

nyligen erfor. När de firade kärleken drabbades de av brutalt, högerextremt våld.

Regeringspartiet Lag och rättvisa, vars anhängare framför allt tillhör landsbygdsbefolkningen, har precis som Ungerns Viktor Orbán under flera år apat efter den ryska retoriken. Inför höstens val tar man avstamp i kampen mot vad man kallar ”hbtq-ideologin”. Partiledaren Jaroslaw Kaczynski har konstaterat att denna precis som genusvetenskapen och FN:s rekommendationer om sexualundervisning utgör utländska hot mot Polen.

Det är ingen slump att detta händer samtidigt som övriga EU-länder ökar sin press på Polen och Ungern att följa unionens regler om demokrati och rättsstatens principer. Genom att rikta strålkastarna mot liberala krav på hbtq-

rättigheter hoppas man att nedmonteringen av demokratin ska flyga under folkets radar. Det är av högsta vikt att förtrycket mot hbtq-personer fördöms och bekämpas samtidigt som regimernas politiska finter avslöjas.

DN 30/7 2019

Den svaga kronan visar att billiga pengar har ett pris

TISDAG 30 JULI 2019

Klimathänsyn i all ära, att fler svenskar väljer att ta "svemester" och bli kvar i landet har nog främst med det ekonomiska klimatet att göra. Så länge kronan skvalpar

är det dyrt att koppla av på fjärran stränder. I alltfler traditionella turistländer måste svensken numera vända på slantarna.

Även den som svemestrar kommer sannolikt att ha den svaga kronan i tankarna, i alla fall om man kör bil och behöver bensin. All import blir också dyrare.

Kronans sjunkande värde är den mest uppenbara indikationen på att billiga pengar har ett pris. Sedan finanskrisen har en extrem penningpolitik förts i så gott som alla länder, där räntan satts till noll eller till och med minus, och centralbankerna på olika andra sätt pumpat ut krediter i ekonomin.

Trots att finanskrisen aldrig var särskilt allvarlig i Sverige, så har den svenska Riksbanken gått längre än många andra centralbanker med denna politik. Det är

huvudanledningen till att kronan har tappat i värde jämfört med så gott som alla andra valutor.

Fördelarna har varit stora och koncentrerade. Billiga lån har skapat rally på bostadsmarknaden, vilket snabbt ökat förmögenheten och sänkt lånekostnaden för alla som redan äger sin bostad. De billiga krediterna har också pumpat upp börsen. Trevligt för alla som aktiesparar, men en utveckling som koncentrerat välstånd till de kapitalstarka som redan har mest.

Andra får betala desto mer för denna utveckling. Baksidan av de stigande bostadspriserna är att de som nu vill in på bostadsmarknaden eller köpa större måste skuldsätta sig betydligt mer. Detta skapar orättvisor mellan generationerna, och en obalans i ekonomin eftersom de som är sist in både blir mest skuldsatta och ofta

bor i nybyggda områden, där också bostadsrättsföreningarna är som mest skuldsatta.

Traditionellt har en fördel med en lågt värderad valuta varit att det gynnar exportföretag. Så har Sverige devalverat sig ur finansiella trångmål. Men i en alltmer globaliserad värld där företag både köper och säljer över gränserna är den vinsten oklar. Svenska företag får svårt att ha råd med importerade insatsvaror, och den billiga kronan gör att de lättare kan köpas upp.

Att de rikliga krediterna inte i särskilt hög utsträckning går till produktiva investeringar märks också på tillväxten, som sackar i stora delar av västvärlden. Även Sverige har en långvarigt låg tillväxttrend sedan finanskrisen.

Penningpolitiken är kanske inte orsaken till detta, men har genom att skapa goda

tider för välbärgade och inflytelserika grupper sminkat över behovet av ekonomiska reformer.

Mattias Svensson

mattias.svensson@dn.se

”Om vi ska rädda Östersjön måste jordbruket förändras”

TISDAG 30 JULI 2019

DN. DEBATT 20190730

Torskbeståndet minskar. Utbredningen av döda havsbottnar ökar. Kraftig algblomning pågår för fullt. Problemen

för Östersjön radar upp sig och situationen kommer inte bli bättre förrän jordbruket tar sitt ansvar. Lösningen finns i ekologiska kretsloppsjordbruk, skriver Artur Granstedt, docent i växtodlingslära, och Anders Alm, Östersjöexpert på WWF.

Algblomningarna kommer som en årlig påminnelse om att något är mycket fel året om i Östersjön. Mätningar visar tyvärr att övergödningen av vårt innanhav fortsätter trots olika program och punktåtgärder. Hälften av de svenska utsläppen av växtnäringsämnena kväve och fosfor kommer från jordbruket. Ändå är det väldigt tyst om denna stora del av problemet.

Den omställning som behövs verkar vara en för stor och utmanande fråga för politikerna som uppenbarligen inte vågar

stöta sig med de starka ekonomiska jordbruksintressena. Men problemen i Östersjön kan inte lösas långsiktigt utan att man tar tag i just jordbruket och dess stora läckage av växtnäringsämnen till havet. Här borde politiker visa större mod. Jordbrukets intresseorganisationer har dock varit skickliga på att trycka ner de här frågorna både i debatt och i politiken. Mycket av det som diskuteras när det gäller övergödningen av Östersjön handlar om avlopp, reningsverk och vissa industrier. Efter olika åtgärder har man kunnat se vissa lokala förbättringar i kustnära områden, men problemen i Östersjön som helhet har inte minskat. Utbredningen av döda havsbottnar är fortfarande på lika hög nivå som de senaste åren. Dessa havsöknar motsvarar nästan dubbla Danmarks yta.

Även inom det konventionella jordbruket görs en del för att mildra läckaget av näringsämnen, men mest bara på symptomnivå. I Sverige har man aldrig gjort en samlad utvärdering av handelsgödselanvändningen inom jordbruket utan frågan undviks som till exempel i den pågående övergödningsutredningen. Så länge man inte åtgärdar de grundläggande orsakerna kvarstår övergödningsproblemet i Östersjön.

Det grundläggande problemet från svenskt håll är att kretsloppet av näringsämnen är brutet i vårt jordbruk. Större delen av lantbruket i Sverige är uppdelat i dels specialiserade, konstgödselberoende växtodlingsgårdar utan djur, och dels stora specialiserade djurgårdar med alldeles för lite växtodling i förhållande till foderbehovet. Dessa båda är också

geografiskt skilda från varandra. Vi har ett spannmålsdominerat, konstgödslat jordbruk i Mellansverige och södra Skåne. Däremellan finns det så kallade animaliebältet i norra Skåne, Blekinge, Kalmar län och via Småland över till Halland. Där har vi koncentrerad djurhållning och det stora läckaget av växtnäring.

Cirka 80 procent av spannmålen som odlas blir djurfoder vilket innebär ett linjärt flöde av växtnäring från spannmålsregionerna till djurgårdsregionerna. Det innebär ett brutet kretslopp i stor skala, där näringsämnen till slut hamnar i haven i stället för att återanvändas på åkrarna. Ovanpå detta tillkommer en stor import av soja för kraftfoder till djur, vilket både ökar näringsläckaget ytterligare och bidrar

till kemikaliespridning och avskogning i andra delar av världen.

Problemen är desamma i övriga Östersjöländer. Polen och de baltiska länderna gör nu samma misstag som vi började med redan under 1960-talet med specialisering av jordbruket i regioner, ökade insatser av konstgödsel och ökande näringsförluster från gårdar och djurindustrier med för mycket djur. Den samlade belastningen på havet ligger på samma alltför höga nivå, samtidigt som den globala uppvärmningen i sig ytterligare accelererar övergödningsproblemet.

En viktig lösning av Östersjöproblemet är att ställa om till ekologiskt kretsloppsjordbruk med balans mellan djurhållning och växtodling, vilket utvärderats med typgårdar i hela Östersjöregionen i det EU-finansierade

Östersjöprojektet Beras. Det här är ett beprövat jordbruk som är självförsörjande på foder och gödsel, med fleråriga kvävesamlade vallgrödor i växtföljder och som samtidigt minskar jordbrukets negativa påverkan på klimatet och gynnar den biologiska mångfalden. En av dessa ekologiska kretsloppsgårdar blev prisad som årets svenska Östersjöbonde av WWF. Här har vi alltså en lösning och aspekt på jordbrukets miljöproblem som har direkt effekt på de tre högst rankade miljöproblemområden vi har i dag – havet, klimatet och den biologiska mångfalden. Det svenska jordbruket står för ungefär en tredjedel av den klimatpåverkan som vår mat orsakar. Med tanke på detta är det ännu mer anmärkningsvärt att politiker, media och andra talar så tyst om jordbrukets påverkan.

Jordbruket påverkar inte bara den biologiska mångfalden på land utan också i själva Östersjön. De utbredda syrefria, döda bottenarna som övergödningen skapar gör bland annat att färre torskungel bildas och torskbeståndet är nu nere på oacceptabla nivåer. Nyligen införde EU ett totalstopp för kommersiellt torskfiske i södra delarna av Östersjön, vilket inte minst drabbar småskaliga yrkesfiskare. Att få stopp på övergödningen av Östersjön är alltså viktigt även när det gäller att återetablera torskbeståndet. Men även detta är något som sällan diskuteras. Det som behövs för Östersjön, klimatet och den biologiska mångfalden är att vi återupprättar kretsloppet i vårt jordbruk. Här kommer det att krävas ett strukturstöd eller omställningsstöd till bönder som sitter fast i miljömässigt ohållbara investeringar som man tidigare

har uppmuntrats till att göra. Men det ska även kosta att påverka miljön negativt, exempelvis genom en effektiv skatt på konstgödsel.

Jordbruket är en mycket stor del av både problemet och lösningen på bland annat övergödningen av Östersjön. Det måste politiker och andra sluta blunda för.

Fakta. Problem som Östersjön står inför

Växtnäringen som rinner ut i Östersjön från omgivande länder bidrar med nästan en miljon ton kväve och cirka 30 000 ton fosfor per år. Det är mer än dubbelt så mycket utsläpp som för 100 år sedan. Mängderna varierar från år till år, då det är beroende av nederbörden. Trots att växtnäringsläckaget har minskat, främst på grund av nya reningsverk, till samma nivå som den var på 1950-talet, är de fortfarande alldeles för höga för vad havet klarar av.

Jordbruket står i dag för den största delen av växtnäringsstillförseln från land, men också transporter, utsläpp från reningsverk och enskilda

avlopp samt industrin är medskyldiga. Resultatet av den ökade tillförseln av kväve och fosfor blir att havets känsliga ekosystem förändras. Många växt- och djurarter kan inte anpassa sig till de snabba förändringarna och drabbas hårt eller går under. Ett fåtal anpassningsbara arter tar då över och får extra skjuts av de näringsämnen som tillförs. Resultatet är att den biologiska produktionen skenar. Ett exempel på detta är den onaturligt kraftiga algblomningen.

Utbredningen av syrefria och döda bottenar i Östersjön beror också på övergödningen och täcker ett område nästan dubbelt så stort som Danmark.

Källa: Artur Granstedt och Anders Alm

Artur Granstedt, docent i växtodlingslära och ekologiskt lantbruk vid Sveriges Lantbruksuniversitet. Koordinator för EU-projektet Beras 2010–2014. Författare.

Anders Alm, seniorrådgivare om Östersjöfrågor, WWF

Greta Thunberg reser till USA i tävlingssegelbåt

TISDAG 30 JULI 2019

En tävlingssegelbåt ska ta Greta Thunberg över Atlanten. Senare i sommar lämnar hon Sverige – och halva familjen – för ett sabbatsår i klimat- aktivismens namn.

DN har tidigare berättat att klimat-aktivisten Greta Thunberg tar ett sabbatsår innan hon börjar gymnasiet för att delta i två stora FN-möten om klimatet.

Den 23 september ska hon delta i ett möte på FN-högkvarteret i New York. I början av december hålls FN:s årliga klimatkonferens för 25:e gången i ordningen, COP25, i Santiago, Chile. Eftersom Greta Thunberg inte flyger, tar hon sig över med båt tillsammans med sin pappa Svante Thunberg. Det blir den monegaskiska tävlingsbåten Malizia II som tar henne till USA, berättar hon själv på Twitter och Instagram.

”Vi har fortfarande ett fönster av tid när saker är i våra egna händer - men det fönstret stänger sig snabbt. Därför har jag bestämt mig för att göra den här resan nu. Under det senaste året har miljoner unga höjt sina röster för att få världsledarna att vakna upp och se klimatkrisen. Under de kommande månaderna, i New York och Santiago, kommer det visa sig om de har lyssnat”, skriver hon.

Med på båten finns filmmakaren Nathan Grossman, som ska dokumentera hela resan. Den professionella tävlingsseglaren Boris Herrmann och grundaren av teamet Malizia – Pierre Casiraghi är kaptener. Greta Thunberg har tidigare berättat för DN att hon väljer att ta en paus i sina studier för att klimatkrisen kräver akut handlingskraft.

– Det är ett faktum att det är nu det måste hända. År 2020 måste vi ha vänt utsläppskurvan brant ner om vi ska ha chans att stanna under 1,5 eller 2 graders ytterligare uppvärmning. Min skolgång tar ingen skada av att jag gör den ett år senare. Jag kommer att gå gymnasiet sen, sa hon tidigare i år.

Greta Thunbergs resa startar i Storbritannien redan i mitten av augusti och de väntas vara framme i New York omkring två veckor senare.

”Tillsammans med många andra unga människor i Nord- och Sydamerika och världen, kommer jag att vara där. Även om resan blir lång och utmanande. Vi kommer göra våra röster hörda! Det är vår framtid som står på spel och vi måste åtminstone få säga vårt. Forskningen är tydlig och allt vi barn gör är att kommunicera och agera efter den samlade forskningen. Och vårt krav är att världen ska enas bakom forskningen”, skriver Greta Thunberg på Instagram.

I en skriftlig kommentar säger Team Malizias Pierre Casiraghi att han är stolt över att ta Greta Thunberg över Atlanten. – Jag respekterar Gretas mod att ta sig an det här äventyret, säger han.

Tävlingsseglaren Boris Herrmann menar att Thunberg är modig:

– Vi kommer att se till att hon anländer till New York på säkrast möjliga sätt, skriver han.

Alexandra Urisman Otto
alexandra.urisman@dn.se

Marit Sundberg

Fakta. Så ser Greta Thunbergs program ut

I augusti kastar båten loss från Storbritannien och väntas vara framme i New York cirka två veckor senare. Exakt avresedatum är inte spikat ännu.

Fredag den 20 september: Greta Thunberg deltar i en klimat- demonstration.

Måndag den 23 september: Thunberg på FN:s klimatmöte i New York. Under resan planerar hon även att besöka Kanada och Mexiko.

Fredag den 27 september: Thunberg deltar i en ny klimatdemonstration.

Måndag den 2 december: Thunberg deltar i FN:s klimatkonferens som pågår fram till den 13 december i Santiago i Chile. Hon planerar även att besöka andra platser i Sydamerika.

Därför hotar Navalnyj ryska makthavare

TISDAG 30 JULI 2019

Analys

Helgens våldsamheter i Moskva, då 1 400 personer greps av kravallpolis, visade hur kringskuren demonstrationsrätten är i Ryssland. Omvärlden har också fått se hur farligt det är att protestera mot Kreml: En av de gripna, Aleksej Navalnyj, sökte sjukhusvård efter en misstänkt förgiftning.

Vad är Putin rädd för? Den frågan skulle kunna besvaras med ”gatans parlament”.

Men ett sådant svar gällde på den tiden den ryske presidenten åtnjöt exceptionellt höga förtroendesiffror och utan problem kunde se till att han eller hans allierade vann val på olika nivåer.

Den våldsamma repressionen under helgens demonstration i Moskva pekar däremot snarare mot ett annat svar: Putin kan inte längre vara så säker på att han eller hans maktparti kan segla fram till lika enkla valsegrar som förr.

Väljarnas godkännande av Putins ledarskap, som i samband med presidentvalet 2018 låg på 64 procent, sjönk stegvis och befann sig i början av denna sommar på 49 procent – den lägsta noteringen sedan han blev president 2000.

Under det senaste året har tusentals ryssar runt om i landet protesterat mot höjd

pensionsålder och korruption i statsapparaten.

Det protesterna riktade sig emot denna gång var att Moskvas valkommission har beslutat att utestänga oppositionella eller oberoende kandidater från att få ställa upp i valet till stadsfullmäktige den 8 september.

Utöver Aleksej Navalnyj är flera andra av de gripna kända namn: Ilja Jasjin, Dmitrij Gudkov och Maria Aljochina, ledande medlem i konstnärskollektivet Pussy Riot. Navalnyj dömdes till 30 dagars arrest redan i onsdags, det vill säga innan demonstrationerna inleddes i lördags, anklagad för att ha manat folk att demonstrera. På söndagen fördes han akut till sjukhus, sedan han utvecklat symptom – svullet ansikte och rodnader – som enligt hans läkare kunde tyda på att han exponerats för en ospecificerad kemisk

substans. På måndagen återfördes han till fängelset.

Man kunde tycka att ett dåligt lokalt valresultat för Putins lojalister i Moskva – eller ens en valförlust – inte borde utgöra något större hot mot presidentens maktposition. Stadsfullmäktige är ingen tung maktfaktor i Moskva, lika lite som statsduman är det på riksnivå. I huvudstaden är det borgmästaren Sergej Sobjanin som styr, på samma sätt som Putin gör det i Rysslands federala statsledning.

Putin sitter dessutom säkert i Kreml till 2024, då hans andra sexåriga mandatperiod löper ut och han enligt landets konstitution inte får kandidera en gång till.

Men det är också just där problemet sitter. Tidpunkten när Putin blir vad man i USA kallar för "lame duck" närmar sig sakta

men säkert, samtidigt som hans obestridda auktoritet inte längre är vad den var för några år sedan.

Så vad händer när vi har kommit dit?

Avser Putin att avgå och lämna plats för ett fritt val av efterträdare? Den enorma centraliseringen och personifieringen av makten i Kreml under Putins 20 år vid makten gör det allt mindre sannolikt. Det öppnar för att Putin kan komma att fortsätta som Rysslands ledare, i en eller annan form. Det är i varje fall vad många av hans anhängare hett önskar sig – och hans motståndare fruktar.

En av de mest populära spekulationerna, som har fått förnyad kraft på sistone, är att Ryssland slås ihop med Belarus, den tredje största slaviska före detta sovjetrepubliken. Det är en idé som såväl Putin som den belarusiske presidenten Alexander Lukasjenko har sagt sig gilla.

Genom denna annektering skulle det då skapas en ny unionsstat, och därmed skulle det inte finnas några grundlagsenliga hinder för Putin att bli statschef igen efter 2024, men nu som ledare för den nya ”Ryska konfederationen” (som enligt dessa teorier också skulle bestå av de av rysk militär kontrollerade delarna av Ukrainas regioner Donetsk och Luhansk). Det är här den våldsamma polisinsatsen, och arresteringen av Aleksej Navalny kommer in. Den ledande Putinkritikern, korruptionsjägaren och bloggaren Navalny har gång på gång, genom olika juridiska trick, hindrats från att ställa upp i val – senast i samband med presidentvalet 2018. Då fick han inte ställa upp på grund av att han efter ett högst omdiskuterat åtal dömts till ett villkorligt

fängelsestraff. Putin vann valet överlägset, utan någon seriös motkandidat.

Den gång som Navalny faktiskt har tillåtis att kandidera, i borgmästarvalet i Moskva år 2013, visade han att han kunde utgöra ett allvarligt hot mot Rysslands makthavare. Navalny vann 27 procent av rösterna, en bra bit efter borgmästare Sobjanin, men det överträffade ändå prognoserna.

Allt sedan dess har Navalny spelat en mycket viktig roll som oppositionsledare. Efter att tidigare premiärministern Boris Nemtsov mördades i Moskva i februari 2015 är han i praktiken den ende oppositionspolitikern i Ryssland. Nyheterna från fängelset och sjukhuset är därför illavarslande, även om Navalnyjs liv inte just nu tycks vara i fara och vi inte vet exakt vad som har hänt honom. Den

märkliga allergichocken ser ut som en del av ett olycksbådande mönster.

Har han utsatts för ett mordattentat är han i så fall den senaste i raden av oppositionella, oliktänkande eller landsflyktiga personer – politiker eller journalister – som regimtroga krafter i Moskva har försökt undanröja.

Nemtsov sköts ihjäl på öppen gata, inom synhåll för Kreml. Den obekväma grävande reportern Anna Politkovskaja mördades i sin trappuppgång 2006.

Inte sällan har metoden varit just förgiftning. Innan Politkovskaja till slut dödades utsattes hon för ett förgiftningsförsök (giftet blandades i en kopp te när hon var på väg till norra Kaukasus).

Den avhoppade FSB-spionen Alexander Litvinenko bjöds också på te av två ryska säkerhetsagenter i London – innehållande

det radioaktiva ämnet polonium-210 – och dog en under vedervärdiga plågor på ett engelskt sjukhus.

Och Navalnyj själv var illa ute när han attackerades av en okänd gärningsman som kastade syra i hans ansikte. Navalnyj förlorade enligt uppgift 80 procent av synen på ena ögat.

Michael Winiarski

Uppgifter om att oppositionsledaren kan ha förgiftats

TISDAG 30 JULI 2019

Oppositionsledaren Aleksej Navalnyj har nu skrivits ut från sjukhuset, där han behandlades för vad som uppgavs vara en allergisk reaktion.

Samtidigt florerar uppgifter om att den egentliga orsaken är förgiftning – vilket tillbakavisas av hans medarbetare som

hänvisar till dåliga sanitära förhållanden i fängelset.

I söndags blev det känt att den ryske oppositionsledaren Aleksej Navalnyj förts till sjukhus för vad som uppgavs vara en allergisk reaktion. Enligt hans talesperson hade han drabbats av hudrodnad och kraftig svullnad i ansiktet.

Nu uppger sjukhuset där han behandlas att tillståndet är "tillfredsställande". En läkare på sjukhuset säger till den ryska nyhetsbyrån Interfax att han drabbats av utslag, men att han mår bättre. På måndagseftermiddagen meddelade sjukhuset att han var utskriven.

En ögonläkare som tidigare behandlat Navalnyj hävdar att man inte kan utesluta att oppositionsledaren har blivit förgiftad. Hon har emellertid inte undersökt honom själv, utan bara tillåtits tala kort med

honom genom en dörrspringa på söndagen.

”Vi kan inte utesluta att giftskador på hud och slemhinnor av en okänd kemisk substans tillfogats med hjälp av en tredje part”, skriver läkaren Anastasia Vasiljeva på Facebook enligt Reuters.

Enligt läkaren hade Navalnyj utslag på överkroppen, hudförändringar och rinnande ögon. Hon har uppmanat att prover från oppositionsledarens lakan, hud och hår ska undersökas vad gäller kemikalier – och anser det misstänkt att hon inte fick tillstånd att undersöka honom.

Navalnyjs advokat Olga Mikhailova skriver på Facebook att hon anser att hans symptom väcker misstankar eftersom han aldrig haft allergier tidigare.

Men Navalnyjs medarbetare Leonid Volkov tror inte att det finns något suspekt

bakom oppositionsledarens hälsotillstånd. Han menar att han själv satt frihetsberövad i exakt samma lokal förra månaden och då också drabbades av hudutslag – vilket han hävdar berodde på dåliga sanitära förhållanden, skriver The Guardian.

Navalnyj ska vara frihetsberövad i 30 dagar. Han greps redan före lördagens demonstration i Moskva, då oppositionen protesterade mot vad de hävdar är orättvisa uteslutningar av oppositionella kandidater från lokalvalet i Moskva i september. Demonstrationen hade inte fått tillstånd av myndigheterna och över tusen personer greps.

Natalia Zviagina på Amnesty International menar att polisens ingripande utgör ett nytt lågvattenmärke för de ryska myndigheterna. Hon uppmanar polisen att släppa alla gripna.

– Ingen borde sitta inspärrad bara för att ha utnyttjat sin rätt till yttrandefrihet och fredlig sammankomst, säger hon enligt The Guardian.

Oppositionen planerar en ny demonstration på lördag den 3 augusti, för att upprätthålla pressen på de ryska myndigheterna.

Marit Sundberg
Aleksej Navalnyj.

Aleksej Navalnyj är en rysk aktivist, jurist och politiker.

Han har gjort sig känd genom sin skarpa kritik mot landets regering och mot korruption.

Han var en av dem som uppmanade till den protest som hölls i Moskva i lördags. Protesten vände sig mot att oppositionella kandidater utesluts från ett kommande lokalval i huvudstaden den 8 september.

Navalnyj fängslades i onsdags och ska sitta frihetsberövad i 30 dagar.

Nye premiärministern vägrar låta Skottland hålla ny folkomröstning

TISDAG 30 JULI 2019

Kommentar

Boris Johnson har gjort en rivstart som premiärminister med tal i England och Skottland, och snart även i Wales och Nordirland.

– Utträdesavtalet med EU är dött. Men det finns utrymme för att nå ett nytt avtal, sa Johnson på måndagen.

Samtidigt föll pundet till den lägsta nivån på två år mot euron och dollarn.

Inga om, inga men. Storbritannien ska lämna EU den 31 oktober.

Med det budskapet tillträdde Boris Johnson premiärministerposten, och på kort tid har han visat att han menar allvar. Den brittiska regeringen förbereder sig nu för vad många bedömare fruktar kan bli den värsta politiska och finansiella turbulensen sedan andra världskriget. Officiellt är Johnsons budskap att allt kommer att gå bra, och att han räknar med att man kommer att nå ett nytt avtal med EU i god tid före den 31 oktober.

Men det mesta som Johnsons ministrar gör och säger motsäger det.

På måndagen avslöjade Daily Telegraph att regeringen förbereder en kommunikationssatsning för drygt en miljard kronor, som ska informera företagare och enskilda medborgare om hur de bäst förbereder sig för en hård, avtalslös Brexit.

På måndagen hölls också det första mötet med regeringens nya Kommitté för utträdesstrategin ("Exit Strategy Committee", eller bara "XS") – som i brittisk press genast döpts om till "Krigskabinettet" ("War Cabinet").

I denna grupp ingår sex personer som alla är öppna för en avtalslös Brexit: premiärminister Boris Johnson, kabinetsminister Michael Gove, finansminister Sajid Javid, utrikesminister Dominic Raab, Brexitminister Stephen Barclay och justitiekansler Geoffrey Cox.

De ska träffas två gånger i veckan, och inför det första mötet skrev Michael Gove i Sunday Times att ”det mest sannolika utfallet” nu är en avtalslös Brexit.

Men på måndagen förklarade Boris Johnson att han inte håller med sin minister.

– Nej, absolut inte. Jag förväntar mig att vi når ett avtal, det är det vi siktar mot. Men Michael har helt rätt i att det ansvarsfulla att göra för regeringen i nuläget är att förbereda oss för att lämna utan ett avtal, sa premiärministern när han besökte en flottbas i Faslane i Skottland.

Några timmar tidigare hade utrikesminister Dominic Raab sagt till brittiska BBC:

– Jag tror att det skulle vara lättare att få till ett bra avtal efter att vi lämnat EU. För då skulle vi vara ett oberoende tredje land.

Det är inte lätt för EU-ledarna att tolka dessa motsägelsefulla signaler. Pundet föll på måndagen till sin lägsta nivå på två år mot euron och dollarn.

Men efter tre års turer har många på kontinenten börjat förstå att det brittiska EU-utträdet handlar minst lika mycket om inrikespolitik, som om relationen till unionen. Det underströks när Boris Johnson efter sitt tillträde gav sig ut på turné i mellersta och norra England, för att lugna dem som röstade för att lämna EU. Han utlovade mångmiljardbelopp i infrastruktursatsningar och regionalstöd – sannolikt för att kompensera för de jobb som kan försvinna i bland annat bil- och stålindustrin efter en avtalslös Brexit.

Men framför allt upprepade han löftet om att briter kommer att lämna EU den 31 oktober.

Genom att binda sig så hårt till ett datum vill Johnson sätta press på de övriga 27 EU-länderna, samtidigt som han hoppas vinna tillbaka de miljontals konservativa väljare som röstade på Brexitpartiet i EU-vallet.

Det sistnämnda tycks åtminstone ha börjat bra. Flera nya opinionsmätningar visar att Tories åter är största parti i Storbritannien med omkring 30 procent av väljarstödet – medan Brexitpartiet backat till cirka 15 procent.

Trots denna ”Boris-effekt” ska nog Johnson vara försiktig med att dra för stora växlar. Det är vanligt att nya premiärministrar möts av ett uppsving i opinionen.

När Theresa May tillträdde 2016 lyfte hon Tories mer än Johnson gjort nu, räknat i procentenheter (men så var Mays företrädare också David Cameron).

I Tories partigrupp i parlamentet finns fortfarande flera ledamöter som hotar öppet med att avsätta Johnson i höst om det ser ut att bli en avtalslös Brexit. Det är inte minst för att förebygga det som premiärministern slår så mycket och hårt på den patriotiska trumman.

I Skottland har de konservativas ledare Ruth Davidson dock markerat avstånd från idén om en avtalslös Brexit. Och Skottlands försteminister Nicola Sturgeon talar allt högre om en ny folkomröstning om självständighet.

– Skottland har ignorerats genom hela Brexit-processen. Det är det dags för alla som bryr sig om Skottlands framtid att enas, staka ut vår egen väg och säga till Tories: sluta ta vårt land mot katastrof, sa Sturgeon, som leder det skotska nationalistpartiet SNP.

Vid sitt besök avfärdade Johnson att ge tillstånd till en ny folkomröstning.

Nu i veckan fortsätter han sin turné i Förenade kungariket: först till Wales och därefter Nordirland, vars gräns till Irland fortfarande är den stora stötestenen i Brexitförhandlingarna.

Irlands premiärminister Leo Varadkar har varnat för att många i Nordirland kan komma att kräva ett enat Irland, om det blir en avtalslös Brexit. Även detta avfärdas dock av Johnson, som i stället slår fast att den nödlösning för Nordirland som funnits i utträdesavtalet måste slopas. – Jag vill att vi ska sträcka ut handen, och gå den där extra milen, eller tusen milen. Men vad vi tänker göra helt klart är att nödlösningen för Nordirland inte fungerar, att den måste bort.

Utträdesavtalet med EU är dött. Men det

finns utrymme för att nå ett nytt avtal, sa Johnson på måndagen.

Frågan är om någon i övriga EU håller med om det.

Hittills har EU-ledarna närmast unisont avfärdat att omförhandla utträdesavtalet, vilket såväl i Bryssel som i Paris och Berlin beskrivs som ”det enda och det bästa tänkbara avtalet”.

Det återstår att se hur länge den linjen ligger fast.

Erik de la Reguera

erik@delareguera.se

Fakta. ”Boris-effekt” efter partiledarvalet

Tre olika mätningar som gjorts efter att Boris Johnson utsågs till premiärminister i onsdags visar på ett kraftigt uppsving för hans parti konservativa Tories i Storbritannien.

Omkring 30 procent av väljarna stöder nu Tories. Brexitpartiet backar till omkring 15 procent.

Labour ligger på mellan 21 och 29 procent, enligt mätningarna.
Liberaldemokraterna får mellan 16 och 20 procent.

Tre döda efter skottdrama på matfestival

TISDAG 30 JULI 2019

Tre personer, varav två barn, dödades och flera andra skadades när en gärningsman öppnade eld på en matfestival i den amerikanska delstaten Kalifornien.

Även den misstänkte skytten – en 19-årig man – dödades. Motivet till skottdramat är okänt.

Skottdramat inträffade under den pågående vitlöksfestivalen i Gilroy, knappt fem mil sydost om San Jose. Den årliga tredagarsfestivalen höll på att avslutas på

söndagen när en beväpnad man började skjuta urskillningslöst in i folkmassan.

– Jag såg honom skjuta hej vilt i alla riktningar. Han siktade inte på någon speciell, säger Julissa Contreras, som bevittnade skottlossningen, till tv-kanalen NBC.

Tre personer, varav två barn, dödades när skytten öppnade eld. Det rör sig om en 6-årig pojke, en 13-årig flicka och en man i 20-årsåldern, sade Gilroys polischef Scot Smithee vid en presskonferens på måndagen. Flera personer skadades dessutom under dramat.

– Vi har inget motiv, sade Scot Smithee. Polisen ingrep snabbt och sköt gärningsmannen, en 19-årig man, till döds. 19-åringen hade tagit sig in på området genom att klippa upp ett stängsel och på så sätt undvikit metalledetektorerna som fanns vid festivalens entré. Han var

beväpnad med ett automatvapen som han köpt lagligt i delstaten Nevada tidigare i juli månad, sade Smithee.

Polisen utreder också uppgifter om att ytterligare en person kan vara inblandad i skottlossningen, men har inte gjort några ytterligare gripanden.

Kaliforniensenatorn Kamala Harris, demokratisk aspirant inför presidentvalet 2020, kommenterade dådet på Twitter.

”Tacksam för de patruller som är på plats i Gilroy. Mina tankar går till dem som skadats av detta meningslösa våld”, skriver hon.

Dödliga massskjutningar inträffar ofta i USA, ett land vars liberala vapenlagstiftning gör det enkelt att skaffa avancerade vapen. De senaste årens många skolskjutningar har väckt en diskussion om skärpningar av lagarna, men frågan är infekterad och olika försök

att begränsa tillgången till vapen brukar
stoppas.

TT AFP Reuters

Erik Ohlsson: Tongivande länder tvekar att delta i marin ”polisstyrka”

TISDAG 30 JULI 2019

**För att hindra att det spända
säkerhetsläget kring Hormuzundet**

förvärras måste parterna – Iran, USA och Storbritannien – samtala med varandra.

Men just nu överröstras förhandlingsförsöken av kanonbåtarnas muller.

På måndagen anlände jagaren HMS Duncan från engelska flottan till Hormuzsundet. Krigsfartyget ska eskortera brittiska handels- och oljefartyg genom det smala sundet och hindra onda anslag från iranska revolutionsgardister. Sedan tidigare finns fregatten HMS Montrose på plats i sundet.

Samtidigt försöker både USA och Storbritannien att formera internationella skyddsinsatser i Hormuzsundet. Tanken är att flera länders krigsfartyg ska eskortera den civila fartygstrafiken.

Problemet är att idén om militär fartygseskort lanseras av USA och

Storbritannien, länder vars regeringar navigerar i ytterst osäkra vatten vad Iranpolitik anbelangar.

De hotfulla utspel som den amerikanske presidenten Donald Trump kommit med gentemot Iran – krigsfartyg på plats och kompromisslös retorik – har inte alls haft önskad effekt. Irans ärrade utrikesminister Mohammed Javad Zarif har visat sig överlägsen Trump när det gäller det som på diplomatspråk kallas brinkmanship – att gå så nära ett sammanbrott och en konfrontation som möjligt, för att dra sig tillbaka i sista stund.

Och den brittiska regeringen, med Boris Johnson i spetsen, har fått rannsaka sig själva: var det verkligen så välbetänkt att beslagta den iranska tankern Grace 1 utanför Gibraltar? Grace 1 ligger för ankar i den brittiska kronkolonin sedan snart en månad. Försöken att sätta press på Iran

med Grace 1 som "gisslan" har hittills inte lett någon vart. I stället har krisen eskalerat.

Storbritanniens ogenomtänkta agerande har sannolikt bidragit till att tongivande länder som Japan och Tyskland visat ytterst lite intresse att ingå i en marin "polisstyrka" i Hormuzsundet och Persiska viken. Frankrike sade nej i förra veckan, Sverige avvaktar. Sydkorea kommer enligt regeringskällor att skicka en flottenhet som just nu finns i Adenviken.

Men även om koalitionen av krigsfartyg blir av mindre omfattning än vad USA/Storbritannien tänkt sig, är initiativet ett tecken på att det är militär hårdvara och inte samtal som just nu dikterar villkoren i krisen kring Hormuzsundet. Iran kallar den marina skyddsinsatsen för "fientlig" och provokativ".

Ett möte i Wien på söndagen mellan de länder som vid sidan om USA skrivit under kärnenergiavtalet med Iran gav inga konkreta resultat. Även om parterna – Ryssland, Tyskland, Frankrike, Storbritannien och Kina samt Iran – sade att samtalen varit "konstruktiva".

Krisen mellan Iran och västvärlden har dessutom spätts på av uppgifterna om att den iranska krigsmakten testskjutit medeldistansmissiler av typen Shahab-3 i förra veckan.

Erik Ohlsson

Fakta. Krisen i Hormuzsundet

I början av maj trappade USA upp sina sanktioner mot Iran. Kort därefter attackerades fyra oljetankrar i Omanbukten nära Hormuzsundet. Iran gavs skulden med nekade.

Den 20 juni sköt Iran ned ett obemannat amerikanskt övervakningsplan. Enligt president

Donald Trump gav han USA:s krigsmakt attackorder mot Iran men drog tillbaka ordern.

Den 4 juli beslagtogs brittisk flotta den iranskägda tankern Grace 1 utanför Gibraltar, med motivet att fartyget bröt mot EU:s sanktioner mot Syrien (lasten ombord sades vara på väg till ett syriskt raffinaderi).

Den 19 juli beslagtogs den brittiskflaggade och svenskägda Stena Impero av militär från Irans revolutionsgarde, med förklaringen att fartyget brutit mot internationella regler. Ägaren Stena Bulk nekar.

Kort därefter beslöt USA i samarbete med Saudiarabien att förlägga trupper på saudisk mark. Storbritannien förlägger två krigsfartyg till Hormuzsundet för att övervaka civila transporter.

Kina uttrycker stöd för Carrie Lam

TISDAG 30 JULI 2019

Kina/Hongkong.

Den administrativa byrån HKMAO, som är ansvarig för samarbetet mellan Fastlandskina och Hongkong höll på måndagen en presskonferens om den senaste tidens våldsamheter i Hongkong. Det är den första av sitt slag sedan Storbritannien överlämnade Hongkong till Kina 1997.

Förutom att Kinas centralregering återigen proklamerade sitt stöd för Hongkongs ledare Carrie Lam och stadens polis, enligt

Reuters, så uttryckte HKMAO också att ”Hongkongs regering och samhälle behöver utveckla mer effektiva sätt att hjälpa unga människor framföra sin oro över boende, anställningar och andra frågor”.

Hongkongs invånare uppmanades också att motsätta sig våldet.

DN-TT

Poeten Platon perfekt Prideläsning

TISDAG 30 JULI 2019

Innan Platon blev filosof var han poet. Det menar i alla fall en något tvivelaktig romersk källa, Claudius Aelianus, som också påstår att Platon valde att avsluta sin poetiska karriär av skam över att han var så mycket sämre än Homeros.

Historien är med största sannolikhet falsk. Och de kärleksepigram som tillskrivits Platon skrevs förmodligen av en eller flera långt senare författare. Några är emellertid underbara, och som upptakt till

Prideveckan passar jag på att läsa om dem: de flesta handlar nämligen om män.

I ett epigram ser "Platon" sin älskare titta på stjärnorna, och önskar att han själv var natthimlen, "så att jag skulle kunna titta på dig med många ögon". Men min favorit är epigrammet till Agathon, där det så fulländat beskrivs hur det är att vilja gå upp i en annan människa, smälta samman med den. Det lyder ungefär så här:

"När jag kysste Agathon, kände jag min själ stiga till mina läppar – den stackaren försökte hoppa över."

Rebecka Kärde

"Vi kommer alltid att stå bakom de utsatta och förnedrade"

TISDAG 30 JULI 2019

För en vecka sedan gick högerextrema grupper till våldsam attack mot den första arrangerade prideparaden i polska Bialystok. I en appell från hela redaktionen uppmanar nu tidningen Gazeta Wyborcza till solidaritet.

Vi måste visa solidaritet. Annars kommer ingen att protestera när de kommer för att hämta dig, hämta mig, hämta oss. Vi ställer oss därför bakom dem som i förra veckan utsattes för den våldsamma attacken mot prideparaden i Bialystok, och bakom alla hbtq-personer. Vi kommer alltid att stå bakom de utsatta och förnedrade, och dem vars rättigheter kränks. Gazeta Wyborcza återvänder alltså till sitt credo: Ingen frihet utan solidaritet. Vi såg nationalister marschera, där huliganer med keltiska kors sparkade unga tjejer i huvudet. Vi såg katoliker ropa ”fuck off” och kyrkans representanter tacka dem för deras ”patriotism och försvar för katolska värden”. Vi såg likgiltigheten hos åklagare och polis när våldsverkarna skulle lagföras. Och vi är övertygade om att vi måste ställa oss på rätt sida – bakom de slagna, inte de som slår.

Auktoritära stater blomstrar inte på grund av onda människors handlingar, utan för att de goda låter dessa handlingar ske. Den auktoritära makten behöver ständigt nya fiender. I Polen har man piskat upp hat mot flyktingar, demonstranter, kvinnor som försvarat sina reproduktiva rättigheter, tyskar, judar, ukrainare, eliterna som är ”styrda av Soros”, unga läkare, människor med funktionsvariationer, lärare och deras elever och företrädare för ”genusideologin”.

I dag attackerar makten hbtq-rörelsen, i morgon hittar den en annan syndabock bland de mest utsatta och stigmatiserade. Med stöd från kyrkans fanatiker sätter dessa auktoritära krafter en ära i att representera den ”hälsosamma” heterosexuella majoriteten – katolikerna, patrioterna och de ”riktiga” polackerna.

Parallellerna till historien får blodet att isa sig.

Det börjar alltid med att staten medvetet blundar för hatspråk och symboliskt våld, innan det fysiska våldet följer som en logisk konsekvens. De auktoritära sår vinden och skördar stormen, och förnekar sedan allt ansvar för övergreppen de inspirerat till.

Gazeta Wyborcza återvänder nu till sitt ursprungliga credo: Ingen frihet utan solidaritet. Många av oss som tillhör den generation som grundade tidningen ropade precis detta under protesterna mot undantagstillståndet i december 1981.

Vissa av oss hamnade i fängelse, andra i interneringsläger. Det var vårt pris, men allt det där tillhör nu det förflutna.

Det räcker inte att bara deklarera sin solidaritet, och vi har alltid försökt leva upp till våra ord. Tillsammans med våra

läsare organiserade vi stödaktioner till förmån för offren för översvämningarna i Polen 1997, vi skickade humanitär hjälp till det belägrade Sarajevo, och stod på Majdan tillsammans med Ukrainas demokratikämpar. Vi har gått ut och krävt värdiga förlossningsvillkor och deltog i de "svarta" protesterna mot inskränkningar i kvinnors reproduktiva rättigheter. Vi har ställt oss bakom de utblottade, de som dör på grund av föroreningar eller vräcks från sina hem. Vi har tillsammans gått ut på gatorna för att försvara den polska konstitutionen, det oberoende rättsväsendet, grundläggande rättigheter och mänsklig värdighet. Vi stod upp för de modiga kvinnor som blev misshandlade av nationalister i samband med självständighetsdagen.

Och i dag står vi bakom dem som attackerades under Prideparaden i

Bialystok den 20 juli, och bakom hela hbtq-rörelsen. Vi kommer alltid att stå bakom de utsatta och förnedrande, och dem vars rättigheter kränks. Majoritetens frihet får aldrig innebära tyranni över minoriteterna. Det här är särskilt viktigt när majoriteten åtnjuter statens uttalade stöd, medan minoriteterna lämnas maktlösa åt sitt öde.

Vi vet inte vem som först ropade slagordet ”Ingen frihet utan solidaritet” i Gdansk i augusti 1980. Vem det än var skulle nog han eller hon ha svårt att greppa vilken tyngd de orden skulle komma att få i relation till de utmaningar vi står inför i det tjugoförsta århundradet. Världen rör sig åt fel håll, och det är avgörande för oss att vara solidariska med framtidens offer för dagens kortsiktighet och egoism.

”Ingen frihet utan solidaritet” är ett credo som förpliktigar. Världen som vi känner

den – stabil, trygg, förutsägbar – kommer att kollapsa framför våra ögon om vi fortsätter att ägna oss åt det inåtvända egenintresset. Det kommer att öppna dammluckorna för populister och politiska charlataner.

Vi har alla, efter förmåga, möjlighet att protestera mot det onda. Att gömma sig bakom en bekväm tro att något inte angår oss är inget annat än tyst samtycke inför våldet – det gör oss medskyldiga.

Vi lovar att aldrig stå tysta eller likgiltiga, eftersom tystnad och likgiltighet kan kosta andra livet. Ingen ska lämnas ensam. Och därför återvänder vi till vårt ursprung:

”Ingen frihet utan solidaritet.”

Redaktionen för Gazeta Wyborcza

Meghan sätter Greta Thunberg på Vogueomslag

TISDAG 30 JULI 2019

Medier.

Meghan, hertiginnan av Sussex (tidigare Meghan Markle), har bjudits in som gästredaktör för septembernumret av det brittiska modemagasinet Vogue.

På omslaget, som går under namnet "Forces for change", har Meghan valt att lyfta fram 15 inflytelserika kvinnor, däribland svenska klimataktivisten Greta Thunberg, som nu blir en av de yngsta någonsin att pryda Vogues omslag, enligt Vogue. Andra som syns på omslaget är

Nya Zeelands premiärminister Jacinda Ardern, skådespelaren Salma Hayek Pinault och boxaren Ramla Ali.

Fotografen Peter Lindbergh, som i huvudsak tog bilderna till septemberomslaget i London och i New York, fick ta sig till Stockholm för att fotografera Greta Thunberg, som enligt Vogue inte ville tumma på principen att inte flyga.

TT

Ledare: Dubais glitter får inte dölja det stenhårda förtrycket

ONSDAG 31 JULI 2019

Prinsessan Haya har flytt till London tillsammans med sina två barn. Där har hon ansökt om skilsmässa från sin make,

shejk Mohammed bin Rashid Al Maktoum, emir av Dubai.

Prinsessan Haya är shejkens sjätte och yngsta hustru, hon har en universitetsexamen från Oxford och en egen karriär som bland annat ordförande i Internationella ridsportförbundet. Hon är dessutom halvsyster till Jordaniens nuvarande kung Abdullah.

Hon tampas dock med en mycket mäktig man, en av Mellanösterns allra mest inflytelserika. Emiren är enväldshärskare samt multimiljardär. Det råder heller inga tvivel om att han kommer att försöka hämta hem "sina" kvinnor med soldater och låsa in dem i årtal. En av hans döttrar, prinsessan Latifa, rymde 32 år gammal från det instängda slottslivet 2018 och berättade då utförligt om sin ofrihet på Youtube. Men hon fångades in på en båt

utanför Indien och har sedan dess bara setts till vid något enstaka tillfälle.

Ytterligare en dotter lurade sina fångvaktare på familjens gods i Surrey i Storbritannien år 2000 och gav sig av. Även hon fångades in och sitter sedan dess i husarrest i hemlandet. Detta är en god illustration av vad en klanstyrd diktatur innebär, till och med för de mest privilegierade kvinnorna i samhället. Förenade Arabemiraten, i vilken Dubai ingår, är en tyranni, Saudiarabien en annan.

Det är dock lätt att låta sig luras av det materiella överflödet och utvecklingen. Dubai har gått från tält till skyskrapor på en generation – utan att förlita sig på olja. Bara 5 procent av bnp kommer från det svarta guldets. I stället har man satsat på att göra Dubai till ett finanscentrum och en besöksdestination. Varje år kommer 16

miljoner turister för att beundra världens högsta byggnad, Burj Khalifa (som för övrigt ägs av shejk Mohammed) och för att handla, bada och roa sig.

Men fler borde se misären bakom potemkinkulisserna. De sju emiraten är hårdföra autokratier med ett systematiskt förtryck av kvinnor. En man får ta sig upp till fyra hustrur och han har rätt att slå dem och sina barn. En kvinna får bara gifta sig med en man och måste ha klartecken från en manlig förmyndare för att få byta ringar. En kvinna har också svårt att begära och få skilsmässa.

Det är dessutom inte bara staten som kringskar kvinnornas vardagsliv. Det patriarkala tankegodset är djupt rotat i regionen. I Arab Barometer uppger en majoritet av befolkningen i arabvärlden att en kvinna förvisso ska kunna bli statsöverhuvud, men när det kommer till

familjeangelägenheter är det mannen som ska ha sista ordet. Även merparten av kvinnorna anser detta.

Enligt Freedom House, som rankar politisk frihet, är Förenade Arabemiraten ett mycket ofritt land. Det finns ingen yttrandefrihet över huvud taget. Inga politiska partier är tillåtna. Det finns inga folkvalda lagstiftande församlingar.

Dessutom jobbar miljontals gästarbetare – de motsvarar 85 procent av befolkningen – under usla förhållanden och utan skydd från rättsstaten. Att vara med i en fackförening är inte tillåtet.

Det är sorgligt – och oacceptabelt – att det finns så många människor i Förenade arabemiraten som lever olyckliga i alla sina dagar.

Om man funderar på att besöka det förrädiskt glimrande shoppingparadiset bör man ta ställning till om man

därigenom vill stötta ett land som så flagrant förtrycker fångarna i systemet. Dubai är motsatsen till guld och gröna skogar. Till och med för emirens allra närmaste kvinnliga familjemedlemmar.

DN 31/7 2019

Liksom Sherlock Holmes ser de genast vilken

klass hon kommer ifrån

ONSDAG 31 JULI 2019

**I vänsteraristokraten Gregorios familj -
övertrumfar klasshögfärden jämlikhets-
ideologin.**

Paula, 62, går utför Valparaíso's backar med raska steg. Det gäller att sätta de höga klackarna rätt mellan kullerstenarna och sjasa bort närgångna gathundar. I sena kvällen, under samma väg tillbaka, stryker där ibland också tvåbenta odjur. Men den raglande sjöman som kommer för nära gör det på egen risk, Paula har härdat sen barnsben i labyrinten av branta gränder.

Någon gång ser hon sin bror i rännstenen. Hon tänker på honom som liten pojke och är nära att gråta. Men hon sväljer hårt och låter bli. Om fem minuter skall hon stå vid disken, leende och utan röda ögon. Det är en gammaldags butik, med myriader olika plagg i små utdragslådor av trä, från golv till tak. Paula måste upp på stegar, skjutna på räls, för att komma åt de högre etagerna. Mycket av sortimentet är sånt vi förknippar med studentspex – korsetter, hängslen och nattmössor. Men här håller man stilen: om så hela jorden går över till joggingdojor och jeans med fabriksgjorda revor så kommer Chiles rättssalar, banker och skolor att hålla fast vid klädkoden. För något år sen träffade Paula Gregorio, en akademiker i hennes egen ålder som återvänt efter många år i främmande land.

Han var stjärnreporter på en europeisk tidning, men den gick omkull, och nu hankar han sig fram med att spökskriva andras memoarer. Arbetet har sina komiska sidor, kunderna betalar för att få sina livsverk förgyllda och nobiliserade. Gregorio är kommen ur Chiles översta vänsteraristokrati, en klass som skingrades över världen efter militärkuppen 1973. De som inte hann undan försvann – en av dem var Gregorios morbror, som mördades av Caravana de la Muerte, Pinochet-regimens kringresande dödspatrull. I dag är de skingrade släktingarna tillbaka sedan länge, välmående och radikalare än någonsin. De stöder det infödda mapuchefolkets militanta aktionsgrupper då de tänder eld på bondgårdar och de svär över presidenten när han inte släpper in

migranterna från Haiti och Venezuela som kamperar vid gränsen till Peru.

Vad vore mer väntat, tänker den svenske läsaren, än att denna rätttänkande elit skulle sluta Paula till sitt bröst? Vad vore mer välkommet för en progressiv societetsperson än att visa prov på sin fördomsfrihet och omfamna en medlem av det arbetande folket som sin jämlike!

De som sett telenovelas vet att så går det inte till i Latinamerika, och ännu mindre i Chile. När Gregorios anhöriga bedömer Paula övertrumfar deras klasshögfärd deras jämlikhetsideologi. I stället för att glädjas över att Gregorio fått en så redig och stilig partner tycker de att hon är en förarglig fadäs. De har försökt sammanföra honom med andra kvinnor, i hopp om att lösgöra honom från Paula. Vad är det för fel på Paula? Hur vet de var hon kommer från eller vem hon är?

Liksom Sherlock Holmes med en enda blick kunde slå fast en medmänniskas position i yrkesliv och bördssamhälle, så tar de mått på Paula med rutinerade känslspröt. Hennes "s" blir ibland till läspljud, som hos de fattiga i Valparaíso. Och värre, när hon använder dativformen lägger hon till ett pronomen för mycket, som bildade personer aldrig gör. Gregorios släktingar, som hyllat världsrevolutionen och kräver total likställdhet för illegala migranter och etniska och sexuella minoriteter, ryser av obehag.

"Jag har blivit en Martín Rivas i min egen familj", suckar Gregorio. Martín Rivas (1862) är den chilenska litteraturens förste store romanhjälte, en präktig men utfattig provinspojke som anländer till Santiago för att leva på nåder hos en rik familj. Han skäms över sina torftiga kläder och sin enkla börd, tills han förstår att de han sett

upp till är fixerade vid pengar och slavar under småskuren konvenans. I boken förekommer ofta ordet *siútico*, de fina familjernas föraktfulla namn på uppkomlingar. Termen, och fenomenet, är lika vanliga i dag. Ingen sociolog kan beskriva Chile och dess motsägelser utan det.

Familjen är inte elak mot Paula, men tar liksom ingen riktig notis om henne. Hon gör själv ont värre när hon störtar upp från bordet för att hjälpa till med disken.

Tjänarinnan Martita fick plats i hushållet för trettio år sedan, efter att hon flytt från ett storgods där patron och hans söner tog peonernas döttrar som de ville. Hon dyrkar sitt husfolk och när hon märker att Paula blir snävt bemött så blir också hennes ton mot gästen mindre hjärtlig. Gregorio säger att han vet hur Paula känner det. Hon säger att det vet han inte

alls, för han har aldrig hört till underklassen. Då berättar han:

”För många år sen arbetade jag som kypare i en stor stad. Jag gick för att ta beställningen från ett av borden. Där satt min fars kusin och hans son [i dag en berömd ekonom], som jag lekt med som barn. Jag hälsade dem med värme, vi hade inte setts sen vi skingrades över klotet. Men mitt leende frös då jag såg deras reaktion. De var inte glada att se mig, utan besvärade av vad de uppfattade som min förnedring. Det var knappt att de hälsade. Jag var helt ung, det var en skakande upplevelse. Vi trodde ju då att åsikter och moral var synkroniserade, så att den som tänkte rätt också gjorde gott. Livet har botat mig från den illusionen.”

Nathan Shachar är DN:s korrespondent i Jerusalem, författare och fristående kolumnist på ledarsidan.

Nathan Shachar
naranjal@gmail.com

Pekings tålamod med Hongkong verkar tryta

ONSDAG 31 JULI 2019

Hur ska Kinas ledare få ordning i Hongkong? Efter snart två månader av oroligheter ser det ut som om Pekings tålamod med massprotesterna är på upphällningen.

Enligt bedömare kan nästa steg bli att Kina sätter in militär för att slå ned revolten.

Analys. Michael Winiarski, DN:s utrikeskommentator

I kinesiska medier har tonläget mot den allt mer svårkontrollerade utvecklingen i Hongkong skärpts betydligt. Det sker samtidigt som våldet börjar urarta; på tisdagsmorgonens rusningstid stormade hundratal demonstranter tunnelbanan i Hongkong och hindrade tågen från att gå. Det kinesiska kommunistpartiets centrala organ Folkets Dagblad skriver i en ledare att *"i dagens läge bör autonomins myndigheter och polis inte tveka inför att vidta nödvändiga åtgärder"*.

Texten fortsätter: *"Den prioriterade uppgiften för polisen i Hongkong är att sätta ett streck för lagbrotten och att de skyldiga straffas"*.

Betyder det också att Kinas president Xi Jinping har fattat det ödesdiga beslutet att upplösa motståndet med våld?

Den ovanliga presskonferens som i måndags hölls i Peking av Byrån för Hongkong och Macao – som är Fastlandskinas myndighet för de två autonoma regionerna – gav i varje fall sådana signaler. Det var den första presskonferensen sedan 1997, det år då Hongkong efter 99 år av brittiskt styre återbördades till moderlandet. Pekings budskap på presskonferensen kan tolkas som en varning om att tiden håller på att rinna ut, skriver tidningen South China Morning Post. Mer gatuoroligheter och ”anarki” kommer inte att tolereras. Detta trots att de stora miljonmarscherna till en början var helt fredliga. Hongkongbornas oro för vad som händer med deras fri- och rättigheter lämnades också utan vidare kommentarer under presskonferensen.

Hongkongs ledare Carrie Lam har visserligen – och med Pekings godkännande – på obestämd tid suspenderat den lag som utlöste massprotesterna. Lagen innebär att personer i Hongkong som är brottsmisstänkta kan utlämnas till Fastlandskina, där kommunistpartiet styr över rättssystemet. Hon bad också om ursäkt för hanteringen av lagfrågan. Men hon vägrade att skrota lagen för gott, och hon ville inte gå med på en utredning av polisens brutala behandling av demonstranterna. Därför fortsatte protesterna, och började få våldsammare och mer radikala inslag; bland annat vandaliserades Kinas riksvapen på väggen till Pekings förbindelsekontor i Hongkong. Och för en dryg vecka sedan kulminerade våldet när en grupp våldsamma män, som tros tillhöra Triaden (ett kriminellt

syndikat med misstänkta kopplingar till myndigheterna), misshandlade demonstranter på järnvägsstationen i förstaden Yuen Long. Polisen vände ryggen till attacken och ingrep inte. Måndagens presskonferens var en tydlig markering från centralregeringens sida; Aktivisterna i Hongkong får inte hota Kinas nationella säkerhet eller ifrågasätta Pekings auktoritet. Hongkongbyråns sekreterare Yang Guang kallade delar av manifestationerna för ”brottsliga handlingar som utförts av radikala element” och han betonade att högsta prioritet är en återgång till samhällsfred. Frågan om hur detta ska uppnås fick inget svar på presskonferensen – till exempel om kinesiska Folkets befrielsearmé kan ingripa? Enligt artikel 14 i den gällande grundlagen i Hongkong är det polisens uppgift att skapa ordning. Men det finns

två undantag som medger att Hongkongs myndigheter får begära att kinesisk militär sätts in: vid en naturkatastrof eller vid en allvarlig störning av den allmänna ordningen.

Skulle en sådan situation uppstå finns en kinesisk armégarnison stationerad i Hongkong sedan 1997.

Michael Winiarski

Två månader av protester.

Söndag 9 juni: Omkring en miljon människor i Hongkong demonstrerar mot en lag som gör det möjligt att utlämna brottsmisstänkta till Kina. Polis och demonstranter ryker ihop.

Onsdag 12 juni: Demonstranter beskjuts med tårgas och gummikulor. Två dagar senare skjuter Hongkongs ledare Carrie Lam på lagen.

Söndag 16 juni: Nära två miljoner demonstrerar och Lam ber om ursäkt.

Måndag 1 juli: På 22-årsdagen av att Storbritannien överlämnade Hongkong till Kina utbryter nya protester.

Söndag 21 juli: Våldsmän attackerar demonstranter på tågstationen i staden Yuen Long utanför Hongkong.

Tisdag 30 juli: Hundratals personer blockerar delar av kollektivtrafiken i Hongkong.

Dela

Nu avgörs den kungliga vårdnadstvisten i domstol

ONSDAG 31 JULI 2019

På tisdagen inleddes i London en uppmärksammasad kunglig vårdnadstvist mellan shejk Mohammed av Dubai och hans hustru prinsessan Haya. Enligt nyhetsbyrån Reuters kräver Haya att domstolen utfärdar ett besöksförbud för maken, beskrivet som ett skydd mot trakasserier.

Hon ska även ha krävt skydd mot ”tvingande giftermål” – oklart dock vem det är som ska skyddas mot att ingå oönskat äktenskap eller om det gäller ett redan ingånget sådant.

I juni flydde den 45-åriga prinsessan Haya bin Al Hussein från Dubai tillsammans med sina barn och begav sig via Tyskland – där hon uppges ha sökt asyl – och vidare till Storbritannien och London. På tisdagen anlände hon till domstolen i London där tvisten avgörs.

Prinsessan begär också att få vårdnad om parets två barn. Maken shejk Mohammed var inte på plats i rätten, men begär att de snarast ska återföras till Dubai.

Prinsessan hade sällskap av sin advokat Fiona Shackleton när förhandlingarna inleddes på tisdagsförmiddagen. Samtidigt hade demonstranter samlats utanför domstolen där de höll upp plakater och

banderoller med budskap till stöd för Hayas sak. Dessa omständigheter visar vilken sprängkraft som tvisten har på den högsta politiska och diplomatiska nivån. Målet har också ingredienser som får skvallerpressen i spinn: stora pengar och spektakulära advokater. Shejk Mohammed bin Rashid Al Maktoum har en privat förmögenhet som uppskattas till motsvarande 40 miljarder kronor. Det gör honom till en av de allra rikaste kungligheter. Pengarna har emiren bland annat spenderat på båtar – han äger en av världens största yachter – och hästkapplöpning. Den 70-åriga shejken äger över tusen galopphästar.

När prinsessan Haya – dotter till kung Hussein av Jordanien – och de två barnen hastigt lämnade Dubai för en månad sedan hade de, enligt brittiska medieuppgifter, hjälp av en tysk diplomat. Hon ska ha tagit

med sig motsvarande 300 miljoner kronor som en grundplåt för sitt nya liv utan shejken.

Då paret nu möts i familjeavdelningen vid Högsta domstolen i London har de sett till att skaffa sig en ryktbar juridisk representation. Prinsessan Hayas talan förs av baronessan Fiona Shackleton, en advokat med fyrtio års erfarenhet och som har en oöverträffad meritlista när det gäller högprofilerade skilsmässor. Fiona Shackleton representerade prins Charles i hans skilsmässa från lady Diana år 1996, och Paul McCartney när ex-beatlen skilde sig från Heather Mills år 2006. Fiona Shackleton prutade kraftigt ned Mills ekonomiska anspråk, vilket ledde till att ex-modellen tömde en vattenkaraff över baronessan.

Shejk Mohammed har anlitat lady Helen Ward, som också hon har sin beskärda del

av omskrivna mål och klienter, bland dem den brittiske filmregissören Guy Ritchie vid hans skilsmässa från popikonen Madonna år 2008.

Men rättegången handlar inte bara om stora pengar och celebra namn – utan också en tragedi som består av att en 11-åring och en 7-åring blivit tillhyggen i en vårdnadstvist. Målet är dessutom känsligt för Dubai, ett av sju shejkdömen som bildar den lilla stormakten Förenade Arabemiraten (UAE).

Jämfört med grannländerna i Persiska viken – Saudiarabien, Kuwait och Qatar – har UAE blygsamma olje- och naturgastillgångar. Emiraten har i stället satsat hårt på att bli ett turist- och finanscentrum i regionen. Västerländska turister och investerare vill inte bli påmind om den institutionaliserade ojämlikheten i Förenade Arabemiraten,

där kvinnor är andra klassens medborgare, helt beroende av mannen/familjeförsörjaren. Men just detta kommer att dryftas i förhandlingarna i Royal Courts of Justice.

En annan besvärande fråga för shejk Mohammed är att två av hans döttrar i ett annat äktenskap, prinsessan Shamsa och prinsessan Latifa, i vuxen ålder försökt rymma från sin inskränkta tillvaro vid hovet i Dubai, men hämtats tillbaka med våld. Att hans yngsta hustru, prinsessan Haya, nu också valt att fly är naturligtvis inte bra för den rike och mäktige emirens anseende.

Brittisk och irländsk press har i samband med den kungliga vårdnadstvisten också skrivit om den tidigare irländska presidenten Mary Robinson och hennes märkliga förhållande till Dubais kungahus. Den 75-åriga kvinnorrättskämpen, som

förutom att ha varit statschef i Irland (1990–1997) också haft en FN-karriär, kallades uppenbarligen in av shejk Mohammed för att tala hans uppstudsiga dotter Latifa till rätta. Den 24 december i fjol offentliggjorde Dubais regering ett filmklipp där en synbart frånvarande Latifa poserar med Mary Robinson. Mary Robinson kallar i en intervju med BBC prinsessan Latifa för ”en förvirrad ung kvinna” som behöver vård. Men den irländska ex-presidenten har fått utså hård kritik från människorättsorganisationer för att ha tagit den starkares – emirens – parti i familjefejden.

Robinson har eventuellt också en roll i den pågående förhandlingen eftersom hon beskriver sig som personlig vän med prinsessan Haya, som är Latifas styvmor.

Prinsessan Haya anländer till domstolen med sin advokat Fiona Shackleton (mitten).

Erik Ohlsson

Kalle Holmberg

kalle.holmberg@dn.se

Upploppen vid Stonewall Inn blev start- skottet till Pridefestivalen

ONSDAG 31 JULI 2019

Upploppen vid gayklubben Stonewall Inn blev startskottet till dagens Pridefestivaler. New York-baren är nu ett nationellt monument och drivs av hbtq-aktivisten Stacy Lentz som invigningstalade på Stockholm Pride.

– Upploppen vid Stonewall var gnistan bakom en revolution. Men kampen är inte över, säger hon till DN.

Den 28 juni 1969. På den illegala gayklubben Stonewall Inn i Greenwich i New York dansar man in natten. På 60-talet i USA var hbtq-personers rättigheter obefintliga, och det var svårt att hitta lagliga samlingsplatser. Därför drevs klubbarna som erbjöd sådana mötesplatser ofta av maffian. Så även Stonewall, en nedgången klubb som blev en kassako för ägarna när inga alternativ bjöds.

Den här natten i juni är baren full av gäster. Gayikonen Judy Garland har nyligen gått bort, det är en varm sommarnatt, och enligt ryktet fullmåne. Men strax efter midnatt bryts feststämningen, när New York-polisen plötsligt stormar in i lokalen.

Razzior var vanliga på klubben, ofta under förevändningen att man sålde alkohol illegalt. Men medan gästerna vanligtvis villigt lät sig ledas ut för att sedan smyga hemåt i natten av rädsla för att deras läggning skulle bli känd, hände något annat just den här morgonen.

Klubbgästerna gjorde uppror. I stället för att gå ut med nedböjda huvuden poserade de utanför baren medan de leddes ut. De retade poliserna, som svarade med brutalitet när de förhörde sig om de transsexuella gästernas klädsel, mynt kastades mot poliserna. Fler och fler människor samlades.

Stonewall-upproret pågick i flera nätter. Året därpå hölls en demonstration för att minnas den där natten i juni 1969, då samlades hbtq-personer vid Stonewall Inn för att tåga till Central Park. Och minnesdemonstrationerna har fortsatt. I

dag, 50 år senare, ses Stonewall-upproret som startskottet för det som nu är Pride över hela världen.

Det berättar Stacy Lentz, som i dag äger baren, och nu är i Stockholm för att bland annat invigningstala på årets Pride-festival.

– Första gången jag kom dit kände jag ”herregud, det här är hbtq-rörelsens födelseplats”. Men jag blev upprörd av att man inte alls nämnde historien och att stället var så nedgånet.

För medan Pride-rörelsen växte under årtiondena efter Stonewall, föll klubben där allting börjat i glömska. Den återgick till att vara en sunkig bar, och det fanns inte mycket som visade vilken ikonisk plats puben på Christofer Street varit för hbtq-personers rättigheter.

I början av 2000-talet tog hon och några vänner över baren, för att åter göra den till

det minnesmärke, och ”den kyrka” den borde vara. Och sedan dess har mycket hänt. År 2016 utnämnde dåvarande president Barack Obama området kring klubben till ett nationellt monument.

– Det är överväldigande att tänka sig att Stonewall nu har samma status som Frihetsgudinnan och Grand Canyon. Jag tror det var viktigt för hbtq-rörelsen globalt att USA:s president bestämde sig för att hedra den här platsen i generationer, säger Stacy Lentz.

Hon menar att det är viktigt att uppmärksamma platsen, för kommande generationer.

– Om man glömmer bort sin historia kan man inte förändra sin framtid. Stonewall var gnistan bakom en revolution, och även om vi sedan dess haft 50 år av utveckling är kampen inte över. Det är viktigt för yngre generationer att förstå att allting vi

kämpat för kan försvinna om vi slutar. Det som började vid Stonewall är inte över.

Stacy Lentz turnerar nu över Europas olika Pride-festivaler för att berätta om

Stonewall. Innan hon landade i Stockholm talade hon inför 100 000 personer i Berlin, och från Stockholm åker hon vidare till Amsterdam.

Stacy Lentz säger att det är oroande att hbtq-personers rättigheter attackeras, och att de i USA i vissa fall snarare begränsas än utvidgas.

– I USA är vi under attack från vår egen regering. I Polen har företagsägare börjat sätta upp klisterlappar med budskap mot hbtq. Det är fruktansvärt. Och det finns över 70 länder där det är förbjudet att vara hbtq.

I år är temat på festivalen i Stockholm ”Vi behövs”. Och precis det säger Stacy Lentz stämmer. Även om hon tycker att

Stockholm, och Sverige, är progressivt när det kommer till hbtq-personers rättigheter betyder det inte att kampen är över.

– Ni är några av dem som stått i förgrunden i den här kampen under lång tid. Men det spelar ingen roll. Det dagliga stigma existerar även om man har lagarna på sin sida. Pride kan hjälpa människor att komma närmare varandra – och därmed hålla den globala kampen levande. Det är det Pride handlar om.

Vad är dina råd till den som känner sig marginaliserad på grund av sin läggning i Stockholm?

– Hitta din självvalda familj. Höj rösten, och berätta om du blir mobbad eller lider på grund av stigma kring din sexuella läggning. I Stockholm finns resurser till att få hjälp, så använd dem. Det finns människor som bryr sig om dig och som älskar dig. Och glöm inte bort att den här

kampen inte är över, och att du kan vara en del av att hålla den levande även globalt, säger Stacy Lentz.

Evelyn Jones

evelyn.jones@dn.se

Fakta. Prideveckan i Stockholm

Stockholm pride pågår till den 3 augusti och innehåller många olika arrangemang runt om i Stockholm.

Mellan onsdag och lördag kommer bland annat artister och band som Icona Pop, Mel C, Arvingarna, Nanne Grönvall, Village People och The Weather Girls uppträda på Östermalms IP. Lördagen den 3 augusti är det dags för den årliga Prideparaden, som avgår från Stadshuset klockan 13.00.

Stockholm pride arrangerades första gången 1998 och är Nordens största Pridefestival.

Källa: Stockholm pride

Så formades den svarta kvinnligheten - annorlunda än den vita

ONSDAG 31 JULI 2019

Saidiya Hartman visar i sin senaste bok hur man kan berätta om de som aldrig dokumenterats, eller som bara katalogiserats som typexempel på - sociala problem i slummen: de unga svarta kvinnorna i det tidiga 1900-talets New York och Philadelphia. "Wayward

lives, beautiful experiments” är en drömbok, ett sorgeskvåde och en hyllningssång i ett, skriver Viola Bao.

Hur berättar man historien om någon som historien aldrig lyssnat på? Någon vars spår bara står att finna i ofullständiga arkiv och spillror av kvarlämnad information? Kan man frammana gestalter som gått förlorade i historieskrivningen, rekonstruera begär och lidanden som aldrig tecknats ner, ett eller flera decennier senare? Frågan står i centrum hos författaren och professorn i afroamerikansk historia på Columbia University, Saidiya Hartman, en av de mest uppmärksammade akademikerna i USA i dag inom den växande trend som kombinerar det akademiska med det poetiska och skönlitterära skrivandet. I den banbrytande ”Scenes of subjection: Terror, slavery, and self-making in

nineteenth-century America” (1997) studerade hon framställningar av slaven under 1800-talet och frågade sig om man kan skriva fram en röst åt den förtryckta. Till skillnad från många antirasistiska slavskildringar som ofta fastnar i klichéer om den förtryckta som erövrar politisk agens och slår tillbaka, eller framställer slaven som universellt mänsklig och ett föremål för läsarens empatiska identifikation, kommer Hartman fram till den radikala slutsatsen att nej, man kan inte tala om någon agens eller mänsklighet om den vars frihet är så fundamentalt kringskuren. Det finns inget språk för den avhumaniserade. Och när hon i den personliga memoaren ”Lose your mother” (2006) skildrar en resa till Ghana för att kartlägga slavhandelns historia, är det mer för att visa hur slaveriet ännu hemsöker och formar villkoren i såväl

Västafrika som för svarta i USA i dag, än för att tala för de mänskliga liv som gick förlorade.

I Hartmans nyutgivna, omtalade och hyllade bok "Wayward lives, beautiful experiments: Intimate histories of social upheaval" anlägger hon ett delvis annat tillvägagångssätt. Här rör det sig även om en annan figur: den svarta flickan i Philadelphia och New York under perioden 1890–1935, under en period då de norra storstäderna formligen exploderade av unga afroamerikaner som migrerade från södern för att hitta nya livsmöjligheter i staden. Det börjar med att hon hittar ett fotografi från början av seklet av en svart barnprostituerad som poserar naken på en soffa: en blandning mellan sociologisk dokumentation, slavporträtt och pornografi. "Vem var hon?" frågar sig Hartman och vänder sig, hemsökt av

denna fråga, till arkiven. Flickans namn har gått förlorat, men i stället finner hon en uppsjö av unga kvinnor som liksom hon växte upp under en tid då de fattiga svarta ghettona snabbt bredde ut sig i staden och hennes närvaro plötsligt fanns överallt: på de ruffiga gatorna i Harlem och Seventh Ward, på kabaréerna och ölhaken, på teatrarna, i hyreshuskorridorerna och köken, på anstalterna.

Boken aktualiserar frågan om hur man kan berätta om sådana som aldrig riktigt dokumenterats, eller som dokumenterats av en blick som velat katalogisera, disciplinera och göra dem till typexempel på sociala problem i slummen: brottsling, prostituerad, moraliskt depraverat barn. Hartman vänder sig till sociologers och socialarbetares fotografier och dokumentation av ghettona, vita filantropers och hyresvärdars

anteckningar, polisrapporter, till brev skickade till och från ungdomsfängelser. Hon följer de fattiga flickorna tätt i stegen – de som bara några generationer efter slaveriets avskaffande migrerade till staden, bara för att stöta på rasismens skrankor på nytt. Utestängda från restauranger, vita kvarter och större delen av arbetsmarknaden tvingades de ta de mest lågbetalda och slitsamma jobben som tvätterska eller hembiträde.

I dokumenten tycks det för Hartman som den unga kvinnan ändå ständigt ”gled ur ramen och förblev flyktig”: ”De utomstående och välgörarna misslyckas att fånga det, greppa det. Det enda de ser är en typisk svart gränd. De ser inte skönheten, bara kaoset, går miste om alla sätt på vilka svarta människor skapar liv och gör den råa nöden till en arena för experiment”.

Det tvingar henne att läsa dokumenten mothårs, mellan raderna, att spekulera och fantisera – men också att respektera tystnaden och luckorna i arkiven.

Tillvägagångssättet påminner om Karin Johannissons essäistiska verk om kvinnlig känslohistoria eller Sara Stridsbergs litterära tolkning av historiska figurer, och är besläktat med initiativ till queera motarkiv som gjorts i Sverige. Medan hon i sina tidigare böcker till stor del underlåtit att skriva fram en röst åt de subjekt hon skildrar, spinner hon här fram en mothistoria där fantasin får fylla i luckorna i arkiven, där flickornas röster blandas med historikerns i ett brokigt kollage som med stilistisk lätthet korsar mellan poesi och forskning, skönlitteratur och historieskrivning. Där skriver hon också in sin egen subjektiva röst och roll som forskare – inte en allvetande, objektiv

instans, utan en som är med och skapar det förflutna i en kreativ och imaginär process. Formen vittnar om insikten att historien inte är någonting statiskt fruset, utan något som hela tiden skapas och omskapas i nuet, som ofrånkomligt investeras med nuets blick och begär. Det är en motsägelsefull epok: en tid präglad av hårdnande raslagar, urban segregation och rasupplöpp. Hartman skriver om raskravallerna i New York år 1900, och "den röda sommaren" 1919. Men också om ökad sexuell frihet, upplösta köns- och familjenormer och en växande queerkultur. Att de svarta kvinnorna var många fler än männen i staden ledde till att de ofta hade lösa sexuella förbindelser, skaffade barn utanför äktenskapet och var den främsta familjeförsörjaren i hemmet. På kabaréer och fester flydde de våldet och

fattigdomen. De stod enligt Hartman i frontlinjen för en svart sexuell revolution som ägde rum i början av seklet, i en tid då samtiden kriminaliserade och straffade deras sexualitet med inspärkning. Hennes bok är ett försök att återupprätta dessa flickor som var före sin tid, "radikala tänkare som outtröttligt tänkte fram andra sätt att leva", och en hyllning till slummen, denna förfärliga och vackra plats, som var "ett socialt laboratorium för den svarta arbetarklassen och fattiga".

Bokens tjugo kapitel utgörs av en rad porträtt av karaktärer, som alla existerat i verkligheten. Här finns den unga flanören Esther som älskar danshallar, har många älskare och gjort en konst av att lönearbeta så lite som möjligt; den nygifta Mamie som vill dela sin kärlek med många och vägrar låta sig formas till en fin flicka av två vita överklassfilantroper; den vackra

Edna som blir skådespelare för att kunna drömma sig in i andra roller. I ett kapitel passerar WEB Dubois revy – en av de viktigaste sociologerna i sin tid och den första att grundligt kartlägga den svarta befolkningens förändring över tid. I ett annat återberättas Gladys Bentley liv: den hyllade lesbiska crossdressern och bluesångaren i Harlem som bryter mot idén om att den svarta klassresan bara kan ske genom självtuktan, monogami och giftermål.

Hartman rör sig vikt från den tidiga migrationen via Harlemrenässansen till det politiskt alltmer självmedvetna svarta 30-talet. Att historien är någonting som skrivs kollektivt gör hon klart med de lösryckta, kursiverade citaten av svarta poeter och teoretiker inflätade överallt i texten – Audre Lorde, Cedric Robinson, Ida Wells, Toni Morrison – en hyllning till

den svarta radikala traditionen, dit Hartman också själv sällar sig. Hon är nämligen en av de främsta figurerna inom fältet ”black studies”, studiet av svarta befolkningsgrupper i USA och världen över, och fogar sig till den teoretiska inriktning som kallas ”afropessimism” som fått stort genomslag de senaste åren (se exempelvis Arthur Jafas pågående utställning på Moderna museet). Enligt denna finns ett tydligt historiskt kontinuum mellan slavtiden och svartas liv i USA i dag, som beskrivs som ”en social död” – genom den fortsatta fattigdomen, den begränsade tillgången till sjukvård och utbildning, fängelseindustrin – och man försöker förstå rasismen inte som ett undantag, utan en existenshorisont som villkorar alla delar av ens liv.

Här finns också en kritik av den intersektionella feminismen, som anklagas för att i sin analys addera svarthet som en parameter på en annars normativ analys av genus. Feministiska tänkare som Hartman menar i stället att svarta könsroller är queerade materiellt redan från början i USA – familjestrukturen har alltid varit elastisk sedan slavtidens nyckfulla separation av familjer, den svarta kvinnans arbete värderades som jämställt med mannens långt innan den vita kvinnans – och att den svarta kvinnligheten således formats på fundamentalt annorlunda sätt än den vita. Att så är fallet tycks bekräftas av de sexuellt och socialt experimenterande unga kvinnorna i boken. "Wayward lives, beautiful experiments" är en drömbok, ett sorgeskväde och en hyllningssång i ett, så poetiskt, subtilt och passionerat skrivet att

jag blir helt skakig och urlakad. Hartman skriver fram skönheten hos de som försökte skapa sig ett vackert liv utifrån ingenting, som långt innan "Den store Gatsby", Henry Miller och queerrörelsen tillsammans åstadkom en kollektiv transformation i den intima sfären – en av få platser att uttrycka frihet på i en tillvaro så kringskuren. Som levde de efter Audre Lordes rader: "If she could feel deeply, she could be free".

Kritiker i DN Kultur

Viola Bao

Får vi det verkligen bättre under centralbankernas expertstyre?

TORSDAG 1 AUGUSTI 2019

Han kallades "maestro", centralbankschefen Alan Greenspan som ledde amerikanska Fed från 1987 till 2006. Genom en ständig beredskap att göra krediter tillgängliga och rädda banker och länder i svårigheter tillskrevs han en

närmast magisk förmåga att få kriser att försvinna. Centralbankerna tycktes ha funnit formeln för en ekonomi som stadigt tuffade på utan några större överraskningar, och Alan Greenspan var den ultimata teknokraten i ledning för den ultimata teknokratiska institutionen: expertstyrda regleringsenheter. Sedan kom finanskrisen. Alan Greenspan personligen gjordes till syndabock. Den pragmatiska ekonomen med det statistiskt underbyggda handlaget retuscherades om till en förblindad marknadsideolog. Tilltron till centralbankernas modell med styrning mot ett inflationsmål mätt i konsumentpriser har dock i breda kretsar förblivit orubbad. Centralbankerna är rentav mäktigare än någonsin. Ekonomen Nomi Prins konstaterar i sin kritiska bok "Collusion" från förra året att om 1990-talet tillhörde

Wall Street så tillhör 2000-talet centralbankerna. Det finns flera anledningar att ifrågasätta om detta varit särskilt klokt.

Några av dem finns i Ruchir Sharmas tänkvärda bok "The rise and fall of nations". Här påpekas exempelvis att inflationsmålet inte varit det skydd mot ekonomiska nedgångar som det ska vara enligt modellen. Tvärtom har både it-kraschen 2000 och finanskrisen 2007 föregåtts av stabila priser.

Inte heller tycks det vara nödvändigt för centralbankerna att stimulera ekonomin i syfte att hålla priserna uppe, tanken bakom de extrema stimulanser genom låg och negativ ränta och kvantitativa lättnader som varit centralbankernas policy efter finanskrisen. Sådan deflation för tankarna till en krisspiral av sjunkande efterfrågan och tillväxt, men i själva verket

visade en utvärdering av Bank of International Settlements (BIS) 2015 att trettioåtta olika västländer haft sammantaget fler än hundra år med sjunkande konsumentpriser – och tillväxten under dessa år var i genomsnitt högre än andra år, inte lägre.

Mycket talar tvärtom för att centralbankernas stimulanser försatt oss i en mer osäker ekonomisk situation. Samtliga ekonomiska nedgångar i modern tid har nämligen föregåtts av betydande kreditexpansion samt prisrally på tillgångsmarknader som exempelvis bostadsmarknaden, kriser som blivit svårare när de dessutom föregåtts av betydande skuldsättning.

Andra effekter av denna politik är också bekymmersamma. Genom att centralbankernas stimulanser främst fått bostads- och aktiemarknader att skena har

de berikat de allra rikaste, det är sannolikt en av de främsta anledningarna till ökade ekonomiska skillnader.

Mycket talar också för att politiken varit dålig för välståndsutvecklingen.

Produktivitet och investeringar sackar, och det finns studier som indikerar ett samband mellan denna utveckling och den förda penningpolitiken i och med att den gynnat och räddat en överdimensionerad finanssektor.

De nyckfulla globala kapitalströmmar som följt av västländernas generösa krediter skapar dessutom allvarliga geopolitiska motsättningar, menar den tidigare presidentrådgivaren och ekonomen Philippa Malmgren i boken "Signals". Krediterna används för att köpa upp tillgångar i tillväxtländer, vilket tränger ut lokala investeringar och får priser på nödvändighetsvaror att skena. I nästa

ögonblick dras kapitalet tillbaka för att investeras i nästa land. Att spekulativt kapital köper upp bostäder i Londons innerstad och låter dem stå tomma medan färre briter har råd att bo i sin huvudstad är en del av samma trend. Trots att en viktig bakomliggande orsak är nationell penningpolitik så är det globaliseringen som får dåligt rykte.

Tunga skäl talar alltså för en annan penningpolitik än den som nu förs, en som är betydligt mer restriktiv med att stimulera ekonomin och öka kreditgivningen. Men ett litet land som Sverige har svårt att avvika på egen hand. Så mycket bör dock konstateras att om modellen är feltänkt, är vi knappast hjälpta av att vara bäst i klassen på att följa den.

Mattias Svensson
mattias.svensson@dn.se

De ständiga våldsdåden överskuggar fredsdialogen i Afghanistan

TORSDAG 1 AUGUSTI 2019

Analys.

Afghanistans talibaner är engagerade i fredssamtal och antalet civila dödsoffer i inbördeskriget har minskat.

Men våldet har långt ifrån avstannat, vilket onsdagens blodiga bussattack i västra Afghanistan visar.

Är glaset halvtomt eller halvfullt? När det gäller att bedöma utvecklingen i Afghanistan finns för en gångs skull fog för den utnötta floskeln om huruvida mängden vätska i glaset ska tolkas positivt eller negativt.

Häromdagen presenterade Unama, FN:s särskilda organ för Afghanistan, sin senaste halvårsrapport om säkerhetsläget i landet. Slutsatserna är inte enbart nedslående.

Antalet civila afghanska medborgare som dödades i korseld, bombdåd eller flygangrepp är det lägsta på fem år. Mellan januari och juni i år dödades 1 366 civila; en minskning med över 20 procent jämfört med året innan.

Andra möjliga ljuspunkter är att valrörelsen inför presidentvalet den 28 september börjat – ett tecken på att

Afghanistans demokratiförespråkare inte gett upp.

Dessutom finns tecken på att de fredstrevare som med ojämna mellanrum pågått mellan talibanrörelsen och USA kommer att sträckas ut till att omfatta även den sittande regeringen i Kabul. Hittills har talibanerna vägrat att tala med den afghanska regeringen, men den senaste veckan har det kommit försiktiga signaler i internationella massmedier om att Kabulregeringen och talibanerna skulle kunna mötas i en europeisk huvudstad, sannolikt Oslo.

Men tecknen på en normalisering i det afghanska samhället, efter årtionden av permanent krig och terror, är trots allt lite för vaga och motsägelsefulla för att den ”vanlige” medborgaren ska kunna känna optimism inför framtiden. Varje god nyhet

sänks av nedslående underrättelser, som ett blysänke:

Presidentvalets första kampanjdag, i söndags, sammanföll med ett blodigt bombdåd i Kabul, riktat mot vicepresidenten Amrullah Salehs högkvarter. Minst 20 människor dödades. På onsdagsmorgonen kom larmet från Shawiz i provinsen Farah i västra Afghanistan. En långfärdsbuss som färdades på motorvägen mellan Kandahar och Herat kom i vägen för en hemmagjord fjärrutlöst bomb som placerats vid vägkanten. Explosionen blev våldsam. Minst 34 människor dödades, bland dem många kvinnor och barn. Det fanns också en stor grupp från journalisthögskolan i Herat bland offren. Minst 17 av busspassagerarna skadades. I den skakiga fredsprocessen fortsätter talibanerna att utåt misskreditera den

valda regeringen. Hur mycket av avfärdandet som är förhandlingstaktik och vad som är religiös/ideologisk kompromisslöshet är svårt att avgöra. Afghanistans framtida utveckling beror i hög grad på hur omvärlden väljer att agera. USA är en av huvudaktörerna i de pågående fredssamtalen, men president Donald Trumps oförutsägbarhet gör att det är omöjligt att slå fast de amerikanska motiven till att försöka nå en fredsuppgörelse. Är det ett sätt för USA att kunna dra sig ur Afghanistan med äran i behåll, eller finns det ett genuint intresse av att åstadkomma en hållbar fred? Samma inställning kan speglas på biståndsområdet. Kommer Sverige och andra länder att fortsätta stödja Afghanistan, trots de våldsamma bakslag som inträffat? Också här finns såväl positiva som negativa signaler – till de

förstnämnda räknas Svenska
Afghanistankommitténs envetenhet att
fortsätta sitt arbete, trots att deras kliniker
blivit utsatta för dödliga attacker, senast i
början av juli i provinsen Wardak.

Erik Ohlsson

Myndigheter stäms – slog inte larm om blyet i Notre- Dame

TORSDAG 1 AUGUSTI 2019

En fransk miljöorganisation stämmer myndigheterna för bristande information i samband med branden i Notre-Dame.

Mer än 400 ton bly fanns i katedralen, men inga varningar gick ut till allmänheten medan branden pågick.

Paris.

När taket på katedralen Notre-Dame fattade eld den 15 april i år var den omedelbara tanken hos många fransmän att ett av Paris äldsta och mest kända minnesmärken var på väg att gå förlorat. En total kollaps kunde till slut undvikas, tack vare modigt släckningsarbete av de brandmän som kämpade hela kvällen och natten.

Men ett annat, osynligt hot hade då spridits över Paris.

– I katedralens spira och tak fanns mer än 400 ton bly som antingen smälte, rasade ned eller gick upp i rök under branden. Det borde allmänheten – och i synnerhet de boende i området – ha fått veta. Vi menar att de har utsatts för onödiga risker, och att riskerna kvarstår, säger Jacky Bonnemains, ordförande i organisationen

Robin de Bois (franska för ”Robin Hood”), till DN.

Tusentals människor stod på båda sidor av floden Seine och såg den lätt gulaktiga rökpelaren stiga mot natthimlen. DN och journalister från andra medier fanns på plats – men varken vi eller någon annan i folkmassan fick varningar om att röken kunde vara svårt hälsovådlig.

– Branden började vid 18.30-tiden, och det är förståeligt om det tar ett par timmar innan man inser situationens allvar. Men vid 22- eller 23-tiden borde man ha vetat hur mycket bly som fanns i byggnaden och kunnat gå ut med ett larm. Kanske använt bilar med megafoner, eller flyglarmet, som ju är till för just sådana situationer, och uppmanat folk att hålla sig inomhus och stänga fönster och dörrar, säger Jacky Bonnemains.

I stället dröjde det till den 27 april innan de boende i området uppmanades att damma av noga hemma och våttorka alla ytor. Myndigheterna började då också göra systematiska mätningar av blyhalten i området.

I juni rapporterades halter över gränsvärdet ha uppmätts hos ett barn i grannskapet.

I mitten av juli publicerades sedan en större rapport som konstaterade förhöjda blyhalter i marken runt katedralen, och framför allt sydväst om den – det vill säga i vindriktningen under branden.

Kort därefter stängdes två skolor i närheten av Notre-Dame, sedan blyvärden på över 5 000 mikrogram per kvadratmeter uppmätts.

– Av studien framgår att man uppmätt 10, 20 eller 100 gånger gränsvärdet för bly. Inte bara runt katedralen, utan även i

femte, sjätte och sjunde arrondissementerna i Paris, säger Jacky Bonnemains.

På det ännu avspärrade området vid Notre-Dame ska 500 000 mikrogram per kvadratmeter ha uppmätts. Även vid det närliggande och välfrekventerade Place Saint-Michel – som aldrig stängts av för allmänheten – ska 20 000 mikrogram bly per kvadratmeter ha uppmätts.

Några fall av akut blyförgiftning har inte konstaterats och myndigheterna menar också fortsatt att hälsoriskerna för allmänheten är små, även om Paris prefekt Michel Cadot erkänner att mätningarna kom i gång för sent.

Häromdagen lämnade Jacky Bonnemains organisation in en stämningsansökan, för att få till stånd en utredning om myndigheternas senfärdiga agerande.

– Bly kan vara hälsovådligt även i mycket små mängder, och särskilt för små barn. Symtomen kan visa sig sent och vara svåra att koppla till blyförgiftning, så det är alldeles för tidigt att säga att branden inte påverkat människors hälsa, säger Bonnemains.

Någon större fara för turister som besöker Notre-Dame tror han dock inte att det är.

– Att bara besöka området vid katedralen i någon timme ska inte innebära några problem. Det som oroar oss är främst hälsan för de boende i området. I synnerhet för familjer med barn i två- eller treårsåldern, som har en tendens att stoppa saker i munnen av nyfikenhet, säger Jacky Bonnemains.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se

Fakta. Akut blyförgiftning är livshotande

Blyförgiftning (saturnism) orsakas av för höga halter av bly i blodet. Akut blyförgiftning kan vara livshotande och bland annat leda till blodbrist, då de röda blodkropparna skadas.

Om förgiftningen inte är akut ger den ofta mer diffusa symtom, som trötthet och dålig aptit. Även små halter av bly kan dock skada nervsystemet, hjärnan, njurarna, hjärt-kärlsystemet och påverka fortplantningsförmågan.

Små barn är känsligare än vuxna, delvis för att de har en tendens att stoppa allehanda saker i munnen. Vanligast är dock att man får i sig bly genom mat och dryck.

Källa: Livsmedelsverket, Naturvårdsverket, WHO

Dubais kungliga vårdnadstvist avgörs i november

TORSDAG 1 AUGUSTI 2019

Vårdnadstvisten mellan Dubais härskare shejk Mohammed och hans hustru prinsessan Haya kommer att avgöras i domstol i London den 11 november.

Det beslöt familjeavdelningen vid Högsta domstolen i London på onsdagen, då två dagars preliminära förhandlingar avslutades.

Den 45-åriga prinsessan Haya bint Al Hussein, som för drygt en månad sedan flydde Dubai tillsammans med parets två minderåriga barn, har begärt att få ensam

vårdnad om barnen. Hon har också krävt ett skydd mot ofredande och mot att barnen gifts bort mot sin vilja, anspråk som är tydligt riktade mot barnens far, den 70-årige emiren shejk Mohammed bin Rashid Al Maktoum.

Förhandlingarna i familjerätten gäller endast vårdnaden om barnen, det har inte sagts något om eventuell skilsmässa eller bodelning. Paret träffades 2014.

Erik Ohlsson

Migranter från fartyg tas emot

TORSDAG 1 AUGUSTI 2019

Italien/EU. Flera EU-länder har enats om att tillsammans ta emot de över hundra migranter som suttit fast på ett av italienska kustbevakningens fartyg sedan i torsdags. I ett uttalande från Élyséepalatset beskrivs överenskommelsen som ett initiativ av EU-kommissionen, med stöd av Frankrike.

Migranterna lämnade Libyen i två icke sjödugliga båtar och plockades därefter upp av italienska kustbevakningen. När de ville gå i land på Sicilien fick de dock nobben. Italiens inrikesminister Matteo Salvini, partiledare för främlingsfientliga Lega, har stängt landets hamnar för migranter. **TT-Reuters**

Nej till insats i Hormuzsundet

TORSDAG 1 AUGUSTI 2019

Tyskland. Tyska styrkor kommer inte att delta i en insats för att skydda fartyg i Hormuzsundet och Persiska viken. Det säger landets utrikesminister Heiko Maas. Det finns ingen militär lösning på konflikten, klargör han i samband med ett besök i Warszawa.

I tisdags gick USA:s ambassad i Berlin ut med en appell till den tyska regeringen att göra gemensam sak med Frankrike och Storbritannien, som planerar att upprätta en europeisk styrka som kan eskortera handels- och oljefartyg i området.

TT

44 greps av polis i Hongkong

TORSDAG 1 AUGUSTI 2019

På onsdagen greps 44 personer i Hongkong för upplopp efter söndagens protester. De riskerar upp till tio års fängelse.

Den yngsta av de misstänkta är en 16-årig flicka, och många är studenter. De flesta släpptes mot borgen i väntan på rättegång den 25 september, och de förbjöds samtidigt att vara ute efter midnatt och får inte lämna Hongkong.

Gripandena har i sin tur lett till fler protester. Tidigt på onsdagsmorgonen omringade en stor grupp demonstranter polisstationen i Tin Shui Wai.

Thea Mossige-Norheim

Trollkvinnan - Kirke väcks ur antikens myter

TORSDAG 1 AUGUSTI 2019

Kirke är trollkvinnan som hjälper Odysseus på färden, men först efter att ha förvandlat hans besättning till svin. Jonas Thente läser en rik och konfliktfylld uppdatering av Kirkes historia.

Madeline Miller

"Kirke"

Övers. Niclas Nilsson Wahlström & Widstrand, 393 sidor

Trollkvinnan Kirke dyker upp ungefär i mitten av Odyséen. Odysseus och hans

män landstiger på en klippig ö och upptäcker att den är bebodd. En patrull sänds ut, men återkommer inte. Odysseus beger sig för att undersöka saken och stöter på gudarnas budbärare, Hermes, som varnar honom och berättar att Kirke har för vana att blanda elände i vinet hon bjuder på, så att män förvandlas till svin. Odysseus reder naturligtvis upp situationen, hoppar i säng med Kirke och stannar med sina män på ön i något år för att vila upp sig. Efter en tripp till Hades återvänder han till trollkvinnan, som ger honom värdefulla tips och råd för den framtida färden. Hon berättar inte för honom att hon är havande.

Detta är ett mytiskt råmaterial som är som gjort att putsas upp och skrivas om för vår mer kritiska och komplicerade tid. Bara ta inslaget där en ensam trollkvinna förvandlar ett gäng sjömän till svin. Här -

hopas sannerligen möjligheterna för en medveten författare.

Amerikanska Madeline Miller har sett kapaciteten. Efter en första roman som tar språng i myten om Akilles, bygger hon i "Kirke" upp trollkvinnan med hjälp av befintliga källor. I Odysséen beskrivs hon som fager, skönlockig och med mänsköröst, trots att hon är en gudinna. Miller tar noggrant fasta på alla små detaljer i det grekiska eposet och fyller på berättelsen genom att låna från andra källor som berättar om Kirke. Dessa källor – åtskilda i tid och rum – hamnar ofta i konflikt med varandra. Sålunda håller de flesta med Homeros om att Kirkes far är solguden Helios och hennes mor är en najad som är dotter till titanen Okeanos. Men det finns avvikande uppfattningar om släktledet. Miller lyckas mycket bra med att foga samman bitarna och skapa en helgjuten

gestalt, som hon låter berätta i förstaperson.

Detta är en svensk översättning, utmärkt som vanligt av Niclas Nilsson, som är prydd av amerikanska lovord. Det talas om feministisk nytolkning, om me too-tider och arga kvinnor som vägrar vara biroller i manliga liv. Dessa lovord gör mig genast misstänksam, för jag kräver nog en del mer av en bra roman än bara detta.

Och visst tar sig Madeline Miller friheter också; utbroderar stoffet på ett riktigt logiskt sätt som sällan är sådär lättköpt som man kanske kunde befara. För om man tänker sig en fager kvinna som bor på en ö i Medelhavets farvatten, så kan man också tänka sig att denna fagra kvinna har extremt dåliga erfarenheter av svultna besättningar som landar på ön.

Efter en första sådan erfarenhet ser Kirke till att ta kommandot över situationen och

använder sina farmakologiska kunskaper till att förvandla besättningarna till svin vid minsta tecken på trubbel.

Men Miller väver också fram en betydligt rikare förhistoria än någon tidigare har gjort. Kirke växer upp i Helios gudasalar där titaner, smågudar och entourage förpestar livet för henne. Hon anses vara ful, misslyckad och pinsam och förvisas efter en del turer till ön Aiaje. I denna förhistoria diskuterar Miller på ett kunnigt och mångförslaget sätt (hon är examinerad i bland annat antika studier) de bräckliga maktstrukturerna i den antika gudavärlden, där titanerna – som Helios och Okeanos – är de gamla, störtade gudarna och olympierna är uppkomlingar. Misstänksamheten är ömsesidig.

I ett nytt inslag låter Miller magi, trollkonst och farmakologi vara otänkbart i världen, men Kirke och hennes två syskon

föds med förmågor som skrämmer och hotar maktbalansen. Efter ett rådslag mellan Zeus och Helios beslutar man alltså att förvisa syskonen. Så skapar Miller något mer än blott en feministisk uppdatering: hon diskuterar maktstrukturer över huvudtaget och låter Kirke vanmäktigt observera det man utan tvekan skulle kunna kalla ett patriarkat i sin prydno.

Miller tar också hjälp av till exempel Ovidius när hon låter berättelsen fortsätta långt efter det att Odysseus och hans män seglat i väg. I efterhistorien kommer nämligen Odysseus hustru Penelope och deras son Telemachos till Kirkes ö, sedan sonen av misstag tagit död på sin far. Kirke och Telemachos blir ett par. I sagorna gifter sig också Penelope med Kirkes och Odysseus son, Telegonos, men så långt vill

inte Miller gå. Av anständighetsskäl får man anta.

Det är en rik roman, full av konflikter och komplikationer när gudar, dödliga och övriga ställs mot varandra. I en stilsäker passage när Kirke föder Telegonos konstaterar hon att sonen kommer att få lite av hennes egna gudaanlag, men mest av Odysseus. Framför allt kommer han att bli dödlig ty: ”dödlighet är till skillnad från gudomlighet ett dominant anlag”.

Kirke är förvisso en stark kvinna men inte på något sätt programmatiskt överdriven. Odysseus har jag personligen aldrig varit särskilt förtjust i, och han får så småningom sitt eftermäle ordentligt besudlat i en roman som skickligt och stilsäkert väcker liv.

Jonas Thente

jonas.thente@dn.se

Jan Eklund: Det blir ingen riktig sommar utan de grekiska strändernas svall

TORSDAG 1 AUGUSTI 2019

Ingen sommar utan grekiska hav och vida horisonter. Jag längtar mest efter strändernas svall och vågornas skum. Att bli genomsköljd och flyta runt, inte vara surrad vid masten.

Hur många vågor bryts mot stranden på en dag? 10 000, skriver Jane Magnusson i sin roliga skenbiografi om simstjärnan - Esther Williams. Och vågskum påstås täcka fyra procent av jordens yta. Men det är som sagt ingen bok dränkt i fakta.

Skenet kan bedra vid kustens dis.

Jag läser Theodor Kallifatides rika lilla bok "Ännu ett liv". Han kan inte längre skriva på svenska och beger sig söderut för att pröva med ungdomens grekiska. Plötsligt strömmar sötman i munnen, som om han ätit honung. Vilken befrielse!

Jag längtar också efter omedelbarhet, lättnad, vila. Kanske skulle allt vara mycket lättare om man talade flytande grekiska.

Det vackraste och grönaste vattnet jag sett i sommar? Vid stranden nedanför den lilla byn Pyrgos Dirou på södra Peloponnesos. Det var nästan 40 grader varmt då, stilla i viken.

Här ligger de berömda grottorna i Diros, ett kanalsystem i berget som skänker svalka. Inte olikt ett underjordiskt Venedig.

Vi körs runt av roddare i små båtar och det droppar vatten från de fuktiga stenväggarna.

Ibland får man böja sig ner i båten för att inte få en stalagmit i skallen. De ser ut som vassa istappar. Men lysbojorna guppar snällt på rad i de underjordiska kanalerna.

På kvällen läser jag om världsnyheten i tidskriften Nature. Den grekiska forskaren Katerina Harvati-Papatheodorou har lyckats datera ett uråldrigt kranium som hittades i Apidima några stenkast längre ner vid kusten. Det påstås vara 210 000 år gammalt, den äldsta kvarlevan av Homo sapiens som daterats i Europa.

Inte bara kulturen och demokratin föddes alltså i Grekland; Europas historia inleddes på den här halvön som heter Mani. Inte så konstigt att allt börjar kännas så självklart – livet i sin ursprungliga, enklaste och renaste form.

Jan Eklund

jan.eklund@dn.se

Drottningen kan tvingas avgöra Brexit

TORSDAG 1 AUGUSTI 2019

I 67 år har den brittiska drottningen hållit sig ovanför politiken. Men i höst blåser det upp till slutstrid mellan det brittiska parlamentet och Boris Johnson om Brexit.

Och det kan bli Elizabeth II, 93 år gammal, som tvingas avgöra den.

London.

I princip varje vecka sedan 1952 har den brittiska drottningen talat med

Storbritanniens premiärminister. Den veckovisa audiensen brukar ta runt 20 minuter och brukar inte inkludera te. Vad som sägs är hemligt. Drottningen ska lyssna och ibland komma med råd. När Elizabeth II först började utföra denna arbetsuppgift hette Storbritanniens premiärminister Winston Churchill.

Hon påstås ha tyckt mycket om honom. Drottningens andra favorit var vänstermannen Harold Wilson (som var premiärminister i två omgångar på 1960- och 70-talet). Han kunde ibland få stanna i två timmar. Och bli bjuden på drinkar. Margaret Thatcher gillade drottningen däremot inte. De båda kvinnorna var födda samma år men drottningen påstås ha haft svårt för järnladyns tvärsäkra föreläsande.

Även Tony Blair hade en ansträngd relation till monarken. David Cameron, premiärministern, som kallade till folkomröstning om Brexit, hade drottningen träffat för första gången när han var åtta år gammal (eftersom de är släkt). Elizabeth II hade bland annat sett David Cameron spela kanin i en skoluppsättning av en pjäs om paddor.

Rimligen färgade det deras förhållande. Theresa May och drottningen hade en varmare relation, sägs det; en hårt arbetande kvinna relaterade helt enkelt till en annan. Och när Theresa May kom för sin sista audiens rullade drottningen till och med ut sin man prins Philip.

Det sågs som ett säkert tecken på kunglig förtjusning.

Prins Philip visar sig inte längre för vem som helst.

Nu kommer vi till Boris Johnson. Den fjortonde premiärministern som Elizabeth II har haft med att göra. Boris Johnson har lovat att Storbritannien ska lämna EU den 31 oktober ”oavsett vad som händer”. I första hand vill han förhandla fram ett nytt utträdesavtal med EU och personer nära regeringen påstår att det är fullt möjligt. Rentav sannolikt.

Men det är svårt att se riktigt hur det ska gå till. I alla fall just nu.

Boris Johnson meddelade i veckan att han inte ens tänker träffa EU-ledarna om de inte öppnar för att omförhandla Theresa Mays kontroversiella lösning för den nordirländska gränsen. Många brexitörer

avskyr den kompromiss som Theresa May gjorde för Nordirland.

Som de ser det innebär den att hela Storbritannien knyts alltför hårt till EU. Och medan Boris Johnson vägrar träffa Angela Merkel och Emmanuel Macron (han talar i stället med dem per telefon) tickar klockan.

Om inget händer kommer Storbritannien att krascha ut ur EU i oktober. Boris Johnsons regering är till skillnad från Theresa Mays beredd att göra detta. De ekonomiska konsekvenserna av ett sådant oordnat utträde skulle bli mycket stora. Det finns risk för mat- och medicinbrist samt att fabriker tvingas stänga och att utrikeshandeln helt stannar upp.

Det brittiska pundet har den senaste veckan rasat till sin lägsta nivå på två år.

”Premiärministern är övertygad om att EU kommer att ändra sig gällande att omförhandla utträdesavtalet, men innan det händer måste den brittiska regeringen utgå från att vi i stället går mot en avtalslös Brexit den 31 oktober.

Regeringens huvudsakliga fokus är därför nu att förbereda Storbritannien på detta.” Så lät det officiella uttalandet från 10 Downing Street.

Den nya finansministern Sajid Javid är beredd att lägga ytterligare en miljard pund på åtgärder för att motverka kaos vid en krasch och Boris Johnson har tillsatt ett ”krigskabinett” av sex män som kommer att bilda någon form av inre regering.

Men det brittiska parlamentet med talmannen John Bercow i spetsen kommer att göra allt det kan för att hindra Boris Johnson. Parlamentet vill inte att Storbritannien lämnar EU under oordnade former. Den konstitutionella striden mellan regering och parlament de närmaste månaderna kommer därför att bli den vildaste på flera generationer.

Boris Johnson har inte uteslutit att göra det mest dramatiska. Premiärministern är beredd att helt enkelt ajournera parlamentet för att få igenom sin vilja. Det var hans nyblivne utrikesminister Dominic Raab som lyfte idén i början av sommaren.

Storbritanniens premiärminister har rätt att tillfälligt stänga parlamentet och om Boris Johnson gör det i oktober kommer

parlamentet inte att kunna stifta några lagar och därmed inte kunna hindra Storbritannien från att krascha ut ur EU. Brexit kommer vara ett faktum.

Många brexitörer tycker att parlamentet under vårens alla turer redan gick alldeles för långt i att försöka stoppa EU-utträdet. Det vore därför inte mer än rätt av regeringen att svara med samma mynt.

Om det nu skulle bli nödvändigt. Problemet är att en ajournering av parlamentet ligger under drottningens arbetsuppgifter. Hon brukar ajournera parlamentet ungefär en gång om året. Det är ren formalia och bara ett sätt att bryta upp arbetsåret för parlamentarikerna. Men om Boris Johnson kommer till drottningen i oktober och ber henne ajournera parlamentet för att kunna få

igenom Brexit vore det förstås något helt annat.

Att en premiärminister stänger parlamentet av politiska skäl hände senast 1948 (innan Elizabeth II var drottning). Storbritannien är en parlamentarisk demokrati och drottningen gör vad regering och premiärminister säger åt henne att göra.

Men dagens situation är unik. Anledningen till att drottningen gör vad premiärministern ber henne om är nämligen att premiärministern antas ha parlamentets förtroende. Om premiärministern inte hade haft parlamentets förtroende hade parlamentet naturligtvis röstat bort honom eller henne.

Detta har varit det helt rimliga antagandet bakom logiken.

Frågan är dock om den kan sägas gälla i dag.

Ja, det brittiska parlamentet har förtroende för regeringen, eftersom parlamentet hittills inte har röstat bort regeringen. De flesta parlamentariker har varit alldeles för skräckslagna för vad väljarna skulle göra med dem vid ett nyval.

Däremot har en majoritet av det brittiska parlamentet inte förtroende för regeringen i regeringens mest centrala politiska fråga: Brexit.

Boris Johnson vill kunna krascha Storbritannien ut ur EU utan ett avtal.

Parlamentet vill inte att han gör det.
Om Boris Johnson ber drottningen
ajournera parlamentet och hon säger ja
kommer Storbritannien att krascha ut.
Har drottningen därmed gått emot
parlamentets vilja?

Och tvärtom: om hon vägrar göra vad
Boris Johnson säger? Då går hon aktivt
emot premiärministern.

Alldeles oavsett blir det drottningen som
avgör Brexit.

Detta scenario är naturligtvis en 93-årig
monarks värsta mardröm.
Drottningen klarade sig inte igenom
avvecklandet av de brittiska kolonierna,
den skotska
självständighetsomröstningen,
Nordirlandkonflikten och Margaret

Thatchers monologer bara för att efter 67
år på tronen slutligen falla handlöst ner i
den politiska leran.

Nu behöver det naturligtvis inte alls gå så
här långt.

Ett nyval verkar trots allt mer sannolikt.
En sak är dock säker: det gäller att hålla i
hatten i brittisk politik de närmaste
månaderna.

I kronan också, för den delen.

Katrine Marçal
katrine.marcal@dn.se

Partiledare på Nordirland: "Hårt utträde en katastrof"

Premiärminister Boris Johnson imponerade föga på andra partiledare under sin visit på onsdagen på Nordirland, som spelar en huvudroll i de låsta positionerna kring Brexit.

– Det är uppenbart att Boris Johnson inte förstår problemen som Nordirland brottas med, sade SDLP:s Nichola Mallon.

Premiärministern mötte de fem största partierna i en rad enskilda möten. Sinn Féins ledare Mary Lou McDonald, varnade under sitt möte med premiärministern för konsekvenserna av en hård, avtalslös Brexit.

– Vi har varit väldigt tydliga med att ett avtalslöst utträde skulle vara katastrofalt för den irländska ekonomin, för vår politik, vårt samhälle och vårt fredsavtal, sade partiledaren – som också kräver en folkomröstning om Nordirlands framtid inom den brittiska unionen i den händelse att landet kraschar avtalslöst ur EU, enligt Reuters. TT